

GIFT OF
Hispanic Society of
America.

745
M387

Jeanne Maricraft
Tirant lo Blanc

**Reproduced in Facsimile
from the Edition of 1490**

UNIV. OF
CALIFORNIA

*Gift of the Hispanic Society
of America*

70 1111
1111111111

1000
110
120
130
140
150

To
Isidro Bonsoms
This edition of *Tirant lo Blanc*
is dedicated as a tribute
of cordial appreciation
and esteem

635684

a honoz: laoz: e
gloria dela in
mensa: e diui-
na bondat de
nostre senyor deu ihesu
crist: e dela sacratissima
mare sua. comencen les
rubriques del libre de a-
quell admirable Quall
ler tirant lo blanch.

- ¶ Dela primera part de aquest li-
bre: capitol primer.
- ¶ Lo cōte Guillem de varoych
preposa de anar al sant sepulcre
e manifesta ala cōtessa: e ala ser-
uidors la sua partida: c. ij
- ¶ Com lo comte manifesta ala cō-
tessa la muller la sua partida: e les
rahons que li fa: e lo que ella re-
plica: capitol.
- ¶ Deles rahons de consolacio q̄
lo Comte fa ala cōtessa: e lo que
ella replica en lo comiat: c. iij
- ¶ Com lo Rey de canaria ab grā
stol passa en la illa de Englater-
ra: capitol.
- ¶ Dela lamentacio que feu lo rey
de englaterra: c. vi
- ¶ Com lo Rey de englaterra pre-
ga al hermita: c. vij
- ¶ Dela resposta que l'hermita fa
al Rey: capitol.
- ¶ Dela replica q̄ fa lo Rey al her-
mita: capitol.
- ¶ La resposta definitiva que l'hermi-
ta feu al Rey: c.
- ¶ Deles gracies que lo Rey d'en-
laterra fa al hermita: c. xi

- ¶ Com lo rey Angles dona lici-
cia al hermita que anas a fer les
magranyes: c. xij
- ¶ Dela letra de batalla tramesa p
lo Rey de la gran canaria al rey
de englaterra: c. xiiij
- ¶ Lo los embaxadors del Rey de
canaria portarē la letra de batal-
la al Rey de englaterra: c. xliij
- ¶ Com per tots los del consell fō
deliberat que l'hermita digne pri-
mer son vot sobre la letra de ba-
talla: capitol.
- ¶ Deles rahons que lo Rey d'en-
laterra fa en lo consell: e lo que
ells li repliquen: c. xvi
- ¶ Com lo rey de englaterra abvo-
luntat de tots sos barons renun-
cia lo Regne: la corona: e lo cep-
tre al hermita: c. xvij
- ¶ Dela resposta que lo Rey l'hermi-
ta feu ala cōtessa de veroych
com lo suplica que li digne son
nom: capitol.
- ¶ Deles rahons q̄ fa la cōtessa al rey
hermita cō li demanaua les ar-
mes de sō marit: e cō feu la batal-
la ab lo rey mozo: c. xix
- ¶ Del vot que fa lo rey hermita:
capitol.
- ¶ Com lo Rey hermita s'excusa q̄
no volgue leixar ala comtessa sō
fill: capitol.
- ¶ Dela lamentacio que feu la cō-
tessa cō hague leixat lo fill: c. xxiij
- ¶ Com los cavallers qui hauien
acompanyada la Comtessa sen-
tomaren al camp ab lo fill: e reci-
taren al Rey les lamentacions
dela comtessa: c. xxiiij
- ¶ Lo lo Rey hermita feu vallejat
lo seu cap: e trames ala comtessa

que li trametes dues botes de la
uoz de spinache o coure:c. xxiiij
¶ Lo rey hermita dona la batal
la als mozos:e fōvencedor:c. xxv
¶ Com lo rey hermita se manifes
ta ala comteissa:c. xxvi
¶ Com lo rey hermita restitui al
primer Rey les robes la coro/
na lo ceptre:e lo Regne:e torna
a servir deu:c. xxvij
¶ Lo rey o englaterra se casa ab
la filla del rey o frāça:e en les bo
des forē fetes grās festes:c. xxviii
¶ Lo tirāt manifesta lo seu nom:e
fō linatge al hermita:c. xxix
¶ Com tirant demana al hermita
en que pensaua:c. xxx
¶ Lo tirant prega al hermita que
li volgues dir qna cosa era lorde
de caualleria:c. xxxi
¶ Com hermita legi hun capitol a
Tirant del libre nomenat Ar/
bre de batalles.en aquest capitol
es quāt tēps ha q forē fets los
primers cauallers. He q son lin
nētor de caualleria:c. xxxii
¶ Com hermita legi a Tirāt lo se
gon capitol:c. xxxiii
¶ Lo leuador del papa menaça
al capita del gran turch dms cō
testinoble:c. xxxiiii
¶ Lo hermita dix a tirant la signifi
cacio de les armes:c. xxxv
¶ Com desagraduē los cauallers:
capitol. xxxvi
¶ Lo tirant dmana q li digues en
quina edat del mon eren stats
milloz cauallers:c. xxxvij
¶ Com Tirant torna a replicar
al hermita del pzedent capitol
capitol. xxxviii
¶ Com tirant se parti del hermita

content de les bones doctrines q
li hauia dades:c. xxxix
¶ Com tirant ab los compāyons
tornant de les grans festes pas/
saren per hermita:c. xl
¶ Lo tirant recita al hermita les/
grās festes q s erē fetes en les bo
des del rey de englaterra:c. xli
¶ Lo rey ixq dela ciutat ab grā
professo ab tots los stats:c. xlii
¶ Com lo rey o englaterra pres la
benediccio ab la filla del Rey de
frança:c. xliii
¶ O les festes q forē fetes lo dia o les
bodes del rey de englaterra:c. xliiii
¶ De la capitol. o les armes q s po
diē fer en aqlles festes:c. xlv
¶ De axo mateix:c. xlv
¶ De axo mateix:c. xlvij
¶ De axo mateix:c. xlix
¶ De axo mateix:c. l
¶ De axo mateix:c. li
¶ De axo mateix:c. lii
¶ Com Tirant manifesta al her
mita les magnificencias dela ro
ca:capitol. liii
¶ De la suplicacio que la reyna feu
al deu damor:c. liiii
¶ De la resposta que lo Deu de a
mor feu ala reyna:c. lv
¶ Com hermita demana a Tirāt
q li digues qui era stat lo milloz
dels vencedors:c. lvi
¶ De la resposta que lo Rey feu al
conestable:c. lvij
¶ Lo dia seb legi al hermita la caz
ta q lo rey de englaterra hauia fe
ta a tirāt donāt lo p lo milloz ca
ualler de tots:c. lviii
¶ Del jurament q lo rey de engla
terra feya fer als gētils homes
aps q erē examinats ans qls do
a.ii.

nas lorde de canalleria:c. lxx
 ¶ Deles paraules que Tirat dix al Caualler ab quis combatre cō lo ringue vengut:c. lxx
 ¶ Dela resposta que Tirat feu al senyor de les viles armes quant li demana lo fermall que la bella agnes li hauia dat:c. lxxi
 ¶ Dela letra de batalla q̄ trames lo senyor de les Viles armes a Tirant lo blanch:c. lxxij
 ¶ Com tirat demana de consell a hū rey darmes sobre la letra del seyor dles viles armes:c. lxxij
 ¶ Del cōsell q̄ hierusalem rey darmes dona a Tirant:c. lxxij
 ¶ Cō lo senyor deles viles armes deuila les armes:c. lxxv
 ¶ Del rahonamēt que lo rey darmes com a jutge dla batalla feu als dos cauallers:c. lxxvi
 ¶ Com son feta la batalla de Tirant aō lo senyor deles Viles armes:capitol. lxxvi
 ¶ Com los jutges del camp dona ren sentēcia que tirat hagues la gloria dela batalla:c. lxxvij
 ¶ Com los .iiij. cauallers germās darmes se presentarē dauant lo rey de englaterra: los quals erē dos reys:e dos duchs:e donarē li p̄ scrit lo que volien:c. lxxix
 ¶ Com lo segon caualler dona al rey lo seu albara dles armes que volia fer:c. lxx
 ¶ Com lo terç caualler dona hun albara al Rey deles armes que volia fer:c. lxxi
 ¶ Deles paraules que cōtētia lalbara del quart caualler:c. lxxi
 ¶ Cō Tirat entra en lo camp ab los .iiij. cauallers la hu aps laltre

e de tots son vencedors:c. lxxij
 ¶ Com Tirant vence lo quart caualler:c. lxxij
 ¶ Com hun caualler nomenat vi la fermosa requeri de batalla a tiran:capitol. lxxiiij
 ¶ Com Tirant son reptat de cas d tracio per vna donzella en presencia del Rey:c. lxxv
 ¶ Com tirant sescusa d paraula dlcars de tracio en presencia dī rey e accepta la letra de batalla tramesa per Quirielayson de muntalba:capitol. lxxvi
 ¶ Dela letra de batalla tramesa p Quirielayson de muntalba a tirant lo blanch:c. lxxvij
 ¶ Com lo Rey de englaterra ana ab tots los stats ala Glesia de sent Jordi per solemnizar nouel les obsequies als dos reys: e als dos Duchs:c. lxxviii
 ¶ Dela resposta q̄ tirat lo blanch feu ala letra de batalla:c. lxxix
 ¶ Com lo rey darmes:e la donzella sen tornaren ab la resposta de Tirant:c. lxxx
 ¶ Com Thomas de Muntalba requeri de batalla a Tirant per venjar la mort dels Reys: E la mort de son germa:c. lxxxi
 ¶ Com Tirant: e Thomas de muntalba se combateren:e Tirant son vencedors:c. lxxxij
 ¶ Dela oracio que feu Tirant apres que hague venguda la batalla:capitol. lxxxiiij
 ¶ Cō traguērē ab molta honora tirant:e donaren sentēcia de traydor cōtra laltre caualler:c. lxxxiiij
 ¶ Com fō instituida la fraternitat del orde dels cauallers dla Gar

rotera:c. lxxxv
 ¶ Del jurament que fan los cauallers dela garrotera:c. lxxxvi
 ¶ Deles capitols dela fraternitat: capitol. lxxxvij
 ¶ A que son obligats los cauallers dela garrotera se cõte en los capitols .lxxxvij.lxxxix.xc.xci
 ¶ Deles sirimonies que los cauallers dela garrotera fã cõ tots sã ajustats en la sgleſia ò sent jordi hõ es lo cap del orde:c. xcij
 ¶ Del vot q̃ fã les dões donoz qui sã tres capitols. xciiij.xciii.xcv
 ¶ Com sã trobat lo collar dela deusa que lo Rey de Englaterra dona:c. xcvi
 ¶ Dela significacio dela deusa: capitol. xcviij
 ¶ Com Tirant ab sos companys partiren del hermita:e tornaren en lur terra:c. xcviij
 ¶ Com lo mestre ò rodes ab tota la religio son delirada per hun caualler dela religio:c. xcix
 ¶ Com Tirant arma vna nau p socorrer al mestre ò rodes:e anasen en sa companyia Phelip fill menor del rey de França lo qual pres per muller la filla del Rey de Sicilia:c. c
 ¶ Com lo Rey ò Sicilia prega a tirant quel acullis en la sua nau per passar al sant sepulcre de Iherusalem:c. ci
 ¶ Cõ lo rey de Sicilia feu hun cõnt a phelip:e a tirãt ans q̃ partissẽ:e cõ tirant repara hun grã òfalt q̃ phelip hauia fet:c. ciij
 ¶ Dela lamentacio que feu la filla del Rey de Sicilia apres del cõnt:capitol. ciij

¶ Com lo Rey de Sicilia comana la muller:e sa filla a sã germa lo duch ò meina:e pregat q̃ digus lo parer seu en lo matrimoni de phelip:e de sa filla:c. ciij
 ¶ Com tirant arriba en rodes ab la nau:e la socorregue:c. cv
 ¶ Com Tirant feu cremar la nau del capita òls genouesos: qui sã causa que tots los mozos sen anaren dela illa:c. cvi
 ¶ Cõ sã mort lo solda per sos vassalls a mort vituperosa:c. cvij
 ¶ Dela resposta que Tirant feu al mestre de rodes: Apres parti de Rodes:ab na al sant sepulcre en companyia del Rey de Sicilia:e de phelip:c. cvij
 ¶ Com tirant posa en libertat tots los catius que hania comprats en Alexandria . E com tornare en Sicilia:e strengueren lo matrimoni de phelip ab la filla del Rey de Sicilia:c. cix
 ¶ Del rahonament q̃ tirãt feu ala infanta de Sicilia sobre lo matrimoni:e cõ la infanta feu moltes spiecies p conexer a phelip:c. cx
 ¶ Cõ la infanta de Sicilia trames p Tirãt:e manifesta li com era cõtenta de complir lo matrimoni ab phelip:c. cx
 ¶ Cõ lo rey de Sicilia trames .x. galeres:e.iiij.naus armades al rey de França per valença:c. cxij
 ¶ Del vot que tirãt feu dauant lo Rey de França:e molts altres cauallers:c. cxiiij
 ¶ Com ricart en presencia del rey ò França dix q̃ combatria a tirãt a tota vitrãça:e cõ lo rey de França cõbate tripol ò suria:e a pã roba a.iiij

la costa de barberia:c. cxliij
 ¶ De vna letra que trames l'empereador de Constantinoble al Rey de Sicilia:c. cxv
 ¶ Com lo Rey de Sicilia prega a Tirant de part sua: e del Emperador de Constantinoble que volgues anar en Constantinoble per socorrer lo:c. cxvi
 ¶ Com tirant son arribat en Constantinoble: e les rahons que l'empereador li dix:c. cxvij
 ¶ Com Tirant son ferit en lo cor ab vna flexa: que li tira la d'essavens per que miraua la filla del Emperador:c. cxviij
 ¶ Deles rahons de conort que fa diafebus a Tirant per quel ven presa ab lo laç de amor:c. cxix
 ¶ Dela lamentacio de amor que fa tirant:c. cxx
 ¶ Deles rahons que fa diafebus a tirant aconortant lo de les amors:c. cxxi
 ¶ Dela preposicio que l'empereador feu en lo consell dregant les noues a tirant:c. cxxiij
 ¶ Dela resposta que tirant feu al empereador en lo consell:c. cxxiij
 ¶ Deles rahons que fa l'empereador en lo consell contra hun cavaller mal crestia:c. cxxiij
 ¶ Com la princesa dona consell a tirant q's guardas de les falses astucies del duch de macedonia:c. cxv
 ¶ Com Tirant satisfeu en les rahons que l'empereador li demanaua: capitol. cxvi
 ¶ Com la princesa conjura a tirant q' li digues qui era la senyora qui ell tant amaua:c. cxviij

¶ Com la princesa repassa a tirant p' que la hauia requesta de amor a capitol. cxviii
 ¶ Com tirant dona raho ala princesa p' q'na causa la hauia requesta de amor: e com p' la sua amor ell se daria la mort:c. cxix
 ¶ Com la princesa demana p' do a Tirant delcs ofensiuas paraules que dices li hauia:c. cxx
 ¶ Com l'embaxador del cap s'plica l'embaxada al empereador:c. cxxi
 ¶ Dela resposta que la princesa feu al Emperador:c. cxxiij
 ¶ Com l'empereador trames a Tirant al camp: e los prechs: e exortacio que li feu:c. cxxiij
 ¶ Com tirant trames lo marques de sent Jordi: e lo comte d'aygus viues p' embaxadors al Duch de macedonia:c. cxxiij
 ¶ De vna letra que trames lo solda al capita Tirant:c. cxxv
 ¶ Com l'embaxador del solda s'plica la sua embaxada a tirant:c. cxxvi
 ¶ Dela resposta q' tirant feu al embaxador del solda:c. cxxviij
 ¶ Dela resposta que tirant feu als embaxadors dels altres caps de l'embaxada:c. cxxviij
 ¶ Com lo prior de sent Johan parla ab l'empereador:c. cxxiij
 ¶ Com lo prior de sent Johan s'plica la embaxada:c. cxl
 ¶ Com lo rey de egipte vota en lo consell la sua intencio:c. cxli
 ¶ Com abdalla salamo s'plica la sua embaxada a tirant:c. cxliij
 ¶ Del consell que abdalla salamo dona a Tirant:c. cxliij
 ¶ Com los grans senyors del cap d'

Tirant recaptarè gracià per ab
dalla salamo:c. clxiiij
Lom lo conestable informa lè/
peradoz del stat ol càp:c. clxv
Dela sentència que lemporadoz
dona cōtra los cauallers duchs
e cōtes que presos eren:c. clxvi
Del albara que feu Stephanía o
macedonia a diasebus:c. clxvii
Lo diasebus pres comiat ol em
peradoz: e deles dames per toz /
nar al camp:c. clxviij
Lom lo Rey de egipte torna la
resposta q tirant li hauià feta als
grans senyors mozos:c. clxix
Dela letra de batalla tramesa p
lo rey d egipte a Tirant:c. cl
Lo tirant demana o consell als
grans senyors del seu càp:c. cli
Dela resposta q tirat feu ala letra
o batalla ol rey d egipte:c. clij
Lo tirat trames hū rey d armes
al solda: e cō lo duch de macedo
nia injuria molt de paraula al ca
pita Tirant:c. clij
Dela resposta que Tirat feu al
duch de macedonia:c. cliiij
Del rahonamēt q lo seyor dela
patanalea feu ala princesa:c. clv
Dela oracio que Tirant feu a
tots los cauallers:c. clvi
Lo lo solda ordena les sues oste
e com comença la batalla:c. clvij
Dela letra que trames Stephanía
a diasebus:c. clviij
Lom se feu la pau o diaphobus
ab Tirant ab la letra de Ste /
phania:c. clix
Del salconduyt q feu la princesa
al capita Tirant:c. clx
Lom Tirant tingue lo quiatge
ana a fer reuerencia ala Prin /

cessa:c. clxi
Dela resposta que fen la Prin /
cessa a Tirant:c. clxij
Del somni que plaerdemauida
feu:c. clxiiij
Del cōsell que los mariners do
naren a Tirant:c. clxiiij
Del rahonament que Tirat fa
al gran caramany: e al Rey dela
sobirana india:c. clxv
Dela resposta que feu lo grā ca
ramany:c. clxvi
Dela replica que feu Tirant al
grā caramany:c. clxvij
Dela letra q fan los del camp al
capita Tirant:c. clxviij
Lo leperadoz trames per la filla
la letra a tirant q los del camp li
hauen tramesa:c. clxix
Dela reprensio que fa la Prin /
cessa a Tirant:c. clxx
Dela resposta que Tirant fa a
la Princesa:c. clxxi
Dela replica que fa la Princesa
a Tirant:c. clxxij
Dela resposta que fa Tirant a
la replica dela princesa:c. clxxiiij
Lom Tirant demana ala prin
cessa quina era stata la causa de
son mal:c. clxxiiij
Dela resposta que feu la Prin /
cessa a Tirant:c. clxxv
Dela resposta que lemporadoz
fa a Tirant:c. clxxvi
Del conort que Tirant fa ala
duqssa d macedonia:c. clxxvij
Lom lebasadoz del solda splica
la sua embaxada:c. clxxviij
Del conort que la Princesa fa
a tirant:c. clxxix
Del conort que la Emperadriu
a. iij.

fa a Tirant. c. clxxx
 Com la Princesa fauoreix la /
 uiesa: c. clxxxi
 Com la empadriu satisfi al que
 ha dit la princesa: c. clxxxii
 Dela replica que fa la pñessa a
 la empadriu la mare: c. lxxxiii
 Dela replica que fa la Empera
 driu ala filla: c. clxxxiiii
 Dela resposta q̄ lepadoz feu ala
 empadriu: e ala filla: c. clxxxv
 Dela sentencia que l'emperadoz
 mana publicar: c. clxxxvi
 Dela letra tramesa p̄ stephania
 al gran conestable: c. clxxxvii
 Dela resposta q̄ feu lo gr̄a conel
 table ala letra: c. clxxxviii
 Com l'emperadoz feu fer grans
 festes p̄ amor dels embaxadors
 del solda: c. clxxxix
 Com parla sperança: c. cxc
 Com parla l'emperadoz: c. cxci
 Com parla lo Rey artus: c. cxcii
 Dels bens de natura: c. cxciij
 Lo que jura lo Rey com se co
 rona: c. cxciij
 Don proceheix honor: c. cxcv
 Del que l'ome darmes ha mes /
 ter: c. cxevi
 Com se acōsegueix sauieta: c. cxevij
 Dels bens de fortuna: c. cxevij
 Deles virtuts d̄ nobleza: c. cxciij
 Qui deu esser lo pñamēt d̄l cana
 ller q̄ es vègut en batalla: c. ce
 Lo pñep de quines coses es tē
 gut a sosvassalls: c. cci
 Dela resposta q̄ fa lepadoz ala
 reyna morgana: c. ccij
 Del vot que tirāt feu: c. ccij
 Del vot del vezcomte: c. cciiij
 Del vot q̄ fa lo cōestable: c. ccv
 Del vot que feu ypolit: c. ccvi

Del donatiu que Tirant feu al
 mozo: c. ccviij
 Dela resposta q̄ lepadoz feu ala
 embaxadors: c. ccviij
 Dela resposta que feu la pñes
 sa a Tirant: c. ccix
 Dela replica que fa Tirant ala
 Princesa: c. ccx
 Dela replica que fa la pñessa
 a Tirant: c. ccxi
 Del rasonamēt que fa Tirat
 ala viuda reposada: e ales altres
 donzelles: c. ccxiij
 Deles gracies que feu la viuda
 reposada a tirant: c. ccxiij
 Com parla Plaerdemauida.
 capitol: c. ccxiij
 Del mal consell: e reprouat que
 la viuda reposada dona ala Pñi
 cessa contra Tirant: c. ccxv
 Dela lamentacio que feu la Pñi
 cessa: c. ccxvi
 Dela demanda d̄ conort que fa
 Tirāt ala Princesa: c. ccxviij
 Dela resposta que feu la Pñin
 cessa a Tirant: c. ccxviij
 Dela suplicacio que feu Tirant
 al Emperadoz: c. ccxiij
 Dela resposta q̄ feu L'empera
 dor a Tirāt: c. ccxiij
 Dela oracio que feu lo frare a
 presdel sermo: c. ccxiij
 Com L'emperadoz dōa lo títol
 de duch de macedonia al conel
 table: c. ccxiij
 Dela resposta que feu L'empe
 radoz a Tirant en presència de
 sos parents: c. ccxiij
 Dela replica que fa Tirant al
 emperadoz: c. ccxiij
 Del cōsell que la duquesa d̄ ma
 cedonia: e plaerdemauida dona

en a Tirat.c. cccxv:
 Com la Princesa demana ala
 duquesa o son mal.c. cccxvj:
 Dela reprensió q fa la reposada
 viuda ala princesa.c. cccxvij:
 Del rahonamēt q fa la duqssa o
 macedonia ala pñessa.c. cccxviii:
 Com plaerdemanda dona sforz
 al aio o Tirat.c. cccxix:
 Deles rahons que passaren en
 tre Tirant e la princesa: e plaer
 demanda.c. cccxx:
 Lo plaerdemanda posa a tirat
 al lit dela princesa.c. cccxxi:
 Dela reprensió que feu plaeroma
 nida a Tirant.c. cccxxii:
 Dela replica que fa Tirat a pla
 erdemanda.c. cccxxiii:
 Dela lamentacio que fa Tirat
 capitol. cccxxiiii:
 Dela repñsió que fa la princesa
 ala reposada viuda.c. cccxxv:
 Dela resposta que fa la viuda a
 la princesa.c. cccxxvj:
 Del conort que feu lempereador
 a Tirant.c. cccxxvii:
 Dela resposta que feu Tirant a
 lempereador.c. cccxxviii:
 Lo lo duchs o macedonia mata
 lo metge: e plaerdemanda sen a
 na dela cort.c. cccxxix:
 Los plaerdemanda demana p
 do a Tirant.c. cccxxx:
 Com plaerdemanda recita a ti
 rant tot lo ques era seguit aps o
 la sua cayguda.c. cccxxxi:
 Dela resposta que feu Tirant a
 plaerdemanda.c. cccxxxii:
 Dela letra que Tirat trames a
 la princesa.c. cccxxxiii:
 Dela resposta que feu la pñessa
 ala letra de tirant.c. cccxxxiv:

Com plaerdemanda son torna
 da ala princesa.c. cccxxxv:
 Dela replica que feu plaeroma
 nida ala princesa.c. cccxxxvi:
 Dela replica que Tirant fa ala
 princesa.c. cccxxxvii:
 Del pñcipi o les amors o ypolit
 ab la empadriu.c. cccxxxviii:
 Com la empadriu demana a y
 polit qui li feya aqll mal.c. cccxxxix:
 Dela resposta o paraula que feu
 la princesa a ypolit.c. cccxl:
 Dela replica que feu la princesa
 a ypolit.c. cccxli:
 Dela replica que feu ypolit ala
 pñessa.c. cccxlii:
 Deles rahons que fa Plaerde
 manda ala princesa.c. cccxliii:
 Dela repñsió ficta que fa plaeroma
 nida ala princesa.c. cccxliv:
 Dela requesta o amors q la em
 padriu feu a ypolit.c. cccxlv:
 Com la empadriu mes auant re
 plica.c. cccxlvi:
 Dela requesta o amors que ypolit
 fa ala empadriu.c. cccxlvii:
 Dela resposta que fa la empera
 driu a ypolit.c. cccxlviii:
 Lo ypolit obtes dela empadriu
 lo do que li demanaua.c. cccxlix:
 Dela resposta que feu la empera
 driu a ypolit.c. ccccl:
 Com ypolit mostra o paraula la
 contentacio que tenia de la seyo
 ra.c. ccccli:
 Dela replica que fa la empadriu
 a ypolit.c. cccclii:
 Dela compactio dela vinya q fa
 ypolit ala empadriu.c. ccccliii:
 Com la Empadriu ordena la vi
 da de ypolit.c. ccccliiii:
 Del rahonament que fa Tirat

ala reposada viuda. c. cclxv
 ¶ Dela resposta que fa la viuda a
 Tirant. c. cclxvj
 ¶ La resposta que feu Tirant ala
 viuda reposada cō lo requerida
 mors capitol. cclxvij:
 ¶ Dela replica q̄ fa la viuda al par
 lar de Tirant. c. cclxviii:
 ¶ Lō Tirant replica ala viuda ig
 norāt la sua malbat. c. cclxix
 ¶ Deles rahons de amor que feu
 Tirāt ala príncessa. c. cclxx:
 ¶ Dela resposta que la príncessa feu
 a Tirant. c. cclxxi:
 ¶ Lō tirāt ps juramēt dōla príncessa
 q̄ cōpliria lo matrimoni. c. cclxxij
 ¶ Dela replica que fa la príncessa /
 capitol. cclxxiii
 ¶ Dela replica que fa Tirant ala
 príncessa. c. cclxxiiii
 ¶ Lō Lempadoz ordnava una festa
 a grā glia de tirant. c. cclxxv
 ¶ Dela prechs que Tirāt fa apla
 erōmanida. c. cclxxvj:
 ¶ Dela resposta q̄ fa plaer deman
 da a tirant. c. cclxxvij:
 ¶ Dela oració q̄ fa la príncessa adu
 pgant p tirant. c. cclxxviii:
 ¶ Dela resposta que feu la príncef
 sa a tirant. c. cclxxix:
 ¶ Dela replica que fa tirāt ala prín
 cessa. c. cclxxx
 ¶ Dela lamētació q̄ fa la príncessa
 stāt en braços dō tirāt. c. cclxxxi
 ¶ Lōz plaer demanida en nesti a ti
 rāt dō rahōs. c. cclxxxij:
 ¶ Dela ficció q̄ feu la reprouada /
 viuda a tirant. c. cclxxxiii:
 ¶ Del conort que fa la viuda repo
 sada a tirant. c. cclxxxiiii
 ¶ Dela resposta q̄ tirāt fa al conort
 dela viuda reprouada. c. cclxxxv

¶ Dela req̄sta de amor que fa la
 viuda reposada a tirāt. c. cclxxxvj
 ¶ Del parlar malicios que feu lo /
 duch de pera contra lo duch de
 Macedonia. c. cclxxxvij
 ¶ Dela resposta que feu lo duch dō
 Macedonia al duch de Pera ca
 pitol. cclxxxviii
 ¶ Lō recita la príncessa lo seu mal
 a tirant. c. cclxxxix
 ¶ Dela lamētació que fa lempera
 dor. c. cc
 ¶ Dela lamētació q̄ fa tirāt. c. ccxi
 ¶ Del consell que dona vna juba
 al Lempadoz p restanear la vida
 a tirant. c. ccxii:
 ¶ Lō tirant trames al emperador
 lo senyor bagramunt per notifi
 car li la sua p̄rida. c. ccxiii
 ¶ Dela embaxada que plaerō ma
 uida splica a tirant. c. ccxiv:
 ¶ Dela resposta que fa tirant a pla
 er demanida. c. ccxv:
 ¶ Dela replica que fa Plaer dema
 uida. c. ccxvi:
 ¶ Dela lamētació que fa tirāt coz
 rēt en la mar fortuna. c. ccxvii
 ¶ Dela replica que fa plaerō man
 da a tirant. c. ccxviii
 ¶ Dela replica q̄ tirāt fa al rahōs
 de plaerō manida. Lō cō la galera
 de tirāt se p̄de en la costa de bar
 beria. c. ccxix
 ¶ Del conort que fa lembaxador
 del rey de tremicē a tirāt. c. cc
 ¶ Lō tirant feu relació ficta de sos
 fets al embaxador. c. ccii:
 ¶ Del rahonamēt que fa lo fill del
 capdillo ason paze com se parti
 dell. c. cciii:
 ¶ Del conort que fa lo capdillo a
 tirant. c. cciiii:

¶ Dela resposta que feu tirant al /
capdillo.c. .ccciiij:
¶ Lō lo rey de tremicen se dolia de
los mals ab tirant.c. .cccv:
¶ Dela resposta que feu tirant al /
Key de tremicen .c. .cccvi:
¶ Dela replica que lo rey de tremi
cen fa a Tirant.c. .cccviij:
¶ Dela embarada que tirāt splica
al Key scariano.c. .cccviij:
¶ Dela resposta que feu lo rey scari
ano a tirant.c. .cccix:
¶ Dela replica que fa lo juben al /
Key scariano.c. .cccix:
¶ Lō tirant promes al catiu de fer
lo franch .c. .cccix:
¶ Dela resposta que feu lo crestia /
catiu a tirant.c. .cccix:
¶ Del rahonament q̄ lalbanes feu
al Key scariano.c. .cccix:
¶ Del conort que fa lo Key scaria
no ala sua dama.c. .cccix:
¶ Dela resposta q̄ fa la reyna al rey
scario e stil o lametacio.c. .cccix:
¶ Lō lo capdillo lagoteia a tirāt p
cōduir lo alō voler.c. .cccix:
¶ Dela resposta que fa tirāt al cap
dillo.c. .cccix:
¶ Lō lo Key scario se rete al cap
dillo p pzeioner.c. .cccix:
¶ Dela lametacio q̄ feu la reyna p la
vista o tirāt e ol capdillo.c. .cccix:
¶ Com lalbanes suplica a tirant /
quel fes caualler .c. .cccix:
¶ Dela resposta que feu tirant alal
banes .c. .cccix:
¶ De vna requesta de amors que
fa la reyna a tirant.c. .cccix:
¶ Dela resposta que feu tirant ala
requesta de amors que la reyna
li havia feta.c. .cccix:
¶ Dela replica que fa la Reyna a

tirant.c. .cccix:
¶ Dela replica que fa tirāt ala rey
na.c. .cccix:
¶ Dela replica que fa la Reyna a
tirant.c. .cccix:
¶ Lō lo rey scariano requi a tirant
quel fes crestia .c. .cccix:
¶ Qual es lo maior be de aqst mō
capitol. .cccix:
¶ Com lo Key Scariano se bate
ia.c. .cccix:
¶ Del juramet que feu lo rey scari
ano a tirant.c. .cccix:
¶ Dela reqsta q̄ fa la nouella reyna
de tremicē a Tirant que la vulla
pedre p mulla .c. .cccix:
¶ Dela resposta que Tirant feu a
la reyna.c. .cccix:
¶ Dela replica que fa la Reyna a
Tirant.c. .cccix:
¶ Lō lo rey scariano feu scusacio a
Tirant del seu defalt:e referma
ren la amoz.c. .cccix:
¶ Dela oracio q̄ fa lo rey dela me
noz jndia ala sua gē.c. .cccix:
¶ Dela reprensio damoz que fa lo
Key scariano.c. .cccix:
¶ Dela resposta que fa Tirant al
Key scariano.c. .cccix:
¶ Del conort que fa lo rey scario
a Tirant .c. .cccix:
¶ Dela resposta que feu Tirāt al
Key scariano .c. .cccix:
¶ Dela oracio que Tirant feu ala
gē darmes ans q̄ ixquellē p dar
la batalla .c. .cccix:
¶ Del vot que Tirant feu de no
fer pau ni treua.c. .cccix:
¶ Dela replica que fa lo rey scaria
no a Tirant .c. .cccix:
¶ Dela replica que fa tirant al rey
Scariano.c. .cccix:

¶ Com declara lo rey dafrica sa jntencio.c. .cccxlviij:
¶ Dela lametacio que feu lo rey d tunis ans que moria.c. .cccxlv
¶ Del rahonamēt que fa lo caualler mozo a tirāt.c. .cccxvi:
¶ Dela lametacio que feu lo caualler mozo en presència del capitā tirant.c. .cccxviij
¶ Com rahona lo Rey de domas la sua jntencio.c. .cccxviiij
¶ Ol q pla lo rey d tremicē .c.cccxlix
¶ Lo plaerdmāuida fō iformada dela prosperitat d tirant.c. .ccc:
¶ Com plaerdmāuida splica lam baxada a tirant.c. .cccii
¶ Dela resposta que feu tirāt a plaerdmāuida.c. .ccciiij
¶ Dela replica que fa plaerdmāuida a tirant.c. .ccciiij:
¶ Dela replica que fa tirāt a plaerdmāuida.c. .ccciiij
¶ Dela replica que fa plaerdmāuida a tirant.c. .ccciv
¶ Dela demāda que fa tirāt a plaerdmāuida .c. .cccvi:
¶ Dela resposta q feu plaerdmāuida ala dmadā d tirāt.c. .cccviij
¶ Dela repzēssio que fa lo rey scariano a plaerdmāuida.c. .cccviij
¶ Dela repzēssio q fa plaerdmāuida al rey scariano.c. .cccix:
¶ Dela suplicacio que feu plaerdmāuida a tirant.c. .cccix
¶ Dela resposta que fa tirant a plaerdmāuida.c. .cccix:
¶ Dela resposta que fa plaerdmāuida a tirant.c. .cccixij:
¶ Lo lo senyor dagramūt volgue matar a plaerdmāuida.c. .cccixij
¶ Deles paraules que tirant dix al senyor dagramunt com se ven

nafrat.c. .cccixiiij
¶ Com lo rey scariano pga a tirāt que perdonas al senyor dagramunt.c. .cccixv
¶ Lo la dōzella moza se manifesta a Tirant com era plaerdmāuida.c. .cccixvi
¶ Com lo senyor dagramūt demana pdo a tirant.c. .cccixviij
¶ Com Tirant :e lo senyor dagramunt ferē la pau .c. .cccixviiij:
¶ Lo lo seyor dagramūt dmana pdo a plaerdmāuida .c. .cccixix
¶ Dela resposta que feu plaerdmāuida al seyor dagramūt.c. .cccixix
¶ Loz plaerdmāuida restitui a la senyora la ciutat ab totes les altres coses.c. .cccixxi:
¶ Dela resposta q fa plaerdmāuida al seyor dagramūt.c. .cccixxiij
¶ Lo plaerdmāuida recita a tirāt la sua fortuna .c. .cccixxiij:
¶ Consolacio que fa Tirant a plaerdmāuida.c. .cccixxiij
¶ Dela resposta que feu plaerdmāuida a tirant.c. .cccixxv
¶ Dela replica que fa Tirāt a plaerdmāuida.c. .cccixxvi
¶ Dela replica que fa plaerdmāuida a tirant.c. .cccixxviij
¶ Dela replica que fa Tirāt a plaerdmāuida.c. .cccixxviij:
¶ Dela replica que fa plaerdmāuida a tirant.c. .cccixxix:
¶ Dela replica que fa Tirāt a plaerdmāuida.c. .cccixxx
¶ Dela replica que fa plaerdmāuida a tirant.c. .cccixxxi:
¶ Lo lo matrimoni fō atorgat a tirāt p plaerdmāuida:e per lo senyor dagramunt .c. .cccixxxii
¶ Deles spofalles que forē fetes de

plaerdemauidā : e del senyor da
 gramunt. c. cccclxxxiij:
 ¶ Lō tirāt ab tota la gēt darmes a
 na aposar siti en vna ciutat hō se
 erē recullits. iij. reys. c. cccclxxxiij:
 ¶ Lō lembaxador o tirāt splica la
 sua embaxada als reys. c. cccclxxv:
 ¶ Dela resposta q p los reys fō fe
 ta al embaxador. c. cccclxxvi:
 ¶ Dela oracio que tirāt seu ala sua
 gēt darmes. c. cccclxxvii:
 ¶ Lō lembaxador o tirant arriba
 a contestinoble. c. cccclxxviij:
 ¶ Dela letra de crehença que tra
 mes tirāt al empador. c. cccclxxxix:
 ¶ Lō lembaxador de tirāt splica la
 sua embaxada. c. cccclxc:
 ¶ Lō lembaxador obtingue licencia
 del empador que pogues anar a
 fer reuerēcia ala pñessa. c. cccclxci:
 ¶ De vna letra tramesa per tirant
 ala pñessa. c. cccclxciij:
 ¶ Lō lembaxador de Tirant sen /
 torna ab la resposta del empera
 dor e dela pñessa. c. cccclxciij:
 ¶ Lō tirāt ps la ciutat de caramen
 p força darmes. c. cccclxciij:
 ¶ Lō lembaxador que tirant hauiā
 trames a contestinoble se pñenta
 dauāt tirāt. c. cccclxcv:
 ¶ Dela letra q trames lempador de
 cōtestinoble a tirāt. c. cccclxcvi:
 ¶ Dela relacio que seu lembaxador /
 a tirant. c. cccclxcviij:
 ¶ Dela letra q trames la pñessa a
 Tirāt lo blāch. c. cccclxcviij:
 ¶ Lō tirāt sesmorti de sobres de a
 mor e cōpassio. c. cccclxcix:
 ¶ De vna sclamacio q fa tirāt. c. cccc
 ¶ Lō tirant dona lo regne de feg: e
 de bogia al senyor dagramunt e
 a plaerdemauidā. c. ccccl

¶ Dela oracio que fa Tirant ala
 gent darmes. c. cccclxij:
 ¶ Del sermo que tirant feu fer als
 mozos. c. cccclxij:
 ¶ Lom forē batelats. cccclxiiij. mī
 lia infels. c. cccclxiiij:
 ¶ Lom lembaxador spcius arriba
 en la jlla de sicilia. c. cccclxv:
 ¶ Lō lembaxador de tirant splica
 la sua embaxada al lley de Si
 cilia. c. cccclxvi:
 ¶ Lō les sis na^o q tirāt trametia a
 contestinoble carregades de for
 ment arribarē al port de valona
 ab saluament. c. cccclxviij:
 ¶ Lō tirāt pti ab tot lo seu stol o la
 ciutat de cōtestina. c. cccclxviij:
 ¶ Lō lo rey scariāo seu bateiar to
 ta la gēt ol seu regne. c. cccclxix:
 ¶ Dela bona ventura que hague
 lo caualler spcius. c. cccclxx:
 ¶ Dela reqsta de amors que fa lo
 caualler spci^o ala dōzella. c. cccclxxi:
 ¶ Dela resposta q seu la dōzella al
 caualler spcius. c. cccclxxiij:
 ¶ Lom lo caualler spci^o ab la gētil
 dama q hauiā cōquistada torna
 alsos companys. c. cccclxxiij:
 ¶ Lō tirāt trames hū embaxador
 al empador cō ab tot lo seu stol /
 era al port o troya. c. cccclxxiij:
 ¶ Lō lembaxador sineger^o ana afer
 reuerencia ala emperadriu : e ala
 pñessa. c. cccclxxv:
 ¶ Lō la viuda reposada se mata p
 temor de tirāt. c. cccclxxvi:
 ¶ Dela oracio que Tirant fa ala
 sua gēt. c. cccclxxviij:
 ¶ Lō Tirant ps lestol dels mozos
 capitol. cccclxxviij:
 ¶ De vna letra tramesa p tirant al
 epador o cōtestinoble. c. cccclxxix

¶ Lo bō cavallet fneger^o tozma
al cāp de tirant.c. ccccxix
¶ De vna letra que trames L'em
peradoz a Tirant lo blanch ca
pitol. ccccxix
¶ Lo los mozos tingueren cōsell/
e delliberaren de trametre emba
xada a tirant.c. ccccxix
¶ Loz Tirant feu descarregar les
vitualles: e dona comiat a totes
les fustes noliciades.c. ccccxix
¶ Com Tirant trames la Reyna
de Seg a contestinoble ab tot le
tol oles fustes que s'havia atura
des.c. ccccxix
¶ Com los embaxadoz del Sol
da e del turch arribaren al camp
de tirant.c. ccccxix
¶ Dela forma de l'embaxada capi
tol. ccccxix
¶ Del consell que Tirant tingue
sobre la resposta dela splicada em
baxada.c. ccccxix
¶ Del vot que dona lo rey de Si
cilia en lo consell.c. ccccxix
¶ Del vot que dona lo rey de seg
pell e p tots los barōs.c. ccccxix
¶ Lo tot le tol o Tirant arriba al
port de cōtestinoble qui portauē
la reyna de seg.c. ccccxix
¶ Deles rahōs que passarē entre la
reyna o seg e la pñessa.c. ccccxix
¶ Ik esposta que fa la Ik eyna ales/
doloroses paralles o la pñessa
capitol. ccccxix
¶ Dela replica que fa la pñessa
ala Ik eyna.c. ccccxix
¶ Lo tirant ana a contestinoble p
parlar ab l'epadoz.c. ccccxix
¶ De gracies de amor que fa Ti
rant ala Ik eyna.c. ccccxix
¶ Com Tirant vence la batalla:e

per forza darmes entra en lo cas
tell.c. ccccxix
¶ Dela reprensiō d' amor que fa la
pñessa a tirant.c. ccccxix
¶ Com apres feta la pau Tirant re
cita ala pñessa tots los se^o tre
balls. E apes les grās pñessades
que havia hagudes.c. ccccxix
¶ Dela resposta que fa tirant ales
rahōs o la pñessa.c. ccccxix
¶ Com Tirant ana a parlar ab l'em
peradoz.c. ccccxix
¶ Deles paraules que diu L'empa
doz a tirant per contēplacio dela
sua venguda.c. ccccxix
¶ Dela resposta que fa Tirant al
Emperadoz.c. ccccxix
¶ Dela lamentacio que fa la duqssa
als pe^o de tirant.c. ccccxix
¶ Dela consolacio que fa tirant ala
duqssa o macedōia.c. ccccxix
¶ Loz l'empadoz manifesta a tirant
lo que en lo seu consell era stat de
liberat.c. ccccxix
¶ Dela resposta que Tirant feu/
als embaxadoz del Solda e ol
turch.c. ccccxix
¶ Dela oracio que feu L'empadoz
capitol. ccccxix
¶ Com tirant arriba ala ciutat de
contestinoble ab los pñessers:e
son rebut per L'emperadoz ab/
honor excelsa.c. ccccxix
¶ Loz L'emperadoz feu posar los
pñessers en loch segur:e ab bo
nes guardes.c. ccccxix
¶ Com lo rey de Sicilia:e lo Ik ey
de seg vingueren a fer reuerencia
al Emperadoz.c. ccccxix
¶ Dela resposta que fa la pñessa
a tirant.c. ccccxix
¶ Com Tirant demana licencia

al Emperador que pogues anar
 a recobrar les terres del Imperi. e
 coz lèpadoz ans q partís la sposa
 ab la filla carmesina. c. cccclij
 ¶ Dela crida que lèpadoz feu fer a
 pres que hague sposada la filla /
 carmesina. c. cccclij:
 ¶ L'ò tirant parti de contestinoble
 e ab tot son exercit ana per rebre
 al rey scariano. c. cccclij:
 ¶ Dela letra d'crehença del Sol
 da. c. cccclv
 ¶ De vna letra tramesa per lo vir
 tuos Tirant al Rey Scariano
 capitol. cccclvj
 ¶ Coz lo Rey scariano son còrent
 que la Reyna anas a Contesti
 noble. c. cccclvij
 ¶ L'ò tirant ab tota la ost' parti d'la
 ciutat de estrenes. c. cccclvij
 ¶ Com lo capita dela ciutat d' strā
 ges rete les clans dela ciutat al /
 cesar. c. cccclix
 ¶ Deles paraules de consolacio: e
 de amor verdadera q dix tirāt al
 duch de macedonia. c. cccclix:
 ¶ Dela letra tramesa per la duque
 ssa de Macedonia al duch sō ma
 rit. c. cccclxi
 ¶ L'ò tota los altres presoners vin
 gueren a fer reuerēcia al príncep
 Tirant. c. cccclxij:
 ¶ Com la reyna d' Etiopia arriba
 en contestinoble: e la honoz que
 li son feta. c. cccclxij:
 ¶ Dela letra tramesa per lo prin
 cep Tirant ala duquesa de Ma
 cedonia. c. cccclxij
 ¶ Com lo cesar apres que son par
 tit de trapasonda cobra moltes
 prouíncies qu'eren del Imperi
 capitol. cccclxv

¶ Com L'almirall ab gran trium
 pho de victoria torna en Conte
 stinoble. E l'emperador p premi
 ar lo li sposa la filla del duch de /
 pa nomēada elisea. c. cccclxvi
 ¶ Com pres a tirāt lo mal quil feu
 passar de aqsta vida. c. cccclxvij
 ¶ Dela oracio que dix tirāt danāt
 lo corp' domini. c. cccclxvij
 ¶ Del testament que feu Tirant
 capitol. cccclxix
 ¶ Del breu de comiat que Tirāt
 tramesa ala princesa. c. cccclxx
 ¶ Com L'emperador tramesa lo /
 duch de Macedonia: nepolit ab
 los metges. E com Tirant sent
 se portar a cōtestioble en lo cami
 passa d' aqsta vida. c. cccclxxi:
 ¶ Dela lamentacio q feu l'emperador
 p la mort d' tirant. c. cccclxxij:
 ¶ Dela lamentacio q feu la princesa
 sobre lo cors d' tirāt. c. cccclxxij
 ¶ De altra lamentacio que feu la
 Princesa sobre lo cors de Ti
 rant. c. cccclxxij
 ¶ Dela resposta que feu la Empe
 radriu mare sua. c. cccclxxv:
 ¶ Com la princesa orōna la sua a
 nima: e volgue confessar sos pec
 cats publicament. c. cccclxxvi
 ¶ Del testament dela Princesa /
 capitol. cccclxxvij
 ¶ Deles paraules d' be morir que
 dix la pryncessa. c. cccclxxvij:
 ¶ Del dol e plāt q son fet apres la
 mort d'la princesa. c. cccclxxix
 ¶ L'ò los parēts de Tirant se aius
 taren: e tinguerē consell qual d'ls
 fariē empador. c. cccclxxx
 ¶ L'ò lo rey scariano entra en con
 testinoble: e ana a fer reuerencia a
 la Empadriu. c. cccclxxxi:

Com los parents de Tirat tra
meteren embaxada ala Empera
driu que pzengues a Ypolit per
marit.c. cccclxxxij

Dela resposta que feu la Empa
driu als embaxadors.c.cccclxxxij

Com lo nouell Empador se feu
venir tota la gent darmes:e pa
gals liberalment:e donala com
at.c. cccclxxxij

Loz Leperador trames lo cors
de Tirant:e dela Princeffa en /
Bretanya.c. cccclxxxv

Dela molta honoz que son feta
al cors de Tirant en Bretanya
capitol. cccclxxxvi

Com L'emperador trague de p
so lo Solda:e lo Turch:e tots
los altres psoners:e feu pau e li
ga ab ella.c. cccclxxxvi

A. b. c. d. e. f. g. h. i. l. l. m
n. o. p. q. r. z. s. t. v. u. x
y. z.

Tots los querns de aquest.a.b
c. van per aquest orde. En cascu
dels quals hi ha quatre fulls.

A. B. C. D. E. F. G. H.
I. L. M. N. O. P. Q. R.
S. T. U. X. Y. Z.

Tots los querns de aquest: A
B. C. van per aquest orde. En
cascu dels quals hi ha . iij . fulls
Exceptats los dos derrers go es
Y. Z. qui son de tres fulls.

A honoz labor.e
gloria de nost
re senyor deu
Jesu crist: e de
la gloriosa sacratissima
verge maria mare sua se
nyora nostra. Comenca
la letra del present libre
appellat tirant lo blanch
dirigida per mossen Joa
not martorell caualler al
serenissimo princep don
ferrando de portogal.

Dolt excellēt
virtuos: e
glorios pri
ncep rey spe
ctant. Jat
sia pervul
gada fa/
ma fos in
format de
vostres vir
tuts. Molt majorment ara he ha
gut noticia de aquelles per vostra
senyoria voler me comunicar: e dis
netlar vres virtuosissims desigs so
bre los fets dels anrich virtuosos
e en fama molt gloriosos cauallers.

Dels quals los Poetes: e histo
rials han en ses obres comendat p
petuant lurs recordacions: e virtuo
sos actes. E singularmēt los molt
insignes actes de caualleria de aqll
tan famos caualler: que com lo sol
resplandeix entre los altres plane
tes: axi resplandeix aquest en singu
laritat de caualleria entrels altres
Cauallers del mon appellat Tirāt
lo blanch: qui p sa virtut conquista
molts regnes: e p dūncies: donāt
los a altres cauallers: no volent ne
sino la sola honoz de caualleria. E
mes auant conquista tot L imperi
grech cobrant lo dels Turchs q
aquell hauien subugat a lur domi
ni dels crestians grechs. E com la
dita historia: e actes dī dit Tirant
sien en lengua anglesa: e ab vostra il
lustre senyoria sia stat grat voler me
pregar la giras en lēgua portogue
sa: opinant per yo esser stat algun
temps en la ylla de Anglaterra de
gues milloz saber aquella lengua q
altri. Les quals pregaries son sta/
des amī molt acceptables mana/
ments. Com ja vo sia per mon oz
de obligat manifestar los actes vir
tuosos dls cauallers passats major
ment com en lo dit tractat sia molt
stefament lo mes d tot lo dret: e oz
de de armes e de Caualleria. E jat
sia considerada ma insuficiēcia: e
les cursals: e familiars ocupaciōs
qui obsten: E les aduersitats dela
noyble Fortuna: qui no donen re/
a.ij

pos ala mia pensa de aquest treball
justament escusar me pogues. Em
pero confiant en lo sobirà be dona
dor de tots los bens qui ajuda als
bons desigs suplint lo defalliment
dels ósijants. E porta los bõs pro
posits a degudes fins. E vostra sen
yoria qui per sa virtut comportara
los defalliments: axi en stil com en
orde. En lo present tractat per mi
posats per inaduertencia: e pus ver
daderament ignorancia me atreui
re expondre: no solament ó lengua
Anglese en Portoguesa. Mas en
cara de Portoguesa en vulgar va
lenciana. Perço q̃ la nacio don yo
lo natural sen puxa alegrar: e molt
ajudar per los tantes: e tan insignes
actes com hi son. Suplicar vostra
virtuosissima senyoria accepteu cõ
de seruido: affectat la present obra.
E ar si defalliments alguns hi son.
certament senyores en part cau /
sa la dita lengua Anglese. ó la qual
en algunes partides es impossible
poder be girar los vocables attenēt
ala afeccio: e desig que cõtinuamēt
tinch de servir vostra reduptable
senyoria. No hauent sguart ala ru
ditat dela ordinacio: e diferencia ó
sentencies: asi que per vostra virtut
la comuniquen entrels seruidors: e
altres: per quen puguen traure lo
fruyt ques pertany: mouent los co
ratges de aquells: e no duptar los
als pres fets ó les armes: e pèdre ho
nozolos partits endregant se a mā
tenir lo be comu per qui milicia fō
trobadā. No res menys ala canal

leria moral donara lum: e represen
tara los scenacles de bons costums
abolint la textura dels vicijs: e la fe
rociat dels monstruosos actes. E
perque en la present obra altri no pu
xa esser increpat si defalliment algu
trobat hi sera. Yo Johanot mar /
tozell caualler sola vull portar lo ca
rrech: e no altri ab mi. Com per mi
sola sia stada ventilada: a seruey ól
molt illustre Princep: e senyor rey
spectant don ferrando de portogal
la present obra: e començada: a. ii. ó
giner de lany. M cccclx.

Prolech.

Qm euidēt experiē
cia mostre la debilitat
dela nostra memoria
lots metent facilmente
a obliuio: no solamēt
los actes per longitut de temps en
uellir: mas encara los actes freschs
de nostres dies. es stat dõchs molt
condecant vtil e expedient dõuir en
scrit les gestes: e hystories antigues
dels homens forts: e virtuosos: cõ
sien spills molt clars exemples: e vir
tuosa doctrina de nostra vida. Se
gons recita aquell gran orador tu
li. Legim en la sancta scriptura les
hystories: e sants actes dels sants
pares. del noble Josue: e óls reys
de Job: Tobies: e del fortissim ju
des machaben. e aquell egregi poe
ta Homero ha recitat les batalles
dels Grechs: Troyans: e dels a
mazones. Titus Lilius dels Ro

mans de Scípío de Aníbal de Pompeu de Octouia de march Antoni e de molts altres. Trobam scrites les batalles de Alexàdre e Dari. Les auètures de Lâcalot e daltres cauallers. Les faules poetiques de Virgili de Ouidi de Dant e de altres poetes. Los sàcts miracles e actes admirables dels apostols Adartins e altres sàcts. La pnià de sàct Johan bapista: sancta Adagdaléa e de sàct Pau hermita: e de sàct Anthoni. e de sanct honofre. e de sancta maria Egípciaca. E moltes gestes e innumerables hystories son stades compilades: per tal que per obliuio no fossen delides deles penes humanes. Aderehedors son de honoz gloria e de fama e continua bona memoria los homens virtuosos e singularmēt aquells qui per la republica no han recusat sotisme tre lurs persones a mort perque la vida de aquells fos perpetual per gloria. E legíz que honoz sēs exercici de molts actes virtuosos no pot esser adquirida. E felicitat no pot esser atesa sēs mīta de virtuts. Los cauallers animosos volgueren morir en les batalles ans que fugir vergonyosament. La sancta dona Judich ab animo viril gosa mātat Olofemes per deliurar la Ciutat dela oppsiō de aquell. E tants llibres son stades fets e compilats de gestes e hystories antigues que no seria sufficiēt lēntenimēt huma compēdre e retēir aquelles Antigament lorde militar era tengut en tanta

reuerencia que no era decozat de honoz de milícia sino lo fort animos prudent e molt spert en lo exercici deles armes fortitud corporal e ardimēt se vol exercir ab sa uiesa. Com per la prudencia e industria dels batallats diuerses vegades los pochs han obtesa victoria dels molts. La sauiesa e astucia dels cauallers ha bastat aterrar les forces dels enemichs. E perço foren per los antichs ordenades iustes e torneigs nodrint los infants de pocha edat en lo exercici militar: perque en les batalles fossen forts e animosos e no hagessē terror dela vista dels enemichs. La dignitat militar deu esser molt decozada perque sens aquella los regnes e Ciutats nos porten sostenir en pau. Segons que diu lo glorios sanct Luch en lo seu euangeli. Aderehedor es donchs lo virtuos e valent caualler de honoz e gloria. e la fama de aquell no deu preterir per longitut de molts dies. Ecoz entre los altres insignes cauallers de gloriosa recordacio sia stat aquell valentissim caualler Tirat lo blāch del qual fa special commemoracio lo present libre. perço de aquell e deles sues grandissimes virtuts e cauallerias se fa singular e exps sa mencio indiuidual segons reciten les següents hystories.

**Comença la primera
part del libre de Tir
ant la qual tracta de
certs virtuosos actes
que feu lo Comte guil
lem de ueroych en los
seus benauenturats
darres dies.**

Capitol primer.

En tan
alt grau
excelle
ix lo mi
litar sta
ment q̄
deuria
esser m
olt re
uerit si

los Cauallers obseruauen aquell
segons la fi perque sonch institu
yt e ordeat. E pertant coz la diui
na prouidencia ha ordenat: e li
plau que los. vii. planets donē in
fluencia en lo mon e tenē domini
sobre la humana natura donant
los diuersas inclinacions de pec
car e viciósamēt viure. Empero
nols ha tolt lo vniuersal creador
lo franch arbitre que si aquell es
ben regit les poden virtuosamēt
viuint mitigar e vègre si vlar vo
len de discreció. E perço ab lo di
uinal adiutorí sera departit lo p̄
sēt libre decaualleria en. vii. parts
principals. per demostrar la ho
noz e senyoria que los cauallers
deuen hauer sobre lo poble. La

primera part sera del principi de
caualleria. La segona sera del sta
met e offici de caualleria. Lo terç
es del examē que deu esser fet al
gētilom o generos qui vol rebre
lorde de caualleria. Lo quart es
dela forma'coz deu esser fet caual
ler. La sinquēa es que signifiquē
les armes del caualler. La sisena
es dels actes e costumes que a ca
ualler pertanyen. La setena e da
rera es dela honoz que deu esser
feta al caualler. Les quals. vii.
parts de caualleria serā deduydes
en seta part del libre. Ara en lo
principi se tractara de certs virtu
osos actes de caualleria que feu
lo Egregi e strenu caualler pare
de caualleria lo Comte Guille;
de varoych en los seus benauen
turats darres dies.

Capitol segon.

Com lo Comte Guille de ve
roych p̄posa de anar al sanct se
pulcre: e manifesta ala Comtesa
e als seruidors la sua partida.

En la fertil ri
qua edelitosa illa de
Anglaterra habita
ua vn caualler valē
tissiz noble de linat

ge e molt mes de virtuts. Lo
qual per la sua grā saulesa e alt en
giny hauie seruit per lonch tēps
lart de caualleria ab grandissima
honoz la fama del qual ē lo mon
molt triumfaua nomēat lo comte
Guillē de varoych. Aquest era
vn caualler fortissim qui en sa vi
ril souentut hauia sperimentada
molt la sua nobla persona en lex
ercici de les armes seguint guerres

axí en mar com en terra e hauiá portades moltes batalles aq̃st sera trobat en .vii. batalles capall hon hí hauiá Rey o fill de Rey: hí de .x. milia combatents en sus E era entrat en .v. lises de camp clos hu per hu e de tots hauiá obtesa victoria gloriofa. E trobant se lo virtuos comte en edat auançada de .lv. anys mogut per diuinal inspiracio p̃posa de retraures deles armes e de anar en peregrinacio e de passar ala casa facta de Hierusalem hon tot cristiá deu anar si li es possible per fer penitencia e smena de sos defallimets E aq̃st virtuos comte hí volgue anar hauet dolor e contricio de moltes mortz que en la souentut sua hauiá fetes seguint les guerres e batalles hon sera trobat. E feta la deliberacio en la nit manifest a la Comtessa muller sua la sua breu partida: la qual ho pres ab molta impaciencia per be que fos molt virtuosa e discreta: per la molta amor que li portaua la feminil condicio p̃romptamēt no pogue resistir que no demostras esser molt agreuiada. El matí lo Comte se feu venir dauant tots sos seruidors axí homēs com dones e dix los semblants paraules Dos fills e fidelissims seruidors ala magestat diuina plau que yo me apartir de vosaltres e la mia tornada mes incerta: si a Jhesu crist sera placent e lo viatge es de grandissim perill perque ara de p̃set vull satisfer a cascu de vosaltres lo bon servir que fet maueu E feu se traure vna gran capa de

moneda e acascu de sos seruidors bona molt mes que no deuia que tots ne restaren molt contents. El pres feu donacio ala Comtessa de tot lo combat a totes ses voluntats si bes tenia vn fill de molta poca edat. E haue fet fer vn anell doz ab les armes sues e de la Comtessa: lo qual anell era fet ab tal artifici q̃s departia pel mig restant cascuna part anell l'ancer e ab la meytat deles armes de cascu com era ajustat se mostrauē totes les armes. E complit tot lo desus dit gr̃as ala virtuosa Comtessa e ab cara molt asable feu li principi ab parables de semblant stil.

Capitol tercer.

Loz lo Comte manifesta ala comtessa sa muller la sua partida e les rahons q̃ li fa e lo q̃ ella replica.

La sperencia; manifesta que tinc de vostra verdadera amor e condicio a fable muller seyoza me fa sentir maior dolor que no setira: car per la vostra molta virtut sous ame de sobirana amor e grandissima es la pena e dolor que la mia anima set coz pes en la vostra absencia: pero la gran speranca que tinc me fa aconoztar: hauet noticia de vostres virtuosos obres que so cert que ab amor e paciencia pedreu la mia partida. E deu volēt lo meu viatge migarāt les vostres fustes p̃guarides p̃stament sera complit e saumētara la vostra

.a lll.

alegría sous dexe senyora de tot quant he heus prechs que tingau per recomanats lo fill los seruidors vassalls e la casa. E veus aci una part del anell que yo he fet fer per vos carament quel tingau en loch dela mia persona e quel guardau fins ala mia tornada: **E** trista de mi dix la adolorida comtessa: e sera veritat seyo la vostra partida que fagu sens mi: almenys feu me gra que yo vala ab vos per queus pugua servir. Car mes m'ha me la mort que viure sens vostra senyoria. E si lo contrari feu lo iorn que finire los meus darrers dies no sentire maiors dolors dela que ara sent. E atot mon seny de si se sentisseu la strema pena que lo meu adolorit cors soste coz pes en la absencia vostra. Digau me senyor es aquest lo goig e consolacio que yo speraua de vostra senyoria. E aquest es lo conort de amor e fe conjugal que yo tenia en vos. **E** misera de mi hon es la miagra dissima speranza q'yo teia que lo restant de ma vida aturas la senyoria v'ra ab mi: e no hauria prou durat lo meu adolorit viduatge. **E** trista de mi que tota la mia speranza veig perduda: vingu la mort puix res nom pot valer: vinguen tions e lamps e gra tempesta perço que lo meu seyor ature que nos pugua partir de mi. **E** comtessa e senyora de mi yo be conech que la vostra strema amor vos fa passar los limits dela vostra gran discretio dix lo comte. E deueu considerar que com nostre seyor deu fa la gratia al peccador

quel fa venir a noticia de sos peccats e defalliments e vol fer penitencia de aquells que la mulier qui ama tant lo seu cors: deu amar molt mes lanima e no li deu contrastar. ans deu fer gracies a nostre seyor deu com la volgut illuminar: e maiorment yo qui so tant gran peccador que en lo temps de les guerres he fet molts mals e dans a moltes gens: e no val mes puix me so apartat deles grans guerres e batalles quem do tot al seruey de deu e faça penitencia de mos peccats que no viure en los mundanals negocis: bona cosa seria aquexa dix la comtessa. **E** mipe ro veig que aquest calzer de dolor abeur la e ta amarch es per ami qui so stada tant de temps que nos poria recitar orse de pare e de mare e viuda de marit e senyor viu. e ara q'pesaua que la mia fortuna fos passada e tots los passats mals aguesse remey. **E** veig que les mi es tristes dolors aumenten perque pore dir que nom resta sino aqst miserable de fill en penyora de son pare. e la trista de mare se haura a conortar ab ell. **P**res lo petit fill per los cabells e tirals hi: e ab la mala dona e la cara diel li. **A** don fill plora la dolorosa partida de son pare: e faras compayia ala trista de ta mare. e lo petit infant no hauria sino tres mesos que era nat e pres se aplorar. **L**o comte qui veu plorar la mare e lo fill pes en si molt gran congoxa e volent la aconortar no pogue retenir les lagrimes dela sua natural amor manifestant la dolor e compassio que

reia dela mare e del fill e per bon
 spay s'igue que no pogue parlar
 sino que tots tres plorauen. com
 les dones e donzelles dela comtes
 sa verè fer tã s'irè ploz als tres mo
 gudes de grã compassio se p'ngue
 ren totes a plorar e fer grãs lemē
 tacions: per la molta amor que li
 portauē ala comtessa. Les dones
 de honor dela ciutat sabēt que lo
 comte deuia partir anarē totes al
 castell per pendre son comiat: coz
 foren dins en la cambra: trobare
 q lo comte staua aconortāt lacom
 tessa coz la comtessa veu ētrar les
 bonzades dones spera qe fossē al
 segudes a p'a dir. seblāt paraules
 q'istigāt los treballosos asalts q
 ē lo fēnil coratge desesperades ele
 ctions emolts greus enugs procu
 rāt insonē grã es lo aturmētāt spe
 rit meu per hon les mies inuistes
 afflictions podē esser per vosaltres
 dones de honor conegudes. E a
 companyāt les mies doloroses la
 grimes e as p'a sospira v'guts per
 la mia iusta querella: p'sentē la affli
 ctio e obra per la executio que tal
 fētīmēt los manifesta Quosaltres
 donchs dones casades ēdrese los
 meus plors e les mies greus passio
 ns signifie per hon los meus
 mals sabent los vostres ab mius
 dolgau. com semblant cas com lo
 meu seguir vos pugua. e dolent
 vos del vostre quisus pot v'ir hau
 reu compassio del meu qui mes p
 sēt e les orelles dels legints lamia
 dolor tal senyal façē per hon dels
 mals qui mesperē me plāguē. Qu
 ix fermetat en los homes nos tro
 ba. E mort cruel perque vens a

qui not vol e fuigs als quit desigē
 Totes aquelles dones de honoz
 se leuazen e suplicaren ala comtes
 sa que fos de la merçe que donas
 spay ala sua dolor. e ab lo comte
 ensēps aconortauē la en la millor
 māera que podiē e ella p'se adir
 No es nouella cosa amī abun
 dar en lagrimes coz aq'st sia mon
 costum: car en diuersos temps e
 anys que lo meu senyor era en les
 guerzes de frança amī no es stat
 dia freturos de lagrimes e segonf
 veig lo restant de ma vida haure
 de passar ab noues lementacions
 e millor fora per amī passas ma
 rrista vida en durmēt perq ue no
 sentis les cruels penes quim tur
 mentē. e com alagerada de tal viu
 re fora de tota sperança de conso
 lacio dire. Los sancts gloriosos
 prēguerē martiri per Jesu christ
 e yol vull pendre per vostra sēyo
 ria qui sou mon sēyor. e daci auāt
 feu tot lo que plasēt vos sia. Qu
 ix fortuna alre nom consent per
 esser me vos marit e senyor. Em
 pero vull que vostra sēyoría sapia
 tāt de mī que absēta de vos stich
 en infern. e prop de vos en para
 dis. E cabant la Comtessa les sues
 doloroses lemētacions parla lo
 Comte en la seguent forma

Capitol quart.

Mahons de consolacio que lo
 Comte fa ala Comtessa e lo que
 ella replica: en lo comiat e com lo
 Comte ana en Hierusalem.

ran es la con

tetacio que la mia a
nima te de vos. Com
tessa del so de les dar
reres paraules quez
auen ara dites e si a

la magestat diuina sera placent la
mia tornada sera molt psta en au
met de vostra alegria a salut dela
mia anima. E hon se vulla que
yo sia la mia anima sera ab vos
continuemt. Quina consolacio
puch yo hauer dela vostra anima
sens lo cors dix la Comtessa.

Adas be so certa que per amor
del fill fereu en recozt alguna vol
ta de mi: car amor de luy e fum
de stopa tot es hu. Voleu queus
digua seyo: mes es la mia dolo
que no es la vostra amor: car si fos
axi coz la seyo: la vostra diu: crech
restariu per la amor mia. Adas
que val al mozo la crisma sino co
neix la sua erroz q val ami amor
de marit ses res valer. Comtessa
seyo: dix lo comte voleu que do
ne si a paraules que ami es forat
de partir: e lanar e lo restar sta en
la vostra ma. Quix mes no puch
fer dix la comtessa entrar men he
en la mia cabra plozant la mia tri
sta desauetura. Lo comte ps do
lozos comiat della besant la mol
tes voltes larsat dels seus hulle vi
ues lagrimes: e de totes les altres
dames ps comiat ab dolo: inefab
le. E com sen parti no sen volgue
portar sino vn sol scuder. E par
tint dela sua ciutat de Haroych
recullis en vna nau e nauegat ab
prosper vet per son discus de teps
ell arriba en Alexandria ab bon tal

uament. E exi en terra ab bona
companyia feu la via de Hierusa
le. E iunt en Hierusalē ell confes
sa be e diligetmet sos peccats: e re
be ab grandissima deuocio lo p
os cors de Jhesu crist. Aps entra
per visitar lo fact sepulcre de Jhe
su crist: e aqui feu molt feruet ora
tio ab moltes lagrimes e ab gran
contrictio de sos peccats don me
resque obtenir la sancta perdonā
sa. E hauent visitats tots los al
tres sacuaris qui son en Hierusa
le: e tornat en Alexandria recullis
en vna nau e passa en Venecia. E
essent iunt en Venecia dona tots
quants diners li erē restats al seu
der per quel haue be seruit e col
local en matrimoni: perque nos
curas de tornar en Anglaterra. E
feu posar fama al scuder com era
mort: e ginya ab mercaders que
scruien en Anglaterra com lo
comte Buillem de Haroych era
mort tornant sen dela casa sancta
de Hierusalem. Sabent la virtu
osa comtessa tal noua fench molt
atribulada e feu molt desmoderat
dol e feu li fer les obsequies que
vn tan virtuos caualler era mere
xedor. Apres per discus de temps
lo comte sen torna en la sua pro
pria terra tot sol ab los cabells lar
chs fins ales spatles: e la barba
fins ala cinta tota blanca. e vestit
del abit del glorios fact francesch
viuint de almoynes. E secretamet
se posa en vna deuota hermita de
nostra dona seyo: nostra la qual
distaua molt pch dela sua ciutat
de Haroych. Aquesta hermita sta
ua en vna alta muntanya molt de

llosa de arbres de gran spessura
 ab una molt lucida font qui corria
 Aquest virtuos comte sera retret
 en aquesta deserta habitacio fent
 solitaria vida per fugir als mun-
 danals negocis: asi que de sos de-
 falliments pogues fer condigna
 penitencia. E perseverat en la vir-
 tuosa vida viuint de almoynes:
 una volta la setmana ell anaua
 ala sua ciutat de veroych per de-
 manar lzaritat E desconegut per
 les gents per la gran barba e ca-
 bells lonchs que ell portaua sol-
 citaua ses almoynes e anaua ala
 virtuosa comtessa muller sua per
 demanar li lzaritat: la qual vehet
 lo ab humilitat ta profunda dem-
 anar li almoyna li feya dar molt
 mes lzaritat que atots los altres
 pobres E axi passa per algun tēp
 la sua pobre e miserable vida.

Capitol quint.

Loz lo Rey de Canaria ab grā
 stol passa en la illa de anglaterra.

Seguis apres
 que lo gran Rey de
 canaria ioue fortissiz
 ab la viril inquietat
 iouetut de nobles spe-
 ranças guarnida sempre spirant
 a honorossa victoria feu grā stol
 de naus e de galeres. E passa ala
 nobla illa de Anglaterra ab gran
 multitut de gēts perço com algu-
 nes fustes de cosaris hauē robat
 vn loch seu. Pres en si molt grā
 ira: e inflammat de gran superbia
 per que algu hauia tengut gosar

de enuiar lo ab molt grā armada
 parti dela sua terra enauegāt ab
 prosper vent arriba ē les fertils e
 pacifiqs ribes de āglaterra: E en
 la scura nit tot lo repleguat stol
 entra dins lo port dantona: e ab
 grā stucia desembarcare e tota la
 mozisma isque en terra ses q per
 los dela illa no fore sētits: com fo-
 re tots en terra ordenarē lurs ba-
 talles e comēgarē a correr per la il-
 la Lo pasifich Rey sabuda la ma-
 la noua de lur venguda aiusa la
 mes gēt que pogue per resistir los
 E dona batalia als moros hon-
 ague molt grā conflicte quey mo-
 ri molta gent de vna part e de al-
 tra e molt mes dels cristians. E
 perço com los moros eren molt
 mes leuarē lo cāp e lo āgles Rey
 fonch romput e sague a retraure
 ab la gēt que restada li era e recul-
 lis dins vna ciutat quis nomena
 sāt Thomas de conturberi alli
 hon iau lo seu sanct cors: lo Rey
 de anglaterra torna aiusar mes
 gent e sabe que los moros anauē
 conquistant per la illa fent mozt
 molts cristians e desonint dones
 e donzelles e posant les totes en
 captiuitat coz lo cristianissim Rey
 sabe que los moros hauē de pas-
 sar prop de vna ribera daygua
 mes se en vn pas ala hoza dela
 miga nit. Empero tā secreramēt
 nos feu que no resta que los mo-
 ros ne agueren sentiment e desin-
 guerē se fins que fonch lo dia clar
 donaren los molt cruel batalla en
 la qual moriren molts cristians,
 e los qui vius restaren fugiren ab
 lo infortunat Rey e lo Rey moro

resta en lo camp: **B**ran fonch la
 defauetura de aquest **R**ey cristia
 que .ix. batalles perde vna apres
 de altra esague aretraure dins la
Ciutat de **L**ondres: e alli se feu
 fort. **C**om los moros ho saberen
 posarē li siti entorn dela **C**iutat
 e donaren hi prestament vn bon
 combat que entrarē e prenguerē
 fins ala meytat del pont: e cascun
 dia si fehiē de molts bells feits de
 armes empero ala fi lo afligit rey
 hague de exir per forza de **L**on
 dres per la grā faz qy haura e feu
 la via deles muntanyes de gales:
 e passa per la **C**iutat de varoych
Loz la virtuosa **C**omtesa sabe
 que lo **R**ey vēia fugint e molt de
 sauēturat feu aparellar per aquel
 la nit viandes e tot lo que mester
 hauen. **L**a **C**omtesa com a do
 na de gran prudencia pensa com
 poria restaurar la sua **C**iutat que
 nos perdes tant prest: e com veu
 lo **R**ey dix li semblants paraules
Virtuos senyor en gran afflictio
 veig posada la senyoria vostra: e
 ators quants en aquesta illa som.
Empero senyor si vostra altesa
 volra aturar en aqsta vostra **C**iu
 tat e mia la trobareu abundosa:
 de viures e de totes coses necessa
 ries per ala guerra: car mon seny
 or e marit en **B**uillē de varoych
 qui era **C**omte de aquesta terra
 fornī sta ciutat: e lo castell axi de
 armes com de bombardes balest
 es: e colobrines e spingardes. e
 molta altra artellaria **E** la diuina
 bondat per sa clemēcia quins ha
 dats quatre anys següents molt
 gran abundācia dels fruyts dela

terra. **P**erque la senyoria vostra
 pot aci segurament star. **R**espos
 lo **R**ey comtesa ami par que vos
 me donau bon consell pus la ciu
 tat es tā fort e ben prouehida de
 totes coses necessaries ala guerra
E tota hora que yo men vulla a
 nar ho pore bē fer. **S**i s'acta ma
 ria senyor dix la comtesa. **P**osat
 cas q los moros fossen molt mes
 que no son per forza han de vēir
 per lo pla q per l'altra part no po
 den per lo gran **R**iu quey es qui
 fir ales muntāyes de gales. **A**dolt
 lo contēt dix lo **R**ey de restar aci
 heus prech comtesa que vos do
 neu orde que la mia host ab sos
 dines sia ben prouehida deles co
 ses necessaries. **D**e continent la
 virtuosa comtesa se parti del rey
 ab dos donzelles: e ab los regi
 dors dela ciutat ana per les cases
 fent traure forment: e ciuades e
 tot lo que hauria necessari. com lo
Rey e tots los altres verē tā grā
 abundancia de totes coses foren
 molt contēt e en special dela mol
 ta diligencia dela virtuosa comtesa:
 com los moros saberē que lo
Rey sera partit dela ciutat de lon
 dres seguiren lo fins que saberen
 que sera recullit dins la ciutat de
 varoych. **L**os moros fent aquel
 la via combateren vn castell e pñ
 gueren lo quis nomenaua **E**līm
 burch qui era a dues legues hon
 staua lo **R**ey e ia q haurē conquistat
 vna grā part del regne. **E** lo
 dia de sanct **J**oā lo **R**ey moro
 per fer alegrā vech ab tot son po
 der dauāt la ciutat de **V**aroych
 lo afligit rey cristia vehēt se ab la

esperança perduda no sabe que pogues fer puia sen alt en vna torre d'el castell mirant la gran moxisma qui cremauere destroyen viles: e castells fehent moxir tãts crestians com podien açí homens com dones. Los qui campar podien venien cridant e corrent deuers la Lintat qui d' bona miya legua los podien ben sentir los mortals crits que danen per lo gran perdimet que feyen: pço coz los couenia de moxir: ho de eïsser catus en poder de infels: Estant en tal manera lo Rey mirant la moxisma: e lo gran dan que feyen de grãdissima dolor pensaua moxir. E no podent mes mirar la sua desolacio bualla dela torre hon staua e entra sen dins hun petit retret: e aquí comença de lançar dolorosos sospirs e los seus vils destillant viues lagrimes fehèt les maïors lamentacions que hun home james pogues fer. Los càbrers qui stauen fora del retret stauen scoltat lo dol que lo rey feya. e cõ hague molt plozat e lamentat seu picipi a semblants paraules

Capitol sise.

Lamentacio que feu lo Rey.

Saden placent pot eïsser que yo mes que / viuèt miserable sia en uergonyit vinga la / mort sobre mí qui es

lo darrer remey de tots los mals. Car anteceren infinits sospirs tãts e tals que si virtut nõ resistis abrengeria los dies meus. E de mi defauenturat Rey que tot lo mon mos dans apletat mouen: e tan poch / aduocat en ma justa causa trobe. El Rey subira de glozia si la passio: e poch saber viuament les mies fatigues adir nom donen loch suplex tu senyor los defectes d'la mia ignorancia puix tan ample e clar camí te mostra la mia justicia. E no vulles senyor per la tua pietat: e misericordia que aquest teu poble arestia e car que sia gran peccador no permetta la tua clemencia que sia afligit p la moxisma mas cõserual e defen lo e sia reduyt al teu sant seruey p quet puga seruir e donar laboz e glozia. Car en tal punt stich com lo treballat marinez que fallint li aquell port a hon sperança de repos presumia Perço recorrech atí sacratissima / mare de aquell deu Yesu que vulles p la tua pietat: e misericordia soccorrer e ajudar: e deliura d' aquesta grã impressio en la qual lo posat así que en lo meu regne sia glorificat lo sãt nom del teu glorios fill. E stant lo afligit Rey en aqstes lamentacions posà lo cap sobre lo lit: e donà li de parer que ves entrar p la porta del retret vna bellissima dozell vestida de domas blanch ab hun petit infant en los seus braços: e moltes altres donzelles venien apres d'lla cantant totes lo Magnificat. Loz fon acabat de dir la Senyora delles se acostà deuers lo rey: e posà li la ma

sobre lo cap: e dix li semblats paraules. No dubtes Ik ey en res: hages bona confiança que lo fill: e la mare te ajudaran en aquesta gran tribulacio en que posat stas. E lo primer home que veuras ab longa barba queet demanara per amor de Deu lzaritat besal en la boca en senyal de pau: e pregual graciosament que dexe labit que porta: e fes lo capita de tota la gent. Lo adolorit Ik ey se desperta: e no veu res stigue admirat del somni que fet havia: E pensa molt en aquell recordant li tot lo que vist havia: e truxe fora ol retret: e fozen allí tots los maiors canallers: qui digueren al Ik ey senyor tots los mozos se son atendants dauant la Ciutat. Lo Ik ey feu molt bon sforç en la millor manera que pogue. E feu molt ben guardar aquella nit la Ciutat. Lo marieguet lo Comte hermita era putat en la alta muntanya: per acullir erbes p asustentacio de sauida: e veu la gramoisima que corrien tota la terra o sempara la sua deserta habitacio: e recullis dins la Ciutat: la qual troba molt adolorida. Lo pobre de vell que molts dies ere passats que no havia mentat sino erbes: veu la Ciutat molt atribulada anassen al Castell per demanar ala Comtessa li plagues donar lzaritat. Loz foch dins lo Castell veu lo Ik ey qui exia de hoyr missa: E vehent lo molt prop de si agenollas dauant ell: e suplical que per reuerencia de Deu li volgues dar lzaritat. E lo Ik ey re

cordant li lo somni ajudal a leuar: e besal en la boqua: e pres lo per la ma: e mes lo dins en vna cambra. E asseguts lo Ik ey seu principi asemblants paraules.

Capitol. sete.

Com lo rey de anglatera prega al hermita

La speranza gloriosa que rich dela tua molta virtut pare reueret me dona animo de pregar te ques vulles donar ajuda: e consell en la molta nostra necessitat. com te veia home de sancta vida: e amich de Jhesu crist que vulles considerar: e dolret del gran dan e destruccio que aqsts maluats jnfels fan: e han fet en lo nostre regne que la maior part dela Illa han destruyda: e han me vendudes moltes: e diuerses batalles: e morta la milloz canalleria que en lo meu regne era E si no has dolor de mi hales compassio de rat de poble crestia qui es jutgat a perpetual catiuert e bones e donzelles qui son e seran desonides: e posades en captiuitat. E cõtempla que encara que aquesta ciutat sia ben prouehida o virtualles: e deles altres coses pertanyets ala guerra q p ago nos pomez molt sosteir p la moisima q es molta q ja tenet conquistada la maior pt

dela illa e no entendrà sino en la nostra destructio e maiorment coz no speram socors de nengu si la no dela misericordia de nostre sey or permuta de ta reuerencia perquet prech carament si tes amoz adu ni lzaritat en tu habita que haies compassio de aquest afligit regne e desolacio de aquell: que per ta virtut te vullas despullat aquexes robes que portes de penitencia e vullas te vestir les de lzaritat que son les armes que miançat lo ad tursori diuinal e la subiectio tua no saltres atenyere gloriosa victoria de nostres enemichs Acabant lo Rey paraules de tanta compassio acompayades. Lermita feu prin cipí aparlar de semblant stil.

Capitol huyte.

La resposta que lermita fa al rey

La selcint de vostra senyoria e excellencia mon seyor me fa stat molt admirat com yo essent pobre e debil que la sey oia vostra me demane consell e ajuda considerada la condicio edisposicio mia. Com la excellencia vostra no ignozala mia debil e antigua persona esser posada en de crepitut gra axi per los molts dies coz per la aspavida que per lonch temps he sostenguda en la muntanya no viuint sino de erbes e de pa. La mia virtut no pot esser tal que bastas acompoytar les armes

maiorment com non sia husat E demana la seyoria vostra amí consell qui teniu en lo regne vostre tants barons e cauallers valentissims abtes e molt destres en les armes quis poden milloz de mi aconsellar e ajudar. Deus se dir mon senyor que si yo fos stat virtuos canaller ni sabes alguna cosa en lart dela caualleria: e destre en les armes yo de bona voluntat ser uiria la magestat vostra: e posaria la mia debil persona atot perill de mort per posar en libertat tat poble cristia. E maiorment ala magestat vostra dela qllal sera gran da que en tan gran souentut hatau esser despossehit dela vostra real senyoria. Perque supplico ala excellencia vostra que mai au per scu sat Lo adolorit Rey molt enuiat de tal resposta feu principí atal parlar.

Capitol. ix.

Replíca que lo Rey fa al hermita

Do es de admetre scusacio de tan iusta demanda si pietat e misericordia en tu habiten. Car no ignora la tua reuerencia que los sancts benauenturats e los martirs per aumetar e defendre la sacra fe catholica ha batallat contra los infels. e ha ob tessa gloriosa corona de martiri e trium phat gloria confortat lo lur virtuos animo per la diuina potencia. perque pare reuerent me agnolle als teus peus e ab aquestes

mies doloroses lagrimes te torne a suplicar que si fidelissim cristia est que per reuerencia de aquella sacratissima passio que lo nostre mestre e senyor deu Jhesus volgue passar e l'arbre dela vera cren per rembre natura humana que hautes compassio de mi assigit Rey e de tot lo poble cristia qui tota la mia e lur speransa sta en la misericordia de deu e en latua molta virtut. E aço nom vulles denegar per la molta bondat tua. Adogue re a pietat les doloroses lagrimes del et restit Rey al hermita e amollit lo seu piadosos toz lassa dels seus hulla viues lagrimes de gra compassio per be que lo preposit seu tostera son de subuenir los. Empero volgue sperimetar la constancia del Rey. E pres vn poch spay que lermita ague fet leuar lo Rey aleuiades les seues lagrimes feu principi a tals paraules.

Capitol .x.

La Resposta diffinitiva que lermita feu al Rey.

A tu rey prudentissim ioue qui has viscut en beaueura da vida: meritamet sesguarda en la executio deles obres virtuosas subtilment mires. E ami vell seguint les retgles de caualleria ab grandissim perill gloriosa fama atengua. Els vells animosos basta que ses fer legea de couarts actes sostinguen la prime

ra que en la iouentut ab excess de perillosos treballs guanyaren. E posat cas veritat les tues piadoses paraules aduocue rasonablament han tengut en mi forsa les tues doloroses lagrimes: ans que mon deliber no essent atu publicat iustament me agues obliguat ala executio de tal empresa. E entrestit Rey hi en tan pocha speransa tes ta vida stuye aquexes lagrimes a menys desigada fortuna que aquista. Puix veig que tes pzequaries son tan humills e iustes per amor de aquell per qui mas conuorat e per amor de tu qui est mon natural senyor yo so content de obeyr los teus manaments e entendre ab summa diligencia en la liberacio de tu e de ton regne em dispondre si mester sera de entrar en batalla axi vell com me so per defendre la cristianitat e aumentar la facta fe catholica e per baxar la superbia dela mafometica secta. E ab pacte tal que ta excellencia se regesca amon consell. Car ab lo diuinal adiutorio tot dare gloriosa honoz e fer te vencedor de tots los teus enemichs. Respos lo Rey pare reueret puix me feu tanta gracios promet ase de Rey q no passare vn punt la ordinacio vostra ara seyo dixer lermita coz seras de fora e la gra sala mostra als cauallers e atot lo poble la tua cara alegre e molt contenta e ab gran asabilitat parlaras atots. E al dinar menia be e donat plaer e mostra molt mes alegria dela que acostumat hautes perço que tots aquells qui tenen lesperansa perduda la pu

guen recrobar. Car lo seyor o lo capita per gran aduersitat que li vingua no deu mostrar la sua cara trista: per no smayar la sua gent. E fes me dar vnes vestidues de moro eueuras lo que yo fare. Car anāt ala casa sancta del Jerusalem fuy en Alexandria: e en Barut me fonch mostrada la lengua morisca perque aturī grans dies ab ells. E aprengui dins barut fer magranes de certs materials compostes que stan. vi. hores en poder se ensendre: e coz son engeses bastatiē atot lo mon a créar que com mes aygua hi lançē més sençenē que tota laygua del mon no les bastaria apagar si ia no les apaguen ab oli e ab razina de pi. Cosa es de grā admiracio dix lo Rey q̄ ab oli e ab razina de pi se agē apagar e no ab altra cosa. Car yo crehia q̄ laygua apagaua tots los focs del mon. E lo seyor dix lermita si la seyoría vostra me dona licencia que vata fins ala porta del castell yo portare sol vn material ab aygua clara o ab vi encendreu vna atorxa. per la mia se dix lo Rey molt haure singular plaer de veureu. E lermita prestament ana ala porta del castell perço coz alentrar hi hauia vista calç vīua ps ne vna poca gleua e torna honera lo Rey e ps vna poca daygua e lança lay desus e enges ab vna palleta vna candela: dix lo Rey yo james aguera pogut creure sperfēcia tal si de mos hūls nou agues vist. Ara no tīnch res per impossible que los homēs no sapien fer en special tals sabers cauben en

gēts qui van molt per lo mon. E pch te pare reuerent me faces gracia de dir me totes les coses necessaries per aquest fet de les magranes del quey es mester: yo senyor dix lermita les yre a comprar per go com se millor conexer los materials si son bons: perço coz yo les he fetes moltes voltes de les mīes mans. E com seran fetes yo senyoz yre tot sol deuers lo camp dels moros. E prop la tenda del Rey yo posare les magranes. E com vēdra quasi la hoza dela mīga nit les magranes seran engeses e tots los moros cuytaran deuers aquel la part per apagar lo foc. e la tua seyoría stara aïmat ab tota la tua gent com veuras lo gran foc ab tota la gent fir sobre ells. E fas certa la senyoria tua que. x. milia dels teus basten a desconfir. c. milia dels altres. Car yo puch dir ab tota veritat ala excellencia tua que trobant me en Barut viu vn altre cas semblāt de vn rey contra altre e ab la aiuda de nostre senyoz deu e per consell meu la Ciutat fonch liberada dels enemichs. E lo rey qui stava dins la Ciutat fonch vençedor e laltre quil tenia aletgat fonch vengut. E la senyoria tua deu fer son poder e qual se vulla caualler de saber coses per a ofēdre los enemichs: e defendre los amichs.

Capitol. xi.

Les gracies que lo rey de Anglaterra fa al hermita.

.b.i.

Quagueren alen
trestit Rey les auisa
des paraules del her
mita e feuli infinides
gracies dela sua gratiosa proferta
E presen si molt gran alegria co
nexent que lo consell que li daua
era de virtuos caualler accepta a
quell ab molta benignitat: e prest
amēt feu fer tot lo que lermita ha
uia hordenat. e com agueren dat
fi a lur rahonamēt lo rey isque en
la gran sala e mostra la sua cara a
la gent molt alegre e lo seu gest q̄
paria tenir molt gran animo: tot
los cauallers stauen admirats coz
vehien al rey tenir tanta contēta
cio: car molts dies erē passats que
nol hauien vist riure ne la sua ca
ra alegrar se. Lermita qui sera par
tit del rey poch spay passa que son
tornat de comprar les coses neces
saries per ales magranes. E dix al
rey seyo vn sol material nos mā
ca. Empero yo se que la comtesa
ne te com son marit. Guillem de
Haroych eraviu ne tēsa molt per
ço com serueix a moltes coses dix
lo rey ara vull que los dos hi anē
ala comtesa per hauer ne. Lo rey
trames a dir ala comtesa com vo
lia anar a parlar ab ella. E exint la
comtesa dela sua cambra veu se
lo rey dauant ab lermita. Comtesa
dix lo rey per vostra gentilesa e
virtut feu me gratia quez doneu
vn poch de sofre viu de aquell q̄
te afoch que nos pot cremar de a
quell que lo comte vostre marit re
nia en les antozes per gran vent
que fes apagar nos podia. Respos
la comtesa qui a dit a vostra seny

oria que mon marit guillez de va
roych sabia fer tals antozes ab
tal lum. Comtesa dix lo Rey a
quest hermita que aq̄ es: e la com
tesa prestament ana ala cambra
deles armes e portan tant que lo
Rey ne sonch molt content. com
lo Rey sonch tornat en la gran sa
la e lo dinar era ia prest. Lo Rey
pres per la ma al hermita e posas
en la taula e feu seure lermita al co
stat seu sent li aquella honor que
ell era merexedor. Estauen admi
rats los seruidors del Rey dela
molta honor que lo rey feya al her
mita e molt mes staua admirada
la virtuosa comtesa: perço com li
acostumaua de donar lzaritat e p̄
nia molt gran plaer e consolacio
de parlar ab ell com li venia ade
manar almoyna que deles rahons
sues restaua molt aconsolada. E
dolia li molt per la molta honor
que lo rey li feya com mes lzaritat
no li haue feta si be de ell hauia
la natural conexença perduda. E
dix ales sues donzelles les seguēt
paraules. E com stich molt enu
iada dela mia gran ignorācia coz
no he feta molt mes honoz an a
q̄st pobre de hermita: car yo crech
que ell deu esser home de sanctis
sima vida com lala tengut tant de
temps e la mia terra e nolie sabu
da fer la honoz que ell era merex
dor. E veig ara que mon senyor
lo rey qui es tā benigne e piados
lo fa mēiar al seu costat a tots los
dies de ma vida me dolra la poca
honoz que li e feta. E rey virtuos
pare de misericordia lo que yo he
fallit ho smenau ara.

Capitol .xii.

Com lo Rey angles dona liscia al hermita que anas afer les magranes compostes.

Leuant se de taula lo confortat rey de anglaterra dona liscia al hermita que anas afer les magranes les quals en poch dies fore fetes. E acabades aquelles. Hermita sen ana al Rey e dix li senyor si vostra seyoría me dona liscia yo ire per donar compliment al que es stat deliberat la excellencia vostra faga posar en orde tota la gent qui te de exir defora. E lo Rey dix que era molt contet e en la scura nit lo virtuos hermita mudas les vestidures que teia apparellades de mozo. E per la porta falsa del castell isque molt secretament que per negu no fonch vist ne conegut e posas dins lo camp dels moros. E com aell li paregue hora lanca les magranes a vna part del camp prop de vna tenda de vn gran capita parèt del Rey mozo: E coz fonch quasi passada la miga nit lo foch fonch tan gran e tant spantable que tots ne stauē admirats deles grās flames que lāsaia. E lo Rey e los altres moros desarmats axí com stauen cuytaren en aquella part hon era lo maior foch per apagar lo. E nol pogueren iames apagar per molta aygua quey lançassen. Ans com mes aygua hi lançauen mes sentenia. Lo virtuos Rey de An

glaterra com veu lo gran foch armat com staua ab aquella poca gent que restada li era isque dela ciutat e ab grā animo ferí en los moros e feren tan grā destructio dells que era cosa despant que no prenien nengua merce. Com lo Rey mozo veu tan gran foch e tanta gent sua morta caualca sobre vn ginet e fugí e recullís dins vn castell que hauia pres qui hauia nom Alimburch. E allí feu se fort ab tots aquells qui del camp eren campats. Y onch molt admirat ell e tots los altres moros com eren stats axí romputs: car no podien pensar quina era stada la causa de tan gran desbarat com ells fossen. I. veguades mes que los cristians com los moros foren fugits los cristians robaren lo camp dels moros e fonch ia de dia clar ab grandissima victoria entraren dins la ciutat. Lo rey mozo apres passat quatre dies trames sos embaxadors ab vna letra de batalla al rey de anglaterra. La qual era dela tenor seguent.

Letra de batalla tramesa per lo rey dela gran Canaria al rey de anglaterra.

Capitol: xiii:

.b. ff.

A tu r
ey cris
tia qui
senyor
eiaues
la illa
de an
glater
ra di

ch yo Abrahym Rey e Seyor dela
gran Canaria que si tu vols que
aquesta guerra fine entre tu e mi
e fese la mortaldat entre lo teu po
ble e lo meu si be yo en sta illa de
Anglaterra sia mes poderos que
tu no est axi de viles com de cast
ella com de gent e sfoz de caualler
ria. Car si lo gran deu ta donada
victoria sobze la mia gent yo e los
meus lauem aguda de tu e de tois
los teus moltes veguades dins la
tua prpria terra. Empero si tu
volras que noy hala mes scampa
ment de sanch: entrem en camp
dos rey per rey sots tals pactes e
conuinenfes que si yo veng atut
dras tota Anglaterra sots la mia
potestat e seyoría em faras de tra
ut. cc. milia nobles cascu any. E
en la festa del gran sanct Johan
vestiras vnes robes mses les qua
ls yot trametre E aquell dia te ha
les a trobar en la vna de aquestes
quatre Ciutats so es en la Ciu
tat de Londres. o de Conturbe
ri. o de Salasberí. o e sta Ciutat
de Waroych. perço coz así so stat
desconfit. E así vull ques faga la
primera festa: e ago sera en memo
ria e recordacio dela victoria que
yo haure aguda de tu. E si fortu

na abministra que tu sies venge
doz yo men toznare en la mia pro
pria terra e tu restaras ab pau en
la tua e ab gran repos e tranquili
tat tu e tots los teus. E mes te re
stituhire totes les viles e castells q
ab la mia prpria ma victoriosa
he guanyat e conquest. Aquestes
paraules no son per vana glozia
ne per menysprear la corona real
Adas perço com deu es gra e da
ra a cascu la part q per los merites
sera merexedo.

Capitol. xiiii:

Com los embaxadors del rey de
Canaria portarē la letra de batal
la al rey de Anglaterra.

Artiren dos

grans cauallers mo
ros del castell Calim
burch Los quals tra
metia lo Rey de Ca
naria ala Ciutat de Waroych per
embaxadors al rey de Anglaterra
E ans de lur partida trameterē vn
trompeta ala ciutat per demanar
salcouduyt Coz lo trompeta son
al portal dela Ciutat les guardes
li digueren que sesperas vn poch
e tornarien li resposta vna deles
guardes anaren prestamēt al rey
per dir loy Lo rey agut son con
sell dix ala guarda quel dexassen
entrar. Com lo trompeta sonch
dins la ciutat. lo Comte de Salas
berí parla ab ell e dix li trompeta
yous dich de part dela magestat
del seyoze rey que los embaxadors

podè vèir saluamēt e segurā que
nols sera fet negun dā. **E** lo com
te dona li vna roba de ceda e cent
nobles. **L**o trompeta sen torna
molt contēt. **E** ans que los emba
xadors vinguessen lermīta dix al
rey les següents paraules. Sen
yor spantem aquesta moros de vī
sta hordene vostra alteſa dos grāf
senyors que isquen al portal per
rebre los embaxadors e vagē ab
molta gent e ben armats tots en
blanch: mas que no porten bac
nēts al cap. **E** al portal per guar
dar aquell sīguen.ccc. homēs axī
armats com los altres. **E** faça la
excellēcia vostra emparamentar
tots los carrers per hon hā a pas
sar. **E** totes les dones e donzelles
axī velles coz iouens qui compoz
tar ho pozā per les finestres e per
los terrats posen draps alentorn
tan alts que donē ales dones fins
als pits. **E** cascuna dēstes tīngua
vna armadura de cap. **E** com los
ēbaxadors passarā veurā larnes lu
yr pēſaran q̄ tot es gēt darnes **E**
los .ccc. qui guardaran lo portal
ales spatles per altres carrers des
uſars isquen per les plages e can
tons. **E** com los embaxadors se
ran passats facen axī com he vīt
fins que sien dauant la alteſa vo
stra. **E** certamēt ells pendrā grā
spāt coz veurā tāta gēt darnes ab
la batalla q̄ hā perduda q̄ no sabē
coz ne en quina māera **E** ara que
vegen la molta gent haurā a creu
re que socors de moltes gēts nos
es vengut despanya ho de Fran
ça ho de Alamāya. **L**o **R**ey tīn
gue per molt bo lo que lermīta ha

uſa dīt e tots los de son consell e
axī fonch fet. **E**legirē al duch de
Lencastre e al Comte de Salas
berī que rebessen los embaxadors
e ab ells anassen.iiii.mīlia homēs
e cascu de aquells portas ē lo cap
vna garlanda de floz isqueren fo
ra dela ciutat per recebir los em
baxadors vna bona milla. **D**ix
lo duch de Betafort dīguau pa
re hermita puix tātes serimonies
han de fer **L**os embaxadors coz
trobaran al **R**ey vestit ho despul
lat o armat o desarmat. **S**ī ira
noy mesclau en vostres paraules
dix lermīta bona demāda feu. em
pero veig lo que signifiquen vost
res paraules q̄ es mes inclinatio
de mal que de be: perço coz sovell
he hermita me voleu vituperar en
lo consell e dauant mon senyor
lo **R**ey areglau vos en vostre par
lar sino vous posare vna brida en
la boqua queus fare parar acada
pas. **E**n aq̄o lo duch se leua de
peus e mes mans alespasa e dix sī
no perque sou tant vell e portau
labit de sāt Grācesch ab aquesta
spasa la qual es venyadora de pa
raules inūriosas vous acursaria
les faltes fins ala mitat dela cin
ta. **E**n aq̄o lo **R**ey se leua en peus
ab molta ira que tēia e ps al duch
e leualī lespasa dela ma e feu lo
posar pres dīns vna gran torre **E**
tots los altres senyors que allī etē
pacificaren al hermita segons sa
edat e labit que portaua deus per
donar. e ell fonch content per do
nar: e larnes lo **R**ey ho admete
per molts prechs e suplications q̄
lermita e los altres magnats seny
.b.iii

ors li feren. Ans ab vn gyn lo vo
 lía lançar perque isques a recebir
 los embaxadors. estant en aquest
 es congoxes portaren noua al rey
 com los embaxadors mozos vení
 en. E prestament isquerē los qui
 eren stats elets ab tot aquell orde
 damunt mēcionat. com los emba
 xadors foren dauant lo rey dona
 rē li la letra de batalla ab la crehē
 ga ensemps. E en pñencia de tots
 lo rey feu legir la letra. E lermíta
 se acostā al rey e dix li senyoz vo
 stra alteza accepte la batalla. La
 uozs lo rey dix yo accepte la batal
 la segons les condicions quel vo
 stre rey demana. E pzequa als em
 baxadors aturassen allí fins en lē
 dema quels donaria maior resposla
 feu los molt be aposentar e dona
 ren los totes les coses necessaries
 per ala humanal vida. Lo rey a
 plegua consell general e en aquell
 spay que satisfauen lermíta ab al
 tres senyozs sen ana al rey agenol
 las als seus peus e besalí la ma e
 lo peu e ab grādíssima humilitat
 lo suplica q fos de sa merce li vol
 gues donar les claus dela torre per
 que pogues traure lo Duch per
 ço com lo rey les tenia bē guarda
 des e rātes foren les suplicacions
 del hermita ab los altres senyozs
 que li ajudaren que al rey son for
 sat donar les hi. E lermíta ab al
 tres anarē ala torre hon staua pē
 lo duch e allí trobarē vn frare quil
 bohya de confēssio car certament
 ell se tenia per mort. E com sentí
 obrir la porta pres fan grā altera
 tio que pensa exir de seny pensant
 quel volien traure per fer ne iustí

ca. Com lermíta lo veu dix li sēy
 oz duch si vos aueu dit amí algu
 nes paraules iniurioses e yo auos
 en gratia e merce vos demāe quē
 perdoneu que yo de molt bona
 voluntat vos perdone. Com la
 pau son feta tornaren tots al con
 sell hon era lo rey e tots los duchs
 Comtes e Marquesos he torna
 ren legir la letra del Rey mozo. E
 per quant lo Rey e tots los altres
 amauē e reuerien al hermita e ve
 hien que era home de facta vida
 e mostraua molt saber en lart de
 la caualleria e destre segons lo seu
 parlar en les armes per tots foren
 dades les veus que ell primer par
 las. Lo qual feu principi a seblāt
 parlar

Capitol ry.

Com per tots los del consell son
 deliberat que lermíta digues pri
 mer son vot sobre la letra de ba
 talla que trames lo rey dela gran
 Canaria al rey de Inglaterra

Dir ab dret na
 tural la rahon força
 obeyr als manaments
 de vostra excellencia
 mon senyoz en most
 ra de mon poch saber e no auisat
 entendre no perjudicant les seny
 ozies de aqueste magnanimo sēy
 oz me manau que yo parle pri
 mer en aquest negoci vous dire lo
 que amí par per be que yo cone
 gua no esser digne de parlar en
 semblants fets com yo sia home

quí se molt poch en l'exercici de les
a mes. Empero no oblídant me
que proteste e demane venia e per
do axí amon senyoz lo rey com a
tots los altres que si dire algunes
coses que no sien ben dites vos
placia corregir les e no vagen en
compte de res coz isquē de home
criat en hermitatge hauēt mes no
t cia de besties feres que no de ar
mes. Empero dich senyoz a vost
ra alteza per satisfer ala letra del
gran moro que diu que atota sa
requesta se vol combatre ab la sēy
oria vostra coz per coz. E puix
acceptada haueu la batalla axicoz
bon Rey e virtuos deu fer no te
mēt los perills dela mort. So de
parer q̄ me val al Rey mort sop
tada q̄ no esser Rey enuergonyt
e considerāt coz lo rey moro sia ho
me fortissim e de grā animo e diu
en la sua letra que Rey per Rey
vol fer la batalla tendria per bo q̄
la sēyoria vostra per saluar la pro
mesa fe. E per quant nostre sēyoz
deu qui es iurge e conexedor de
veritat com aell no li sia res ama
gat q̄ laiaz tot de n r ā part no faça
cosa ninguna ab engā si victoria vo
lem haueu de nostres enemichs. e
com siam certs dela indisposicio
de mon sēyoz lo Rey qui es molt
ioue e de debil complexio e visca
malaltis ecara que tingua lanimo
de virtuos caualler no seria cosa
condecant ne iusta que ell entras
en camp dos ab vn tā fortissim ho
me comes lo Rey moro. Adas
lo Duch de Lencastre qui es hon
cle de mon senyoz lo Rey enpren
gua de fer aquesta batalla E lo sēy

oz Rey se despulle del ceptre e de
la corona real perço que lo gran
moro no sia decebut ques comba
ta ab Rey. Acabāt lermita les der
reres lilebes de ses paraules se le
uarē tres Duchs moguts de stre
ma Graço es lo Duch de Gloce
stre: lo Duch de Wetafort: e lo
Duch d'atretia. E ab grās crīs
comengaren adir que no volie con
sentir que lo Duch de Lencast
re entras en la batalla e fos alcat
per Rey com cascu dells era mes
acostat parent del Rey e aqui era
mes lícit de fer la batalla que no
era lo Duch de Lencastre. Lo
Rey no comporta q̄ mes parlaren
sino que ab forçada veu feu prin
cipi a semblants paraules.

Capitol. xvi:

Les rahons que lo rey de Angla
terra fa en lo consell ab los seus ca
uallers per entrar en la batalla ab
lo rey dela gran Canaia: e lo que
ells li repliquen.

Esta cosa es
q̄ tā desordenada de
māda no sia hoyda
milloz foza q̄ ab dup
toses paraules temp
tat aguesseu ma volentat perque
amī no plau ni vull que negu de
tots vosaltres entre per mi en la
batalla. Puix yo la he acceptada
yo tot sol la vull portar así Leuas
vn gran Wato e dix semblants
paraules. Senyoz perdon me la
excellencia vostra del que dire car
.b. liff.

lo que vostra alteſa diu ſames per
 noſaltres vos ſera conſeſit per be
 que noſtre ſeyor deu vos haſa dat
 lo voler vos ha leuat lo poder. per
 quant tots noſaltres conexeſ que
 la alteſa voſtra no es abil per atāt
 fort e tā dura batalla com es aque
 ſta. Regiſquas la ſenyoſia voſtra
 aconſell e voluntat de tots noſal
 tres: car ſi noſaltres conexiaſ la vo
 ſtra virtuoſa perſona eſſer diſpo
 ſta per atal meſter: de bon grat a
 guerem aderit al que la alteſa vo
 ſtra agues manat. E tots los al
 tres Barons e cauallers loaren lo
 que aqueſt Baro hania dit. Puiſ
 axi es que auoſaltres fideliffims
 vaſſalls e ſubdiſts meus dix lo rey
 no plau e conexeu en mi que no
 ſo diſpoſt per acombatre lo Rey
 moroyouſ reſgracie la molta amoſ
 quem moſtrau tenir. E diſponch
 de mi enſeguint la volētāt de tots
 voſaltres. Empero yo vull e man
 que no ſia negu ſots pena dela vi
 da que tinguia tant atreuimēt que
 digua que fara per mi la batalla:
 ſino lo que yo elegire: e aquell vull
 que ſia per mi hī en loch meu e en
 aquell renunciare la corona lo reg
 ne e lo ceptre real. Reſponguere
 tots que erē contēts. Apres lo rey
 feu principi atal parlar.

Capitol. xvii.

Com lo rey de Anglaterra ab vo
 luntat de tots ſos Barons e caual
 lers renunciā lo regne la corona e
 lo ceptre al hermita que ſes la ba
 talla e entras en camp dlos ab lo
 rey dela gran canaria.

Axi acostuma a
 ſalagar la iniqua for
 tuna quāt del tot vol
 deſtroyr al qui ēgua
 na: q̄ dela ſua aduer
 ſitat alguna part no moſtra. Per
 que aquell aquí proſpera contra ell
 nos arme. E grā inſortuni queſ
 molt proſperats en la mes alta for
 tuna acompāya que no tenint ſpe
 riencia de aduerſitat alguna los
 pochiſ dans maioſs ſtimen e los
 grans ſoſtenir no poden. E perſo
 Duches Comtes e Marquesos
 e totiſ los altres ſubdiſs fideliffims
 meus vull manifeſtar que puiſ a
 la diuina prouidēcia es ſtat plaſēt
 que ma priuat dela forſa e corpo
 ral ſanitat E tots voſaltres me di
 eu e afermau yo no eſſer ſufficiēt
 per entrar en camp dlos volent en
 ſeguir ala molta amoſ e bona vo
 luntat de tots voſaltres yo done
 mon loch lo ceptre e la corona real
 E deſpull me de tota ma ſenyoſia
 e done la de bon grat no coſtret:
 ni forſat ni ab pactes ni conuinen
 ſes al meu amat pare hermita qui
 aſi preſent es deſpullas les ſues ro
 bes e dix ſemblants paraules. Aixi
 com yom deſpulle aqueſtes veſti
 dures reals e le viſt poſe ſobre lo
 pare hermita. Aixim deſpulle de
 tot lo meu regne e ſenyoſia donāt
 e reueſtint lo ſobre lo pare hermi
 ta e prech lo que li placia de accep
 tar ho: e que faſa la batalla per mi
 ab lo rey moro. Com hermita ho
 hi dix ſemblants paraules al rey
 Leuas molt preſt per voler par
 laz. E tots los grans ſenyoſs que
 alli erē de vn acort ſe leuarē e tīn

gueren tan apzop alermíta que sa
mes lo lexaren parlar . Ans li des
pullaren labít que vestía: e feren li
vestir les robes reals. E lo rey re
nuncia tota la sua senyoria sobre
lermíta ab acte de notari. en presē
cia de tot lo consell : e ab consenti
ment de tota los barons. E vistes
per lo rey hermita les pzequaries
de tots los del consell: accepta lo
regne e la batalla. E prestament
demana que li portassen vnes ar
mes que li vinguessen be: portarē
lin moltes. Empero de totes quā
tes lin portaren no n' ague negu
nes que li vinguessen be al plaer
seu . Per la mia fe dix lo rey her
mita per aço no restara la batalla
encara quey sabes entrar en camí
sa. E prech vos senyors dix lo rey
hermita vos placia voler anar ala
comtessa e pguau la: molt caramēt
que per la sua molta virtut e bon
dat me vulla prestar les armes de
son marit en Guillem de Haro
ych: aquelles ab que ell acostuma
ua entrar en les batalles. Com la
comtessa veu venir tants Duchs
Comtes e Arquesos: e tot lo
consell del rey: e hoyt lo perque ve
nien respos la virtuosa comtessa
e dix que era molt contenta e do
nals vnes armes q̄ no valsē molt
Lo rey com les veu dix no son a
questes les que yo demane car al
tres n' ha que son molt milloze E
tots los Barons toznaren altra
volta ala comtessa e demanaren li
les altres armes . E la comtessa
los dix que no n' haúa altres. co
brada la resposta lo rey dix seyors
e germans meus anem hī tols axi

com stan en safarem nostra vètu
ra. Com tots forē dauant la com
tessa dix lo rey. Senyora comtes
sa per vostra grā bondat e gentile
sa vos prech me vullau prestar les
armes qui erē de vostre marit en
Guillē de haroych. Senyor dix
la comtessa axi deu me p̄st aq̄st sill
que altre be en aq̄st mon no t̄nch
com ia las vos he trameses. Veri
tat es dix lo rey epero no son aquel
les les quals yo demane Empest
aume vos aquelles qui stan en lo
petit retret dela vostra cambra les
quals son cubertes de vn drmas
vert hī blanch . Dix la comtessa
qui dona de genolls en terra. Sē
yor en gratia e merce demāe a vo
stra senyoria quem vulla fer certa
de vostre nom e coz conexieu vol
amon senyor lo comte Guillem
de Haroych.

Capitol .xviii .

La resposta que lo rey hermita
feu ala comtessa de Haroych com
lo suplica que li fes merce de dir li
son nom ni quina amistat hauie tē
guda ab son marit lo Comte guil
lem de Haroych: e lo que ell li res
pongue: recitant li les batalles de
la ciutat de roam e de les seus actes

Comtessa dix lo
rey hermita no es a
ra temps ne hora per
apoder vos manifest
ar lo meu nom : car
en altres coses mes

necessaries e vtils per atots tincb
de entendre per queus prech quez
vullau prestar les armes queus he
demanades e açous aure a gratia
singular. Senyoz dix la Comtes
sa yo de bon grat so conteta de pñ
ar les a vostra alteza. Mas si deu
vos done bona victoria del Rey
mozo me fassau gratia quelpuix lo
vostre nom no puch saber almey
quem digua vostra seyoría quina
conexença e amistat ha reguda ab
mon marit. respos lo rey. Senyo
ra puix tã me forçau e voleu qus
ho digua yo so contet per lo molt
merexer vostre. Be sou en recort
de aquella gran batalla que vostre
marit vençe al rey de frança en la
Ciutat de roam vostre marit era
capita maior dela Ciutat e vech
lo rey de frança ab .lx. milia com
batents entre de peu e de cauall: e
vostre marit Guillem de Haro
ych isque ab poch gent dela ciu
tat e lexa los portals molt be pro
uehits: e al cap del pont feu si vn
bell fet darmes: de que moriren
dels rancesos en lo pont ab los
qui caygueren en la ribera passats
.v. milia homens. e vostre marit
retragues deuers la Ciutat: e tot
los de Picardia passaren vn pas
e pensaren pendre la Ciutat sino
per Guille de Haroych quis feu
fort ala porta. E plegua lo rey ab
tot son poder: e feu allí vn singu
lar fet darmes: entant que vostre
marit sen entra: e molts rancesos
ab ell enseps. E aquells qui guar
dauen les torres del portal dela
ciuta dexarẽ caure la porta caladif
sa Com veren que ia ni hauiã

prou de francesos. E lo rey resta
de fora com en guille de varoych
ague destrocada tota la gent e po
sats en forts presons. E veu que
lo rey de frança combatia la ciutat
ab gran effort per pendre vostre
marit. Lo Comte isque per alta
porta dela ciutat: e feri en aquell
loch hon era lo rey de frança. E
los dela ciutat isqueren tan be: e lo
rey sonch ferit de dos nafres e ma
tarẽ li lo cauall: e vn caualler dels
seus qui veu tan malament nafrat
lo rey e staua apeu deualla del seu
cauall e feu hí puar lo rey acauall
e son li forçat que sen anas e la ba
talla son perduda: comtessa sou
en recort com: apres poch dies
passats vostre marit vech en aqst
regne per manament del senyoz.
rey e ab quantia de honor son re
but per lo rey: e per tots los del
regne: e romperen li vn tros del
mur: car no consentirẽ que entras
per porta ninguna: e anauẽ sobre
vn carro enparamentat de draps
de brocat. E los caualls qui tira
uen lo carro anauen ab paramets
de seda: e ell anaua tot sol sobre
lo carro armat tot en blanch ab
lespasa nua en la ma. Apres ven
gueren en sta vostra ciutat de va
roych. E aci stiguen per alguns
dies e yo continuament fuy en la
companyia. E en les guerres fom
freres darmes. No tarda grã spay
que la comtessa feu principi atal
parlar.

Capitol: xix

Rabons que fa la Comtessa al
rey hermita coz li demana en gra
tia que li prestat les armes de son
marit lo Comte Guillem de Ha
roych. e com ordena la batalla per
entrar en camp clos ab lo rey mo
ro: del qual guanya gloriosa vict
oria.

Ab alegria de
goig inefable senyor
me recort que es ve
ritat tot lo que la sen
yoria vostra ma dit.

Eeste molt aconsolada coz hoig
recitar los singulars actes del meu
virtuos marit e senyor que yo en
strem amaua e en grandissima fit
ma tenia. Loz aquell qui era dig
ne de fama gloriosa e merexedor
de real corona per les seues virtuts
insignes. Mas la fortuna mes
stada molt aduersa quim faviure
adolorida quel ma leuat dauant
los meus hells. E desque demis
prati no se que son bons dies ni
mays bones nits. Entre les vnes
coses e altres tots los dies me son
de passio e de ago no vull mes par
lar per no enuiar la alteza vostra
Sol vos deman en gratia e mer
ce me vulla perdonar la senyoria
vostra com en lo temps de vostre
hermita: ge yo no fui per lalteza
vostra lo que be aguera pogut fer
E si yo agues sabut la iermadat
que hauieu tenguda ab mon sen
yor Guillem de Haroych yous a
guera feta molt mes honoz e do
nat de mos bens mes que fet no
he. Adolt fonch content lo rey de
les paraules dela virtuosa Com

tesalla hon no ha erra no fretura
demana perdo vostres virtuts son
tantes que nos pozien recitar ni
yo nous bastaria afer les gracies
del queus so obliguat. Sol vos
prech per la vostra gran virtut e
gentilesa que les armes queus he
demana des me vulla prestar E
prestamet la Comtessa li feu traue
re vnes altres armes qui eren cu
bertes de brocat blau. Loz lo rey
les veu dix. Seyora comtessa coz
teniu be guardades les armes de
vostre marit per molt que aquest
senyors e yo vos aiem preguada
no les nos haueu volgudes prest
ar. Aquestes son les que Guillem
de Haroych entraua en los tor
negs. Aquelles que yo demae sta
peniades dins lo vostre retret qui
son cubertes de vn domas blanch
e vert ab vn leo doz coronat. e ab
aquelles se yo be que ell entraua
en les molt cruels batalles. E si
vos senyora comtessa enuig noy
prenieu que yo entras dins lo re
tret amon parer yo les trobaria.
Ay trista dix la comtessa par que
tota vostra vida siau criat en sta
casa. De poza entrar la senyoria
vostra e mire e preguia tot lo que
milloz li paregua. vet lo rey la sua
bona voluntat loy regradia. E en
traren tots dins lo retret e veren
les alli peniades. Lo rey les se feu
dar e feu les adobar de tot lo q ne
cessari era La batalla son concerta
da per alèdema. e en la nit lo rey
sen ana ala sglesia maior e alli fit
gue tota la nit agenollat dauant la
sacratissima mare de deu sey
ora nra ab totes ses armes qui sta

uè sobre laltre coz son bía clar hoy
 missa ab grã deuocio acabada la
 missa se feu armar dins la sglefia
 e meia duna perdiu perço q natu
 ra se sfozgas vn poch. Eps isq al
 cap. E totes les dones e donzeiles
 squeren dela ciutat descalces les
 donzeiles en cabells fent professo
 suplicat ala diuina magestat e ala
 sacratissima mare de deu. E helus
 que donas victoria al lur Rey con
 tra lo Rey moro. Com lo Rey
 hermita sonch dins lo camp vech
 lo Rey moro ab tot son poder de
 peu e de cauall e entra en lo camp
 ab ansino de vittuos caualler. E
 tots los moros pusaren alt en vn
 tocal per mirar la batalla. e los cri
 stians litigueren prop dela ciutat. Lo
 Rey hermita portaua vna lanca
 ab lo ferzo ben smolat e vna paue
 fina en lo braç lespasa e vn puny
 al. Lo Rey moro portaua vn arch
 de flexa spasa e al cap vna ceruelle
 ra ab moltes toualloles enbolica
 des. Coz los dos animosos reys
 foren dins lo camp la hu ana de
 uers laltre ab molt gran animo.
 Lo Rey moro tira prestament vna
 flexa: e donali en lo mig dela pa
 uesina e passalay de clar ensempe
 ab lo braç que no si pogue aturar
 e prestament lin torna a tirar al
 tra e donali en mig dela cuxa ab
 larnes que portaua la flexa no po
 gue passar del tot e feya li molt de
 enpaig al passeyar q feya. ell son
 ferit de dues nafres ans que acost
 ar si pogues e tirali la lanca com
 son prop dell. e lo Rey moro era
 molt destre en les armes e ab lo
 seu arch com veu venir la lanca

rebatela e feu lanaz lunny desí mes
 de .x. passes. en ago lo Rey hermi
 ta se sonch tat acostat aell que nol
 lexa mes tirar. Com li sonch qua
 si que ab la ma lo podia tocar dix
 en alt cridant. Aiudam deu e vin
 gua tota la morisma contra mi.
 Com lo Rey moro veu laltre ta
 prop de si e no podia tirar ab la
 arch tingues per perdit. coz lo rey
 hermita aque tirada la lanca pre
 stament mes mans alespasa e aco
 stas tant com pogue aeil e donali
 vn grã colp sobre lo cap. empero
 noli feu gran mal tantes eren les
 toualloles que portaua. E lo rey
 moro ab larch defenies e rebatia
 li molts colps entant quel rey her
 mita li tira vn gran colp que li tall
 la lo braç. e mes li lespasa tota
 dins lo costat. e son forçat al rey
 moro que caygues en terra. e tan
 prestament com pogue lo rey her
 mita li tallia la testa ps la lanca e
 mes la testa en la punta e ab aquel
 la victoria lo rey se torna dins la
 ciutat. Pensau ab quanta alegria
 stauen los cristians dones e don
 zelles pensant com eren ia fora de
 captiuitat. com lo rey son dins la
 ciutat feren venir los metges e cu
 raren les nafres del rey. Lo dia se
 guent de mati lo rey tingue son
 consell en la cambra hon iahia e
 son deliberat que trametessen dos
 cauallers per embaxadors als mo
 ros dient los que volguessen ob
 seruar les conuinençes per ella pro
 meses e iurades per tots ells e sen
 podien anar saluament e segura
 ab tots lurs nauilis robes soyas
 e les propes terres ses q per regu

del regne nols sera fet mal ne dan
com los embaxadors fozen eleis
trameterē vn trompeta per salcon
duyt. Los moros fozen contents
de dar lo salconduyt tant bastant
com lo volgueren. Los embaxa
dors partiren com fozen iunts ab
los moros esplicaren lur embaxa
da feren los ben aposentar. E p
guaren los que sperasen la respo
sta. E ayo duguere per fer los vna
gran maldat: car tornaren en ma
lor malicia per la molta doloze que
tenie dela mort del lur rey. Entre
ells fonch molt gran altercacio a
qui farien rey. Los vns volien q
fos cale ben cale. Los altres voli
en que fos Abuqueperetx cosin
germa del mort rey. Sera la electio
per ells de cale ben cale perço coz
era bon caualler e valētissim. De
continent que lagueren alcat rey
mana que prenguessen los emba
xadors e tots los qui eren venguts
ab ella e feu los matar. Leuaren
los atots les testes e posaren las
dins vna sarría e ab vn ase les tra
meteren dzuers la ciutat. Les
guardes qui stauen en les torres
dela ciutat veren dos giners ab la
se que feyen anar com fozen prop
dela ciutat desepararen las e tor
naren sen molt corrent. Lo capi
ta deles guardes veu lo cas mana
a .x. homens acauall que anassē a
veure quin cas era aquell com ho
agueren vist no volgueren esser
exits per aveure vn tan nefandis
sim cas ne tan grā perdicio. E p
stament ho anaren adir al rey: e a
tot lo consell. com lo rey sabe tal
nouitat posat fonch en grā admi

ratio e dix semblants paraules.

Capitol. xx

Lo vot solemne que lo rey hermi
ta feu stant nafrat per lo rey dela
gran canaria.

No he oferta la
mia persona en peril
losa conquesta e ayo
perque eternament
ma fama reuischa.
car stime morte lo torn primer de
lur naxença aquells qui en tene
bres de scura vida axí callat ocios
viure passen: que ans de aquest
mon los impacables fets los trans
porten que a conexença de algu lo
seu viure preuingua essent meys
que pedres o arbres. Los quals
per vtils proprietats e suauitat de
fruyts delitosos los viuents en
gran stima colen. E aquells stime
gloriosament viure los quals ab
strenmitat de animo morint ses la
mes poder morir en segura vida.
ab serenitat de gloriosa fama eter
nalment reuiuen. O infels crude
lissims e de poca se. car no pdeu
donar lo que no teniu. Ara yo fas
vot solemne axí nafrat com stich
de iames entrar dins casa cuberta
fino es sgleia per hoyr missa fins
atant que yo haya lançat tota aq
sta mortisma fora de tot lo regne.
e pstant se feu dar la roba e leuaf
del lit e feu tocar les trompetes e
lo pmer qui isq fora dla ciutat fon
lo rey e feu fer crida q tots quats
fossen de .xj. anys en sus e de .lxx.

en ahal·l sots pena dela vida tota laguessen a·seguir. **E** aquell dia a tendaren se en aquell loch : hon los mozos erē stats v̄eguts **E** en aquell cas lo rey feu traure molta artellai·sa necessaria per ala guerra **E** la virtuosa comtessa sabe q̄ lo rey tal crida feta fer haui·a e tota la gent lo seguia que fossen de .xj. anys ensus fonch molt atribu·lada conexent que son fill era com·ps en aquella e era for·çat de anar hi. **E** ab gran cuyta apeu ellalana hon era lo rey : e donant dels ge·nolls en la dura terra ab veu pia·dosa feu principi a paraules de se·blant stil. **Quos** rey prudentissim antich en benauenturada vida ala vostra sac·tedat meritamēt selguar·da hauer pietat e compassio deles persones affligides perque yo ado·lozida comtessa v̄inch ala vostra excellencia a suplicar que axicom sou misericordios : e ple de tota bondat e virtut que haia pietat de mi coz no t̄ingua en aq̄st mon altre be sino aq̄st fill qui es de tan poca edat que en res nous pot aiu·dar **E** sia de vostra merce esser en recozt dela grā amistat amoze con·federatio del meu virtuos marit ab lo qual vostra altesa ha tengu·da t̄ata amistat en lo temps deles guerres e batalles. **E** redue·sch a la memoria dela senyoria vostra aquelles almoynes e caritats que en lo temps del vostre hermitat ge·yous feya dar queus placia obe·yr als meus desigs e suplications go es quem vullau le·xar mon fill qui es orfe de pare e yo no t̄inch altre be ab quim pugua a·consolar

sino ab aquest miserable de fill . **Donchs** senyoz puix sou pare de misericordia e de pietat obtingua dela merce vostra aquesta tan al·ta grācia perqui yo e mon fill per a·sempre restem obligats ala se·nyoria vostra. **Lo** rey conegue la de·sordenada voluntat dela comtes·sa e no tarda de fer li tal res·posta

Capitol : xxi :

Com lo rey hermita fescusa que no volgue le·xar ala comtessa son fill .

Dolt uos desia·ra hobeyr senyora comtessa si la vostra demanda fos hono·rosa e iusta com la honoz e stima de vostre fill yo t̄inch per mia·car sabuda cosa es que los homens han de exercitar les armes e han a saber la pratica dela guerra e lo gentil stil que aquest benauentu·rat orde de caualleria te . **E** es de guda cosa e de bona cou·suetut q̄ los homens de honor en gran io·uentut deuē principi·ar les armes car en aquella edat aprenen molt millor q̄ls altres axi en batalles de camp clos com en guerres guerze·rades. **E** per quant aquest es ara en la millor edat del mon perueu·re e se·tir les honors grādis·simes quels cauallers a·consegue·xē en se·blants fets exercint virtuosos act·es. **Perque** yo vull portar en ma companyia e tenir lo en compte e stima de fill e yo fer li he tota

aqlla honoz quē sera possible per
 amor de son pare e per contēpla
 cio vostra. **E** quina gloria es per
 ala mare tenir fill ioue e disposi
 ques sia trobat es trobe en seblāt
 batalles dignes de gloriosa fama
E perço es de necessitat que vin
 gua ell ab mi: e yo dema fer le ca
 ualler perço que ell pugua emitar
 als virtuosos actes de son pare
Willem de varoych. **E** si ara hī
 va tots los bons cauallers lo tīn
 dran per millor. **E** yo qui tāt he
 amat a son pare en vida. tan be lo
 dech amaz en la mort: car en aqst
 mon iames portī mes voluntat e
 amor a home nengu com a vost
 re marit. **E** ara en loch seu vull a
 mar e honzar a son fill: perço coz
 apresēt altre be noli puch fer **P**er
 queus prech eus consell virtuosa
 comtessa queus ne tozneu dīns la
 vostra ciutat e quem dexeu agī vo
 stre fill. **P**er ma se dix la comtes
 sa sēyor vostre consel nom par bo
 ni bell per amī: vol me dar enten
 dre vostra sēyorā que aquesta art
 de caualleria es benaueuturada.
Ens vos dīch que es prou desauē
 turada dolorosa trīsta: e de mal
 seruir. **S**i voleu maior speriēcia
 que de vostra sēyorā. **C**ar ahī
 ereu sa e alegre. **E** ara vos veig
 prou trist coxo e malalt: e trīsts de
 aqnella quey dēxen les persones.
E ago es lo quem fa amī dūptar
 del meu fill: car si yo era certā que
 no moria en les batalles o no fos
 nafrat be seria contenta anas ab
 la sēyorā vostra. **A**das qui es a
 quell qui ma segura los dūptes de
 les batalles: que la mīa anima tre

mola de strema dolor: car lo seu a
 nimo es alt e generos que volra e
 mītar los virtuosos actes de son
 pare. **S**enyor yo se que son molt
 grans los perills deles batalles: e
 perço la mīa anima repos no pot
 hauer. **L**o milloz consell per amī
 es que la altesa vostra me done
 mon fill e vosaltres feu la batalla.
Lo **R**ey ab gra afabilitat dix **L**o
 tes coses stan be en bocha de do
 na **S**enyoza comtessa no vullau
 en va despēdre vostres paraules
 anau ab la pau de nostre senyor e
 tornau vos ne dīns la vostra ciu
 tat que res no acabarieu. **L**os pa
 rēts dela comtessa e de son fill la
 preguaren sen tornas e dexas alli
 son fill puix lo rey ne pnia carrech
 com ella veu que mes no si podia
 fer dix plozant.

Capitol. xxii.

Lementacio que feu la comtessa
 com ague leixat lo fill.

O cosa desraho
 nable si dir se pot q
 la grauitat deles mī
 es doloze a totes les
 altres auangē. **E** doloroses lagrí
 mes qui la destruccio miseria mīa
 rēpresenten transportau los hoyntf
 entristits en la presentia dela mīa
 gran perdua no consentissen sino
 ab gemechs trīstos e sospirs e sū
 glors esser hoydes. **A**questes son
 doloze de mare qui no te sino vn
 fill e aquell per força li es leuat of
 ferint lo ala cruel spantable e dolo

rola mort ab leys de molta am-
 stat e amor. E mare semblant a
 ouella secunda qui has parit lo fill
 per a esser mort e troceiat e la cru-
 el batalla. Mas que aprofita dol-
 re sobre cas inremeyable: puix lo
 Rey no pot hauer pietat de mi ni
 de mon fill. Lo Rey mogut de
 compasio deles adolorides pa-
 aules e lamentacions dela Com-
 tessa corrèt dels seus hulla spesset
 lagrímes apartas vn poch e dix
 als parents dela Comtessa que la
 portassē ala Ciutat dos cauallers
 qui parents eren dela mare e del
 fill leuaren la adolorida Comtes-
 sa de terra en braços la portaren
 fins al portal dela Ciutat aconoz-
 tant la enla milloz miera que po-
 dien. Deus pensau vosaltres dix
 la Comtessa aconoztar la mia grā-
 dissima dolor. Car com mes pa-
 raules me dieu de consolacio mes
 me turmentau e maior pena sent
 la mia atribulada anima. E per a-
 quest sol fill que ami resta yo so di-
 ta mare e si aquest mor e la batal-
 la que sera de mi trista desauentu-
 rada que haure perdut marit e fill
 e tot quāt be tenia en aquest mis-
 erable mon. E no fora milloz yo
 fos morta ans que veure tanta do-
 lor dauāt los meus hulla e agues
 agut vida lo meu marit e son fill.
 E uem valen ami los bens ni les
 riqueses puix so destituida de
 tot goig plaer e consolacio. E tot
 mon fet no es sino abundar en la
 grimes doloroses e viure en con-
 tinues lamentacions. Almēys me
 fes deu gratia que pogues ateny-
 er ala vert delitosa riba del gran

Riu oblidant los n eus passats e
 esdeuenidors male passas eterna
 e reposada vida. Escabant la com-
 tessa semblats paraules lo fill feu
 principi atal parlar. Seyora yous
 suplich que sia de vostra merce
 que no plozeu ni vullau fatigar la
 vostra virtuosa persona per mi e
 yous bese les mans dela molta e
 strema amor que en la seyozia vo-
 stra tinch coneguda. Mas deuen
 pensar que so ia en tal edat q̄ dech
 exir deus les ales de ma mare e
 so per apoztar armes e entrar en
 batalles per mostrar de qui so fill
 ni qui es stat mon pare. Car si se-
 ra placent ala diuina magestat ell
 me guardara de mal: em lexara
 fer tals actes que seran placent a
 ell: e la anima de mon pare ne se-
 ra aconsolada alla hon es e la mer-
 ce vostra se alegrara. Com la com-
 tessa li holi dir tals paraules: gi-
 ral deuers sos parēts que la porta-
 uen e dix los. Ara dexau vos mo-
 rir per fill nengu: yo pensaua que
 la voluntat del meu fill fos con-
 forme ab la mia apartant se de vo-
 saltres e samagaria per los racons
 per fugir als perills deles batalles
 perque es de poca edat e yo veig
 que ell fa tot lo contrari. De es ve-
 ritat lexemple vulgar qui diu per
 natura caga ca. com fore al portal
 dela cintat los cauallers prengue-
 rē comiat per tomar al camp. Lo
 fill dona dels genolls en la dura
 terra e besa los peus e les mans e
 la bocha ala mare e suplicala que
 li volgues donar la sua benedicio.
 Ela comtessa lo seya e dix li mon
 fill nostre seyo de u te vulle tenir

è la sua pzoectio e custodia et gu
arde de tot mal e besal moltes vol
tes al departir e dix la comtessa tã
trist comiat es aquest per amí que
altra cosa nom fallia per aumetar
la mia miseria. Com lo fill fonch
partit la comtessa sen entra dins
la ciutat fent molt grans lamenta
cions: e moltes bonzades dones
dela ciutat la acompanyauen aco
noztant la en la milloz miera que
podien.

Capitol: xliii.

Com los cauallers qui hauien a
compaya da la comtessa sen tozna
ren al camp ab lo fill e recitaren al
Rey les lemētacions dela comtes
sa.

Os cauallers
sen toznaren al camp
ab lo fill dela Com
tessa e ferē relacio al
Rey de tot lo que la
comtessa hauia dit ne lo fill. E lo
Rey se alegra molt dela bona dis
crecio del fill E aquella nit lo Rey
feu molt be guardar lo camp que
no consenti que negu se desarmas
E al matí com lo sol son exít feu
regonexer entozn del seu camp siy
hauia gent alguna. Apres feu to
car les trompetes e feu mudar lo
camp enuers los moros quasi mi
ge legua de allí hon ells stauē atē
das en vn gran pla quey hauia: e
parades totes les tēdes feu refres
car tota la gent aço era ia passat lo
mig día. Los moros que saberen
que los cristians eren exits fora de
la ciutat stigueren molt admirats
quina era stada la causa : car poch

temps era passat que no tenien a
treuiment de exir sol vn pas defo
ra la ciutat e que ara los venien a
cerquar: digueren alguns capitans
que aço hauia fet la grandissima
crueltat del lur Rey cale ben cale
qui sobre se hauia fet morir acruel
mort los embaxadors cristians E
ells hauie prouehit de hauer gēt
de spanya: o de França. e per aço
nos van cerquant. E poden esser
certs que tants com ne pendrà de
nosaltres tots seran tallats apeçes
menudes. Parla hu de aqlls em
baxadors qui hauia portada vna
lettra dela concordia dela batalla: e
dix ells nos ferē molta de honoz
e com som dins la ciutat vem infí
nida gent per les torres e per les
places sinestres e terrats que era
vna gran admiracio de veure tan
ta gent armada que per Adafom
et yo arbitraua que deusen esser.
.cc. milia combatents. E aqst mal
uat de Rey ha fets fer los lurs em
baxadors sens q nou merexiē hoy
des per tots los capitans moros les
paraules de aquest embaxador re
beren informacio dels altres mo
ros qui erē ètrats ab ell dins la ciu
tat e vista la veritat matarē lo rey
cale ben cale. E alçaren altre per
Rey Empero per tot aço ells se ar
maren com si aguessen adar batal
la e vengueren auista dels cristians
Era ia quasi lo sol baix : einpero
deliberaren de puar sen alt en vn
mont quey hauia prop. Lo Rey
hermita qui veu aço dix per la mia
se ells mostren tenir temoz de no
saltres: e perço sen son puats tan
alt Ara diguau senyors e germans
.c.f.

meus voleu que vençam aquests
 cruels moros per força d'aimes o
 per aptea de guerres: car ab la aiu
 da de nostre senyor deu e dela sua
 sacratissima mare vous dare ven
 gedors. Tots digueren se'yor adi
 ficil cosa tenim nosaltres esser vè
 gedors si ia la misericordia de no
 stre senyor deu nons ajuda e la vo
 stra virtut: car com ells han vist lo
 lur Rey mort hā aiustada tota la
 mes gent que han pogut e son en
 nombre molt més que ne saltres e
 perço tots crehē que la pïoz part
 sera la nostra. **E** se'yors dix lo rey
 vous deman en gratia que no sia
 de smayar. **E** com no haueu vist
 vosaltres en les batalles los poch
 vendre als molts: e los flachs ven
 dre als forts: parau be siment en lo
 queus dire en les guerres mes val
 abtesa que fortalesa. **E** per be que
 nosaltres siam pocha gent e ells
 molta aci sera lo gran renom e fa
 ma que reportare; per tot lo mon
 e tots los qui apres de nosaltres
 vendran nos allegaran en exem
 ple de perpetual gloria: e yo qui
 fas hermitana vida tots quants
 en aquesta batalla ab mi pendran
 mort yols absolch apena e a culpa
E cascu deu sforçar lo seu animo
 en semblats actes e no tembre los
 perills dela mort: car mes val mo
 rir com acristians que no esser ca
 tius en poder de infels. Donchs
 cascu deu fer sforç per be afer e do
 nem la batalla e siam vengedors
 com se vulla que sia: car no sera
 princepen lo mon qui incriminar
 nos pugua de infidelitat: ne de
 poch animo que no hāiam fet tot

lo possible en defendrens de aque
 sts infels enemichs nostres quins
 volie leuar la nostra propia terra
 e les mullers fills e filles iutgar a
 perpetual captiuitat. **E** acabāt lo rey
 hermita paraules de tāt animo lo
 qui solia esser Rey ab animo viril
 feu principi a tal parlar. La tua re
 al e elegāt se'yorā afabilissim pare
 me assegura q los teus virtuosos ac
 tes son tals que clarament manife
 sten tu qui est. **E** no resta sino que
 tu alses la tua poderosa ma ab tal
 lant spasa. puix es la nostra sperā
 ga e refugi: e ab la tua victoriosa
 ma anem contra los infels: e ma
 na anosaltres que fassā actes q siē
 de gloriosa recordacio: car tots
 los pïts hobeyr te e seruar los ma
 namēts teus. **E** no es lícit ia ano
 saltres tenir pus consell sino que
 ab armes cruels e ventadozes de
 tanta inhumanitat ab grā alegria
 firā contra nostres enemichs: car
 mes val al caualler bona mort que
 mala e penosa vida. **E** plagueren
 al Rey hermita les animoses pa
 raules de laltre Rey qui solia esser
 e dix en tal forma.

Capitol. xliiii,

Com lo Rey hermita feu valletar
 lo seu camp e trames ala Comtes
 sa que li trametes dues botes de
 lauoz de spinachs de coure.

Oe inestimable
 alegría me alegre yo
 mon natural senyor
 com vos veig ab tan
 sforçat animo de valeros caualler

E perço no vull fer mes rasons
 sino que puix lo poder per nostre
 seyor deu es ami dat: e aps per la
 excellencia vra faga cascu axi coz yo
 fare. Car ab lo diuinal adutori
 vous dare vengança de vostres ene
 michs. **E** pres vn cabas en la vna
 ma e vna exada en l'altra e mes se
 primer de tots. **E** com los grans
 senyors veren fer tal cosa al rey cas
 cu feu axi com ell feya: e ia lo virtu
 os Rey de continet que isque dela
 Lutat prouehi de totes les coses
 qui eren necessaries per ala guer
 ra. **E** entorn del seu palench feu
 vn gran vall be vna lança darmes
 en alt e dura fins a vna gran ribe
 ra d'aygua quey hauia. **E** lexaren
 en mig vn gran portell que be .d.
 homens podien passar al colp. A
 l'altra part cauaren e ferē altre grā
 vall que tenia fins al cap de vna
 gran penya quey hauia. **Dix** lo
 Rey puix aço es fet de aci fins al
 dia noy ha sino dues hores: anau
 vos cuytadamēt. **Duch** de clocest
 re e vos Comte de Salasberí ala
 Comtesa que per amor mia e per
 amor de vosaltres me vulla trame
 tre dues grans botes que te den
 guillem de Haroych alt en la cam
 bra deles armes: que son plenes
 de lauoz de spinachs los quals son
 tots de coure: e ells prestament hi
 anaren e ab prechs e manaments
 que li ferē de part del rey los ague
 ren dela comtesa si be staua mal
 contenta del Rey perque nolí ha
 uia volgut donar son fill: empero
 conexent la gran necessitat qui lan
 constrenyia son contenta: per be
 que nos pogue star que no digues

val me deu e que es aço de aquest
 rey de ventura q̄ tant sap en la mia
 casa que no tinc res q̄ de armes
 sia ho de guerra que tot nou sapia
 yo no se si sap de adeusnar ho sia
 nigromantich. Los barons feren
 carreguar en carros les botes dela
 lauoz dels spinachs e portarē les
 al camp. Com foren dauāt lo rey
 digueren li tot lo que la Comtes
 sa hauia dit: e lo virtuos Rey se ps
 a riure e ab cara asable los feu mol
 ta festa. **E** pres feu portar la lauoz
 dels spinachs en lo portell e lasarē
 los per terra así que coz los moros
 passassē los se ficassē per los peus
 e axi son fet. **E** mes feu fer molts
 dots fondos a manera de pous
 que com exissen de vn mal que do
 nassen en laltre: e tota la nit los cri
 stians altra cosa no ferē. Com cla
 retar comença l'alba los moros feyē
 grās alegries sonant tabals trom
 petes e anafils: e ab multiplicades
 veus cridaue batalla: e ab aquella
 alegría del mont baxaren venint
 contra la gent cristiana. Lo hermi
 ta Rey mana que tota la gent sua
 sagues en terra gitada fent demo
 stracio que dormien. Com foren
 quasi atret de bombardas se leuarē
 tots mostrand esser mal desires en
 la guerra: e comengaren ordenar
 les batalles: com los moros foren
 dins lo portell dix lo Rey senyors
 en gratia vos demā que no sia de
 smaiar voltem lasquena fengine
 que fogim: e los moros qui fugir
 los veyē cuytaren lo mes que po
 gueren. Com foren dins lo dit por
 tell que per altra part passar no po
 dien ficauen se aquells grans de
 .c.ii.

roure per les soles dels peus. com lo virtuos Rey hermita veu los mozos dins lo portell feu vn poch detenir la gent sua axi com aquell qui era en la guerra e en les armes destre. E veu aturar los mozos per les nafres dela lauoz dels spí nachs e altres que cabien en los pous qui eren cuberts de rama e desus terra. Lauors lo Rey ab alta veu se pzes a cridar.

Capitol xxv:

Com lo rey hermita dona la batalla als mozos son vengedors.

Cauallers dignes de honoz dexau la vista dela ciutat e girau la cara als enemichs dela cristiana fe e nostres: fitam ab gran animo que la iozma da es nostra donē los cruel batala e no pzenguan nengu a merce. Lo rey fon lo pzimer feridoz: aps tots los altres. Los mozos qui veren tant brauamēt ferir los cristians e tots los demes nos podiē moure per les grās nafres que teniē los son forzat de morir e fon feta molt gran destructio dels los qui venien detras com veren que los cristians hauien feta tan gran destrosa dels mozos sens fer resistencia alguna fugiren deuers lo castell de allí hon eren partits e feren se allí forts. Lo rey persegui lencaç matant e degollāt tāt coç a conseguir ne podien. Lo rey fatiguat per les nafres que tenia aturas vn poch. E pzenguerē vn mo

ro molt grā e de desmesurada figura. E lo rey aps que ague fet caualler lo fill dela comtessa volgue q matas aqll moro: e lo fadri ab gran animo li dona tāt colps ab leipa sa fins quel ague mort: coç lo rey veu mort lo moro pzes al petit infant per los cabells e lāçal damunt lo mozo e fregual fort q los bulla e la cara tot staua ple de säch: e les mans li feu posar dins les nafres e axi lo encona en la säch de aquell moro. Zipzes isque molt valēt caualer e virtuos de sa persona tāt valgue en son temps que en vna gran part del mon no si troba caualer que tant valgues. Com lo bon rey veu la batalla venguda: ana seguint los mozos. E tants com ne aconseguien tots los feyē morir. Aquesta fon la mes grā del confita e de mortaldat de gent q en aquell temps fos feta: que en spay de: x. dies morirē. xcviij. millia mozos e lo rey per les nafres que tenia no podia molt anar aporta ren li vn caual perque caualcas. verament dix lo rey no fare tots los altres tan apeu que yo anas acaual cosa seria molt desigual. Anaren a poch pas fins que foren al castell hon los moros se eren fets forts. E aqui pararen lo cāp e reposaren aquella nit ab alegría inestimable. E al matí en lalba clara lo rey feu tocar les trompetes e armas tota la gent lo rey se vesti la sobrevesta real e mes se lo primer de tots e donarē vn gran conbat al castell a hon foren ben seruits de ballestes e langes e de canteres que dalt del castell tirauen. E tāt

se sforça lo Rey que passa tot sol que no era negu qui ajudar li pogues. E lo petit infāt fill dela comtessa dix ab grās crits cuytau caualers de honor cuytem per ajudar al nostre Rey e seyoꝝ qui ses posat en gran perill. E pzes vna pauesina petita que vn patge li portaua e mes se dins lo vall per passar lla hon lo Rey era. Los altres qui veren lo petit infant que passaua tots se lexaren anar al colp per passar al altra part hon foꝛē molts caualers morts e nafrats: e pero lin fāt ab la iuda de nostre seyoꝝ no pā mal negu. E oz tots foꝛē passats a guerē foch e molta lenya e posarē fo ch ala porta del castell: e de allí posas en la primera cuberta. Linfant se pzes acridar tan alt com pogue e dix. O dones angleses exiu defora e tornau en vostra primera libertat: car vēgut es lo dia dela vostra redēpcio. ccviii. dones stauē dins lo castell: com sētirē aqlla veu totes cuytaren ala porta falsa del castell: car ala altra gran foch si tenia. E totes les dones foren rebudes per los cristiāns en les quals hī hauia moltes dones donoz: com los moros veren lo gran foch e q tot lo castell se cremaua volien se dar apreso e iames lo valeros rey ho volgue consentir sino que tots morissē a foch e a flama: e los qui exien de fora del castell prestamēt eren morts: o ab lances los feyen tornar dins. Així foren morts e cremats aquell dia. xxi. milia moros. Partí lo Rey hermita del castell ab tota la gent e anaren per tot lo regne en aquelles parts q los mo

ros pzeses hauien. No trobaren moro nengu que amerge ells volguessen pendre: e anaren fins al port d'antona hon trobaren allí totes les fustes e nauilis ab que eren vēguts. E tots los moros que trobarē en les fustes lāçaren en mar: e cremaren totes les fustes ab que eren venguts. E pzes lo rey hoꝛde na e feu ley general que qual se volgues moro qui entras dir a la illa de Anglaterra per quins afers se volgues que moris sens neguna merge. Com agueren recobrat tot lo regne lo vot fon complit del rey e ab tota la gent sen entra dins la Ciutat de varoych. La Comtessa coz sabe que lo rey venia ixque arebrel ab totes les dones e donzelles dela Ciutat. Car homens no ni hauia restats sino los que erē malalts o nafrats. Com la comtessa fon prop del rey dona dels genolls en la dura terra e totes les altres dones cridant ab altes veus. E e sia venguda la senyoria del rey vēgēdoz: e lo virtuos senyoꝝ ab cara asable les abraça atotes de vna en vna. E pzes la Comtessa per la ma e anaren així parlant fins que foren dins la Ciutat. E la comtessa fēt li infinides gracies dela molta honoz que feta hauia a son fill. E apzes les feu atots los altres grans senyoꝝ.

Capitol. xxi.

Com lo rey hermita se manifesta ala comtessa la mller.

.c. lli.

uent reposat

per alguns dies lo virtuos Rey hermita puix hauria donada si ala guerra e posat tot lo Regne en traquille pau e segur stat: vn dia stat en la sua cambra delibera manifestar se ala comtessa muller sua e atotes les altres gentes perque pus prest pogues reititubir la senyoria al primer rey e tornas afer la acostumada penitencia. **V**rida vn seu cambrer e donali lo mig anell q hauria partit ab la Comtessa com della ps comiat volēt anar ala casa sacra de Hierusalē. **E** dix li amich ves ala Comtessa e donali aqueix anell e digues li seblants paraules. **L**o cambrer ana prestament ala Comtessa agenollas dauant ella e dix li. Senyora aquest anell vos tramet aquell qui de amor infinita vos ha amada heus ama. **L**a Comtessa pres lanell e alteras tota com lo veu: e fon posada en fort pesamēt entzafē en la sua cābra molt pstatmēt: e ās q obris la caixa agenollas dauāt vn ozatozi q tenia en lo petit retret hon era la mare de deu seyoza nra e feu principi atal ozacio. **O** humil mare de deu seyoza misericordiosa. **S**ib initio et ante secula creada in mente diuina: vos sola fos digna de portar en lo vostre verge vtre nou mesos lo Rey de gloria: feu me senyora complida gracia qui sou complida de totes les gracies. **E** per aquella consolacio que la vostra sacratissima anima ague per la salutacio de lāgel me vullau aconsolar lo cors e lanima: e que

placia senyora gloriosa fer que lo vostre pzechos till me faça gracia que aquest anell sia del meu virtuos marit: car vous promet de seruir vos vn any complit en la vostra deuota del puig de franca e donar hī.c. marches dargent. **E** leuas dela ozacio e obri vna caixa hon el la tenia laltra part del anell aiust als la hu ab laire: e veu que totes les armes se mostrauen en lanell: e que tot era hu: conegue que era del comte son marit: e dix ab molta turbacio. **D**iguau me gētilom hon es mon seyoze lo comte de vroych. **E** lo cambrer entes queu deya per son fill. **D**igau me per vostra bondat si es stat pres ne cauiat per los mozos ne que es stat dell que nos sia trobat en les foris batalles ab lo Rey e ab los altres cauallers: car yo crech verdadera mēt q si ell fos stat en libertat sua que noy aguera fallit. **O** misera de mi e feu me certa hon es que cuytadamēt hī vull anar. **E** volgue exir fora dela cābra e anaua tā tozbada e fora de son natural setimēt q no trobaua la porta per hon pogues exir: e aço causaua la inestimable alegria que tenia dela venguda de son marit: e tanta fon la turbacio que perde los sentimēts e caygue en terra smortida. coz les sues donzelles la verē en tal punt star ab grans crits lançarē doloroses lagrimes e ferē tristes lemētacions. com lo cambrer veu star en tal punt ala comtessa molt spātatsen torna al Rey ab la cara molt alterada. **L**o Rey li dix amich com vens tal quines noues me portes

de lla hon te frames **L**o cambree dona dels genolls en terra e dix. Senyor per vna grā ciutat yo no volguera que vostra senyoria m'agues trames yo no se lanell qui na mala virtut te n'í es stat fet per art de nigromancia que l'ata a gut vostra senyoria dels moros: car decontinēt que la comtessa lo fa mes al dit es cayguda morta en terra a com par cosa de grā admiracio la mala propietat que te **S**ancta maria val dix lo rey e serave ritat que la virtuosa Comtessa sia morta per causa mia. **L**o rey se leua dela cadira e prestament ana a la sua cambra e trobala mes morta que viua ab tos los metges qui treballauen en la salut sua. **E** lo rey admirat de semblant cosa preguia als metges que en tot cas del mon li donassē socors e no si plagues res que la comtessa cobras la perduda sanitat. **E** lo virtuos rey de aquí iames se volgue partir fins que son tornada en son bon recort **E** com la comtessa ague cobrada la natural conexença e veu lo marit e rey leuaf corret e agenollas dauant ell pervoler li besar los peus e les mās mas lo benigne seyor nou volgue consentir sino q' la pres del braç leuala de terra e abraça e besala moltes: e en aquella hora donas aconexer atots los senyors del regne e atot lo poble **L**a fama ana per tot lo castell e per tota la ciutat com lo rey hermita era lo **C**omte **G**uillem de **H**aroych **E** tots los seyors grās e pochs dones e donzelles dela Ciutat vengueren ala cambra dela comtessa per festejar

Lo rey e ala nouella reyna . com lo fill sabe que lo rey era son pare e ciutadamet ana ala cābra agenollas als seus peus e besala hi moltes voltes ab les mās ensemps . e tots aquells **B**arons prengueren lo rey e la nouella reyna e tots enseps anaren ala maior iglesia e aqui feren lahors e gracies infinides ala diuina bondat com per mans de vn tan valētissim caualler **E**nglaterra era stada liberada de poder de infels. **E**pres tornaren al castell ab moltes trompetes e taborinos ab gran triumpho e alegria. **L**o foren en la gran sala del castell la comtessa suplica al rey son marit e atots quāts allí eren volguessen sopar ab ella aquella nit e cascun dia menassē allí tant com hi aturarien e lo rey e tots los altres loy atorguaren e foren contents. **L**a comtessa se parti del rey e pres totes les dones e donzelles dela casa e prestamet se despullaren e bē aromanguades emparamentaren vna grā sala de molt bells draps de ras tots obrats doz de seda e de fil d'argent de molt gran sima les altres dones les vnes al rebost les altres ala cuyna: en tant que aquesta virtuosa seyoza d'inspoch spay feu molt noblament adobar de sopar . com tot son prest frames adir al rey que tota hoza que li fos placent que la senyoria vingues a menjar ab tots los altres. **L**o rey ab los altres grans senyors entra en la gran sala: e com l'aveu axí en orde ab totes les viandes prestes e lo tinell parat de molt riqua vellada doz e d'argent dix si deu me .c.iii.

salue la persona be par que la com
tessa ha tēgut les mans en tot coz
ella sia la mes diligent dona del
mon. Lo virtuos rey mana que p
mer de tots se sigue laltre Rey
qui solia esser. Apres feu seure la
Comtessa la muller: apres sigue
lo Rey hermita: apres seyen los al
tres Duchs segons per horde ve
nien. Apres en altres taules foren
collocats los Marquesos Com
tes nobles e cauallers tots foren
molt ben seruits de diuerses vian
des segons als senyors eren mere
cedors. e tant com en la ciutat atu
raren continuament menieren a
despesa sua: e cascun dia si seyen
molt grans festes. Passats que fo
ren. ix. dies venguerē. cccc. carros
carreguats doz e dargent de yoles
e de coses de gran estima: les quals
hauia trobat en poder dels moros.
Dana lo Rey que aquestes yoles
loz e largēt los posat en poder de
quatre senyors e son acomanat al
Duch de cloestre: al Duch de
Bretafort: al Comte de Salasbe
ri: e al Comte de Stafort. Et aço lo
rey mana per al següēt dia consell
general. Com tots foren aïstats lo
Rey hermita isque de vna cābza e
entra en lo consell molt bē abillat
ab roba de brocat rocegant ab lo
mantell de carmesí forrat de hermi
nis ab la corona al cap: e lo ceptre
en la ma: e assegut en lo consell en
presencia de tots feu principi a pa
raules de semblant stil.

Capitol. xxvii.

Com lo Rey hermita restituí al

primer rey les robes la corona lo cep
tre e lo regne e torna a servir deu

a segura glo
ria que tenim de es
ser stats victoriosos
nos deu molt alegrar
e de aquella deuem
retribuyr infinides gracies a nost
re senyor deu: com totes les gracies
deuallē dela sua inmensa bondat: e
misericordia: car ab lo seu adiuto
ri auē vengudes totes les batalles
e mortz: tots los nostres enemichs
e dela cristiana fe: e ab spases nues
son stats vengedors e hauem ven
gudes les nefandissimes injurias e
dās quens hauē fets. e es venguda
tota la lur desferra en nostre po
der perque yo vull eiman que tota
aquella sia repartida entre vosal
tres. E tots aquells qui son stats
nafrats en lo recobrament de cast
ell vila o ciutat agen dues parts. E
tots aquells qui seran asollats de
qual se vulla de sos membres que
armes no porā portar aqueste tals
agen. iiii. parts. Los qui no haurā
pres mal negu halian vna part e la
honor qui mes val. E vos mon
Rey e senyor be deu esser conten
ta la alteza vostra dela gracia que
l'omnipotent deu vos ha feta que
ab ajuda de vostres vassalls haiau
cobrada tota la illa de Anglaterra
e reduyda en lo primer sament:
perque yo ara en presencia de tots
aqueste magnanims senyors vos
restituesch tot lo regne e la senyoria
de aquell la corona lo ceptre e les
reals robes. E suplich ala vostra
real magestat que les vullau accep
tar de vn vostre seruidor e vassall

E de contmēt les se despulla e tot
nas auestir labit. Lo Rey e tots
los barons loy tingueren amolta
virtut e gētileia e ferē li infinsdes
gracies dela sua grandissima coz
tesia. Lo Rey se vesti les robes re
als posas la corona al cap e lo cep
tre en la ma. **E** pregua molt al her
mita que li fes tātā gracia que vol
gues aturar en la sua cort que ell
li donaria lo pñcipat de **B**ales e q̄
pozia tant manar en la sua cort e
en lo regne coz la sua propria per
sona. e tots los del consell p̄guarē
lon molt e ell se scusa dient que no
lexaria lo seruir de deu per les va
nitats de aq̄st mon. **E** cis pot con
templar quanta era la virtut: e sin
gularitat de aq̄st caualler que po
dia restar Rey e son fill apres dell
e iames ho volgue fer: **S**i be los
parēts e la muller lon haviē molt
preguat. **C**om lo Rey veu que no
volia restar en la sua cort delibera
fes alguna gracia al fill per amor
e sguart de pñciar al pare e donali
la maior part del regne de cornua
lla: e q̄s pogues coronar de coro
na de aser e no de altra cosa: e q̄
lagues a coronar lo dia dels tres
Reys dorient e lo dia de sincoges
ma. **E** tots quants extren dell ser
uaren aquest horde: e huy en dia
se corone de corona daser. com lo
comte hermita sabe la gracia que
lo rey haia feta a son fill ana da
uant ell agenollas als seus peus: e
besali la ma si be lo Rey no lay vo
lia dar e feu li infinsdes gracies del
donatū que haia fet a son fill. **E**
pres comiat del Rey e de tots los
dela cort: los quals lexa molt ado

orits dela sua partida pergo com
ots lamauen de maior amor que
alaltre rey: e atot lo poble despla
gue molt com haia renunciada
la senyoria. com lermita son patre
del rey sen ana fora dela ciutat en
vna suavisla qui distaua vna legua
dela ciutat: e aqui atura per al
guns dies. Lo rey ab tot lo con
sell hordenaren que li fossē trame
sos. xxx. carros carreguats deles
millores toyes que hauien preses
dels moros. com lermita veu los
Carros dix als quals portauen:
tornau los a mon seyor lo rey e
digauli que yo no vull sino la ho
nor que lo profit sia dell e de tots
los altres: e tornaren se pñtament
ala ciutat. com lo rey e los altres
senyors saberē que no haia vol
gut res pendre tots diguerē que
aquest era lo mes magnanim e vir
tuos caualler que iames fos stat
en lo mon: e que de aquesta conb
sta no se haia portat altra cosa si
no honoz perill e nafres: coz la vir
tuosa comtessa sabe que son ma
rit sen era anat desempara lo cast
ell e no dix res al rey ne anegu: si
no ab ses dones e donzelles ana
hon son marit era. **E** mpero lo rey
e los altres grans senyors pochs
dies erē que no anasē a parlar ab
lermita per hauer consell del sta
ment del regne: e de moltes altres
coses: vn dia stat parlant lo rey ab
lermita la comtessa entra en la cā
bra e lo rey dix li seyoza no pren
guau enuig del q̄us dire. **E** los sou
stada causa q̄ yo haia perdut lo
comte vrē marit al qual yo de bon
grat donia la terga part de mon

regne e que ell aturas ala continuā
en ma compāyia. **E**y trista dix la
comtessa: e coz senyoz so yo stada
causa de hauer lo vostra seyoria
per mi perdut: perço coz se que ell
vos ama sobre totes les coses del
mon dix lo Rey. **E** si vos laques
feu molt preguat ell fora vengut
ab mi. per la mia se senyoz dix la
comtessa yo tinc molt maior dūp
te q̄ no es aquex que no perda a vo
stra seyoria e aell que nos pose en
algun monestir axi passaren entre
ells moltes rahons. Lo Rey com
li: paregue hora sen torna ala ciu
tat **E** dins tres dies lo rey ab tota
la gent fon p̄st per partir. Lo com
te hermita dix a son fill que sen a
nas ab lo rey e quel seruis de tot
son poder. **E** que si debats o que
stions veniē en lo regne en negun
cas del mon no vehgues contra
son rey e senyoz per molts mals e
dans quet fes. **E** dich te verda
rament que la maior infamia quel
caualler pot hauer en aquest mon
lies com ve contra son seyoz natu
ral. posat cas quel rey te leuas tots
los bens que tens ne pories hauer
no vullas venir contra la magest
at sua: Car axicoz los leua los pot
tornar: **E**ges aquesta doctrina de
mi per moltes iniuries quel Rey
te faça axi dar te dema o de basto
o spasa o qual se vulla altra cosa
que vergonya not pot fer: bet po
zia fer danenta persona mas no
vergonya perço com es ton Rey
e senyoz natural: yo viu stat en la
cort del Emperadoz vn Duch val
sall e sots la senyoria del Imperi
vn dia de natal exint lemporadoz

de missa ab infinita gēt de duchs
Comtes e Marquesos e molt
nobla caualleria. Lemporadoz a
naua vn poch eulat de vn Bisbe
qui la missa dita hauia e dix algu
nes paraules dell **E** lo Duch per
quant era parent e amich del Bis
be volgue satisfer en les paraules
que Lemporadoz dites hauia **E** le
peradoz en aquell cas no tingue
prou paciēcia alga la ma e donali
vn gran bufet. Dix lo duch seny
oz ago e molt mes pot fer la mage
stat vostra perço coz so vostre sub
dit hi haure paciēcia. **E** si negun
altre Rey o Emperadoz en lo me
nor cabell del meu cap contra ma
voluntat me tocas yol ne fera pe
nedir. **E** perço mon fill te prech
tā caramēt com puch nī se contra
ton Rey no vullas venir. **E** axi
loy pzomes lo fill de complir tot
lo que li manaua. Lo Comte her
mita feu molt be abillar a son fill
e atots los qui ab ell anauen de so
yes e robes e bones caualcadures
de caualls aquanehes: e pres son
comiat axi del pare coz dela mare
E no parti de allí fins que sabe q̄
lo Rey volia partir: com lo Rey
fon al portal dela ciutat demana
lo fill del comte hermita. e sames
se volgue partir del portal fins q̄
fon vengut: e allí ala porta lo feu
conestable maior de tota anglater
ra. Lo Rey parti e feu la via dela
Ciutat de Londres. Com la com
tessa sabe que lo Rey era partit p̄
gua al comte que tornasse ala ciu
tat e lo comte fon contēt e aqui si
guerē per spay de .v. mesos: en la
fi de aq̄ls lo comte p̄gua molt ala

comtessa que no sen enulas q̄ aell
era forçat que hauria de complir
lo vot q̄ tenia fet de servir deu en
vida hermitana. **¶** Aix la comtessa
seyor lo meu sperit dies ha stat al
terat hauēt sentimēt dela mia do
lor .car no ignoraua la mia adolo
rda anima que p̄ior hauria de es
ser la recruada que no la malaltia
¶ Almenys vostra merce façam gra
cia que vaia ab vos perque pugua
servir la vostra virtuosa persona
e farem vna hermita ab dos apar
taments ab vna sgleſia que haura
en mig. **¶** E no vull q̄ ab mi ſtiguē
ſino dos dones anſianes e vn pre
uere quens dīgua miſſa. **¶** Lantes
rahona dix la comtessa que al com
te ſon forçat de hobeyr los ſeus
prechs .com la comtessa veu que
de tot ſe hauria de fer: no volgue
que en aquella hermita aturatsen
hon ſolia ſtar. **¶** Das eligi vn altre
loch lo qual era molt delitos de
gran ſpeſura darbres hon hauria
vna molt bella lucida font que ſo
bre les verts florides erbes ab ſu
au remor corria: e en mig de aque
lla delitosa praderia hauria vn pi
de ſingular bellea. **¶** E caſcun dia en
aquella lucida font venien abeure
totes les beſties ſaluatges de tota
aquella ſilua que era vn grā delit
de veure les .com lermita ſon aca
bada de fer e ſon fornida de totes
les coſes neceſſaries ala humana
vida. **¶** Lo Comte e la Comtessa
hauria donat horde en lo regimēt
dela ciutat e de tot lo comdat e a
guerē collocades les dones e don
zelles de lur caſa e volſē partir per
anar al hermitatge arſiba lo com

te de notar balam qui venia emba
xador per lo Rey al comte e ala
comtessa ab letra de crehēça. **¶** E
baxador p̄gua molt al comte e ala
comtessa de part del Rey q̄ li vol
gueſſē fer tātā gratia que los dos
volgueſſē anar ala ciutat de Lon
dres perſo com ell hauria contract
at matrimoni ab la filla del Rey
de França. **¶** Almenys ſi ell no podia
anar que la comtessa no li fallis:
perque era de grā neceſſitat perq̄
ella iebeſ la Reyna e li moſtras
la pratiqua e coſtum de Anglater
ra e perque era dona de gran linat
ge e de gran discrecio lo rey li vo
lia fer aqueſta honoz per lo ſeu
molt merexer. **¶** Lo comte hermita
reſpos en ſeblāt forma. **¶** Embaxa
dor direu ala mageſtat del ſenyor
Rey que yo ſoza molt contēt que
pogues servir la excellēcia ſua em
pero no puch lejar lo vot que tinch
fet de servir adeu. **¶** Dela comtessa
yo ſo molt content que ella ſatis
faça per la ſua honoz e la mia. **¶** La
virtuosa comtessa ſtimara mes re
ſtar per servir ſon marit que no
veure les feſtes. **¶** Das com veu la
voluntat del comte ſon marit e la
iuſta raho que en tal neceſſitat no
deuia fallir al Rey dix que era con
tenta. **¶** Lo comte hermita p̄s comi
at de tots ab infinides lagrimes
ſon fet lur departimēt e anasſē al
ſeu hermitatge hon ſtigue ab grā
repos per lonch temps. **¶** E caſcun
dia aps que hauria dites ſes hores
venia ſen dauall aquell bell arbre
per veure les beſties qui venien a
beure ala lucida font.

Capitol. xxviii.

Com lo Rey de Anglaterra se ca
sa ab la filla del Rey de França: e en
les bodes foren fetes molt grans
festes.

Aflaquint de iorn

en en iorn: e dexat se
anar los ánimos ocí
osos dels cauallers
anglefos molts dies
erē passats en pau tráquilat e re
pos folgat haviē. Lo virtuos rey
de Anglaterra perque a total ocí e
languiment nos sotmetes sen: de
libera puix haute contractat matri
moni de fer cridar cort general así
que si ses grā exercici d'armes. La
fama son diuulgada per tots los
regnes de cristians dela grandissi
ma festa que lo famos Rey prepa
raua. Seguis que vn gentilom
de linatge atich e natural de Bre
tanya anāt en compāyia de molts
altres gentils homens qui ala grā
festa anauē aturas mes darrer de
tots e adormís sobrel roci fatigat
del treball del grā camí que fet ha
ua son cauall lexa lo camí e pres
per vna senda qui dregaua ala de
litoso font hon lermíta staua qui
en aquell cas se delitaua legir vn
libre qui es nomenat arbre de ba
talles. E feya continuament gra
ties com aquell libre legia a nostre
sempoz deu deles singulars gracies
que en aquest mon hauiā aconse
guides seruint loz de de caualleria
E stant así veu venir per aquell
pla vn home acauall: e conegue
que venia dormint: lexa de legir
e nol volgue despertar. Com lo
roci son dauant la font e veu lay

guā acostat per voler beure: e per
que tenia la falsa regna en largo
dela sella no podia: e tant bascha
que son forçat al gentilom ques
despertas: e obrint los huls le veu
dauāt vn hermita ab molt grā bar
ba tota blācha: e quasi les vestidu
res rompudes e mostrauas flach
e descolozit. E aço causaua la mol
ta penitēcia que feya continuamēt
e per les moltes lagremes quels
seus huls destillauē li erē los huls
molt apoquits. Lo conspecte seu
era de home admirable e de gran
sāctedat. Lo gentilom se admira
de tal visio. Empero per lo bon
fēt que tenia conegue que deuia
erē algun home de sācta vida qui
sera allí retret per fer penitēcia e
saluar la sua ánima. E com a ho
me desembolt pñamēt descaualca
e feu li grā reuerēcia: lermíta lo re
be ab cara afable: e aseguerē se en
la vert e delitosa praderia lermíta
feu pñicipi atal parlar. Gentilom
prech vos per vostra cortesia e gē
tilesa quem vullau dir lo vostre
nom e coz sou en aquest desert vē
gut m per quins negocis. Lo tar
da gran spay que lo gentilom res
pos ab tal rahonament.

Capitol. xxix.

Com l'ermitant manifesta son nom
e son linatge al hermita.

Dare reuerent
puix ala sāctedat vost
ra plau tāt saber mon
nom yo so molt contēt

dírlous **A**msí díe **T**írat lo blách: perço com mon pare fon sēyoz de la marcha de **T**íranía la qual per la mar confronta ab **A**nglaterra: e ma mare fon filla del **D**uch de **B**retanya: e ha nom **B**lanca: e perço volgueren que yo fos nome nat **T**írant lo **B**lanch fama es per tots los regnes de cristiás coz lo sereníssim **R**ey de **A**nglaterra ha manada celebrar cort general en la ciutat de **L**ondres e ha contractat matrimoni ab la filla del **R**ey de **F**rāça qui es la mes bellíssima donzella q̄ sia en tota la cristiādat: e te moltes singularitats que les altres no tenen: entre les altres ne puch recitar vna trobant me yo en la cort del **R**ey de frāça lo día de sāt **A**díquel passat en la **C**itutat de parís perque aquell día era stat fernet lo matrimoni lo rey feya gran festa: e lo **R**ey e la **R**eyna e infantia meniauen en vna taula los tres e verdaderamēt vos puch dírl senyoz que com la infāta beusa ví vermell que la sua blācoz es tā strēa que per la gola li vehía passar lo ví. **E** tots quants hí erē ne stauē admirats. **A**pres se díu que lo **R**ey se vol fer caualler: e apres fara atots los altres cauallers qui volzan rebre lorde dela cauallería **E** yo he demanat a **R**ey darmed e ha arauts perque lo **R**ey no se ra fet caualler en lo tēps dela guerra que tenia ab los moros **A**n me respōst que perço com en totes les batalles que haúa agudes ab los mozos era stat vēgut: sīns q̄ vēch aquell famos caualler vēgedor de batalles lo **C**onte **B**uillen de **A**roych qui prestament destruy

tots los mozos e li posa tot lo regne en repos. emes díe que lo iorn de sāt **J**ohan sera la reyna en la ciutat de **L**ondres: e si faran de grans festes qui duraran vn any e vn día **E** per causa de aço som partits de bretāya trēta gētils homēs de nome e de armes disposits per a rebre lorde de cauallería: e venint yo per lo camí fon fort que per cāsamēt de mon **R**oci fuy vn poch restat atras per lo grā trebayll que he sostengut deles grās tornades que he fetes: perço com partí pus tart q̄ negu dels altres adormim anāt pēsant. **E** lo meu roci alexat lo camí real e am portat dauāt la reuerēcia vostra **C**om lermíta hoy parlar al gentilom que anaua per rebre lorde de cauallería recordāt li lorde quina cosa es e tot ço que pertāy a caualler **L**ansayn grā sospir e entra en grā pēsamēt essēt en recozt dela grandíssima honoz en que cauallería laua longuament mātēgut. vehēt **T**írat lo pēsamēt ē que lermíta staua díx les seguēts paraules.

Capitol. xxx:

Com **T**írat demana al hermita en que pensaua.

Reuerent pare placia ala vostra santetat fer me grācia quē digua quin es lo vrē fort pēsamēt: díx lermíta emab le fill lo meu pēsamēt es delorde de cauallería e dela grā obligacio ē q̄ es posat lo caualler coz haia amāte

nir lalt orde de caualleria pare reuerent dix Tirant suplich ala merçe vostra que diguau si sou caualler. Adon fill dix hermita be ha. l. anys que yo rebí lorde de caualleria en les parts de Africha en vna gran batalla de moros. Senyor e pare de caualleria dix Tirant sia de vostra merçe dir me vos quant de temps haueu seruit lorde de caualleria com pot hom millor seruir aquell orde : com nostre senyor laia posat en tan alt grau e dignitat. E com dix hermita no saps tu qual es la regla : e lorde de caualleria : e com pots tu demanar caualleria fins que sapies lorde : car negun caualler no pot mantenir lorde si nol sap e tot lo que pertany a lorde : e negun caualler sino sap lorde de caualleria no es caualler : car desordenat caualler es qui fa altre caualler : e no li sap mostrar los costums que pertanyen a caualler. Com Tirant veu que hermita lo reprehia ab tan iusta causa alegras de alegria inestimable e ab humil veu feu principi atal parlar .

Capitol. xxxi.

Com Tirant pregua al hermita que li volgues dir quina cosa era lorde de caualleria.

Quina gloria es per amí q la diuina bondat maia feta tanta gratia que mafet venir en part que puch esser instruyt del que tant lo

meu animo ha desyat e per caualler tan virtuos e de tanta singularitat amich de deu que apres que ha be seruit son orde ses retret en lo desert fugint als mundanals negocis del mon per seruir a son creador donant li compte del temps que ha despes en aquest mon ses fruyts de bones obres. Perque se yo puch dir ala merçe vostra coz yo so stat en la cort del emperador del Rey de França de Castella : e darago em lo trobat ab molts cauallers no hobi iames parlar tan altament del horde de caualleria. E si la merçe vostra nou preia a enuig vos hauria a molta gratia quem diguessen quina cosa es lorde de caualleria : car prou me sent dispos e lanimo que mi basta en complir tot ço que lorde : e la regla de caualleria manen seguir e obseruar. Adon fill dix hermita tot lorde es e aqst libre scrit lo qual yo lig algunes veguades per q sia e recort dela gratia que nostre senyor ma feta en aquest mon per ço com honraua e mantenia lorde de caualleria de tot mon poder. E axí coz caualleria dona tot ço que pertany a caualler : axí caualler deu donar totes ses forces a honrar caualleria. E hermita obri lo libre e legí dauant Tirant vn capitol en que recitava com son trobat lorde de caualleria ni per quina causa son ordenat segons se segueix.

Capitol. xxxii.

Ez hermita legí vn capí. a Tirant del libre nomeat arbre de batallies

Fallint en lo m̃s
 caritat lealtat e veri
 tat Comēça mala vo
 lunrat iniuria e falcedat. E perço
 son gr̃a erroz ère lo poble de deu
 e gr̃a confusio. E perço q̃ deu sia
 amat conegut honzat seruit e te
 mut en lo mon En lo p̃ncipi son
 poch s̃timada iusticia per defalli
 ment de caritat perque son neces
 saria cosa e condecet que iusticia
 fos toznada en sa honoz e p̃ospe
 ritat E per aquesta causa de tot lo
 poble forē fets millenars e de cas
 cun miller fonch elet vn home:
 mes amable: e de mes asabilitat:
 mes saui. mes. leal. mes fort. e ab
 mes noble animo. ab mes virtuts
 e bones costumes que tots los al
 tres E apres feren cercar de totes
 les besties qual seria mes bella mes
 corrēt: e que pogues sostenir ma
 ior treball: e qual fos mes couinēt
 per ala seruitut de lome e de totes
 elegiren lo cauall e donaren lo a
 lome qui fonch elet de mil homēs
 hu: e perço aq̃ll home ague nom
 caualler com aguessen aiustada la
 mes noble bestia ab lo mes noble
 home. Com Trant entes que ca
 ualler es de mil homens hu elet
 en hauer mes noble ofici que tots
 los altres homens e seguint lorde
 que te dit apres que son poblada
 Roma per Romulus: qui son lo
 primer Rey de Roma la qual pob
 lacio fonch feta a. v. milia e .xxxj.
 any apres dela creacio de Adam.
 E dela poblacio de Roma fins a
 la nat iustat de Jesu crist passarē
 .dcclij. anys. E perque fos mes no
 menada roma en honor e nobleza
 elegi lo dit Rey romulus mil ho

mens iouens de aquells que ell co
 negue que seriē millors en armes
 e armals e feu los cauallers e po
 sals en dignitats: e donals grans
 nobleses e que fossē capitāns de les
 altres gentes e fossen defenedors
 dela Lutat: e foren nomenats:
 milles: e aço perq̃ forē mil tors fets
 cauallers en vn tēps e ague com
 prese la retgla e orde de caualleria
 fonch posat en gran pensament e
 dix Gloria sia dada atu sēyor deu
 qui est sobirana bondat qui mas
 fet venir en part tal que haia po
 guda aconseguir vera noticia del
 horde de caualleria. Lo qual lon
 guament he seruit ignorāt la sua
 gr̃a nobleza e la honoz e magnifi
 cēcia ē que son posats aquells qui
 lealmēt la serueixē. Ara ha mole
 mes aumētāt en mi lo desig evolē
 tat de esser caualler que ans no
 tenia Amar se deu la tua persona
 segons lo meu parer dix lermita
 per les virtuts que de tu tinch co
 negudes. E perço conech tu esser
 digne de rebre lorde de caualleria
 E no pēses tu q̃ en aq̃ll tēps fos
 se fets cauallers tots aquells qui
 volē eē: ās hī forē triats homēs
 forts e ab molta virtut homēs le
 als e piadosos perque fossē scut e
 defēsa de les gēts simples q̃ negu
 nols fes sobzes: e pertal coue al ca
 ualler sia mes animos e mes va
 lēt q̃ tot altre per que pugua perse
 guir los mals no hauerit duple
 dels perills quels ne pugua sdeue
 nir: e d'altra part deu eē afable e
 gracios ē totes coses e comunica b
 le a totes gēts de qual se vulla con
 dicio q̃ siē perq̃ gr̃a treball e fati
 ga es eē caualler donchs sēyor dix

Tirant maior força e poder deu
hauer lo caualler que nengu altre
No pas dix lermíta ans ni ha tã
poderosos com ells. Empero ca
ualler deu tenir virtuts que a altre
home no pertanyen. Per ma se
dix Tirat molt desíge saber q̄ es
lo que pertáy acaualler e no a altre
home. Adon si ll dix lermíta yo
vull que sapíes q̄ axí apartat com
stich cascun día reduelch ala mia
memoria los excellents actes díg
nes de gloriosa recordacio qui son
en aquell benauenturat orde de ca
ualleria. Lo caualler fonch fet en
lo p̄ncipi per mantenir lealtat e
dretura sobre totes coses. E no p̄
ses que lo caualler sia de mes alt
linatge exít que los altres: coz tots
naturalment siam exíts dun pare
e duna mare.

Capitol: xxxiii:

Com lermíta legí a Tirant lo se
gon capitol.

Arimament
son fet caualler per
mantenir e defendre
la sãcta mare sgleſia:
dix lermíta e no deu retre mal per
mal: ans deu esser humil. e perdo
nar liberalment anaquells quil au
ran dampnificat. Puix vinguen
asa merce: perque lo caualler es tẽ
gut defendre la sgleſia. Car altra
mẽt seria perduda e tornaria ano
res. E en lo p̄ncipi del mon se
gons se lig en la sancta scriptura:
que no ere home qui tingués tant
atreuiment de caualcar en cauall.

fins que foret fets cauallers per sub
fugar les males gents: e fozen tro
bades les armes: puix foret armats
se tingueren per segurs de tots a
quells qui contrastar los volien.
E perço mon fill te dire les armes
axí offensiues com defensiues q̄
signifiquen e la valor de aquelles.
Lo caualler qui les armes porta
no li foren dades sens causa: e son
de molt gran significança: que axí
deu lo caualler cobrir la sancta ma
re sgleſia: e la deu defendre de tot
mal com a fill que li es: e pren spe
riencia de aquell tan famos caual
ler quis sabe percaſsar molta ho
nor en aquest mon e gloria en lal
tre. Lo nom del qual era quinto
lo superioz qui fonch frames eba
rador per lo Papa al Emperador
de Contestí noble ab dues Bale
res aríba al port de Contestí nob
le: e exít en terra en la ciutat e veu
la que ſtaua molt subíugada per
los Turchs: e sabe coz los turchs
feyen ſtables per als caualls dela
maior sgleſia dela ciutat: e ab po
qua gent ana afer reuerencia al em
perador e dix semblants paraules
Senyoz com pot consentir la ma
gestat vostra que aquests turhs
gent de pochã ſlima agen a destruy
r tãt singular sgleſia coz es aque
ſta: car e tot lumuers no es tal de
que stich admirat com ho po deu
consentir: car lo vostre coz deuria
plozar gotes de ſanhs. Caualler
dix lèperador ami no es forçat q̄
pugua fer mes del possible: car ells
son tanta multitut de gent que se
nen quasi tota la ciutat per ſua en
trẽ per les cases: e fan deles dones

e donzelles tot lo que volen. E si negu los diu res prestament son morts o presos. E per aquesta causa yo e tots quants som hauem a comportar encara que no vullam. O gent de poch animo dix lo caualler e per temor de morir vos haueu axi lejar seyozeiar tot hom se arme e dexau fer ami. Caualler dix lempereador prech vos per vostra gentlesa que no vullau fer nouitat neguna car siu feyeu seria lachat de tota la seyoría de l'imperi. Car mes ame star en aquesta subiugacio ab tots los meus q no eër desposehit de tot dix quinto. O gèt de poch animo e de poch se he mostrau eër mals cristians que no confiau del adiutor diuinal. Ara yo fas vot a deu que lo primer qui parlara yo li dare ab aquesta mia taillant spasa vn tal colp que los crists sentiràn los qui stan dins la sglefia. Lempereador com lo veu parlar ab tanta furia no gosa mes parlar e lo caualler se ana e pres aquella pochagent que tenia deles Valeres e entra dins la sglefia ab animo molt sforçat agenollas dauant laltar de la mare de deu seyoza nostra e feu aquí oracio. Estant en la oracio veu veir molts turchs qui anauè per desfer laltar maior. Leuas ciutadament e demana quals dells era lo capita: son li mostrat que a naua per la sglefia sent fer càbres e stables e altres vils coses. Digues capita de mala gent dix lo caualler perque fas tanta desonoza ala nostra sglefia qui es casa de deu mana ala tua gent que cessen e toznen totes les coses al primer stat: sino yo

ab la tua propria sach e dels teus pastare lo morter ab les mies más e tornare adobar tot lo que tu has desfet e guastat. Qui est tu qui ab tan gran audacia parles: dix lo capita de quina nacio est e sots quina seyoría stas. Lo caualler respos ab paraules de semblant stil.

Capitol. Xxiiii.

Com lembaxador del papa menaça al capita del grà turch dins constantinoble.

Eso del imperi Roma embaxador del sanct pare: e so ve gut per castigar atu qui est dissipador dela cristiandat ab aquesta spasa nua que tinch en la ma qui es molt cruel e dare la mort atots aquells qui volen destroyr la casa de deu. Lo capita respos en la seguèt forma. Caualler yo nom spante pas deles tues menaces perque así tu nom pots fer sobres com sia de gentes molt poderos mas per quāt so informat de les virtuts de aqueix vostre sanct pare dela cristiandat per la reuerencia e sactetat sua ho fare e no per temor deles tues paraules. E mana lo capita ala sua gent que totes les coses que eren stades desfetes en la sglefia fossen toznades com de primer stat solien: e prestamēt son fet e molt millor foren toznades que no solien esser. Partis lo capita turch dela ciutat de constantinoble ab tota la sua gent. E pro .d.i.

mes que de vida sua no enusaria mes al Emperador: e lo caualler feu restituir la seyozia al Emperador: lo qual lin feu infinides gracias dela sua molta virtut. Descomiat lo roma caualler del Emperador e recullis en les Baleres e ab prosper vent sen torna en roma. Lo sanct pare sabent que lo seu embaxador venia ab bon compliment de tot lo perque era anat feu exir tots los Cardenals e Bisbes ab molta caualleria per rebrel e ab gran triumpho lo portare dauant lo papa: lo qual lo rebre ab molta amor e benignitat e donali en pmi de sos treballs dels seus trellors que ell e tots los seus ne foren rics. E aps la sua mort li fon feta grandissima honoz e lo seu cors fon soterrat en la sglesia de sanct Joan de letra al peu de laltar ab molta solemnitat. Adira mon fill aquest caualler quanta honoz adqueri per eer virtuos: e dicte que significa la cuyrassa que porta lo caualler que li guarda tot lo cors. Significa la sglesia que deu esser tota cloa e murada dela defensio del caualler: qui deu anar contra totes les gentes per defendre la: e axi com lelm ha destar en lo mes alt loch del cors axi deu star mes alt lanimo per emparar e mantenir lo poble e no consentir que lo rey ne negun altre los faga mal ni dan. Los auabrazos e mayopes signifiquen que noy deu tra metre anegu sino ell mateix hi deu anar e ab los brazos e ab les mas deu defendre la sglesia e lo poble qui es bo e tots aquells qui son de

bona vida: e ab los brazos e ab les mans deu tan be punir les males homens de mala vida. Los guarda brazos signifie que lo caualler deu guardar que los homicides ne nrgromantichs no fagen mal ne dan ales sglesies. Larnes de camos significa si lo caualler sent o sap negu vulla fer dan ala sglesia o infels entrasse per dāpnificar la cristiandat sino pot acauall apeu hi deu anar ala batalla per defendre aquella. El senyor e pare de caualleria dix Tirant quina consolacio es per ala mia anima en yo poder saber los grans secrets que son en aquest tan alt orde de caualleria: sia de vostra merce puix e sabut la propietat deles arns defensives que sapia la significança deles ofensives perque hata noticia de aquelles. Alegtas lemita dela molta voluntat que veu a Tirant en saber lorde de caualleria al qual responnent dix.

Capitol. xxxv.

Com lemita dix a Tirant la significatio deles armes.

Lo bon grat que tinch da vos Tirant me obligua en dirvos ab molta voluntat tot lo que he sabut en lart de caualleria. Primerament la lanza que es lengua ab lo ferro agut significa qua quel caualler deu fer tornar a tras tots aquells qui mal ni dā volen fer ala sglesia axi com la sglesia

es lazgua deu fer tant lo caualler que ell sia duptat e temut per tots aquells qui sames no lauran vist: axi com la lãga es duptada e temuda per encontre axi deu esser ell temut. E ab los mals deu eẽr molt mal e ab los bons esser leal e verdader ab los forts e de mala vřda esser cruel. La significãça dela spasa es que tailla a dues parts e pot ne hom fer mal en tres maneres. Car hom pot matar e nafrar adu es parts. Aps ab la punta. E per aço la spasa es la mes noble arma que lo caualler pot portar e de maior dignitat. E per aquesta raõ lo caualler deu seruir en tres guises. La primera defensant la sgleſia matant e mal metent totes les gents qui mal volẽ fer en aquella. E axi com la punta de la spasa forada tot lo que aconseguex. Aixi lo bon caualler deu foradar e aconseguir atots aquells qui mal volẽ fer ala cristianitat ni ala sgleſia no hauent los pietat ni merçe alguna. Ans ab la spasa los deu ferir a totes parts. La correia dela spasa significa com lo caualler las ciny per mig del cors axi deu esser senyhor de castedat. Lo pom de la spasa significa lo mon persõ lo caualler es obliguat a defendre la re publica. La cruera significha la vera creu en la qual lo nostre redemptor vol que pendre mort e passio per rembre natura humana. Aixi deu fer cascu bon caualler deu pendre mort per restauracio e conseruacio de tot lo desus dit: e si per aço moria sen hĩa la sua anima dret en paradís. Lo cauall significa lo pob

le lo qual lo caualler deu mātēnir en pau e en verdadera iusticia car axi com lo caualler fa son poder de conseruar lo cauall quāt vol entrar en batalla que negu noli faga mal. Aixi deu guardar lo poble que negu no li faga sobres: car lo caualler deu tenir lo cor dur e fort contra aquells qui son falsos e de poch pietat. E d'altra part deu haer lo cor moll en haer pietat dels homens de bona vida qui son pacífichs e leals: car si lo caualler ha pietat ni merçe al qui merex mort trobant se administradoz de iusticia dampna la sua anima. Los sperons daurats que lo caualler calça tenẽ molts significats: car loz qui es tant stimat se met als peus per que lo caualler no deu stimar que per aqll hĩa de fer tracio ne mal dat ne tals actes que difrauden la honor de caualleria. Los sperons son aguts perque puguen fer correr lo cauall: e signifiquen que lo caualler deu punxar lo poble per fer lo virtuos: car vn caualler virtuos basta afer ne molts virtuosos. E d'altra part deu punxar lo mal poble en fer lo temeros. Lo caualler qui per oz ni per argent dexa de fer de sa honor menyſpa loz de de caualleria. En tals cas merex que tots los Reys d'armes erants e posauants fagen instancia e requesta als bons cauallers e aquells son tẽguts de anar al rey e ab gran instancia e sollicitut tots ensemps si pẽdrel poden lo deuẽ armar de totes armes tã be en oz de com si deuia entrar en batalla o en alguna gran festa: e posar lo

.d.ii.

bre en gran cadafal perque tots lo puguen veure. E deuen esser allí xiii. pueres diēt continuamēt hores de defunts axí ppropriamēt com s'il tenien allí mort. Apres a escun psalm que diē leuar li pzi mez lo bacinet perço coz es lo pus principal membre del caualler ab lo qual ha consentit ab los hulla venir contra lorde de caualleria. Apres li deuen leuar la manyopa dela ma dreta perço com es offenciua. Car si per oz ha defraudat lorda de caualleria ab aquella ma lo pres el toqua. Apres li deu eē leuada la manyopa dela ma sinest ra perque es defensiua perque son participant en lo que hauia fet la dreta. Apres li deu esser leuat tot larnes que porta axí deles armes ofenciues com defensiues: e deuē esser lantades cascuna per si de alt del cadafal en terra e deuē dir tots los reys darnes pzi mer apres los erauts. Terceramēt los posauāt nomenāt cascuna peça darnes per ci diēt en alt cridant.

Capitol. xxxvi.

Com desagradauē los cauallers.

Aquest es lo bacinet de aquell d'esse al defraudador de aquell benauenturat orde de caualleria. Fet ago deuen tenir allí aygua calenta en vn bacidor o dargent diēt ab altes veus los erauts com ha nom aquest caualler. Responen los posauants

tal nomenant lo per son nom. Responen los reys darnes no es pas veritat q'ans es aquell mal caualler vila qui a poch stimat lorde de caualleria: diē los capellans posē li nom diē los trompetes coz haura nom. Respon lo Rey: sia ab grā vituperi lançat e bandeiāt de tots nostres regnes e terres lo mal caualler qui a volgut defestimar lalt orde de caualleria. Apres diēs per lo Rey semblants paraules los erauts e Reys darnes ab laygua calenta li donen per la cara: diēt li tu seras nomenat de axí avant per ton dret nom traydor. Apres lo Rey se vist de dol ab .xii. altres cauallers ab gramalles e caperons tots blaus: e fan vna gran demonstratio de tristor: e cascuna peça de arnes que li leuen li lanchen de laygua calenta per lo cap. Apres que es del tot desarmat deualle lo del cadafal no per la scala hon puia com era caualler. Mas apres que lā desarmat ab vna corda lo liguē e calen lo en terra. Apres lo portē ab molts inproperis ala sgleſia de sent Jordi: e aquí dauāt laltar fā lo gitar en terra e diē li lo psalm de maledictio: e allí es lo Rey presēt ab los .xii. cauallers que signifiquen Jesu crist ab los .xii. apostols e donen li sentenciā de mort o de carçe perpetua ab molts inproperis que li son fets. Perque fill pots veure com es fort cosa rebre lorde de caualleria. Encara tens mes afer que per aquest orde es tēgut de mantenir púbils viudes oz fens e dones casades si negu los vol enuiar en fer los força: ne le

nar los bés. Car los cauallers son obligats de posar les persones a tot perill de mort si per alguna dona donoz son requests que siē de feses. E tot caualler iura lo sozn q̄ reb lozde de caualleria que mantēdra de tot son poder tot lo que de sus es dit perquet dīch mon fill q̄ es gran trebaill e fatigua esser caualler: car anolt es obliguat. E lo caualler qui no dona compliment al que es obligat met la sua anima en infern. Perque val mes viure simplement que esser obliguat en alguna cosa. Encara no he dit lo ques pertany per aesser complit caualler com sien duptoses totes les condicions perfetes. Tirant per molta voluntat que tenia de saber totes les coses que pertāyē a caualler seu pzīncipi atal parlar.

Capitol. xxxvii.

Com Tirāt demana al hermita q̄ li digues en quina edat del mon eren stats millozs cauallers.

E les mies paraules no deuen enuīar a vostra senyoria pare reuerēt vos hauiā a molta gratia la reuerēcia vostra me volgues dir en lo pzīncipi que caualleria son començada en lo mon siy ha aguts cauallers tan virtuosos e singulars com son estats apres. Don fill dix lermīta segons recita la sacra scriptura de molts singulars e virtuosos cauallers son stats en lo mon car legim en les hīstories dels sacts pares la

gran virtut del noble Josue: e de Judes machabeu: e dels Reys: e de aq̄lla singulars cauallers grechs e Troyans: e de aquells inuensib les cauallers Scipio: e Anibal: e Pompeu: Octouia: e Arch Antonie de molts altres cauallers que seria pzolixitat grā de recitar los. E del adueniment de Jesu crist ença dix Tirāt anī aguts de tā bons si dix lermīta. Car lo pzīmer son Joseph abarimatia qui leua dela creu a Jesu crist el posa en lo monimēt e molts altres qui denallarē del seu linatge qui forē valētīssims cauallers: los quals foren Lansalot del lach. E aluany Wors: e persenal: e sobre tots La leas qui per virtut de caualleria e per la virginitat son merexedor de conquistar lo sanct Breial. E ara en nostre temps dix Tirāt aquí pozem dar la honor en aquest regne. Respos Lermīta certament ell esdigne de gran honoz lo bon caualler mūtāya negra qui a fet molt bones caualleries dignes de recitar. E lo Duch de tretera ioue dīspost e de singular forsa stīma mes esser pzesoner en poder de infels que fugir vergonyosament per q̄ los cauallers reptar nol pugues sen. E mīser iuhan Stuart molt valeros en son orde: e molts daltres que no cur de recitar. Encara no son contēt Tirant que no tornas areplicar les següents paraules.

Capitol. xxxviii.

Com Tirant tornā areplicar al hermita del precedent capitol.

.d. lll.

Nare senyoz per

que vostra seyozia no
parla axí de de aquell
tāt famos caualler lo

Comte Guillem de Haroych del
qual he hoyt recitar de singulars
actes Com per la molta virtut sua
son stades vengudes moltes batal
les en França: e en ytalía e en mol
tes altres parts: e deliura la cōtessa
del bel star. La qual lo marít ab
tres fills la incriminauen de adul
teri. E volent executar la dita sey
oza per cremar la que la ligauē en
vn pal e lo focs aparellat en torn
En Guillem de Haroych si encō
tra e ana cuytadament al Rey que
era allí present qui feya executar a
questa cruel sentēcia: e dix li. Sey
o: vostra alteza faça apagar lo focs
que yo vull per batalla deliurar a
questa senyoza car agran tort es in
criminada e ab defalt de iusticia la
voleu fer morir. E lo marít se feu
auant ab los tres fills e dix. Caua
ller no es ara hora de vos defēdre
aquesta mala dona. Mas apres
que ella sera morta axí cō mereix
vous respondre o per armes o en
la manera que volreu. Dix lo Rey
lo Comte diu molt be cō en guil
lem de Haroych veu tanta inhu
manitat del Rey e del marít e fills
tira les pases e dona al marít tā grā
colp al cap q mort lo mes per ter
ra. Apres cuyta deuers lo Rey e
de vn colp li leua lo cap: e cuyta
per los fills e feu ne morir los dos
e laltre fogí que nol pogue acōse
guir: e moltes gents per la mort
del Rey eren contra ell. E lo vale
ros caualler feu tāt ab son sfozat

animo que entta dins lo cercol del
focs que li hauien fet en torn e tall
la la cadena que la Comtessa liga
da stava. Com ios parēs dela cō
tessa veren lo gran sfoz del caual
ler q laua liberada de mort molts
anaten en sa ajuda: e per bella for
sa la tragueren de mig dela gent:
e la sen portatē en vn monestir de
monges hon stigue allí molt hon
radament: e ans que partis de allí
lo comte de haroych la feu toznar
dins la ciutat ala comtessa ab volū
tat de tot lo poble e li restituiren
tot lo cōdat. E partint se dela ciu
tat lo valeros comte de Haroych
anant per son camí se diu que tro
ba vn grā leo qui sen portaua vna
criatura e per la molta gēt qui se
guie nos gosaua aturar per meiar
la. Loz en Guillem de Haroych
se veu dauāt lo leo ab línfat chich
q portaua denalla del caual molt
prest e tira la spasa lo leo qui ven
que venia deues ell lexa la criatura
e ana deues ell de que molts volē
dir q entre los dos ague vna bra
ua batalla ques venguerē abraçar
e ades era la hu alt: e ades laltre
baix es feren moltes nafres. La fi
lo cōte sobra de forsa lo leo e ma
tal: e pres la criatura en los brazos
que ecara mamaua e lo caual per
la regna e ana apeu deues la ciutat
que tat nafrat stava que no podia
caualcar e axí camināt troba la ma
re ab molta gēt qui venia seguint
lo leo e retels línfant. E ara poch
temps ha que los moros hauien
conquistada la maior part de En
glaterra hon lo Rey son deposat
e per ell esser tan virtuos caualler

alsaren lo Rey e cōbates cozs per cozs ab lo Rey mozo e vègel e ma tal dins lo camp. E pres ab la sua victoriosa ma feu mozir infinita mozisima no volent ne pendre ne gu a merçe. E per la sua moltavir tut trague de captivitat atots los cristians dela illa de Anglaterra: e restituhí al pñmer rey la corona e la seýoria del regne: moltes altres honors que sa sabudes percastrar les quals lo dia nom bastaria per arecitar les. E remita per no fer de mostratio q̄ ell fos aquell seu pñncipi atal parlar.

Capitol. xxxix.

Com Tirant se parti del hermita content deles bones doctrines que li haia dades.

Ueritat es mon fill que yo he hoyt parlar de aqueix caualler Comte Guillem de Haroych: mas ia me le vist ne conegut. E perço me so leixat de parlar dell: empero molts bons cauallers son stats hñ son en aquest regne qui son stats morts e nafrats per defendre la cristianandat. Ara dix Tirant pare seýor: puix tan son stats e tan singulars actes hñ fets nobles cauallers segons vostra sanctedat ma dí suplich ala seýoria vostra que no se nuge del que díre. O com me tendria per vil e per abatut ab poch a nñmo si duptaua en rebre lorde de caualleria per mal ni treball que se

guir mē pogues per que cascu deu conexer per aquat lanimo li basta. E certament dích ala senyoria vostra que si molts mes perills hi agues en lorde de caualleria que no ha yo no dexaria per res de rebre lorde de caualleria si trobe negu qui lam vulla dar: e vingua men tot lo que venir men pugua. E la mia mort yo tindre per ben spleta da amāt e defenent lorde de caualleria: e seruint aqueila de tot mon poder perque no sia reptat per los bons cauallers. Ara mon fill dix hermita puix tanta voluntat tenu de rebre lorde de caualleria reben lo ab renom e fama so es que en aquell dia quel rebreu fagu exercici darmes q̄ tots vostres parēs e amichs coneguen que sou per a mantenir e servir lorde de caualleria. E perço com es la hora ta da e vostra companyia es molt auāt yo tēdria per bo que partisseu perço com sou en terra stranya e no sabeu los camins e serieu en perill de perdre us per los grans boscatges que en aquesta part sō. E pñch vos queus ne aporteiu aquest libre el mostren a mon senyor lo Rey e atots los bñs cauallers: perço que sapiē quina cosa es lorde de caualleria. E al tornar que fareu vos prech mon fill que torneu per aq̄ e quem sapiau díx qui sō stats fets nouells cauallers: e totes les festes e gales que si faran que yo les pugua saber queus ho tindre a gran terney. E dona li lo libre ab lo comiat ensemps. Tirant pres lo libre ab inestimable alegria seent .d. lññ.

lín infinites gracies: e promes li
 de tornar per ell: e ala partida. **E**
 rât li dix. **A**lgau me senyoz si lo
 Rey e los altres cauallers me de
 manen qui es lo qui tramet lo li
 bre de qui dire. **R**espos lermíta si
 tal demâda vos es seta direu que
 de part de aquell qui tostemps ha
 amat e honrat lorde de caualleria
Erant li feu gran reuerencia pu
 la acauall e tingué son camí: e la
 companyia sua stauen molt admí
 rats que era dell com rât tardaua
 pēsauan se que nos fos perdut en
 lo bosch. **E** molts dels seus lo tor
 naren a cercar e trobaren lo en lo
 camí que anaua legint les caualle
 ries que dins lo libre eren scrites:
 e tot lorde de caualleria. **E**oz **E**
 rant fon arbat ala vísia hō sos cō
 panyons eren recitals la bella ven
 tura hō nostre senyoz laua portat
Ecoz lo sanct pare hermita li ha
 uia dat aquell libre: e tota la nit sū
 gueren legint fins al matí que fon
 la hora de caualcar: e anaren tant
 per ses iornades que arribaren ala
 Ciutat de **L**ōdres hon era lo rey
 ab molta caualleria axí de aquella
 del regne com dels strangers que
 molts hi eren iavenguts e no tení
 en apassar sino. xiii. dies fins ala
 festa de sanct **J**oan. **C**om **E**rant
 ab sos companyons fon apleguat
 anaren afer reuerencia al rey: lo
 qual los rebe ab cara molt afable e
 tot hom se mes en punt com mil
 loz pogueren segons lur stat e con
 dicio: e la infanta era ados iorna
 des de allí en vna ciutat qui es no
 menada **C**onturberí hon iau lo
 cora de **S**anct **T**homas de con

turberí. **E**o dia de sanct **J**oā prin
 cipiarē les festes e aqll dia se veu lo
 rey ab la infanta sa sposada durarē
 aqstes festes vn any e vn dia. **E**o
 plideu les festes lo rey ague cōplst
 iō matrimoni ab la infanta de **F**raça
Etots los strangers prengueren
 comiat del rey e dela reyna e cascu
 sen tozna en ses terres. **E**rant a
 pres que fon partit dela **C**iutat de
Londres ab sos companyons fō
 en recozt dela promesa que hauia
 seta al pare hermita. **E** essēt prop
 de aquella part hon ell habitaua
 dix a sos companyons. **S**enyors
 germans ami es forçat de passar
 per lo pare hermita e tots los dela
 compayia lo pzeguarē que pogues
 sen anar ab ell perque tenien molt
 desig de hauer noticia dela sancte
 dat del hermita: e **E**rant fon molt
 conet: e tots pzēgueren lo lur ca
 mí deuers la hermita: e en aquella
 hora que ells veníē lermíta staua
 dauall larbre dient ses hores. **E**o
 lermíta veu rāta gent venir stigue
 admirat quina get podia esser. **E**i
 rant se fon mes primer de tots los
 altres e cō fō prop dell descaualca
 e tots los altres ab ell: e acostarē se
 ab humilitat profūde al hermita
 fet li grā reuerēcia de genoll sent li
 la honoz que merexedor era: e tī
 rāt li volgue besar la ma e tots los
 altres e ell nou volgue comportar
E lermíta axí com aquell qui era
 molt pratich e cortesa los feu mol
 ta honoz abraçant los atots e pre
 gals per gētileza se volguessen seu
 re en la erba prop dell e ells respō
 gueren que ell se volgues seure q
 ells tots starien de peus. **A**pas lo

valeros de senyoz nou volgue cō
fētir ans los feu seure atots pzo
pell. **E** tōtots sozen aseguts sūgue
ren tots sperāt que lermīta parlas
Lermīta conexēt la honoz que li
feyen feu prīncipi atal parlar.

Capitol .xl.

Com Tirāt ab los compānyōs
tornant deles grās festes que serē
fetes en les bodes del Rey de An
glaterra passaren per lermīta hon
staua lo pare hermita.

Nous poria reci
tar magnífichs semp
ors la gran contenta
ció q̄ los meus holls
tenen de veure tanta
gēt de be perqueus haure molta
gratia me vullau dir si veniu ara
dela cort de mon senyoz lo Rey e
desige saber los qui son stats fets
nouells cauallers e deles hōrades
festes que pens seran stades fetes
E prech auos Tirant lo blanch
vos placia dir me los noms de tots
aquests seyors que aci present stā
perque la mia anima ne reste acō
solada e dona si ason parlar. **E**
rant se gira dzuers la sua compāy
ia perço com ni hauiā axi en linat
ge com en riq̄sa cō en altres coses
de maior auctoritat e senyoria : e
dix los. **O** valerosos cauallers su
plich vos que vullau respondre e
satisfet ales demandes quins son
stades fetes per la reuerencia del
pare hermita del : qual yo auosal
tres moltesvoltes he parlat del sa

ber dela sanctedat sua com ell sia
pare de caualleria e merexedor de
molta honoz que lū vullau fer re
lacio. **R**espongueren tots digau
vos Tirant e parlau per tots pu
ix lo sanct pare ha aguda prīmer
noticia ab vos. **E**ra vous demane
en gratia dix tirāt pui auosaltres
plau e lo reuerent pare mo mana
que si yo fallia en alguna cosa mo
vullau reduyr a memoria : e tots
digueren que eren contents. **E** ti
rant leuant se lo batret del cap feu
prīncipi atal parlar.

Capitol .xli.

Com tirant recita al hermita les
grans festes solemnitats e mag
nificencies les quals nos trobē per
scriptura tan bells actes com fore
fets en les bodes del Rey de An
glaterra e del diuis que sō entrels
officis.

Senyoz de mol
ta reuerencia e sancte
dat la senyoria vost
ra deu saber q̄ la ves
pra de sanct Joan
pus prop passat ague vn any feu
mostra lo Rey e tots los qui eren
en la Ciutat axi dones com don
zelles e tots los officis e tots los
strangers quey eren vēguts de mol
tes parts dela cristianitat sabēt les
grans festes que si aparellauen .
Eoz lo Rey agues ttrames molts
Reys darmes erants e posauāts
anotificar ho per tot lo mon . **E**
prīmeramēt senyoz vos dire vna

gran magnificencia la qual he hoyt dir que lo Rey ha feta que nos troba en scriptura ni meyna es sta da en nostre temps: que a calcu port de mar o per qual se vulla al tres camins o viles o lochs reals tots aquells qui venie per veure les festes o per fer armes. Los de les viles o ciutats los dauen viandes molt abundosament atots del dia que desembarcaue fins al dia que exie dela illa de Anglaterra tostets hanien la despesa fracha. Lo dia de sant Joã lo Rey se abilla molt be ab vn mate tot brodat de per les molt grosses forrat de marts gi bellins: les calces de aquella seblat brodadura molt riques. Lo gipo de brocat de fil de argent tirat no portant res doz per que no era en cara caualler sino al cap que portaua una corona dor molt richa e de gran stima e lo ceptre en la ma calcant en vn bell cauall en lo sengest mostraua esser be Rey: axi parti del seu gran palau e ana ala gra plaça dela Ciutat acompanyat de tots los gentils homens ques trobare en la ciutat que fosse de quatre cortes e negun altre no anaua ab lo rey. Estant lo Rey en la plaça vench lo Duch de lencastre tot armat en blanch ab .xv. milia combatens: e lo Rey apres que li ague feta reuerencia manali que isques primer de tots e que portas lauand guarda. Lo Duch decontinēt se mes primer e tota la gent darmes passa dauant lo Rey molt ben armats e ab bell orde: e ab molta canalla ab paraments de brocat e de xaperia doz e dargent e moltes cu

bertes e petnaxos e simeres a modo de ytalía e de lombardia. Aps del Duch anauen tots los ordes cascu ab vn ciri enges en la ma. Aps venien tots los menestrals cum ofici ab la lutea que feta haui en: e fo molt gran diuis entre los ofics que yo pensí que los vns ab los altres se matarien. Sobre quina causa fo aqueixa diuisio dix lermita: senyor dix. Tirat vous ho dire. Entre los ferres e los texidos fo lo diuis: car los texidos de li deyen que deuen precehir als ferres. E los ferres deyen lo contrari que ells deuen hauer la honor dels texidos. Ajustaren se en cascua part passats .x. milia homens e los iuristes foren causa de tot aço: car allegauē per part dels texidos que nos podia dir missa ni cōsegrar lo precios cors de Jhesu crist sens drap de li. E los iuristes per part dels ferres allegauen que primer fo lofici de ferrer q no de texidor per quāt lo teler del texidor no podia esser fet sens ferramenta perque era pronat lofici de ferres eēr mes antich e deure precehir als texidos: n oltes allegacions se allegarē per cascuna part que no tinch en recort e aqueixa fo la causa del diuis: e si no fos stat lo Duch quis troba acauall e armat fort iornada fora sta da car lo Rey ia noy podia dar remey. Lo Duch se mes en mig dela pressa de tota la gent e pres sis iuristes tres de cascua part e tra guela fora dela ciutat ells se pēsa rē q lo Duch los volia per demanar quala part tenia millor iusticia. Com foren fora dela ciutat al cap

del pont feu restar mil homes de armes que no dexassen passar a ne gu si la persona del Rey no era. Lo Duch descaualca en mig del pòt e tan prestament com pogue feu posar durs forques bē altres e feu pētar tres iuristes en cascūa cap auall per fer los molta honoz e nos parti de allí fins que aguerē trameses les miserables animes en infern. Com lo Rey sabe tal noua prestament ana hon era lo Duch e dix li semblants paraules. Adō oncle en lo mon nom podien fer maior plaer e servir del que fet haueu per quant aquesta homens de leys fārichs asimateyx e destroexen tota Anglaterra e tot lo poble perque yo man que s'iguē aq̄ en la manera que stan fins adema: e apres siēne fets quarts e posē los per los camins. Respos lo Duch senyoz si la magestat vostra me volia creure fessen en vostre regne que noy aques sino dos iuristes e aq̄lls dñs .x. o .xv. dies aguessen determinada qual sevuilla causa ab sentencia diffinitiva e dar los bō salari acascu: e si prenien res de negu que no agen altra pena sino aquesta que haue executada. E lo prosper rey mana que axi fos fet: sabut per tot lo poble lo virtuos acte q̄ lo Duch hauiā fet donaren li infinites la hors. E gens per aq̄o la festa no resta que nos fes en la forma que era stata hordenada.

Capitol. xlii.

Com lo Rey isque dela ciutat ab gran professo ab tots los stats.

e ab tot lo clero.

Apres dels menestralz veniē moltes maneres de entremesos. Apres venia tot lo clero ço es Archebisbes. Bisbes. Abazores. Canonges. e preueres ab moltes reliquies. Apres venia vn palí molt gran e rich. e dins lo palí venia lo Rey ab tots aquells qui volien rebre lorde de caualleria: e tots anauen vestits de cetí blanch qui signifíca virginitat o de brocat dargēt e tots aquests no teniē mullers si no que erē sposats: empero encara que no tinguessen lesposada en lo regne bey podiē anar apres del Rey venien tots los grās sēyozs tots vestits de brocat o de xaperia o de cetí ovellut carmesí o domas. E totes les dones casades anauē axi vestides com los marits. Apres venien tots los homens viudos e les dones viudes apres tots vestits de vellut negre. e tots los guariments deles besties de aquella matexa color. Apres venien totes les dōzelles ab tots aquells qui no erē stars casats. E tots anauen vestits de blanch o de vert sedes brocats o de xaperia. E en cascun stat dels dessus dits portauen grosses cadenes doz e fermalls doz ab moltes perles diamāts e pedres de grā sima. E cascu feya sō poder de anar lo mes abillat que podia. Apres veniē totes les monges de tots los ordēs e cascūa qui volia portar a bit de seda ho podia bē fer encara que per sō orde fos defes perço cō lo rey hauiā obtesa liscēcia del papa

q̄ qual se volgues mōia q̄ s̄tignes
 en religios̄reta q̄ aq̄ll any e vn dia
 podia star fora del monestir e po
 diē vestir seda de qual drap se vul
 la que fos dela coloz del seu orde
 E lo Rey als ordens que eren po
 bres mana quels fossē donats dī
 ners per auerir. E totes les mon
 ges iouens e galants se abillaren
 e encara moltes deles anslanes se
 vestirē totes de seda: e cascuna de
 aquestes portaua vna cādela ense
 sa en la ma. Apres delles veniē to
 tes les dones dela terça regla no
 mēys vestides de drap de seda bu
 rella que les mōges e cascuna por
 taua en la ma vn stadal cātant to
 tes lo magnificat. Apres venien tots
 los oficials reals del regne e tots
 los homens armats apeu axicom
 si deguessē entrar en batalla e tots
 ab lura del Rey blācha e vermel
 la ab los herminis tots brodat:
 qu's feyen per diuisa. Apres veni
 en totes les dones publiques e les
 qui viuien enamozades e ab tots
 los ruffians qui anauen ab elles.
 E cascuna portaua en lo cap vna
 garlanda de flozs o de murra per
 que fossen conegudes. E si ni ha
 uia negūa casada que sen fos ana
 da del marit hauia portar en la ma
 vna petita bandera e anauen bal
 lant ab tābozinos ental forma sey
 oz com deussat vos be anaua cas
 cun stat: e anam fora dela Citat
 de Londres distant de tres milles
 La infanta que sabe que lo Rey
 venia isque de vn loch qu's nome
 na Branug en lo qual loch ha vn
 molt rich palati e molt ben abilla
 da posas dins vn castell que porta

na tot de fusta sobre vn carro de
 .xii. rodes q̄ tiraue. xxxvi. cauals
 los mes grans e forts que en tota
 França pogueren trobar. E ab la
 infanta anauen. cxxx. donzelles to
 tes sposades e altra dona ni don
 zella no anaua ab ella. Apres ve
 nien acauall molts Duchs Com
 tes e marquesos en torn dela dita
 carreta e per semblant moltes do
 nes e donzelles de grā stima: e en
 mig de vna gran praderia la infā
 ta se atura. E primerament aple
 gua lo Duch de lencastre armat
 ab tots los seus e descaualcaren e
 feren gran reuerencia ala infanta
 qui staua ala porta del castell que
 no volgue exir fins que lo Rey vin
 gues. E cascun stat axi com venia
 per orde axi anauen a fer reueren
 cia tots ala infāta.

Capitol .xliii.

Com lo Rey de Inglaterra pres
 la benedictio ab la filla del Rey de
 França.

Aplegant lo rey
 ab aquell stat que por
 taua: e com fon prop
 lo castell descaualca: e
 tots los qui veniē ab
 ell. Ela infanta cō veu que lo rey
 descaualcava leuas de peus. e pre
 stament li fon mesa vna scala tota
 dargēt per hon ella abaxa e totes
 les dōzelles sposades qui ab ella
 erē La filla del duch de berri po-la
 infāta del bras: e la filla del Rōte

de flandes li ps les faltes **E** tots los sposats que allí eren se posarē dauāt la infanta per acompanyar la **E** totes les sposades venē aps della. **C**om la infāta fon pzop del Rey feu li vna petita reuerēcia de genoll. **E** lo Rey abaxa lo cap re tent li les saluts. **A**ps tots los qui venien ab ella besaren la ma al rey axi los homēs com les dones. **J**et aqo fon aquī lo cardinal de Angla terra iā vestit dels vestimēts sacer dota's per dir missa ab vn altar portatil que portauē. **E** en la pza deria pararen laltar. **L**o cardinal comença la missa com fon alauan gelī tozua sposar lo Rey ab la infanta. **L**auors lo Rey la besa vna e moltes voltes **C**om la missa fon dita lo Rey se acostā ala infanta e s'iguieren allí parlāt per bon spay festeiāt se deles festes que entre es posats se acostumen en presēcia de tota la gent. **C**om se foren ben festetats vench lo Duch de Len castre honde del Rey en presēcia de tots dona lorde de caualleria al rey **E** hauiā allí molts qui en aqll cars aguerē volgut rebre lorde de caualleria sino per los Reys dar mes erauts e posauants qui publicaren que en aquell dia negu nos podia fer caualler.

Capitol. xliiii.

Deles festes que forē fetes lo dia deles bodes del Rey de āglaterra

Com lo rey fon fet nouell caualler en

traffen dins vn petit papallo e del pullas totes les robes que porta ua de gentilom: e trames les al fill del Duch dozliens qui era vēgut ab la infanta perqo com era cosin germa della: e ab les robes li dona dues grosses viles. **E** lo Rey ixq ab vna roba de bzocat sobze brocat carmesī forrada de erminis e a gue dexada la cozona: e portaua en lo cap vn petit bonet de velut negre ab vn fermall que s'ir. auē valer cent sinquanta milia scuts: e partiren tots de allí e lo Rey lexa los gētils homēs vmes se en compāyia dels cauallers sposats en vn altre palī molt rich. **E** los gentils homēs no perderē la possesio del palī ab que erē vēguts e axi. anarē tots fins ala ciutat **D**ire seyoz ala seyozia vostra la infāta com anaua deuissada ella portaua vna gonella de bzocat carmesī de fil doz tīrat e hon se mostraua la seda se mostrauen carts de argēteria bro dats: los caps de les carxofes alt eren doz ab smalts. **L**a roba era tota de xaperia sēbzada de robins e de maragdes anaua en cabells los quals mostrauen de fil doz es ser larchs fins en terra: iames per negunes gentes tals cabells foren vists: la cara e les mans se demost rauē de inestimable blancor e bel lea **D**eu se contēplar q en lo agraciāt gest q mostraua femensl totes les amagades coses no podiē eē sino mes stimades deles donzelles sposades q ab ella venē se pot dir ab veritat qy era tota la floz de frā ga e ēcara de cauallers e grās seyo zos e de dones e donzelles e totes

riquament abillades: en la forma que dit he ala senyoria vostra anã tots per orde fins a vna mlla prop dela ciutat. E com son en mig de vna gran praderia trobam moltes tendes parades e molts ministres e altres diuerses maneres desturments que continuament sonauẽ. Lo rey descaualca e tots los cauallers qui eren sposats e pularen alt al castell dela infantia e pres la perla ma e baxala en la praderia e tots los sposats ab les sposades apres dell: E en la bella praderia comẽsaren a dançar. Apres que lo Rey e la infantia agueren dançar dançarẽ los cauallers sposats ab les donzelles sposades. Apres dançaren tots los stats axí com veniẽ per orde. E com la vn stat acabaua e laltre volia començar. Lo Rey se pnia dançar ab la infantia. E com laua lexada prenia la mes gentil dama de aquell stat e dāçaua vna dança ab ella. Com tots los stats agueren acabat de dançar portarẽ la collació de matí gíngibre vert ab maluesia. E aço sanperço com la terra es molt freda. Partim de aqui e venguem prop dela ciuta vora vna gran ribera quey ha molt ben arbozada de diuersos arbres e deual los arbres trobaz moltes taules parades e cascun stat tenia son aleuiamẽt per amẽiar ab moltes cases de fust qy hauiẽ fetes: e moltes tendes parades ab singulars lita perço que negun stat no agues occasio de ètrar dñs la ciutat e si plouia ia teniẽ allí cases de fusta e tendes hon se podien recullir. E cascun stat vos dich seyoq que

eren ben seruists de molt eleres viandes axí en los dies de carn com de peix. E aço dura tot lany e vn dia ab bon compliment de gran magnanimitat. Lo primer dia tot son de gales e festes. Lo segon qui era diuendres de matí anam amissa e apres la missa entram en la ribera ab moltes barques totes cubertes de drap de seda e de draps de rax e de broquat e cascun stat ab sa diuisa. E anam pescant per la ribera passades .cc. barques. Zips que lo Rey son dinat apartas ab son stat vech lo muntero maior ab molts sabuessos e cans de presa e lebres de bzetāya e ab tota la munteria: e anam tots ab lo Rey acasa se grā matāça de saluatgines. lo dí sapte per lo matí son aiustat consell general de tots los stats axí de homes com de dones: e fozen allí en pñcia de tots publicat e manifestat per los Reys darmes e per los portauāts e erauts cascun dia dela setmana que teniẽ de fer.

Dimerament

lo diumẽge quies dia de benedictio fossen fetes dāces tot aquell dia per tots los stats axí per los ordens com per los menestrels: e qual se vulla orde que dāsas heu fes milloz o fessẽ sochs o entramesos ab mes gracia a parer dels iutges q guāyalsẽ .xx. marches dargẽt e tot lo q costaue los entramesos: e tot aqll dia no si tenia de fer sino dāces o momos o ètrame sos o coses seblāts q fossẽ dalegria

Capitol. xlv.

Los capitols de les armes que
podien fer en aquelles festes.

O diluns fon

publicat per los desus
dits l'Reys d'armes e
erauts qual se vulla
que volgues sunyir ab armes re
als o ab armes de guerra fossen los
ferros de les armes reals ab qua
tre puntes en lo broquet molt en
cerades: ab cera gomada cascu
na punta dela billeta. Les altres
lançes de les armes de seguir al
cap dela lança vna planxa de fette
redona hon hi s'igués. v. puntes
de azer fetes a taill de diama molt
ben simolades: e aquesta plancha
redona ab los ferres de diama se
venen encafar dins la lança de vn
ferro tot sol. Loque mes lançes
rompria e milloz ho fes guanyas
cascun diluns de lany. v. marches
doz: e la vn diluns sunyen ab ar
nel real e laltre ab arnes de guerra

Capí. xlvj. de axo mateix.

O dimarts qu

al se vulla caualler o
gentilom que volgues
fer armes apeu en
camp dos hu per hu ho dos per
dos ho. x. per. x. ho. xx. per. xx. ho.
.xxv. per. xxv. que no poguessen es
ser de maior nombre perço com
los matenidoz no eren sino. xxvi
perque lo pmi del camp no restas
ses defenedoz: e qual se vulla q fes
armes retretes lo misloz quiu fes
guanyas vna spasa doz que pesas

de. x. marches en sus: E lo qui pl
sor ho fes que fos tégut de posar
se en poder del milloz per psoner
e s'igués tant pres fins que s'igués
per rescat o per altra via.

Capitol. xlvii.

O dimecres

tots aquells qui vol
rà combatre acauall
a tota vltança o pun
tes sangrentes. Aquest aytal qui
milloz ho fara li sia dada vna pe
tita corona doz que pese. de. xv.
marches en sus.

Capitol. xlviii

O digous qual

se vulla caualler o ge
ntilom qui vol entrar
en camp dos apeu a
tota vltança axí com desus es dit
hu per hu ho dos per dos en tal
cas aquell guanye vna dama tota
doz a seblança dela infanta: e perço
coz aqilles armes son les pus fortes
e mes perillses quel caualler pot
fer pesara dor. xxxv. marches E fa
ra iurament en poder dels iutges
lo vençut que en tota sa vida no
requerra a negun altre caualler o
gentilom a tota vltança. E no por
tara dins aquell dia e any spasa ni
en bregua q sia no pendra armes
negunes si ia no era contra infels
E ps haia de veir aposar se en po
der dela seyoza infanta e la dita ley
oza faga dell a tota sa voluntat.

Capitol. xlviii

Lo dinendres
perço com es dia de
passio no si fagen ar
mes nengunes sino
que apres dela missa
e vespres seran dites poran anar a
caçar.

Capitol. li:

Lo disapte es e
fonch donat atots a
quells quis volrà fer
cauallers e lo rey de
bon grat aps que seran examinats
si son merecedors de rebre lorde
de caualleria ell los fara cauallers.
Deus así pare e senyor com erē
repartits los dies dela setmana: e
foren elets .xxvi. cauallers capitā
del camp tals que negu reprotjar
nols podia.

Capitol. lii.

Apres que lo
consell son tengur: e
ordenats los capitols
foren publicats gene
ralment per los sobredits. IReys
darmes e erauts. Era la hora tar
da lo IRey se leua ab tots los stats
e anarē se adinar: e dites vespres
lo IRey ab tots los stats decontinēt
ab molts ministres anam hon sta
uen los .xxvi. cauallers elets per
fer les armes qui distauē del aleu
tament del stat del IRey vn tir de
balesta: e dins lo camp la hon elle
stauen teniē vn dos de fusta molt
alta q negu nols podia veure sino
per la porta o entrant dins: e tots

stauē asseguts en cadires. xlii. a vna
part e. xlii. a l'altra: e tota armats
en blanch: e al cap portauen cozo
nes doz molt riques. E com lo rey
entra e la infantia nos mogueren
gens. sino que ab lo cap saudaren
lo IRey e no fos negu dells que go
sas parlar ni digues res. Lo IRey
ab tots los stats si gueren alli vn
poch. E com lo IRey sen volgue
anar isqueren. liii. donzelles de m
estimable bellea ricamet abillades
e suplicarē alrey fos plasēt ala ma
gestat volgues aturar fins agues p
la collacio e lo rey graciosamēt los
ho atorga. Decontinēt isq la colla
cio molt grā e abundosa de massa
pās e pasta real: e totes altres ma
neres de confits de sucre e tots forē
molt ben seruits: e los cauallers e
gentils homens cascu seya en sal
des de dona o de donzella. Apres
la collacio feta lo IRey isque en la
praderia e aquí començaren de dā
çar. E los mātendors prestamēt
foren desarmats e tots .xxvi. vin
gueren vestits ab sos geserans: e
ab saquetes totes de vna color e
duna saygo brodades doz febreria
hi en lo cap cascu portaua vn bo
net de grana ab vn beill fermaill
que be pariē que fossen cauallers
de grā stat e de alta caualleria: coz
aguerē dat si ales dances lo rey ab
tots los stats anam aueure totes
les lises q es asaber la lisa hon
sonyē era molt ben feta ab molts
cadafals quey hauia. E per seblāt
erē totes les altres ab los cadafals
molt ben enparamentats de molt
bells e singulars draps de ras e axi
mateix les lises. Apres de aço vist

ve guerē a suplicar al Rey de part
 dels mantenidors del camp que a
 nas a sopar ab tots los estats. e lo
 Rey son content: E stant en la fi
 del sopar. Los Reys darmes pu
 blicaren. que qualseuolques cau
 ler: o cauallers: o gentils homens
 q volguesien junyir. o fer armes
 ja desus messonades hauen de
 venir la vespra de aquell dia segons
 les armes que fer volia. e portaua
 les scrítes en vn paper vermell. E
 venia acompanyat ab tots los del
 seu stat: e noy anaua negu dels /
 altres stats. E venia en mig de du
 es donzelles donoz o dones segons
 la voluntat era acompanyat de molts
 ministres que li anauen dauant: e
 com aplegauē al palench se auien
 de nomenar per llur nom propi. e
 qui era son pare: e de quina terra
 era natural. E les armes q volieu
 fer si les feyieu per dona. o per do
 zella. monja: víuda: o casada: E
 si deyeu que era donzella dexauen
 vos aquelles dones queus porta
 uen: e prenien vos dos donzelles
 e aquelles vos a companyauē eus
 feyē molta de honoz: E totes les
 donzelles deyen en alt cridat: No
 stre senyor vulla donar victoria al
 nostre caualler qui es digne de ha
 uer honoz: e mereix hauer amor
 de donzella. E si es víuda: monja
 o casada: fan cascunes segons les
 donzelles: E apres donen vos li
 cencia que podeu entrar dins lo ca
 stell hon stan los. xxvj. cauallers:
 E no podeu saber ab qual dels
 hauen de fer les armes. Apres lo
 caualler qui venja afer les armes
 daua lo paper vermell scrít ab les

armes q volia fer ala dona. o do
 zella: víuda: monja: o casada: e a
 qlla pujaua alt al cadafal hon los
 xxvj. cauallers stauē: e posaua les
 crít sobre vna capça doz. E los
 cauallers tots se leuauen de peus
 e feyen molta de honoz ala senyo
 ra qui hauria les crít portat: E aba
 xaua la senyora del cadafal: e tor
 nauen senper alēdema que les ar
 mes hauen de fer.

Capítol. liii.

Com Tirant manifesta al hermi
 ta les magnificences dela roca.

Com tot lo desus fō
 fet parsim de allí: e
 anaz prop dela Ciu
 tat en vna gran pra
 deria molt arborada quey ha per
 hon passa vn gran Riu: e en mig
 de aquella praderia vem vna co
 sa de gran magnificencia que no
 crech en lo mon. vna tal sia stada
 feta. Adolt me plauria saber dir
 lermita quina cosa de tanta stima
 es stada aqueixa yo senyor vos ho
 dire dix Tirant. En mig dela pra
 deria trobam vna gran roca feta
 de fusta per subtil artifici tota clo
 sa: esobre la roca se de mostra vn
 gran e alt castell ab fornement de
 molt bella muralla hon haia. v.
 cents homes darmes quil guarda
 uen tots armats en blanch Aple
 gua primer lo duch ab tota la gēt
 darmes: e mana que obrís sen les
 portes de la roca. E los qui stauē
 dins digueren q per negu ells no
 obriríe perço com llur senyor nou
 e. i.

volia : sino que tornassen atras .
 Sus dix lo dux tot hom faga lo
 que yo fare : deualia del cauall e
 mes se lo pmer de tots. E lo seu
 ferē lo que ell hauia fet ab les spa
 ses en les mans: e ab les langes cō
 baterē molt fort la dita roca. Los
 qui stauen alt en la muralla lança
 uen de grans canteres e bombar
 des: colobzines e spingardes: bar
 res que seblauē de ferro e pedres
 E tot aço era de cuyro negre : e
 les pedres de cuyro blanch : hon
 ny hauia de grans e de poques: e
 totes eren plenes d'ins de arena:
 empero seyoze si daua anegun ho
 me d'armes pleguat lo metia per
 terra: e certament fon vn combat
 molt gentil: e los qui nou sabien
 pensam en lo primer combat que
 anaua deueres: e molts descaual
 cā e ab les spases en les mans cuy
 tam alla: empero prestamēt cone
 guem que era burla. Apres aple
 guaren tots los stats de hu en hu
 e pzequaren los se volguessen dar
 ne tan poch los volgueren obrir
 la porta: ny meyns per lo Rey. La
 Reyna que veu que anegun no vo
 lien obrir acostasi ab lo seu stat a
 la porta : e demana qui era lo se
 nyor del castell : e digueren li que
 lo deu damoz. Lo qual trague lo
 cap en vna finestra. La Reyna q̄l
 veu feu li gran reuerencia de ge
 noll: apres feu principi a paraules
 de semblant still.

Capitol. liiii.

De la suplicacio que la Reyna
 en al deu de amor.

E la celsitut de vo
 stra magestat deu de
 amor sta la mia pen
 sa alterada que a su
 plicacio de tante vo
 stres seruenta hajau deneguada
 veure la vostra beatitut e gloria:
 e puix en lo mon pdominau los
 animos dels leals amadors: no si
 au auat de subuenir als qui be e
 lealmēt vos serueixen: car se ven
 per speriecta que los qui lealment
 vos obeheixen: e tenen mes desig
 la magestat vostra seruir : los dei
 xau passar mes penes que no po
 den atenyen ne sentir la dolzor de
 la vostra desijada beatitut: per q̄s
 suplique mon senyor puix vos so
 deuota que placia ala celsitut vo
 stra ser obrir les portes dela vo
 stra gloriosa abitacio amī ignocē
 ta de tal delit: puix vos desige ser
 uir : e acceptar me per seruenta : e
 en lo vostre benauenturat repos
 esser cōpanyona de tots los altres
 staments femenils: e acullir me en
 la vostra desijada gloria. Acabāt
 la Reyna la sua humil suplicacio
 s'optoiament ab vn gran tro se obrī
 la porta dela roca. E lo Rey e la
 Reyna ab tots los stats apen en
 traz dins vn gran pati tot entorn
 enparamentat de draps de raç la
 uozats doz e de seda e de fil dar
 gēt de diuerses histozies les ymat
 ges fetes per art de subtil artifici :
 lo sel era tot cubert de draps de
 brocat blau: e alt sobze los draps
 de raç hauia entorn naxen bon se
 mostrauen angels tots vestits de
 blāch ab ses dyademes doz al cap
 sonant diuerses maneres de stur /

mēts e altres cātant per art de singular música que los hoynts sta uen quasi alēats de hoir semblāt melodia. Apres vn poch spay i xq en vna finestra lo deu de amor / molt resplendent : e ab cara affa / ble feu principi a tal parlar.

Capitol. ly.

La resposta que lo deu de amor feu ala Reyra.

L molt merescer vostre graciola Reyra me obligua fer vos senyora de mon voler: acceptant vos per filla obediēt e dispēdera deles gracies que hi xē de aquest delitos paraís : donant vos potestat absoluta de poder pmiar e punir tots aquells y a quel les q en la mar de amor naueguaran: donant a vns tempestat valf da sens atenyer al port que desí / gen : als altres prosper vent per atenyer a port de llur voler : acceptant ne tots aquells hi aquel / les qui ab frau e engan amen que sien exempts de trobar en vos merce. E dites aquestes paraules lo deu de amor desaparegue que ja mes pus no son vísit ni los angells e tots los draps se començaren a moure quasi com a terra tremol : e tots puçazalt al apartamēt dela Reyra. E com nos fem ales finestres del patí no vem drap negu sino la bella praderia. E dire ala senyoria vostra cosa de gran admiració de aquesta roca: que de cōtinent que los draps foren fora la

ven en quatre parts partida: e en cascuna part de aquestes: en la vna se aposentaua lo Rey ab tot son stat: en la segona staua aposenta / da la Reyra ab tots los francesos qui ab ella eren venguts. En la terça stauen aposentats tots los strangers: axi com eren los de Alamanya: de ytalía: de Lombardia de arago: de castella: de portogal: e de Xauarra. Senyor seus dir que en cascuna part de aquestes hauia moltes sales molt be enparamentades: e mols lits molt ricament abillats: en tāt que tots quāt eren allí stauen molt ben aposentats: e si mes gēt hi agues dos voltes mes que no hauia tots hi tinguere bon lloch : aço han dit tots los strangers qui han cercat lo mō que james veren ne han hoit dir que negun gran senyor agues fet a vna festa de tanta magnaminitat e abundancia de totes coses : ne que tāt duras. E trobareu que en lo aleuamēt del Rey staua vna dona tota dargent quasi ab lo ventre vn poch ruat: e les mamelles que vn poch li penjauen: e ab les mans les staua spzement e per los mugurons exia vn gran raig daygua molt clara qui venia del Riū per canons dargēt. e la ygua que cabia deles mamelles daua en vn bell safareig de cristall. En laltre estancia hon la Reyra staua hauia una donzella tota dor smaltada e tenia les mans baixes en / dret dela natura e de allí exia vin blanc molt fi e especial : e aquell vi daua en vn safareig de vrdre cristall. En laltre apartamēt staua

c.ii.

vn bisbe abia mitra al cap qui era
 tot d'argent: e tenia les mans ple /
 guades mirat deuers lo cel: e per
 la mitra li exia vn raig de oli qui
 daua en vn safareig fet de jaspi .
 En laltre apartament staua vn leo
 tot doz ab vna molt rica corona
 doz al cap ab moltes pedres fines
 e per la boca llançaua mel qui era
 molt blanca e clara: e daua en vn
 safareig qui era fet de calcedonies
 e en mig de aquestes quatre estan
 cies staua vn nan molt disforme a
 natura: e tenia la vna ma al cap e
 laltre al ventre: e exia per lo me
 lich vn raig de vi vermell molt fi e
 special: e daua en vn safareig qui
 era fet de porfi: lo oit nan era lo
 mig doz e mig d'argenter: e mostra
 uas cubert de mig manto: e staua
 en mig del pati de les quatre estan
 cies: e no podia entrar ne guair dins
 la roca que nol ves: e cascu podia
 pendre libertament de tot lo que y
 hauia: e vn poch mes amunt del
 nan staua vn home tot d'argent
 mostrauas esser vell ab la barba
 molt blanca: era molt geperut
 ab vn basto en la ma: e en la gran
 gepa que tenia staua carregat de
 pa molt bell e blanc q tot hom ne
 podia pendre . En totes aquestes
 coses senyor no pèse vostra senyo
 ria sien fetes per encantament ni
 per art de nigromancia: sino arti
 ficialment . Enos troba dia tant
 com les festes han durat: que de
 totes les coses que dites vos he
 no fos mes abundantment lo dar
 rer dia que lo primer: e seus ben
 dir que aquest bo de païser no sta
 ua james que no tingues prop de

si passats .xxx. milia pans: que sta
 ua molt abundos . Les taules ja
 mes se desparauē sino per mudar
 toualles netes: e cascu dia hauien
 viandes en gran abundancia: e en
 cascu apartament hauia son bell
 tinell parat continuament ab molt
 bella vexella d'argenter: q tots quats
 eren menjauen e beuien en argenter
 Senyor james acabaria de recit /
 tar ala senyoria vostra les grans
 magnificencies que son stades fe
 tes en aquestes scies: car cascu
 stat menjaua per si: e tots eren
 molt ben servits de molta volate
 ria de diuerses natures: de potar
 ges molt singulars: de vins de qua
 tes natures se podē nomenar: de
 confits en molt gran abundancia
 de totes coses que tots los stran /
 gers ne stauē admirats en les spat
 les dela roca hauia vn jardí molt
 ben arborat hon lo Rey molt so
 uint entraua per depoz perque e
 ra molt delitos: e en aquest oit ha
 uia vna porta que entraua en vn
 gran parch hon hi hauia diuer /
 ses natures de animals saluatges
 so es hongos: ceruos: cabriols:
 porcs saluatges: e de totes altres
 besties de mont que lo Rey hi ha
 uia fetes posar per son delit perq
 prenía molt gran delit de veure /
 les: e tenia moltes tendes para /
 des que paria fos vn real: aquell
 dia senyor tot son de festes . En lo
 dia seguent que era diuendres de
 mati aps la missa e lo offici anam
 ala ribera ab moltes barques to /
 tes cubertes de drap de seda: e de
 brocat: e de draps de rax cascu stat
 ab sa diuisa: e anam per lo Riú so

laçant e peixcant: e pzenent plaer
ab moltes trompetes claronas: e tã
bozinos. Aprés que lo Rey e tots
fozen dínats vench lo mütero ma
jor ab tota la müteria: e tots anã
ab lo Rey acaçar. Brã plaer pres
lo hermita en les festes per **L**i /
rant recitades e ab cara afable pzo
nuncia semblants paraules.

Capitol. lvi.

Com lo hermita demana a **L**i
rant que li digues qui era stat lo
millor dels vengedors.

Molta es la gloriã per
als cauallers qui en
armes son sperimen
tats com se troben
vengedors sens esser reproches.
E perço supplich ala molta gen
tilea de vosalires senyors vos pla
cia dir me q es stat lo millor dels
vengedors: ne aquí han donada
la honor e premi de aquesta solen
ne festa. Senyor dix **L**irant en
aquestes honzades festes hi son
venguts molts cauallers de gran
auctoritat e senyoria: car aquí ha
uia **R**eys: **D**uchs: **C**omtes e
Marquesos: **N**obles e **C**aua
lers e infinita gentils homens de
linatge molt atich: e quasi los de
mes qui no eren cauallers en aqst
honzat pas han rebut lorde de ca
ualleria: e no es stat negu qui no /
uell caualler se sia fet: que no haja
fet armes ciuils o crimials: allí feu
armes ab sfozcat animo de cauall

ler: lo **D**uch de ayguesviues e ab
ell venia molta get: e de sa compa
nyia se feren cauallers passats. **L**x.
gentils homes de nom e darme
e de quatre quarters: e aqst duch
feu armes apeu e acauall e de totel
son vengedor. Lo germa del duch
de burgunya ab grã animo ixque
dela batalla com a virtuos caual
ler qui es. Aprés feu armes lo duch
de cleues: e son li donada molta
lahor e honor: E de molts altres
senyors quey son venguts han fe
tes armes com anobles cauallers.
E puch vos dir senyor ab tota ve
ritat q passats. cl. cauallers hi son
morts. E dire ala senyoria vostra
vna cosa de gran admiracio: que
vn infant amon parer no passa
xiii. o. xv. anys e tots li fan mol
ta donoz: e dienli lo grã cõestable
de Anglaterra: e lo **R**ey li fa mol
ta de honor: vn dia vench ala po
sada de aquesta mos senyors que
aqst son: e demana per mi no sabet
lo meu nom quasi per senyals me
troba: e propiament es dela mia
disposicio e com me veu me pre /
gua tan graciosamet que yo li vol
gues prestar lo meu cauall e les ar
mes: perço com lo senyor **R**ey e la
Contessa sa mare no volien que
fes armes ni apeu ni acauall perlo
gran perill que en les armes son:
e tãt me pregua e de tan bona gra
cia que no li pogui dir de no: ans
li digui que de bona voluntat loy
daria. E dins lo camp los caual /
lers vos dauen armes e cauall ato
ta vostra voluntat: empero ell no
volgue sino les armes mies e lo /
meu cauall: e sili digui conestable
e. lli.

senyoz mos bens e la persona de tot vos fare plaer e servir: e d'altra part me dolia lo coz per veurel tã jove e tan bell caualler no volguera que la sua persona rebes mal ne dan: empero son desig se compli que feu les armes que lo Rey n'la mare la Comtessa nou saberen fins atant que les armes foren del tot finides: dich vos senyoz de tots los cauallers qui armes han fet en aquest honrat pas vn encontre tan bell e singular no si es fet tal com aquest: car dela prima meta que feu lencontre per mig dela careta del baginet que de l'altra part li passa vna gran brasa de la lassa. Com lo caualler son mort e lo Rey sabe que aquell tan bell encontre hauia fet lo seu conestable trames per ell: eaquell molt temeros scusas de no anarhi: ala fines de forza que de grat anadauant lo Rey: e lo Rey lo repres molt be mostra sa excellencia quel amaua de grandissima amor: diet li que hauia fet armes sens licencia sua ab home de tan gran forza com era lo senyoz de escala rompuda: en aquella companyia deyen tots q'era lo millor caualler dels mantenedors del camp e de major forza e animo de caualleria: e mes li dix que no tingues atreuiment de fer mes armes sens licencia e manament seu. E com lo conestable veu la gran reprehensio que lo Rey li hauia feta dix ab gran ira vn tal parlar. Donchs senyor sera veritat que yo haja rebut loz de de caualleria: e que haja esser tengut per lo mes abatut caualler

de tots que per temoz dela mort vostra magestat nom leixi fer armes puix lo caualler tinga afer o bres de caualler axi com fan tots los altres bons cauallers: e si vostra alteza no vol que veja los perills deles armes manem que si / gua vestit cõ adona entre les donzelles dela senyora Reyna: axi cõ feu aquell inuencible caualler Achilles entre les filles del Rey priam de Troya. E no sap la magestat vostra de aquell pare e senyoz meu Guillem comte de varoych com tenint lo ceptre real son vengedor de tantes batalles: e ab lo seu virtuos bras atail despasa son vengedor e destruidor dels mozos e pres ami per los cabells e feu me matar vn mozo si be era de poca edat: e tot sullat de sanch volguer fer me vengedor e leixarme allo per doctrina de be afer. E placia ala diuina bondat que no vixqua yo en lo mon: si tal com ell no dech esser: donchs mon senyoz si yo vull emitar amon pare en la honoz e virtut de caualleria vostra alteza no mo deuria vedar: perque suplich ala serenissima magestat vostra dar me licencia de ma pugna combatre vn caualler a tota vitraça cozs per cozs ab armes defensives e offensives. Feu principi lo Rey atal parlar.

Capitol .lvii.

La resposta que lo Rey feu al conestable.

Seu me salue le /
 estat honor e la real
 corona. yo crech ver
 daderamēt que aq̃s
 sera lo milloz cauall
 ler del mon o sera lo pijor perque
 sera poca sa vida: e perla se q̃ dech
 acaualleria yo noy dare loch puix
 ventura ta portat que est stat ven
 gedor bet deuries cōtentar del pre
 mi dela batalla e nol volgue mes
 hoiz. La mia anima sta molt attri
 bulada dix lo conestable: si la mer
 ge dela senyora Reyna nom aju
 da. Ana prestament ala cambra
 dela Reyna agenollas danant ella
 e besali moltes veguades les mas
 suplicantla li recaptas gracia ab
 lo senyor Rey li deixas fer armes
 Com la Reyna ven la molta vo
 luntat del conestable dixli: que era
 contenta depreguar per ell. No
 tarda molt que lo Rey vingue a
 veure la Reyna: E ella molt gra
 ciosament lo supplica que volgues
 donar licencia al gran conestable
 que pogues fer armes atota sa vo
 luntat. Com senyora dix lo Rey
 voley vos que vn fadri que scassa
 ment se sap senyir la spasa que en
 tre en camp dos ell vos na suppli
 cat: e vos per amoz de sa mare que
 tant val li deuriu esser contraria
 e vos pzequan per son mal: yo per
 res noy daria loch: car lo seu vir/
 tuos pare ha fet tant per mi: e per
 la corōa de Anglaterra que yo no
 bastaria james asatisfier loy: e si p
 nia algun dan en sa persona you
 estimaria mes tenir: e lo gran perill
 q̃ en les armes es: seria cosa poch
 difficil de rebre algun dan e deso /

noz. Com la Reyna veu la molta
 amoz que lo Rey mostraua tenir
 al conestable nol volgue mes enu
 jar e meslo en altres rahōs. Lo
 la Reyna sen torna a son aparta /
 ment lo conestable li son dauant.
 E la Reyna li dix tot lo q̃ lo Rey li
 hauia dit: e que les sues supplica /
 cions en aquest temps no podien
 esser admeses. Lo conestable sti
 gue molt cōgoixat: e vech al meu
 aleuiament: e tornam molt apze /
 guar que yol consellas com pozia
 tornar a combatre altre caualler:
 E digui li tot mō parer: que puix
 hauia mort vn caualler lo milloz
 dels. xxvi. no volgues enuajar la
 magestat del senyor Rey: puix tan
 ta honor hauia obtenguda. Si
 deu vos prospere eus leixre cōplir
 lo vostre bon desig dix lermista a
 queix cōestable que dieu tenia pa
 re ni mare: ni afixos parents. Si
 be dix Tirant. Allí era la Com
 tessa sa mare: la qual es deles ma
 jors dela cort: e noy ha neguna q̃
 major senyoria tingua. Car de cō
 tinent que la Reyna fon venguda:
 lo Rey ab tot son cōsell hordena
 e volgue: que la Comtessa de va
 roych la tingues en custodia: e to
 tes les sues donzelles: de son pare
 no curi de demanarne: per quant
 la mia pensa staua mes ocupada
 en les armes: que no en demanar
 dels linatges. E mes aiant non
 aguera sabut: sino per causa que
 la Comtessa sa mare trames per
 mi. E quant fuy dauant ella: dema
 nam si tenia muller ni fill: diguili
 senyora perque mo demana vo /
 sta senyoria. vous ho dire dix la
 esil.

comtessa : si fill tengu amarlo de /
uen e si muller tengu deuenla guar
dar de enuig e congoixa : car fort
cosa es ala dona donor no tenir si
no vn fill: e aquell posar en tan grā
perill: e ab paraules molt agracia
des me dix per que hauia prestat
lo meu cauall e les armes ha vn
fadori de tan poca edat: lo qual era
orfe de pare e de mare: si be era al
lí: car la sua anima stana molt alte
rada: que si per mala sort axí com
son fill hania mort aquell famos
caualler : que laltre agues mort a
son fill: no li restara sino que la ter
ra sobris e que la somís: preguam
ab gran affabilitat que puix la di
uina prouidēcia hauia volgut dar
vida a son fill: que yo no volgues
esser causa dela sua mort e dela su
a desolació : que altre be no tenia
en aquest mon. E yo li prometí a
fe de caualler de iames fer cosa q̄
adan pogues venir a son fill : sino
ferli tota aquella honor que amí
fos possible: e vaigla suplicar quē
fes gracia dirme son marit si era
mort de malaltia o en batalla. E
la virtuosa senyora resposme ab
paraules afables no alçat los vlla
de terra : e dix: Caualler virtuos
yo so viuda de marit viu per mos
peccats e per ma desauentura: ma
rit he tengut en lo temps de mon
jonent: qui per lo mon era per ses
virtuts molt conegut: e nomenat
lo comte **Builem de varoych** :
e Rey se poguera esser intitulat si
agues volgut: e puix viu sa bona
voluntat no curi de pus. **Wiguan**
me dix lo hermita puix tāt me ha
uen dit de aqueix conestable : qui

es stat aquell qui ha guanyat lo p̄
mi e honoz del camp. **Certament**
senyor dix **Tirant** ho m no pot
ben iudicar vna tal sabena perço
com hi son venguts tan grans se
nyors: e los demes han fet armes
molt honozoses: e sabuda cosa
es com los grans senyors seffoz /
gen afer armes ans donen la ho
nor a aquell: encara que nou faça
del tot be : que no fan a vn pobre
gentilom quiu fara molt milloz .
Tot axo se pot ben fer dix lo her
mita : mas perço en aquest reg
ne es en pratica : que com se fan
Emperials armes sis compleixē
de fer aquelles armes e festes: per
los **Reys** dar mes: erants: e posan
tants ab trompetes : e ministres
publiquenlo per milloz dels venge
dors. E com aquestes sien stades
molt solennes e emperials : que
per tot lo mon son stades publica
des e admeses ala vera execucio de
ultrança: volria saber qui es stat a
quell: qui la glozia e honoz sobre
tots ha obtela. **Tirant** calla: e no
volgue mes parlar: sino que ab lo
cap baix e los vlla en terra stigue
immoible. **Tirant** mon fill dix lo
hermita cō nom responeu al que
us demane. **Leuas** vn caualler q̄s
nomenana **Diaphobus**: e dix se
nyor paraules hia que no han res
posta: empero senyor jous jur per
aquell sanct orde de caualleria que
yo indigne rebí lo dia de nostra se
nyora de agost queus dire veritat
de tot lo que ses seguit del que vo
stra senyoria demana : e axo sens
fictio neguma. **Senyor** la sancte /
dat vostra deu saber cō lo milloz

de tots los vençedors : e qui ha guanyat lo premi del camp jutgat per lo senyor Rey: e per los jutges de càp: y encara per tots los Reys d'armes: erauts: e portauats: e per tots los grans senyors dela cristi / andat de aquells que allí eren: qui foren testimoys ab scriptura de llurma: e ab sagell de llurs armes ab carta rebuda per .xxv. notaris a / uents tots auctoritat real : e plena ría licencia de rebre seblants actes en forma publica: e cosa per los dits notaris posant hi cascu son signe: la qual puch be mostrar a / la senyoria vostra. **E** com me plauria veure aquest singular acte dix lo hermita. **E** Tirant leuas de alí hon sebia que noy volgue mes aturar : emana descarregar totes les adzebles en mig de la praderia: e q parassen les tendes: e prop dela font posassen les tanles e que adobassè de sopar. **E** diaphobus se feu donar vna botgeta en que portaua la carta : e comencaren a legir: la qual era del tenor següet .

Capitol. lviij.

Com Diaphobus legí al hermita la carta que lo Rey de Angla / terra hauià feta a Tirant donat lo per millor caualler de tots.

De Enrich per la diuina gracia Rey de anglaterra : e senyor de la gran bre tanya : e encara del principat de gales: e de cornualla e dirlanda : Banfanoner maior

dela sglefia sancta e del sanct pare de Roma. **E** notificaç atots aqlls qui en plaer e grat los vendra: e a tots generalm et: a Emperadors Reys. Duchs Comtes. Bar / quesos. Prnceps. Nobles. Ca uallers. e gentils homens . Com per mi sien stades celebrades fe / stes a honor labor: e gloria de no stre senyor deu: e dela sua sacratís sima mare: e alonor dels caual / lers qui en aquest honrat pas dar mes son venguts per fer armes a tota vltança : es de necessari per quant la honoz ha esser dada a a quell o aquells qui millor ho hau ran fet en aquest hōrat pas : e son stats totstamps vençedors sens neguna volta esser stat vençut : e sens reproche negu . **E** ordenam manam: e sentenciām dar la mun dana gloria honoz y fama al **E** / gregí e virtuos caualler de nostra ma fet Tirant lo blanch : volem que sia per tots los quatre cantōs deles lices publicat per lo millor dels cauallers: per los Reys dar / mes: erauts: e portauats ab trom petes e ministres ab consentimēt meu: edels jutges del camp repre sentant la mia persona . **E** ncara manam sia pujat sobze vn gran ca uall tot blanch: e tots los qui serā açí homens com dones vagen ab mí tots a peu : e sia feta processio general: e Tirat vaia dins lo palí fins ala sglefia del glorios caualler mon senyor sanct jordi : e allí sia dita missa cantada ab solenne ser mo deles caualleres de Tirat lo blanch que ha fetes. **E** ps manaz e ordenā exint dela sglefia de sact

jords anem per totes les lices :
E l'irant prengua la possessió de
aquelles: e per los IReys darmes
li sien dades totes les claus de les
dites lices en senyal de victòria .
Encara manam sien, celebrades
festes que duren .xv. dies en labor
e glòria de aquell virtuos ja desus
nomenat. **E** perque tot hom co /
negua la real veritat de aquestes a
fers auem signada la present carta
ab tinta vermella : e sagellada ab
nostre sagell patent dada en la no
stra Ciutat de Londres a .xliiij. de
juliol del any dela natiuitat de no
stre senyor .xc. **I** Rex **E**nricus **S**ig
* ne de tots los jutges del camp
Sig * ne de tots los reys dar /
mes: erants: e posauants **S**ig *
ne de tots los magnats e grans se
nyors qui allí erē. **M**olt me plan
ria saber de les caualleries dir /
mista car molt me par home debe
ell ses leuat de açí per no dir ni ho
ir les seues labors: conech verda de
rament ell esser digne de esser ca
ualler: per queus prech me digau
los seus actes quins son stats **S**e
nyor dix **D**iafebus no volria que
la senyoria vostra agues apenssar
negun contrari de mi: perço com
som de vna terra e de vna volun
tat : mas ab tota veritat recitare a
la santedat vostra axí com ses se /
guít. **E** lo primer aquí lo rey do
na lorde de caualleria fō a **E**lrat
lo blanch : e lo primer qui feu ar /
mes fon ell: aquell dia senyor ell a
justa tot lo sen stat de gentils ho
mens e de donzelles: e anarē al ca
dāfal lla hon lo rey hania ordenat
deferlos cauallers trobam les por

tes tacades e tocaç ala porta grā
colps: apzes passat bon spay : los
reys darmes se feren sobre la por
ta alt del cadāfal : e digueren que
es lo que voleu : diguerē les dozel
les gentilsom tenim qui vol re /
bre lorde de caualleria: e demana
caualleria puix es digne e mereixe
dor de rebzela. **P**restament obz
ren les portes e tots los qui puia
volgueren puiaeren alt. **C**om fo
ren en mig de vna gran sala feren
seure lo gentilsom en vna cadira
tota dargent que era cuberta de ca
nemas vert: e allí examinaren lo si
era per a rebre lorde de caualleria
ni de ses costumes: e si era coixo :
o afollat de algu de sos membres
perque no fos disposst per entrar
en batalla: e trobātlo tal cō esser
denia: e rebuda informacio de te /
stimōis dignes dese venia lo **E**le
quebisbe de Anglaterra reuestie
com a diaca ab lo missal vbert en
les mans: e venia dauant lo gen /
tilsom: e aquí present lo **I**rey: e tois
los altres que allí eren deyalí sem
blants paraules.

Capitol. liij.

Lo jurament que lo **I**rey de
Anglaterra feya fer als gentils ho
mens apzes que eren examinats
ans quels donas lorde de canal /
leria.

Un gentilsom qui re
bre lorde de caualle
ria juran aden e als
sārs quatre euāgelis

de no venir en ninguna manera cōtra lo molt alt: e molt excellēt Rey de Anglaterra: si ja no era ab vostre senyor natural tornātli lo collar dela diuina: que lo dit senyor a costuma de donar a tots aquells aquí fa cauallers en tal cas poden fer guerra cōtra ell sens que nous porien reprochar los bons cauallers altramēt cauriu en cas molt leig e de mala fama: e si ereu pze / soner en la guerra de tot cert seri eu en perill de mort. Des jurau per lo sacrament que fet haueu q̄ de tot lo poder vostre mātndreu e defensazeu adones e donzelles viudes orfens desenparades: e en cara acasades si socors vos demanen: e de tot vostre poder posaren la persona: e entrar en camp a tota vltança si bon dret tenē aquella o aquelles qui socors vos demanaran. Et lo juramēt dos grans senyors los maiors que allí erē lo prengueren per los brazos e portarēlo dauant lo Rey: e lo Rey li posa la spasa sobre lo cap e dix: deu te faça bon caualler e mon senyor sanct jordi e besal en la boca. Apres vengueren vii. donzelles vestides de blanch significant los vii. goigs dela verge maria e senyrenli la spasa. Apres vengueren liij. cauallers los maiors en dignitat que allí trobaren e calçarenli los sperons significāt los.iiii. euāgelistes. Apres vench la Reyna e preso del vn braç e vna duquesa del altre: e axi portaren fins a vn bell strado: e posarenlo en la cadira real. Apres lo Rey se assigne a

la vna part e la Reyna al altra: e totes les donzelles e los cauallers baix en torn dell. Apres portaren la collació molt abundolament: e aquest orde senyor han seruat a / tots los quis sō fets cauallers. Digau me si placent vos sera dix lermita lo pricipi e la fi deles armes que Tirant ha fetes. Senyor la vespra del dia assignat defer les armes Tirant caualla ab tots los del seu stat en la forma segons de sus es dit e ana honstauē los. xxvi. cauallers: cō forē ala porta dōa vn scrit q̄ deya q̄ q̄lleuogues caualler q̄ volgues fer armes ab ell hauiē acorrer tāt e tāt lōguamēt fins que. xx. colps de puntes sangrentes ixques del hū o del altre ab ferros smolats o qualseuulla dells se agues adar per vengut. E prestantment son admesa la sua demanda: e tornam al nostre alcuiament. Lendema totes les donzelles lo prengueren e ab molta honor lo portarē fins ala porta dela lliga tot armat lliurantlo als fels que mort o viu los aguessen arestituir. E los fels lo reberen ab aquella conuinença e ab molta donor queliferen. Lo Rey e la Reyna ja eren en los cadafals. E Tirant entra tot armat en blanch sino lo cap e en la ma portaua vn ventaill que ala vna part era pintat lo crucifici de ihesu crist: e en laltra part era pintada la ymatge dela verge senyora nostra: com Tirant son en mig del camp feu gran reuerencia al Rey e ala reyna: e ana a tots los. iiii. cantons dela lliga: e ab lo

ventall senya cascun canto : fet a
 go denalla del cauall e los fets po
 sarenlo dins vn petit papallo qui
 staua posat en lo canto dela lisa :
 allí portarenli viandes e confits
 perque pogues refrescar si mester
 ho hauia : e tozmas adobar les ar
 mes e puia cauall e troba ja lo mā
 tenidoz del camp al cap de la lisa
 e Tirat posas al altre cap del cap
 Com tota la gent son allossegua
 da lo Rey mana als fets quels lei
 xanllen anar : prestament ferren
 dels sperons ab les lances en los
 vests e encontrarense tan feramēt
 ques romperen les lances en pe
 ses : apres ferē moltes carreres e fe
 rēse de molts singulars encontres
 la .xx. carrera lo mantenidoz encō
 tra a Tirant en mig dela bamera
 del bacinet e passalay tota dobla /
 da e alt en lo reuol del peto deles
 plates e nafra vn poch en lo coll :
 e si la lança nos fos rompuda lo
 nostre caualler era mort e lo cauall
 y ell caygueren en terra. Presta
 ment se leua Tirant e seuse dar
 vn altre cauall millor que no era
 laltre : e preguia als jutges del cap
 que li donassen licencia de pendre
 altra lança : e los jutges digueren
 que cascu prengues les lances assa
 voluntat. Tirat se feu donar vna
 molt grossa lança : e laltre feu per
 lo semblant e corregue lo hu en /
 uers laltre ab molt grā furia : e Ti
 rant lencontra vn poch dauall lo
 rest lencontre son tan poderos e
 la lança nos volgue rompre quel
 passa de laltra part e caygue mort
 en terra. Les dōzelles prestamēt
 forē ala porta del camp e demana

ren als fets quels fos restituhit lo
 lur caualler : los fets los ferē obrir
 les portes : e les dōzelles prengue
 ren lo cauall de Tirat per les reg
 nes e ab molt gran honoz lo sen
 portaren al seu alleuament desar
 marenlo e mirarenli la nafra que
 tenia al coll : e feren venir los ci
 rurgians qui curassen : e Tirant
 son molt ben seruit deles donzel
 les : perço com stauen molt contē
 tes que lo primer caualler qui ha
 uia fet armes per dōzella era stat
 vèsedo. Lo Rey ab tots los grāf
 senyors q allí eren entraren dins
 lo palench hon jahia lo caualler
 mort : e ab molt gran processso e
 honoz lo portaren ala lglesia de
 sanct jordi hon hauie fet vna sin
 gular capella per aquells qui en les
 armes serien morts e en aquesta
 capella noy podia esser soterrat
 negu qui caualler nosos : e si era
 gentilom portauen lo ala lglesia
 major hon hauia altres capelles
 hon los posauen. Senyor com
 Tirant son be guarit tozma aju
 stat tot lo seu stat segons q laltra
 volta hauia fet e anam hon eren
 los .xxv. cauallers : e dōals vn scrit
 com volia combatre vn caualler a
 peu atota vltança : e admeteren
 li la demanda entra dins la lisa
 armat axicom se partanyia ab grā
 sforz que en si mostraua ab acha
 spasa e dagua : com fozen dins los
 papallons cascu en lo seu adoba
 rēse les coses necessaries : exita de
 fora los fets los partirē lo sol per
 q no donas mes ala hu que alal
 tre en la cara : lo Rey son apleguat
 ab los altres stats e passaren per

lo camp per posar als cadafals :
 los cavallers cascu stava armat ala
 porta del papallo ab les aches en
 les mans: com veren lo Rey cascu
 fica lo genol en terra fent gran re
 uerencia al Rey e ala Reyna que
 mostraven be que eren cavallers
 de gran valor : e totes les donzel
 les se agenollaren en terra e pguar
 ren anostre senyor que donas ví
 ctoria al seu cavaller: com les gèts
 foren aqossiguades e los papallós
 tretos fora del camp les trompetes
 sonaren e los erauts digueren ab
 alta veu no fos home ni dona go
 sas parlar senyalar tossir ne fer se
 senyal negu sots pena de la vida :
 com la crida son feta dels. vñi. ca
 uallers fela los. iij. prengueren lo
 hu e los altres. iij. laltre e posarē
 los en mig del camp en les. iij. rail
 les: e daquí partiren lo hu enuera
 laltre e feren armes los dos molt
 valentment sens que nos conexia
 qual tēia milloria: la batalla dura
 molt e per lo gran treball que pas
 saua lo mantenidor del camp mā
 canali lo ale: ala si stava en tal pñt
 que no podia tenir lacha e en son
 cōtinēt mostrava que amara mes
 pau que guerra: coneixent **L**irāt
 en quín pñt son cōtrari stava pres
 lacha ab dues mans : e ab lo mar
 teill li dona tal colp en lo bacinet
 que tot lo torba: e veu que ab grā
 treball se podia tenir de peus. **L**i
 rāt se acosta aell e donali vna grā
 enpenta quel feti caure en terra: cō
 lo veu tā mal adobat leualí lo ba
 cinet del cap taillantli ab la dagua
 les tiretes ab q̄ stava lliguat: e dix

li les següents paraules.

Capitol. ix.

Les paraules que **L**irant dix
 al cavaller quís combatia com lo
 tingué vengut.

Qualler virtuos be
 pots veure cō la tua
 mort o lo vida esta
 en ma libertat . per
 que mana amí que vols que faga
 de tu si vols vida o mort: car mes
 aconsolat sere del be que del mal:
 mana ala mia ma dreta quet haa
 misericordia e quet vulla perdoar
 e quet no faga tant de mal ala tua
 persona com poria . **A**des doloz
 tich dix lo cavaller deles tues cru
 els paraules abundoses destrema
 vanagloria que de perdre la vida
 e mes stime la mort que no dema
 nar perdo ala tua superbiosa ma.
La mia ma ha acostumat de per
 donar als homes venguts dix **L**i
 rant: e no fer los dan: e si tu vols
 pot perdonare de bon cor atot lo
 mal que fer te poria. **O** quina glo
 ria es dix lo cavaller quí en terra
 stava com los homens son vençe
 dors per fort o per desaventura :
 e abandaren moltes pauraules: yo
 so lo cavaller de muntalt sens re
 proche negu amat etemut de mol
 tes gèts: so stat tostemps piadors
 e auent misericordia atotes gents
 yo vull vsar de aqueixos actes
 que dits has en vers tu dix **L**i
 rant : per la tua molta virtut e

bondat: anem dauant lo Rey: e a
 qui agenollat als meus peus de /
 manar mas merçe: e yo perdonar
 te liberalment. Lo caualler ab ira
 mortal feu pñcipi atal parlar. No
 placia adeu ni men done lo poder
 que yo james faga acte de tanta /
 vergonya per amí e als meus: ni
 en aquell Egregi senyoz meu lo
 Comte guiliem de varroych: del
 qual rebí aquest amargos orde de
 caualleria: per que ses de mi tot lo
 que bet vingua: que mes s'time be
 morir que mal viure. Com Tirant
 veu la sua mala voluntat dix
 Tots los cauallers qui be volen
 usar e seguir les armes e lo stil de
 de aquelles per hauer renom e fa
 ma: han esser cruels e tenir cadira
 en mig de infern: tira la dagua e
 mes li la punta en lull: e ab l'altra
 ma dona li gran colp sobre lo cap
 dela dagua que lay fer: passar alal
 tra part. Quin animo de caualler
 son aquest que mes s'tima morir q̃
 no viure enuergonyit: per no esser
 blasmat dels bons cauallers. Los
 jutges del camp eren. xij. los. vi.
 tenien vn libre dels vençedors los
 altres lo tenien dels venguts: aq̃lla
 que morien sens que nos volien
 desoir feyē los proces de martirs
 d'armes. los quals desoeyen feyen
 los altre proces de mals cauallers
 venguts e posats en gran defonor
 e infamia: e aquesta pràtica han
 seruada fins ala fi. Apres pochs
 dies senyoz se seguí: que la mage
 stat del senyor Rey e de la seyoza
 Reyna stauē en gran solas en mig
 dela praderia prop del Riu dan /
 sant e fent moltes festes. Estaua

allí vna parenta dela Reyna que
 era nomenada la bella Zignes: e
 era filla del duch de berri: que es
 la mes agraciada donzella que yo
 james haja vist: es veritat que de
 bellea la Reyna passa a totes quā
 tes son de gracia: e de gētil loqla
 a totes gens affable de grandissi
 ma honestat: liberal mes que dōa
 que james hāia vist: perço cō les
 dones la major part son auares
 per son natural. aquesta galant da
 ma si vestia robes que valguessen
 lo preu duna ciutat no penlaua en
 donarles: e joyes e, altres coses
 que ella tingués tant era de gen
 til condició. Senyoz aquesta bel
 la Zignes portaua aquell dia en los
 pits vn molt gentil fermaill: e en
 presència del Rey e dela Reyna e
 de tots los cauallers: fetes les dā
 ges Tirant se acostā ala gentil da
 ma: e donant del genol en la dura
 terra feu pñcipi a vn tal parlar.
 Per la coneixēça que tinch senyo
 ra del vostre molt valer: axi de li /
 natge cō de molta bellea gracia e
 saber: e de totes les altres virtuts
 q̃ en vn cors mes āgelich que ho
 ma trobar se deixen vos desige
 molt s'uir: e hauriaus amolta gra
 cia que la merçe vostra me volgués
 dar aqueix fermaill que en los pits
 portau: e si per vostra bēigne mer
 çe me sera atorgnat yol accepte. e
 portare aquell de grat per la ho /
 noz e s'uir vostre prometent e ju
 rant sobre laltre: e per orde de
 caualleria de combatre vn caual /
 ler a peu o acauall atota vltan /
 sa armat o desarmat en la mil /
 loz manera que ell sabra diuisar.

La sancta maria val disc la bella
 Agnes: e per vna cosa ta minima
 e de tan poca valor: volem entrar
 en camp clos atota vltanga: no te
 met los perills dela mort e lo dan
 que seguir podia: pero per que re/
 presa no sia de dones e donzelles
 e dela bons cauallers dignes donoz
 de bon grat yo consentire en pre
 sencia del senyor Rey e dela seyo
 ra Keyna: per que no perdau lo
 premi de be afer: e del orde de ca
 ualleria ab les vostres mans pren
 gau lo fermaill. **E**rant son molt
 contet dela resposta dela bella Ag
 nes: e perquant lo fermaill stava it
 guat ab la cordoera del brial e no
 podia leuar ses que no fos descor
 dada: e descordant la perforça ab
 les mans li hauiá detocar als pits
Erant ab la ma pres lo fermaill
 e besal: apres dona dels genolls
 en la dura terra e dix. Infinites
 gracies se yora ala senyoria vostra
 tas del gran do que mauen donat
 car mes lestime que si maguessen
 dat tot lo realme de França: e pro
 met adu que qui lo fermaill me
 leuara la sua persona me leixara:
 e posal se alt al cap de vn bonet q
 portaua. Lo dia seguent stant lo
 Rey en missa vench vn caualler
 frances. lo qual se nomenaua lo se
 nyor de les viles ermes molt valē
 tisi de la persona: e en armes molt
 sperimentat: e dix a **E**rant vn
 tal parlar. Caualler don se vulla
 que vos siau haueu agut massa
 gra atreuimēt de tocar en vn cors
 glorificat com es dela bella Agnes
 e tan mala demanda james feu ca
 ualler en lo mōp: er que es de ne

cessitat me donen lo fermaill de
 grat o de força: q de dret yol dech
 haue per raho com de ma pueri
 cia fins ara he amada seruida e ve
 nerada aquesta senyora qui es me
 reixedora de tota los bens qui en
 lo mon son: e per quāt amī es da
 da la gloria: per que ab mos jn /
 numerables treballs enuiga e pen
 samets yo la me sabuda guanyar
 per que yo tinc acobrar lo pre /
 mi del temps de ma iouētut que
 he perduda part de aquella per ser
 uir ala merçe: e si dar nol me. vol
 ren la vida vostra sera de poca du
 rada: dau lom ab pau as que mes
 mal no sen segueisca.

Capitol. lxi.

La resposta que **E**rant feu al
 senyor de les viles ermes quant
 li demana lo fermaill que la bella
 Agnes li hauiá dat.

Quan offensa seria
 per amī dix **E**rant
 q yo donas lo q me
 es stat doat liberal /
 ment e deliquat ab les mies mās
 e la promesa se e juramēt que yo
 he fet: be seria tengut per lo mes
 vil e abatut caualler que james en
 lo mon fos nat e per anaixer: e ba
 sinet ple de foch me deuriē posar
 sobre lo cap si yo tal cosa feya: em
 pero caualler vos mostrau segōs
 vostre mal parlar massa gran su
 perbia: e sera mester q yo laus fa
 ga abaxar. Lo caualler feu demo
 stracio de voler li leuar lo fermaill

Empero **T**irant son aussat que mes mans a vna copagozia q̄ poz taua: e tots los altres arancaren: e allí son entre ells vna bregua ciuil. Empero ans que fossen de partits hi moriren. xij. entre cauallers e gentils homes. La **R**eyna que stava mes prop dells feti la remoz e los grans crits que les gēts dauen posas en mig dela gent e departils los vns dels altres: **E** / vous ne puch be comtar noues q̄ iuy nafrat de. iij. colps en la mia persona: e molts altres per fer me companyia. Com lo **R**ey son ates tot son ja pacificat **E** no passaren ij. dies que lo frances caualler trames adir a **T**irant per vna letra que li trames per vn petit patge q̄ era del tenor seguent.

Capitol. lxii.

Letra de batalla tramesa per lo senyor de les viles ermes a **T**irant lo blanch.

Tu **T**irāt lo blāch qui est stat principi dela destruccio dela sanch militar: si lo teu animo sfozcat gosara mirar lo perill de les armes que entre cauallers son acostūades: armat: o desarmat: a peu o a cauall vestit o despullat en la manera atū mes segura cōcordat ab mi ab condicio q̄ la spasa tua e la mia ajustar se pūguen amozt determenada. Scrit de ma mia e sagellat ab lo sagell secret de mes armes.

Lo senyor de les viles ermes.

Capitol. lxiii.

Com **T**irant demana de consell a vn **R**ey d'armes sobre la letra del senyor de les viles ermes.

Esta per **T**irant la letra p̄a lo petit patge e posal en vna cambra e dōa li mil scuts doz e feu li prometre que nō diria res a negu. Com lo patge son partit **T**irant ana tot sol e pres a vn **R**ey d'armes e portat sen. ij. mil / les iuny de allí. e dix l'semblants paraules. **R**ey d'armes per la fe que a tu es dada: e per lo iuramēt que fist lo dia que rebist aquest ofi ci en poder e mās del senyor **R**ey de tenir secret lo que tu dire e cōsel lar me be e lealment segons q̄ perstil. e dret d'armes es obligat de fer. Lo **R**ey d'armes qui haūa nom hierusalē respos en la següet forma. Senyor **T**irant jous promet per lo offici que tinc e per lo iuramēt que he fet de tenir secret tot lo que per vos me s̄za dit. **E** t̄irant li mostra la letra que li era stada tramesa e feu lay legir: Com laque lesta **T**irant li dix. Adon bon amich hierusalē: yo tindre a molta glōria de poder complir la petit e voluntat de aquell virtuos caualler lo senyor de les viles ermes: e per quant yo so joue e no se la prātiqua ne lestil de caualleria que ara he complita. xx. anys: e cōfiant de la vostra molta dil / crecio vos demane de consell per

que so cert que sou pràtic entre
 Rey e grans senyors e sabeu tot
 lestil d'armes molt millor que ne
 guin altre: e lo queus he dit no pē
 feu que per poch animo ni temoz
 ho d'igua: mas pense que no fes
 offensa ala magestat del senyor
 Rey qui tantes donoz me fa: per
 socom ell ha ordenat en son reg/
 ne leys morals en aquest pas hon
 rat de caualleria: perque no volria
 esser blasmat dels bons cauallers
 que per aquest cas me poguessen
 repzochar per defalliment negu.
 Respos lo Rey d'armes en la for
 ma seguent.

Capitol. lxiiii.

Lo consell que Hierusalē Rey
 d'armes dona a Tirāt lo blanch

Qualler jone vir/
 tuos e de bona ven
 tura amat de totes
 gentes: lo consell que
 la merce vostra amī demana vol
 vos dare e vol saluare dauant la
 magestat del senyor Rey e los jut
 ges del camp: vos Tirāt lo blāch
 podeu be combatre aquest caual
 ler sen repzocher negu ne blasme
 negu de Rey jutges ne de caual /
 lers: perquant ell es requeridoz e
 vos defenedoz ell es principiadoz
 del mal e tostemps serien excusat:
 e yo pzech tot lo carrech sobre mi
 si negu vol dir res de vos jous sal
 nere la vostra honoz dauant tots
 los bons cauallers: sabeu quant se
 ria lo dan e culpa vostra si vos fos
 feu stat requeridoz: e lo senyor rey

quis ha dat primer que anegu
 lorde de caualleria: e mudar pra /
 tiques e leys en la cort no poseu
 dupte negu vos cabieu en cars de
 de blasme entre los bōs cauallers
 e perço feu cō abon caualler e mo
 strau tostemps ales gentes animo
 sforçat de caualler e si scriptura de
 la mia ma vos volreu yo laus da
 re del consell queus he dat: anau
 prestamēt ala batailla e nous faga
 temor la mort. Adolt stich acon
 solat de be a fer dir Tirant del cō
 sell que dat mauen per socom ma
 dieu que no puch esser repres per
 lo senyor Rey dels jutges ni dels
 cauallers: ara vull vos molt pre
 guar Hierusalem per lo offici que
 teniu d'esser jutge de rira batailla
 del Senyor de les viles ermes e
 de mi e tot passe per la vostra ma
 perço que faga ver testimoni de
 tot lo que passara entre ell e mi a
 tots los quis ho demanara. Dir
 Hierusalem yo de concordarvos
 sere molt content: empero yo no
 poria esser jutge de vosaltres se /
 gons requir lo offici nostre: e dir
 voshe perque. Car negu caualler
 Rey d'armes: erant: o posauāt q
 done consell no pot esser jutge:
 car gentilea poria esser disfrauda
 da: ni mon senyor lo Rey de An
 glaterra si es jutge de vna batailla
 per esser senyor de tots en son con
 sell no deu dir paraules fauora /
 bles de negu: e siu feya poria esser
 dit injust jutge: e tal batailla no
 deuria hauer loch: posat cara lo
 hu fos vengut dauant lo empera
 dor ab testimonys dignes de se se
 poria retractar tal batailla: empe
 f. i.

ro perquè no perdan vos o ell /
lo pmi dela batalla jous aure jue
ge competent en res auos hi aell
fospitos : es de nostre offici Rey
darmes creat quís nomena: La /
ros de clarença home molt entes
en les armes. **B**ell conech dix **L**i
rant: e be so content que ell ho sia
si al **S**eyor de les viles ermes plan
perque es bon Rey darmes: e da
ra la honoz ha aquell qui la sa /
bza guanyar: e vull que siau auisat
de tot: so es com ell ma trames a
questa letra per vn petit patge: e si
voli trametia la resposta per vn al
tre semblant langerament se po /
ria saber: e la batalla no vèdria a
la fi que ell e yo desjaz: porque fa
gam axí: que torne al meu aleuia
ment e yo dar vos he vna carta
blanca signada de ma mia: e sagel
lada de les mies armes: e vos con
cordau la batalla a tot auantage
seu: e dan meu. **E** per quant ell es
requiridoz e yo so request hem do
na lo deuissar de les armes axí com
dix en la letra: yo de bon grat hi
renuncie e li done facultat que ell
les deuise en aquella manera que
aell ben vist li sera: que no fare si
no lo que direu e ordenareu: e co
mes cruels les deuissara vos les co
firmareu per part mia: e tant me
sera maior gloria: **L**irant sen toz
na ab lo Rey darmes al seu aleuia
ment: e feu de continent la carta
blanca so es signada de la ma: e
sagellada ab les sues armes: e do
nala a Hierusalem Rey darmes:
e donals vna roba vestat que era
de brocat: e forrada de marts ge /
belins pregal que la prengues: e

que la portas per la amor sua. **L**o
Rey darmes se parti per dar com
pliment ala batalla e cerqua tots
los stats del Rey e de la Reyna:
com veu que nol podia trobar en
tra dins la ciutat: e trobal dins vn
monestir de frares que confessaua
com aque confessat Hierusalem lo
aparta e dixli: que anassen a parlar
foza dela Iglesia: car en tals lochs
no es donat parlar de coses crimi
nals: prestamet ixqueren dela Igle
sia e de loch sagrat: e Hierusalem
feu principi a tal parlar. **S**enyor
de les viles ermes yo per mon offi
ci seria molt acõsolat que pogues
posar pau e bona confederacio en
tre vos e **L**irant lo blanch: e si
concordar nous volem: veus açí la
vostre letra e la resposta de aquel
la en paper blanch sagellat ab sa /
gell de les armes e signat dela sua
ma: requiritme per mon offici yo
vingues auos per concordar la ba
talla donantme tot son poder en
aquesta forma: que de les armes a
xi offensiues com defensiues apeu
o acual segons la vostra letra co
re pus larguament: diu e vol no
perjudicant res de son dret com a
desenedoz vos dona poder e facul
tat: q deuiseu les armes en la ma
nera que placent vos sia: ab que si
en eguals: e sens falsa maestria: e
la batalla sia esta nit si esser poza
Adolt so cõtèt dix lo Senyor de
les viles ermes dela gentil prati /
qua de **L**irant: nos deu sperar al
tra cosa dell sino tota virtut yo ac
cepte lo poder per vos amí donat
per part sua que deuise les armes
e la batalla: e sera en la seguèt for
ma.

Capítol. lxx.

Com lo Senyor de les viles
ermes deuís les armes.

E deuís que la ba
tailla se faça apen ab
camisses de tela de
frança ab sengles tar
ges de paper: e al cap vn chapellet
de floz sens altra vestidura negu
na: les armes offensives sengles
coltellines genouesques taillat cas
cuna a dues parts ab puntes ben
agudes de larguaria de .ii. palms
e mig cana de montpeller: en esta
manera lo combatre atota vltraça
Et stig admirat de vos Rey dar
mes com feu dela cõcordia discor
dia: nosaltres som concordes de no
stra batailla: e parlaume de pau.
Lo que yo he dit dix lo Rey dar
mes hi so tengut per mon offici:
no voler la mort del caualler qui
donoz sia: puix som concordes: e
yo accepte la batailla per Tirant
parme que siam concordes: e no
discordes: e yo so molt contet dix
lo Rey darmes que siau cõcordes
Anem per hauer les armes: e tot
so que mester haue ans que vin
gua la nit. Decontinent los dos
anaren a comprar les coltellines e
ferenles molt be smolar: e feren
fer les puntes molt ben agudes: e
agueren drap de tela de França: e
molt prest feren taillar e cusir les
camisses: e feren les fer vn poch
largues: e les manegues curtes
fins al colze perque nols torbassẽ
en lo combatre. Apres aguerẽ vn
full de paper: e partirenlo per mig

e de cascun mig feren vna tarja a
manera de adargua: mirau quanta
defensio podia fer mig full de pa
per. Com de tot agueren compli
ment dix lo caualler al Rey dar
mes: vos qui haueu concordat la
batailla: e sou per la part de Tirant
yo no desige hauer negu per la
mia sino sol deu e les mies propies
mans: les quals son acostumades
delauarse en la noble sach militar
preneu la vna part de les armes: e
la que vos deixaren yo pedre. Se
nyor de les viles ermes yo no so a
gi perque haia afer part entre ca
uallers dignes donoz: yo so obli
gat per mon offici consellar: e con
cordar acauallers: e agentils ho
mens: e no fer part ninguna: car si
vos me dauen quant tenju: yo no
disfraudaria ma honoz ne mon of
fici: e facam lo que deuẽ fer sino
daume licencia: e cerran altri qui
nous sia sospitos. Per mon deu
e mon creador Rey darmes yo no
he parlat ala intencio que vos ho
preneu: sino que voltia que fosses
ala batailla: per ço com veig que la
nit nos es vehina: puix sou nostre
jutge feu que la si prestament se ve
ga. Senyor yous dire com sera
dix lo Rey darmes: yo no puch es
ser jutge entre vosaltres: per quant
yo he aconsellat auos e a Tirant
e podia esser reptat si tal cosa feya
com insust jutge: empero yo hau
re vn altre jutge competent en res
no sospitos auos ni aell: lo qual
se nomena Claros de clareça Rey
darmes: e home molt sabent en
la guerra: y en armes molt destre
qui es vengut ara nouament ab lo
f.ii.

Duch de clarença: e es persona
 que per son offici ans se deixaria
 morir que venir en res contra la
 honoz sua. De tot s'ze cōtent dix
 lo caualler: puyx la cosa vinguia en
 egualtat e sia secreta y vous do la
 fe dix lo Rey darmes de no mani
 festar aquest fet a persona del mō:
 sino ha Claros de clarença. Ara
 dix lo caualler preneu les armes e
 portaules a Tirant: e prengua
 les que millor li parra: e yo sperar
 vos he en aquella hermita de san
 cta maria magdalena: perço que
 sim vehia algu de ma companyia
 pogues mostrar que stig así perfer
 oracio. Partis Hierusalem: e ana
 a cercar Claros de clarença Rey
 darmes per tots los estats com lo
 ague trobat dix litot lo esser. E
 laltre dix queu faria de bona vo
 luntat: pero la hora era ja tarda
 quel sol hauia complit son viatge
 e per la scura nit no volia posar en
 perill dos cauallers: mas lo seguent
 dia de matí quant lo Rey seria en
 missa: e la gent seria aloseguada:
 que en aquella hora era cōtent de
 esser jutge. Hierusalem torna a
 Tirant: e dixli tot lo que era me
 ster dir ab honestat de son offici:
 e recitali la forma dela batalla cō
 se hauia defer. e les armes que ha
 uia denisades: e que trías de aquel
 les dos la que milloz li paregues:
 e que al matí com lo Rey seria en
 missa se faria la batalla. Puyx la
 batalla no ha esser sta nit dix Ti
 rant: no vull tenir les armes en
 mon poder: car si yol vençia hol
 mataua no volria dignes la gent
 quey hagues feta alguna art en les

armes tenintles la nit: e peraso lo
 auia vengut. axi com feren aquells
 dos cauallers qui al port dela mar
 mata lo hu al altre: e apres dehiē
 que ab art de nigromancia era sta
 da feta la lança ab quel mata: no
 les vull veure ni tocar fins en aql
 la hora: que farez la batalla: e tor
 nau les al Senyor deles viles er
 mes: e dema com la batalla sera:
 que les porte: que be trobara qui
 les pendra. Com Hierusalem hohi
 parlar en tal so a Tirant miral en
 la cara: e dix. O caualler virtuos:
 e en armes experimentat: si desa
 uentura de mala sort no es cōtra
 ria ala persona vostra: digne e me
 reixedor sou de portar corona real
 yo no puch creure que no stau vē
 sedor de aquesta batalla. Partis
 lo Rey darmes de Tirant: e ana
 al hermita hon staua laltre caual
 ler e dixli com la hora era tarda: e
 lo jutge no podia be jutjar la ba
 talla si de dia no era: mas que ha
 uien consertat per al endema com
 lo Rey entraria en missa: perço cō
 los cauallers los vns acompanya
 uen lo Rey: los altres la Reyna:
 los altres per veure les galats da
 mes stauen torbats. Lo Senyor
 deles viles ermes dixque era con
 tent. Los Reys darmes bon ma
 ti perque no fossen vists de negu
 prengueren los dos cauallers: e
 portaren los en mig de vn bosc
 que per negu no podiē esser vists
 Com veren que stauē en loch dis
 post Hierusalem feu principi al se
 guent parlar. Cauallers de molta
 virtut veus así la mort e sepultura
 vostra: aquestes son les armes per

aquest canaller deusfades: e per ti
tant accep tades: cascu prengua la
part quel plaure: e posales en la
bella erba del prat. **A**radix. **C**laros
de clarça senyors de grã noblesa
e caualleria vosaltres sou en aqst
lloch apartat q no sperau adiutori
negu de parents ne de amichs: e
stau en lo darrer pas dela mort q
no confiau sino de sola deu e dela
vostre virtut: e vull saber de vos
altres aquí voleu per jutge en aqsta
batailla. **C**om dix lo Senyor de
les viles ermes: e sa no som con
cordes que vos sereu. **E** vos **T**i
tant aquí voleu per jutge. yo vull
aquell que lo Senyor de les viles
ermes vol. **Q**uix auosaltres plan
que yo sia vre jutge: haueu asurar
per lorde de caualleria que haueu
rebut de estar atota ordiatio mia
e axi loy proeterẽ: e iurarẽ. **A**pres
del iuramẽt dix lo canaller atirat p
neu les armes q volreu: e aquelles
que vos lescareu ab aquelles etrare
yo en lo camp. **E** **C**om dix **T**irant
vos les haueu agudes: y en nom
vostre son vengudes: preneu vos
primer qui sou requeridor e apres
yo pẽdre. **E**stiguerẽ los cauallers
altercant per punt de honor. **L**o
jutge per cessar porfidia pres les
armes les vnes posa ala part dreta
e les altres ala sinestra: e pres dues
palles vna largua e laltre curta dix
lo jutge: qui pendra la mes largua
prengua les armes de man dreta:
e qui pendra la curta les armes de
ma sinestra. **C**om cascu ague pre
ses ses armes en vn punt se foren
despullats tots nus: e vestirense
les camises doloroses: qui pogue

ren esser dits celists de amargnor
Lo jutge feu railles en lo camp: e
posa lo hu en vna raila: e laltre en
laltre e manals negu nos mogues
fins atãt que ell ho dïgues: tailla
ren rames de vn arbre perque lo
jutge pogues star amanera de ca
daval. **C**om tot son fet: lo jutge a
na al senyor de les viles ermes: e
dixli paraules de semblant stil.

Capitol. lxxvi.

Lo rahonament que lo Rey dar
mes com jutge dela batailla feu
als dos cauallers.

Dlo jutge per lo po
der per vosaltres a/
mi dat: e per dret de
mon offici so oblí/
guat de amonestar
e preguarvos: e auos primer qui
son requeridor. queus plaia deno
volar venir en tan stret pas com
es aquest: atau deu dauant los vo
stres hulla: e no vullau mozt axi
desesperat car be sabeu que lo hõe
qui la mozt se procura: de iusticia
nostre senyor no li perdona: e es e
ternalment damnat. **D**eixem per
ara aqueixes paraules dix lo cau
ler: car cascu coneix ensi lo que val
ni pot fer axi en lo temporal com
en lo speritual: feu venir a **T**irant
aci dauant mi: e per ventura poza
esser quens concordarem. **C**om
par que demanau raho dix lo jut/
ge: vosaltres sou eguals en lo cap
com vendra aquell auos: empero
ves tu **I**erusalem e dïgues a **T**i
rant si volra venir aci per parlar ab
aqst canaller. **I**erusalẽ ana a **T**i
rant e dixli: si li seria placent de a
nar fins allí. **R**espos **T**irant: vos
f. lxxvi.

qui sou fel entre nosaltres digau /
me si lo jutge mo mana q' yoy va
sa: yo de bon grat hi tre: per lo ca
ualler que allí sta no volria donar
vn pas anant ni altre atras per /
quant ell val. Hierusalé dixí: com
lo jutge per dret de son offici era
oblígnat defer son poder de cōcoz
dar als cauallers que no venques
sen en tan gran perill. Parla **Ti**
rant e dix: Hierusalé diguau al ca
ualler que yo no se causa que yo
deia anar aell: si ell vol res de mí
que vinga aci. Aquell tozma la res
posta. Dix lo jutge: bem par que
Tirant fa lo que fer deu: pero ca
ualler vos podeu vèir fins en mig
del camp: e tirant vèdra allí: e axí
son fet. Com los dos forē p'sents
lo hu del altre: Lo Senyor deles
viles ermes feu p'ncipi atal parlar

Capitol. lxxii.

Lo son feta la batalla de **Ti**rat
ab lo Senyor deles viles ermes.

Stu **Ti**rant vols
hauer pau amoz e
bona volūtat ab mí
e volras que perdoe
ala tua iuuentut: ho
fare ab condició tal quē donec lo
fermaill de aquella inclita senyora
donec Agnes de berri en temps ab
la coltellina que tens en la ma e la
taria de paper: perqu' pugua mo
strar ales dames de honoz: car tu
saps be que no est digne ne meret
xedor de possehir cosa alguna: que
sia de vna tan alta e tan virtuosa
senyora com aquella: perquant lo
teu stat linatge e condició no es su
ficiēt per adescarlarli lo tapí esquer
re: ni est per egualarte ab mí: sino

q' yo per la mia benignitat he vol
gut consentir de egualarte ab mí
e de volerme combatre ab tu. Ca
ualler dix tirant: no ignore la tua
gētilea qui est: q' vale: ni que pots
fer: empero no som ara en temps
ni loch que hajam auentir amertís
dels linatges: mas yo so tirant lo
blanch ab la spada en la ma: **Rey**
Duch: Comte: ne **Barques** re
fusal nom pot: aqo notori es ales
gents: empero en tu prestamēt po
ria hom trobar tots los. vii. pec
cats mortals: e p'sa que ab parau
les vils e desonestes me penyes es
pātat: e donar carrech amí e ama
condició: dichte que de tan libert
caualler com tu est no men tinch
per insuriat: nīm tendria per loat
si negū bem deyes: car sentēcia es
comuna: que tant val al hom esser
loat de mals homēs: com esser lo
at de mals coses: vinguaz ala ba
talla: e façaz lo perquey som: e no
stignam mes en superflues parau
les de poch valer: car sol vn cabell
q' de mí fos caygut en terra nol te
volria auer dat: ni cōfētiria mēys
quel prēguesies. **Dux** concordar
noūs voleu dix lo jutge: voleu ví
da o mort. Dix lo Senyor deles
viles ermes: bem dol la mort de a
quest joue superbo. Vinguaz ala
batalla: e cascu tozne a son loch.
Lo jutge puja alt en vn cadafal q'
se hausia fet de rames: e dix cridāt
sus cauallers cascu faça com auia
lent e bon caualler Lo hu ana de
uers laltre com a homēs rabiosos
dels p'rimers colps ques tiraren:
lo Caualler frāces portaua la col
tellina alt damunt lo cap: e tirāt la

portana damunt los pits: com fore
 prop lo hu del altre. Lo caualler
 frances tira gra colp a **T**irant per
 mig del cap. E aquell rebateloy e
 contrapassa: e de reues donali vn
 colp sobre la oreilla: e tant com ne
 pres tat lin feu caure sobre lo mus
 cle quasi lo ceruell li paria. Laltre
 dona a **T**irant en mig dela cuirca
 que vn gran palm badana la col /
 tellada: e tornalin tan prest adar
 altra en lo bras squerre que fins al
 os li aplegua: e tantes armes feya
 cascu que era cosa despant: e stauē
 se tan prop que a cascu colp quel
 tirauen se trahien sanch: que era
 vna gra pietat quilavehia les cru
 els nafres que lo hu e laltre tenie
 que totes les camises eren toz na /
 des vermeilles dela molta sanch
 que perdien. **T**ristes deles mares
 que parits los hauien. E **I**herusa
 lem dehia molt souint al jutge si
 volia qls fes leixar la batalla: e lo
 cruel jutge responia leixau los ve
 nir ala desijada si de sos cruels di
 es: yo crech be que en aquell cas
 cascu de ella stimara mes la pau q
 no la guerra: empero axi co aqlla
 qui eren valentissims cauallers: e
 de gran animo continuamēt se co
 batien sens auer se pietat alguna.
 Ella si vehent se **T**irant prop de
 la mort per la molta sach que per
 dia: acostas tant co pogue enuers
 laltre e tirali de punta: e donali en
 la mamella sçrra endzet del coz: e
 laltre donali gra colteillada sobre
 lo cap que la vista li feu perdre del
 hulla: e caygue en terra pmer que
 laltre. E si lo frances se fos pogut
 sostenir com **T**irant caygue: ell lo

aguera pogut be matar si hagues
 volgut: empero ell no tingue tata
 virtut que no caygues decontinet
 mort en terra. Com lo jutge veu
 star los dos cauallers ta pacifichs
 deualla del cadafal e acostas aells
 e dixlos: per la mia fe vosaltres ha
 ueu fet co abons cauallers dignes
 de molta honoz: e no es negu qui
 us pugua dar carrech: e valse seny
 ar dues veguades acascu: e ps dos
 troços de bastons e feu ne creus:
 e posales sobre los collos e dix en
 cara veig que **T**irant te vn poch
 loshulls vberts e sino es mort ell
 ne esta molt prop: ara **I**herusalez
 vous requir q atureu axi per guar
 dar aquests collos: e yo hñre ala
 cort per manifestarho al **R**ey: e
 als jutges del camp: com per dret
 axis deua fer: e troba lo **R**ey que
 exia de missa e en plencia de tots
 li dix les següents paraules. **S**e /
 nyoz certa cosa es que dos canal
 lers valētissims de nom e darmes
 hui de mati erē en la cort dela ma
 gestat vostra e ara estan en tal pūt
 que de mort no podē esser staluts
Qui son los cauallers dix lo **R**ey
Senyor dix **L**aros de clarenga:
 lo hu es lo **S**enyor deles viles er
 mes: e laltre es **T**irant lo blanch
Adolt me desplau dix lo **R**ey de
 seblant noua: bo sera q ans de di
 nar anem alla: e vetam sils pozem
 ajudar en res. **P**er ma fe dix **L**a
 zos lo hu es passat de estavda yo
 pens tan be que laltre li volta fer
 companyia tan mal nafrats estan
Com los parents e amichs dels
 cauallers saberen tal noua prēgue
 ren armes: e apen e acauall cuytas
 f.iiii.

lo mes que poguem: e nostre seny
 or deu feu nos gracia que arribaz
 primers que los altres: e trobaz a
 Tirat tot ple de sanch: no era ho
 me quil cõegues: e tenia vn poch
 los hulla vberts. E los altres ve
 ren llur senyor mort: cuytarẽ agrã
 pssa enuers lo nostre caualler per
 volerli tolre la vida. E nosaltres
 lo defensam molt be: Nosaltres
 nos fem dos parts: e posaz lo cors
 en mig les spatles vnes enuers les
 altres perque eren molt mes que
 nosaltres: empero a cascuna part
 que venien trobauen gẽt quilis te
 nia cara: Ab tot aço tiraren vna
 flecha ab moltes daltres: e dona
 al pobre de Tirant qui jahia en
 terra. Epoch instant aplegua lo
 grã conestable arimat tot en blãch
 ab molta gent que portaua: e de /
 partins los vns dels altres. E aps
 molt prest fon aqui lo Rey ab los
 jutges del camp: Com veren los
 cauallers lo hu mort laltre que pa
 ria que stigues en passament: ma
 narẽ que nols leuassen de allí fins
 lo consell fos tengut. E stant lo
 Rey en lo consell: e hornt la rela
 cio feta per claros de clarẽça y per
 Hierusalẽ Rey darmes aplegua
 la Reyna ab tots los stats ab ro /
 tes les dones e donzelles: com ve
 ren star axi tã mal adobats los ca
 uallers de gran dolor e compassiõ
 lançarẽ dels hulla viues lagremes
 dolentse dela mort de dos tã sin
 gulars cauallers. E la bella Ag
 nes veu star cascu en tan trist con
 port giras deuers la Reyna e los
 stats: e dix: Senyors veus açi les
 honors: e grans dolors: E giras

als parẽts de Tirant e dixlos: ca
 uallers los qui amau a Tirant: e
 tan poch sfoz mostrau deuers lo
 vostre bon amich e parẽt: que axi
 deixau passar desta vida per culpa
 de vosaltres: axi morra que jau en
 la terra freda e tot se dessangna: si
 miã hora sta no li restara sanch
 al cors. Senyora que voleu que
 fagam dix vn caualler: que lo Rey
 ha manat sots pẽa de mort no sia
 negu los gos tocar ni leuarlo dal
 li. Ey mesqna dix la bella Agnes
 nostre senyor no vol la mort del
 peccadoz: e volrala lo Rey: feuli
 portar vn lit en que stigua la sua
 persona: e posemlo allí fins arant
 que lo Rey haja tẽgut son consell
 car lo vent li entra per les nafres:
 e fali molt gran dan. De cõtinent
 los parẽts trameterẽ per lit: e per
 vna tenda. E en aquest spay que
 ells anauẽ Tirat basquaua molt
 per les nafres quis refredauẽ: e la
 molta sanch que perdia. E com
 la bella Agnes veu axi forment
 congoixar a Tirat dix: per ma cõ
 sciencia yo no dech esser iculpada
 de pare ni de mare: de germãs ni
 de parents: ni del senyor Rey: ni
 dela senyora Reyna: puix ho fas
 ab sancta intencio: despallas les /
 robes que vestia qui eren de vellu
 tat blãch forrades de marts gebel
 lins: e feules posar en terra: e feu
 posar a Tirant sobze la roba: e p
 gua a moltes deles sues donzelles
 se despallasen les robes: e les po
 sassen sobze Tirant. Com Ti /
 rant senti la caloz dela roba troba
 gran remey: e obzi los hulla mes
 que ans no hauia fet. E la bella

Dignes afigues p'prop dell : e p's lo
 seu cap e posal sobre les seues fal /
 des e dix: ay trista de mi Tirant
 hi tan mal fermaill son aquell que
 vous doní: mal día: mala hora: e
 mal signe son aquell quant yol fíu
 fer: e p'ijos com lous doní: e si sa /
 bes que tal cars sen agues aseguir
 nol vos volguera auer donat per
 cosa en lo mon: empero la v'etura
 cascu las p'ocura : e yo trista demí
 reste adolorida dela gran desau'e
 tura de vosaltres: car yo puch es /
 ser dita causa de tot aquest mal :
 p'rech vos cauallers tots los qui a
 mau g'etleia qu'e porteu aq' p'prop
 de mi lo cors del Senyor de les vi
 les ermes: car puix n'ole volgut a
 mar en vida vull li fer honoz en la
 mort: E prestament loy portaren
 e feulí posar lo cap sobre les seues
 faldes ala part sinestra e dix: vens
 aq' amoze doloze: aquest Senyor
 de les viles ermes que aq' jau tenia
 de son patrimoni. xxxvii. Castells
 e en aquells Ciutats e viles fortes
 e circuïdes de moltes torres e de
 bell mur : e tenia vna ciutat entre
 les altres ques nomena ermes :
 e hun fortíssim castell quís nome
 naviles: e perço era ítitulat lo Se
 nyor de les viles ermes home de
 gran riquesa e molt valentíssim ca
 ualler: que valia tant com negun al
 tre caualler pogues valer: e confiát
 del seu esforçat ánimo poden ven
 re lo pobre de caualler en q'es ven
 gut: que. vii. anys ha volguts per
 dre per amar-me: e ala fi aq'st es lo
 p'mí que na agut: e ha fetes de sin
 gulars caualleríes per amoze mia:

desijant hauer-me en sa senyoria
 per ligit matrimoni: ço que james
 aguera ac'oseguí per yo esser de
 major auctoritat de linatge e de /
 b'es de fortuna james volguí aderir
 en cosa que fos en plaer e conten
 tacio sua: e ara lo pobre de cauall
 ler es mort per çels per la gran de
 sauentura. Lo Rey íxque del con
 sell hauerent rebuda plenaria infoz
 macio dels Reys d'armes desus
 nomenats : e feu venir los tres ar
 quebisbes : e tos bisbes ab tot lo
 clero ab solenne processó dela ciu
 tat per fer honor al caualler mort
 E los part'es de Tirant feren ve
 nir metges: lit: e t'eda: e tot lo ne
 cessari per acurar-lo: e trobar'e que
 tenia. xi. nafres en la sua persona
 en les quals n'í haia. iiii. que er'e
 mortals: al altre lín trobar'e. v. to
 tes mortals. Com Tirat son cu
 rat e tot lo clero son v'egut: lo Rey
 ab los jutges ordenaren lo cauall
 ler mort fos mes dins la caixa que
 port'e los morts molt h'oradamet
 cubert ab vn molt bell drap doz q'
 tenien per als cauallers qui mor'e
 en armes: apres dell venia Tirat
 posat sobre vn gran paues : e per
 be que la sua ma s'rigues sens vtil
 e profit negu: e no la pogues soste
 nir: son determenat lay liguassen
 en vn basto ab la spasa nua en la
 ma ab aquella quel haia mort :
 e en tal forma anar'e les creus ab
 lo clero primer : e apres venia lo
 mort caualler ab tots los cauallers
 apen: aps venia lo rey ab tots los
 gr'as senyors de titol: venia apres
 tirat en la forma desus dita ab la

Reyna: apres ab totes les dones e donzelles de titol e de gran stat apresvenia lo gran conestable ab iiii. milia homens darmes: e axí anaren fins ala Iglesia de sanct jordi: e aquí li digueré la missa de requiè ab gran solennitat: e com posaren lo cors en lo vas acostaren a Tirat tan prop dell que quasi de la ma dela spasa senyalava quel passè dins si be sera mes mort que viu. Car axí era stat ordenat per los jutges del càp. Partit lo Rey e la Reyna dela Iglesia ab tots los altres acompanyaren a Tirat fins al seu aleujamēt ab honoz excelsa que li son feta: e cascun dia lo Rey ab tots los stats anauē auenre a Tirat fins que ague cobrada la primera sanitat: e tal pratica tenien a tots los qui eren nafrats. E a Tirat foren donades. xxx. donzelles que continuamēt lo seruissen. Com agueré posat ha Tirat en lo lit era ja gran dia: e lo Rey no havia encara menjat: digueren al Rey si seria placent ala magestat sua dinarse primer ans que tornas ala Iglesia de sanct jordi per dar la sentencia al Senyor deles viles ermes. E los jutges del camp eren allí presents digueren al Rey: que la magestat se podia be anar adinar perq̄ mig jorn era passat: que dītes vespres porē fer los actes que restauen perfer: e axi ferē. E ala hora deles vesp̄s lo Rey e la Reyna ab tots los stats anaren ala Iglesia de sanct jordi: e feren portar allí Tirat: e dītes les vespres lo Rey feu pronunciar la sentencia del tenor seguent.

Capitol. lxxiii.

Com los jutges del camp donarē sentencia: que Tirant hagues la gloria dela batalla.

Com per la magestat del serenissim senyor Rey sia dada dada licencia e facultat a nosaltres jutges del camp: de jutgar e dar sentencia en totes les batalles que faran dins lo temps per la magestat sua con signat: axi en lisa com dins palch en pla o en montanya: a peu o acauall: ab tela o sens tela: armats o desarmats: en loch publich o apaztar: e per lo poder nosaltres dat sentenciam e declarā. que lo Senyor deles viles ermes es morticō aboncaualler: e martir darmes: e per / quant no pot ni deu esser admes ha ecclesiastica sepultura ses spres la licencia de nosaltres: perque declaram puix nes mereixedor que sia soterrat e admes ala suffragis de sacra mare Iglesia: dada la gloria a Tirat lo blach dela dita batalla: e apres quels respōsos san dītes que sia posat en aquella sepultura de aq̄ls cauallers qui en les armes moren sens esser desdits. Aquesta es nostra sentencia sagellada ab sagell de nostres armes. Com la sentencia son publicada tot lo clero cantaren vna molt bella letania sobre la sepultura del caualler: e dura que era prop de mi / ja nīt la honor quel feren perque no sera desdit: hī era mort sent armes. Aps tornarē a tirat al seu aleujament ab grandissima honor: q̄ lo Rey e la Reyna li ferē: e tota

los fites: e fēblant honoz de aque
sta feblē: atots los altres vēcedors
cauallers. Així a jau goig e consola
ció del q amau dix lo hermita me
digan que de tates nobles festes q
son fides fetes es stat vengedor
Trant del cap: per tres cauallers
qui ha venguts: yon pzench molta
consolació per la pzimera notícia
que dell agui com ell es stat lo mil
lor dels vengedors: e fitch molt ad
mirat que per tres camps que ha
venguts li haie dada la honoz: que
lo defalt esta en los altres cauall
lers: e no en ell. Lo senyor dix
Díasebus: que encara ha fetes de
mes singulara actes que no he re
citats ala senyoria vostra. De axo
haure yo molta consolació dix lo
hermita si placent vos sera en dir
los me: com hi pzench molt gran
delit. Senyor la sanctedat vostra
deu saber: que dos mesos aya que
Trant se son leuat del lit e podia
be portar armes: li seguí vn cara q
recitare ala senyoria vostra: empe
ro senyor yo leixe de recitar les ar
mes que han fetes molts altres
bons cauallers qui han venguts
camps e morts cauallers per no es
ser prolix: sino scassamēt los actes
de Trant: perque la senyoria vo
stra conegua: si ab rahó e ab iusti
cia es stata dada la honor a Tri
rant e jutgat per lo millor caualler
de tots. En aquestes festes era ve
gut lo Príncep de Bales ab molt
gran stat de cauallers e gentils ho
mens: e perquant es gran caçador
portaua de molts grās alās molt
braus de presa: e estaua aposentat
prop la muralla dela Ciutat: e fō

fort que vn día lo Rey sol ab tres
o. íííí. cauallers era vengut al seu a
leuamēt per festejarlo: per causa
com en puerícia hanlen tenguda
gran amistat: hi parents que eren
molts acostats: e perquant lo Prí
ncep volia fer armes: e ven lo Rey
en la posada suplicat que fes veir
los jutges del cap per darli consell
Lo Rey prestament los feu venir
e tenint son cōsell secret era quasi
míg jorn passat que en aquella ho
ra les gents reposen. Trant ve
nia dela ciutat per ques febia bo
dar vna roba de orfebreria: com
son dauant lo aleuamēt del prin
cep vn Ala hauià rompuda la ca
dena e era exít dela posada: e ha
uiay molta gent qui volien pēdre
per liguarlo: e ell era tāt brau que
negu no tenia gosar de acostarli:
com Trant son en mig dela pla
ça que passaua: ell veu venir lo A
la corret deners ell per dammificar
lo: descavalca prestament e tira la
spasa: com lo Ala veu la spasa toz
na atras: e Trant dix: per vn a
nimal no vull perdre la vida ni la
honor dela vida tēporal: e torna
a cauall. Lo Rey e los jutges sta
uen en loch queu podien beure
Dix lo Príncep de Bales per ma
fe senyor yo conech aquell Ala de
tan mala condició: que puix ell es
solt que lo caualler que passa si es
gens valēt entre ells venreu vna
gētil batalla. Darne dix lo Rey
que aquell es Trant lo blanch e
sa lafet fugir vna veguada no pē
hi gose tornar mes a ell. Com /
Trant ague passat vint passes
mes auant. Lo Ala son tornat

abgrà furia deuers ell que tirant
 aque atornar a descaualcar altra
 volta e dix: yo no se si est diable o
 cosa encatada: tozna aritar la spa
 sa altra volta: e cuyta deuers ell.
 E lo Ala li anaua entorn mas per
 temor dela spasa no tenia atreni /
 ment de acostar si. Ala dix Tirat
 puix conech tu has temor deles
 mies armes: no vull que diguen
 de mi: q ab armes sobergues me
 so combatut ab tu: lanf la la spasa
 detras. E lo Ala dōa. ii. o. iti. salti
 e cuyta tant com pogue: e ab les
 dets ps la spasa e apartala vn tros
 luny e tozna corrēt enuers Tirat
 Ala som ala cominal dix Tirant
 ab aquelles armes que vols dam
 nificar ab aquelles te damnificare
 abraçarēse ab gran furoz lo hu al
 altre e amorissos mortals se dauen
 Lo Ala era molt gran e soberch
 e feu caure tres voltes a Tirant
 en terra: e tres voltes lo sotf sobra
 entre ella dura aquest combat mi
 ja hora. E lo Príncep de Bales
 mana atots los seus no si acostas
 negn per departidos fins aiāt q lo
 hu fos vençut. Lo pobre de tirat
 tenia moltes nafres en les cames
 y en los brazos. Ala si tirant ab
 les mans lo pres per lo coll: e strē
 guel tan fort com pogue: e ab les
 dents morzel en la galta tan fera
 ment que mort lo feu caure en ter
 ra. Lo Rey ixque prestament ab
 los jutges e prengueren a tirant: e
 portarenlo en la casa del Príncep
 e allí feren venir los metges e cu
 raren a tirat. Per la mia se dix lo
 Príncep de Bales: yo no volque
 ra caualler per la milloz vila de En

glaterravos aguessen mort lomen
 Ala Senyor dix tirat: axi deu me
 deixe guarir de aquestes nafres q
 tinch: per la mitat del vostre here
 tatge no volria star en lo punt que
 stig. Com la Reyna e les donzel
 les saberen lo cats de tirant presta
 ment lo vengueren a veure. Com
 la Reyna lo veu tan mal aparellat
 dixi tirant ab mal e treballi se gu
 anya honoz: exiu dūmal e donau
 en altre. Serenissima senyora cō
 plida de totes les humanes e an /
 geliques perfeccions: la magestat
 vostra sia jutge de mon peccat dix
 tirant: yo no anaua per mal afer:
 es me aparegut vn diable en for /
 ma de gos ab cōsentiment de son
 senyor: e desigi mon desig cōplir
 Hous deuen de res en trestir dix
 la Reyna per molts mala que se /
 guir vos pugnen: car aqui mostra
 teu mes la virtut. James son ne
 gu serenissima senyora quem ves
 trist dix tirat per gran perdoua que
 fes: ni mēya alegrat mes per molt
 de be que aconseguis: esta en veri
 tat que la pensa del home stavasil
 lant: e lo cors algunes vegnades
 se mostra alegre: altres fa demo /
 stracio de tristoz: mas qui ha aco
 stumat de sostenir treballs: e con
 goixes: e nafres: e forta desauēta
 res: nos pot esmayar de res quel
 pugna el deuenir: mes nou ala mi
 a persōa vna sinraho que veia fer
 que tots los perills en que yom po
 gues veure. En aço ixq lo Rey ab
 los jutges e diguerē a tirat persō
 cō ell hant vist lo robat del: e del
 Ala e perquāt hant laçada la spa
 sa e los dos eguals darmes los jut

ges li dauen honoz e premi dela
batailla com si agues vengut vn ca
ualler en camp: e manarē als Reys
darmes: erants: e porsauants: fos
publicat per tots los stats: e per la
Ciutat dela honoz que a Tiant
fon donada en aquell dia: e com
lo portaren al seu aleuament li fe
rē aquella honoz que en les altres
batailles li hauien acostumades
defer. Apres senyor de tot aço se
gons sabem per relacio de molts
cauallers e gentils homens: com
lo Rey de Frisa: e lo Rey de Apol
lonia germans de pare e de mare
se amauen de amor strema: e des
jantse molt ventre: deliberaren de
anar en Roma lany passat perque
era la sancta perdonança del jubí
len: e trameteren se adir lo hu al al
tre ques trobassen en certa jozna
da en la Ciutat de Aninyo e de
allí en temps partiren per anar en
Roma: e per semblant hi anaren
molts altres grās senyors per gna
nyar la sancta perdonança: e trobāt
se los dos Reys germans en Ro
ma dins la sgleia del glorios seny
or sanct Pere lo dia que mostraue
la sagrada veronica e les altres san
ctes reliques: e aquests dos ger
mans eren venguts desfregats ab
molt poca gent: perque no fossen
coneguts. Acabades demostrar
les reliques: vn vayet del Duch
de Burgunya conegue lo Rey de
Pollonia: acostas a ell: e feu li grā
reuerencia segons a rey se perta
ny. E lo Rey li demana son seny
or lo Duch si era allí. Si senyor
dix lo vayet en aquella capella sta
fent oracio. Dix lo Rey grā plaer

tinch que sta así: e masoz lo aure
com lo vela. Los dos Reys ana
ren ala capella hon era lo Duch
Lo vayet cuyta adir a son senyor
cō los dos germans reys erē allí q̄l
venien aueure. Lo Duch ne ague
gran plaer ixque prestament dela
capella: e cō se veren fon molt grā
la consolacio entre ells perço com
Burgunya confronta quasi ab A
pollonia: e molt souint se veyen:
e tenien molt gran amistat: entre
ells passarē moltes rahons dellur
venguda. Ara dix lo Rey puix la
fort es stada tā bona que axins siā
vists vous prech queus dīneu huy
ab mi: e tant com en aquesta terra
aturarem. Lo Duch li regracia
molt la sua bona voluntat: e dix li
senyor pera huy la senyoria vostra
me haura scusat: car así es Phi
lip Duch de Bauera. Dix lo rey
es aquest lo qui feu testimoni con
tra la mare e la feu morir en preso
Si senyor hi es fill del Empera
dor de Alamanya: car no pot esser
Emperador sino es de aquests/
dos linatges de batiera: o de E
staltich: e la electio del imperi es
venguda al pare de aquest e yo tich
los conuicats a ell: e al Duch de
Estaltich. Nos pot fer dix lo rey
o vosaltres haueu tots amenjar
ab mi: o mon germa e yo nos hi
rem adinar ab vos. Bran sera la
gracia q̄ la senyoria de vosaltres me
fara: si venir hi volreu. Tots ca
nalcaren e anāt per la ciutat encōtra
rēse ab lo Duch de Bauera e ab lo
Duch de Estaltich e aq̄ lo Duch de
Burgunya posals en coneixença
dels reys de quen foren molt con

tets de hauer llur amistat. **W**ina
 rēse tots ab molta consolació e fo
 ren seruits abundātmēt de totes
 les coses pertanyents a tals seny
 ors : e tant cō en **I**Roma aturaren
 menjaren en temps : e apzes fins
 quels posaren en lo fossa. **E**stant
 vn dia sobze taula venguerē apar
 lar del **I**Rey de **E**nglaterra: e dela
IReyna dient: que era deles bellissi
 mes dones del mon: e parlant de
 les grans festes: e deles honors q̄
 feyen als estrangers: e atots aq̄lla
 quey anauen e per semblant deles
 armes que cascu fehia qui ferles
 volia a vltança: o retretes: mes par
 laren entre ells dela molta gēt q̄y
 anaua : vns perfer armes : altres
 perveure lo triumpho gran deles
 festes : que dins la roca se feyen .
Parla lo **I**Rey de **F**risa: e dix : yo
 seria molt content de anarhi puix
 so stat en aquesta sancta perdonā
 ca. **E**quest **I**Rey de **F**risa era de e
 dat de .xxviii. anys. **E** lo **I**Rey de
Pollonia ne hauia .xxxi. **D**ix lo
Duch de **E**stalrich per ma cōsciē
 cia sino fossen los grans bādos e
 guerres: que son dins la mia terra
 yo de bon grat vos hi faria com
 panyia : e volria experimentar la
 mia persona ab aquells virtuosos
 cauallers : los quals dien que son
 xxvi. e volguera fer armes retretes
 apzes ferles a tota vltança. **P**ar
 la lo **D**uch de **B**urgunya: seny
 ors volem fer be de aquestes festes
 hi honors nō pot hom hauer cas
 cun dia: si ala senyoria de vosaltres
 sera placent de anar en **E**nglater
 ra: yo leixare tots los afers q̄ tich
 afer agi ab lo pare sanct: e de bon

grat vos fare cōpanyia: e promet
 en poder de vosaltres com acual
 ler que so: de james tornar en la
 mia terra: fins atant yo hata com
 batut vn caualler a tota vltança.
Senyor **D**uch dix lo **I**Rey de **P**ollonia: puix lo men jerma **I**Rey
 de **F**risa: te voluntat de anarhi de
 bon grat vos ofir de anar ab vos
 altres : e fer armes axi perilloses
 cō negu quey sia . **L**o fill del **E**m
 perador **D**uch de **B**auera dix.
Senyors no restara gertamēt per
 mi la ampresa: que de bon grat yo
 noy vaia. **P**uix som cōcozdes dix
 lo **I**Rey de **F**risa: siam tots quatre
 suramentats de seruar amoz e leal
 tat: los vns als altres en aquest vi
 atge e noy hata entre nosaltres ma
 ioritat ni senyoria: sino que tots
 siam equals germans: e freres dar
 mes . **L**ots loaren e aprouarē lo
 dit del **I**Rey de **F**risa: e tots ensēps
 anarem ala lgleia de sanct **J**ohā
 de lletra: e damunt laltat ferē son
 jurament solenne: apzes meteren
 se en orde de tot lo quels era neces
 sari: axi de armes com de caualls:
 e moltes altres coses que apzes se
 nomenarā: e per ses joznades per
 terra e per mar arribarē ala delito
 sa ylla de **E**nglaterra : q̄ james se
 donaren aconeixer a negu : e ella
 ben informat de la prātica e ma
 nera del **I**Rey : vna nit arribaren
 prop la roca hon lo **I**Rey stava qua
 si a .ii. thirs de ballesta poch mes
 o meyns: en aquella nit feren pa
 rar .iiii. grans tendes e per lo ma
 ti al sol exi los pōs alt deles tēdes
 relluien molt per lo sol quilis daua
 e perq̄ les hauien parades en vna

poca de altura parien molt ml /
 loz. Los qui primer les veren ho
 anarem adir als jutges del camp.
 E aquells ho digueren al Rey.
 Delibera lo rey ab cōsell dels jut
 ges de trametreyn vn Rey darmes
 per saber quina ventura era aquel
 la: son elet Hierusalem quey anas
 Vestis la cota darmes: e tot sol a
 na ales tendes. Com son ala por
 ta dela tēda ixquell vn caualler an
 gĩa ab la barba molt blanca e la
 gua: ab vn gros basto en la ma ab
 zoba de vellut negre destat forra
 da de marts: e en l'altra ma porta
 ua vna paternostres de calcedōies
 e al coll portaua vna grossa cade
 na doz. Com lo Rey darmes veu
 lo caualler sol son admirat: leuas
 lo barret del cap: e feu li honor de
 caualler. E lo caualler angĩa ab
 gran afabilitat li rete les saluts:
 empero no li parla ne li dix res: e
 Hierusalē li dix Senyor caualler
 quisuulla que vos siau: mō senyor
 lo Rey ab los jutges del cāp man
 manat venir açi per visitar: e ha
 uer noticia de vos si sou mestre: e
 senyor de aquesta companyia: o
 dels altres qui capítans son: perço
 que yo pugua fer verdadera rela
 cio: vos haure amolta gracia: quē
 digau tot vostre esser: e si vous po
 re seruir de mon offici yo sere pñt
 de obeir atots vres manaments
 Lo caualler hoit lo perque venia
 sens parlarli mot toz nas a leuar
 lo barret del cap abaxant vn poch
 lo cap mostrāt li regraciana tot lo
 que dñt haia: e pzes lo per la ma.
 E primerament lo posa en vna
 tēda hon haia. iiii. caualls sigñs

ans molt grās: e bells ab lesfelles
 acerades e les brides totes daura
 des. Açí lo porta en altra tēda hō
 hi haia. iiii. lits de cāp molt sin
 gulars: e molt bells. Quina era la
 singularitat dells dix lo hermita:
 Senyor vous ho dire: en cascun
 lit hi haia coçeres ematalafs: e
 los papalons eren de brocat vert
 la forradura dñs era de setí car /
 mesí tots brodats dozfebreria ab
 molts batents que penjauen: e cō
 gens de vñt feya tots se menejaue
 e tal era lo vn lit com laltre: e tots
 de vna coloz e de vna fayço: lens
 que noy haia millorja neguna:
 als peus de cascū lit staua vna dō
 zella galantment abillada: e de in
 estimable bellea: e aço feya se yoz
 lo lit singular: e los dos lits stauē
 al vncap dela tēda: e los altres dos
 stauen al altre cap: e com entraue
 endret dela porta dela tēda estauē
 iiii. scuts peniats molt be pintats
 Apres lo porta en vna altra tēda
 : e ala porta stauē. iiii. grans leons
 coronats: e com verē ha Hierusa
 lem tots se leuaren en peus: e ell
 hague molt gran temor. E pre
 stament son aquí vn petit patge:
 e ab vna vergua prima dona acal
 cu vn colp: e prestament se toz na
 rē agitar en terra. Com son dñs
 la tenda veu quatre arnesos molt
 be febrits e be enpunt ab quatre
 spases molt ben guarnides e ben
 daurades: e al cap dela tenda vn
 pochmes dela mijansa staua v
 na cortina de vellut vert: e ven
 que vn altre petit patge tira la /
 cortina: e lo Rey darmes veu. iiii.
 cauallers asseguts en vn banch:

e tenien endret dels holls vna grā
 touallola de fil de seda ben clara :
 ella podiē ben veure a tots los qui
 eren en la tenda: e los altres nols
 podien be diuissar: e teniē sperōs
 calçats: e spases nues la punta en
 terra: e lo pom prop dels pits. E ō
 lo Rey darmes aque stat mirant
 vn poch spay. Lo caualler ançia
 lo trague de fora: e posal en vna al
 tra tenda. E totes aquestes tēdes
 que dītes vos he de part de dins
 eren de carmesí: y totes brodades
 axí cō los papallōns dels lirs. E ō
 fon oīns aquella tēda veu vn grā
 tñell parat ab molta vexella doz:
 e dargēt: e moltes taules parades
 e no entraua negu en aquella ten
 da que per força o per grat haviē
 amenjar e abeure: e sino volien
 menjar tots lo leixauē: e venia vn
 leo quis posaua ala porta dela ten
 da: e nol leixaua exir. Adolta de
 honoz fon feta al Rey darmes:
 e com aque menjat que sen volia
 anar: lo ançia caualler pres del tñ
 nell vn gran plat de argent qui pe
 saua. xxxv. marches d'aurat e dona
 loy ab lo comiat. E ō lo Rey dar
 mes fon dauāt lo Rey recitall tot
 lo que haviā vist: e li dix que ja /
 mes en tota la sua vida no haviā
 aguda mes temoz. Dix lo Rey
 nos deu negu admirar de res que
 veia: car cascu ve ab la fantasia si
 cauallers son de stima ells vēdran
 açí. Lo Rey ana a host missa: e a
 pres dinar que era ja hora tarda
 verē venir los. iiii. cauallers. Lo
 Rey com ho sabe posas ala porta
 dela roca: e la Reyna asseguts lo
 hu prop de laltre. E tots los stat

stignerē de pens: e apartarense ha
 vna part: e alaltra se hēnt carrer.
 Era seyo recitare ala senyoria vo
 stra ab quina magnificencia vin /
 gueren dauant lo Rey. Primer
 de tots venien. iiii. patges de po
 ca edat ab gipons tots de argente
 ria iaquets sens manegues trepatf
 fins ala cinta: e les trepes e lo cors
 ben brodat. Les calçes totes bro
 dades de perles molt belles: e cas
 cu portaua vn leo ligat ab vna tre
 nyella doz e de seda ab grans col
 lars doz: que los leons al coll por
 tauen: e los patges anauē primer
 en la forma que dīt he. Apres ve
 nien los. iiii. cauallers a cauall ab
 sengles aquanehes totes blāques
 ab guarniments de vellut morat
 e brodats de vna diuissa: e de vna
 coloz. Les robes que portauen e
 ren de domas burell: les manegu
 es vbertes: e seles acostats: ab gi
 pons de brocat carmesí: portauen
 papafigos de vellut negre: al cap
 portauen capells de palla cuberts
 tota dalt de planches doz aforma
 de teulada: e sobre los papafigos
 portauē grosses cadenes doz: los
 stials erē de seti negre ab les llar
 gues polaynes que partiē molt be
 ab los esperons ben daurats e los
 stials erē forrats de fina grana:
 e la volta dalt que fan prop la cu
 xa eren brodats de grosses perles
 orientals molt fines. Los papafi
 gos portauen tan alts que scassa /
 ment los vlls mostrauē ab les spa
 ses senyides que los llurs gests se
 mostrauen esser de grans senyors
 que venien de camí. E ab veritat
 se pot dir que de tots quants grās

senyors hi son venguts no ni ha vengut negu qui ab tan gentil orde sia vengut: ne mes acceptes atotes les gèrs. Com fore prop del Rey descaualcaren: e saludarenlo ab lo cap: e ala Reyna perque es dona fereli vna poca reuerencia de genoll. E lo Rey e Reyna los reteren les saluts: e tornarense aseure. E los cavallers estigueren segurs sens fer ne gun mouiment mes de miga hoza lino mirant lestat e lo comport del Rey e dela Reyna: e no era negu quels pogues conèixer: e els conèixeren amolts axi de sos vasalls cō de strangers. Com agueren be mirat atot llur plaer: acostas hu dels patges aells ab lo leo q portaua per la trenyella: e lo vn cavaller mes en la boca del leo vn scrit: e baixas ala ozella del leo: e parlali: nos pogue saber quel dix. Lo leo ana deuers lo Rey: e coneguel axi com si fos vna persona. Com la reyna veu venir lo leo solt no pogue star q nos leuas del costat del Rey: e totes les donzelles ab ella. Lo rey la ps per la roba e aturala: e dix ques tornas aseure q no era depesar ni creure q tals canallers que fossen venguts en la sua cort que ab animals aguessen de enuiar negu. E la Reyna mes per forza que per grat se torna en son loch. E no era admiracio que la Reyna se espantas: que cosa era de remoreiar: lo leo era tant domestic que no feya mal aneg. Lo leo ana dret al Rey ab la letra que portaua en la boca. E lo valeros Rey sens temoz alguna li pres de la boca lescrit. E lo leo prestament se gita als peus del Rey. Lo qual scrit era del tenoz seguent.

Alpien per cert tots aquells qui la present carta veuran. Com aquesti.iiii. frares darmes son cōpareguts en presencia del senat de Roma: e del Cardenal de pisa: e del Cardenal de terra noua: e del Cardenal de sanct pere de Lugēboze: e del Patriarca de Hierusalē: e de Nicer Alberto de campo baix: e de Nicer Luduico dela colonda: an request ami notari per auctoritat imperial que fes acte publich com aquests son cavallers de.iiii. quarters: go es asaber de pare e de mare: de au e de auia: e negu senyor del mon reprochar nols pot per liatge: ni per titol negu. E per senyal de veritat pos aci mon acostuar signe de notari publich * Ambrosino de mātua. Dada en Roma a.ii. de Març any. M.

capitol. lxi:

Com los.iiii. cavallers germans darmes se psentaren dauāt lo Rey de Anglaterra: los quals eren dos Reys e dos Duchs: e donarenli per scrit lo que volien.

Qz lo rey ague vista la carta even que parlar no volien mana q per scrit los responguessen. Lo secretari fon aqui prestament: e feu semblāt resposta. Que ells fossen ben venguts en sos regnes e terres: y en la cort sua: e si res volien per llur plaer honoz o delit queu diguessen: que
g.i.

ell ho faria de molt bonavoluntat
 E lo Rey de la ma poia en la boca
 del leo lo scrit. Leuas prestament
 e ana aion senyoz. E lo caualler ps
 lo scrit e legil als altres. E tots en
 temps leuarese los barrets del cap
 e humiliarense deuers lo Rey fent
 li gracies dela honoz e offera q's
 seria. Elengue lo altre parge ab l'al
 tre leo acoitas aion senyoz: e posà
 vn altre scrit en la boca del leo: e feu
 per aquell orde que hauia fet lo pzi
 mer caualler. Lo Rey pres lo scrit
 dela boca del leo feulo legir en pre
 sencia de tots axi com hauia fet l'al
 tre: e debia semblants paraules.

capitol.lxx.

Com lo segon caualler dona al
 Rey lo seu albara de les armes que
 volia fer.

Dels altres quatre ger
 mans d'armes stant
 en la gran ciutat de
 Roma sabem noua
 co lo molt alt e molt
 poderos senyoz Rey de Anglater
 ra: tenia camp segur atots aquells
 qui venie en la prospera coze: e sens
 engan e mal enginy. E com nos al
 tres. iiii. germans d'armes siam de
 siusos defer armes atota vltança
 perque supplicam ala alteza vostra
 nos done licencia defer aquelles q'
 anosaltres sia be vist. E lo Rey feu
 fer resposta en altre scrit: q' era molt
 content els atorguaua lo loch: la
 ioznada: e hoza q' aells fos plasent
 apres que alguns dies aguessen re
 posat: e pguauals molt volguessen
 venir al seu aleuiament: e serials se

ta la honoz que ells eren mereixe /
 doze: e de les mans lo Rey la mes
 en la boca del leo: e aquell tozna a
 son senyoz. Com los cauallers a
 gueren vista la resposta del Rey: e
 la offera quels feya: toznarense al
 tra volta aleuar los capells del cap
 e ab vna poca de reuerencia humi
 liarense aell. E lo Rey ab gest gra
 cios los rete les salut. Lo terçer ca
 ualler feu axi com los altres haviè
 fet: e porta vn scrit del tenoz seguer.

capitol.lxxi.

Com lo terç caualler dona vn
 albara al Rey de les armes que vo
 lien fer.

Dalseuulla caualler:
 o cauallers q' armes
 atota vltança ab nos
 altres fer volta: vin
 gua al nostre aleuia
 ment: trobara alla per diuisa vna
 gabia de nau polada sobre vn ar /
 bre qui no te fruyt ni fulla ni flors q'
 ha nom seques amors. Entorn de
 la gabia trobarā quatre escuts tots
 pintats dor y flama: e cascun scut te
 ion nom. Lo hu se nomena valoz
 Laltre amor. Laltre honoz. Lo
 quart se nomena menys valer. E
 lo caualler qui tocara lo escut quis
 nomena amor la acombatre aca /
 uall ab tela ab arnes de vna dobla
 dura: e agen acozrer tant e ten lon
 guament: fins que lo hu o laltre sia
 mort ovengut: en esta manera que
 si pert peça d'armes qualieuulla que
 sia: o tireta alguna se rompes: no la
 puguen toznar adobar ans axi tin

gua de anar e complir les armes : los arnesos sien sens falsa maestria sino tals com son acostumades de portar en guerra guerrelada. Qui tocara lo escut q's nomena honoz: ha defer les armes sens tela : lo arnes sens guarda ninguna: ni caria: ni scut: ne vayrescut: hi la lança o lãges sien de .xvii. palms sens roda ni altra maestria: e ferros esmolats: e si pert lãça o la romp: ne pugua ha uer tantes com li plaura fins atãt que mozt o vengut sia. Qui tocara lo escut de valoz: haia afer les armes acauall ab sella agerada e testera: ab streps desligats: ab plates de .xx. liures en ius: vna lança sola de larguaria de .xiii. palms ab lo ferre: e ab tot la punta de diama: la gruixa cascu tal com li placia: spasa de .iiii. palms de larguaria: vna copa gozia cascu ala voluntat: vna hacha de vna ma poca: al cap vna celada ab bauera: perço que la batalla pus prestament prengua la si q' deliam: e si la acha desus dita sozia dela ma la pugua cobrar tantes voltes com pora: mas que altri no lay puixa donar sinoque ell mateix haia acobzar la si por. Lo altre leo feu tot lo quels altres hauien fet. E pres lo Rey lo escrit dela boca del leo: e feulo legir: les paraules del qual eren les següents.

capitol.lxxi.

Deles paraules que contenia lo albara del quart caualler.

Le caualler qui tocara lo escut de Denys valer ha defer les armes apeu ab .iiii. bastons: ço es asaber lãça: dagua: espasa: e acha de .ii. mäs. La lança qui la volta portar enplomada ho pugua ben fer: e si milloz li parra spasa de gic que sia la voluntat de portarla: e s'agen a combatre tant e tan longuament: fins que lo hu dels dos reste mozt: o vengut laltre: e si resta la e sens lesio de la persona: ques haia aposar en poder de aquella dama quel vengedor volra: e que ella pugua fer dell ala voluntat. La mozt sera equal entre nos altres: perdonant de bon cor: e de bona voluntat atots aquells quins offendran: e demanã perdo ale q' offendrem. Com lo Rey aguevisit los quatre escrits: e tot lo que los quatre cauallers demanauen: per ell los son tot atorguat: e dix: que les quatre enpreses eren molt perilloses: que aquests cauallers se procurauen la mozt. Complir tot lo desus dit feren reuerencia al Rey e ala Reyna puirã a cauall: e tornaren en ses tendes. Lo Rey dix a vn Rey darmes que anas als .iiii. cauallers: e quels digues: q' ell los preguaua que aquella nit venguessen a sopar ab ell: e feu carreguar .xxx. adzemles de vitualles: e de totes les coses necessaries per ala humanal vida: e ab lo Rey darmes los ho trames. Com los .iiii. cauallers veren la bona voluntat del Rey regraciãreloy molt: e per scrit li respongueren: que al present no acceptariẽ donatiu de persona del mon: g.ii.

nes darien aconetper fins aquellen
complides les armes : e aço no se
hien per defalt de la altesa: sino per
quant ho tenie en votre que lin fey
en infinites gracies: e no volguere
res pèdre. Aillrey desplague molt
com ven toznar les adzembles car
reguades: e dela resposta q̄ hauen
feta . Aps seyo2 los.iiij. cauallers
aquella nit ferè molt ricamèr enpa
ramentar la gabia dela nau : e en /
tozn dela gabia posaren los qua /
tre scuts ab vn scrit qui dehia: qual
semulla caualler o cauallers qui ven
dran per tocar aquests scuts: hauen
aportar vn scut ab les armes pinta
des de aquell caualler qui volra fer
les armes : e aquell scut no pugua
portar sino dona: o dòzella: o llrey
darmes: erant: o posauant: e ab a
quell scut hauen atocat en lo escut
dela gabia segons les armes que
volra fer: e leixar aquell scut al co /
stat del altre. Lendema hi anaren
molta gent per veure lo gran stat
e magnificencia que tenien: e ators
quants hi anauen dauen amentar
molt copiosament ala real . E los
llurs còpradors res que compas
sen no pagauen sino ab moneda
dore: si res hi restaua ho leixauen
que nou volien: que no volien que
tocassen moneda blanca. Lo dia se
guent de març anaren al aleutament
del llrey per hoir missa ab ell : e ve
guere deuilsats en altra manera ço
es ab robes de brocat carmesí forra
des de erminis largues fins en ter
ra: ab papafigos d'altra color molt
ben brodats de grosses perles: ab ca
pells fets amodo de Turquia: ab

des bo2 mactes: ab paternostres de
calcedonies que calcu portaua en
les màs molt grossos e molt bella
e venien a pen ab los.iiij. leons q̄ls
fehien companyia: e calcu leo por
tau en la boca vnes ozes molt bè
guarnides: e stigueren en vna gran
lala per bon spay sperant lo llrey
quant exiria dela cambra. Com lo
llrey los veu son molt content de
la llur venguda . La llreyna trigue
e lo llrey li dix: q̄ prengues los dos
cauallers: que ell ne pendria los al
tres dos. Car ell conexia que eren
seyo2s de molta auctoritat e stima
Lo llrey pres los dos per les màs
e la reyna los altres dos: e lo llrey
e la llreyna anauè en mig. Los de
la llreyna la prengueren del braç:
e axi anaren tots fins ala iglesia. E
ans que començassen la missa lo
llrey los dix: yo no se la honoz q̄s
pugna fer per no saber vosaltres q̄
sou: e molt me plauria puix nous
volem dar aconetper amí: que pla
cia ha calcu de vosaltres pendre lo
loch segons lo estat en que nostre
senyor deu vos ha posats: si sou
llreys prenguesseu lo loch q̄llreys
son mereixedors: e si sou Duches
per lo semblant: o de qualsenulla
altre estament fer vos hia la mes
honoz que yo portia: hi els ab lo
cap baix regraciant al llrey la ho /
noz e pofertes q̄ls fehia: e no vol
gueren res dir de paraula ni p scrit
Ab tot aço lo llrey mana quels fei
sen seure los primers de tots prop
de laltar. E los leos allí prop dells
e prengueren les ozes als leons de
les boques: digueren les ozes. Com

la missa son dita toznaren les ozes als leons: e posarè en companyia del Rey e dela Reyna. Com fore dins la Roca estauen mirant aqua magnificencia dels stats: e abilla ments que dins la roca eren: pren gueren molt gran plaer en veure a quelles dones d'argent: com lança uen aygua e vi per les mamelles e per la natura: estauen molts admirats dient ab senyals e per scrire: que aço era fet ab lo maior orde e iubili enuentiu: que iames ells agueren sen vist: e per molt que lo Rey los pregua no volgueren restar per dinari ab ell. Prengueren comiat e toznarense a llur aleuament. Ara deu saber la senyoria vostra: que com los quatre cauallers agueren acabat de donar los quatre scrits lo primer dia que ells vingueren. Decotinè que ells se foren parits dauant lo Rey: Tirant secretament que negu de tota la companyia non sentires sen entra dins la Lurac: e ague quatre scuts: e feulos pintar tots en aquella nit cascun scut de la color: feu hi pintar en lo hu les armes de son pare. En lo segon feu pintar les armes de la Mare. En lo terç scut feu pintar les armes de son Avui. En lo quart feu pintar les armes de la Auia. E en aquest spay que los scuts se pintauen verea molts cauallers se aiustauen de quatre en quatre per voler los combatre. Ahi ni hauria de França: de Ytalia: de Arago: de Castella: de Portugal: de Nauarra: en los quals hi hauria de molt bons cauallers sperimentats en armes quels volien

deliurar: e molts ho posauen per obza. E lo Duch de Clarena: e lo Princep de Gales: e lo Duch de Barçerera: e lo Duch de Geca / fort: aquests quatre haurien feta concordia de volerlos combatre: E dela nostra companyia q' nom vull oblidar: preguam a Tirant puix ell hauria fetes armes: hi era deliurat dels perills dela mort trias a quatre de nosaltres dels mes disposats de tota la companyia per ço com tots eren en deute de parentesch: e maior en amistat. Ell respos: que era molt content e sen lo contrari. Com los scuts foren acabats de pintar Tirant aiusta totes les dòzelles: e les mes galanes e de maior dignitate dona a cascuna vn scut. E aiusta lestat dels cauallers: e ab moltes trompetes e ministres passam dauant lo estat del Rey. Loz lo Rey veu los quatre scuts: demana de qui eren. Dix vn erant: senyor de Tirant lo blach e de la companyia. Com Tirant veu lo Rey descaualca e puia hon lo Rey e la Reyna eren: e supplical los plasent ala magestat sua darli licencia: q' ab tot aquel stat pogues anar atocar los scuts per deliurar aquells cauallers dela fort empresa que portauè. Lo Rey son molt content per dues coses: la primera perque Tirant: e los de la companyia eren valents homens. La segona perque tan prestament haurien en la cort trobat cauallers quals haurien deliurats. E Tirant son tant cuytat per duple que altres no si cuytassen atocar los scuts: q' scas

g.iii.

famet aque temps defer pintar qua-
 tre banderes grans que portaua: e
 quatre cotes d'armes: p' ados l'eyf
 d'armes: vn trauc: e vn portauant.
 E ab tot aquell triumpho anam
 fins ales têtes dels cauallers. Loz
 ells sentiren les trompetes: e venir
 tanta gent stiguerè molt admirats
 com tan prest haviè trobat lo que
 cercauen. Car no era pasiat sino vn
 dia natural del dia q'eren arribats
 Los quatre cauallers ixqueren de
 la tenda molt ben abillats: empero
 tots temps portauen los papafi /
 gos per no esser coneguts: e feren
 abaixar vn poch la gabia: perque
 les donzelles poguessen tocar. La
 primera de cotes q' toca fon la Del-
 la Agnes: e tota en lo escut de Al-
 moz: si be li eren mes prop los al-
 tres scuts. Empero ella ana legint
 les lletres: e no volgue tocar sino Al-
 moz. Dona Guiumar filla de /
 Comte de Flandes no volgue to-
 car sino lo escut de valoz. La iudra
 filla del Duch de Prohèça no vol-
 gue tocar sino lo escut de Menys
 valer. La Bella sens par filla del
 Duch danjou fon contenta de to-
 car en lo escut de honoz. Com to-
 tes agueren tocat penja cascuna lo
 escut que portaua al costat de aquell
 escut que hantia tocat. E axi stauen
 tots per orde: que lo caualler qui
 vençes sen hantia apozar lo seu: e
 lo del altre. Car axi era ordenat.
 Com tots los quatre scuts fozen
 penjats: los quatre cauallers desca-
 nalcaren les quatre galats dames
 qui los scuts hantien portat: e cascu

pres la sua del braç: e tots de canal-
 cam. E portaren nos dins la ten /
 da hon eren los lits. E dix lo hon
 dels cauallers ala bella Agnes per
 scrire: perma se ma dama si vos en
 camila stauet gitada en aquest lit:
 e les altres per semblant tota vna
 nit diuern: yo poria be dir quen tot
 lo mon nos trobarien quatre lits
 mes singulars. A vosaltres canal-
 lers no fretura la companyia no /
 stra dix la bella Agnes: car yo veig
 allí quatre gentils dames qui en la
 nit vos tenen companyia: perque
 nous cal mes desijar. Del bo-
 tria hom lo milloz dix lo caualler.
 E prestament fon aqui la collacio
 molt gran he abundosa de moltes
 maneres de confits. E al parir
 que fem: lo caualler dona ala Del-
 la Agnes vnes ozes molt singu-
 lars: e de rich guarniment. L'al-
 tre caualler dona adona Gu-
 mar vn braçaler la meyrat doz: e
 mig d'ager ab molts diamants: e al-
 tres pedres fines. L'autre caualler
 dona a Cassandra vna serp tota
 doz ques moria en la corba molt
 rica de pedres precioses: e los hulla
 tenia de dos grossos robins. La
 Bella sens par tenia los cabells
 molt rossos e molt larchs: donat
 vna pinta tota doz l'autre caualler:
 e no de menys stima que les altres
 joyes. E als l'eyf d'armes: traucs
 e portauants: e trompetes: e muni-
 stres: mil nobles acaucu. E james
 volguerè deixar les donzelles fines
 que fozen al stat dela l'eyna: qui e-
 ra en aquell cars ab lo l'ey. E lo

Rey rebels ab molta donoz: e affa
 bilitat. **E** estāt dauant lo **R**ey los
 quatre cauallers ab vn scrit suppli
 caren al **R**ey: e als iurges del camp
 que prop deles llurs tendes pogu
 essen fer vna lica noua: perquant la
 que ells tenien ja feta rants homēs
 hi eren moztos: que no era sino se /
 pultura de cauallers. **E** lo **R**ey ab
 los iurges fozen molt contents q̄
 los feta. **R**ebuda la resposta prēgue
 ren licencia del **R**ey: e tornarē sen
 e ordenaren decontinent defer la li
 ca. **E** cascun dia senyor se mudauē
 de vestidures de grā stima: e de no
 ua manera. **E** puch ben dir ala se
 nyoria vostra: que molts grans se
 nyors son stats mal contents de
Tirant per enpendre defer aq̄stes
 armes: per ço com ells les volten fer
Apres que la lica son feta: e los ca
 uallers agueren reposat: posarē vn
 scrit ala porta dela roca: qui dehia:
 q̄ lo caualler q̄ hauria tocat lo escut
 de amor hauria d'ēer en lo cap lo ter
 cer dia. **E** tirant dies hauria q̄ staua
 en orde sperāt quant lo demanariē
 Elenint lo dia assignat **T**irant aju
 sta totes les siues donzelles ab tot
 lo estat dels cauallers: e ana ab to
 res les acostūades gales. **E** lo **R**ey
 e la **R**eyna eren ja en lo camp alt
 en los cadafals. **C**om **T**irāt aple
 gua troba vn caualler al cap dela
 tela. **E** rebut **T**irant per los fels
 rancaren la porta dela lica: e posā /
 renlo al altre cap dela tela. **C**om la
 trompeta sona los cauallers ferirē
 los caualls dels sperons: e ferē mol
 tes carreres: e de molt bells econ /
 tres. **L**o caualler encontra a **T**irāt
 en vna carrera: e feril sobre lo rest

esquilla e no pā: escorregue al guar
 dabraq dret: e leualoy del cor ab
 molt coro del gipo: que la pūta de
 la lāca sen porta. **D**e aq̄st colp **T**i
 rāt molt sen sinaya. **L**altra carrera
 lo tozna ha encontrar alt en la xar
 nera del elmet: e si. ii. dies mes baig
 laques encontrat de mil vides nō
 tenia vna: e allí hon lo encōtra pres
 en la xarnera: e la lāca nos rompe:
 e traguē dela sella: e caygue en ter
 ra. **T**irant torna a cauall lo mes
 prest que pogue. **E**sta en veritat q̄
Tirant hauria fet dos encontres
 en lo guardabraq squerre e hauria
 vn poch desmarchat allí hon venē
 quasi los mes encontres. **E** al altra
 carrera que fezen **T**irant lo tozna
 ha encōtrar en aquell guardabraq:
 e rompe lo cuyro per hon passen
 les tiretes: e tenia lo guardabraq li
 guat de part de dins ab vna corda
 de seda tan grossa com lo dir: e les
 tiretes nos pogueren rompre: per
 que eren de coz de canem cruu: e lo
 guardabraq li fora del cor caygut si
 no p lo cordo de seda: e d'altra part
 li daua gran enpediment: perque
 dalt era delfet que poch vtil li fehia
E ari feren moltes carreres: que al
 hu fallia lo guardabraq dret: e al al
 tre lo esquerre. **L**a fortuna son fa
 uorable a **T**irant que encontra al
 tra volta en aquell loch mateix al
 caualler: e preso vn poch altre les
 lances q̄ eren grosses leualā lo brag
 q̄li caygue sobre lo coll del cauall:
 que valer no sen podia: perque los
 ossos eren romputs. **E** lo misera
 ble de caualler encara volta fer ar
 mes que li liguassien lo brag: e lo spe
 rit li falli que no pogue mes per la
 g. iiii.

molta sancho que perdía : mes si el
 palme: e toz na tot etc en la sella: que
 nol poguerè descaualcar sino ab la
 sella en temps. Tirant sen toz na ar
 mar axi com stana sens leuarie lo
 elmet del cap. E prestament laltre
 caualler dona vn icrit al Rey: que
 en aquella hora mateixa volia com
 batre. E los jures del cap digue
 ren que no rompien per res les or
 dinacions del camp: com en aquell
 dia no si podien fer dos morts: ni
 en tota la setmana: que en camp a
 gueissen entrar: sino los dies que e /
 ren elects per fer armes en liga a to
 ta vltança: e si aço nols venia be: q
 renien libertat de anarsen tota ho
 ra que aells placent los fos. Ara
 qns han mort vn caualler nostre
 fratre darmes dien quens ne anem
 o tots hi morrem: o tots venjarem
 la mort de aquest digueren los. iiii.
 cavallers. Lo Rey feu fer molta
 de honoz ala sepultura del mort
 caualler: axi com fehién a tots los
 altres. Com lo portauen a soterrar
 los tres cavallers se vestiren de ver
 mell ab robes de grana: e tot quāt
 portauen era vermell significāt ven
 jança: e sens plozar ni fer negun se
 nyal de tristoz.

capitol. lxxii.

Com Tirant entra en lo camp
 ab los tres cavallers lo hu apzes
 laltre: e de tots son vengedor.

Enit lo dia q era assignat p fer la batalla:
 Tirant se arma tan
 secretament com po
 gue: en aquest fer no
 pensé la senyoria vostra: que tots
 los dela nostra companyia hi sa
 bessez: sino tres de nolaltres parers
 de Tirāt: e vn seruidor seu antich
 Tirant feu portar les banderes: e
 sobrevestes per aell: e per als Reys
 darmes: e erauts: de les armes de
 son Rei. Car les primers foren de
 la Rei: e ben armat puja sobre lo
 cauall enparamentat. Aquest ca /
 ualler: qui es agi: resta rancat dins
 vna cambra: perque Tirant lon
 pregua molt: e tots se pensauē que
 fos ell: Tirant ana acompanyar
 en la manera acostumada com de
 sus es dit. Com fon dins la liga ja
 trobavn caualler del scut de honoz
 y hauen acozter sens tela: e ab ar
 nes sens guarda negua: poch en
 contres feu lo hu ni laltre: que no
 romperè sino cinch lances. La on
 zena carrera Tirant llança la sua
 lança: e demana que lin donassen v
 na mes grossa: e ab aquella encon
 tral tan fort: que la lança no volgue
 hauer pietat de negu: e passal de lal
 tra part que la lança nos rompe: e
 al passar que Tirāt feu ab la lança
 en lo rest al voltar quel cauall feu:
 la lança se volta al reues: e feuli moit
 gran dan: que li obrí molt la nafra
 que no aguera fet si la lança se fos
 rompuda. Empero axi haura de es
 ser: que lo pobre de caualler caygue
 en terra: e ab la bassa dila mort fort
 ment cridaua. Tirant descaualca

prestament tira la spada e posas prop
 dell: que sis volgues leuar quel fets
 ab la espasa: quel matas: ol fes des
 dir: o dar per vengut segons es pra
 tica en les armes acota vltançā. E
 Tirant li demana si volia fer mes
 armes: e laltre era mes mort q viu
 Los iuges del camp deuallaren
 del cadafal: e digueren a Tirant:
 que ell sen podia be anar sens perju
 hi negu seu. E tirant axi armat coz
 stava tozma ha pujar acauall: e toz
 nasen al seu aleujament: que negu
 no pogue conèixer que fos ell. Eni
 tots los dela companyia: e los de
 la casa del Rey penliauen: que aqst
 fos lo qui era star assignat en lo al
 tre dia perfer la baraila. Lo dia /
 assignat per al terç caualler del scut
 de eloz fon en lo camp: e lo Rey
 e la Reyna. Tirant entra per lo
 camp per lo orde acostumat. Loz
 la trompeta toca los iuges mana
 ren quels decaien anar. E ells ab
 animo sforçat de cauallers ana lo
 hu deuers laltre ab les spases en iel
 mans: que semblauen dos leons: e
 les petites aches portauen en la a
 nella del arco dela sella. Lombar
 rense primer ab les spases molt fe
 rament quels febia molt bellveure
 Es veritat que Tirant tenia lo ca
 uall molt pus lauger que laltre: e
 mostrauas molt milloz aparer de
 les gents: acostareie molt prop lo
 hu del altre: e Tirant li tira vna
 estocada ab la spada deus lo braç:
 que li feu vna gran nafra. Lo Ti
 rant veu que perdia molta fanch:
 mes prestament la spada en la ma

dela regna: e trague la acha e comē
 çal asoprar de colps molt fers. Lo
 lo caualler veu que mal se pintaua
 lo joch: volgue fer axi com hauiā
 fet laltre: volgue toznar en la bati
 na la spada: e no podia: que vn ho /
 me armat prou re afer de poder e
 stojar la spada. E en aquest spay q
 ell stava tozbar de stojar la spada:
 Tirat li donaua tan desmelurats
 colps quel febia star molt mes toz
 bar. Lo caualler se ague aposar la
 spada deus lo braç: e volgue pendre
 lacha. E Tirant lo tinguē tan a /
 prop: e sopraual tan de mortals
 colps que no podia pendre la acha
 e tant com prenia del auanbraç: o
 del guardabraz: tant lin leuaua: car
 veraderament senyo: la pus ma
 la arma es de totes vna p vna. Ti
 rant li dona tres o quatre colps so
 bre lo cap quel tozba tant que ja /
 mes pogue traure la acha del arco
 dela sella: e tenia la spada de sots lo
 braç per no perdrela: no podia vol
 tar lo cauall: ell mostraua que era
 mal destre en les armes. E tals cō
 aquestes mozen enuergonyits: per
 que no saben la pratica: ni lo estil d
 les armes. E apazer del Rey: e de
 tots los altres sens fer defengio ne
 guna mori molt desauenturada /
 ment: e no com acaualler. E tanta
 colps li dona Tirat sobre lo braç
 quel tenia lanchat sobre lo coll del
 cauall que nol podia alçar. E lo
 darrer colp que li dona fon sobre
 lo cap: que tota la celada li endo /
 ta dins lo cap: que lo cernell li feu
 eixir per los hulle e per orelles e cap

que mort del canall. **E** **T**irant ab voluntat dels juyges del camp: e dels fets obzirenli la porta del cap. **E** les donzelles qui ja sperauen per rebre'l perq' hanienvist mort laltre canaller: e ab molta alegria lo reberer e ab molta honoz lo acõpanyaren fins al seu alenjamet. **E**mpero **T**irant nos volgue desarmar lo cap: per no esser conegut. Abillas molt be: e tan secretament com pogue se mescla ab los altres cauallers. De son mala sort dix lo hermita de / mort axi tres cauallers: **E**jem lo quart quina fi feu.

capitol.lxxiii.

Com Tirant venge lo quart canaller.

Enyoz la senyoria / vostra den saber: que aqsta batalla se ha / ua defer apeu: e lo dia assignat ells eutrarẽ los dos en la liza present lo **R**ey e la **R**eyna los iuyges del cap: tots los grans senyors que en la cort eren: e combaterenle molt ferament: e venguerenle abraçar: e perforça lo hu e laltre leixaren caure les aches: e tirare les dagues: car deles espas no sen podien servir tan abraçats stauen: taillarenle les cordes de seda ab q' los baginets stauẽ ligats. **C**om dix lo hermita: e tan poch sap **T**irant e los altres: q' ab seda agen aliguar lo baginet. **A**b ques pot ligar mi loz dix **D**iafebus: si den vos done longua vsta en aquest mon: e para dis en laltre. **M**on fill dix lo hermi

ta en lo temps de mon jouent: no que yo haja acostumar deportar ni defer armes: mas stigui alguns dies ab vn canaller: qui sabia molt en les armes: e vulo combatre en liza atota vltanga: ell fora mort da quella volta sino fos estat lo corbo de seda que portana. **E** ara vos dire mon fill com se deu fer: **D**renen fil de ferre de aquell que posen en les lantes: q's doblegua atores parit e cobziulo tot de seda amancara de corbo: e perforz quel liguen costeps presta es doblegua en aquella part quel volren: si volen taillar no pode: la seda porie taillar: mas no lo ferro: e aquest es bõ lecret en les armes. **A**ra vejam la fi dela batalla sius plaura. **S**eyoz dire ala senyoria vostra que stãt ells axi abraçats e los cordons dels baciers taillats donarenle molts colps lo hu al altre: e los dos caygueren en terra: e leuarenle com a valents cauallers: e tan prest com fore de peus tornaren les dagues en les bahines: e tiraren les espas: e tornaren ala batalla molt aspra e cruel: que lo canaller tenia grã desesperacio per los tres jermans d'armes que li haviẽ morts: e febia molt gran sforç. **E** **T**irant se esforçaua per no perdrẽ lo violari: que tantes armes febien los dos cauallers que tots los miradors nestanẽ admirats: e pregueren plaer q' tal batalla no vingues asi perque negu dells no moris. **E** tornarenle altra volta abraçar: e a guere allagar les espas e venir ales dagues: e puch be dir seyor q' negu dels. si canallers no fõ nafra en lo cor: sino en lo coll: hi en lo cap da

uall lo bacinet : perço com lo baci /
 net stava fluit posauen les dagues
 deus la falda del bacinet: e allí se fe
 rien malament : apzes tornaren a
 caure altra volta : e lo caualler por
 taua lo arnes deles cames ó paper
 engrutat cubert de fulla d'argent :
 q'propiamet paria arnes de cama
 e de cuxa: e de part dertres portaua
 curo de bou clauat ab lo peto: e a
 naua molt lauger que tenia molt
 gran auantatge: Empero ab la va
 lentia que tenien : los dos se torna
 ren a leuar altra volta : e tornaren
 a fer armes: mas estauen molt em
 pedits lo hu e laltre : que nos podi
 en dar tants colps com azeren p
 los bacinets que tenien deligats
 quels cobaua la vista: que nos po
 dien be veure : empero lo caualler
 tant se estrengne ab Tirant quel
 feu caure en terra : e Tirant lo tin
 gue tan fort abraçat al caure quel a
 gue a seguir: e los dos caygueré en
 terra. E Tirant dona tan grã colp
 en terra del cap : q' lo bacinet li for /
 ti tres pasies luny : e trobas mes
 lauger que de primer: e per temoz
 de morir feu son poder de leuar se
 ans que laltre: e foh li be mester : q'
 com Tirant fon de peus laltre
 tenia les mans : e genolls en terra
 per leuar se. E Tirant qui fon mes
 prest leuat : e veu laltre qui stava ja
 per alçar se: donali ab les mans grã
 enpèra : e feulo caure de laltre part
 e tenial tant apzop que nol leixaua
 meneiar : posali los genolls sobre
 lo coze per volerli leuar lo bacinet
 Lo caualler qui en terra estava sen
 ti que Tirant li tenia los genolls

endret dels pits : volta tot lo coze
 e lo arnes de Tirant ab lo arnes
 de laltre alenagua: que Tirant nos
 pogue tenir e caygue alaltre part :
 e los dos reballaren qual primer
 se leuaria. La fort e fortuna volgue
 ajudar a Tirant: perço com lo ba
 cinet li era caygut trobas molt mes
 lauger quel altre: e leuas mes psta
 ment quel valgue molt. Senyoz
 yo tinch compassio dela mort de
 aquests quatre cauallers germans
 d'armes com axi moriren: e aquest
 james se volgue dar per vençut : si
 no que volgue morir marre dar /
 mes. E senyoz Tirant ha agut de
 grans ventures: perque es molt de
 ltre en les armes e mes te giny que
 no forçax la major virtut que te es
 que li dura molt lo Ale: que si com
 bat del matí al vespre: e stigua to /
 stems armat james se pert per ale
 Aqueixa es la principal virtut quel
 caualler pot hauer dix lo hermita
 qui ha defer armes. Elejam vosal /
 tres cauallers qui son jouens : e
 sabents en lo exercici deles armes :
 qualstimarieu mei : esser fort : e no
 destre ni ginyos : o molt destre : e
 e ginyos: e no fort. Entre aquella
 cauallers que allí eren ague de mol
 tes opinjons. Apzes los dix : que
 volrieu mes: entrar en batailla con
 cordada egualment armats aca
 uall spasa sens sperons : o sperons
 sens spasa : e que axins aguessen a /
 combatre : e dich vos certament
 que yo he vist fer tals batailles.
 Encara yon viu fer vna altra ba /
 tailla dauant lo Duch de Vila :
 e fon mes en electio de dos canal

lers ques volit mal : a cauall lo ha
e laltre apen armats equalmēt ab
armes defensives. Lo de cauall por
taua espasa sola sens altres armes
offensives. E lo de peu portaua la
ga ab vn punyal: qual de aquestes
eligirien si requeste ne folien. Ara
deixem a ço dix lo hermita ha Dia
febus : digau me Tirant si ha fet al
tres caualleries en aquest honozof
pas de armes a tota vitrança. Se
nyoz yous ho dire dix Diafebus.
Après que aquestes. iiii. cauallers
foren morts negue vn caualler q̄s
nomenaua Eila fermosa molt va
lētissim caualler: e natural de Sco
cia : vn dia stant en la cort en p̄sen
cia del Rey e dela Reyna dix ha
Tirant les següents paraules.

capitol. lxxiii.

Com vn caualler nomenat Eila
fermosa requeri de batalla a Ti
rant.

Qualter virtuos : la
vostra indita fama
resplandeix per tot lo
mō de molta bōdat
egētilea. E yo ho int
aquella so vègut dela mia terra dei
rant lo seruir de mon Rey e senyoz
aquell qui senyoreia la Scotia : e
la causa dela mia venguda es per
quāt yo departint vn dia per mos
peccats ab vna senyora: q̄ te la mia
aia catiua : nom volgue admetre
ma demanda ni pendzem amerce
fino que ab crueltat me dix : que ia
mes me parlaria : fins atant yo a

gues combatut e vengut en camp
clos atora vitrança aquell caualler
qui tanta glozia en aquest mon ha
ua sabuda guanyar. E per ço com
vos Tirant sou aquell : a qui ma
senyora me remet: vos requir p̄ lo
orde que haneu rebut de caualleria
quez vullau admetre la mia demā
da a tota vitrança: ha cauall ab ba
cinet sens careta : les altres armes
vos deuissau en la manera que ben
vist vos sia: que pux yo he deuissat
la vna part: que vos deuissau laltre:
e açous haure molta gracia. Itz
tarda responde Tirant en mane
ra de semblans paraules. Caualler
ami par q̄ vostra demāda es mes
voluntaria que de necessitat : e con
sellvos que la leixeu per atemps de
necessitat: car batalla atora vitran
ça es forte de mala digestio : e per
quant yo no so la de ma persona :
que les nafres que tinch no son be
guarides: que per vostra bondat e
gētileia lerqueu altre caualler : dels
quals trobareu en aquesta prospe
ra cort tants e de tanta virtut que
contentaran ha tot lo vostre desig
De poria esser lo que vos dieu dix
lo caualler: mas que puch fer q̄ ma
senyora nos cōteta si nom cōbat ab
vos: e altri no vull sino a vos: e si p̄
temoz de mort stau de no comba
tre ab mi: açi dauāt la magestat del
senyoz rey vos offir dar vos vna pe
sa de armes de auātatge: pux no sia
la espasa. Yo p̄salut dela vostra pio
na me volia scusar de no venir aba
talla ab vos dix Tirant : pero pu
ix tant men forçau : e men reque
riu : no volria pensassen los bons

cauallers que per conardia ho lei/
 re defer: yo lo content ab la ajuda
 dela diuina bondat deliurar vos: e
 accepte vostra baraila e requesta:
 e pux haueu començat de deuilar la
 vna part deles armes yous done li
 berrat iactia ami pertangua: q vos
 les deuileu totes a tot vtil vostre:
 Dela peça d'arnes que offerieu do
 nar yo nola acceptaria: e parme q
 en lo vostre parlar que tremencina
 bullenta nous ha tocat. Ara pux
 som concordos de nostra baraila
 dix lo caualler: vos Tirant me ha
 ueu aiutar e fer sagrument agi en p
 sencia dela magestat del seyo: Rey
 e dela senyora Reyne: e dels bons
 cauallers q agi son: de no acceptar
 requesta de negun altre caualler ne
 fer armes negunes: perço que lau/
 geramèt se poria seguir esser nafat
 o alesiat de algu de vostres mem
 bres: e la baraila per vos accepta
 da no pogues venir en aquila fi per
 mi càt deuilada. E tirant en presen
 cia de tots feu lo iurament. E dat
 compliment a tot lo caualler pres
 comiat del Rey: e dela Reyne: e de
 tots los dela cort: e tornassen en
 Escocia: e supplica ala Reyne de
 Escocia fos de la merçe que li vol
 gues alegurar lo camp: e deixar ve
 nir la baraila a fi segons era cõcoz
 dada entre ells. E la Reyne gra/
 ciosamèt loy atorgua de tenirli lo
 camp segur dins quatre meses aps
 que la citacio fos presentada: perq
 Tirant hagues prou temps de es
 ser guarit. Senyoz Tirant trames
 aquell seruidoz seu qui tant de teps
 lo hania seruit e sabia en los secrets

mes que tot altre: e trames lo a ca
 sa de son pare e mare perque li falli
 en los diners per posar se en orde
 deles coses necessaries per anar en
 Escocia per fer la baraila: e cõ son
 al port de dob la per passar la mar:
 troba alli tots los seruidors dela. iiii.
 cauallers que Tirant hauia morts
 qui stauen esperant vna nau qui p
 stanient deuia partir per passar en
 la terra ferma. Com se foren tots
 recullits lo seruidoz de Tirant pres
 amistat ab los altres: e parlant dels
 quatre cauallers morts sabe coz lo
 hu era Rey de Frisa: e laltre lo ger
 ma lo Rey de Apollonia: stigue
 molt admirat: e pres molt gran al
 teracio per la mort del Rey de Fri
 sa qui era son senyoz natural: e co/
 mença afer gran dol lamentantse
 dela sua desauentura: e ab lagremes
 que dels seus holls abundants coz
 rien ab veu piadola plozant dehia
 O crist e desauenturat de mi: e qui
 na mala sozt ma portat: que ab au
 da mia se sia armar caualler qui ha
 ia mort ha mon senyoz natural:
 be es stada mala sozt mia: que atal
 caualler yo hagues aseruit. O for
 tuna: e perque has permes que vn
 tan excellēt senyoz com era lo Rey
 de Frisa mon senyoz: que vassall seu
 innocent de tal culpa sia stat partici
 pant en la sua mort doloza. Aq
 stes e altres semblants paraules a
 dolozides: e de molta compassio
 dehia lo seruidoz de Tirant que
 nomenaua Mal donat: q tots los
 qui eren en la nau stauē admirats
 deles grans lamentacions que /
 aquest pobre de gentilhom fehia:

e dura tant q̄ peruēgue a noticia de
aql̄l caualler ançia q̄ era maior doç
dels. iiii: cauallers morts: qui staua
dins la nau rancat en vna cambra
plozant la desauentura. E ixque de
la cabra ab tot son dol e aparta lo
seruidoç de Tirant a vna part: e p̄
gual molt quel̄l digues de q̄ fehia
tant strech dol. Senyoz dix lo gen
tilom yo so vasall del Rey de Frisa
e tinch pare e mare en la sua terra:
e de molt poca edat ixq̄ del seu reg
ne: e passi per ma loç e per ma de la
uentura en Bretanya: trobim en
seruitut de aquest caualler: q̄ nunca
iames yo lagues cōegut per causa
de yo ajudarlo ha armar: e fer les
banderes les sobze vestes: e fer pin
tar los scuts e totes les coses neces
saries per ala batailla desegual: que
vn caualler sol agues a fer morir
dos Reys e dos Duches: en speci
al amon senyoz natural: aquesta es
la dolor que mes me atribula: com
pens que ab engan ho ha fet. Lo
caualler ançia com ven axi parlar
lo gentilom posal dins la sua cam
bra: e volgue saber tot lo fet com e
ra passat: E en auer hoit tot lo que
aquell dehia dixli: amich pch vos
que si amau a vostre seyor natural
queus ne aneu ab mi: e leixau lo ser
uey de Tirant. E lo gentilom per
la fealtat: amor: e volutat que tenia
ala patria don era natural deixa de
anar en Bretanya. Com foren en
la terra ferma anasē ab lo caualler:
empero ague vn home pagal be q̄
porta les lletres de Tirant en Bre
tanya. Com lo caualler ab lo criat
de Tirant foren arribats en la ma
ior ciutat de Frisa trobarē tots los

de la Citat: e del regne molt ado
lozits per la mort de llur Rey e se
nyoz. E per la relacio de aql̄l e del
caualler ançia vengue lo cars a noti
cia de vn caualler: qui hauiā nom
Izrielayson de muntalba: lo qual
venia de natura de gigāts: qui era
de molt gran statura: molt fort: e
animos mes que tot altre: e certa
ment era vn valentissim caualler.
Lo qual dix en presència de tots q̄
aquest fet no passaria sens condig
na punicio del mal caualler Tirant
e prestament ozdena vna letra: e
presvn̄l Rey darmes q̄ hauiā nom
Floç de cavalleria: e vna donzella
q̄ ana per parlar: e lo Rey darmes
per obzar: posarense dins vna nau
e ben acompanyats passarē en An
glaterra. Lo foren dauant lo Rey
de Anglaterra la Donzella abven
sforçada cridant dix.

capitol. lxxv.

Com Tirant son reptat de cars
de tracio per vna donzella en pre
sència del Rey.

Rey prudentissim e
de gran excellēcia: yo
so venguda aci dauāt
la magestat tua per
posar clam e deman
da contra vn fals e repzonat cau
aller: q̄s fa nomenar Tirant lo blāch
e los seus actes son ben negres: e si
aci es vingua auant: que yo li dire
com ell ab gran tracio e maldat: e

ab armes dissimulades e de grā en gan ha mozt ab les lues fallēs / mans a dos Ileys: e dos Duches: e aqo no havn mes complir. Com pot esser donzella dix lo Iley lo q vos vieu: que Tirāt ha prop dun any que es en la mia cozt: que no he vist ni sabut q tals coses ell hata fetes com vos lo incrimināu en spe cial de cars de tragio. Eren alli al guns parēts de Tirant quey volie iatiffet. E lo Iley dix que callassen: que no permetria que negu hi par las puix Tirant era alli quel feliē venir: que ell volia saber aquest carl de tragio com passaua. E pstatmēt ho anaren adir a Tirant: lo qual trobaren que encara staua en lo lit que nosera leuar: car per causa dela molta sanch q auia perduda: e per les nafres que encara no eren ben guarides nos leuana massa mar: per donar repos al cozt: e perqo ell no troba ab lo Iley en aquella ho ra que anaua aboir missa. E digue renli que vna donzella era vèguda dauāt lo Iley e lallreyna: quil rep tana de tragio. Ida sacta maria val dix Tirant: iames en rota la mia vida pensi fer cars de tragio: com se pot fer que aquesta donzella sia vè guda tā mal informada contra to ra veritat en posarme tan leig crim e molt pzeft fon vestit sens acabar se de cordar: e feu se dar vn manto tot bzodat de perles e dorfebreria perqo cozt li haviē dit que venia ab la donzella vn Iley darmes: e ab cuytats passos ana hon lo Iley e ra: qui lesperaua ala porta dela sgle sia: e ab animo sfozcat de caualler

fen pñncipi atal parlar.

capitol. lxxvi.

Com Tirant se scusa de parau la del cars de tragio en pñencia del Iley: e accepta la letra de batailla tramesa per Izirielayson de muncal ba.

Enyoz qui es lo qui mincrimina de cars de tragio: yo so agi per defēdre mō dret ma honoz: e fama.

La donzella se acosta aell: e cone / gue que era Tirāt lo blanch: e dix li. Traydoz e mal caualler de se / gual en lorde de caualleria: scampa doz dela sanch real: qui ab armes falsificades e de engan: has mozt ab les tues propies mans cruels a dos Duches: e dos germās Ileys lo hu de Frisa: e laltre de Apollo nia: e de tals mozt not pots scusar sens grā nota e punicio cruel en la tua reprouada persona. Darla lo Iley e dix: donzella si deu me salue la vida: yo no se ni he conegut que Ileys sien vèguts en mon Ilegne ne menys en ma cozt. E com seny oz no es la magestat vostra en re / cozt poch dies ha dix la donzella de quatre cauallers germans dar mes que no volien parlar: e porta uen ab ells quatre leons coronats Si dix lo Iley hem recorda: mas sobze nostra fe real iames dells po gui saber qui eren ni de qual terra que si yo agues sabut que eren Iley ys: y en ma cozt fosien veuguts:

iames aguera consentit que agues
 sen feres armes voluntaries a tota
 vltança: perço cō lo perill es molt
 gran: e no deu esser donat a Ik ey a
 fer armes voluntaries en special a
 totavltança: si eren necessaries grā
 rahō seria: mas vos puch dir ab to
 ta veritat q̄ iames ho sabi. Digau
 me donzella qui eren los Duchs.
 Senyoz yous ho dire: lo hu dells
 era lo Duch de burgunya: lo qual
 vengue agi a vostra altesa per em
 baixadoz del Ik ey de França. De
 so en recozt dell dix lo Ik ey: e mes
 molt enuig la sua mort. E laltre q̄
 era. Dix la dōzella fill era del Em
 peradoz de Alamāya: Y era duch
 de banera. E lo traydoz de Tirāt
 ab engan: e malbat los ha morts
 a tots. iiii. ab aquelles mās de mal
 caualler q̄ iames perdonē la mort
 anegu. Tirāt no pogue mes com
 portar que parlas: sino q̄ ab grā ira
 dix: Dōzella no tinch altra doloz
 en aquest mon: sino com sou dona
 car si fossen caualler axi com sou dō
 zella yous ne fera anar ab les mās
 al cap plozāt: empero yo pzequare
 ala mia anima que nos vulla gens
 alterar deles paraules vils: e deso /
 nestes que deixavostre vil boca ixē
 car en lo vostre mal parlar yo noy
 pert res: com sabuda cosa es q̄ tot
 lessoz: deles dones es en la lengua
 empero si agi es aqueix caualler q̄s
 fa nomenar Lirielayson de mun /
 talba: e ell diu de mi lo q̄ vos auen
 dit dauant mon senyoz lo Ik ey: po
 ria esser ab la ajuda de nostre seyo
 z deu yol fare anar hon he trames
 los altres en breu temps: donzella
 yo pzech per gentilea vos aregleu

en vostre parlar: e detrau fer als ca
 uallers aqui toca aquest fet. Apzei
 se gira Tirāt deuers los cauallers
 e dix. Si yo he morts los quatre
 cauallers: heu fet axi com fer deua
 sens engā negu ni millozia darmes
 empero la magestat del seyo Ik ey
 es agi qui ha vistes fer les armes e
 los iutges del camp: e tots los no
 bles cauallers poza ne ferverdader
 testimoni: e yom vull sotmetre de
 starne en iubi dauant la magestat
 del senyoz Ik ey: e deles iutges del
 camp. Com lo Ik ey lo veu parlar
 axi iustificadament ne son molt cō
 tent: e no menys los iutges del cāp
 E tots digueren que Tirant era
 valentissim caualler: e molt discret
 Noides per lo Ik ey darmes Floz
 de caualleria les paraules de Ti /
 rant acostas a ell: e en pzeſencia de
 tots pzeſentali la letra de Lirielay /
 son de mitalba. Tirant li feu la se
 guent resposta: Ik ey darmes per
 ton offici est tengut dar: e pzeſentar
 lettres de batalla: e cōcordar caual
 lers e gentils homens si request ne
 son: axi en batailles necessaries com
 voluntaries: e perquant auenguades
 es duptosa la execucio: yo danāt la
 magestat del senyoz Ik ey: y dela se
 nyora Ik Reyna: y en pzeſecia de tot
 los altres yo accepte la letra: o re /
 questa si es de batalla a tota vltā
 ca: e si es armes zetretes ni ciuils: o
 fos per altra cosa: yo mature acort
 Tirāt pzeſ la letra: e donala a hu
 qui sapia molt be legir: e en pzeſen
 cia de tots son lesta: la qual era del
 tenoz seguent.

capitol .lxxvii.

Letra de batalla tramada per Liriel
layson de muntalva a Tirar lo blach

Los Tirar lo blach
mes cruel que Leo
fameiant falsifica /
doz: y scampadoz de
la sach real: de aqles
benaventurats cauallers: mon ie
nyor lo Rey de Frisa: e lo Rey /
de Apollonia ab armes falses: e di
simulades entre cauallers o honoz
no acostumades portar: e perquāt
vos sou desegual caualler: e p mes
propī parlar traydoz falsificat en
armes: y en tot lo q de honoz es: e
yo auent noticia dela vostra gran
malda: per be que so cert quen se
re blasmat p molts bons cauallers
que atan vil e desordenada persona
e traydoza yo haia admesa per cō
panyia de entrar dins liza en camp
clos a tota vltanga: com si fos de
persona en libertat posada: atota
ma requesta vos combatre a hus
e costum de franga: heus do poder
de diuisar les armes: e vostra respo
sta sperare per spay de. xxv. dies a
pres que sera presentada: dela qual
stare arelacio de flos de caualleria
Rey darmes: e si per temoz de mi
acceptar no la gosareu: sian cert yo
us reuersare les armes heus penja
re cap anall segons de traydoz se p
tany: e p totes les cortz dels grans
senyors yo hire mostrant la gran
traço que feta auen en les persones
de aquests dos Reys: e sera noti /
ficat atots aquells qui saber ho vol
ran: escrita: e sots escrita dela mia ma
sagellada de mes armes propies:
e partida per. A. D. L. Dada en
la Ciutat de Frisa a. ii. de Juliol.

Lirielayson de muntalva.

capitol. lxxviii.

Com lo Rey de Anglaterra a
na ab tots los stats ala iglesia de
sanct jordi per solennizar nouelles
obsequies als dos Reys: e als dos
Duchs

Com Tirant a que se
ta legir la letra: e veu
lo corengut en aquel
la dix al Rey. Seny
or calguna cosa ve en
son temps: be veu la magestat vo
stra com aquest caualler me incri /
mina de cars derragio: yo men de
fendze fins ala mort: e ridoze la mia
mort per ben splotada si james yo
consenti ni ginyi mal negu per als
quatre cauallers. De som certs dix
lo Rey que vostra honoz es salua
empero puix lo cars les seguit anez
ala iglesia del senyor sanct jordi: e
boyrem aqui la missa: e faremlos
la honoz que ells son mereixedors
puix sabez que son Reys coronats
Los jutges del camp diguerē que
era molta raho que axis devia fer:
lo Rey e la reyna ab tots los stats
hi anaren. Dix Tirant: senyor yo
requir ala magestat vostra e als jut
ges del camp me cūplau de justici
a: puix los Reys son stats morts
permi ligitament: ab tota veritat:
sens engan frau n̄ decepcio puix la
magestat vostra los vol traure de
aquella sepultura hon està: e posar
en altra: ami par segons les ordina
cions per la alteia vostra: e per los
jutges del camp es stat ordnat: yo
dech anar azimat apzes dells: fins
sien dins en laltra sepultura: e aco
b. i

senyoz requir per saluar mon dret: perço com de justícia fer se deu. Lo Rey tingue son consell ab los jutges del camp e ab altres cauallers e tots concordarē segons les ordinations que eren stades fetes. Tirant demanaua gran rabo. Didi lo Príncep de Gales: e he volem el fer fart de honoz. Tirant lo blāch e no cōtentau de hauerlos morts que encara volem auer mes dells. Senyoz dix Tirant lo perill deles armes es tan grā: e tanta sanç es exida dela mia persona: que a cascuna part quem gire totam dol: e li ells aguessen agut de mi lo que yo he agut dells: ells agueren fer altra mēt de mi: lo que yo no he fet d'ells e perço aquesta honoz no la leixaria p res: que no la rebes segons es ordenat per stil e p ratica d'armes: e Tirant prestament se ana armar: e ab tot son stat de donzelles e cauallers entra per la sgleſia de sanct jordi ab molts mīstres: trōperes: e cābozios: l'keys d'armes: arants: e porlauāts: e ell tot armar en blāch ab la spasa nua en la ma. Lo Rey e la Keyna ab tots los stats qui ja eren en la sgleſia: acostaren se tots a la tomba: o vas hon los quatre cauallers stanē: cascu en la caixa molt closes: e enpeguntades: e de tots los altres ho hauien fet axi perque si los parents los volguessen portar en llur terra queu poguessen fer Tirant ab la spasa dona grans colps sobre la tomba: e dix: iquen los l'keys qui agi jauhē adormits Prestamēt los mīstres d'la iustícia obrirē la tōba e tragneren les dues caixes d'ls l'keys: e p manamēt del

Rey les posarē en mig dela sgleſia hon auia fetes aparellar .ii. grās e altes tombes ab molt riches ozaps de bzocat per terra e les tombes cubertes: e aqui foren posats los dos l'keys: e son los feta la major honoz que fer pogueren ab totes aql les cerimonjes que a l'keys son acostumades de fer. Apres lo Rey los feu fer vna molt bella tomba d' lignuz aloe obxada molt artificialmēt: e sobre la tomba vn bell tabernacle: e feu hi picar les armes dels dos l'keys: e sobre aquestes armes stauen pintades les armes de Tirant: e en tozn del tabernacle hauia lletres doz: que deyen. Axi jahan lo Rey de Apollonia: e lo Rey de Frisa germana: qui eren l'keys coronats: qui moriren com a valentissims cauallers martirs d'armes: per mans de aquell virtuos caualler Tirant lo blāch. E com la tomba son feta lo Rey los hi feu posar dins. Loz les obsequies d'ls l'keys foren acabades: lo Rey e la Keyna sen tornaren. E Tirant en mig de tots los stats: e ab molta de honoz son acompanyat al seu aleujament: e tan prest com se son desarmat se pres afer resposta ala letra que lo Rey d'armes li hauia portada: lo principi dela qual son en stil de semblants paraules.

capitol.lxxxix.

Resposta ala letra de batalla p Tirant lo blāch.

Yrrelayson de mun
talba vostra letra he
rebuda p. **5**loz de ca
ualleria **Key darmes**
partida p. **A. 15. L.**

scrita: e sots escrita de vostra ma ab
sagell enpremtada de vostres ar
mes: la qual conre paraules vils e
desonestes: e parme que no stan be
tals rahons en boca de caualler vo
lent mostrar ala gent ab paraules
colozades venjar la mort dels dos
Keys: e si vos tinguenen tal deiig
com mostrau auer: nom deuieu
scritura sino vos venir aci puis sabi
eu que yo era en la cort del senyor
Key de Anglaterra: empero ca /
uallers hia que mes amen cercar
que trobar: dient que yo ab armes
falses e dissimulades hauria mort
los dos **Key**s e ab tracio en temps
mesclada. **Dich** que mentiu: e me
tiren tantes veguades com ho di
reu: yols he morts com acaualler
dins cap clos ab aquelles propies
armes per ells deuillades: axi offen
sives com defensives: e si per la victo
ria per nostre senyor ami dada: e
les mies mans an sabut guanyar
lo preu: e la honoz dauant la mage
stat del serenissim **Key** de Angla
terra: e dels jutges del camp: com
acauallers obzant enuers ells no
conexer: ni saber qui eren: la mort
axi be era presta per ami com per
aells: e si los magnifics jutges ol
camp seran requests per vos: o p
altri trobareu ab tota veritat venir
armat contra mi ab armes inu /
stes: no de cauallers qui ab empre
sa feta venir: portant en les cames
de paper engrutat argent pellat: e

altres coses les quals no cur dir: e
lo cars per vos ami polat ma la /
mer defeniant mon dret honoz: hi
fama: io content ab la ajuda de no
stre senyor deu: e dela sacranilima
mare lya senyora nostra: e del be /
nauenturat caualler mon senyor
sanct jordi: vostra requesta acora
vltima abus: e acostum del real
me de Franca acceptat: e per lo car
rech per vos ami dat: jasia ami p
tangua: deuise fer la baralla no aca
uall pque no diguesieu que ab mil
lozia de cauall vos agues mort: o
vengut: mas apeu ab acha de .vii.
palms sens croxer ne falsa maestri
a: tal com es acostumat de portar
en lisa: spala o quatre palms enmig
del pom fins ala punta: punyals o
dos palms e mig: pregant vos no
me scriuissieu mes: car no rebzta p
letra vtra: sino q vingau psonalmet
e no ab procurador: e alegur vos q
no ridreu treball o anar p lescoztes
dels grans senyors: ni de reuerlar
armes: e de moltes altres desone /
stats que son exides de aqueixa fal
sa boca sots escrita dela mia ma ab
lo sagell deles mies armes enpremta
da: partida per. **A. 15. L.** en la
Ciutat de Londres: feta a. xiii. de
Juliol.

Trant lo blanch.

capitol. lxxx.

Com lo Key darmes: e la don
zella sen tornaren ab la resposta de
Trant.

h. ii.

Lo dia apres que lo
Rex darmes presen
ta la letra a Tirant
ague la resposta: e p
stament parti ab la
donzella: e apleguars que foren en
la terra ferma. Prestament sabe Izi
rielayson de mutalba com lo Rex
darmes venia ab bona resposta: de
senpacha de posar se en orde de to
res les coles necessaries: co lo Rex
darmes e la donzella foren aplegu
ats legi la respoosta: e lo dia seguent
pres comiat de tots los parents: e
pareres: e parti dela sua terra molt
be accompanyat: e lo Rex darmes
sen torna ab ell: camina cat per ses
jornades per terra e per mar: fins
que son dauant lo Rex de Angla
terra: com ague feta reuerencia al
Rex e ala Reyna demana qual e
ra Tirant: e per lo Rex darmes q
vestia lo mato que Tirant li auia
dat coz li presenta la letra stimauē
que valia passats .iii. milia scuts. E
lo Rex darmes li dix. Seyor aqst
es lo qm dona aqst mato q porte: e
en aqst doni la vtra letra: e aqst la ac
cepta hem feu resposta. Izirielaysō
ana vn poch deuers Tirat. E tan
be Tirant ana deuers ell: e abraça
rense: mas no ab bona voluntat.
Parla lo caualler e dix Tirat puix
iom concordes de nostra batailla
per mi requesta e p vos acceptada
supliquem al senyoz Rex: o a
quells quiu han defer: que esta nit
ho per lo mati nos posen dins lo
camp: e deixen complir nostres ar
mes. Molt so content dix Tirant
e pso per la ma sinestra e posal ala
part dreta. Com foren dauant lo

Rex graciosament los dos lo sup
plicaren que fos de la merce que en
aqll dia ells poguessen entrar dins
lo camp. Ami par dix lo Rex que
no es raho: pso co vos veniu ara
de cami: e si altra cosa li esdeuenia
pozia dir la gent per canssament ol
treball del camivos seria vègut: em
pero vinguen los jutges: e vèguts
diguere que per res fer nos pozia:
coz lo dia passat era dat per entrar
dins camp clos: e forçat li couenia
desperar fins en aquella jornada.
Dix lo caualler Izirielayson: yo fo
ra molt contet que ara yo pogues
executar lo perq so vègut: mes que
sim donassen vn regne. Per cōten
tar vostra voluntat dix Tirant vol
ria esser ja dins la liga. Lo Rex li
feu molta honoz: e tots los dela
cozt. E lo Princep de Gales lo afa
uozia molt p ferne enuig a Tirat
perço com li hauiamoz lo Ala: e
e perque auia combatuts los .iiii.
cauallers: que ell ab altres los volt
en combatre: lo Princep sercaua
li totes les coles que dan y desonor
linpogues ventr. Lo seguent dia Izi
rielayson supplica al Princep de Ga
les que anassen ala sepultura dels
dos REXs que ell volia veure si res
hi fallia. E lo Princep per conten
tarlo son content de anar. Com lo
caualler ven la sepultura stigue mi
rant: e ven los .iiii. scuts dels .iiii. ca
uallers: e sobre aqlls ven los altres
iiii. scuts de Tirant: los quals auia
allí fets posar com auia vengut acal
cun caualler: prenia lo seu scut e aqll
del caualler que auia vengut: e deco
tinent los feya portar ala sglefia de
sant Jordi: e comanans al pziog

dela Iglesia per aquāt ell tomas en
 la terra los fets posar en la sua capel
 la per auer aquella mūdana glozia
 Izrielayson conegue prestamēt les
 armes de son senyor: e del Rey de
 Apollonia: e dels Duches lança
 dels seus hells abundants lagre/
 mes: e ab grans crits se llaēntaua
 dela mort de son Rey e senyor: e
 tanta son la dolor que ague dela
 mort de son senyor: que cuytada/
 mēt ana per despenjarlos scuts de
 Tirant: e tant era gran que ab la
 ma hi basta: e pres los ab gran ira
 e lançals per terra: e los altres leixa
 allí penjats: e anant açí plozāt veu
 en lo tabernacle les armes de son
 senyor pintades: e sobre aquelles
 les armes de Tirant: e ab lo cap hi
 dona de tan grans colps: que qua
 si mig elmortit lon leua lo Príncep
 e los altres que allí eren: com son
 reconat obzi lo tabernacle: e veu
 son senyor en lo punt que stava: pōs
 lin tanta de dolor mesclada ab stre
 ma ira que la fel li esclata: e aquí de
 continent morí. E certament seny
 or si ell no fos mort en la forma q̄
 morí: no sescusaua vna mala jozua
 da: car sabuda la noua per Tirant
 del gran vltimatge que lo caualler li
 auia fet en los scuts: prestamēt nos
 som armats. ccc. homens tots ab
 arnes blanch ab Tirant: e lo Prí
 cep forçadament tenia de ajudar a
 Izrielayson: e açís foza mesclada
 tota la gent quey foza morta e na
 frada molta gent de vna part e dal
 tra: e segons senyor que he hoit re
 citar aquest Izrielayson era molt a
 mat e fauorít per lo Rey qui era d'
 Frísa: e li auia dat molt de sos bēns

e vltra açó lo autā fet vílrey de tota
 la terra: e aquest tenia vn altre ger
 ma que no era menys afauorít del
 Rey de Apollonia: e lo vn germa
 stava ab lo vn Rey: e laltre stava
 ab laltre. E com lo germa de Izrie
 layson sabe que ion germa era po/
 sat en garge de batalla per venjar
 la mort dels dos Reys: ab molta
 dolor e congoixa se partí de Apol
 lonia per anar hon era son germa
 cō son en Frísa demana de son ger
 ma: e sabe noua certa com pochs
 dies auia que era passat en Angla
 terra per combates ab Tirant lo
 blanch: e sens altre deliber partí p
 anar ala mar: com son arribat al
 port: troba los seruidors de son
 germa que li regitaren lo car: de sō
 germa: aquest ab molt gran ira açí
 per la mort dels Reys: com per la
 desauentura dela mort de son ger/
 ma: prestament se embarca: e passa
 ala cort del Rey: e ans que li anas
 afer reuerencia volgue anar ala Igle
 sia de sanct Jordi: e no troba allí los
 scuts: car Tirant los amia fets por
 tar al seu aleujament. Com aquest
 caualler veu que noy eren: feu la o
 racio apres mira la sepultura dela
 Reys: e dls Duches: e lo loch hon
 auien posat son germa continua/
 mēt lançant dels seus hells viues
 lagremes: lamētantse dela llur grā
 desauentura: partís de aquí e ana a
 fer reuerēcia al Rey e ala reyna e d'
 mana pōstamēt d' Tirant: lo qual en
 açll cars stava plāt ab vnes dames
 Com Tirant sabe que aquell ca/
 ualler lo demanaua deixa les ra/
 lions de les dames: e ana pōstamēt
 h. lll.

danant lo Rey. Lo caualler qui
ven feu principi a tal parlar.

capitol. lxxxi.

Com Thomas de muntalba re
guri de batalla a Tirant per ven
jar la mort dels Reys: e la mort de
son germa.

Girant yo so vengut
aqui per vejar la mort
de aquell virtuos ca
ualler Izrielayson de
muntalba germa meu
e per dret d'armes refusar nom de
nen: e aquella per aquella requesta
que mon germa vos volia comba
tre: aquella mateixa vos combatre
a tota vltima: e sens afegir ne leuar
ne res. Caualler respos Tirant: la
vostre requesta seria dita voluntaria:
e no necessaria: e tal batalla no au
ria loch: ne los jutges la leixaren ve
nir ala vera si d'ultra: parlan de
vostre boca lo que dir ouen car yo
us asegure si lo pu es honoz: quen
breu vos iereu seruit de tot lo que
demanau. Tirant ami par que yo
us he prou dit per venir ala vera
pratica de cauallers: majorment
veus aqui la letra q mon germa vos
feu: e la resposta per vos feta ab la
gell devostres armes sagellada tot
lo que en aquestes lletres se conte a
ultra: vos ho combatre. E stre
nyen la batalla dix Tirant: nous
poseu per les rames: que tot lo que
dit auen noy basta: car de vostra
propia boca ho auen adit: altra
ment no acceptaria vostra requesta
Yo so persona conjunta a Izrielay

son de muntalba: e sens dir tantes
rondalles: e no abundar en para
les dits: com a gran traydor auen
mort amon sobiran Rey e senyor
lo Rey d'Francia: lo germa lo Rey
de Apollonia: qui graciosament
mauia criat: e p aquest cars de tra
cio vos offir com arequeridoz a vl
tranga executadoza de mort: no pu
guam fallir lo hu o laltre mesclant
hi la mort del meu bon germa: q
yo rat amaua: e dona si en son par
lar. Dix Tirant la concordia dela
batalla yo accepte com adfenebor
del cars de traicio per vostre germa
e per vos ami polat: dits que men
tiu per vostra falsa boca: no resta
mes entre nosaltres sino que poseu
vostre garze en poder dels jutges
del camp: perço que si ala jornada
per ells assignada vos fallien segons
costuz del realme de Franca segons
vostre germa laua requesta: e per
mi acceptada: yo pogues viar de
rots aquells drets pertanyets ade
fenebor contra requeridoz de tan
leig cars: coz per dos germans mes
star polat. Lo caualler se leua del
cap lo bonet que portaua. E Tirant
pres vna cadena doze polat
ho en poder dels jutges del camp.
E com aço son fet los dos cauallers
se abazaren es besaren amane
ra de perdo ques fehia lo hu al al
tre sis matauen. Lo dia assignat de
la batalla Tirant per guanyar a
nostre senyor dela part dix al canal
ler pient lo Rey al entrar dela sgle
sia: yo seria be content si avos pla
cia entre nosaltres agues pau: a
moz e bona amistat: e vos que per
donassiu ami: e yo perdoate avos

deles injurtes que vostre germa e
 vos me auen dices: e ago no pèu
 quen digna p couardia:ans lo pñ
 per entrar en la batalla ara o tota
 hoza quels jorges mo manaran:e
 prometteus de anar apen descalç a
 la casa sancta de Hierusalem:e star
 hi vn any e vn dia : e fer dir calcun
 dia .xxx. milles per les animes dels
 Rey e dels Duchs: q yo de mes
 mans he mort: e per la mort de
 vostre germa q noy he res iabut .
 Elst cavaller era nomenat Tho
 mas de muntalba home de stre /
 ma força: molt ben proporcionat
 era tã alt de cors: q tirat scassamèt li
 pleguaua ala gita : e era molt mes
 valentissim cavaller que l'irclayio
 son germa . Com lo cavaller veu
 parlar axi a Tirant pèsa en si que
 per temor ho dehia que havia oïl
 E molts altres cavallers l'volgue
 ren jutgar per lo que havia dit: e e
 ra tot lo cōtrar:car nou fehia sino
 per fer alguna satisfactio dela mort
 dels .iiii. cavallers. Moltes dones e
 donzelles diguerē a Tirant ques
 concordas ab Thomas de mun
 talba : e que no entras en lo camp
 ab ell : perquant era home lo mes
 fort: e mes gran que en tota la cre
 stianitat se trobas en aquell tēps .
 E Tirant los respos senyores no
 dupten en res: que si dues voltes e
 ra majoz que no es :e fos tan fort
 coz samiso putx ferro haia en mig
 dell e de mi:nom fa dupte me faga
 sobres. Mirau Tirant digueren
 les senyores no deuen desestimar
 les coses q deli se fan estimar :car no
 volriem perdesseu lo merit dela fe:
 e les cavalleries e honors que per

vostra virtut haueu sabudes ate /
 nyer: se perdesseu totes en vn punt
 car lo cavaller aparer de nosaltres
 te molta valentia :e perço vos vol
 riem consellar e pguar:si bonamēt
 le podia retractar q nos ses aque /
 sta batalla molt ne seriem aconso
 lades. Seyozes yo he feta la offer
 ta vn poch carregosa per amir:de a
 gi auant ell sap q ia de fer: ia nostre
 senyor de ma part: e la resta vigua
 coz venir pugua:yo se be que lo ca
 ualler es valentissim e tal fama li fan
 per lo mon : empero a valentia de
 negu noy fretura dar testimoni: e
 moltes voltes se segueix que tal es
 loat de virtut quen poseheix molt
 poca:ara daume ligencia que hoza
 es quem vaia ha armar. Totes a
 quelles dames se feren venir lo ca
 ualler e pguarenlo molt la batalla
 cessas ab volutat deles parts. E ja
 mes lo cavaller hi volgue aderir :
 ans ab molta superbia respos que
 nō faria res per elles : ni per psona
 del mon. Après que lo Rey se fon
 dinat ala hoza assignada:los cauallers
 anaren al camp en la seguent
 forma . Lo Thomas de muntal
 ba anava a peu tot armat : e porta
 uenit .iiii. lances baixes: e en la pme
 ra lansa anava lo Princep de Ga
 les ab molts Duchs que la por
 tauē. La segona lansa al costat dret
 portauen Comtes:e lo Marques
 del sanct en peyre . La lansa del co
 stat sinestre portauen cavallers. La
 lansa detras portauē honzats gē
 tils homens:e ell anava en mig de
 tots: e axil portaren fins ala por
 ta del camp : hon stava vna gran
 tenda parada :e allil posarē : e tots
 b.iiii.

los qui lo hanien acompanyat pñ
gueren comiat dell. **E** Tirant ana
ab les.iiii. lāges:empezo no volgue
consentir cauallers portassen les lā
ges: sino donzelles atores les .iiii.
pñ dles lāces:les mes belles e mes
galanes:e mes abillades de tota la
cozt:e ell anaua sobzevn bell cauall
tot blāch: ab molts ministres:trō
petes:e tambozinos mostrant grā
alegria. **Com** Tirant fon dins la
sua tēda regracia atores les dames
la molta honoz que feta li hauien.
E cotes les donzelles se agenolia /
ren en terra:e supplicaren ala diuia
bondat que donas vida:e victoria
a Tirāt. Los fels elets per los jut
ges pñgueren pñmer a **Thomas**
de muntalba perço com era reque
rido: posarenlo dins lo camp en
vn petit papallo:que cascu tenia de
geri ala vn costat del camp:e cascu
portaua en la ma vn ventaller per
lenyar los.iiii.cārons del camp. **A**
pres entra Tirant:perço com era
defenedoz:e feu reuerencia al **Key**
e ala **Keyna**:e senya lo cāp: fet aço
caicu en ion papallo. **E**lgueren.ii.
frates del orde de sanct **Francesch**
dela obseruanga permanamēt dels
jutes:e tornarē aconfellar: fet aço
combreguaren ab vn bogi de pa:
car nols darien en aquell cars lo
cozs de ihesu crist. **A**pres que los
frates foren partits e fora dela lica
vengueren los jutes:e pñguaren
molt al caualler qui era requeridoz
volgues perdonar iniuries que se
tes li aguessen:e deaço lo pregnaua
lo **Key**:e ells. **Lo** caualler respos
Senyozs molt magnificos be po
deu veure que no es ara temps ne

hoza que yo haia aperdonar la in
juria de mon **Key** e senyoz lo **Key**
de **Frīsa**:e del meu germa:e de aqll
qui mauia criat lo **Key** de **Apollonia**:
e per cosa en lo mon no deica
ria mon clam e demanda: per tot
lo tresor la gloria e honoz que en a
quest mon yo pogueshauer. **E** ca
ualler diguerē los jutes posau vo
stra libertat en poder dela mage /
stat del senyoz **Key** e de noialtres
jutes del camp:triarem la majoz
part dela honoz per auos perço cō
sou requeridoz:e la offenia es devo
stre senyoz natural:del vostre ger
ma:e del **Key** qui criat vos hauia
açi som per fer imena de tot. **E** no
tinguam tantes noues dix lo cauall
er ab gran superbia queu dix: que
la batalla vull:e nom parieu de cō
cordia: ni perdo no por hauer ne
gu de mi:sino q ab la ma mia cruel
e caillāt spāsa dare mort nefādicia
ba aquell mal caualler e gran tray
doz **Tirant** lo blanch:salificadoz
de armes entre cauallers o honoz
no acostūades portar en batalla.
Com sou tal digueren los jutes:q
ab superbia volem vengre les ba
tailles: no sabem cō **Lucifer** ne fon
lāgat del gel:e perde la cadira de be
nauenturança dela gloria eternal:
volent esser egual ab aquell qui lo
hauia creat:e lo **Señoz** qui es hu
mil e piados ple de molta miseri /
cordia perdona ha aquells qui tāt
de mal li feren: y en la creu lo posa
ren:e agueren fet venir vn preuere
ab la custodia:e ab lo corpus en la
ma entra dins lo papallo. **E** dixli:
caualler no fies cruel aton senyoz e
creadoz: lo qual ta creat ha ymar

ge e factura sua: puix ell perdona als qui mort li donaren perdona lo / que bonamēt perdonar dens. Lo caualler le agenolla com ven lo precios coze de ihesu crist e adoza: a pres dix senyoz tu perdonist ators aquells qui mort te donarē: yo no perdo ni vull perdonar ha aquell traydor repzonar perjur de Tirāt lo blanch. Los jutges anarē al palllo hon staua Tirant e diguerē li: i volia perdonar a son contrari. Dix Tirant haueu parlat ab lo requeridor. Digueren ells que si: yo parlaré com a defenedor dix Tirant: si lo caualler vol batalla: yo so aq̄ prest: si vol pau p lo semblāt veja ell qual li par millor: e mes le gur per aell que de tot sere yo content. Los jutges vehē la bona rel posta de Tirant tornaren al caualler e diguerenli no saltres lom stas ab Tirat: e ans offert per part sua defer tot lo que no saltres jutjarem e perço vos volem tornar apreguar que poieu aquestes fets en nostre poder: e ab ala ajuda de nostre senyoz la honor vostra sera ben salua. Quāt me desplaui dix lo caualler que voleu tuzmentar al qui tant tuzmentat sta: prou paraules ha / neu despes: e coz mes ne direu mes en va les despèdren. Dix lo hu dls jutges anem nos ne: que en aquest home cruel no trobariem res que o be fos. Partirēse los jutges mal contents del caualler: e feren tres railles a cascuna part: e partiren lo sol segons acostumē de fer: perque no dōas mes en la cara al hu que al altre. Ser ago los jutges pujarē

en son cadafal: e toca vna trōpeta: e feren cziada per tot los quatre cantons dela lica no fos negu gosas parlar: o sir: senyalar sots pena de mort: e feren fer tres fozques fora dela lica. Com tot ago son fet La trompeta toca: leuaren los papallons: e posaren los cauallers en la primera railla. E los quatre fels stauen ab lo hu: e los altres quatre stauen ab laltre: ab vna langa que dauant acaicu dells los tenien: los dos a vn cap: los altres dos al altre: aq̄ sa per detent los cancellers perque no pzingues mes terra lo hu que laltre sino que vingua ala cominal: e portenli la langa endret delvètre perque no li faga enuig en la lāga: o acha: ho so que porta en les mans. Com fozen en la primera railla stigueren per bon ipay: e torna a tocar la trompeta la qual sta alt al cadafal del Rey o dela jutges. Com ague tocat lo abolorit dix vn Rey darmes. Deixen los aler por far son deuer: e passarēlos en la segōa railla: aps vn poch ipay torna la trompeta a tocar: e passa / renlos en la tercera railla: e lo hu staua en dret del altre. La tercera volta que toca la trompeta: dix lo Rey darmes. Leixa los aler: e los fels alilarē lens lances sobre lo cap e leixarenlos anar. E com los fels agueren leixats: lo caualler satura e nos mogue. E Tirant que ven que nos mouia giravn poch al tres del camp: e ananas passiant. Coz lo caualler ague stat vn poch pensiant cuyta enuers Tirāt e dirli girat traydor. E ell resna.

e axot combat yo. Lo combat fon entre ells molt dur e fort. Empero lo caualler era tan gran: e de tanta forza: que daua los colps tan poderosos a Tirant: que a cascun colp que li daua li fehia inclinar lo cap ben baix. Com aque durat axi per bon spay la batalla: e al parer de tota Tirant hauia lo pijor fonli forçat de posarse en desfilio: e lo caualler li tozua adonar vn tan fer / colp sobre lo baginet: que los dos genolls li feu ficar en terra. **E** Tirant axi com stava ab lo vn genoll en terra agenollat tirali vna punta dacha: e donali en l'engonal: e nafal: car no portauen bragues de mailla: Tirant se leua prestament e la batalla tozua molt fort entre ells e molt fera entant que lo caualler quis sentia nafrat pensa en portar la batalla prestament asi auent bupre nos dellagnas: e tirali vna punta endret dela vista ab tanta forza que la bavera del baginet li passa e alli lo enferriga: que la punta dela acha li tocava al coll: e feu li algunes nafres: empo no entraue molt e axi enferricat lo porta de mig del camp fins aposarli les spatles en la lica: axil tingue per bon spay: que Tirant no podia moure peu ni ma. **E** la ha vist la senyoria vostra se / nyoz que les barailles com se fan acostum de França: si trahen peu brag: o ma fora dela lica: si request nes lo jutge de justicia loy ha ofertai llar: e certament en aquell cars yo stimaua molt poch la vida de Tirant: e stant axi en la forma del sua dita lo caualler nol podia sota sobrar: perque solta la ma dzeta de

la acha e alçali la careta del baginet: e ab lo coze e ab la ma sinestra cental fort enferricat: e com ell veu que li tenia la careta alta ab la manyopa dauali en la cara: e dehiali a tozua traydoz la tragio que has feta. Com veu que Tirant no parlaua ni dehia res: e q ab la manyopa no li fehia prou de mal: pensa de llançar la manyopa dela ma: e prestament ho feu: e posali la ma entre la galta e lo baginet: e coze lo ringue molt fort solta l'altra ma dela acha: e lansa la manyopa dela ma e posalay en l'altra part entre la galta e la estofa del baginet: e la acha caygue del caualler. Com Tirant se veu desenferricat: empero stava ben pres alça la sua acha ab la vna ma: e feta en la ma del caualler: ays ab la punta donali dos ferides e fonli forçat de soltar les mans. **E** lo caualler troba sens acha e sens manyopes: e tira la spada. Mas li valia molt poch. Que Tirant vehent se delliuere l'optal de grās colps ab la acha: e axil feu retraure fins al altre cap ola lica: e feu li posar les spatles peguades ab lo palench. Com lo caualler se veu en tal punt feu principi ha vn tal parlar.

capitol. lxxxii.

Com Tirant e Thomas de mitalba se combateren: e Tirant fon vengedoz.

Orist miserable de mi ses vettura: e be fo trista la hoza del menaximent: e be es sta da gran la mia desventura de peroze les manyopes e

la acha lo millor de tot lo que tenia. Ara caualler dix **T**irant vos maneu i crimiñat de traço: renunçiau al clam: e leixar vos he cobzar les manyopes e la acha e tornarem altra volta acómbatre atora. **V**ltraga **T**irant dix lo caualler: si aqueixa gracia vos me feu yo de bon grat renunçiare atot lo que voleu. **E** pstantment **T**irant crida los fets: e p sent ells lo caualler renuncia al claz dela traço: e donazē al caualler la acha e les manyopes: si be les más tenia be nafrades: e la nafra del vè tre quel fehia gran dan per la molta sanch que perdia. **T**irant se adoba la careta del baginet: e posas en mig del camp sperant laltre quant vendria. **C**om lo caualler ague cobzat les armes: tornaren ala batalla la molt mes brava que no era stata: e dauense los colps molt fets seus pietat alguna. **E** **T**irant te aq stavirtut que nos pot perdre jamés per ale: que li dura tant com vol. **E** laltre caualler axi com era gran e gros tenia molt poch ale: e moltes voltes li fallia: e reposauas sobre la cha per recobzar ale. **T**irant conegue lo defalt que laltre tenia: e nol deixaua repolar per ques canstas: laltre per ques deslagnas tentia a noues: vna volta acostantse molt aell: altra sen apartaua: en tant que lo pobre de caualler fehia son gran sforç de dar grans colps tan mortals com podia. **E**mpero ala fi per la sanch que perduda hauia: e per defalliment del ale que no li ajudaua vengue en punt: que les carnes nol podien sostenir. **C**om **T**irant conegue que los colps que lo canal

ler li donaua erē molt fluytos: que nauia molt poch sentiment: acostas aell ab la acha altra: e donali sobre lo cap en dret dela ozella tan gran colp: que tot lo torba: e tornalin a dar altre que li fon forçat que cay / gues en terra: e dōa molt grā colp perque era molt pesat. **E** pstantment **T**irant li fon desus alçali la carera del baginet: e posali lo punyal en lo bull per matarlo: e dix li: caualler de bona ventura statua la tua anima: e no vulles consentir que vaja atotal perdicio: atozgar per vègut pux ja has renunciat al clam e ala ifamia: que tu e ton germa me hauiou posada: e donam per leal e qui ti. **E** ar nostre senyor qui es coneixedor de veritats: e vègedor deles batayles: ha vista la mia ignoçencia: no mereixent mal en res: mas com acaualler ab tot aquell pill dela mia persona: com era dels **K**ays e dels **E**uchs ab lo diuinal auxili yo obtenguí victoria dells: e si tu vols fer lo que te dit: yo so cōtent de perdonarte la vida. **P**ux la fortuna ha permes o vol q axi sia dix lo caualler: yo so content defer tot lo quem manaras: per deliurar la mia miserable anima dela mort eterna. **T**irant crida als fets: e en presencia dells se desdigue del leig cars de traço que posat li hauia: e als notaris del camp ne feu leuar acte. **E**pres **T**irant lo leixa: e posas en mig del camp posa los genolls en terra: e sen labors e gracies ala diuina bondat: com ab la subuencio sua hauia obtesa victoria: e feu principi a semblant oracio.

capítol. lxxxiii.

La oració que feu Tirant a ps
que ague venguda la batalla.

O Sacratissima trini /
tat gloriola adoz te
genolls ficats besant
aquesta terra: que axi
com aquell qui sou
vn deu vn senyor: vn creador: del
qual rebem tots benefici: que et sia
dada honoz: gloria: e benedictio: a
ra e en pertostemps amen. **O** ihs
su crist saluador e redemptor del
mon: prech te p la cara amor qns
has: e per la tua humanitat glorio
sa: e per la tua preciosa sancho: quem
guardes de peccat hem portes a /
bona fi: hem faes participant en
los meritis ola tua mort amargosa
E faç te senyor ifinides gracies de
les moltes honors que mas feres
hem faç cascun dia no essentme yo
meretedor com yo sia vn grã pec
cador. Mas per la tua ifinida mis
ericordia e pietat mas volgut deli
rar de aquest perill: e de tots los al
tres. **P**er q̃t plagia per los meritis
dela tua sacratissima passio me vul
les dar victoria contra tots los me
us enemichs: puix mas dar e posat
en lo orde de cavalleria: me faces
gracia: que puixca mantenir aquell
a honoz e gloria tua: e en augment
dela sancta fe catholica. **E** no per
metes senyor: que en negun temps
me pugua luyar de tu perque pu
gua venir ala fi perque so creat. **O**
inmaculada verge **M**eyna de para
dis aduocada dels peccadors. **O**
vera consolacio mia grandissimes
gracies te faç: e al teu glorios fill de

la victoria e honoz que he obtesa
de aquesta batalla: e de totes les al
tres. **E** lerge digna nom desenpars
en negun temps: perque pugua /
loar e beneir lo teu glorios fill: e a
tu per tostemps amen.

capitol. lxxxiii.

Lom trag:eren ab molta ho /
noz a Tirant: e donaren sentencia
de traydor contra laltre cavaller.

E nida la oró tirat se
leua e ana al rey e als
jutges: e supplicals lo
complisen de justicia
E los jutges deuallaren al camp: e
feren pedre al cavaller: e ab les spat
les primeres lo feren portar fins /
ala porta dela lica sens negunes ar
mes offensives: e Tirant anaua a
pres dell cara per cara: e Tirat ab
la espasa alta en la ma. **L**om foren
ala porta ola lica aturaren aqui lo
cavaller: e ferenlo desarmar: e acal
cuna peça de arnes quel leuauè la
lançauen sobre lo palench: e calia
foza de tot lo camp. **L**om fon del
tot desarmat los jutges donaren
sentencia donantlo per fals: e deile
al: de vengut: e de perjur: e de se mè
tir: ab la esquena que tenia girada
deuers la porta: e axi areuers lo fe
ren exir primer q̃ anegu: e axil por
tarè fins ala sglesia de fact jordi: ab
molts improperis q̃ los fadrins li fe
hiè: e Tirat tostemps anaua aps ells
Lom foren dins la sglesia vn por
sant pres vn bag destany: e ab

aygua molt calenta li dona per lo cap: e per los hulla dient aquest es aquell caualler desoit: e vengut: e fementit. Apres vengue lo Rey ab tots los fars: e dones e donzelles e Tirant ana acavall armar axi coz stava: e acompanyarenlo fins al apartament del Rey: allí lo desarmaren les donzelles. E los metges curarenlo: e vestis vn manco de brocat forrat de marcs gebelins quel Rey li dona: e feulo lopar ab ell. Apres lopar li feren moltes danges: qui durarè tota la nit fins prop del dia. Apres senyor que lo caualler uengut son guarit: mes se afaire en vn monestir dela obseruança de sanct Fragesch. Apres poch dies partim ab licència del Rey: e anam en Escocia ab Tirant per ferli honoz al dia óla batalla. E p lo Rey de Escocia: e per la Reyna nos son feta molta honoz. La Reyna: la qual era jurge óla batalla e del cap com ella foren dins la lliga per fer les armes veu que lo seu caualler portaua lo baginet ab millozia: e ab gran frau: nols volgue deixar combatre sino vn poch: e no deixa venir la batalla afi. Etiam senyors vos altres cauallers entesos en honoz: hi en les armes: Tirant en presencia del Rey: e molts nobles señors e cauallers: feu jurament solenne de no entrar en batalla ni enpedze fer armes negunes: fins atant que aquesta batalla fos venguda afi: e Tirant de tot aço son content: e axi jura ben promes. Apres vengue Izrielayson de muntalba e reqril de batalla icriminantlo de cars ó trago. A qual de aquests dos de

nia primer acorzer: al jurament q fer hauiá pñent los bons cauallers o al cars ó trago que li posaren Izrielayson: e son germa. Moltes rahons si poden fer duna part hi daltra. La determinacio deixe als bons cauallers de honoz. Senyor que dire ala senyoria vostra de Tirant en xi. camps de lliga a tota vltança es entrar: e de tots es stat vengedoz sens altres q na fer: qui eren armes retreres. Senyor dix Diaseb: yo haure enuiada la senyoria vostra en tantes rahons que he explicat: lo sopar es prest: e Tirant es ma / ior dom sta veguada: aps lo sopar dire ala senyoria vostra lorde e fraternitat: que lo senyor Rey de Anglaterra ha stablit: quasi es ressemblant al orde dela taula redona: q lo bon Rey Ric en aquell temps copli defer. Diasebus dix lo hermita molt stich acósolat del estil de vostre gentil e auisar parlar: e de tota la practica que en lo stil deles armes es seruada: en special del famos caualler Tirant lo blanch: qui tates bones: e virtuosas caualleries en molt gran jouent ha fetes: e gerra / met yom tinguera per los mes benaueturat crestia del mon: si tiques vn fill axi virtuos: e complir de tantes bondats: hi en lo orde de caualleria tan sabet: e si ell viu pozan dir sera lo segon monarca. Acabāt lo hermita les darreres paules vingue Tirant ab molta humilitat al pare hermita: e ab genoll en terra li dix. Mereixedoz de molt mes honoz: si ala senyoria vostra era placent de acceptar vn petit sopar de aquests mos senyors que axi son e germans

meus: molta seria la gracia que la senyoria vostra nos faria a ells e a mi. Lo virtuos senyor pzarich en tota gentilea ab cara molt affable se leua e dix. Per be que ami no sia donat a ço defer: yo per contempla cio e amor de vosaltres ho fare. E tots en temps anarem apzes d'la lucida font hon trobare moltes tau les parades: e asegurs d'ada la be nedictio p lo pare hermita forem seruits de viandes singulars: e en tanta abundancia com li propia, m'er sollem dens vna gran Ciutat per ço com Tirant hi havia sabut prouehir. Aquella nit passarem ab molt gran plaer parlant de moltes caualleries: que en les honrades festes eren stades fetes. Les quals si totes hania de regitar noy bastari en .x. más de paper. Empero lo dia seguent com lo hermita son denal lar dela sua celia que havia acabat de dir les orzes. Tirant ab los al altres ixqueremli alencontre: e tots li ferem gran renerengia de genoll fentli molta honoz. E ell molt graciosament los regradia la molta honoz que tots li fehié. Asegue rense en la vert e flozida praderia: axi com fer hauen acostumat. Lo hermita los tozua ab amor gran apguar: que ell pogues saber com era stada instituïda aquella fraternitat: que per lo Rey son senyor a ra nouament era stada feta. Entre tots los cauallers foren fetes moltes cortesies: qual de tots parlaria. E de tots foren dades les vens a Tirant: empero ell no volgue parlar: sino que pregua ha Diasebus que puix havia dit lo principi: que

tambe digues la fi. E Tirant leuas e anasen per dar orde de haure les coses que tenien a fer al pare hermita. Lo virtuos Diasebus se leua lo bonet del cap: e feu principi a tal parlar.

capitol.lxxxv.

Com son instituïda la fraternitat del orde dels cauallers dela Barrotera.

A era passat lany e lo dia: e les festes eren complides de solen nizar: Com la magestat del senyor Rey trames apzequar a tots los stades ques volguessen esperar alguns dies: per ço com la magestat l'ua volia fer publicar vna fraternitat: la qual nouamēt havia instituïda de .xxvi. cauallers sens q' negu no fos reproche. E tots de bon grat foren contents de aturar. E la causa e principi de aquesta fraternitat seyor es stada aquesta ab tota veritat: segons yo e aquests cauallers q' aq' son ha uem horda regitar p boca del senyor Rey mateix. Com vn dia deso las ques fehiem moltes danges: e lo Rey hauen dancat resta per reposar al cap d'la sala: e la Reyna resta al altre cap ab les sues donzelles: e los cauallers dancauen ab les dames. E son fort que vna donzella dancat ab vn caualler aplegua fins en aquella part hon lo Rey era: e al voltar q' la donzella feu cayguet la liguacama dela calça: e al parer de tots deuia eir d'la sinestra cama e era de simolça. Los cauallers qui pzo p lo Rey eren veren la liguacama que li era cayguda en terra.

La donzella aquesta se nomenaua Madze silua. E no penseu senyoz que aquesta fos mes bella q̄ altra: ni res de tot lo que mostraua fos gentil: mostra vna poca de parençeria: es vn poch desenbolta en lo dāçar hi en lo plar: cança rasonablement. Empezo senyoz trobari en d̄stea. ccc. mes belles e mes agracia des q̄ aq̄sta: mas lo apert e volutat dels homens ion repartits en moltes maneres. En caualler d̄ aquell qui stauen prop del Rey li dix: Madze silua les armes de vostra cama haueu p̄dues: par me que haueu tengut mal parçe: que no les vos ha labudes liguar. Ella vn poch vergonyosa deixas de dāçar e corona per cobzarla. E vn altre caualler fon mes prest que no ella: e presa Lo Rey: qui ven la liguacama en poder del caualler: prestament lo crida: e dixli: que lay liguas en la cama sobze la calça ala part sinistra dauall lo genoll. Aquesta liguacama ha portat lo Rey pailats. iiii. mesos: e james la Rey na li dix res E com lo Rey mes se abillaua de milloz voluntat la portaua auista de tot lo mon. E no fon negu en tot aquell temps rigues atreumēt de dirloy: sin vn criat del Rey qui era molt afauozit: qui ven que mal la duraua. En dia que staua sol ab ell li dix: Senyoz si la magestat vostra sabia lo que yo se: e la murmuracio de tots los strāgers: e del vostre regne mateix: d̄ la Rey na: e de totes les dones donoz. Que pot es ser dix lo Rey diguesmo prestamēt Senyoz yo ho dire: que tots stan admirats de vna tan gran nouitat

com vostra altesa ha volgut fer de vna minima: e deiecta dozella: e de baixa cōdicio entre les altres molt poch stimada: que la altesa vostra ne porte seyal en la persona vostra auista de tot lo mon tā lonch rēpa ja bastaria que fos Rey na: o enperadriu per fer tanta mencio della: e com senyoz no trobara vostra altesa en aquest vostre regne donzelles d̄ major auctoritat en linatge: y en bellea en gracia: y en saber e complides de moltes mes virtuts: e les mans dels Reys qui len molt llogues: que apleguen lla hon volen. Dix lo Rey donchs la Rey na sta de aço mal contenta: e los strāgers e los del meu regne ne stan admirats dix tal paraules en frāces. Du ni soy: qui mal hi pense. Ara yo promet adeu dix lo Rey yo insti / tuire e fare sobze aquest fer vn orde de caualleria: que tāt com lo mon durara seza en recordacio aquesta fraternitat e orde que yo fare: e en aquell p̄nt se feu desliguar la. iij. molça: que nola volgue mes portar ab molta malēcolia que li resta: empero non feu demostracio alguna. A pres senyoz complit defer les festes axi com dix he ala senyoria vostra feu la seguent ordinacio. Primera ment fos feta vna capella sotsjnuocacio del benauenturat senyoz s̄ct jordi dins vn castell: quis nomena Ondisoz ab vna gentil vila quey ha. La qual capella fos feta ama / nera de cor de lglēsia de monestir de frates: e al entrant dela capella a man dreita fossen fetes. ii. cadires: e ala part sinistra altres dos: e de all auall en cascuna part fossen fetes

xi. cadires: e fins que fossen en nòbre
 de. xxi. cadires: e en cascuna que ie
 gnes vn caualler: e sobre lo cap alt
 dela cadira tingues cascun caualler
 vna spala moit ben daurada: e la
 cuberta dela bahina fos de bro /
 cat: o de carmesí brodada de perles
 o de argenteria: de ço que acalcu
 milloz li paregua la mes rica que
 calcu pugua fer: e al costat dela spa
 la ca cu tingua vn elm amenera fet
 de aquells que junvè: e quel pugue
 tenir de ager ben febric: o de fusta
 ben daurat: e sobre lo elm stigma lo
 cimbre dela diuina que voltra: e en
 les spades dela cadira en vna plan
 cha doz: o d'argent sien pintades
 les armes del caualler: e allí stigue
 clauades. Apres dire ala senyoria
 vostra les cerimonies que san ofer
 en la capella: ara dire los cauallers
 qui foren elects. Primerament lo
 Rey elegi. xxi. cauallers: e ab lo
 Rey foren. xxi. Lo Rey fô lo pri
 mer: qui jura deservar totes les or
 dinacions en los capitols contem
 gudes: e que no fos caualler ne gu
 qui demanas aquest orde quel po
 gues hauer. Tirant fon elect lo pri
 mer de tots los altres cauallers: p
 ço com fon lo milloz ô tots los ca
 uallers. Apres fon elect lo Princep
 de Gales. Lo Duch de Beria foren
 Lo Duch de Lancastre. Lo Duch
 de Gloucester. Lo Marques de Suffolk
 Lo Marques de Sanct Jordi. Lo
 Marques de Belpuig. Johan de va
 roych grâ Conestable. Lo Com
 te de Northampton. Lo Comte de Salas
 beri. Lo Comte de Stafford. Lo Com
 te de Vilamur. Lo Comte de les mar
 ches negres. Lo Comte de la joyo

la guarda. Lo senyor de scala rom
 puia. Lo Senyor de puig verd.
 Lo Senyor de terra noua. Diget
 Johan Stuart. Diget albert de rui
 sech. Aquests foren del regne. Los
 itzangers foren: Lo Duch de Ber
 ri. Lo Duch de Anjou. Lo Com
 te de Flandes. Foren tots en nom
 bre de. xxi. cauallers. Senyor acal
 cu caualler que volie elegir per po
 lar en lo orde dela fraternitat feyen
 li aquesta cerimonia. Prenien vn
 Arquebisbe: o bisbe: e dauenli los
 capitols de la fraternitat cloïos e la
 gellats: e trametien los al caualler
 que volien elegir que fos dela llur
 germania. E trametienli vna ro
 ba tota brodada de garroteres: e
 forrada de marra geblis: e vn mât
 to larch axi cō la roba fins als pe
 soz de erminis qui era ô domat
 blau ab vn cordo rot de seda blan
 cha per liguar al: e les ales del mât
 to podien laniar sobre los muscles:
 e mostrauas la roba e lo manto:
 Lo capiro era brodat: e forrat de
 erminis: la brodadura era tal com
 la garrotera: qui staua feta en sem
 blanc forma: ço es de vna correa
 de senyit ab cap e ab ciuella axi cō
 moltes dōes galanes e donoz por
 ten en les cames per tenir les calçes
 e com han enciuellada la garrote /
 ra donen vna volta dela correa so
 bre la guella retent nuu: e lo cap de
 la correa penja quasi fins amig
 cama: e enmig dela garrotera està
 scrites aq̄lles mateixes lletres. Pu
 ni soy: qui mal hi pense. La roba
 lo manto e lo capiro tot es brodat
 de garroteres. E cascun caualler es
 tengut tots los dies dela vida de

portaria axi dins ciutat o vila hon
stigua coz de fora: e en armes o en
qualseuilla manera que sia: e si per
oblit o no la volgues portar: qual
seuilla l'Key darmes: erant: o poz
sauant quil veura anar sens la gar
ratera te potestat absoluc: que li
pot leuar la cadena de oz del coll o
lo que portara al cap: o la spasa: o
lo q portara encara q sia dauant lo
l'Key: o en majoz plaça que sia. E
cascun caualler es tengut per cascu
na veguada que no la apoztara. si.
sents doz darlos al l'Key darmes:
o al erant: o al pozsauant. E aquell
es tengut de aquests dos escuts lo
hu donar en qualseuilla capella o
sanct Jorzi pera sera: lo altre escut
es per aell per quey ha regut elmēt
E aquell bisbe: o Archebisbe: o al
tre prelat te de anar com Embaixa
doz dela fraternitat: e no del l'Key:
e porta lo caualler en vna iglesia
qualseuilla que sia: es desāct Jorzi
ni ha allí van dzeramēt: e lo prelat
fals posar la ma sobre la ara del al
tar: e diulos les següents paraules.

Capitol. lxxxvi.

Lo jurament que fan los caual
lers dela Barroera.

Que canaller: qui ha
ueu rebut lo orde de
caualleria: e son regut
en opinio de no esser
reproche entre los bons caualles
yo so trames aci per embaixa
doz de tota la fraternitat: e de aqll proi
per orde del benauenrurat senyoz
sanct jorzi: que per aquell juramēt
que fet auen que tendreu totes les
cofes secretes: que per via directa:

o indirecta: de paraula o per scrit
no manifestaren. E lo caualler /
promet per virtut del jurament:
complir e seruar totes les cofes de
sus dites: e doneli los capitols. A
pres quels ha lests sils accepta age
nollas en terra dauant lo altar o y
marge de sanct Jorzi: e ab molta
honor e reuerencia reb lo orde de
la fraternitat. E si acceptar no la /
vol ha tres dies de spay dependre
hi: e diu o pot dir la mia persona
no es disposta per arebre vn tā alc
orde coz es aquest pla de molto ex
cellencia e virtut. Torna adoure
los capitols scriu dins son nom: e
axils torna atrametxe per lo embal
gadoz als dela fraternitat.

Capitol. lxxxvii.

Los capitols dela frater
nitat son aquests.

Primet es si nos es
canaller creat en ar /
mes no pugua esser
dela fraternitat ol oz
de ol benauenrurat senyoz sanct jorzi.

Capitol. lxxxviii.

Segon es de james
desnaturatse de son
l'Key e natural senyoz
p molts mals e dās
que li faga.

Capitol. lxxxix.

Terç es de ajudar
emparar adones viu
des pubils donzelles
si request ne sa posar
h.

hi tots los bens: entrar en cap d'of
ab armes o sens armes En ajustar
gent parès amichs e ben volents:
dar combat o combats en viles o
Llutats o castells si era cars tal se
nyora de honoz fos pzeia o deten
guda per força.

Capitol.xc.

Duart es qualseuul
la caualler q en armes
se trobara axi en mar
com en terra no fugi
ra p molts enemichs
que veia: bes pot retraure tornant
atras ab la cara dauant los ene /
michs no girat aquella: e si giraua
la cara cauria en molt leig cars de
falç: e o pjur l'agardlo o la fraternitat
delagraduado de tot lo orde de ca
ualleria: fahet vn home de fust ab
mans braços e peus: armando de
totes armes donantli baptisme po
santli son p'ropi nom en la delagra
duacio.

Capitol.xci.

Diquen es si lo rey
de Anglaterra p'ora
ampreia pe anar acō
quistar la terra sacra
de Hierusalē en qual
seuulla stat que lo caualler nafrat
estigua: o de qualseuulla altra ma
laltia: sia tengut de venir per mar a
la nostra fraternitat: perço com la
conquesta de Hierusalem pertany
amí qui lo l'key de Anglaterra: e
ha altri no.

Capitol.xcii.

Les gerimonies que los cauall
lers dela Barrotera fan com tots
son ajustats en la iglesia del sacre joz
di hon es lo cap del orde.

Aquests son los capi
tols que trameten a
cascun caualler. E la
Barrotera quel tra
meten es molt riqua
ornada de diamants e robins: e de
altres pedres fines. Si accepta la
Barrotera e vol esser dela fraterni
tat: vn dia de aquila semana fa grā
festa per tota la Llutat o loch hon
sta: e vistse aquelles robes: caualla
lobze vn gran cauall tot blanch si
hauer ne poden: e tota la altra gē
van apeu entorn dell: e axi van per
tota la Llutat sent mostra: e van a
fer oracio ala iglesia de sacre Jozdi
si ni ha: sino en altra ab dues bāde
res. La vna deles propies armes.
E l'altra dela sua deuila. De aquí a
uant lo l'key lo nomena germa de
armes o Comte: qui vol tant dir
coz germa de armes. Si negu de
aquests cauallers es dins la ylla de
Anglaterra: esta la dela sua perío
na es tengut de venir en aquell ca
stell hon se fa aquella fraternitat. E
si es fora dela ylla encara que noy
vingua no si donen res: e si es dins
la ylla e noy ve: ha de pagar deu
marchs de or: e tots han ha esser
ōstribuits en cera. E lo l'key ha do
nat senyoz de renda tots anys en a
questa fraternitat .xl. milia scuts: e
serueixen per aço queus dire. Pzi /
merament per afer aquelles robes
e mantos per a vestir als cauallers
dela fraternitat: e p amenjar la ves
pra e lo dia de sanct Jozdi: que si te

defer molt solenne festa . Dire ala
 senyoria vostra les gerimonies q̄s
 tenē afer en la Iglesia. La vesp̄a del
 sac̄ tots los d̄la fraternitat han de
 eiser allí ab les robes desus d̄tes: e
 tots acanall tenē anar fins ala por-
 ta dela capella: e no te anar altri a
 cauall ab ells: que tota la altra gent
 te de anar apeu: e com seran desca-
 ualcats tenen anar fins al peu del
 altar: e tots. xxvi. se agenollaran p̄
 fer or̄ō sens q̄ no tenē afer del l̄k ey
 aells diferēcia ninguna: sino que cas-
 cu se assegua en la cadira. Com sera
 al engēlar serā dos p̄ures o bisbes
 si en aq̄ll cas n̄ haura: e lo hu hira
 p̄ la vna part deles cadires: e laltre
 per laltre: e tots en vn temps q̄ do-
 nen lo engens: e per semblāt ala mis-
 sa la offera e la pau . Com les ves-
 pres sien d̄tes que torenen ab aquel-
 les gerimōies mateixes: e descaual-
 caran en vna gran plaça quey ha: e
 aquí vendra la gran collació de cō-
 fite. Apres de aq̄o vendra lo grā so-
 par e menjar: han tots los quey
 volran sopar. Lēdema que sera lo
 dia del benauenturat sanct Jordi
 tornaran ab aquella cerimōia /
 mateixa: e ans de hoir missa tenen
 a tenir capitol: e ha de eiser ab ells
 en lo cōsell vn l̄k ey darmes qui es
 stat elet q̄ ha nom Barrotera . A
 aq̄st li donē mil scuts de salari tots
 anys: perquant te apassar la mar: e
 es tēgut de anar auisitar los cauall-
 lers dela fraternitat com se regeixē
 p̄ço que en aq̄lla joznada ne pugua
 fer relacio. E com seran en lo cōsell
 si fallira negun caualler q̄ sia mort:
 eligiranne vn altre: e si vèdza ame-
 nys e no complira tot lo desus d̄t

o fogis en batalla: en p̄sengia de
 tots pendran vn home de fusta q̄
 tendran aparellat: e barejaran ab
 totes aquelles cerimōies que son
 acostumades en lo baptisme: e po-
 saranli lo nom mateix del caualler:
 e ap̄s lo d̄sagraduarā de tota la fra-
 ternitat: e li poza eiser ap̄s daranli
 carge p̄petua: e aquil faran morir .
 Apres que haurā vist tot lo que la
 fraternitat ha mester deixaranho
 ordenat . Apres exiran ala missa e
 al sermo de sanct Jordi: e apres so-
 lennes vesp̄es. Los ia seguent toz-
 naran p̄ lo mateix orde: e faran ce-
 lebzar vn antuerfari per la anima d̄
 aquell caualler o cauallers qui serā
 morts o morran dins aquell any:
 o per al p̄mer qui morra. E si hau-
 ra caualler mort per lo qual faran
 la sepultura: com vendra ala offer-
 ta leuaran. iiii. cauallers los q̄ hau-
 ran carrech de administrar la mo-
 neda: e los dos prenen la espasa lo
 hu al pom e laltre ala p̄nta: e axi a-
 traues portenla fins al altar e offe-
 renla al p̄ure: e los altres dos por-
 tē lo elm ha offerit e allo es lo d̄ret
 dels capellans: e axi finen les festes
 del any. E si per ventura algu de a-
 quests cauallers dela fraternitat e-
 ra stat p̄res en guerra justa: e per re-
 scat tenia apagar tāt de los bens
 que son stat no pogues sostētre axi
 coz haurā acostumat. Lo orde es
 tēgut darli tots anys lo q̄ coneix-
 ran que meretix la condició sua. En
 cara senyoz han mes ordenat que
 si negun altre caualler q̄ no sera de
 la fraternitat: e seguit les armes en
 guerra sera afollat de algun mēbre
 de la persōa: que no pogues portar

armes ne seguir la guerra: si van al monestir e volen star alli tota llur vida que sien rebuts: ab que calsun dia que fer ho pozan vagen amissa e auelpres ab vn mato vermell ab vna garrotera bzodada als pits: e aquí sien sostenguts ab la muller e fills sin ce: e seruidors molt abun / dosament segons la condicio. Enca ra han mes ordenat: que. xx. dones de honoz sien dela fraternitat dela Garrotera: e fan tres vots.

Capitol. xciii.

Los vots que fan les do nes de honoz.

Primer es que ja mes dita amant fill o germa: que si es en guerra q sen vingua.

Capitol. xciiii.

Segon es que si sap q alguns de aquests stiguel sen alerjats envila castell o ciutat: e passasen neces sitat de vitualles: e elles farā tot son poder de trametre l'one: hey trebal laran.

Capitol. xc v.

Terc es que si negu de aquests era pres de tot so poder los ajudarā en traurels de plo: hey po saran de sos bens fins ala meytat de son dor. E les dones sien tengu des o portar la Garrotera liguada en lo braç esquerre sobre tota la ro / ba en lo braço.

Capitol. xcvi.

Com so trobada la deuia del collar q lo Rey de Anglaterra dona.

enyoz puix ala senyo ria vostra he recitat dela Garrotera: ara dire del collar dela deuia que fa ara noua ment lo Rey. De ago vos prech que you sapia dix lo hermita. A nat lo Rey e la Reyna ab tots los stars a casa dix. Diafebus lo Rey hauia manat ala munteros que p aquella jornada concertassen mol tes saluagines de diuerses naturel. E tanta era la gent que anauen en tre homens e dones quen fem / vna gran mantanga: car ab la gra multitud dela gent fem venir la sal uargina en vn portell: e alli ab fle ches balestes e langes ne son feta v na gra destructio: e ab carros e ab adzembles portarenlos ala ciutat. Los cochs escozchāt vn gran ger uo que quasi era tot blanch per an tiquitat: trobarenli vn collar al coll tot de or. Los qui le escozchauen fo ren los mes admirats del mon: e diguerenho al comprador major. Aquell prestament ho ana auenre e pres lo collar en la ma e portat al Rey. E lo Rey hi pres molt gran plaer. E verē lletres en lo collar scri tes qui dehiē: que en lo temps que Julius Cesar vengue per conqui / star Anglaterra e la pobla o Ala manys e de Escabins: ala partida q feu presaquell seruo e feu li taillar lo cuyro del coll e posarenli alli a / quell collar: e tornatē acosit lo cuy ro e deixarenlo anar. E preguana ha aquell Rey q aquest collar tro baria lo fes p deuia. Dania segons

lo l'aladati del temps que loy po
saren. cccc. xxi. anys. E perço volen
molts dir que no ha animal en lo
mon qui tant virqua. E lo collar e
ra tot de elles redones. E pço com
en tot lo. **A. B. C.** no trobareu le/
tra vna p vna de major auctoritat
e pfectio: que pugua significar mes
altres coses que aquesta letra. **S.**

Capitol. xcvi. La significació dela deuissa.

La primera sanctedat
sauesia: sapiencia: senyo
ria: e moltes altres co
ses q per. **S** principiē
E de aqsts collars lo
magnanim **R**ey na donats atots
los d'a fraternitat. Apres na dats
amols cauallers strangers: e del
regne: adōes e dōzelles. E amols
gentils homens los daua collars
de argent. E amí senyoz na donat
huy: atots aquests cauallers q act
son acasch ha donat lo seu. Molt
reste content de tot lo que la gēlle
la vostra ma dit dix lo hermita: lo
orde d'a Barrotera me plau molt
perque es stat cōstituhit ab virtuo
les leys de caualleria: e de tan gran
dignitat james nole vist: ne hoit
dir: es molt conforme ama volū
tat: e lo spī meū sen alegra. Digau
me caualler virtuos no es cosa de
gran admiració lo collar que han
trobat en poder de vn saluatge ani
mal de tan gran discurs de temps
e de totes les coses per la virtut vo
stra amí dices: axi de les festes com
de les armes: tant com so stat en a
quest miserable de mon no les ho

hi james dir q ab tan grā triūpho
sien estades solenidades. Aquestes
e semblats paraules lo hermita ra
honaua com vengue. **T**irant e dix
Pare senyoz vostra merce façam
gracia de venir pzo d'a lucida fōr
per pendre ab nosaltres vna poca
de refectio: e atozgaunos gracia q
puguaz acurar aq. iiii. o. v. dies per
ser companyia a vostra sanctedat.
E lo hermita son molt content. E
aturaren ab ell passats. x. dies: en a
quests dies parlare de moltes actes
virtuosos d'arines: e d' molts bōs
consells que lo hermita los dona.
Al temps dela partida **T**irāt ha
uentvist q lo pare hermita no men
jaua sino herbes: e beuia aygua: mo
gut d' amor e caritat seu porrar mol
tes viades e totes coses necessaries
p ala humanal vida: axi cō si rigues
aforir vn castell qui spera esser ase
tjat de enemichs: e cascu dia lo ho
hauē afer menjar ab molts pchs
Lo dia que tenie de partir: **T**irāt
ab tots los altres ab molta amor
lo supplicaren: que volgues restar
aquella nit en vna ceda de aquelles
perço com ells volien partir de ma
ti: e no partien que ell nols dōas
la benedictio. E lo hermita crehēt
que per aço ho volien: dix q era cō
tent. Adobarē li allí vn petit lit. E
reposant lo hermita **T**irant li feu
portar dins la sua ermita gallines
e capons: e altres virtualles p ames
de vn any: fins acarbo e alenya. per
que no agues anar fora dela ermi
ta si era cars que plouia. Com los
paregue hoza de pti tots prēgue
ren comiat del pare hermita sabēt
se los vns als altres moltes gracies
i. iij.

Com ella fozen partida tenint son
dret cami deuersa *Jerusa*. Lo pa
re hermita senpuja al seu hermitat
ge per adiz les ozes: e troba tota la
cala pleã de virtualles dix: certamēt
aço ha fet aquell virtuos de *Lirac*
en quantes ozacions yo fare vull q̃
haja part lol per conèixer la iua bō
dat e virtut: car aço es demeritat per
ami. E de açi auat nos fa mes mē
cio del hermita.

Capitol. xcviij.

Com *Lirac* ab sos company
ons partiren del hermita e tornā /
ren en llur terra.

Grant ab sos compa
nyons per les jozias
des caminaren tant
que arribarē en la ciu
tat de *Jerusa*. Com
lo *Duch* de *Jerusa* sabe q̃ *Lirac*
venia ab la iua parentela iuxta
azebte ab tots los regidors d̃la ciu
tat e ab gran cavalleria: e ferenli la
majoz honoz que fer pogueren: p̃
ço comiera star lo milloz caualler
de tots los q̃ eren stars en les grās
festes de *Anglaterra*: e lo *Duch* a
fauozial molt e li daua de sos bens
e *Lirac* era tengut en aquella ter
ra en molt bona opintio d̃ totes les
gents. E star vn dia *Lirac* ab lo
Duch e ab molts altres cauallers
solagant e parlant: vengueren dos
cauallers dela cort del *Rey* de *Frā*
ça. E lo *Duch* los demana si en la
cort hi hantia noues negunes. Di
guerē los cauallers Senyoz si: car
noua hia certa que com los tēplers
fozen morts e destruyts: son insti
tuyt vn altre orde quis nomena d̃

sanct *Johan* de *Iherusalem*: e com
Iherusalem son perdut aquests po
blaren la ylla de *Rodes*: e resta bu
yt la tēple d̃ *Salamo*: e de *Jerusa*
e de moltes altres nacions son po
blada aquesta ylla del *Rodes*. Loz
son molt fortificada la ciutat e lo
castell: e venint en noticia del *Sol*
da *Dalcayre* desplagueli molt que
crestians aguelles poblada aquella
ylla: e lo *Solda* cascun any fehia
ios aparells per poderla hauer. E
los genouelos sabent tal noua que
lo *Solda* fehia grā aparell: vehēt
lo port eiet molt bo e la terra fru
ctifera: e de moltes mercaderies a
bundosa: e p̃quant ells ab llurs na
van molt loutint en *Alexandria*: e
en *Sarut*: quels vendria molt be
tigueffen alli aquell bon port e bo
na retreta: son posat en consell da
uant lo *Duch*: e lo consell delibera
cō ab poca dificultat se podia pēdre
la ciutat e lo castell: e hauer ho de
liberar ho posaren en obra: que ar
maren. xxvii. naus de molta gent e
bona: e ala entrada dela quaresma
ne trameteren. iiii. e passats. xv. dies
ne trameteren. v. sabent demonstra
cio q̃ volien alli adobar e mostrar
carena: apzēs mijant quaresma ne
trameteren altres tantes: e ferenho
en tal forma que lo dia de *Ik* ama
foren totes les. xxvii. naus en vista
de *Rodes* plenes de molta gent: e
de poca mercaderia: e fengien que
les vnes anauen en *Alexandria*: e
les altres en *Sarut*: les altres se de
tenien voltejant d̃ns mar perque
de terra no fossen vistes. E acostāt
se lo *Duch* d̃ns sanct totes les na
forē d̃ns lo port de *Rodes* spant

lo diuenbes sanct : com en aquell
día hauien de pendre la Ciutat /
e lo castell:perço com en aquell día
dins lo castell tenen moltes reliquies:
e qy hou aqll día lo diuinal offi
ci guanya indulgècia plenaria ape
na e culpa per moltes peccades aroz
guada. Entre les altres reliquies te
nen vna spina dela cozona de ihesu
crist: e aquella spina en aquella ho
ra que lay posaren al cap flozeix: e e
sta flozida fis en aqlla hora q iesu
crist rete lo espiit. Aqlla spina es de
juch marie: es d aqilles q li entraue
dis lo cap e li tocare al ceruell e cas
cu diuenbes sanct la mostre e la tenè
avista de tot hom. E los mala cre
stians desbenouesos sabent la pra
tica del Mestre de Ikodes e de la
Religio: ab consentiment de dos
genouesos cauallers del orde qui
stauen dins lo castell los quals pre
gueren totes les noedes ballestes
e posaren daltres que eren de sabo
blach e de formatge: perço que en
lo temps dela necessitat ajudar /
no sen poguessen: e lo Mre e tota la
religio noy agueren james pensat:
ans certament los agueren tots /
psos e mozte. Mas nostre senyoz
algunes veguades permet algun
gra peccat p major benefici. Dins
aquella ciutat estaua vna galat da
ma: la qual per la sua molta bellea
de molts cauallers del orde era fe
stejada: e per la molta virtut sua ne
gu no tenia res en ella. En special
la amaua vn caualler quis nomea
ua fratre Simo de far natural del
regne de Navarra. Aqsta dama
al parer deles gentes se mostraua d
honestat exgella. Seguis q vn scri

ua dela nau del capita dels beno
uesos era exit en terra e veu la gen
til dama e enamoza molt della: e
congoixat de amoz infinita va a /
parlar ab la senyora: e diuli com ell
re molt bon grat della: e que la pre
gua que li faga tanta gracia que li do
ne la iua amoz: que ell li dara tant
de sos bens quen sera molt conten
ta: e decontinent presentali vn dia
ma e vn robí: que valien ginch cets
ducats: e mes la ma en vna borge
ta que portaua en la ginta: e trague
vna gran grapada de ducats: e lan
galahí en la falda que tota la seren
alegrar. Passades moltes parau
les entre ells ell obrègue tot lo que
volgue. E ago son lo dijous dela
cena. La gentil dama pque pogues
hauer dell molt mes li feu gràs fe
stes mostrali amoz infinita. Ara
dix lo benoues puix yo he agut d
vos tot lo que volia: yous promet
dema en aquell día daruos la mes
rica casa de tota aquesta Ciutat ab
tot lo moble: perq si au la mes rica
dama: e mes benaueturada d totel
May mesquina dix ella: ara que ha
uen agut de mí lo que volieu vos
voleu burlar de mí ab prometges
impossibles que nos poden fer. A
nau ab la pau de deu: e nomí vigau
pus en casa. La senyora dix lo escri
ua yom pensaua hauer conquistat
vn regne: e teniaz per lo mes bena
uenturat home del mon: pensant
que la vida vostra e la mia seria to
ta vna: e que los cosos nos pogues
sen separar sino per mozt natural: e
feruos la mes rica senyora de tota
la ylla: e vos me dau comiat. E no
pensé la vostra galat persona quen
i. lliij.

hata dit per burlarme de vos que,
 ame mes que ala vida mia : sino q̄
 ab tota veritat vos parle . E de agl
 adema per tot lo dia noy ha tant
 que veureu la experiència verdadera
 Si lo vostre verdader parlar fos
 ab efecte deixat paraules colorades
 : alguna cosa en be venir esperar : di-
 mo deuriu : puix tanta amor diu
 quem portau : per que lo meu eipe-
 rit ne restas aconsolat : empero vol
 altres Genouesos son gent de co-
 neixent : que son tals com los asens
 de Soria : que van carregats de
 oz e menjè palla : e perço crech que
 tot deu esser burla : e nou diu sino
 per enganarme . Senyora si vos
 me prometeu de tenirme secret yo
 ho dire . E la gentil dama loy pro-
 mes . E lo genoues li dix tota la ve-
 ritat del fet com se tenia defer . Loz
 lo escriua son partir dela dama : ella
 trames al castell vn fadri ben entes
 e discret : e troba lo Mestre en la igle-
 sia ab tots los freres que hobien
 los fagos . Lo fadri parla ab lo Si-
 mo de far : e feulo exir fora dela igle-
 sia : e dixi les seguents paraules . Se-
 nyoz comanadoz ma senyora vos
 pregua : que si olla james sperau ha-
 uer compliment del que desijau : en-
 cara que siam en dies de passio que
 decontinent totes coses leixades si-
 au ab ella : que ab molta humilitat
 vos spera : e desijau servir de cosa
 que james vos oblidara . Lo cau-
 aler mogut mes de amor que de de-
 uocio leixa lo seruey de nostre seny-
 or : e tan secretamet com pogue sen-
 ana ala casa dela senyora . La qual
 com lo veu lo rebe ab molta amor
 abraçantlo : e pres per la ma se ase-
 guere en lo estrado : e la senyora ab

veu batxa seu principi a semblants
 paraules . E aualler virtuos perque
 cinch conegut la molta amor que
 portau : los treballs que hauen so-
 stenguts per voler obtenir lo que o-
 mi desijau : e yo volent guardar la
 honoz e fama que deu resplandir en
 les dones de honoz : no he volgut
 james admetre les vostres pregu-
 ries : ara perque tals treballs ne la a-
 mor quem portau sia sens premi :
 nim tingau per ingrata : vos vull p-
 miar de dues coses . La primera es
 que lo contenta de seguir vos de tot
 lo que ami sia possible per lo molt
 mereixer vre . La segda vos he fet
 venir en tal dia : perque la necessitat
 ho requir per manifestarvos la do-
 lor inextimable que la mia aia sent
 que freu suor corre p lo meu cors
 dun terrible spant que tinch dauant
 los meus ulls : ayo per causa del
 gran perdimet del Mestre del Ro-
 des e de tota la R eligio : e apres de
 tot lo poble de aquesta R tucat : e no
 donantvos mes spay sino fins ade-
 ma quel sermo sia acabat : que tota
 la vostra R eligio sera puda . Se-
 nyora o molta estima dix lo cau-
 aler . Molta gloria es perami que de
 tan poca seruitut que he feta obtri-
 gua tan gran pmi : com es de accep-
 tar-me per seruido : la qual gracia
 estime mes q̄ sim aguesseu fet mo-
 narcha del mon : e supliq̄ ala vrā
 gerileu voler-me manifestar tal cari-
 pque per mi ja meu pugua esser re-
 staurada la nrā R eligio : e no placi-
 a ala virtut diuina q̄s segueixca vn
 tan grā dan : e besantvos les mans
 vos suplique que hata de vos al-
 guna doctrina : perq̄ veja si en aq̄st
 fet algun remey si poza dar : car lo

bze totes les dōes de honoz deuen
 esser exalçada: e p ma part vos offir
 encara que ja sia tot vostre la perso
 na: e los bens: e honoz. Molt resta
 cōrenta la agraciada senyora de les
 paraules del caualler: e recitali lar /
 guament tot lo que lo escriua li ha
 uia dit. Lom lo caualler hohí sem
 blāre paraules recitar stigue molt
 admirat pensant en la gracia que la
 diuina prouidencia li hauiā fet en
 ferli reuelar vn tan gra secret: e do /
 na dels genolls en la dura terra p
 voler belar los peus eles mans ala
 virtuosa senyora. E ella nou cōpoz
 ta: e prenguel del braç e alçal de ter
 ra: e abraçā: e besal de amor vir /
 tuosa. Lo caualler per la necessi /
 tat gran que lo cars requería de auí
 sarne lo Mestre perque agues tēps
 de prouehir en los remeys: ps gra
 cios comiat dela gentil dama. La
 nit era ja escura: e lo castell tancat
 no temēt los perills que seguir lin
 poguessen fon ala porta del castell
 e toca grans colps. Los cauallers
 qui sehiē la guayta alt en la murail
 la del castell demanaren qui era lo
 qui de tan gran preiā tocāua. E lo
 caualler nomenāse Simo de far
 que li obrissen. Digueren los dela
 guayta vesten maluat: no saps los
 perills e dans quet stan estojats si
 lo seyor Mestre sap que en aquesta
 hora tu est fora del castell: tornatē
 e per lo mati poras entrar aton pla
 er. Yo so bē cert de tot lo que vosal
 tres me dieu dix Simo d'far: Mas
 amí cone en tot cars dōl mon de en
 trar esta nit dins lo castell: per que
 prech molt afectuosamēt q digau
 al senyor Mestre quem faga obrir
 car no tem ni vull tembre negun

perill que seguir me pugua. Una de
 les guaytes ana ala eglesia e troba
 lo Mestre qui staua prop del moni
 ment dient les ores. Lom sabe q
 Simo de far atal hora era fora dōl
 castell dix ab grā ira: yo li promet
 si deu me deixa veure lo mati li fare
 dar tal disciplina q aell sera castich e
 als altres sera exemple. O del mal
 frare que axi deixa la religio: desque
 yo lo mestre no he vist ni sabut q
 negu sia atal hora fora del castell: a
 nau e digauli que esta nit no pot en
 trar: mas que dema aura la bona
 strena: e lo Mestre torna en la dra
 cio. E la guayta sen torna ab la res
 posta. Lo Simo de far hohí tala
 rahons homilment torna apgar
 als cauallers q la guayta sehiē vol
 guessen tornar a dir al senyor Mre
 que li fes obrir: que la entrada sua
 era de gran necessitat: e apres quel a
 gues hoit li donas la penitencia q
 merexia. Per tres voltes loy tor
 naren a dir. E lo Mestre en nēgūa
 manera no li volia fer obrir. Esta
 ua allí vn caualler molt antich qui
 dix al Mestre. Seyor perq vostra
 senyoria no dona audiēcia ha aqst
 frare Simo de far: aveguades se se
 guetxen coses en vna hora: q nos es
 deue en mil anys: aquest caualler
 ja sap la pēa que li va en lo que ha
 comes: nol ringau per tan foll que
 sens causa ell vulla entrar en aqsta
 hora pux al mati poria entrar segu
 ramēt: p q tēdria p bo q guardades
 les portes: e dalt p les torres les gu
 ardes stiguē armats e bē prouehits
 d grossos cāteres: car senyor yo he
 vist en mō tēps: sino aguessen berra
 la porta dōl castell ala hora dōla missa
 nit lo castell dōl sanct Pere se pōia p

la gran multitud de Turchs quey
 vèguere à hoza incogitada: e hoza
 per hoza lo Mestre que deus haja
 lo so corregue: e lo castell fon deliu-
 rat dels enemichs. Lo Mestre per
 les paraules del antich caualler fò
 content que li obzillien: e mana que
 les portes fossen ben guardades e
 la muralla e ferenlo entrar: lo qual
 venia ab la cara molt alterada. Lo
 Mestre lo veu dauant si: li dix. O
 mal frare e pijsor canaller: no temer
 deu ni lo orde en que est posat: que
 en les hores idispostes e no hone-
 stes per afrares de religio esser fora
 del castell: yot dare la penitencia q̃
 est mereixedor. Eleniu vosaltres mi-
 nistres dela justicia e posaulo en lo
 carge: e no li doneu amenjar. Sino
 iij. onces de pa: e .ii. daygua. La
 senyoria vostra dix lo caualler no
 ha acostumat de condemnar ane-
 gu sens que no sia hoit: e si la raho
 que dare de mi no basta arembze
 la pena: yo vull rebze ab paciècia la
 pena doblada. Dix lo Mestre not
 vull hoit sino que mane que lo ma-
 namet meu sia executat. O senyoz
 dix lo caualler: e axi sere yo vilment
 tractat q̃ nom voleu hoit: yoz peni-
 que no passarà. xxiij. hores que la
 senyoria vr̃a me volria hauer hoit
 e hauer me donat la milloz comā-
 da de tota la lre eligio: car nous hi
 va sino la vida la dignitat: e ques p̃
 da tota la lre eligio. Apres: si lo que
 yo dire no es veritat: no vull altra
 menys pena: sino quem faga lāçar
 dins mar ab vna mola al coll: e yo
 vull morir martir per mantenir la
 nostra lre eligio. Lo Mestre qui
 ven que lo caualler tant se justifica

na: mana q̃ll leixassen e dix: ara ver-
 rem que sabras dir. Senyoz dix lo
 caualler no es cosa que adir faça en
 publich. Lo Mestre feu apartar to-
 ta la gèr. E lo caualler feu principi
 atal parlar.

Capitol. cxix.

Com lo Mestre de lre odes ab
 tota la lre eligio fon deliurada per
 vn caualler del orde.

Senyoz per la immen-
 sa e diuina clemencia
 e bondat de nostre se-
 nyoz deu es stada fe-
 ta ala nostra lre eligio
 la maior gracia que james ses ane-
 gu. Car dema la senyoria vostra fo-
 ra mort e tota nosaltres: e destro-
 hit tot lo nostre orde: la lre eligio e
 tot lo poble robat: dones e donzel-
 les delonrades: e tot posat en total
 destructio. E p̃go senyoz so yoven-
 gut atal hoza per informar me be
 de aquest fet: no temer negun perill
 per saluar la vida dela senyoria vo-
 stra e de tots los frares dela lre
 eligio: e si de tal cosa punicio me-
 reixch: yo la comportare ab molta
 paciencia: car mes stime morir que
 si la lre eligio se hauria de perdre.
 Prech se fill dix lo Mestre quez di-
 gues la forma ni com se deuia fer:
 car yot promet ase de religiosos que
 la pena que deutes hauer se conuer-
 tira en gran augment dela honoz-
 tua: e exalçament: car apres de mi
 yot fare lo maior de tot lo nostre
 orde. E lo caualler dona del genoll
 en terra: e besali la ma: apres dix.
 La senyoria vostra deu saber com
 dos frares dela nostra religio gēo-
 uelos nos tenen venuts: car a con-

sell de aqueſta ſon vengudes aqueſtes naus de aqueſte maluats genouelos ab gran multitud de gent: e ab poca mercaderia: e aqueſts traydors que tenim dins lo caſtell an ſe ta vna gran maldar: que dela cambra dels armes han lleuades totes les nous deles balleses: e han ni poades de ſabo blanch e de formatge: perque en la neceſſitat nōs ne puguay ajudar. E dema qui es lo ouenores de paſſio hā elers los mes forcs e diſpoſts homes de totes les naus per éirar dis lo caſtell e cascu de aqueſta portara vna balleta de iencaualcada: que ara noua met han trobar: que no ſta ligada lo braç ab lo albrex ab ſil com acostumen les altres de eſtar: mas ab lo eſtrep venen tan iuſtes: e ab vn petit pern iencaualquen molt be. E caſcu portara eſpāia: e ſecretament armar: portant iobre les armes doches negres largues fins en terra. E vedra de.ii. en dos ab eſcuſa de adorar la creu e pa hoir ſo offici: pū negu nō hata noticia. E cō hi haura prou gent que lo diuinal offici ſe fara facilment poden exir dela egleſia. E ab ajuda dels dos freres qui tendran ja la torre del homeriatge preſa: daran entrada als altres: e pendran les altres torres que pzo los ſtan. E ans que la ſenyoria vran ne agues ſentiment fora preſa la mitat del caſtell. E de mort o de pres no podien eſſer eſtalui: erots noſaltres ab vos enſemps. Puix axi es dix lo Mestre: anem ſecretament ala cambra deles armes: e veurem primer ſi es veritat deles balleses. E trobare que de.v. cents balleses

en ſus quey hania: nō trobare ſino tres que ringueſſen nous: ſino de ſabo: o de formatge. Lo Mestre en aquell punt ſtigue eſbalabit: e cone que que lo caualler li haura dita veritat. E preſtament feu aiuſtar conſell de cauallers e feu pēoze los dos freres genouelos. E lo Mestre volentlos fer curmentar atorguaren com renia de morir lo Mestre: e tota lreligio ſens merce negua. Pre guerenlos e lançarenlos en vn ſol de roze hon haura moltes ſerps e eicurgōs: e altres vils animals. En tota la nit negu no dozmi: ans ſe crecramēt doblaren les guayres. E criaren. l. cauallers joves e diſpoſts per dar recapte als qvēdzien: e totes los altres ſe armaren perque ſi hauiē meſter ſocozs quels pogueſſen ajudar. Al mati coz aguerēvberres les portes los genouelos comēçaren a venir de dos en dos: e venien demostrant que debien hoze: hauien apallat. iiii. portes. La pmera era totavbera ab dos porters que la guardauen. E les altres portes no podien entrar ſino per la portelleta poca. E com eren dins lo gran pati dauāt la Igleſia ſtauen alli los l. cauallers bē armats: quils prentē els deſarmauē: e ſes tocar de peu en terra los lançauen en cirges fondeſ vns ſobze altres: e encara q cribaſſe nou podien hoir los de dfoza. De aqueſta vettura morire. M ccc. lxxv. genouelos aquell dia: e ſi mes ni foſſen entrats mes ni fozen morts. Lo capta q ſtaua deſoza veu que rats genouelos eren entrats e que non exia negu pſtament ſe reculli en les na. Lo Mestre q ven q mes gēt

no entrava feu eixir fora del castell la major part dels cavallers e mariners: que tants com ne trobaven quels preguessen. E en aquella jornada son feta gran destruccio dels genouesos. Lo capita de continenc que son recollit feu recollir tota la sua gent: e feu dar vela a les naus fahent la via de Barut: perque sabien que lo Solda era aqui. Lo capita son dauant ell e regalà tot lo fet q li era seguit en Rhodes. Aqueren cōsell entre ells a instancia e requesta dels genouesos: e son concordat per tots que lo Solda en persona passas en la ylla de Rhodes ab lo major poder que pogues: q en les seues naus pozien passar en dos o en tres viatges. Lo Solda feu posar en orde .xxv. milia mamelluts: e trameslos en la dita ylla. Com les naus tornaren passà lo Solda ab .xxxij. milia moros. Les naus anauen evenien: que passats .c. milia combatets se trobaren dins la ylla. Com la agueren tota destrobada de vn cap fins al altre posaren lo siti sobre la Ciutat: e les naus / guardauen lo port perque no y entras virtualles. E cascun dia dauen .iii. combats al castell: hu p lo matí: altre al mig jorn: e laltre ans del vol post. E los de dins defenien se molt virilmēt com acavallers: empero estauen ab congoixa per q les fallien les virtualles: e vengueren en gran necessitat que hauien de menjar los canalls los gats fins a les rates. Lo Mestre vehent se en tan gran necessitat trames per tots los mariners e preguels molt: que donassen orde q vn berganti pogues

passar entre les naus. Prestament los mariners forniren lo berganti de totes coses necessaries. Lo Mestre feu lettres al Papa al Emperador: e a tots los Reis e Princes de crestians notificantlos la grandissima necessitat en que era posat: preguantlos quel volguessen subuenir. Partí lo berganti na nit que plouia e fehia molt gran fosca: passaren que no fozen gens sentits: e per son discurs donaren les lettres. E cascun Princep los fehia bona resposta: empo la ajuda era molt tarda. E aquestes lettres eren vengudes al Rey de França: qui proferi molt e feu poch. Totes aquestes rahons que dices he recitaren los cavallers qui dela cort del Rey de França eren venguts al Duch de Bretanya. E lo Duch mostraua dolres molt del Mestre e dela religio: dient allí present tots moltes virtuosas paraules: entre les quals en special dix que trametria embaxadors al Rey de França: que si ell volia trametre socors al gran Mestre de Rhodes: e li seria placent que ell hi anas per capita ho faria de molt bona voluntat: hey despen / dia o go del seu .cc. milia scuts. E dema per lo marí tingue cōsell: e foren elers .iiii. embaxadors: vn Arquebisbe: vn bisbe: vn Elexcomte e lo quart son Tirant lo blanch go com era bon cavaller: e dela fraternitat dela Barrotera. Com los embaxadors foren dauant lo Rey o França explicaren llur embaxada. Dix los q al qrt dia los retia resposta. E passa mes de .i. mes ans q ells poguessen saber lo q deliberava defer.

Com aque prou stat dirlos: que p
 al pñer ell no podia entèdre en cala
 fets com fos occupat en altres ne /
 gois que li anaua mes iteres. Los
 embaixadozs sen tornarè ab la rei
 posta. Com Tirant sabe que tanta
 moxilima stava sobz el Rodes: e que
 negu nola socozria: pla ab molts
 mariners demanantlos de consell
 si sia possible que ell los pogues so
 cozer. E diguereli que si ell rei ana
 ua axi coz dehia ell los pozia be so
 cozer: e pozia entrar dins lo castell
 de Rodes no enuers la part del
 moll mas ala altra part. Tirant ab
 voluntat del Duch: e ab ligencia e
 voluntat de son pare e de la mare
 cōpra vna grossa nau: e feula molt
 be armar e prouehir de moltes vi
 tualles. Seguis que per la coneixè
 ca que Tirant hania ab los gichs
 fills del Rey de França: e lo menoz
 de tots hania nom Phelip q era
 vn poch ignorant e tengut en pos
 sessio de molt grozer. E lo Rey per
 causa de aço ne fehia poca estima:
 e la gent non fehia neguna mēcio
 dell. E vn gentilom quil seruia sabèt
 que Tirant anaua ab vna nau en
 Rodes: e per passar en Hierusalem
 hauèt desig gran de anar en aquel
 les terres dix a Phelip les següets
 paraules.

Capítol.c.

Com Tirant arma vna nau
 p socozrer al Maestre de Rodes:
 e anasen en la companyia Phelip
 fill menoz del Rey de França: del

qual se tracta matrimoni ab la filla
 del Rey de Egiptia.

Os canallers senyoz
 qui aconseguir volen
 honor com lon jo /
 uens e dispost per ex
 ergir armes no deuri

en aturar en casa de llur pares: e spe
 cialmēt los qui son de menoz edat
 dels altres germans: e majorment
 que lo pare non faça mençio negu
 na dell: e si yo fos en lo punt q vos
 sou ans hiria peixent les erbes per
 los mōts que sol vn dia yo aturas
 en aquesta coz. E no sabeu vos cō
 diu aquell refrany antich. Mudāt
 edat mudas ventura: e pozieula en
 altre loch milloz trobar que no a
 gi: e mirau de aquell famos canal
 ler Tirant lo blanch: apres dela
 molta honoz que ha sabuda gua /
 nyar en les batailles que en Angla
 terra ha vengudes: ara nouament
 arma vna grossa nau per anar en
 Rodes: y ala casa sancta de Hieru
 salem. Quina glozia seria per a
 vos secretament partir d'agi vos e
 yo tot sols: e no dir res anegu fins
 fossez dins la nau: e cēt milles dins
 mar: e Tirant es tan virtuos ca /
 naller que obeira heus fara aquel
 la honoz q sou mereixedoz segons
 la casa don veniu. Don bō amich
 Tenebros yo conech molt be lo
 bon consell quem donau dix Phel
 lip: e so molt content queu metam
 en execucio. Amī par senyor dix lo
 gentilō q yo dech anar primer en
 Bretanya al port hon Tirant ado
 ba la nau: e p la molta amistat q yo
 tich ab ell li dire que faça gracia q

en cōpanyia sua yo pugua passar en la terra sancra de Hierusalem: e quines coïes he mester per ami e ados scuders: e vista la intencio posarem en la nau totes les coïes que serā necessaries. **I**shelip resta molt content de aquest deliber e dix. **T**enebros en aquest rēps que vos hi reu apartar ab **T**irāt yo repleguare los mes diners que poze: e robes e joyes: perquē puga mostrar bon seuulla q̄ lia. Lo dia seguent lo gētilom parti ab ii. scuders quil acompanyauen: e lac camina **T**enebros per les jornades q̄ peruenque hon era **T**irant: ferentle grandissima festa com se veren. **E** **T**enebros li dix la causa de savēguda. **L**oz **T**irant sabe la sua embaixada y troba molt gran plaer: perço com sabia q̄ **T**enebros era gentiloni valentissim e molt discret: e estimava la sua companyia: e resposli en la següet forma. **S**eyor e germa meu **T**enebros los bens: la psona: e la nau e tot quant yo tinch es prest atot lo que vos ordeneu: e you tich abona lozt de vos anar en ma companyia: e pcosa en lo mō yo no cōpocaria q̄ caualler ne gentilome qual seuulla que fos en la mia nau posas virtualles: que de tot lo q̄ en la nau sja axi ppropiamēt com ala mia psona vos sera dat tot lo que volreu. **C**om tenebros hohi axi parlar a **T**irant son lo mes content home del mon: e feu infinides gracies a **T**irant dela molta gentilea sua. **L**eixa allí hu dels seruidors pque ses adobar dis la nau vna cambra hon se poguessē retraure per adormir e amenjar: e q̄ **I**shelip pogues

star allí alguns dies secret. **E**rene / bros sēroza p les jornades cauallcāt sis q̄ son ab **I**shelip: lo qual lo estaua iherant ab molt gran desig. **N**o son poca la cōsolacio q̄ **I**shelip ague dela bona resposta de **T**irāt. **E** **T**enebros li dix que donas sen orde que fos presta la llur partida. **E** **I**shelip li dix q̄ ja tenia tot lo que sen hauria depozar. **L**endema **I**shelip ana a son pare lo **R**ey e supplical dauant la **R**eyna q̄ fos de la merçe li donas llicēcia de anar fins a **P**aris per veure la fira: que staua ados jornades de allí. **L**o **R**ey ab la cara molt fluixa li dix: ses lo quet vulles. **E**ll li besa la ma e ala **R**eyna per semblant. **E** gran mati ells partiren e rigueren son camí: e per les jornades arribaren al port dela mar. **E** **I**shelip se posa dins vna cambra en la nau: e nos leixaveure anegu. **C**om la nau son partida e ben. cc. milles dins mar **I**shelip se mostra a **T**irant. **E** a quell estigue los mes admirat del mon de tal ventura. **E** puix se trobarer, dins mar son los forçat de tenir son dret camí deuers **P**ortogal: e arribarē ala **C**itad de **L**isbona. **L**o **R**ey de **P**ortogal com sabe que **I**shelip fill dī **R**ey d' **F**raça venia en aquella nau: tramesli vn caualler pseguintlo graciosament li fos plaient de eixir en terra: perço com venia enuiat dela mar. **E** **I**shelip li trames adir que per la sua amor era molt content. **T**irant hi **I**shelip se abillaren molt be: e ben acompanyats de molts cauallers e gentils homens que **T**irant portaua tots ben abil /

lats e ab cadenes doz s'queren dela nau: e feren la via deuers lo palau. Lo Rey com veu a Phelip abra gal e feuli molta honoz: e atots los altres. E aturare en la cort ol Rey x. dies. Com sen volgueren anar Lo Rey los feu molt ben fornir la nau de totes les coses necessaries en molt gran abundancia. E de al li Tirant trames vn gentilom seu ab lletres al Rey de França recitac li la veritat de son fill. Loz lo Rey de França sabe que ab tan bona companyia son fill anaua ne fon molt content. En special la Reyna que tant de temps hauia patiat que no hauia pogut saber res: ans pensa / uen que fos mort: o ques fos poiat en algun monestir. Phelip pres comiat del Rey de portugal: e la nau feu vela: e vingue al cap de sact Elicant per passar lo estre de Gibaltar: e alli trobaren moltes fustes de mozos. Com veren la nau totes les fustes se posare en orde per pendrela: e donarenli vn gra combat que dura mig dia hon hi mori molta gent duna part e d'altra. Loz la gent de Tirant agueren refrescat tornaren altra volta ala batalla: la qual era molt brava. Es veritat q la nau de Tirant era molt major e mes alterosa que negua dels moros: empero era sola. E les altres entre grans e poques eren. xv.: e totes fehen armes. Com la nau de Tirant parti de portugal hi hauia passats. cccc. homens d'armes. En mariner molt destre que hauia en la nau: quis nomenaua Cataque faras: aquest hauia molt nauegat: era molt subtil: e valentissim mariner.

En que mal anaua llur fet: ps moltes cordes q hauia en la nau: e feune vn filat a manera de exaue / gua que porten la palla: edel castell de popa fins ala proa abraçar lo arbze posa aquelles cordes e feules liguar alt: que los homes qui dins la nau combaien aquelles cordes nols fehen gens de enuig ales armes ans los restaurare de esser presos. Car les canteres que los moros tiraue eren tantes e tan spesses que era vna gra admiracio de veure. E si aquella exauegua si cordes no fos stada tota la cuberta dela nau fora stada plea d pedres e d barres de ferro. E ab aqll artifici fo restaurada que james vna pedra hi pogue entrar: ans axi coz la pedra donaua en les cordes foria en mar. Que feu mes aquest mariner: pres tots los matalas que troba dins la nau entolda los castells e los costats dela nau: e com les bombardes tirauen dauen damunt los matalas: e no podien fer mal ni dan ala nau. Encara feu mes: pres oli bullent e pregunta e axi com les naus stauen afrenellades ab caces lancia uen oli: e ab la pregunta bullent dauen de gran passios als mozos: de quels fon forçat de apartarse dela nau. Empero tot lo estre de Gibaltar passaren combatet nit e dia E rates fore les bombardes darts e passabozs que les veles tenien dauades ab lo arbze dela nau. E volgueren acalar la antenna apres que los mozos los agueren leixat e no pogueren: e eren molt prop de terra E certament la nau anaua adar a traues prop ola ciutat de Gibaltar

Los mariners foren tan bons que prestament giraren la nau e alçaren les veles: iqueren del estre e entraren en la gran mar. E en aquesta combats foren nascuts Iphelip e Tirant: e molts altres. Anarē en vna ylla despoblada prop terra de mozos e aqui curaren deles nafres e adobarē la nau lo millor que pogueren: e nauegarē per la costa de Barberia hon agueren molts combats ab fustes de genouelos: e de mozos: fins que foren prop d'Alger. Elqui acordaren de anar ala ylla de Ligilia p carreguar de formet. Lo foren dins lo port de Palermo hon era lo Rey e la Reyna e dos fills que tenia: e vna filla de inextimable bellea que auia nom Ricomana donzella molt sabuda: e de moltes virtuts complida. E stant la nau dins lo port volent pendre virualles que freturoios ne itauen ferē eir en terra al eicriua. e. v. o. vi. ab ell ab manament que no diguessen res de Iphelip ni de Tirant: li no que era vna nau q era partida deponent e anaria en Alecāoria ab alguns pelegrius q anauē al sanct sepulcre. Com lo Rey sabe que del ponent venien: per saber noues de aquella terra: trames amassar lo scriua dela nau e tots los altres vèguesen dauāt la senyoria sua: e son los forçat defer ho. E recitant dauant lo Rey los combats grans que en lo estre de Gibraltar hauien agut ab mozos: e ab genouelos: no recordantse en aquell cas del manament que Tirant los havia fet digueren com alli venia Iphelip fill del Rey de França en companyia

de Trāt lo blanch. Com lo Rey sabe q Iphelip era en aquella nau: feu fer vn gran pont de fusta dela terra fis ala nau tot cubert d'ozap de raç. Lo Rey per ferli honoz entra dins la nau ab dos fills que tenia: e pguia molt a Iphelip e a Tirant que iquessen en terra: e repo / sairen alli alguns dies per la gran congoixa dela mar que passat hauien: e dels combats dels mozos. Iphelip e Tirant lin feren infinit des gracies: e digueren que per contentarlo hien ab la senyoria. Lo Rey los trague en la Ciutat: e feu los molt be aposentar e servir de molt bones viandes e de altres coses pertanyents per abomens qui hixen de mar. Empero Iphelip p consell de Tirant dix al Rey que no aturaria en la posada fins que hagues vista ala Reyna. E lo Rey ne son molt content. Com foren alt en lo palau la Reyna los rebe ab cara molt assable e la filla la Infanta. E tornats en la posada trobaren la segons fill de Rey era meret xedoz. Apres calçun dia ala misia e apres dinar erē ab lo Rey en special ab la Infanta. La qual molt strana cara assabilitat als strangers que anauen e venien: que per tot lo mon se parlaua dela sua molta virtut. E praticāt calçun dia en la cort del Rey e ab la Infanta: Iphelip se enamoza molt de ella: e ella per semblant delli. Empero Iphelip era tant vergonyos com era dauāt ella: que scassament gosaua parlar. E com ella lo posaua en rahons algunes noy sabia respōdre. E Tirant prestament responia per ell: e

dehia ala Infanta: **S**enyoza qui
 na cosa es amor: aquest **I**shelip
 com som ala posada o fora de ag
 james la sua boca se cança en dir la
 bors e bens evirtuts dela senyoza
 vostra: e coz vos es present ab grā
 trebal pot parlar de lobres d amor
Lercament vos dich que si yo fos
 dona: e trobas algu ab aquesta gē
 til calitat: e conegues en ell esser ho
 me disposat e de antich linatge: yo
 deixaria de amar atots los altres e
 amaria vn tal com aqst. **N**ay **L**i
 rant dix la Infanta vos be dieu:
 empero si naturalmēt li ve de esser
 groſſer de la pſopia natura: quin
 plaer quina consolacio pot esser a
 vna donzella que tot hom se rigua
 dell: e li donen sus hi mat en la dar
 terra casa. **P**er amor de mi nom di
 gau tal raho: car per mon delir vol
 ria home qui fos entes: e compo
 tariaans en ſtat hi en linatge e que
 no fos groſſer ni auar. **S**enyoza
 dix **L**irant natural raho dieu: em
 pero aquest no ſeu en aqueix bāch
 q vos dieu: aqst es jove: e de pochi
 dies: e vell de ſeny: liberal: animos
 mes q tot altre: molt affable: e gra
 cios en totes coses: en la nit ſe leua
 e nom deixa reposar com volria: la
 nit li par vn any: lo dia li es deli /
 tos: si plaer li vull fer no hauē apar
 lar ſino dela ſenyoza vostra: si ago
 no es amor: ſino digaume que ſe /
 ria. **S**enyoza amau aquiſ ama:
 e de tot cert aquest es fill de **I**k ey
 ab vos equal quins ama mes que
 ala ſua vida. **E** ſino parla tant coz
 la ſenyoza vostra volria per mil /
 loz lon deuriu tenir: guardau vos
 ſenyoza de aquells homens qui ab

gran ambacia e ab atrentmēt goſen
 requerir a dona o adonzella: e tal a
 mor coz aquesta no es gens bona
 car amor que pſt es venguda mes
 preſt es pſuda: e tals com aquesta
 ſon dits homens coſſaris qui van
 aroba de tot hom. **D**aume vos ſe
 nyoza home qui ab gran temoz e
 vergonya ve dauant la ſenyoza e el
 callament li pot exir la paraula d la
 boca: e ab les mās plenes de temoz
 diu lo que vol dir. **L**irāt dix la In
 fanta per la molta amiſtat que vos
 teniu ab **I**shelip ſeu be de aſeurel
 en la cadira de honoz: ab lo noble
 orde d cavalleria que teniu vos no
 porieu dir ſino lo be que de vos ſe
 pertany: e perçous ne tīnch per mil
 loz. **M**as no pēſeu ſia dona que cre
 gua de lauger: ans si res hauia de
 esser hi volria posar les mans fins
 als colzes en ſerir e ſaber la ſua pra
 tica: ſtat: e condicio quina es: e si ſe /
 ria per dar cōſolacio ala mia ania
 en aquest mon: empero los meus
 hulle contents ſon dela viſta dell.
Lo meu coz ſe combat ab mi: e la
 experincia me manifeſta que es a
 quell que yo cōtemple de esser groſ
 ſer e auar: les quals dos malalties
 ſon incurables. **S**enyoza qui en
 totes les coses del mon vol molt
 ſubtilmēt mirar moltes voltes li es
 deuē que eleget la mes rohin: e en
 ſpecial en les amors honeſtes e li /
 cites. **E** no ſon paſſats tres dies q
 paſſejāt nos lo ſenyoze **I**k ey voſtre
 pare e yo p lo jardī parlā de molts
 ſtats de princeps dela creſtiantat:
 e de moltes altres coses: e venguez
 a parlar dela ſenyoza vostra dient
 me cō volia en la vida repartir tot
 l. i.

son stare per la molta amor que lo
pare naturalment ama los fills: en
special auos qui son donzella que li
son stata costemps molt obedient
voe vol donar de totes les terres ol
ducat de Calabria en temps ab. cc.
milia ducats: e aço desijaua molt
veure de vida sua: perço que com la
sua anima se partiria del seu cors a
consolada sen anas. Yo veient la
bona e recta intencio sua loy lohi:
perço com la senyoria vostra es me
reixedora de molta dignitat e ho
nor exelcia. Perque supplich a vo
stra altesa que algues hores dispo
stes me vullau dar audiencia: e no
pendre enuig de res que yo digua
ala senyoria vostra. Car yo veig a
gi venir en la cort del senyor Rey
embaxadors del Papa per contra
ctar matrimoni de son nebot que
volè dir alguns seria fill ab vostra
altesa: e daltres parts ni veig del
Rey de Napols: del Rey Don
gria: e del Rey de Chipre. E enca
ra q yo no tingua poder del crestia
nissim e supior en dignitat de tots
los Reys dela cristiandat lo Rey
de França: vull contractar ab vostre
pare e ab la altesa vostra de aquest
matrimoni. Gran cosa es senyoria
ab los hells corporals poder veu
re si es coixo o tort o alefiat de algu
de sos membres: si es vell o jove: o
si es de bona gracia o de mala: o si
es valèr o couart: de totes aquestes
coses e moltes altres en que natu
ra pot fallir la altesa vostra ne hau
ra de estar arelacio daltre quins po
ra dir tot lo contrari del que sera.
Sania e discreta vos veig senyoria
e mes sabèr que tota altra: e per tal

vos tinc. E no pensè la senyoria
vostra que per yo esser seruidor de
Philip digua nengunes coses fi
cres ne manleuades: que de totes
les que damunt he dites poden veu
re totes les perfeccions en aquest.
Mas per la vostra grandissima e
alta dignitat de perfeccions que la
vostra singular psona poseheix son
mereixedora de seure en cadira em
perial: e sotimesa ala corona de França
per esser de major altesa ans que
al imperi Roma. E he les mostra
da per experiencia la gran dignitat
del Rey de França: que les armes
no li fozen donades sens gran cau
sa: car per manament de nostre se
nyor li fozen trameses per vn an
gel tres floz de liri al Rey de França
que les fes. Lo que nos lig que
james per angel sien stades trame
ses anegun Rey. Dõchs senyoria
la senyoria vostra pot pendre part
del mundanal e del spital: e de san
ctedat sera complida la vostra excel
sa psona per causa de aquest infant.
E qui es aquella qui pugua haue
re gloria en aquest mon: e paradís en
laltre. En aço vengue la Reyna e
e torbals de les delitoses rahons.
Com aguerè stat vn poch spay dir
la Reyna a Tirant. L aualler vir
tuos no es passada vna hora quel
senyor Rey e yo parlam de vos
e de les caualleries vostres: e lo Rey
vol vos acomanar vn gran fet en
que si va molt aell e a mi: e yo rich
per tal que si vos ho empzeneu que
volreu ala honor vostra exir axi cõ
de bon caualler se pertany: empero
p esquitar los molts duptes que v
sõ: yo y dare tot aquell impedimēt

que poze. Senyora dix Tirant vo
stra excellencia me parla tan cubert
que yo no se quey pugua respōdre:
si ja no hantia altra doctrina mes
clara dela que la alteſa voſtra ma
dit: empero lo que yo poze fer per
la excellencia voſtra ab conſenci /
ment del ſenyoꝝ Rey ho fare de
molt bona voluntat ſins apoztar
ne la creu al coll. La Reyna li re /
gracia molt la ſua bona voluntat.
Tirant pzes comiat dela Reyna
e dela Infanta: e com ſon en la ſua
poſada congoixanus molt que la
nau ſos adobada perque pogues
preſtament partir. Tirant veu dins
en alta mar venir vna nau: e ans q̃
anas amenjar volgue ſaber noues
e trameshi preſtament vn bergan
ti armat: qui ana molt preſtament
y torna. E diguerenli cō aq̃ſta nau
venia de Alexandria e de Barut: e
que hantien tocat en la ylla de Cibi
pre: empero que en Rhodes no ha
uien pogut tocar tanta era la mul
titud dels moros que la tenien aſe /
ejada p̃ mar y per terra: hon hi ha
uia moltes fuſtes de Benouelos
qui guardauen lo port: e la Ciutat
de Rhodes que eſtaua en fort punte
que ja no tenien res que menjar: de
pa paſſats.iii. meſos hantia que lo
Meſtre ni negu del caſtell: ni dela
Ciutat menjat non hantien: e no
menjauen ſino carn de cauall: e tan
bon dia ſin podien hauer: e crehie
verdaderament que en breus dies
ſe haurien aretre als moros: e ja ſo
foren donats: ſino que lo Solda
nols hantia volguts pendre amer
ge. Com Tirant ſabe aq̃ſtes noues
entra en gran penſament: e com a

que molt peſat delibera carreguar
tota la nau de forment e daltres vi
tualles: e que anas aſocorrer la Re
ligio de Rhodes: e axi ſeu. Preſta
ment trames per mercaders e do
nals tanta moneda que carreguarē
la nau de forment e de vins: e de
carns ſalades. Com lo Rey ſabe
aço trames per Tirant e dixli ſon
volent ab paraules de ſemblant ſtil.

Capitol. d.

Com lo Rey de Egiptia pregu
a Tirant quel acollis en la ſua nau
per paſſar al ſanct ſepulcre de Ieru
ſalem.

Er lo bon grat que
tinch de vos Tirant
e per la molta virtut
que en vos tinch co
neguda me obligua
que deſige fer per vos alguna coſa
queus ſos accepte: he? tindre amol
ta gracia queus vullau amparar de
mi: que no ſera coſa ninguna queus
ſia deneguada: car yous ame heus
vull tenir en compte de vn germa
o fill per los actes queus veig fer d̃
virtuos caualler: qui ſon tals: e de
tan grā renom e fama: que ſou me
reixedor de hauer premi de noſtre
ſenyoꝝ deu en aqueſt mon: e en lal
tre la ſua eterna gloria. Car la glo
ria dela voſtra ampla poſa en grā
delectio ators los princeps dela cre
ſtiantat: que en tan gran neceſſitat
no han volgut ſocorrer lo Meſtre
de Rhodes. E ſi la diuina bondat
me ſelvia gracia quem donas aſen
lz.ii.

cit en aquest sanct viatge la sua eter-
na vida: per yo poder anar ab vos
ala sancta perdonança de Hierusa-
lem desfreçar perço que de negu co-
negut no ha: e aço seria cosa queus
renozia ames grat que sim d'auen
vn regne: e de tota la vida mia vos
ne restare obliguar: perque prech
ab molta amoz que no mo dene /
guen: e haia de vos tal resposta cō
dela vostra acostumada virtut le-
espera. Acabant lo Rey feu princi-
pi Tirant a vn tal parlar. O altra
gloria seria per mi que la excellen-
cia vostra me volgues pendre per
seruido: com de germa o de fill yo
non lo mereixedo: neus ho he ier-
mit: e fas infinides gracies ala excel-
lencia vostra dela bona voluntat
vostra: si la necessitat mo requeria
me ampraria dela altesa vostra: cō
si fosseu mon natural senyor aqui
tota ma vida agues servir: heus ne
beles mans. De anar en la mia
nau senyor: la nau: los bens meus:
e la persona es tot dela excellencia
vostra: e poden manar e ordenar
de tot axi com de cosa vostra pro-
pia: car senyor yo desige iuir la al-
tesa vostra: e obeir de tot lo que ma-
neu. Empero senyor la principal in-
tencio mia com yo parti de ma ter-
ra son ab proposi leal e verdader
de anar en l'odes: e socorrer aquel
la sancta religio: la qual esta en pūt
de esser del tot desolada: e aço per
causa dels cruels genouesos qui so-
lament los plau la gloria dels ven-
guts: e no dels vengedors: no tenint
clemencia ne pietat ha llur prouine-
crestia: ans fan part manifesta ab
los infels. Tirant dix lo Rey yo

veig la vostra sancta intencio he bō
proposit: e feu com acaualler singu-
lar e catholic crestia: yo so be con-
tent del merit dela vostra ampresa
la qual es sancta justa e bona: e per-
ço tinch yo ara molt major volun-
tat de anarhi ab vos: heus vull a-
judar de tot mon poder de totes
les coses per auos e ala vostra am-
presa necessaries. E Tirant lin feu
infinides gracies: e axi restaren de-
acort: e Tirant supplica al Rey fos-
s la merce entras dins la nau: e mi-
ras qual apartamēt mes li plauria
Com lo Rey ague mirada la nau
elegi li fos feta vna cambra prop
lo arbre: perço com alli va la nau
mes segura com corze fortuna. En-
tre lo Rey e Tirant calsun dia pas-
sauen moltes rahons d' moltes co-
ses: e vengueren a parlar de Philip-
lo qual Tirant desijaua que fes ma-
trimoni ab la Infanta ab lo dot q
lo Rey li hauiā dit. E lo Rey ve-
niay be p liguar se ab la casa de Frā-
ça e dix: Tirant de aqueste afer yo
no clouria res sens voluntat de ma
filla perque aella te de servir: e si ella
es contenta per ma part vos offir lo
matrimoni: e darlihe tot lo que li
he offert: yo de bon grat ne parlare
ab la Reyna e ab ma filla: e sabuda
llur intencio ans de nostra partida
lo matrimoni se fermara. Lo Rey
feu venir en la sua cambra ala Rey-
na e ala filla: e dixlos semblants pa-
raules. La causa Reyna e vos ma
filla perqueus he fetes venir axi: es
per manifestarvos la mia breu par-
tida: car yo tinch deliberat ab lo di-
uinal auxili de anar en companyia
de Tirant ala sancta perdonança

del sanct sepulchre de Jerusalem:
e perque conegut no sia novull por
tar ab mi sino vn gentilom quin
serueixqua: e perque la vida e mort
mia esta en les mans de nostre ie
nyoz deu: volria q'ans de ma par
tida vos ma filla fosseu collocada
en matrimoni que restasseu conten
ta e cōsolada: e que yo en ma vida
ne hata aquest plaer: e si aquest fill
de Rey que agi es volem per liguar
nos en germanat ab lo mes alt
Rey dela crestiãdat: yo so cert que
ab consell e ajuda de Tirant: y ab
la volũtat que Phelip hi mostra
la cosa vèdra a bona cōclusio. Do
nam de parer dix la Infanta: que la
senyoria vostra sap be com la nau
passaran. xv. dies que no haura a /
cabar de carreguar: ne sera en orde
per partir: e dins aquest temps la
altela vostra ab consell de mon on
de e germavostre lo Duch de Ne
gina poreu concordar lo negoci:
puix lo Duch se spera esta nit o de
ma esser agi. Molt be dieu ma filla
dix lo Rey: e rahó es quey sia o'ma
nat. Perdonez la altela vostra dix
la Infanta: que puix la excellencia
vostre te deliberat de anar en aqst
sanc viatge deuriu fer vna gran
festa: así que Tirant e tots los de
la companyia com sereu dins mar
vos serueixquen de milloz volun /
tat: e d'altra part si venia en orelles
del Rey de França conegues que
la altela vostra fa mencio de son fill
Phelip: e diu menze qui ve sia ma
nada celebrar festa e sala general /
que dure. iij. dies: que les taules esti
guen parades nit e dia: e que conti
nuament trobassen viandes abun

bantmēt p'atots aquells qui vente
hi volguessen. Per la mia se ma fil
la dix lo Rey: vos hi haueu milloz
pēsar que yo no haura: e so molt cō
tent ques faga: e perquāt stich molt
occupat p' causa dela mia partida
en deixar lo Regne en bon stamēt
e que negu no pugua res sentir ola
partida mia per los grans incōne
nients que seguir sen porien com si
am en terra de mozos: e per tots a
quests sguarts volria vos ma filla
hi tinguesseu les mãs en ordenar
ho. Lo Rey prestament feu venir
lo major dom e los compradors:
e manals que fessen tot lo que la fil
la Ricomana los manas. E ells
digueren que eren cōtents. Totes
les coses per la Infanta foren molt
be ordenades e deussades de mol /
tes e diuerses maneres de viandes
per mostrar la sua gran discrecio.
E aquesta festa no son ordenada
per la Infanta per pus: sino p'pro
uar a Phelip e veure en son mejar
quin cōport febia. Lo dia assignat
del solenne conuit la Infanta ha
uia ordenat: q' lo Rey e la Reyna
e Phelip hi ella: tots. iiii. menjassen
alt en vna taula: e lo Duch de Ne
gina e Tirant e tots los altres com
tes e Barons: e les altres gēts mē
jassen mes baix dela taula del Rey
Elenint la vespza dela festa lo Rey
trames dos cauallers a Phelip e
a Tirant p'preguantlos que per alē
dema ala missa e al dinar fossen ab
ell. E ells ab molta hũilitat accep
taren lo conuit. Per lo mati ells se
abillaren lo milloz q' poguerē e tots
los seus p' lo semblant: foren al pa
lau e feren reuerencia al Rey. E lo
12. iiii.

Rey ab gran affabilitat los rebe: e
 pres a Phelip p la mare lo Duch
 de Medina a Tirant: axi anaren
 fins ala iglesia. Com lo Rey fon
 en la lla capella demanarenli licen
 cia de anar acompanyar ala Rey
 na e ala filla. E lo Rey fon molt cõ
 rent. E acompanyantles Phelip
 pres del braç ala Ynfanta per statir
 prop. E Tirant nos partia prop
 de Phelip per duple que no fes: o
 que no digues alguna oajanía que
 vingues en desgrat dela Ynfanta.
 Dixa la missa e lo Rey tornat en
 lo palau ab tots los altres. Lo di
 nar fon prest. Lo Rey se asigue en
 mig dela taula: e la Reyna al seu co
 stat: e lo Rey per fer honoz a Phel
 lip lo feu seure al cap dela taula: e la
 Ynfanta dauant Phelip. Tirant
 volia restar de peus per star prop
 de Phelip. E lo Rey li dix Tirant
 mon germa lo Duch de Medina
 vos sta sperant que nos vol seure
 sens vos. Seyoz sia de vostra mer
 ge dix Tirant manarli ques segua
 car en tal festa coz es aquesta de ra
 ho es que yo haja aseruit asill de
 Rey. La Ynfanta no ab prou paci
 encia li dix ab la cara vn poch ira /
 damo cureu Tirant de star tostépe
 en les faltes de Phelip: car en la
 casa del senyor Rey mon pare hi
 ha prou cavallers quil servirá: e no
 fretura esser hi vos. Com Tirant
 veu la Ynfanta parlar ab passio e e
 ra forçat de anarsen: acostas ala o
 rella a Phelip e dixli. Com lo Rey
 pendra aygua e veu que la Ynfan
 ta se leue e done del genoll en terra
 hi ab la ma te lo bag: feu vos lo q
 ella fara: e guardau vos desfer al /

guna grosseria. E ell respos que fi
 raria. Tirant sen ana. E com tots
 fozen assegurs: portaren la aygua
 mans al Rey. E la Ynfanta dona
 dels genolls en terra: e prengueva
 poch del bag. E Phelip volgue
 fer per lo semolá. E mpero lo Rey
 nou volgue cõsentir. E tal orde ma
 teix serua en la Reyna. E ventint al
 lauar dela Ynfanta ella pres la ma
 a Phelip perque en temps se laua
 sen. E Phelip vñant de cortesia e d
 genlea dix que no era rahoe dona
 del genoll en terra: e volguet rente
 lo piar. E mpero ella james se vol
 gue lauar fins que los dos se laua
 ren en temps. Dips portaren lo pa
 e polarelo dauant lo Rey: e acalcu
 dells: e negu noy roca sperant que
 portassen la vianda. Phelip com
 veu lo pa danat ps cuyt adameru
 ganiuer: ps vn pa e lescal tot: e sen
 ne. xii. lesques grás e adobales. E d
 la Ynfanta veu tal entrames nos
 pogue detenir de riure. Lo Rey e
 tots los qui alli eren. E los caual /
 lers jouens qui servien fehen vn
 joch mortal a Phelip. E la Ynfā
 ta ques cõcordana ab els: fon for
 çat vingues a noticia de Tirant. p
 go com no partia james lo holl de
 Phelip. Enas correns de taula e
 dix: per mō deu Phelip haura fal
 lit en la honoz que deu haueu seta
 alguna gran bajaranía: e posas al co
 stat seu dauant la taula del Rey sti
 gue mirant acalcuna part dela tau
 la: e ven les lesques dī pa que Phel
 lip hauria taillat: e ven que lo Rey
 ni negu no haurien tocat en lo pa:
 prestament presumi la occasio de /
 les rialles Tirant li leua prestamēt

les lesques mes ma ala boca: e tra /
gue. xii. ducats en oz e posa en calcu /
na lesqua vn ducat: e sen ho donar /
a. xii. pobres. Com lo Rey e la In /
fanta veren lo que Tirant havia fet /
tots cessaren de riure. Dix lo Rey /
a Tirant quina significança tenia /
lo que havia fet. Senyor dix Ti /
rant com haure complit lo quey /
tinch afer ho dire auostra alteza: /
Tirant dona cotes les lesques cal /
cuna ab son ducat: e la darrera se a /
costa ala boca e dixhi vna auer ma /
ria: e donala. Dix la Reyna molt /
me plauria saber aquest entrames. /
Respos Tirant en la següet forma.

Capitol. cii.

Com lo Rey de Sicília feu vn /
conuít a Phelip e a Tirant ans /
que partissen. E com Tirant repa /
ra vn gran defalt que Phelip ha /
uía fet.

Senyor la excellencia /
vostre sta admirada /
e tots los altres: delq /
Phelip ha fet pncipi /
e yo he feta la si sabec /
ne tots burla: e la causa de ago seny /
or es pux la alteza vostra ho desia /
saber: q los crestianissims senyors /
Reys de França per les moltes gra /
cies que obteses han dila immentia /
bondat de nostre senyor deu insti /
tuhiren: que tots los llurs fills an /
que rebessen lo orde de caualleria /
al dinar ans que menjen lo primer /
pa quels posen dauant ne fan. xii. /
lesques: en cascua posen vn real dar /
gent: e donenho per amor de deu /
en reuerencia dels. xii. apostols: e coz

han rebut lo orde de caualleria po /
sen en cascua lesqua vna peça d oz /
e fins al dia de hui ho pratiqn tots /
los qui ixen dela casa de França: e /
per ago senyor Phelip ha caillat lo /
pa e na fetes. xii. caillades pque cal /
cu apostol haja la sua. Si deu me /
salue la vida dix lo Rey aquesta ca /
ritat es la mes bella que yo james /
hois dir: e yo qui lo Rey coronat /
no fas tanta caritat de vn mes. La /
vianda son venguda. La Infanta /
dix a Tirant que sen anas adinar /
e Phelip coneixent son gran def /
falt: e la discreta reparacio que Ti /
rant feta li havia en lo menjar tin /
gues esment: que no menjaua sino /
tant com la Infanta fehia. E com /
se foren leuats de taula se pres apaz /
lar la Infanta ab vna donzella sua /
de qui ella molt fiaua: e ab vna po /
qua de ira ab amor mesclada feu /
pncipi atal lamentacio.

Capitol. ciii.

Lamentacio que feu la filla del /
Rey de Sicília apres del conuít.

Des fort pena la mi /
a: que aquest Tirant /
es fet enemich de mō /
voler q solavna hoza /
yo no puch ab Phelip /
parlar: que si li fos fill o germa /
o natural senyor nol tendria tan /
aprox: que temps no tinch en dirli /
raho neguna q ell nos pose en les /
nostres rahons. Tirant vesten /
ab la tua nau: e sies benaueturat en /
los altres regnes: sol me letxa aphe /
lip per repos dela mia aia e cōsola /
lz. iiii.

cio de ma vida: car sino ten vas to
 stemps viure en pena: car ab la tua
 gran discrecio repares les indiscre
 cions dels altres. Diques Tirant
 e perque tant me enuiges: car si ja /
 mes has amat en algun temps: deu
 ries pensar quant es gran repos pra
 cticar de rahons afoles ab aquella
 persona que hom ama: e yo fins a
 gi james he sabut ni he sentit les pas
 sions de amor: bem era placent lo
 festejar y esser amada: mas com
 pensaua que eren vasalls e dela casa
 de mon pare: tant me estimaua ellet
 loada com eiser amada. Mas ara
 miserable de mi que com vull doz
 mir no puch: la nit es mes largua
 que no volria: res que meje no lenc
 dolg: ans me par amarch coz afel:
 les mies mans inutiles me desdeny
 en que nom volen ajudar aliguar:
 la mia aia no te prou temps per a
 pensar: sola desige sempze star: que
 negu res nom digues: si ago es viu
 te no se ques sera morir. E ab tals
 e semblants paraules la enamora
 da Infanta se lametana: derrocant
 destillades lagremes de aqlla hulli
 qui moltes flames de foc hauien
 enceses en lo coz de Phelip. E star
 ab aquest trist continent la Infanta
 p la sua cambra entra lo Rey e son
 germa lo Duch de Medina. Lo q
 restaua p visrey e loctinent general
 de tot lo Regne. Com foren dins
 la cambra lo Rey la veu star ab la
 cara e gest molt adolorit: e dixli: q
 es ago la mia filla coz estan axi vos
 adolorida. E com senyor no tinch
 gran rahon dix la Infanta q la seny
 oria vostra stigua per partir: que fa
 re yo desconsolada ab quim acoso

lare: en que pendra repos la mia /
 anima. Diras lo Rey deuers son
 germa e dixli: Duch queus par de
 la humanitat com se lenc: e la pro
 pia lanch nos pot roznar aygua:
 lo Rey ab paraules de molta a /
 moz aconozta ala filla tant coz po
 gue. E trameteren per la Rey na q
 vengues. E tots quatre tingueren
 llur consell. E lo Rey seu principi a
 vn tal parlar.

Capitol. ciui.

Com lo Rey de Ligilia coma
 na la muller e la filla a son germa
 lo Duch de Medina: e pregual que
 digues lo parer seu en lo matrimo
 ni de Phelip e de la filla.

Dix la bona sort mia
 ha ordenar: e ala diui
 na prouidencia plau
 que aquest sanct viat
 ge scusar nos por: la
 mia aia len va aconsolada: puix lo
 meu germa resta agi en loch meu:
 qui es la mia propia anima al qual
 prech queus tingua per recomana
 des en tot lo q manareu e ordena
 reu: e aquest sia lo major plaer que
 fer me poza: e mes vos pch Duch
 que digau vostre parer en aqst ma
 trimoni de Phelip puix deu lons
 ha agi apoztar: e dieunos la intencio
 vra e dona si a son parlar. Senyor
 dix lo Duch puix ala excellencia vo
 stra plau e ola senyora Rey na que
 yoy digua mon parer so molt con
 tent: e q dich com ales donzelles los
 parlen algun matrimoni de que el
 les se contenten: e tan prest no ve a
 conclusio segons lo aperit e llur vo
 luntat: resten molt agreujades. E

puix la altesa vostra va en aquesta
 lancia perdonança e **Phelip** hiva
 tanbe: lo de parer que aquest matri-
 moni se deuria fer ab consentimēt
 de ion pare: e de la mare: e la senyo-
 ria vostra trameta per **Trāt**: e feu
 li scriure lletres al **Rey** de França d'
 aquest matrimoni li l'vèda en pla-
 er: perque no fagam dela cōcordia
 discordia: e dela pau guerra: perque
 no pogues dir que per son fill eier
 molt joue e de poca edat lo agues /
 len enganar: car si era ma filla mes
 la stimaria dar a vn caualler ab vo-
 luntat de los parents: ans que dar
 la a vn **Rey** contra volūtat del seu
 poble. Lo **Rey** e la **Reyna** tingue-
 ren per molt bo lo cōsell del **Duch**
 e la **Infanta** de vergonya noy go-
 sa contradir: e d'altra part son con-
 tenta que tan prestament nos fes:
 perço com volia hauer major expe-
 riencia de **Phelip**: perque nol rent
 a prou conegut: e concordas ab la
 voluntat de tots. Prestament tra-
 meteren per **Trāt**: e recitarēli lar-
 guament tot lo consell que hauien
 tengut sobre lo matrimoni. E **Trāt**
 los loha lo bon deliber que ha-
 uien tengut: e resta lo carrech a **Trāt**
 de scriure. E scriui lletres al **Rey**
 de França narrantli larguament la
 forma dela cōcordia del matrimo-
 ni si aell era placent. Lo **Rey** feu ar-
 mar vn bergant p passar en la terra
 ferma: qui ana ab les lletres dret ha-
Simbli. La nau de **Trāt** son bē
 carreguada de forment e de altres
 virtualles. Com lo berganti degue
 partir lo **Rey** feu demostracio que
 sen anaua ab lo berganti: e tanca-
 dins vna cambra que de negu no

fos vist. E posaren fama que ana-
 ua la via d'**Roma** per parlar ab lo
Papa. E en la nit **Trāt** feu recol-
 lit lo **Rey** e **Phelip**. Com tota la
 gent son recollida **Trāt** ana apē-
 dre comiat dela **Reyna** e dela **Infanta**
 e de tots los dela cort. E la
Reyna feu molta honoz a **Trāt**
 e prequal que volgues tenir per re-
 comanat al **Rey**: perq̄ era home d'
 delicada complexio. Senyora dir
Trāt no duple la senyoria vrā:
 que sera per mi aci seruit com si fos
 mon natural senyor. E la **Infanta**
 loy recomāa molt: la qual resta ab
 molta dolor e pensament: e aço per
 causa del **Rey** son pare que sen ana-
 na: e molt mes per la amor q̄ rent /
 a a **Phelip**. E en la primera guay-
 ta la nau feu vela: e ixquerē del port
 ab molt bon tēps: e agueren lo vēt
 molt prosper: que en .iiii. dies passa-
 ren lo golf de venecia: e foren en vi-
 sta de **Rodes**: e anaren al castell de
 sanct **Pere**: e aqui surgiren per spe-
 rar vent que fos vn poch fortial.
 E **Trāt** acōsell de dos mariners
 que de la terra hauia portats: qui a-
 mauen molt la honoz sua: com ve-
 ren lo vēt larguer e bo: en la nit do-
 naren vela e dematī apuntant la
 alba ells foren en vista de **Rodes**
 molt prop. Com les na^o de **Geno-
 uesos** veren aquella nau venir pen-
 saren que era vna de dues que ha-
 uien trameses per portar virtualles
 per al camp: e vehien que venien de
 leuant: no podien pensar que ne /
 guna altra nau tingues atreuimēt
 de venir en mig de tantes na^o com
 en lo port stauen. La nau se acostā
 e com son prop delles carregua de

rantes veles com podia portar: en
 aço conegueren los Benouelos: e
 en lo galip dela nau que no era de
 les sues: posarense en orde del que
 pogueren. Empero la nau los fon
 tan prop que negua nau no pogue
 alçar vela: e aquesta auels plenes
 passa per mig de totes les naus al
 lux despit. Empero ells fozen ben
 servits de lances e de passadors e d
 molts colps de bōbardes: e de tot
 lo que en la mar se vsa: e Tirant
 mana al timoner e al nauchet que
 no voltaissen la nau: sino que donas
 sen la proba en terra endret dela
 ciutat en vn aréal quey ha peguat
 ab la muralla: e auels plenes do
 naren allí. Com los dela ciutat a /
 gueren vist la nau donar la proba
 en terra pensarense que fos deles
 dels Benouelos q̄ acordadament
 agues dat en terra p̄ pentze la Ciu
 tat. Tota la gent cuyta en aquella
 parte combatienlos molt braua /
 ment. E los deles naus los com /
 batien d'altra part: que ells stauē en
 prou congoixa. Fins atant que vn
 mariner ana prestamēt e pres vna
 bandera deles de Tirant: e alçala.
 Com los dela ciutat veren la ban
 dera detinguerense que no feren ar
 mes. Prestament feren saltar vn
 home quils dix com aquella nau e
 ra de socors. Com los de terra sa
 beren q̄ lo capita dela nau era Fran
 ces: e portaua la nau carreguada d
 forment per socorrer la ciutat: ana
 ren ho adir al Mestre. Lo qual sa
 buda la bona noua se agenolla en
 terra: e tots los qui ab ell eren: e fe
 ren lahors e gracies ala diuina pro
 uidecia com era stat en recozt dels

que nols hantia oblidats. Lo Me
 stre deualla del castell ab tots los
 cauallers. E los homens dela ciu
 tat ab taleques entraue dins la nau
 per traure forment: e posauenlo en
 borigues. Lo Mestre com hague
 aguda verdadera relacio q̄ era Ti
 rant: ringue gran desig de veurel co
 neixent per experiencia la molta vir
 tut sua: e mana ados cauallers del
 orde dels majors quey eren: que a
 nassen ala nau e q̄ preguassen a Ti
 rant de part sua que volgues exir en
 terra. Los cauallers pujaren en la
 nau e demanaren lo capita. e Ti
 rant axi com aquell qui era prach
 e cortesia los rebe ab molta honoz
 Los cauallers li digueren sem /
 blants paraules Senyor capita lo
 senyor Mestre es deuallat del ca
 stell e es en la Ciutat quius spera: e
 pregaus li fagau gracia d̄ exir en ter
 ra: per la virtuosa fama que de vos
 ha horda mēcionar desija molt la
 vostra vista. Cauallers senyors dix
 Tirant direu amon senyor lo Me
 stre que molt prest yo sere ab la se
 nyoria sua: que ja foza exir aferli re
 uerencia: sino que spere que haja fet
 aleujar la nau: perque tinc̄s dupre
 que ab lo gran carrech que te nos
 obza: ques perda lo forment: e fa
 merce prengua carrech depolar en
 segur lo forment que trauben. E vos
 altres cauallers vos pch me fagau
 dues gracies: la vna es que per gen
 tilea vullau pēdre vna poqueta col
 lacio ab mi: la segona que dos gen
 tils homens meus sen vagen en cō
 panyia vostra: perque de necessitat
 tenen aparlar ab lo senyor Me /
 stre ans que yo ixqua en terra.

Capità senyoz dix lo vn caualler: dues coses nos demanau que no podet eiser denegades. La pmera es tan delitosa per anoiatres: que per acors los dies de nostra vida vos restarem obligats. **E** **L**irant quey hauria ben prouehit en lo país sat dia en fer coure moltes gallines e altres maneres de carns nàbres: e aqulls dona be amējar. **E** aells paregue eiser toznats de mozt ant da. **E** **L**irant hague prouehit ab lo seu major dom e ab los sziudozs seus: que en la ciutat li agueren vna gran polada: e alli feu aparellar ó menjar per al Mestre e al al Religio perque labia queu haurien molt mestre: e per causa de aço **L**irant se ó tingue que no volgue extr en terra fins q lo dinar fos aparellat. **L**om los cauallers sen volgueren anar **L**irant pres dos gentils homēs dels seus e dix los: que en secret par la sen ab lo Mestre: e que li dignes sen coz ell portaua en la sua nau lo Rey de Lìgilia: e **P**helip fill del Rey de França: qui anauen ala sancta perdonança de Hierusalem: si serien segurs en la sua terra. **L**om los gentils homens hagueren explicada la embaxada al Mestre ab aquella honoz e reuerēcia que aell se pranyia. **L**o Mestre los dix semblants paraules. **G**entils homēs digau al virtuos **L**irant lo blanch que yo so molt content detenir se, cret tot lo que ell volra e que en la mia terra ell no deu demanar seguretat ninguna: que yo vull que ell la tingua per sua: que los seus actes son stats de tanta virtut e singularitat: que ell nos ha guanyada tant

la voluntat: que es senyoz deles persones nostres e dels bens: e que en la mia terra vol prech que ell mane e ordene axi cō li fos **M**re de **M**o des: car tot lo que manara sera cōplit sens contradicció ninguna. **E** li vol lo ceptre dela justicia e les claus del castell e de la **L**irant de continēt li seran lliurades. **L**obzada la resposta **L**irant dels seus embaxadors ne fen relacio al Rey de Lìgilia de la molta cortesia del Mestre. **E** lo Rey e **P**helip desfogats ixqueren en terra e anaren ala posada que els haurien aparallada. **E** **L**irant ixq molt be abillat: e deuillas en aqsta forma: so es ab gipo de brocat car meli: e lobze lo gipo vn gesaran de malla: e sobze lo gesaran vn jaquet dozebreria: e ab moltes perles qy hauria brodades: ab spasa senyda y en la cama portaua la guarro / tera: e al cap vn bonet de grana ab vn fermaill de molt grā stima. **E**n trant **L**irant dins la **L**irant troba lo Mestre en vna gran plaça: **L**irant anaua molt be acompanyat de molts cauallers axi del orde coz dels seus. **L**es dones e les donzelles stauen per les finestres e p portes e tarrats per veure q era aquell benauenturat caualler q de tan cruel fam los hauria deliurats: e de penosa captiuitat. **L**om **L**irant foudauant lo Mestre feulí honoz de Rey: fica lo genoll e volgueli besar la ma. **E**mpero lo Mestre non consentí: e per bon spay stiguet / ren altercant. **L**o Mestre lo pres per lo braç leual de terra: e besal en la boca ab molta amor affable. **A** qui passaren moltes rahons en /

presència de tots recitantli lo Mestre los grans combats que lo Solda nix e dia los dauè per terra e los Genouelos per mar: e com stauen de hoza en hoza p dar se per la stre ma fam que tenien: e nols era possible poder se mes sostenir: que tots los caualls e altres animals se hauien menjats: fins als gats q amara uella sen trobas hu: moltes dones pnyades se son afollades: e los petits infants se moren de fam: a questa es la major miseria quen lo mon sia stada. Acabant lo Mestre de recitar los passars mals Tirant feu principi a vn tal parlar.

Capitol. cv.

Com Tirant arriba en l'odes ab la nau e la socoregue.

Es vostres justes preguaries reuerendissim senyor: e les doloze / les lagremes del aflicto poble han mogut la immensa e diuina bondat de nostre senyor deu: de hauer clemencia e pietat dela senyoria vostra e de aquesta prospera e benauenturada l'eligio: que no ha permes ni permetra que sia destruida p mans dels enemichs ola sancta fe catholica. E alegres la merce vostra: que mijançam lo diuinal auxili presta / met tota aquesta morisma sera fora de tota la ylla. Mas perquant a la major necessitat deu hom pmeracozer: suplique ala senyoria vo

stra me faga gracia: q en la casa vostra vullau pendre de mi vn petit dinar ab tots los que agi sō. Qualer virtuos dix lo Mestre vos me pregau de coia que es am i tant accept e olitosa: que atesa la gran necessitat ab ifinides gracies la accept: car en tal punt stich que ab fatigua gran me poden exir les paraules dela boca: e deu me faga gracia queus ho pugua satisfet en tot be e honoz vostra. E pstantment en mig dela gran plaça Tirant feu polar moltes taules: e feu seure lo Mestre ab son stat e tots los cauallers ola l'eligio. E lo Mestre pguia a Tirant ques volgues seure prop de ell E ell se scusa q li perdonas la senyoria sua: q volia dar recapte ala gent e pres vn basto de major doz: e feu portar les viandes al Mestre: e donali dos parells de pagos e molts capons: e gallines de Ligilia que ha via portat. E aps feu donar a tots los altres compliment de totes coses. Com agueren comegat de menjar: Tirant mana tocar les trompetes: e feu fer crida que tots aquls qui volgues sen menjar: e no tingues sen taules prestes alli se assegues sen terra: que aquil os seria dat tot lo que haurien mester per ala humanal vida. E molt prestament se foren assegudes entorn dela plaça que era molt gran moltes dones e donzelles de honoz: e gran multitud de poble. E Tirant dona orde que en poca hoza tots tingueren q menjar: e daltra part Tirant trames moltes viades als q guardauen lo castell. E ab la ajuda de nre senyor q doa complimet dela sua gracia a

tot lo monde ab la bona diligencia de Tirant tots restaren contents. Lo Mestre e tots foren dinats la collacio fon presta de molts confits per al Mestre e als cavallers. Apres Tirant feu traure de la nau moltes botes de farina e feules posar en mig dela plaça: e supplica al Mestre fos de la merce dos cavallers del orde ab los regidors dela Ciutat repartissen tota aquella farina entre la gent popular: com ell ne tingues mes per fornr lo castell. E mes lo supplica que fes posar en orde los molins: perque havia bon temps que no haviem molt: e Tirant feu fer vna crida: que tots los qui volguessen farina que vinguessen ala plaça. Com la farina fō repartida feu repartir lo forment per cases segons los menjadors q̄ tenien: al major dauen .vi. cascos e axi desminuhint segons les cases fins a hu. E p aquest orde mateix repartiren los olis: e los legums: e les carns: e de totes les altres coses de proueso. Nos podia recitar les labors e benedictions que lo manfuet poble dauen a Tirant: que les deuotes preguaries que fehiem per ell eren sufficients apolarlo en paradis: encara que james altre be no agues fet. Repartides totes les vitualles: e la gent que stava molt contenta: lo Mestre pregua a Tirant quel aportas ala posada del Rey de Lìglia e de Phelip de França. Tirant fon molt cōtent: e trames los auisar perquels trobassen en orde. Lo Mestre e Tirant entraren per la cambra: el Rey e lo Mestre se abçagaren: e feren se molta de ho-

noz. E apres lo Mestre abçaga a Phelip: e lo Mestre los pregua q̄ mudassen de posada que vègueissen apolar al castell. E lo Rey james se volgue mudar de allí: dient que ell stava molt be apolrat. Seyor dix Tirant vespres fa putauosne en vostra fortaleza e dema encendre en la guerra e en delliurar la ciutat e la ylla de aquesta morisma. Lo Mestre pres comiat del Rey e de Phelip: e Tirant lo acompanya fins prop del castell. Com fon nit scura lo castell e la ciutat estava ab molt gran luminaria: e grans alegries de tocar trompetes tabals: e de altres maneres de instruments e les luminaries eren tan grās que dela Turquia les vehien. La fama ana per tota la terra com lo Solda havia pres lo grā Mestre de Rhodes ab tota la Religio: e lo castell e la Ciutat per les grans luminaries que havienvistes. Aquel la nit Tirant ab los seus feu guayta enuers lo port. Les naus dels Genouesos stauen molt prop de terra en especial la nau del capita que ne stava mes prop q̄ totes les altres. E quasi enuers la mijsa nit vn mariner se acostà a Tirant e dixli: senyor que daria la merce vostra al qui en nom vostre cremas aquesta nau en la nit que ve qui mes prop de terra sta: ques diu q̄ es del capita dels Genouesos. Si tu tal cosa fas dix Tirant: yo de bon grat te dare. iiii. milia ducats de or. Senyor dix lo mariner si la merce vrā me prometafe de cavaller o darlosme yoy posare tot mō saber: e si nou fas me obligue de esser catiu vrē. Amich dix

Tirant yo no vull que tu poses pe
nyozes negunes: m' obligues ane
guna cosa: car la infamia e vergo /
nya quen reportaras sino faç lo q
mas dit te sera prou punicio e pena
e de mi yot promer p-lo orde que
he rebut de caualleria: que si tu de
ma entre tot lo dia e la nit tu la cre
mes yot dare tot lo que te pro /
mes: e molt mes auant. Lo mari
ner resta molt content: pque ell ho
tenia per cert per la gran destrea q
tenia en la mar e en la terra. Al ma
ti ell dona orde en totes les coses q
havia necessaries. Com lo Mestre
hague hoïda missa vingue auent
al Rey e a Phelip e a Tirant: e par
laren molt sobre la guerra: e delibe
raren moltes coses en util dela ciu
tad: les quals deye de recitar per no
tenir prouicitat. En caualler del or
de molt antich qui era vengut ab
lo Mestre dix les següents parau /
les. Ami par senyors que puix la
senyoria vostra ha molt ben pro /
uehit: que la ciutat stara ben forni
da per alguns dies: que mō senyor
lo Mestre fes vn p'sent al grā Sol
da de moltes e diuerses maneres d
vitualles: per ferli perdre la speraça
que te de pendrens per fam: e ara q
saben que aquesta nau es venguda
e apesat llur es entrada: coneguen
q'sta molt ben prouehits de totes
coses: e per volerlos fer mes plaer:
los ne volez fer part. Per tots los
magnanims senyors son loat e a
prouat lo consell del angia caualler.
E decōtinent ordenaren que li fos
sen tramesos. cccc. pans calents art
com exrien del forn: vi e confits de
de mel e de sucre. iiii. parells de pa /

gos: gallines e capons: me: oli: e de
cotes les coses que haviē portades.
Loz lo Solda veu tal present dix
als seus: cremat sia tal present e lo
traydor quil tramer: ago sera causa
d fer me perdre ma honoz e tot lo
estat que tinch. Empero ell lo rebe
ab cara assable: e feu gracies al Me
stre del que trames li havia. Com
cobzaren la resposta era ja hoza de
dinar: e lo Mestre que prenia son
comiat del Rey e dels altres dix lo
Rey: senyor Mestre vos fos cōt
dat abir del meu singular amich
Tirant: perqueus prech vos dinen
hui ab mi conuit de camp segons
homens qui no stan en libertat de
poder hauer les coses pertanyents
atal senyor com vos. Lo Mestre
son content de acceptar lo conuit:
e aturas adinar: e entre ells passa /
ren moltes cortelies: e dinarense ab
molt gran plaer: e tots los qui ab
lo Mestre eren venguts menjaren
en la gran sala: perque no volien
que veïen lo Rey. Com foren di
nats Tirant dix a Phelip que cō
uidas lo Mestre per al endema. E
lo Mestre ho accepta de bon grat.
Lo Mestre e Tirant dela posada
partiren anant regoneixent la Ciu
tat: perque Tirant volgue veure
e saber per hon escaramuçauen ab
los mozos: e cō ho ague tot vist pa
regueli prou bon loch per entrar e
exir. Com lo Mestre veu que era
hoza partis de Tirant: e recollis
al castell. E Tirant torna ala po
sada del Rey. E apres que ague /
ren sopat posarense en orde per a
nar a fer la guayra: e per veure lo
mariner si faria lo que havia dit.

Com fon quasi la mija nit e fetsia molt gran scuredat: lo mariner tin que les coses prestes per cremar la nau del capita: e feuhó en semblant forma.

Capitol. cxi.

Com Tirat feu cremar la nau del capita dels Benouelos: qui fon causa que tots los moços sen anaren de ylla.

Lausat mariner ha gue ferma vn argue en terra vora mar / molt fort: apres ague vna molt grossa gu / mena e posala dins vna barqua ab dos homens que voguauen: e ab ell foren tres: e pres vna corda tan grossa com lo dit de canem molt larga. Com foren prop la nau q sentien parlar los qui fehié la guayta al castell de popa: feu detenir la barca e despallas tot nuu: e senyis vna corda: e posas en la ginta vn petit coltell ben esmolat: perço que si hauiá atailar alguna corda queu pogues fer: e posalse de part detras que al nadar nol enuyas: e en la bahina del coltell ligua lo cap ola corda. Dana als qui restaué en la barca que tostemps li donassen corda Com ho ague tot ordenat lanças en la aygua: e nadat ana prop dela nau que sentia molt be parlar los q guaytauen. Lanoz mes lo cap dauall la aygua perque no fos vist: e aplegua ala nau hon sta lo timo: e

aquí se atura vn poch perque no temia que de negu pogues esser vist. E mes baix del timo en cotes les naus trobareu grosses anelles de ferro: perço com volen mostrar carena: o volen spalmar: o com corré gran fortuna es trenquen les agulles del timo ligué lo timo en aquelles anelles: les quals van cotes dauall la aygua. E lo mariner passa la corda per la anella: e pres lo cap de la corda e tornalse aliguar: e posas dauall la aygua e torna ala barca: e ps lo cap dela corda e ligual al cap dela gumena e vala molt be enleuar: e portasen vn gran troç de seu per enseuar la anella perço que passas millor e no fes tanta remor: e del xa manat que com aguessen cobrat lo cap dela gumena que prenguessen vn fus de ferre: e quel passassen per mig dela gumena: perço com apleguas ala anella e no pogues passar: que ell agues noticia q ells ha / uíe cobrat lo cap dela gumena. E tornas alagar en la aygua e torna ala nau: e enseua molt be la anella. E los dela barca tiraren la corda prima fins arant q cobraren lo cap dela gumena: lo fus son posat de ferro en la gumena: com son ala anella no podia passar. E onegue lo ausat mariner que lo cap dela gumena era en la barca: com li paregue hoza anassen: ixque en terra e ligua lo vn cap dela gumena en lo argue e laltre liguaré ha vna barca gran manera de balaner que ja la tenia plena de lenya e de tea ruxat tot aboli perque cremas be: posaren hi foch: e leixarenlo be engendre: e / posarense Lent homens al argue:

e començaren molt fort auogir :
E ab la força del argue son fet tan prest: que escassament son parit lo balanet que son peguar al costat de la nau e ab les gràs flames d' foch que portaua prestament se pres lo foch en la nau ab tan gran furia q' res en lo mon no bastara apagar lo. Sino q' los d'la nau no pensarè altra cosa sino d' fugir ab les barq's altres se lançauè en la mar p' passar en les altres naus: per be que no poguerè escular que molts ni morirè cremats p' no hauer t'ps de poder exir: e a molts que lo foch acòsegut dormint. Los qui fehièn la guayta alt en lo castell anaren prestament a dir al Mestre com gran foch hauià en les naus d'ls genouesos. Lo Mestre se leua e puja alt en vna torre: com veu lo gran foch dix: per mon deu yo pens q' aço haura fet **T**irant: car ell me dix anit que volia alajar si poria fer vna poca de lumiaria entre les naus dels genouesos. Com son de dia **T**irant p' tres milia ducats e donals al mariner: e vna roba de seda forrada de matts: e vn gipo de brocat. Lo marier lin feu infinites gracies: e resta molt còret. Lo solda veu la nau cremada dix: quins homes del dia ble son aquests que no temè los perills dela mort: que aueles plenes son entrats p' mig de tantes naus q' hauià en lo port: e han socorregut la ciutat: e puix han començat a crear la nau d' capità: lis farà totes les altres: car no podè saber los mariers cò pot èr stat aço: cosa d' grà admiracio es q' negu non pugua saber cò la nau se cremava la gumèa ab que

tenia liguat lo balanet cremas: e ab lo argue cobraren lo cap: hi elle no podien pensar lo balanet com era vengut axi dretament en aquella nau mes quen nenguna. Deles altres. **A**pres lo Solda trames per tots los capitans axi dela mar com dela terra: e recital's tot aquell fet: e del present que lo Mestre li hauià fet per mostrar com la **L**iutat estaua molt ben prouehida de totes coses: e mes encara com èren en la entrada del hiuern que los frets eles pluges los començauen de enujar: perque deliberaua de leuar lo camp e tornarien: mas que altre any ell hi tornaria. **E** prestament mana sonar les trompetes: e anafils del camp: e les naus donassen vela: e anassen al cap de la ylla: que ell seria allí per recollir ab tota la sua gent: e axi son fet. Com lo camp son leuat tota la mortisma sen anaua molt cuytada ab gran desorde per duple que tenien que no irquessen los dela ciutat. La pressa era tanta entre los moros per anarsen: que vn ginet se solta e corregue molt p' lo camp que nol pogueren pendre: que tira deuers la **L**iutat e nol go saren seguir p' q' staua molt d'ltos ab lo folguar e nos leixaua pèdre. Com **T**irant veu que los moros leuauen lo camp armas ab tota la sua gent: e irque fora dela **L**iutat: e apleguarè fins a bon era lo camp: e posaren foch ales barraques p' q' que si tornassen aguessen son treball de tornar les arefer. **E** stant axi lo ginet se acostà allí hon elle èren: e pren guerenlo. **T**irant son molt còret

com hauien presa lo ginet. E aquel
la nit tots los moros se atendazen
prop d' vna ribera d' aygua. Per lo
matí Tirant h'ohi missa: e posà en
punt lo ginet ab sella dela guilla: e
pavna ballesta de aquelles ques pa
ren acavall ab vna gafa: e moltes
sagettes ab herba: e posalas en la
cozreja: e presvna lança curta en la
mare tot sol isque dela ciutat: e ana
per mirar los moros si erè partita
de alli hon hauien allenjat aquella
nit: e puja en vn mont e veu q' tots
los moros sen anauen de presa la
via dela mar: e mira atotes parts e
veu venir per lo camí hon los mo
ros anauen gran troç atravna ad
zembla carreguada ab. xviii. mo
ros qui la acompanyauen: he eren
se aturats atras perço com era cay
guda en vn fanch. Com Tirant
los veu tan lluny dels altres: e que
los primers nols podien veure per
causa de vna poca montanya quen
mig los stava: ferma de sperons e
feu la llurvia e conegue que erè mo
ros: e veu que negu dells no porta
ua ballesta: sino que tots portauen
làges e spases. No pot ésser menys
dix Tirant que yo non mate algu
de aquests perros de moros: e fica
la lança que portava en terra pres
la ballesta e posayvna sagetta ab er
ba: e acostas tant als moros quels
podia be tirar: e tira ha vn moro e
feril en lo costat que no ana. xxx. pas
sos que en terra caygue mort. Ti
rant ferma dels sperons lunvasvn
poch: e torna aparar la ballesta po
sayvna altra sagetta e torna deueni
ells: e tira a vn altre moro e mori
prestament. Tots los moros se

remeterè aell: ferí dels speros e nol
podien aconseguir. Per aquest or
de mes per terra. viii. moros entre
morts e mal nafrats. Los altres
no curauè sino decuytar camí: e si ti
rant hagues tengudes tantes sa
gettes per aquell orde tots los ha
guera morts encara q' fossen stas
cent. Acostas als qui eren restats
e dixlos ques donassen apreio. E
ells deliberaren que mes los valia
ésser catius que no morir: puix ve
hien que no teniè defensio ni spera
uen socors. Fet llur acord digueren
que eren contents de donar se. Dix
Tirant deixau totes les armes a
qui: com les agueren deixades feu
los tornar atras e lunyar deles ar
mes bō troç: e ell posas en mig dls
moros e deles armes: e feu pēdre v
na corda: e dix al hu de aquells: q'
liguas atots los altres les mans d'
tras: e alt en los brachos: e si tuls li
gues be q' negu nos puga soltar: jot
promet de ferte frāch: e posarte en
segur lla hon es lo Solda ab tota
la sua gent. Lo moro per hauer li
bertat liguals molt be. E prengue
ren la adzembla que era carregua
da de moneda e de joyes de molta
valua: e tiraren la via dela Ciutat.
Tirant entra ab la sua presa per la
ciutat: e troba lo Drè en la plaça ab
molts cavallers d' orde quil estauè
spant per adinar. Loz lo mestre lo
veu venir tot sol ab. x. presoners sti
gue lo mes admirat home del mō
e tots los altres deles grās cavalle
ries que Tirant fehia. Apres que
fozen dinats Tirant feu armar vn
b rganti: e trameslo per veure lo
Solda: e la sua gēt sis recollien ne
l. j.

en quin punt stauen. Apres que lo berganti son partit dona al mozo vna roba de leda : e feulo passar en la Turquia p la promesa que li ha via feta. Molts homens dela Ciutat anarè hon era stada la bregua : e trobaren encara alguns mozos vius e ferenlos mozir : e pzenque / renlos les armes q trobaren e toz naren sen ala ciutat. Lo dia mateix tozna lo berganti que era partit : e dix quel Solda sera ja recollit : e tots los caualls eren dins les naus. Tirant supplica al Mestre que li donas dos o tres gujes que sabes sen be la terra: com ell volia aquella nit anar auisitar los mozos. Molta gent li desconsella que no anas a ampresa d'altri: empero ell se apo / dera de anar hi : e pres cinch cents homens e tota la nit caminaren: e posaren se en vna montanya sens que per negu no fozen vists : e de a quella montanya miranè molt be la presa que los mozos tenien de recollir. Com Tirant veu que ja noy hauià sino stima de mil ho / mens poch mes o menys. Tirat ixque dela montanya e feri en mig dels mozos : tan brauament quen feren vna gran destroça. Com lo Solda veu fer la destructio dels mozos staua molt desesperat: tra / mes les barques per ques pogues sen recollir. Mas poch ne cobra ren: que la major part fozen morts o hofegats per recollir. Elehent aço lo Solda feu dar vela e torna sen en la terra. Com son apleguat los grans senyors qui restats eren fozen molt ben informats d'a cau sa dela sua vèguda ainstaren se tots

e anarenlo a veure. E vn gran alca di parla per tots: e feu principi apa raules de semblant stil.

Capitol. cxlii.

Com son mort lo Solda per sos vassalls amoz vituperosa.

Qu enganadoz de / nostre ianct prophe ta Maphomet: de / strohidoz dls nostres tresors: malmetedorz dela noble gèt pagana: fornicadoz de mals: amadoz de couardies: va naglorios entre la gent no entesa: fogidoz de batailles: lquinçadoz d' be publich : ab peu esquerre has fetes totes les tues vils obres en dan e desonor de tots nosaltres. Ab la ma negra e crua: ab la falsa lengua que li ha feta companyia: sens con sell de bons conselers est partit de aquella noble ylla del Rodes: per vna sola nau ses smayat lo teu flach animo. O caualler de poch esforç ab la cara girada al reues has seny ozejats. xii. Rey coronats: los qles tostemps son stats aru obedients: est te cōcordat ab la mala intencio dels teus proximos parèts e fictes crestians los Benouelos: qui pietat ne amoz no han anegu : com no si en mozos ni crestians: com tu sie nat dis aquella mala ribera e costa de Genona. E perço los teus re prouats mals te condemnen que muyres cō a home çelerat o mort vituperosa: e prestament son pres e

polarenlo en la casa dels leões hon
 mozi ab gran desauentura: apzes
 feren electio de vn altre Solda. E
 aquell per mostrar se amador del
 be publico ordena que ab aquelles
 naus dels Genouesos feissen gran
 armada de tota aquella get qui de
 Rhodes era venguda: e altra mes: e
 que passasen en la Grecia: e axi fon
 fet: e fon hi cōuidat lo grā Turc
 qui fon cōtent de passar hi ab mol
 ta gent d'armes de peu e de cauall
 en gran nombre. E junts los dos
 exercits fozen en nombre de. ccvii.
 milia mozos: e portauen dues ban
 deres la vna era tota vermella hon
 hauia pintat lo calzer e la hostia: p
 ço com Genouesos e veneciās po
 laren penyoza lo calzer e la hostia
 consagrada: e per ço en les dues ban
 deres portē aquella deuila pintada
 l'altra bandera era de terçenell vert
 ab letres de or: qui deuen. Venja
 doze de aquella lanch de aquell be
 naueturat caualler don Hector lo
 troya: e dela primera entrada que
 feren en la Grecia prengueren mol
 tes viles e castells: e. xvi. mila infants
 petits: e tots los trameterē en la tur
 quia: e en la terra del Solda p fer
 los nodzir en la secta masometica
 e moltes dones e dōzelles jutgarē
 a captiuitat ppetua: e la ylla de Rhodes
 fon deliurada de poder dels in
 fels. Com los de Chipre saberen
 que lo estol del Solda sen era par
 tit en la ciutat de Samagosta carre
 guaren prestamet moltes naus de
 forment de bous e de moltons e d
 altres vitualles e portarē ho tot en
 Rhodes per la gran fam q sabien q

sostenien: e de moltes altres parts
 hi portaren. E en poch temps la
 ciutat e la ylla fon en tan grā abun
 dancia que tots los antichs dehiē
 que james hauien vist ne hoit dir
 allurs predecessors vna tan gran a
 bundancia esser stada en la ylla de
 Rhodes. Apochs dies que lo Sol
 da fon partit apleguaren dues ga
 leres de veneciāns carreguades de
 forment qui portauen pelegrins q
 anauen ala casa sancta de Hierusa
 lem. Com Tirant ho sabe ho ana
 adir al Rey e a Philippe de aque
 sta noua fozen molt alegres. Lo
 Rey dix al Mestre: senyor puix a
 la diuina bondat es estat placent q
 aquestes galeres son vengudes aq
 nosaltres volein partir per complir
 lo nostre sanct viatge ab vostra bo
 na licencia. Dix lo Mestre: senyor
 molta gloria seria per amī que les
 senyories de vosaltres volguessen
 aq aturar: car porieu manar e ord
 nar axi com en casa vostra propia:
 e lo anar e lo restar sta tot en vo
 stra ma: que yo no tinch afer sino
 lo que les senyories vostres me vol
 ran manar: car vous desige atots
 molt servir. E lo Rey loy regradia
 molt: lo Mestre ajusta los caual
 lers del orde a capitol: e Dixlos
 com Tirant li hauia demanada
 licencia que sen volia partir: perque
 aell paria molta raho que fos pa
 guat del forment: e la nau que per
 duda hauia per socorrerlos. E
 tots los cauallers li digueren que
 la senyoria hi hauia be pesat: e que
 fos tan amplament satisfet com ell
 sabes demanar: e molt mes encara
 l.ij.

e ordenaren que al endema en mig
dela gran plaça en presència d' tots
li fes la oferta. Lendema dematí
lo Mestre feu tancar tots los por-
tals dela ciutat perque negu no po-
gues exir defora perques trobassen
en lo parlament dell e de Tirat: e
feu traure tot lo tresor del orde en
mig dela plaça: e pregua lo Mestre
al Rey de Lìgia quey fos perque
ves lo tresor: e lo Rey e Philip ho
fizen. Com tots fizen ajustats lo
Mestre feu principi avn tal parlar.

La oferta que feu lo Mestre de
Rodes a Tirat de pagarli la nau.

La sperança dela ciu-
tat atribulada: succe-
hidoz dela lach anti-
gua molt generosa d'
tu Tirant lo blanch
sobre los nobles corona e ceptre re-
al portar deuries: e senyorejar lo
iperi Roma: car p' les tues virtuo-
ses obres e singulars actes de canal-
leria atu ptany e ha altri no: tu has
posada en libertat la nostra casa de
Jerusalem ab lo temple de Sal-
mo: tu est stat consolacio e vera sa-
lut de tots nosaltres: car gran teps
hauen stat ab molta fam e set: e al-
tres dolors e miseries que per no-
stres peccats compostades haue
e per tu sol hauem obtesa via de sal-
uacio e libertat: car tota la nostra
sperança era ja perduda: que si tu no

fosses vengut en aquell beneyt dia
fora desolada la nostra ciutat: e to-
ta la Religio. Donchs aqui deu
esser dada la triumphal glozia sino
atu qui est lo millor dels cavallers
e nosaltres restam molt obligats
ala molta noblea tua: car totes a-
questes gentes que veus agi foren en
carrera de perdicio: que perduda la
ciutat e la fortalesa: fora perdut lo
poble: los bens e riqueses de aquells
e los coslos subjutgats a perpetual
captivitat: beneyta sia la hora que
tu vinguis alocorrex los famejats
els aconsolis ab vera dolçor de a-
bundoses viandes: car altra speran-
ça non restava sino morir per la fe
de Jhesu crist: o dolor e pena inex-
timable en les persones nostres po-
sades en perpetual cativeri: aqui da-
rem donchs lo pmi de nostra pro-
pera liberacio: qui sera nostre prote-
ctor e segura defensa: si altra vegua
da los malignes e inichs infels agi-
tozen: com los perills sien molts
e les amargues dolors que passa-
des hauem: perq' de ansiola temoz
tremolen los nostres ossos: e les
entramenes dina nosaltres nos po-
den assegurar: no son james major
miseria: ni passaren los gloriosos
sants martirs major pena en com-
paracio dela nostra: perq' com la
mort es comuna a tots: e p' est es pas-
sada qui dona fi a tots los mals: p'
que cavallers virtuosos supplicam ala
tua noblea yo e tota la Religio q' t'
placia stendre la tua generosa e vi-
ctoriosa ma sobre lo nostre tresor:
e que prengues de aquell tota la
tua voluntat: encara q' no sia susi

cient premi dels teus singulats a /
 ctes: car la tua molta virtut no po-
 ria fer res quen desgrat nos vin /
 gues: car no sabez ni tenim ab que-
 re pugnaz premiar dela honoz e pi-
 etat misericorde: que de nosaltres
 ailegits has aguda: pensant en lo
 gran perill que has mesa la tua be-
 nigna e prospera psona: ab animo
 gran hi i forçat de caualler has ex-
 ercides les armes e no test mostrat
 gens esser caualler pereos: perque
 bet podies scusar ales batailles e cō-
 bats dela mar e dela terra: e perço
 se diu que aquell es dit caualler qui
 fa caualleries: aquell es dit gētilom
 qui fa gentilees: aquell es noble qui
 fa nobzeies. Donchs Tirant se /
 nyoz de aquesta comunitat reb ab
 la tua ma plena de caualleria del
 nostre tresor: e com mes ne pen-
 dras mes gloria sera per anosaltres
 e dona si alon parlar. No tarda
 Tirant fer resposta en estil de sem-
 blants paraules.

Capitol. cviii.

La resposta que Tirant feu al
 Mestre de Rhodes: apres parti de
 Rhodes e ana al sanct sepulchre en
 companyia del Rey de Sicília: e
 de Shelip.

Qmenç me arecor /
 dar com vench en lo
 mon aquell prophe-
 ta: e sanct glorios Jo-
 han baptista per de-
 nunciar lo adueniment del nostre

redemptor deu Jhesus: axi per per-
 micio diuina yo so vengut axi ab
 ferma se e ab deliberada pensa: per
 alocozrer e subuenir ala reuerent se-
 nyoria vrā e atota la Religio: e a-
 ço per causa de vna letra que viu en
 mans de aquell prosper e crestianis-
 sim Rey de França: la qual per la
 reuerencia vostra li era stada trame-
 sa: e sas infinides gracies ala mage-
 stat diuina coz me ha feta tan grā
 honoz e misericordia: que ma fet a-
 pleguar axi ab bon saluament en lo
 temps dela major necessitat: e per
 hauer yo obtesa tanta gloria en a-
 quest mon que per miya meu aque-
 sta sancta Religio sia stada deliura-
 da. La honoz que men resta es su-
 ficient premi dels treballs e despesa
 e lo merit spere hauer de nostre se-
 nyoz deu en lo altre mon: perque a
 honoz laboz e gloria dōl nostre me-
 stre e senyoz deu Jhesus: e de aquest
 sanct glorios Johan baptista pro-
 tector e defenedor de aquesta ylla:
 sots inuocacio del qual aquesta san-
 cta Religio sta fundada: done de
 bō grat tots mos drets del que yo
 tenia de hauer ala sancta Religio
 vostra: e no vull altra satisfaccio de
 vosaltres: sino que cascū dia me fa-
 çau celebrar vna missa cantada de
 Requiem per la mia anima: e mes
 vos deman en gracia que tot lo po-
 ble sia quit de tot lo quels es stat
 repartit: axi del forment e farina cō-
 deles altres mínimes coses que res
 no paguen: e d aço senyoz supplich
 auostra senyoria que axi faça. Ti-
 rant senyoz dix lo Mestre tot lo q̃
 la vostra grā gentileza diu nos pot
 l.ij.

fer: sino q̄ ab la vostra ma plena de caritat auen apendre tot lo queus perany: car si en algun temps los mozos tornaren: e la fama anas p lo mon dient: com vos per vostra virtut hereu agi vengut per donar nos socors: hauien p̄duda la nau e fornida de virtualles molt be la ciutat: e que fossen stat mal contentat: en semblant necessitat no trobariem qui socorrex nos volgues: per queus supplicis heus demane de gracia que prengau tot lo que volreu del nostre tresor. Digaume senyoz molt reuerent dix Tirant: qui pot ami impedir si yo vull donar tots mos bes per amor d̄ deu e no p̄e la senyoria vostra que yo sia tal que haja anar per lo mō clamantme dela vostra Religio: car mes s̄time la honoz e lo premi de nostre senyoz que tot lo tresor del mon: e nom t̄ngau per tal que yo volgues dir cosa qui no fos vera: e perço que la senyoria vostra sia cōtenta: e tots los que agi son ho puguem veure e fer verdader testimoni: que so content de tot lo que agi he portat. En presència de tots posà les dues mans sobre lo tresor: e mana als trōpetes que fessen crida com ell se tenia per content dela merce del senyoz Mestre: e de tota la Religio: e daua de bon grat al poble lo forment e la farina e totes les altres coses que preses hauien: que volia que negu no pagares. Moltes foren les labors e benedictions que lo poble cascun dia dauen a Tirant. Com la crida son feta Tirant supplica al Mestre que

anassen adinar. E venint la nit lo Rey Jshelip e Tirant prengueren comiat del Mestre: e recolliren en les galeres dels venecians ab molt poca gent que sen portaren que tota la altra deixaren en Rodas. E Diaphobus parent de Tirant no volgue restar ne Lenebros per seguir a Jshelip: e corregueren fortuna valida tres dies e tres nits: a pres agueren lo temps tan proiper que en poch dies arribare al port d̄ yafa: e partint de allí que lo iēps son abonant ab la mar tranquille arribaren en Sarut ab bon iaiument. Aquí ixqueren tots los pelegrins: e prengueren bones gutes d̄ deu en deu vna guja: junts que foren en Hierusalem aturaren aquí xiiij. dies per vilitar tots los lancers: e partint de Hierusalem anaren en Alexandria hon trobaren allí les galeres e moltes naus de crestians. Enant vn dia lo Rey e Tirant p la ciutat trobaren vn catiu crestia q̄ stava fortment plozant. Com Tirant li ven fer tan trist e adolorit com port dixli: amich yot prech quē vull dir per quet dols tant: car la pietat que tinch de tu si en res te puch ajudar ho fare de molt bona voluntat. Hom fretura desp̄dre paraulles dix lo catiu: cozvos ho aure dir cōsell ni ajuda en vos ni en altre no trobare: que tal es la mia fortuna. xxi. anys ha que so catiu per la mia mala sort: d̄sijāt mes la mort q̄ la vida: perque no vull renegar amon deu e a mō creador lo fart de bastonades: e freturos de viandes. Dix Tirant per bones te vull preguar

me vulles dir e mostrar aqueix tan cruel qui te catiu. Aquil trobaren en aqueixa caia dix lo catiu qui ab vergues de dolor sta en la ma per leuarme dela esquena lo cnyro. Tirant supplica ab veu baixa al Rey lo deixas entrar dins la casa de aqll mozo. E lo Rey fon molt cōtent e Tirant dix al mozo com aquell seu catiu era son parent si loy volia vendre o donar arescat. Lo mozo dix que si: acordarense que li donas lv. ducats de or: e Tirant lo paga decontinent: e pregua al mozo que li sabes si hi havia altres mozos q tinguessen altres catius crestians q ell los compraria: e son sabut p tota la ciutat de Alexandria. E cascu que tenia catius los portauen al alfondech hon posaua Tirant. E dins.ii. dies Tirant reme. ccc.lxxiii. catius: e li mes ne agues trobats mes ne aguera quitats: tota la sua vexella de or e de argent e totes les yoyes que portaua vene per quitar los dits catius: e feulos recollir en les Galeres e en les naus: e portar en Rhodes. Com lo virtuos Orẽ sabe q lo Rey e Tirant venien: feu fer dis lo portvn gran pōt d fusta q plegaua de terra fins ales Galeres tot cubert d peçes de seda. Lo Rey de Liglia en aquella hora se manifestà a tots. E lo Mestre entra en la Galera: e feu exir en terra al Rey a Phelip e a Tirant: e portals a posar alt en lo castell: e dixlos senyors en lo temps dela necessitat me donas amenjar: ara en lo temps d la prosperitat menjaren ab mi sius plaura: e ells foren molt contents. Decontinent que Tirant fon en

Rodes feu hauer moltes peçes de drap: e feu vestir atots los catius d mātos: robes: gipons: calces: çabates: e camises: e feulos leuar les camises grogues que ells portauen: e trameiles en Loretanya: perço que com fos mort fossen posades en la sua capella ab los quatre scuts dels quatre cauallers que venguts havia Com lo Mestre sabe lo que Tirant havia fet dix al Rey e a Phelip e atots los qui allí eren: per mase yo crech si Tirant viu molt temps ell basta a senyorejar tot lo mon: ell es liberal ardit e saui ginyos mes que tot altre: dich vos per çert que si nostre senyor me hagues dotat de algun imperi o regne: e tingues filla yo la daria mes prest e d millor voluntat a Tirant que anegun princep dela crestiandat. Lo Rey aduertit molt be en les prudēts paraulles d l Mestre: e tostemps apres tinque deliber com fos en Liglia de dar la filla a Tirant. Acabades que foren les robes dels cati⁹ e les Galeres volien partir: Tirant ajunta tots los catius: e conuidals tots a dinar. Apres que foren dinats Tirant feu principi atal parlar.

Capitol. cx.

Com Tirant posa en libertat tots los cati⁹ que havia comprats en Alexandria. E com tornarē en Liglia: e strengueren lo matrimoni de Phelip ab la filla del Rey d Liglia.

l. iij.

Altre meus hi en voluntat com a ger / mane : no ha molts dies passats que tots vosaltres ereu detenguts en poder de infels : e ab fortes cadenes apzelonats: ara per gracia dela diuina majestat e ab treball meu sou venguts en terra de promissio francha e liberta d tota captiuitat e submissio: perque de presentyous done franca libertat atots d anar o de restar: e tots aquells qui en ma companyia volra venir yon fere molt content: los qui volran restar en aquesta ciutat ho pozan be fer: e los qui en altres parts volran anar diguenmo: e yo darloshe diners per ala despesa. Com los catius hoiren dir semblats paraules al virtuos Tirant foren molt acosolats: e posats en inextimable alegria: e lançarense tots als seus peus per besarloshe: e apres les mans. E Tirant nou volgue james consentir: donals tat de los bens acascu que tots se tingueren per mes de contents. Com les Galeres foren en punt de partir lo Rey: Phelip e Tirant prengueren comiat del reuerent Mestre e de tota la Religio e les Galeres ben provehides del q hauien mester: e al comiat lo Mestre torna a sollicitar al virtuos Tirant si volia esser paguat dela nau e del forment. E Tirant ab molta gentilea se scusa q no volia pendre res. Com foren dina les Galeres donaren vela e agueren lo temps ta prosper e favorable que en breus dies arribaren al cap dela vlla de Sicilia La alegria que los Sicilians feren

son mou gran pla venguda de son natural senyor: e los dela terra tra meteren vn correu ala Reyna dela venguda del Rey. Lo Rey demana del stat d la Reyna: e dela disposicio d la filla e d los fills: e del duchs son germa. Son li respot dela prosperitat en que stauen: e coz lo Rey de Franca hauia trames .xl. cauallers per embaxadors seus qui venien molt be abillats: e molt bella companyia de gentils homens. Molt son placent a Tirant la venguda dels embaxadors mes que no son al Rey: pensant e hauent recort deles paraules del Mestre de Rhodes. Ells reposaren alli per alguns dies perque venien molt enuajats dela mar. Apres ques foren reposats lo Rey ab tota la companyia parti: e feren la via de Salerm hon la Reyna staua: e lo dia que d via entrar ixque primer lo Duch son germa ab molta bona gent a companyat. Apres ixren tots los menestrals molt ben vestits e abillats. Eps ixque lo Arquebisbe ab tot lo clero. Apres ixque la Reyna acompanyada de totes les dones de honoz d la ciutat. Apres per vn poch spay ixque la Infanta Rica mana ab totes les donzelles sues: dela ciutat molt ben abillades que era cosa de molt gran delit de veureles. Apres ixqueren los .xl. embaxadors del Rey de Franca vestits ab robes de vellut carmeli largues fins als peus: ab grosses cadenes d or que portauen tota deuissats en vna manera. Coz lo Rey se son vist ab la Reyna: e la filla li ague feta reuerencia. Phelip e Tirant feren re

uerència ala R Reyna: e Phelip /
pres per lo braç ala Infanta: e axi
anaren fins al palau. E ans que a
apleguassen los .xl. embaxadors ve
gueren afer reuerència a Phelip
ans que no al Rey. E Tirant dir
a Phelip senyor manau als embai
xadors que vagen primer afer reue
rència al Rey: ans q parlen ab vos
E phelip hi trames. E los embai
xadors li trameteren adir que ells
tenien manament de llur senyor lo
Rey de França pare seu: que apres
que aguessen feta reuerència a ell: q
anassen al Rey e li donassen les le
tres que portauē. E phelip los tra
mes altra veguada adir que en tot
cas ol mō ell los preguaua e mana
ua que anassen al Rey ans que par
lassen ab ell. Dux a Phelip plau
digueren los embaxadors nosal /
tres farem lo que ell nos mana: e p
aquesta causa nos erem posats los
mes darters de tots: perque pogue
sem dar pmer la honoz e obediēci
a a Phelip: que al Rey. Com lo
Rey son apleguat al palau ab tota
la gent: los embaxadors del Rey
de França li anaren afer reuerència
e donarenli la letra de crehença. E
lo Rey los rebe ab cara affable: e
seulos molta honoz: apres anaren
a Phelip e ferenli molt gran ho
noz: axi com hi eren obligats per
esser fill de llur natural seyor. Phelip
los feu inextimable festa: e son
gran alegria entre ells. Apres que
les festes foren passades per la ven
guda del Rey los embaxadors ex
plicaren llur embaxada. La qual
en effecte cōtenia tres coses. La pri
mera era que lo rey de França era

molt content que Phelip son fill
fes lo matrimoni ab la Infanta
Ricomana filla sua: segons que p
lo virtuos Tirant era stat concoz
dat. La segona era: si lo Rey de Li
gilia tenia fill ell li donaria vna filla su
a per muller ab cēt milia scuts. La
terça cōtenia: coz ell agues amprat
al Papa: e al Emperador: e atots
los Princeps dela crestianitat li
volguessen valer per mar com ell
tingues deliberat d anar contra in
fels: e coz tots los qui ha amprats
li han offert valença: e que de part
del Rey de França ells lo amptauē
e si la senyoria deliberaua trametre
li armada quen fes capita a Phelip:
e que lo trametes. La resposta
del Rey son: que del matrimoni ell
era molt content: mas que de les al
tres coses ell se aturaua a cort. Coz
los missatgers veren que lo Rey
hauia atorguat lo matrimoni do
naren a Phelip per manamēt de
son pare .l. milia scuts: perques po
sas en orde de totes les coses que
hauia mester: per dar compliment
al matrimoni. E trames lo Rey
de França per ala noza quatre pe
ges de brocat molt belles: e tres mi
lia marts gebelis: e vn collar d or o
brat en parís molt bell e de gran sti
ma per qy hania en ell engastades
moltes pedres fines queren de /
gran valua. La Reyna mare de
Phelip li trames moltes peçes de
drap de seda: e de brocat: e molts
cortinatges de seda: e de raç molt
specials: e moltes altres coses. E d
la Infanta sabe q lo rey son pare ha
ua atorgat lo matrimoni d Phelip

lip: dix entre si mateixa si yo puch trobar en Phelip tal defalt que sia grosser o auar james sera mon marit: e de agl auant en altra cosa no vull pèsar sino en saberne la veritat. Estant la Infanta en aquest pe / nos pensamèt entra per la sua cambra vna donzella en qui ela tenia gran fiança e dixli. Digaume senyora en que pensa vostra alteia: que la vostra cara sta molt alterada. Respos la Infanta yo to dire: lo senyor Rey mō pare ha atorguat lo matrimoni als embaixadors d' França: e yo stich ab tan gran duple de la grosseria de Phelip q nos pot dir: hi encara de esier auar: car si res de tot ago te no podia star vna hora ab ell gitada en vn lit: ans de liberaria de ferme monja e star cloïa en vn monestir: car yo he fet tot mō poder en coneixerlo: e veig que la sort no mi acompanya ab aqst traydor de Tirant: si prech adeu lo veja rostir e bollit: e en ira de la enamozada: que aquell dia deles leiques ol pa yol aguera ben conegut sino per causa sua: mas ans que yo atorgue lo matrimoni yol prouare altra veguada: e fare venir de La labria vn grā philosoph qui es home de grādissima sciencia: quim dira certament lo que yo desije. Loz Phelip ague rebuts los diners q son pare li havia trames ell se abila molt be de robes de brocat rosegāt: e d' chaperia: e ell teia ja moltes fermaills e cadenes de or e moltes altres joyes de stima. E lo dia de la nostra senyora de agost lo Rey conuida a Phelip e atots los embaixadors: e del regne tots aquells

qui tenien títol: lo Rey aquell dia los feu seure en la sua taula. E Phelip aqll dia vestia vna roba de brocat carmesí rosegant per terra forada de erminis: e Tirant se vesti altra de aquell drap e de aquella color: e com se son vestit pensa en si e dix: la festa se fa per Phelip e p los embaixadors que representen la persona del Rey de França: e yo quez abille en tal jornada tan riquamēt com Phelip nom sera be pres: e p stament se despulla aquella roba e vestisen vna altra brodada de argenteria: e les calces totes brodades d' grosses ples. Estant lo Rey sobre taula vengue molt grā pluja. E la Infanta hi pres molt gran plaer: e dix ara podia hauer loch la mia demanda. Com les taules foren leuades vengueren los ministres: e dauant lo Rey e la Reyna dancaren per bon spay. Apres vengue la collacio. Lo Rey sen entra en la cambra per reposar. E la Infanta nos volgue deixar de dançar per duple que Phelip no sen anas. Loz son quasi hora d' vespres lo cel son clar e losol ixq. Dix la Infanta no seria bo que fessem vna volta per la ciutat puix fa bell dia. Respos presta / ment Phelip: e cō senyora en tēps indispost voleu anar per la ciutat: e si tozma aploure totaus banyareu. E Tirant coneixent la malicia de la Infanta tira per la falda a Phelip que callas. La Infanta veu quasi lo senyal q Tirant li feu: ps molt gran enuig e mana q li portassē les aquanees. E tots trameterē p les besties. Lo foren vengudes Phelip ps ol braç ala Infanta e portala fis

ai caualcador. E com la Infanta
 son acauall quasi volta vn poch la
 squena deuers. Phelip: Mas no re
 sta que ab la coha del hull lo per /
 des de vista. E phelip dix a Tirat
 sim feyeu portar vna altra roba p
 q no guastas aqsta. O dix Tirant
 e mal profit faga la roba e no cureu
 della: com aqueixa sera guastada
 ben haureu vna altra. Elmenys
 dix Phelip vejau si hi hauria dos
 patges quem portassen les faltes
 perque no toquen en terra. De po
 deu esser fill de Rey dix Tirant:
 que tan anar e tan mesqui liau: cuy
 tau prest que la Infanta vos sta
 speant. Lauoz Phelip ab gran
 dolor de cor ien ana. E la Infanta
 stava continuament atenta al que
 dehiem: mas no podia compendre
 la sentencia deles paraules: axi pas
 sejaren per la ciutat prenent molt
 plaer. La Infanta com vehia ba
 nyar la roba de aquell miserable o
 Phelip: hi ell molt souit le miraua
 la roba. La Infanta p pendre mes
 plaer dix que portasse los spartners
 he exrien vn poch de fora: e pen /
 drien alguna guatla. Ho ven senyo
 ra dix Phelip que no fa temps de
 anar acaga tot lo mon es fanchs e
 aygua. Hay mesquina dix la Infan
 ta e de aquest grosser que encara
 nom sap contentar vn poch la vo
 luntat: pero ella no cura de res sino
 que ixque fora dela ciutat: e troba
 vn laurador e apartal vn poch: e o
 manali si prop de alli hauria algun
 Iru o alguna sequia de aygua. E
 lo laurador respos: senyora prop o
 asi caminat dret trobareu vna gra

sequia de aygua: q dona a vna mu
 la fins ales ingles. Aqueixa es la
 aygua que yo vaig gercant. La In
 fanta se pola pmera: e tots la iegu
 ren. Com foren ala aygua atelos
 la Infanta pana: e Phelip resta o
 tras: e dix a Tirant li hi hauria al
 guns moços que li prenguessen les
 faltes dela roba. Laniat stich de
 tal raho dix Tirat e de vostra pra
 tica ta desonestat: la roba ja no pot
 mes guastar del que es: no tingau
 mes peniament que vous dare la
 mia: la Infanta ha passat que sen
 va cuytau per posarvos al seu co
 stat: e Tirat alca grans rialles: mo
 strant q les rahons dell e de Phel
 lip eren de alguna burla. Loz ague
 ren passada la aygua la Infanta o
 mana a Tirat de ques rebia. Per
 ma se senyora dix Tirant yom so
 ris de vna demanda que Phelip
 hui tot lo dia me fa: ans que partis
 sem dela cambra de vostra alteia: e
 aps com caualca: e ara al entrant
 dela aygua me demana quina cosa
 es amor e don progeheix. La sego
 na cosa q ma dit hon se pon amor
 Si deu me do honoz yo no se qui
 na cosa es amor: ne don progeheix
 pero creuria que los hulls son mi
 satgers del cor: lo hoit es causa q
 concorda ab la voluntat: la anima
 te molts misatgers: los quals spe
 raga aconsola: los qinch senys cor
 porals obeheix al cor: e fan tot co
 q ell los mana: los peus e les mas
 son subdits ala voluntat: la lengua
 muntiplica en paraules dona re /
 mey en moltes coses: en la anima
 e en lo cors: e a tot quant es. E

perço se diu aquell refrany vulgar
 La va la lengua hon lo cor dol.
 Perque ieyoza la vera e leal amor
 que Phelip vos porta no pot tem
 bre res. Tornem dix la ynfanta
 deuers la ciutat: e al passat dela ay
 gua ella mira si tornarien aparlar
 los dos. Ephelip veu ja la zoba ba
 nyada no cura jino de paiaar la ay
 gua. E la ynfanta resta molt acō
 iada: e dona se en tot lo que Ti
 rant hauia dit: pero la lua anima
 no staua prou repolada: ans dix a
 Tirant per lo estament en que lo
 polada: e stig en ma dila fortunava
 riabla: ans elegiria renunciar ala vi
 da e als bens: que pēdre marit groi
 ler vil e auar: e puch vos be dir Ti
 rant ab veritat que la fortuna me
 es stada tostemps adueria: que to
 ta la sperança mia tinch perduda:
 no coue ami trista e miserable sino
 que perda la fe: la veritat: e justícia:
 si yo prēch aquest per marit: e sino
 me hix tal com yo volria hauria ef
 ser homeyera dela mia persona: q̄
 seria forçada defer actes de gran de
 sesperacio: perque ami es semblant
 que mes val star sola que ab mala
 companyia: e no sabeu vos Tirāt
 aquell vulgar exemple qui diu Qui
 dona al ase pitral e al grosser cabal
 majorment quel tingua per marit
 pert la gloria de aqst mon. Dōchs
 pux la diuina clemencia me dona
 noticia de aquestes coses vull men
 apartar per no venir a inconueniēt
 e dona si a son parlar. No tarda
 Tirant en ferli tal resposta.

Capitol. cx.

Lo rahonament que Tirant
 feu ala Ynfanta de Licia iobre lo
 matrimoni. E com la Ynfanta feu
 moltes experiencias per coneyxer a
 Phelip.

A celsitut de vostra
 excellencia senyora o
 totes virtuts compli
 da me fa star admi
 rat: per esser vos la
 mes discreta dōzella que yo james
 haja conegut: qvol la altreia vostra
 fer proces de pensa a Phelip: lo q̄
 ialuant la honoz dela excellencia
 vostra no procebeix de justícia: ni
 menys de caritat: perço com Phel
 ip es hui hu dels bells cauallers
 del mon: joue disposi mes que tot
 altre: animos liberal: e mes sabut
 que no grosser: e per tal es ell tēgut
 en totes les parts hon som anats
 de cauallers dones e donzelles: e
 fins ales mores quel vehie lo ama
 uen el desijauen leruir: sino mirauit
 la cara: los peus: e les mans: e tot
 lo cors: e si tot nuu lo volem veure
 yo mi sent bastant de ferho: seny /
 ora que entre bellea e castebat ha
 gran contrast: yo se que vostra alte
 ia lo ama en streng grau: e cert tal
 es ell ques fa amar atotes gentes: e
 culpa gran es de vostra senyoria
 com nol tenui al costat en vn lit
 ben perfumat de benjohi: alga /
 lia: al melch si: e al endema si vos
 men dieu mal yo vull passar la /
 pena que la altreia vostra voltra.

May Tirant dix la Infanta molta alegría seria per ami de aconse / guir persona tal q fos de mon grat mas quez valria ami tenir vna sta tua prop de mi que nom sabes do nar sino dolo e tribulacio : en ago apleguaren al palau e trobaren lo Rey en la sala que stava parlant ab los embaixadors de França: cō ven a la filla presa p la mare posala en rahons hon era anada ne don ve nia. Lo sopar son aparellat: e Philip ab los embaixadors anaren a lurs posades prenguerē licencia del Rey e dela Infanta. En aquell di a arriba en la ciutat lo philozoph per qui la Infanta havia trames en Calabria: lo qual ella stava spe rant ab molt gran desig: per dema nari tota la condicio de Philip: a plega de nit en la ciutat sent comp te que lo endema hiria ala sglefia hon trobaria la Infanta: ana apo sat en vn hostal: e posā a rostir vn troç de carn. E vench vn rofia ab vn conill: e dix al philozoph que a partas la sua carn com ell volia pri mer rostir lo seu conill: e coz ell hau ria acabat defer poria rostir la carn. Amich dix lo philozoph: no saps tu be que aquestes cases son comu nes atotes gēts: e qui primer es en temps es primer en dret. No cur de axo dix lo rofia: vos be veu que yo tinch conill: qui es de major sti ma: e deu prechir al molto: axi coz la perdiu prechix al conill: perque li deu esser feta honoz. Entre ells passaren moltes rahons de para ules iniurioses: entant quel rofia do na vn gran bufet al philozoph. E

aqll tenintse per injuriat alça lo ast e ab la pūta donali molt gran colp en lo polç: que prestament caygue mort en terra. Decontinent son pres per los oficials lo philozoph: e posarenlo en la preso. Per lo ma ti allega corona. E lo Rey mana que no li donassen sino quatre on ces de pa e quatre de aygua. La Infanta james ne gosā parlar al Rey: perque no sabes que ella lo hagues fet venir. Apres pochos dies son pres vn caualler dela cort del Rey: lo qual havia aguda que stio ab altres canallers: hon hi erē stats molts nafrats: e posarēlo en la preso hon stava lo philozoph. E lo caualler hauent pietat del philo zoph feyal part dela vianda que li portauen. E apres quinze dies que lo caualler havia que stava pres lo philozoph li dix. Senyor caualler deman vos de gracia que per vo stra gentilea dema com sereu ab lo senyor Rey vos placia suplicarlo que vulla hauer misericordia d mi car ja veu la cōgoixa e pena en que stig: que sino fos la caritat que la merge vostra ma feta ja fora mort de fam: que nom fa dar sino quatre onces miserables de pa: e quatre de aygua. E direu ala senyora Infan ta que yo he obeit son manament. E ago haure amolta gracia e mer ge. Respos lo caualler: e coz me po deu dir tal raho: yo crech que be passara aquest any e laltre ans que d axi yo ixqua: o nrē senyor p la sua imensa bōdat hi hauria afer mira cle. ansq passe mija hora dix lo phi lozoph seriu en libertat e si aquest

pūt passa no exiren de vostra vida
Lo caualler stigue molt esmayat e
en gran pèlament del que hohi dit
al philozoph. E stant en aquestes
rahons lo alguazir entra en la pre
so: e trague lo caualler. Seguis a
pres que vn gentilom sabe que lo
Rex fehia cercar caualls per com
prar pera trametre al Emperador
de Constantinoble: e aqst gentilom
tenia lo mes bell cauall qui fos en
tota la ylla de Ligilia delibera de /
portarlo. Com lo Rex lo veu estí
gue admirat dela gran bellea: car e
ra molt gran e molt ben fet molt
lauger: e era d.iiii. anys sens q en ell
nos trobava defalt sino hu qui era
molt gran: que portaua les orelles
caygudes. Ertament dix lo Rex
mil ducats d or valia aquest cauall
sino tingues tan gran defalt. E no
era negu sabes ni pogues coneyxer
quina era la causa de aquell tã grã
defalliment. Dix lo caualler qui e
ra stat ps: senyor si la altesa vostra
tramet per lo philozoph qui sta en
preso ell ho coneyxera: car en aquell
temps que yo stigui pres ab ell me
dix coses singulares: hem dix que si
bins miga hoza yo no exia dela p
so: que d ma vida non tenia de exir
e de moltes altres coses de tot me
dix veritat: Lo Rex mana al algu
azir que pstant li portas lo phi
lozoph. Com son dauant lo Rex
li demana lo Rex qna era la causa
de aquell cauall tan bell com porta
ua ari les orelles caygudes. Dix lo
philozoph senyor natural rahon hi
basta perço com aquest cauall ha
mamat let de somera: e perquant

les someres tenen les orelles cay /
gudes: lo cauall ha pres dela vida
lo seu natural. Sancta maria seny
ora dix lo Rex: e si es veritat lo que
diu aquest philozoph: trames per
lo gentilom de qui era lo cauall: e
demanalí quina let hauiamamat
pux no li sabia dir lo defalt deles o
relles. Senyor dix aquest: com a
quest cauall naixque era tan gran
e tan gros que la egua nol podia
parir: e aguerenla obrir ab vn ra /
ho: perque pogues exir: e la egua
morí: e yo tenia vna somera parida
e fiulo criar ala somera: e ari les cri
at en casa fins ara en la edat que la
senyoria vostra lo veu. Gran es lo
saber de aquest home dix lo Rex: e
mana quel tornassen en la preso: e
demana quant pa li dauen amen /
jar. Senyor dix lo majordom. iiii.
onces ari com vostra senyoria ma
na. Dix lauors lo Rex donenlin
altres quatre que sien huit: e ari s
fet. Era vengut allí vn lapidari de
la gran ciutat de Tomas e de Al
cayre: qui portaua moltes joyes p
auendze: en especial portaua vn ba
lax molt grã e fi: del q demanaua
seixanta milia ducats. E lo Rex li
daua. xxx. milia: e nos podien con /
cordar. Lo Rex lo designaua molt
hauer: perço com era tan singular:
e tan gran pega com james fos sta
da vista en lo mon: ni los qui son
engastats en sanct March de Ele
neia: ni los q son en la tomba de
sanct Thomas de Contimberi.
E perço com los embaxadors de
França hauien agudes lletres del
Rex son senyor coz ell volia venir

en Lígila per ventres ab lo Rey: e per veure la nora la pomposa Rey comana. Lo Rey de Lígila p mostrarie en semblants jornades abul lat segons a Rey pertany desijaua haure molt aquell balay. Dix aqll caualler qui era stat pres: com pot donar la alceia vostra tãta cantitat en aquesta pedra: car yo veig en la part Juliana.iii. petits forats. Dix lo Rey yo la he mostrada als ar / geters qui de pedres sentenen: e an me dit que en lo engastar se posara bay aqueixa part: e no si mostrara res. Seyoz dix lo caualler ab tot axo bo seria que lo philozoph lo ves p que sabia dir que es lo que val. De lera fet quel fagam venir dix lo Rey ferẽ venir lo philozoph: e lo Rey li mostra lo balay. E coz aquell lo veu ab los forats meslos en lo pal mell dela ma: e acostalse pzo de la ozella tanqua los hulle e stigue axi per bon spay: apzes dix senyoz en aquesta pedra ha cors viu. E coz dix lo lapidari qui veu james en pedra fina haner cors viu. Si axi no es dix lo philozoph: yo tinch aq.ccc. ducats: e yols posare en poder de la senyoria vostra: e obligue la mia psona ala mort. E lo lapidari dix e yo senyoz so prest de obliguar tã be la mia persona ala mort puix ell obligua la sua: e mes auãt vull perdre la persona e la pedra si cors viu ha. Fetes les obligaciõs e posati los.ccc.ducats en la ma del Rey: e prengueren lo balay: e sobze vna andusa hi donaren ab vn martell: e romperenlo per mig: e trobaren hi vn cuch. Tots los qui allí eren stigueren molt admirats dela grã

subtlea e saber del philozoph. Pero lo lapidari resta molt empegit: e la sua anima no staua prou reposada ne segura de mort. Senyoz compliu me de justicia dix lo philozoph. Lo Rey li torna de cont net los diners: e li dona lo balay: e feu venir los ministres dela justicia per executar lo lapidari. Ara dix lo philozoph puix he mort vn mal home yo vull perdonar ha aquest qui es bo la sua mort: e ab volutat del Rey ell lo deslura: e dona al rey les peçes del balay. Com lo Rey les tingue mana quel tornassen ala preso: e demana quant pa li dauen. Lo major dom respos que. viii. onces. Dix lo Rey daulin altres. viii. que sien. xvi. Com lo tornauen ala preso per lo camí dix als qui porta uen: digau al Rey que certamẽt ell no es fill d aquell magnanim e glorios Rey Rubert: qui son lo mees animos e liberal princep del mon: ell mostra be que no es exit dell segons les sues obres que ans es be fill de vn forner: e com ho volra saber p manifesta experiencia yo lo fare veure: e poseheix lo Regne cõ a Rey tira: e ab poca justicia: com al Duch d Négina pertany lo regne: e la corona de Lígila: car bozt no pot ni deu esser admes asenyo rejar regne negu: com digua la sacra scriptura q tot arbre bozt deu esser taillat e mes al foch. E coz los alguazis hobiren dir semblats paraules al philozoph: pstant ho anaren adir al Rey. Com lo Rey ho saber dix p consolacio dela mia aia yo vull saber aquest fet cõ passa e cõ sia de nit portauloz secretamẽt

Com lo philosoph son dauant lo
 Rey afoles dins vna cambra: lo
 Rey li dix si era veritat lo que lo al
 guazir li hauia recitat. E lo philo
 zoph ab la cara molt serena: e ab
 lforçat animo li dix. Senyor certa
 ment es veritat tot lo quens han
 dit. Diguesme com saps tu dix lo
 Rey que yo no sia fill del Rey Ru
 bert. Senyor dix lo philozoph ra
 ho natural basta aconixerho vn
 ale: e aço per les seguets rahõs. La
 primera es com digui ala senyoria
 vostra õles orelles del cauall: com
 en la cozt vostra no hauia negu q
 tal cosa sapes conèixer: ne menys
 entẽdre he fes me gracia de. llii. on
 ges de pa. Apres enyor lo fet del
 balay obligarme yo ala mort ab a
 questa poch de diners que tinch:
 apres vos doni lo balay q de dret
 era meu: e foreu stat enganat õ grã
 cantitat de moneda sino per mi: e
 p q se uulla õ estes coles me deuieu
 fer traure de preso: e fer me alguna
 gracia: e no he obtela de vos sino
 gracia de pa: per natural rahõ ha
 guí auenir a noticia que la senyori
 a vostra era fill de forner: e no pas
 de aquell de gloriõsa meõzia Rey
 Rubert. Si tu vols aturar en mõ
 seruey dix lo Rey yo forçare la mia
 mala calitat: e fer te de mon consell
 pero ab tot aço yon vull saber mil
 loz la veritat. Senyor no fagau dix
 lo philozoph q aueguades les pa
 rets tenen ozelles: e aço no vullan
 dar asentir anegu: car dien en La
 bzia que molt parlar nou: e molt
 gratar cou. Bens peraço no temet
 lo perill que seguir sen podia lo en
 peguit Rey feu venir ala Reyna

la mare: e ab prechs e ab menages
 li son forçat que digues la veritat:
 com ella cõfenti al apetit e voluntat
 del forner dins en la ciutat de R /
 Jola. Seguis apres q com lo philo
 zoph son libert la Infanta lo seu a
 nar a parlar ab ella: e demanau q
 li paria de Phelip. Dolt me plau
 ria dix lo philozoph que ans que
 digua res ala senyoria vostra: que
 yo pogues veure a Phelip. Et zo
 tardara molt dix la Infanta q ell
 iza ag: ab tot aço hi trames vn pat
 ge que vinguesien en scula de daret
 e vos mirau be lo seu compost e la
 cõdicio que te. Com lo philozoph
 ague be mirat: apres que sen lozen
 anats dix ala Infanta: senyora lo
 galant que la senyoria vostra ma
 fet veure porta lo escrit en lo front
 de molt ignozant home e auar: e
 daruosha asentir moltes congol
 ges: lera home animos eualẽtium
 de la persona: e molt venturos en
 armes: e morra Rey. La anima õ
 la Infanta son poada en forç pen
 samet: e dix tostemps hõbi dir que
 del mal que hom te por de aquell
 hom se mor: e mes stime esser mõ
 ja: o muller de sabater: que hauer a
 quest p marit encara que fos Rey
 de França. Lo Rey hauia fet fet
 vn cortinatge molt singular tot de
 brocat per dar ala filla lo dia deles
 bodes: e seune parat vn altre tot
 blanch en vna cambra per quel se
 sen amesura de aquell. Com lo cor
 tinatge de brocat son fet posarenlo
 lo hu prop del altre: E lo cuberto
 era de aquell mateix brocat: e posa
 renhi los lãgols ab los quals la
 Infanta tenia defer les bodes: ab

los coxis brodats ques mostrana
lit molt singular. Laltre lit era tot
blanch: hauia molt gran diferen
cia del vn lit al altre. La Ynfanta
ja per art detingue les danges fins
agran hoza dela nit. E lo Rey veu
que la mija nit era parrada entrallé
sens dir res per no torbar lo delit ó
la filla. E perquant comengaua a
ploure la Ynfanta trames aoir al
Rey si li plahia q Phelip aturas
aquella nit adormir dins lo palau
ab son germa lo Ynfant. Lo Rey
respos que era moit content. E pas
vn poch q lo Rey sen son entrat
donaré si ales danges. E lo Ynfant
pregua molt a Phelip puix la ma
jor part dela nit era parrada ques
aturas allí aquella nit adormir. E
Phelip respos que lin fehia infini
des gracies: que be iria fins ala po
sada. La Ynfanta lo pres per la ro
ba e dix: p la mia se puix al meu ger
ma lo Ynfant plau que vos atureu
aqui sera la vostra posada p aquesta
nit. Dix Tirant puix tant ho vo
len: restau per ferlosne plaer: e yo re
stare ab vos perque puguia servir
No fretura Tirant dix la Ynfan
ta: que entre la casa de mon pare e
de mon germa lo Ynfant e la mia
be tenim quil seruirá ab molta fello
nia queu dix. Tirant qui veu que
no loy volien parti ab los altres
per anar ala posada. Com foren
partits vingueren dos patges ab
dues antorches: e digueren a Phel
lip si li plahia anar adormir. E ell
respos que faria lo que la senyora
Ynfanta e son germa manarié. E
ells digueren que hoza era. E phel
lip sen reuerencia ala Ynfanta e se

gui los patges: e posarenlo en la cà
bza hon los dos lits eren. Com
Phelip veu lo tan pompos lit sti
gue admirat: e penia que mes valia
ques gitas en laltre. E aquella nit
dangant hauia romput vn poch ó
la calça: e pensa que los seus no ven
drien tan mati com ell se leuaria. E
los patges eren molt ben auilats p
la senyora: y ella stava en loch que
podia be veure tot lo que Phelip
faria. Dix Phelip al hu dels pat
ges: ves per amor de mi e portam
vna agulla de cosir ab vn poch de
fil blach. Lo patge ana ala Ynfan
ta: hi ella ja hauia vist q trametia
lo patge: pero no sabia lo que de
manaua. E la Ynfanta lin feu do
nar vna ab vn poch de fil. E lo pat
ge lay porta: e trobal que stava pas
sejant del vn cap dela cambra fins
al altre. E lo altre patge qui stava
allí james li dix res. Lo phelip tin
gue la agulla acostas ala antorcha
e obrís algun briat que tenia en les
mans. La Ynfanta prestament pè
sa que per causa dels briats hauia
demanat la agulla: e Phelip ana
la aficar en lo lit hon hauia delibe
rat ó dormir. Lauors ell se óspulla
la roba e resta en gipo ó oz febreria
comengas adescordar: e segues so
bre lo lit. E los patges lo agueré
óscalçat Phelip los dix que anassé
a dormir: e quelí leixassen vna an /
torcha encesa: e ells ho feré e tancaré
la porta. Phelip se leua de lla hon
sehia per pendre la agulla e cosirle
la calça. E presse agercar de vn cap
del lit fins al altre: e alça la vano /
na ab malencolia que en aquell /
cars tenia: e tant regira la vanona
que caygue en terra. Apres leua
m.l.

los lançols e desfeu tot lo lit que ja mes pogue trobar la agulla: pensa de tornar a fer lo lit e de gitar-se en ell: pero com veu que tot stava desfet dix: com no val mes quem gite en aquest altre q̄ no tornarlo a fer. Molt singular agulla son aquella p̄ a Phelip: gita en lo lit de para / ment e deixa tota la roba en terra. La Infanta que aque vist tot lo entrames dix a les seues donzelles: mirau per vida vostra quant es lo saber dels strengers en ipecial lo d̄ Phelip: yol he volgut prouar axi com hauiat fet les altres veguades en aquestes dos lits: p̄si que Phelip si era grolier ni auar no tendria animo d̄ gitar-se en tal lit com aq̄st ans se posaria en lo mes sotil: e ell ha tenguda altra art: que ha desfet lo mes sotil e ha lançada la roba p̄ terra e es se gita en lo milloz p̄ mostrar que es fill de Rey e li pertany. E la sua generacio sia molt noble excellēt e molt antiga: ara puch conèixer q̄ aq̄ll virtuos de Tirant cō aleal caualler ma dit tostemps veritat: e tot lo quem dehia ala ozella era per mon be e honore: dich que lo philozoph no sap tāt com yom pensaua ni vull hauer mes consell bell ni de altri. Sino que dema fare venir lo bo de Tirant pux ell estat lo principi de mon delitos be: que sia la fi de mon repos: e ab aq̄st obliu sen ana adormir. E bon mati Lenebros ab los patges de Phelip vengueren ala sua cambra e poraren-li altra roba q̄s mudas. Com la Infanta son vestida es cordana la gonella no volgue mes sperar si no axi com stava trames per Li /

rāt e ab gest de molta alegria li manifesta la voluntat.

Capitol. xxi.

Com la Infanta de Escila trames per Tirant: e manifestali coz era contenta de complir lo matrimoni ab Phelip.

E los soligits treballs dela mia enamorada p̄sa lo venguda anoticia de les singulars p̄fections que de Phelip tinch conegudes: car per occular experiència he vist la sua pràtica e real condicio esser molt generosa: e fins aq̄i lo venguda molt forçada en atorguar aquest matrimoni p̄ algunes coses que la mia anima stava molt duptosa: perque d̄ aq̄i auāt yo lo contenta de complir tot lo q̄ per la majestat del senyor Rey mō pare me sera manat: e pux vos per vostra molta virtut sou stat lo principi del be e delit de Phelip: q̄ siau la fi de traure dues animes de vna mateixa pena. Moint Tirant les paraules tan affables dela Infanta resta lo mes aconsolat home d̄l mon: ala qual no tarda respondre. Lo generos animo de vostra selgitut senyora ha pogut conèixer yo ab quanta affectio e soligitut he treballat en darvos tal cōpanyia: que ensempe honor e d̄lit acōseguissen per be que moltes veguades haja conegut que la alteza vostra stava enuajada e mal contenta de mi per yo manifestar les p̄fections d̄ Phelip: pensant seruosne servir: e estich

molt cōtent com la gelgitut vostra
 ha coneguda la veritat: e es fora d'
 totes les passades errors: e reduhí
 da ala bona part per hon se haia
 de mostrar la vostra grā discreció
 perque ara de continent men vaig
 a parlar ab lo senyor Rey per dar
 hi presta conclusió. Tirant pres li
 licencia dela Infanta e anallen al
 Rey: e dixli les següents paraules.
 La congoixa gran que veig patir
 als embaixadors de França sobre
 aquest matrimoni me fa venir a /
 vostra majestat a suplicar: q̄ puix
 lo hauen atorguat que si done cō
 plimēt: o doneu licencia als emba
 xadors que sen puguē tornar allur
 senyor: e si la alteſa vostra nou pen
 da en enuig que yo parle ab la se
 nyora Infanta de part de vostra
 alteſa: yo crech que ab lo diuinal
 auxili e ab les naturals rahōs q̄ yo
 li sabre dir: me pens que ella se incli
 nara a fer tot lo que la majestat vo
 stra volta ne manara. Si deu me
 done consolació en la anima hi en
 lo cors dix lo Rey: yo sere molt cō
 tent ques faça: heus prech que vos
 hrvullau anar e preguarlan p part
 mia e vostra. Tirant se parti del
 Rey e torna ala Infanta: e troba
 la ques ligaua: e recitalí lo parla
 / ment que haia tengut ab lo Rey
 Dix la Infanta Tirant senyor
 yo confie molt en la vostra gran
 noblea e virtut: perque yo pole tot
 aquest fer en vostre poder: e tot lo
 que vos faren you tindre per fer: e
 si ara volem ques faça tan be mi fer
 mare de bon grat. Tirant veient
 la disposició veu a Phelip qui sta
 ua ala porta esperant de acompa /

nyar ala Infanta a missa: supplica
 ala Infanta que ses anar de allí les
 donzelles: perço com dauant Phel
 lip li volia dir altres coses. La In
 fanta mana ales donzelles que sen
 anallen algar. E elles foren totes
 admirades com la Infanta tan
 domesticament parlaua ab Ti
 rant. Com veu Tirant que totes
 les dōzelles sen foren anades obri
 la porta dela cambra e feu entrar a
 Phelip. Senyora dix Tirant ve
 us aq̄ Phelip lo qual e mes desig
 e voluntat deſeruir la senyoria vo
 stra que atotes les Princesſes del
 mon: perque supplich ala merge vo
 stra agenollat axi com stich de vo
 lerlo beſar en ſenyal de fe. Day Ti
 rant dix la Infanta yo preguare a
 deu que vostra boca peccadora no
 vingua apa ecut: aquestes son les
 rahons quem volieu dir. La vo
 stra cara manifesta lo que te al cor
 com lo senyor Rey mon pare mo
 manara you fare. E Tirant signa
 a Phelip. E aquell preſtament
 la pres en los braços e portala en
 vn lit de repos quey haia: e beſala
 cinch o. vi. voltes. Dix la Infanta
 Tirant no confiaua yo tan poch
 de vos quem hauen fet fer quens
 tenia en compte de vn germā: e ha
 ueume posada en mans de aquell
 qui no se ſim ſera amich o enemich
 Cruels paraules senyora veig quē
 dieu: com pot Phelip eſter ene
 / mich dela excellencia vostra quins
 ama mes que ala ſua vida: heus d'
 ſija tenir en aquell lit de parament
 hon ha dormit eſta nit: ſis vol to
 ta nua o en camíſa: e creheu q̄ ſeria
 lo major be que ell podia hauer en
 m.ii.

quest mon: e puix senyora dix **E**l tant pujantuos en aquell superioz grau de dignitat que la altesa vo / stra mereix: al desauetuzat de **Phelip** qui mor per la vostra amor dei xauí sentir part de aquella gloria que tant ha deijada. **Deu** men de fena dix la **Ynfanta** hem guarde de tal erroz com me tendria pervil de consentir vna tan gran nouitat. **Senyora** dix **Tirant**: **Phelip** ni yo no som açí sino per ieruiruos: vostra benigna merce prègua vna poqua de paciència: e **Tirant** li pès les mans. **Phelip** volgue viar de los remeys. La **Ynfanta** crida. **E** vengueren les donzelles e pacificaren los e donaren los per bons e p leals. Com la **Ynfanta** son liguada vestís molt pomposament. **E** **Phelip** e **Tirant** la acompanyaren ala missa ensemps ab la **Reyna**. **E** aqui ans dela missa los esposaren: e lo diumenge apres foren fetes les bodes ab molta solennitat: e foren fetes grans festes qui duraren. viii: dies: de juntea: toeneigs: e danges e momos de nit e de dia: per tal forma son festejada la **Ynfanta**: que ella resta molt contenta de **Tirant** e molt mes de **Phelip** que li feu tal obra que james la / oblida.

Capitol. cxii.

Com lo **Rey** de **Licilia** trames deu **Galeres** e quatre naus armades al **Rey** de **Franga** per valença.

Dillades que, foren les festes de les bodes lo **Rey** de **Licilia** tenia deliberat de fer valença al **Rey** de **Franga** e per aquesta causa feu armar deu galeres e quatre naus grosses: e pagua la gent per alis mesos. **E** **Tirant** compra vna **Galera**: lo qual no volgue pendre sou ne acosta / ment de negu: perque deliberaua d'anar a son plaer. Com les galeres foren armades e ben fornides de virtualles hagueren noua com lo **Rey** de **Franga** era en aygues mortes ab totes les fustes del **Rey** de **Castella**: de **Arago**: de **Navarra** e de **Portogal**. **Phelip** son elet per capita: e anasen en companyia sua lo **Ynfant** de **Licilia**: e trobatē selen lo port de **Sahona** ab les fustes del **Papa**: del **Emperador**: e d' totes les **Comunes** qui offert li hauien valença. **E** tots en semps partiren e naueguaren tant que trobaren lo **Rey** de **Franga** en la ylla de **Corcegua**. **E** venguerē aqui ayguada: e les fustes ben a vitualla / des de tot lo q̄ mester hauien sens tocar en **Licilia** ni en altra part apleguaren alba de mati dauant la gran ciutat de **Tripol** de **Suria**. **E** negu de tota la armada no la / bien hon anauen sino sol lo **Rey** mas com veren aturar la nau del **Rey** e tot hom se armava psumiren que allí venien. **Lauors** **Tirant** ab la sua galera acostas ala nau d' l **Rey** ab vn esquif e puja alt en la nau: e axí feren molts altres: e trobaren que lo **Rey** se armava e vo

lia hoit missa seca. Com foren al
Euangeli Tirant se agenolla da/
uant lo Rey: e supplicat que fos de
sa merce li deixas fer vn vot. E lo
Rey li dix que era content quel fes
Tirant ana als peus del preuere
qui debia la missa e agenollas. E
lo preuere pres lo missal e giral en
uers lo Rey. E Tirant qui stava
agenollat posa les mans sobre lo
libre: e feu principi asemblants pa/
raules.

Capitol. cxiii.

Lo vot que tirant feu da
uant lo Rey de França: e molts
altres cauallers.

Quoniam p la diuina gra
cia de deu omnipo /
tent yo sia posat en /
lo orde de caualleria
franch e libert de to
ta captiuitat e altre empeditment no
constret ni forçat: mas com a ca /
ualler qui desija guanyar honor:
faç mō vot adeu e atots los sancts
ō parais: e amō senyor lo Duch
de Bretanya capita general de a
quest stol portant veus del molt ex
cellent e crestianissim Rey de Fran
ça: de yo esser hui lo primer qui exi
ra en terra: e lo darrer quis recolli
ra. Apres jura Dialeh: e feu vot
de ell scriure lo seu nom en les por
tes dela Ciutat ja nomenada de
Tripol de Siria. Apres feu vot
altre caualler: e vota q si lo rey exia
en terra de acostarse tant ala mu
ralla dila ciutat que posaria vn dazt
dins la dita ciutat. Leuas altre ca
ualler e feu vot dient: que si lo Rey

exia en terra de ell entrar dis la ciu
tat Apes jura altre caualler e feu vot
de entrar dis la ciutat e pēdre dōzel
la moza dī costat o la mare e posaz
la dis la nau: e darla a Isbelipa fil
la dī Rey d'Grāça. Feu vot altre ca
ualler de poiar vna bandera en la
mes alta torre dela dita Ciutat.
Molts cauallers anauen dins la
nau del Rey qui parauen nombre
de. ccc. cauallers de spelonas dau
rats. E la hon son molts de vn of
fici tostemps si engeuora enueja e
mala voluntat: car vō peccat de en
ueja te moltes branques p aquelles
cruels enuejosos: qui tenen dol e
despit del bo e virtuos caualler.
Molts foren moguts per fer rom
pre lo vot a Tirāt: que rebien tota
los preparatoris ab barques e ab
lahuts e ab galeres pque pogues
sen primer exir en terra. La morli
ma era tanta com veren tan gran
stol per les famades que hauien fe
tes a vna part e a altra vengueren
infinite mozos: e posarenle voza
mar p no leixar pēdre terra als cre
stians Tirāt se mes en la sua galera
Lo rey ixq dela nau e puja en vna
galera. E totes les galeres anauē
justades p dar scala en terra: e ana
uen se tan prop que quali lo pala /
ment se tocava. Com foren prop
de terra que ja podiē donar les sca
les totes se voltaren perque gant a
costassen les popes en terra p exir
la gent: sino la de Tirant q mana
que dōas la sua galera dela proba
en terra. Com senti que la fusta to
ca en terra quels era encallada Ti
rant qui stava armat ala proba sal
ta en la aygua. Los mozos quil ve
m. iiii.

ren cuytarè per ell p matarlo. Em
pero Diasebus ab altres ab balle /
ites e ab spingardes lo defensauen
molt be. Zupres d ell saltarè molts
homès darmes p ajudarli e molts
mariners. La galera del Rey e les
altres aguerenvoltat e lançaren les
scales en terra: pero qui era aquell
qui goias exir tãta era la morisma
e lo maior combat son lla hon era
Tirãt. La virtut: la bondat: la for
ça e lo saber fõ en lo Rey hi en los
ieus: que com a valentissims cauall
lers tqueren en terra per les scales
E tanta era la pressa de apleguar
als moros que molts cabien en la
mar. Loz tota la gent son en terra
axi deles galeres com deles naus
donaren gran barailla als moros
hon mori molta gent de vna part
e d'altra. Loz los moros se volgue
ren retraure dins la ciutat: ala mel
cla õls molts bõs cauallers entra
ren ensemps ab els: e prengueren
v. carrers dela ciutat e non pogue
ren mes auer. E tots los cauallers
compliren los vots en aquells. v.
carrers que guanyaren: carreguare
les naus e les galeres de molta ri
quea q prenguerè. E tan gran fon
lo socors que vengue als moros:
que no pogueren passar mes auãt.
Com vengue al recollir aq son lo
gran perill. Pero lo Rey per con
sell d. mariners feu fer de galera ha
galera cõ stauen les scales en terra
dela vna al altra posaren taules en
cadenades: perque pogues passar
molta gent: e al recollir ne morirè
molts. Com tots forè recollits re
sta Tirãt q encara no havia com
plit son vot. La sua galera havièn

ja d'escallada qui tenia la escala en
terra spantlo que pujas. En cauall
ler lo qual desijaua honoz la qual
per ses virtuts ell be mereixia quis
nomenaua Ricart lo venturos: fo
ren restats sols ell e Tirant. Dix
Ricart a Tirant: tota la gent es
recollida o morta: no resta agi sino
tu e yo: puix has agut la mudana
glozia de eixer stat lo primer dels
vègedors: lo qual ab gentil animo
hi i forç de caualleria los teus peus
benaenturats tocaren la terra de
maledictio: hon se canta nit e dia
la reprouada secta de aquell engua
nador sens se amor: e caritat d. Ma
fomet: qui tanta gent ha degebuda
en lo mon. Puix tãta honoz has
aconseguida e no ignores com yo
te d'fes de molts pills qui te stauen
aparellats ages coneixença: e posat
en rabo que vulles entrar primer
en la galera: perço que siam eguals
en honoz e fama e bona jerman /
dat. Car la mundana glia avegua
des qui tota la vol tota la pert: po
sat en rabo e felse part de aço qui
es meu: e ti be esment al quet dire:
peus e mans e cor tot ho tinch: a
mor e volutat cruel com ha leo la
mejant: tot abunda en mi. Ira: su
perbia: enueja en aqsta ma la tinch
tancada: com la obzire: no es negu
merçe pugua trobar en ella: yo la
vull subjugar e posarla sots la mia
potestat e leyoria. No som en teps
de abundar en paraules dix Tirãt
la mort o la vida en la tua ma sta:
yo sere dit victorios si los dos mo
rim per la ma de aquests infels. E
so gert que les nostres animes serã
saluades morint ab ferma fe e com

abons crestians defenent les nres
persones. E la hoya que yo fui mō
vot pensí ans dela mort que óla vi
da e en tots los duptes dela mort
pero tot me son no res en lguart ó
aquella honoz e gentil estil de ca/
ualleria: que morint com acauallers
es vida honzada de grā gloria ho
noz e fama en aquest mon e en lal
tre. E si yo tal vot no agues fet da
uant la presència de vn ran excellēt
senyor com es lo Rey de França
no dich encara en presència de vn
tal senyor: mas en la mia pēsa fos
caygut vn tal fet entre les dents yo
agues dit o promes fer tal vot: ans
morir que venir amenys dela pro
mesa. Car caualleria no es p' lino
donar se de virtuosament obzar: p'
que Ricart donam la ma e anem
amorir com acauallers: e no stigā
aí en tantes superflues paraules.
Dix Ricart yo so content donam
la ma e ixquam óla aygua: e anem
contra los enemichs dela fe. E sta
uen los dos cauallers en la aygua
dela mar quils daua fins als pits
per les lāges: darts: passadors: e pe
dres quels tirauen: sino per lguart
deles galeres quels fehien gran ó
fensio. Com Ricart veu q' Tirant
ixque fins ala voza dela mar per fe
rir en los moros: ell lo tira dela so
breuesta e tozmal dis la aygua e dix
yo no cōech caualler en lo mō sení
temoz sino tu: e puix veig lo ten aio
tā sfozcat fes així: posa pmer lo pen
en la scala e yo lauoz pujare pmer
Lo Rey congoixauas molt perq'
aquells dos tā singulars cauallers
nos perdessen. Tirāt volguels fer
part dela honoz son content ó po

lar lo pen dret en la escala. Lauoz
Ricart puja pmer: e Tirant son
lo darrer de tots: e aquí acaba son
vot de complir. Son gran questio
entre aquests dos cauallers: pquāt
los vns dehien q' Tirant ab mol
ta honoz hauia complit son vot.
E lo Rey e molts altres lin dauē
molta gloria: e Ricart vehent que
tots dauen la honoz a Tirant: en
presència del Rey feu principi a vn
tal parlar.

Capitol. cxlii.

Com Ricart en presència del
Rey de França dix que combatria
a Tirant atota vitrança. E coz lo
Rey de França combate Tripol
de Suria: e apres roba la costa de
Turquia.

Cots los qui no tenē
verdadera noticia de
la honoz de aqst mō
mostren llur poch sa
ber: manifestant ab
llur boca aquell grosser parlar qui
diu. Ab la raho de mon compare
men vaig. No aduertint ni sabent
lo gentil stil ni virtuosa pratica de
nostres antecessors. Segons se lig
de aquell famos Rey Art' senyor
q' son dela petita e gran Bretanya
lo qual dona si e compliment ala
prospera e pomposa taula redona
hon tante nobles e virtuosos ca/
uallers en ella seguerē: qui foren co
neixedors e mereixedors ó tota ho
noz e gentilea: e auorridors de tot
engan: falcia e maldat: e si per art
de caualleria la cosa era ben jutja
da: la honoz e la gloria de aquest
mon aquí deu esser atribuïda sino
m. llii.

amicat Tirant per esser conart e home poch sfozgat en batailles: p be q la prospera fortuna li sia stada fauorable e li haja ajudat en moltes coses: no resta que lo premi de aquit acte no degua esser dat a altri lmo ami ab totes les fozges e ho / nozs de caualleria ques mereixen al mes benauenturat de tots. E yo que stich dscal james calcare sabates en los mens peus fins atant q per la majestat del senyor Rey: p los nobles cauallers sia determe / nat aquest feinar atots es notori e manifest: que apres que tota la gnt son recollida restam Tirant e yo sols ala voza dla mar: dell ami pasaren moltes rahons qui seria aqul qui pmer se recolliria: ell tenint vot fet e yo no: volgui veure los ma / jozs perills que en les armes pode esser ab la gran multitud de mozos quey hauia: veient ell yo no voler me recollir son ell content de posar primer lo peu en la escala ans dmi. Donchs senyor sia de vostra merce de ajustar vre sacre cōsell: e sens afectio la majestat vostra done la honoz ha aquell aqui pertany: coz de dret e de justicia ami pertangua. E si vostra altesa ago jutgar novolra: dich en plencia de tots yo esser milloz caualler q Tirant: e o combatrel dla mia persona ala sua atota vltanga. Lo Rey li respos semblants paraules: Ricart negun bō jutge no pot be res determeiar sino hou primer les parts: perque nos pot fer si Tirant noy es present. Aquestes rahons venguerē anoticia de Tirant: ab la sua galera se aco

sta ala nau del Rey: com son alt lo Rey era en la sua cambra que doz mia. Com Ricart sabe que Tirant era vengut acostas a ell e dix li. Et rāt per quesiulla que sia yo mo tin dre dins mon coz: pero si gosau dre yo no sia milloz caualler que vos: yous offir batalla atota vltanga e lāgal vns guants per guatge. Tirant que veu que ab tan poch sonament lo volia combatre alia la ma e donali vna gran galtada. La re / moz son entre ells tan gran que lo Rey hi ague apujar ab vna spala en la ma. Com Tirant ven lo Rey pujasen en lo castell de probare: all ell se defene molt be: e dix al Rey senyor castigue la majestat vostra a queix desuergonyt caualler qui es principiador de tot mal: james les vist en fet darmes: ni menys spala fellona dauant los seus hules: ara me volia combatre atota vltanga sobre no reare si ell veng ami hauza vengudes totes les caualleries que ab mon treball yo me sabudes per castiar en gloria e laboz mia: e si yo so vgeudoz haure vengut vn home que james les vist en armes. Aca bant de dir Tirant semblants / paraules feu senyal ala galera: e ab vna corda baixa en ella tenintse all per segur: e sijo lo Rey en aquell cars lo agues pogut hauer perque en la sua nau hauia fet semblant vltage fora stada poca maranella no li a / gues fet lenar lo cap de les spatles. Lo Rey parti ab tot lo estol de Tripol de Siria: e feu la via de Ehipre: e roba tota la costa de / Turquia: e mes a foch e a flama q

carreguaren totes les fustes ó molta riqueza que presa hauien: com foren en Chipre iqueren en la ciutat de Famagosta: e aquí prengueren virtualles e tiraren la volta de Tunís. Aquí lo Rey desembarca e combaten la ciutat molt estretament e Tirant ab los seus combatien vna torre: al peu dela torre havia vn gran fossat: e Tirant caygue ó dins. Ricart anaua tot armat: per veure sis podia venjar de Tirant: com fon ala torre veu que Tirant jahia dis lo fossat: Ricart salta axí armat com stava dins lo fossat: e ajuda a leuar a Tirant e dix li. Tirant vet agí lo teu mortal enemich lo qual te pot donar la mort e la vida: e no placia aden que yo consenta que tu muyres per mans de moros puix ajudar te puch: e per bella valentia lo trague desfora: car certament lo agueren allí mort si Ricart tan prest nol ne agues tret. Com fon fora dix li: ara Tirant est posat en libertat guarda be la tua persona de morir: que yot sag cert que fare tot mon poder de matarte. Canaller virtuos dix Tirant yo he vista en tu molta bondat e gentilea: e conech que ab animo sforçat de canaller has restaurada la mia psona ó cruel mort: agenoll me en terra e demã te perdo dela offensa que te feta: e don te la mia spasa la qual pos en la tua ma: que prengues de mi aquella vejança que a tu plaura: car posat cars que tu ara nom vulles admetre mos prechs ni ma demanda james en dies de

ma vida tirare spasa contra tu: car la vejança que vols haue de mi aci la tens present: e agenollat als teus peus axí com stich la pots pèdre puix graciosament lat do: e yo la rebre ab molta paciencia. Lo canaller com veu dir a Tirant paraules de tanta humilitat e submissio li perdona: e fon content de esser son amich. Apres foren tan grans amichs que james de llur vida se partiren fins que la mort los separa. Com lo Rey ague presa la ciutat de Tunís e barrejada: Ricart no volgue anar en la nau del Rey sino en galera de Tirant. Com lo Rey e los canallers saberen lo fet com era passat donaren molta lahor als dos pque cascu havia husat de molta gentilea. Partint lo Rey de França dela ciutat de Tunís tiraren la volta de Sicília per veure sa noza: e desembarcaren en Salerm. Com lo Rey de Sicília iabe la llur venguda feu aparellar molt gran festa al Rey de França. Lo Rey de Sicília entra en la nau del Rey de França: e com se veren fon molta alegria entre ells: iqueren en terra: e la noza fon ala voza dela mar: e aquí se feren molt gran festa sogre e noza. E lo Rey de França li dona de grans donatius: e tot lo dia la portana per la ma que no las deixaua partir: e tans dies com atura allí lo Rey de França calcun dia ans que la Infanta fos leuada li trametia vn rich present: lo vn dia de brocats: altre sedes: cadenes de or: fermalls: e altres joy

es de molta estima. Lo Rey de Sicilia festeja molt be al Rey de França e presentali cent canalls molt beus e molt singulars: de que lo Rey de França feu molt gran estima: e lo Rey de Sicilia mana ala filla que ella en persona entras en totes les fustes e les regonegues com itaué de virtualles: e que les foznis de tot lo haurié q meiter. Lo Rey de França pres en gran estima del que la no ra febia: e tenian molta coniolacio cō veltia quicra dona molt discre ta e per amoris afers: que cascū dia staua del mati fins al vespre en les fustes q no menjaua: fins que ague acabat de foznirles. Auituallades que fozē les fustes e recollits los ca nalls: lo Rey de França pres co mīat del Rey de Sicilia dela Rey na e dela Infanta e recollis: e por tassen ab li lo Princep de Sicilia: e com son en França donali vna fil la sua per muller. Lo estol parti del port de Palerm: e tira la vol ta de Barberia: e costerejant ven guerē a Malegua a Noza e a Tre micen: e passaren lo estret de Gibal tar: fozē a Lepta e Alcascer sieguer e a Tanager: e al toznar que feu pas sa per l'altra costa de Calise: Car tase Gibaltar: passa p Cartagenia: car tota la costa en aquell tēps era de moros: e de allí passaren per les ylles de Ayuisa e de Mallozqua: a pres anaren a desenbarcar al port de Macella. Dona licēcia lo Rey atotes les fustes exceptat les d son fill Phelip: pque volgue que anas ab ell per veure la Reyna la mare: e Tirant ana ab elle: e de allí passa en Bretanya en companyia de son

natural senyoz per veure son pare e la mare e los parents. E apres al / guns dies que lo Rey de França a gue dat cōpliment en lo matrimo ni de la filla ab lo princep d Sicilia volgue q Phelip toznas ala mul ler: lo qual ague noua coz laltre fill del Rey de Sicilia sera fet fratre: e hania renunciat al mon: e Phelip supplica a son pare lo Rey d França q volgues trametre p Tirant p q li les companyia fins que fos en Si cilia. Lo Rey scriui lletres al Duch de Bretanya e a Tirant volgues anar per amor sua ab Phelip en Sicilia: e al Duch quel ne pregua molt. Tirant veltent les preguaries dels dos tan grans senyozs: li son forçat d obeir los llurs manamēts parti de Bretanya: e vigue ala cort del Rey. Lo Rey e la Reyna lo p guaren molt que volgues anar ab Phelip. E ell molt graciosament los ho atozgua. Partirē dela cort Phelip e Tirant: e anaren a Ma cella hon trobaren les galeres que stauen molt en orde de tot lo que mester hauen. Phelip e Tirant se recolliren: e agueren lo temps tā prosper: que en breus dies fozen en Sicilia. Lo Rey e Reyna e la In fanta aguerē grā cōsolacio d la llur venguda: hon fozen molt ben feste jats. Apres que. viii. dies fozen pas sats stant lo Rey en son cōsell son en recozt del Emperadoz de Con stantinoble dela letra que tramesa li hanta de sos treballs e cōgoixes: trames per Tirant e en presència sua la feu legir: e era d l tenoz segnēt

Capitol. cxv.

Letra tramesa per lo Empador
de Constantinoble al Rey de Li
cilia.

Des Frederichs per la
immensa e diuina ma
jestat del subiran deu
eternal Emperador
del Imperi grech: sa
luts e honor avos Rey dela gran
e abundosa ylla de Sicilia: per la cõ
cordia per los nres antecessors feta
e per vos e per mi pactada e confer
mada e jurada en poder dels no
stres embaxadors. Honificaz ala
vostre real psona: com lo Soloa
mozo renegat sia ab grã poder dis
la nostre Imperi: e en companyia
sua lo gran Turch: han nos pres
la major part d nostra senyoria: en
la qual reimey no podez dar per la
mia senectut p no poder exercir les
armes: apres la gran pdua que ha
uem fet de ciutats viles e castells: e
han me mort lo major be q tenia
en aquest mon: ço es lo meu fill pri
mogenit: qui era la mia consolacio
e escut e defensa d la sancta se catho
lica: ab anio viril batallant contra
los infels ab molta honor e gloria
sua e mia: e tinch per major desauẽ
tura com sia stat mort per los seus
mateixos: aqll trist e adolorit dia
son perdiment dela mia honor hi
fama: e dela casa Imperial. E com
amí sia notori: e es publica fama
vos tenir en la cort vostra vn tre
nu cavaller los actes singulars del
qual son molt experimentats: qui
donen augment ala dignitat mili
litar: q s nomena Tirant lo blach
dela fraternitat de aquell singular
orde d cavalleria: quis diu esser fun

dat sots inuocacio de aqll glorios
sanct paze de cavalleria seyor sanct
Jordi en la ylla de Anglaterra: e
com de aquest cavaller ie diguen
molts aenyalats actes dignes de
molta honor: e en special ie digua
del que ha fet al gran Mestre de
Rhodes: com lo ha deliurat ab to
ta la Religio del Solda ab tot lo
seu poder: qui ara lon agi: e moltes
altres coses virtuoses q per lo mō
dell triumphẽ: perqueus demã de
gracia: que per la fe amor e volutat
que sou tengut adeu e acavalleria:
quel vullau preguar de part vostra
e mia de voler venir en mon seruey
que yo li dare de mos bens tot lo
que ell volra: e sino ve supplich ala
diuina justicia que li done asentir d
les mies dolors. Benaventurat
Rey de Sicilia sien te acceptes les
mies preguaries: les quals son de
dolores plant: e puix est Rey coro
nat haves pietat dela mia dolor: p
que la immensa bondat de deu te
guart de vn cors semblant: cõ tots
liam subjugats ala roda d fortuna: e
noies negu q liguar la pugua. Deu
per sa merce vulla mirar la nostra
bona e sana intencio: donant fi ala
ploma e no ala ma: que nos cança
ria de recitar per scriptura los pas
sats presents e esdeuenidors mals.
Lesta que son la letra del Empera
dor: e per Tirant ben cõpresa. Lo
Rey drega les noues a Tirant: e feu
principi a vn tal parlar.

Capitol. cxvi.

Com lo Rey de Sicilia preguia
a Tirant per part sua e del Empe
rador de Constantinoble: que

volgues anar en Constantinoble
per lo cozerlo

Moltes gracies sou
tengut de fer al omni
potent deu. **E**irant
germa com vos ha
dotat de tantes per /
fections: que per tot lo mon la glo
ria del vostre nom triumphà: e en
cara que los meus prechs no me
reixquen en obeis en respecte: p
que nom uegau obligacio negua
de fer res per mi: perquant james
fiu res per vos: ans vos tinc molt
ta obligacio ol que per mi: fer auen
mas cofiant del vostre cor ac e ge
neros qui no pot fer lino regon q
es: e lo que ha acostumat. **E** per
causa de aço me lo atreuit o pguaz
e amparuos de part del **E**mpera
dor de Constantinoble e mia. **E** si
los prechs meus tan justs e de tan
ta caritat no hauien loch en vos:
al menys en reuerencia e seruey ol
omnipotent deu vullau hauer cò
passio de aql trist e affligit **E**mpe
dor: qui ab tan grà instancia vos
pregua: heus de mana que hajau
misericordia dela sua senectut: que
per mi ja dela vostra gran cauallie /
ria: e fiant de aquella no sia despose
hit dela sua **I**mperial senyoria. **A**
cabant lo **R**ey paraules de tanta
amicicia acompanyades: **E**irant
sen principi paraules de semblant
stil. **N**o es poca la voluntat que
tinc senyor de servir la excellencia
vra: car amor es la mes fort obli /
gacio q al mon sia: e com los pchs
de vra alteia me sien manaments p
tentme tant guanyada la voluntat

e si la majestat vostra me manara
que yo vaja per servir ha aquell
prosper **E**mperador senyorejant
la **G**recia: you fare per la molta a
mor que pozre ala airesa vostra: em
pero lenyor yo no puch fer lino tāt
com vn home: aço notori es aden
e al mon: per be que la fortuna me
haja consentit hem sia stada ami
gable e prospera ab la planeta de
Margen la qual yo naixqui me ha
volgut dar victoria honor e estat:
no co se am! presumir mes que la
fortuna no ma donat: e stich ab
gran admiracio de aquell magna
nim **E**mperador deixar atants ex
cellents **R**eyes com ha en lo mon
Duchs: **C**ontes: **M**arquesos en
lo art de caualleria mes entesos e
mes valents de mi: que vulla dei
jar aquells per hauer ami: no es
molt ben aconsellat. **E**irant dix lo
Rey yo be se q o bōs cauallers ha
per lo mon: e vos no deuen esser o
blidat entre los altres: peruentura
si la honor fos examinada o aquell
la entre los **E**mperadors e **R**eyes
los cauallers entesos: seria dat lo
premi honor e gloria avos per lo
enilloz caualler de tots: perqueus
prech heus requir com acavaller:
e per lo deute que deuen acavalle /
ria: per lo jurament que fes aquell
dia queus son donat primer que a
tots lo orde dela fraternitat dela
Carrotera: que vos vullau ab mol
ta amor e voluntat anar a servir lo
estat **I**mperial: heus ho conselle
axi com siu fossen propiament fill
perque tinc coneguda vostra no
ble cōdicio e gran abilitat: don sen
seguiran molts beneficis per la vo

stra amada: que faren taluis tanta
pobles dela crestiana fe de dura e
greu captiuitat: e de ago seran pre /
miat per la bondat diuina en aqst
mon de excelsas honoras: e en laltre
dela eterna glozia. Donchs caual
ler virtuos pux les mies Galeres
stan prestes e ben armades: e con
duhides atot lo que vos manareu
e volreu ordenar: vos prech que la
vostre pteia sia molt bren. Pux
vostre senyoria mo mana e mo
consella: yo so content dir Tirant
de anarhi. E lo Rey mana que to
tes les Galeres solen fornides de
totes les coses necessaries. E los
embaixadors del Emperador coz
lo Rey los dix que Tirant era co
tent de anar: foren los mes con /
tents homens del mon: e regracia
renho molt al Rey. Los embaixa
dors decontinent que foren arri /
bats en Sicilia hauien parada tan
la per asoldrejar gent: al balester do
nauen mig ducat lo dia: e al home
darmes vn ducat: e perque en Sic
ilia no haia tanta get passaren en
Roma hi en Napols: e aqui tro
baren molta gent que de bon grat
prengheren soue compzate molts
canalls. Tirant no cura de res sino
defer preparatozi de armes: e com
pea ginch catres grans de trompe
tes: de canalls lo Rey e Pheliplin
donaren prou: e feren los recollir
en les naus ab los altres. Tirant
pres comiat del Rey dela Reyna
de Phelip e dela Infanta: e recol
lida tota la gent donaren les veles
al prosper vent: e nauaguaren ab
bon temps e la mar traquille: que
vn mati se trobaren dauant la ciu

tat de Constantinoble. Lo lo Em
perador sabe que Tirant era ven
gut en los dies de la vida no mo /
stra major alegria: e dix que al pa
rer seu q son fill era reuscat. Les
Galeres vengueren ab tanta de
fons e d alegria que tota la ciutat
fehien resonar. Lo poble qui trist
staua e adolorit se alegza tot: quels
paria q den los sos aparegut. Lo
Emperador se posa en vn gran ca
daval per mirar les Galeres com ve
nien. Loz Tirant sale que lo Em
perador estaua en aquell loch en lo
cadaval: feu traure dues banderes
grans del Rey de Sicilia: e vna de
les sues: e feu armar tres canallers
tots en blanch sens que no porta
uen sobzeuestes: e calcu tenia vna
bandera en la ma: e cascuna volta
que passauen dauant lo Empera /
dor baixauen les banderes fins /
prop dela aygua: e la de Tirant la
fehien tota tocar en la aygua: a /
go era en senyal quel saludauen: e
per la dignitat que lo Emperador
tenia se humiliava ta baix aell. Lo
Emperador com ven ago que era
cosa noua per aell: lo que james no
havia vist: son molt content de ha
uer vista tal germonia: e molt mes
dela venguda de Tirant. Com
les Galeres agueren be voltejat:
vna amunt altra auall vengueren
adar la escala en terra. E ixque ve
stit aquell dia Tirant ab vn gesa
ran de malla: e les manegues d fra
ja de or: e sobre lo gesara vna joz /
nea feta ala fragesa ab spasa lenyda
e al cap portaua vn bonet d grana
ab vn gros fermaill guarnit d mol
tes ples e pedres fines d gra stima

Diafebus ixque en semblât mane
 ra: si no la joznea que era d'geti mo
 rat: e Ricart ixq tan be abillat com
 negu de tots los altres: e portaua
 la joznea de domas blau: totes a /
 quistes joznees eren brodades de
 ozfezeria: e o ples orientals molt
 groilles: e tots los altres cauallers
 e gentils homens anauen molt be
 abillats. Com Tirant fon en ter
 ra troba ala voza d'la mar lo Com
 te de Aifrica quil staua sperant ab
 molta gent quil rebe ab molta ho
 nor. Partiren de aqui e feren la via
 d' cadafal hon lo Emperador era
 Com Tirant lo veu fica lo genoll
 en terra: e tots los seus: com foren
 amig cadafal toznarè afer altra re
 uerència: com fon als seus peus age
 nollas e volgueli besar lo peu. E lo
 valeros senyor non consenti: besalí
 la ma. E lo Emperador lo besa en
 la boca. Com tots li agueren feta
 reuerencia. Tirant li dona la letra
 que li portaua del Rey de Sicília.
 Com lo Emperador la ague l'esta
 en presència de tots feu a Tirant
 vn tal rahonament.

Capitol. xvii.

Com Tirant fon arribat en
 Constantinoble: e les rahons que
 lo Emperador li dix.

Des poca la alegría
 que yo tinc de la vo
 stra prospera vengu
 da caualler virtuos:
 regradant al benauè
 curat Rey de Sicília lo bon recozt

que ha tengut dela mia molta do
 loz: car la speranza que yo tinc en
 la vostra moltavirtut de caualleria
 me fa posar en oblit tots los pas /
 sats mals: coneixet en la vostra bel
 la disposicio lo q per relacio d' mol
 tes gentes mes stat reportat: car lo
 be e virtut vostra no pot stat ama
 gada: e mostras per vos elier ven
 gut agi apericio del animos Rey d'
 Sicília: sentint vosne major grat q
 si p'embaixadors e lettres mies fol
 seu vengut: e perque tots coneguen
 lo bon grat que tinc de vos: e la
 molta amor queus porte: de preset
 vos done la capitania Imperial e
 general dela gent darmes e dela ju
 sticia: e uolgueli dar lo basto: lo q
 era d' oz magis: e al vn cap d' el mal
 tenia pintades les armes del Im
 peri. Tirant no volgue acceptar
 lo basto d'la capitania: sino que do
 na del genoll en la dura terra: e ab
 gest humil e affable li presenta tal
 resposta. La majestat vostra seyor
 nos agreuje sino he volgut accep
 tar lo basto: car parlant ab venia e
 perdo d' vostra altesa: yo no so ven
 gut agi ab sforç de caualleria per po
 der offendre ala grã moxíma que
 en lo vostre Imperi es: car no som
 en nombre sino cent quaranta ca
 uallers e gentils homes tots com
 a germans en voluntat: no volent
 nos res usurpar que de dret anosal
 tres no sia dat justament: com ala
 majestat vostra sia notori yo no es
 ser mereixedor de tal dignitat ni ca
 pitania per moltes justes rahons.
 La primera per yo no saber lo exer
 cici de les armes. La segona per la
 poca gent q tinc. La terça lo gran

deseret: e iniuria que faria al senyor
 Duch de Macedonia: al qual per
 tany la dignitat milt que no amí
 hi en aquesta part stimaria mes
 esser martre q confessor. En la mia
 casa dix lo Emperador no pot ma
 nar negu sino lo qui yo volze: yo
 vull e man vos siau la terçera per
 sona manant tota la gent oarmes
 puix per ma desauetura he perdut
 aquell qui acõsolaua la mia anima
 e per la mia indisposicio p la vellea
 que tinch no podet les armes por
 tar done tot mon loch a vos e no
 ha altri: tant com la mia persona.
 Com Tirant veu la voluntat del
 Emperador accepta lo basto e la
 capitania en temps ab la justicia: e
 besali la ma. Les trompetes e los
 ministres per manament del Em
 perador comengaren asonar: e pu
 blicaren per tota la ciutat ab impe
 rial crida: com Tirant lo blanch e
 ra elet per capita major per mana
 ment del senyor Emperador. Lõ
 tot aço fon fet lo Emperador se par
 ti del cadafal per tornar al palau: e
 p força teníe apassar per vna bella
 posada que havié feta abillar hon
 Tirant ab tots los seus posassen.
 Dix lo Emperador: Capita puix
 açi som retraeu vos en aquesta vo
 stra posada perque pugua reposar
 la vostra persona per alguns dies:
 per lo treball dela mar que sofert a
 ueu feu me tât de plaer que aturen
 e leixau me anar. Com senyor vn
 tal defalt presumeix vostra altesaõ
 mi: que yo⁹ deixas que repos men
 es acompanyar la majestat vostra
 e fins als infernes vos acõpanyaria
 quant mes fins al palau. E lo Em

perador se pres arriere del que Ti
 rant li hauia dit. E mes li dix Ti
 rant: senyor fagam gracia la maje /
 stat vostra que com siam en lo pa
 lau de dar me licencia: que pugua a
 nar aser reuerencia ala senyora Em
 peradriu: e aia cara filla la senyora
 Infanta. Dix lo Emperador que
 era molt content. Com foren en la
 gran sala del palau lo Emperador
 lo pres per la ma e posal dins la cã
 bra hon era la emperadriu: e troba
 renla en la següent forma. La cam
 bra era molt scura sens q noy ha /
 uia lum ni claredat ninguna. E lo
 Emperador dix senyora veus açi
 lo nostre capita major qui ve p fer
 vos reuerencia. Ella respos quasi
 ab veu smortida be sia ell vengut.
 Dix Tirant senyora per fe haure
 acreure aquella q parla sia la senyo
 ra Emperadriu. Capita major dix
 lo Emperador quis vulla qui tin
 gua la capitania õl imperi grech te
 potestat de obrir les finestres: e de
 mirarles totes en la cara: e leuar.
 los lo dol que porten: per marit: pa
 re: fill o germa: e açi vull yo q vlen
 vos de vostre offici. Dana Tirant
 li portassen vna antozcha engesa: e
 prestamet fon fet. Com la lum fon
 en la cãbra lo capita veu vn papal
 lo tot negre acostasi e obril: e veu
 vna senyora vestida tota de drap
 gros ab vn gran vel negre al cap:
 que tota la cobria fins als peus:
 Tirant li leua lo vel del cap e re /
 sta ab la cara descuberta: e vista la
 cara fica lo genoll en terra: e besal
 li lo peu sobre la roba: e apres la
 ma: hi ella tenia en la ma vns pa /
 ter nostres de oz esmaltats besals:

e fentlos besar al capita : apres ven
vn lit ab cozzines negres. La yn
fanta staua gitada damunt aquell
lit ab bzial o geri negre vestida: e cu
berta ab vna roba de vellut dela
mareixa color. Als peus damunt
lo lit sehien vna dona: e vna don
zella. La dōzella era filla ol aduch
de Macedōia: e la dōa hauiā nom
la viuda repolada: la qual hauiā
criada ala ynfanta o llet. Al cap o
la cambra veu star. clxx. dones e dō
zelles: qui totes stauen ab la Em
peradriu: e ab la ynfanta Carme
lina. Tirāt se acostā al lit: e feu grā
reuerencia ala ynfanta: e besā la
ma: aps ana ha obzit les finestres.
E aparegue atotes les dames que
fossien exides de gran captiuitat: p
go com hauiā molts dies que eren
posades en tenebres per la mort ol
fill del Emperador. Dix Tirant
senyoz ab venia e perdo parlāt: yo
dire a vrā altesa e ala senyora Em
peradriu que pziēnt es la mia intē
cio. Yo veig que lo poble de aque
sta insigne ciutat sta molt trist e a
dolorit per dues rahons: la prime
ra es per la perdua que la altesa vo
stra ha feta de aquell animos ca
ualler lo Prīncep fill vostre: e la ma
jestat vostra no sen deu agreujar:
puix es mort en lo seruey de deu e
per mantenir la sancta fe catholica
fino quen deuen dar labors e gra
cies ala immensa bondat de no
stre senyoz deu: car ell lous hauiā
acomanat: ell lous ha volgut le
uar per majoz be per aell q̄l ha col
locat en la glōria de paradīs: e de
aço li deuen dar moltes labors: e
ell quies misericordiōs e de infinit

da pietat darvolha en aquest mon
prospera e longa vida: e apres la
mort la eterna glōria: e feruolha
vgedoz de cors vostres enemichs
La segona causa perq̄ stan tristes
sies per la gran moziōia ques ve
hen molt p̄op: tement perozē los
bens e la vida: e lo menys mal euer
carius en poder de infels: perque la
necessitat requir: que la altesa vo
stra e deia senyora Emperadriu:
fagau la cara alegre atots los qui
veuran per acōir larlos dela dolor
en que posars lon: perque pinguen
animo en virilment bataular con
tra los enemichs. Lo capita do
na bon consell dix lo Emperador:
e yovull e man que decontinent
axi homens com dones tots leixē
lo dol. Sient lo Emperador tals
o semblants paraules les ozellesol
Tirant stauen atentes ales rahōs
e los hulle d'altra part contempla
uen la gran bellea de Carmelina.
E per la gran calor que sehia perq̄
hauiā stat ab les finestres rācades
staua mig descordada mostrāt en
los pits dues pomes de paradīs q̄
crestallines parien. Les quals do
naten entrada als hulle de Tirāt
que de alli auant no trobarē la por
ta per hon exir: e tostemps foren a
presonats en poder de piona liber
ta: fins que la mort dels dos feu le
paracio. Mas sens be dir certamēt
que los hulle de Tirant no hauiē
james rebut semblāt past per mol
tes honors e consolacions ques a
guesvistes: com son sol aq̄st deuen
re la ynfanta. Lo Emperador ps
per la mala filla Carmelina: e tra
guela fora de aquella cābra. E lo

capita p's ol bzaç ala Emperadriu:
e entraren en vna altra cãbra molt
ben emparamentada: e tota al en
tozn storiada deles seguets amors

Capitol. cxviii.

Com Tirant son ferit en lo coz
abvna flecha que li tira la deessave
nus perque mirava la filla del Em
peradoz.

O floris e d' blâches
flozs: de Lisbe e de
Piramus: de Eneas
e de Dido: d' Crista
ny e de Ysolda: e d' la
Reyna Binebra e de Lancelot: e
de molts altres que totes llurs a /
mors de molt subtil e artificial pin
tura eren diuisades: e Tirant dix
a Ricart no creguera james q' en
aquesta terra agues tates coles ad
mirables coz veig. E dehia mes
p' la grã bellea dela Infanta. Em
pero aquell nou entes. Tirant pres
licencia de tots e anassen ala posa /
da: entrasen en vna cambra e posa
lo cap sobre vn coxi als peus del lit
No tarda molt que li vengueren
adir sis volia dinar. Dix Tirant
que no que lo cap li dolia: e ell sta
ua ferit de aquella passio q' amolts
engana. Diafeb^o que veu que Ti
rant no exia entra en la cambra e
dixli. Capita senyoz prech vos per
amor mia quem digau lo vostre
mal quin es: car si per mi vos poza
esser donat algu remey ho fare ab
molt bona voluntat. E osi meu dix
Tirant lo meu mal apresent no
fretura vos saberlo: e yo no tinc
altre mal sino del ayre d' la mar qui

ma tot compres. **O** capita e de mi
vos voleu cobrir: que d' tots quats
mals e bens auen tenguts von lo
stat archiu: e ara de tan poca cosa
me bandeja de vostres secrets: di
gaumo yo^o clam merce e nom vul
lau amagar res q' de vos sia. No
vullau mes turmentar la mia pso
na dix Tirant que james senti tan
greu mal com io que ara sent: qm
fara venir prest amor miserable o
agloria repolada: si fortua nom es
contraria: car la si detotes aqstes
coles es dolor per aquella amor q'
es amargua: e giras dela altra part
de vergoya que no gosa mirar ha
Diafebus en la cara: e no li pogue
exir altra paraula dela boca: sino q'
dix yo ame: acabantho de dir dels
seus hells destillaren viues lagre /
mes mesclades ab saglots e sospirs
Diafebus vehent lo vergonyos
comport que Tirant fehia: cone
gue la causa perque Tirant repre
nia atots los de son linatge: e enca
ra ha aquells ab qui tenia amistat
com venia cars que parlauen de a
mors ell los d'bia be son fells totes
aquells qui amau: no teniu vergo
nya de leuaruos la libertat e de po
sarla en mans de vostre enemich:
quius leixa ans perir q' haueruos
merce fahet de tots vna gran bur
la: empero yo veig que ell es vègut
acaure en lo lag en lo qual hūana
força no basta arelistir. E pensant
Diafeb^o en los remeys q' atal mal
se requiren: ab gest piados e affable
sen principi a vn tal parlar.

Capitol. cxix.

n.1.

Rahons de conort que fa Diafebus a Tirant per quel ven pres ab lo laç de amor.

Natural condició es ala natura humana amar: car diu Aristotil que cascuna cosa a peteix son semblât. E encara q auos aparegua dura cosa e stranya esser subjutgat al jou de amor: podeu ver daderament creure que no es en potencia de negu poder hî resistir: perço capita senyor tât cō lo home es mes saui tât deu mes ab discrecio cobzir los natu / rals moniments: e no manifestar defoza la pena e dolor que combat la sua pensa: car la bondat del home apar: que caygut per contraris castos sapia sostenir les aduersitats de amor ab virtuos animo: pque alegravos e deuallau de aqueix loch de pensaments hon vos sou afegut: e lo cor vostre manifeste alegria: puix bona sort vos ha portat quen tan alt loch ajan mes vostre pensament: e vos de vna part e yo de altra porè donar remey ala vostra nouella dolor. Com Tirant ven lo bon conort que Diafebus li dona resta molt aconsolat. Leuas empegut de vergonya e anarense adinar: lo qual tenien de molta singularitat: pço com lo Emperador lo hauria trames: empero Tirant menja molt poch dela vianda e be gue molt deles sues lagremes: co / neixet ab vna raho que era puia en mes alt grau que no deua: em / pero dix puix aquesta questio ha a gut principi en aquest dia: quant a

deu sera placent que poze obtenir victoriosa sentencia. Tirant no po gue mejar. E los altres se pensanè que per lo treball dela mar staua ostemprat. E p la molta passio q Tirant tenia leuas de taula e posas dins vna cambra acompanyat de molts sospira. Car vergonya p te mor de confusio li fehia païar aqll treball. e Diafebus ab los altres li anaren tenir companyia fins atât q ell volgue vn poch reposar. Diafebus pres ab si vn altre caualler e feren la via del palau: no ab cor de veure lo Emperador mas perven re les dames. Lo Emperador sta ua en vna finestra alegut venlos passar: trames los adir que pujassen lla hon ell era. Diafebus ab laltre pujarè en les cambres hon lo Emperador era ab totes les dames. Lo Emperador li demana que era del seu capita. e Diafebus li dix que sta ua vn poch enuiat. E com ho sabe dïplagueli molt: emana que los se metges lo anassen decontment auisitar. Lō los metges foren tornats feren relacio al Emperador coz sta ua molt be: q no era stat lo seu mal sino mutacio dels ayres indigests. Lo magnanim Emperador pre gua a Diafebus li recitas totes les festes q en Anglaterra se heren fetes en les bodes del Rey ab la filla del Rey de França: e d tots los cauallers qui armes haviè fetes: e quals eren stats los vencedors dï camp. Senyor dix Diafebus molta gracia e merce hauria ala majestat vostra yo no agues adir aquestes coses: pço com no volria que vostra alteia agues apèsar per yo esser pa

rent de Tirant li agues abonar la
 ho: neguna : sino axi com realmet
 es paiar e per major seguretat que
 la majestat vostra no tigua o creu
 re lo contrari:yo tinch agi tots los
 actes signats dela propia ma del
 Rey : e dels jutges del camp : e de
 molts Ducos : Comtes e Marq
 sos : de Reis d'armes : de erauts
 e posauants . Lo Emperador lo
 pregua quels hi fes portar en lo in
 sta: que ell recitaria les coses. Dia
 febus hi trames: e apres recita la
 guament al Emperador totes les
 festes per orde axi com eren stades
 fetes: e per semblant les armes:aps
 legiren tots los actes : e veren per
 obra Tirat esser lo millor caualler
 de tots. Molta fon la consolacio q
 lo Emperador hi pres: e molt ma
 jor la de la filla Carmelina e de to
 tes les dames: qui stauen ab gran
 deuocio scoltant les singulars ca
 ualleries de Tirat. Apres volgue
 ren saber lo casament dela Infan
 ta de Licilia: e la liberacio del gran
 Mestre de Rhodes. Com totes les
 coses foren explicades lo Empera
 dor sen ana per tenir consell: lo qual
 cascun dia acostumaua tenir dema
 ti mijsa hora e aps vespres vna ho
 ra. e Diafebus volguet acopanyar
 E lo valeros senyor nou volgue si
 no que dir cosa acostumada es q
 los canallerajoues llur delit es star
 entre les dames: ell sen ana. e Dia
 febus resta : e parlaren de moltes
 coses. La Infanta Carmelina sup
 plica ala Emperadriu la mare que
 passassen en vna altra sala: perques
 poguessa vn poch spayar: car molt
 temps hania que stauen tancades

per lo dol del jerma. Dit la Em
 padriu ma filla ves hon revulies q
 yo lo coreta. Passaren tots en vna
 gran sala molt maruellosa tota o
 bzada o maçoneria per art o molt
 subtil azafici: totes les parets de jas
 pis e de porfis o diueres colozs la
 uozades ymatges que sabie admi
 rar als miradors: les finestres e les
 colon esere o pur crestaill e lo pay
 ment : lo qual era fet tot acentella
 qui lançaua molt gran resplandoz
 les ymarges de les parets diuisauē
 diueres hystories de Geoz e d'Her
 ceual: e de Daleas com compli la
 ventura ol liri perillos: e tota la cō
 questa del sanct Oreal si demonstra
 ua. La subitana cuberta era tota o
 oz e de atzur: e entorn dela cuberta
 ere les ymatges totes de oz o tots
 los Reis de crestians : cascun ab la
 bella coroa al cap e en la ma lo cep
 tre: e deus los peus o cascun Rey
 hauia vn permodol en lo qual ha
 uia vn scut en que stauen figurades
 les armes del Rey: e lo seu nom en
 lletres latines se manifestaua. Lo la
 Infanta fon en la sala apartas ab
 Diafebus vn poch de les sues don
 zelles: e comengaren aparlar o Ti
 rant . Diafebus qui ven tan bona
 dispolicio que la Infanta parlaua
 de Tirant ab tanta voluntat pres
 se adir . O quanta gloria es per a
 nosaltres hauer traueçada tanta
 mar e esser atesos ab saluament /
 al port desijat de nostra beatitut : e
 per gracia special auem obtes que
 los nres hells hagen vista la mes
 bella ymatge de humana carn que
 de nostra mare Eua ença sia stada
 ni crech que james sera: complida
 n.ii.

de totes les altes gracies e virtuts
gracia: bellea: honestat: e dotada
de saber infinit: e nom dol dels /
treballs que sofferts hauè ni los q
son per auenir: per auer trobada
vostre majestat qui es merereix /
doza de senyorejatz lo vniuers mon
e en ago no si deu entendre sino vo
stra alteia. E tot lo que he dit ni di
re preneu ho com de seruidor afe /
ctat: e estoja uo dins los lochs /
mes secrets dela vostra anima: coz
aquell famoz caualler de Tirant
lo blanch sia vengut per sola fama
hoint recitar de vostra celsitut tots
los bens e virtuts que per natura
podien esser comunicats ayn coza
mortal. E no pense la vostra alteia
que siam venguts per les amone /
stacions del valeros Rey de Licilia:
nimenys per les lletres del Em
perador pare vostre qui ha tra /
mes al Rey de Licilia: ni pense vo
stra celsitut que siam venguts per
experimentar les nostres persones
en fet de armes com ja les tenim
molt be experimentades: ni menys
per la bellea dela terra: ni per veure
los imperials palaus: car les cases
propies de nosaltres qualseuulla /
de aquelles staria be per temple de
oracio: tan grans e tan belles son: e
cascu de nosaltres presumeix esser
vn petit Rey en la terra: e pot creu
re la celsitut vostra que la venguda
de nosaltres no es stada altra cau
sa sino per veure e servir vostra ma
jestat: e si guerres ni batailles se fan
tot sera per amor e contemplacio
vostre. O trista o mi dix la Infan
ta e que es lo quem dieu: poze yo
glozejar me que per amor de mi si

an tots agl veuguts e noper a /
mor de mon pare. Sobre ago po
zia yo fer salua ma fe dix Diafe /
bus: com Tirant quins es jerma
e senyor de tots nos pregua q vol
guellem venir ab ell en aquesta ter
ra: e li volguellem fer tanta de ho
nor: perque poguesse veure la filla
del Emperador: la qual ell desijaua
mes veure q atot lo restant del mō
e dela primera vista que de vostra
alteia ha agut tant es lo grat que
te de vostra excellencia: que ha dat
del cap en lo lit. Com Diafebus p
sentaua aquestes coses ala Infanta
ella stana alienada e posada en fort
pensament: que no parlaua e mig
foza de recoz: e la sua angelica cara
mudant de diuerses colozs: car la
femenil fragilitat la ha uia cōpresa
que no podia parlar. Car amor de
vna part la combatia: e vergonya
de altra part lan retrahia: amor la
encenia en voler lo, que no deuia:
mas vergonya lo vedaua per /
temor de confusio. En aquest in /
stant vengue lo Emperador e cri
da a Diafebus pque li plahia molt
lo seu compoz: e parlaren de mol
tes coses fins atāt que lo Empera
dor volia sopar. Pres licencia dell
e acostas ala Infanta e dixli si la ma
jestat sua li manaua res q fes. Si
dix ella: preniu abraçars de mi sto
jaune per auos: e feu ne part a Ti
rant: e Diafebus si acostas e feu lo
que ella li ha uia manat. Com Ti
rant sabe que Diafebus era anat al
palau e q parlaua ab la Infanta sta
ua ab lo maior desig del mon que
vingues: per q pogues saber noues
de la senyora. Com ell entra per la

cambra **L**irant se leua del lit e dix
 li. Lo meu bon jerma quines no /
 ues me portau dela q es en virtuts
 compioa e te la mia anima encari
 uada. **D**iafebus vehent la strema
 amor de **L**irant, abraçat de part
 de la senyora e recitali totes les ra
 hors que hauien passades. **L**irant
 resta mes content que li li agues
 donat vn regne: e pres ensi molt
 grã isforç que menja de es alegre o
 ijant quant vendria lo mau perq
 la pogues anar a veure. **L**om **D**ia
 febus fon partit dela **I**nfanta ella
 resta en molt fort pensament: que
 li fon forçat de leuar se del costat de
 son pare hi entrarien en la sua cam
 bra. La filla del **D**uch o **M**agedo
 nia hauria noz **S**tephania: que era
 donzella que la **I**nfanta tenia en
 molt gran amor: perço com se erè
 criades de poca edat ensemps no
 hauent mes temps la vna que la
 altra. **L**om veu que la **I**nfanta ien
 era entrada en la cambra leuas pre
 stamèt de taula e anali detras. **L**o
 fon ab ella la **I**nfanta li recita tot
 lo que **D**iafebus li hauria dit: e la
 extrema passio que passaua per la a
 mor de **L**irant: e dich te que mes
 me ha contentat la vista de aquest
 home tot sol q de quants ne vista
 en lo mon: es home grã e de singu
 lar disposicio: e mostra be en lo seu
 gest lo gran animo que te: e les pa
 ranles que dela sua boca ixen acõ
 panvades de molta gracia: veig lo
 cortes e affable mes que tot altre e
 donchs tal com aquest q nol ama
 ria e que sia vengut aci mes per a /
 mor mia q de mon pare: certamèt
 yo veig lo meu cor molt inclinat a

obeir atots sos manamentes: ami
 par segons los senyals que aquest
 sera la vida e conseruacio dela mia
 persona. **D**ix **S**tephania senyora
 dels bõs deu hom triar lo milloz
 e sabudes les caualleries singulares
 que aquest ha fet no es dona ni dõ
 zella en lo mon que de bõ grat nol
 degues amar e subjugar se atota la
 voluntat. **E**stant en aquestes deli
 toles rahons vengueren les altres
 donzelles e la viuda repolada que
 tenia gran part ab **L**ermelina per
 la rahon ja dita: que la hauria de llet
 criada: e demanals de que parlaue
Dix la **I**nfanta nosaltres parlam
 de quens ha recitat aquell caualler
 deles grans festes e honors que se
 ren en **A**nglaterra atots los estrã
 gers que li trobaren: e parlant de a
 questes coïes e o altres axi passare
 la nit que poch ni molt la **I**nfanta
 no dormi. **E** lendeina **L**irant se
 fon vestit ab vn manto de oz febre
 ria: la deussa era tota de garbes de
 mill: e les spigues erè de ples molt
 grosses e belles ab vn mot brodat
 en calcuna quadra del manto qui
 debia. **E**na val mill e mill no valè
 vna: e les calces e lo capiro liguat a
 la francela de aquella deussa matei
 xate en la ma portaua lo basto de
 oz o la capitania. **T**ots los altres
 o la sua parentela se abillaren molt
 be de brocats e de sedes e de argen
 teria: e axi abillats anarè tots al pa
 lau. **L**oz foren ala porta majoz ve
 zen allí vna singular cosa de grã ad
 miracio: que acalcu lindar o la por
 ta de part de dins al entrant dela
 plaça hauria vna pinya tota de oz
 de altaria de vn home e molt grol
 n.iii.

les que cent homens no les porien alçar: les quals en temps pallat ha via fetes fer lo Emperador en lo temps dela prosperitat per vna grā magnificencia: entraren dins lo / palau e trobaren molts honços e leons ab cadenes de argent molt grosses que stauen ligats: pujaren alt en vna gran sala tota obrada ó alabanst. Com lo Emperador sa be que lo seu capita era vengut ma na quel deixassen entrar: e trobal q's vestia e la filla Carmesina quil pen tinava: e apzès li dona aygua mās car cascun dia ho acostumava de fer. E la Infanta staua en gonella dorfezeria tota lauorada de vna erba q' ha amor val: e ab lletres bro dades de perles que entorn eren: e dehia lo mot. Mas no ami. Com lo Emperador se son acabat de ve stir dix a Tirant: digaume capita quin era lo mal que abir la vostra persona sentia. Dix Tirant senyor la majestat vostra deu saber q' tot lo meu mal es de mar: car los vèrs de aquesta terra son mes prima q' los de Ponèt. Respos la Infanta ans que lo Empador parlas. Se nyoz la mar no fa mal als stran / gers si son aquelle que esser deuen: ans los dona salut e longua vida mirant tostemps en la cara a Ti rant sotfrientse: perque Tirant co negues que ella lo havia entes. Lo Emperador ixque dela cambra ab lo capita parlant. E la Infanta ps a Diafebus per la ma e detiguel e dixli deles paraules quem dagues abir no dormi en tota la nit. Se nyora volem queus digna nostra part ne haue aguda: empero molt

reste aconsolat com haueu entes a Tirant. E com pensau vos dix la Infanta que les dones Gregues lien de menys labor ni valor q' les Gracies: en esta terra be sabran en tendre lo vostre lati p' seur quel vul lau plat. Perço senyora es major gloria per anolaltres dix Diafeb^o praticar ab persones qui sien molt enteses. Per auant ho veureu dix la Infanta en lo praticar: e veureu si conixerem les vostres passades. La Infanta mana que vengues Stephania ab altres donzelles p' tenir cōpanyia ha Diafeb^o: e psta ment ne vengueren moltes. Com la Infanta lo veu ben ácompayat entraen dins la sua cambra per a / cabarse de vestir. Tirant en aquest spay ague acompanyat al Empa dor ala gran Iglesia de sancta So phia deixal dient oros: hi ell torna al palau per acompanyar ala Em peradriu e a Carmesina. Com son en la gran sala troba allí son cosí Diafebus en mig de moltes don zelles: lo qual los staua recitat les amors dela filla del Rey ó Licilia e de Phelip: e Diafebus era rā do metich e tan pratics entre les dō zelles com si tota la vida fos criat entre elles. Com verē entrar a Ti rant totes se levaren de pe^o e digue renli que ell fos lo ben vengut: ferē lo seure en mig de elles e parlarē de moltes coses. Ixque la Empera / driu tota de vellut burell vestida: a partas ab Tirant e demanali de son mal. e Tirant li dix que ja sta ua molt be. No tarda molt que la Infanta ixque vestida ab vna ro / ba del seu mateix nom forrada de

marte gebelis fesa acostats ab ma
 negua vberta: e al cap portaua vna
 petita corona sobre los cabells ab
 molts diamants e robins: e pedres
 de grã stima. De mostraua lo seu
 agraciât gest ab la bellea infinita q̃
 era mereixedora de senyorejar del
 mō totes les altres dames li la for
 tuna li agues volgut ajudar Tirât
 pres ôl braç ala Emperadriu pço
 com era capita major e precebia a
 tots los altres car aq̃ hauia molts
 Comtes e Marquesos homens
 de grã stat: e volgueren pendre ala
 Ynfanta del braç. Di ella dix no
 vull negu vaja prop de mi sino mō
 jerma Diasibus. E tots la deixarē
 e aquell la pres. Mas sap deu que
 Tirant stimara mes star prop de
 la Ynfanta que no prop dela Em
 padriu. E anât ala iglesia dix Dia
 sibus ala Ynfanta: mire vostra al
 tela senyora los sperits coz se sentē
 Dix la Ynfanta perqueu diu. Se
 nyora dix Diasibus perço com vo
 stra excellencia ses vestida de gonel
 la de chapertia brodada de grosses
 perles: e lo coz sentit de Tirât por
 ta lo que li fa mester. E com me tē
 dia per benauenturat si yo podia
 fer q̃ aquest manto yol pogues fer
 star sobre aquesta gonella: e pque
 anauen molt prop dela Empera
 driu pres del manto de Tirant. E
 Tirant com senti tirar del manto
 detingues vn pas atras. E aquell
 posal sobre la gonella dela Ynfan
 ta e dix: senyora ara sta la pedra en
 sō loch. May trista sou tornat foll
 o hauen del tot perdut lo seny: tan
 poca vergonya teniu que en presen
 cia de tantes gentes diu tals coses

Dix la Ynfanta. No senyora q̃ negu
 nou hou mi sent niu ven dix Dia
 sibus: e yo sabia dir lo pater noster
 al reueu que negu nol entendria.
 Certament yo crech dix la Ynfan
 ta que vos auen apres en la escola
 de honor: lla hon se lig de aquell
 famos poeta Ouidi: lo q̃ en tots
 sos libres ha parlat tostemps de a
 mor verdadera: e qui fa ion poder
 de emitar al mestre ô la sciencia no
 fa poch: e si vos sabessen en qual ar
 bre se tena amor e honor: e sabessen
 la pzatica de esta terra com serien
 home de bona ventura: acabades
 aquestes rahons fo zen ala glesia.
 La Emperadriu entra dins la coz
 tina. E la Ynfanta noy volgue en
 trar dient que sabia gran caloz: e
 nou sabia lino perque pogues mi
 rar atot son plaer a Tirant. e Ti
 rant posas prop lo altar ab molts
 Duchs e Comtes quey hauia.
 Etots li donaren la honor que sti
 gues primer per sguart del ofici q̃
 tenia. E ell tostemps acostumaua
 hoir la missa agenollat. Loz la Yn
 fanta lo veu ab los genolls en terra
 pres vn coxi de brocat de aquells
 que ella tenia allí: e donal a vna de
 les sues donzelles quel portassen a
 Tirât. E lo Emperador qui ven
 fer aquella gẽtilea a la filla pres hi
 molt grã plaer. Com Tirant ven
 lo coxi que la donzella loy adoba
 perques agenollas leuas de peus
 e feu gran reuerencia de genoll ala
 Ynfanta ab lo capstro fora del cap.
 No pẽsen que en tota aquella mis
 sa la Ynfanta pogues acabar ô dir
 ses oras mirant a Tirant e a tots
 los seus molt ben vestits e abillats

n.iiii

ala francesa. Com Tirant aque molt be contemplada la bellea singular dela Infanta: e lo seu ententiment discorregue fantasiant quantes dōes e dōzelles ell en ion recozt hauer vistes: e dix que james ha / nia vista ni speraua de veure vna altra tal qui fos dotada de tants bēs de natura com aquesta. Car aque sta resplandia en linatge en bellea en gracia en riquesa acompanyada de infinit saber: que mes se mostrua angelica que humana. E mirāt la proporcio que la sua femenil e dōlicada psona tenia: mostrua que natura hauia fet tot lo que fer podia que en res no hauia fallit quāt al general: e molt menys en lo particular. Car staua admirat dels se cabells qui dō rossoz resplandien cō si fossen madeixes de or: los quals per eguals parts departien vna clēcha de blancoz de neu passant per mig del cap. E staua admirat encara deles celles que paria fossen fetes de pinzell leuades vn poch en alt: no tenint molta negroz despesfura de pels: mas stant ab tota perfectio de natura. Mes staua admirat dels hulle que parien dues stelles redones relluints com apedres precioses: no pas girantlos vigozofament: mas refrenats per graciosos sguarts: parien q portassen absi ferma confiança. Lo seu nas era prīm e afillat e no massa gran ni poch segons la lindreia dela cara: q era de strema blancoz de roses ab liris mesclada. Los labis tenia vermells coz acoral: e les dents molt blāques menudes e spesses que parien de crestall. E staua mes admira

rat deles mans que eren destrema blancoz e carnudes: que no li mostraua hos negu ab los dits larchs e afilats. Les vngles canonades e encarnades que mostrauen portar alquena: no tenint en res negun defect de natura. E oz son la missa dita tornaren al palau per lo orde mateix. e Tirant pres comiat del Emperadoz e dōles dames e torna sen ala posada ab tots los seus: ple quant ala posada sen entra en la cambra e lanças sobre lo lit pensant en la gran bellea que la Infanta possehia: e lo seu gest tan agraciat li feu tant augmentar lo seu mal: que de vna pena que sentia lanoz ne senti cent: acompanyat de molts gemechs e iuspizs. Diafeb entra en la cambra e veu star a Tirant en molt trist e adolorit cōrinent: dix li Sēyoz capita vos sou lo mes del cominal caualler q yo haia vist de ma vida: axi com altres farien se / sta de nou ligons de sobres de alegria de hauer vista la senyora: e les festes e honors queus ha fet mes que atots quāts grans senyors hi hauia: e trametreus lo cori de brocat lo qual se leua e trameillo a vos ab tanta gracia e amor queu feu / en plencia dō tots: quant deuriu restar lo mes glozios home dōl mon e vos feu tot lo contrari ab molt gran desorde: que mostrau esser fota de tot recozt. Vebent Tirant lo conort que Diafebus li sabia ab veu dolorosa li dix.

Capitol. cxx.

Lamētacio de amor que fa Tirant.

La strema pena que la mia anima sent es coz ame e no se si sere amat : entre tots los altres mals que sent aquest es lo qui mes me atribula: e lo meu coz es tozmat mes fret que gel: com sperança no tinc de acó seguir lo que desijé: pço com la fortuna tostemps es contraria als qui be amē. E no sabeu vos q en quats fets de armes me so trobat james. negu no ma pogut sobzar nivèget: e vna sola vista de vna dòzella me ha vengut e mes per terra: que no he tengut contra ella resistència ne gūa. E si ella ma fet lo mal q qual metge puch sperar medecina: quiz pot dar vida o mort o vera salut si no ella: ab quin animo ni ab qual lègua parlar poze: que la pugua induir e moure apietat com la alteia me auança en totes coses: ço es en riquesa: en noblea e en senyoria. E si amor qui te equal balança qui e guala les voluntats no inclina lo seu coz alt e generos: yo so perdut: car ami par que totes les vies quiz poden dar remey de salut me son tancades: perque no se quin consell prengua ala mia fort desauentura. No comporta **Diafebus** que **L**irant mes parlas tant lo vehia atribulat: sino que seu principi a vn tal parlar.

Capítol. cxi.

Rabons que fa **Diafebus** a **L**irant aconoztantlo de les amors.

De enamozats passate: los quals desija uen de llur gloria deixar fama: ab gran fatigua treballauen per venir en alegria reposada: e vos voleu mort miserable. Alço no pot passar sens nota: coz tal amor vos haia percaçada que nos ha q ob tenir ab força straya: mas ab giny e lforz vostre ho deuen portar así e p ma part vos offir yoy fare tots los pparatozis ami possibles en cōseruacio de vrēs dzeta. **N**otificant vos q si cēt aies tenia: coz nō rigua sinovna les posaria totes envetura p la amor vrā: e si tal cōport q vos seu ca scun dia: vos ne seguiria gran carrech e perpetual ifamia: la qual tot bō caualler dū scusar refrenāt la sua folla volūtat. E si aço venia en ozelles del **Empador**: lo q deu no vulla: cō restareu vos e tots nosaltres: q en lo dia q son arribat vos si au enamorat q la filla p difamarli tot son stat e la corona del impi fa hēt vos jutge en vrā causa propia: p la q cosa manifestamēt se mostra q vos voltrieu eē cregut de vrā simpla paula: volent rahonar ala gēt de batailles e la execucio de amors crehēt q negu nou coneixera q vos si au enamorat: e volem q lo primer dia atotes les gēts sia manifest: car be sabeu aquell exemple vulgar qui diu: la bon se fa foch sum na de exte: pque capita senyoz pūix tenu discrecio vīaune: e en tot cas del mon forçau vostre voler: e no vulau dar asentir anegu les vostres passions. **N**oint **L**irant les sanies paules de **Diafebus** se alegra molt

per lo conort bo que li donau com a
bō amich e parent: stigues vn poch
peñant e apres se leua del lit e ique
en la sala. E tots los seus staue ad
mirats dī mal compoz de Tirāt
Com se son dinat pregua a Diafe
bus volgues anar al palau e dar /
vnes ozes que tenia molt singulars
ala Infanta: les q̄s se eren fetes en
Paris ab les cubertes totes de or
maciat: molt subtilmēt smaltades
e rancanense ab tancadura de cara
gol de escala: q̄ leuantne la clau no
era negu sabes conetxer per hon se
obria: e dins haia molt singular
lettra e histories fetes de straya ma
nera e molt ben illuminades: que
tots los qui les veren debien que
en aquell temps nres pompeies o
res no pogueren er trobades. Dia
febus pres vn petit pargē molt ben
abillat: e les ozes cubertes li dona
que portas. Loz Diafebus son en
lo palau troba lo Emperadoz en
la cambra de les dames e dixli les
següents paraules segons Tirant
li haia dit que digues. Sacra ma
jestat lo vostre capita desijos de ser
uir vostra alteia en tot lo que li sera
manat no sap en queus pugua ser
uir. Supplica ala majestat vostra
que li done licencia que en breus di
es pugua anar a veure lo camp dls
mozos: e de altra part tramet avo
stra alteia aquestes ozes: e si nous
paren bones que lien dades a algu
na dōzella dela Infanta. Lo Em
peradoz com les veu stigues admī
rat de veure cosa tan singular: aco
dix lo Emperadoz no ptany sino
adoncella de casa real: e donales a
la filla Carmelina. E aquella tāt

per la bellea de les ozes com per te
nit alguna cosa de Tirant ne son
molt cōrenta: e leuas de peus e dix
senyor vedria en plaer ala majestat
vostre que trametessen per lo capi
ta e per los ministres e fessen vna
poca de festa: car molt temps ha
quens dura lo dol e la tribulacio: e
volria que la imperial prosperitat
fos cōseruada en son degut stamēt
Filla per mi en siem amada no la
beu vos que no tinc altre be ni cō
solacio en aquest mon sino auos e
la Ysabel Reyna de Ongria: que
per los me⁹ peccats es foragitada
dela vista dls me⁹ hells: e del que lo
meu fill es mort non resta mes be
en aquest miserable de mon sino a
vos qui sou consolacio dela mia a
margua e trista vida: tanta alegria
com hauer poreu sera gran repos
per ala mia vellea. La Infanta pre
stament trames lo pargē a Tirāt
perque vengues e feu seure a Diafe
bus en les iues saldes. Loz Tirāt
ague hoit lo manamēt de la senyo
ra parti dela posada e ana dāuant
lo Emperadoz: e pregual que dan
sas ab la filla Carmelina. Les dan
ces duraren quasi fins ala nit que
lo Emperadoz volia sopar. E toz
nassen molt alegre Tirant ala sua
posada p̄so com cōtinuament ha
uia dāncat ab la Infanta: la qual li
haia dites moltes graciosas pan
les q̄ ell haia p̄ses en cōpte de grā
stima. Lo dia següēt lo Empadoz
feu gran conuit p̄ amor d Tirant
tots los Duchs Comtes e Marq̄
sos que allis trobaren menjare en
la taula ab ell: e la Emperadriu e la
filla: los altres menjauen en altres

taules : apres del dinar vengueren les danges: e com agueren vn poch dangat vengue la grā collacio. Lo Emperador volgue caualcar per mostrar tota la ciutat al seu capita e Tirant e los seus foren molt admirats dels grans edificis que en la ciutat eren de tātā bellea e singularitat: e li mostra totes les fortalles que dins la ciutat erē: e les grās torres sobre los portals e en la muralla que era cola innumerable de recitar. Lo Emperador feu aturar aquella nit a Tirant asopar ab ell ab gran humanitat p mostrar la bona voluntat que li portaua. La Infanta staua dins la sua cambra e la Empadriu trames p la filla Carmesina que vingues. Senyoz dix Tirant cosa es molt impzopia segōs lo meu parer que la filla qui es succehidoza en lo Imperi sia no menada Infanta: perq̄ la majestat vostra li furta lo seu propi nom de Princesa: per be senyoz q̄ vostra altea tigua altra filla muller d̄l Rey de Ongria e de major edat: e p lo gran dot que la majestat vostra li dona en contēplació del matrimoni ella renuncia atots los dzets ala excellent Carmesina. E p̄q̄o senyoz parlant ab aquella reuerencia ques pertany li deu esser mudat lo nom coz no ptangua sino afilla de l̄ Rey dirli Infanta: si donchs no hauiā esser heretera del Regne q̄ tambe la nomenarien Princesa. Lo Emperador qui ven la auisada raho d̄ Tirant mana que de aquí auant no li diguessen sino Princesa. Laltre dia seguent mana lo Emperador tenir cōsell general: e dix a la fil

la quey fos perque moltes voltes li hauiā dīt. Ma filla pque vos no veniu souint al cōsell perque sapiau la prātica quen semblants afers es mester: com per dzere per discurs d̄ natura sou mes viuidoza que no yo: que apres mort mīa sapiau regir e governar vrā terra. La Princesa tant per squart deueure la prātica d̄l cōsell: com per hoirlo parlar de Tirant hi ana. Com foren dins lo cōsell aseguts: lo Emperador drega les noues a Tirāt e dix paraules de semblant stil.

Capitol. cxii.

La proposició que lo Emperador feu en lo cōsell dregant les noues a Tirant.

Quoniam la diuina prouidencia hata permes que per nostres grās peccats e delictes los majors nobles e animosos caualers dela nrā host sien stats morts e p̄sos en les passades batailles en gran dan e destructio d̄l nostre imperi: e los qui restē en lo mateix perill stiguē: si donchs no son subueguts per la vrā ma victoriosa: car defallint cascun dia la noble caualleria lo nostre imperi se hauria de poblar de vil gent repleguadissa: e de moros cruels e inhumans enemics dela sctā ley crestiana: e yo desposchit dela imperial senyoria: car lo dia que yo p̄dī aquell famos caualer fill meu qui era floz e spill de tota la caualleria de Grecia per dī tota la honoz mīa e lo meu be:

nom resta altra speranza sino deia
 vostra prospera venguda: que mi /
 janyant la misericordia diuina e la
 virtut del vostre braç vencedoz ob
 tendrem gloziosa victoria: perque
 prech capita virtuos queus vullau
 dispondre en anar contra los ene
 mics nostres los Benouelos ge
 neracio mala que muyren actuel
 mort: e la vostra gloziosa fama per
 obra sia manifestada en aquestes
 parts: que puix tenu la capitania q
 prengau armes vencedores pque
 prest de aquella puguam acõeguir
 gloziosa victoria tai coz de vos ipe
 ram: com tinguam noua certa que
 les naus dels Benouelos son arri
 bades al port de Zulida carregua
 des de gent darmes: de caualls e d
 vitualles. Les quals venè de Lo
 quana e de Lombardia: e les nostres
 naus son arribades en la ylla Ju
 dea quis nomena dels peniametas:
 e segons ma crehenga prestament
 seran aci. No tarda molt Tirant
 que ab modesta continenga leuant
 se lo bonet del cap dix paraules de
 semblant stil.

Capitol. cxxiii.

La resposta que Tirant feu al
 Emperador en lo consell.

Es digna cosa mi /
 sufficient q la majestat
 vostra senyor me ha
 ja ami depguar sino
 demanar: car ami es maissa gracia
 la honoz que la alteia vostra me
 ha feta deferme capita e lochtinèt
 general seu: sens que yo nō era me

reixedoz: e puix he acceptat lo offi
 ci yo io tengut e obligat deseruirlo
 car lo dia que yo deuerti departir
 dela noble ylla d Sicilia me despul
 li de rota ma libertat posant aquila
 en mans dela majestat vostra e de
 les coies vostres. Donchs puix
 vos he fet mō senyor: e la molta be
 nignitat dela alteia vostra ma vol
 gut acceptar per seruido: ja sia in /
 digne: supplich vos que de aci auāt
 la majestat vostra nom vulla de
 res preguar sino manarme axi coz
 al mes iimple seruido: que la alteia
 vostra teie agous tindre agracia sin
 gular: perque mane la majestat vo
 stra quant li sera placent que yo va
 ja aueure los Benouelos que yo
 so prest de bon grat de anarhi: em
 pero senyor ab venia e perdo devo
 stra alteia dire lo meu parer: que
 dich que la guerra guerrejada ha
 mester tres coies: e si la vna d aque
 stes defall la guerra nos pot fer.
 Molt me plauria capitadix lo Em
 perador de saber quines coies son
 aqueixes tres que la guerra ha me
 ster. Seyor dix Tirāt yo les vos
 dire get: argent: e forment: e si qual
 seuulla de aquestes coies hi fall la
 guerra hauria d cessar: coz los mo
 ros hui en dia son molts e ab sfoz
 e ajuda de Benouelos quels por
 ten moltes vitualles: armes e ca
 ualls encubertats: e gēt ben arma
 dats de necessari fagam tot nostre
 sfoz de star be auilats e molt en oz
 de p darlos batalla cruel fort e du
 ra. Nos teni dix lo Emperador tot
 lo q vos dieu de nrē repleguat tre /
 sor poden dar son arc. milia baçi /
 nets pagats p a. xx. o ha. xxx. anys.

Tenim gent en nōbre qui porien eir entre los qui son en la frōtera fors la capitania del Duch d Macedonia. lx. milia cōbatents: e los q son en aqsta ciutat e en les terres q encara possehim mes d. lxxx. milia los qui venen ab les. xl. na^o son. xxv. milia. Som molt ben fornits de moltes armes: de caualls e de molta artelleria de totes les maneres q son necessaries per ala guerra: del forment vos dich ne passam fretura: mas aquestes naus que ara venen ne porten prou: empero de fet que sien arribades los manare tornar en Licia e que porten tostps forment: e yo he manat per via de la Sclauonia a Escandaloz q vin gua forment e altres vitualles. Per tot lo q la majestat vostra me ha dit dix Tirant stich molt aconso lat: e de agi auant senyor donem fi al consell puix som prouehits d totes coses necessaries: e no entengaz sino en la guerra. Vós dire que te niu ha fer dix lo Empador anau ala casa ala saphir hon esta la mia cadira del jubi: e manvos que^o aligau alli hoint acascu de los dzets vlsant de justicia e de misericordia. Leuas hu de consell quis nomena ua Mont saluat e dix. Senyor vostra majestat deu mirar milloz en aqueste asers que no ha: per quant hi ha empedinēt d tres coses. La primera es com no deu esser leuat al Duch de Macedonia son dzet que es la capitania general: cō aell se ptangua essent mes afix ala Im perial corona. La segōa es que no deu esser donat loch: q home strā ger hata offici ni benefici en lo Im

perl majorment que sien de loch d de terra no coneguda. La terga es que ans que partixquē de agi la gēt darmes deuen anar en romiatge: e fer grans presentalles als deus en la ylla don Paris sen porta la Key na Elena: e perço agueren en tēps antich los Grechs victoria dels Troyas. No pogue mes cōpor tar lo Emperador les folles paraules del caualler sino que ab molta ira se pres a dir.

Capitol: cxxiiii.

Alhons que fa lo Emperador en lo consell cōtra vn caualler mal crestia.

Sino fos p squart de nostre senyor deu e d la mia edat qui dona loch ala ira de conti nent te fera leuar lo cap: com los merits teus molt ho meriten: e fora ferne sacrifici aden e exemple al mō. com tu sies vn mal e reprouat crestia. Perque yo vull e man: que Tirant qui de present es capita nostre general sia supe rior sobre tots los nostres capitās lperço com ell nes mereixedor per a sua molta virtut e resplandent caualleria: car lo Duch de Mace donia p son flach animo e mal de stre en la guerra no ha sabut ja mes vendre vna batalla: e aquell se ra capita que yo manare: sino tots los quev contradiran yols casti guare de tal forma que p atostps ne restara memoria en lo mon: car

lo estil e dret de armes sta en cap d' gentileia per la major part aquells regiré per los antichs exemples dels nostres antecessors pallars: e los qui ó aquest mester labé han aquest dret per clar nol haja; a; a disputar tu e yo: e dona si aion parlar perço com era moltvell: e ab la tra fallial la força del parlar. E la Princesa pres les paraules del pare e dix en la següent forma. Tu pot hom dir fill ó iniquitat engendrat en la mala planeta de Saturne: e est home qui merexes molt gran reprenhio e castich en la tua persona: que per la tua malicia e iniquitat enuejosa vols venir contra la ordinacio e voler dela imperial majestat: e contra la diuina e humana ley en consellar tan grà peccat d' ydolatria: que dius que fagaz sacrifici al diable de qui tu est seruidor: q' mostres be en ton plar que no est crestia sino ydolatre. E no saps tu dir la Princesa: q' per lo glorios adueniment del Rey deu Jhesu cella tota la ydolatria segons recita la sancta scriptura en lo Euangeli: q' com Herodes Rey se tingues p' burlar dels tres Reis de Orient volgue fer matar lo infant deu Jhesu: e lo angel aparech en somni a Josep e dixli: que prengues la mare e lo fill e que fugis en Egipte: e entrant p' Egipte totes les ydoles cayguere e en tot Egipte no ni resta ninguna e encara est mes digne de gran punicio que hajes tenguda, tan gran audacia: que en preencia dela majestat del senyor Emperador vols miuriar anegu: ó dir q' home stranger no deu tenir lo ceptre dela justia

ni dela general capitania: e perço tu est dir principiador ó mala. No guelme: e li los estrangers ion millores que los dela terra e ion mes abils e mes forts hi mes destres en la guerra e en altres coses: q' diras tu a; sino pren exemple d' la tua filla qua persona de poch animo: que james has tengut atreumet de anar ala guerra per defendre la tua patria e aion natural seyor: e tu est caualler qui mostrar te deguesses en cõsell imperial ni encara en loch hon cauallers hi haja. E Trant volgue parlar p' satisfet en lo q' caualler havia dit de ell. E la Princesa nou volgue cõsentir per l'quitar major mal: mas dix nos pertany de home sau respondre a paraules folles: car axi coz lo foll te franca libertat d' scampar folles paraules axi es gran discrecio al sau ab paciencia hoir les e no satisfet hi: car en les paraules es coneguda la folia de aquil qui la diu: car negu nos deu eguallar ab la rohidat ni en la folia ab negu: sino en la gentileia e virtut: q' paraules folles diu digna cosa es q' dela sua folia reporte cõdigna deciplina: e si no fos per la vna gran clemencia aquell qui tan folia ment ha parlat merexia que li fos leuada la vida: e be es de conetxer que es benauenturat lo Princep q' tal cõseller te en la casa. Lo Emperador se leua del cõsell e no volgue mes hoir anegu: e prestament feu fer crida per tota la ciutat: que tots aquells qui tiguessen clam o demanda de negu que al endema e de aquant folie ala casa del jutge q' aq' los seria feta prõpta justicia. E edema

Lirāt se aſigue en la cadira del im
 perial julci: e hohi atots los quia
 clamarē e atots administra justicia
 car del que lo grā **L**urch e lo **S**ol
 da erē entrats dins lo **I**mperi no
 si hauria feta justicia negua. Lo dia
 ſeguent lo capita pres e conuoca a
 tots los del conſell e los regidors
 dela ciutat: e ordenaren pmeramēt
 la casa del **E**mpador en esta mane
 ra. Tots los ſeruidors q̄ p̄enguel
 ſen acostamēt del ſenyor **E**mpera
 dor ſollen comparrits de .l. en .l. e
 los de majoz dignitat ſollen capi /
 tans. **E** per ſemblāt feren per tota
 la ciutat: que com haviē meſter gēt
 los capitans hauen preſt la gent
 que meſter hauen ſens grā treball
Lirant ordena que totes nits ala
 porta dela cambra del **E**mpera /
 dor en la ſala dormien .l. homes
 e lo capita majoz venia totes nits
 ell o ſon lochtinent. **E** com lo **E**m
 pador ſen entraua adormir debia
 lo capita atots aquells .l. homens
 ve⁹ aq̄ la propia perſona de ſenyor
Empador: la qual ſots pena ola
 vida e dela fealtat vos coman: la
 qual ſiau tenguts dema per lo ma
 ti de reſtituirme aquella: ſet aq̄o per
 lo ſemblant ſabia dela **E**mpera /
 dria e ola **P**rinceſſa. Com lo **E**m
 pador ſe era mes en lo lit e les por
 tes tacades ola ſala e vn poch vber
 tes aquelles dela cambra agenolla
 uenſe alli dos homens de aquells
 qui ſabiē la guayta: e eſtauē ſcoltāt
 lo **E**mpador ſi demanaua algua
 coſa: e com era paſſada miſja hora
 leuanenſe aquells evenien nī altres
 dos: e axi paſſauen tota la nit en la
 gran ſala guaytāt .c. homens: en

torn del palau ſabiē guayta. cccc.
 homes darmes: en tal manera era
 guardada la perſona del **E**mpera
 dor. Per lo mati com **L**irant ve
 nia aquells li reſtituhien lo **E**mp
 rador ab acte de notari: per lo ſem
 blāt ales ſenyors deſus dites. Lo
 lo **E**mpador ague viſt lo que lo
 ſeu capita hauria fet ne ſon molt cō
 tent: com moſtraua que tan bona
 guarda hauria poſada ala ſua per /
 iona: e **L**irāt james fallia ales ho
 res que deuia: mes p̄ veure la **P**ri
 ceſſa que per deſig del **E**mpador
Mes ordena per tota la **C**iutat en
 caſcun carrer poſallen de groſſes
 cadenes: e no les ſoltallen fins que
 del ſeu palau tocas vna petita cam
 pana quey hauria: la qual podien
 be ſentir per tota la ciutat. **M**orde
 na mes auant: que denit per la po
 ca justicia quey hauria dins la ciu /
 tat per cauſa dela guerra hauray
 molts ladres: e que en caſcū carrer
 la meſitat deles caſes traguellen
 lums ales fineſtres fins amiſja nit:
 e les altres dela miſja nit fins que
 fos de dia: e per aqueſt orde mol /
 tes caſes ſozen reſeruades que no
 les podiē robar. **E** totes nits lo ca
 pita ſabia guayta apres que exia ola
 casa del **E**mpador fins amiſja
 nit ell anaua per la ciutat: paſſada
 aquella hora **D**iafebus e **I**rcart
 o alguns dels altres prenien lo ba
 ſto dela capitania: e altra gent ana
 uen fins al mati: hi en aq̄ſta forma
 e orde la ciutat era reſeruada ola
 lo mal. **E**ncara mes ordeā ab los
 regidors ola ciutat q̄ anallē p̄ totes
 les caſes traguere en la plaça quāt
 forment e ordīs e mils trobaren:

e acastu deirauen tant forment coz
mester hauien per a son viure: e tot
lo altre tachare que valgues la car
regua dos ducats per aqn hagues
mester: e axi ordenaren totes les vi
tualles: q̄ ans que Tirant vingues
no trobauē en tota la ciutat quius
venes pa ni vi ne altres virtualles: e
en pochs dies tota la ciutat son a
bundosa d̄ totes coses. Tot lo po
ble dauen gran laboz a Tirant el
benehien ol noble regiment en q̄ls
hauia posats: que ls rebia viure en
gran tranquilat: pau e amoz. La
anima del Emperadoz: viuia molt
aconsolada per lo bon regiment q̄
Tirant los hauia dat. E pres. xv.
dies dela vèguda de Tirant totes
les naus del Emperadoz arribarē
carreguades de gent: forment e ca
ualls. E ans que les naus apleguas
sen lo Emperadoz hauia fet p̄sent
al capita de. lxxiii. caualls molt
grans e bells: e molts arnesos. E
Tirāt feu venir primer de tots ha
Diasibus que trias a son plaer de
aquelles armes e caualls. Lō ague
triat pres Ikscart: e apres tots los
altres: e per aq̄ nos aturā res. Ti
rāt passaua passio inextimable per
les amors dela Princesa: car cascū
dia li augmentaua la dolor: e tātā
era la amor que li portaua que coz
li era dauant no tenia atreuimēt d̄
poderli parlar res que d̄ amor fos
elos dies se acostauē dela sua ptida
car no speraue sino que los caualls
fossen vn poch reparats per lo tre
ball dela mar. Lo auisat coz dela
Princesa hauia natural noticia de
la molta amor q̄ Tirant li porta
ua trames vn petit patge apreguar

a Tirant li fos plasent ala hoza d̄l
mig jorn venir al palau: que en aq̄l
la hoza quasi tots los demes repo
sen: e q̄ vingues ab poca gent. Loz
Tirant ague rebut lo manament
de la senyora son posat segōs lo pa
rer seu en lo p̄ alt loch de paradis
e prestament feu venir ha Dias /
bus e manifestali la embaixada: e
com volia que los dos hi anassen
sens altra companyia. Dix Dias /
bus senyoz capita molt stich con /
tent dels principis no se la fi quina
sera: mas feume gracia que com
siau ab ella que axi com tenui ani /
mo de combatre vn caualler per
valent que sia: que tingau axi ani
mo cōtrayna donzella qui no por
ta armes offensiues: que ab gran
ardimēt li digau totes vostres pas
sions: car per milloz vos ne tendra
comveja que ab animo sforzat loy
hauen dit: car los prechs temoro
sos moltes voltes son deneguats.
E venint la hoza del concert: los
dos cauallers pujarē al palau: e ab
suas passios entraren dins la cam
bra dela Princesa sperant hauer
sperança de victoria. Com ella los
veu ague gran plaer dela llur ven /
guda: e leuas de pens e pres a Ti
rant per la ma e feulo seure prop
de ella. E Diasibus pres ha Ste
fania per lo vn braç e ala viuda re
posada per laltre e apartales a vna
part perq̄o que hoit no poguessen
lo que la Princesa li volia dir. La
Princesa ab baixa veu e ab gest
affable feu principi a vn tal parlar:

Capitol. cxxv.

Com la Princesa dona consell
a Tirant ques guart deles falses a
stucies del Duc de Macedonia.

Leposada honestat la
carregua de temero
sa vergonya: la noble
a vostra no tingua /
per cola deioneita ne
acarrech sia ami imputat ne avici:
si pervetura he preiunt rahonar
me ab vos ab sancta e honesta intè
cio: dolentme dela vostra molta
virtut e noblea: per vos eiller estran
ger novolria que pzenquellien algu
dan en la vostra virtuosa persona
incogitadament: perço com ie vos
sou vengut en aquesta terra apze /
guaries del gran Rey de Sicilia
cõfiant en la gloria de vostres me
rites: no podentvos manifestar los
perills que seguir vos pozien: perq̃
ell los ignora. Perque yo tinch cõ
passio dela vostra noblea e virtuo
sa psona: tinch õliberat donarvos
consell de salut: e poreu haver noti
cia õl gran profit queus ne seguiria
si volreu dar fe en les mies parau /
les ne regirvos per mon consell: p
que ab triumpho y gloriola fama
pugau tornar ab saluamnet ala vo
stra propia patria. La fi deles pa
raules dela Princesa son principi
õl plar de Tirat q̃ dix. Quat poze
yo servir ala majestat vĩa senyora
de tanta stima: que sens meritis pre
cedents tanta gracia dela altesa vo
stra haia acõseguida: sola lo recozt
es massa p ami: e ab deuot coz faç
humils gracies e submissiõs ala
excellencia vostra: que ab tanta vir
tut de caritat haiau volgut mo /

strar dolrens e haver compassio õ
mi e de mos treballs: e pque nom
tingau per ingrati del be quem feu:
yo accepte la offerta com de senyo
ra qui lobze totes les del mon val:
heus ne be se peus e mãs: e me obli
gue de seguir tot lo que per la alte
sa vostra me sera manat: car cosa
es digna de gran laboz e gloria cõ
lo do es dõat iens õmanar ni sens
algun meritis: e es acte de grã libe
ralitat: e en aço ie mostra la vostra
excellencia condicio eiller mes angelica
que humana: e Tirat la supplica
que li donas la ma que lay volia be
lar. E la excellencia senyora nou volia
cõsentir. e Tirat lan supplica mol
tes voltes: e com veu que fer nou
volia crida ala Reina repolada e a
Stephanía. Elles p fer plaer al
capita la supplicaren molt que lay
deixas besar. E ella feu ho en açsta
manera: no volent ho consentir q̃
de part defora lay besas: mas obri
la ma e de part de dins que lay be /
sas: perque besant dins es senyal de
amor: e besant defora es senyal de
senyoria. La Princesa encara li toz
na adir L aualler benaueturat pren
esperit de consolacio per excellencia
deles tues virtuosos obres qui son
graciosos e de tan resplendent no
blea: que anõsaltres fan gloriejar õ
la nostra gran e alta senyoria: con
fiant per ma dela tua molta bõdat
cobzarem tot lo nostre imperi: car
sabem la excellencia dela tua virtut
e fama gloriola quant es diuulga
da per les stranyes terres: e tengu
da per manifesta e verdadera: e es
molta honoz e gloria ala mjestat
del senyor Emperador pare meu
O.I.

e amí qui so sugehoza del impe-
ri Grech e en lo regne de Mace-
donia qui es ja tot perdut: que per
la tua ma victoriola nosaltres pu-
guam cobrar tota la nostra lenyo-
ria. E li per la tua excellēt virtut po-
dien ellet foragitar aquests De-
nouelos: Italianos: e Lombarts
ensemps ab los mozos del nostre
imperi e regne de Macedonia la
mia ania restaria acōsolada: mas
tinch dubte dela aduersa fortuna
que no faga pendre alguna muta /
cio ala imperial dignitat: car grās
dies ha quens perleigueix. E ochs
sperança del nre be: tu ab voluntat
sancera volies pendre aqstes coles
per tues: e ab treball de tu e dels te-
e no denegaras les mies pguaries
yot promet donarte tal premi que
iera condecient segons la condicio
e virtut tua: car no sabras res o ma-
nar que tot o en part atorguat not-
sia: empero deu piados e misericor-
dios te vulla guardar deles mans
de aquell famejant leo. Euch de
Macedonia: home molt cruel e en-
uejos: e molt dōstre e sabut en actes
de tracio: e aquesta es la sua repro-
nada fama: quell mes no mata ne-
gu sino malament: e fama certa es
que ell mata aquell valentissim ca-
ualler jerma meu: car bataillant ab
gran animo contra los enemichs
ell li vengue de part de tras e tailla
li les correes del bacinet: pço que
li sortis del cap: e axi fon mort per
los mozos: e p tal vn tan gran tray-
dor com aquest es digne de gran
laboz: car en ell regnen tote los set
peccats mortals: e no crech que ell
pugua ser bona fi. E perço cavaller

virtuos vos auise bens consell que
com seren en la guerra quens guar-
deu de ell: e nō fieu ni en memar ni
en dormir: e si aquestes coles ab
prudencia guardes e no les poses
en oblit: en altra manera posaras a
guayts ala tua vida. E ja sia que
hom digua que la pena deu enie /
guir a aquells qui la meriten: em-
po no es nouella cosa pagar los
justs per los peccadors. E tant en
aquestes rahons vengue la Empe-
radriu ques era leuada de dormir
e aligues prop de ell: e ab gran in-
stancia los demana deque parlanē
La Princesa respos lenyora nos-
altres parlam de aquestes gentes q
dien que han portat los Renoue-
los en ajuda dels mozos quāt los
pozan fer exir dela nrā terra. Quin
pot laber dir la Emperadriu: la gu-
erra acompare yo ala malaltia del
cora del home: que lo vn dia sta be
e laltre mal: lo vn dia li fa mal lo
cap e laltre lo peu: axi es deles ba-
tailles: que lo vn dia iereu vicedor
e laltre iereu vengut. Tantes foren
les rahons dela Emperadriu que
Tirant no pogue satisfer ales ra-
hons dela Princesa. Com ixque-
ren de vespres dix la Emperadriu
anem amostzar lo nostre palau al
capita com ell no haja vistes sino
aquestes sales hi cambres qui son
axi baix: e mostrarem li lo replegat
tresor de ton pare. Elles se leuaren
Tirant pres per lo braç ala Empe-
radriu e Diafebus ala Princesa.
Enant per lo palau veren molts
bells edificis. Com foren ala torre
del tresor la Princesa obzi les por-
tes pço com ella tenia totes les cla-

La torre era tota d'ina obzaba de molt blanch marbre: e histonada de subtil pintura d'ounerles colozs tota la histozia de Paris e Eliana e tota la cuberta de or e d'atzur que langana molt gran reiplandoz. La Princesa feu obrir .lxxii. caixes totes plenes de moneda de or: e al tres caixes hi hauija qui eren plenes de vexella d'or: e de les joyes e abillaments dela capella que eren molt singulars e de gran stima: de vexella de argent ni hauija tanta que era cosa desparant: que en vna part dela torre ni hauija vn munt tan alt vna sobre altra que plegaua fins ala cuberta. E la vexella que tenia lo Emperador en la cuyna tota era de argent. Tirant e Diasebus s'iguere molt admirats del gran tresor que lo Emperador tenia que james tan gran riquesa no hauien vista. Tirant aquella nit pensa molt en lo q la Princesa hauija dit: e d'altra part en lo que hauija vist. Com lo dia son vegut feu tornar afer altres banderes: e la vna feu pintar sobre ca per vert cadenats de or de aquest lonch que tanque les portes: e era plena tota la bandera de aquella cadenats: e dehia lo mot.

La lletra questa primera.

En lo nom desta pintura.

Es la clau ab que ventura.

Lancada te la darrera.

E l'altra bandera feu fer tota vermel la e feu hi pintar vn corp ab lletres latines entorn d'la bandera q dehi. Auis mea sequere me: quia de carne mea vel aliena facio te. Molt foren placent al Emperador e a totes les dames e als cavallers d'ho

noz lesparant de aquesta bandera. Aprés Tirant tingue esment vn dia en lo dinar dela. Emperadriu e dela Princesa que les aconseguis en taula: e Tirant entra per la sala: e com ell hi era serua de major dom e de copa ala Emperadriu e ala filla: com aquell era lo dret de capta que lla hon era lo major cel l'aua lo menor. Com Tirant veu que ja eren ala fi d'el dinar dregia les noues ala Emperadriu: e supplica la que fos de la merce li fes gracia que la altra sua li volgues de ell car vna questio en que stava molt dupsos. La Emperadriu respos: que li ella hi sabia dar rahon queu faria d'bonavoluntat. Digame senyora dix Tirant: al cavaller qual li es millor e mes honozos: morir be o morir mal puix li es forçat q muryra e calla e no dix pus. Dix la Princesa: o sancta maria val e quina de manda tan fort feu ala senyora mare: com sia ja conegut a ço entre les gens: que mes val morir be que mal puix forçadamet li coue d'morir: almenys que dignet tots aquells quiu sabran: certament aquest viuos cavaller es mort com avalent cavaller de a ço li daran molta honoz si be mor: que si hauien adir: o del maluat cavaller com es mort vilmet e de aq li ve molta infamia e deshonoz perpetua per aell e als seus. Empero mirau los fets d'los romans quanta honoz e gloria aconseguen en lo mon com honorosament morien en les batalles en defensio dela cosa publica: aquells de llur gloria deixauen honozosa fama: e com tornauen ala ciutat d'.

O. II.

Roma trencavenli vn gran troç de mur e entrava ab gran triũpho e com mozien com acauallers de poch animo no sen sabia mencio neguna: açi al parer meu mes val morir be q̃ mal. Acabant la Princesa les lues darreres paules quāt Tirant dona dela ma en la taula hi entre les dents dix que axi seria: que scassament lo pogueren entendre: e sens dir res volta les spatles e anasen ala sua posada. Tots stigueren admirats del continent que set havia Tirant. E no tarda molt que lo Emperador fon en la cambra hon era la Emperadriu e la filla: e recitarenli lo que Tirant havia dit. Dix lo Emperador: yo tinch gran duple que aquest caualler no tingua en si alguna gran passio: o que nos penida perque es vengut açi per esser tan luny de la terra de sos parents e amichs: o perventura no tema lo poder dels turchs o de altres inconuenients que se / guir se poden: de aqueste afers nō parreu anegu: nin fagu demostacio neguna: ni trametau per ell: car ans que la nit vingua you sabre. Partis lo Emperador deles da / mes e anasē vn poch areposar. Lō lo Emperador se fon leuat de doz mir aligues en vna finestra qui mirava damunt la gran plaça: e veu q̃ venia Ricart caualcāt sobre vn grā canall: e dix li que pujas alt lla hon ell era. Com Ricart fon dauant lo Emperador feu li gran reuerencia E lo Emperador li dix. Caualler vous prech per aquella amor que portau ala vostra enamorada que digau lo meu capita perque sta tã

trist: com ne tingua tal relacio. Senyoz dix Ricart quisiulla qui ha / ja dit tal raho ala majestat vostra no⁹ ha dita veritat: ans senyoz sta molt alegre: e fa adobar les banderes e les armes. Molt me plau dix lo Emperador lo quem dieu: ara anau e digauli que vingua acauall que yol spere açi. Ricart ana a Tirant: e dix li tot lo que lo Emperador li havia dit. Prestament conegue de bon sentir Tirant: que la Emperadriu o la filla loy haviu dit e ana al palau sobre vna aquanea tota blanca: e abillas aq̃ll dia molt be: e tots los seus qm̃l acompanya uen. Trobaren lo Emperador que ja volia caualcar ab molta gent q̃ speraua E totes les dames que erē per les finestres mirāt com lo Emperador caualcaua. Com Tirant ven la Princesa feuli molt grā reuerencia. Ella ab gest affable lo saludaua. Lo Emperador dmana a Tirant de que stava ab tan fort pensa mēt que axi loy haviu dit: e prech vos que mo vullau dir que lo re / mey que vous dare sera tal que la anima vostra ne sera aconsolada: e sens vergonya neguna mo vullau prestament dir. No tarda Tirant en ferli tal resposta.

Capitol. cxxvi.

Com Tirant satisfeu en les rahōs que lo Emperador li demanaua.

Deseria cosa neguna en lo mon senyoz per fort que fos que yo / no manifestas ala ma

Jestat vostra per la molta amor e
 voluntat que tinch de servirnos: p
 be q sia cola de gran dolor yo viu
 obeir lo manament quem fa la al
 tesa vostra: car yo viu ala serenissi
 ma senyora Emperadriu e la excel
 sa Princesa les .ii. la en taula posa
 des: e senti vn fort e profunde sospir
 que la senyora Emperadriu lança
 pensí que sospirava per aquell que
 havia parit: en aquell cas la mia a
 nima o pietat senti dolor inextima
 ble: siu vot dins mi mateix pço coz
 lo sospir dela dita senyora no fon
 manifest anegui: axi volgui fer lo
 meu vot que no vingues anoticia
 de negu: de q catuada ma honor
 e fama desije la venjança: e james
 la mia anima no haura repos fins
 atant que la mia ma dreta lango /
 nola e cruel haja fet morir aquells
 qui malament scamparen la lanch
 de aquell gloriós e strenu cavaller
 lo Princep fill vostre. Ab los hulla
 corrents viues lagrimes lo benig
 ne senyor regracia a Tirat la mol
 ta amor que li mostrava. e Tirat
 quel veu axi plozar mudali altres
 rahons de plaer perque la dolor li
 passas: e anant parlant de moltes
 coses apleguarè ala ciutat d Bera
 qui distava dela ciutat de Constanti
 noble. iiii. milles: la qual ciutat era
 ornada de molt singular palau: de
 molt bells jardins e delitosos: e de
 molts bells hedificis: e era en strez
 rica perque era port de mar e cap d
 mercaderia. Com ho agueren be
 tot mirat dix lo Emperador. La
 pita yous vull dir aqsta ciutat quāt
 es antigua: car trobaren que aque
 sta ciutat ha grā temps que fon he

dificaba e fon poblada de gentils
 qui eren gent ydolatre: e apres grā
 temps dela destructio de Troya
 foren cōvertits ala sancta se catho
 lica per vn noble e valentissim ca /
 ualler nomenat Constanti: e aquest
 fon mon Aui: e lo pare de aquest
 fon elet Emperador de Roma: e
 era senyor de tota la Grecia: e de
 moltes altres prouincies segons co
 piosamēt recita la sua historia: car
 com fon guarit d la gran malaltia
 que tenia per sanct Silvestre feu se
 crestia: e feu lo Papa: e donali tot
 lo imperi de Roma que fos dela
 Iglesia: e ell tornasen en Grecia e
 fon Emperador de Grecia: apres
 de aquest succehi son fill Constan
 ti qui fon mon Aui: e per tots los
 regnes e terres del imperi fon elet
 per Papa en totes les lues terres
 e Emperador. E perço com tenia
 molta humanitat e era home molt
 benigne moltes gentes de stranyes
 terres se vengueren apoblar aq: e
 no cabien en aqsta ciutat. Lauors
 mon Aui hedificà la nrā ciutat de
 molt nobles hedificis e posali noz
 Constantinoble: e de aqui auant
 fon nomenat Emperador de Co
 nstantinoble. Com foren partits de
 Bera e tornats en Constantino /
 ble fon ja nit scura. Tirat puja ab
 lo Emperador ala càbza dela Em
 peradriu: e aquí parlarè de moltes
 coses: e Tirant mostrava la sua ca
 ra no molt alegre. Com li pare /
 gue hora pres licència del Empera
 dor e deles dames e tornasen ala
 posada. Lo següent dia la Princes
 sa passava gran pena del que Ti
 rant havia dit: perço coz la sua aia
 o.iii.

no flaua prou reposada per les pa
raules que li hauià hordes dir: si be
lo Emperador los dix totes les ra
bons que eren passades entre ella.
Al mati stant lo Emperador en
missa ab totes les dames Tirant
entra per la Iglesia e feu la oracio: a
pres entra dins la cortina del Em
perador e dixli. Senyor les Dale
res estan en orde per partir e anar
en Lhipze per portar virtualles: si
vol la majestat vostra que parteix
quen. Dix lo Emperador yo vol
ria que fossen ja cent milles dins
mar: e Tirant sen torna prestament
al port per fer les partir. Com la
Princesa veu que Tirant sen ana
ua crida a Diasebus e pguar molt
dignes a Tirant de part sua com
fos dinat que vengues tantost coz
ella tenia gran desig o parlar ab ell
e que apres dançarien. Com Ti
rant ho sabe prestament pensa lo
que era: e feu comprar lo mes bell
spill que pogueren trobar e posasse
en la manegua: com li paregue ho
ra anaren al palau e trobare al Em
perador ab la filla arabons. Com
lo Emperador los veu venir ma
na que fessen venir los ministres: e
dauant ell dançaren per bon spay:
e lo Emperador com ague vn poch
mirat retragues en la sua cambra.
E la Princesa se leixa ocontinent
de dançar e ps a Tirant per la ma
e asigueresle en vna finestra: e la Pri
cessa comença afer principi avn tal
parlar. Aualler virtuos molta co
passio tinch de vos del mal queus
veig passar: perqueus prech quem
vullau manifestar lo mal o lo be q
la vostra virtuosa persona sent: car

tal mal poza esser q yo per la amor
vostra ne pendre ma part: e si es be
yo sere molt acōsolada que tot sia
vostre: axi feu me gracia de presta
ment voler mo dir. Senyora dix
Tirant: mal vull al mal com ve en
temps de be: e molt pus mal com
per ell pert lo be: e de tal mal yo nō
faria part a vostra altesa que mes
lo amaria tot p ami que no ser ne
part anegu: e de semblants parau/
les no sen deu mes parlar: parlem
senyora de altres coses que sien de
plaer e de alegria: e leixem les o pas
sio que turmenten la anima. Ler
tamēt no es cola negua dix la Pri
cessa per cara que ami fos e vos la
volguesseu saber que yo de bō grat
no laus dignes: e vos ami dir no
mo voleu. Perqueus torn apguar
p la cosa que mes amau en aquest
mon que vos mo digau. Senyo
ra dix Tirant per merçe vos sup/
plich nom vullau fer tan fort con
juratio que tal senyora me auen po
sat al dauant que tot quant se en a
quest mon vos dire. Senyora lo
meu mal prest sera dit mas yo so
cert que prestament sera en les orel
les de vostre pare: e aço sera la cau
sa o la mia mort: e si nou dich tā be
de dol e de ira tinch de morir. E
pensau vos Tirant dix la Princes
sa que les coses que san atenir, secre
tes yo les volgues dir al seyor mō
pare ni aneguna altra persona: no
peseu que yo vaja vestida de aque
ra coloz que vos pensau: perque no
tingau temoz de dir me tot vostre
fet: car yol tindre tancat dins lo
meu retret secret. Senyora putx la
altesa vostra me força de dir ho no

puch mes dir sino q'ame: e no dir
pus sino que baixa los hulle en les
faloes dela Princesa.

Capitol.cxxvii.

Com la Princesa conjura 'a
Tirant que li digues qui era la se/
nyora qui ell tant amava.

O Ygaume Tirant dix
la Princesa si du vos
leixre obtenir lo que o
sijau dieume qui es
la senyora qui tant o
mal vos fa passar: que si en cosa ne
gua vos hi poze ajudar ho fare o
molt boia voluntat: car molt me tar
da o saberho. Tirant posa lama en
la manegua e trague lo espill e dix.
Senyora la ymatge quey veureu
me pot donar mort o vida: mane
li vostra alteza quem preguia amer
ce. La Princesa pres prestament
lo espill: e ab cuytats passos sen en
tra dins la cambra pesant quey tro
baria alguna dona pintada: e noy
veu res sino la sua cara: lauors ella
ague plena noticia que per ella se fa
hia la festa: e fon molt admirada
que sens plar pogues hom reque/
rir vna dama de amors: e stant ella
ab aquest plaer del que havia vist
fer a Tirant: vengueren la Eluda
reposada e Stephanía e trobaren
la Princesa molt alegre ab lo espill
en la ma. Di elles li diguerè: senyo
ra de hon hauen agut tan galant
espill. E la Princesa los recita la
requesta de amors que Tirant li
havia feta e dix: que james no ha
via hoit dir anegu: ne en quants li

bres he leste o histories no he tro
bada tan graciosa requesta: quanta
es la gloria del saber que tenen los
strangers: yom pensaua que lo sa/
ber: la virtut: la honoz e gentilea
que tota fos en la nostra gent Gre
ga: ara conech quen ha molt mes
en les altres nacions. Ik espos la
Eluda reposada May senyora e co
vos veig caminar p lo pedregal: q
lo vn peu va ta auat que laltre nol
pot aconseguir: veig les vres mas
de pietat plenes: e los hulle ato/
guen so que los altres volen. Di
gaume senyora es justa cosa ni ho
nesta que la vostra alteza faga tanta
festa com feu a vn seruidor de vo/
stre pare: lo qual ha rebut quasi per
amor de deu en la casa: e es stat lan
gat per aquell famos Rey de Lici
lia ab gent repleguadisa ab robes
de oz e de seda manleuades: e p tal
home com aquest voleu perdre la
perpetual fama de vostra honesta
pudicia: no podent viure en abit
de donzella ni com a filla de Em
perador: dela qual persecucio e infam
ia ne serien leies les ozelles dels
hoits: deixau la honestat apart po
sada e gloriejauvos ol que deuriu
abominar: la qual cosa tota donzel
la se deu lunyar de tals inconueni
ents qui porten ab si vergonya: co
molts magnats e grans senyors
Reys e fills de aquells per leal ma
trimoni desijen abvos eer ajustats
e aqlls hauen denegats fins aq ab
paraules de falsa hostalera: e auen
decebut e enganau cascua dia a vo
stre pare: e nous voleu acostar ala
vera execucio del vostre be: honoz
e fama: e voleu abandonar e oblidar
o.iiii.

O veure q' volem muntar e muntar vos
valria morir o no elier exida del ve
tre de vostra mare que tal infamia
vigues a noticia deles gentes de ho
noz e sius ajustau ab ell p' amor no
licita que diran de vos: e si per licit
matrimoni vos ajustau ab ell: feu
me gracia d'el titol que re: de **Duch**
Comte: o **Marq's**: o de **Rey**. **No**
vull dir mes car no lo dona que cō
tente de paraules hon es d'uptoia
la excecucio d' honestat: volem que
vigua ab tota veritat en negū reps
no haueu sabut hōestat ni honoz
de quina color van vestides: aque
sta es la poca coneixença que vos te
niu: e molt millor vos seria ma fil
la morisseu amant honestat q' ver
gonyosament viure: e dona si en
l'on plat. La **Princesa** stiguet molt
alterada deles paraules que la **Qui**
da li hauria dites: e quasi plozāt sen
entra en lo seu retret: **Stephanja**
aptes d'la dientli que nos deuia tāt
congoixar aconortant la en la mil
lor manera que podia. **No** es fort
plagua aquesta dir la **Princesa** q'
yo sia subjugada al pare e ala mare
e encara sens causa negūa sia repre
sa per la dida qui ma alletada: que
faria ella sim agnes vista fer alguna
cosa desonestat yo crech que ab cri
da ho aguera publicat per tota la
cort: e encara per la ciutat: sperança
tinch en deu que la sua maluada lē
gua desonestat e mal dient acompa
nyada d' injurioses blasfemies que
yo lin fare passar condigna pena.
Quim faria ami star dir **Stepha**
nia per temor d' pare de no dançar
e festejar segons anolaltres donzel
les cortefanes es dat: com sia cosa

acostumada com les dōzelles itan
en cort se tenen amolta gloria que
lien amades e festejades: coz tiguā
tres maneres d' amor: ço es virtuo
sa: profitosa: viciosa. La primera q'
es virtuosa e honorosa: es quant al
gun grā senyor **Infāt Duch** **Lō**
te o **Marques** qui sera molt fauo
rit e caualler molt virtuos si aque
st tal amavna dōzella: aella li es mol
ta de honoz q' totes les altres sapiē
que aquest danga o jany o entra en
batailla p' amor de ella: e fa fets ho
nozolos de renom e fama ella lo
deu amar perque es virtuos e de a
mor virtuosa. La segona es profi
tosa: e aquesta es quant algun gen
tilom o caualler de antich linatge
e molt virtuos amara vna donzel
la e ab donati^o la induhira ala vo
luntat e nol amara sino per son pro
fit: tal amor ami no plan que tan
prest com lo profit ceisa lo amor d'
fall. La terça es viciosa. Com la dō
zella ama lo gentilom o caualler p'
son delit: lo qual sera fart de raho
ab les paraules molt affables que
vida vos donen per vn any: empe
ro si de alli auāt passien e podē aple
guar al lit encortinat e los lan çols
be perfumats: e tota vna nit de hi
uern poden star: tal amor com a
questa me par molt millor que ne
guna deles altres. Com la **Prin**
cesa hohi axi parlar a **Stephanja**
de tan bona gracia pres se ason riu
re e passali gran part dela malenco
nia que tenia. E sperau vn poch se
nyora dir **Stephanja** encara vos
vull mes dir de tres articles dela
se: los quals vostra altesa no sap ni
ha p' ventura james hoits dir. La

bona condició de nosaltres p'gracia de deu es tal que si los homens la sabien ab menys treball induhien les donzelles allur voluntat li seruaen aqst orde. Totes noial, tres som naturalm enc de tres calitatse per lo meu mal conech lo d'les altres. La primera totes som cobdicioles. La segda golioles. La terca luxurioles. En lo primer article lo home ó bon sentimènt deu treballar en conèixer la dda que ama quala de aqstes tres calitats li plau mes: car si es mes cobdicioia: e posat cars que iia enamorada de altri e vos li donau mes que laltre: p'la cobdicia leixara aql e amara auos en aquesta manera la fareu desamozar de aquell qui primer ama e amara avos: apzes que son passat ella vos dara lo vostre e tot lo seu. Si es golioia trameteuli p'sente de moltes mæres ó lepolies e de fruytes novelles: e d' que ella mes se delita. Si es luxurioia coz plareu ab ella no li parreu sino del mester de go que ella se alta: e encara tenè vna altra major bddat: que les qui son casades lis enamoren de negu no volen hauer amistat ab home qui sia millor q' son marit ni equal ans nos batxam ames vils que els no son: e som enganadozes de nostra honoz e dela corona de honestat: com la dona hix del vètre de la mare en lo front porta scrit ab letres d'oz castedat: aco yo danant altri no gosaria dir. Mas acuse amí matei ja primera q' anegunia deles altres empero mirau la comtessa de Mireuall coz li pres que comete adulteri e ague la pena que mereixia: car

en se e seguretat sua dormit lo marit en lo lit ella posà en la cambra vn gentilom e no dels millozs de qui ella era enamorada. Lo Comte despertas e nos troba la mullet al costat dregas en lo lit e senti remoz en la cambra: leuas corrent e dona grana crida p' res vna spasa q' tenia al cap del lit. La comtessa apaigua la lum. Lo fill qui dormia en vna recabra salta del lit e enge vna entorcha e entra en la cambra del pare. Lo gentilom qui veu lo fill ab la lum donali ab la espasa p' lo cap e mata. E lo Comte mata al gentilom e ala comtessa: e foren pagats de llur maldat. Estant elles en aquestes rahons la Emperadriu demana deia filla hon era q' molt hauria que nola hauria vista. Ella ixque en la sala e troba allí ala Empadriu que li demana de que tenia tan vermelles los hulle. Senyora dix la Princesa lo cap huitot lo dia me fa mal feu la seuren les lues faldes e stauala besant moltes voltes. Lo seguent dia dix Tirant a Diasibus: parent e germa prech vos q' aneu al palau e posau en rahons ala Princesa e veja si poreu sentir de la alteia com apzes lo fet del espill. e Diasibus hi ana prestamènt e troba lo Emperadoz que entrava en missa. Com son acabada Diasibus se acostà ala Princesa. Diel la demanali que era de Tirat. Senyora dix Diasibus partit es dela posada per anar a seure en la cadiza del jubi. Si sabessen dix la Princesa quin joch me feu lo dia passat ab vn espill me requeri de amors:

mas descanço ventre que yo li dire
 coles que noy pendra gès de plaer
Iday senyora bona dix **Diafebus**
 tirat ha portat aq flames de foch
 hi nō hia trobads. **S**i dix la **P**ri
 cessa mas la lenya es de mauies
 e p la aygua que ha passat tota es
 tornada humida mas aq ni troba
 ren en aquest palau de majors e d
 millozs hi escalfa molt mes q vos
 no dieu: es de vna lenya q ha nom
Lealtea la qual es molt tendra e se
 ca e dona repos ab alegria qui cal
 far si pot **S**enyora fagam axi com
 vos dire dix **Diafebus**: li ala vostra
 cellitut vendra en plaer penguam
 deles vostres qui son bones hi se /
 ques e dles nostres qui son moltes
 e humides: e fagam de tot vna ma
 ssa asemblança e factura vostra e ol
 virtuos **T**irant. **N**o dix la **P**rin
 cessa que dos strems no stan be en
 vna: e burlaren axi fins que foren
 tornats en la cambra. **Diafebus**
 pres comiat e tornasen ala posada
 e recita a **T**irant tot lo parlament
 que havia tengut ab la **P**rincesa
Com foren dinats e **T**irant cone
 gue que lo **E**mperador deua dor
 mir ell e **Diafebus** anarē al palau
E de vna finestra **S**tephania los
 ven veir ab cuytats passos ho ana
 adir ala **P**rincesa: senyora javenē
 los nostres cavallers. **E** la **P**rin /
 cessa ixque en la cābra de paramēt.
Com **T**irant ven ala senyora feu
 li molt gran reuerencia humiliant
 se molt aella. **E** la **P**rincesa li rete
 les saluts ab la cara no prou affa /
 ble: ni segōs havia acostumat. **T**i
 rant no prou content del gest de la
 senyora ab ven baixa e piadosa li

dix lo seguent parlar. **S**enyora de
 totes perfeccions cōplida supplich
 ala excellencia vostra voler me dir
 lo vostre pensament: que ami par
 que dies ha no he vist fer tal com
 port ala altesa vostra. **L**o meu cō
 port dix la **P**rincesa no es d plau
 re adu ni menys al mon: empero
 pux la sort vos ha portat en fer a
 quest nouell cars vos dire la causa
 per hon lo vostre poch saber e bō
 dat se mostraran.

Capitol: cxxviii.

Com la **P**rincesa repassa a **T**i
 rant perque la havia requesta de a
 mors.

D crech que vos no
 tenu lo sabez natural
 que sil tiguessen no ha
 guereu volguda per
 dre la noblea de natu
 ra: car per lo que fet haueu sou dig
 ne d gran infamia: e mereixedor de
 gran punicio: hi per experientia ha
 ueu manifestat que les costumes
 vostres no son de home virtuos:
 que no temeu adu ni ala honoz d
 mon: ne haueu sguart al noble do
 natiu que la molta humanitat del
 senyor **E**mperador pare meu vo
 ha fet en lo leu **I**mperi: sabentuos
 de maior dignitat e preminencia
 que atots los altres: sotmetēt tots
 los magnats: **D**uchs: **C**omtes
 e **M**arquesos sots vostra obedien
 cia: e com aqo sera sabut entre les
 gentes que pozan dir de vos: que
 la filla del **E**mperador qui es po
 sada en tan gran dignitat sia stada
 requesta de amors per lo seu ca /

pita: lo q̄ ell d̄ extrema amor ama
ua e fiaua: e la sua p̄sona e los bens
la meſa en ſalua guarda e cuſto /
d̄ia voſtra: e amí qui ſo ſucceſſido
ra en lo impi. E nom haueu guar
dada aquella honoz e reuerencia q̄
ereu tengut: ans com ajutge inuſt
no haueu viſat de juſticia iino de
mala: ſe e amor deſoneſta. **C**apí
ta tan gran deſalt haueu comes cō
tra la majeſtat del ſenyor **E**mpera
dor pare meu e contra mí: e ſi you
debia a mon pare haurieu perdu
da la honoz la fama e la mudanal
glozia e tota la obediencia d̄ tantes
ſingulars pobles e la ſenyozia que
teniu: e ſi tanta virtut abundas en
vos: e veheliu en mí alguna cola
que avici ſos imputat: per vos de
uia eſſer rep̄ſa en loch de mō pa
re per la molta ſe e crehença que ell
te en vos: perque ſeria digna coſa
e juſta que yo anas als pe⁹ de mon
pare e de aq̄o donas juſta clamoz
en preſencia de tots los **B**arons e
Cavallers: e donas grans e piado
ſes lamentacions dela injuria que
haueu feta: car ab anio ſforçat me
haueu requeſta de amor e axi com
ſi yo ſos vna ſotil dona de poca ſti
ma: e lauoz tota gentilea coneix
ra que la lengua voſtra rahona lo
que no teniu al cor: e en tal cars ja
haure premi de victozia: per be que
los galans e cortelans nom diran
que yo ſia ſtada victozioſa: perq̄o
com ho aure dit apare o ha mare
en p̄ſencia de molts: mas poze dir
ab tota veritat que haueu girat lo
mantell d̄ voſtra honoz ſens guar
dar reuerencia ala imperial corona
aq̄o ſera notozi atot lo mō: car grā

es la offenſa q̄ue haueu feta: e leuas
del ſeu ſtrado per voler ſen anar dis
la cambra. **E** com **T**irāt veu que
ſen anaua ab cuytats paſſos ana d̄
uers ella: e preſla del manto e ſup
plicala ſos de la merge lo volgues
hoir. **E** tant la ſupplica **S**tepha
nia e **D**iafebus que la feren tornar
aſeure. **E** **T**irant ſeu principi apa
raules de ſemblant ſtil.

Capitol.cxxix.

Com **T**irant dona raho ala
Princeſſa p̄ quina cauſa la haueu
requeſta d̄ amor e com per la ſua
amor ell ſe daría la mort.

Ques virtuosa que to
tes les mortals no
deuria ignorar la cel
ſitut voſtra la valua
forces e gran poder
de amor: la qual mou los cels: les
infatigables intelligençies delitāt
ſe en tal moure: ſols p̄ la amor que
ala p̄mera cauſa tenen: reposen los
elemēts en llurs ſperes per la amor
que allur propis lochs portē. **A**xi
tots los elements les coſes que a
llur eſſer ſe condonen afectadamēt
volē q̄ en altres lochs trobar nos
deixē ſino en aquells q̄ aſa condicio
ſon cōformes. **P**erque la mia aia
ſta molt adolorida: car yo contem
plant la gran ſingularitat dela bel
lea: gracia e noblea poſí la libertat
mia ſots domini de voſtra excellen
cia: e ſabent molts penſaments /
duptosos era ſet home ſens recozt
e veig ara que la alteſa voſtra ab
ira cruel me condāna a total destru

etio: posant aguayts ala mia ania
 per abrenjar la mia penosa vida .
 Algo ha administrat la fortuna q̄
 en tal cara me haia fet venir per yo
 hauer fet vn cara tan bo sens dar
 ho asentir a persona del mon: ja te
 ment que les mies paraules no a /
 greujassen la celsitut vostra: fuy for
 çat d'aquella amor que amolts for
 çà daruos ho asentir ab senyals de
 molta honestat: e posat cara que d
 falt hi haia lo perdo nom deu esser
 denegat: perço com amor te poder
 absolut sobre mi: incolpau donchs
 amor e deixau ami: e vullau vlar
 vers mi dela vostra excelsa pietat:
 perço com les coles que per solavir
 tut de amor se obren de major pre
 mi son dignes: car si la vostra excel
 sa persona no fos dotada d'tantes
 inlignes virtuts com te: la mia ani
 ma ni los meus hulla james se fo
 ren alegrats de res que vist agues /
 sen: com lo dia que la majestat vo
 stra veheren deixaren ami e pren /
 gueren auos per senyora. No vull
 mes recitar p̄ no enujar la celsitut
 vostra: sino que vull satisfer en aqll
 mot que la alteſa vostra me ha dit
 coz ab animo sforçat vos haia re
 questa de amor. Ell que la cel
 situt vostra sapia tant de mi: que si
 los sancts qui son mes acostats a
 Jhesu crist podien fer vna donzel
 la de mortal carn asemblança de vo
 stra alteſa yo la requeria de amor
 quant mes a vostra majestat qui
 son filla de vn Emperador: pero se
 us tant dir que per totes les parts
 del mon la majestat vostra troba
 ra cavallers de major stat e digni /
 tat: de linatge e de riqueses: mes gē

tile de honoz e fama: ab mes affa
 bilitat e gracia: de armes mes va
 lents: e ab mes animo sforçat d'ca
 ualleria: de aqueste tale sen troba
 riē mes que no tinch cabells al cap
 pero senyora seus dir que si mil a
 nys vostra alteſa viu en lo mon no
 trobareu james cavaller patge ni
 scuder qui tant desije glozia honoz
 e la prosperitat dela celsitut vostra
 com yo faç: ni applicat seruey a ser
 ueys: honoz ab honozs: e delir ade
 lita: e yo haure aço dela alteſa vo
 stra: ço es repos si repos en tribula
 cions pot elier dir: e ara coneixera
 la celsitut vostra quanta era la a /
 mor e voluntat que yo tenia de ser
 uir la majestat vr̄a: e puix lo meu
 coz ha tant fallit que es stat causa
 doz de tant agreujar la vostra sin
 gular persona e percaçar tant de
 mal per ami: ab la mia ma plena d'
 cruel venjança ans que lo sol haja
 passat les columnes de Mercurus
 yol partir en dues parts. La vna
 trametre a vostra excellencia p̄que
 de aquell prengau complida ven /
 jança: l'altra part trametre ala ma
 re que .ix. mesos lo porta en lo seu
 ventre perque de aquell prengua la
 darrera consolacio. D dia excellēt
 qui daras repos ala mia fatigada
 pēsa amagua la tua lum perço que
 breument sia complit lo que tinch
 deliberat. De sabia yo que axi ha
 uien afmir los meus tristes e adolo
 rits darrers dies. E no sap be la al
 teſa vostra lo jozn que yo digni pre
 sent la senyora Emperadriu qual
 mes valia morir be o morir mal:
 e per la majestat vostra me son res
 post mes valia morir be q̄ no mal

be sabia yo que si nous daria a sen /
tir part dela mia atribulada pena
vna nit me aguerè trobat mort en
vn raco dela càbra: e sius ho mani
festana hauria ó uenir en lo que ara
so: aquest sera lo darrer any: mes di
a e hoza q la altesa vostra viu me
veura: e aquestes serà les darreres
supplicacions que james fare a vo
stra celsitut: aquestes seran les pa
raules quem hoireu parlar: que al
menys en premi dels serueys que
tenia en voluntat defer ala majestat
del senyor Emperador parevostre
e atot lo imperi car per contempla
cio dela excellencia vostra tenia de
liberat de despendre tots los dies
dela mia trista vida en prosperar e
augmentar la corona del Imperi
Grech per yo esser cert que p vos
hauria esser possedida: perque axi a
genollat coz stich altra gracia no
deman sino que ab les vostres an
geliques mans apres la mia mort
me vullau vestir la mortalla: e lo
bre la mia tomba me fagau scriure
lletres qui pronuncien tal sentencia
Axi ja Tirant lo blanch qui mo
ri per molt amar. E venintli quali
los hulla en aygua e acompanyat
de dolorosos sospirs se leua óls pe
us dela Princesa e ixque dela cam
bra fahent la via de la posada. Ló
la Princesa veu que ab tan gran
desconort sen era partit: moguda
de molta amor e de strema dolor
los seus hulla destillaren vines la
grimes mesclades ab molts sospir
e sanglots: que neguna deles sues
donzelles no la podien aconortar:
lançant veus doloroses e mostrāt
ses dobles e tristes dolors: e dix ve

nir vos la mia fael donzella vos
qui us sentiū dolze de mon turmēt
que fare trista de mi que ami par q
nol dech veure james sino mort: e
axi mo ha dit ell: car lo seu coz es
tan alt e de tanta noblea que presta
mēt ho polara en execucio: dōchs
vos la mia Stephania vullau ha
uer merce ó mi: anau cuytadamēt
a Tirāt e preguauo molt de part
mia ques vullan detxar de fer algu
na nouitat: que ami desplau molt
lo que he dit. O miserable de mi
que posat cars que men pentda em
pero fet hobe: lo plaer quey hauria
pres en dirloy en afo lere yo feta
desplasent a Tirant: e tota la ira se
es partida de mi e se es conuertida
en pietat: per be que Tirāt la hata
ó si foragitada: les quals paraules
recitava la Princesa ab moltes la
grimes. E Stephania per conten
tar la voluntat de la senyora pres
vna petita donzella ab si e ana ala
posada de Tirant qui stava molt
prop del palau: puja alt en la cam
bra e trobal q lauors se despullaua
vn manto de brocat que vestia ab
Diasabus q prop li stava aconoz /
tantlo. Com Stephania lo veu des
pullat en gipo pensa ques era des /
pullat per dar sepultura al seu coz
lanças Stephania als peus ó Ti
rant axi com si fos senyor de natu
ra e dixli semblants paraules. Se
nyor Tirant que volen ordenar
dela vostra persona qui es dotada
de tota virtut: car tots los vostres
fets fins axi son stats illuminats
de memorable glozia: ara per
tan minima causa no vullau per
dre tots los treballs ni lo premi

ó vostres gloriosos actes: e placia⁹
 no vullau auorir la vostra propia
 cauz: la qual restaria tostemps per
 exemple de viltat: e si lo contrari feu
 sera abandonada la vostra gran/
 dissima honoz e fama: car mes va
 len les obres de pietat e de vir /
 tut que no la ira de aquest mon: q̃
 per tan poca cosa com ma senyo /
 ra vos ha dit vos siau tant agreu
 jat quen vullau perdre la lua amor
 e lo cors e la anima: car la majestat
 sua ho debia amigabiamet p̃ bur
 la. se ab vos: e de aço poze yo fer al
 ua ma fe: e vos tatoft vos sou mo
 gut a ira intollerable. Perque⁹ sup
 plich ab molta amor que vullau
 remetre totes aquestes coses a obli
 uio: e perdonar ala vostra jouentut
 e gentil disposicio: e no vullau fati
 gar la fortuna qui us es prospera:
 car gr̃a sobres li farieu: e calla e no
 dix mes. E com Stephanía entra
 per la cambra e Tirant la veu que
 feu cōtinent de agenollar: setan p̃st
 son Tirant ab lo genoll en terra: e
 aço per quant era donzella qui ser
 uia afilla de l'Emperador: e mes p̃
 que era donzella de gran stima ne
 boda ol' Empador e filla ol' Duch
 de Macedonia lo major Duch o
 tota Grecia. Tirāt volgue latiffes
 ales paraules ola donzella mogut
 per gloria de domestica senyoria e
 feu principi a paraules de semblant
 stil. Tants son los mals que com
 port que no comportē de si trigua
 alguna: car flames turmenten con
 tinuament lo meu cor: e adolorida
 temoz me dona turment irrepara
 rable: aqueste son los focs dela
 mia ofeguada pensa ja cansat de

viure e vengut deles penes ó amor
 ó hon se segueix que la mia anima
 ses rebetlada contra lo cors voler
 dar si als treballs e turments de a
 quest miserable mon: p̃ço com pes
 li volutat no mengana que en tal
 tre sien de molt menoz pena: perço
 com no seran de amor: com aque
 sta sia la pena qui excelleix totes les
 altres penes: e nom dol la mort cō
 p̃es morir per tal senyora: que mo
 rint en lo mon reuiure per gloriosa
 fama: que diran les gentes que Ti
 rāt lo blanch mori per amor per
 la mes bellissima e virtuosa senyo
 ra que sia ni sera en lo mon: perque
 senyora supplich ala merce vostra
 queus ne vullau anar e leixar ami
 doloros. La Princesa staua ab in
 extimable congoixa coz veltia que
 Stephanía no tornaua per recí /
 tarli noues de Tirant: e no poder
 ho mes comportar crida vna don
 zella sua qui havia nom Blaer de
 ma vida: e pres vn drap e posalie
 sobre lo cap perque no fos conegu
 da: e deualla per la escala del ort: e
 vberta la porta del ort passa en la
 casa hon era Tirant que per negu
 no son vista. Com Tirant la veu
 entrar per la cambra se lança estes
 per terra. Di ella com los veu star
 aralhons hi agenollats tambe vol
 gue estar axi com ells estauen: e co
 mença a fer principi a vn tal parlar.

Capitol. cxx.

Com la Princesa demana per
 do a Tirant deles offensives gau
 les que dites li havia.

Nech te Tirant que si la mia lengua ha scampades algunes paraules ofensives / contra tu : placiât no les vulles retenir en ton cor : car tot quant he dit per ira ho vulles posar en oblit. Car cosa es de grâ admiracio com lo pensament sta ocupat en alguna cosa de dolor que la ira foragita la pietat : e la pietat exalta la ira : empero yo reconeixet bona fe e venguda per humana pietat reuocque aquelles que vull que novajen per dites : e en conservacio de mon dret te deman en gracia q lo pdo me sia atorguat. Com Tirant veu parlar ab tanta de amor ala senyora : fon lo mes cõrent home del mon tant com si agues acõseguit fi dela sua desijada victoria : offerintli ab molta humilitat defer tot lo que li manas. Dix Stephania puix la pau es feta yo senyora li he promes que vostra alteia li del para besar los cabells si ell febia lo q vostra excellencia li manaua. Yo sere be cõrenta dix la Princesa quez besé los hells e lo frot sim prometase de caualler de no cometre nouitat neguna en la sua persona. e Tirant loy promes de bon grat heu jura : e les grans dolors foren convertides en abundosa alegria e cõtentacio. La Princesa sen torna pstantament acompanyada de Tirant e de Plafebus fins que foren dins lozt. La Princesa mana a Placer de ma vida que fes venir totes les altres donzelles. E apres vn poch spay totes foren en lo ozt. E la Eluda reposada ab elles : la qual p ha /

uer vist tots los entramesos passa ua molt gran pallio per iguarr dia Princesa : e molt mes p lo interes q lin tocava la fabia star en grâ pèlament. Apoch instant vengue lo Emperador : e de vna finestra que mirava dins lo ozt veu a Tirant star ab la filla : dualla en lo ozt e dix a Tirant les següets paraules. No stre capita yo hauria trames alavostre poiada per vos e no hian trobat : plaer he agut com vos he vist agi. Senyor dix Tirant yo hauria demanat dela majestat vostra : e haurie me dit que vostra alteia dormia : e per no deipertar aquella era vengut agi ab aquestes altres cauallers per dancar o hauer algun deport. Mal deport e negre tenim dir lo Emperador : cone que tinguez cõsell q es de gran necessitat : e feu manament q se tocassen la càpana del cõsell. Lo tots los del Imperial cõsell foren ajustats lo Emperador feu venir lo embaixador : e feu legir en pñencia de tots la letra de crehenga : e apres dix que la mala noua p tots deua euer sabuda coz no fos cosa que pogues star secreta : apres mana al Embaixador que explicas la embaixada. Lo qual feta reuerencia ab gran modestia feu vn tal rahonament.

Capitol. cxxxi.

Com lo embaixador del cap explica la embaixada al Emperador.

Senyor molt excellent alavostre serenissima majestat notifique : coz per prechs e manament del gran Conestable e dels Menachaus del

camp degues venir a vostra altesa per significar: com en la nit del **Di** jous p^o p^o prop passatvengueren. **xlv.** milia homens a peu: e fozen se me los en sol de terra en mig de vna / gran praderia: e per la abundancia dles moltes aygues es feta la erba molt alta: e per negu no pogueren esservista: e com lo sol sonvn poch alt ven venit caualls encuberrats e ginets o **Turchs** qui podien euer entre tots obra de mil e. **cccc.** poch mes o menys: e apleguaren a vna flumayra de aygua quey hauiat. **E** lo **Duch** de **Macedonia** home molt superbo e poch entes segons los fets q^u pratica feu sonar les tro petes que tot hom pujas acanall. **E** per lo **Conestable** e p^{er} los altres qui sabien mes dela guerra que no ell li son dit e protestat que no volgues exir en ampresa de altri: e per molt q^u li diguenien no volgue creure anegue: ana ab tota la gent fins ala flumayra e mana paillar tota la gent axi de peu com de cauall: e la aygua daua fins ales cingles dels caualls hi en lochs hi hauiat que a nauen nadant: enuers la part dels enemichs staua vna riba que ab gran afany la podien puar los caualls. **E** de alli los enemichs ab lances encontrauenlos: e per poch balanz que lo home darmes premia o son cauall p^{er}stament cabien en la aygua q^u no sen podien leuar: e p^{er} la flumayra auall ne anauet tots: car si lo **Duch** hagues presvna milla mes amunt podia paillar quasi tota la get apeu exut. Los enemichs afluixare vn poch perço que la get passas: e feren demostracio de re /

trautes en vn petit mont quey hauiat. Lo **Duch** sabent son poder de pendzela. **D**altra part los nobles p^{er} antiquitat de linatge en fets excellents seren moltes veguades trobats: e cōfiantse en llurs forces feren com auallents e virtuosos: que ells eren ab lo recozt dela fidelitat quevasalls son tenguts allur senyor per conseruacio dela imperi al corona. Com los qui stauen en la celada veret los **Drechs** tan fortment bataillar ixqueren ab molt gran furia e feriren en mig dels cristians dels quals feren gran campament de lanch. **E** lo **Duch** no podent mes soferir la greu batalla secretament fogi: e sen torna alla o hon era exir lens hauer feta molta offensa als enemichs: e tots los qui pogueren esser staluis sen anaren ab ell. Los moros seguint llur victoria li han posat siti sobre la ciutat: e es hi vengut en persona lo grā **Turch** e lo **Solda** ab tots los **ir** eys qui son venguts en llur valença. **E** tots los **Duchs**: **Comtes** e **Marqueios** q^u de **Ytalia** e de **Lombardia** lon venguts asou de ells. **E** decōtinent que lo **Solda** sabe tal noua se feu intitular **Emperador** o **Drecl**: e diu que james nos partira del siti fins q^u haia p^{er} lo **Duch** e tots quats son ab ell: e apres que vendra apolar lo siti sobre aquesta ciutat: e seus dir senyor lo **Duch** no te prouesio sino per avn mes: al tot mes larch a mes e mig: axi senyorveja la majestat vostra que es deferme quin consell pendzeu en aquestes afers. **Dix** **Lirant** digau me caualler p^{er} vostra virtut quata

gent les perduda en aquesta batalla. Respos lo canaller: senyor capta per signat de les squadres de les capitanes les sabut: q' entre morts en la batalla e negats e presoners nos fallè .xl. milia. dccc. xxi. homes. Parla lo Emperador e dix. Nostre capta prech vos per reuerencia de nostre senyor deu e p' amor mia que doneu diligencia que dins .xv. o .xx. dies siau partit ab tota la gent per socorrer aquells miserables: o de virtualles o de gèt. El senyor dix Tirant e com pot dir vostra majestat semblant rahó que tan lóch tēps com son .xx. dies no hajam de partir: lo qual podia enier que los e enemichs donassen combat ala ciutat: e per ço com son molt poderosos pozien entrar la ciutat. Tirant torna demanar al embaixador qn nombre de gentes podien esser los e enemichs. Respos lo embaixador per la fe mia los turchs son en grā nōbre: e son molt abils en la guerra e gent molt crudelissima e desconeixent: empo al parer de nosaltres e per dit de alguns presoners ells son ó. dccc. milia homes en sus. E per ço senyor seria yo de parer dix Tirant que fos feta vna crida real per tota la ciutat: que tots aquells qui han pres lo sou e aquells q' pendre lo volran que vagen ala casa ól imperi per rebre complimēt de paga: e dins .vi. dies tot hom sia pŕt per partir. Lo Emperador ho tingue ab óa sort: e son li molt placent tot lo que Tirant havia dit: com lo ven ab animo sforçat de canaller. Com la crida son feta prestament ne foren guisats tots los grans se-

nyors qui eren fora dela ciutat. E tots foren allí ala jornada ab los caualls reposats. E los qui eren vèguts de Lícila eren encouinēt pŕt. La fama e mala noua ana p' la ciutat del perdiment que fet haviē. E moltes gentes del poble axi homens com dones se ajustarē en la plaça del mercat: los vns plozauen llurs jermans: los altres los fills: los altres los amichs e parēs: los altres la destructio del impi. Com tota la major part del imperi fos perduda: e tota la sperança de Emperador e de tots los seus no era si no en vn sol deu: per ço com duptauen de venir en cruel fam e set: p' lo enemich qui era victorios e lo cremament dela ciutat: recordant la captiuitat e seruitut miserable. E dígueren al Emperador dos barōs del impi que trametes la filla Carmelina en Ongria ala germana. Com Tirant hohí dir semblants paraules tota la sua anima se altera: e torna la sua cara semblant de persona morta: e ó ago agueren noticia totes les donzelles e encara lo Emperador: qui demana a Tirāt quin mal tenia que axi li era muda da la color. Senyor dix Tirant hui tot lo dia tinch gran dolor de ventrell. Lo Emperador feu venir prestament los metges per que li donassen algua medecina que fos bona p' al seu mal: e axi son fet. Ló lo Emperador ven q' Tirāt stava ja be drega les noues ala filla Carmelina e dix li semblants paraules. Ma filla que? par avos de les coses q' los del consell man dí devos que lo parer meu es que seria bē fet

p. l.

perço que si la gent e lo imperi se p
dia que vos nos pdesen. Respos
ales parables del pare la discreta se
nyoza en tal manera.

Capitol.cxxii.

La resposta que la Princesa feu
al Emperador son pare.

Dare plados perque
volen posar aguayts
ala mia vida e al vo
stre repos: car be sap
la majestat vostra q
los cascos afortuits de fortuna qui
han en si linatge de tots perills de
uen esier remeios ala divina provi
dencia: e per quāt los vostres dies
benaventurats ja passats e los que
son p auenir feneixquē benauentura
damēt sens enuig ne alguna veixa
cio temerosa: la altelavostre no du
pmetre yo sia separada delavostre
vista car yo stime mes morir prop
dela majestat vrā hi en la mia pro
pia patria: que si per exalçament de
riçles yo viuia en stranya terra en
dolorosa vida e fatigada de molts
suspirs. Com lo Emperador ven lo
parlar d la filla acōpanyat de tātā
discrecio e amor: son lo mes cōtēt
home del mō: pço com dix q prop
de ell volia morir. E venint la nit
Tirant ben informat de tot pres /
dos homens dela ciutat qui sabie
molt be tota la terra: e caminaren
tota la nit e lēdema fins amig jorn
que arribaren en vna gran planicia
qui era nomenada vall bona. E to
ta aquellavall era plena de bestiers
de grans e de pochs: cō tot lo mes

bestiar tinguessen allí p duple dels
enemichs: e Tirant feu pendre to
tes quantes egues pogue hauer: e
feu les lligar les vnes ab les altres
ab. cc. homens que les portauen: e
manals que feliē la via de lla hon
staua lo camp dls enemichs: e tan
tes coz ne poguessen hauer que fos
sen preses e posades ab les altres: e
Tirant sen torna ala ciutat de Cō
stātinoble: e apleguay lo quint dia:
feu fer mostra atora la gent. Lenō
ma per lo mati benehiren les bāde
res ab singular procesio e festa que
son feta. Tota la gēt se arma e pu
jaren acauall per partir. Primera
ment ixque la bandera del Empe
dor portada p vn caualler qui era
nomenat Font sequa sobre vn grā
e mazanellos cauall tot blanch. A
pres ixque la bādera dela diuina del
Emperador la qual era ab lo cam
per blau ab la torre de babilonia
tota de argent sicada vna espasa /
dins la dita torre ab vn braç tot ar
mat qui tenia la espasa per lo man
ri ab vn mot de letres de oz qui de
hien. Mia es la ventura: aqsta ban
dera era acompanyada d tots los
lernidors de casa del Emperador.
Après d aquesta esquadra venia lo
Duch de Pera ab les banderes e
ab tota la iua familia. Après venia
altra squadra del Duch de babilo
nia. E apres lo Duch d Sinopo
li e lo Duch de Deperies. Après
venia lo Duch de Lasandria e lo
Duch de Mon sanct casu ab la
squadra q eren vèguts de Naplos
Après passa lo Marques de sanct
Marco de Emetia ab la sua squa
dra. E apres lo Marques d Mor

ferrat. Lo Marques de sanct Yoz
 di ixque molt abillat ab los cauall
 encuberrats ó brocat e de seda: e to
 ta la sua gent molt en orde ó totes
 les coses necessaries ala guerra. A
 pres ixque lo Marques de Beixca
 ra ab la sua squadra. E lo Marq̃s
 del Guast e lo Marques Barrena
 Lo Marques de bradis. Lo Mar
 ques de pzoa. Lo Marq̃s de Mō
 negre. E vn jerma bastart del Pri
 cep de Tarantol cascu de aquests
 ixque ab la esquadra. Apres ó tots
 aquests ixqueren. Lo Lōte de bell
 loch. lo Comte ó plegamans. Lo
 Comte d'ager. Lo Lōte ó aygues
 viues. Lo Comte de burgēça. Lo
 comte de capaci. Lo comte o aqui
 no. Lo Lōte de benafria. Lo Lō
 te carlo de mala testa. E lo Comte
 Jacobo de vintimila de Licilia: e
 cascu de aquests ixque ab la squa
 dra. E molts altres Comtes e ves
 comtes: e altres capitans ixqueren
 ab les esquadres de gent darmes:
 tots conduhita alon del Empera
 rador. E foren. xlviii. squadres en les
 q̃ls hi hauiā. clxxxiii. milia cōbatēts
 E com totes foren passats dauant
 lo Empador: e de totes les dames
 quils mirauen: e Tirāt qui anaua
 entre ells capitanejant no ól tot ar
 māt sino les cames e los braços: e
 vn gelaran: e vestia sobre totyna lo
 breueta imperial posāt tota la gēt
 en orde. E la darrera squadra ó to
 tes era la de Tirant ab les bande
 res la dels cadenats e la óls corps.
 E com lo Emperador veu ja casi
 tota la gent fora ó la finestra crida
 lo capita e dix li que nos partis per
 ço com ell volia parlar ab ell: e dar

li lettres per al Duch del Macedo
 nia e per alguns altres: e Tirāt dix
 que era molt content. Loz tota la
 gent darmes de peu e de cauall fon
 fora dela ciutat Tirant sen tozna e
 puja alt en les cambres del Empe
 rador e trobal que staua en vn re
 tret ab lo secretari scriuit: e no li vol
 gue res dir per no torbarlos. Loz
 la Princesa veu a Tirant crida
 e dix li. Capita segōs veig la vostra
 partida es certa segōs los senyals
 prech al senyor de tot lo mon vos
 done victoria ab honor: axi cō fon
 Alexandre en laboz: e Tirāt regre
 ciant li molt lo que li hauia dit do
 na ól genoll en la dura terra: e besa
 li la ma tenic ho en senyal de bona
 vectura. E toznali adir la Princesa
 Tirant vejaus de vostra parti
 da si negunes coses voleu de mi di
 gaules me: car vous faç cert queus
 sera tot atorguat ab cor ó no fallir
 vos james en res. Senyora singu
 lar en lo mon dix Tirant: la mase
 stat vostra no te par com lo Fenix
 axi en dignitat coz en virtute. E yo
 senyora be demanaria si vostra cel
 situt mo volia atorguar: e obtenint
 tal gracia seria coronat en la celesti
 al gloria sobre tots los altres sãctes
 no volent james mes bens posse
 hir en aquest mon. E per ço com se
 quem seria deneguat per vostra al
 tela: seria ó meliat lo demanar fins
 atant q̃ la excellencia vostra me ma
 ne q̃ parle. Dai capita dix la Prin
 cessa cō son huy exit tot beneyt par
 q̃ no sapian mal ni be. E yo be en
 tench vostre lenguatge per be que
 yo no sia stada en França. Elos de
 manau fortuna de virtut. E yo no
 p.ii.

demane senyoria: mas demane li / bertat de amoz. E com lo **R**ey vol james entra fe en casa sua. Senyora dix **T**irant nom bandegeu de vostra majestat: car no volria que ne prengues axicom fan les júbies que com volen parir que tenen les doloers del part reclamen ala verge maria: e com han parit e son bellures de tot mal: prenen vna touallo la ben blanca: e van per tots los cants d'la casa e de bien: fora fora maria d'la casa d'la júbia. **D**ai en beneyt dix la **P**rincessa puix me dau car / rech de saber aturāt vos gloria de ignoracia aplicāt tots jorns vn be aps altre. E vos no haueu mester assessor q parle per vos: mas les paraules femenils ab poch treball ixquen dela boca: mes beveig yo qui us daua loch be sabzien executar lo qui toca a vostra part. Car lo que yo^o debia no era per pus sino si hauien mester or o argent o joyes yo de bon grat vos ne dare sens que non sentira res lo senyor mō pare. Senyora dix **T**irant yo com aseruidor obedient dela altesa vostra: vos faig infinides gracies: mas suplich vos me faliau vna singular gracia. Si ami sera honesta cosa dix la **P**rincessa yo sere contenta d'ferho. Empero primer vull saber lo que desijau hauer de mi: car yo so composta de tal metall que ja / mes prometi res que nou ategues ara fos de mal: o de be: la mia pau la no pot tornar atras: aq^o poden dir totes les mies dōzelles e atots los quim tenen coneguda que lo si es si: lo no es no. Tant es majoz virtut la vostra dix **T**irant: e yo se

nyora nous demane sino que la altesa vostra me faig gracia quez donen aqueixa camila que portau per ço cō vos es mes acostada ala vtrā preciosa carne: yo ab les mies mane la pugua despullar. Sancta maria val dix la **P**rincessa: hi que es lo quem dieu: yo sere be contenta de dar vos la camila joyes e robes e tot quāt he: mas ami par que no seria justa cosa que les vostres mās toquen lla bon negu no ha tocat. E prestament sen entra en la sua cambra: e despulla la camila e vesti sen vna altra: ixque en la grā sala hon troba a **T**irāt quis burlaua ab les donzelles: e crida al vn de part e donali la camila: e besala dauant ell moltes veguades perquè fos mes content. **T**irant la pres ab gran alegria anasen ala posada: e dix ales donzelles si lo **E**mperador me demana digauli que prestament sere agi: quem so anat armar perquè pugua prestament partir. Com **T**irant fon ala sua posada acabas del tot armar. E troba allí **D**iafebus e **R**icart que eren tornats p vestir se les cotes darmes ques auie fetes totes de chaperia. La de **R**icart era tota brodada d' madeixes de or totes embarçades: e d'bia lo mot. **N**oy trop cap ni sentener. Lo **D**iafeb^o era tota brodada de cascayls e d'bia lo mot. Lo que ha altri fa dormir ami desperta. Com **T**irāt fon del tot armat mira la camila q era tota de fil de seda ab grās llistes de grana molt amples: e en les llistes hi haia brodades ancores d'nan e d'bia lo mot. Qui be sta nos cuyt amour. E qui sen en pla no

ha bon caure. Era brodada aco /
 stats: les manegues molt grans q̄
 tocaven en terra: vesti las lobze to
 tes les armes: e la manegua dreta
 pleguala fins prop del muscle. E la
 manegua squerra la plegua fins a
 mig braç: e senyi las ab vn cordo
 tot de or de sanct Francesch. E feu
 si posar sobre tot sanct Cristofol ab
 lo Jhesus ala part sinestra tot de
 or bē liguat per que no caygues. E
 axi vengueren los tres cavallers a
 pèdre comiat del Emperador: e de
 totes les dames: com foren alt tro
 baren lo Emperador qui stava spe
 rant al seu capita que vingues: per q̄
 volia q̄s dinas ab ell. Com lo Em
 perador ven a Tirant dix li. No
 stre capita quina cota darms es a
 queixa queus haueu vestida. Se
 nyor dix Tirant: si la majestat vo
 stra sabia la propietat que te ne sta
 rien molt admirat. Molt me plau
 ria saberho dix lo Emperador. La
 virtut que te dix Tirant es de be a
 fer: q̄ com yo parti de ma terravna
 donzella lam dona. La qual es la
 mes bella: e d̄ totes virtuts compli
 da de totes quantes donzelles son
 en lo mon. Nou dich en derroga
 cio dela senyora Princesa que agi
 es ni deles altres donzelles qui de
 honoz son. Dix lo Emperador p̄
 cert james se feu en lo mon negun
 bon fet de armes si per amor nos
 fes. E perço senyor vos promet dix
 Tirant afe de cavaller: que en la p̄
 mera batalla que yom trobare yo
 la fare mirar als amichs e als ene
 michs. Lo Empador se posa adi
 nar: e la Emperadriu e la filla: e lo
 capita apres de ella. E feu seure als

dos cavallers en altra tãla ab to
 tes les dones e donzelles. Apres q̄
 foren dinats ab molt gran plaer: e
 en special Tirant com menjana en
 vn plat ab la senyora: p̄sa eē mes
 benaventurat que no era. Lo Em
 perador sen entra dis vna cambra
 e feu entrar allí ala Emperadriu: e
 ala filla: e a Tirant: apres intraren
 totes les dames e cavallers. E en
 presencia de tots lo Empador dix
 a Tirant paraules de semblant stil.

Capitol. cxxxiij.

Com lo Emperador trames Ti
 rant al camp: e los prechs: e exorta
 cio que li feu.

Y la aduersa fortuna
 fins agi ha pmes dis
 minuhir la libertat: e
 senyoria del nostre /
 Grech imperi p̄ ha
 uer perdut vn tal cavaller e capita:
 com era lo meu fill. E per yo esser
 posat en tal edat que nom basta la
 virtut p̄ apoder portar armes ha
 dispensat la diuina prouidencia p̄
 la sua immensa pietat misericorde
 trametre auos Tirant lo blanch:
 en qui tota la nostra sperança repo
 sa. Elos preguam ab molta amor
 puix que som certs dela vostra vir
 tuosa fama: vos esser dispos̄t e suffi
 cient p̄ art de cavalleria en majors
 fets que aquests no son: per be que
 aq̄sts sien pro arbits e d̄ gran perill
 q̄ vos per la vrã molta virtut hi vn
 lau posar lo saber hi sfoz en la ho
 noz mia: hi del imperial patrimo
 ni e de tota la cosa publica. Loz yo
 p.iii.

hata manat sots pena d'la fidelitat
 atots los meus **Duchs**: **Comtes**
 : **Marquesos**: atots en general : e a
 cascu per si queus amen: honzen: o
 beixquen eus guarden axi com ala
 mia propia persona : e donaren aq
 stes lletres al **Duch** d' **Macedonia**
 e al meu **Conestable**: e les altres aq
 van: les darreres paraules del **Em**
perador foren principi a **Tirant** en
 fer semblat resposta . La ferma spe
 rança que yo tinch en du tot pode
 ros : que james pmet que negu sia
 vençut qui ala sua altissima maje /
 stat recorre me asegura la victoria
 pque senyor la altesa vostra stigue
 ab ferma confiança q ajuda de deu
 de tots vostres enemichs seren vè
 gedos donant ol genoll en la dura
 terra besa la ma al **Emperador** pre
 nent son comiat. E semblant feu a
 la **Emperadriu** e ala excelsa **Prin**
cessa : la qual james volgue consen
 tir que li besas la ma. E axi com ell
 son de peus per abraçar les donzel
 les. Lo **Empador** li dona vn sach
 ab .xxx. milia ducats e **Tirant** nol
 volia pendre sino que dix. Senyor
 no ma dat prou la majestat vostra
 de armes e caualls: joyes: socorri /
 ment e altres coses q es massa gra
 cia per ami: dix la **Princesa** puix a
 mon senyor lo **Emperador** plau
 forçat es que axi se ha defer . Pres
 comiat **Tirant** de totes les dames
 e de tots los que alli eren. Com fo
 ren baix al canalcador dix **Ricart** :
 no seria bo puix lo **Emperador** sta
 ala finestra : e totes les dames son
 exides per mirar nos que caualcas
 sem los caualls encubertats ab los
 bacnets al cap puix tenim penna /

chos grans e bells : e felleren axi vn
 fet d'armes ab les langes apzes ab
 les espases no sent nos dan negu .
 Molt me plaura dir **Tirant** ques
 faga: cascu caualca en son cauall en
 cubertat en mig dela plaça e posa /
 ren se los bacnets al cap: e aquells
 caualls eren ciciliàs e molt laugers
 ab les langes corregueren vna flo
 na: deixades les lances : tiraren les
 spases: e anaren los vns contra los
 altres: e fehiè entrades e exides do
 nant se de grans colps ab les espa
 ses de pla . Ala si vniren se los dos
 cauallers contra **Tirant**: e lauors
 los fehia molt bell veure les entra
 des e exides que ellis fehién . Com
 se foren axi vn poch combatuts: fe
 ren gran reuerencia al **Emperador**
 apzes ales dames : e tiraren son ca
 mi. E totes les dames senyaue los
 cauallers e supplicauen anostre se /
 nyor deu los donas victoria cōtra
 los enemichs. No penseu que los
 angelichs hulla dela **Princesa** p
 deien james de vista a **Tirant** fins
 que son fora dela ciutat: Lauors se
 conuerti la vista en amoroses lagri
 mes: e totes les altres donzelles li
 fehién companyia . E lo **Empera**
dor se leixa dir que per la sua fe grā
 dies erē passats que no hauia agu
 da major cōsolacio ni plaer que en
 veure combatre axi aquells tres ca
 uallers. E ami par veraderamēt
 que **Tirant** deu esser valētissim ca
 pita e virtuos caualler. Loz los ca
 uallers foren fora d'la ciutat donarē
 los caualls als patges: e canalcarē
 altres roins : e en poca de hora a
 apleguaren ab la gēt d'armes e los
 cauallers restarē en la sua squadra

e Tirāt anaua de squabza en squabza visitant la gent amonestāt los q anassen continuamēt en orde. A quell dia acaminaren. v. legues atē darense en vna bella praderia abun dosa de moltes aygues: e Tirant tenia tal pratica com era capita de gēt darmes que james descaualcaua fins que tota la gēt era aleujada per duple q no li seguis algun scandal en lo camp. Com tots foren aleujats en la bella erba dī prat. Tirant ana de tenda en tenda a tots los Ducchs Lōres e Marquesos venguessen a sopar ab ell. E foren agi ben seruits de totes coses com si fossen dins la ciutat d'Constantinoble: q ell portaua. iiii. coches los mil lores ques trobaren en tota Franga que bastauen p aparellar de mējar atot lo cāp. Dipses que tots agueren be sopat. Tirāt feu caualcar a tots los seus ab daltres qui eren en nombre de. ii. milia lāges e aquells vellaren fins hōza de mija nit. E trames gent per los camins p veure si sentirian gēt darmes o altra cosa: e Tirant anaua guardejant lo camp ades en vn loch ades en altre. Loz son hōza d' mija nit fehia descaualcar aquells e tozmar acaualcar altres. ii. milia lances e no cōsentia portassen patges: sino tots armats com li aguessen entrar en aqlla hōra en batalla. E coz Tirant staua en guerra nūqua se despullana sino per mudar camisa. Com venia lo mati. ii. hores ans del dia fehia sonar les trompetes per aensellar: hī ell hōbia la missa: aps acabauas d'armar e pstantment caualcaua: e arī anaua per tot lo camp sent armat

tota la gent. Com venia lalba tota eren en punt per partir. Aqsta pratica seruaren fins que foren alegua e mija prop dels enemichs en vna ciutat q ha nom Belidas e tos dies stauen p darre als turchs vehēt lo gran poder que portauen. Com ells saberen que socors de gent darmes venia foren molt contents: e obziren les portes dela ciutat. Lo capita no volgue entrassen de dia per que no folieu vista: empo tan secretament nou ferē q ells foren sentits. E son primeramet auisat lo gran Turch cō en la ciutat d'Pendas era entrada gent darmes: pero que no podiē saber quanta era: de continēt lo grā Turch ho ana adir al Solda: e aquell dix: coz poden vos altres pensar que gent darmes hī lla venguda: car sabem que aqll q s'nomena Emperador te molt poca gent: sino aquells trists e dolents q laltre dia vègueren: e no son res ni solament se deuria passar per la memoria: serā d' aqst del Duch d'Macedonia de aqlls qui fugiren. E no fugien coz aenemichs vèguts: mas arī com aseruos fugitius. E nosaltres tenim e auem conquistat dles. x. ptes del impi les. ix. e mija: non resta altra cosa sino auer ps lo Duch d'Macedonia acaminaz aqstes. xxv. legues qv ha fins ala ciutat de Constantinoble: e pēdre p la barba aqll vell Emperador: e condemnarlo ap petual pso: e ala filla Larmesina q lla cābzera major dela nostra cambra: e la Emperadriu sera cuynera de tota la ost. E prestamēt fare fer vna ymatge tota d'oz asemblança mia: e ferla he posar en mig dī mer p. llii.

cat dela ciutat. **D**ix lo grā **T**urch
Senyo: tot lo que dieu se podia be
fer: empero bo seria donar recapte
en aço que^o he dit: car no deu hom
tenir les coses en meny: preu: axi cō
feu lo **R**ey de **T**roya: q̄ per la grā
culpa se perde ell hi tots los seus p
tenir les coses en comte de no res.
E lig se ō molts glorioſos princeps
que ion ſtats perduts per ſemblant
raho: volent cōquifcar dignitat re
al la verdez e la ſua apres **A**ra dix
lo **S**olda puix axi es feu ſe veir vn
caualler ō aquells q̄ tenien carrech
del camp e dixli a vn de part. Mira
aquell grant couart del **T**urch: lo
qual es tot ple de vergōyola temoz
dū nom ſe q̄nes ozadures y crech
que es vn ſomni que ha fet: per cō
tetar lo: tramet vn home qui guar
dege deuers lo camí dela ciutat de
Pelidas. **E** axi com lo **S**olda de
bia quey trametes vn home ell nī
trames. iiii. que miraffen be deuers
la ciutat de **P**elidas ſi porie hauer
ſentiment quina gent hi haurien
guda. **L**endema que **T**irāt ſe ſon
mes en la ciutat de **P**elidas de ma
ti ana de caſa en caſa pregant atota
la gent que tot hom fexas ſos ca
ualls e adobaſſen les ſelles: e com a
ço ſon fet p̄ vn home ab ſi: lo qual
labia molt be aquella terra e cauall
caren e tan ſecretament coz pogue
ren per lochs apartats anare prop
lo camp: e de vn togal veren la vila
e lo camp: e vehien com tirauen les
bombardes ala vila: e los de dins
tirauen molta terra ala barbaca /
na e haurien la ben omplida de ter
ra. **E** cō la pedza dela bōbarda da
ua en la muralla foradana lo mur:

mas no derocana per ſguart dela
terra quey hauria: e **T**irant ringue
ſiment en lo camp e veu que tota la
vila entozn era plena de tendes e ō
tanta multitut de gēt que negu no
pogues exir ni entrar q̄ no ſos pres
E lo **S**olda ſtaua ala vna part: e
lo gran **T**urch ſtaua alaltra: e co
neguerenho en les grans tendes q̄
vehien molt pintades. **L**om be a
guerē mirat tornaren ſen ala ciutat
e coz ſen tornauē de vn puig veren
les guardes dels moros qui ſtauē
mirant atotes parts. **L**ō foren del
caualcats **T**irāt ſen ana ala plaça
hon troba la major part dela gent
de peu e dix los. **E**ntu aq̄ jē mās
nolaltres veniz de guadejar lo cāp
dels noſtres enemichs: e al venir q̄
ſebiem hauem viſt. iiii. guardes ōl
camp: qui ſeran aquells quey volrā
anar: e de caſcuna guarda que^o por
tareu viu: yo li dare. d. ducats: e ſi
porten lo cap los ne dare. ccc. **E** p̄
ſtament ſe cōcordaren. vii. homes
apeu qui ſabien molt be la terra: hi
en la nit partiren per que no ſolien
viſte **L**oz foren be auant dix lo **h**u
Senyo: volen fer be poſem nos
prop de vna font que aq̄ ſta e cobat
rem nos de rama. **L**os moros no
es mēys que ala hora ōl mig jōrn
no deuallē aq̄ abeure ō aquesta ay
gua per la gran caloz que fa: e axils
pendrem amans: ſet lo deliber po
ſaren ſe en la guayt molt be cuberts
Lom lo ſol ſon exir ells los veren
ſtar alt en vn togal. **L**om la hora
ſon be calenta que teniē gran caloz
per deſig ō beure dela aygua freſca
vengueren ala font. **L**oz foren ali
dix lo **h**u dels creſtians qui ſtauen

amaguats: nos mogua negu fins
que lien ben farts de aygua: car no
poran tant correr e axiu feren. Loz
agueren ben begut e mejat: los cre
stians ab grans crists ixqueren e pn
gueren de continent los.iii. e lo hu
le pres afugir: com verè que nol po
dien atenir despararèli vna ballesta
e donarenli abvna stralla per lo co
stat: e prestament caygue: taillaren
li lo cap e posaren lo en vna punta
de làga: los altres ab les màs ligua
des los portaren hon era lo capita
Com Tirant los veu fen molt cõ
tè: e pres los tres moros e posals
en bona guarda: e dix als homens
quels hauien pres que haueu vos
altres hauer. Seyoz capita digue
rè ells nostre dret es mil e. dccc. du
cats. Empero veja la senyoria vo
stra quens volta dar: car per poch
quens doneu nos tindrez p cõtets
Per mon deu dix Tirant no fare
yo tal cars: ans vos vull ben cõtèn
tar puix bey haueu treballat. Poz
tals sen asopar ab ell e feu los seure
al cap dela taula ans de tots los
Duchs Comtes e Marquesos. E
com agueren ben sopat Tirant los
dona. ii. milia ducats: e sengles gi
pons de seda. Com los altres ho
mens de peu veren tanta gentilea:
digueren que james habien vist tã
singular capita. Tirant ague orde
nat aquell dia que tot hom sopas
de joze que ensellassen los caualls
e q tots stiguessen armats e en püt
per partir. Com fon nit scura Ti
rant feu exir tota la gent òla ciutat
e posaren se en orde axi los de peu
com de cauall: e de tras tota la gèt
venè. iii. milia homens ab les egues

E coz fozen prop del càp feu apar
tar tota la gèt darmes avn òpart:
per ço q poguessen passiar les egues
lens que los cofins no les sentiessen
Com les egues fozen ala entrada
del camp tots los homens de peu
entraren ab elles e fozen fetes dues
partes: la vna enuers lo Soloa: l'al
tra enuers lo grã Turch. E los ca
ualls del camp sentiren les egues.
Los vns se soltauè: los altres rom
plen los dogals: los altres arãcauè
les staqsveuriu anar tots aqlla ca
ualls del camp vns deça altre òla
altres detras les egues. E ò los ca
uallers del càp veren los se^r roçins
solts cortèr los vns amüt los altres
auall exien de les tendes en camises
altres en gipons: e totes stauen des
armats e ab tan grã repos dormiè
e stauen continuament desarmats
com li propiament stiguessen en lo
mes fort castell del mon. Loz aqst
òsbarat agues durat vn poch spay
e tot lo càp staua aremorat per los
caualls. Uengue Tirant e feri en la
vna part ab la mytat òla gèt. E lo
Duch de Pera ab l'altra gent feri
ren al'altra part inuocāt lo gloriós
caualler sanct Jordi. Eleureu en po
ca de hora tēdes anar p terra e ho
mès morts e nafrats en grã nōbre
Lo grã Turch ixq desarmat dela
sua tēda coz senti los mortals crists
q la gent dauen: e caualla sobre vn
ginet En home darmes li mata lo
roç e donali vna coltellada al cap:
vigna vn sũdoz seu ò caualla coz
rèt del seu cauall e dōal al son seyo
Com lo gran Turch fon acauall
matarè lo seruido e portant atall
de spala tot lo quels venia dauant

Que era cosa d' gran terroz e espant
 p' be que coneguessen que la multi-
 tud d'ls enemichs era tanta que pa-
 ria cosa inuencible. La qual cosa en
 aquella dona admiracio de virtut
 e fe. Los turchs vent se desarmats
 e los mes que hauien perduts los
 canalls ferè lo que hauia fet llur se-
 nyor lo Turch. Lo qual ixque fo-
 ra d' tot lo camp e s' se posar mol-
 tes touallols sobre la nafra que re-
 nia. E trames adir al Solda que
 en tot cars del mon ixques fora d' l'
 camp puix la batailla era perduda
 e lo camp era descōfit. Lo Solda
 ab alguns d'ls se staua fent armes
 Lo gran Turch axi nafrat cō sta-
 ua mes se vna cota de maila desua
 e ab aquells q' alli prop de ell se tro-
 ba torna entrar dins lo camp p' lo
 correr al Solda: lo qual staua en
 prou pressa valguet que no son co-
 negut. E lo gran Turch socorre-
 guet en bon cars axi coz aquell qui
 era caualler valētillim mostras en-
 tre les altres ab grā gloria e virtut
 que trague dela prelia dela gent lo
 Solda fora d' l' cāp perço coz veyē
 tanta multitut d' gēt morta e totes
 les tendes derocades per terra deli-
 beraren de anarsen ab tots los que
 alli eren: car no pogueren soferir la
 potēcia del victorios. E james fon
 feta batailla en Grecia tā sangono-
 sa com aquesta. Finalmēt lo Sol-
 da e lo gran Turch ab tots los q'
 alli eren prengueren la via dela mō-
 tanya: e los altres p'ngueren la via
 del pla: e Tirant ana tostēps aps
 de ells alencalç matāt ell: e tots los
 seus tants com aconseguir ne po-
 dien no prenent negu amerce Los

qui anaren per la mōtanyā tots se
 saluaren. E los qui prengueren per
 lo pla foren morts hi apzefonats:
 dura lo encalç. iiii. legues. E los qui
 anauen per la montanya lo camí e-
 ra mes curt hauien apleguar en vn
 gran l'riu hon hauia vn pōt de fu-
 ita hon podien passar segurament
 Lo Solda son passat ab la sua
 gent: com veren venir los crestiās
 corret: trencaren lo pont en lo mig
 tots los qui restaren q' no poguerē
 passar foren p'duts: los qui hauien
 passat lo pōt foren deliures. De mo-
 stra Tirāt aquell dia auer victoria
 dels victoriosos: gloriejauas ell hi
 los seus que aço era stat mes obra
 diuinal que humanal: e Tirant a-
 gue benigne enginy. Com los cre-
 stians pleguaren al pont trobaren
 alli prop de. iiii. milia turchs: e no
 pogueren passar sino alguns q' pas-
 saren nadant: e molts ni morirē ne-
 gats: deliberaren aquells turchs d'
 pujarsen alt en vna montanya: e al-
 li ques fessen forts. Com lo capta
 Tirant venia ab la sua gent per lo
 pla e ven los turchs alt en la mōta-
 nya: cuyta deuers ells e delibera de
 no cōbatre ells mas de asetjar los
 E tota la gent feu posar entorn d'
 la mōtanya d' peu: hi ell ab tos los
 duchs e grans senyors se atendarē
 alli prop dela mōtanya p'ço coz hi
 hauia molta erba e molts arbres.
 Seguis q' cō los cauallers entrarē
 dis lo cāp d'ls moros ab les egues
 lāgarē tā mortals crits cō comēgarē
 la batailla q' era cosa de molt gran
 spāt Lo duch d' Macedonia q' dis
 aqlla vila staua asetiat: com senti tā
 spātolos crits tots se armare pēlāt

que en aquella hora los donassen lo cōbat mortal. Com ells havién ja perduda tota sperança de salut : pensant que socors nols podia venir. Mas conentals el ser pïos : e catius en poder de infels : e cascu no daua per la vida res : com cascu s'imauna tant la mort com la vida. E com ells veiien continuar los grās crits e nols cōbartien la vila : stauen los mes admirats del mon. Com ates lo dia clar que lo sol son exit : los crits cessaren per causa dela gēt que fogia. E veren les banderes ol Empador fora de tot lo camp : e anauen p lo pla alencalç ols curchs. E dela vila cridaren alguns q eren restats en lo camp nafrats altres p robar : e ferē los acostar prop la vila : e aqueles los recitaren lo capta q lo Emperador havia trames : els digueren la gētil prtica que haviē tenguda en poder los vengre. La uora lo Duch de Macedonia coz sabe aço e veu que noy havia negu que ols enemichs fos si dōchs no fos tan mal nafrat que no fos pogut fugir. Ell ixq ab tota la sua gēt e robaren tot lo camp hon hi trobaren molt or : e molt argent e robes e armes : e moltes joyes. Nos lig les en ystories. Komāes : ni tro yanes q tan rich camp com aquest fos vengut en tã poca de hora. E tot son robat meteren ho tot dins la vila : deixa gent darmes dins la vila per guardarla : que si Tirāt hi venia ho algu dels seº que nols hi deixassen entrar : car moltes vegua des se esdeue q no ha mal que novina per be. Lo poble de aquella vila era mig destròit : e lauors son

molt rich. Com aguerē mes en segur tot lo que havién robat. Lo Duch feu la via deles banderes p lo pla : e stana admirat ell e tots loi seº dela multitud ols corsos morts que trobauen : diguerē los guardes del cap al capita : que gent darmes venia agra anar. Tirāt feu pujar acualli tota la gent darmes e orde na les batailles pensant que los enemichs se fossen refets d aquelles vi les les quals eren llurs : i xquels alencontre : coz foren prop conegueren se. Tirant se leua lo bacinet del cap e donal al patge : e tots los altres capitans feren per semblant. Com foren molt prop del Duch Tirant descaualca e ana apen en uers lo Duch sent li molta honoz. E lo Duch nos mogue gens imo que li posa la ma sobre lo cap e no li dix res : de que tots los altres loy tingueren amolt grant dolencia : e no son negu volgues descaualcar per ell : Tirant torna sobre son caual : e molt souint lo posaua en no ues e aqll scallamēt volta plat : mas tots los altres canallers : e gentils homes ferē grā honoz als duchs e a Tirāt. Lauors se mesclarē los victoriosos ab los venguts : e axi anaren fins que foren prop deles tē des. Tirant dix al Duch : senyor si vostra senyoria venia en plaer voler vos alenjar en aquella praderia hon hia molts bells arbres : hi starteu prop del llit : yo faria mudar aqlls en altre loch. Ik espos lo Duch. Amí no plan alenjar me prop de vos : ans men ire en altre loch alenjar : fer ho pozeu dix tirāt pero lo que yous debia : ho febia p

gentilea conetent queu merexeu: lo
Duch nol volgue scoltar: sino que
 gira les regnesal seu cauall sens dir
 res anegu dels altres. Atendas a
 vna milla **ll** in amūt. Com ell son
 descualcat. **T**irāt pres tres caual
 lers dels se: e trames los al **Duch**
 e com foren ab ell diguerenli. **S**e/
 nyoz agins tramet lo nostre capita
 a vostra senyoria sius volrieu anar
 adinar ab ell: **L**oz sapia que vostra
 senyoria lo tingua milloz pero allí
 trobareu mes prest. **L**ar nous cal
 ra sino pendre aygua ales mans e
 seue en taula per menjar. **Q**uā
 ta fatigua dix lo **Duch** per no res
 me donen: digauli que noy vull a
 nar: e gira la esquena ab grā vltat
 ge. **E** aquells sens dir li pus ixque
 ren dels arbres lla hon staua. **L**oz
 elle foren acauall per tornarsen: lo
Duch los dix. **D**igau a **T**irant
 que si ell se vol venir adinar ab mi:
 que mes content ne sere que de yo
 anarme adinar ab ell. **S**enyoz dix
Diafebus: si en tot lo vrē real noy
 ha foch enges ab iniquitat queu dix
 q li daren vos amējar q pſt sia noli
 poden dar sino menjar de gallines
 e beure de bous. **L**l espos lo **Duch**
 ab felonia yo li poze dar gallines:
 capons: perbins: e fayfans: los ca
 uallers nol volgueren mes scoltar:
 sino que sen tornaren. **L**oz aquells
 fore ptits dix vn caualler al **Duch**
Elos senyoz no haueu entes lo par
 lar de aqll caualler qui sen va. **A**us
 dit que vos li dariu adinar al seu
 capita menjar de gallines: e beure
 de bous: saben perque dien. **L**o mē
 jar de gallines es sego: e lo beure
 de bous es aygua. **P**er los ossos

de mō pāre dix lo **Duch** vos bien
 gran veritat: e yo nou hauiā entes
Aquests strangers son molt super
 biosos: e si yol agues entes: yol ne
 aguera fet anar ab les mans al cap
Sabuda la resposta **T**irāt no cu
 ra sino de dinar se ab tots aquells
Duchs **C**omtes e **M**arquesos q
 allí eren. **C**om foren dinats **T**irāt
 caualla ab. cc. roins: e ana a vna vi
 la que staua a vna legua qui hauiā
 nom miralpeix: la qual staua voza
 lo **ll** in. **C**om los turcs qui stauē
 dins aquella vila saberē que la ba
 tailla era pouda: desemparrarē la di
 ta vila: e noy resta sino los **D**rechs
 qui eren naturals de allí. **E** la vila
 era molt ben a vituallada de totes
 coses. **C**om lo capita aplegua allí
 decontinent li traguēren les claus
 dela vila e del castell. **L**o capita en
 tra dins la vila e feu los manamēt
 que donassen atots quants hi vin
 guessen vitualles per sos diners: e
 axi son fet que aquella vila proue /
 hia tot lo camp. **M**ana axi mateix
 lo capita als alguatzirs fessē fer. vi.
 o. vii. forques prop dela vila: e dels
 corios morts en calcia forqua ne
 penjassen hu: e posassen fama que
 lo hu de ells volia forçar vna dōa
 laltre perque hauiā furtat: laltre p
 que no volia pagar lo que hauiā
 pres. **E** com son tornat al camp
 feu fer crida sots pena de mort /
 no fos negu gosas entrar en negu
 na sglefia per robar res de aquella.
La segona no fos negu gosas vio
 lar dona de qualsevulla stat que sia
La tercera que no fos negu gosas
 pendre neguna cosa sens pagarla
Loz sentirē la crida e verē los pen

Jats posa molt gran spant ala gèt.
 Tirant era molt amat e temut.
 E acostant se la nit los turchs qui
 stauen aletgats no hauien menjat
 en tot lo dia venguerè apartis puix
 vehien que no tenien sperança sino
 de morir o esser presos: trameteren
 ho adir al capita quels asegurasvi
 da e membres: e renunciaren al ti
 tol de libertat sotmetèt se a seruitut
 e Tirat en aquell cas volgue vlar
 mes de clemencia que d' crudelitat
 pres los amerce: e feu los dar amè
 jar e totes llurs necessitats. Lende
 ma per lo mati lo capita mana pa
 rar vna tenda molt grā e molt bel
 la feta adues goteres: e alt en lo tè
 dal havia vna cāpana. E aquesta
 tenda no serua sino adir la missa: e
 atreir consell: e feu la poiar en mig
 de vna praderia entre los dos capi
 del Duch e del seu. E venguda la
 hora q' volien dir la missa. Tirant
 per major honestat sua trames al
 Duch si volia venir ha hoyz mis
 sa. Lo Duch ab gran superbia res
 pos q' no. Los altres grās senyors
 foren molt contents de hoyz la. E
 Tirant tenia tanta de humanitat
 q' no feya obres de capita: sino coz
 si fosotimes aqualseuulla de aqlls
 senyors. Car ell se posaua en la mis
 sa: e en la taula lo mes darrer de
 tots. Acabada la missa tingueren
 cōsell. E son determenat quel Mar
 ques de sanct Jordi: e lo Comte d'
 Aygues viues ab dos barōs anas
 sen al Duch de Macedonia p' em
 batadors. Com foren dauant ell:
 lo Marques de sanct Jordi sen pri
 cipia vn tal parlar.

Capitol. cxxxiij.

Com Tirant trames lo Mar
 ques de sanct Jordi: e lo Comte d'
 de aygues viues per embaxadors
 al Duch de Macedonia.

Enyor Duch dels
 nostres mouiments
 no deus hauer admí
 racio algua perço coz
 som tramesos aci ala
 tua ducal senyoria: de part del nrē
 virtuos capita: e de aqlls illuieres
 Duchs Comtes e Marquesos: a
 tu placia voler nos fer part: axi coz
 raho diuina e humanavol: dls tre
 sores e desferra que tu has ocupats
 en lo camp dels nostres publichs
 enemichs: e no dix mes. E cō son
 plenes de alegria les mies ozelles
 dix lo Duch com sent paules que
 no han neguna eficacia de gèt mal
 entesa. E com podeu vosaltres pen
 sar yo ses tal cosa ne menys consen
 tir com ab tan gran treball de suoz
 de sanç de nostres persones nit e
 dia exercint les armes conseruant
 aqll gentil orde de caualleria obrāt
 tots dies contra los enemichs dls
 se no donant nos adelits carnals:
 ni dormir entre lāgols perfumats
 ni algaliats: car les nostres perso
 nes no olen ni saben ares de tot a
 ço: sino que olen a ferro a çerat. He
 les nostres mans no son velhades
 de sonar arpa ni sturments: mas d'
 tenir cōtinuamēt nit e dia la espasa
 al costat: e altres armes offensives.
 Los nrēs vlls no acostumē d' ven
 re dames en cābres ni p' les iglésies

Los nostres pens no acostumèn de dancar ni anar a solagos ni a deports. Mas los hulla miren los e nemichs: los pe⁹ portè tot lo cors a les batailles cruells. E si nosaltres ab just titol haurem sabut guanyar exint del setge cō a virtuosos caual lers: perq̄ ha tan poch saber en vos altres demanar: ço que a nosaltres no pertany. E digau aqueix vostre capita que faria be que sen tornas en la propia terra sino yo li fare ben re tanta de aygua que dela meytat ne hauria prou. Il espos lo Marq̄s e dix: yo no tich offici de trōpeta ni de eraut: yo crech: si vos loy dieu o loy trameteu a dir ell cōplira p̄sta ment vostre desig. Entre nosaltres qui som tots de vna terra: e devna senyoria jans coneixez e sabem cas cu que pot fer ne que val. Elostres brauures son tantes que les ozelles tinch cāçades descoltar les vostres innocencies. E uos pot hom dir caual lers menyspryat hi menys te / mut quines coses son les que vos haueu fetes sino perdre batailles: e per vostres follies mozte infinite caual lers desperons de aurats: e de altres infinite homens virtuosos sens nōbre son mozte e apsonats per culpa vostra. E haueu robat tot lo cāp: no segons costuz d cap tani de home d casa real Mas ha uen obrat segons costum de ladze e de gran robador. E com tal offi ci q̄ fins aq̄ haueu possehit: tal cosa no dūia restar sino en persones spe rimetades en virtut: dela qual vos gēs no possehiu. Car no sabem qui na cosa es honoz ne virtut: mas si mulacio de art que nous ve res de

be per natura: per haueu letrada la majestat real quins es molt odio / sa: e haueu pres abit mēyspryat de superbo e mal parlar. De se dix lo Duch que aquestes follies queus leixau dir no proceheixen de vos. mas del Duch vostre jerna: e del capita nouell: per esta veguada yo les vos cōportare ab que altra vol ta nous hi torneu. E comportau a uos mateix o aquells q̄ governau: dix lo Marques: e no comporteu a mi ni anegu altre. E yo so ben cert que lo Duch de Perami lo capita nostre no costumen de mal parlar car la glozia de elle e la fama sera p petua e immortal tant com lo mō durara. E elle han tēguts a segats aquells qui a uos tenien a segats. E per ço tots los caual lers son plens de animo e de virtut. E de aq̄o no vull pus dir sino quez torneu final resposta de si o de no. Que fretura despēdre tates superflues paraules en va dir lo Duch: jaus he dit que nom plau niu faria. Pux per grat nou voleu fer dix lo Marq̄s es for gat quey mesclerem forza. Arman vos e posau vos en orde: que ans q̄ vna hora sia cōplida serem ab vos si yo fer ho puch. Tornarē acaual car los embaixadors: e tornats al camp trobarē lo capita e los grās senyors tots ajustats en la tēda dī consell. E aqui lo Marques recita larguement la resposta del Duch e totes les rahons q̄ entre ells eren passades: e dix tot hom puge aca / uall: que tal injuria com aquesta no deu axi passar: ixque prestament lo Marques dela tenda: e cuyta per armarie e tots los altres aps de ell

Eom lo capità veu semblant aua
 lot en lo càp stigue molt cògo trat.
E seu fer crida decontinent tots pe
 na de mort que negu no pujas aca
 uall: e anaua vna amitt altra auall
 prenia los cauallers e detenials en
 les tendes ab sacraments e home
 natges: pguaua als **D**uchs e **M**az
 queios no volguessen fer tan gran
 nouitat. **E** si ells mouien tan gran
 debat los turchs que allí eren pre
 sos vendrien contra ells. **E** quina
 desonoz tan gran per anolaltres /
 per tenir lo camp tan prop de ells:
 e nolaltres qui som tots vna cosa
 nos matem. **A**pres castigaua als
 cauallers ab paraules linaus:altres
 ab paules laugeres que no volgues
 sen enfoquir la caualleria gloriola
 ab auallor e ab sedicions. **E** com star
 no sen volien dauals disciplina ca
 uallerosa. **E** tant treballa **L**irant
 quels mes tots en repos. **A**pres a
 na al **D**uch de **M**acedonia e tro
 bal armat e acauall ab tots los le:
 e tant lo pregua quel seu descaual /
 car: **E** **L**irant ien ana: e lo **D**uch no
 consenti que negu dels seus se desaz
 mas: ni leuassè les selles als caualls
Apres que lauallot son passat. **L**i
 rant ordena q anassen fins lla hon
 era lo siti: e tants corsos morts coz
 trobarien quels fossen despallades
 les aljubes e que fossen estojades.
Demanauenli alguns cauallers p
 aque les volia. **R**espos que en algu
 temps servir pozie. **E**om la batall
 la se fehia e los moros eren ja ven
 guts que fugien: e la gent los encal
 gava. **D**iafebus pensa en lo present
 e en lo esdeuenidor per dar renom
 e fama a **L**irant: acostas a ell e de

manali lo anell d'la capitanía: **E** **L**i
 rant se leua la manyopa dela ma: e
 tragues lo anell e dona loy: e **D**ia
 febus detingues vn poch: si be los
 altres ananen corrent. **E** atura vn
 scuder seu qui era home de molta
 bōdat: e de major fidelitat e dona
 li lo anell: e instroyt de tot lo q ha
 ua de dir al **E**mpador e a **L**arme
 fina: e apres als altres. **L**o escuder
 per complir lo manament d' son se
 nyor gira son cauall e feri dels spe
 ros e tostemps corrent no se atura
 fins que son en la ciutat de **C**onstanti
 noble ans q negun altre. **E** deles
 finestres les donzelles lo veren ve
 nir: e conegueren que era **P**irinus.
Euytadament entraren en la cam
 bra hon era la **P**rincesa: e digue
 rel: senyora d' tot cert noues auem
 dels nostres cauallers: ara ve molt
 cuytat **P**irinus lo qual porta o
 del tot bona noua o del tot mala: e
 ago diem pque ve molt cuytat. **L**a
Princesa se leixa obzodar e cuyta
 dament ana al cap dela scala. **E** cō
 veu descaualcar a **P**irinus ab lo
 cauall tot banyat de suor qui dego
 taua com a pluja: dix li: lo meu bon
 amich quines noues nos portau.
Senyora molt bones dix **P**irinus
 hon es lo senyor **E**mperador per
 que molt me tarda quel volria ven
 re per demanarli albixeres. **V**o les
 te promet d' part sua e mia. **E** pres
 lo per la ma e portat ala càbra hon
 dormia lo **E**mperador: e tocaren
 agrans colps e feren obrir les por
 tes. **P**irinus se agenolla da
 nant lo **E**mperador e dix. **S**eny
 or bona noua dau me albixeres.
E lo **E**mperador les hi promes

Primus li dona lo anell: e recitali
tota la batalla com era itada: e cō
hauien venguts los turchs que era
itada cosa de gran miracle. E lo ca
pita e **D**iafeb^o anant alancalç als
turchs matant e degollant los ene
michs dela fe e dela majestat vo
stra. Lo vostre capita ma donat a
quest anell que portas agi p la pro
pera benauenturança que nostre se
nyor ha dada en ajuda de vostra
altesa. **R**espos lo **E**mperador a
mich tu sis lo be vengut ab la bo
na noua que mas portada. **A**pres
dela gloria de parays milloz noua
nom podia venir que aquesta. Ma
na lo **E**mperador que tocallen to
tes les campanes dela ciutat: e tot
hom anas ala esglesia de scra **S**o
phia per retre gracies anostre leny
or deu: e ala sua sacratissima mare
dela gran victoria que hauien ob
teta. Com lo poble sabe tan beney
ta noua: e veye la gran alegria que
lo **E**mperador fehia. Aquest dia
fini en alegria e recobra la **C**iutat
glia d senyoria e la molt antigua li
bertat. Lo **E**mpador dōa de albi
xeres al scuder. ii. milia ducats el ve
sti tot d seda: e mes li dōavn bell ca
nall cecilia: e armes e tot lo q ague
mester. La **E**mpadriu li donavna
roba que en aquell cars vestia d ve
llut negre forrada d marts gebelis
e dauant tots las despulla e lay do
na. La **P**rincesa li dona vna gros
sa cadena de or. Lendema lo **E**m
perador scriui letres al capita: e feu
partir lo escuder: Lo **T**irant ague
pacificada la gent d el seu camp: aqll
dia parti del seu camp ab mil e. dc.
cogens per recobrar moltes viles e

castells que los turchs hauien con
qstats e recobrats. E en laltre dia
leguēt vingue embaxada del **S**ol
da a **T**irant d tres embaxadors
e pquant lo pont era romput ague
re apaiar abvna poca barca d peix
cadors per lo lk iu. Com foren pas
sats: la hu d aquesta embaxadors
era home molt docte en totes sciē
cies: e de singular consell que lo grā
Turch lo tenia en stima de pare e
no fehia ninguna cosa sens cōsell de
aquest que en tota la pagania no li
trobaia home de tanta sapiēcia ni
eloquencia: e totes les coses que fe
hia ab molt grā deliberacio. Aquest
mozo era nomenat abdalla: e p la
lauela li poiare de sobre nom **S**a
lamo. Aquest presvna canya e po
sai vn full de paper e alça la alta en
senyal que demanaua seguretat. E
lo **D**uch de **M**acedonia que ven
fer aquell lenyal: respos li p lo sem
blant. E vist per los embaxadors
lo seyal anarē ales tēdes d **E**uch
pensant que alli fos lo capita: e do
naren la letra al **D**uch. **A**pres que
la ague lesta dix que no venia aell:
mas trames adir a **T**irāt: com al
li haia embaxadors del **S**olda
que vingues ala tēda hon se dehia
ia milia q alli lo trobaria: e **T**irāt
ho trames adir als **E**uchs e grās
senyors e tots en sempre anaren ab
ell. Lo foren dins la tenda los em
baxadors foren molt ben rebuts p
lo capita e p tots los altres. E do
naren la letra del **S**olda a **T**irāt
lo qual en presència d tots la feu le
gir: e era de tenor següent.

Capitol. cxxxv.

Letra tramesa per lo solda al capita Tirant lo blanch.

Al míni per la permis-
 sio e voluntat de deu
 omnipotèr grà Sol-
 da de Babilonia: se-
 nyor de tres seynories
 go es alaber del Imperi Grech: e
 del sanct temple de Salomo dela
 ciutat de Hierusalem: e de sanct tem-
 ple de meca: senyor e defenedor de
 tot lo morich poble qui es y habi-
 ta de sots lo cel celestial: mantenidor
 e defenedor dela sãcta secta e doctri-
 na de nostre sãct propheta Maho-
 met. La qual doctrina e crehẽça a
 q̃lls qui la tenen en llur si dona con-
 solacio e glia sens fi. Amajor estat
 e gloria: e per merita de dignitat lo
 peixedor deles herbes: e benedor de
 les aygues adespit d̃ tota la crestiã
 dat. Atu glorios Tirant lo blãch
 capita dels Grechs e mantenidor
 d̃ la fe crestiana. Nos te trametem
 salutis honoz e gloria hi stat de ca-
 ualler. Notificaz te que per consell
 e deliberacio del gran Turch: e de
 v. lleys que agi son sots la mia po-
 testat e senyoria subdits tostemps
 esser obediẽts ab altres. x. qui en la
 mia propia terra stan. Si tu d̃ma-
 nes amí pau final: o treua d̃. vi. me-
 sos: nosaltres farem atu la nostra ca-
 ra blanca. E darem atu la dita pau
 de. vi. mesos per reuerencia de deu
 omnipotent segons la forma anti-
 gua. En sia seruit deu omnipotent
 q̃ns ha creats ens governa: daras
 fe e crehẽça als nres embaixadors
 de tot lo quet dirã dela nostra part
 E escrita en lo nostre cãp dela p

ga oriental a. si. dela luna e dela na-
 tiuitat del nre sãct propheta Ma-
 fomet. et c. Lesta la letra Tirant dix
 als embaixadors que splicasen lur
 embaixada. Leuas lo hu dels em-
 baixadors q̃s nomenaua Abdalla
 salomo: e feta reuerencia splica la
 embaixada ab stil de semblants pa-
 raules.

Capitol. cxxxvi.

**Com lo embaixador del Sol-
 da splica sua embaixada a Tirant.**

Desaltres representãt
 les persones de aq̃lla
 magnanims e glori-
 sos senyors lo gran
 Turch: e lo Solda-
 som tramesos ala virtuosa psona
 de tu Tirant lo blanch: capita de
 la gent Greca. Com ab la tua vi-
 ctoria ma has vègut aquell bena-
 uenturat camp qui era abundos d̃
 grã gloria mūdana en lo qual has
 trobat infinida riquesa adquerit ho-
 per atu e als teus: go que la guerra
 vol e consent. Apres dela grã mor-
 taldat que has fet deles gentes has
 apzelonat vn petit Infant cuyat d̃
 nre sobiran senyor lo grã Solda-
 jer ma carnal de la muller: e molts
 altres virtuosos cauallers. Perq̃t
 preguam d̃ part de la alta senyoria
 que per art de caualleria e de genti-
 lea: e per aq̃lla cosa que mes ames
 en aquest mon: si es dona o donzel-
 la: vinda o casada: e si no has agut
 cõpliment de amor ab ella en bre-
 dies la pugues hauer. E si es care
 que tota la amor que tu tès fos en
 deu ton creador: cõ exiras de aq̃sta
 q. i.

vida present sies collocat entre los
sancts de parays. Atu placia voler
nos dar aquest Infant de quet ha
uem parlat: e si p amor nou volras
fer posar li nom d' rescat demana oz
o argent ajust preu: e sera cōplit ata
voluntat: e dona si en son parlar. Et
plicada que son la embaixada Tirant
feu la resposta en stil de sem /
blants paraules.

Capitol. cxxxvii.

La resposta que Tirant feu al
embaixador del Solda.

Lavirtut no porta ab
si dolor com les co /
ses son ben fetes sens
mal enginy ne mal o
bzar: po la si deles co
ses sdeuenidores es remesa ala for
tuna. E pço coz es incerta deu eèr
poch temuda: mas la bona delibe
ració de aquelles sta en ma d' cascu
e aquesta es loadora: yo p tot mō
poder desig d'fer honoz al Solda
no en pjuhi de aquell prosper e be
nauenturat mon senyor lo Empa
dor. E perço com tum poses al da
uant tal penyoza en dir q per la co
sa que mes ame en aquest mon jot
degua dar vn presoner lo qual yo
tinch: per reuerencia d' aquella que
yo ame: q es digna e mereixedora
de senyorejar tot lo mon: axi dela
vostre terra com dela nostra. E tu
demanes ami vn presoner e yol te
atorch e .xl. ab ell. Al altre cap de
vostre embaixada yo aure mon a
cozt e tornar te resposta. Tirant
feu venir los alguazirs e manals q
anassen ab los embaixadors e qles

donassen .xli. psoner: e que triassen
los que volguessen e axi ton fer. Lo
los embaixadors fore fora dela tē
da. Dix vn caualler grech: lo qual
havia noticia dels turchs: e conei
xia los que eren de honoz: e los q
podien be rescatar. Senyor capita
agi dauant tots aqsts senyors vos
vull dir que pareu esment del q ha
uen dit dls embaixadors com los
hajau atorquat .xli. presoner: e an
de tals que poden pagar per exir
de pso. xv. o. xxx. milia ducats dau
hi algun remey que sien de aquelles
altres que no tenen res: car prou se
ran ells contents que len porten lo
presoner p lo qual ells eren vèguts
Lar es mes acōiolada la mia aia
dix Tirant que yo pugua donar co
ses tals que sien d' molta stima: car
lo donador no deu donar coses q
sien de poca condicio: mas donar
coses que apareguen ales gēts esser
de gran stima: hi floresquen en ho
noz e fama: yo do ago en noz meu
e fas ho p fer ne servir ala majestat
del senyor Empador. Tirant dei
xa aquestes rahons e drega les no
ues atots los magnats q alli eren
fent principi a vn tal parlar. Molt
illustres pnceps e senyors vista ha
uem la demanda del Solda e del
Turch quens sanvegen les senyo
ries de vosaltres que consellau que
fallam e si les treues q demanen es
fer ne seruey ala majestat d' l senyor
Emperador: ni si sera benefici dela
cosa publica. Parla pmer lo duch
de Macedonia e dix semblants pa
raules. Senyors molt egreges: e
molt nobles aqst negoci toca mes
ami que atots quants sou p quant

lo mes acostat ala imperial corona
 perque yo consell: e vull que axís fa
 ça quels donen la treua de. vi. me /
 ios q demanen e de mes si mes vo
 len: e encara pau si la volran: o sia
 seruey ól Emperador o no: e si ados
 o altres anys la volen yom sere cō
 tent: car dins aquest temps reposa
 rem e porè sperimentar si ab pchs
 porèz induyr als enemichs quens
 donen vida libertat: e de aqui porèz
 traure algun partit q de be sia. No
 pogue mes comportar lo Duch
 de Pera que parlas mes lo duch
 d Macedonia pques volien mal p
 causa dela Princesa: car cascu pū
 mia hauer la per muller: e feu prin
 cipi aparaules de semblant stil. La
 fortuna qui sta aparellada tostēps
 aseruir anaquels qui la cerquen en
 vna manera als vns: e en altra ma
 nera als altres segons que li plau.
 Mas les mes voltes es contraria
 als superbos e aq se esdeue: perque
 la superbia es contraria atot be p
 ço com lo superbo no vol tenir par
 e perço son lançada del cel: e molts
 senyors ne son venguts amenys: e
 vèdran tots aquells qui d ella farā
 peu: pque mos senyors lo meu pa
 rer es que per seruey dela majestat
 del senyor Emperador e per repos
 d tot lo imperi e de tota la re publi
 ca nols deuē dar pau ni treua puix
 aquesta batalla hauem venguda ab
 la ajuda de nrē senyor deu ne ven
 grem moltes altres. Empero yom
 totimet acoorrectio d aquests altres
 senyors si lo cōtrari cōsellē. Molts
 forē de parer que fessen pau o treua
 mas los mes forē del parer del
 duch de pera. Ara dix Tirāt puix

tots haueu parlat amí tota mes q
 anegu pço com mō senyor lo Em
 perador ma donat lo basto óla ca
 pitanya: e dona en aqll cars les le
 tres que lo Emperador li haúa da
 des per al Lonestable e als mena
 xants del camp. Com les agueren
 lestes Tirāt torna adir: yo en loch
 dela alta majestat del senyor Em
 perador dich ales senyories vostres
 que amí no par per via negua que
 sia vtil negu donar treues en aqsta
 mala generacio: e per lo gran scam
 pament de lanch que de ells fet ha
 ueu ab animo sforçat de cauallers
 virtuosos demanen lo pau o la tre
 ua de. vi. mesos. Com dins aquest
 tan larch temps sabeu be senyors
 que speren les nas de Benouesos:
 les quals incessament porten gent
 de peu e d cauall. E dins aqst tēps
 per la molta gēt que han perduda
 repleia aquesta terra de tan gran
 multitud de gent: q apres tot lo po
 der dela crestiandat no seria bastāt
 per alāçar los ne. Ells tenen la espe
 rança perduda com ells demanen
 pau amí nom ve be nls fara si yo
 fet ho puch yols dare tates batail
 les e tant souint: o ells exiran de tot
 lo imperi o farā pau final. Torna
 aplat lo duch de Macedonia e dix
 Tirant si vos no volem les treues
 ab la pau yo les vull e yo les fare: e
 cōsellare atots aquells qui dech cō
 sellar: que ab mi ensemps les façam
 Senyor duch dix Tirant: no vul
 lan desordenar lo q lo Emperador
 ha ordēat e si nou feu yous haure
 adar tal disciplina trametēt vos ps
 ala majestat del senyor Emperador
 La qual cosa seria amí molt enujo
 q. ii.

fa:car yo açi noy sovengut per abq
 rir negus bens: sino solament hon
 rar e servir la psona del senyor. Em
 perador del qual he rebuda molta
 honoz mes q yo no so mereixedoz
 E puix tich lo carrech vull lo regir
 com acavaller. E vos senyor qui te
 nin totes vostres terres perdudes
 essent tan virtuos senyor com sou:
 mes vos valria la mort virtuosa q
 pobresa vergonyosa. Sino mirau
 q dix aquell famos philozoph lxi
 en vna sua epistola que feu: qualse /
 ulla cavaller que sia deu guardar
 tres coses en aqst mō: honoz: bē e
 la vida. Per la honoz posar hi los
 bens e la vida: per cōservar aquella
 Per los bens q tolre los volta po
 sar hi la vida per cōservar aquella
 Per la vida per restaurar aquella:
 posar hi la honoz e los bens. Axi
 senyor Duch vos deuriu animar
 arots que fettez les batailles axi vo
 luntaries com necessaries p vna ve
 guada poder recobrar la patria: e
 lo vostre heretatge e vos no voleu
 desutar lo nostre bon proposit o be
 afer. Lanoz lo Duch se leua ab
 los hulla plens de aygua ixques o
 la tenda e ana sen al seu camp: E
 rant ab tots los altres anarē al seu
 Mana Tirāt que prop duna grā
 font de molt fresqua aygua qui era
 al costat ol cāp fos cuberta o draps
 e ab moltes taules entorn dela luci
 da font. Tirāt feu seure los embai
 xadors en vna taula e los psoners
 quels havia dats en vna altra tau
 la mes batxa ala pt sinestra. Tots
 los Duchs e senyors baix ala part
 dreta: e lls foren molt ben servits
 de gallines e capons e de sayfana o

aros e cuscus e de moltes altres vi
 andes: e o vins molt singulars. Los
 embaixadors prēgueren molt grā
 plaer en la vista: e cerimonia q Ti
 rāt fehia servir als duchs e açi ma
 teix. Com foren dinats feu los dar
 molt bella collacio de confits de su
 cre ab maluaia de cādia. Lo Mar
 ques de sanct Jordi los demana
 quāta gent los fallia de aquella ba
 tailla. R espongueren poch mes o
 menys de .liii. milia entre morts e
 presos. De alli anaren tots ala ten
 da del consell: e Tirāt trames adir
 al Duch si volia venir per hoyr la
 resposta. Lo qual dix q noy podia
 anar. Com tots foren ajustats dis
 la tenda del consell: e los embai
 xadors posar silenci Tirant feu prju
 cipi asemblant resposta.

Capitol. cxxxviii.

La resposta que Tirant feu als
 embaixadors dels altres caps ola
 embaixada.

Les cavallers es do /
 nat seguir la noble fi:
 e labors oles glorio
 ses batalles en senyal
 de gran virtut. E la
 gloria antigua dis Brechs es obli
 dada p volaltres: mas la granea ol
 seu nom no pora james pterir tāt
 cō duara la memoria de Troya
 E com la majestat del senyor Em
 perador subsehesca en virtut e bon
 dat de cavalleria anaquells glorio
 sos antichs cavallers Brechs. Es
 mereixedoz p la sua gran dignitat
 e humanitat o senyorejar tots los

Reya del vniuers mon. **E** com lo
Solda e lo grā **T**urch no temēt
deu ni lo blahme dela gent del mō
ari de crestians com de mozos: cō
sien encozreguts en les penes de gē
tilea e de caualleria volent pendze e
ocupar ab violencia lo titol e digni
tat imperial: pezque yo confie en lo
diuinal auxili: car deu qui es conei
gedoz d totes coses me dara virtut
que yo dare mort al **S**olda e al
Turch e sera manifesta la veritat
dela llur gran maleia que han feta
ala majestat del senyor **E**mpadoz
de hauer li leuat la major part del
imperi: e treballen en desposehir lo
del tot: de quem par que es cosa de
molt grā inhumana crueltat hon
pjudiquen e encatiuen lur honoz e
fama. **E** per tots aquestes coses /
dūs dites direu al **S**olda e al grā
Turch q yo per res aprezent nols
daria pau ni treua: si ja ella no jura
uen al alquibla en presència de tots
los bōs cauallers qui de honoz sen
ten q dms temps de. vi. mesos ella
e tots los seus ixquen fora d tot lo
imperi e restituixquen totes les ter
res ques han ocupades d l imperi
E no pensen lo que vich ho digua
per menyspreu de vrēs senyors ni
per specia neguna de supbia **S**ino
sols per no perdre adeu p la bona
justicia que tinch per la mia part p
go coz se que en aquests fest tendze
molts jutges e pochs aduocats e
dona fi e son parlar. **L**euas lo em
baixadoz **A**bdalla salomo e feu pzi
cipi atal resposta. **D**iniqua fortuna
comvens prospera al nouell capita
sent li obtenir triūpho de victoria
dela passada batalla ab molta glo

ria honoz e fama virtuosa en gran
dan del poble mozischo e dela anti /
gua senyoria de aquell. **E** p sfozgar
lo teu virtuos animo capita senyor
te vull mostrar esser de tant consel
ler cō enemich: reduynt te a memo
ria aquelles coses qui conseruen e
augmenten la tua honoz e fama.
La qual la voluble fortuna ta con
sentida mostrāt te en tots tos fets
valētissiz e discret capita: e deº guar
dar de no pdr aquella honoz e fa
ma gloriola que deu esser donada
als cauallers q vsen de virtut. **L**os
Romās en llur temps foren stats
contents dela tua prospera fortuna
la qual de present has obtēguda la
q se mostra ab senyal dela tua grā
virtut oblidada la granea del teu
nom: mostres en tu majestat real.
No penses tu yo demane pau sots
menaces de batalla: e com fer nou
voltras spera aquella peral quinzen
dia dela luna ala qual vendra tāta
multitud de gent moziska que la ter
ra nols poza sostēir. **E** laui salamo
Abdalla gira la cara deuers lo riu
nomēat **T**rasimeno e dir. **O** paci
fich **T**rasimeno coz veig la tua ca
ra blanca. **E** ans que pallen molts
dies seras tot sangonos **L**es quere
les serā molt grans e la publica fa
ma ira per tot lo mon. **E** la lamen
tacio que fas capita virtuos del teu
Emperadoz not deuries de res ad
mirar: car tant com lo regne es pº
noble e mes excellēt e poderos tāt
han major enueja: los vehins que
prop li stan de possehir aquella. **E**
pgo los **G**rechs tostemps haurā
mes cruels enemichs: e batailles
mortals. **E** no es justa cosa axi coz
Q.iii.

tu dins p duple ò tu n'òls grechs
sen tornassè en llur terra tāt s'K eys
e grans senyors coz hia tenint ella
la major part dela senyoria del im
peri e vosaltres la menys. Lo mil
loz que pots fer tu e los te^s es que^s
afereu ab la vostra fe axi com deuè
fer bons crestians. E pres comiat
de tots: e com foren prop del lk iu
Tirant los trames grās donati^o
atots los embaxadors e ella loy re
graciare molt. Passada tota la gèt
ab la petita barca. Tirant ordena
que aquella nit Diafeb^o partis ab
molta gèt de peu e ò cauall ab tots
los presoners per anar a Constāti
noble. Apleguat Diafeb^o prop de
la ciutat tot lo poble axi homes cō
dones li exiè per los camins p veu
re los ploners que portauè. Com
foren en la grā plaça lo Emperador
ales finestres ab totes les dames:
tots los carius veniè ligats ab coz
des vns apres daltres ab la bande
ra del Solda e dels altres que pre
los haviè rosegant les per terra en
senyal de victoria. Lo Emperador
e tots conegueren Tirāt esser stat
vencedor: e tots los canallers foren
exaltats e la victoria son molt glo
riosa e alegre. E Diafeb^o dona al
Emperador ò part de Tirant. iiii.
milia e .ccc. presoners liberalment
perque los Grechs conegueren la
sua virtut e grā liberalitat. Lo Em
perador los feu pendre e posar en
bona guarda. Apres Diafeb^o pu
ja alt e feu reuerencia al Emperador
e ala Emperadriu e ala excelsa Pzi
cessa: apres atotes les altres dames
Lo Emperador lo feu desarmar al
li dauant ell e feu li dar q's vestivna

roba destat brobada de'oz e de per
les largua fins en terra pq nos re
fredas: e feu lo seure en vn icabel da
uāt la sua cadira e totes les dames
en torn ò ell e feu li recitar del dia q
de alli partirè fins al p'sent dia tots
los actes que fets havièn. E reure
podeu que Diafebus nos oblida
res q fos en honoz e la hoz de Ti
rant. La gloria que de tā singulars
actes lo Emperador senti nou cal
demanar: car si lo Emperador ne
staua content molt mes ho era la
Princesa: e Diafebus aquella nit
son bē seruit dins lo palau de totes
les coses necessaries: e tots los serui
dors seus: e no comportarè que al
tri lo seruis sino donzelles. Apres
lo sopar lo Emperador pres la filla
Larmesina per la ma e Diafebus
pres la Emperadriu del braçe entra
ren sen en vna cambra que havièn
aparellada per a Diafeb^o ab totes
les dames: e tots li febiè molt grā
honoz: e Diafebus dona òl genoll
en la dura terra e regracia molt al
Emperador e atotes les dames la
molta honoz que li febiè. E stigue
ren plāt fins ala mija nit dela guer
ra e lo Emperador demanant lo ca
pita que havia al cor defer: e Dia
febus li dix que certament nos seu
sava en neguna manera del mon q
en breus dies no aguessen vna fort
e cruel batailla. Lo Emperador p
que Diafebus pogues reposar par
ti dela cambra ab totes les dames
e no volgue consentir que Diafeb^o
ixques dela cambra. Lendema lo
Emperador conta los presoners e
pres òl seu tresor. xv. ducats per cas
cu presoner: e donals a Diafeb^o per

Quella donas al capita. **E**o la **P**ri
 cella conegue que **D**iafebus era fo
 ra de sabenes trames li adir que vi
 gues ala sua cambra: e **D**iafebus
 no desijaua altra cosa sino que po
 gues plar ab ella e ab **S**trepbania
 dela q̄i ell era molt enamorat. **E**o
 la **P**rinçessa lo veu p̄stament l'oir.
Lo meu bon jerma quines noues
 ma portau de aquell virtuos cauall
 ler qui te la mia anima catiua quāt
 sera aquell dia que yol veure: e quel
 pugua tenir p̄p̄p de mi sens recel
 negu: car ab veritat poden creure q̄
 mes lo d̄sig veure q̄ atotes les coses
 del mon: mas yo lo ben certa q̄ ell
 p̄sa molt poch en mi. **E** lo que ell
 falleix per natura you recobre per a
 mor atoꝝguat vos bona se conei
 xeren que yo dich gran rahō e veri
 tat. **R**espos **D**iafebus e dix. **L**es
 paraules afables que la cellitut de
 la majestat vostra ha dites alegra
 rien la anima de aquell famos /
 caualler si les agues hoydes que la
 sua anima fora exalçada fins en lo
 nouen cel. **C**om la fama del vostre
 nom resplandeix sobre totes les al
 tres donzelles del mon en gracia
 bellea virtut e dignitat e yo no seria
 sufficiēt apoder satisfer en paraules
 ni en obres lo gran donatiu que la
 cellitut vostra lia offert dela vostra
 noble persona. **P**erque humilmēt
 e deuota vos regracie per part de a
 quell virtuos **T**irant. **E** per mi of
 fir avostre alteſa la persona la ania
 e tot quant he posat atot perill pla
 majestat vr̄a: e promet vos ab pu
 ra fe en res james fallir vos. **M**as
 la majestat vostra ma fet admirar
 deles paraules offensives que la al

teſa vostra ha rasonat d̄ inculpat
 de poca amor: aquell qui es tot pu
 ra amor: car **T**irāt per natura no
 te negu defalt ni de amor ni de ho
 nor ni de res qui fos en derogacio
 dela excellencia vostra. **E** si sabia la
 cellitut vostra los treballs que pas
 sa per la vostra amor nol inculpa
 rien de res ans loy p̄d̄zieu en algū
 comte: car cascūa n̄ ita armar fins
 passada mija n̄ it cō si agues entrat
 en batalla e tots los del camp doz
 men e reposen: hi ell vogeix e cerca
 tot lo camp: e moltes voltes ve ab
 la pluja aleſquena. **E** coz ve ales su
 es tendes veſſen d̄zet am̄ie presta
 ment me parla de vostra alteſa: e si
 plaer li vull fer ne servir done li du
 es hores de vida e toſtemps es allī
 la majestat vostra p̄sent. **E** si entra
 en fet darmes no inuoca sanct ne /
 gu sino lo nom d̄ **L**armesina: e yo
 moltes voltes loy dich perque no
 inuoca ab lo nom de **L**armesina
 algun altre sanct perque li ajude en
 les batailles: diu me que p̄ res non
 faria: car aquell qui amolts serueix
 no serueix anegu. **L**a **P**rinçessa p̄
 nia molt gran plaer en lo que **D**ia
 febus li recitava de **T**irant. **D**ix
Strepbania p̄ix vosaltres haueu
 parlat la t̄ada ve am̄i supplich vos
 quemvullau hoyr. **D**igaume seny
 ora per vostra noblesa: qui es aq̄l
 qui mereix esser digne deportar co
 rona de **E**mpadoꝝ sino **T**irant: q̄
 es aquell qui es mereixedoꝝ de esser
 vostre marit sino **T**irant. **E** vos
 senyora tenu lo be en les vr̄es m̄as
 e nol volem pendre algu diavos ne
 peneſiren: car hom deu amar ala
 guita amen: yo se be que **T**irāt no
 q.iii.

ama a vostra alteſa per los b̄es ne per la dignitat que vos tenui: mas labeu perqueus ama p les virtuts que la vostra noble persona poſſe / heix: que anau cercant melquina o ſenyoza en tot lo mō no trobareu caualler qui abell ſe pugua igualar. E vōſtre pare no deſija altra coſa en aqueſt mon: ſino queus ves caſada. Elqui podeu vos p̄dre milloz que aqueſt joue diſpoſt valentiſſim en les armes liberal animos ſauie o ſtre en totes coſes mes que tot altre pque deu nom ſeu ami filla del Emperador: e que vos folleu **Stephania**: e yo **Larmelina** yo aſegures que ſos en la mia persona no li fora o negat: e ſi ell me alçaua la falda o l meu brial: yo li alçaria la mia camifa que ell no ves ell cōtentaria en grā part. E ſi vōſtra alte a pren algun **Key ſtranger** que ſabeu ſi ſa ſara viure ab dolor. E ſi preniu algu de aqueſta terra parlar contra mō pare: lo qual p major dignitat deu eſler vōſtre marit. E com vos volreu jugar ell roncara: com volreu parlar ell volra dormir. Si p̄niu lo **Duch de Pera** no es pertanyet a vōſtra edat. Aq̄ſt es lo q vōſtra alteſa ha meſter q ſapia guardar de mal a vos e tot lo imperi el ſapia defendre e augmentar axi cō ſa. Aqueſt es aquell qui ſa ſara cercar tots los racons dela cambra a des tota nua ades en camifa. La **Prinçella** reya molt fort o ſo que **Stephania** dehia. **Dix Diafeb** ſenyoza **Stephania** digau me per vōſtra noble vna veritat. Si la ſenyoza **Prinçella** per bona ſort de **Tirat** lo prenia per marit: vōſtra

merçe aquí p̄dria. **Diafeb** ſenyoza **Dix Stephania** yo ſas cert q ſi la bona ſort aporta que la ſenyoza **Prinçella** ſia mulier de **Tirant**: yo p dret a raho pendria lo mes acostat parent ſeu. Si p linatge de parētelch ha de eſler: yo per dret a raho hauria de eſler aqll majorment perq lo obediēt avrā merçe. **Axi** com **Tirant** es ſtat dela majeſtat de ella q tot lo mō ſenyozeja p bellea e dignitat: donchs ſia de vrā bona merçe acceptat me per cambzer major dela vōſtra cambra: e quē beſeu en ſenyal de ſe. **Ami** no leria juſta coſa ni honeſta **Dix Stephania** q yo ſes nius atorguas negua coſa ſens manament de ma ſenyoza: la qual ma criada de poca edat majorment en p̄ſencia de la majeſtat. **Diafeb** dona dels genolls en la dura terra e ab les mās pleguades luplica ala **Prinçella** axi deuotament e humil com ſi ſos vna ſanta de paradís q lay leixas beſar: e p molt que la ſuplicas tal licēcia no pogue obtenir **Dix Stephania**. **Cor** endurit a / crueltat james ſes volgut inclinat a pietat per moltes ſuplicacions q li ſiē ſtades fetes ala majeſtat: e no ſera james alegre ne contenta fins arant q yo veja ab los meus holls aqll gloriōs **Tirant**. **Ay Diafeb** jerma **Dix** la **Prinçella** ara de p̄ſent nom demaneu coſes ijuſtes car no porieu ſubuērtir lo virtuos abit de mō coratge: e ſtant en aqueſtes plaſents rahōs: lo **Empador** trames p **Diafeb** p q parts p̄ſtament e ſen tornas al cap. Engueren les guardes dela mar: e digueren al **Empador** com .v. na^o groſſes venien o le

nant. E lo Empadoz duptant no fossen de Benonesos detingue aqll dia que Diafebus no partis: e feu posar molta gèt en les lues na'e galeres que en lo port eren. Com les na' fozen apleguades saberen com lo Mestre de l'odes les trametia ab gent darmes: i'q en terra lo bõ Prioz de sanct Johã ab molts canallers dela creu blanca: e Diafebus staua en lo port voza mar ab tota la sua gent sperant los. Com se veren conegueren se: e Diafebus los feu molta honoz anaren en temps al grã palau del Empadoz: e trobaren lo aiegut en son stat. E lo Prioz de sanct Johan feta la reuerencia feu principi a tal parlar.

Capitol. cxxxix.

Com lo Prioz de sanct Johã parla ab lo Empadoz.

Erenissim senyoz per manament de aqll reuerent e virtuos lenyoz lo gran Mestre de l'odes los trametesos agi: Sabet com aqll famos e magnanim caualler e dels bons lo mil loz Tirant lo blanch seria en ser uey de vostra alta majestat e capita general de tot lo imperi. E p causa de ago mon senyoz lo gran Mestre li tramet gent de cauall e de peu en nōbre de.ii. milia homes paguats per a.xv mesos ab q pugua milloz servir la alteza vostra plauria saber en qna part es. Lo Empadoz fa molt gran plaer en la llurvenguda abraça lo Prioz e dix q ells fossen molt ben vèguts e feu li molta ho

no: e atots los q ab ell veniè: regre ciant al Mestre la sua molta virtut e gètilea E feu los dar molt bones posades e tot lo q aguerè mester p ala hūanal vida. Lo aguerè reposat. iiii. dies partiren ab Diafebus en cōpanyia e feren la via del cap. Lo fozen a.v. legues saberen cō Tirant era anat per pendre vna fort plaça: e sentiè los grãs colps deles bōbardes. Com Tirant veu vn grã troç del mur trencat descaualca e peu a terra dona lo combat: e acostas tã prop del mur que vna grã cantera li dona sobre lo cap q pleguat lo lãça p terra. Traguerenlo los se' ab gran treball de fossat: e en aqst pūter en aribats lo Prioz e Diafebus dauāt la vila. Los turches q dins e ren aguerè grã spant cō verè tanta gent: e pderen tota la llur sperança: e l'icart cō ague dat recapte a Tirant torna adonar cōbat molt fort ala vila: e per bella força la entrarè. Los turches fora de tota spança de victoria foren axi ardets amorir reputauè ellervictoriosos si fehiè morir molts dels crestians: po volien offer coneyrè la veritat: e la justicia poca q temien ab les llurs mās cruels. Empo entrada la vila tãts turches com trobauè tants ne matauè sens pietat ninguna. E axi passaren tots per coltell temeros: e lo Prioz de sanct Johan son encara a tepe en lètrada olavila e la sua gèt ague pt dela roba: e son ago senyal p aells d'èr victoriosos: anarè al lit honstana Tirant e aqui splicarè li tot lo q Mestre los hauia manat. Com lo Prioz son dauāt Tirant feu principi a paules de semblat sul.

Capitoll.

Com lo prior de sanct Joan
splica la embaxada a Tirant.

Eguint lo costum d'aquells qui sō posats en art d'caualleria no so sens gran admiracio vent la fama gloriosa que sesten per tot lo mon dls singulars actes que vos senyor Tirant feu de caualler virtuos socorrent als desamparats. Com lo vostre glorios costuz sia tal: car als temerosos les coses perilloses que parepacio de llurs honors son obliguats: mols es lo veure de aquelles acoruat: com per speriencia se mostre que en lo orde de caualleria lla hon es lo major perill es la major honoz. E vostra merce tostemps pren lo major perill: per obtenir la major honoz volēt emitar los antichs gloriosos cauallers La fama dels quals james poza preterir: per que los virtuosos actes vostres resplandeixen en fama gloriosa digna de immortal recordacio. E tenint de aço plena noticia aquell reuerēt e virtuos senyor mō senyor lo Mestre de Rhodes cōvos sia molt obliguat: que per la vostra gran virtut e bondat lo socorregues en lo tēps dela sua grā necessitat e atota la sua Religio. Tramet amī com a capitā de dos milia homens entre de peu de decauall ab aqsts cauallers del seu orde. E yo hi ella volē star a obediencia dla senyoria vostra d tot quant nos maneu: Tirant re gracia al Mestre e aells la noble valensa que li fehiene: dir ho ab tan

gran tanyne que no podia parir per lo gran dolor que tenia al cap. Los metges vengueren e prengueren caps d molto e feren los be bullir ab bon vi: e ab estopades posauen lin sobre lo cap: e al mati vinēt se troba molt be. Deixaren la vila be prouehida dela gent dela terra mateixa: perço com la senyoria dls turchs los era molt cruel e dura: e tornarē sen al camp. E per alguns dies tota la gent del camp reposa. Com foren al quinzen dia dela lunavengueren los turchs axi cō los embaxadors hauien dit: e pleguaren fins al cap del pōt. E lo vn cap stava ala vna part del riu: e laltre cap alaltra: e lo pōt en mig era rōput. E primerament vingue la batalla del gran Turch: e era capitā son fill perço com ell encara no era guarit dela nafra del cap. Apres venia lo Rey de Asia ab la sua batalla: Apres venia la batalla del Rey de Africa. Apres venia lo Rey de Capadocia. Apres venia la batalla del Rey dArminia. Apres venia lo Rey de Egipte ab la gran baraila: lo qual era molt valentissim caualler e de gran animo e molt destre en les armes. Entre tots los moros noy hauiā tan singular caualler: e quī mes coses en la guerra enprengues. Apres venien moltes altres batailles de molts altres grans senyors. Allí era en ajuda de ells lo fill del Duch dCalabria. Lo duch de malfi. Lo Conte de muntoro. Lo Conte de cerserta. Lo Conte valentino. Lo Conte de burgença. Lo Comte de alacri. Lo Comte de fundi. Lo Comte

de Aquino. Lo Comte de muro
 E molts altres comtes e barons q
 hauien pres sou del glan Turch e
 del Solda: e calcu dia los donauē
 mig ducat per langa. E als de peu
 mig flori. Apres que tots foren a
 plegats contaren que portauen .cc
 lx. batailles. Com foren atedats fe
 ren posar les bombardes en orde.
 E lenda ma tiraren tan fort e ta lo
 uint q fon forçat a Tirant mudar
 lo camp alt en vna montanya molt
 prop del Riu en la qual montanya
 hauia moltes fonts de fina aygua
 e gran praderia. Auegudes totes
 les bombardes tirauen justades al
 colp: e p clar sol que fes la terra en
 fosquien car passades .dc. bombardes
 portauē entre grans e poques. Si
 be sen hauien moltes perdudes en
 lo camp com foren venguts. Com
 los de Tirant veren tanta get sta
 uen sbalayts de tan gran nombre
 de gent de cauall e de peu: molts ni
 hauia q volgueren esser cent legues
 luny de alli. Altres ni hauia qui se
 hien granisforz pensant com teniē
 tan bō capita els donaua molt. E
 los diners que lo Empador dona
 a Diafebus dels presoners. Com
 Tirant los ague rebuts los dona
 dos Comtes quels repartissen en
 tre tota la gent hi ell nō volgue res
 E coz loy debien: debia la honoz
 sia mia e lo profit sia de vosaltres.
 Com lo Solda veu que no podia
 passar lo Riu per dar batalla als
 crestians feu prestamēt adobar lo
 pont. Com Tirant veu que lo pōt
 se adobaua ana ab .iiii. a vna legua
 de alli hon hi hauia vn gran pont
 tot de pedra picada E a calcu part

Si dit pont en lo cap hauia vna ro
 ca e sobze aquella roca de calcu /
 cap hauia vn petit castell. E coz lo
 Solda ague conquistada tota aq
 la terra vengue en aquell pont: e ja
 mes lo caualler senyor d aqlls dos
 castells se volgue concordar ab ell:
 per molts donatius que li prome
 tes: car james volgue dsconeixer ni
 esser ingrat a deu ni a son senyor na
 tural qui era lo Emperador. Ans
 de aqlls castells del pont fehia mol
 ta guerra ales viles e ciutats quel s
 turchs preses hauien. E pço de ne
 cessitat lo Solda ague d fer aquell
 pont d fusta perque la sua gent pas
 sar pogues per dar complimēt ala
 conquesta del imperi. Com Tirant
 fon al castell parla ab lo caualler q
 haula noz Mai vehi: e tenia vn fill
 molt dispos: e valentissim. E lo pa
 re tenia lo vn castell: e lo fill teia lal
 tre. E tenia calcu .xxx. rocons e eren
 se fets molt richs ab la guerra: e lo
 fill bres molt gran amistat ab Ti
 rant que molt poch se partia de ell
 Aquest hauia nom Ypolitus: e lo
 pare e lo fill preguaren molt a Ti
 rant perço com sabiē que era ta va
 lentissim caualler e molt venturos
 en armes li plagues donarli la ho
 nor de caualleria: e Tirant ho feu
 de molt bona voluntat: e Tirant
 ague fustes e feu dins vn bosch tal
 lar molts albres los mes sechs q
 trobar pogueren. E prengueren
 mida dela amplaria del Riu. E
 prengueren bigues: e peguaren les
 vnes ab altre clauades ab grossos
 claus: e feren les tan largues que ba
 staren ala mida que haviē pta del
 Riu: e posaren aquelles bigues en

lo Ik in dāual lo pont de pedza: e d
bigua ab bigua clauarē bons cabi
rons grossos: e sobre los cabirons
clauaren posta en manera que dā
vn cap fins al altre stana en postat
com vn pont: e tot enpeguntat ab
molta pegua: com son acabat posa
ren vna cadena acaiscun cap e stana
liguat al pont de pedza e cobrizē lo
be de rama vert. E feu hi aparellar
totes les coses quey erē necessaries
Com los turchs agueren acabat
de adobar lo pont comengaren de
pallar la gent de peu apoch apoch
e totes les bombardes parades p
duple que si los crestians ventē po
guessen defendre lo pont: e la gēt d
peu dels turchs q eren passats: coz
Tirā ven passar la gēt dls turchs
los del seu cāp stauē molt: smayats
empero ab lo gran sfoz que ell los
dāua stauen algun tant aconsio /
lats feu tocar les trōpetes que tot
hom pujas acanall: e muda lo seu
cāp prop lo pont de pedza. Lō los
turchs verē leuar lo camp de T
rant presumiren que per temor fu
gien e ab major anio passauē. Lōz
lo Solda e lo gran Turch foren
passats ab totes llurs osts ab les /
batailles molt bē ordenades vnes
apzes de altres feren la via dels cre
stians. Com Tirant los veu prop
passa lo pont de pedza e atendas al
li voza lo pont. Los mozos vehēt
que era passat al altra part toznarē
cuytadament al pōt de fusta: com
foren passats feren la llur via Ik in
amunt per trobar lo per dar li ba /
tailla: e Tirant com los veyā prop
lenaua lo cāp e toznaua al altra pt
ago dura tres dies. Los turchs tin

gueren cōsell que era defer e les ve
vengueren p orde al Ik ey de Egip
te: lo qual ab anio sfozcat de caual
ler vent moltes diferencies que erē
entre ells feu pzincipi a tal parlar.

Capitol. xli.

Com lo Ik ey de Egite vota en
lo consell la sua intencio.

Dix als entenents lo
ver juhi dles nostres
diferencies e altercaci
ons. Amagat sia po
reu veure que ala si d
vn enbarag que hu dieu: neixē prin
cipis de molts altres: e ago fa mani
fest lo parlar de vosaltres per igno
rar lo mester dela guerra. E per de
claracio de ago es mester reduyr lo
present fet que la si de dues coses se
guir se puixē: per sperimentar si aqll
vos furtira per mijsa de bona conei
xenga: e ago per temor de no restar
en vergoyts. E aquesta si atenyet
la pozeu sius deixau de vostres cul
pes p atenyet libertat e honoz vos
posare en lo cami del que deuem
fer. Si donchs ab tan poca vergo
nya volen tancar los camins de li
bertat e dela sperada victoria qui
son vberts per aquils sap coneyter.
Ami no cōtenta honoz que ab pe
rill nos guāye. E per aquest sguart
dau me cent milia homens e yo hi
re ala vna part del Ik in: e vosaltres
restareu en laltra part E en lo tēps
que yols cōbatre vosaltres al mes
preft que pozeu lo socors nom sia
denegat. E per aquesta forma po
rem haure la victoria me desiam.

Empero la fi d'les coses benedictes
es remesa ala fortuna: e per ço com
som certs nosaltres t'eu molt mes
gent que no ells deu esser poch re/
duptada la batalla: mas la bona d'
liberacio de aquests fets sta en ma
de calcu e aqlla es loadoza. Tots
los capitans e grans senyors loare
la bona deliberacio del Rey de E
gipte. E lo Solda responnent dix.
Totes les coses del mon son mes
en opento que en fet: e lo desig meu
nom consent sia vist abvos confor
me en lo desorde de vostres parau
les desonestes en dir que ab c'et m'
lia homes los volem combatre cō
ells sien molt menys. Empero del
meu animo i forçat surt vna speran
ça de gloriofa victoria dela batalla
Beneu la meyrat dela nostra gēt
e yo p'edre l'altra. E anaquell qui la
fort vendra que done primer la ba
talla durāt aquella. Si l'altra part
voltra fer bondat no tement los pe
rills benedictes socorrent nos po
riem hauer vera gloria e honor: e
donaren fi en lo parlament. Los
Reys p'ngueren la vna part ab grā
animo: e lo Solda p's l'altra ab la
meyrat dela gēt passa lo pont. E
Tirant veu aço e que en mig lo te
nien e los vns stauen endret dels al
tres e lo Rei en mig. Dix Tirant
aço es lo q'yo tāt desijaua. Leua lo
camp qui staua deuers los Reys e
feu polar totes les tendes e car
ruatges dis los dos castells e tots
los patges: e Tirant detigue la gēt
sua tant com pogue perço que vin
gues la nit. E ans q'lo sol aguel pas
sat les colones de Hercules Tirant
passa lo pōt deuers aqlla part hon

solia d'primer star: e feu pujar tota
la gent de peu en vn mont fort qui
staua endret del cap del pont. E oz
tota la gent de peu son pujada: feu
pujar les quadres d'la gēt d'armes
vna apres d'altra. Lo Solda q' sta
ua en aquella part que veu quasi to
ta la gent que sen eren pujats p' dar
deles falces dela montanya la ba
talla: e veu que no restauē sino. iiii.
squadres cuyra d'uers aquella part
e feri en ells e feu los fugir fins alt
ala montanya: e mataren .lx. cristi
ans: e Tirant se retrague tostemps
sent armes: e son ja nit scura. Los
turcs deuallaren al peu dela mō
tanya e aqui se atedaren pensant q'
lendema venint lo dia los pendriē
tots sens fer neguna defensa: e q'ls
trametriē catius en llur terra: pero
lo Solda no consenti que tota la
gent descaualcassen per duple q' en
la nit los cristians no ferisien en lo
camp axi com hauien fet altra vol
ta. Com Tirant son pujat en la mō
tanya troba tots los cavallers e /
grās seyors ab lo major d'conort
del mon: los vns anauē dels al
tres della plozant e jamegant sent
molt trist e adolorit cōport diēt q'
ara los conenia esser presos e cati
en poder de infels. E Tirant los
veu axi star ajustats atots e dix los
les següents paraules. O cavallers
virtuosos com no teniu recort d'la
gran offensa que feu primerament
adeu e apres al orde de cavalleria q'
si eren bones no tendrien menys a
nimo que vosaltres que deuriem a
nimar als altres: no teniu vergo /
nya de lamentar vos: e mostrau re
nunciar ala art de cavalleria e esser

venguts sens fer resistència ninguna
 La vostra natura me apar eer vni
 da ab antich abit de ploz e d' poch
 animo: e seria menys mal per avos
 altres offerissen de volutat la vida
 per la honoz que no fer tals coles
 ab tan grà desorde com feu e ab tã
 ta confusio e vergonya. E com te
 nin vanes les presumpcions. Ley
 es imperial que aquell qui gosa mĩ
 rar la cara dls enemichs basta avẽ
 gre aquells. Solamẽt vos vull dir
 e preguar si semblants preguaries
 pode hauer loch en volatres qus
 vullau sforçar de be afer: e ab la aju
 da de nostre senyoz e dela lya sacra
 tissima mare senyora nostra yous
 fare senyozs de vostres enemichs
 dins. in. hozes: e les labozs e la glo
 ria dela batalla augmẽtara en vos
 altres. E quasi tots restaren acõso
 lats deles paraules del capita: sino
 lo Duch de Macedonia que ans q
 lo capita se deixas dfer armes. Lo
 Duch trames vn scuder seu auisat
 del que tenia de dir al Emperador
 Com aplegua prop dela ciutat del
 canalca: e deixa lo rosi mostrand q
 era fogit del siti: e venia ab tots los
 hulle plorosos. E lo poble qui en
 tal disposicio lo veren venir tots a
 nauen seguint lo. Loz fon dins lo
 palau troba alli molta gẽt e dix. A
 hon es aquell desauenturat q's diu
 Emperador. Puja alt en la gran
 lala: e pstant ho anaren adir al
 Emperador com era vẽgut. Albi
 scuder del Duch de macedonia lo
 qual venia ab grans lamentaciõs
 E lo Emperador txeque cuytat de
 la cambra hon era la Emperadriu
 e la filla. Com Albi veu al Empe

radoz leixas caure en terra arancat
 se los cabells d' cap bates los vlls
 e la cara: e axi feu son grã dol. Per
 cert dix lo Emperador aqst scuder
 deu portar molt mala noua segõs
 los senyals que manifesta: yot pch
 amich nõ fages mes penar digues
 me quin mal es aquest. Lo escuder
 alça les mãs deuets lo cel e dix. La
 virtut porta ab si dolor deles coles
 mal fetes pux nos dispon abe afer
 car cascu es causador de los mals si
 ab bona e discreta dliberacio no fa
 lo que deu fer e es tẽgut. Nos deu
 dolre dls mals q lin lequẽqn: car
 vos hauen volgut delagraduar vo
 stres capitãs e vasalls e darho als
 strangers d' mala fama homẽs en
 res no coneguts que de vils condi
 cions porten llur sobzeuesta. E lo
 imperador pux vos mateix hauen
 fet lo mal: raho es quen porteu la
 pena: E sabeu quina sera que en /
 loch de obsequies diran pervos lo
 psalm d' maledictio: perço com ha
 uen pcut avos mateix: e atots los
 vostres: car hauen volgut leuar la
 successio del impi anaquell famos
 e illustre senyoz lo Duch de Mace
 donia: per dar la a vn vil hom strã
 ger qui ha pcut aell e a tots los d' l
 camp: e es fugit q no saben hon ses
 Al merit ala persona del Empe
 rador condam: per cert milloz vos se
 ria en aquest poch temps q la cle /
 mencia de deu vos spera: anassen en
 parts stranyes fent penitencia: e plo
 rant lo gran dan de vres vasalls: e
 seruidors de tanta gent q es morta
 e farien smena dls vres peccats: car
 menispzyant la sua ira per los vres
 demerits que tanta es la mortal /

dat dels crestians que no m'hi basta
 seny ni saber per apoderar ho recitar
 car los moros los tenien afeijats en
 vn petit mont sens que noy tenien
 pa ni vi ni aygua p als caualls ala
 hora d'ara ja deu eere tots morts:
 yo men vaig ab molta dolor. E
 vos condem. Emperador restau
 ab la vostra. Delauenturat o mi
 dix lo Emperador com me sollicita
 la miserable fortuna q' apres de vna
 alegria ve prestament vna gran tri
 storia: aps o vn mal ne venie molts
 Ara es perduda tota la mia spera
 ca nom resta sino que vaja medicat
 per lo mo desemparat de tot be. E
 ab a qstes e semblats lamentacions
 sen entra en la cambra e llangas so /
 bre lo lit sent gran e adolorit com
 port dient que val esser senyor e se
 nyorejar lo impi. Brech puix tich
 aperdel. Quem valen tants bens
 de fortuna com tinch que o aquella
 aja esser despoheyt. Quem val te
 nir filla honesta e bona que no pu
 gua succehir en los meus bens. E
 p mos grans peccats e culpes ven
 rens catus en poder o infels. Que
 val tenir muller dones e donzel /
 les quim serueixquen: e veurem ser
 uent de moros e les dones e dozel
 les esser osonides per aquells: quat
 sera adolorits los meus hells qui
 tal cosa pozan veure: yo crech q lo
 meu cor rompra de gra dolor. La
 Princesa se acost a son pare per a
 consolarlo: car la Empadriu e les
 altres dozelles no era negu qui les
 pogues aconsolar dela gra tristia
 que tenie. La fama ana per tota la
 ciutat dela mala noua e tota la get
 fechien molt grans lamentacions p

los amichs e parents que pensau
 que ere mort. Les quereles deles
 mares ere manifestades per los ba
 timentes e plants alcauen los hells
 al cel e plozauen la publica fortuna
 axi com si ja la ciutat fos pla p los
 enemichs. Leixen les star ab son dol
 e tornem a Tirant que fa. Auent
 animat Tirant los cauallers ab la
 sua exortacio stigueren en gran spe
 ranca confiant dela gran prouiden
 cia del capita. Tirant deixa bona
 guarda alt en lo camp molt ben vi
 sitat per ell e ben confortada la. get
 e pres vn home ab si: e per les spat
 les dela montanya que p negu no
 son vist deualla. Com son baix da
 nall vn arbre deixa les armes e ab
 cuytats passos ana prop del castell
 o senyor de mal vehi. E axi co ere
 restats cõcordes de senyal pres du
 es pedres vna en cascua ma: e feria
 la vna ab l'altra. Sentint lo senyor
 de mal vehi lo senyal conegue aquil
 esser Tirant: e vbertes les portes o
 pont ell entra e troba totes les co
 les necessaries per al que mester ha
 nia. Primerament feu pendre molt
 oli e alquitra en gaudetes o fust e pe
 guta e sofreviu e altres coses q han
 disposicio del foc encendre. E ps
 molta lenya seca e en aquell vexell
 o fusta que havia fet tot ho feu po
 sar de sus e liguar dues cordes vna
 en cascua cadena del vexell largues
 E dos homes se posaren dins vna
 petita barca que tenie alli p petreca
 en lo llux: e cascu de aquil portaua
 la vna corda en la ma: e desligat lo
 vexell ab la corret anare llux anall
 e Tirant los dix que no posassen
 foc sine que fossen prop del pont.

E anāt **I**u anall: coz eren en loch
 que lo **I**u febia alguna volta que
 lo vexell no poguera passar: tiraue
 lo cap e afluyrauen laltre: e lo vexell
 anaua de punta: e com volien que
 anas atrauers e igualaue les cordes
 e la uoz pnia tot lo **I**u de ample
Com los turchs veren tan gra fla
 mes de foch per lo **I**u anall tots
 se tengueren per perduts. **E** lo **S**ol
 da deien para lo camp e tots los al
 tres e tan corret cō pogueren fer la
 via del pont de fusta. **L**o **S**olda p
 q tenia bon cauall atēgue vn poch
 primer que lo foch pleguas al pōt
 passa e molts altres apres de ell. **E**
 si los homes aguessen fet lo mana
 ment del capita que aguessen poiat
 lo foch mes tart no sen anaua ne /
 gu que no fossen stats morts o pre
 los. **E** al passar que febien p lo pōt
 molts mozos ab los rogis ne ana
 uen en la aygua per la gran pressa
 q tenien de passar al altra part. **L**o
 foch son tan grā que en poch spay
 tot lo pont son cremat. **E** restaren
 per passar lo pont. **xii**. milia perso
 nes en sus entre de peu e de cauall.
E resta alli lo fill del **D**uch de cala
 bria: e lo **D**uch dandria: e lo **D**uch
 de **M**elfi: e lo **C**omte de burgença:
 e lo **C**omte de mōtozo: e molts al
 tres capitans qui eren d'caualcats
 e ab la grā pressa del foch. **E** ab lo
 gran duple que tenien d'la crestiās
 que no vinguessen p ferir sobre ells
 tots fugien q no sperauen los vns
 als altres. **C**om **T**irant veu anar
 lo foch p lo **I**u puja cuytadamēt
 hon erē los seus ab molta alegria
 qls troba e quasi tots acanall p vo
 ler guāyar d'la roba dels enemichs

E **T**irant james bovolgue consen
 tir: dientlos ara no guanyareu ho
 nor ueguna e d' ma haurem la ho
 nor e la roba. **A**b tot aço lo capita
 feu fer molt bona guayta aquella
 nit: no pot esser q tota la gēt sia pas
 sada qual seria q ab desesperacio vē
 guessen aterir sobre nosaltres. **E** en
 gut lo clar dia e lo sol sobre lo no /
 stre orizon. **L**o capita feu tocar les
 trompetes e tot hom puja acanall
 e feren venir los patges: e lo car /
 ruatge e alt per la montanya ana
 tota la gēt. **E** tornarense apolentaz
 llurr real en lo loch hon lo auie ja
 tengut dela montanya. **E** de allive
 ren la gent que era restada: e per al
 guns cauallers son dit al capita q
 denallallen en lo pla e quels donai
 sen la batailla. **I**u espos **T**irāt puja
 haurem obtenguda la delijada fi: e
 tenim bon dret: e tenim libertat de
 fer de ells lo que volrem fagam ho
 ab discrecio: car mes es anolaltres
 perdre vn caualler que si ells ne per
 dien cent. **P**ero vous profit d' ma
 en aquesta hora pozeu anar eveniz
 en mig de ells que p negu no⁹ sera
 feta sino honor. **D**ia feb⁹ qui ven
 los turchs qui stauen en gran con
 goixa pensa en la honor e delit de
Tirāt pres li lo anell d'la ma: dixt
Tirant: cosí que volem fer: dix **D**ia
 feb⁹ vull trametre **P**irim⁹ al **E**m
 perador tants dies ion passats que
 no han sabut res de nosaltres. **L**o
Emperador se aconsalaravn poch
 de aquesta noua: e la senyora **P**rim
 cessa ab les altres dames sen glozie
 jerā d'la forma de aquest acte com
 es stat fet. **P**rech vos cosí dix **T**i
 rant que li trametan adir q vingue

les nans e galeres ab farina: e ab virtualles ans quen passés fretura. **P**rimus se parci. **L**om fon ala ciutat de Constantinoble ven totes les gèrs molt tristes e adolorides: e les donestores plozoses: entra p lo palau e troba pijoz ab les cares totes arapades: les vestidures röpudes totes quantes lo vehien no li debien res axi com de primer solien. **L**om sco meria algu noli volien respödre. **A**quest pensa que lo Empador fos mort o la Empadriu o la filla. **P**as la avant en la grã sala troba allí alguns homès que ell coneixia: e ven los star molt adolorits: altres que stauen agenollats sent orö. **A**lres que plozauen e malabiè tota natura. **E**l costas a hu de aqlls quis lamentauè e ab batcaven li de mana lo Empador si era mort o q era la causa de tanta dolor que ella mostrauen. **E** aquell responen dir. **L**os traydors lèguint lo stil de canalleria de Judes ença no fon seta tan grã tracio coz los teus han fet. **E** sino que pietat mo defen yo fera que de tu: o altre tal com tu nos admetera paraula neguna perq atot hom fos notori e manifest la gran maldat q los teus han fet: apartat dauât mi sino yot promet per los sancts de paradís defer te saltar pez la finestra auall. **A**qll abaixa lo cap e passa en vna altra sala mes adins e coneque lo cambzer del Emperador e ana rient deuers ell. **D**ix li lo cambzer per la strema e ösaforada alegria que mostres tenir coz tens atreuiment de acostar te ala càbra del senyor Empador. **A**ntich dix **P**rimus not donec desconort ne

gu: car dela dolor de vosaltres yo noy se reas: fea q yo parle ab lo Emperador: e si te dolor yo li dare alegria. **A**quell sens mes dir sen entra en la cambra dela Empadriu hon era lo Empador ab la filla e totes les donzelles ab finestres tancades sent allí cascuna son dol. **D**ix lo cambzer: senyor ala porta es venhur hu de aquella granstraydors qui ab a quel reprouat canaller vinia de **L**irant lo bläch: lo qual ha nom **P**rimus: e certamente deu esser fugit ö la batailla ab son senyor e diu que volria parlar ab la majestat vostra dix lo Empador ves dignesli q sen vaja ab tota mala ventura: e trqua dela mia terra: e que si yo trobe aell sti negu de son mestre yol fare lãçaz dela mes alta torre que en lo palau es: e com lo Empador debia aquestes panles peniau lo cor dela **P**rincessa cö si doblauen les dolors: car per molt mal e dan q **L**irant agues fet nol podia del tot oblidar. **L**om lo cambzer agues tornada la resposta al scuder. **D**ix **P**rimus: p la mia fe yo no men yre: car mon senyor **L**irant ni negu dels seus james feren tracio ni ferem nosaltres principiados de semblar maldat. **E** si lo Empador no vol q parle ab la alta: digan ala senyora **P**rincessa que trqua açi ala porta dela càbra e yo li dire tals panles que ella ne resta molt contenta. **L**o cambzer vol que ssoçar ö tornar ho adir al Empador: e dix tot lo que **P**rimus havia dit. **L**auors lo Empador dix a **L**armesina que irques a parlar ab ell: mas q nol fes entrar dis la cambra. **L**om la **P**rincessa son fora en

la sala ab lacara que treque molt tri
sta. Dirim^o se agenolla als seus pe
beia li la ma e aps feu principi a tal
plat. Sèyoza de gran excellència la
mia ania sta alterada ol mudamèt
grà que veig en la majestat vostra
de tots los del palau e dela ciutat :
car yo ignorant la causa ne stich /
molt admirat que no he trobat ne
gu de quants he interrogats q mo
haja volgut dir : pque haure agra
cia singular avrà altra que doneu
plena noticia q es la causa: e encara
stich mes admirat dles paraules q
per part del senyor Empador lo
càbzer ma dites . E si ala majestat
ol senyor Empador no li plau que
aql famos caualler mō senyor Li
rant tingua la capitania ni faga /
fets dignes de gloriosa recordacio
digua mo que pstamēt serem fora
de tot lo impi: e no passarē tāt tre
ballane pill ne freturara tāt fatigar
les nostres psones. Perque sèyoza
hoyni resposta dela celitut vostra
aquella reportare aql per qui lo tra
mes. Noydes p la adoloria Pri
cessa les paraules de Dirim^o ab les
lagremes als hulle li recita tot lo q
lo scuder del Duch haia dit. Lo
Dirim^o hobi tan gran male a do
nas deles mans al cap e responent
dix Sèyoza sia pres aql qui tal no
uesha porrat e tāt dolor ha mes
en lo cor dela majestat del senyor
Empador e vostra e de tota la ciu
tat e prenguen amice si Tirant no
es stat vengedor e no ha fet fugir lo
Solda e no ha cremat lopōt e no
te aserjats prop lo lk in passata. xx.
milia homes qvull q sien fets quar
tes dela mia persona. E per majoz

certentat ve^o aq lo sagell dela capi
tania lo qual ma dat Tirant. Loz
la Princesa hobi tan gloriosa no
ua ab cuytats passios e volutat stre
ma entra en la càbza hon era son
pare: e recita li tot lo q Dirim^o ha
ia dit. Lo affligit Empador p so
bre abundant alegria caygue ola ca
dura e smortis: ieren venir los met
ges e aqls lo feren tornar en son re
cozt feu entrar Dirim^o perq li fes
relacio dela bona noua: deconstrēt
que la sabe feu rocat totes les cam
panes dela ciutat: e anaren tots ala
iglesia majoz: e aqui seren labors e
gracies anostre lenyor du e ala sua
sacratissima mare dela grā victoria
que hauien obtesa. Com lozen toz
nals al palau: lo Empador feu po
sar en fort preso lo scuder q lo duch
haia trames: e Dirim^o supplica
que prestamet fes partir les na^o ab
virtualles p fornir lo cap. Ledema
parti Dirim^o ab moltes recoman
dacios q ien poria p a Tirant: p a
moltes altres e tornada la embaya
da Tirant molt admirat dles obres
ol Duch del Macedonia: no cura d
pus: puix la veritat era sabuda. Lo
dia q Dirim^o parti: los turcs ab
tota la e perança pōda coneyten
que dar la batalla no era cosa sabe
dora per aells e del mal le deua ele
gir lo menys que valia mes q do
narien apredo: e son fort que era re
stat ab ells aquell seny moro Ab /
dalla ialomo q altra volta era stat
trames per lo Solda per embeira
dor a Tirant: e deliberaren de tra
metrey aql. Lo qual posa en vna
lançavna touallola: e aq era ja pas
sada hora batxa en tot lo dia pas /

fat no hauríe mējat sino molt poch
ni de tot aquell dia. Tirant q̄ veu
lo senyal feu li prestament respōde
Abdalla salomo puja alt al camp
de Tirant: e presentas dauant ell
e ab gran reuerēcia e humilitat feu
principi a paules de semblant stil.

Capitol. cxlii.

Loz Abdalla salomo splica sua
embaixada a Tirant.

Quan admiracio tich
magnanim capita p
tu esser mestre de tal
mester com no has
pres lo Solda e tots
quants ab ell eren: car li agues vlat
del que la tua molta discrecio ha a
costumat en fer nou podies errar.
E per speriencia se mostra que totes
les coses que has volgudes empen
dre te son vengudes axi com a a de
lijada fortuna li es stat placent: coz
no ses mēys en lo aio que en la exe
cucio. Les tues virtuts encara que
no sien en noticia deles gentes fan a
tembre: perque saps saluar atu ma
teix e als teus. Aço son coses q̄ fan
augmētcar la tua gloria honoz e fa
ma. E venint al efecte del que vull
dir aquella miserable de gēt eyo ab
ells dauant la tua clemencia crida
fam fam. Si ala tua senyoria capi
ta magnanim sera placent fer nos
gracia de voler venir en alguna cō
cordia: ço es que la tua clemencia e
pietat los vulla perdonar la vda se
ries reputat p̄ glorios dins les poz
tes dels teus enemichs. E placia a
tu vlar virtuosament segons tu qui

est e no mires lo que elle volie vlar
contra tu q̄ hauien afer segons ella
qui son. Lo capita feu entrar lo mo
ro dins la sua tēda ab tots los qui
venien ab ell e feu los dar amenjar
atots que be ho haurie mester. Lo
capita feu ajustar tots los grans se
nyors: e demanals de cōsell de aq̄st
fet. E tots foren de acort del q̄ Ti
rant hauria dit ser en venir lo embai
xador. Abdalla: e Tirant li feu la res
posta en stil de semblants paules.
Loi Abdalla nosaltres no hauez
agut exercici de virtut: mas gloria
indostriosa. Pero la mia cōfiāça es
posada en la valor: puix tenin causa
de spimentar actes mes virtuosos
de cauallers no olvidant la ofensa q̄
han fet al senyor Emperador. E p
ço com veritat aduoca la mia part
confie en lo diuinal auxili ans q̄ pas
se molt yo dare al solda e als altres
ab les mies mās cōdigna pena e ca
stich: com tingue titol de justicia: p̄
que conegue q̄ yo no vull fer tot lo
mal que podia: lo contēt que portē
totes les armes offensiues e defensi
ues en mig de aq̄lla praderia: e ells
mateixs les hi portē no tots justat
mas de .c. en cent e los caualls ven
dran apres: e axi vull ques faça. Lo
embaixador pres licēcia del capita:
e torna sen e feu complir tot lo que
Tirant hauria manat. Com totes
les armes foren posades: lo capita
les feu totes pujar al camp: e apres
tots los caualls. Els turchs ho tē
gueren agrā gracia com nols febie
morir atots: car pensauen que enca
ra que fossen catius ab rescāt ne po
rien exir. Com no tinguerē armes
lo capita los feu venir al peu dela
E. ii.

montanya aquí se feu bat aménjar en gran abundancia e la sua gent o peu los guardanè: e Tirant deual la hon ella erè: e pa tots os duchs comtes e cauallers crestians: e feu los pujar ab ell alt en lo camp e feu los posar d'una gran tenda e aquí eren molt ben servits de tot lo que necessari havién p'ala humanal vida. Si be no era placent amolts cō lo capita los fehia tanta honoz cō ells no meritassen be ni honoz per esser venguts en ajuda dels mozos contra crestians. E la gent de Tirant los ho debien danant. E ells coneixent lo gran defalt que fet havién cessaven de menjar. E en aquí forma tingue Tirant los psoners fins que les naus foren vengudes. E lo capita no dixaua partir prop del al mozo Abdalla: p'les bones e discretes rahons que li debia vñ dia que tots los duchs: e grans senyors se leuauen o dinar preguarè al capita ses venir allí lo grā philozoph Abdalla. Com son vengut Tirant lo preguà que digues alguna bōa cosa q'profitas patota. Lō poze yo res dir q' stigua atribulat dix lo mozo fins hauer hi gens pèsat: sen me gràcia dar me spay fins adema: e yo esta nit hi pèlare perq' pugua milloz contentar les senyories vostres. Dix lo duch de Pera. L'idi nos pot fer lo que dius. Ara q' som be dinats hanez mester vna poca collacio. Tirant feu portar vñ drap o raç en mig de vna praderia en un banch en que lo mozo stigues de pe: e Tirant fehia tenir entorn de ella bona guarda de gent de canall e de peu. Com Abdallaven q'

nos podia scular dir. E nix lo senyor oz capita mo mana dar lie vñ consell lo qual calu de vosaltres lo pora pendre per así. E pujat lo mozo sobre lo banch feu pñctpi a tal plar.

Capitol. cxliii.

Lo consell que abdalla salomo dona a Tirant capita.

Eu es grā deu es grā deu es sobre totes coses: e aquell deu esser amar e temut sens ne gūa erroz ni fictio. E

gregi capita e caualler iuegible not admires de mi com ttingua senyal de crestia: ço es dos bons quarts de vosaltres: car mon pare son mozo e la mia mare son o la generacio vostra. E de aquesta part me ve a marvos. Magnaniz capita ja veig que ala si la sevenç infidelitat e liberalitat venç auaricia: e la humili / tar ala supbia: hoy fo loch acartat e sperança adeesperacio. E sots lo mal de virtut trencada es la pseuerança de falsia: e dura obstinacio ois contrastants ata intercio. Im mort tal batalla es entre enueja e gloria e entre maldat e virtut. E mgo gracies si feres enaquell qui es senyor de virtut: e Ik ey de gloria: que apre sent venguda la part o tot mala. La part totalment bona ha triuñhat ja sia sonint veja lo contrari. Eras ven qu' laltre dela majestat imperial cōfusa tota enueja cobzara les honors de q' era despossehit. E los peccadoz: o contrastatoz vehet

ho se dolran: e ab tra cruel mostra
 ran la intrileca furo: ab strenyiment
 de llurs dents per magrea de vice /
 tal corrompiment. E tu capita va
 lèrissim e poderosmes clar e resplā
 dent e reposat que en lo passat teps
 tots los altres stats no lō en la im
 perial cadira farsa tozmar lalt. Em
 padoz gitas tots nuuols d tristor
 e de pluja de lagremes e esclaritas
 tota la grecia. E subjugat ab la tua
 gran virtut la nostra partida de len
 gua mozica. Don seras meretre /
 doz de portar corona de stelles: car
 per tu sera restituida al imperi la
 pau que li era tolta: e als pobles lo
 dñjat repos: per hon de tu sera ma
 nifest al mō lo teu notori enginy: se
 gons has fet en lo passat e tat mes
 en lo present. Lō quant de major la
 hoz es justament e temprada regit
 vn regne que guāyar e aconseguir
 lo benaventuradamēt. Certes ara
 es temps que culles e replegues en
 temps totes les virtuoles forges d
 ton coratge: e quet prepares a grās
 e infinits negocis si en tu ha res de
 real costum. Tots tos passats tre
 balls son no res: si deixes los molts
 que encara te resten apaliar. La tua
 gran gloria requer en ton esser dñ
 turera la tua ma: ja hauem vist cō
 altamēt: e gloriōsa has batallat cō
 tra la fortuna adueria e coneixes te
 vençedor. Mas guardat que sonet
 la fortuna encara que sia vçuda re
 torna pus mās en son sguart: e p
 suau quasi resplendent ab elm o cu
 berra de aurada. Tu has venguda
 la adueria guardat ara: car la prof
 pa torna aencōtre d guerra. Quer
 ra null teps no procehetx de amor

ne hoy no procehetx de amor ne d
 caritat. Amor procehetx dela glo
 ria del cor mūdanal e eternal: e not
 penles que perço com ha mudat /
 armes te sia benigne ne pus flach.
 Ans te sera be mester quet abilles
 de nouelles armes. E not pēs ha
 ner menys afer perço com lo ene /
 mich es pus blan e pus suau. Ans
 lies cert q la guerra es pus engano
 sa com la crehença es ab legots: o
 ab assabilitats cōbatuda en lo stret
 dela fortia adueria. Quem vist cō
 altamēt te est portat en vtil dela co
 sa publica. Ara venrez com te com
 portaras en la plenitut dela fortia
 prospera: car molts en tribulaciōs
 e lochs strets han resistit sens causa
 E molts qui sozen en llurs adueri
 tats forts sozen per la fortuna prof
 pera enderrocats. Anibal son ven
 çedor en la batalla de canuas: aps
 que aque exuemat en capua ab mē
 jara dlicats dñtas en dormir repo
 sant en banyes plaentes: p ogi e luxu
 ria son vengut en la batalla p mar
 cell. E axi la azdor del gel del Riu
 d crebia hon primer hantia aguda
 victoria en Lombardia: son apagua
 da en capua per la caloz dls banyes
 e altres delits. E souint es la pau p
 perillōsa que la guerra: car amolts
 virtuosos ha nogut no hauent ad
 uersari contra lo q la virtut agues
 exercici. La qual se es p ogi e repos
 amaguada e aveguades del tot p
 dnda: o aslaquida p tal cō en loch
 del aduersari per lo qual la virtut se
 mostrara e se forçara en successita
 delicaments: e a veritat no pot esier
 guerra pus greu que es ab los pro
 pīs costums e coratge: car la uoz
 r. lll,

hi pot haver menys trenes puix la guerra es tota dins lo mur: ço es dins lom mateix: e aqsta guerra flaqua de batailles acostuant: la qual venint ab matell de pau ha major gosar que quant ve ab bacinets armada. Eleixant molts exemples d' gentes: pau e trāquilat amāla los romāns: no amansats ni trencats james p' batalla e vençedors de totes gēts. E segons alguns han scrit los delits de luxuria vençents los romans per veure L'ipio hom te duprat altamēt bo per tot lo senat de roma: com de son poder veda va la destructio de Cartayna: jatsia contra la cort del molt saurvell La to hovedana L'ipio segōs diu Florus: que perduda los romans la temoz de Cartayna llur enemigua La ciutat de roma no començās dōar se aolita e arepos: e deu aguel volgut q' consell de L'ipio fos stat seguit: car milloz fora fos restada guerra dls romans ab les enemichs: e ab Cartayna q' ab llurs propis vicis e delits: car certament en milloz stament foren stats los fets de roma: e segōs yo crech hauria agudes menys batailles e pus cōtinues victories. E sim demanes p' q' aqo com pens molts sien e serā als q'ls par ja tēps de repos. Puix deu te ha portat apzospitat d' fortua: sapies los eē de aduersa intēcio aells E dich atu e atots los grans senyors vna deu eē la fi dela vida d' treball: e tostēps deuen esser en guerra de enemichs vesible e inuesible. E ve ges mes auant quāt discorde yo d' comūa opinio car dich q' d' aq' auāt l'itras doble treball mes que en lo

passat e ten alegraras sameeno tes stat mester leuar te ab tāt sforç e lo animo deu en tu sobze pujar li matex: car vègut est als sobirans combatimēts: e axi entengua tot lo mō quim e quant gran est stat en calcia fortua ço es prosa o aduersa: e no tu solament mas aqlls qui segueixē totes consells. Tu has lenyoz vell e antich lo qual la fortua hauiā lançat per terra. Lo qual forçāt la fortuna la portat en molts cayments ala altea d' l' stamēt hūanal: mostra li p' quins gra' es pujat en aqsta triumphāt d' victoria e ab quin saber si de refermar: ja nos deu sforçar d' pujar mes alt: sino en cobrar lo q' te perdut: car deu se tenir p' content dela dignitat que deu la polat e del ceptre hereditari qui li es d'gut per deute de sanch mes q' per la propia virtut: car la senyoria no fa lome mas d'cobrel: e les honors no muden les costumes nil coratge: mas mostrē ho. E amonestal que sapia esser senyoz: car lo primer es p' merits. Lo segon p' fortua: mostra li q' honze deu e ame la terra: serue justicia ses la qual lo regne jatsia rich o opulent nos pot cōseruar. Aprē gua q' negu acte violent no pot ellee de lingua durada. E millor e mes segur es al princep esser amat q' te / mut. Acostum no desijar sino bōa anima bon seny e bona pēsa: e que no iper sino bona fama: e no temia sino desonoz. Dēse coz pus alt es p' clarament esvist e menys le pot amaguar lo que fa. E com major poder te menys te licēcia de abusar ne. Sapia lo princep no deure mes d'ferir de poble p' abit q' p' costums

E studie partir se de totes strems /
 tars per equal spay seguit la virtut
 siciada en mig. Sesse en ell prodi
 gualitat e luy se de auaricia: car la
 primera consuma les riqueses. La
 segona la gloria e lahor. Sia con
 seruadoz e amadoz de la fama pro
 pia e mea de la honoz. E sia auar o
 temps guardant nol perda. Sia
 larch de moneda: e tostèps tinguia
 en lo cor la resposta del sau Empe
 radoz animosa dient. No voler lo
 oz mas voler senyorejar aquil pose
 heix. Mes val reir los vasalls richs
 q no lo fisch. E sapia que lo princep
 de rich regne no pot esser pobre. E
 sia en recozt deles calamitats mis
 ries e treballs que la mesquina ter
 ra sua ha sofert en aquest teps pas
 passat: e lauozs se repote benauentu
 rat que ha complit son vot. Justi
 ficat princep sera aquell com les mi
 series en la terra meles p crimes dal
 tres naura lançades o de partides
 per la virtut propia e haura resti
 tubits los dans e reparats los en
 derocaments e fermada pau: e op
 pressa tota tirania e tornada liber
 tat en la terra: poses en lo cor amaz
 los que senyoreja: car amant crex
 lo amor. E no pot esser regne mes
 perillos o incert que senyorejar als
 qui no volen. James no fixqua del
 cor al princep la real doctrina de
 Salusti: dient que gent darmes ni
 tresors no son defensio del regne:
 mas los amichs tala: empero que
 no sien ha amor forçat per armes
 ne aguts per diners: mas per ben
 fets meritis e fe. E segueix se que lo
 princep deu viure ab los seus ab co

cordia: car con cordia fa crexer e au
 mentar les cosas poques. E per di
 cordia se perden es destroexen les
 grans. De que tenim exemple de
 march agripia treballa molt per
 la dita concordia: per la qual sera a
 calcu jerma o companyo amich e
 bon senyor. E apres deu e veritat
 sia li la p^{ra} cara cosa amistat: e lom
 que vna veguada haura fet digne
 de la amistat nol lanche de negun co
 sell. E seguint lo consell de Seneca
 totes les cosas acorzo ab aquell que
 sapia esser son amich. Mas prime
 rament acorde del amich que pu
 gua fiar de ell. Mas no de molts
 estudiar que sapia conixer lo amich
 del lagorer: o suau enemich plaent
 li verdaeres lahors estimols: o
 peccions de virtuts. Auozresca le
 gors axi com aberi. No sia lauger
 enpendre amistat mas pus tart del
 que les haura preles les deix. E si
 possible es no les deix james. E si
 les ha deixar nou faga prestament
 sino ab discrecio poch apoch. Axí
 com diu lo prouerbi del cusa. E no
 squises la mistat antigua per ferm
 que legons que ell es amich dels al
 tres. Axí los altres li leran amichs
 nes senya esser amat o algu que ell
 no ame segons sol esser error dels
 grans senyors. E deu guardar que
 les voluntats de cascuns son molt
 llibres: e no comporten jou daltri
 en qui axi mateix nol coneixen. A
 mor no pot esser james forçada si
 no per amor: e per aquella es força
 da: puix la conegua en laltre. No
 haja presumpcio alguna de mal en
 lo amich antich. E no cregua im

c. llii.

prouidament : o sens causa a algu
 gire de si iospites no pare la ozella
 ha acúsadoz: o amalmescladors
 daltres: e si hi persevera ab pertina
 cia repzengals ne encara los ponet
 ca sino sen letxen. Paraula es del
 Emperador que lo princep que los
 deladors o malmescladors no ca
 stigua agi mateix irrita. Lo gran
 Alexandre jatsesia jone e molt po
 deros senyor meny sprea vn acusa
 dor ab molt gran e bona fama e fi
 anea segui lin be segons deua. Loz
 stant ell malalt degues pendre per
 medecina vn abeuratge aell apard
 lat per Phelip metge seu: rebe les
 lletres de permíio en les quals la
 monestana que Phelip metge cor
 rumpit ab molts diners per dar,
 hi enemich seu li hauiá promes q
 faria morir. Axi que guardas los
 aguayts e son mortal abeuratge:
 Les quals lletres legi Alexandre
 e cela e dissimulant calla fins que en
 trat lo metge e ell hauent begut la
 beuratge: lauoz gira los hulle al
 metge e donali les lletres dela acu
 sacio: po sebia tart e inutilmet si ve
 ra fos: mas prou les hi dona prest
 e be puix la acusacio era falsa: meys
 prea altament los mals parlants e
 almenys per callament los repren
 gueren e mostraren hauer mentit:
 recordant li lo que lo Emperador
 Octavia scriut a Liberti dient que
 nos deua enfellonir que algun /
 parlas mal de ell: car prou era que
 negu no li pogues mal fer. En al
 tra manera mesauantatge hancia
 lom que deu. Al qual jatsia nos
 putca acostar injuria ni offensa: em

pero sonint lo enfagen les gentes o
 injuriar de paula 22 onchs lo prin
 cep enprengua o exercecha la pen
 sa e les ozelles en ago en que no so
 lament es loada la paciencia del dit
 gran Emperador: mas de Pompeu
 gran e solenne ciutada de Roma:
 e di Key de Partchia: e di Sis
 trat tiran o Arenes. Nos agreu
 ge lo princep si alguns inquiren la
 ber los secrets: mas ell no cur saber
 secrets daltre: car o valeros cor pro
 cebet no curar de tals coles. E lo
 contrari es en cascu: car poca confi
 ança mes auat faga lo princep que
 sia tal com volria esser reputat per
 les gentes. E lauoz no voltra que
 los seus actes ni secrets sien ama
 guats. Ne mes se guardara quen
 veja ion amic lo que son enemich
 ni curara mes la o liberacio en con
 sell quel testimoni dels q mal li vo
 len. E ab tal confiança seu portar
 Lipto les spies dels Cartagineses
 per la ost dels Romans: e ab lem
 blant magnimitat Julius cesar
 solta dominici pres vn gran caual
 ler de Pompeu enemich seu feren
 lo fugitiu meny sprea e no sen cura
 que labia molts secrets seus. Enca
 ra com vna veguada agues trobat
 skriptures hon eren los secrets de
 sos enemichs cremals e novo que
 quels legissen. E no pens lo princep
 que solament ala ventura li sia po
 sat en son titol sezanissim o molt /
 dar: mas per tal que en lo seu anio
 proisme adu e p^o alt que totes va
 nes passions no puja pujar negu
 muol de dolor ne algun ploz o tri
 stoz: ne negun gel de temor: ne fum

algu de mala desiga terrenals **Sa**
 pia que ira en princep es foxt leja co
 sa e nomenar solament crueldat en
 princep es cosa illicita e peccant. **E**
 tant pijor com ha sots li mes ma /
 neres de moure que altri. **E** senta
 esser veritat ço que dix **Seneca** en
 la segona tragedia tot regne es /
 sots major regne: e axi leuada tota
 ira e temoz se retra comu a los sots
 melos: e tot aço que en ells ordena
 na es per asimateix en si dela ma d
 son superior ço es deu. **Superbia**
 ni enveja no haja que no son vicis
 de princep mas de gent comuna.
Quina raho ha lo princep en ha /
 uer superbia al qual deu ha fet tant
 de be: e es deuor de tants grans /
 dons adu tot poderos creador seu
E coz pot hauer enveja lo qui no
 ven sobre si negu: e ven si mateix so
 bre tots. **Entengua** lo princep que
 veritat li deu esser fundada de tota
 fe. **Aqui** diu falsies se deu que nol
 creu hom de les veritats: e grans
 veritats se ajusten ab poca falsia axi
 desija que hom lo cregua prengua
 en cascu parlar tostemps veritat:
 e axi acostumant la lengua que no
 sapia mentir: car no pot esser p^a ab
 sorba cosa ne mes perillosa que pri
 cep metidors sots lo qual la cosa pu
 blica de son regne incerta e tremo /
 losa per les falsies haura anacillar.
Molt deu esser stable e ferma la pa
 ranla de aquell: en lo qual es funda
 da la sperança e seguretat de tants
 pobles: e james no deu mentir als
 altres aquel al qual es mester si fer
 se pot que negu nol menta: e pque
 seria legoter lo qui no deu auer te /

mo: ni deu sperar hauer res d'altri
Les quals dues coses me pare pro
 pries agullons de lagoteria. **Quart**
 se encara que no lohe si mateix la la
 hoz perfets la deu mostrar e no de
 paraula. **No** menace anegu nis en
 felonica: car no sta be al princep q
 sol ab lesguart pot spantar: e stant
 reposat se pot venjar: hoc encara p
 donant pot castigar. **E** la mes no
 ble venjança que esser puxa guart a
 ali mateix de alegrar se massa. **E** so
 bre manera guardat les ocupacions
 immortals del regimèt de son reg
 ne. **No** tan poch nos deu entrestir
 si guarda les grans honores: e la di
 uinal magnificencia q ha en si nos
 negue anegu: car deu la fet nei er
 no per ali solament mas per ala co
 sa publica: e sapia que tota hora fa
 sots fets quant ajuda als sotsme
 los. **Tempre** la rigor dela justicia
 ab egualtat: e la crueltat sia mescla
 da ab clemencia: en la prudencia sia
 alegria: en la celeritat madurea: en
 la seguretat auisamèt: en la tempran
 ça haja plaer: en la laugieria actoz
 tat: en lo menjar nodrimèt: en los
 comits temprança: e lo parlar sua
 uitat: en la reprecio caritat: en lo
 cosell fer: en jubi libertat: en riure tar
 ditat: en lo seure maera: en lo anar
 granitat: haja sperons en remune
 rar: fre en punir: tira a son enemich
 ab cara alegre: e son ciutada sin me
 reix ab trista. **E** p exèple del grā pri
 cep los delictes de los sotsme los li
 sien axi cō nafres propies q nos po
 de guarir sino sō tocads o curades
E segons diu **Titus** liuis deu los
 punir ab gemechs e lagremes axi

com tallas les lues entramenes: e poses al cor quel príncep deu esser del tot semblat a deu per misericordia e que del tot erraren los philosophos que d'omanarē misericordia Magnimitat es propia virtut deles prínceps: sens la qual no son dignes de hauer regne ne nom de rey. E si abūanitat natura es dom e no virtut sino la aines es cosa no acostumada que vici: mes pertany humanitat a príncep o a Rey que a altri: e perço com mes sobrepuja los altres ell q̄ te entre los altres homens lo primer loch: deu hauer castedat lo príncep la qual es bellea en tots los homens: mas en príncep ha singularitat d' bellea. Res no es mes bell q̄ príncep cast: ne mes leig que príncep luxuriós. Gratitut que es memoria de seruis e de beneficis sole hauer los bruts animals: es leja cosa si fall als homens es ornamēt e bellea e als prínceps ajuda. Ingratitut sol corrompre los nívius e forsa del regne: per tal car cascu ha per ea d' servir al qui oblidē los serueys e omplir la pregonea sens fons del ingrat coratge de dons que pereixē. Ala si confes lo príncep que es ple de honoz carregosa e de carrech / honzat: e lo q̄ ansera franch e liure sapia desque es fet príncep ha presa sguitut treballosa sollicita e honesta sots la qual sta la libertat dela cosa pública: e de allí auant ha viure per exemple esser als altres: car p' exemple dels Reys e dels prínceps se regiren los regnes: e les corades del poble solen exir de les costumes dls senyors e regidors. Lo príncep no deu voler res propi aq̄ sino lo cep /

tre e la corona e ço q̄ de aquells es. E perço hi es la ialut d' tots los le^s sotmesos gloriós mas difícil e de molts caps semblants ala serp de Eracles: ala qual naxiē molts caps per hu tallat. Daja lo príncep agudea deguda ab enginy e vergonya deguda ala edat e virtut a son linatge e a son real statmēt. Lingua majestat pertanyēt menyspreu porpra e pedres precioses e delits sent burla de totes les coses que passen e fugen. Solamēt guart altament les coses eternalis e de aquelles se admira: haja per real exercici armes e cavalls e los arreus de son palau: e pau e guerra en totes coses segues / ca. En son regnar les arts e maneres dels Reys omās que son sguar manera en la pau: p' donar als sotmesos: e guastar e aflaquir als supblosos. Ala si sapia la present esser taul de gran perill e treball. No deu seure ajoch o aplaer ni repos peos. He a vil delit ne altre donat p' donar als homens: sino q̄ ab poch e breu merit se obze cami ala eternal gloria e fama perpetnal. E axi altra veguada mostres avinēt apendre ab gran voler lija e hoja los nobles fets dels antichs. E sia sollicit e fervent demanador no de bens temporals: mas dels exēples dels antichs e prínceps illustres. Daja continuent en memoria ço que aq̄l príncep magnanim lo darrer príncep Africa destruydor deles ciutats e enemigues feu e serua en lo la ost sobze çamoza: en apres son exēple de militar disciplina a molts Reys omās prínceps q̄ axi com aq̄l gita dela ost totes maneres de delits e dauol /

Incuria: e dos milia anys fembres
 Aci lo teu princep l'age de totes les
 sues ciutats tots instruments de lu
 xuria e corregeisca les costumes de
 les gentes que per gran plaer se son
 afoillades: e lens ago no haja spera
 ca no solament de victoria mas de
 salut. E ago p exemple haja del dit
 princep e daltres coles per les quals
 le faga acabar e perfet E tats noms
 de homens inignes per virtut coz
 trobara eiser stats sancts: ne sapia
 esser donats aell p mestres de la vi
 da e per endregadozs seus a gloria.
 E souint se deu que los nobles co
 rarges tant los engenen exeples co
 dona: e tant paraules e statues po
 sades en recordacio dels antichs.
 Quia plaer es com hom pot egua
 lar simateix als antichs qui son lo
 ars: e bella enueja es al qui se stima
 de virtut: e non fretura perdre teps
 en enquerir daltres antichs: car ex
 emple singular es que negu qui no
 stima la honoz ne ha temoz de ver
 gonya no pot obrar ne viure virtu
 osament. Moltes voltes voler emi
 tar als bōs de entenimēt e d'engyn
 es stat profitos axi com voler se lu
 nyar de mal ja deu esser reputat bo
 quis studia en fer bondats Moltes
 coles he dites mas averitat poqs
 son atesa la magnitut dels hoynts
 E mes son encara les coles quey re
 sten adir. E tu molt egregi capita
 qui sents e saps que totes les coles
 stan acarrech sobze los te⁹ muscles
 Empero ala grā amor noy es res
 dificil o greu sino esser no amat. A
 go no pots dir tu que p les tues in
 finides virtuts te fas amar atot lo
 mon: e los teus jupis e consells /

conseruen lo amor de aquells /
 quit seruetxen e no son mes accepte
 Lhiron ha Anxilles. Repalomi
 nus a Enea: ne Philotees a Der
 cules: ne Liliu a Cipio africa que
 tu est al teu Emperadoz. Donchs
 dona cōpliment al que be haspreci
 plat: car la caritat porta tot treball
 e amor vès totes coles: e axi mateix
 qui vol part dela honoz e gloria ra
 ho es que porte la part dels pensa
 mēts e carrechs. Les coles grans
 acostar han: lo oz se cauia del pgon
 dela terra: les species se porten o lu
 ny: lo engens se cull de arbres q suen
 en sabea: encidonia se peixquen les
 mucites: lo vozi sea en India: e les
 perles en la mar oceana ab gran di
 ficultat se han totes les coles grās
 e precioses. E la virtut que entre to
 tes coles es molt preciosa nos ob
 te laugerament. Dona fama es p⁹
 resplendent que oz la qual ab gran
 studi se denega: e ab gran diligēcia
 se guarda es iuste. La rosa sta entre
 les spines: la virtut entre les dificul
 tats: e entre les cures solícites sta la
 gloria En lo collir d'la rosa sofir lo
 dit afany e perill: en la virtut e glo
 ria lo coratge del hom. Donchs
 tu siny lo teu coratge ab principis
 gloriosos: car com pensaras ha /
 uer acabat: lauozs comencaras: ex
 ercital ab bones cures del Prin /
 cep: e dela cosa publica. E exercitāt
 ab aquelles fara deya pus benauetu
 radament: tots fets. E la ania aps
 que sera partida del seu cozs mes /
 laugerament volara e millors ales
 eternals cadires. Segons opinio
 de Licerio: e nos ho sabē. Aden co
 mā honoz dela tua senyoria e nra.

Capitol.cxlvi.

Com los grans senyors del cap de Tirant recaptarè gracia p Abdalla del capita.

Des los grans senyors q allí eren veient que tan be havia parlat: e tantes cōsells bons los havia dats. Car cada lo podia pendre per aly de vn ací et se leuarè e supplicaren al capita que volgues fer alguna gracia al discret mozo. E lo capita qui tenia lo animo tan valeros responèt dix. Nos senyors e majors de mi amol ta merçe aure ales senyories vres: quem digau quina gracia volreu q li faga q yo sere molt content obey vos. E ells li regraciaren molt la sua graciola offerta. E tots pensarè e agueren per conclusio que lo major do que podia esser era libertat: e demanaren li lo mozo Abdalla ab vn fill que tenia pres ab ell: e Tirant son molt content per amor d tanta grans senyors qui loy demanauen: e per contemplacio de ells li daua libertat: e xx. daltres p amor d ell. Lo cidi adalla lāgas als se^r pe^r per voler los hi besar: mas lo valeros nou volgue soferir ans los dōa son comiat e tornarè sen al seu cap. Apres dos dies vengueren les na^s ab moltes virtualles: e apres q agueren descarregat lo que portauè. Lo capita ague lon acort ab los senyors e deliberaren que tots los presoners posassen en les naus e quels portassen al Emperador: e axí son fet. E foren comanats al gran Lo

nestable per llur capita e partiren p anar al port: e com los recullien en les galeres feren los despullar per veure que portauen. Etrobarè entre joyes e diners lo que haviè guanyat en la guerra hi de son palars clxxx. milia ducats: car presoner hi havia que entre joyes e diers valia lo que portaua. x. milia ducats. E trameterè tots los diners al capita e aquell prestamèt los seu repartir entre tots los del camp. Lo Lonestable sen donar vela e ab prosper vent en breus dies arribarè al port d Constantinoble. Lo Emperador e totes les dames staueri ales finestres mirāt entrar les fustes. Lo conestable feu traure los presoners e portals al palau. Lo Lonestable puja alt hon era lo Emperador feu li reuerencia e besa li la ma e lo peu: e dites les recomandacions de part del capita li pñenta de part sua tots los pñoners. Lo magnanitz senyor los rebe ab grandissima alegria tenint molt gran contentacio del capita: e posats en bona guarda. Lo Emperador feu entrar lo Lonestable dins la sua cambra hon era la Empadriu e la Princesa: e demanali del stat del camp: e los seus uallers com se regien. E lo seu capita en quin esser era posat ni com se regia ab tota la gent. Lo Lonestable ab gran modestia feu resposta de semblant stil.

Capitol.cxlv.

Com lo Lonestable informa al Emperador del stat del camp.

Do consent la veritat
esser caillada prosper
Emperador: e mo se
nyoz natural dels sin
gulars actes e de mol
ta virtut: que ha obrats e obra cal
can dia lo vostre valeros capita: en
cara que ab paules sobre posades
ver semblant de error hagen posat
en la majestat vostra per iguart de
confusio de alguns mal dients: vo
lent posar en les gets enganosa cre
hença. E per ques mostre lover de
tals coses recitare ala altesa vostra
que per causa de algunes contradi
cions sobre lo camp vegut e descō
fit dels turchs. Lo Marq̄s de sanct
Jordi ab son jerma lo duch d'Pe
ra: e tots los altres avolatats si pē
la seguir fort jornada: casi p hauer
fet la majestat vostra capita nouell
e per los guayns per nosaltres ha
uer fets: e p ells hauer nos liberats
de tant d mal qui aparellat nos sta
ua: hauer ells scampada la sanch
e meses en perill les psones e les vi
des. Enosaltres nos ne portā la of
ferra Empero Tirant com acapi
ta virtuos pacifica tot lo cāp: e vol
gue q la despulla fos nostra. Dich
senyor a vostra altesa ab tota veri
tat que tenu lo mes singular capita
que en lo mon sia stat ni crech sera
E no pensa la majestat vostra que
Alexandre l'ipio ni Anibal fossen
tan discrets sauis ne ab tan sforçat
animo ni tals cauallers coz aqst es
Mes sap dela guerra q quants ho
mes yo haja vists ne hoyts nome
nar. Com tots nos pensam esser p
duts: lauors som vègedors. Lo tre
ball seu es cosa de gran admiracio

Dix lo Empador quina es la sua
pratica. **D**ix lo Conestable La ma
jestat vostra lo trobara lo mes sol
cit home dī mon. Amador e guar
dador del be publich. Emperador
dels delemperats: adjudador dels
malalts: senyor si negu es nafrat a
la sua tenda los fa portar: e fals ser
uir axi coz si era lo cors de vn lley
de viandes e de medecines en gran
abundancia. E los metges no sen
parteixen: e yo pens que si nostre se
nyor lite afer be sol aquesta virtut
hi basta. **D**igau me **C**onestable dix
lo Emperador quin recapte dona
en lo camp e ala gent darmes quin
ordels te. Senyor dix lo Conesta
ble vous ho dire. Primeramet cō
ve de març ell fa ensellar. ii. milia ro
gins segons aquí toca la tanda. Ca
ualquen los mil tots armats com
si hauien entrar dins en batalla. E
e ab aquests van mil homes apeu
e axi van p tot lo camp guardejāt
dins e defora e aço los dura fins a
mīg dia. Los altres mil caualquē
fins ala nit Aqlls qui descaualquen
pensau quels deixa desarmar ni los
rogis d'ensellar: ans tot lo dia han
stat armats: perço que si algū care
los sobre venia aquella gent fos p
prestament acauall que tots los al
tres. E coz ve la nit dobla la guay
ta: caualqn. ii. milia lāges: e. ii. m. ho
mes apeu. E los altres. ii. milia stā
armats e los caualls ensellats. E
coz ve ala hoza de mija nit van sen
allar instācia e losaltres caualquen
E pensan senyor quel vostre capita
en tota la nit ell dorma sino mces /
santment va e sta ab la gēt darmes
burlāt ades ab vns: ades ab altres

En tota la nit tan gran com es ja mes lo veureu dormir ni repolar. E moltes voltes yo loy dich q̄ va ja adormir e yo restare allí en loch seu non vol per res consentir. E cō ve que es dia clar quel sol es exir fa tocar amilla venen tots aquells senyors que hoyt la volen. E pensau q̄ sia home molt sermonios no se nyoz: sino que pendria ami o algū altre per lo braç e fa posar tots los magnats primers hi ell posas en vn sac o d'la tenda e axi hou la missa ab molta d' honoz que atots los senyors fa. E com la missa es dita: posen se tots en consell: e aqui sabē si fallen virtualles al cap: o no decōtinēt fa prouehir atotes les coies necessaries. En lo consell no si pla daltra cosa sino del stat d' cap. Lauoz lo capita va sen ala sua tenda o ala primern q̄ troba e damūt vn bāch o en terra sobre vna cobzī atzēbla se posara adormir tostēps armat e dormira. ii. o. iii. hores al mes: e cō se leua toquen les trōpetes e lauoz tots los magnats venen adinar: e tots son seruits maruellosamēt de moltes viandes e bones: e james se seu en taula fins que han menjat la primera vianda: yo stich admirat que li basta atants menjadoz coz te apassades. cccc. persones dona a menjar: e. xxx. atzēbles que james no fan sino anar e venir ab virtualles capons e gallines: e de tates volateries com hauer se podē. Lo seu tteball e lo poch dormir es cosa admirable. Apres dinar coz han feta collacio tenen altre consell: sia viles castells o lochs prop de allí q̄s ringuen per los turchs quina gēt da r

mes hia mester per couquistar los e qn capita hi yra. E li han mester portar bōbardes o artelleria: e psta ment li dona recapte. Se^r dir senyoz passades. lxx. places hauem reco brades: molt bona pratica serua lo gran capita molt millor que no se hien ans que ell hi fos coz lo duch nos er a capita. Quem direu dix lo Emperadoz d' s' parēts coz se cōpoz tē en la guerra: molt be seyoz dix lo Conestable: esta nit o d' ma sera agt Diasebus ab los grans senyors q̄ pozca plus. Loz dix lo. Emperadoz encara nia mes. Si scā maria dix lo Conestable.ulli ve lo duch dan dia: e lo duch de melfi: e lo fil del duch de calabria: e moltes altres cotes barons e cauallers que venen p̄ sos. La alegria augmenta en aqlla hora molt mesq̄ no era stada. Del vrē offici de grā Conestable dix lo Emperadoz ha^r fet impedimet ne gu. No senyoz dix lo Conestable. Ans decōtinēt quē ague dada vna letra d' vostra majestat me dix q̄ yo regis d' mon offici axi en lo seu cap com en lo del Duch. E volia que lo seu Conestable q̄ ell portaua fos lo chitinent meu: que puix yo era primer en tēps raho era q̄ fos primer en dret. Tota aqsta guerra senyoz sta en lessoz de Tirant. Lendema Diaseb^o entra ab los presoners p̄ mig d' la ciutat ab moltes trōpetes e tābozinos que portaua. Lo Emperadoz e tot lo poble stauen admirats de tanta multitut de p̄oners. Loz fozen en la plaça del palau: lo Emperadoz staua en vna finestra Diasebus li feu molt gran reuerencia humiliant se molt aell: e presta

ment puja al en la cambra e besa li la ma: apres ala Emperadriu e ala excelsa Princesa. Lo aque abraça des totes les dames torna al Emperador e dix li tot ço e quāt benedictio amor e voluntat de Tirant li presentava. E lo clemētissim senyor ab cara molt asable lo reve. Apres li dix Diafeb^o senyor supplich ala majestat vostra me vulla posar en libertat: car be es presoner qui apsoners guarda: coz cascu o aquells cōte sobre pujar son coratge o major dignitat que noblea no es: e per ço vulla la altea vtrā acceptar los per lo gran perill que tal comanda ab si porta: car ley es feta per aquell qui sola honra basta aconseruar la sua honra: Lo per los entenētavist sera yo haja retut mon deute de fidelitat lo q ainteres de part seignardara just o injust acte se nomenara e no gracia. E perq sia vist lo delig meu ab la vtrā concordades rex als notaris que mē sia feta carta publica pquen reste memoria en soeuent dor. La senyora de gran excellēcia Princesa del impi grech. La egregia Stephāia de macedōia. E la virtuosa Ciuda reposada. E la bella eloqncia de Blaer o mavida. E la honesta prospera e benaventurada dela senyora Empadriu qui es font o tota los sabers virtuosos fagen ver testimoni de mi: com he retut mon deute ab los presoners en sempe. Son leuat acte e lo Emperador rebe los psoners e parla molt ab Diafeb^o demanāt li lo seu capitā qna honra los fehia e coz los cōtractava: Diafeb^o li recita la practica que ab ells servada havia. La

uora lo Emperador los feu posar dins lo palan en les mes fortes torres que tenia. Com Diafeb^o vey temps de parlar ab la Princesa a na ala sua cābra e trobala ab totes les sues dames. Com la Princesa lo vey leuas del strado e feu la via sua: Diafeb^o cuyta lo pas: e dona del genoll en la dura terra e besa li la ma e dix: aqsta besada es de aqll que la celsitut vostra ha cōdemnat en mēs fort preso que no son aqsta q yo aqsi he portats: e les donzelles acostaren se no li pogue res dir per dupteq no hoysien lo q diria: mas pres lo per la ma e anarense aseure e vna fineitra. Com foren asseguts la Princesa crida Stephanāia. E Diafeb^o feu principi a vn tal plar:

Si la mar se tornana tinta e la arena paper yo pens no bastaria o scriure l amor la volitatles infnides recomendecioes que aquell prosper e virtuos Tirāt tramet ala majestat vostra: com totes les coes son vistes p la fi e aqlla mostra cascu qui es: e dona premi e cōdamna segons les obres. E cō amor no sia major son perill: sino atenyen hi mort o gloria p pmi de caualler valeros: e no deuriē tant amar la vida quē descōeguesseu la mort d un tal e tan sforçat capita cō la altea vtrā te. Com per la libertat poch atesa de aquell jorn quell vos vey. Ik exercitare part de la vida illa minada no per los antichs canals lers de molta stima: ni per los presents ni encara per negunes altres. No es digna cosa negu sia meretxe

doz de tan gran premi com es aq̃it
 òla majestat vostra: e dōa si en son
 parlar. La si dels paraules de **D**i
 aseb⁹ forē principi ala **P**rincessa q̃
 ab cara affable responēt dix. **P**er
 los mē⁹ deūgs als vostres pus ma
 nifests ab sola intencio volrieu vos
 saluar. La qual es sabuda sola pōu
 e lo jubi dels homens son en les o
 bres: per les quals vos condemnē
 totes les dones de honor: p̃ço coz
 le ⁊ coles de mal proposit resten to
 steps impfetes. **A**y lo meu jerma
Diasibus yo sere avosaltres dada
 per vida: com tingau títol de bons
 e veraders no fallint vos execucio
 de virils cavallers del q̃ sen pot dir
 per los entenents de tot lo vniuer⁹
 mon: en gloria e laboz devosaltres
E les recomēdacions quē dieu yo
 stich admirada com tan grā catre
 gua lobze vostres spatles haueu po
 gut portar. **E**mpo yo les reb com
 de vasalla a senyor: e les mies sien
 doblades e vna mes. **E** en aq̃stes
 rahons entra lo **E**mpadoz e ven
Diasibus que tenia grans rahōs
 ab la filla dix. **P**er los ossos de mō
 pare gēril cosa es com ales donzel
 les plahē hoyr les cavalleries que
 los bons fan: e dix ala filla que trēs
 dela cambra per anar ala gran pla
 ça del mercat: e axi son fet: e **D**iasē
 bus acompanya lo **E**mpadoz: e a
 pres torna per acōpanyar ala **E**m
 padriu e ala **P**rincessa. **C**om forē
 al mercat veren alli vn grā cadafal
 que lo **E**mpadoz hanta fet fer qui
 era tot cubert de draps de or e de se
 da. **A**pres que totes les dames fo
 ren assegudes: fet seure tots los ma
 jors dela ciutat: e mana lo **E**mpa

doz q̃ portassen tots los presoners
 e mana que tots segueſsen en terra
 axi los mozos com los crestians:
 e tots se asiguere sino lo **D**uch dan
 dia lo qual dix: yo he acostūat seu
 re en stat real e aram voleu contra
 ctar coz sclau abatut cert no fare: la
 p̃sona me poreu subjugar mas no
 faren lo coz n̄l poreu subuertir al q̃
 voleu. **C**om lo **E**mpadoz veu la
 questio: feu venir los ministres òla
 justicia e manals q̃ ab mans liguas
 des e pe⁹ lo feisen seure: e axi son fet
Com tots foren asseguts posat sci
 lenci en la gē: lo **E**mpadoz feu pu
 blicar vna sentencia qui era de te
 noz seguent.

Capitol. cxlvi.

La sentencia que lo em
 peradoz dona cōtra los cavallers:
 duchs: e comtes que presos eren.

Des **F**rederich per la
 diuinal gracia **E**mp
 radoz del impi grech
 de **C**onstantinoble.
Seguint la ley dels
 nostres glorioſos antecessors aſi q̃
 la prosperitat imperial ſia conſerua
 da en ſon degut ſtament ab repos
 e benefici del imperi grech e ò tota
 la cosa publica: p̃q̃ ſia notori e ma
 niſeſt atot lo mon: coz aq̃ſte mals
 cavallers e inſidoliſſims creſtiāns ha
 jen p̃s ſou òls infels e ab ma arma
 da en companyia de aq̃lles ſien ven
 guts contra la creſtiantat per exal
 gar la ſecta **M**aſometica e p̃ deſtro
 yr la ſctā ſe catholica: e han fet tot
 ſon poder en diſſipar aq̃lla. **N**ote

ment deu ne la honoz de aqst mō:
ne la perdicio dela aia. E cō ab grā
tracio e maldat sien venguts en la
mia terra per avolermi desposseir
dela mia imperial senyoria com a
mals cavallers e impiadosos e ma
layts p la sctā mare iglesia son me/
reixedors de molta pena: e de eiler
desagraduats dela art de gentilesia:
e del orde de cavalleria: e sien desna
turats dela noble part don venen.
Eoz los llurs antecessors sien stats
nobles e homes virtuosos de grā
renom e fama. Eoz en ella sia mo
ta la honoz de aqst mon per la grā
maldat manifesta que han comesa.
E atenent per les coles desus dites
e moltes altres: diem notificam e
denunciam atot hom generalmēt
e no sens gran amaritut dolor e cō
passio. Empero p q aella sia castich
e als altres exēple: pronūciam e sen
tenciam donāt per traydors atots
los crestians que agi son presents.
E quella sia feta tota aquella solen
nitat que assemblants traydors coz
aqsts cōtra deu e lo mon es acostu
mada publicada la sentencia: ixque
ren. xii. cavallers tots vestits de gra
malles e caperons: e lo Emperador
se vesti axi com ells: feren los leuar
de terra e pujar alt en vn cadafal: e
allí los armaren: ells desagraduarē
ab totes aquelles circūstancies que
als mals cavallers acostumē defer
segons desus en lo p̄cept del libre
es contengut. Com lo duchs Dan
dia se ven fer tal proces e de tanta
infamia per aella e als altres: e ven
res foragitat de tota honoz de ca
valleria pres tan grā alteracio que
la fel li sdata e morí de cōtinēt. E

lo Emperador lo ven mort: mana
no fos soterrat en sagrat: mas que
fos lāgat en mig de vn camp per q
menjassen los cans e les besties se
res. E feu los pintar en pauesos pē
jats cap auall ab la sentencia icrita
en cascu paues: e trames los per to
tes les parts de crestians. Com lo
Papa e lo Emperador de Alama
nya los veren tingueren p molt ju
stificada aquella sentencia. Eoz los
cavallers aguerē rebuda la honoz
que eren mereixedors tornaren los
en la pio. E dix lo Emperador vsem
de justicia e no haja misericordia o
negu: feu portar lo scuder del duchs
de Macedonia ab grossa cadena al
coll. E present tots li dona sentēcia
de mort e que fos penjat cap auall:
per la molta congoixa que li havia
feta passar. Com Diasebus ven lo
scuder e hohí la sentencia que li ha
vien dada de mort: e quel sen porta
uen per executar lo. Ana prestamēt
e agenollas als peus del Empera
dor e supplical molt fos o la merge
que aquell scuder no prēgues mort
perque les males gēts no aguessen
adir que moria p haver dit mal ol
seu capita. E lo Emperador ab bo
nes paules lo detenia perque lo exe
cutassen. Com la Princesa ven q
Diasebus no podia res acabar p
molt q supplicas: leuas del strado e
anas agenollar als pe⁹ de son pare
e ensemps ab Diaseb⁹ lo supplica
ren qis donas lo home e tan poch
hovolgue cōsentir. E engue la Em
padriu e totes les donzelles e totes
lo supplicaren. Dix lo Emperador
qui ven james que sentencia q fos
donada p lo consell general se reno

cas james ho fin nou fare ara . La
 Princesa li prenia les mans p scu
 la de besar les. E leua li lo anell del
 dit que ell no ague sentiment e dixli
 La majestat vostra senyor no es a
 costuada de viat de tanta crueltat
 defer morir negu ab tanta pena. A
 mi no cōtenten vares paraules dix
 lo Emperador segons les q ell me
 dix: empo vos ma filla mudau li la
 mort atora vrā voluntat. La Pri
 cessa dona lo anell a Diaseb^o e aqll
 molt corrent ab vn rogi ana al mer
 cat hon la justicia se feya: e dona al
 alguazir lo anell: e Diasebus pā lo
 home e portat sen ala posada: que
 ja stava en la scala p dar li la volta
 Partit Diasebus de la posada per
 anar al palau. Lo scuder cuytada /
 ment sen ana al monestir de sanct
 Francelch e feu se frate: leixa los pe
 rills del mō e posas al seruey de no
 stre senyor. Ledema apres dela sen
 tencia: lo Empador feu pēdre tots
 los turchs q de rescat no eren e tra
 mellos en altres parts per vendre:
 go es en Elenecia: en Sicilia: en Ro
 ma: e en Ytalia. E los q no podien
 vendre baratauen los ab armes o
 caualls o virtualles lo q mester ha /
 uien. Laltre duch se rescata p. lxxx.
 milia ducats venecians. Lo fill del
 duch de Calabria paga. lv. milia
 ducats: tots los o mes se rescatare
 Los q no tenien de q pagar febiē
 sagrument e homenatge de be ser
 uir e lealmēt donauals armes e ca
 uall e sou e feyals anar al cāp. Los
 qui nou voliē fer feyals molt be fer
 rar: e feyals obzar les torres dela
 ciutat e dins lo palau: de que sen en
 nobli molt tot. Lō lo Conestable

e Diaseb^o se hantiē apartir: lo Em
 pador pres tant del seu tresor com
 cōegua q hauria agut del rescat dls
 psoners e trames lo per ells al capi
 ta. Lo dia ans q partiren. Diaseb^o
 tingue liment com lo Empador se
 son retret ell ana ala cābza dls Pri
 cessa: e la primera q troba son Gre
 phania: e feu li de geuoll gran reue
 rēcia e dix. Ventu dama la mia bo
 na sort es itada de vrā merge esser
 la primera ab qm lo encōtrat hau
 riau a molta gracia me fesseu cert
 de vostra beniuolença: q la mia de
 manda fos admesa tendria per ho
 me de bona vatura: si la fortuna me
 ra tan fauorable me volguessen fer
 digne que pogues esser lo mes aco
 stat seruidor: p be que yo nō sia dig
 ne ne mereixedor atesa la gran bel
 lea gracia e dignitat q la merge vrā
 polleheix. Empo amor es aqlla q
 eguala les volūtats: e al indigne fa
 digne de esser amat: com yo^o ame
 sobze totes les dames del mō. E p
 vos esser dama de tā bon sentimēt
 la si dls mia demāda nom deu eē
 denegada. E leixau apart p vostra
 virtut les paraules q preniu scusant
 vos ab la senyora Princesa: e aqlla
 preneu en total defensio vostra: ser
 uiu vos vn poch deles mās stenēt
 les enuers mi en senyal de victoria
 perq al milloz cars nous falguen: e
 haureu feta bona electio. E li lo cō
 trari feu lo que no es psumidoz re
 portara la merge vostra aqlla cōsu
 sio evergonya de poch amar e blas
 mada p les dones donor: e totes
 vos daran per pena q si au desagra
 duada de tota gentilesa. Puix no
 volen sentir la gloria q de amor se

ateny cōdamnāt vos que sian excel
lada en la ylla óla pensamets hon
negu james troba repos. E si aço
nom basta que nom vullau pendre
amerçe: yo publicare en lo studi de
caualieria ales dones e donzelles
tots les req̃stes que p ma part avo
stra senyoria he fetes. E cotevres
cruels e impiadoles respostes. En
vnapart me condānau en altra me
dau sentencia de vida: demanāt ala
merçe vostra que dauant la illustris
sima Princesa aq̃lla sia jutge qual
de vos o de mí demana mes justa
causa e dōa si en son parlar. La vir
tuosa Stephania ab cara molt a
sable responēt dix. Puix la ignozā
cia no es digna ó perdo: obriu los
hulls q̃ res nous scusa: eueureu lo q̃
les dones de honoz pronunciaran
cōtra vos: hi en molta honoz mia
E dos contraris no poden star en
sempa: per la contrarietat que ab si
porten. La qual demanda per vos
ami feta vos offen mes q̃ no for
mester: e requet smena gran p repa
rar lo paĩtar: majorment si lo jutge
dels entenents conexeran en vos q̃
dieu paraules que contra la honoz
vostra criden: car veig vos tan cuy
tat depēdre vostra libertat. Aixi cō
crech en altre no pēsau: dupte he no
vingau en major error en reparar
vostres errades en conexença dels
bōs. E portar ami a esteore la mia
gonella damunt vostre menyscapte
Perque vull que sian cert en aq̃sta
part no vull fer mirades en reluci
tar vn altre latzer cō feu Jhesu crist
Empo no vull que per aço desespe
ren dela mia poca amor: car mes
es que vos no dieu: ni porien pēsar

car lo major be q̃us conech es igno
rancia que mostrau hauer. E volēt
Diafeb^o satisfet ales rahons deus
dites: vench lo cambzer del Empa
dor e dix a Diafeb^o que lo Empa
dor lo demanaua: e Diafebus sup
plica a Stephania q̃ allí lo volgues
esperar que ell tornaria lo mes prest
que pogues. La gētil dama respos
que era molt contenta desferar lo.
Com lo Empador veu a Diafeb^o
dix li q̃ ell e lo Conestable rebessen
los diners dela presoners: dix Dia
febus que era cōtent. Apres pguia
molt al gran Conestable que el vol
gues rebre allegant ignozācia que
no sabia contar: e lo Empador los
mana que ans ól dia que partissen.
e Diafeb^o sen torna ala cābra e tro
ba la sua senyora q̃ stana arrapada
en fort pensament ab les lagremes
als hulls: p̃ço coz sabia que lo Em
pador nol demanaua sino per que
partis: e Diafeb^o qui en tal cōport
la veu star: pres la aconoxtar: mo
strant que major dolor tenia ell de
la partida que no fehia ella. E stāt
en aqueste consolacions: entra p la
cābra la Princesa que venia dela
torre del tresor en camisa e ab falde
tes de domas blāch ab los cabells
tots scāpats per les spatles: e feyan
per la gran calor q̃ fehia. Com ella
veu a Diafeb^o volgue sen tornar:
mas Diafeb^o li son tan prop q̃ no
lan leixa tornar. Eolen que digna
dix la Princesa de vos no mī do
res: puix vos tinch en cōpte de jer
ma. Parla Blaer ó ma vida e dix
Senyora no veu vostra alteza la ca
ra de Stephania si par que haja bu
lat al foc: car tan vermella sta la
2. fl.

sua cara coz fa la rosa d' m'ais: e yo
be crech que les mans de **Diafeb**
no han stat molt ocioses: stat nosal
tres alt en la torre: be la podiez nos
altres sperar que vingues hi ella se
stana agi ab la cosa q' mes ama do
loz de costat: quet vingua que si yo
tingues enamorad tan be mi juga
ria com vosaltres feu: mas so dona
exozqua que no rich res qui be vul
la. **Diafeb** senyoz sabeu aqui ame
d' tot m'oz coz evull be: a **Ypolit** pat
ge de **Lirant**: e si fos caualler enca
ra lo volria mes. **Ara** yo p'omet
dir **Diafeb** quen la p'rimera batail
la que yom trobe ell haura tota la
honor d' caualleria. **E** stigueu bur
lant per bon spay dir la **Princesia**:
voleu queus digua jermana **Diafeb**
com ben so m'esa entorn e be mirat
per tots los catons del palau e no
veig a **Lirant** lo coz me mor: car si
aquell yo podia veure la mia aia re
staria ac'oiolada: mas ab aquest de
sig pens que morre ans quel veja.
Empo vna cosa ma conozta q' en
cara que c'ogorra ne passe nom dol
pux ame caualler valetos c'oplit de
totes virtuts: e la part que mes me
contenta es p'esser liberal: p'go com
lo gra **Lonestable** ha dit q' ie molt
gran despesa. **Axi** es dels senyozs q'
tenen lo aio gra en despore en lestat
ques meten: en aquell deuen perseue
rar: e pergo com yo veyg **Lirant**
que en aquesta terra no te b'eni he
retatge: no volria per res menyca
bas de la honor: yo li vull esser coz
apare e mare jermana e filla com e
namorada e muller. **E** p'go vos lo
men jermana li portaren moltes reco
m'adacions e en mig de elles emboli

cat que negu non sapia n'u veja mi
ja caregua doz p'q' pugua a son pla
er despore: e pergo deuallana yo e
Plaer de ma vida de pesar ho e po
lar ho en sachs: e com sera la hora
del sopar faren venir dela get v'ra e
si yo noy so **Stephania** o plaer de
ma vida vos ho daran: e direu li d'
ma part nos deixe de tot lo que sia
honor sua car la honor suayoz rich
p' mia: e com aq'sta haja despes yo
lin dare mes e no consentire que ell
ni los seus passien fretura d' res. **E** si
yo sabia que filant al torn lo podia
sostenir en la honor de tot cert ho
faria o ab sanch dela mia p'sona lo
pogues pujar en lo mes superlatiu
gran d' molt b' grat ho faria sima
jut du: car la si d'les coses s'uenido
res es remesa ala fortuna: e de vn be
naix p'icipi d'altre: e la mia c'odicio
tira totes les coses ala sua sabo: **E**
pergo he fet yo q' lo senyoz **Empa**
doz li done titol de **L'omte**: e ja ven
que dix laltre dia la vida reposada
q' ella labia q' yo amava a **Lirant** q'
li fes gracia del titol que tenia: tots
los dies de ma vida sere en recort
de aquell mot que dix. **En** son testa
ment me leixa vna tia q' yo tenia vn
L'omtat quis nomera de sanct an
gel: e p'go yo vull que **Lirant** laja q's
nomene **L'ote** de sanct angel: alme
nyas si senten o sabem yo ame a **Lirant**
sera gran scusacio mia diran q' ame
vn **L'ote**: car la mia confiança posa
da sta en la valor. **Noynt** dir **Dia**
febus ala **Princesia** paules de tata
amor stigue molt admirat e dir: p'
m'oz du seyoza yo nom sent bastant
en regraciar ne satisfer a les honors
e prosperitate que la majestat v'ra fa

El trāt p be q lo meretxer de ttrāt
 sia molt e meretx molt major co /
 les q no son aquestes p les virtuts:
 mas ab la gracia e molta amor q
 la celsitut vostra ho ha dit ou esser
 ps en molt major stima que no es:
 car diu lo prouerbi: que no dona q
 ha: mas quiu ha acostumat: car
 yo veig q les gracies son tals segōs
 don proceheix: e lo qui avrā alceia
 poza atenyet sera benaueturat. **E** p
 so vos demandé gracia que yo p
 part de aquell famos caualler vos
 bese les mans e los pe: e apzes per
 tots quāts som dela parètela. **N**o
 pogue mes detenir se **S**tephania
 que no parlas p la molta passio de
 amor que tenia e dix **H**om dete lo
 partir p anar men ab **D**iafeb^o sino
 vergōya. La qual vergonya proce
 heix de menyscapte de gētileia: car
 la infamia que en ma honoz faria:
 no seria de neguna stima entre los
 bons: puix ab licencia de vrā altelsa
 ho fes: car ab veritat enueja ma fet
 del que feu p aquell glorios mestre
 seu **E**l trāt lo bo. **D**ōchs yo dech
 emitar la excellēcia vrā que faga do
 nacio de tot quāt he a **D**iafeb^o qui
 agi pñent es. **E** leuas de allí hon sta
 ua e entra sen dis la sua cābra e scri
 uí vn albara e posal se en los pits: e
 tozna en la cambra hon era la **P**ri
 cella: en aquest spay que **S**tephāta
 era anada p scriure **D**iafeb^o suplica
 molt ala **P**rincessa que lay deixas
 besar: e la **P**rincessa james hi vol
 gue cōsentir ne atorguar loy: e **D**ia
 feb^o rozna dir ala **P**rincessa. **S**eyo
 ra puix les nostres volūtats son cō
 traries rahonablamēt se ou seguit
 quen sien les obres. **E** de aço ve lo
 ques diu q quāt hu no voldes nos

diskozen. **A**quí ne pozia pēdre anof
 altres agrā culpa dela majestat vo
 stra si ja o lēguatge no mudau fins
 agi vos lo stat seruidor affectat: car
 si la altelsa vrā me agues cōpzat per
 catiu no pogueren manar mes en
 mi q ara feyen: e com anaua yo ab
 los hulla enbenats: car si cēt vides
 tingues cō non tingua sino vna to
 tes cent les auēturara sola p fer ala
 majestat vrā algun servir per gran
 perill quey fos. **E** la celsitut vrā no
 voler me contentar lo spīt de liber
 tat de vna poca de fruyta. **E**rcan
 de agi auant altre jerma e seruidor
 quius serueisca ala despela: e no pen
 se mes la altelsa vrā q james digua
 res a **E**l trāt de part vostra ni me
 nys li portare los diners. **E** p prest
 que sia al camp pendze son comiat
 e toznare en la mia terra: empo en
 cara vos dolzen algū dia dela mia
 absencia. **E** stat en la fi de aqñtes ra
 hors lo **E**mpador entra per la cā
 bra: e dix a **D**iafeb^o p que no delem
 patxaua en metres apunt que ans
 del dia fossen partits. **S**enyo: dix
Diafeb^o ara en aquest punt vñch
 dela posada e tots stam pñts p par
 tir. **E** lo **E**mpador lo trague dela
 cambra e portal pasejant per lo pa
 lau aell hi al **C**onestable recordant
 los del que tenien afer. **A**y trista de
 mi dix la **P**rincessa en quāt ses ense
 lonit **D**iafeb^o hi pēs que ja no vol
 ra fer res p mi be es mala sort mia
 que tots aqueste franceses son mig
 dīsperats: tu **S**tephania pregual
 ne p amor de mi que no stigua agi
 fello: yo beu fare dix **S**tephania.
Parla plaer o ma vida e dix. **O** be
 lou strana senyoza en tēps de tan
 gran necessitat de guerra no sapian

conferuar la amistat dels cavallers
 posen los bens e les persones en de
 fensio devostre altesa e de tot lo im
 pert: E p vn besat vos feu tāt doyr
 quin mal es lo besat que ells en frā
 ga non fan mes mencio q̄ sis dona
 uen la ma. E si avos volie besat ho
 deurieu cōsentir: e encara sius posa
 uen les mās danall les falces en a
 quest tēps de grā necessitat. E aps
 que siau en tranquille pau fer del vi
 ci virtut: bona dona bona dona en
 ganada anau en tēps d guerra si re
 quirē armes: q̄ en tēps de pau noy
 cal balestes. En aquestes rahons
 noy era Stephanía mas la Prin
 cessia ana ala cābra hon era e pguā
 la molt quel fes venir: car yo tinch
 gran duple que no sen vaja axi coz
 ha dit. E si ell sen va no sera grā ad
 miracio que Tirant sen vaja per a
 mor de ell. E si aqll virtuos no sen
 anaua per amor de mi: hi rien sen
 molts dels altres. E penlant nos
 guanyar pdrēz massa. E oleu fer be
 seyoza dix plaer d ma vida: noy tra
 metau negu sino vrā altesa hivaja
 en scula de veure lo Emperador: e
 posareu los en noues e ta p̄st li pas
 sara la fellonia. La Princessa ana p̄
 stamet hon era son pare e trobals
 en parlamēt. Com be agueren par
 lat la Princessa ps p la ma a Dia
 febe p̄gual molt no stigues enuiat
 de res. Elspos Diafebus senyora
 totes les speriencias que fer se podē
 he enlajat avrā altesa reconexet bo
 na fe. E reya vos acordarien ab mi
 apills. Soventdozs p esser incerte:
 car tals coles coz aquestes mes stā
 en contentancio de vista q̄ en obra
 Ella majestat vrā na pres axi com

asent. Bere q̄ fogint per no morir
 en Roma per la aparicio torna co
 neixent son defalt mijangant voler
 daltre. De dues coles seguirí lavna
 besat o comiat. Atesa mavoluntat
 d mi pozeu manar just o ijust. Si
 vergonya acōleguida p mals actef
 fos honoz dix la Princessa: yo seria
 la mes benaventurada donzella d
 mon enconsentir lo que molts desi
 gen. En cōtrari si honoz procuras
 vergonya no sereu de res. envergo
 nyit. Com no hajan volgut sperar
 aqll qui te la mia aia cativa d aqlls
 paraules que tant vostre honoz cri
 den: besat besat. Acabant la Prin
 cessia les darreres paraules Diafe
 bus dona dels genolls en la dura
 terra e besa li la ma. E acostas asse
 phāia e besa la tres voltes en la bo
 ca a honoz d la sancta trinitat. Par
 la Stephanía e dix: puix ab tā grā
 ssoz e req̄sta vostra e per manamēt
 de ma senyora yo he besat: vull q̄
 avolūtāt mia prengau possessio de
 mi pero dela cinta amunt: e Diafe
 bus no son gens pereos: posa li de
 continent les mans als pits tocāt
 li les mamelles: e tot lo que pogue:
 e troba li lalbara. E pēlant que fos
 letra de algun altre enamorat estī /
 que parat sens negun recort. Legiu
 loque trobareu aqui scrit dix Ste
 phania: e no stigan alienat ne ab tā
 gran pensamēt: perço que los ente
 nents no pensen sia tolt lo ver juhi
 per lo qual vos condemnau que te
 nin causa de sospita. La excelsa Pri
 cessia pres lalbara dela ma de Dia
 febus e legi aquell lo qual era del te
 noz seguent.

Capitol. cxlvii:

**Albata que feu Stephanía de
Macedonia a Diafebus.**

Que tots jorns nos mostra speriencia quāt natura ha sauiamēt orde nat les coses p los gloriosos passats hauent atesa libertat o fer de mi lo que vull tēguda aquella honestat q sol esser dada adonzelles veuram e sabram en aquest albata: com yo Stephanía de Macedonia filla del illustre príncep Rubert Duch de macedonia de grat e de certa sciencia no cōstreta: ni forçada tenint deu dauant los meus hells: e los sancts auāgelis de les mies mans corporalmet tocats: promet avos Diafebus de muntalt ab paules de present pñch avos per marit e senyoz: e doneus mon cors liberalment sens frau ni engan negu. E port vos en cōtemplacio de matrimoni lo sobre dit ducat de macedonia ab totelos drets aell pertanyents: mes vos porte. cx. milia ducats venecians. E mes. iiii. milia marches de argent obrat: joyes robes per la majestat del senyoz Empadoz ab los de son sacre consell stimades. lxxxiii. milia ducats: e mes vos porte la mia persona que stime mes. E si contra res dago venia nim pot esser prouat vull eē en correguda p falsa e se mētda e noz puga alegrar ni ajudar o negua ley que los nostres Emperadoz passats ni presents: hoc encara los de Roma. R enunciāt en aquella ley que feu aquell glorios Empadoz Julius cēsar: la qual se nomena ley de mesvaler: la qual es en fauor de

donzelles viudes e pubiles. E mes renuncie al dret de caualleria no sia negū caualler qui en camp p mi entre: ni dona qm gosc rahōar. Ans me puguen clauar la ma ab la cerimonia entre cauallers e dones donoz acostuada. E perço que major se hi sia dada: pose lo meu propi nom sots signat ab sanch dela mia persona.

Stephanía de Macedonia.

Capitol. cxlviii.

**Com Diafebus pres comiat ol
Emperadoz e de les dames per toz
nar al camp.**

Aquesta Stephanía no era filla de aquest duch: son pare fo glorios príncep e valentísim cauallermolt rich era cosíngerma del Emperadoz: e no tenia sino aqsta filla: com se mori deixa li lo ducat: que com fos de xiii. anys mana en son testament q li fos donat. La mare o aquesta resta dōa poderosa tuda e curadora ab lo Empadoz ensemps Aqsta per hauer fills pres lo comte dalbi p marit: e aquell intitulas duch de macedonia. Aquesta donzella ha via en aqll cars cōplits. xiiii. anys. Elenint la nst que tots stauen en orde per partir Diafeb⁹ mes cōtent que dir nos poria: ala hora que la Princesa li ha via assignada trames per la moneda. E com la tingue en la posada en lo spay que la gent sa maua ell torna al palau per pendre licencia del Emperadoz e de totes

2. lli.

les dames en special de Stephania
 Ella qual pregua que com seria ab
 sent fos en recort de ell. Ay Diase
 bus e senyor de mi dix Stephania
 lo de de aquest mon tot ita en se. E
 no veu vos en lo sanct euangelí que
 diu beneyts serà aquells quim veu
 ran e creuran: vos me veu e uo cre
 heu. Ajaug de mi: mes part hi
 tenu que totes les plones del mó
 E besant lo moltes veguades ala
 ptida dauant la Princesia: e plaer
 de ma vida. Ella ptida fo: en scam
 pades moltes lagremes en seps mil
 clades: car aquest es lo costum de
 aquells qui bes volen. E dona óls
 genolls en la dura terra besant les
 mans ala Princesia de part ó aqll
 virtuos Tirant e dela sua. Loz ell
 fon al cap dela scala Stephania cuy
 ta deuers ell e dix li: perque? recort
 de mi: leuas vna grossa cadena de
 oz q portaua al coll e dona lay. Se
 nyora dix Diasebus tal penyora
 tinch vostra: si mil hores hauia en
 lo dia: cascua hore per si seria en re
 cort dela merce vostra: e torna la a
 besar altra veguada e feu son camí
 enuers la posada. E feu prestamēt
 carregar les adzēbles: e tots pujarē
 acauall ales dues hores dela nit: e
 parti ell hi lo Conestable. Mantien
 suppicat al Emperador les naus e
 galeres portassen virtualles al cap.
 Arribats que foren ab Tirant no
 fon poch lo plaer q pres en llurven
 guda. Lo Conestable ensemps ab
 Diasebus donaren los diners óls
 presoners al capita. E aquell feu ve
 nir los cōtes qui altra veguada ha
 uien repartit los diners e altres co
 ses com armes e roques. Loz tot a

go fon fet Diasebus recita a Tirant
 tor lo ques era seguir e los diners q
 li portaua. Tirant de res no ague
 major consolacio com del albara q
 veu scrit de ma de Stephania. E
 lo seu noz cō era scrit ab la sua sach
 Dix Diaseb^o: no sabeu cō ho ha
 fet: ligas lo dit ab vn fil fort e lo dit
 inflas e ab vna agulla pūxas lo dit
 e prestamēt nixque sanch. Ara dix
 Tirant haurē guanyada vna sen
 tencia enuers ma senyora. Pūix a
 quella galant Stephania lera de
 part nostra: dix Diasebus volen q
 pesem quant oz nos ha donat: son
 pelat e trobarē hi dos quitals tots
 en ducats. Mes ma donat dix Di
 asebus que sa altela nom dix coz la
 miha carregua no es sino quintar e
 mig. Axi es dels grās senyors óls
 qui tenen lo corvaleros que donen
 mes que no prometē. Beixem los
 star e vejaz que si fa en lo camp. A
 pres que lo grā Conestable e Dia
 sebus foren partits: los turchs sta
 uen molt de desesperats coz dues vol
 tes eren stats desbaratats mal diēt
 del mon e dela fortuna qui en tātā
 dolor les hauia posats. Com tro
 bassen per compte los fallien entre
 morts e plos mes ó cent milia ho
 mens: e tant ab aquesta tra tingue
 ren consell en quina forma porien
 dar mort a Tirant: perque fon de
 liberat que lo Rey de Egipte pgo
 com era mort entes e en les arres
 mes destre que negu de tots los al
 tres e óls moros milloz de. ii. celles
 molt bon cauallador armades ala
 nostrada segōs en ytalía se acostūa
 fer ab los peatres e los caualls en
 subertats. Agueren de acort que

ell vingués al camp dels crestians
 E trames vñ trompeta a Tirant
 cō fō ala voça del Rey seu son seny
 al posant vna touallola en vna ca
 nya q portaua. E los del cāp psta
 ment li respōgueren p aqll mateix
 senyal: e passaren lo per manamēt
 d' Tirāt ab la petita barca q tenien
 d'ca Loz son dauāt lo capita dema
 na sal cōduyt per al Rey d' Egipte
 e. x. ab ell: e lo capita son content d'
 torçar lo. L'edema vench lo Rey
 e Tirāt ab tots los grans senyors
 lo anaren arecebir ala voça del rñ
 e li feren molta honoz segons de
 Rey se ptany lo qual venia armat
 e tal se troba lo capita e tots los se
 Lo Rey portaua molt rica sobre
 uesta tota de or e de perles. E lo ca
 pita portaua la camisa sobre les ar
 mes q la senyora li hant dat. Lo
 capita feu pendre dos moros dels
 qui erē vèguts ab lo Rey e feu los
 portar ala lina tenda perq mataſſen
 cent pells d' capons e gallines que
 tenia: e feu li aparellar molt be adi
 nar aroç e cuscus e molts altres po
 tatges que hanien aparellat ferē lo
 molt bē servir ala real. E atura allí
 tot lo dia e la nit fins al'edema: e mi
 ra tot lo camp e lo cōport d' aquell
 Com ven tanta gēt acauall dema
 na aquella gēt perq ſtauen tant aca
 uall l' espos lo capita: senyor aqlls
 ſtan allí per festejar vos. Si nos al
 tres ho aguesſem fet axí dix lo Rey
 com tu ſas no agueres d' opurt lo no
 ſtre camp: e perço d' ſig la tua mort
 Car en gran dolor e cōgoixa nos
 has posats per la gēt queus has p
 ſa e los qui ſon anats l' in auall: q

llurs coscos no han rebut ſepultu
 ra: E perço tincſu en gran hoy
 de tot mō cor juſtament ſens admi
 racio alguna: car no es juſta coſa ni
 rahonable que yo degua amar a /
 quell quim perſegueix de hoy capi
 tal en brogit de ſemblant guerra:
 car de guerra null temps no proce
 hex amor perquet notifiſch que per
 les mieſ mās tens amorir de mort
 amargosa. Perço com la tua pro
 pia natura es de crueldat que do
 nes mort aquí nola mereix. E po
 den dir tots aquells aquí lo dan to
 ca: que aqueſt eſt lo mes deſauentu
 rat caualler en lo mes alt ſuperla
 riu gran de crueldat cōfus: e abatut
 moit mes que dir nos poria. l' es
 pos Tirant en ſtil de ſemblats pa
 raules. Lo meneg de voſtra lègua
 me par eſſer moit fort: e axí den
 paſſar per los mals com per los /
 bons: hoc encara per leſtat dels co
 minals. E perço yo ſpletare la mia
 taillant ſpala ponint aquells q han
 ſeguit voſtra mala ſecta. E novull
 ab vos contendre de paraules deſ
 honeſtes majorment ſtant dins la
 mia tenda. Lo Rey volgue ſatiſſer
 e Tirant iſque fora dela tenda: e
 lo Rey ſen torna al ſeu camp. Len
 dema ajuſta cōſell de tots los grās
 ſenyors l' Reys Duchs Comtes:
 e tots los crestians: e posaren ſe en
 mig de vna gran praderia. Com
 tots forē ajuſtats lo Rey de Egi
 pte feu principi a paraules de ſem
 blant ſtil.

Capitol. cxlix.

Com lo Rey de Egipte torna
la resposta que Cirant li havia fe-
ta als grans senyors mozos.

E guint lo costum d'aquells q lo offici de la lengua dauant les mäs pösen: yo no so de tal metall ans me plau comanar als mans los actes virils: e remetrels ala fortuna pzoſpera o aduerſa. Les tals coſes que los bons cauallers han acostumat fer: e resta en ells la honoz dela müdana gloria. E perço magnanims senyors vos vull ſignificar la bona pratica que tenen los creſtians eſſer molt bona: com haja viſt nit e dia gèt apeu e acauall guardāt toſtēps lo camp. E per res al mon no ſeporriem eſnayar axi cō ells han fet anos altres deſque aqſt capita es vengut ha poſat en gran orde tota la gent. Dix lo Gorda avostre parer quāta gèt poden eſſer d peü e de cauall. Senyor yo pens dix lo Rey: que los de peü no baſtan a .xlv. milia: e los d cauall ſeran .x. milia e noy baſten encara: ells ſon poch: mas lo gran orde que ells tenen ara de preſent es molt grā: car be ſap la ſenyoſia voſtra e tots los que aqſi ſon coz lo Duch de Macedonia era capita per lo mal orde que dāua: e per no entendre la guerra toſtēps eravēgut e noſaltres vencedors. E ſi aqſt diable de home no ſos vengut d la França ja forē dins los palaos de Coſtantinoble: e dela ſua Igleſia que tā bella es naguerē fet meſquita. Lo Empador aguerē mort: la muller e la filla foren ſclaves: e totes les al

tres donzelles ab ells enſemps ala ſenyoſia de noſaltres e ara no poſē axi fer ſi aqſt capita viu molt. E ve nint al eſcre del que vull dir: no es poſſible noſaltres lo puguā matar o apſonar ſino en aqueſta manera com ell novendra abatailla ab noſaltres ſino atot ſon auantatge p lo poder gran q noſaltres tenim mes que no ell. Si voſaltres teniu p bo yol requeris de batailla atota vltiāga dela mia perſona ala ſua: ell es molt aios caualler no ſera menys no accepte la batailla. E cō ſera aqſena cōbattre: e voſaltres conetxeren yo haja lo millor deſcau nos cōbattre q yol matare. E ſi es cars ell pogues mes d mi de vn troç luny tirē li ab ſietres e muyra en tot cars del mon: ell hī tots quāts ab ell vdrā. Tots ells tingueren per bo lo que lo Rey havia dit. Finat lo cōſell lo Rey de Egipte ien entra en la ſua tenda: e pres ſe a ordenar vna letra. Lo Gorda tenia vn ſervidor queſs havia criat de molt poca edat. Lo q era ſtat creſtia e natural dela ciutat d Samagoſta qui es en Lhipre e ſon ps en mar p vna fuſta de moros e p la poca edat e diſcrecio que tenia ſerē lo tornar mozo. Aquel coz ſon en perfeta edat auent natural conexença eſſer millor la ley creſtiana que no la ſecta maſometica: delibera de tornar ala bona part: e poſau en execucio en aqueſta forma. Lo mozo ſe poſa molt en orde de belles armes e vn ginet molt bo: e ſeu la via del pōt de pedra hon ſtaua lo ſenyor de mal vehi. Lo coz ſon prop del pont quaſi ab vn rir de balſta poſa la rocha que portaua al

cap dela lança e feu senyal de seguir
 E los del castell veren que no venia
 fino hu tot sol respōguere al senyal
 assegurāt lo. E dō lo mozo son prop
 vn balester qui no havia resvist dō
 segur qđ sēyoz dō mal vehi havia fet
 tira l'vn passador e nafra li lo ginet
 S senyozs dix lo mozo tā poca se
 haura en vosaltres que sobre seguir
 mateu amī o amō cauall. Despla
 gueli molt al senyoz de mal vehi: e
 feu lo descaualcar e curarē li lo rogi
 E promes li qđ si moria que lin da /
 ria vn altre milloz Lo mozo dix cō
 venia allī per fer se crestia: e que vol
 ria parlar molt ab lo gran capita: e
 volia si aell era plasēt volgues esser
 son padze: e que si plana ab ell lauria
 ria de moltes coses qui seriē en grā
 honoz sua e vtil dela sua psona. Ik e
 staren de acozt que lēdema tozmas
 allī: e que lo senyoz de mal vehi tra
 metria apreguar a Tirāt vengues
 allī. E lo mozo molt cōtent torna
 sen al cāp: e mostra lo seu cauall al
 Solda e als menescals per qđ gua
 rissen: e lo Solda dō manali don ve
 nia e com era stat nafrat lo seu rogi
 Lo mozo responnent dix. Senyoz
 yo any deuere lo pont per ço com
 me enuyaua agi: e devn gran troç lu
 ny yo viu vn crestia acauall e fiu la
 suavia e ell me spera: com fuy prop
 de ell ttram aquest passador. E yo
 fermi fort dōs sperōs al ginet e acō
 seguil e dencōtre lenderoqui a terra
 del cauall. E prestament fuy desca
 ualcat p tolre li la vida: e ell agenol
 lat demanam p dō La mia propia
 natura es inclinada mes apdonar
 que altra cosa: e soz restats en molt
 gran amistat Am promes sobre sa
 se de auisar me tot quant en lo cāp

dels crestians se fara. E que bonā
 noua es stada per amī dix lo Sol
 da que yo pugua saber que si fa en
 lo camp dels crestiās. Prech te en
 tot cars del mon tuy vuelles tomar
 de ma: e setiras qđ volran fer: si spera
 ram batailla o si sen hiran dms la
 ciutat de Constantinoble e ell atoz
 gua tot quant li dix. Lēdema ell lo
 sollicita que tozmas al castel per par
 lar ab son amich. Com al mozo li
 paregue hoza de partir ell pres vn
 ginet dels milloz qđ Solda tenia
 e feu la via dō pōt e fet son senyal ell
 entra dms lo castel: e per tots fon
 rebut ab molta honoz. E no passa
 molt spay que son aquí Tirant: e
 feu molta honoz al senyoz de mal
 vehi e a son fill. Aps entraren dms
 vna cambra hon era la senyora de
 mal vehi qui stana arahons ab lo
 mozo. E dō Tirant ague abraçada
 la senyora feu honoz al mozo. E lo
 mozo li dix com venia per fer se cre
 stia cognoxent ab natural raho la
 veritat dela fe. E supplicanal qđ fos
 de la merçe quel volgues acceptar
 pseruidor. E significā ala senyora
 vostra com per lo consell han dter
 menat que de ma o laltre vos sera
 trameta vna letra de batailla. Em
 pero guardau senyoz que en negū
 cars del mon no accepteu la batail
 la per qđ no poza esser profitosa sino
 en grā dan dela vrā psona e dō tota
 quāts abvos hiran. Tirāt li regra
 cia molt lo bō amī e qđ era molt cō
 tēt de acceptar lo pseruidor affectat
 Anarē ala iglesia e allī rebe lo sanct
 baptisme ab molta deuocio e vol /
 gue Tirāt: e lo fill del sēyoz de mal
 vehi fossen padzis e la senyora son
 padzina. E posaren li nom Cipres

de paterno: com lo aguerè batejat
 dix. Senyoz yo he rebut p gracia
 de nostre senyoz lo sanct baptisme:
 em tinch per verdader crestia: e en
 aquesta sancta fe vull viure e morir
 Si la senyoria vrà vol que yo atu
 re p servir vos ho fare de molt bo
 na voluntat. Si voleu que torne
 al càp e calcun dia vos auise de tot
 lo que si fara: no ha negu en tot lo
 nostre camp qui mes hi sapia q yo
 Perço cō tots los consells se tenen
 en la rēda dī Solda: e tot ho puch
 be saber com yo sia hu dels del cō
 sell: Lauozs Tirant li dona de stre
 nes vna cadena de oz que portaua
 E lo fill dī senyoz d mal vehi li do
 na .xl. ducats. E la senyora li dona
 vn diama de valua de .xxv. ducats
 E com ell ho tingue en son poder
 acomanau tot ala senyora de mal
 vehi que loy guardas: e Tirant lo
 pregua molt que sen tornas al càp
 e que auisas tã souint com pogues
 al senyoz de mal vehi de tot lo q̄ls
 turchs tenien al coz deser que aq̄ll
 lauisaria al seu camp. L ipres de pa
 terno respos. E gregi capita e seny
 oz meu no pēse la merçe vostra ne
 dupte de mi negū mal: car per la se
 que so crestia yo sere axi leal com si
 tota ma vida maguessen criat: em
 po be conech que no tenu raho d
 molt fiat d mi per yo esser stat mo
 ro: mas en les deuenidoz coneixereu
 en mi quanta sera la fermetat ne la
 mo: que pozte. Encara senyoz ca
 pita suplich ala senyoria vrà me fa
 çau gracia si tenu neguna manera
 de confits men vullau donar: pço
 quē faça present al Solda: lo qual
 es molt gran menjadoz d aquests
 coses e semblants. E ab aq̄sta scula

poze anar e venir q̄ no pensaran ne
 gū mal de mi. Dix lo seyo: de mal
 vehi: yo ne poze dar: seu portar al
 li datils e confits e seu fer collacio a
 tots: e dona a L ipres de paterno vna
 capça de confits e dels datils: e aq̄ll
 se parti molt cōtent de ella. E o fon
 dauāt lo solda demanali de noues
 dels crestians: aquell respos que lo
 seu amich li hauria dit q̄ no haurien
 en voluntat de partir de allí fins a
 tant q̄ la senyoria vrà mude lo càp
 dagi. E am dat senyoz aq̄sts datils
 e confits: e lo Solda pres molt grā
 plaer en lo q̄ hauria portat. E molt
 souint loy fehia anar: e aquell hauria
 sana de tot lo que iabia al senyoz d
 mal vehi. E aquell anana a Tirāt
 o loy trametia adir. E al capita li e
 ren molt placentes emblāts auisos
 Aquest L ipres de paterno feu con
 juracio de rebellio cōtra lo Solda
 Lo Rey de Egipte coz ague orde
 nada la letra de batalla ps vn crō
 peta e dona lay e manali que la por
 tas a Tirant capita dels Grechs
 la qual era del tenoz seguent.

Capitol. cl.

Letra de batalla trameta per lo
 Rey de Egipte a Tirant lo blāch.

A Denamar per la per
 missio evolutat d deu
 Rey de Egipte e ven
 cedoz de tres Reys
 en batalla campal e cascu per si ço
 es asaber lo podros Rey de seg Lo
 virtuos Rey d borgia. E lo prosp
 Rey d tremice: atu Tirāt lo blāch
 capita dels grechs deixāt tota lon
 guea de paules p q̄ pus clara sperie
 cia sia ver testimoni entre tu e mi

Ala qual la fortuna sera favorable
 puça hauer miera de glozejar se en
 lo dan o desonor d'altre: sobre les
 tues armes he vist portar abir de
 donzella: mostres segons lo senyal
 esser enamorat d'ella: e pque yo pu
 gua cōplir vn vot que siu dauat ma
 senyora. ¶ Remet lo dit vot ala cala
 de nre sanct propheta masomo: la
 hon lo seu glios cors jau ço es en
 mecha de requerir d'batalla atota
 vitrança. ¶ Rey o fill de aqll o lo ma
 jor capita dels crestians: e per ço re
 quir atu p fer seruey ala donzella o
 qui so: e sia quit de mō vot si hi go
 laras venir de matar te o de deixar
 te dins la lisa vengut o se menir.
 ¶ Prou are ma veritat publicamēt
 ab les mies mans: e tu virtuosamēt
 vullas defendre ta honor. ¶ Com la
 dōzella de qui so sia en major grau
 de bellea e devittuts de linatge acō
 panyada que la tua. ¶ E lo teu cap cō
 avengut trametre en present ala sua
 senyoria: e si lo teu anio poza cōpoz
 tar veure aqst calzer d'la batalla se
 molt content dela tua persona ala
 mia saja purgar. ¶ Empo atogāt tu
 bona fe p aquest cas no tenint aio
 de gosar te cōbatre ab mi haure a
 veur en altre cap: e no gos dir aqll
 spantable mot tan vergonyos p a
 qlls q amen la honor. ¶ E tot caual
 ler sen deu defendre e no restar en o
 penio de gentes de senyores e dōzel
 les mēyscabat de ta honor e fama
 forçat es queu digna: ço es asaber
 ab gran malbat e puspzopi parlar
 tracio: has esualit dos veguades
 lo nostre camp ab tātā infamia en
 ta honor casi irreparable. ¶ E per ço
 del meu bon dret surt vna bona spe

rança obtela e desijabare aqo dich a
 si que acte criminal ne surta si veurel
 gosareu: car deu omnipotēt no per
 metra que tā leig crim com es aqst
 reste en lo mon imposit: yo ama re
 questa sostenit la veritat te cōbatre
 lo meu cors cōtra lo teu: apen o a
 canall segons per ton auatage ho
 volras diuisar dauat jutge cōpetēt
 ¶ Combatēt nos per tates jornades
 fins lo hu de tu o de mi reste mort
 pço que lo teu cap pugna fer pñent
 dell ala senyora de qui lo. ¶ E si ala p
 sent me volras respōdre donant o
 sen donar ta resposta a Egipte trō
 peta meu yol haure per rebuda: lo
 qual basta p aconcordar nos e poz
 tar nostra batalla ala si que yo de
 fige. Dada en lo nostre camp dela
 platga oriental lo primer dela Lu
 na. ¶ E pos aq mon signe.

Rey de Egipte

Capitol. clí.

Com Tirant demana de cōsell
 als grans senyors del seu camp.

Com Tirant aguevi
 ta la letra e lo cōten
 gut en aquella ajusta
 tots los cauallers d'el
 cap: e prequals quel cōsellassen que
 faria ne si faria resposta ala letra. ¶ E
 si febia resposta qna tema pendria
 e si acceptaria la batalla o no. ¶ Par
 la primer lo Duch de Macedonia
 e dix ami par que li beneu respōdre
 per lo rim mateix. ¶ Car segōs canta
 lo capella: si respon la scola. Aqsta
 letra com te. si. caps. Lo primer es

la donzella lo segon es del cars ó
tracio. Glenint al primer aquest es
enamorat dela filla ól grā Lurch
e diu se q es bella donzella. E lo pa
re lay ha promesa dar p mulier cō
la guerra sera finida. Elejan vos en
vostra terra si amau dōzella de grā
stat: p qo com en la letra diu donzel
la ó grā linatge: no entraïeu en ba
talla si no tenieu tota la iusticia de
vostra part: com nostre senyor mo
stra grās miracles en les batailles
Senyor: dix Tirant en nostra ter
ra yo amaua vna viuda: pero volie
dir esser donzella: e yo amaua la p
matrimoni hi pēs ella ami: e donā
aqsta camisa. E desque de la senyo
ria parti en quāts fets darmes me
lo trobat tostemps la he portada.
Respos lo Duch ó Berā al parer
meu noy basta tot lo q haueu dit:
aqsta es filla ól grā ca e te. vi. Rey
sots si ell es mes que Rey: e no es
tan gran com lo Solda: mas es se
nyor ó moltes terres e regnes: e lo
gran Carmany es es son vasall. E
labeu aqst Carmany quanta terra
senyoreja: mes q no es tota la Grā
ca e tota la Hispanya alta hi baixa
e per fou dich p que lo stat en la sua
terra anant en Hierusalē. Aps fuy
mogut de deuocio anā a sanct Jau
me de Galícia e passí p tota la His
panya. Berque lo de parer per que
vostra querela fos mes justa en vo
stre enteniment fantasiaïeu de esser
enamorat dela Princesa nostra se
nyora: lauozs vostra querela seria
justa e bona: en aqsta part lauāgarí
eu en dignitat hi en totes coses: e a
govos boneyo ó cōsell caryo crech
que aquesta seyoza no ha par en lo

mon. No volria dix Tirant lo se
nyor Emperador qualche sospita
carregosa pēsas ó mi. Dix lo Duch
de Sinopoli quin greuge pora pē
dre lo Empador qo ques fa justa /
mēt: e sens engari de difamacio: yo
se be que ell ho pendza en plaer: po
lat cars que la majestat sua hi pren
gues plaer dix Tirant cō ho farez
dela senyoza Princesa si hi trobara
enuig per yo esser stranger de poca
cōdicio sens titol negu. Respos lo
Duch de Casandria: no es dona
nt donzella no lo tingua agran glo
ria q sia amada de grās e de pochs
Aquesta senyoza es de tan grā sen
timēt que coneixeria lo bon zell per
q es fa en si sen glozeja. Qui pora
mudar aquell orde que du ha mes
en les coses. Dix lo Duch de mō
sanctmo es cosa nouavn Rey esser
enamorat de vna sotil dōzella: p cō
trari vna gran Reyna de vn pobre
gētilom: e desconexer ne pare e ma
re e los mes ó la natura: aquesta té
gracia ab hōestat cōplida: e no se e
nuxera de res q façau ne digau Dix
lo Marques de sanct Jordi. Lapi
ta vos mostrau q ignorācia es vrā
guia: e sabut es entre los tals canal
lers p amor han fet molts fets dar
mes per amor de donzelles qui rel
plādeixen en lo mon de gloriofa fa
ma: en aquesta habita dignitat e se
nyoria. qui oblida lo passat oblida
asi mateix: dix lo Marques de Fer
rara: no ha res en lo mon que sia
mes placent ala dona q es lo amor
del home E per qo noli traurien lo
pen del tapi q li poguessen fer mal.
E per qo porta ella en si excellencia e
virtut: e pendza plaer quen façau

Tots som fills de Abā e de Eua
 dix lo Marques de peixcara es ver
 que fills son stats de aq̄ls q̄ son v̄e
 gurs adānacio:altres aīaluacio: pe
 ro de ma crehēga dich: si lo nostre
 capita es vencedoz ab lo nom dela
 Princesa sera dels saluats. E posat
 cars li posas les mās dauall les fal
 des nō trauria sino honoz e amor
 dago que vauetida. Tirant feu p̄e
 dre tots aq̄stevots e posar per scrit
 al secretari perq̄ fossen tramesos ab
 la letra ensemps al Empadoz p̄ço
 que si res de mal debia fos dada la
 culpa als altres e no aell Agut son
 cōsell sen ana ala sua tenda e feu re
 posta ala letra del Rey de Egipte
 la qual era del tenoz seguent.

Capitol.clii.

Resposta ala letra de batalla d̄l
 Rey de Egipte p̄ lo capita Tirāt.

De leua en res la pro
 pietat de verdader: si
 atenyen poreu bona
 coneixença ab tals pa
 raules p̄sa portar enganosa crehē
 ga sen mostre lover. Per tal yo Ti
 rant lo blanch vencedoz e destruy
 doz dela gēt pagana d̄ aq̄ll famos
 e grā Solda de babilonia hoc en
 cara del senyor dela Turqa. Atu
 Rey de Egipte significh. Loz p̄ la
 tua trōpeta he rebuda vna letra tu
 a: en quē dius hauer me vist portar
 sobre les armes abit de dōzella. E
 p̄q̄ poguesses cōplir vn vot q̄ tens
 fet: requis amī de batalla atota vl
 trança. E d̄ dela donzella de qui est
 enamorat: sia mes virtuosa e mes
 bella que la q̄ yo ame. Dich prime
 rament delvot q̄ has fet has encati

uada ta honor e fama. E mes pro
 pi fora q̄ haguesses votat destar. x.
 anys en la casa de Mecha: sent sme
 na de tos peccats los q̄ls sō abomi
 nables adeu e al mō. A tot lo mō
 es cert e manifest que la donzella d̄
 q̄ yom nomene s̄guidoz en lo mon
 no ha par: axi en bellea en dignitat
 e excellēcia virtuosa mes que tot al
 tra: de liatge gracia e saber excellē
 atotes quantes na en lo mon. Sa
 but es com tu ames la filla del grā
 Turch: e yo la d̄l Empadoz: la tu
 a moza la mia crestiana. La tua te
 sisma: e la mia crisma: p̄ tot seria aq̄
 sta jutgada per millor: e de majoz
 dignitat: q̄ la tua no seria digna de
 descalçar li la sabata del seu peu ala
 sua grā excellēcia. E di⁹ que lo meu
 cap coz a v̄egut trametras en p̄sent
 ala dōzella de qui est. Responch te
 que ap̄sent noy consent: car freturā
 faria p̄ auengre atu e als te⁹. Posat
 cars fos axi cō di⁹ tal present no d̄u
 hauer loch: ni deu esser do de gran
 preu: p̄ço coz seria dome v̄egut. De
 ro yo prometi ala majestat dela le
 nyora Princesa: yo venint en vista
 de vosaltres v̄egre. iiii. batalles: e la
 cinquena ap̄sonar vn Rey e por
 tarlo dauāt la majestat e ab lo braç
 armat li fare present dela mia spasa
 p̄ço coz sera dome vencedoz. E no
 es dona ni dōzella que sia de va lor
 te degua tenir en stima d̄ res: perço
 que fas p̄sent decosa morta e de v̄e
 gut. E yo no la fas sino de v̄egedor
 Venint al efecte del que vull dir di⁹
 yo hauer descōfit. ii. voltes lo vr̄e
 cāp ab malbat e tracto: dich lo em
 padoz Ik oma feu. i. lev diēt q̄l senul
 la qui nomenas al altre traydoz.

Respōgues que mentia **E** agot bo
per resposta. **P**ero la tua boca b in
dejada es de veritat: e perque sia vi
sta en tot la culpa del teu mal plar:
car ço q̄yo he fet estat fet justamēt
e bona conegut p cavallers encesos
aquells qui darimes sabē: hoc enca
ra les dones de honoz ho dirā sin
serā demanades que yo no he feta
tracio neguna. **E**ns he seguit aqll
gentil stil e costū q̄ orde de cavalle
ria dmana en semblars fets d guer
ra. **E** si yo per abrea e per esser mes
destre que vosaltres quina infamia
me pot eē aplicada en ma honoz
hi fama. **S**i yo agues feta alguna
obligacio d paula o per scrit en tal
cars hauria loch la tua demanda.
Perq̄ yo **T**irāt lo biāch en nom
de nostre senyor e dela sua sacratissi
ma mare: e de madama **L**arime,
sina defenent mon dret ma honoz
e fama accepte vostra req̄sta atota
vltrega per la facultat per dret dar
mes ami com arequest es dada: en
cara per tu ami atorguada. **D**iuis
fer la batailla acavall ab armes de
fensives cascu ala voluntat tals coz
son acostumades d portar en guer
ra sens falsa maestria. **L**es armes
offensives vna langa de larguaria d
xiiii. palms: la gruxa cascu ala volū
tat: lo ferro de largaria de. iiii. dits
perq̄ nos pugua rōpre: e spala d. v.
palms del pom fins ala puta acha
de vna ma: dagua de tres palms e
mīg: los cavalls encubertats de ço
que cascu milla li parra de cubertes
de cuyro: o de lozia: testera de aser
sens spala ne altra maestria: sella de
guerra ab streps desligats. **L**ōcoz
des de nostra batailla: venint al jut

ge dieu competēt: qui sera dīt jutge
competent ton **R**ey aqui est rēgut
de feeltat: e sim seria yo al meu: e tu
mozo e yo crestia: qui sera aqst jut
ge cōpetēt. **S**i vols dir anem p lo
mon acercar jutge ago poras tu be
fer: car vo nou poria fer que agues
aleixat lo govern de tants **D**uchs
comtes e marquesos losquals son
sots la mia capitania: e yo lo caual
ler que nom contente darimes hon
es duptosa la execucio. **S**i vols dir
lo **S**olda lans aseguraa: dich te q̄
qui no ha se no pot donar se. **Q**ui
segura ami si yo vengtu dms en la
liga e dela tua persona yo fes ames
voluntats q̄ yo pogues tornar dia
les mies tendes. **S**i dius vendras
aq̄ dms lo nostre cāp nou faces: ço
que yo no volria per ami: nou vull
per atu. **E**uēt tu de mi lo q̄ deliges
quit pot assegurar de mos parets e
amichs: tu tornalles dis lo teu cāp
Pero yot dare remey e avis en q̄
poras complir ton delig. **A**tots es
notori stant vosaltres ab tot lo vo
stre poder tenint asetjat lo illustre
Duch de **M**acedonia: yo ani acer
car auosaltres eus desconfi: e obten
gui la glia e honoz de tants **R**eyes
cozonats. **A**pres vosaltres vègues
acercar ami: e vencius: siu fugir a
tots aquells q̄ ab supbia e vanaglo
ria se nomenen vengedors de tres
Reyes en batailla campal e cascu p
si. **D**onchs rahovol e demana: yo
torne acercar auosaltres pux ami
toca la tanda. **P**romet aden e ala
senyoza de q̄ sou: e ala honoz de ca
ualleria: que a. xx. dies de agost. iiii.
dies ans o. iiii. dies apres sere en la
platga oriental danāt lo vostre cāp

ab tot lo major poder que poze p
dar batalla si la volreu: e lanos po
ras cõplir ton desig: e no poras dir
que ab tracio e malbat ho haja fet
coz lo teu cartell sia tacat de vils pa
raules: no cur respondre perque de
viltat ab tu no vull contendre te lei
ge en la tua gloria. E perque si avist
de ara auant de dones e de donzel
les e per los cauallers d' honoz m'õ
de carrech te tramet la present: per
Egipte trompeta teu i partida per
A. G. L. escrita dela mia ma e sagel
lada ab sagell d' mes armes. En lo
camp nomenat transimeno a. v. de
agost. Tirant lo blanda.

Capitol. diti.

Com lo Duch de Macedonia
injuria molt de paula al capita Tirant.

Com Tirant ague se
ra la letra mostra la a
tots los senyors e a /
quells concordes di
gueren que be anaua
Tirant seu venir lo trompeta e do
na li la letra: e vna joinea tota d' ar
genteria: e. cc. ducats: e dix li yot pch
d' paraula vullas dir al senyor e grã
Solda ab aqst l'Key darmes qui
ab tu yra li done licencia de parlar
dauant ell. Aqll accepta e guja aqst
en nom de son senyor. Com foren
dins lo cap per tots li son feta gran
festa. E lo l'Key darmes dix al Sol
da que volia parlar ab la senyoria
en presencia de tots los l'Keys e al
tres senyors q' en lo seu cap eren. Lo
Solda prestament mana sonar la
sua trompeta: e tots los senyors se

ajustaren la hon el era. Com tots
foren ajustats lo Solda dix al l'Key
darmes: ara poras dir libertament
tot lo que ton senyor ta manat q' di
gues. Lo l'Key darmes se pres adre
Lo capita del impi grech represen
tant la glia dela majestat d' l' senyor
Empadoz per mi vos notifica e in
tima: pgo co no ignorau la pratica
e costuz darmes: la qual es dada a
l'Keys: e Empadoz e asẽblants de
vos. Com lo gentil stil darmes re
quir p los dzets: que co vos hajau
poues dos batailles ab los l'Keys
que agi son pñents: e poues les bã
deres no poden portar bandera ne
guna vos ni negu dels vostres: stã
dant poden portar mas no bãdera
E ago vos requir per art de caualle
ria e p stil e dzet darmes. E si lo cõ
trari seu usara de tots los remeys a
ell com avengedor e avos com avẽ
gut: go es alaber fer vos ha pitar en
vn panes ab tota la senyoria que te
ntu: e ala coha de vn cauall vos fa
ra rogegar p tot lo seu cap: apres p
totes les ciutats que ell pora. E per
go q tal blasme ne infamia p vos ni
p los vrẽs no corregha vos requir
dauant mi ho degau fer. Malayt sia
q tal cosa troba dix lo Solda pñer
stil darmes ho requir so cõtent. E
pñtament seu pleguar les banderes
de ell e de tots los subdits: e restarẽ
ab los stãdarts. Aps se gira enners
lo l'Key de Egipte e dix li. Senyor
lo nostre capita ha fet resposta ata
letra e diu q' p regua li vullas trame
tre adre lo dia d' la batalla quina so
brenesta portaras: pgo q' en la pñsa
dela gent te puga conetxer: e puga
venir combatres ab tu. Amich dix
ll.

lo Rey: dir lias de part mia que yo
 aguera pres gran plaer ell e yo spa
 sa per spasa nos folsen combaturs
 pero puix aell noli plau scusarse òls
 leigs cassos p ell fets e p mi posats
Encara per luplic ala lua demàda
 si be aquesta batalla per aell e ami
 sera civil: car yo volguera fos crimi
 nal: perço que yo ixques ab mave
 ritat. **Diras** li yo portare vna alju
 ba de carmesi: la qual es stada dela
 virtuosissima senyora de qui yo so
 seruidor. **E** al cap portare vna aqul
 la tota ò or: e sobre la aquila porta
 revn peno petit hon sera pintada a
 quella excellēt senyora ja desus no
 meada. **E** si poza hauer part ò mi
 o yol pugua veure yo li fare atoz /
 guar tot lo que en la mia letra cōte
 ol matare ab les mies mans. **Lo**
Ik ey darmessen tozma a son capita
Dirant: e feu la relacio diligētmet
 de tot lo q li haviē dit. **Lauors** los
 turchs ordenarē molt be lo camp
 spant la batalla. **Lo dia** seguēt ha
 uent enueja lo **Duch** de macedo
 nia dela gloria de **Dirant:** proposa
 dauant tots de dir li semblants pa
 raules. **Puix** no vintu en ley de ca
 naller **Dirant** e no seruau lealtat al
 guua deuriu pēdre la sisma que es
 manada als moros. **Los** qls quāt
 los fall la raho per aprouar lo seu
 mal ab gran erroz defenen aquella
 ab la spasa en la ma. **E** vos volem
 dar batalla a tan grā nōbre de ca
 uallers turchs cō en la platga orlē
 tal stan: los quals bastarien a defen
 dres ò tot lo mon iustat. **E** vos vo
 leu fengir de capita virtuos: e com
 feuvrē poder de esser tēgut en aqlla
 possessio en fama hi en cōpte ò ho

me valēt: car falses e colozades pra
 tiques noy basten. **Empo** enterro
 gan la vra consciencia qui sap be la
 veritat: car per ella pozeu esser cer
 tificat del vostre stat miserable en q
 sou posat. **Donchs** que amor ò vi
 da e temor ò mort vos ensegua tāt
 la raho hi lo sentiment queus tol
 de tot en tot la coneixença del gran
 defalt q feu envoler donar batalla
 als turchs axi com diu q voleu fer
La qual p res no s'era consentida
 e voleu posar nostres vides ajoch
 ò vn trialas: be mostrau que costā
 poch de criar. **E** vos voleu dar ba
 tailla voluntaria: la qual apsent no
 es ò necessitat: e si la perdē tots soz
 morts e òstroyts: e avos no costa
 ra res lo dan de tots nosaltres: per
 avos lo mō es grā e no fallira vn
 pugau viure pozeu regir vna squa
 dra de lacomāos: trists ò nosaltres
 qui som naturals dela terra: aqlls
 qui tenen muliers e fills. **E** tot mē
 fet hajā aposat en mans devn strā
 ger ò solar no conegut. **Digaume**
 que hauen tractat ab lo **Solda** hi
 ab los altres mostrāt desijos de vi
 trança ab lo **Ik ey** de **Egipte:** e tot
 quāt hauen fet no es sino p engua
 nar nos e vendrens als turchs: di
 gau quin preu hauen agut. **Seren**
 vos lo segon **Judes** q vene a **Jhe**
 su crist p preu ò. xxx. diners: axi ve
 neuvos a nosaltres. **Digan** souvos
 aqll famos home de **Laym** q ma
 ta a son jerma **Abel.** **Serien** vos a
 quell virtuos caualler fill del **Ik ey**
Liperi ques jague ab la mare: e del
 castell anall lāga a son pare. **Serien**
 vos perventura **Lanatre** q pres la
 germana marquaren e forçuolmēt

aviola e passa sen ala ost dels Ro-
mans e trahi p diners a son senyor
natural e tot lo seu camp. Tirant
obriu los hulleque tots stam eluer
lats e coneixerem molt be vos qui
iou: hoc encara coneixerez molt be
les vres singulars canoiques. Los
partis dela vostra propia patria p
quins actes tan desonestes. E no go-
lau tornar en aquella: pque haueu
agut gloria o ligar vos ab nostres
capitals enemichs. Los quals per
natura e segons ley crestiana los o-
uen lonyar de nosaltres: e vos ha-
neu feta ligua e concordia ab ells: e
no sabeu vos segons haueu dit en
la letra q trametes al Rey de Egipte
qui no ha se no pot donar fer: coz
la podem dar de vos que semblant
malvestat haueu comesa de serues
nosaltres. Los quals tots vos tenie
com sine fosseu jerma e tots stauen
aordinacio vostra. Pero sabuda la
gra malbat per vos comesa tracta-
da e ginyada ab gran infidelitat co-
tra les nostres persones e de tot /
lo imperi grech. LONDIGNA cosa se-
ria fosseu polat en oli bulet que tal
premi mereix la vostra reprouada
psona: car no se al mon crestia qual
seuoll que sia ses semblant malbat
dela q vos haueu temptada. Les
pedres se deurién leuar contra vos
quat mes los homes qui sentimēt
tenen. Los tots cregam e sens subti-
litat en la ley crestiana se acōseguen
paradis e gloria. E los inuestigats
ab subtil enginy caben en duple: e
posehetren los inferns axi coz vos
fateu. En opinto oles gets no vull
reste ago per dir. Com tal regimēt
de capitania p dret ne p raho vos

no deuieu haueu sens consentimēt
meu e de tots los altres qui en mō
seruey erē. E perço no vull que da-
ci auāt tal regiment vos tingau: p
les paules quel dux dix se cuyda
seguir vn gran scandal: car tota la
gent se arma e stauen ab les armes
en les mans e molts qui pujaren a
cauall com si aguessen entrar en ba-
talla: perço coz amoltes gents era
placent: perque es vici natural dels
homens se alegrē o nouella senyo-
ria. Tirant molt agreujat del foll
parlar del dux seu picipi a vn tal
parlar.

Capitol. diiii.

La resposta que Tirant feu al
Dux de macedonia.

S creheu que p esser
anticha vres mala a-
ctes sien fora dela me-
morja deles gents: e
que sens fer simena o
vostre mal viure que siau abilitat
ma. creheu. E ja p tolre de haueu
hoyz alguna part de vostres glorio-
ses actes: e o representat ami la legea
o aqlls prou claramēt se mostra yo
haueu vos cōportat les coses q cas-
cun jorn vos dexau dir de mi. No
ab plaer meu dire lo menys q pore-
tāt per no sullar me la boca quat p
alguns sguarts coneixereu vos ha-
uer la lengua laugera. En lo q ami
sera reduynt algues coses amemo-
ria: yo no seria stat aqll qui tallā les
correges del baciet de aqll glorio-
s. Dicep fill o l Empadoz: ni li dont
lo primer colp al cap de que li foch
forçat passar de aqsta pſent vida en
laltra. No so yo stat aqll qui sota la
mia bādera sien morts tāt duxes
lii.

Comtes e marquesos e barōs e infinites altres cauallers e gent de peumes que non son restats en tot lo imperi. E perço nomenen a vos pdedoz de batailles: coz no sia stada sol vna batalla vos hauer venguda e tot p culpa vostra: ne hauen gēs estimada vrā honoz com sia lo mes cara cosa que los cauallers tinguen. No so yo aquell qui he perdut lo cōrat dalbi: ni lo ducat de macedonia que no es vostre. Hauen pcut la ciutat de Lapadocia ab tota la prouincia que es major que tot lo imperi grech. E si seny agussieu no deuriu viure en abit de caualler ni entre gentes qui us coneguessen. E pensau quels grechs vos tinguen per fel ala patria mal seu de hauer tal pensament. Si sabieu en quina possessio vos tenē si be nous ho goien dir. Tirada la temoz que tenir solieu ses girat lo vostre coratge en fer tracions domestiques. Ley es per los nostres passats qui malvol hoyz pmer la de dir. E si lo peccat fos merce e no fes d'isuir al senyor Empador e ala senyora Emperadriu e ala virtuosa Princessa altra ment yo banyara les mies mans en la meua pura sanch que en lo vrē cors es: mas yo tinch cōfiança en deu: q les dones qper causa vostra sō fetes males: e los homēs morts qui dauant deu criden justicia men venjaran de vos diēt que yo volia vendre la nostra ost ppreu de moneda. Aço es vna grā maldat que hauen forjada segons vos farieu. E no vull mes dir sino deixar vos en vostra falsa openio. Alconort me d'vna cosa ço es yo parle ab ve

ritat e sere cregut: e vos entran ab la falsa e maldat que de si es obedi da. Lo secretari hoynt totes aq̄stes rahons les mes per scrit per alēde ma q̄volia partir. Pero ellent dins la tenda hon debien la missa. Lo capita dix atots en general. Seny ors molt illustres egregis e magnifices ja p aço no restara la prouesa per mi feta no vinguia en la valoz. Prech atots per lo poder ami donat p la majestat del senyor. Empador tots ala jornada sia prestes p donar la batalla. Ik espos lo duch de macedonia. Tirant pus segue vos seria vos polassieu adormir q̄ no pensar en les follies que feu: car de tot cert yo noy hore ni negu d'la meus: e pens que tots los altres faran axi com yo fare: e no sera negu vos obeheixca en res: car lo vre regiment no fa per anolaltres: car no es de admirar q̄ nous vullen obeyre p lo vrē gust q̄ ab si amargoz porta e per toire tota error tã embolicat vos hi veig dire altra veguada sia guesseu specificat com lo regiment vos son donat fossen stats demā / nats yo ab los altres vrā demāda hagueria loch p lo present ab tota egualtat nous sou volgut cōtentat de aço en gran carrech e culpa vrā p lo proces fet entre vos e mi es mī ja que descobre en tot la culpa vrā mas en aq̄ll com a ignorant q̄ com aben aconsellat per vos remetau la mostra de nostra diferencia als entesos cauallers de tal mester: e si non feu ab quanta vergonya vrā hauen verificat les mies profertes e les propheties que de agi sortiran perq̄ vergonya o ira es e sera prou

venge e contentació del meu spirit
Reipos **L**irant: no es dat ami lo
 pledejar en temps de batailles: e
 les mjes mans son treballades en
 altres coses de mes necessitat ala
 honoz que no es scriure per apleo
 jar **A**mi staria mal q̄ hauet be acō
 sellat a altri no cōsellas be ami ma
 teix. **E** no es james vist home de
 nra casa haja donat loch de posar
 la honoz en disputa: e yo ab la aju
 da de deu ho vull conseruar tāt cō
 en mi sia: ol meu regiment fins ara
 ami atorguat no peieu grā alegria
 haja yo aguda: car al començamēt
 nou cerqui nū procuri fos donat
 ami. **E** si hi lo stat posat en alguns
 guany no ne demanats: mas al
 meu spit leal continues anies e tre
 balls: e pque los duchs e princeps
 siē stats iots la mia governacio sas
 e segurs: e pens en lo meu regimēt
 no he fallit en algua cosa per engā
 o negligencia de que pugua hauer
 reprencio. **E**mpo en la electio p la
 majestat del senyor **E**mpador ami
 feta lo vrē consentiment no son de
 manat no ne deuen admirar cō la
 noze no fossen ab la alta majestat:
 p tal que negu no pēs q̄ de tal regi
 ment yo sia molt cobejos: plau me
 altre sia elet en la electio del qual to
 stemps sere aparellat **E** deu que la
 nostra ost sens vrē cōsell no pot do
 nar batalla: forçat es lo dia p mi a
 signat sere en vista dels enemichs:
E si negu o lon grat seguir noz vol
 ra yo ab los me⁹ que fallir nom po
 ran. **E** aquells que per mi son ven
 guts del grā Mestre de **R**odes yo
 hōre axi com profert he: e ab la aju
 da de deu ois sere veyebos. **E** duchs

si temoz hauren de veure semblāt
 batalla la qual als odiolos sera grā
 spant e majoz terror. **R**estau dins
 lo cāp ab los petis patges e ab tot
 aquells qui son fets inutils e follats
 de les plones. **A**xis ptiren aqll dia
Ledema lo capita seu sonar les trō
 petes exit o la missa e tots los grās
 senyoz serē allí e lo capita dix **O**lt
 illustres egregis e magnifichs se /
 nyoz les senyozies vostres qui ab
 mi lo carrech en temps de aquesta
 guerra portam. **L**om p manamēt
 dela majestat ol senyor. **E**mpador
 he tengut aquest regiment lo qual
 ab molt grā treball molts dies he
 suat cercant bones vies ab tota ma
 pensa he sfoz sots la mia governa
 cio o capitania ab salut de tots fos
 seu regis: e ara puix al duch de ma
 cedonia plau yo deixe la caiptania.
E per cōsolacio mia puix som en a
 qsta part segurs de nres enemichs
 egual cosa es los fets de molts no
 deu hom leixar tot en hu. **A**ns cas
 cu deu pendre part del carrech del
 regimēt del qual tant de tēps le cō
 portat ab molts treballs e continu
 es anies sens q̄ negū profit no atri
 buhia ami: mas seyan tot p seruir
 ala majestat del senyor **E**mpador:
 facam electio de algun altre que sia
 mes dispos de mi. **E** no penie la se
 nyoria de vosaltres yo faça de aco
 mudamēt negu ni intigua p agreu
 jat ans vull viure e morir en cōpa
 niavostre per seruir la majestat del
 senyor **E**mpador: qual senulla de
 vosaltres me poza hauer com ajer
 ma e si mēys volreu sere pst obeyr
 vos: e no leixare lo seruey del dit se
 nyor tāt com la conqsta dūre **H**ol
 LIII.

desta mes plat lo Marq̃s de sanct
 Jordi no podent cōportar hoye
 tals paraules sino q̃ senscōndar se
 ab los altres que feu principi de vn
 tal parlar. Per mon deu capita yo
 no fallire en res que de honoz lia.
 Alēyēu la prometa la qual hauēu
 feta al rey d'Egipte: car yo hīre ab
 vos: e si no puch armar lino en ca/
 misa: e axi entrare en la batalla: si al
 trament anar no podia. E fas vot
 tolere al seyor sanct Jordi q̃ li negu
 accepta la capitāya iens lps mana
 mēt dela majestat dī senyor Lmpa
 doz: o yo ab les mies propies mas
 lo fare morir. Tirāt es nre capita
 p lo senyor Lmpadoz anolaltres
 dat que degnā obeyr lo axi com la
 sua propia psona Dix lo duch de
 pera: ienyoz capita manau anolal/
 tres que voleu que fagaz: si dieu que
 matz al Duch de macedonia do
 nau lo carrech ami eueureu en qnt
 sera fet. Qui sera aqueil qui tal capi
 tania degua acceptar dix lo Duch
 de Sinopoli: yo ab la mia spasa la
 qual james perdona com la tinch
 nua en la ma: yo nol ptesca del cap
 fins ala cinta. Respos lo Duch d
 calandria: vous fas certe atots en
 general e acascu persi: que si diferen
 cies negūes moueu ni altres coses
 feu sino del que som obligats ma
 nament dī Lmpadoz qualseuulla
 duch comte o marques yo hoyre
 qui dira que Tirāt deixe la capita
 nia e lacceptara yo oles mies mās
 li tolre la vida. Yo no he parlat dix
 lo Duch de monsanct: pero per lo
 jubi de mal parlar del duch de ma
 cedonia: prou clarament se mostra
 ell eilt confes e se mēt de les leigs

cassos per ell posats en la honoz e
 fama del nostre capita Tirant. Le
 nas en alt lo Marq̃s de sanct Mar
 co e puja sobre vn banch tira leipa
 sa e dix: qui moura altres patissix
 qua auant que yol cōbatte en pīen
 cia de tot abella vltiranga: que Ti
 rant no sia nostre capita just bo e
 verdader: e no ha fet res de tot lo
 que lo duch de macedonia li ha po
 lat: ans es vna grā malolat: la qual
 injustament lics stada imposada: e
 si ara no sen fa lo yer jubi mostra
 ran que laltre mon se determene a
 quest fet. Lo Marques de fer rara
 en alt cridāt dix: yo vull q̃ tot hom
 hoye e sapia que com lo Duch de
 macedonia perde la derrera batall
 la que les dones e donzelles en la
 gran plaça del mercat dela ciutat d
 Constantinoble cridauen agrans
 crits. Don es aquell temeros duch
 de macedonia pdeoz de batailles
 e scampadoz dela sanch grega d ca
 uallers e de gentils homens: hon
 es aquell confus e abatut caualler:
 solguam li la vida puix ell nos ha
 tolt la luz dels nres hules e les co
 les que nosaltres mes amauem en
 aquest mon: debien segons que al
 enemich cascu es lforçat de dir. E
 planyien com lo vrē cors mort dis
 vna tant dūia esser portat en aquell
 loch hon les dones cridauen: aque
 sta era la vrā honrada sepultura: e
 sent ho axi restareu viu e ab hono
 rosa fama. Araviunt sou mes que
 mort tot ago vos es seguit per la le
 gea d vrē mal parlar. Pres se adir
 lo Comte de aygues viues dclara
 da la causa per aquell qui es nostre
 natural senyor ab son sacre consell

ha donat a **L**irant la capitanya e governacio de tot lo imperi queus mou avos **D**uch de macedonia p turbar nostre capita e posar nos a tota quants agi som en deus: perieuerant en vrā vergonyosa porfidia la fi dela qual es p vos molt poch temuda. **E** yo nom puch tant acostar donant vos de mon esser: com vos fugiu ala vera execucio dela ra ho volent ço que nous es dat he son scalfat en vostra virtut. **E** si cōsiderau la fi de aquella e don conegueren lo seu naximēt. **S**i dels caualers que teniu per consellers vostres nols deu esser donada se: per ço com son fets enemichs per lo regiment que perdut han: car no es bon testimoni contra lo pare lo capital enemich pux de ell has agut aduersari. **E** no venir en erroz de tal capita com tenim not venga la yta: perq̄ ell dara atu salua del oret que ha per be noy sia tengut. **A**q̄st excel·leix **D**ector es cōquistador de la fama: scampador dā sanch orrible. **E** liuen los passats per gloriola fama: mozen los vèguts per treballosa vida. **E** si algu volta dir lo cōtrari yol fare esser confes dela sua gran malea: car deu no permettra quen tan leig crim coz lo **D**uch de macedonia ha leuat al nostre capitā: lo qual es just bo e verdader reite en lo mō imponit perque avos sia castich e als altres exēple: calla e no dix pus. **R**espos lo **D**uch de **M**acedonia dregant les nones al **M**arq̄s de sanct **J**ordi. **S**ins erre lo nom ab aqueit titol de caualer de tot en tot avostres actes contrari: sia ben cert que per ço nol igno

re aq̄l quis es degudament mes propi nom. **A**ns li res dich que pjudique en vostra honoz semblāts paraules pensen los entesos que a ço hoyzan no es de mon costum: mas per lo vostre desafozat defalt tal que sol de parlar les ozelles dā entenēts e de dones de honoz sen offenen. **L**a qual no consent amalgrat meu que en aq̄st cars la lēgua sallimite no trobe raho neguna p hon de vos oblidat sia me degues baratar per **L**irant paraules ab efectio demostrades. **E** vos me diu e mostrau quē teniu tan constret e subjugat q̄ no dire les fictes e fraudulents maleies vrēs. **E** hon son ara les innumerables promeses: jures e sacraments que vos ab fallā dissimulacio enganosa haueu raho nat. **P**ero nom tinc admiracio pux veig quē es cosa natural que lo fill sia tal com lo pare per les maleies q̄ haueu fetes amī: car los vostres mals actes son tā notoris entre caualers e dones de honoz: en special en la nostra ciutat de **L**ōstā rinoble que detrades totes altres coses en los solagoesne fan burla cō se recorden dela maleia que manen feta: e yo mogut de pietat deles cōgoixes quē donau lo caillar vos seria mes profits. **D**uchas cōtes e marquesos dix lo **C**omte plegua mans: pux lo **D**uch d macedonia es ja fora dela tenda hoyu me per vostra noblesa e no vullan cōdemnar anegu sens hoyz lo e dan crehēça ala mia relacio: perquē par que dā termenau en dar batalla lo que no deuriu fer: mas volen ab importunitat mostrar me animos sobze co

l. iiii.

lamorta: que desiros de capitania
 ab honor al duch ptany: e altri no
 e si aquell mal nom tant diforme
 e abominable: e en special als canal
 lers. Lo qual vos Tirant desitau
 hoyr: yo bonament vos pogues
 dir: a fora fet. Empero no vull ab
 ipecie alguna de superbia pde deu
 e la iusticia quel duch de Macedo
 nia tenia qual es de sa part. E de tã
 gran carrech incomportable seria
 fora la virtut vostra: deixant vos
 la capitania. Puix no ignorau tẽt
 molts miradors. Deniau en los /
 fets qui son aquells quius han acu
 sar: o scusar. E la gloria nosta en
 parenceria de paraules: mas en exe
 cucio de be afer: Puix veren que lo
 duch sen era anat. Tirant no vol
 gue consentir que negu mes parlas
 ni fesen mencio de les rahons q̃ ha
 uia dites lo Comte: Sino que cal
 cu len torna a son aleujament: De
 gant lo libre de recitar dils: sino q̃s
 posaren tots en orde per al dia asig
 nat dela batalla: E torna arecitar
 del Emperador qui stana ab inesu
 mable desig de saber noues del cap
 E vey a venir. vii. na^a ala vela: Lo
 foren aplegades sabe com venie de
 Licilia: e portauẽ quatre milia ho
 mens darmes: e molts caualls: los
 quals trametia lo Rey de Licilia
 nouell: E son ne causa lo que ara re
 citare: Lo Rey d̃ Licilia segons ia d̃p
 es stat dit: tenia lo fill maior en frã
 ça casat ab vna filla d̃l Rey d̃ frãça
 E per ell esser molt discret: e virtuos
 lo logre nol lexana partir dela sua
 cort per la grandissima amor que
 li portaua: Seguis que en malaltia
 E de aquella mori: Com lo Rey d̃

Licilia son pare sabe la sua mort /
 ne feu molt gran dol. Laltre fill q̃s
 era fet fratre no volgue exar la reli
 gio per esser Rey apres la mort d̃l
 pare. Lo Rey de ago pres gran al
 teracio com lo fill nol volia obehyr
 que dona del cap al lit: e tenint se p
 mort ordena dela sua anima: e del
 Regne. E en son testament lexa he
 reua la filla muller de phelip. Lo
 phelip ieuu Rey fõ e recozt d̃l be
 e honor q̃ Tirant li haura fet d̃lli
 bera d̃ passar ab tot lo maior podz
 q̃ pogues en ajuda d̃ Tirant. E la
 Reyna la muller: e per tots los del
 Regne son suplicat que noy anas
 aquell any per quant la Reyna era
 prennyada. E ell vebent lo gran cõ
 trast que li feyen li son forçar de re
 star. E trames hi en loch seu per ca
 pita lo duch de Decina ab cinch /
 milia homens entre de peu e de ca
 uall. E la Reyna per la noticia que
 haura haguda ab Tirant trames
 ltn dos milia: e feu ne capita al sen
 yor dela Pantanalea. Aplegats q̃
 foren en Constantinoble ixquerẽ en
 terra. E lo primer home que tro
 baren son lo secretari qui del camp
 venia: e portaua letres del Rey de
 Egipte: e de Tirant: e los consells
 dels senyors lo vot de cascu de tot
 los qui parlat hauien en fauor de /
 Tirant: de tot haura fet hun pro
 ces per mostrar al Emperador. E
 ans que aplegassien al palau li dix
 lo duch de Decina Canaller si deu
 vos prest en lo mon: ens dexe com
 plir lo q̃ vostre cor desija digau me
 hõ es aq̃ll famos caualler ple de tã
 ta virtut Tirant lo blanch capita
 d̃ls grechs en qual Lutat es la sua

habitacio. Lo meu senyor dix lo secretari la senoria vostra trobara a queix famos caualler que omanau en los caps que no te loch vila ne l'utat per habitacio. Ara lo he lepat que te les lues tendes paraos dauant los Turchs prop lo Rin nomenat transimeno: que sifa en la sua cort: dix lo senyor dela pantana lea son homens de deport: e o plaer: Si santa maria dix lo secretari. Primera met trobareu ala porta dela sua tenda clemencia que atots contenta pujant hun scalo coneix quals son bons: o mals. E sab de quals deu hom fer bo mercat. E sab jutjar ab seny: e discrecio. E a questa es la cosa que mes val atot hom que te capitania real e sobre tota deuria regnar. E james se corromp per prechs: per menaces ni per diners: Encara te altra bondat que dona tot quant ha eu reparter tot entre la gent: e no procura per a si res que puga hauer. Aqueil no es dit liberal que vol moits bens / donar volent guardar quen puxa mes hauer: e de aqueits sen troben molts. Empero aquest dich yo liberal qui res no vol guardar: ni vol pensar que o res puga traure lo cabal: E com no te res que donar als requeridors prestament se despul la tot lo que vist. Com lo amich ha mester res de la persona liberalmet loy dona que puga manar: e fer de lla atotes les voluntats en mal y en be: ho pot ben fer: e ordenar. E si o altra cosa nols pot servir la voluntat noy fall. E de aço queus dich ptoe lo mon sen parla. E si parlan de noblea de ardimet: e de gentilea

en lo mo no te par. Entre nosaltres prou clarament. es manifest: e p l'encia se mostren les grans victories que ha hagudes: e ha cascun dia contra los Turchs. E es molt alegre ab sos amichs donant los olits ab menistres dancè: e ballen entre dones: E es molt asable atotes gentes e de cor molt fort que no te temor de res. En les lues tendes: los huns luyten los altres salten: e juguen / los huns ataules. los altres aescabos los huns se fan folles los altres ale nats Los huns parle de guerra: los altres de amors. Los huns sonen laut los altres arpa: huns mija viu la altres flantes: e cantar atres ve per art de musica: No es negu qui en plaer puga pensar q allu nol trobe ab lo nostre capita: Aquest ho ra millor aden que home q yo ha ja vist de qualseulla nacio E simil baros en sempo. livenetots dauat atots sab honzar que tots senvan contents dell honra molt los seus e mes la gent strana: dos barons de alamanya de aquella qui ha poder de elegir Emperador pocha dies ha foren aci. E com sen partize volgueren dir que no hauien vist ja mes home ab tanta afabilitat. Lo secretari ps comiat dells E com fo alt en lo palau troba lo Empador q era ala fi del dinar: elo Empador hague gra plaer com lo veu: e omanali pstatmet lo cap com stava ni siy fallie virtualles: o altra cosa: lo secretari respos discretament. Senyor apset nos fall q mejar sino qns fall amor: e honor: e calla q no dix mes lo empador feu lenar pstatmet les taules e lo secretari p ord libda les

scriptures q̄ portana. La primera li dona la letra del Rey de Egipte: La segona lo consell dels duchs gtras enuers la filla e dix li. Carmesina volen dir los me⁹ cavallers Tirant esser ena morat vrè e ella de vergōya tozna tal cō vna rosa e stigue per bon spay q̄ no pogue respōdre compressa de temerosa vergonya e cobrat animo dix. Senyor tāt coz Tirant sera vengedor be so cōtenta que los virtuosos cavallers sien enamorats de mi. E com aquell sia cavaller de tanta virtut e anio vengedor o batalles qui aterra les forces als Reys turchs: e no tem los subtils engans del Duch de macedonia. No cōsenta la majestat vostra les laugers enganoses paraules de aquells qui mal volè dir yol ame domesticamēt axi com fa als altres: yo le pōut o vista mas nom so oferta aell e lo meu pensament es molt luny de tal fet. E si la alteza vostra senyor te sentimēt de tal fet nos deu assegurar: e nom deuen cōdemnar sens saber pmer la veritat e no deuen p la duptosa error cōdenar la filla qui tant vos ama: car amor ha acostuat vengre la temoz: mas deu just ha ben prouehit ala mia castedat: e los me⁹ pits son toznats mes frets quel gel que la majestat vostra agues acreure tal de mi. No ma filla dix lo Emperador que nos dieu en aqueixa intencio. Legiu aci e veureu los vots als cavallers. Com los agues lests lo seu spirit reposa: e gtras deuers Stephanina e dix li No penses tu que maja restada gens de sanch en la mia persona: car lo meu pensamēt fon que

lo nostre fet no fos stat descubert e lo diable qui es tan ginyos qui ma fet dar los diners: car lo quiu fa fet ho descobre: e lo meu crim qui es de hauer socorregut a Tirant es crim meritori perque es de mone/da: e deu esser ps ala fi per ques fa com sia acte de caritat. Dix Stephanina senyora lo que la alteza vostra ha fet es acte de virtut: perco com deu hom socorrer ales perionnes que hom vol be e les coses deuen esser jutgades segōs ala bona intencio aqs fan: car vos no amau al virtuos Tirant sino per licit matrimoni: e yo be conegui la strema passio que ala anima de vostra alteia hauija robada la discrecio en lo principi quant lo Emperador vos dix que vos amauen a Tirant. Estant en aquestes rahons entraren los barons Sicilians e feren reuerencia al Emperador: e ell los rebe ab cara molt affable sent los molta de honoz: e recitaren li la causa dela llur venguda. E donaren li les lettres dela pau e confederacio antiga e ola present. Lo Emperador los accepta e ferma tot lo que elle volguere. Deixals alli a arahons ab la Emperadriu e ab la filla Carmesina: e mana quels fossen donades molt belles posades e tot: lo q̄ mester aguessen. Lo Emperador sen entra en lo cōsell e los cavallers Sicilians stauè admirats dela strema bellea dela Princesa. E lo senyor dela Patanalea seu principi aparaules de semblant stil.

Capitol. clv.

Lo rahonament que lo senyor
dela pantanalea feu al Prínceps.

Q uarent senyora se
mostra per speriencia
manifesta que natura
no podia mes alta /
mèt obrar que ha fet
en la gran singularitat d'a bella q
la majestat vostra posseheix: que p
aqueila vinch ara en notícia quata
es la gloria que los benaventurats
sanctes senten en paradís en cōtem
plaz la divina essència: segōs es scrit
en la sãcta scriptura que diu lo psal
miste endregāt la sua rahō a Jhesu
crist. Senyor aquell qui sta dauāt
los te⁹ hulla mil anys son axi com
lo dia dayr qui es passat. Per mō
deu senyora yo so be cert si tots los
dies d' ma vida los que lon passats
e los qui son p auenir si yo staua da
nat la majestat vrā axi cō ara stich
No axi com diu lo psalmiste dayr
q es passat: car massa es lonch tēps
mas la hora que ara es de presen :
car axi com als q stā en pena poch
tēps los par que sia molt: axi lo qui
sta en plaer noli corrrer lo tēps axi
com fa ara ami. E qui de agi me fa
ra partir poca sia la sua vida e salut
e poca sia la sua bōdat e virtut: e p
lo mon vaja vagabūt e que james
atengua apox saluador. E lo nrē
regne es declarada la gran bella d'
vrā majestat: e p los voristes virtuo
sos actes haueu refeta la militar es
cola la qual era pōda. E ami par
que la presència dela celsitut vostra
grā part anāça al que en la hoz ha
nia hoyt. Acompayada de molta
gracia e saber infinit que en lo mon

es tanta la stima vrā que per deessa
vos poden ser nomenar. Impossí
ble seria ami poder recitar les grās
singularitats que en la altra vostra
rich conegudes: em rich p benauē
turat sol p hauer vos vista. En aqll
pūt lo Emperador entra p la cābra
e la Príncepsa noli poguē respōdre
ni satisfer al q dit li hauria. Lo Em
perador stigue allí vn poch parlāt
ab ella d'a guerra e de altres coses
Loz al duch de mecina li paregue
hora d' anar ala posada prenguerē
licencia del Emperador e deles da
mes. Loz foren dins la posada tro
baren lo sopar molt be aparellat lo
qual lo emperador hauria fet fer. Lo
foren patrits dix lo Emperador a
tots los qui allí ab ell eren. Elos al
tres hoys james dir ni en canoni /
ques nos lig que capita qui a altre
seruis parēts o amichs li trametes
sen gēt en valēça sua es cosa de grā
admiració: e perço so yo molt obli
guat a Tirant que .x. milia homes
allur despesa me serueixqn p amor
de ell. Aquests que ara son venguts
e los qui lo grā Mestre de Rodas
li tramea. E perço tinch deliberat
de anar yo al camp per pacificar al
Duch d' macedonia e al nostre ca
pita: car altramet ells ab ells se ma
taran algun dia: com ja hi sien ven
guts .ii. voltes guardar se dela ter
cera. E si yo puch hauer lo Duch
de macedonia en les mies mās yo
li promet de leuar li lo cap deles
spatles. Apres lo Emperador ma
na atots los se⁹ se posassen en orde
per partir. Com senyor dix la Em
peradriu ab tan poca gent hiren
dix lo Emperador ja son agi agsts.

barons de Licia que yran ab mi
 Lors los seruidors del Emperador
 agrā preia se posaren en punt. La
 nit seguent stant la Princesa en
 son lit q dormia: vique li al lit Ste
 phania despertala e dix li semblats
 paraules Senyora ami adat o pa
 rer q dauant los meus hells tenia
 a Diabulus e deyam: maveda Ste
 phania quant tenim Tirant e yo
 la vostra veguda en gran stima: car
 sol per la virtut dela vostra vista te
 nim la batalla dels turcs perven
 cuda. Perq senyora despertant me
 to venguda agi p dir avostre altesa
 que sius volieu en breu portem los
 nostres desigs contentar e poriem
 dir. Ara te si la ablenca pux es co
 uertida en presència. E coneixeran
 per speriencia quāta es la nostra a
 mor que som anades aells pux no
 podien ells venir anofaltres. Dix
 la Princesa donā la camisa e mes
 nom digues. E prestament son ve
 stida e liguada e ana sen ala cābra
 del Emperador qui encara nos era
 lenat e dix li. Seyor temeroses son
 les dōzelles hoynt nomenar guer
 ra: e majorment batailles perque de
 mane o gracia ala majestat vostra
 que nom vulla denegarvna gracia
 queus demanare: la qual per dues
 rahons me deu esser atorguada: la
 pmera rahon es que la majestat vo
 stra no deu anar en pt negūa sens
 mi atenant la edat vrā com no tin
 gan qui mes amorvos porte e que
 si la majestat vostra era malaltvos
 pogues servir e star al cap del lit q
 se e conech la calitat vostra milloz
 que ninguna altra persona La seco
 na es que p dīcus o natura qui pa

mer nax primer deu moxir per be
 que lo contrari sen veu algunes ve
 guades. E yo anant ab la majestat
 vostra poria veure e sentir la pra
 tica e saber dela guerra: perq que
 si en lesōuenidos tēps mera metter
 ajudar mē pogues en la necessitat
 foragitat de mi tota temoz. Ma fil
 la dix lo Emperador yo tinch cone
 guda la vostra molta amor e volu
 tat. Empero no es cosa condecant
 ni vītada que les donzelles vagen
 en les guerres que son coses o grā
 pill e majorment vos qui sou de tā
 poca edat: e p lo molt be que vull
 no volria que ptinguessen alguna
 alteracio per eiser tan prop als ene
 mīchs. Seyor dix la Princesa la
 majestat vostra no tema res de mi
 car major alteracio seria la mia yo
 perdre de vista la altesa vostra que
 star en mig dels enemīchs: car axi
 com so stada filla e līruenta vostra
 en lo temps dela aduersitat seu me
 gracia queu sia en la prosperitat: car
 james desamparare la majestat vo
 stra tant coz lo sperit tmdreu en lo
 cors: e apze vos fare fer tal sepul
 ra coz es mereixedora la vrā impe
 rial dignitat: e tinch fantasia que si
 no anaua ab la majestat vrā q los
 meus hells james vos veuriē. Ma
 filla dix lo Emperador pux tant ho
 volen yo so content: car be conech
 que bon zel vos ho fa fer. Empero
 digan avostre mare que li plaura
 mes anar o restar. E posau vos p
 stament en pūt que la mia partida
 sera molt presta. La Princesa de cō
 tinent ho ana adir ala Emperadri
 e feu li tal resposta que per res noy
 bria. Car si ella veja al Duch

d' macedon sa o lo loch hon mori
 son filli ella de dolor finaria los se-
 darres dies. La Princesa trames
 per tots los argenters dela ciutat
 qui fossen abils en lo que ella volia
 E feu se fer vns gogets la meytat d'
 oz l'altra de argēt: e p semblant los
 auābraços e māyopes d' fulla molt
 prima. E ala part dretavenia lo oz
 e ala part squerra lo argent. E mes
 se feu per al capvna celada molt po-
 ca tota de argent: e sobre la celada
 vna corona molt rica que ella aco-
 stumaua de portar: e supplica a son
 pare que li leixas la gēt que la Rey-
 na d' Licilia trametia a Tirāt. Lo
 dia que partiren la Princesa se ve-
 sti vna gonella de oz febreria e feu
 se armar del arnes q's hauia, fet fer
 E caualca sobre vn gran caual tot
 blāch ab vna vergua en la ma ana-
 ua capitanejāt la sua gent. E porta-
 ua en la companyia. Ex. dōzelles lē-
 mes belles e galanes d' tota la cort
 E feu lo gran Conestable dela sua
 gent a Stephania. E a Saladria
 filla del Duch de peratenia lo offi-
 ci de menaxant. Lōtesina vsana de
 alguazir major. Plaer de ma vnde
 portaua lo standart dela diuisa pin-
 tat dela erba q's nomenat amor val
 ab lo mot que debia mas no ami.
 Aliseu portaua la gran bādera La
 Guida reposada era vxera maior d'
 la cābra. E les altres cascunatema-
 son offci: e axi anaren fins que fore-
 ales tēdes hon Tirant staua aleu-
 jat: e noy trobaren home d'armes
 que sa fos sino gent inutil e los pat-
 ges qui erē alli restats p manamet
 del capita. Tirant partilo denonē
 dia del mes hora demijonit. E lo

Empador aplegua hora de nona
 Los turchs nit e dia stauen conti-
 nuament mirant lo camp dels cre-
 stians quel podien molt be veure:
 e Tirant passa de nit lo pont: e ja
 vn dia ans q' passas hauia trames
 per pendre los pastors e les spies p
 que no fos descubert e prengueren
 ne molts. Com aque passat lo pōt
 pres Ik iu amunt bona mija legua
 puja aman dreta e puja damunt lo
 camp dels turchs. ii. legues e aten-
 das alba d' mati en mig d' vna vaill
 quis nomeaua spinosa: e cascū por-
 taua ciuada evianda per aells avn
 dia. Com lo Empador son atēdat
 en les tendes del camp trames per
 lo senyor de mal vehi quevingues
 a parlar ab ell. E p'stament cor ho
 sabe ana a fer reuerencia al Empa-
 dor e recita li tot lo esser de Tirāt
 e los virtuosos actes que cascū dia
 fehia. E la Princesa prenia molt
 singular plaer en ho yr labors de
 Tirāt. Lo senyor de mal vehi sup-
 plica al Empador q' fos de sa mer-
 ce que sen anas aposar al seu castell
 que alli starta molt segur e axtu feu
 E tots los barons Licilians se atē-
 daren prop lo Ik iu. Lo senyor de
 mal vehi pres hu dels seuse tan se-
 cretament com pōgue lo trames a
 la val spinosa per auisar al capita:
 com lo Emperador era vengut ab
 la filla e ab los barōs d' Licilia. Ti-
 rant ho tingue molt secret fins alē-
 dema perque algu no sen anas per-
 scusa de anar aueure al Empera-
 dor o aparents non volgue dir si
 no a Diasibus en grā secret. Eoz
 son hora de mija nit: poch mes
 o menys tot hom puja acauall.

Los de peu feu posar pmer ab **D**iafebus p capita ab. cccc. lāges e los caualls tots encubertats: **T**irant preguia a **D**iafeb^o ab aquella mes amor que pogue que restas detras vn squeix de roca q alli havia prop de vna legua del cap als enemichs **E** per quantes coies eren en lo mō no ixques ell ni los seus encara que vessē q fos pouda la baraila nives q matallē aell no li anas ajudar aell ni los se^o e encara no cōtēt de aqo li pō juramēt q nos mouria sis q loy trametes adit. **D**iafeb^o resta cō dit he: **T**irāt ab tota laltre gent sens que noy hama negu d̄ peu ni patge sino **Y**polit q aquell dia sera tet ho me d armes e li dōa la honoz de caualeria. **A**pleguaren atret de bomb barba de camp. **N**o al folsat o palench que fet hauien: mas quat al trues en loch qui era pla sens palench ne altra cosa. **L**ō los de l ap los sentiren les guardes lancaren grās crits. **E** tota la nit haue stat acauall ben. xviii milia home^o perq no fossen des baratats aricoz laprimera vegnada: **E** **T**irant no gosa ferir en lo cap per la gran multitud d̄ gent que y haia. **E** totelos moros semeteren en pūt e los quistrobare acauall vēgueren en vista als crestians: cascūa part ordenases batilles. **T**irant ordena la sua en aqsta manera. **T**ots los caualls feu posar en tira e no passaua mes. lo cap del hu que d̄l altre e tots staue en gran orde sino lo **D**uch de macedonia que no volguegēs obeyr los p̄chs del capita. **L**es banderes del **E**mpador staue en mig. **E** lo duch de **S**inopoli tenia la un cap

ola ala: e lo **D**uch de pera tenia laltre. **E** lo capita anana ades ala vn cap ades era al altre preguant atota la gent tot homo stignes en orde: car sin fehiē ell los daria aquell dia vengedors ab la ajuda d̄ nostre seyo^o deu. **E** en aquell spay que los enemichs ordenaren les batilles **T**irāt feu ala sua gent vna tal oracio.

Capitol. dvi.

La oracio que **T**irāt feu atots los cauallera.

No contenta honoz que ab perill nos guanye e del nr̄e bon dret surt vna verda^o ra speranza. **O** caualers dignes de honoz vengut es lo dia p mitant desijāt en lo qual han reu honorosa victoria de tots vostres enemichs bon poza cascu recobrar son heretat ge qui p̄dut lantre cascu deu desijar la gloria qui d̄ semblants actes se ateny e los pilla qui ab temor / sesperen no deuen cēt tenguts en compte de res. **E** ncara per milloz manifestat ales vostres magnificencies lo que en lo entement me ocorre la ignorancia. **D**e **A**dari quant mal feu que perde la sua persona e tota la gent sua pertennir mal orde en la batalla **E** los altres per peccat de enueja tots fore perduts. **D**etrem stat aqo que ara nos coue que ab sforçat animo de cauallers valerosos facam armes e ane a obrir lo cami d̄ la nra salut **E** supplich **A**qlla qui dech suplicare als altres cō acermās q siau valētissims e ab aio sforçat vulau cōbatre

E stan en recozt de aquell qui es ve
cedor d' bataylles: e acóseguren ho
noz e gloriá e encara libertat. **E** si
vengem magnífichs senyors tot lo
impi sera nostre: ciutats viles e ca
stells serā sots la senyoria nostra d'
tots nosaltres. **E** si la d'laforada for
tuna cōsent nosaltres fugir totes a
q̄stes coses vèdrā al cōtrari. **S**tan
en recozt d' ma libertat atesa poder
vengre los enemichs dela se. **E**lla
no ten molta cura del nostre cōba
tre per la potencia que tenen: nosai
tres combatem p' la patria e libertat
hí encara p' les vides. **R**ecozt vos
dela primera virtut: e dela segona
p' nosaltres obtesa. **N**o temau vir
tuosos cauallers la multitud dels e
nemichs: car cosa certa es los po
chs vengre als molts: que coz mea
son mes tenen afer en poder los oz
denar: car lo qui venç les bataylles
es lo bon orde e tenir se aregiment
del capita. **M**ochs recozt vos mos
senyors losqui de honoz sentiu ab
aq̄ste mateixos dos voltes nos los
combatuts. **N**o pēseu que ara sien
mes valents: com tinguem poch re
cozt dela trista mort dels se^r e de tã
gran scāpamēt de lanch com la vir
tut de vosaltres ha fet en les perso
nes de ella. **D**esau ab quāta dolor
e miseria deuen star. **E** p' totes les
coses desdites anosaltres coue dar
batailla: si ja nos conuertia en pau
Lo serem^r requeridozs e vècedors
dela batailla haurez la riquesa e les
armes de ella totes serā nostres. **E**
coz daren la batailla feu que sia ab
gran ardiment: car ella son posats
en gran perill: e no ha tan fort muz
com es la virtut de vosaltres: e no

dupte gens en la victoriá. **E** si p' vè
tura lo temeros haura enueja d' fu
gir guart se que fara: mes li val per
dre la vida que si gira la cara en fuy
ta e ab desorde sens vèjança: car se
reu p̄ios e taillats apeçes cō a ouel
les. **E** si cōbatem virilmēt e ab sfoz
gat aio sangonosa e dolorosa victo
ria deixarē en elles. **D**iran la cara en
neri aq̄ll castell bon sta aq̄ll prosp e
virtuos caualler la majestat d' l'ey
or. **E**mpador ab la serenissia. **P**rin
cepsa filla sua qui miraran la batay
lla. **E** enamozats los qui be aman
quina gloriá sera per anosaltres ve
nint dauant les dames vengedors
e dauāt la majestat del senyor. **E**m
pador que li heseu la ma com aven
cedors. **E** quanta infamia sera per
anosaltres li anau dauant la altesa
venguts e fugitius: qui sera aquell q'
dauant tal senyor ni tantes dames
tigua atreuimēt d' mostrar se. **A**ns
la terra cobze los me^r holls e feres
besties goloses menjen la mia carn
ans que yo ves vi tan gran defalt
en mi. **E** no pogue mes dir perque
veu los turchs q' stauen aparellats
ala batailla.

Capitol. clvii.

Com lo Solba ordena les seues
ostes e com comença la batailla.

Cist lo Solba q' los
crestiāns li haviē para
da batailla ordena p'
stament la sua innu/
merable ost: e feu po
sar tota la gent d'armes en orde q'
es tots los qui portauē lances e pa
nelos posaren primers ab grās pa

mesos de barrera que teníen baches
 purgas e seblants coles de aço feré
 deuantera. E pzes deles lances vení
 en los ballestes e arches. E pzes
 de aqueste venien los crestians qui
 lo sou havié pzes del grā turch ab
 los caualls molt be encubertats: e
 ab grans petnaxos. E aqueste sta
 uen bē. xv. passies lūy dels balesters
 los turchs venien los mes darrés
 de tot: e tenien pades mes d. cccc.
 bombardes: fehié cōpte que al me
 nys ab les bombardes matarié pas
 sats. dcc. homes. Los totes les ba
 tailles foren en orde: lo Rey de E
 gipte trames a dir a Tirāt pvn trō
 peta li regradaua la promela que li
 hauia tenguda: e que ell lo mataria
 ol apzeionaria en aquell dia: e faria
 fer vna ymatge tota de or: e com a
 guessén presa la ciutat d' Eōstātino
 ble la faria posar sobre lo portal de
 la dita ciutat: e que prestament li fa
 ria tastar la sua lança ala amargor
 aque sap. Tirant li respos q' ell era
 content q' lay fes tastar que ell por
 taua tant sucre q' no sentiria negūa
 amargor: mas q' no perdonaria en
 dar li batalla q' en aquell dia la sua
 lanch dolorosa seria scāpada: e Ti
 rant tozina amonestar la sua gent e
 acōsolar que tiguessén lo cor ferm:
 e feu apartar atots la temoz cōuer
 tint lo llur aio en gran spança d' ob
 tenir victoria. Los turchs despara
 ren vna bombozda e passa alt q' no
 toca negu. Tirāt en lo braç porta
 na liguada vna petita acha ab vn
 cordo de seda: hi en la ma portaua
 vna petita bandera: e feu senyal ab
 aquella. E lo dux de Pera qui tenia
 lo cap d' ala volta tota la gent fins

al mīg bon stanē les banderes vol
 tant amainera d' cercle redo les spat
 les enuers los enemichs tostemps
 ab orde e apas apas. E laltre cap d'
 de lala hon era lo dux de sinopo
 li stigie tostemps segura. Com lo
 dux d' Pera aque leta tota la vol
 ta se mes en orde Tirāt seu senyal
 ab la petita bandera. E la uoz lo
 dux de Sinopoli gira per aquell or
 de mateix. La uoz ringueren la ca
 ra girada deuers la montanya illa
 hon era Diasabus: e los spatles en
 uers los enemichs: prenguerē se a
 correr agalop tirat: e tostemps en
 bell orde que no passaua mes lo vn
 cap de roq' que laltre. Los turchs
 com los veren axi anar prenguerē
 se acridar grans crits ja fugen ja fu
 gen. Los de peu lançaren los paue
 los: los altres les lances: los altres
 les ballestes p' correr d' tras los ene
 michs crestians. Los de cauall qui
 mes podia correr aquell se pēsa
 mes guanyar. E aquells q' portauen
 los caualls encubertats lançant les
 cubertes perq' anassén pus lanchs
 e Tirant ades ades se giraua e ve
 hia venir tota la gent vne aps bal
 tres e tots desbaratats: repso ell no
 curana d' res sino anāt corret hi en
 orde. E aquells qui tenien bons ca
 ualls fins adar los d' les lances per
 los costats aplegauē. Com lo Em
 perador qui en les torres stana qui
 vehia venir la gent fugint bes pēsa
 na que la batalla fos p' d' da. E to
 ta aquella nit les donzelles no ferē
 despallades sent grans preguaricas
 ab gran deuocio suplicant al ven
 cedoz d' batailles e ala sua sacratiss
 ma mare que donas victoria als

crestians. Com Tirat ven tota la gent de peu que restana molt atras. E hanien passat lo loch bon diafe bus stana. Lanors Tirant alla la bandera q portana: e totom satura. E cascuna squadra se aparta per si luyant se la vna de l'altra vn tir o pedra. Los turchs com veren que los altres seren aturats tengueren se molt p decebuts. Tirat ordena que lo duch de Bera feris primer. E ab molt gran ardimet se posa en mig dels enemichs cobatent molt virtuosament. Com lo capita ven que los enemichs aplegau: e reforcauen de get: feu ferir la squadra de son germa lo marques de sanct joz di: Apres feri lo duch o Sinopoli ades vna squadra ades altra: e feye la maiors mortaldat o gent que era cosa de gran admiratio. Lo Tirat ven que casi lameytat ola sua gent hania ferit: e tostemps anauen guanyant. E ven Tirant en la pressa dela gent lo Rey de capadocia venint matant: e destroynt molts crestians. E coneguel en la cimera que portaua vn leo tot dor ab vna petita badera: Pres vna lanca grossa e dexas anar deuers ell. E lo Rey com lo ven axi venit en vers ell no li fallia gens la cara: ans lesca molt de bon grat. E tan gran fon lencõtte que los dos se donaren: que ells e los caualls ne anaren per terra: cascu se leua molt valentmet tirare les spases: e afrontaren se donant se grans colps. Mas la pressa ola get era tanta: que nos podien be cobatre que los vns ajudauen als altres. Pero los turchs feren gran esforç e putare lo Rey acanall adespit oli

crestians. Piramus se posa dauant lo Rey p que Tirant pogues puar acanall: e tat lo tenie aprop sent tostemps armes: fins q feri lesquadra del Comte plegamias: e palare en aquel a part hon era lo capita: e ajudaren li que puia acanall en les anques del senyor dagramot. E a quell lo trague dela pressa dela get. E per ço com molts caualls anauet solts que hauen perdut lur senyor prengueren ne hu: e donaren lo al capita. E ell prestament torna dis la batalla: e ab la petita atxa q portana en lo bras ligada lla hon ell feria be podie dir q lo colp q ell daua era mortal que en terra prenia sa / posada. E ell feya la batalla ab poder d'altri: e aperill de sa periona. E si venes era victorios ala patria: e adqueria per asi molta honore / gloria. Lo capita mana ferir totes les squadres les vnes ala part dre ta les altres ala sinestra. E totes vegueret aferir altranes Eleren lanors anar bacnets per terra: e cauallers morts: e nafrats de vna part: e d'altra. Algo era vna gran admiracio / de veure Tirant torna aferir ades era en vn loch ades era en altre: e no cobatia en vn loch sol. Mas en molts e socorria lla hon mester ho hania. Lo Rey de Egipte p la bona ventura ven a Tirant que combatia molt bruanament isq vn poch dela batalla: lo Rey de capadocia e lo Rey dasticha isqueren ab ell. E pregals lo Rey de Egipte que dexassen tots los altres: e no curas sen sino de matar a Tirant. E concordos tornaren ala batalla. E stat Tirant cobatent vengue lo duch

de macedonia ales espatles de **Ti**
 rant de part d' tras e tira li ab les pa
 sa vna stocada: e donali dauall lo /
 bacinet: e tota la punta li mes en lo
 coll. Aço veren ypolit: e pirimus: e
 agrans crits cridaren: o traydor de
 duch pez q' vols ab tracio matar. i.
 de s' bons cauallers del mon: e tal
 se donarè de si. Los tres **Reys** cas
 cu hauija presa la lança en la ma: e /
 tant feren e tant treballaren que ve
 ren a **Tirant**: e tots tres drecarè en
 vers ell: pero nol pogueren encon /
 trar: sino lo **Rey** d' **Egipte**: e lo rey
 de capadocia. **En**contre son tan
 fort que ell: e lo cauall cayguerè en
 terra: lo cauall tenia. vii. ferides. **E**
 lo **Rey** d' africa encontra al duch
 d' macedonia lo qual combatia prop
 d' **Tirant**: tã grã encòtre li dona p'
 mig dels pits: que la ança li passa a
 l'altra part: e son lança mortal quil
 pagua deles sues malbats. **Com** /
Tirant fò enterra molt hague afer
 d' poder se leuar: per ço cò lo cauall
 tenia sobre la cama: ab tot aço ell /
 feu tan grã sforç de si: que ell se leua
 d' peus: e caygue li la banera del ca
 bacet que portaua car allí son encò
 trat ab la vna lança: e l'altra lencon
 tra en lo guarda braç squerre. **E** si
 no fossen stads les sues fels armes
 ell fora mort aquella vegada. **Com**
 lo **Rey** d' **Egipte** lo veu è terra vol
 gue descaualcar prestament. **Com**
 tingué la cama damunt los arçons
 dela cella: vench lo senyor d' agra /
 munt: e encontral en mig dela cuxa
 e passa lay d' l'altra part ell fèt molt
 gran dolor dela ferida: e caygue en
 terra mal son grat. **Com** **Tirant**
 lo veu axí estes en terra cuyta de /

uers ell: pero noy pogue acòleguri
 tanta era la pressa dela gent: coz lo
Rey se fò leuat pres vna lãga q' tro
 ba en terra: e mes se apoch apoch
 entre la gent: e acostas tant enuers
Tirant: e tira li vn bot de lança.
E per ço com no tenia bauera do
 na li en mig dela gelta: e derrocali.
 .iiij. querals de que perde molta /
 sãch: pero ell feya tostemps armes
 que gens per aço non staua: ypolit
 quel veu star apeu: y ental punt aco
 stas tant que aplegua a ell: e deica
 balca tan prest com pogue. **E** dix
 mō senyor per deu vos prech que
 canalqueu aci. **E** **Tirant** combatia
 enuers lo cap d' lala: **Car** apoch a
 poch anaua defugit d' la pssa d' lagèt
 ell caualca: e dix aypolit: e tu q' faras
Respos aquell: senyor staluian la /
 vostra plona: q' è cara q' amj malè p'
 amor de vostra senyoria yo haure
 la mia mort p' ben spletada **Tirant**
 torna ala batalla cercant lo **Rey** d'
Egipte lil poria trobar e aquell per
 dolor dela nafra era exit dela batal
 la. **Coz** **Tirant** veu que nol podia
 trobar: feya continuament armes
 contra los altres. **E** son sort apres
 bon spay que anaua combatent p'
 la batalla sencontra ab lo **Rey** de
 Capadocia: e lo **Rey** quil veu feu
 la sua via: e ab laspasa tira li ala ma
 dela acha: e nafra vn poch. **E** **Ti**
 rant acostas tãt aell: e donali ab la
 acha damunt lo cap que li enclota
 lo bacinet e esmortit lo feu caure en
 terra. **Tirant** prestament descaual
 ca: e talla li les correes del bacinet
Eplega hun caualler qui ab alta /
 veu: e piadosa crida **Se**yor p' mer
 ce no vullan matar lo **Rey**: car ell

es mortalment nafrat. E puix es mortale vengut p la vostra benig nitat dau li hun poch de spay de vida: car prou tenu que siau vence dor: dix Tirant quina es la raho quet mou que tu vulles exercir gracies de pietat en vers aquest nostre publich enemich: qui ab tanta cru delitat en sola confiança ó la virtut e de les armes ha fet ion poder de dar me la mort donchs justa cosa es que sia punit segons ell volia fer de nosaltres: no es ara temps sino de crueldat. Car la nostra victoria sta en sola potencia dela virtut de nosaltres: e no en los meritis dela virtut dela mia potencia. Empero ell li desfeu lo bacinet: e talla li lo cap. Lacha de Tirant entre les altres era ben coneguda: la qual sta ua tota vermella: e rajant sach dels homens que mort hauia. E la terra era cuberta de cosos morts: e tota vermella dela molta sanch que si era scampada. Tirant torna acauall: e com los turchs veren mort lo tã valentissiz Rey venguerẽ grã multitut sobre ell: e feren molt grã sforç per poder lo matar e fon malament nafrat: e derrocat del cauall. E prestament se leua Tirant no gens sinayat dela cayguda ne temeros de les nafres. Ans apeu se mes en la pressa dela gèt fent moltes armes. E per ajuda dels seus torna a puniar acaulla. Aqsta fõ molt fort e aspra batalla. E tant com la batalla fon maior: aytant fon mes clara la gloria sua. E continuant tostemps la batalla era ja quasi hora d'vespe diafebus malehia Tirant que en aquell loch lo hauia mes: e oya

ell vol tostemps per así totes les / honors: e non vol fer part anegu. Aci ma deixat com sino fos bo per ates: per mon deu yo vull hauer / part dela honoz. Anem dix aquest firam en mig dela gent: e no temaz los perills que seguit se podẽ. Jxque dela celada hõ stava: e feri ab molt gran arduement. Com los turchs veren exir tanta gent: los quals se pensauen que no n) hauia mes el / mayaren se molt. Lo Solda sen ix que vn poch dela batalla: y era nafrat: mas no molt: dix als seus yo / veig venir la nostra gent amenys yo dellibere ans morir que fugir. Com Tirant veu lo Solda: ela sua gent ab les banderes fugir: cuyta enuers aquella part: e lenals les banderes. E anare alencalç matãt molta gent. Dura aquesta batalla del marí coz lo Sol exia fins atres hores palat mig dia: tanta era la / multitut dela mortisma que los crestians eren cansats de matar tants moros. E fon tant asenyalat aquest singular dia. e de tanta gracia q dura lencalç ab lescalfament ó la victoria: tres legues sequint. e matant tostemps turchs. Car en aquest cans Tirant poguera esser dit Rey de batalles: e caualler inuencible: que axi com la prospera fortuna hauia acostumat ó fauozir los turchs cõtra los crestians. La diuina prouidencia la hauia feta voltar per augmentar la gloria ó Tirant. E cansats de matar la hora era ja tarda aplega lo capita ab la mes gent en vna Llutat la qual solia esser del marques de sanct jordi. E de all tenia ell lo nõ de marçs: e tot ho ha

.B.ij.

nia pbut. E aquella Ciutat era sta
 da donada al Rey de Egipte: e te
 ni a la tostemps molt ben prouida
 Loz lo Rey de Egipte veu aquell
 dia la batalla perduda fugi axi com
 los altres feyen: E tanta era la do
 lor que passaua dela nafra ola cura
 que hague alexar la companyia del
 Solda: e aturas ally. Car p anar a
 la Ciutat de bell pug ho anaua lo
 Solda per forza tenie apaslar per
 alli. E per la Ciutat esser molt fort
 e be prouehda: e per la dolor quil
 turmentaua ell sen entra dins. Loz
 Tirant aplegua era quasi nit ku
 ra aleujaren le alli en los camps sis
 flendema. E aquella nit tots los q
 fozen nafrats fozen curats: e molts
 quen moriren aquella nit. Car ja
 mes era stada en aquella plaia ori
 ental tan aspra: e tan mortal batal
 la. Car en aquell dia restaren mol
 tes dones viudes: e moltes donzel
 les orfenes de pares. Pero reitau
 ab spera ca o esser liberades del jou
 de seruitut. Lendema Tirant sen
 armar tota la gent: e donaren lo co
 bat ala Ciutat: e los turchs se defe
 nien marauellosament: p quey ha
 uia molt bona gent de dins. E ha
 uie los donat quatre combats que
 no hauien pogut res fer. Lo mar
 ques de sanct Jordi vehent aco vo
 gi tota la Ciutat e com son ala por
 ta dela iheria crida a hun iuben q
 hauia nom don jacob. Com lo iu
 heu senti la veu del marques cone
 gue que era son senyor corret dena
 lla: e obrí li la porta. Entraren pre
 stament dins la Ciutat: e ja hauie
 presa mes dela mitat de aquella q
 lo Rey d Egipte: ne los altres mo

tos nou sabien. Lo marques trames
 adir al capita que nol calia mes fati
 gar en combatre que ja la Ciutat e
 ra presa que entras per lo portal de
 la iheria. Tirant entra per aquel
 la part: e com ell son dins la Ciutat
 lo marques ab la sua gent ia haviè
 desconfits tots los turchs: e aprelo
 nat lo Rey de Egipte que staua co
 batent de vna verdesca axi nafrat
 com staua. Com los turchs vehe
 ren los crestians dins tots se tingue
 ren per perduts. Com lo marques
 tingue lo Rey pres: trames adir
 al Capita que vingues per degol /
 lar son enemich lo Rey de Egipte
 E lo capita respos que per cola en
 lo mon ell no mataria home qui /
 fos pres. Sabuda per lo marques
 la resposta del capita: pres al Rey
 per los cabells: e passa li lo coltell p
 lo coll. Apres que la Ciutat son p
 sa trobaren la molt ben prouehda
 de moltes virtualles. Dix lo mar /
 ques seyoz capita puix deu nos ha
 feta gracia que hauem venguda la
 batalla: e presa aquesta Ciutat acis
 porez fer forte. Car posat cars los
 enemichs nos vinguessen al desus
 destapant les cequies: e laygua va
 ia solta per los camps no es home
 en lo mon hi puga entrar: e siy en /
 tren quen puguen extr. E si ells ha
 guessen hagut temps de poder lan
 gar laygua james la hagueren presa
 Car yo quiu sabia per esser mia la /
 Ciutat: trameti la major part dela
 mia gent per guardar les cequies.
 Dix lo capita digau me marques se
 yoz co pdes aquesta Ciutat puix ta
 fort es: yous dire seyoz: yo le coma
 ni a hun home de poca condicioe

fin lo caualler e boni si prou d' mof
 bens: joyes robes muller: e casa. E
 com sabe que los turchs hauien p
 sa la Ciutat de bellpuig: qui sta luy
 de aci quatre legues hon les ara re
 tret lo Solda ab tots los senyors
 qui scapats son: trames per hui ca
 pita: e dona li la Ciutat: e la senyo
 ria: e la libertat antiga. Tirant en
 cara q' aquell dia hagues haguda
 victoria: nos alegra de aquella nil
 veren riure ni aclarir la sua cara: ni
 consenti solacos ni festes. Axi que
 negu hague sentiment que ell fos /
 vencedor: ni volgue que negu ho
 digues. E axi tempza la accesiua a
 legria: e la dolor dels enemichs /.
 Solament dix en presencia de tot
 si diafebus hagues fet lo que yo li
 hauia manat: yo haguera mort lo
 Solda: e haguera apzelonats tot
 los grans senyors quey hauia: e de
 tot limperi poguera esser senyor. E
 tornant alemperador que apres de
 la molta dolor que sostenguda ha
 uia: com pensaua que Tirant ha
 uia perduda la batalla. La strema
 dolor son couertida en singular co
 solacio. Per co co lo senyor d' mal
 ney hauia trames hun home seu
 sobre hun ginet per saber noues de
 la batalla. E aquell torna ab la bo
 na noua: e recita alemperador tot
 lo fet com era passat. E com lo capi
 ta anaua alencalç dels turchs: Lo
 eperador sabuda la gloriofa noua /
 en presencia de tots se agenolla en
 terra: e aliant los vlls al cel: e ab les
 mans iuntes feu infinides gracies
 a iesu christ: e ala sua sacratissima
 mare senyora nostra com hauia /
 obtesa victoria desos enemichs: e

coz lo Key de capadocia era mort
 per ma del seu capita. E suplicaua
 anostre senyor den quel volgues /
 guardar de tot mal: car si ell no fos
 nols calia tenir sperança en negua
 victoria. E mes dix. L'etra coia es
 com los nostres baros: e cauallers
 ab la virtut de Tirant han vengu
 da aquesta batalla: e les altres. E
 de primer totes les batalles perdiè
 E desque aqnest valentissim cana
 ler es vengut tostemps son stats /
 vencedors. E los turchs daci auat
 no poden sperar si no la si de lur de
 structio. E nosaltres deuem tenir
 sperança de continua victoria. A
 tesa la claredat dels actes gloriofos
 de Tirant quis ret illustre: e noble
 atots los qui aell se acostè. Apoch
 instar cauallca L'emperador ab los
 barons de Sicilia. E la pryncessa
 volgue anar ab ell. Com foren al /
 camp dels moros trobaren totes
 les tedes parades ab molta riquesa
 quey hauia. E tota la gent se volie
 posar en robar: sino que L'empera
 dor nou volgue consentir. Mas
 ordena que lo senyor dela pantana
 lea: e lo senyor de maluei tinguessen
 en salua guarda tota aquella roba
 fins que los qui hantien vengut lo
 camp ne fossen auisats. Com lem
 perador era en lo camp dls moros
 La pryncessa de hun gran troç luy
 ven hui petit negre: e cuyta enuers
 aquella part: e prestament del canal
 cant entra dins la tenda hon lo pe
 tit negre se era amagat: e pres lo p
 los cabells: e portat dauant Lem
 perador: e dix yom pore glorielar
 dauant lo nostre capita com yo so
 stada valent caualleresa: que dms
 .s.ij.

lo camp dels enemics ab animo
 sforçat he sabut apsonar hū turch
 L'emperador hi pres lo maior pla
 er de tot lo mon ab la gracia que la
 filla ho deya. Diasebus veient q̄
 L'irant stava enuajat enuers ell no
 li gosaua venir dauant per temor
 de vergonya. E ab aquell pesamēt
 oblidat o trametre al Emperador
 per dar li plaer: axi com hauia fet
 les altres vegades. Com L'empe
 rador sabe la gloria dela vençuda
 batalla per altres: e no per diaseb^o
 Dix la pricessa lo senyal que yo he
 de diaseb^o me dubte q̄ no sia mort
 com ell no ma auisat dela batalla: e
 de tal com aquesta es itada. Com
 Stephanía hoy dir semblant par
 aules: los seus vlla nos pogueren
 retenir de lāgar vñes lagremes en
 presència de L'emperador: e o tots
 quants allí erē. La pricessa la feu
 leuar de allí per que no manifestas
 les seues dolores. Com fore tornats
 al castell de maluehi pres hun ho
 me: etramea lo per saber que era de
 diasebus. Etramea li vna letra del
 tenor seguent.

Capitol. Lxviii.

Letra tramesa per Ste fania adiasibus.

Si amo:agues
 alguna cosa de certe
 nitat: yo vençuda te
 prech per amor o tu
 sapia noua certa: car

la ofensa de tu Stephanía apres dīa
 batalla no me has saludat: ab la
 gran sperança que yo hauia en tu.
 Cert es amor el cosa que compleix
 la persona de ansiosa temor. E mil
 lor sperança tenia en tu que no tinc
 ara. E atū los nobles fets solien te/
 plaure. Encara q̄ yo no parles: si tu
 est viu les mies lagrimes te mou
 ran a pietat. Les quals veuras en
 la letra. Pero les lagrimes. Et a/
 ques per aquelles deuen haure sem
 blança o paraula. E les mies parau
 les caben sens profit. Pero yo no
 so digne que tu sies causa dela mia
 mort. Car certamēt yo tenia en vo
 luntat de contendre longament cō
 tra amoze no sotimetrez ala culpa
 sino per les paraules que hoy dir al
 vell poderos que tu eres mort: no
 pogui retenir los meus vlla danāt
 la magestat no correguēse dolozo
 ses lagrimes. E la vergonya ha dei
 xats los seus senyals en la mia cara
 E per ço vull suplicar atu q̄ est mō
 senyor que vingues prestamēt. E
 si alre es de tu: forçam que muysa
 ab tu esempa. E sera scrit en lo men
 sepulcre: causa odiola. E per aquest
 dictat: e semblança: seravist yo esser
 morta per amor de tu.

Capitol. Lxix.

Com se feu la pan de diaphob^o
 ab L'irant ab la Letra de Ste
 phania.

NRes home de qui si
 ana: e trames lo hō
 era diaphibus. E a
 plegat que son dona
 li la letra ab mesclads
 recomendacions. Loz diaphibus
 hague lesta la letra: e ven que era o
 la Senyora: la contentacio que ell
 hi pres son tanta que dir nos porta
 E ab la letra ensemps ana ala cā /
 bra hon Tirant stava. E dona li
 la letra que legis. Com la hague le
 sta feu se venir l'escuder: e demana
 li del Emperador: e dela virtuosa
 princessa. E ell li recita tot lo que se
 era seguit en lo camp. e cō la Sen
 yora p:incessa anava armada: y e
 ra entrada dins les tendes dls mo
 ros: e havia pres hun negre p pre
 soner: lo qual tenia en grā custodia
 per mostrar lo a vostra senyoria la
 primera volta que veurens pora.
 Tirant pres gran plaer en les ra
 hors dls escuder: e ordena: que dia
 febus anas aveure ala magestat dls
 Emperador. Diafebus canalca p
 stament: com son en lo castell de /
 maluehi ana dret hon era L'empe
 rador. Prestament ledix per tot lo
 castell com diafebus era vengut: to
 tes les donzelles se meteren en pnt
 per anar lo a veure: en special Ste
 fania quin havia passada prou cō
 goxa queu mostrava be: car la sua
 cara no era tal com solia. Anarē to
 tes ala cambra del Emperador. E
 trobaren lo que stava recitant tota
 la batalla: e la mort dls dos Ikeys
 e deles nafres que Tirant havia
 preses lo dia dela batalla. Com la

princessa hoy dir deles nafres o
 rāt la sua cara se altera molt de grā
 dolor quen tenia: e sforça lanymo
 tant com pogue: e dix. Digau dia
 febus les nafres dls nostre capita sō
 cruels ni perillosos: si temē perill de
 mort. Ho senyora dix diafeb: car
 los metges lo han tots desospitat:
 e dien que no te negun perill de res
 Drou es gran lo leu mal segons a
 mi par dix la princessa. E nos pogue
 retentir que les paraules nos cōver
 tissen en abundoles lagrimes: e to
 tes les donzelles que li feren com
 panyia: e lo vell Emperador que si
 pres tabe. Aço dura per bon ipay
 que diafebus les hague aconortar
 L'emperador li demana quina gēt
 podia fallir d vna part: e daltra: per
 la mia se senyor dix diafebus: yo /
 nou poria dir La mortaldat dela
 turche en quin nombre pot esser:
 mas puch dir ala magestat vostra
 que de aci ala Lintat de sent jordi
 no poden anar per lo cami real tāt
 sta ple de coscos morts: ans se te
 hom alunyar del cami vna milla.
 Senyor dels nostres vos sabre /
 be dir: per ço com lo capita ha fet
 replegar tots los coscos morts
 per dar los sepultura. Hauem
 trobat mort p:imezament lo duch
 de Macedonia de encontre de lāga
 que son passat de vna part alaltra /
 Lo marques de ferrara. Lo duch
 de babilonia. E lo marques del
 guast. Lo Compte plegamans: a
 quets son los de cap. Daltres ca
 uallers hi ha haguts molts. E en
 tre los altres es stat lo gran cone /
 .s.iii.

stable. Lo qual de tots es stat molt
plāt p q̄ era tan bo: e tan virtuos ca
ualler. E trobas en cada eē mort
Mil: cc. xxxij. homens. Elo capi
ta los ha fets fer atots molt hon
rades sepultures: per be lo duchs d̄
Macedonia non los mercedor /.
Car segons se aserma per lo senyor
Dagranunt: e per Ypolit que ve
ren com ell li feu la nafra que te al
coll lo nostre capita. Com aquell
sia molt benigne: e te tal vietat enſi
que james d̄la sua boca jx sino gra
cia: e perdo. E james fa mensio per
molt de mal que li facen de res que
sia dan seu. Lo Emperador staua
molt content dela molta honoz q̄
Tirant feta li hauria: e no sabia en
quina manera lo pogues premiar.
Mas febus resta alli sent se malalt.
E lempador lo ſeya axi ben ſeruitz
com li ros la persona d̄ la filla. Lem
perador prega molt als barons de
Sicilia que restassen alli ab ell per
que ell trametría per lo seu capita q̄
partissē aquella roba que presa ha
uien. E de continent trames dos
cauallers al capita que li trametes
adir Com volia ques partissen los
presoners. ela roba d̄l cāp que gua
nyada haurien: E Tirāt li trames
adir: que lla hon era la magestat
sua ell noy tenia res afer: Car lla
hō era lo maior lo menor cessaua:
E trames li los psoners q̄ tēia e tot
lo q̄ ps hauriē. e lepador repartiu en
tre tota la gent: ja Tirant staua
molt be: e no staua per les nafres
de reguardar la Lutat: e lo camp
lo qual staua pegat ab los murs de

la Lutat: per ço com d̄ns la Luta
tat no poguera caber tanta gent:
Lo Solda ab tots los que lcapatf
eren posarē se d̄ns la Lutat de bell
puig. E dela Lutat de sent Jordi
hon Tirant estaua fins ala Lutat
de bellpuig hauria .iiij. legues baix
enuers la mar. Com lo Solda fō
alli se ringue per segur. Passats .xv
dies stigue que no jxque de vna cā
bra sent gran dol: e complanyent
se dela perduda batalla: e d̄la mort
del Rey de Lapadocia. Pero en
cara no sabien la mort del Rey de
Egipte stauen ab desig gran de la
ber ne nones. Dix Sipres depa
terno senyor vol vostra senyoria q̄
yoy vaja: si puch parlar ab lo meu
amich yon sabre tot lo que ſen po
ra saber. Lo Solda lon pga molt
dauant molts que alli eren. E dix li
caualca sobre corre langa hū gines
que lo Solda tenia molt auentat
jat. E Sipres depaterno: vestis /
vna jornea de domas blanchs que:
Tirant li hauria dada ab vna creu
de sent Jordi brodada: e sobre la jor
nea portaua vna alinba de grana.
Com ſon en lo cami q̄ ja los turcs
nol podien veure despullas lalinba
e caualca sobre ella. E posa vna to
uallola al cap dela langa. Com les
spies del camp dels crestians lo ve
ren pensaren que era dels seus: e no
curaren de dir li res. Com ſon ala
Lutat junt demana la posada del
capita: e ſon lmostrada. Loz lo ca
pita lo ven pres hi molt gran plaer
e demana li de nones. E ell respo
nent dix: com lo Solda era nafrat

peroque no era res. E lo Rey de
 Africa e lo fill del gran Turc
 com son pare encara no era gua-
 rit dela ferida del cap E mes li re-
 cita lo gran dol que en aquella ci-
 utat se tenia per la gran perduda q
 fet hauen. E li dix com venia per
 son plaer e per veure ala seŷoria e
 per saber si era mort o viu lo Rey
 de Egipte e tot lo quel Solda
 li havia dit digan medix Tirant
 quanta gent crehen ella haver p-
 buda en aquesta batalla. Seny-
 or dix Sipres depaterno ella ha
 contat: e troben segons lurs capi-
 tanies .c. iiii milia e setcentes pson-
 es fallen entre presos e morts: no
 es en memoria de gentes tan cru-
 el batalla esser stada com es aq-
 ta. E si mes auant fossen passats
 tots los preniens. Car los ro-
 cins nols podien portar tant venie
 fatigats del treball dela batalla E
 entota aquella nit no pogueren
 aplegar ala Ciutat de bellpug as
 restaren en mig del cami qui na-
 frats qui lassats e molts qui mor-
 ren en lo cami aquella nit per no
 tenir metges quals poguessen cu-
 rar posana si fredor en les nafres
 e allí restauen morts. Al Rey da-
 frica entraueiat lo portaren da-
 munt hun cauall. Hay altres no-
 nes que dir me pugu dix Tirant
 si senyor dix Sipres de paterno
 vii. naus son vengudes molt gro-
 sses dela turquia carregades d'or
 ment de ciuades e de altres virtual

les que porten E diuse certament
 com lo gran caramany hi ve ab ci-
 quanta milia homens entre de pen-
 e de cauall E porta saŷilla p daria p
 muller al Solda E ve en cõpanyia
 sua lo Rey d'la sobirana idia. Ma-
 ja descarregat aqueres set naus dix
 Tirant. No senyor dix Sipres p qu-
 ant tenen lo vent contrari p entrar
 en lo port: parlaren omoltes altres
 coses: e Tirant li feya moltes cari-
 cles e dauall de sos bens: e confits e
 altres lepolies per que pogues con-
 tentar al solda: Après que Sipres
 de paterno sen son anat ab salcon-
 duyt que demana al capita. E aqll
 de bon grat loy dona. Com Sipres
 d'paterno fo ab lo solda mostra li
 lo salconduyt que lo capita dat li
 havia: e deya que lo seu amich loy
 havia obrengut agrans pregaries
 e suplicacions. E dix com lo Rey d'
 egipte era mort: per aquesta noua
 fo refreŷcat lo dol: e lo planyer per
 ço com era molt amat per tots los
 moros per la sua moltavirtut Ti-
 rant s'ent se ja molt de les nafres ps
 ab si hun home que sabia molt be
 la terra: e los passios secrets per ho
 volia anar per duire de algu incõ-
 uenient: E com foren en vista dela
 mar verè sobre hũ grã mõt la Ci-
 tat d'bellpug: e les naus q ala vela
 ananè voltreajt q no podie e lo port
 entrar lo capita fõ tornat pstant
 sabe nones com lo Emperador d'
 sia partir ab tots los barõs de Si-
 cilia per pendre moltes viles: e cas

tella que prop de allí hantia . E axí
 son fet que en poche dies lo Em
 perador cobra molts castells e vi
 les. E los barons de Sicilia teniē
 gran desig de presentar-se vna vega
 da dauant tirant a p's fariē tot lo q̃
 lo Emperador los manaria vehēt
 a ço dia febus: los prega molt de pt
 del capita que fessen tot lo q̃ lo Em
 perador los manas. Com Tirant
 sabe que lo Emperador anaua cō
 quistant ell elo Duch de pera La
 nalcaren ab vna partida dela gēt e
 l'altra lexa allial marques de sent
 Jordi: e feu lo capita. Com Tirant
 son prop del castell de maluehi sa
 beren Com la Princesa era resta
 da allí ab les seues donzelles: e dia
 febus en guarda olles: Tirant se sen
 venir a Ypolit e manali que anas
 ala Princesa e q̃li digues les seues
 paraules. Com Ypolit son dauant
 la Princesa fica lo genoll en terra
 besali la ma e feu principi atal parlar
 Aci so trames ala magestat vostra
 se yora per part de mon senyor q̃
 suplica la celitut vostra gular lo vu
 llau que puga entrar e eixir sēs pre
 juhí seu: e puga restar en la libertat
 frāca e no dir mes: O nouell cau
 ller dix la Princesa que es lo q̃ vos
 me demanau. E no sab be lo capi
 ta que tots stam sots la capitania
 e custodia sua e ell pot pendre e ap
 sonar: pot absoldre: e cōdenar atots
 aq̃ls qui ell conexera q̃ merexedor
 ne sien quina es donchs la causa
 q̃ ell demana amí gultatge de segu
 retat: per quelí poū dir que pot be
 venir seguramēt encara que yo no

tinga poder de gularlo: ni se de que
 demana gultatge: Car lo se yor Em
 perador ni yo no sabem que ell ha
 ja fet negun defalt p que ell mateix
 se porta la seguretat: e noli cal tenir
 tanta temoz car ab los Turchs la
 deuria hauer tota lexada. Ypolit se
 leua e ana abraçar atotes les dōzel
 les. No pensen q̃ fos poch lo dlt q̃
 pres Blaerdemanda enuente Y
 polit. Ell torna la resposta al capita
 de tot lo que la Princesa li hanta
 dit. E Tirant nos volgue partir d
 allí ans lo y torna atrametre altra
 vegada. Com Ypolit son dauant
 la Princesa li torna adir. Mon se
 nyor torna suplicar ala celitut vrā
 senyora vna e moltes voltes que lo
 gultatge no li vullau dnegar car cer
 tament ell no entraria dia lo castell
 ne lla hō la magestat vostra sia sēs
 gultatge dela ma vostra scrit: yo no
 puch entendre lo nostre capita dir
 la Princesa: en que ha ofes al seny
 or Emperador: ne amí que gultatge
 demana. Respos Stefania se yora
 que perdu en fer li lo dit gultatge q̃
 ell demana: sen se dar rita e paper e
 feu lo gultatge del tenor seguent.

Capitolo c. lx

Salcondit que fa la
 princesa al capita tirant

perança e temor en
 tre cambien la nos
 tra crehenga de dub

tola temor: e vos mostren aferrat
 en aquella flaca rama com a perso
 na torbada: e no sabeu de que de
 manau anni sal conduyt: e guiatge
 Lo desig meu no conient acapita
 virtuos desorde o paraules ne me
 nys dar guiatge de ço que no cal se
 gura del dubte atres lo que val fer
 me de ma propia ma lo present:
 guiatge. E no tolte en res la proprie
 tat devrà libertat de anar e oveniz
 star e tornar. als temerosos les co
 ses perillofes per reparacio de gui
 atge se volen ofendre: E ada en lo
 castell de maluehi a: x. de setembre

Capitol. clx. i

Qom Tirat tingue lo
 guiatge en la ma psta
 ment se puja al castell
 hon troba la Princes
 sa en vna gra sala: co
 l a Princesa lo veu leuas en peus
 E axi prest com Tirat la ven alça
 grans crits que tots los que eren en
 lo castell ho podien be hoir dient
 servau me lo guiatge senyora per q
 nom servau lo guiatge per que ma
 presonau tan cruelment. Car nos
 pertany donzella de ta noble linat
 ge apresonar a son seruidor. servau
 me lo guiatge: e torna me en ma li
 bertat. O senyor capita dix la Pri
 cessa yo so contenta de seruar vos
 vostre guiatge yo veig q negu no
 toca ni negu nous apresona o part
 mia ni per manament del senyor
 Emperador: servau me lo guiatge
 senyora. Car vos me apsona u dix
 Tirant Car james en ma vida:
 tan cruel netan fort preso no sent

Respos la vinda reposada. Ely /
 senyora sta preso que vos li feu tota
 es vestida de amor. La gramalla q
 porta rota es de dol: mas es broda
 da tota de sperança: la camisa que
 porta per deus fa la complanyega
 de ser ajustada ab la senyora. L'auo
 rs la Princesa entes la requesta q
 Tirat li havia feta. E dix li capita
 sila fortuna vos ha apresonat repes
 sera que serau en libertat. E pres li
 lo guiatge dela ma: e esquiça loy. E
 dix li molt poca rabo haueu tengu
 da capita de hauer demanat guiat
 ge per venir aci. E si ordenat era
 que yo erras: la error mia te causes
 honestes: e la mia culpa sera ma
 jor que la pena: e tu venis ab guany
 de victoria. E aquest loch pre leys
 en temps depau: e a rmes en teps
 de guerra per augmentar la gloria
 antiga als grechs yo te donat gui
 atge: per honor del Emperador p
 ço que no fosses fet enemich: E ps
 al Duch de pera per la vna ma e a
 Tirant per l'altra: e segues en mig
 dells. E aqui parlaren de moltes
 coses ola mort als Duchs: e gräs
 senyors los quals eren morts en la
 batalla. E Tirant mostrava dolre
 li molt la mort del Duch de mace
 donia: e dela mort de Ilricart: e de
 pirimus E stiquerē en aquestes ra
 bons parlant del Emperador coz
 anava recobrant viles: e castells: oli
 beraren alli dauant la Princesa q
 l'endema per lo mati anassen llabo
 era lo Empador lo qual havia. iij.
 dies que combatia vna Lutat: e no
 la podien pendre: dix la Princesa
 axi done deu honor al Senyor
 Emperador que si vosaltres partiu

panar lla hon ell eay no restare
y noyvaja: E feu portar alli lo seu p
loner: e dix pensau vosaltres que en
cara que yo nom sia trobada en les
fortes batalles axi coz feu vosaltres
que yo no sapia apionar o mres cru
els enemichs. E ab aqñles rahons
se leuaren e anaren a sopar. Mas la
Princesa menja molt poch aquel
la nit. Car en la vista de Lirant fō
tot lo seu repos. Lo Duch se ps a
rahons ab la senyora del castell: e
ab la viuda repolada recitāt los les
batalles que haue haguda: e la vic
toria que per mia de Lirant haniē
obtesa dient moltes labors dell. E
la viuda repolada staua molt infla
mada en la amor de Lirant: mas
no gosaua manifestar la grā dolor
e pensament quen tenia per la ho
nor: e del pensamēt moltes voltes
se venia a imortir. La Princesa dix
al Duch si volia venir alli a seure
Respos que apres hi anaria com
alli stigues arahons ab aquelles lē
yores: Stephania staua prop ola
Princesa quant ella dix a Lirant
les següents paraules. La prospera
fortuna ha manat amī que vigues
no per delit que tingues o veure ba
talles mas per desig de veure aquell
qui senyoreja ma libertat. Lo mēys
capte gran quen mī era no trobat
via ne manera que ama passio re
mey pogues donar: pensī hū gran
defalt ab que reparar me pogues: e
ab fengides paraules decebí mon
pare sots zel de amor filial: ja per a
ço als entents no pensien sia tolt lo
ver juhi: que ignoren la causa dela
mia venguda: pero yom so condē
nada per exēple devitrat p dar hū

poch de repos si pot esser dñt en vi
da dolorosa ala mia pensa: pero la
temor que yo he ol mal es menor
que la sperança. E la sperança que yo
he del be es menor que la temor: E
son me oblidats los males quem sō
leguits per causa vostra. Etotes les
cofes son vñtes per la fi: e aquella
mostra que pot fer: e q val: e la glo
ria que donar pot segos les obres.
Etots es manifest tal batalla cō
la vostra ja tractaua: car simou les
encara que yo volgues tant errar: a
mor: e la merce me defendra tant
fallir. E per ço dona amī licencia de
venir a veure tot lo meu be: e calla
que no dix mes. Lo pasat mal dix
Lirant no es res per amī enstima
de aquest que ara amī turmēta. car
passe dolor mes que james no senti
que de tot en tot vinch als stēms
en punt de pdrē lo seny o de desesp
ar: com veig la strema bellea que la
ceñitur vostra poseheix q excelliu to
tes les dames del mon a ço me ha
forçat tāt amarus: E conexent en
la magestat vostra compliment de
totes les virtuts stich admirat coz
pot esser que la alteia vostra tinga
hun tan gran defalt: parlāt tostēps
ab venia e pdo: ço es que no aman
segos deuriē amar. Car si tant ha
gues servit adene: de tan bō grat
ja poria fer miracles: e yo mes mal
sabat que tots los altres: ame mes
verdadez amēt que tots los altres
E no se si sere amat. la lēgua be par
la edn tot lo que vol. Mas la ex
periencia verdadera dela obra hō
la trobare yo per la qual puga ve
nir a pfectio devida. car quāt hom
es segur del dubte surt vna bona ef

pàça Car amor no es procurado
 ra de vergonya ni seu en banch de
 çabater mas ama aquí ou amar ço
 es aquil ama: e dona li gloria en a
 quest mon e vida reposada. p que
 senyora en la cellitut vrà no es aql
 verdader recort que de temor vos
 sobre fugiu al pal stret q la magel
 tat vrà promes. partint de vostra
 cellitut me dígues semblats paules
 present stefania. Tirat tu partey
 demí ses q tornes vtu yo so aci psta
 per reparar la leal everdaõra amor
 quem portes deu es just: e totes les
 coses del mon li son presents ell me
 faça gracia de complir lo meu õsig
 que yo complir lo teu per que le ja
 cosa es seýora ales dõzelles nobles
 e de tanta stíma que vinguen amè
 ys õ lur promesa pero seýora façaz
 axi: posem nostre fet en conexença
 daltri: e aquelles persones tinguen
 poör de õtermenar nostre fet: elo q
 yo he parlat parle per boca õ la viu
 da reposada quim dix ala venguda
 q yo fin que no donas se ni crehen
 ga en les paraules õ la alteia vostra
 que totes eren ficcions de poesia e
 per apartar tots aquests duptes e
 quela cellitut vostra nòia lesa en la
 honor en ma opinio q sia conegut
 E yo posare p ma part la egregia
 Stefania e laltesa vrà hi pora po
 sar al Blaerdemanda. odiafebus.
 tostemps he hoit dir dix la Prin
 cessa q q pare ha p jutge seguz va
 aplet. No per que axi sia. Mas per
 que volteu que axi fos Car be se q
 vos ho feu per que no siau condè
 nat per aqys jutges quins sõ aduo
 cats que qualseulla altrvos con
 denaria qui sabea que es amor ne

honoz. E sforçant axi vostra dela
 forada porfidia: restaren obligat
 de mort a vos mateix mes que no
 sou adu qui ha creat: e fet õ tal cõ
 pas que sou cõtrari ama honor e
 fama. En aqstes rahõs se acosta
 Blaerdemanda lígues als peus õ
 Tirant edixli. senyoz capita negu
 nous vol be sino yortich cõpaluo
 õ vostra merce que neguna seýora
 õ aqstes nous han dit q despullen
 les armes Car p la mia se vos por
 tau la camisa ben trepada q no se
 brodadoz al mon que millor la sa
 bes trepar yo la vtu vestir edeipul
 lar algalhada: e ben perfumada. A
 ra la veig tota foradada: e pfuma
 da de ferro e dager: dix la Prin
 cessa dau me la ma la qual no ha perdo
 nada la mort dels Keys enemí
 chs nostres Stefania li ps la ma
 e posalay sobre les faloes õ la Prin
 cessa. Com ella ven questana lobre
 los genolls seus abaxa: e besa lay
 Amí no put honor dix Tirat as
 ho tinch molta gracia e merc e
 Mas veig la randa als peus Car
 ço q yo deuria fervostra magestat
 li es volguda cuytar. E si tal ligècia
 la alteia vrà me daua de belat vos
 les mans tota hora que yo volgus
 e com me tendria per benaueturat
 e molt mes ab los pe e les cames
 ensemps La Prin cessa li torua apè
 dre les mans e dix. Les tues mas
 senyor capitavull que de aci auant
 tinguen preuilegi sobre mi en qui
 tens bon dret. E lenas prestament
 de allí perço com era passada gran
 part dela nit E perque lo Duch ni
 los altres no tiguess q dir ni ocaõ
 õ plar: acõpayarè la prin cessa fis ala

sua càbra donàtli tots la bona nit
 E lo Duch e Tirant dormirè en
 hū llit. E per lo mati les trompetes
 començarè alōar e tots se armarè e
 pujarè acanall e tirāt seu pèdre les
 scales pue tenia dins lo castell que
 alli havia dexades E la Princesa
 tanbe volgue anar ab ella. Armas
 ab aquell arnes que fet havia E ca
 ualcaren tant fins que foren lla hō
 era lo Emperador que en aqll cars
 combatien vna fortvila hō hi ha
 uia molts forasters gent ol solda q
 virilment combatien per defendre
 lurs psones. coz lo Duch e Tirāt
 foren aplegats dexaren la Prince
 sa be acompanyada ab diafebus e
 daltres cauallers tā luny dela vila
 que ab bōbarda aplegar noy podiē
 Tirant ana hun poch pus baix o
 lla hon los cicilians combatien: e
 feu adobar prestament les scales e
 posar enlo mur Tirant fon lo pri
 mer que puja com sō prop dela mu
 ralla hun Lurch li lança vna grā
 càtera. E Tirant per desuiar se q
 noli donas al cap ps hun poch de
 balanç e la cantera dona enla scala
 e roncpe la hun poch: e ab lo balāç
 que ell pres la scala caygue rocegāt
 p la paret y ell ab la scala: pero nos
 feu mal: feu arborar prestament al
 tra scala: e dues altres al costat de
 aquella: e molts ballestes stauē al
 cap del vall qui no dexauen traure
 bras: o ma que prestament no fos
 ferit: Tirāt torna apujar: lo Ema
 perador qui era anat a veure la filla
 demana qui era lo caygut dela sca
 la E diguerē li que lo seu capita ps
 hi molt grā enug. A pres loy ven
 tornar trames li adir que per negū

cars del mō ell lo pregana que no
 volgues pujar en. e scala. Com loy
 diguerē gens p aqo no sen volgue
 star. Com totes les scales fore ore
 gades feren tan gran sforç quērrarē
 per alli ala vila: e matare: e apōarē
 molta gent dis: e de fora. Com la
 vila fon preia tots los barons de
 Sicilia se plētare a Tirāt e dōarē
 li les lettres del Rey: e dela Reyna
 de Sicilia: e Tirāt los rebe ab ca
 ra molt asable fēt los molta de ho
 nor regraciāt al Rey: e ala Reyna
 e aells ia bona volūtāt q li mostra
 uen en esser venguts. E axi com sta
 uen tots apeu ilqueren dela vila: e
 anaren hon era lo Emperador e la
 filla. Apres que Tirant li hague
 feta reuerēcia lo Emperador li dix
 Nostre capita avos no es donat
 pujar per scales de semblants com
 bats: per lo gran pezell que seguir sē
 pot: sino que la Misericordia diui
 na fa part enla nostra bona justicia
 quēs ha feta recobrar aquesta vila
 E si per la confiança de vostre bon
 dret sperau hauer d totes coses vic
 toria lo que nos lig en istories. E si
 la vostra vida arrilcau tāt amōrt: e
 volen que sia confusa p lo gran pill
 que representa en aqlis qui la vida
 abandonen. E si per aquest sguart
 aprofitas avos mateix encara als
 altres qui per star se d batalles ha
 uran salut. E per ço desig vīqueien
 en repos: e la vostra virtuosa perso
 na no volerla tant abandonar. E
 en tā grās pilla. E si envos es lo d
 fig d bē obrar dnegar no deuen les
 mies profecies les quals avegades
 tpe vetes respos lo capita amī seny
 or es degut fet seblātesactes millores

q̄altres aço p̄tant coz als temero
 los faça recobrar s̄forç e p̄dre aio
 E q̄ dech fer yo: e los altres s̄ns d̄
 uem molt s̄forçar de be a fer. car
 no es lícita cosa q̄la magestat vr̄a
 s̄tiga en semblants afers: car la dig
 nitat vostra nou cōporta: nlla edat
 quens pugau defēdre: sino ab la vir
 tut eno ab armes. E p̄ço lasi es dub
 tosa de semblants coles. E lo Em
 perador hobint lo que Tirant li
 deya pensa que de zel de seeltat: e d̄
 molta amor li procebia. E Tirāt
 sen porta ala villa lo Empador e la
 filla Lēdema perlo mati lo Emper
 ador tingue cōsell que farien: ne de
 uers qual part iriē per recobrar les
 terres que p̄duedes eren. Los h̄ns
 deyen q̄ anasē avna part: los altres
 en altra. Alasī d̄ rota parla lo capi
 ta: e dix Sēyor ja he dit ala majest
 at vostra que no es cōdecet la vr̄a
 alteza que pase daci auant: sino que
 ab los barons de Sicilia ab los
 quals sou vengut vos ne torneu a
 la insigne ciutat ab tots los preson
 ers que teniu presos. Los quals fa
 gran despesa de viandes: e daltres
 coles. E la gent qui sta molt enuja
 da de guardarlos. E lo duch re ja
 carech ab mi ensemps de guardar
 e cōquistar aquestes ciutats eviles
 que son prop de aci. Ela magestat
 vostra quēs faça venir les naus ab
 forment: Car la guerra ha tant de
 tēps que dura: e los lauradors no
 poben panificar: es de necessari ha
 jam d̄ proueyt lo n̄rē camp pervia
 dela mar. Aps en lo Imperi noni
 ha. Aint hagni noua com. v. naus
 q̄yo hantia manat venir dix lo Em
 pador: s̄o arribas al port d̄ casa car

regads de formēt. Molt me plan
 dix lo capita d̄ semblant noua. De
 continent trames que fessen molre
 tots los mo lins qui erē enlo 'Riu
 nomenat tranlīmēno. Tirāt aque
 proueyt que lēdema tots los pres
 oners qui erē enlo camp: y en la ciu
 tat de s̄at jordi vinguessen al castell
 d̄ maluchy. Apres lo Emperador
 parti de allí ab tots los barons de
 Sicilia: e arēdaren se tota prop del
 Riu elo duch resta ab prou gente.
 Tirāt seu venir del camp mes gēt
 per al Duch e per a ell: la qual ha
 uia mester Lom foren al castell lo
 Emperador crida el capita: e apres
 seu venir ala Princesa: e ales altres
 donzelles: e dix semblants parau
 les Capita pux la fortuna es itada
 tan contraria al nostre grā conesta
 ble Lomte de bictima c̄s̄er. mort a
 qui consellau fagam nostre conesta
 ble. Tirāt dona dels genolls enla
 dura terra: e dix senyor s̄ila magest
 at vostra era contenta dar tal ofici
 de grā conestable adiafebus: amol
 ta gracia e merce ho hauria ala al
 tela vostra. yo nom partire de vr̄e
 voler dix lo Emperador: e p̄ amor
 vostra ara de present p̄ lo sen molt
 merexer yoli fas gracia a Diafeb̄
 d̄l ofici: e capitania d̄grā conestable
 E avos del Lomdat de sent angel
 e leu lo ama filla e donel avos ab
 tots aquells drets pertinencies: e e
 moluments q̄ enlo dit combat s̄o
 ab la tinēga daltafulla la qual entre
 tot es d̄ rēda arēdaba setāta c̄ich
 milia ducats: tich spāga en deu anī
 d̄ molt yo dare altres coles les qu
 als serā molt millors: e p̄covull q̄ d̄
 ma sefaça la festa ep̄ngau t̄rol d̄cote

mea vos ame donar titol de comte
que de marques p be q lo marq̃s
de major grau sia que lo comte po
comcevol oir frare darmes. E per
ço vos vull donar titol de comte p
que siau mes conjut ab mi. Dirat
li dix seyor infinios gracies fas a la
magesat ṽra com vos es stat plai
ent de serme vna tan gran honoz
E you tinch en tan gran stima coz
si ell valla. cccc. m. u. ducats de ren
da. Empero yo p res nol pendria
nil acceptaria: per dues rahons. La
primera p yo no hauervos ho ser
uit: car tan poch temps ha que yo
so en seruey dela alcelavostre q̃ no
merite tan gran premi. La segona
si lo pare que men gendra sabia yo
tingues titol algu peroria lasperan
ça de ja mes veurem: quāt mes aq̃l
ia quim parte tates dolors q̃ palla
en aquells nou meſos quem porta
porien pendre tan gran alteracio q̃
yo seria causa d̃ abrenjarlos la vida
e poria esser dit fill homeyer. Com
ells james se agevist altre fill sino a
mi: e no seria meys que nō donassie
la lur maledicció. E ami no es d̃gu
da cosa cobrir la lur dolor. E fas ne
ala magesat vostra mes d̃ mil gra
cies tals com de seruidor alō seyor
mes humil ment se podē fer: p res
yo no permetria dix lo Empador
que aquest cozdat que he ofert no
sia vostre. E si titol d̃ comte no vol
eu pendre prentu la senyoria: e la rē
da. Molt tez enuyat laltela dela sen
yora princesa dix. Dirat de lenar
li lo comdat e donarlo ami. Aquest
comdat dix la Princesa me dona
per sa benignitat vna mīa tia: e les
coses q̃ son mies lō dela magesat

d̃ senyor mom pare qui aci es pre
sent: e de tots los meus bēes: dela
persōa pot manar atota la volūtat
com de filla obediēt: e aquells pot
donar: e lantar axi com ala majest̃
at sua sera placent. E no stiguan per
res de acceptar lo que gracioſa mēt
vos dona: e ab molta libera'itat. E
yo ara de presēt conserme la dona
cio peravos: e als vostres: lo Em
pador lo torna apregar: e afatigar
quel prengues: dix. Dirant senyor
per res nol acceptaria. Ab grā raho
se creura devos tot lo contrari d̃l
q̃la ṽra lengua manifesta dix lo em
pador e yo restare ab ma verita
manifesta d̃uria la virtut ṽra pēlar
q̃ lo q̃us he ofert aumēta la honor
vostre. E deuriu esser cōtēte: e no
recusar per yo esser donador: vos
rebedor yous he cōseruat aq̃ll bell
do de fortuna que tots los homē
va per tot lo mon cercāt ço es ho
nor: e profit per lo qual si ses fido
parlau no deuen esser tan desmēat
que nou degan acceptar. E si pervē
tura volem que la get cregua que a
ço sia per premiarvos dela honor
coenenci q̃ set me hauen: no tingan
tal error. Car en cara la opinio del
es gētes: e dones e dōzelles sta euca
ra morta e p vos no voler acceptar
lo q̃ tan ampla ment vos he ofert
vinch a penſar que la vostra virtu
osa persona de mis vol parir. Ho
placia aden dix. Dirant que yom
partis dela majestat vostra durant
lo temps d̃la necessitat. Pero seny
or puix tant me força la magesat
vostre yo acceptare lo comdat: e p
aq̃ll vos fare homenatge d̃ seeltat
E per quant diasebue mes parent

tant acostat: e ço que es seu es men
e lo meu es seu: ell pendrà lo titol d'
comte. **Q**uem fa ami dix **L**empa /
dor: puix yol vos haja dat: e vos ac
ceptat quel venau: ol doneu aquit
sera placent. **L**auora **T**irant se lan
ça als peus del emperador: e besa li
lo peu: e la ma per la gracia que feta
li haia. **D**ix l'emperador: dema atu
rarem aci: e farè la festa a diafebus:
e darem li lo titol d' **C**omte: e lofici
de gran conestable. **P**erço senyor
suplich ala magestat vostra dema
siau nostre conuidat ab la senyora
Prinçessa: e totes les dames. **E** de
tot aço diafebus no sabia res. lo
Capita se parti del **E**mperador: e
dona orde ab lo senyor d' maluehi
de hauer molts pagos: capons: p /
dins: e gallines per alendema. **E** fe
rè coure molt pa: e hauer totes les
coses necessaries. **E** diafebus ab al
tres cauallers que venien defora d' el
castell vey a **T**irant que anaua tot
afanat vers ell. **E** dix li. **L**ost que
es aço que ab tanta pressa anau hay
noua de enemichs. **N**o dix **T**irant
mas anau ala cambra del **E**mpera
dor: e besau li lo peu: e la ma: perço
com vos ha donat lo **C**omdat de
sentangel: e lofici de grã conestable
e yo fare aci adobar les coses q' son
necessaries per ala festa de dema: e
diafebus ho feu axi. **E** apres ana a
la cambra hō era **S**tephania ab les
altres dames. **E** cascuna li dema /
naua vn ofici per al comdat: o per
ala guerra burlāt se axi ab ell: que
la **P**rinçessa: y ell son prest ageno /
llat: e besa li la ma d' la gracia que lo
senyor **E**mperador feta li haia. e

la **P**rinçessa li dona en hun mota
dor d' u milia ducats que haura me
sos. **E** dix li: lo meu germa preneu
aço: e prech vos que fins siau en la
vostra cambra non regonegau. **E**
de aço vull seguretat de vos. **E** ell li
dona la fe que faria tot lo que tro /
baria per scrit. **D**iafebus ho pres: e
sentia lo pre: mas no presomia lo q'
era. **P**artís de allí: e ana sen hon e
ra tirāt: e dix li. puix yo he besat lo
peu: e la ma al senyor **E**mperador
e la ma ala excelsa **P**rinçessa. bem
par que sia rahō puix vos me ha /
ueu dat lo **C**omdat. e haueu lo leuat
a vos per dar lo ami **A**genollas p'
tament en terra: e pres li la ma per
voler lay besar. **P**ero tirant james
ho volgue cōsentir. **M**as posa li la
ma sobre lo cap: **E** besal en la boca
tres vegades. **E** los dos passaren
moltes rahons: dient li **T**irant q'
no curas: q' allo era molt poch en
squart del que ell deshaia fer per ell
Mas yo tinc sperança en dū que
per auant yous dare altres coses q'
seran de major stima. **E** diafebus
lin feu infinites gracies. **A**ra seyor
capita volen que vejā que es lo qm
ha dat la virtuosa senyora. **D**osau
en mans de **T**irant: e trobaren hi
hun albaranet q' deya. **A**l meu ger
ma: e gran conestable: e **C**omte de
sentangel pch ab molta amor pre
ga en paciencia lo petit do per afer
la festa. **E**n mī resta lo gran menyf
capte per lo poch queus do. **P**ero
la vtrā molta virtut me tendrà p' scu
lada: cōsiderant en lo loch hō so: e
cōfes lo meu d'falt q' he cōes en dar
t.l.

tan poca quantitat a hui home q
es gran en virtuts. Com dixeren
aço ftingueren en pensament calce:
diafebus dix per prouar: e temptar
de paciencia a Tirant. Volen que
nou prègam: e que loy tornè: Hou
fesseu dix Tirant: que entre pare:
filla renen lo cor tan alt: e generos
que si loy tornauen: ho tendria en
molt grā ofensa. Com totes les co
ses foren posades en orde per alen/
dema ells anaren ala càbza del em
perador: e aquí parlarè molt sobre
la guerra. e Diafebus acostas ala
Princesa: e feu li infinites gracies
y Stephanía les hi ajuda a fer del
que la magestat sua hania fet. Lo
emperador denalla baix enuers lo
riu hon ven allí molts homes que
stauen adobāt taules: e bancha: lo
Emperador demana lo que feyen
aque tenia de servir. Dix lo senyor
de maluehi: que per al conuit: e ala
festa que lendema se deua fer. E ti
rant portaua d'braç ala Princesa
anāt sen per la voza del riu passejāt
Dix la princesa. Digan Tirant
quina es la raho: que vos acceptat
no haueu volgut lo cōdat meu q
senyor Emperador a requesta mia
vos daua. e tres vegades me sforç
d'parlar: e tres voltes la mia lègua
stigue s'es profit: que la paraula me
falli: com volgui començar de par
lar: per dir vos acceptau puix dat
vos es. E de vergonya no tengui a
treuiment: per lo vell Emperador
que no conegues lo meu mal. Car
cosa conuenient es que la vergonya
sia mesclada ab amor. Empero to
tes les coses per vos fetes acceptes
son als meus vils: Restant en dub

te que nol haueu volgut acceptat
per que es stat meu. no veja yo deu
dix Tirant si tal cosa es passada per
lo meu entenimèt. Ans aqll cōdat
tinguera yo en mes gracia: e merce
que si magues dats deu duents: o
Marquesats sol per esser stat dela
magestat vostra. axi deu vulla com
plir les coses que yo li demanço: es
que vulla confirmar lo vostre vo/
ler a complir lo meu d'sig. E perço
que la celsitut vostra sapia mes cla
rament ma intencio: james pendre
etiol negu tant com la vida me acō
panyara: sino Emperador: o no res
E sabeu ab quem matau: ab la stre
ma bellea que la alteia vostra posse
heix. Car aquell primer dia queus
viu vestida ab bzal de ceti negre: e
los vostres pits donaren als meus
vils entrada: Ab l'os cabells hui
poch scampats que semblats a ma
dres dos resplandien. E la color
dela vostra cara paria d' vergonya
roses ab liris mesclades. Que de a
quell dia ença la mia anima es sta/
da catua de vostra alteia. De es
cosa cruel voler dar pena a qui tant
vos ama. Encara me dolch d' vos
que no pozeu soferir les penes que
sou mercedosa per hauer tan po/
ca pietat de mi. Com la mia querel
la sia justa: e bona. E lo meu clam
crida continuament dauant la ma
gestat diuina: justicia. E vos en aqll
cars direu: en mal punt com yo no
amí aquell verdader Tirant: Lo
qual ab tanta de amor me amaua.
E si suplicaciōs de vasalla seyoza y
poden valer: o d' caualler a dōzella
d' tãta noblea: e dignitat: se consiet a
dozar agenoll me en terra: e fas hi

lo senyal dela creu: e aqlla abo: axt
com ala vostra persona: que p part
dela cellitut vostra me sia atorgat
hū do. E quasi li venguerē los vlla
en aygua: prenent li pietat de sima
ter. No tarda molt la príncessa res
pōdre en stil de seblants paraules.

Capitol clxi.

La resposta que feu la Príncessa a
Tirant.

Les lagremes son scā
paōs auégades ab ra
ho auégades ab en /
gan. E la tua deman
da es molt greu: e amarga per amī
Car tu demanes cosa que nos pot
nis deu rahonablement fer. Car ō
mal principi no sen pot seguir bōa
fi. Si pensaues la tua honoz: e la
mia: em volies lo be quem dius no
treballaries en tanta infamia per a
tu: e vergōya per amī. Per que tāt
prest te cuytes que les tues messes
encara son erba. E gran follia seria
posar ala fortuna lo que not pot fa
llir. Lo emperadoz se acostā ala fil
la: e ella no pogue mes parlar: e po
sa la en rahons: e parlāt de moltes
coses sen toznaren al castell. Lende
ma per lo matī lo Emperadoz vol
gue diguēssē la missa en mig ō vna
gran praderia. E volgue que diafe
bus stiques en mig dell: e de la filla.
E dita la missa lo emperadoz li po
sa lo anell en la ma: el besa en la bo
ca. Apres tots los trompetes co
mençaren a sonar molt fortment. e
hūn rey darmes dix en alt cridant.

Aquest es lo molt egregi: e virtuos
caualler comte de sentangel: e gran
conestable del imperi grech. E fet
ago començaren les dances: e festes
E la príncessa tot aquell dia no feu
sino dançar ab lo gran conestable.
Com fon hora de dinar lo Empa
doz feu seure al gran conestable ala
part dreta: e los Duchs seyen ala
part sinestra: e la príncessa endret del
conestable. E tirant serua de ma /
jordom: perço com ell feya la festa
En altres taules menjauen les dō
zelles: Endret delles menjauen los
barons: e cauallers. Apres tota la
gent darmes: e tots quants preso
ners hi hāua tots menjauen aqll
dia en taules: per que honrassen la
festa: fins als rocins volgue Tirāt
que en aquella hora tots menjassē
ciuada mesclada ab pa. Com fore
mig dinats: Tirāt pres los lleys
darmes herants: e porsauants: E
donals mil ducats en reale. e totes
les trompetes anauen sonant: e vē
gueren dauant la taula del Empe
radoz: e cridauen larguesa larguesa
Apres lo dinar fon feta la collacio
de molts confits de sucre. E caual
caren tots armats ab les banderes
del conestable corrēt lances. dauāt
Lemperadoz seren hū bell fet dar
mes sens fer se mal. E axi anaren
fins al camp hon solia star lo solda
E ab molt gran alegria sen tozna
ren. E ō los paregue hora de sopar
en aquell loch mateix ferē la festa.
La qual fon molt singular: e foren
tots molt ben seruits de moltes: e
diuerses viandes. Tirāt tot aqll so
par axt com serua stava ab la cara
t.ij.

molt trista. La princesa lo feu acostar prop della: e dix li ala orella. Digau me Tirant quina es la pena: e mal que passen: que la vostra cara ho manifesta: que tota la rinch y o sobre los meus vlls. Digau mo yo clà merce. Senyoza tanta son los males que compox que nos poxen estimar: ni done res en ma vida. car la celsitut vostra partirà dema: e yo desauenturat restare en la mia stre ma pèa: pèsant que nous veure. qui fa lo mal dix la Princesa raho es que passe la pena. Car vos mateix ho haneu procurat donant consell al Emperador que ab totes los presoners sen tornas ala nostra ciutat. Tan mal consell james viu dar a home qui enamorat fos. Pero si vos voleu vom faga malalta .xv. o .xx. dies yo beu fare p amor vostra. E l'emperador aturara be so certa per amor de mi. Mas com ho farè dix Tirant de aquestes presoners q teni tanta act. No se trobar remey a ma dolor. Moltes voltes rinch desig de vert: e moltes voltes desig de morir ab coltell: o de mort sobtada p extr de pena. No felleu vos tal cara Tirant: dix la Princesa a nau a parlar ab stephanía: e vejam quin remey pendre si poza que ami no sia carrech: e sia vtil vostre. Tirant prestamèt sen ana: e recita tot son mal a stephanía. E foren de acort en temps ab lo Conestable que com tot hò fos asosselat: e les donzelles dormien: que los dos vinguessen ala cambra: e allí aco: daret quin remey poxen pendre en lurs passions. E axi restarè d acort. Lo

son nit: e la hoza son disposa q tott los del casteli dormien: e les donzelles se eren gitades. E totes les dames dormie apartades ab la viuda reposada: sino .v. quen dormien en vna cambra per hon elle tenien de passar: y en la recambra dormia la Princesa: e stephanía. Com plaerdemanda veu q la princesa nos volia gitar. e li hauria dit que sen anas a dormir. Apres senti psumar prestament pensa que li hauria de celebrar festiuitat d bodes sozdes. vèguda la hoza assignada stephanía pres hun stadal en la ma ense e ana al lit hon dormien les .v. donzelles: e mira les totes d vna en vna per veure si dormie. E plaerdemanda tenia desig de veure: e seir tot lo fet. E deringues que no dormie: com stephanía vingue ab la lumtanca los vlls: e feu semblant q dormia. Elst per stephanía que totes dormie obri la porta ses fer remoz per que negu nou sentís. E ja troba ala porta los cavallers que stauen sperant ab mes deuocio que no fà los jueus al messies. Al passar a/paga la lum: pres al Conestable p la ma: mes se primera: e Tirant se gui al Conestable: e axi trobaren la porta dela càbra hon era la Princesa. La qual stana sola sperat los. E dire cō la trobaren deuísada. portaua gonella d domasvert tota en torn trepada: e tota brodada d perles molt grosses: e redones. Lo collar que portaua era tot de sulles doz smaltades: E en cascuna fulla penjauen robins: e diamants sene al tra mescla. al cap portaua sobre los

dantats cabells hū chapellet fülle
 tat ó molts batets q̄ lançaua molt
 gran resplandoz. **L**ó **E**irât la veu
 tan be abillada feu li molt gran /
 reuerencia: e donât del genoll en la
 dura terra besa li les mans moltes
 vegades: e passaren entre ella mol
 tes amoroses rahõs. **L**om los pa
 regue hoza de poder sen anar pren
 gueren lur comiat: e tornarē fen en
 la lur cambra: qui pogue dormir a
 quella nit: hūne per amor altres p
 doloz. **L**an prest cō fō de dia totō
 se leua perço com aquell dia **L**em
 peradoz deua partir. **P**laerdema
 uida com se son leuada ana ala cà /
 bra dela p̄ncessa: e troba la q̄s ves
 tia: y **S**tephāia vestida: e per vestir: e
 asseyta en terra: e les mans no li vo
 lien ajudar a ligar lo capell tant sta
 ua de bona gana: tota plena de le /
 gau mestar ab los vlla mig entelat
 scassament hī podia veure. **M**a san
 ta maria val dix plaerdemauida: di
 gues **S**tephania quin es aq̄ix teu
 comport: que es lo quet fa mal: **E**
 yo ire als metges que vinguen per
 dar te salut aquella que tu volries p
 ata persona. **N**o cal dix **S**tephania
 que lo meu mal tost sera guarit: car
 no es sino doloz de cap: anit ab lay
 re del riu ma fet mal. **G**uarda dix
Plaerdemauida que dius que grā
 dubte sera q̄ no muyres: **E** si mors
 la tua mort sera crīmīnosa. **G**uar /
 da be que riot facen mal los talons
Lom yo haja hoit dir als metges
 que anofaltres dōes la primera do
 loz nos ve en les vngles apres als
 peus: puja als genolls: e ales cuxes
 e anegades entra en lo secret: e aquí

dona gran tuzment: **E** de aquí sen
 puja al cap torba lo ceruell. **E** de a
 qui se engendra lo mal de caure. **E**
 aquesta malaltia not pēses que vin
 ga souint segons diu lo gran philo
 sof **G**alien metge molt subtil q̄ no
 ve sino vna vegada en vida. **E** per
 be que sia mal incurable no es moz
 tal: mas hay molts remeys qui aju
 dar se vol. **A**questa mia epistola es
 bona: e verdadera. **E** perço no de
 hauer admiracio de mi si conechs
 les malalties que sim mostres la lē
 gua yor sabre dir lo mal q̄ tens. **S**te /
 phania li trague la lengua. **L**ó pla
 erōmauida la hague vista: dix li. yo
 renegaria ó tot quant saber mō pa
 re me mostra stat yo en son poder
 si tu no has perduda s̄ach aquesta
 nit. **R**espos prestament **S**tepha /
 nia veritat dius que del nas mes e
 pida. yo no se si es del nas: o ól talo
 dix plaerdemauida: mas sanch ha
 neu p̄duda. e perço pozeu ara dar
 fe de mi: e dela mia sciencia: que lo q̄
 yo dire sera veritat. **E** si la mages /
 tat vostra senyora volra que yous
 recite hun somni que he fet esta nit
 yo sere contenta ab p̄testacio que
 si dire algūa cosa qui agreuge la al /
 tesa vostra que lo perdo nom sia ó
 negat. **L**a p̄ncessa hauia pres molt
 gran plaer en lo q̄ plaerdemauida
 hauia dit. **E** ab grans rialles li dix
 que digues tot lo que volgues que
 ella li perdonaua a pena: e a culpa:
 ab auctoritat apostolica. **E** plaerde
 mauida feu principi al seu somni en
 stil de semblants paraules.

Capítol. clxiii.

t. iij.

Lo somni que Plaerdema
uida feu.

ALa magestat vostra
dire tot lo que he so /
miat. Lõ yo dormia
en vna cambra de pa
rament en companyia de .iij. don
zelles. E que Stephanía venia ab
hun stadal encès p no portar. mol
ta lum: e vèta al nostre lit: e mirana
si dormiè: e ven nos totes dormir:
yo staua alienada que no se si dor /
mia: o si vetlaua. E viu en somni cõ
Stephanía obzi la porta òla cam
bra molt suaument per que no fes
remor: e troba mon senyor Tirat
e lo Cõestable que ja stauen spant
E venien en gipons ab mantos hi
spases: e calsauen peuchs de lana p
que no fessen remor al passejar. e al
entrar q ella ferè ella apaga la lû: e
posas primera lo cõestable ala sua
ma: apres venia lo virtuos: y ella se
blaua en aquell cars moço de sego
E posals dins la vostra cambra. E
vostra alteza staua ben perfumada
e algaliada: e no mal abillada vesti
da: e no despullada. Tirant vos te
nia en los seus braços: e portauau
per la cambra besant molt souint: e
vostra alteza que deya. Dexam ti
rant dexam: e ell vos posaua sobre
lo lit de repos. E plaerdemauida se
acosta al lit: e dix. Ay en lit: e quins
ha vist: e qui? ven ara: que stau sol
desacompanyat sens profit negu: hõ
es aquell qui aci staua cõ yo lomía
na. E pareguem del lit leuar me en
camisa: e venguí en aquell forat de
la porta: e que mirana tot vostre fet

Dix la pñcessa has mes somiat:
ab moltes rialles: e ab gran plaer q
loy deya. Si santa maria dix pla
erdemauida: yous ho acabare tot
de recitar. Elos seyoza pñeuu nes
ores: e deyeu Tirant yo te leixat ve
nir aci per darte hũ poch de repos
per la gran amor quet he. E tirant
dubtaua de fer lo que la alteza vñ
li deya. E vos òyeu: si tu ames amí
per res no deus star ò assegurar me
dels dubtes sdeuenidors. E aquest
carrech que yo he pres p amor de
tu: no es conuinent a donzella ò tã
gran auctoritat com yo so. Hom
denegues lo quet ò man. car la mia
castedat en la qual yo heuixcut qui
tia ò tot crim es loadoza. Mas per
prechs de Stephanía has obtesa
aquesta amorosa gracia: òrant me
cremada p digna amor. Per quet
prech te vullès contentar dela gra
cia que has acõseguida en gran car
zech: e culpa de Stephanía. Per la
strema: e desafozada congoya deya
Tirant qveig passar ala magestat
vostra q pñeuu armes contra vos
quins ofenen: en sereu condemna /
da per tots aquells qui de amor sen
ten. Pero ab tot no vull que descõ
fieu que yo fallís a ma veritat. E ab
gran confiança creya vos acorda /
rien a mon voler no temèt los sde
uenidors perills. Duix a vostra al /
teza no plan em voleu tant fatigar:
yo so cõtèt ò fer tot lo q ala maget
tat vñ sera placent. Calla tirat òya
la alteza vñ: e not congoyes de res
Car la mia noblea jau sots la tua
amor. e li feyeu fer sagramet q sens

voler vze no⁹ enuujaria de res: **E** po
 sat cars qu volguesles cometre: no
 seria poch lo dan: e congora que tū
 daries: e seria tanta que en tots los
 dies de ma vida de tu me lamenta
 ria. Car com la virginitat es perdu
 da no es reparable. **E** totes aq̄stes
 cōses he somiades que vos a ell: e
 ell a vos deyeu. Apres en visio viu
 com ell vos besaua molt souint: **E**
 dīseu vos la clocheta dls pits e que
 besaua a gran pressa les mamelles
E cō vos hague ben besada volia⁹
 posar la ma dauall la falda per fer /
 car vos les puges. e vos la mia bo
 na senyora nou volieu cōientir: car
 dubtem fa que siu haguessen cōien
 tit q̄ lo sacramēt no perillas. **E** vza
 alteia li deya temps vendra que lo
 que tant dīges stara en libertat tua
 e la mia virginitat conseruada sera
 per atu. Apres posa la sua cara so
 bre la vostra: e tenint los braços so
 bre lo vostre coll: e los vostres en lo
 seu ligats com les sarments en los
 arbres prenia de vos amorosos be
 sars. Apres viu somiant que Ste
 phania stava sobre aquell lit ab les
 cames que al parer meu li veyā blā
 quejar: e deya souint. ay senyor que
 mal me feu: doleu vos hun poch d̄
 mi: e nom vullau del cor matar. **E**
 Tirant que li deya: germana Ste
 phania per que voleu incriminar
 la vostra honoz ab tātā grās crīs
 no sabeu que moltes voltes les pa
 rets tenen ozelles. **E** ella prenia lo
 langol: e posaua se ala boca: e ab les
 dents strenyia fort per no cridar:
E nos pogue star apres hun poch

spay que no donas hun crit: trista q̄
 fare dolo: me força de cridar: **E** se /
 gons veig deliberat teniu d̄ matar
 me. lauo: i lo **L**onestable li tanca la
 boca. **E** la mia anima com sentia a
 quell saboros plant complanyam
 de ma desauentura com yo no era
 la tercera ab lo meu ypolit. Encara
 que yo sia grossera en amar cōegue
 lo meu sperit que lo terme d̄ amor
 aqui deua finir. La mia anima ha
 gue alguns sentimēts de amor que
 ignoraua: e doblā la passio del meu
 ypolit. Com no prenia part dels be
 besars axi com Tirant dela prin
 ceia: e lo **L**onestable de Stephanīa
E com mes hi pēsaui mes dolo: e
 sentia: e pareguem que prengui hū
 poch daygua: e quē laui lo cor los
 pits: e lo ventre: per remeyar la do
 lor mia. **E** mirār lo meu sperit per
 lo forat apres hun poch instant ste
 phania stea los seus braços abādo
 nant se: e retēt les armes. Empero
 dix. Este cruel ab poca amor: que
 no has pietat ni misericordia d̄ les
 donzelles fins queis has violada
 la castedat. **E** lens se de quina pe
 na seraa digne si yo not vull perdo
 nar. **E** complanyent me d̄ tu mes
 fort te ame: hon es la se per tu amī
 rompuda: hon es la tua ma ozeta
 ajustada ab la mia: hō son los sātē
 qui facen testimoni: los quals abir
 per la tua falsa boca forē nomenatī
 quē prometist q̄ nō faries mal: ni p
 tu no seria decebuda. **E** ora ardimēt
 has fet q̄ ab pēia deliberada hages
 volguda robar la despulla d̄ la mia
 virginitat p̄ tu esser home d̄ tā grā
 t. lll.

auctoritat . e p q̄ la q̄rella mia mes
 veraderamet sia coneguda : crida
 la pinceſſa : e a Tirant : e mostrala
 la camisa : e dix aquesta ſanch mia
 ha forza de reparar amor . e tot aço
 deya ab les lagremes alevlla . Apes
 dix : qui haura grat de mi : ni qui ſia
 ra ó mi : que no he sabuda guardar
 a mimatepa . Com ſera p mi guar
 dada altra donzella q̄ acomanada
 ſia . No tinc conort ſino de vna
 coſa que no he res fet que perjudiq̄
 la honoz de mō marit : ſino que he
 cōplida ſa voluntat a mal grat meu
 En les mies bodes noy ſonvègues
 los cortefans : ni capella no ſes veſ
 tit a dir la miſſa . Noy es venguda
 ma mare : ni mes parentel . No hā
 hagut treball de oſpullar me les ro
 bes : e veſtir me la camisa nubcial .
 nom hā pujada al lit per forza . car
 yo mi ſo ſabuda pujar . No hā ha
 gut treball los miniftres de ſonar :
 ni de cantar . Ni los cortefans La
 nallers de dançar . Que bodes ſoz
 des ſon ſtades . Empero tot lo que
 he fet reſta en grat de mon marit .
 Deſtes coſes deya ſtephania mol
 tes . Apres de tot aço que lo jorn ſe
 acostava la mageſtat voſtra : e Ti
 rāt la conortaven lo milloz que po
 dien . Apres bon ſpay que los galls
 tornaren a càtar . E la alteſa voſtra
 pregava humilment a Tirant ſen
 volgueſſen anar per que no foſſen
 viſts per negu del caſtell . E tirant
 ſuplicava la alteſa voſtra q̄ li feſſen
 gracia de ſoltar li lo ſagrament p q̄
 pogues obtenir lo victorios trium
 pho que deſijava axi com ſon coſt

E la celſitut voſtra no volgue : ſino
 que reſtas gloziosa dela batalla . E
 com elle ſe fozen anats deſpertim : e
 no viu res : ni a ypolit ni a negu : ſuy
 poſada en gran penſament per qm̄
 trobi los ptes : e lo ventre banyat d
 laygua : venia a creure q̄ deula eſſer
 veritat : la dolor me aumenta en tã
 ta quantitat que donava tozme per
 lo lit com fa lo malalt qui ſta al paſ
 de morir : e no troba lo camí . Per
 que dellibere d amar ypolit ab cor
 verader paſſare ma penada vida
 axi com ſtephania fa . Stare ab los
 vils tancats : e negu uō dara remey
 Amor me ha tant tozbat los ſen
 timentes : que morta ſo ſi ypolit nō
 ajuda . Almenys que paſſas ma vi
 da en durmēt . Per cert ſort dolor
 es al oſpertar qui bon ſomni ſomia
 Les altres donzelles ſozen ſe leua
 des : y entraren dins la cambra per
 ajudar a veſtir la ſenyoza . Apres la
 miſſa Lēperadoz parti ab tots los
 barons de Sicilia : e lo Duch de
 Pera ab tots los preſoners . e Ti
 rant : e lo conestable acompanyarē
 los vna bona legua . Lēperadoz
 los dix que ſen tornaffen : e ja que
 ho havia dit altra vegada : ſon los
 forçat de fer ho . Apres que Tirāt
 hague pres comiat del emperadoz
 e dels barons ell ſe acostā ala excel
 ſa Princeſſa : E dix li : ſi li manava
 res la mageſtat ſua que ell pogues
 ſer . La princeſſa ſe alça lo vel q̄ por
 tava davant la cara : e los ſens vils
 no poguerē ſtar que no lançaſſe vi
 nes lagremes : e no li pogue dir altra
 coſa ſino ſera : car la paraula li fallie

convertis en sanglots: e spessos sof-
 pirs per lo departimēt. Dexa del tot
 caure lo vel damunt la sua cara per
 ço que tal defalt no vagues anoticia
 del Emperador: ne de tota altra /
 gent. Nos troba en recozt de gēts
 que semblāt cars seguts james a ne-
 gun caualler com lo que seguí a Li-
 rant: que hauent presa comiat dela
 Princesa caygue de vna aquanea
 en terra que caualcaua tot fora d' si:
 e tan prestament com son caygut se
 fon leuat: e alça la ma alaquanea di-
 ent ques dolia. E l'empador ho ven-
 e molts daltres: e cuytaren enuers
 ell. E feya d' mostracio que miraua
 lo peu ala aquanea. Dix li L' empe-
 rador capita: e com son caygut axí.
 E L' irat li dix senyor amí paregue
 que lo meu roci se dolia abaxim hū
 poch p veure lo seu mal: e ab lo peu
 d' arnes es se trencat lo gambal: pe-
 ro senyor no es cosa d' admirar que
 hun home caygua. Car hun cauall
 te quatre pens: e cau quant mes hū
 home que nō te sino dos. E presta-
 ment ell torna acualcar. E cascu /
 tingue son camí. La Princesa per
 q' anaua plozant no volgue tornar
 mas demana a Stephanía quin
 cars era stat lo de L' irat. E ella loy
 recita segons la resposta que hauia
 feta al Emperador. Certament dix
 la princesa que aquell cars no li es
 seguit sino per la mia partida. E les
 temors que yo h' agui quant me tro-
 bi sola tan prest foragitaren lo meu
 pensament: e aumenti en maior do-
 lor que no sentia: axí anaren parlāt
 e L' irant aplega al castell del sevor
 de Maluehi ordena que lo conesta-
 ble ab la mirat dela gent axí de peu

com de cauall anas al camp p guar-
 dar aquell. E yo jre dix L' irant al-
 port hon son les Naues: e fare que
 prestament descarreguen. E si veig
 que no ni ha prou fare les tornar a
 la Lutat: o en Rodas que man dit
 que han collit molt formēt aquest
 any. E si lo carrech los fall jran en
 chipre. En la nit L' irant son en lo
 port e troba quasi les naues d' scarre-
 gades. Los patros: e los mariners
 hagueren molt gran plaer dela ven-
 guda del capita. E digueren li com
 les. vij. Naues de genouelos erē en
 trabs en lo port de bellpuig. E tots
 nosaltres stavē ab gran pensament
 que no vinguessen acte: quens pren-
 guessen. Dix L' irant ells mostren
 que han mes temoz avosaltres que
 no hā hagut atreuiment de l' come-
 treus. Voleu quels posem maior te-
 moz que no tenen. Hagueren hun
 laut de peixcar e armarē lo: e trame-
 teren per veure quanta gent podia
 hauer en les na' poch mes: o mēys
 e quantes fustes eren dins lo port.
 E aquella nit feu descarregar tot lo
 forment per lo mati lo berganti tor-
 na ab la noua coz hi hant grossas
 set Na': e hantien descarregats tots
 los caualls: e tota la gent era en ter-
 ra. E que lauors començauen a des-
 carregar lo forment: e altres virtual-
 les. Per lo senyor qui tot lo mō sof-
 te dix L' irat yo fare tot mon poder
 pux hā desembarcat los caualls d'
 meniar de lur forment. feu p'stament
 adobar les na': e posay molta gent
 d' armes: e molts ballestes. En lo /
 port en aquell cars hant tres Ba-
 leres e per que hantien mostrada ca-
 rena: e no pogueren anar ab ell.

tant parti ab les naus: e mes se dñf
 mar aquella nit. E del hñ port al al
 tre noy hauria sino trenta milles. cō
 lo dia son clar: e bell los de terra del
 cobziren les. v. naus d tirant: e pen
 sauen se que fossen de aquelles que
 venten ab lo gran Laramany: e no
 curaren d res. Les naus se acostarē
 e entraren dins lo port e cascuna en
 uesti la sua. E decontinēt salta mol
 ta gent en les altres naus. e apzēs
 enuestiren les dues que restauē: e p
 quey hauria molt poca gent pzēgue
 ren les totes ab poch treball: e sens
 moxir negu. E traguēren totes les
 naus del port carregades de molt
 forment: e de ciuades de bo salats
 e de vins de chipre: d queus dich q
 per al cap dels crestians los vingue
 en gran socors: y en molt bon cara.
 car per la molta guerra no trobauē
 forment: ni carns si nou hauen tot
 per mar. Tirant dona forment al
 senyor d malueh: tot laltre feu por
 tar al camp en la Lutat de sent joz
 di. Com Tirant venia ab la presa
 paria ab los turchs q hauria presos
 en la nau demanāt los de noues de
 la turquia perveure sis concordariē
 ab les noues q Sipres de paterno
 li hauria dit. E aquells li diguerē cō
 certa cosa era cō lo gran Laramāy
 venia ab grā arimada: e venia en cō
 panyia sua lo Ik ey dela sobirana in
 dia. elo caramāy portaua sa filla la
 qual era donzella de grādissima be
 llea per dar p muller al Solda. E
 porta moltes donzelles ab si de grā
 stat. e ve en sa compāyia la sposa
 da del fill del gran turch. E totes venē
 molt riquament abillades ab grās
 aljubes de brocat: e altres brobades

de molta diamāte: e robina. dñ hñ
 turch yo viu vestit hun dia ala filla
 del gran Laramany dema haura /
 quinze dies lo diuēdes apzēs la sa
 la que vestia vna aliuba brobada d
 pedres fines que stimaue que valia
 vna gran Lutat. E porten cascuna
 son exouar que. xxv. esposades hi ve
 nen totes per agrans senyors. evey
 la muller del Ik ey de Lapadocia: e
 hñ nos dit al port cō som arribats
 que hun diable de frances esvēgut
 captra dls grechs que totes les ba
 talles los venç lo qual dien que ha
 nom Tirāt. per ma se ell podia ha
 uer bons fets axi com dien: Mas lo
 seu nom es leig: e vil per ço cō tirāt
 vol dir vsurpador de bens: o mes
 propi parlar labze. E creu legons lo
 nom p força ha de seguir les obres
 Car diu se que en vna letra que feu
 al Ik ey d Egipte que nol gosa com
 barre cors p cors dya esser enamo
 rat dela filla del Emperador. Com
 hauravençades les batalles empzē
 yara la filla apzēs la muller. Apzēs
 matara L'emperador: car axi acōs
 tumen de ser los frācesos molt ma
 la fēt. E vos veureu que si molt lo
 dexten viure los turchs: e los cresti
 ans ell se fara emperador. Ela mia
 se dix Tirant tu dius vna gran ve
 ritat aquests frācesos son molt ma
 la gent encara fara pijor que tu no
 dius que es molt gran labze: e va p
 los camins arobar. E qui so veura
 encara empzēnyara la filla del em
 perador: e pendra la senyoria. Eps
 qui li cōradira que no passe atotes
 les dōzelles. Dona pasqua vos do
 ne deu dix lo marmer car vos lo co
 nexen be e conexen la sua grā tracto

que ha feta : e feta. Y polí qui stava allí arraca la paja p tallar li lo cap sino p Tirant que prestament se le va e pres li la paja dela ma. E tirat roznal aposar en noues diët mal tof teps de simateix : dix lo mariner : yo jur per laygua que yom bategi que si yol podia pèdre aquell traydor ò tirant axi com moltes vegades ne pres daltres que yol penaria en la mes alta entena de rota la nau. Et rāt reya molt : e prenia grā plaer en lo que dya lo mariner. Altri foza q li haguera feta alguna mala obra / ol haguera peniat. E tirat pres hū gipo de seda : e .xxx. ducats : e donals hi e apres lo posa en libertat tā pñt com son en terra. Pensau quin de uia star lo mesqui de mariner coz sa be que aquell era Tirant agenollas als seus peus : e demana li perdo. E tirant de molt bona voluntat li per dona. E dix : donar als mals p que diguen be : donar als bons per q no diguen mal. Tirant ajusta cōsell ò mariners e feu los dinar ab ell. Apñ que foren dinats tirant los feu pñt cipi a hū tal parlar. Senyors ja la beu la noua ques diu del gran cara māj : e del Rey dela sobirana India ab quin poder tan gran venē : e porten tantes donzelles casades y p casar hoc encara hi apliquen lo baci que porten ço es asaber : coz los moros fan guerra als crestiās va lo baci que acapten per totes les moreris. E segons me dic Sipres de paterno que havia host dir al solda q passats .ccc. milia ducats portauen. Car per pendre aquest jmeri tota la morisma ha donat qui poch qui molt que casa hi havia qui pagava

xl. ducats. E volē dir que del regne de tunis hā hagut mes de .lxx. milia ducats : p que dñu pēsar quāta gloria seria atots nosaltres e lo profit / grā q cascu de vosaltres reportarien. Eia si fer se podia poguēse obtenir victoria dells : e cascu ò vosaltres digay son parer.

Capitol clxiij.

Lo consell que los mariners donaren a Tirant.

Abuda cosa es capita senyor que los turchi passen ab .xxij. Hauss grosses de genoueslos E de cascuna testa hā dos ducats : e mig de nolite : e dels / caualls ne han tres. E per no pdrē aquest salari ans se dexaran tota tallar apeses que consentir en negun mal barat. E porten tanta gent : e en tan gran nombre : que lo poder dela mitat dela crestiandat hi hau rien a venir per poder los vengre ni subingar los a nostra volūtat. Ho saltres som dotze Hauss y tres galeres : y ells son .xxij. Hauss grosses les maiores : e millores ò tota Denoua. E mes porten quatre balaners e dues sageties per que tots vos donam de consell no vullan donar òl cap per les parets : com aço no sien les batalles de terra que nos fan a comparar ab les ò mar. Apres que les scutilles son tancades noy ha / loch per afogir. Son se leuat en pe lo mariner qui tāt de mal havia dit de tirant qui havia nom galanço : e era natural dela sclauōia : e molt valentissim mariner : lo qual feu pñci

pl atal parlar. Senyoz capta dels
 me^s primers mouimēts non deuen
 e^{re} admirat p yo esser enemich ala
 patria vrā gran tēps ha. po la mol
 ta virtut q en la senyoria vrā tinch
 coneguda ha aparrada o mi la grā
 ja q yo en aqll cars tenia contra la
 nacio francesa e pço co^z me veyā p
 soner. Ara q tinch libertat p la mer
 ce vrā obtesa vos vull dar cōsell de
 mariner: pço cō en aqsta art me so
 criat. e si aqo volreu acceptar. ço q es
 creedo^r no dubtāt lo pill q ab si por
 ta vous dare devrēs enemichs triū
 fantvictoria. Eatenen al meu cōsell
 e si aqll vos sera accepte sino pozeu
 pēdre lo dels altres. car o dos males
 lo menor se deu elegir. E o sia certa
 cosa que ells son. xxiij. na^s molt gros
 ses. y. lō prop de. xxx. fustes etrevnes
 e altres. E q volra vēgre ni guanyar
 les. xxx. se haura de fer en aqsta ma
 nera si al consell meu vos volreu re
 gir. Vos tenu. xij. na^s e. lliij. galeres
 descarregau les vrēs na^s q vagē lau
 geres. Les altres venen molt carre
 gades e no porā fer tan grā sforz de
 veles cō farā les vrēs sera ala volū
 tat vostra de pēdre: o de dexar la ba
 talla. gran gloria sera per a vos ab
 xij. naus grosses gosar mirar tot les
 tol de genouesos: e de turchs. E si /
 ninguna nau ve atras com es presu
 mido^r ab poch treball poden esser
 senyoz della. E gran terroz posaren
 entre ells: per que saben que hauen
 vengudes moltes batalles en la ter
 ra. E dins los lurs ports los hauen
 preses. vii. naus: pensau que tenen /
 grā dubte de vos. Car dormint en
 los lits ab remoz se desperten ab lo
 nom de Tirant en la boca. Maloz

mēt representāt los dauant lo fruyt
 que de batalla se ateny. E qui gosa
 mirar lo primer afronte della del /
 joch de les pedres que^s fan es molt
 gran. Empero passades les pedres
 no son res venen ajugar oles flexes
 e molt prest smayen e pden lanimo
 Sim demanau co^z se yo aqo: yo he
 senyorciat galeres e naus mies pro
 ples e tengui. xj. anys guerra ab ells
 e siu grans preses dins la turquia o
 lur roba. Sus dix Tirant nō vull
 pus saber ni vull altre acoz sino que
 tot se pose en orde e les naus sien p^{er}
 tament descarregades: e adobades
 de tot lo quey sia necessari. Lo^z Ti
 rant hague donat lo carrech als se^s
 ell canaica desarmat sobre hun bon
 giet ab quatre altres e ana al castell
 de maluehi. E lendema ana al cāp
 Molt foren aconsolats los del cāp
 dela sua venguda. E prestament li
 digueren com los turchs eren ven
 guts vna alba demati be. vii. milia
 homens acauall. E com lo Marq^s
 de proria ab grā desorde trque oles
 primers: e feri ab gran animo pen
 sant que los seus lo socorrerien. E
 son lo contrari vebent la molta gēt
 que eren poch^s ferirē sobre ell: e hā
 lo mort: e tallat apeces e vingueren
 fins aci ala muralla dela Lintat: e
 totom desempara lo camp: e reculli
 ren se dins la Lintat. E han mort
 qualque cent. lxxx. homens. Da /
 santa maria val dix Tirant que de
 sorde entre tots vosaltres: qui deu
 exir a empresa daltre: que saben que
 james ells gosaran venir aci sino ab
 gran poder. E vos Marques de set
 Jordi hauen perduts los quexals
 en la guerra: e dexat exir anegu. E

ves que eren ací per que no feyeu d' tapar les cequies axí com vos hauí en dit : e haguereu los tots presos . po voleu que' diga la virtut nel poder no sta en riques : mas en aio virtuos : e ginyos . E tignes per l' carnit com no si era trobat : e dix . Glau en recozt de l' antiga libertat que della hauem hagut : e de les persecucions strayes que sofert haueu . Així parlaren de moltes rahons ala ti dix tirant al grà conestable li trias . iij . milia homens d' armes los milloz d' el camp . E com lo conestable son hū gran tros l'uny pēsa en lo quel capít li hauia dit toznar : e dix li vos me haueu fet vna fort d' manda queus hata . iij . milia homens d' armes los milloz d' ela ost : e . iij . milia balletterf qui pot saber quales son los bons : o los mals ni qual es ardit ni qual es flach ni qual te animo s'forzat . puix non sabeu conixer dix lo capít yo' ho mostrare feu tocar alarma : e feu demostració que enemichs venen . E com seran en lo camp d' escaual : caue anau tocant acaacu los sperōs . E sils porten fluxos d' exau los star sils porten strets de aquells me donau . Car aqueste tals no pot esser no sien bons : e virtuosos en les armes . Així coz sen anaua toznar : e dix los homens de pen qui no porten sperōs en quels conxere . Per semblant dix lo capít aqueys s'ariants qui van ab vos feu los tocar en los danyos sils porten fluxos : o ben / strets . E sapian d' aciauant conixer lo gra entre la palla . lo capít se parti ab tota aquella gent que lo conestable li hauia triada . Lo prior de / sent Johan sen ana al capít : e dix

li . Capít senyor yo he sabut com / la merce vostra vol toznar en mar : no tenint vos per content de les . vij . Hous que preses haueu : la merce vostra facam gracia que yovata ab vos . Respos Tirant que era molt content . Loz foren arribats al port lo capít troba totes les Hous d' el carregades e adobauen del que mester hauien . Capít senyor dix Ga lango lo mariner : amí par que vostra senyoria deuria trametre dues galeres : e que s'iguessē en alta mar coz vessen lestol la vna toznas : e l'altra seguis tostemps la nau d' el gran Laramany . E si vos aquella podu hauer haureu molta riquesa : e maior honoz . Dix lo capít en que poran conixer aqueixa nau en que va lo gran Laramany . Senyor dix ga lango en les veles que porta totes vermelles e pintades les sues armes . E totes les cordes d' ela nau son de seda . E tot lo castell de popa es de brocat sobre brocat e aço ha fet per gran magnitat perço coz hi porta la filla : e per que no es anat james per mar . Com lo capít feu partir les . iij . Galeres mana no toznas la vna sino que continuamēt nit e dia seguis lestol . E en la nit portas vna lanterna ab vna lum encesa al tēdal de popa . Lendema los barons de Sicilia hauēt d' exat L'emperador ala sua Ciutat reposaren allí dos dies : e partiren per venir al camp . cō foren al castell de maluehi trobarē molts carros que portauē bombardes al port . E foren auisats com lo capít era al port anaren a ell sabēt com volia anar per mar . E pregare lo molt quels dexas anar ab ell . E

lo capita son content perço com e ren homens ó jlla : e acostumauen de nauegar. E ordena los capitans e posa molta gent en les naus homens darmes: e ballestes. E encara que les naus no fossen molt grans eren molt be armades de bona gent e destre: e molt be auxuallades de tot lo que mester haviè. Les altres naus venien molt carregades de forment de caualls. e de tanta gent coz podien portar. No passa molt spay que veren venir la vna Galea a vela: e a rem. Prestament pensaren que les naus dels enemichs venien. Lo capita feu acabar de recullir tota la gent les bombardes e tot lo que mester haviè. Com son quasi hoza després les naus eren en vista del port. Lauors la nau ól capita ixque primer de tot is. Com los turchs la veren feyen grans alegries dient que aquella nau ja era sua. E lo gran Laramany feu extrafilla: e a totes les altres bones / qui en la nau eren alt en cuberta per que mirassen aquella nau la qual tã tost pendrien. Apoch instant ixque la nau del senyor dela Pantanalea. E apres la del Duch de mecina. E lauors als turchs: e als genouesos augmenta la alegria. Dix lo gran Laramany a la filla vna de aquelles. ij naus que allí veus tria quala de aquelles volras car yo lat do: e vull que tua sia. Ella demana la que primer havia vista aquella volia per sua: e son li atorgada. Ixque apres la nau del senyor Dagramunt. Apres la de Vpolit. E totes ixqueren per orde. E lo bon prior ó sent Jo

han son lo darrer de tots perço cõ era capita dela restaga. Com ell ixq era ja quasi nit scura. Com los genouesos veren dotze naus grosses stigueren admirats don eren exids. Apres ixqueren tots los balaners: e totes les barques de les naus. Apres les barques dela peccadors. E les barques que no tenien arbre al cauau hun larch basto: o hun rem: e ligauen lo forte al cap del basto / posauen vna lum dins hun faro. La nau del capita alça primer hun faro a popa axi com era stat cõcordat. Apres totes les altres fustes axi / grans com poques feren lo quel capita havia manat. Com totes les lums se mostraren foren setanta quatre. Com los enemichs veren tanques lums pensaren que totes aquelles lums eren naus. E mes digueren nosaltres som certe com lestol del gran mestre de l'obes es vengut aci: e lo del Rey de Sicilia: y ells quen tenien moltes hauran traimes a Venecia. Sabent noua de nosaltres han feta aquesta gran armada: e venen nos per pendrens. Dagueren son acort de fugir: e ó tornar se deuers la turca. car mes nos val acampar les vides que sperar / batalla de setanta quatre naus que son. La vna nau dels genouesos traque hun faro tres vegades. Iet son lenyal totes gitaren: e posaren se en fuyta qui mes podia. Les vnes pregueren la via de leuat altres la via ó ponet. altres la via de mig jorn. Altres la via de tremuntana. La Galea james desempara la nau del gran Laramany: e feu la via de chipre p

passar en les illes: e si porten penbre
terra en les mars de alexandria pen
sant que ninguna nau no faria la sua
via. Pero tostemps haguerē dub
te dela Galera. E la nau del capita
tostemps segui la galera. E cascu fe
ya sforç de veles tant com podia ab
la mijana: e ab lo triquet: e posauen
tantes bonetes coz cascuna nau po
dia portar. E o vengue p lo mati ti
rant no veu ninguna de les sues na
Mas trobas en vista dela nau del
gran caramany. Com fon quasi lo
mij dia ell aplega ab la nau enuesti
ren se la vna al altra: e lo combat fo
ta fort: e ta admirable q los turchs
feren de moltes pedres que quasi la
gent no podien anar per la nau e la
pedra que esdeuenia al home plegat
lo metia per terra per be que stigues
armat. En la nau del capita havia
moltes ballestes: e dela primera ba
talla ni hague molts de nafrats: e
morts. no penseu que la Galera ja
mes si gosas acostar: e de cascuna o
les naus lançaren los rapagolls e te
gueren se molt fort. Car no sen po
dien anar encara queu volguessen.
La nau o Tirant hague gran auā
tatge: que quasi tota la de mes gent
era armada de arnesos blancs: e
de cuyraces ab bacinets. E tant pst
com lome era mort: o nafrat lo de
sarmauen: e lo arnes feyen lo vestir
a altri. Dela gabia feyen mortals
colps ab grans barres de ferro que
lançauē passada la primera batalla
donaren se despay prop de mija ho
ra. Refrescaren la gent: e tornaren
ala batalla los huns: e los altres
molt brauamēt. Los turchs lança

uē molta calç per quels cegas la vis
ta. Alpres lançauen oli bullent ab ca
ces. La vna part: e laltra lançauen
pega bullent: e nit: e dia james cessa
uen ni haviē repos. Sino continu
ament combatre. Molta fon la gēt
que en aquelles dues naus moriren
E tantes eren les lances trencades
e los paucos darts: e flexes: e passa
dors: que los costos morts qui en
la mar lançauē nos podien aonar
dauall laygua. Ara lexem los com
batre: e veiam que fan los altres ba
rōs: e cavallers. Les onze naus no
veren la del capita perço com feu a
pagar la lum. Les onze en vista fo
ren de deu naus a tret de bombar
da. Afrenellaren se les vnes ab les
altres. E Ypolit novolgue acostar
se a ninguna sino que puia asobreuēt
y stauas mirant la batalla: e veu que
la nau del senyor dela Pantanalea
anava a gran perdicio. E q ja molts
turchs eren puats en la Nau: que
mes part hi haviē que no ell. La
uors Ypolit ferí ala Nau dels ene
michs. E perço com la maior part
dels turchs eren passats en laltra
Nau: e tota la haviē presa sino lo
castell o popa ab poch afany entra
Ypolit ab los seus dins la nau dels
turchs: e tants com ni trobaren de
turchs: e o donouelos morts: e na
frats tots los lançaren en mar: e so
corregueren al senyor dela Panta
nalea: e lo socors los vench axi coz
a salut de medicina. La qual apare
que a tota la gent esser stat molt bē
fet: e aconsolals molt. Amonestant
los de haure virtut: e vigoros ani
mo. e leua la por als temerosos me

tent lo coratge de tots en gran spe-
 rança. E prestament se parti de allí :
 e tornant en la sua nau ana ajudar
 a aquells que mes ho hauien mes-
 ter. Lo senyor dela pantanalea puix
 veu que en la nau dels turchs noy
 hauia romas negu: cōparti la gent
 en abduys les naus: e dona vela p
 seguint les altres qui sen anauen: e
 atengue primer que negu: y enuesti
 vna nau: e mentre ella combatien /
 aplega l'altra nau: e l'altra tantost se
 dona: enaxi que ell tenia tres naus.
 En tal manera ho feren les onze /
 na^s ab les dos galeres que quator-
 ze naus prengueren: e dos quen se-
 ren dar al traues en terra. les altres
 sen anaren. Ara veiam Tirāt que
 fa que encara los trobi combatent
 ella combaterē de hora de mig dia
 e tota la nit fins a lendema quel sol
 se volia pondre vint e set batalles se
 donaren. E Tirant desemparat d
 tota ajuda aüstāt colp a colp: e to-
 ta por apart posada: e ab damnat /
 ge d'la mia persona dix Tirant: yot
 pendre: o morre. E Tirant en aq̃l
 les batalles son nafrat d colp d pas-
 sadoz en lo brage volēt putar al cas-
 tell de proa li donaren ab vna fletxa
 en la cuxa: be ho hānen mester los
 turchs: car ab gran desesperacio sal-
 taren tres turchs dins lo castell de
 proa: mas tan prestament foren dins
 laygua. Com lo gran Laramany /
 veu la sua gent molt venir a mēys
 sen putar la cara dels diners joyes
 e robes: e feu vestir a la filla vna alba
 de brocat doze: e liga li vna corda
 de or: e d seba al coll: e laltre cap feu

ligar en la cara deles joyes ab tota
 la riquesa: e lançala dins mar apres
 lança atotes les altres dones que /
 dins la nau erē. Lauozs ell: e lo rey
 dela subirana India entraren sen
 dins la cambra hō solia star la filla
 hauent del tot desemparada la nau
 meteren lo cap sobre lo lit e cobrē
 se sperant la mort quant lals dariē
 Com la nau fon del tot presa. Ti-
 rant hi passa axi nafrat com stana:
 e demana q̃ era del gran Laramany
 Senyor capita li dix hū gentil hō
 qui en la nau del capita venia: e fon
 lo primer qui en la nau dels turchs
 passa: e mata molts turchs ās quel
 capita passas. Dix pus fort es que
 batalla la temoz dela batalla. Dar
 en vna cambra stan amagats ab lo
 cap cubert sperant quāt los vèdza
 la mort: y es ab ell lo Rey dela sub-
 rana India. Aci es lo Rey dix lo /
 capita. Certament senyor abduys
 son aci. Ses los me putar aci dix lo
 capita: que yo vull parlar ab ella. E
 aquell gentil hom feu lo manamēt
 de son capita. Pero lo gran Laramany
 noy volia anar: diēt que mes
 amaua morir dins la cambra de la
 filla que no morir alt en la nau. no
 fagam dix lo Rey pugem alt: e muy-
 ram com acavallers: e aquell en de-
 guna manera noy volia anar: fins
 atant que lo gentil hom hi hague
 amesclat vna poca de força. E com
 ella foren alt Tirāt los feu honoz
 de Reys: per ço com era caualler
 molt hūmā. E feu los allí seure y ell
 leuas en peus pero la nafra dela cu-
 xa nol comportana star de peus sen
 se dar danant ella en que segues. E

ab grā benignitat: y cara molt as-
ble los dix tals paraules.

Capitol clv.

Lo rahonament que Tirant fa al
gran Laramany: e al lley dela su-
birana India.

Dobles lleys: y ani-
mosos cavallers ala
divina magestat ha
plagut donar nos cō-
plida victoria d'vosaltres: No per
quel animo viril: y sforçat vostre en-
res haja fallit. Ans com a virtuo-
los magnanis: y strenus cavallers
hauen deses tant quāt vostres for-
ces han pogut vostra empresa. La
qual no per fallença de gran exercit
ni per flaquea danimos les pōda
mas p' defalt de justa querella que
nostre senyor deu infinit mirant la
superba crueldat de vosaltres: y cō-
iniquament y tirana vōlen destrōir
tot limperi grēch sens degūa raho
sols per ofendre aqll verdader deu
e redemptor nostre ihū havyolgut
tāt favorir nostra justia: mostrāt
la celsitut de nostra se: donant nos
sforç tan grā que hauiem pogut vē-
gre: y aterrar lo grā poder: y forces
de vosaltres sotmetent vostres per-
sones al jou de senyoria: y al que de
vosaltres la impiat magestat orde-
nar volra. Empero per be q' la cru-
eldat vostra sia stada molt grā que
crudelissima mort no satisfaria al q'
meritau. E maiorment de vos grā

Laramany que ab tātā crueldat: e in-
hūanitat hauen mort vostra filla
e moltes altres mozes. Les quals
forenvengudes en mans de home
tal qui les haguera restituides en
lur primera libertat. E encara que
vosaltres no siau mercedors de p-
do: la clemencia d' senyor empera-
dor es tātā queus perdonara la vi-
da: no per vostres merites: mas per
la sua molta virtut: e bondat. calla:
e no dix pus. Lleypos lo gran cara-
many ab paraules d' semblant stil.

Capitol clvi.

La resposta que feu lo gran Laramany.

Sies sobiranes forces
d' mes afliccions: e lo
miserable jou de serui-
tut considerat: donas
loch ales tues d' meliades paraules
No solament desijar viure: Mas
la mort per milloz elegiria. mas co-
nexent quants generosos coratges
los infortunis: e treballs fā sforçar
en los aduersos casos. Estimant
que tāt strems dolors: e no petitel
perdues com les mies deu ha per-
mes per augment dela tua singular
glozia. e per exercici de ma pacien-
cia. Per çot vull pregar lo que de
mi volras fer: prestamēt me vulles
belliturar. car major es lo dubte de
la mort q' la mort q' p'stamēt es pas-
sada. E di' me q' so stat homeyer d'
ma filla: de ago nō tich a dar cōte a
v.l.

tu ni a altri. Car sime que he fet lo que deuia: q̄ mes conox es ami yo hauer dat q̄lseuulla linatge o mort a ma filla que si p̄ tu: o los teus dauant los meus vils la ves desonir. E de les joyes: e del tresor no vull negu alegrar sen puga. E not p̄ses tu subuertir lo abit o mon coratge. Car p̄ disposi so oferir lo meu cors ala amarga mar: o ala terra: ans q̄ fes res que tum pregasses: si be los teus ab forza straya me han fet venir dauant la tua presencia. car major rabo fora tu venir ami: encara que lies stat vencedor: que yo anar a tu. E no p̄ses que los canallers: e gentils homens oia mia terra que sien de meno: grau ni o menys virtut: e animo: e nobleia: e art destres en les armes com los francesos. E si so james en ma libertat pot mostrar la ofensa que has feta a hū tā grā rey cō yo qui senyorege altres reys. Tirāt no volgue satisfier ales paraules del gran Laramany: sino quela prega molt graciosamet volguessen passar ala sua nau. E mal lur grat ho haguerē a fer. Com lo capita los tinguē dins repartit aq̄lla poca o gent que restada li era. e donaren vela: e despareren los enbrunals dela nau: e exia tā gran roll o sanch que paria q̄ la nau ne fos plena. que los antichs no haviē hont dir ni haviē lest en canoiques tā fort batalla fos itada en la Mar ni tan sangonosa o dues naus que en la nau dels turchs noy resta sia viua sino los dos reys: y en la nau o capita de. cccc. lxxx. plones: no ni restarē sino. lxxx. e los. xvi. nafrats. La batalla de terra son trelladada en mar. E mostras mes valent entre los altres manifestant gloria: e virtut en seyal de excelsa dignitat o grā senyoria sbeuenidoza. E la fama o strenu caualler Tirant aumeta en triūphant laoz. E o tirāt son prop del port de transimeno verē los balaners qui ab lestol dels turchs venien: q̄ entrauen dins lo port o bell puig fugint: e cridāt ab grans crits: e ab molta dolor recitaren la mala noua dela ostruccio dels reys: e del stol perbut ab gēt innumerable. lo Solda: e tots los altres ferē molt grans lamentacions: plozant: e plāyien se: e stauē admirats com se podia fer que hun strager hagues obtes della tantes: e tan glorioses victories. E malayen la fortuna com se era tant inclinada en voler lo tant prosperar. e o liberaren dar batalla ala gent o camp: puix tenien la fresca. Feren dues batalles ab gran prosperitat: e cloguerē los crestians dins los murs dela ciutat: e apreionaren al comte de burgença: e al cōte malatesta: e feren allí molts bōs fets darmes aquell dia: e mataren molts crestians: e demanaren los cosos morts en senyal de victoria obtesa. Lauozs los turchs o manaren treues: o pau si volien: no per amor de pau: mas per temor de batallas. Com Tirāt son aplegat al port troba allí moltes naos sues e moltes deles que haviē p̄ses. E o lo por o sēt johā veu q̄ capita noy era tozmal acercar: e nos encōtrarē

tarē sino. lxxx. e los. xvi. nafrats. La batalla de terra son trelladada en mar. E mostras mes valent entre los altres manifestant gloria: e virtut en seyal de excelsa dignitat o grā senyoria sbeuenidoza. E la fama o strenu caualler Tirant aumeta en triūphant laoz. E o tirāt son prop del port de transimeno verē los balaners qui ab lestol dels turchs venien: q̄ entrauen dins lo port o bell puig fugint: e cridāt ab grans crits: e ab molta dolor recitaren la mala noua dela ostruccio dels reys: e del stol perbut ab gēt innumerable. lo Solda: e tots los altres ferē molt grans lamentacions: plozant: e plāyien se: e stauē admirats com se podia fer que hun strager hagues obtes della tantes: e tan glorioses victories. E malayen la fortuna com se era tant inclinada en voler lo tant prosperar. e o liberaren dar batalla ala gent o camp: puix tenien la fresca. Feren dues batalles ab gran prosperitat: e cloguerē los crestians dins los murs dela ciutat: e apreionaren al comte de burgença: e al cōte malatesta: e feren allí molts bōs fets darmes aquell dia: e mataren molts crestians: e demanaren los cosos morts en senyal de victoria obtesa. Lauozs los turchs o manaren treues: o pau si volien: no per amor de pau: mas per temor de batallas. Com Tirāt son aplegat al port troba allí moltes naos sues e moltes deles que haviē p̄ses. E o lo por o sēt johā veu q̄ capita noy era tozmal acercar: e nos encōtrarē

mas a p̄s dos dies que lo capita fō tozmat arriba lo port: e tots erē toz / nats sino ypolit: a p̄s q̄ totes les na⁹ forē p̄ses: e ypolit veu q̄ noy era sō seyo: p̄sant q̄ hauria fet la via d̄la turquia mana al naucher q̄ fessen a quella via: e no podēt trobar al capita troba vna nau de aq̄lles de leistol e ell feu la via d̄la nau: e ella se mes en fuyta: e vech quasi en vna illa d̄f poblada: e lo v̄t era p̄iter ventals cōtrarī. la gent desēpara la nau: e ab la barca: e ab lo laut ixquerē en terra: ypolit aplega: e p̄s la nau q̄ noy era restat negu: po trobarē la molt riquesa: e portaren la sē. L̄o lo capita veu q̄ tots hi erē sino ypolit feu par tir. ii). na⁹ p̄ quel anassen a cercar: e trobaren lo que venia ab la p̄sa. cō lo capita ho sabe: e veu que v̄ia ab t̄ta honoz sen alegra molt. aquest ypolit ixque valētissim caualler liberal: e ab s̄forçat aio: e en sa vida feu de singulars actes: que volgue imitar a son mestre e senyo: L̄ p̄ ço volen dir molts: que primer deu hō examinar lo caualler ans q̄ ab ell po / seu: e fill. car si ell es virtuos: ell ne fara mil de virtuosos: L̄ tot p̄ lo cōtrarī si es viciós: tal sera lo criat. cō lo senyo: de maluehi sabe que tirāt era tozmat ab tan gr̄a triūpho victorios fō molt cōtent: cauaka: e anal a veure. L̄mpo ans que partis tra mes hū home p̄ auisar ne al empado: e trames hū altre home p̄ auisar ne los del camp: e allí forē fetes molt gr̄as alegries. L̄o lēpadoz sa be t̄a singular nona feu tocar totes les cāpanes dela ciutat: e fer gr̄as a límares: e gr̄as festes. Lēpadoz ab tots los altres stauen admirats de

les gr̄adíssimes caualleries q̄ tirant feya. La p̄cessa: e les altres dames sen alegrauen molt donant bell singulars laors. L̄o lo senyo: de maluehi fō ab tirāt cōsella li que la sua p̄sona deua anar ab tota la p̄esa q̄ feta hauria dauāt lēpadoz. L̄ tirant hi tenia molt bonavoluntat per ço que pogues veure: e parlar ab la p̄cessa. cō tinguere bō tēps per partir tirant feu recullir tots aquells quey eren stats ab ell en sēps: e donarē vela. L̄o forē en vista dela ciutat d̄ cōtestinoble digueren al empado: cō venia lo seu capita ab tot leistol que ja veyē les fustes: e ell no sabia quia festa ni honoz li fes. e p̄stament ell feu fer hū gr̄a pōt de fusta q̄ entra na dms laygua mes de .xxx. passes tot cubert de pōposos draps de raç L̄ empadoz feu fer en mig del gr̄a mercat hū cadafal tot cubert de peces de brocat: e d̄ seda p̄ aell: y la empadoz: e ala p̄ncessa: e a totes les d̄ozelles. e d̄l seu cadafal fins al cap del pōt hō haurē exte feu posar baix peces d̄vellut carmesí p̄ ço quel seu capita no tocas dels pens en terra: sino que anas sobre la seda. com ell son passat q̄ mes podia pendre d̄la seda de aquell era: L̄ veren molts nascrats en les mans despases: e de coltells p̄ tallar de aquell drap de seda. cō les na⁹ forē en lo port ab molta alegria quētrauē d̄da la popa la nau del capita en lo pōt d̄ fusta: e ix q̄ ab lo gr̄a caramāy. lo qual porta ua ala pt d̄reta: e lo rey d̄la sobirāa india ala part sinestra: y ell anaua en mig: e tots los barons anauen dauāt. L̄ tota la multitud del poble

v.ij.

iqueré a rebzel ab molta honoz a-
 xi cō si fos trames del cel aci tenien
 los vlla en ell. E no solamēt li feyē
 honozs humanals: mas encara di-
 uinals. E p mes venerar lo li ixque
 tot lo clero professo feta ab totes les
 reliquies: e ab tots los plats: e dīja
 uen lo tots posar en lo pus alt loch
 de paradis si poguessen: e ab aquest
 triupho aplegaré al mercat hō era
 lēpadoz ab totes les dames de ho-
 noz: axiles dela cort com: les dela
 ciutat. E d tirant fon alt en lo cada-
 fal: e pprop del empadoz agenollas:
 e besa li la ma: e dix al grā caramāy
 que li besas la ma: E ell respos que
 nou volta fer. E prestamēt tirāt ab
 la māyopa que portaua en la ma li
 dona hun gran colp al cap que loy
 feu inclinar pprop d terra. e dix li per-
 ro fill de perro ara li besaras lo peu
 e la ma encara que nou vulles. you
 fare p força: e no per grat dix lo grā
 caramāy. E si tu e yo fossē en loch
 conuinent amī no sospitos en res:
 yot daría asentir quina cosa es acot-
 tar se a cara de rey: E tu encara no
 sabs quāt son larchs los meus bra-
 gos. pero yot jur per mafomet nrē
 sant profeta: e p esta barba que si yo
 so james en libertat de fer te besar
 los pe⁹ de hū meu negre: e no li vol-
 gue mes dir. Lo rey cōpāyo seu p
 no hauer altre repelo: dona dels ge-
 noll en la dura terra: e besa li la ma
 e lo peu: e aqll fon segur de tot mal.
 Pero Tirant respos ab paraules
 de semblant stil.

Capitol clxvii.

La resposta que Tirant feu al grā
 Caramāy.

p Er lo noble rey dela
 sobirana india que a-
 ct es present pot esser
 feta verdadera rela-
 cio del que es passat entre tu e mi: e
 ans d venir aci tu nō has gosat tēp-
 tar de paciēcia: que has vist ara en
 dir dauāt la magestat del seyor em-
 padoz: lo q ab tā grā vltatge has
 gosat rahōar. ab altres rahōs mal-
 dites no cur respondre: sino queus
 recozt cascūa volta q naturalea vos
 tēptara en tenir costū de dona p eēz
 yo aqll que no solament vos he sub-
 jugat lo cors: mas vēgut lanimo. E
 vos aqll que pus prest la vida q la
 mort honesta elegint ficas los ge-
 noll en la alta popa d la nau dauāt
 mi ab los braços en creu retent les
 perit d la honoz dignist aqll spātos
 mot p aqlls qui virtut conexē cō es
 dir yo so tō presoner: e tu est mō sen-
 yor. En la qual hora yo mostri te /
 nir cor de carn de caualler. e dixit la
 vida cōprada ab tan car pu. E per
 lo noble rey q aci pient es mogut p
 bō zel de deute de parentesch: e per
 esser ell lo qui es: sabeu be quies pa-
 raules dell hoīs: e del q deuia por-
 tar grat molt furiosament cōtra ell
 procehis. nos sab d nrā recordacio
 major dfalt en hū rey. Car semblāt
 es stat al rey de apollonia q volent
 lēpadoz de alamanya dar li batalla
 ala assignada jornada molt vergo-
 nyosamēt fogi: e en lo cap lo dexa. ti-
 rant dona si a les paraules. E lēpa-
 doz los seu decōtinēt pēdre: e posar
 en bōa guarda dīneyna gabiā d fer-
 ro. E lēpadoz denalla del cadafal ab
 totes les dames: e anaren ala gran

Iglesia d' Santa Sofia: e aq' feren laors
 e gracies ala diuina b'ndat: e ala sua
 sacratissima mare senyoza nra dela
 gra victoria que havié ac'seguida.
 E tirant portaua d' braç ala empa
 dzu. la qual mostraua molta con
 t'racio d' la prosperitat de tirat: e d' t'
 li. Capita vos sou lo mes glorios
 home que huy en lo mon se trobe.
 Car per la vostra gran caualleria: e
 alt enginy haueu subjugat: e ven
 guts aqueste dos reys en augment d'
 la laor v'ra: e profit de tot l'imperi
 grech. e volguera yo p' vos esser tã
 virtuos que en lo meu t'ps fosseu
 v'gut en lo regne de alamãya quãt
 mon pare era empador d' roma: cõ
 en aquell t'ps yo fos demanada p'
 mil enamorats: e si yo hagues vist
 a vos: de tots los mil d' vos hague
 ra feta eleccio. Mas ara que so vella
 e ja posseïda: la mia sp'ça tarda es
 E parlant de aquestes coses fins al
 palau: e la p'cessa hoï totes aq'stes
 rahons: e dix a tirat aquella vella d'
 ma mare te pietat de simateixa que
 rãbe si volria jugar: q' foch de amor
 la crema: qui la forza de impaciencia
 cõ veu a vos qui sou la flor de tots
 los cauallers del m'õ: cõplit de tota
 gentilea: e p'esa la gra belica q' p' ella
 es itada posseïda: si en lo seu t'ps
 fosseu vengut p'sumetx que ella fora
 digna dela vostra amor ac'seguit.
 E gra follia es desijar lo que raho
 nablement nos pot hauer. Ne pene
 dir se de hauer virtuosament vixent
 desijãt en los darrers dies d' la vida
 viciolosament viure. E rep'neboza
 de crim d' amor dix tirat merexedo
 ra sou de molta pena p' q' no amau
 e sabeu q' sou amada: e novull m'eyf

par les paraules: ni veïr en desgrat
 d' la alteia v'ra. Car la cruel resposta
 restara en les dones donoz que h'ũ
 punt no saben de gentilea: que volè
 ofendre als g'ntils hom'es: e e'ẽr d'ls
 molt ofeses. Aço no coue a donzel
 la de honor: ni menys ala de noble
 linatge. En açov'gue l'epador: e de
 mana al capita cõ itana de les na
 fies. e tirat resp' q' vna poca d' febra
 si era mesclada: e ab lo anar pene se
 rã alterades. Lo empador ordena
 anas ala posada ab los metges en
 s'ps. E cõ lo haguerẽ curat digne
 ren que nos partis del lit si volia ob
 tenir sanitat: per q' no restas afollat
 del braç: e tirat son cõtent d' tenir se
 a consell dels metges: e l'epador lo
 visitaua cascũ dia vna volta: e ma
 na ala empadzu: e ala filla tota di
 es demati: e a vespre lanassẽ a ventre
 E la vinda reposada moguda mes
 de amor que d' pietat lo serui conti
 nuam'et en la sua malaltia. Comẽ
 a recitar cõ se cõporten los turcs
 ab los xp'ians qui restats eren en lo
 cãp: aps q' elle hagueren sabuda la
 cruel batalla del capita ab lo gra ca
 ramany: e hagueren p'los los dos
 cõtes: molt sonit veniẽ ala ciutat d'
 sent jorbe: matauen: e ap'esonauẽ
 molts crestiãs: e se portauẽ de grã
 caualcades f'et la guerra molt cruel
 E pochẽ erẽ los q' poguessẽ restau
 rar la vida qui en lur poderviguessẽ
 En quãta dolor erẽ posats los c'f
 tiãs cõ p'elauen q' tirat noy era: e ha
 uie a exir ala batalla sens ell: ni lo sa
 ni dia seb' cõestable majoz: e d' aq'ũ
 virtuos seyo: dagramũt. p' tal cõ d'
 necessitat tenien a defendre lure vi
 dea: e les p'sones: e posat se a perill

v. 117.

òles batalles.e en la necessitat tots
reclamauen a Tirant cò si fos hū
sant. e nos teniē p segurs molt ans
teniē grā temoz als turcha. Car la
nimo gran que tenien en lo temps
òles victories obreses per la molta
virtut dela presència de tirant: p la
absència sua lo haurē tot perdut. E
seyē special oracio q nrē senyor alu/
das a tirāt per q̄l poguessen cobrar
q̄ en ell stana tota lur spança. E tra
meterē vna letra al empador supli
cāt lo quels trametes lo lur messies
tirant: cò ja erē tornats en les acos
tumades aduersitats de fortuna. E
q̄ tirāt los fos donat en premi d vic
toria. E feren altra letra a Tirant:
La qual era del tenoz seguent.

Capitol.clviii

Letra q̄ fā los òl cāp al capita tirāt

Qspasa de virtut la
mes noble que en lo
mon sia: la virtut tua
a òu: y al mon es ma
nifesta. Ala tua excellē
cia significam p miya de bona cone
pça: com temoz de restar en lo cāp
ab tal vergonya: si atenyet porē gra
cia de tu de venir a veure los teus
subdits: e seruidors. Q̄ ò altri apzes
deu no reclamā: sino la tua seyozia
Q̄ ò daciauant crehem: e peniā que
la carrera de tota desesperacio nos
es ja vberta: en la qual tota sperāça
de nrā defensio pēja en tu senyor lo
milloz de tots los cauallers. Q̄ ren
que seria fort: e difícil cosa nosaltres
esser ja vcedors. E si anā ala batal
la es treball perdut. Car no es ja la
jntencio nrā ne p̄posit daciauant

entrar en les mortals batalles sens
tu. Car stimā mes perore la fama q̄
les persones nrēs. La amor es grā
q̄ nosaltres portā ala tua senyozia.
E axi com tu faras lo que tots te su
plicam. Axí algūa que tu ames ha
ja pietat de tu q̄ not puga dir de no
de tot lo que del igea.

Capitol.clxix.

Com lempador trames per la filla
la letra a Tirant que los del camp
li haurien tramesa.

Qm lempador hague
lestes les lettres: iade
en qna diuoncio sta
ua tota la iua gēt qnt
stauē smayats: e teme
rosos: dubta si daria la letra a tirāt
o si sparia que fos del tot guarit. E
ab tal òlibet òra paliar .i.i. dies les
manifestar ho. E p̄s dona la letra
a la filla Carmesina que lay donas
pregant lo que tan prest co pogūa
caualcar que volgūa anar al camp
Q̄ ò la princessa son dīns la cābza: e
veu a tirāt ab cara molt asable ana
deuers ell: e dix li semblants para
les. Q̄ òz dels milloz veus aci com
tots los del vze cāp cridē fā fā: e hō
es aquell virtuos caualler q̄ nins so
lia dar honozosa vida. hō es aq̄ll v̄
cedoz d batalles. la nrā spāça es to
ta p̄duda si aq̄ll inuencible caualler
no ve. trametē vos aq̄sta letra: e lo
sobrescrit diu: sia dada al milloz de
tots los cauallers: q̄ sino tu altri no
is òu entendre. tirāt p̄s la letra: e legi
la. apzes la mostra ala emperad: in
e tots la verē. La princessa sen prin
cipi a hū tal parlar. Si ò grat vos

venia noble capita de anar lla hon
 le fa les forta: e cruels batalles me
 moxia o fama gloriofa ne pozeu a
 conseguit. Car per virtut dela vza
 anada tots los turcs seran veguts
 Car sol per la vostra vista restara
 tant temerosos q no poza algar les
 mans contra les vres forces. E sera
 dar cõpliment al virtuos o sig lo q
 haneu comecat. E de aço fareu gra
 seruey ala magestat del senyor Em
 pador ala senyora emperadriu: e a
 mi gra plaer. E si p amor de nosal
 tres nou volreu fer: seu ho p la vza
 molta virtut: e bõdar. respos tirat
 No fretura ami pgar la altefa vza
 cõ los prechs dela magestat o sen
 yor empador son ami aspres ma
 naments: e la excellencia sua no deu
 ami pgar: mas manar me cõ a hũ
 simple seruidor seu: quil desia molt
 servir. E la celsitut vza sab be quat
 vos desige servir: que no es cosa en
 lo mō que ami fos possible de fer q
 per la altefa vza me fos manat que
 yo nou cõplis: encara que fos cert
 de pdrẽ la vida. quat mes en les co
 ses q son en animet de honoz. e prof
 peritat vza. E pozeu dir ala magel
 tat del senyor empador: e dela seyo
 ra empadriu qui aci preset es: e p la
 celsitut vza fare tostemps tot lo qm
 sera manat tat cõ la vida ma cõpa
 nyara. E rres li les mãs: e besa les
 bi mig p forsa: e mig p grat. apres
 la emperadriu se leua o lla hõ seua
 e posas al cap dela cãza ab lo psal
 tiri en la ma: e pres se a dir ozes ab
 vna donzella q li ajudaua. La prin
 cessa resta ab tirant ab stephania: e
 la vtuda reposada: e plaerdemant /
 da que li feyt cõpanyia. E tirant li

prenta molt souint les mans: e les
 bi besaua. E la princesa no pogue
 comportar que no li digues parau
 les de semblant stil acõpanyades.

Capitol clxx.

Reprelio q fa la pcesella a Tirant

Carament veig mag
 nanim capita quel co
 trast de mes rahons
 encendrà majors fla
 mes de tos deligs. A
 mi plan desplaent me licenciar atu
 p al q vola. Car les coses q sens di
 ficultat hauer se podẽ la stima de
 lur valua perden. Car veig les tues
 mans cobdiciofes q qla daua licen
 cia elles passarien de bõ grat lo ma
 nament de la seyoza. E les tues vn
 gles son sens vergõya: car la empa
 driu es aci quẽs pot venre: e siu ven
 seras tengut p home de poca fidei
 tat: e ab poca paciencia poza dir q de
 res star a la filla: tancar ta daciauat
 los camins o libertat. Dõchs per
 q dis tu no es aqll verbadet recozt
 q cobzes o discreta temoz p dubte
 o infamia per no restar ab tal ver
 gõya: o qna cõsciencia hauras si la
 infedilitat pns p cõpanyõa: po par
 me q tu de hauer begut o aqlla ay
 gua o la fõt hõ mozi lo bell narciso
 qui fa fugir o la memoria totes les
 coses passades enseps ab la honoz
 e si pventura los me pchs q te sets o
 part del empador q vages ales ba
 talles donẽ empedimẽt ala tua du
 ra pẽsa per la mia amor. Oges pa
 raules ara menors q lo meu conat
 ge. Car yo so simple: e humil a tu q
 men has dada rabo: per so com
 v. lliij.

tu ho est stat amí moltes voltes. E
yo so psta inclinar me als teus peus
perço q lo senyor mō pare sia seruit.

Capitol clxxi.

La resposta q tirāt fa ala pñcessa.

A enuiosa fortuna ha
ordenat donar sfoz
als turchs per apar /
tar amí del major be
que opresent puch posseyr: ço es la
vostre vista. La qual es causa de a
leujar part de ma atribulada pena
dix Tirant. E lo profit daltre sera
gran dan per amí: trobant me sol
en la mia tribulacio. Car gran con
fort es als pñones atribulades cō
tenen companyia en lur dolor. E si
lo que menys se deu fer se fa: bes du
fer lo q mes fer se òn. e ja no se com
puga apendre de soferir tristament
lo dan d amor qui aparellat mēsta
Qual cosa pot esser mes contraria
a ma salut: que veurē absent de vñ
altēsa. E tostemps he hoit dir que
batalles noben: e cātā: e sonar plaē
E per ço compensacio deu esser ad
mēsa: q vos senyoza deuen cerquar
ab los enemichs materia de mort:
e no ab aquell quius òsja servir: yo
so catiu: e sotimes. Pero catiu nos
deu clamar de la senyoza. No per
los cauallers antichs d molta sti /
ma ni p los pñets: po pñuts tots
aqueste farem compensacio de hu
sol a tots ells: qui sera aquell digne
de tant de be. yo so aquell Tirant
merexedor de tocar: e posseir aqñles
virtuts de aquella serenissima Car
mesina. E sim demanau ago cō ho

se: perço com ho volria. Pero si la
magestat vostra sta cōgoxada per
enuig: aquell qui forçau viure sens
vos: forçau lo q muyra per vos. E
par me q dels meus osios me fuig
la virtut. Empero la speranza del
meu cor soste amí. Dela qual span
ça: si yo so desamparat no puch re /
correr als mies germāes: ago que
dich nom ve sino de amor. Car no
he vixcut ne vixch sino en pena. E
perço dich que mes stime em plau
laturar que no lanar. per veure tots
dies la celsitut vostra. d aturar sere
loar: e d anar sere blasmat. No tar
da la Pñcessa en replicar parau /
les de semblant stil.

Capitol clxxii.

Replica que fa la pñcessa a tirant.

Y
O be crech vos no
volrēu ques mostrā
sen dos contraris en
presencia dls barons
e nobles cauallers: los
qui d honor senten. Com son pa /
raules de amor: e de dolor. Perço
que no stan be en boca de caualler
E tenu vos esment tant com la vi
da vos acompanye. Car les parau
les dissimulades sens obra disamē
lome. E yo be se q a vos no poran
metre mostalla per joluer. Per q
voleu tant ocupar lo vostre enteni
ment enuers mi. car tostemps he ho
it dir que en vna capça noy pot ca
bre honor: e delit: que hajau a de /
rar la gloria: e fama d la honor vos
tra. feu vos axi com feu aqñl famos
Alexandre. Com ell hague ven /
guda la batalla: e mort Dari: pres

la Tutat hon era la muller: e tres filles. Les quals en tot l'universi mō nos trobaren tres dōzelles de mes bellea seny: e auisat entendre: Com ōu les ne hagues dotades mes que atotes les altres. E molt dari sabuda la noua per la muller: e filles. lo primer capita qui entra agenollare se als seus peus: e suplicaren lo que no les volguessen matar fins atant lo cors de Dari hagues rebuda se pultura. E aquell les posa en gran esperança perço com les veu en stre belles. E tots los qui de amor senti en de bon grat si aturaren per contemplar les. Après que elles foren tornades dins los seus palaus. Lo capita ab molts altres cauallers ho digueren a Alexandre recitant li la gran bellea dela mare: e deles filles suplicāt lo hi volgues anar per veure les. E Alexandre mogut de amor natural respos que era molt contēt E com son fora dela posada essent en vista dels palaus deles dōzelles tornasen. Los cauallers li demanaren per que sen tornaua. alexandre respos dubte tinch gran nom abellis la vista ō alguna de aquestes dōzelles: e que tā placent me fos segōf la mia edat em contentas los cinch senys corporals: per que vo hagues a dexar lo noble exercici ōles armes ab la honoz ensemps. E no voltria la mia libertat encatuar en poder / de vna donzella strana. Etal caualler coz aquest portana deuila devitut en la companyia. Axi voltria yo que vos fessen. E sera forçat la vrā persona sostinga dans: e congores ab tanta perdua de vostra honoz: sius aconoztan ō aquella. Mas jus

ta excusa no tenu per al quem ha uen ofesa. Per que los homens en ueiols de nostra prospera fortuna de lur poder perdessen la conerēça: po la gran stima nostra egualment perdent la aduersa nostra fortuna. E aço non dich así per dir parau / les qui enugen: sino per la erra ōle vostres males en los quals pseuerar volen. E venit al que vull dir: e gracia de vos obtenir poze q novullau poze la honoz e fama p causa mia. Car los bōs cauallers vos incriminarien de desleal: e aseminat: e ami de engan. Car dirien yo esser staba enganadoza deles vostres forces: e virtuts. Per queus placia voler mirar los nobles fets ōles cauallers antichs com lur principi fon bo e la fi fon mala. Miran los fets de Salamo coz fon cap dela sauesia del mō e per dona fō idolatre. Miran Sāso qui de fortalea auāça tots los ōlmon: e tenint la virtut sua en los cabells: e per dona fon enganat quel ginya li digues en que staua la sua gran virtut: e dix loy: e tan prest cō li hague tallats los cabells lo posa en mans de los enemichs: puix ha gue perduda la força. Miran al rey David com lin pres. E a nostre pare Adam qui volgue passar lo manament de deu p meniar del vedat fruyt. Miran Virgili qui fon tā grā poeta com fon decebut per vna dōzella quel feu star peniat dins hun cone vna nit: e hun dia avista ō tot lo mon: per be que la venta quen feu fon molt gran: pero ell resta ab la / vergonya. Miran Aristotil: e Ppoctas grans philosofs tots foren decebuts per dones. E molts altres ō

Qui recitar no cur per no tenir proli-
xitat: que sabeu vos yo si so fornida
de tanta astucia coz aquelles: e que⁹
mostras molta amor: e voluntat fic-
ta fent vos variar lo vostre bon en-
giny: e sentiment. **Q**uè ses demof-
tracio perço que vos vencedoz de
batalles tornasseu tot lo nostre im-
peri en libertat: e en nostre domini.
Miran **T**irant senyoz que fareu: e
no vullau amar tant a altrí: que en-
cariueu la vostra honoz: e fama. **E**
vullau perdre la gloria d' tantes vic-
tories que haueu obteses: e podetu
obtenir. **P**er que no es bona cosa
que pervina donzella vullau perdre
tant de be. **E** sens ben dir que no es
mes secreta cosa en lo mon cō es lo
coz dela donzella per ço com la len-
gua rahona lo contrari d' l que te en
lo coz. **E** si vos sabieu la vil pràtica
de nosaltres no es home en lo mō
quins degues res estimar sino per la
gran magnificencia de vosaltres. p
ço com es natural cosa los homes
amar ales dones. **E**npero si vosal-
tres sabien los nostres defalts nōs
durieu james voler be sino que lo a-
petit natural quins força q no guar-
dau dret ni enues. p que⁹ prech per
lo molt be que⁹ vull que no sia do-
na ni dōzella que⁹ puga fer errar. e
no sabeu vos que dix aquell sant sa-
lamo. iij. coses son amí difícils d' co-
nexer e la quarta no puch saber. **L**a
via dela nan en la mar. **L**a via del o-
cell en layre. **L**a via dela serp en la
roca. **E** la via d' l jove en la sua juve-
tut quina sera. e sō los versos aqsts
Quant en la roca veuras lo pas de
la serpent. dela dona sabras tot son
enteniment. **M**oz no sab laucell vo-

lant hon se posara. **M**ts fa del jove
si bo: o mal sera. p ço dich avos **T**i-
rant que dexeu amor: e conquistau
honoz. **M**ou dich per que la laxeu
del tot. **E** ar en tēps de pau h' pren-
hō gran alegria. **E** en tēps de guer-
ra es forçat que hom ha de sofrir
treballs e cōgores. **E** mirau los ro-
mans qui del mon haguerē monar-
chia. **E** ar dzeta virtut de coz proce-
heix d' saulesa. **E** tot lo q he dit d' els
actes gloriosos que hā fets encara
la tinta no es exuta. pero ab tot no
cōtrafāt q yo diga q aneu no resta
la mia aia non passe grādissima do-
lor p los pilla grans quē les armes
se costumen seguir. per que suplich
ala jnmenla bondat de jesu crist qus
done honozosa vida: e paraís aps
la mort. p ço com lo altisme dūe se-
nyoz ha manat: e vol q totes les co-
ses del mon sien subiectes al hō. cō
a maiors e millores en dignitat: e ex-
cellencia. car yo veig la vostra pro-
pa persona en durment y en vetlāt
de totes coses esser vècedora. **E** par-
me atot mon seny que yoy era com
deu vos feu: e yo deya li senyoz ses
lom tal que tal lo vull. **E** acabant la
Princessa no tarda **T**irāt fer prin-
cipi a hun tal parlar.

Capitol clxxii.

Tir esposta que fa **T**irāt ala replica
dela princessa.

Senyora jnmortal lo
savi enemich tostēps
studia: e pēsa cō pora
engana: son enemich
E del foll amich li fa
cōtrari menyspreāt les nobles vir-
tuts e les miserables forces d' l coz

qui donè spanga de infinita dolor :
 vltra lo general delig que yo tinc
 en la magestat vza venire : e servir a
 quella me fa esser mes que home : e
 quasi ou puat me en tan alt grau q
 ala noble vista del entenimèt li apa
 re rā poques les coses dela terra sēs
 vza celsitut : que ab fastijos mēspu
 les mira . dexare lo treball d recitar
 los actes e la virtut que la altēsa vza
 possehetz . po novull celar lo ver de
 ma demāda ço es los amorosos be
 sars si aqlls yo cascum dia podia ha
 uer poria eē dit mes que glorios : e
 posat en la mes alta gerarchia . E p
 ço nō poria star de satisfier al que la
 celsitut vza ha dit que nosaltres soz
 d mes dignitat e excellēcia . dich ab
 venia e pdo tostēps parlāt que no
 atorgaria tal cōclusio cō p tots los
 doctores aci antichs cō moderns el
 dtermenat tot lo cōtrari donāt ma
 ior excellēcia ales dōes q no als ho
 mēs . E aço ab tota veritat ho pro
 uare ab dits dela sāta scriptura e no
 resmēys ab los .iiii. euāgelistes qui
 mētir no podiē p que erē illumīnati
 p lespit sāt . recitāt en lurs euangelis
 que jēsu crist coz resuscita primer a
 paregue a dona que no a home p q
 rasonablemēt seria la dona de ma
 ior excellēcia : conexēt la dīuina bō
 dat que per la molta virtut de vosal
 tres eren merexedores de tanta ho
 nor . Car primer aparegue ala sacra
 tissima mare sua : e ala magdalena
 que no als apostols p ço cō conexia
 que no eren merexedores d precebit
 ales dones . E p causa d aço tostēps
 serien jutia des p milloz e d maior
 dignitat . e p milloz fortificar lo que
 dit he en aumēt dela dignitat que a

vosaltres selguarda . E nre senyo :
 deu crea lome lo forma del lim ola
 terra . e la dona forma dela costella
 del home qui es p pura materia p
 ço se mostra com es creada de mes
 noble cosa que no lome . E vltra les
 auctoritats dela sancta scriptura se
 mostra p spiciencia manifesta : que si
 vna dona se lauara les mās e apres
 les se tozme alauar no donāt spay si
 no que si exutes laygua quen exira
 sera molt clara e neta . Seu lauar les
 mās a hun home : e tozme les se ala
 uar sens que no toque en res e ven
 teu laygua quen ix eē terbola : e sut
 zia p moltes vegads que les se laue
 e aci se mostra lome que tira a son sē
 blāt del q es format e no pot james
 dōar sino del que te . p que es bastāt
 mēt prouat la dona esser de maior
 dignitat e excellēcia quel home . E
 moltes altres justes allegaciōs si po
 riē fer les quals lere p altre dia . En
 aço vèguere los metges e la Empa
 driu hague acabads les ors e acol
 tas a Tirāt e demana als metges
 quāt darien licēcia al capita poguel
 anar fins al palau . Seyora respon
 guere los metges dīns . iij . o . iij . dies
 pora anar . La empadriu se ana ab
 totes les dames e Tirant resta ab
 los metges . E sab deu cō la prīncel
 la sen fon anada lanīma de Tirant
 quāta dolor sentia . E la prīncella
 fon dīns en la sua cābra pensant en
 les rahōs que tirant li hauria dit vē
 gue li hū endolcimēt al cor d sobrel
 de amor que li portaua vēch en tal
 pūt que fon fora de tot recoz e cay
 gue esmortida en terra . E oz les dō
 zelles laveren en tal lo star totes cri
 daren agrans crits fins atant que /

vingue a noticia del Empadoz. Lo qual ab cuytats passos ana pensant que tot lo mon fallit li fos. Com ell veu en terra sa filla com a morta la gas damunt ella sent lo maior dol del mon. E la mare hauia posat lo cap de sa filla sobre la sua falda: e ta adolorits crits e plores dana que per tot lo palau eren sentits: e tota la cara e les robes eren banyades de les sues lagremes. Anare ho adir prestament als metges qui eren en la posada d' **T**irant: venguey hun cavaller qui secretament los dix cuytau senyozs que la senyora Princesa sta en tal punt que haureu prou afer que stan/ atemps de trobar la viuua. Los metges desamparare lo sopar de tirant e ab cuytats passos anaren ala cambra dela princesa. Lo cor sentit de tirant prestament presumi que algun cars hauia seguit ala princesa segons los grans crits que ell sentia donar a homes e a dones. E cregue fermament que axi deua esser. Cuytada met se leua axi mal com stava: e ana sen ala cambra dela princesa. Et troba la ja retornada e stava gitada en lo lit. E sabe com los metges hauen posada tota lur diligencia en dar li salut. Com l'emperadoz veu ja star ala filla en tot son bon recort ana se al seu apartament ab la Emperadriu e los metges lo acompanyare p ço co lo veyen molt fatigat per lo car de sa filla. E Tirant entrant per la cambra quasi com a home desesperat e veu la princesa star gitada en lo lit acostas a ella ab la cara molt alterada e ab ven piadosa seu principi a hu tal parlar.

Capitol dixxiii.

Com Tirant demana ala Princesa quina era stata la causa de son mal

Dioz dolo james se ti dela que ha sentida e sent la mia desauenturada psona. Pensant hagues perbut lo maior be que en aquest mon tinch ferma speransa de posseir. Emolt me tarda de saber lo mal jn grat quus ha dada tara passio ala vostra excelsa psona. E si lo mal pogues armet pendre: yous jur p lo baptisme que he rebut yom combatria ab ell: e li daria tal punicio que james hauria atreuiment de dar passio ala magestat vostra. La immensa bondat diuina ha haguda merce: e pietat de mi e ha per acceptes les mies justes pregaries encara que yo sia gran peccador. Per ço que vos siau lo premi dela mia victoria considerat la mia atribulada vida. car pljoz mes la vida que la mort: vehet la celsitut vostra en tal punt esser venguda. E yo sentia crits e no sabia que feya volte la mia trista persona e tan prest penli en la magestat vostra: pero deya en mi mateix: si algu mal te ella motrametra adir. be es stat mester que yo haia hagut sentiment del mal/ que la celsitut vostra passana. E yo be conech que so desamparat dela altesa vostra. E si tal cars hauia desfer yo suplich ala immensa bondat de jesu crist que yo nou vela ans yo muira primer: per que no hagues/ afer dela mia persona tan leig cars quen hagues de perdre lo cors: e la nima. E la causa que la vostra excelsa persona es posada en tanta cogo

ra ha ofesos los me⁹ vlla la gloria
de yo veure aquella. Et al dret amí
se guarda e james sere alegre fins /
sia segur del dubte. No tarda la pri
cessa fer principi a paraules de sem
blant stil.

Capitol. clrrv.

Resposta feta per la Princesa
a Tirant.

Dich te Tirant: e se
nyoz de mí consentir
no vullés que la mia
esperança sia fetavana
car ó tot lo meu mal
tu sol est stada causa. E com lo mal
me asalta son p⁹ pensament ó la tua
amor. E ja amor obra mes en mí /
que no volria. E cert es mes stima
ria que la amor stigues secreta fins
tingam temps de alegria en la qual
noy haa temors mesclades. Mas
per speriencia he mostrat que molt
mal la tinch secreta. Car qui es que
puga amagar lo foc que p⁹ la sua /
gran flama fum non ixqua. parau
les te dich missatgeres de l'anima:
e del cor. Per que suplich vullés a
nar a veure al Emperador: e no sa
pia que amí sies vengut primer que
a ell. E posa lo cap dauall la roba: e
dir a Tirant hi posas lo seu. E dir
li besam en los pits per consolacio
mia: e repos teu. E aquell ho feu de
molt b^o grat a⁹ q^l hague besats
los pits li besa los vlls e la cara: y el
la dir. senyoz de maioz p⁹mi es lo lo
guer q^o no es s^o ofici. E de aq^ltes co
ses mes sol esser la temoz q^l pill. E
lo qui vol hauer temoz ha ver g^oya
quant se penit. Tirant no pogue sa

tiffer ales paraules dela Princesa
mas partis della molt content. Lo
son ala cambra del Empador: e los
metges lo veren: e p⁹engueren lo /
molt per ço c^o se era leuat del lit ses
consentiment dells. Tirant respos
si sabes la vida ó gues perdre per to
tes les coses del mon no dexara per
res de venir a veure la magestat del
senyoz Emperador. Loz vous viu
partir de mí tan fatigat: e ab tanta
cuyta no podia altra cosa presumir
sino la sua gran necessitat. Respos
Emperador en la seguent forma.

Capitol. clrrvi.

La resposta que Emperador fa
a Tirant.

Decobrada la sanitat /
ma filla Carmesina la
dolor strema que en a
quell cars yo senti son
quasi inestimable. axi
com aquell qui no te sino hun vll: e
mig: e pert lo hu pensau quina con
solacio en aquell cars la mia anima
podia hauer. No tenia sino dues fi
lles la vna tinch mig perduda: que
no la puch veure ni hoir: ço es la
muller del Rey de Ongria. E tich
ací tot lo meu be. E com la viu qua
si morta: de strema dolor pensí mo
rir. Pero laoz: e gracies fas al om
nipotent deu qui de mort a ella: e a
mí nos ha volguts liberar: e de tot
pill es q^lta e yo què s^ot molt be. per
que⁹ p⁹ch que lanen a veure: car ó la
v⁹a vista molt sen alegrara. E aquí
parlaré de moltes coses. po los met
ges c^ogorauen al capita sen anas a
la sua posada. Aquest es mon delit

dir Tirāt en la necessitat yo puga
 star prop dela magestat del senyor
 Emperador. E leperador li regra/
 cia molt la sua bona voluntat: toz
 na li a dir que fes lo quels metges
 li consellauen: pero que primer ha
 gues vna vista de la filla carmesina
 E tirant molt cōtent deles afables
 paraules que leperador li dya: d
 sijana mes star prop dela princesa
 que alli hon stana. Com Tirāt fō
 dins la cambra dela princesa troba
 alli ala Emperadriu qui pres gran
 plaer en la venguda sua. Passarē
 moltes rahons dla sua malaltia: e
 vehent tirant q no tenta loch de po
 der parlar ab la princesa: son li for
 çat de partir se d alli: p ço que si los
 metges venguessen nou reportassē
 al empador com se stana ab la prin
 cessa. pres son comiat ab prou sol/
 pirs quey lexa. E la galant stepha
 nia quil acompanya fins al cap de
 la scala: e ala partida li dir. Senyor
 Tirāt dau me remey: o dau me la
 mort: e soterran los meus mēbres
 banyats ab les lagrimes mies en
 mig del camí per hon passara aqll
 benaueturat gran cōestable: e poza
 dir aci jau aquella qui amar en strē
 me solia: e la pietat mia mercedo/
 ra es de aquest pmi. Car axi tremo
 le cō les arestes primes del blat qui
 son mogudes per lo lebe ig suau: la
 sach fug de mi: e la natural calor d
 separa lo meu cor: e lo cors. E del q
 dch esser loada so culpant. De res
 nō penit encara que los cruels fatō
 me pleguixē: que he fet yo p qn pec
 cat dech esser absent de aquell qui
 tātō mals me fa passar. e altre be en
 mi no resta sino que ame los sōns

e les ymaginacions que dnt me a
 parexen. Digan capita senyor: e yo
 trista sere delinrada de aquesta do
 lor qui tant me turmenta. Ik espos
 Tirāt ab paraules de semblāt stil.

Capitol. clxxvii

Lo conort que tirant fa ala duques
 sa de macedonia.

La lengua es senyal d
 ço que lo cor desija. E
 lo caualler ha mester
 haja bon sentit natu
 ral. Car lus de les ar
 mes sil pbia: ço q es la sua heretat:
 seria menyspreat per los bōs caual
 lers de honor. E si los vostres vlla
 haguessen vist la gran discrecio que
 lo conestable te en les batalles: e cō
 si regeix: per lo carrech gran que te
 deuriu iostente glorioza paciēcia
 en vos mateixa: considerant la ho/
 nor que dell se pot atenyer: es lo ca
 llar mes propi que lo respōde: po
 senyora yons dire cō sera: ja hant
 vist cō la seyoza princesa me ha ma
 nat que yo vaja p exercir lo meu o
 fici p la grā spāça que en mi tenē: p
 que mes forçat de anar: e cō sia alla
 si ell stana dins hun ventre de petr
 yol ne traure: e trametrel vos. De
 aquestes paraules resta molt con/
 tenta la Duquesa. E tirāt sen ana
 ala posada: hon troba los metges
 qui lestauen sperant seren lo tornar
 en lo lit: e mirarē li les nafres: e tro
 barē les molt alterades: p ço cō stāt
 ab la princesa se era molt inflammat
 per la molta amor que li portaua. e

la curació de les nafres son p^o greu que les nafres. Com los del camp de Tirant stauen desesperats dela sua malaltia: e no teniè nengua spe- rança de victòria sens la virtut d'la sua noble persona: e la amor que la gent d'armes li portava era cosa de gran admiració. Lo solda trames los embaxadors al càp per còrrac- tar ab Tirant. e com hi foren noy trobare lo capità dolguels molt. E per correu ne auisare alèpador: lo qual prestament los trames a dir q' vinguessen a ell que seguramèt po- dien anar: e venir. Car negu prícep no deu denegar la vista de neguns embaxadors. E los embaxadors aplegaren ala ciutat d'còtestinoble ja Tirant staua en bona disposició de les sues nafres: e anava al palau e cascun dia comunicaua ab l'empe- rador dela sua partida. E lo lempa- dor sabe q' los embaxadors venien no volgue que Tirant partís: e lo dia que los embaxadors entraren l'èperador hi feu exit a rebre los tots los majors d'la ciutat: e d'la sua cort be vna legua luny dela ciutat. E lo capità ana fins al portal d'la ciutat Abdalla salamo cò veu a Tirant: no contrastant que p' lo gran solda los trames descaualca prestament: e dona d'el genoll en terra feu li mol- ta honoz. E tornat li a fer infinites gracies com lo hauria liberat cò fò pres prop lo riu d' transimeno. Lo capità lo feu tornar a caual: e parti- ren de allí: e anaren dauant l'èpa- dor: lo qual los rebe molt be ab ca- ra afable sent los molta honoz: per ço cò allí venia p' embaxador lo rey de armínia: qui era germa del gran

caramany. Seren parlar abdalla sa- lamo: p' ço cò era molt pus entes q' tots los altres: E feu principi a tal parlar.

Capitol. clxxviii.

Com lempador del solda splica la sua embaxada.

La tua alta magestat senyor som tramesos p' aquell temeros ex- cellent: e lo major del mon. senyor dels senyors d'la secta mofometica. ço es lo gran solda de Babilonia: hoc encara per lo gran turc: e senyor de les indies: e p' los altres reys quis trobè en lo seu càp. Elenim ala tua presata magestat p' tres coses ses la pmera. Los quals tenen gran desig d' saber la tua santi- tat: vida: honoz: y stat: e venint ala primera Treues d' tres mesos per mar: e per terra a tu siè dades: si ad- metre les volras. La segona sabent cò aqst virtuos capità d'la crestiã ab la sua fort spala ha subjugat aqll poderos senyor lo gran caramany e lo rey dela subirana india: qui ve- nia en la companya. E si p' preu de rescat volras dar lo gran caramay que sia pesat tres voltes: e tant com sera son pes dor te sera donat. E cò la balança sera al fi ab pedres precio- ses sera mes en la balança d' ta part tantes fins que al altra fasa desdir: e darem p' lo rey dela subirana india hun pes e mig. Elenit al tercer cap si la tua excellencia volra concordia e pactar se: tota iniquitat e maluolè- ça apart posada: mas ab pau amor

e bona confederacio: e tu com a pare per ell seras tengut. E tu a ell poras hauer com a fill. E si p premi o tal cōcordia li volras dar a ta filla carmesina p muller: sots aqst pacte e cōdicio: que si fill ix haja a pendre la nra secta de nre sant profeta ma fomet. E si ix filla sia representada a la mare: e viqua en ley crestiana: e aquell viura en sa ley: e la princesa en la sua. e axi porie dar si a tots los mals. E lo dit solda en pmi del dit matrimoni te restitubira totes les ciutats: viles: castells que dins lo teu imperi ha presos. E mes te dara dos cōptes o dobles: e fara pau final ab tu: e ab los teus: e fer ta valença contra tots aquells q nouret volran: e dona si en son parlar. Lo emperador hague be cōpres tot lo que lembaxador haia preposat: le nas de allí hon seya: e entra sen en vna altra sala ab lo capita: e ab tots los de son cōsell. concordarē allí p lguart o la malaltia del capita fosi e donades: e atorgades les treues. Lēperador feu entrar allí los embaxadors: e dix los: que p amor e cōtemplacio del gran solda: e p seblant o l gran turch ell era contēt de fer mar en les dites treues: e pau o tres mes: e de les altres coses se aturana son acort. Fermades les treues ab imperial crida foren publicades: e semblantment ho feren los turchs. Lēperador sollicitaua molt souit los consells. E molts p atenyer la pau loauen molt lo matrimoni dela princesa: entant que laia de Tirāt no era segura. E hū dia tirāt essent dis la cābza dela princesa present moltes dōzelles quey haia dir. O cō

me tincis pēr malamenturat per eir vengut aci: per ço cō veig dos contraris star en seps en vna voluntat qui deneguen lo dret a dequi es. O cruel tirāt p que dubtes morte que ve^o lo pare vnit ab son cōsell cōtra la excelsa persona de la filla que sia sotimesa a hū mozo enemich o oū e dela nra santa ley: tanta bellea virtut: e gracia ab tātā magnitut de li natge esser aterrada: e posada en tā gran decayment. E si amī era lict o yo recitar les perfeccions: e grās singularitats que la seyoza princesa poscheix: la qual yo ame: e o sige seruir: a vna deessa la poria acōparar. Ay que yo veig ab la pena alla hō ab lo cors no puch anar. O missatger mes cruel que los altres: yot tē qui pres: e si tant hagues sabut quē haules tant enjar: not haguera p donada la vida: ni posat en libertat e donant te de grat lo que tāt desija ues: per que fas tan cruels batalles contra mi ab pensa deliberada. O missatger qui Abdalla salamo no mēar te fas: si est en recozt com me diguist que haules amat. E si nou sabs vu l queu sapies: que encara q tu no cometes crueldat contra la seyoza princesa: comets la cōtra mi qui tant de be te fet: que faries tu si no sabesses que es amor. benauenturada cosa es la mort qui dona remey a tots los mals: yo donzelles no se qual es major dolor cōsellan me vosaltres desfer luny: o prop o l que mes ame. L'esperança dela seyoza princesa ara que la tincis prop mescalfa: per la flama qui m crema. Mas aquest foch mou amī soumt a lagremes o pena. E lo qui sta lūy

encara q̄ tinga molta sperança: no
 lescalfa tant la sperança com la fla-
 ma. E p̄ consegüent la pena es mel
 simpla: e mes larga. e lo qui es mes
 prop crema mes fort. E si la altesa
 vostra sen va: la pena del desig que
 yo sētre com nous poze veure sera
 tal com lo de tantalus qui vol pen-
 dre les pomes qui li fugen: e seguir
 ab la boca la ygua que li fuig. e que
 resta donchs amí que puga fer: si la
 magestat vostra sen va: quem dōe
 yo mateix la mort. E sera senyal: p̄
 lo qual yo sere cregut que sēs ficció
 amana la celsitut vostra mes que a
 mí mateix. No tarda la Princesa
 fer principi a paraules de seblant stil.

Capitol. clxxviii.

Conort que la princesa fa a Tirāt.

Si la fortuna ha coma-
 nat atu esser jutge d'a
 mia salut: la vida: e la
 mort mia en la tua
 ma sta. E lo poder que tens de des-
 truir amí deu esser atu gloria: si tal
 poder te plau. Major virtut sera: si
 yo so restaurada p̄ atu en premi de
 tos treballs. E com pots tu pensar
 que la mia real p̄sona se pogués sot-
 metre a hū mozo: ni lo meu cor tã
 alt: e generos se inclinas a esser amí
 ga de hū perro de mozo qui tenē
 tantes dones com volen: e ninguna
 no es muller: car poden les lexar to-
 ta hora ques volen. Com d̄ tantes
 magnanims reys cō ha en lo mon
 quim desigē haue per muller: e yo
 tostemps ho he d̄negat: per q̄ ara
 es demesiada cosa p̄far en tal cas

car mostraria que so tornaba folla
 o he perbut de tot lo sentimēt si res
 de aço per lēteniment me passaua
 E si has dubte que mon pare nos
 concorde ab los del consell: no tin-
 gues tal temoz. car tota la fer metat
 del emperador sta en la mia lēgua
 en yo dir si: o no. Mas la tua amor
 e sperança es laugera: e de poca cōf-
 tancia. Car la aduersa fortuna to-
 temps dona afflictio als miserables
 qui tenen poca fe: y sperança en les
 enamorades qui sō de preu: e de va-
 loz. e yo not cōech mes benigne en
 lo principi que en la fi. remou dōchs
 de tu canaller virtuos tota natura
 de pensaments: e fia dela tua Car-
 melina. Car aquella sera atu segura
 defensa de tots tos drets. Aixi com
 tu defenses: e has defesos los seus.
 E pots manar p̄ manera de senyor
 de mi totes aquelles coses que atu
 en grat seran. Estāt en aquestes ra-
 hors vech la empadriu: e torbale
 que no pogueren mes parlar: e de-
 manale d̄ q̄ parlauen. Respos Ti-
 rant. Dixt ala magestat v̄a li plau
 saber de que parlam: nosaltres par-
 lauē de aq̄sts embaxadors cō hā tē-
 guda tã folla presumpcio en d̄manar
 q̄ la sēyoza princesa sia muller de vn
 perro fill de ca q̄ ha renegat son d̄u
 e sēyor: no renegara ala muller si la
 te: cert senyoza si fara. E com la tin-
 gues en la sua terra: e li dōas mala
 vida qui seria aquell qui la defenes
 ni li pogués ajudar. aquí recorreria
 ni demanaria socors: a sō pare: nou
 poza fer que la sua edat no loy con-
 sent. si la demana ala mare ia molt
 menys que temoz tendra d̄ passar
 la mar tremolosa ab tãta dolor cō
 u. l.

les dones la gosén passar. D'altra part qui poza vedar q' algun turc per força no faça ala voluntat dela excellencia vostra: e per vna seyoza ne perdziem dues. Com pens en a q'istes coses la mia aia ploza gotes de lach: e freda suoz gela tot lo meu cors. e sols lo hoit ofen tāt les mi es ozelles que d'sige ans morir que veure hun cars tan nefandissim de amar mes hun mozo renegat que hun caualler dela sua terra: cosavet gonyosa es daciauāt parlar ne mei sino que desige q' la mia anima fos en lo repos celestial: e lo cors fos en la fossa. Ho tarda la empadzu ab animo sforçat fer principi a hun tal parlar: per dar conort a Tirant.

Capítol clxxx:

Lo conort que la emperadriu fa a Tirant.

Ha causa quis mena injusta: e si dona sen / tencia falsa prest es reuocada. Aqueste em / baradors venen ab la maleia al da / uant: e volrien fer son joch taula: d' / pau fer: e tenir al emperador sos cō / sellas: car yo e ma filla ho tenim de / fer. E qui cōpta sens loste dues vol / tes te a comptar. E perço capitavir / tuos pux yo veig vos conexeu la / raho: e lo que nos deu fer siau vos / de part nostra: e noga qui puga: pe / be que noy sia molt necessari. pero / sim fan despullar la gonella de paci / encia: yo^o assegur als qui mal han / ran consellat: ells ne portaran peni

tencia tal que sera castich a ells: e exē / ple als altres. E si tal cosa se feyaven / drien ala mia memoria mil mane / res d' morir. e la mort seria ami me / noz triga q' la pena dela mort. Car / yo ofesa: he apzes rembre los ho / mens stranyes: perço com tinch l'al / tra filla en straya terra. e d'guda co / sa es ami plozar: pux altre remey / no tinch. E plozant d'menuet: e a / leuja la ira: e denit los meus vils d' / tillen doloroses lagremes en loch / d' dormir. Dexem aquestes rahōs / car no poria parlar sino d' dolor tā / embolicada mi veig. e per ço capita / virtuos la tua caualleria es digna / de altes laors. E yo ans daria ama / filla marit q' fos conegut: e animos / per pobre caualler que fos que dar / la al major senyor del mon qui fos / conart e mesqui. Ho pēse negu que / en ma vida yo la dexas partir de / mi. Caualler vull que sia valētissim / e sapia guanyar: e adquerir honoz / per asi: e per als seus. E de aqll reste / memoria en lo mō cascu sent ne tes / timoni. E per mi james sera rebut / ni mēys per ma filla: si perfet efecte / no porta: E sia fet net de totes les / passades culpes. Seyoza dix la pi / cessa: que val al caualler ardimēt q' / sau no sia. Es veritat q' porten ab si / grā noblea ardimēt e saulesa. po a / tots los grans senyors es mesvtil / saulesa que ardimēt. Car mes en lo / mon son stimats. En aquestes ra / hōs entra lempador: e volgue sa / ber de que parlanen. dix lo capitā: / Senyor aci teni vna q'stio la mes / graciosa q' dies ha yo haja hoit: y / es aq'sta. la seyoza empadzu posa se / blāt demāda: e diu axi q' si ella tenia

hum fill ella estimaria mes q' fos sen
 yorjat de aquell virtuos seyor qui
 en lo mon se fa nomenar ardimen
 que de negun altre. Com sia lo ma
 jor do: e d' major excellencia que na
 tura puga donar. Diu la senyora
 princessa que ardimen es gran sen
 yor: e en lo mō deu e' molt reuerit
 pero que ella te per molt major: e d'
 mes alt grau: e dignitat saulesa que
 ardimen: e que negu no pot negu
 bon fet fer si saui no es. Aquesta es
 la questio d' aquestes dos senyores
 Placia ala magestat vostra decla
 rar quala mante milloz dret. respō
 lemporadoz. Vo noy poria fer bon
 juhi si primer no hohia les parts.
 Per queus prech ma filla que psta
 ment sapia vostra intencio. Ami se
 nyor no es donat de parlar de sem
 blants fets dauant la magestat v'ra
 ni primer que la seyoza emperadriu
 mare: e senyora tant amada per mi
 Diques dix L'emperadriu puix tō
 pare to mana: mostra aci tot lo teu
 saber. Car per aco no mēyscabara
 amor en mi. La Princessa se detin
 gue molt en cortelies ab la mare q'
 novolia dir primer. mas per obeir
 al manament del pare: e dela mare
 no tarda en fer principi a paraules
 de semblant stil.

Capitol. clxxi.

Com la Princessa fauoreix saulesa

Qu'uerles sentencies fo
 ren dels antichs phi
 losofs: qual era lo ma
 jor be de aquest mon
 E foren moguts perço com veyen

que riqueses eren molt estimades: e
 los richs homens erē per aquelles
 molt prosperats: e reuerits. E de a
 quets son virgili: qui feu libzes cō
 se porien riqueses adquerir. E cesar
 que posa tota la sua felicitat en les ri
 quesas d' aquest mon. Altres digue
 ren que caualleria. Car per aquella
 los cauallers animosos adquerien
 honoz: e fama en lo mon: e aconse
 guien victoria de lurs enemichs: e
 feyē molt nobles conqistes d' moltis
 regnes: e terres. E de aquest son lu
 ca que feu libzes d' caualleria: e con
 quista la major part del mon. Ma
 gue ni daltres qui digueren que sa
 lut qui era conseruacio de vida d' la
 quals son galien: qui feu libzes com
 hom pogues hauer salut. E lempa
 doz costanti predecessor vostre qui
 per salut volgue donar lo roma im
 peri. Dague ni daltres qui diguerē
 que lo major be de aquest mon era
 amor: qui feya viure la persona ale
 gra: e graciosa: e li feya exercitar ac
 tes virtuosos: dels quals son ouidi
 q' feu libzes d' amor. E paris q' p ele
 na feu molt honozosos fets. Altres
 diguerē q' bones costūes: car p bōes
 costumes lome d' baxa cōdicio era
 exalcat. Dels quals sō cato q' feu li
 bzes d' bōes costūes. Altres digue
 rē que saulesa: car p saulesa conexia
 hō a deu: e a simateix. E de aqsts sō
 aristotil qui feu libzes d' saulesa. e lo
 rey salamo aqui entre los altres nrē
 seyor sen seyalada gracia: que li tra
 mes lāgel d' set li: cō nrē seyor li atoz
 gava que d' tres gracies que trias la
 q' mes amas: co es saulesa sobre tot
 lo homes del mō: riqsa: e victoria
 de tots los enemichs: y ell elegi sa
 ules.

uiesca. El ágel li dix que havia elegit lo millor. E ab aquesta gracia acó seguí les altres: que fon lo mes sauí e lo mes rich home que sia stat en lo mon de orre de argent: per ço cō sabe fer la pedra dels filosofos. E ab lo grā tresor que tenia aconseguí victoria de tots sos enemichs: e tot aço obtingue per la saúiesca. Aprés pot veure la magestat vostra dels romans qui d'el mon hagueren monarchia: tot p' saúiesca: que altrament noy foren stats bastats. E entre ella seruarē tal costum que negu no podia esser consol ni senador si sauí no era: encara q' fos lo millor caualler del mon. E tant com ella seruaren aquesta pratica dura la lur senyoria. Car tan prest com dexaren saúiesca ey posaren de totes gentes foren p'ntament perduts. Car saúiesca venç les batalles: e lo amoros fa star liberal e conexent. E pot ajustar orre argēt e guardas de fer tota maluestat. E com l'ome es sauí tota lo desligen p' regidor: duch il·l ey: e senyor: ço que no fan per gran ardimēt que tin / ga. Car l'ome qui te ardimēt sens saúiesca es tengut per foll. E ami paz que tot home deu tenir temor dela mort: per ço com es ultimum terribilium passar d' aquesta vida en l'altra. E com l'anima es d'el cors exida. Lo cors resta en gran menyscapte. Per que fas conclusio: que saúiesca vol tant dir com de totes coses senyor. Acabant la p'ncessa de magnificar saúiesca: no tarda la Emperadriu fer p'ncipi a tal parlar.

Capítol. clxxxii.

Com la Emperadriu satisfa al que ha dit la P'ncessa.

Dites voltes se deu que algunes justes causes se perdē per culpa de esser mal raho / des. E per yo no hauer estudiat les liberals arts com ma filla: no puch tan propiament fundar la mia intencio ab dits de filosofos: ni de homens de sciēcia com ella ha fet. Sino que ab natural raho la mia intencio fundare: en forma tal que la magestat d'el senyor emperador: e tots los hoidors serā conexedors d'la mia clara justícia. E dich primerament Que saúiesca no den esser dada als cauallers. Car negu caualler qui sauí sia: no pot fer negun bon fet ho / noros. Car pensa en lo gran perill qui es en les armes: e contēpla totes los inconuenients que seguir sen poden: pert lo ánimo de empēdre res que de honor sia: qui ab perill se haja atenyer: ans es hun gran conart. Per que dich que saúiesca no deu eēt acōparada ab ardimēt. No sabem per aquí si la saúiesca: pera ciutadāns e juristes qui hā a regir les comunitats: e administrar la justícia. Aqstí tals ab la saúiesca treballen cōtinuamēt en fer viure a simateix: e ala popular gent en repos: squiuant tant com poden tota manera de guerra. E de ardimēt se ven calçun dia q' d' poch home fa grā senyor. Segōs se lig de Alexandre qui era poch home: e per ardimēt lo mō tot se yoreja. E Juli cesar q' per ardimēt fō monarca del mon. E no sabs tu ma filla: com per l'ardimēt de ectore de

troyol detingueren deu anys los grechs q̄ no pogueren pendre troya. Queus dire del bon rey artues de lançolot: de tristany: e sobre tots d'aquell strenu caualler galeas qui en companyia d'borg: e perseual: la conquesta del sant greal compliren per lur gran ardiment. E de tots aquests en lo mon non foza seta mencio alguna per sauis que fossen stats sino per lo gran ardiment que tenien. E al caualler q̄ no te ardiment mes li valria la mort que la vida. Per que mostra que mes val ardiment que saulesa: e ab ell nos deu acopar. Car lo saui tostets fuig de alla hon ha perill de mort: e de poca cosa se te per contet: puix ho puga ses negun impediment posseir. E no cura dela mundana gloria p lo pill que sen pot seguir. E lo animos caualler va per lo mon conquistant: e cõporta fam: set: fret: e calor: e trobas en combats de ciutats: viles: e castells qui es cosa molt pillosa. lo saui no fa res de tot aco: ans se guazba del sol en lestiu: e de suar: y en liuern dela serena: e tota la sua vida porta molt arreglada. E si ell ven foch ences en vila: o ciutat plany molt los bès q̄ nos guastè: de guerra no sen alta gens: del temps pren lo millor que pot: elegeix ans lo be que lo mal. e lo caualler animos fa tot lo cõtrari: que tostets treballa en destruir los enemichs: e com mes mal los pot fer ne resta mes content. E per mostrar millor spiccia mira lo valeros Tirant cõ ho ha fet de les grans batalles que ha hagudes: com abaio sfozcat los ha posats tots p terra: ens fa viure en

nostra libertat. E ala magestat del senyor Emperador fa seure ab triupho en la sua imperial cadira: E de tot aco es causa lo sen grã ardiment. Donchs clarament se mostra que ardiment es lo senyor: e saulesa es lo sen conseller. Encara te dire mes p lo gran ardiment que tingue Yhon crist no dubta pèdre mort: e passio en la creu p rebre natura hũana obmetent se la saulesa: per ço com ab aquella se podia molt be scusar dela mort: que poguera reparar lo peccat d'adam en moltes altres maneres: q̄ la sua inmensa saulesa hague ra trobades. Mas per lo gran ardiment que tenia no dubta de batallar ab la mort: per que sabia que morit ell la matria. E lo qui vol aconseguir la gloria de Paradis: li es be mester que tinga cor: e ardiment en batallar contra lo mon: e la carne: contra los sperits malignes qui cõtinuament li donen guerra. E si no te ardiment d' tots acombatre son fet no es res. Mira los martirs satis ab quant animo prengueren corona de martiri: e per ço aconseguirẽ la eterna gloria. Los satis cõfessors foren los sauis qui per alta contemplacio obtingueren la gloria de paradis. Per que clarament pots verer que prou rahons te fetes fundat largament ma intencio si entendre ho volras. E donet licencia que digues tot lo q̄ pugues ni vulles dir en defensio d' tã dret: e mostra tot tã saber. E d' ardiment sia fortalea d' l' sp̄it lo qual lo nr̄e redemptor dñ ih̄us vol que dõar als seus satis apostols p q̄ ab sfozcat aio anassen a picar la santa catolica fe. Axi com se lig en los

ii. iii.

actes dels apostols. p q suplich ala
magestat d mō sēyoz lēpadoz cōve
ja la mia justícia molt clara hīvul /
la donar psta declaracio . no tarda
la pzeissa fer pzeipt a tal resposta.

Capitol dxxxiii.

Replīca que fa la pzeissa ala em
peradriu la mare.

p Elx per dret natural
la rahom força obeir
los manaments dela
excellencia vostra dī
re mon parer de mon poch auisat
stil pzotestant com a mare: e sēyoza
aquī ame sobze totes les coses del
mon dmanant venja: e perdo: si ab
mes paraules dire alguna cosa que
sia cōtra lo gentil stil dela altra vza
E p no fatigar les ozelles dels hoy
dozs deles infructuoses paraules q
han oides: abzeuiare lo efecte del q
vull dir: per que clarament sia vist:
qui haura milloz sabuda fundar la
sua intencio. E dīre pzimer de A/
lexandre que la excellēcia vostra al
legat ha dient que poch era mas q
per ardiment lo mō conquista. par
lant ab deguda reuerencia no fon
axi. ans li feu senyorejar lo mon. A
ristotil ab saulesa: p que li consella q
fes cremar tot lo q los seus hauien
guanyat: per que tinguessen volun
tat de mes guanyar ne: e no stigues
se ociosos: e q les armes haguessē a
seguir . de cesar vos dīre quī gran se
nyoz fon en lo mon: e tot ho acon
seguī ab saulesa: e com se veu molt
poderos: e sublimat en grā honoz:
e riquesa dīconeques regint ab cru

elbat strema: e los seus lo feren ma
tar . Dels altres nous ne vull dir
mes. E per ço com la magestat vos
tra ha dīt que lo saul d poch se te p
content: per ço la diuina bondat de
nostre senyoz li ha dat natural sēt /
ment en conexer mal: y be: quī expī
sament nos mana q no vullam res
guanyar injustament. E lo quī saul
es molt be sen guarda . Empero la
saulesa te dos sēys la hu es tēpozal
laltre spiritual. Lo seny spītual sola
ment nos dūssa quens guardem d
peccar: e q seruem los manaments
d dū: e que cregā en los .xij. articles
dela santa se catolica: e que façā sme
na d nostres peccats en aquest mō
durant la nostra vida: ab confessio
contricció: e satisfaccio: e fent penitē
cia de aquelles: e tot aço fa lo quī es
saul. Lo seny tempozal es que hom
cōega a simateix: e saber lo que hō
es tengut de fer. E legir lībres de a
quella quī mes saulament: e virtuo
sa han vīcut en lo mon: per quela
pugā imitar. car del hōe saul se pot
be dīre: que es per aregir tot lo mon
e lome animos no sab altra cosa fer
sino morir cō adelesperat. Mas ve
jam cō nostre senyoz vingue en lo
mon si loy feu venir ardiment: be se
ria foll quī tal cosa creya . Car per
tots los theolechs es determenat
q la sua immēsa saulesa loy feu venir
conexet q puix natura humana era
pduba p lo peccat de nrē pare abā
e que nos podia reparar si ell noy
venia sent vnto dela diuinitat ab la
humanitat. E per ço com bona e /
ra staba causa dela perdiccio de na /
tura humana . La immēsa saulesa

O nostre senyor deu: dispensa que la
 reparacio fos feta per dona per ell
 peleta tal que fos sens macula o al
 gu peccat actual: mortal: venial: ni
 original. E en lo verge ventre de a
 quella volgue pedre humana carn
 e prengue mort: e passio en l'arbre o
 la vera creu: per donar a nosaltres
 la eterna vida. Per que clarament
 se mostra que ardimient no hague
 ra bastat en fer hui tan gran fet. car
 sabut es que saulesa es do o natura
 e sta en lo enteniment qui es lo ma
 jor senyor o tots: e mes noble. E ar
 dimient sta dins lo cor: e si gens lo
 tocan prestament se mor: e lo cors
 es perdut: per que li deuen dar per
 curador a saulesa q'l guarde de tot
 mal. E qui souint via de ardimient
 poca es la sua vida: e tostemps sera
 subjugat a les miseries: e penes de a
 quest mo. Car de mal principi: bo
 na fi no s'espera. E la excellencia vos
 tra sia en recort daciuant que ne
 gu no pot atenyer la gloria de para
 dis sino p saulesa. Per que suplich
 ala magestat de aquell magnanim
 pare e senyor meu: que no vulla ha
 uer sguart al meu poch auisat ente
 dre en no hauer be sabuda rahonar
 la mia justicia: com de simatexa es
 ja rahonada per esser ta clara. Pla
 gueré al vell Emperador les auisa
 des paraules o la filla que haura ra
 honat. E fo manifest quant lo gen
 til fil la justicia mes clara. No
 tarda la Emperadriu en fer princi
 pi a hui tal parlar.

Capitol. clxxiii.

Replica la Emperadriu responnent
 a la filla.

Del virtutis la con
 liberacio mires ven
 ras com sol ardimient
 es aquell quil conser
 ua: lo qual sia perdut: en poch teps
 lo mon tot se perdria: caminant en
 total destruccio. Lo sia cert que ar
 dimient sia o major excellencia q sa
 ulesate vols sforçar de sostenir cau
 sa la perduda. E perço com est de
 poca edat: e lo saber not acompa
 nya en tal meneg: dar to he a sentie
 pus clarament. Com saulesa en la
 testa sta: e ardimient en lo cor. E per
 ço dien los naturals filosofos que
 lo cor es lo mes noble membre o
 cors: e tots los altres membres fo
 aell subjectes: e li son obediets atot
 lo que lo cor los mana. E negu al
 tre membre no pot res fer p li: sino
 tant com lo cor vol. E totes les vir
 tuts que lo cors posseyr pot: han
 de hauer principi del cor. Don se
 mostra clarament que ell es lo seyor
 E si la persona te ges de enuig psta
 ment se coneix en la vista: segons lo
 cor sta. E si lo cor dorm los altres
 mebres nos mouen: ni tenen gens o
 sentimient. Per que be par clarament
 que lo cors es senyor de tots los al
 tres mebres. Ara pots veure com
 he be prouat ab natural rahon que
 lo cor es o cors senyor: axi com es
 ardimient de saulesa. E com la diui
 na prouidencia crea lome: lo cor li
 posa en mig o cors: p q fos milloz
 guardat. Axí com vn Rey es po
 sat en mig dels seus com volen do
 nar batalla: p q los enemichs no
 li pugué da fer. perço lo guardé ab
 gran sforç: e diligencia. Car lo seu da
 o tots seria. E p q diu lo vulgar q
 u. lll.

ardimēt es cap:epzicp de totesvir
ruts. car altramēt lome no seria res
stimat. ¶ Per quem par q̄ haja prou
dit: e copiosamēt prouat tot lo que
dit si pozia. e sens ardimēt nos pot
atenyer la glozia de paradís: ne cō
quistar lo mon. E fas si suplicant a
la magestat del senyoz emperadoz
quey vulla donar la sua definitua
sentēcia. No tarda lo magnaním
emperadoz en fer semblāt resposta

Capitol clxxxv.

La resposta que L'emperadoz feu
ala Emperadriu: e ala Princesa.

Sab les nostres ente
nebrades penes: e ab
lo enfuscat entendre
fals stimat: tāt com
nostra voluntat empēy. prejudicāt
laltitut de nostra cōdicio humana
dexant la infinita si del sobiran be.
E legint en les creatures humanes
egualment ō nostres miseries la vl
tima benauenturança: fent contra
la regla ō natural talho quins mos
tra la si de les coses rahonables: e q̄
son de mes valua: que les coses que
a elles se guarden. E per que la ve
ritat milloz se mire ab bon cōsell la
questio vostra sera justament deter
menada. ¶ Per be que al parer meu
neguna de vosaltres no fretura de
aduocat: ni de procuzadoz en ōfen
dre la vostra causa. com aquella sia
stada molt ben rahonada: no oblī
dāt vos hi res p̄ a dir. e p̄ q̄ cascūa ō
vosaltres desija obtenir la sua inten
cio ō ma siau acti p̄ hoir la snia: e yo

haure hagut consell de cauallers: e
de doctozs. e sens fer fauoz a negūa
de les parts justament li declarara
L'emperadoz ixque de aquella cam
bra: e entra sen en vna altra: e aple
ga consell de cauallers: e de juristes
E hague en lo consell de grans al
tercacions: que molta teniē la part
de ardimēt. Los altres de sauiēsa
e aqui disputaren molt: e nos podiē
concordar. Ala si l'emperadoz sen
ana ab les mes vens: e feu ordenar
la sentēcia. Elēdema ala hora assig
nada L'emperadoz fon en la gran
sala ab totes les dames: e asseyt en
la imperial cadira. La emperadriu
se assigue al seu costat: e la princesa
dauant ella: e tots los barons no
bles: e Cauallers se assigueren per
que hoysien milloz la sentēcia que
tenia de publicar. Com tots foren
asseyt: e posat scilēct. L'emperadoz
mana al seu cāceller major que pu
blicar la sentēcia. lo canceller se leua
e dona del genoll en terra: e comen
ça a publicar la sentencia qui era ōl
tenoz seguent.

Capitol clxxxvi.

La sentēcia que L'emperadoz ma
na publicar.

No ō aquell qui es
infinit pare: fill: e sant
spirit verdader ō en
trinitat pfeta. Nos
enrich p̄ la diuina grā emperadoz
de cōtestinoble: e ō tot limpi grech
Elsta vna questio quis mena entre

la excellent : e molt cara muller nra
la Emperadriu de vna part : e la ex
celia molt amada filla nostra la pri
cessa. Aistes les allegacions per cal
cuna deles parts fetes : e molt be ra
honades : e defeses : hauent deu da
uant los nostres vlls : e la pfa eleua
da en fer dret juhi ab concordia ola
maior part del nostre sacre consell .
No hauet sguart ala molta amor
que a cascua deles parts portā : sino
sol ala recta justicia : e donar lo dret
agnis pertany. E attinent : e conside
rat que saulesa es lo mes alt do que
deu : e natura poden donar ala crea
tura humana : e de maior perfeccio
e noblea. E de aquella totes les vir
tuts que lo cors pot possehir prenē
principi : e fonament : e sens aquella
no son rea. Axi com lo sol de qui p
nē lum totes los planets : e les steles
e illumina tot lo mon. Axi es saule
sa que senyoria totes les virtuts : e
resplandeix per tot lo mon : per que
es dit grā sēyoz . empo necessitat es
gran al home que tinga ardimēt :
e si non te no deu esser res stimat. E
per ço ardimēt ōu esser agrauat
aptes de saulesa. E per semblant di
en quel saui no deu esser res stimat
si ardimēt no te. Car deuen esser /
com agermanis. E per ço lo caualler
qui es saui : e animos es complit de
la gracia de caualleria : e li deu esser
feta grandissima honoz : e deu esser
posat en real cadira si virtuosament
viu. E liberal es lo caualler qui ardi
ment amā. E per ço son Pompeu
de batalles vencedoz. Pero com /
los dos son complidament en hun
caualler qualseuol que sia en aquest
pertany de hauer senyoria : o digni

tat la maloz del mon. E per ço ōcla
ram : e sentenciā que la emperadriu
qui mante ardimēt sia tenguda da
ciauant de dir grā be de saulesa. En
cara li manam que en qualseuulla /
loch que sia hon se parle de saulesa
e ō ardimēt : done la honoz primer
a saulesa pux la te : e queu diga ō bō
cor sens passio ne mala voluntat . e
que entre mare : e filla noy reste jni
quitat alguna : sino axi com ō mare
a filla fer se deu. Publicada que son
la sentēcia loare la les parts. E tots
los que la hoyren donaren grans
laors al Emperadoz com haura tā
rectament judicat. E dguere aquell
exemple vulgar qui diu : que de bon
fruyt ix bon fruyter : e de virtuos ca
ualler juhi verdader. En la publica
cio de aquesta sentencia se trobaren
los embaxadozs del solda : e lo grā
Laramany : e lo Rey dela sobirana
india. E lemperadoz tingue consell
ab lo seu capita e ab altres cauallers
E son deliberat que fos feta vna /
gran festa : e apres que tornassen la
resposta als embaxadozs per que se
poguessen tornar . e lemperadoz ne
dona carrech a Tirant que ell ho
ordenas tot axi darmes com de dā
ces : e altres coses. E Tirant ho ac
cepta per que no podia lo contrari
fer : sino lo que dell se pertanyia. Fō
feta crida per al quinzen dia . Com
Stephania veu que tots los grās
senyozs eren venguts per sguart de
les treues : e lo grā conestable nove
nia scriui l'vna letra qui en efecte cō
tenia semblants paraules.

Capitol. clxxvii

Letra trameta per Stephanía al
gran Lonestable.

h Auer trencada la fe /
no profita als caual /
lers car. aquell loch ó
mana les penes de des-
lealtat maiorment cō
algu ofen amor. Etu has ofesa amí
per ço com me prometist que molt
prestament series amí toznat. E al
desleale trencadoz de fe: hun defalt
li basta. e qui loy perdona aparelles
de perdonar lin molts. E set ben /
dit menoz pes ha en tu que en la su-
biranesa dela aresta. E tems tu que
yo no sia de tantavalua que no per-
tanga atu. E que yo no sia digna ól
matrimoni teu. Ho se per quina ra-
ho stas de no venir amí. E si per ué-
tura noua amor abraça lo teu coll:
e abraços: sia yo si dela nostra amor.
O deu muyra yo ans que sia ofesa
per tan criminos adulteri. E la mia
mort sia primera q' tal culpa sia tua
E no dich yo les coses desus dites
per que hages dat amí senyal de
sdeuentdoza dolor: ni que yo sia /
coneguda per nouella fama. Mas
tem totes aquestes coses. Car qui
es aquell qui ha amat segurament
Ealcuna error comou egualment
ansies. E tu ses per manera que des-
troexques atos enemichs: mas no
ata sposada. Car mon delit en be: o
en mal ses conuertit. E la tua perso-
na sostendra tante dans ab tanta /
perdua de ta honoz. Mas daltra
mes justa scusa per al què has ofesa
Los fets enuetosos dela mia prof-
pera fortuna. E la speranza de be: e
temoz ó mal me fa creure abesvna

cosa abes altra. e la mia ma feta fla-
ca per scriure jau en la mia falda.

Capitol. dxxxviii.

Resposta feta p lo Lonestable ala
lettra de Stephanía.

s Y fos mort vírquera
ab inclita fama quití
de crimínosa infamia
la qual mes maliciosa
que vera li has posat nom. E tāt ó
manes guardo dela strema dolor q'
tos mals te spera. Lo qual no basta
lo preu dela mia trista persona. Car
la tua bellea te fa merexer encara de
s'amant no tan solamēt es raho sies
amada mas com a saneta de oracio
merex la tua persona esser adozada
sols aquest pensamēt me forçara res-
pondre ata letra. Si creus les mief
mans stiquen segures en l'exercici ó
les armes lo terme de mon scrit cre-
ya que dela gloria que de ma letra
atenyeries te faria descobrir lo que
per amor es raho tinges celat. E
sens dubte aconseguiria terme ma-
atribulada vida: si amor aduocant
la part mia nō fes clarament veure
la tua letra esser merexedoza de res-
posta psta: sols p restaurar ta vida e
fugir al mon. vols quet diga la mia
pela sta ferma en la sua duocio: e no
hages altre pensamēt de mi yo po-
gues amar altra sino atu. Recordā
aqla orrera nit que tu e yo erem en
lo lit entrauen los raigs dela luna e
tu pñat fos lo dia ó yes en manera
de querella: e moguen te apietat los
grās jamechs: e dolorosos sospirs
dela mesquina de stefania: e no vul

les mostrar tanta jra ala força d'l teu grā poder dona loch a stefania que repose hū poch ab diafeb⁹. E mes deyes o quant me tēdrā yo p bona uēturada si yo sabes lart magica q̄ es alta sciencia dels magichs en la qual hā poder de fer tomar del dia nit mas yo so cōtent del delitos pre mi q̄virtut ab si porta. e deço que la tua letra demana fag si temēt la tar da de mon scriure no metes en pill ta persona.

Capitol. clxxxviii.

Les grās festes que lēpadoz feu fer p amor dels embaxadors d'l solda

Esta la letra la dona al seu dōr q̄ lay hania por tada dient li: amich di gues ata senyora p lo carrech grā q̄ de aq̄st afere tñch no es en libertat mia po der los lepar sēs manamēt d' supioz po passada la festa quel seyoz empa doz fa yo fare mō poder de esser hī E p mi besar li has les mās ala qui ea en virtuts complida. e aps ala se yora de qui so. Aq̄ll ps sō comiat: e tēch son dret camī enuers la ciutat d' cōtestinoble. Lō aq̄ll son aplegat dis lo palau troba en la cābza a ste fania ab la pñessa agrās rahōs. E cō p elles son vist aq̄lla aq̄ tocana lo pmi d' tal mester leuas pñtamēt e ab cara molt alegra li dix: q̄ es de aq̄ll q̄ te la mia pñsa subjugada atota savo lūtat. e aq̄ll sēs respōdre res ana alla hō era la pñessa e besa li la ma apf gtras enuers stefania e feu lo seblat e dōa li la letra q̄ portana e cō aq̄lla la tēch en ses mās alça la enuers lo cel en senyal de oferta: apres legida

la letra elles abduys haguerē mol tes rahōs aq̄lla dolēt se cō lo conel table no seria allī en aq̄lles festes p go cō lēscuder descobri la veritat de la sua ficta e temerosa vēguda. ven gut lo dia dela festa lo Conestable/ vēch a vna legua d'la ciutat molt se cret e allī se atura fins alēdema. ste fania en d'gū cas no volia anar ala festa puix noy era lo q̄ ella amana e la pñessa lan prega molt diēt que si ella noy anana tā poch si jria e to tes les festes se d'fiorbariē entāt que a stefania li son forçat de anar. aps les misses dites ab molt grā sirimo nia anarē al mercat lo qual trobarē tot cubert alt e baix de draps de la na blāchs everts e morats. e p les parets draps d' raç ab les figures to tes frāceses. e tot alētozn d' d'it mer cat hania taules meles: e lo talē del Empadoz era molt rich e molt po rāt tot al entozn d' draps d' brocat e lēpadoz se sigue en mig. e los emba xadors prop dell. alt al cap dela tau la seya la Empadzu ab sa filla: e lo grā caramāy e lo rey dela subirana jndia mēlauē baix en terra p go cō e rē pñonera. Les dōzelles e totes les dones de honoz seye ala pt dzeta: e totes quātes dones d'la ciutat voliē mēlar ho podiē be fer. stefania seya acap de taula e les altres aps della. tots los duchs e grās seyozs seye a la pt sinesttra. haviē parat. .xxiij. ti nells tots plēs doz e dargēt. en lo p mer tiell forē meles totes les reliq̄es dela ciutat en lo segon tot loz deles sglesies. aps veniē. .x. tinells tots plēs de cabagos e paners grās de tot lo tresor del empadoz tota d' moneba doz. e aps veniē les copes doz. veniē

aþs tots los plats e salers: aþs les
 fues joyes aþs d'oro l'argent q'era d'
 pichers e salers d'aurats. Lo que e
 ra blanch tot anava p' les taules: e d'
 tot aço foren plens los .xxiiij. tinells. la
 moneda blanca tota stava en còques
 danall los tiells. en cascū tinell guar
 danē .iiij. cavallers ab robes de bro
 cat rosegant p' terra e cascu d' aq'sta
 ab vna verga d'argēt en la ma. grā
 fō la riquesa q' aquell jorn lo Empa
 dor mostra. en mig d'les taules hō
 mētauen hanta rēch d' jūyer. aquell
 dia erē taulegers lo capita e lo duch
 de pa e lo duch de sinopoli. Dētre
 quel empador se dinava aquells ju
 nyē. primeramēt isque lo duch de
 pa: portava paramēts de brocat doz
 tots bla⁹. lo duch de sinopoli porta
 va los paramēts de brocat vert y
 burell mitadats. tirāt aporava hū
 paramēts d' vellut vert tots cuberts
 de ducats q' pētauen tā grās que cas
 cū ducat d' aquell valia .xxx. ducats
 dels altres. Los quals paramēts e
 re de grā stima. tirāt hū dia venint
 ala porta d'la cābra d'la p'cessa tro
 ba a plaer d' mauida: e d' mana li que
 feya la senyora p'ncessa. E ella res
 ponēt dix. Ely en beneyt p' queu vo
 leu vos saber que fa ma seyoza. si fos
 sen vègut mes p'st en lo lit la hague
 ren trobada. E si vos la hagueu
 vista axi cō yo: La v'ra aia s'iguera
 en glia p'durable. e aquella cosa que
 es amada quāt mes se veu mes se
 d'ita. E p'ço yo crech que molt ma
 for delit porta lo mirar que no fa lo
 pēsar. entran si v'leu car ja la troba
 reu vestida ab sō bzal: grataf lo cap
 e p'uen li los talons. puix lo temps
 se alegra e dels nres desigs alegre ja

d'ici se demost'ra: p' sēmb'lat nos alē
 grā totes. E p' ço⁹ vull rasonar del
 meu sdeuenidor desig: p' que no ve
 ab vos lo meu ypolit. Car ab vlla
 de dolorosa pensa souint lo veig.
 cosa es molt dura de pēsar: e dolch
 me d'ins mi mateixa: p' ço que negū
 be p'st se deu p' sdeuenidor lexar. ne
 tā poch pēdre mal p' sdeuenidor be
 Dōzella dix tirāt yo⁹ p'ch p' gētilea
 me vullau dir ab tota veritat si la se
 yoza empadriu mala soit la hauria
 d'ins portada o altra p'sona de q' yo
 mata arecelar. E p'ço vos dema cō
 sell e ajuda e no es neguna denegar
 lō d'ga. Yo ala senyora v'ra dix pla
 er d' mauida no diria vna cosa p' al
 tra: car equal seria en los dos lo car
 rech: v'ra marce p' venir: e yo p' d'rat
 vos entrar. e yo be se que la p'cessa
 no vol que l'amo: que vos li portau
 sia sens algū merit. E p'ço cōvos co
 nech apetit gran dela cosa desijada
 volria⁹ h' poder ajudar. Car q' desij
 ja: e no pot lo seu desig cōplir sta en
 pena. e negūa cosa no es mes lauge
 ra de p'dre que aquella la qual s'pan
 ga mes avant no p'met tornar. La
 noza tirāt entra d'ins la cābra: e tro
 ba la p'ncessa que tenia los se⁹ dau
 rats cabells enbolcats en la ma. cō
 ella lo veu li dix: qui dret vos ha do
 nat que entreu aci. E aquest carrech
 no es couinēt n' es donat atu de en
 trar en la mia cābra sens licēcia mia
 Car si l'empador ho sab: de deslealtat
 te podrā incriminar. p'rech te que ten
 vages. Car cōtinuamēt tremolē lo
 me⁹ p'te de recel temeros. E tirant
 no cura d'les paraules dela p'cessa
 sino que sacosta enuers ella: e p's la
 en los braços: e besa la moltes vega

de los pits los vlls e la boca. e les dō
 zelles cō veyē que **T**irant axi juga
 ua ab la senyora totes stauen ala co
 minal : po cō ell li posaua la ma dī
 la falda totes eren en la ajuda. e stāt
 en aq̄ts jochs e burles sentiren que
 la empadriu venia ala cābra d̄ la fil
 la p veure q̄ feya: e ab los jochs no
 la sentirē fins que fon ala porta dela
 cābra. p̄stamēt **T**irāt se lāsa stes p
 terra e lāgarē li roba dēss̄: e la p̄cel
 la segues dainūt ell stauas p̄tināt.
E la empadriu segues al seu costat
 no falli molt nos segūe sobre lo cap
 d̄ **T**irāt. sab deu ab quina temor d̄
 vergonya en aquell cara tirāt staua
 ab tal cōgora stigne p bon spay que
 parlarē deles festes ques deuen fer
 fins que vech vna dōzella ab les o
 res. **L**auora la empadriu se leua: e
 apartas al cap dela cābra: e p̄ se a
 dir ses ores. la p̄cessa nos mogue
 gēs d̄ allī p dubte que la empadriu
 nol ves. **E** la p̄cessa se fō p̄tina
 da posa la ma dauall la roba: e pen
 tinua a **T**irant. **E** ell ades ades li
 besana la ma e li p̄enta la pinta. **E**
 stāt en tal cōgora totes les dōzelles
 se posarē dauāt la **E**mpadriu. **E** la
 uora sens fer molta remoz **T**irāt se
 leua e ana sen ab la pinta que la p̄
 cessa li dona. **E** fon fora dela cam
 bra p̄sant que ja fos en loch segue
 que p negu no seria vist. **E**len ventr
 al **E**mpador ab hū cābret que veni
 en d̄etamēt ala cābra dela p̄cessa.
E d̄ tirāt los veu ventr no les tigue
 totes vehēt los v̄tr p vna grā sala
Tirāt no hauēt altre remey tozma
 sen cuytat ala cābra dela p̄cessa e
 dix li senyora qm̄ remey dareu en
 ma p̄sona que lēpador v̄cay trista

dix la p̄cessa extm d̄ hū mal e bo
 nam en altre p̄jor: yo be⁹ ho deya.
Ear vos veniu tostemps a hores
 indispostes. **P**restamēt feu posar a
 les dōzelles dauant la empadriu: y
 ell ab suaus passos lo posaren dīna
 vnaltra cambra: e posaren li molta
 motalafa d̄ss̄: p̄q̄o que si lempera
 dor hī entras axi com feya moltes
 voltes que nol ves. **E** d̄ lempador
 fō en la cambra troba ala filla ques
 volia ligar stigue allī fins que fon li
 gada e la emperadriu hague d̄tes
 ses ores: e les donzelles se foren to
 tes abillades. **L**a emperadriu se po
 sa primera e totes les altres la segui
 ren. **E**om foren ala porta dela cam
 bra: la p̄cessa demana los se⁹ guāt
 e dix yols he stoiats en loch que ne
 guna de vosaltres nou sab. **E**lla/
 tozma entrar dīna la cābra hō tirāt
 era e feu li leuar la roba que dainūt
 rentia. **E** ell dona hū gran salt: e p̄
 la p̄cessa en los braços: e portaua
 la ballāt p la cambra e besāt la mol
 tes vegades e dix li. **O** quāta bellea
 ab tanta p̄fēc̄io james viu en don
 zella del mon. **L**a magestat vostra
 passa totes quātes sō de saber e grā
 discrecio. **E**ar certamēt ara no tich
 admiracio si lo mozo solda vos de
 sia tenir en sos braços. atu engana
 lo parer dix la p̄cessa: **E**ar yo no
 so tan alta en p̄fēc̄io cō tu dī⁹: sino
 que bona voluntat to fa d̄ir. **E**ar la
 cosa quāt mes se ama mes se desija
 amar p be que sia vestida dun negre
 vestiment lora honest vel so ligada
E aquella flama que als tene vlls d̄
 mī resplandeix es amor. **E**ar p la v̄s
 ta lo v̄rtuos se contenta. **E** p̄q̄o yot
 fare dar gloria honoz e fama. **E** si a

go not basta e non seras content tu
 seras fet home ses recozt : e mes cru
 el que lempadoz nero. belam : e lexa
 anar car lempadoz mesta sperant. Ti
 rant noy pogue satisfier sino que les
 donzelles li tenten les mans per les
 burles: e jochs que li feya p que no
 la desligas. E com ven que sen ana
 na e ab les mäs no la podia tocar a
 larga la cama : e posa lay dauall les
 faldes : e ab la sabata toqua li en lo
 loch vedat: e la sua cama posa dins
 les sues cures. Lauozs la prínçessa
 coxret ixque dela cambra : e ana hõ
 era lempadoz. E la vinda reposada
 trague a Tirant p la porta del ort
 Com Tirant son en la posada del
 calsas les calses e sabates : e aquella
 calsa: e sabata ab que hauiä rocat a
 la prínçessa danall les faldes feu la /
 molt ricament bñdar e son stimat
 lo quey posa ço es ples robins: e di
 amants passats. xxv milia ducats : e
 lo dia del rench se calsa la calsa : e la
 sabata. e tots quants hi hauiä que
 veyen seblant cosa stauē admirats
 dela gran singularitat deles pedres
 fines quey hauiä ne tan rica saba
 ta de cyro no era stada vista. E en
 aqlla cama no portaua arnes negu
 sino en la sinistra e paria star molt
 be. Per cimera portaua damunt lo
 elmet quatre pilars doz lo sanct gre
 al fet amañera daquell que Daleas
 lo bon canaller conquista. Sobre
 lo sät greal staua la pinta que la pri
 cessa li hauiä dada ab hñ mot quey
 hauiä e qui legir ho sabia õya. Ho
 ha virtut que en ella no sia: e axi trã
 aquell dia. En mig del rench hauiä
 hñ grã cadafal tot cubert de draps
 de brocat: e enmig stana vna gran

cabtra molt riquament guarnida: e
 per mig tenia hun pern que la cati
 ra se podia voltar entorn. e alt seya
 la santa sibilla molt riquament abil
 laba que mostraua en si gran mag
 nificencia. E continuament atotes
 parts se vogia. e baix al peu dela ca
 dra seyen totes les deesses ab les ca
 res cubertes: perço que en lo passat
 temps deyen los gentils que erē co
 slos celestials. entorn deles deesses
 seyen totes les dones qui be hauiē
 amat. Axí com son la Reyna gne
 bra qui a lançalot ama. La Reyna
 ysolda a Tristany. E la Reyna pe
 nolope qui avlises ama. E elena a /
 Paris. Brisleyda a Achilles. Me
 dea a Jason. La Reyna Eido a /
 Eneas. de Yamira a Hercules. Abdi
 ana a Teseu. e la Reyna phedra re
 queri a Ypolit son fillastre. e moltes
 altres ni hauiä q seria fatiga de no
 menar les que en la fi õ lurs amorē
 foren decebudes p los enamorats.
 Axí com feu Jason qui decebe y õi
 trobi la gentil persona de Medea. e
 axí cox feu Teseu Abdi ana trague
 la dela casa del Rey son pare: e por
 tāt la p la mar dexala en vna jlla de
 serta: e allí fina sa dolorosa vida. E
 de tals cox aquestes que dit vos he
 ni hauiä moltes. E cascūa tenia hñ
 agots en la ma. E lo caualler qui sof
 derrocat de dret encontre : e mes p
 terra portauen lo al cadafal. E la sa
 nta Sibilla donaua li sentencia de
 mort dient puix hauiä defraudat a
 moze tot son poder: les altres do
 nes: e deesses agenollauen se danāt
 la Sibilla: e recaptauē li gracia que
 no moria. Mas que la sentencia sof
 mudada en agots. Ella atorgāt als

prechs de tantes senyores: d'arma
 uen lo caualler dauant tot hom. E
 apres dauen li de grans açots. E a
 xi feyen denallar del cadafal enter
 ra: en tal manera cascu qui p terra e
 ra mes haura semblât guardo. lo s
 taulegers iqueren al rench ans ôl
 dia. E no dexauen junyer anegu/
 qui no portas paraments de seda o
 de brocat o de chapia. Loz lempa
 doz mana fer aquestes festes: e lo/
 cōestable ho sabe posas molt singu
 larment en orde. E estant Lempa
 doz en lo milloz de son mêtat entra
 per la grâ plaça lo conestable en la
 forma que dire. Ell portana los pa
 mêts de dos colozs la vna pt era ô
 brocat sobre brocat carmesí. l'altra
 mitat era de domas mozat: e lo do
 mas era brodat de garbes ô dacça
 e totes les spiques eren de grosses/
 perles brodades: e les canyes eren
 totes doz. Aqueste paraments erē
 molt vistosos e molt ríchs. Lo elm
 portana cubert de aquell drap ma
 teix. E sobre l'elm portana hū capell
 de feltre tot brodat de moltes ples
 e doz si quey haura: ab spasa seynta
 be mostraua venir de camí. Porta
 ua .xxx. gentils homens en la cōpa
 nyia tots ab mâtos de carmesí. los
 vns eren de marts gebelins forrats
 e los altres de erminis. E deu cana
 llers que ab ell veniē tots ab robes
 de brocat. E tots ananē ab les cares
 cubertes ab capirons de canalcar: e
 per aquest orde mateix anauen. vi.
 trompetes que portana. E dauant
 lo conestable anaua vna donzella
 riquament abillada ab vna cadena
 d'argent que la hun cap portana en

la ma. E laltre stana ligat al coll del
 grâ conestable. E mes portana .xij.
 adzembles totes ab les albardes cu
 bertes de carmesí e les singles totes
 de parches de seda. La vna adzem
 bla portana lo seu lit. l'altra portana
 vna lança grossa de brocat cuberta.
 E de aquestes lances ne portaua sis: e
 cascuna lança anaua en la adzēbla.
 En tal forma entra ab totes les .xij
 adzembles que cascūa portana ôla
 sua roba. E feu la volta p lo rench.
 Com son dauant L'emperador feu
 li molt gran reuerencia: e passa per
 tots los stats: e cascū stat ell saluda
 Com l'emperador veu que tots ve
 nien ab les cares cubertes: trames
 ademanar qui era lo caualler qui tã
 pōpos venia. e als qui fō demanat
 respos axí com los era stat manat.
 Aquest es hun caualler de ventura
 e non pogueren mes saber. Dix Lē
 perador putx nos vol nomenar ell
 mostra esser be presoner com ab ca
 dena lo porta donzella: ell certamēt
 deu esser presoner de amor. Vses:
 toznay e demana ala donzella qna
 amor lo ha axí apresonat. E si not
 vol dir son nom ell porta hun scrit
 en l'escut veges si es allí son nom. lo
 cambzer del Emperador ana cuy/
 tat e feu son manament. La donze
 lla li respos: lo dan: e la preso ô aqst
 caualler ha fet donzella verge: E cō
 sentint ala voluntat sua lo ha subin
 gat en la forma que veheu. E mes
 no li dix. e aqll tozna la resposta: e lē
 pador dix: obra es de cauallers que
 moltes voltes amē: e no son amats
 E cascu es desijos ôffer en la prime
 ra edat per be que de mí tot repos

les apartat. E quasi no men recozt
sino dela temerosa vida. Diques ha
lest en aquell seut qui no es romput
ni mēys temut. Senyoz respos lo
cambzer yo le ben lest vna: e moltes
voltes hi es scrit en lengua span yo
la: o en frāces: e diu. Mal aia amor
qui lam feu abellir: sino li fas o mē
dolors sentir. En aço lo conestable
era ja al cap ol rench ab la lança en
la cura. E demana ab qui junyia fō
li dit que ab lo duch o sinopoli. La
hu ana deuers laltre: e ferē de bella
encontres. La cinquena carrera: lo
gran conestable lencontra tan bra
uament que dela sella lo feu sortir.
E de allí lo portaren al cadafal de
la santa Sibilla: e prestament son
desarmat: e molt be agotat: per les
dones qui erē stades desconeguds
de amor per los falsos enamorats.
Com tota la sirimonia son feta: toz
na a junyer ab lo duch de Pera. E
com foren ala deena carrera: lo Co
nestable lo encontra en mig ola vi
sera y traguel de seny: E a ell e al ca
uall mes per terra. Quin home es
aquest dix Tirant o mala ventura
que axi ha derrocats mos singulars
amichs feu se posar pstantment lelm
al cap: e puia acauall: e posas al cap
del rench ab vna grossa lāça que de
mana. E en aquell spay que ell se po
sa apunt portaren lo duch coz son
tozmat en son recozt al cadafal dela
santa Sibilla: e feren dell coz haviē
fet del altre. Lo conestable dix que
no volia mes junyer: per ço com sa
be que Tirant era al cap del rench
E los jutges digueren que forçada
ment tenia de complir les .xij. carre

res axi coz era stat ordenat. Les da
meas: e tots los ol mercat reyē molt
com aquell caualler no conegut axi
havia derrocats los dos Duchs.
Dix L'emperador sperau hū poch
que poca marauella sera sino derro
ca lo capita nostre. No fara dir la
princesa q la trinitat lancta lo guar
dara de tal inconuenient. E si dell
trau lo cabal: be li pozā dir caualler
de bona ventura. Respos lo empe
rador per mon deu yo non he vist
en mon temps en deu carreres der
rocar dos duchs. ni venir axi be en
orde com aquest caualler ha fet. E
a mes stime les adzembles com les
albardes son dms e dfora cubertes
de seda: e les cobze adzēbles de bro
cat. Aço no pertany a caualler qui
del meu imperi sia: sino a Rey: o fill
de aquell: e perço desig saber don es
Car dubtem sa que no sen vaia per
no coxer maluolença ab aquella q
ha mesos per terra. E mana qpos
Donzelles de inestimable bellea: e
molt ben abillades que de part ola
princesa anassen al caualler: e quel
pregassen de part sua que lo leu noz
volgues dir p q era molt deshat. res
pos lo conestable: si algū carrech ne
reporre pēse la magestat sua q les co
ses o grā stima no ab poch carrech
se lexē atēyer. mas per q no pareguē
vanes les mies paules yo so ol vlti
ponēt poden dir ala seyoza princesa
ab aqsta resposta les dōzelles se toz
narē e ferē lur relacio. al conestable
fō forçat de junyer ab tirāt. la hu ana
dners laltre: e lo conestable posas la
lāça en lo rest e porta la tostēps altra
Lo Tirant lo ven axi venir alça la

sua lança: e nol volgue encontrar.
 E tirant ab molta malenconia /
 dix per que laltre li guardaua corte-
 sia sin feya per que era capita q̄ nou
 fes gens per tal raho: lino q̄ junyís
 e fes tot lo que pogues fer: que gès
 per cortesia no sen itignes. E lo ha-
 rant qui semblats paraules li repoz-
 ca les dix ab gran vltatge. Lo con-
 estable responet dix digau a aquell
 quins tramet ami: lo que yo he fet
 es per cortesia. Mas que tinga be-
 siment ali mateix. Car axi com he
 fet dels altres altre tal fare dell. E
 demana la mes grosa lança que te-
 nia. Com son prop del encontre al-
 ga tanbe la lãga. E tirant ab mol-
 ta desesperacio lança la sua lança /
 en terra per ço com no era pogut
 ventar dela iniuria dels duchs. /
 Prestament prengueren deles reg-
 nes del cauall ol conestable los que
 L'emperador ho hauia manat per
 que no sen anas. E alli vengueren
 los jutges: e ab molta de honoz lo
 portaren al cadafal dela Sibilla: e
 aqui li leuaren lelm del cap. Totel
 aquelles deesses lo reberen ab ale-
 gria inestimable fet li lames honoz
 quels era possible. Com saberè que
 aquell era lo grã conestable asigue-
 ren lo en la cadira hon seya la saua
 sibilla: y ella ab totes les altres lo ser-
 uiren de collacio: e de viandes: e de
 totes les coses necessaries. La vna
 lo pentinaua laltre li torcaua la su-
 oz dela cara: cascuna de aquestes lo
 seruia en lo que podia. E axi com
 feren de aquest feren de tots los al-
 tres qui acavaller derrocava. E ha-
 uia destar en la dita cadira fis atāt
 que venia altre caualler qui milloz

ho fes que aquell qui en la cadira se-
 ya. Com L'emperador sabe que a
 quell era lo conestable pres molta
 consolacio en si. E la Emperadriu: e
 totes les dames que alli eren. Com
 Stephania ven la murmuracio o
 la gēt: e tingue natural noticia que
 aquell era lo conestable: tan gran
 fon lo delit de amor que pres en la
 sua vista: que lo cor li defalli: e però
 tot lo recozt. Los merces que alli
 prop del Emperador stauen dona-
 ren prestament remey a son mal. E
 per ço dix be Aristotil: q̄ axi ve grã
 dan aies donzelles per molta amor
 com per molta dolor. Apres o ma-
 na Lo emperador a Stephania o
 que li era vengut aquell mal: respo-
 nent dix: per ço com portaua la go-
 nella maila itreta. Lo conestable
 sigue tot aquell dia aseyt en la cadira
 que no li troba negu qui lançar
 lon pogues. Com la nit son vengu-
 da junyien ab moltes anto: ches: a
 pres dues hores o la nit: e tots ha-
 uien lopat vengueren les dances: e
 momos: e diuerfes maneres de en-
 trameios que molt en noblien lafe-
 sta. Aço dura tres hores passada
 miya nit. Lo emperador: e tota la
 gent sen anqua adormir. Lo empe-
 rador per que no agues atornar al
 palau hauia feta en lo mercat apa-
 tellar vna bella posada hon se mes
 ab totes les sues dames q̄ poguessen
 be festetar de dia: e de nit. E durarē
 aquestes festes. viij. dies. Lendema
 molta cauallers treballarē p̄ lãgar
 o la cadira al grã conestable: vègue
 al rench hū caualler p̄rèt ol Em-
 perador quis nomenaua lo grã no-
 ble: lo qual venia molt be en orde: e
 .j. l.

portava en les anques del cavall. Vna donzella de pens: e rema li los braços damunt los muscles: e lo cap sen puiaua tot sobre lelm q to ta la cara mostrava: e portava hñ scrit en l'escut ab letres dor qui deyè. Enamorats miran la be: que en lo restant milloz noy se. Era vengut hñ altre cavaller primer daquest q portava altra donzella axi com s'er cristofol porta en lo muscle a) hñ / crist: axi portava la dōzella aqll ca valler. E portava en los paramets. E en lo cap del cavall hñ scrit qui deya: per ço coz la enamorada ha via nom leonor. Enamorats feu li honor. Dux de totes es la millor. Tirant junyí ab lo grā noble: e do narense molts encontres. E ala si son quasi mortal lencōtre: q Tirāt lencōtra en lo reuol del scut: e rōpe lo mantple: e rebate en lelm e feu lo caure per les anques del cavall. E axi com era gran: e pesat al caure q seu dona tan gran colp de costat q dues costelles se trenca dis lo coz: E ell encontra a Tirant hñ poch desús les cordes del scut: e la lança que portava era tan grosa que nos pogue rompre. E tan gran son len contre que los dos se donarē: que lo cavall de Tirant ana atras tres passos: e dona dels genolls enterra. Com Tirāt lo senti caure: trague los pens dels streps: a fon li forçat de posar la ma dreta en terra. Alu daren li sens que no caygue lo cors tot en terra. E lo cavall o continet scdata allí. Al gran noble son forçat ab tot sō mal fos portat al cadafal dela santa sibilla. E allí sō batut no tant com hagueren fet p'guart de

les costelles rompudes. E a Tirāt per tant cō era caygut ab lo cavall E li era mort: e havia tocat ab la / ma en terra. Los jutges jutlaren p no esser caygut tot lo coz en terra sino lama: que junyís daquí avant sens paraments: e no portas en les juntes spo dret: ni en la ma mayo pa. Dauent vist Tirāt que p' falta del seu cavall era stat enuergonyt: seu vot en tota la vida no junyir p' si ja noy junyia Rey: o fill de Rey. Apres lo conestable aualla dela ca dila hon stava: e posaren ni hun al tre en loch seu. E lo conestable fon tauleger en loch de Tirant: E en tots los vij. dies que duraren les festes tan nobles forē lo darrer dia com lo primer. e ab tan gran abun dancia o totes coses axi de auentu rers com o étrameros: e singulars viades cō o totes altres coses: E cō ma que Tirāt se fon leuat de juyt i: que vestit de hun manto de orfe bzeria brodat sobre vellut negre: o hun arbze quis nomena se q's amo rs qui fa hun petit fruyt blanc q sen fa pater nostres: ab aquelles cal ses que havia junt la vna brodada e l'altra no. E p' lo seblant la sabata qui havia tocat la cosa que ell mes desijava. E ans que iques o la sua posada feu enparametar lo milloz cavall que ell tenia: e ab aquells pa raments que ell havia jūt: lo arnes la lamera: e tot quant en les juntes ell portava: ho trames tot al gran noble: e aquell lin feu gracies infinit des: fon estimat que valia passats. xl milia ducats. Tirant cascū dia era en la cort parlant: e colagant ab tot e ab Lo empador: e molt mes ab

les dames. E cascū dia se mudaua
 ò robes: mas no les calses. hū dia
 la princessa li dix: digau Tirant si
 deu vos done honor: en manera ò
 burla: aquesta gala que vos vñau ò
 portar la vna calga brodada: e l'al
 tra no: vñas en fraga: o en qna part
 y era lo dia que eren complides les
 festes. E lo nonen dia que anauen
 ala Ciutat de pera en lo camí la pri
 cessa loy dix present stephanía: e la
 víuda reposada. Respos Tirat: e
 coz senyora no sab la magestat vo
 stra aquesta gala quina es. La celsi
 tut vostra no es en recort de aquell
 dia que vengue la Emperadriu: e
 yo staua amagat: e cubert ab la ro
 ba de les vostres donzelles: y la /
 Empadriu fallí poch que nos así
 gues sobre lo meu cap. Apres vin
 gue vostre pare: y en lo petit retret
 amagas me entre los matalafs. E
 apres que sen foren anats tugāt ab
 vostra alteza puix les mies más bas
 tar noy poguerē la cama ab lo peu
 hi hagueren asuplir: e la mia cama
 entra entre les vostres cuxes: e lo /
 meu peu toca hū poch mes auant
 lla hon la mia amor desia atenyer
 felicitat complida: si en aquest mon
 atenyer se pot. Mas yo crech que
 los peccats meus nom consentirà
 que yo puga tanta gloria atenyer:
 Ay Tirat dix la princessa be lo en
 recort de tot lo quem has dit: que
 senyal ne tinch en la psona mia de
 aquera tornada. Pero temps ven
 dra: que axí com ara te has broda
 da la vna cama: que les dues te po
 ras brodar: e les poras posar ata lí
 bertat lla hon desiges. Loz Tirat
 li hoy dix semblants paraules ò tā

ta amor acōpanyades: prestamēt
 fō descaualcat en scusa q los guāts
 li erē cayguts e besa li la cama sobre
 la gonella. E dix lla hon es atorga
 da la gracia deu eēr besada: e accep
 tada. Aplegats que foren dms la
 Ciutat de pera axí coz se volien ar
 mar veren venir nou Baleres que
 eren ia molt prop Lo emperador
 mana que no fessen lo torneig fins
 haguessen sabut quines galeres erē
 les que venē. No passa quasi vna
 hora que elles aplegaren ab molta
 alegria Lo emperador pres molt
 gran plaer com sabe que erē de frā
 cesos. Lo capita dells era cosinger
 ma de Tirant: e era stat patge del
 Rey de frāça: e hauia fet vezcom
 te ò branches. Ell vehent que son
 oncle lo pare de Tirat era desijos
 de veure son fill per lo gran temps
 era passat que nol hauia vist: sabēt
 com Tirant tenia feta molt gran
 empresa ò guerra molt justa cōtra
 infels: e hauia vengudes moltes ba
 talles: e continuaua la guerra. Lo
 vezcomte per les grans pregaries
 dela mare de Tirant: e per voler e
 xercir lo gētīl stīl deles armes enpñ
 gue ab altres cauallers: e gētīls ho
 mens de venir en ajuda ò son cosin
 germa ab. v. milia frāchs archers
 los quals li dona lo Rey ò frança
 sabent les grandissimes caualleries
 que hauia fetes Tirant en defēsió
 del Emperador de Constantinoble
 E cascun franch archer de aquesta
 portaua scuder e patge. Lanoz lo
 feu lo Rey de frança vezcomte de
 branches per aqlla empresa: e li do
 na moltes terres: e li paga lo sou p
 vj. mesos: e li dona totes les Gale
 .f.ij.

tes armades: e antuallades de tot lo q mester hague. E passa p Sicilia: e conegut per lo Rey feu li molta honoz: e li dona molts caualls. Com Tirant son certificat aquest esser mossé de amer cosíngerma seu prestamèt se posa en vna fusta: e ell e lo conestable ab molts altres cauallers entraren dins les Galeres Grandíssima son la festa que elle se feren. Apres tots ensempe ixqueren en terra: e anaren afez reuerencia al Empador: qui pres molt gran cōiolacio en la sua vèguda: e ps molt mes plaer L'emperador com los / embaxadors no eren partits. Aps anaren afez reuerencia ales dames E totes seïfogaren d fer los molta honoz per cōtemplacio de Tirāt Lo emperador porroga lo tozneg p alendema. Elengut lo dia següet per lo matí tots se armaren. E l'emperador prega molt a Tirant volgues entrar en lo tozneg ab los altres: per ço coz s'ena venir contra la promela ho podia be fer: e Tirāt son content d obehir lo manamèt del Emperador: per ço com no eren jūtes: e ixque aquell dia molt pompos. Lo vezcomte de brāches pga a Tirāt que li volgues prestar hū cauall que tan bevolia entrar en lo tozneg. Lo Emperador: e totes les dames li digueren que nou fes per ço coz venia fatigat dela mar. E ell ab belles paraules se desfe: que no estaria per cosa en lo mon de entrar hi p quant los tzeballs dela mar li eren a ell delit e no fatiga: Tirant qui ven la sua voluntat tames li x. caualls los millors q ell tenia lo empador lin tames. xv. molt bell

la Empadriu altres. xv. la patneffa lin dona. x. ago per manament de son pare: lo conestable lin dona. vij molt bells: Los duchs e los cōtes lin treameteren molts. que en aquell dia ellengue en la sua polada huy tanta tzes caualls dels bons d tota la ciutat: ixque ab hūne pazamets que lo Rey de s'zāca li hauia dats tots brodats de leons ab g: ossos lancerros dor que al coll portanē. e les leones stauē gitades. e los poquets fills portanē campanetes de argent: E com lo cauall se monia / era hū plaent so d hoyr que los s'cerros feyen: ixqren en lo cāp huy cents cauallers desperons daurats eno cōfēiren negu hi etzas: sino haia rebut la honor de caualleria. eno portas paramets de seda o de brocat o chaperia: e molts se ferē cauallers aquell dia p esser en aqelles armes. E lo velcomte que no era caualler sabent tal ordinacio. p no venir contra lo que era orōnat p l'emperador: com tots foren dins hū gran camp descaualcar: puja alt al cadafal dela Empadriu. e suplicala fos de la merce li volgues donar la honor de caualleria: Respos la patneffa: E com no seria mes justa cosa quel seyōr Empador vos fes caualler dela sua propia ma. Seyōra dix lo velcomte yo tinc en vot de no rebre honoz de caualleria d ma de home negu. Per ço com yolo / fill de dona. e ame dona. e p amor d dona so vengut act. y en dona he trobada molta honoz: raho es donchs que dona me faça caualler. la Empadriu ho tames a dir al Empador: e ell vigne allí ab los emba

radors .e. bñ ala Empadriu qñ do
 nas lozde de caualieria.e. axi fō fet:
 la pricessa feu portar vna spasa mo
 lt bella e seyl lay qñempador son pa
 re tenia ab lopom e tota la guarñi
 cio doz:e lempador feu portar hñf
 sperons tots doz:e en calcña zoda d
 spero hauria engastat hñ diamia .o
 zobt.balatx o safiz.e donals ales fi/
 lles dels duchs qñs hi callassē:po lē
 perador no cōfenti qñ lin callassē siō
 lo hñ: Car loqui vol qñ sia fet caual
 ler d ma de dona nopot portar siō
 mig oz e mig argēt hñ spo daurat:
 e altre blanch e axiu ferē de aqñt. la
 spasa pot portar tota daurada:mal
 zoba brodada ni calses ni pamēto
 nou pot ni deu portar:sino la mitat
 blanch e laltra dor.Lo costū es cō
 aqñla seÿora lo ha fet caualier lo be
 sa.e axiu feu la Empadriu.Lo ves
 comte se parti dñ cadafal e entra dñ
 lo cāp.lo duch d pera era capita d
 la mitat dñla gēt:e tirāt de laltra mī
 tal.e p ço que fossē coneguts porta
 uen al cap banderetes. los hñs les
 portauē verdes los altres blāques
 Tirant feu entrar dñs lo cāp hñ
 se hauen a cōbatre deu caualiers e
 lo duch altres deu.e comēçaren le
 a cōbatre molt be: Apres nī entra
 ren.xx.ēps.xxx.de poch en poch se
 comēçaren a mesclar:e cascu seÿa fō
 poder d mēar les mans lo millor qñ
 podia e Tirāt mītraua la sua gēt cō
 ven qñ la sua gent anaua a mal ell fe
 ri ab la lāça en la pñsa dñla gent.e en
 contra hñ caualier tan brauament
 qñ li passa la lāça de laltra part Apē
 tira la spasa e dona de grās colps a
 totes parts en forma tal qñ paria qñ
 los hñ leo famelant.qñ tots los mī

radors admirats stanē dela sua del
 mesurada força:e grā animo qñ en a
 quell cas Tirant mostraua. Lem
 perador mostraua tenir grā contē
 tacio de veure hñ tan iigular fet de
 armes cō aquell era.cō hague prop
 de tres hores durat lo empador dñ
 cadafal denallat puja a cauall:e po
 sas en la pressa dela gent p departir
 los.p ço cō hauria vist qñ si mesclau a
 fellonia. e nī hague molts de nase
 ats. Apres qñ tots los caualiers de
 sarmats fore:anaren al palau:e allī
 parlauē de semblant fet darmes axi
 singular.qñ deyē los strāgers iames
 hauer vista tan bella gent.axi ben
 abillats de caualls emparamētats
 nī darmes.e son rēguda p festa de
 grā singularitat. lo Empador se asī
 gue a taula e feu qñ tots los caualiers
 qui armes hauen fetes se aturassē
 allī a menjar: Com foren ala si del
 dinar digueren al Emperador cō
 vna nau era arribada al port sēns
 arbre ne vela tota cuberta d negre
 E tal noua recitant per la gran la
 la entraren quatre donzelles de in
 estimable bellea:encara que de dol
 anassen vestides. los lurs nōs eten
 admirables Lavna loseu nom era
 honor.e lo seu gest ho deuifaua. la
 segona Castedat se nomenaua ber
 los caualiers e dames qui de amar
 sabien.La tercera per ço com en sñ
 jorda era itada batejada era nome
 nada Sperāça:La quarta per he
 retatge li venia de esser nomenada
 Bellea. E plegades dauant lempē
 rador liferen molt gran reuerencia
 E per que sperança era lo cap dñles
 feu pricipi a paules dñseblāt sñl

Capitol.c lxxx.

.f.iii.

parla sperança

A transcendēt celst ne
dela magestat vostra
senyor Emprador /
venim a suplicar: com
fortuna enemiga d' to
ta alegria e repos se haia ocupades
les virtuts de sollicitamēt amar: to
lent nos lo poder de nostres delige
complix: nos ha condemnades en
eternal exili: e ha trobades leys cru
els enemigues de enamorada pie
tat. les quals ab grās penes defenē
lo q natura liberalmēt nos atorga.
E az les coses que en stem son ma
les en algun tēps o james no podē
esser bones. Com les leys de fortu
na no poden esser fetes en perjudi
del gran poder de ma senyora. e de
rāt los ports de nostre reposat viu
re: stenguem les candides veles na
uegant p la tempestuosa mar de ad
uersitat: de hon se podē recitar los
naufraes d' aquells qui en ella s'olla
ment nauegant: a dolorosa emise
rable si puenen. E arabades en lo
port del teu gran triumpho ab de
sig de trobar aqll famos Rey qui
p lo mon se fa nomenar lo gran ar
tus Rey dela anglesa illa. si la exel
lencia tua sabria o hauria hoyt dir
en quin loch trobar se pogues. com
haia quatre anys passats que anā
p la mar tenebrosa ab la carnal ger
mana qui per son dret nom nome
nar se fa Morgana. ab la nra nau /
plena de dolor som arribades en lo
teu delitós port. e aquí stan les de
uotes dones e donzelles del grā ar
tus continuament plorant: lurs do
lors e penes reconten. No spera lo

Emperador que mes parlas la agr
aciada donzella: E ar haguda plea
noticia dela venguda de morgana
la saua germana d' el bon rey artus
leuas prestamēt de taula. e ab tots
los cauallers qui dins la cort sua se
trobarē feren la via del port hō la
nau era: e entrats dins veren la sen
yora sobre hun lit gitada tota vesti
da de negre vellut: e tota la nau cu
berta era de aquell mateix drap: E
stauē en compāyia dela adolorida
senyora cent trenta donzelles de in
estimable belles totes d' edat d. xvi.
en. xvij. anys: e ab asable acollimēt
son rebut lo magnanim e mpador
e tots los seus. e a segut lo Empera
dor prop della en vna Real cadira
seu principi a tal parlar

Capitol. xxi.

parla lo Emperador

Qua les lagremes tris
tes generosa Reyna
que molt poch apro
fiten per obtenir lo q
vas cercā: e molt me
alegre dela tua venguda p quer pu
ga fer labonor que eres merexo
ra. quatre donzelles d' part tua me
son vengudes requerint me los do
nas doctrina d' aquell famos Rey
dels anglesos si sabia ni hant hoyt
dir res d' ill: e antiga auctoritat me fa
fer testimoni del quey se: En poē
men es hun caualler de molt gran
auctoritat no conegut. lo nom seu
no he pogut saber ab vna molt sin
gular spala q te. la qual ha nom sca
libor: e segons lo parer meu dū esser

de gran virtut e te en cōpanya sua
hū cauallet anſia quís fa nomenar
ſeſenſpietat. Com la lley na mor-
gana hohí dir tals parules lo Em-
perador leuas preſtament del lit: e
dona dels genolls en la dura terra
e ſuplical li fes gracia de dexar loy
veure. E lo Empador dix que era
content. alça la de terra pres la p la
ma. e tots enſeys anaren al jmpert
al palau: lo Emperador la poſa diſ
vna cambra hon ell ſtaua dia vna
molt bella gabia ab les reyes totes
dargēt. e en aquell cas lo lley art^o
tenia la ſpaſa recolzada ſobre los ge-
nolls e ſtaua molt mirāt en ella ab
lo cap molt baix: e tots mirauen a
ell. y ell no miraua a negu. pero la
lley na morgana preſtament lo co-
negue e poſa en noues: e james vo-
lgue reſpondre: Mas ſeſenſpietat
conegue molt be a ſa ſenyora: e ab
cuytats paſſos ſe acosta ales reyes
ſeu li grā reuerēcia e beſa li la ma. e
ſtant axí lo lley Artus comença a
fer príncipi a ſemblants paules

Capitol. clxxxii.

parla lo lley artus..

Estamēt real requir
que indueixca los al-
tres a virtut per ço cō-
no es poch difícil q la
voluntat en lo regne
de nra anima ſenyora del ver juhi:
al enteniment no faça los ſeus paſ-
ſos torçre. car la virtut es ſperança
de tot be: e del vici no ſen ſpera ſino
mal e temor de confuſio: e negu no
deu poſar la ſua ſperança ſino en ſoe

nentdor be. noblea ríquea e poten-
cia deuē eſſer comptades en los bēſ
de virtut. vſant be de aquelles: Em-
pero no diem que ſien hū mateix
be: car ſegueix ſe que alguns ſō no-
bles per q deualle de noble linatge
empero no ſon ríchs. p aço la jno-
pia no baſta a contrariar. q lo q es /
noble de cor no puga viar dela vir-
tut de noblea: ſent lo cōtrari no ſō
dits nobles: Altres nī ha qui ſon
ríchs e exits de poch linatge qui ſō
tan virtuofos: q amē les virtuts de
noblea. e vſē d aquelles e deuē eſſer
molt ſtimats. p que ſā mes que lux-
natura nols atorga. e d aço axí los
doctors ſācts co los philoſofs en eſ-
ta ſentēcia ſon concordēs: p que co-
ue q les virtuts ſie ligades: car ellí dī
guerē q qui polieheix vna virtut to-
tes les te: e aqll qui fractura d vna de
totes fretnra: donchs lla hō es tro-
bada raho e bōdat q deu eſſer mes
príncipal. e malormet hauer amor
als bens dīuinals. p que dích yo a
queſtes coſes p ço co veg anar aqſt
miserable de mon rodāt de mal en
piyor. car veg q los mals homens
qui amē ab decepcto e frau ſō proſ-
perats. e veg abaxar virtut elealtat
e veg bones e dōzelles qui en lo pa-
ſſat tēps e en lo pſēt: ſolien be amar
ara per orep argēt ſon difraudades
No es negu qui virtuofamēt ame
dix lo cauallet ſeſenſpietat allí en
preſencia de tots. Digau ſenyor la
ſenyoria voſtra qui ſemblants co-
ſes en exa ſpaſa d virtuts troba qui-
nes ſon les paſſions que donzlla te
E aço li dix p que la príceſſa lon ha-
uía pregat q loy demanas e lo rey
reſponēt dix. dexa mo veure q yo to
x. lllj.

dire: Lo ho hague vist dir. amor
oy desig. abominacio. sperança. desef
pezacio. temor. vergonya que negu
nou sapia. audacia. ira. delectacio.
tristicia. Lo maior do q la noble en
virtuts deu hauer. si es vida casta
Sia de vra merce dix fesenpietat /
medigau les abominacions del ho.
com hague mirat en laspasa dix: la
ui sens bones obres. vell les honest
tat. joue lens obediencia. rich sens al
moyna. bisbe negliget. Rey nich.
pobre ergullos. senyor ses veritat.
cattu sens temor. poble sens discipli
na regne sens ley. Dix lempador
demanau li quins so los bes de na
tura: respos lo rey q eren huyt los
quis segueren

Capitol. cxlii. los bens o natura

Lo primer es gran li
natge lo segon es gra
nea e bellea o cors. lo
tercer es gra forza. lo
quart es gran lauge
ria. lo cinque es sanitat de cors. lo
sisse es clara e bona vista. lo sete es cl
ara e bona veu. lo huyte es jouet e
alegria. dix lo empador demanau
li co hun rey se corona quines coses
jura de seruar: lo Rey responet dix

Capitol. cxliii.

Lo q jura lo rey co se corona
ser
uara amor e pau en
son regne. la segona q
squiuara totes malue
stats. la tercera que
en tots sos fets seruara egualtat: e
justicia: la quarta que en totes co
ses mesclara misericordia. la cinque

na que gitara de si tota tirania. laise
na que co que fara queu fara p iola
amor de deu. la setena que mostra
raen ses obres que es ver crestia.
la huytena que iera defenedor del
poble. e aquell amara com a son fill
propi. la nouena q co q fara ab gra
conell e bo en vtil e profit dela co
sa publica: la dehena que cofessara
e ier fill dla sancta mare Iglelia: La
qual de tot son poder la defendra e
no adquirira p asi subditos ni dema
des: nls fara vexacions nengunes
La onsenena de e ier bo e fecl e verda
der alos subdits: la dotzena q ater
rara e castigara los mals homens
La tretzena q als melquis pobres
sera pare e protector: la derrerena de
totes tots aqls quil informara en
honor e tembre e amar deu: moltei
altres coses li demanaren. e a tots
dona naturals rahons: lauors fo
ren vbertes les portes o captiuitat
e tots los qui volgueren entrar ho
pogueen be fer. e co tots foren dis
leuare li laspasa e no era en negu re
cort. lo empador lay sen torat e feu
li omanat qna cosa es honor co ell
la igoras e james hauta trobat ho
me o sciencia ni caualler q loy hagui
sabut dir: co loy agueret omanat lo
rey mira en laspasa e o seblat stil dix
asables paralles

Capitol. dxxxv.

De ho proceheix honor

Qua es molt cōdecet
e necessaria als hom
es geuerosos e o linat
ge li volen esser tengu
ts en stima q sapie qui
na cosa es bonor: co naturalment
la major part dels homens de bon
sentiment los plau y la cerque si no

la conexè ni saben de que vavestida
james la pozien aconleguir. E p ço
dich ajudat amí lo sobiran alí me
que honoz es do de reuerencia en /
testimoni d'virtut. E glozia e fama
han diferencia: e son departides de
honoz: e d'lahoz: per tal cō honoz
e lahoz: son raho de fama: E de /
glozia. Car per ço es algu en fama
e en glozia: car es lohat: e honrat.
Mas encara honoz ha diferencia:
e departiment de lahoz: a qui ptay
reuerencia glozia e fama e han aco
stumat de esser preses per vna ma
texa cosa. Glozia es vna claredat: e
tal mateix es fama. Aquest es lozō
que glozia naix de honoz. Pertay
se donchs de honoz: e del fort tem
bz: les coses temeroses: e gosar em
pendre les coses perilloses per tal q
no sia desestimada la magestat real.
Ans aço força per raho de be: e p
bona fi. Car aço es comu atota vir
tut fer: e obrar: no per fauor de glo
zia dels homens: mas per raho d'
be. Dōchs la raho per que los ho
mens majorment volen esser hon
rats es per tal que apareguen sans
evirtuosos als quals es majorment
deguda honoz. Lo seyal: e testimo
ni simplament vol manifestar la co
sa senyalada. Que que sia alguna
cosa conegada e manifesta. Car les
coses que sō dins: son anos ocultes
e no les foranes: Car negu no pot
saber lo pensament dela persona /.
Mas conetx lo per los senyals que
de fora se manifesten. La reuerencia
donchs qui es honoz se deu mani
festar per la virtut de aquell de qui
es donada. No basta q sia pesada
dins lo coz: ans requir que ella sia

de fora donada. Dōchs honoz es
raho de be fora. Com reuerencia es
donada per alguns forans senyals
encara mes es manifest per tal coz
honoz es mes en aquell qui hōra:
que no en lo qui es honrat. E p ço
honoz es dita reuerencia donada en
senyal de virtut. L'emperadoz toz
na apgar afesenspietat que li dema
nas quines coses lo home darmes
ha mester. E fesenspietat loy dema
na. E lo lley responent dix.

Capitol cxcvi.

Lo q lo home darmes ha mester.

Primera: e principal
cosa q lo caualler ha
mester si vol esser ho
me darmes que puga
comportar lo pes de
larnes. La segona es que faga gran
treball ab les mans exercint les ar
mes. La tercera es que sapien soste
nir fretura de viandes. La quarta
es mal jaure e mal star. La .v. es q
per justicia: e p lo be comu no dub
te la mort. Car axi be saluara la sua
anima: com si tota la vida fos stat
verge: y en religio. La sisena no te
ma scampament de lanch. La .viij.
es que hage abtea de desfendre si ma
teix e de offendre los enemichs. La
viij. es q hage vergōya de fugir vil
mēt. E mes li demana coz se podia
aconseguir sautesa. Respos lo lley.

Capitol cxcvii.

Com se aconseguetx sautesa.

Sautesa se pot aconse
guir p cich coses. La
primera p special oza
cio. La segōa p propi
studí La terça p magis

tral informacio. La quarta per liberal declaracio. La cinquena per continua negociacio. Demana mes leperadoz quals eren los bens de fortuna. Respos lo Rey.

Capitol cxcviii. Los bens de fortuna.

Os bens de fortuna: sō cich. Lo primer es grans riques. Lo segō grans honors. Lo terç bella muller. Lo quart molts infants. Lo cinque gracia de gentes. Demana mes Lempadoz qes lo ques ptāy anoblea. Respos lo Rey.

Capitol cxcix. Les virtuts de noblea.

Si noblea son quatre coles spectals: e singulars. Primerament q lo cavaller sia clar en los fets. La segona q li a verdader. La tercera que sia fort de cor. La quarta que hata conexença: car fort es odiosa desconexença aden. Per noble es tengut aquell qui ha conexença alos vasalls: e seruitors. Dōchs no lian desconexēt aden del be queus dona. Torna a demanar Lempadoz quin deu eēt lo pēsamēt del cavaller q en batalla es vēgut. Respon lo Rey.

Capitol cc.

Quin deu esser lo pensament del cavaller qui es vengut en batalla.

El cavaller qui en batalla es vengut deu pēsar sis coles. La pme ra es que la victoria o nalla de deu. La segona es que oū qui la donada alaltre la pot donar aell. La terça es per q se humilie adeu: e agents. La quarta es que dels majors princeps del mon son stats venguts. La cinquena es que p los peccats meretx axo e mes auāt. La sisena es que la fortuna vogint la sua roda li plan axi.

Mes li son demanar de quines coles lo princep es tengut alos vasalls. Respos lo Rey.

Capitol cci:

Lo princep de quines coles es tengut alos vasalls.

El virtuos princep de v. coles es tengut alos vasalls. La primera es en seruarlos lurs leys: e furs. La segōa es en atēyer los qo quels promet. La tercera es en amar: e honrar los segōs son stament. La quarta es en dñe dels poderosament. La cinquena es guardar los lurs bēs: e no enar los res ol lur ab tirania. Moltes altres coles li dmanarē. Lanoz lepador per no fatigar lo mes li seu leuar laspasa. E lo Rey art⁹ noveya ni conexia a negu. Lanoz la Rey na morzana la qual era sa propia germana leuas del dit hun petit rob: que ella portava: epassa loy per los vils. E prestament lo Rey ha que cobrada la natural conexença Leuas de alli hō seya e abraza e besa ab grā amor a la germana. E ella

li dix germana feu honore gacies a la magestat d'el senyor Emperador qui aci presēt es E ala senyora Emperadriu: e ala filla: e el ho feu. E apres tots los cauallers que allí erē besaren la ma al valeros Rey Artus com ne fos molt merexedor: i querē en la grā sala: e allí ferē moltes dances: e festes de singular alegria. Emperador prega ala Reyna morgana q' dancas pux haura trobada la cosa q' mes desijaua trobar en aquest mō. E ella per obeyr als prechs del Emperador sen se / portar d'la nau altres robes qui no fossen de dol com les que portaua En vna cambra sen entra ab totes les sues donzelles. Com forē totes molt ben abillades. Les donzelles ixqueren totes vestides de domas blach forrades d'erminis: e les gonelles de aqll matex drap. La Reyna lur senyora ixque ab gonella de ceti burell tota trepada: e molt ben brodada d' molt belles: e grosses ples. La roba ques vesti era de domas vert tota brodada de orfebreria. E portaua per diuisa rodes de centia ab los cadufs tots d'ore foradats al sol. Les cordes erē d' fil d'or tibat smaltades: ab hū mot de grosses perles qui deya. Treball pout p no conexer la falta. En tal forma deuissada la Reyna morgana vingue dauant Emperador ab lo Rey artus son germa. E dix allí en presēcia de tots. Gran cosa es a vna longa set sostenguda: venir ala font: e no beure: per dexar beure altri. E p ço es molt liberal caualler qui la sua honoz dona. E de continent se pī a dāçar: e no volgue mes dir. Pres

per la ma a Tirant per que li paregue de maior auctoritat: en presēcia de tots: e dancaren per bō ipay. Apres se leua lo Rey artus: e dāça ab la princiessa. E donada fi ales dances La Reyna morgana suplica al Emperador li fes tanta de honoz de acompanyar al Rey artus fins ala sua nau. E allí li daria hū petit sopar: Car be sabia la magestat sua com tota virtut: de noblea deuia es ser acompanyada e de bones costumes. Com sia sabut per tots: com la sua alta magestat excellia de virtuts atots los princeps del mō: donant acascu premi de virtut segons es merexedor. E d' fos manifest ell esser principi: e font de tot be: e d' tota virtut. No comporta Emperador que la Reyna morgana mes lo loas sino que ab paraula: e gest a fable li feu principi a paraules de se blant sul.

Capitol. cci.

La resposta que fa Emperador ala Reyna morgana.

La tua real elegant se yozia asabilissima reyna me fa creure que est dotada d' totes les virtuts: que a humana creatura comunicar se poden. Car de tu se pot dir: q' est cap: e principi de tot be E per la tua moltavirtut: has pasejada la salada mar ab grā sollicitut per lōch tēps p trobar lo teu pout germa. Mostrāt en lo te^r singulars actes la grāea dela tua alta dignitat real. E p q' lo teu molt

merer me obliga de fer te plaers
 e honors. Com la tua noblea me
 haja request ó anar ala tua nau: so
 molt content de honrar: e exaltar /
 la tua honora: e fama. E leuaren se
 tots: e ferè la via dela nau. Lempa
 dor pres de bras ala Reyna mor
 gana. E lo Rey artus ala Empa
 driu. E felsenpietat ala princesa.
 E axi entrarè dins la nau. La qual
 trobaren ja descuberta dels draps
 negres: e molt ben enparametada
 tota de drap de brocat. E noy po
 dien sentir la mala pudor dela lenti
 na. Mas gran fragàcia de totes les
 olitoses odores q puguè nomenaòs
 èr. E lo sopar aparellar: e les taules
 parades mejaren hi tots los bons
 cauallers qui ab Lempador eren
 venguts: e totes les donzelles. E fo
 ren tots molt ben seruits ab gran a
 bundancia ó totes coses. Après lo
 sopar Lempador pres comiat ab
 totes les dames e ab l'altra gent ixq
 ren delanau: e stauen admirats del
 que hauen vist que paria que tot /
 fos fet per encantament. Lõ Lem
 perador son enterra assignes vora
 la mar en vna molt rica cadira: e
 totes les dames entorn òll. Tirat
 era restat dins la nau ab tots los ó
 sa parentela. Com volguerè dar ve
 la Tirant se posà en vna barca per
 eixir enterra. La Emperadriu quill
 veu venir: dix a la filla Carmesina:
 e ales altres donzelles volen que
 facam joch a Tirat: farem entrar
 hun esclau de aqueste moros que a
 ci son quel traga dela barca al coll.
 E coz sia en laygua que faça lo mo
 zo demostracio de caure en laygua
 e que li banye lo peu que porta ó la

cabata brodada. Car totes aqstes
 festes no ha portat per m o lques
 sia abillat sino aquelles calses: no se
 qn es lo seu significat molt me plau
 ria saber ho. E si lo moro li banya
 solament lo peu: e porta la calsa ab
 la cabata brodada: no sera menys
 dela sua boca no surta alguna pa
 raula: p hon pozem conèixer si fa
 per amor: o si fa per desesperacio.
 Totes foren còsentes en la burla
 de Tirant. Lo moro son content
 obeyr lo manament dela Empera
 driu: entra dins laygua hon era la
 barca: e pres Tirant al coll. Com
 son prop de terra feu demostraacio
 de caure: mostrant passar gran tre
 ball del pes que portaua: volgue li
 banyar lo peu: e banya litot lo cors
 Aixi banyat com staua ixque lo vir
 tuos Tirant dauant totes les da
 mes: e veu que la Emperadriu: la
 princesa ab totes les altres tenien
 molt grans rialles: conegue que e
 ra burla q li hauen ginyada. Pres
 al moro per los cabells: e benigna
 ment lo prega ques gitas en terra.
 E aquell cõ a forçat ho hague aser
 Posà li Tirat lo peu dela cabata
 brodada sobre lo cap: e feu son solè
 ne vot en stil de seblats paules.

Capitol. cciii:

Lo vot que Tirant feu.

Das vot a deu: e ala
 donzella de qui so: de
 no dormir en lit: ni ve
 stir camisa fins atāt yo
 hata mort: o apsonat
 rey o fill ó rey: muda li lo peu sobre
 la ma dreta: e dix tu q est moro me

has envergoyt: mas no lo ofes da
uant la magestat d'la senyora. Em
peradriu has comes cas civil: mas
yo fare que sera criminal: encara q
dela fortuna sia ofes. Q'els lo vez
comte de braches: e posa lo peu so
bre lo cors del moro: e feu principi
a hun tal parlar.

Capitol. cc. iiii.

Lo vot del vezcomte.

Dix tu has abādonna
da la virtut d' gentilea
e com acatiu lo crim q
has comes es civil: no
merexes punicio: pui
eómplit has lo que tauie manat: p
que yo fas mon vot solemne adeu
e atots los sacts d' no tornar james
en la mia propia terra fins sia stat
en batalla campal hon h' haya de
gl. milia moros en sus: e que sia v'e
cedor capitaneians yo los crestians:
O trobar me sots la bādera d' **T**
rant. Acostas lo conestable: e posa
li lo peu sobre to cap: e feu lo vot ab
paraules de semblant stil.

Capitol. ccv.

Lo vot que fa lo conestable.

D paraules suaus asa
iare: si de t'a deslimitat
desig me pogues re/
traure. Pero pui veig
ja lo foch enles de mo
leal voler: lo qual porte a **T**rant
relestant mes animeta. Pui ab no
nella sperança restaurar ma vida.
E per satisfer al gran voler q' tinch
en les armes: fas vot adeu: e a aque
lla gētil dama de qui so catiu d' poz
car seyal en la barba: n' meiat carn

n' asegut. sis atāt la bādra del gran
solda die baralla capal haia pia go
es la bādra vermella hō es pitada
la ostia: E lo calzer. e ab aço lia mō
vot oliure: feu se auāt ypolit: e posa
lo peu sobre lo coll d' moro. e en stil
d' seblats paraules feu lo leguēt vot

Capitol. ccvi.

Lo vot que fa ypolit.

Dubte de soferir lo
mal p'illo p' rā s' deue
nydor delit. Lo qual
no vençut ne james so
brat: moltes voltes he
soferies les grās forces d'la m'che
per augment de ma honoz: p' logrà
desig que tinch de servir amon ien
yor **T**rant: del qual so criat: E per
exercitar la mia p'sona: e per milla
obtenir la gracia dela mia bella da
ma qui tant val: sens miya d'la qual
ami seria molt difícil pogues d'lijar
major be quela sua amor: per q' he
proposat o fer tal vot com hoyreu
de no menjar pa ni sal e lo que me
jare sera tostemps agenollat. E de
no dormir en lit fins atant q' yo ha
ja mort ab les mies propies mans
trenta moros sens ajuda de negu /
E en tal cars mon vot sia complit.
E pres al moro per los cabells e pu
ja li sobre lasquena. E dix yo tuch
sperança de lōga vida: e q' p'stament ab
aquesta spala cōplire lo meu desig.

Capitol. ccvii.

Lo diuotiu q' **T**rant feu al moro.

Quon **T**rant ven q'
los se' parents haue
votat p' amor bell ab

les mäs se leua tots los diãmats: e robis e perles que en la calsa e çabata portaua e donau tot al catiu moro e hun rich manto que portaua anas: adespullar e trames li tota la altra roba q̄ portaua fis ala camisa. Mas la calsa ni la çabata james lay volgue dar. Lo catiu moro houtingue molta bonaventura que ò catiu q̄ era son posat enlibertat e enriquesa e fon fora dela captiuitat e humana miseria. Car la pobretat li ocupaua la vida: perço se diu que la pobreza es vna deles forts passions del mon a sostenir: per causa de aço dix lo Emperador que tal caualler com aquest era dit liberal q̄ daua sens pensar de hon mes ne pogues hauer. Com los embaçadores dello lida veren fer festes de tanta magnificencia foren molt admirats. E foren fora ò tota sperança de pau com hoyren los vots que Tirant ab los dela sua parentela hauen fet. e abdalla salamo dix al Rey que venia en la companyia p̄ embaçador que si lo camí los fos segur que sens resposta seu duríe partir. Lo Emperador aquella nit sen torna ab totes les dames e la sua gent dins la insigne. Lutat de contentinoble. E lendema hoydes mis ses tots tornarè al mercat. Lo qual staua axi be emparamentat e parat com lo primer dia. E venguts los embaçadores del solda en presencia de tot lo poble lo Emperador los feu semblant resposta.

Capitol. cc. viii.

La resposta que lo Emperador feu als embaçadores.

Donc es cosa en lo mō de major cōgoxa ne dolor: q̄ veure la sua magestat offesa en hoye paraules tan nefandis limes que ofenen adeu: e al mon. E moltes coses me vull deixar de dir per honestat dela mia lengua per qm plau no hauer les fetes. E rich ne vergonya de recitar les per què par que sia justa cosa que yo qui done les leys e fas seruar aquelles als altres que per mi deuen esser mils seruades. Les quals raho e justicia naturalment veden. Car encara q̄ les passions enclinen les gentes en alguna cosa que de raho no es acōpayada yo he mester tenir virtut ò paciencia en hauer les hoydes per que ami no plaen car no i' o plaiets adeu. E suplich la sua inmensa / bondat que nom dexe fer coses qui sien contra la sua santa fe catholica que yo donas per muller ma filla ahome fora dela nrā ley. E venint al altre cap òl que vull dir per tot lo tresor que pagar porien lo grā. La ramany ni lo Rey dela sobirana india libertat acōseguir no podè si no ab pau de seuerdadera restituit me tot lo meu imperi: hoydes tals paraules los embaçadores se leuaren. E presa licència feren lur camí deuers aquella part hon lo Solda era. E oplitos les festes e los embaçadores ptits. lo empador solicitaua los cōsells souit sobre la guerra. E Li

rāt sollicitana ses amore: e ab molta grā instācia tenia aprop la Princesa p ço com vey a lo temps o les tenses esser molt prop. E lo Empador qui mostrana tenir gran oblig que lo seu capita fos en lo camp per corregir tota la gent. E lo capita feya demostracio que calscun dia sollicitava la gent que sen tenia de portar ques posasen en orde oles coles necessaries com desija molt veures ab los Turchs. Tirant suplica / molt ala Princesa que li fes gracia li donas compliment del que tant desijava en senyal del darrer merit: e de complida alegria: car tota la sua benaventurança stava en poder atenyer la si que per amor se pot aconseguir: com sia senyal o perfeccio de be. Car quāt de major pobresa lom es exir y entra en rica vida tāt a quella lles mes graciola. Segueix se donchs la vna per dolor laltre / per amor planyen se e fan ab mi cōpanyia: puix la sperança de mō propi delit se te per perduda conexent la granea de vostra culpa per ço / vull recitar los meus ja passats mals. Mas no los qui son p venir: car la terra la mar e les arenes: e tota natura degente se enugē o sostenir e cōportar lo meu aflegit cors: mas la certa sperança que del sōuenidor olt tenia me feya oblidar la granea que amor en si porta. E p ço qual seuulla pena q la magestat vostra a mi dara o ferme tāt sperar me pot poch en compensacio de tanta gloria coz yo sperana atenyer. Esila celitut vostra volia admetre la mia o manda: e no permetessen que fos seta vana. Conexeria vrā altesa quā

ta es la fermetat mia. Car vna matexa sera la si o la mia vida e o la mia mort. E per ço nostare: o dir dauāt Stefania lo efecte de la mia demanda e encara en pñcia o aqñtes getils dames en stima de germanes mies. Com amor me força les diga. E si devos nous pren pietat com vos dolreu demi: e si ala vostra bellea no perdonau qui trobara en vos milericordia: o dos mals lo menoz es de elegir qual sera laltre puix la mort p menor elegesch. E no dubteu en res de dir me lo q la celitut vostra eligira. La Princesa coneque la molta passio que Tirant ab li portava: e ab gest asable feu principi ahun tal parlar.

Capitol. cc xi.

Resposta feta p la Princesa a Tirant.

Trāt les tues paraules mercedores sō de resposta car be se lo que desiges pero la mia fama clara es. Car / fins ara sens crim hevi cut: dignes quina rahō atu ha dada sperança ol meu lit lo creure sol esser gran infamia ales donzelles: E les nostres paraules son cregudes freturar de fe: ja sia que altres donzelles peqn e moltes q nī ha q no amē castedat quin veda ami que lo meu nom sia entre les poqs: si yo cōsent atu no puch dir q a ço nos sapia. E no es cosa neguna q lo meu ofalt puga cobrir E ab qñ fet scusare yo ma culpa donchs pch te Tirāt eseyor de mi

atu placia voler me dexar defendre
 la bellea que fortuna ma comana
 da. E no vulles laugeramet robar
 me la mia a tendra virginitat. Car a
 quella donzella pot esser dita casta
 qui dubta mala fama. E creu ami
 lo quet dire que nom desplau q tu a
 mes la mia persona. Mas tich dub
 te de amar aquell qui m pès que ab
 gran fatiga pot esser meu. Car no /
 es trobada fermetat en la amor de
 ls strangers qui prestament veie /
 molt pus presta ment sen va. Mira
 que feu aquell fecte jason: e molts al
 tres que nomenar ten poria. Equã
 ta fõ la pena que la trista de meda
 passa que matant alsos fills: e apres
 ali mareixa los males hagueren fi.
 hoc encara la cosa delijada mas no
 en la sperança que hauia dela cosa
 daci auant no vull penlar en les co
 ses de present: sino en les passades
 de aquella q hom se pot servir: Car
 es natural condicio ala qual fugir
 es imposible que nostre voler lino
 en sobira be terme no pot atenyet si
 alguna cosa la donzella desija. En
 cara que en streu sia mala ab velo
 ombra de be lo tal nostre voler de
 mana: meny spreant matrimonis
 de grans lleys. He elegi james p
 tir me del Emperador mon pare
 Car pensaua la sua vellea esser dig
 na de ma seruitut. Ab tot que ell so
 uint me diu Carmelina fes per ma
 nera as que yo partisca de aquesta
 present vida ab molta alegria yot
 veja collocada entre braços d caua
 ller que sia glorios. Car lo meu vo
 ler ab lo teu se cõcordara posat carl
 que sia strany: o dela terra natural.
 E moltes vegades me prech aplo

rar d les benignes paraules que tof
 temps me diu: y ell pèia que yo plo
 re per temor d entrar en la mes pla
 sent que perillosa batalla: la qual so
 uint les honestes donzelles mostrè
 tembre. Ell loa la mia casta vergo
 nya confia dela mia vida: e la mia
 castedat fa a ell star segur la bellea
 li fa temor. E moltes vegades com
 yo lo loada de bellea dauant ell per
 los hulla de vosaltres me enuge
 molt de hoyr ho en la presència po
 no vull negar nom fos plasèt esser
 tal com me jutjau. Ay Tirant grã
 libertat es donada ami Car no he
 sabuda lart d amar e lo principi es
 ami difícil: e dubtos. e si yo no ama
 ua atu seria dita benauenturada p
 que seria fora de tota passio Car so
 en recort d aquella trista nit del cas
 tell de maluehi: dire axi com dolor
 vol que diga qui merce no ha mer
 ce no deu trobar: e no volgue mes
 dir: Tirat stigue hũ poch alienat
 pensat en lo parlar que fet hauia la
 Princesa mostrat li la poca amor
 que li portaua. Com se tiques per
 benauenturat pensant esser molt a
 uant de les amors. E troba tot lo
 contrari constret per molta dolor
 ab sforçat aio feu pricipi aparaules
 de semblant stil.

Capitol.ccx.

Replika q fa Tirant ala Princesa

Doltes coses jahen en
 cubert: per miha de ne
 gligets dscobridors
 Car en lo principi yo
 no sabi dscobrir la po
 ca amor q en la excelencia vostra

tincb coneguda sis aci he treballat
 en conseruacio dela mia vida. per
 que en augment dela honor e prof
 peritat dela magestat vostra yo po
 gus treballar en servir aquella Ara
 pux veig del tot la mia sperança per
 duda me vull deixar de viure: per
 q ab la molta amor quem te catus:
 no sia forçat servir a persona igrata
O cruels fets p quez liberas oles
 mans d aquell virtuos: e famos ca
 ualler :lo Senyor deles viles et /
 mes . **P**ux sabieu que la mort ab
 tan gran pena me era vehina: car
 veig que ab multitud de paraules d
 molta dolor acompanyades no pu
 ch peruertir a pietat lo animo dela
 alteia vostra d atenyez me lo que p
 raho e ab molta gentilea vos creu
 obligada sots promesa fe: ço es que
 darieu remey ala mia atribulada vi
 da: no vull mes de aci auant sjar en
 paraules: pux donzella d tanta dig
 nitat e sobre totes les del mō virtu
 osa me haja rōpuda la fe qui pora
 fiar de totes les altres. Quina cosa
 es se dir la Princesa com molt me
 plauria saber ho per que en son cas
 e loch servir men pogues. molt me
 plau senyora dir **T**irant: q sengiu
 ignorancia per cobrir lo vrē defalt
 car tal ignorancia en vos no te po
 sada: empero de mon poch saber
 e mal anilat entendre. so cōtent dir
 lo quey se: demanant tostēps pdo
 si dich res que sia en ofensa de vrā
 cellitat: p ço cō amī par hauer lest
 que se e veritat stan ligades: car se
 es creure lo que hom no veu ab los
 vils corporals: e aço es tant cō to
 ca en les coses de deu que siplamēt
 se denen creure segons la. santa ma

te Iglesia creu: car raho natural no
 basta en prouar los secrets diuinali
 qui son en la santa ley crestiana: siō
 p testimoni dela sata scriptura e ab
 aquesta se nos hanem a saluar: **E**
 deu es veritat que mentir no pot: e
 tot lo que ell ha dit dela sua sancta
 boca es veritat. e axi ho deuē creu
 refermauent sens dubitacio algu
 na: e p tal forma stan fe e veritat en
 samps ligades: e la magestat vrā fa
 lo contrari. que trenca la promesa
 fe. denegāt veritat. que es deu. **D**o
 nchs venint cōtra deu es renegar
 lo: car tots los qui rompē la fe trē
 quen sacramēt. e sō fets enemichs
 de deu: **E** vol se scusar la excellēcia
 vostra remetent me a vna mta grā
 enemiga qui nomenat se fa **S**pan
 ça. qui fa p son ofici desesperar mol
 tes gents. Car aquesta no son tro
 bada sino p vna causa: ço es que les
 plones tinguen sperança de longa
 vida: e que p les bones obres que
 faran ab los merites d la passio sac
 ratissima de **J**esu crist obtinguen la
 gloria de paradís: **E** stich admirat
 dela magestat vostra: qui te tanta
 magnanimitat. queus he hoyt dir
 que: james haueu feta promesa ni
 gracia alguna a negu. que molt co
 piolament no loy cōplissen. **E** de a
 ço me donas per testimoni totes les
 dames dela cort vostra. **D**onchs
 sera tanta la mia desauentura que
 yo qui^o desige mes servir: e obeyr q
 tots los homens del mon: la vrā
 grandissima liberalitat en mi man
 que. **E**ncara nou puch creure: que
 donzella de tanta dignitat vulla es
 ser pjura. Car com. la plona es de
 maior stima tāt fa mes ofensa a dū
 . y^{te}

e no seria negu qui de vřa alteřa bonas fe: la suma de maior dolor 6la que tinch no puch atenyet: Alřa ja vull la fortuna la qual souint alř qui la sperimenten prospera: Entre mos males lo que mes me atribula per que no tinch poder de complidament mostrar ala celřut vostra la infinita amor ala qual justamet lo mereixer vostre me obliga: e per ço sperare temps: en lo qual lens temor yo puga mostrar al alteřa vřa com tinch en poch ma vida: e vull lamentar me souit ab moltes lagre mes la mřa gran delauentura: mas la strema amor que dins mi repola me fa dubtar los sdeuenidors pills
E los pochos inconueniente me paren grans si en dā dela vřa excellēt přona sguarden: ja tem los males que a vos porien seguir noble donzella per que so cert la mort řes dubte ab mi molt preřt vol řer companyia. procurant a vos molta dolor la qual sera ami molt enuřosa: sol pesser lunnyat dela vostra řesplandēt vista. poch recordant vos. la ofensa que lo tal consentir vos porta segons vostres paraules. fengint aqřlles esser honoroses: Si axi fos plos passats no foren meřes en oblit
E content del que ja vřst ne hanen en molta honor mřa. e gran vergonya dela celřut vostra. parlant tot temps ab venia e pdo. Seria just si ala mageřtat vostra era plasēt cōcordassen ab la vřtima raho. p no mostrar voler řer del negre groch. Ja dolent me dela alteřa vostra digui ala viuda repolada e a Stesalo desgrat que mostrauen hauer de mi: **E** si yo per esser stranger algũa

obra. o cēřilla passana per lo vostre enteniment de alguna error que, en mi ře fos causada preřga la mageřtat vostra aquella seguretat segons de caualler ře ptany: Com řequl de la casa mřa acōpanyant me animo de infinita amor. ũ en lo cami alguna passio sentia. reclamaua ala řeyo ra princeřsa. car de altre deu socors no speraua: e ab sperāça tal entri en aqueřta cambra peniant trobar a ma dolor remey. no pogue hauer prou paciņcia en mes hoyr a **E** tant la princeřsa. řino que ab sřorçat animo řeu principi a hun tal parlar

Capitol. cxi.

In epřlca que fa la princeřsa a **E**řrāt

Qallit de enteniment ab los bens 6 natura los quals řes libertat posseheys: vols atenyet nom de virtuos: q no řateny řino ab multitud de treballosos actes. řies en la tua ma e corporal força: que tens atreumēt 6 demanar dins la mřa cambra en presenřia de tantes dones e donzelles. lo premi que tu creus mereixer řapies que axi com tu est poderos enparlar ab la tua mala lengua: axi so yo poderosa en hoyr ab les mies orelles pacientment lo q diř. dient que yo te promesia la ře. volent ho conuertir aexemple de be: **E** řtant en aqueřtes rahos entra lo **E**mpereador per la cambra: e venlos que řtanen en hũ rotle řet: demanals de que parlanen: **E** la princeřsa řesponenent diř: Senyoz nosaltres dema

nauem al capta per ço com ell sab
 molt be sermonar quina cosa es fe:
 e hanc ho aci declarat: E lo Lapi
 ta ans que lo Emperador parlas
 se pres adir. Senyor lo nostre mei
 tre e senyor Deu Jhesus mana en
 los seus sagrats euangelis q nosaltres
 cregam be efermamet tot ço e quat
 es contengut en aquells ab verda
 ra epura fe sens dubitacio alguna.
 E que en aquesta sancta fe e ley cre
 tiana vullam viure e morir: e tots
 los qui lo cõrrari faran sien tẽguts
 per heretges. e foragitats dels bẽs
 ques fan en la sancta mare Iglesia.
 Per ques deuẽ guardar les dones
 e donzelles qui la se prometen: que
 no la rompen Lat siu fan sã comu
 nicades. e axi morint no podẽ elier
 admeses en ecclesiastica sepultura /
 ni enloch sagrat soterrads: Ik espõs
 lo emperador ab zel de be ajudant
 al seu capta. q deya gran veritat. q
 fort cosa es rompre la fe. axi als ho
 mens cõ ales bones: empero si ell
 sabes la causa dela questio de tiras
 e d la filla ell no haguera loada tal
 raho. e lo Emperador pres per la
 ma la filla Carmesina e putaren sen
 los dos sens que no volgueren al
 tra cõpanyia ala torre del tresor p
 traure moneda per donar a Tirant
 que anas al camp: cõ foren puats
 Tirant resta ab les donzelles e po
 sat en gran pensament del q la prin
 cessa li haura dit: hague plena noti
 cia en aquil cas que la viuda repõsa
 da li haura deicubert sã secret: e tot
 lo que ell li haura rahonat: E vol
 gue Tirant sperimentar si ab pro
 metentes poria son fet reuenir: ab
 paraules afables e de molta amor

Oles següents paraules sen priedi

Capítol. cc. xii.

Lo rahonamẽt que fa Tirant ala
 viuda repõsada e ales altres donze
 lles

Dit es dura cosa pen
 sar en los pilla sdeuent
 do rs e si aquell qui te
 potẽcia d leuar la co
 nexca als conexers.
 leuant al saul lo seny algũa cosa no
 li restaria: La maior dolor que als
 mesquis atriblua: es q en algũ tẽps
 sien itats benauenturats: E per ço
 la mia pensia sens cõparacio esta
 ofesa per ma seýora. si yo he be en
 teles les sues querelles. manifesta
 que la sua amor no ha tẽgut poder
 vers mi ab prospera fortuna: E p
 ço los me^s males no tenẽ raho d el
 ler creguta. sino per testimoni de
 mes paraules: E per ço dõsia la mi
 a anima esser aconsolada per q yo
 pogues fer tals e tan asenyalats ser
 ueys ala senyora Princesa: que la
 magestat sua conegues yo esser dig
 ne dela sua amor aconseguir: e avo
 saltres totes en general e a cascuna
 p si en honest matrimoni collocar
 vos pogues. ala mia singular pazeta
 en volutat germana Stefania qui
 present es p be q ella tuga molts bẽs
 e molta riq: po yo lin volria molt
 mes dõar tanta e mes q nõ te: ala
 seýora viuda repõsada. q fos secre
 taria maior d tot mõ pensamẽt: e li
 donas marit. q fos duchs: Comte.
 o marques ab tãte de bẽs q ella ne
 reste cõteta. e faga riches a tots los
 se^s. e p semblat volria fer a Plaerõ
 yit

mauida e atots los altres **Stefa** /
nia feu infinides gracies per ella e p
totes les altres alvirtuos **Lirant** o
la molta volutat quels mostrava
dix la viuda repolada a **Stefania**
fes li tu gracies per ta part que yolei
hi sabre fer per lamia. **E** giras de /
uers **Lirant** ab cara e gest asable
fent li present de semblants parau
les.

Capitol.ccxiii.

Les gracies que fa la viuda re /
polada a **Lirant**

Des senyal ol darrez
merit lo donar axi co
la senyoria vostra fa
Mas es principi da /
mistat e de gra amor
E fa lo do placent e gracios .lo que
prestament lo dona. **E** qui dona lo
que no pot negar.fu molt be **E** m /
pero encara q ien faça liberal poch
dona yo fas infinides gracies ala se
nyoria vostra del bon recort. **E** yo
no vull marit p gra leyor q sia sino
hu lo qual com adu adore nit e dia
el tinch continuament present enca
ra que sia absent Aqueil q ame noz
ha morta.Mas donam causa de
mort **E** perçovull primer oferir als
dans la mia persoa que manifest
tar mavoluntat per los perills que
seguir men porien qui serien causa
de impediment ala fi de mon propo
sit.Los quals dexare de recitar per
que no es temps ni loch. Alcabant
la viuda repolada **Plaer** o mauida
feu principi ab u tal parlar.

Capitol.ccxiii.

Parla **Plaer** demauida

Quanta leyor com sou
nastrat dela virtut de
paciencia **E** no sab la
senyoria vostra que a
ps o peccar se segueix
penedir: vos lou vengut en les caz
bres de ma senyora qui son sepulcu
ra per a vos puix no trobau miseri
crodia: yous suplich p merce no sia
de perdre lasperança **E** ar **Roma**
nos pogue fer en hun dia **E** p hun
no res que ma senyora vos ha dit
stau ja smayat **E**n les forte batalles
sou vos hun animos leo e costepo
sou vencedor. **E** temeu vna leyora
sola que ab sforc e ajuda nostravos
darem della vencedor. Ella get daz
mes dau gran sforc e anolaitres to
leu lo poder Mas yo veig que te
mor e pietat contrasten als cruels
ardiments:parme que deu vos pa
ga segons vostres merita. Sou en
recort de aquella placent nit del cas
teil de maluehi que yo somiaua :e
lo que vos dieu ab quanta misericor
dia en aquell cars obras. **E** perço
se diu enla nostra terra hun exple
vullgar Qui es piados e puix se pe
nit no du esser piados dir:ja novull
mes dir de aquesta rabo si no que
totesvos ajudarem per que la seny
oria vostra sia contenta **E** lo darrez
remey yo loy se quin es q si te amel
clar vna poca o força **E** ar la temoz
qui ve de poch saber sos aparda de
si: **E** ar cola es leja ales dozelles co
son requestes de amor no hagen a
dir aqll spatable mot bez plau. **E**
co me par mal mot para dozella **E**
per ço yous promet ase de gent bo
na e per la cosa que mes ame on a

quest mon encara que yon sapia la creu al coll portar: en dar hi tota a quella en dreça q̄ yo pore. En aquell cas yo sere dita justa remuneracio menor quel treball per que senyor faga la merce vostra que yo sia conseruada en la amor del meu Ypolit. Mas gran dubtem fa que com yo comence aveure los seus rebordons passos hon volrien amar noz contenta molt son fet. E per ço me tem yo del sdeuenidor perill car conech que ell sera bõ sgrinidor que no cura d tirar ales cames mas tira al cap mes sab q̄ yo noli he mostrat. Tirant se alegra hun poch ab les burles de plaer demauida. E leuas en peus e dixi donzella segons me par vos no amau en cubert a Ypolit. Ans volem que tots ho sapien qui sabez ho volrà: quem fa ami dixi. Plaer dmauida que tot lo mō ho sapia puix du me ha dat lo bõ grat ab la sperança en sempre. E p ço vos altres homens moltes voltes sou dscõxets q̄ volrieu cobrir la culpa vtrā ab dissimulacio d honest parlar pensant que som donzelles: e no tẽdrem atreuimẽt de dir ho. E teniu de propietat q̄ enlo pricipi sou bõs e en la fi sou mals. Aixi cõ es la mar qui entrāt hi trobaho la ygua suau aps com sou molt dis es fortunal. Aixi es enlo pricipi damor que sou blans apres asps e terribles. E stāt en aquestes rahons vengue lo Emperador e pres per la ma al capita e traguel dela cabra e parlarẽ molt sobre la gracia. Com fõ hora de lo par Tirāt ab los seus ana ala sua posada. E ventint la nit que la Princesa se volia en lo lit posar la repo

sabaviuda li feu pricipi de semblants paraules. Senyora si lo magestat vostra sabia la strema passio que Tirāt passa per causa de vostra altea e les coses q̄ns ha dites atotes ensempe ne starien admirada. Aps ami apartant me avna part les coses que me ha dites dela excelencia vostra que rich fastig de recitar les vos mostrant en la lues vils paraules lo poch be q̄ns vol. E la sua ficcio amanifestar se tenia que la diuina prouidencia no permet que les coses mal fets ni mal pensades sien de longa duracio la Princesa se altera molt d l parlar d la viudareposada d siiosa d saber ho tornas a vestre la gonella e posarẽse dins hun petit retret per que de negu no fossẽ hoydes. E primerament li recita tot lo que Tirant hauia dit a totes. E cõ les volia totes collocar d matrimoni honorosos ab les promeses p cioses que los donadors acostuen defer. Apres ab grā maldat e dcep cio feu pricipi ala malicia la mala viuda.

Capitol. cc. xv.

Lo mal cõsell e reprouat que la viuda reposada dona ala Princesa / contra Tirant.

Speriença manifesta mostra ales persones qui tenen bona discrecio que deuẽ viar mes del sey que dela voluntat. E com les persones son de major altea edignitat tāt deuen esser mes virtuoses e d mes pfectio. Empero encara que hun home sia de mes alt enginy .e mes pratich que

altre axí com es **L**irant en les ar /
mes. **N**o resta que tots los ho /
mens naturalment no tinguen en
dinacio en mal parlar de les dones
epyor obrar. **E** haner nosaltres tal
conexença deuen viat de nostres /
remeyas. **E** no voler seguir les coses
voluntaries. **E**ar negu no pot éiler
senyor ni cōsera arse en la poschida
senyoria si no te sapies. **E**ar sent lo
contrari es dit foli quāts cauallers
sab be vostra alteia que desigen: e
han desijat lo que **L**irant volria
qui son sanis e ab molta discrecio e
aquest **L**irāt es home cruei e grā
homeyer qui tot sol te vlla be le q̄
noveu mes que los altres. **M**as en
folia te major atreuiment. **E** si te mel
saute a q̄ los altres. **M**as te mēys
vergonya e mes atreuiment. **E** si
vostra alteia sabia lo que diu o vos
james li deuriu volez de digau mo
prest dix la **P**rincessa e nom façau
tant penar. **E**ll me ha dit en gran
secret dix la vinda reposada e ma /
fet posar les mans sobre los euan
gelis de aço yo no diria res a negu
E per quant sou ma senyora natu
ral **Q**ui seria venir contra la fide /
litat quinseuulla sacrament que yo
haja fet no val res per ço cozes cō
tra caritat primerament me ha dit
com **S**tefania e **P**laer demanda
son a ell de acort com per força o
per grat ell passara a vostra mages
tat e si fet non volreu p̄ grat e atot
son voler que passara la spasa per
lo coll donat vos cruel mort e **A** /
pres fara per semblāt avostre pare
E robant tot lo tresor se posara en
les galeres sues e iran sen en la tur
terra. **E** ab lo tresor que sen porta

ran robes e joyes trobaran alla o
mes belles donzelles que vostra al
teia no es. **E**ar diu que vos no sem
blau sino moça doſtal q̄ sou dōzella
ab molt poca vergōya e q̄ en la ma
lo portau dient quil vol. **M**itau sēy
ora per vostra virtut lo traydor ce
lerat quines coses pensa de vostra
alteia: **E** diu encara mes lo repro
nat ab poca se que no era vègut ell
en aquesta terra per fer armes e q̄
tantes vegades es stat nafrat e que
per mala sort ha conegut avos e a
vostre pare. queus par senyora de
tal parlar de caualler com pens ell
en la honor dela excelencia vostra
ni del **E**mperador qui tantes bens
e tantes de honors li hanen fetes.
Alla foch quil crem qui semblats
cokes diu: sabeu encara que diu mes
que no ama ni vol be adōa dī mō
sino per los bēs mes que per la sua
plona: o aquestes coses diu moltes
e o altres moltes maldats. **E** so en
recort quem dix que si james altra
nit si ven tal com aquella de malue
hi posat cara ell vos fes mil sagra
ments no tendra negu per força o p̄
grat ell passara avos: a pres vos la
ra tres figures e les vos posara en la
barba: **A**pres vos dira na mala do
na ni grat ni gracies ara quen he
hagut lo que desijana. **A**y senyora
la mia anima plora gotes de sanc̄s
com hi pens en tantes maldats cō
ha dit de vostra alteia. **E** per ço sēy
oravos vull dar hun cōsell si be nol
me o manau. **A**pres dela honor o
vostre pare e mare no es negu qui
tant le dega dolre de vos com fas
yo per ço com tant de temps vos
he tēgut en los meus braços e ma

mat hanen dela mia let tinch delig
de.fercar vos honors e òlits. E vol
tra alteia ses de mí amagada p fer
festa en aquest reprouat de **T**iràt
donant mes se en **S**tefania e **P**la
er òmautda que no amí: y elles por
tenvos trayda e venuda. Ay trista
de vos: y com vos ha difamada e
fara mes dact auant. **S**tefania be
fa: volria trobar companyia en la
gran culpa. **D**etrau vos de semblã
ts amistats puix sou informada de
la veritat car yo nous diria sino tãt
com es lauangelí. Aquestes coses q
ala magistat vostra he dites es ne
cessari vos me jureu de james dir
ne res a persona del mon. **L**ar he
dubte que si lo traydor de **T**irant
ho sabia noz ses matar e apres iria
len: vos senyora disimulau la cosa e
apoch a poch apartau lo de vostra
amistat per ço que faga la gracia p
vostre pare: **L**ar si pròptamèt vol
tra alteia lo lãga ò si pèsara que you
he dit. E aquestes altres sō dignes
de disciplina pero no tot en hun
dia. E quart se la excellẽcia vostra
de fiar delles. Aqueixes vos trayrà
no veu vos **S**tefania com te lo vè
tre gros: e yo stich admirda lo **E**m
perador com no loy conex. E tal
mateix se fara **P**laerdemaudo: la
Princessa staua molt adolorida /
Lar uona dolor li tenia ocupat lo
sẽtiment: E òcorrent dels seus hul
ls viues grimes acompanyades
de molt. ra seu principi asemblãt
lamentacio.

Capitol. cxxvi.

Lamentacio que feu la **P**rincessa.

Quoniam pense que tinch
reprensió de pare la /
mia anima del cors
partir se vol: per ço cō
volria lo discurs que
tinch ò la mia dolorosa vida pogués
ab amargues lagrimes planyer el a
mentar la mia gran desauentura **E**
per que mes forçat donar raho de
ma penosa vida ab les mies mans
fredes exugare la mia cara humida
de moltes lagrimes: **E** sim dema
nes de qui tinch querella sol de les
leys humanes: les quals ab gran
enueja en aquest cas me luyen ò
aquell que justament me pensaua q
deuia amar e y ol amaua en strem
grau per los grans beneficis qui òll
iperana rebre la corona del **I**mperi
grech. **O** deu just hō es la tua prō
ta justicia cō no deualla prestamēt
foch del cel q en cendra faga tornar
aquell crull: e ingrat **T**iràt qui yo
pèsaua que seria meu. **E** lo primer
caualler qui yo dins ma penia tenia
per senyor pensant q fora si de mos
mals e veig tot lo contrari. **A**q̃
hauia asenyorejar la mia persona
e tot limperi **A**quest pensaua yo te
nir per pare e per germa per marit
e senyor e que yo fos seruenta sua.
Mas per quez dolch ni dich aquest
tes coses en absẽcia sua que de mos
adolorits clams no te ell gens de sē
timēt. **L**ar molt millor fora hī fos
ell presēt. **A**y trista que lo meu cor
sta adolorit e la amor mia es mes
clada ab cruel ira. **E** totes les qua
tre passions combaten la mia attri
bulada pès a ço es goig dolor: sperã
ça: e temor. **L**ar negu en aquesta p
lent vida no pot viure ses aquestes
y.iii

per gran senyor que sia E la virtut
 es que no deu hom amar sino ho
 sol deu. Qui pensara james q o
 la boca de tan virtuos caualler po
 guessen e xir semblants paraules E
 quin dan li he fet yo per ell voler la
 mort o mon pare e de la mia mare
 e de vna miserable filla que tenen /
 Ara volem queus diga na vtuda ta
 prest poria E irat fer tornar lo sol
 atras com poria fer que yo fes co
 sa que fos desonestat: E irant: e
 ho es la amor que solia esser entre
 tu e mi E per quina culpa so stada
 yo mercedora de axi elier feta vil
 e abominable atu. lo teu amor lau
 ger e de fermetat poca per hon es /
 fugit demi axi prest. yo misera Car
 melina qui solia esser serueta tua te
 pch que dones la vida q donist al
 mestre o rods e atota la sua religio
 e pora esser q tu sies mes cruel ano
 saltres q atots aqlls. ep yo fer festa
 atavirtut conegent lo teu molt me
 rerer diguist paraules q no stauene
 en boca o caualler q no ames doa
 ni donzella sino per los bes E q for
 ciuolment vols pendre la despulla
 dela mia virginitat. Quant scam
 pament de sach tals paraules por
 ten. Pero yo stime mes que les ge
 ts diguen que so stada benigne e pi
 adosa als stranyes q si deyem lo con
 trari q so stada cruel e mala als vir
 tuosos de honor dignes. Car si lo
 meu sperit volgues vsar de crueldat
 no seria lo sol exst q la tua cambra
 faria plena de sanch de tu e de tots
 los teus. E no dix mes sino q hohi
 tocar amatines e dir vtuda ane al lit
 per be q lo men dormir sera molt

poch aqlla nit ab la gran tra q tich
 de E irant aquell q yo tant solia a
 mar Ik espos la viuda suplich vos
 senyora per merce q de tot lo que
 he dit q la magestatvra non diga /
 anegu per lo gran perill q seguir me
 poria. E daltre part no volria que
 tinguessen en stima o reportadora
 o noues no tigan temor dir la Pri
 cessa. Car yo guardare de dan avos
 e ami de carrech: com foren dis la
 cambra Stefania q les venu venie
 dix: bem par seyora q gra plaer ha
 neu ps en les rahons dela vtuda:
 com tant hi hanen stat bevolria sa
 ber en que sta tot lo vostre pesamet
 E la Princesa se mes en lo lit sens
 fer li resposta E posa lo cap dauall
 la roba e pres se agrament aplorat
 com la vtuda sen son anada Stefa
 nia li demana de que ploraua ni q
 na congora tan gran era la sua la
 Princesa li dix Stefania dexam
 star si volse guarda tot aquest mal
 no torne sobre tu q mes aparellat
 te sta que not penles. E Stefania si
 gue molt admirada q podia esser a
 go eno li torna mes a replicar e gi
 tas prop della axi com acostuaua
 de fer En tota aquella nit la Prin
 cessa james pogue dormir sino plo
 rar e lamentar se. Per lo mati ella
 se leua tota malalta del vetlar que
 hauia fet. Ab tot ago ella se sforça
 de anar amissa. Com E irat sabe
 lo seu mal e son informat per Ste
 phania lo plorar e la congora que
 en la nit teguda hauia: si gue molt
 admirat quina podia esser la causa
 que tant la hagues agreujada. E
 acostant se ala Princesa ab hon /

mil gest e ab ven pladosa seu pxiel
pi aparauls d semblat stul.

Capitol cxxvii.

Demanda de conox que la
Tirant ala pñcessa.

Los plados parlar pozt
ta ab si tristoz als hoy
dors: en special en a/
qlls q ab molta amoz
amen: E par me atot
mon seny que lo vostre mal: tinch
yo sobre los meus vlls. E si tanta
merce me volia fer la celcitur vos
tra en fer me part del mal qui⁹ atri
bula: o almēys dir me la causa qui⁹
fa planyer. La mia anima en aqst
mon sentiria glōria: E lo que dich a
la magestat vostra es per quen co
nech en la alteracio dela vostra ca
ra que so cert que es quitia de tota
culpa. Necessaria cosa es si volen q
virqua que muden la vostra cara:
e que no siau desconexent vers mi
Per queus suplich encara q de mi
acabat remey no speren atēyer: Al
menys no poza esser que algunvil
non vinga ala vostra excellent per
sona. E dexāt la maior part d mes
paraules p que veig no tēdria tēps
de poder les recitar. Solament di
re la strema pena q lo meu cor en si
porta com no puch tot lo temps d
ma penosa vida poder contemplar
la vrā sobre singular bellea: ara no so
poch contēt en haner portogat lo
manamēt q per la magestat del sen
yor: Emperador me era stat fet que
anas al camp. No pogue mes rete
nir Tirant que dels seus vlls no
destillasen viues lagrimes: cone

que que la pñcessa mostraua enu
lar sen. E dix senyora ab sobzes grā
treball p no fatigar la altesa vostra
detindre dins mi la strema passio q
la mia atribulada anima sent q del
cargre del tan atribulat cors se vol
partir: si ab pena tal te de viure. E
si la magestat vostra se enula deles
mies atribulades paraules. Aliaia
re ab enamorats serueys mudar la
malnolēga que en strema mostrau
contra mi. Mostrant alegrar vos
dela pena que ven passar. E no res
menys: no voler consentir que sol
les mies mans toquen les vostres
vestidures. Aquest es lo premi que
yo spere d ma bennolēga: pux axi
es en defensa de virtut me dexare
de viure: ab tot que⁹ vey a possib
dora de excellent corona d l'imperi
grech p mos mal pñtats trebalis
qui apres ma si restarā p immortal
recordacio de gēts. No pogue mes
parlar Tirant p la molta passio que
sentia: E la pñcessa ab ven baxa seu
pñncipi atal parlar

Capitol cxxviii.

La resposta que feu la pñcessa
a Tirant.

Lo menys carrech
q poze vull satisfer ata
demanda per ço com
es cosa que vergonya
ab si poza. Car la mia
lengua ab gran treball pot formar
tals paraules. Ne la mia cara no
gens bella qui es temerosa: e molt
vergonyosa te dara causa de negar
q hu tan leig e gran defalt de mi la
parte: no vull mes ab tu cōtēdre d

paraules per que conegues quanta es la mia paciència: e humilitat: Car los solicits treballs: e malaltia que la miseria humana ab si porta fa dol re la mia atribulada peia. E axi passare lo temps de ma penada vida: celant la granea de la mia strema peia. e no peies sia tã poch lo treball que comporte en dener tan gran dolor cuberta. Car los plors: e sospits qui als atribulats turmenten: es gran descans poder los manifestar a persona fel: e per ço yo ame de present: lo que tu puètura ames en l'aduenido. E no li pogue mes dir per ço com los metges vingueren acompanyats d'la Lempadriu. Tirant pres licencia e ana ien ala posada pensant tostemps en lo q la princesa dit li havia: e son posat en grã pensament. E axi stigues sens metiar que no volgue exir de vna cambra fins que lo conestable ana al palau e parla molt ab Stephania: e ab plaer o maulda els dix lo fort pensament que Tirant tenia del que la princesa dit li havia qui remey porerem dar dix Stephania ala sua gran dolor. Car tant coz yo adobe d dia ho desbarata la viuda de nit. E cõ yo li parle de res de Tirant: lo q d primer no feya Ans volta nit e dia no parlase daltre: e de ses amors coz se regiria. Ara se es sots matell do nestat cuberta: e aquesta q te lo coz temeros: e lenteniment grossier en amar: hi entra molt mal: e ab gran dificultat en amor. E la viuda qui sab aquest carrech d amor per ella conegut li muda tot lo soch: com a maestra en lart. E tots los qui ame son cechs: e nos temen: ni miren en

tals afers Car si la viuda no fos no vna vegada mes cent yol aguera fet entrar dis la sua cabza: volgues o no. Axí com feu aquella nit al castell d maluel. Pero puix ami no es tolt la libertat: ab baxa veu: yo li parlare de Tirant ab ombra d piado sa amistat. E finit lur parlamet sen entraren en la cambra hõ era la princesa ab grans rahons ab la viuda reposada: e noli pogue parlar E conegue Stefania no era ora disposta per parlar ab ella Lo emperador q sabe que lo conestable era allí peia Tirant hi deuia elser tanbe seu lof cridar. E com deuen tenir lo cõsell dix Lempador anem ala cambra d Carmesina: e alli veurem com sta. Car huy tot lo dia nos set be lo conestable se mes primer apres venia Lempador e Tirant apres tots los del consell los qui anar hi volgueren: E trobare que la princesa stava jugant ab la viuda a nays a partades en hun canto dela cabza E aqui se aligue Lempador prop della demanãt li de son mal: e ella prestament li respos Senyor com yo veig la magestat vostra soptosa samet se parteix lo mal de mi: girat los vlls deuers Tirant: e prenent se a sonriure: E leperador pres grã plaer en les rahons de Carmesina E molt maior com la veu en tã bona disposicio: e aqui parlarẽ de moltes coses: e la princesa de bon grat responia en tot lo que Tirant li deya: Car la viuda reposada li cõsella ses festa a Tirant no tant com so lia de primer: Mas domesticamet arto als altres: E la viuda volgue q tirat no se tomas en la terra mas

que perdes la speranza ô la pzeissa
de no amar la: e que amas a ella. E
per ço deya ab tota maldat: lo que
dit hauria ala pzeissa: per ço son el
la causa de tanta dolor. E ô son qua
si nit Lo empador ab tots los ho
mens sen anarê cascu en la posada.
E l'emperador l'endema congoua
tota la gent se degues partir p anar
al camp. E Tirat: e tots los altres
desempachauen lo mes que podiê
E Stephanía parlant aquila nit ab la
pzeissa: mes la en noues o Tirat
E la pzeissa pzeistamêr li dix: calla
Stephanía: e no vullas mes enuiar
Car los sancts de paradís qui son /
cascuns en gran auctoritat posats:
son poch anciosos del que tu t'as ni
de nostres miseries. Car ab altres
coses de virtuosos obres nosaltres
hauem a guanyar premi qui no la
teny si no ab merit de propria virtut
Car tots aquells qui fan semblant
d'amo no son de natura bons: qui a
tot lo mon plau: axi als grans com
als pochos: als richs cõ als pobres
ni poden esser tots ô vna voluntat
Car huns son amichs de paraules
e seruecen de vent: e de aço aytal fa
semblat fins ala boca. Car si yot re
citana tots los seus singulars actes
ell es caualler no conegut: sino en /
temps de treues: Pero yo callar e
fins atâr que la fortuna aduersa do
ne licencia ami de parlar. Segueix
se ô tu q ab pitabls paraules vols p o
sar ma vida en pill: E val mes q a
nem adormir as que la mia atribu
lada persona passe mes dolor. Ste
fanía volgue parlar: y ella non con
sentí: la pzeissa sen parti e Stefa
nía resta ab pensamênt ô dona mor

tal: E axi passarê dos o. iij. dies: e la
pzeissa mostrana la cara asable a
tots e p lo semblant a Tirant p ço
com sabia que pzeistament sen teniê
de partir. E dauant L'empador li
dix. Senyor veus aci Tirat lo vo
stre virtuos capita: lo qual pens q
dis breu temps fara del Solda: o
que ha fer del grã caramany: e del
Rey dela Iobirana India: o axi com
feu del Rey ô Egipte. car certamênt
si tot lo mon hauria batalla: aquest
sol leria per guanyar hono: y fama
p durable entre aquells qui vendrà
aptes delli: lo qual de singular pmi
es mercedo. lo grã bataller: Car
ab verader cor: e ses frau negu tof
têps les batalles ha fetes: E ab grã
humilitat les ha ofertes ala magis
tat vostra. Parla Lo empador: e
dix: Capita virtuos: vous regrade
molt les moltes honors quem ha
ueu fetes. E prech vos q axi cõ fins
aci haueu ben obrat mostrant la
molta virtut vostra queu facan axi
de aci auant: o milloz que tal spera
ça tinc de vos: e nostre senyor me
faça gracia queus pugui premiar se
gons lo vostre molt merxer: Loz
Tirant veu tantes de rahons sup
flues: e que la pzeissa ho hauria pzi
cipiat quasi a manera de mig scarn
No li pogue dir altra paraula sino
sera. Tirant per voler anar ala po
sada deualla per vna scala: e son en
vna cambra hon troba lo gran co
nestable: e Stephanía: e plaer dema
nda agrans rahons. E Tirant si
acosta: e dix los vosaltres germâes
mies de que parlan: Seyor respos
Stephanía dela poca amor que la
pzeissa en aquest cas de vostra

partida mostra a vostra senyoria: axi cō ella se deuria sforçar ara mes que james en fer vos feita ab amor encara que ella y posas hun troç de la honoz. Apres senyoz parlauen que sera de mi si vosaltres partiu /. Car la emperadriu me dix ant **S**tephania tu ames yo torni roia e ver gonyosa: e abaxi los me⁹ vills en la mia falda. Aq̄ste senyals de amor de mi qui atorgana exē prou en mi qui callana. Car o primer no sabia quina cosa es amar: sino de aquella nit del castell demaluebi. E si vosaltres vos partiu poca benauentura: y miserable penyoza de amor restara en mi sino molta dolor quim fara companyia. Ay trista desauenturada axi sera que: yo sere punida p lo peccat de vosaltres. Senyora dix **T**irāt: e nous he yo ja dit: que lo dia o nostra partida yo suplicare al senyoz Emperador present la senyora Emperadriu: y la pñcessa e totes serā auxiliades: que sien bones en fer aquest matrimoni. E restara aci lo cōestable: e lo sen ofici acompanyarem al vezcomte. E fareu lauozs vostres bodes: y cō ho fare yo dix **S**tephania que vos noy sia e no si faran festes: ni dances ni alegria nenguna sens que vostra senyoria noy sia. E quey fretura festes ales / bodes puix ales spofalles no ni ha que: dix **T**irāt La festa e la alegria deixan la per al lit hon noy haia temozs meclades de recel. E stāt en aquestes paraules deualla **E**mpador ab **L**armesina per la ma e peia **T**irant que en aquella hoza teniē disposicio de dir ho al Emperador e acostas lo virtuos **T**irāt al Em

perador e present la pñcessa dona del genoll en terra: e ab veu humil e de molta gracia acompayada sen principi ala seguent suplicacio:

Capitol.ccxix.

Suplicacio que fa **T**irant al Emperador.

La gloria que oia magistat vostra senyoz se contempla es prou reus cobdicios de obtenir aq̄lla eterna gloria: e fruycio celestial o paradys La qual sou merexedor poseyr p moltes virtuosos costumes en les quals benauenturadament vos sou enuellit: usant de obres de clemencia. E hanēt vixcut p molts anys en la temporal gloria ab grā triumpho donāt lum en lo mon de crestianissim ienyo: ab les vostres operacions fundades en fe: sperança: e caritat: per que poden eē cert dela sbeuenidora gloria E per ço com la magestat vostra sab: que tota gran senyoria es vida breu: e no resta en aquest mon sino lo be que hō fa. Ab molta submissio vull suplicar ala magestat vostra: e dela senyora Emperadriu: e dela senyora pñcessa qui aci present es: si tal suplicacio en semblant cars pot esser admesa: que sofset matrimoni dela donzella **S**tephania de macedonia: ab lo meu singular germa comte de sentangel: e cōestable maior de vostra altesa: per vostra benignitat aell dat: axi lofici com lo combat. E o semblats matrimonis sien ligams de grādis

suma amor: maior mèt cō ne proce
hexen fills qui per a tostemps restē
vassalls e seruidors dela imperial co
zona. E tots los parèts: e amichs
p amor delle: E p ço com la huma
na vida de aquest mō es molt breu
Es gran consolació als homens. e
natural cosa dexar fills qui puguen
posseir lurs bens. Com los perills
que los homens passē en aqst mō
sien molta. e maior mèt los qui vñe
la guerra. Car cō los resten fills se
van aconsolats: e los parents: e a
michs se acōsolen ab los fills. E p
ço no pot eē atesa felicitat en algu
na cosa que no sia perdurable ni fe
licitat no pot eē trobada sino p bo
nea de vida e calla que no dix mes.
No tarda Lēperador en stil o sem
blats paraules fer resposta.

Capitol cxx.

Resposta feta per Lēpera
dor a Tirant.

Lig se en hū tractat q
seneca fa dient que ne
guna cosa no es mes
carament compraba
coz es aquella qui ab
pgaries: e suplicaciōs se demana. E
p ço capta amī no es placent q vol
me facau moltes pgaries del q no
saltres deuē eē pregats. E tot mō
loch: e podr yo done ama filla que
aci present esqū faga ab cōsentimēt
de la mare. E partis d: lls sens dir
los mes. E lexa la pñessa ab ella
Com Stefania ven que Lēpador
se era partit delle axi troncadamēt
presomi que al Lēperador no pla

hla q se fes lo matrimoni. E ses mes
pensar hi lexa la cōpanyia dela pñ
cessa e de Tirant del conestable: e
de plaerdemauida: e sola sen entra
en vna cambra: e aquí comença de
plozar e fer gran dol. Tirant pres
del bras ala pñcessa: e acōpanyat
del conestable: e de plaerdemauida
anaren ala cābra dla Emperadriu
E Tirant e la pñcessa suplicaren
ala Emperadriu que volgues con
sētre en aquest matrimoni puix Lē
pador ne era cōtēt la qual responēt
dix q ella era molt contenta E psta
ment feren ajustar tota la cort p q
fossen ales sposalles de Stefania.
E tots stauē ajustats en la grā sala
e hun cardenal quey hauien fet ve
nir per sposar los. E trameterē per
la sposada que vingues. E trobarē
la q encara staua plozant que nō sa
be res fins q la vingueren acridar
que Lēperador: e tota la sperauē
E totes les altres dōzelles pñanē q
staua en la sua cābra per abillar se e
ella se fartaue de plozar. Fetes que
fozen les sposalles ab gran triumfo
ab dāces: e singular collacio: volgue
Lēperador que en lēndema se fe
ssen les bodes per ço que no detin
guessen la partida de Tirant: e axi
son fet. E fozen hi fetes molt grans
festes de juntes: e dances: e momos
e molts altres entremesos qui en
nobljren la festa. E tot hom staua
content sino lo miserable de Tirāt
La primera nit que donaren la no
uia al Conestable. Plaerdemant
da pres cinch gats petits: e posals
en la finestra hō dormia la nouia e
tota la nit james ferē sino mular E
plaerōmauda aps q hague posats

los gats anassen ala cambra del Emperador: e dix li senyor anau cuytat ala cambra dela nouia que lo conestable haura fet mes mal q nos pe sauua que grans crits hi he lentes / gra duxtem sa que no hata moxa avostre cara neboda o almeymal nastrada. E vostra magestat qui li es ta afix parèt vata li ajudar. Car li fozen plastes al Emperador les rahons que li dix plaerdemanda q's torna a vestire los dos anaren ala porta dela cambra dela nouia. E scoltaren hun poch: coz ven plaerdemanda que no deya res: ps se adir. Ha nouia com stavos ara q no cridau ni dien res: par me q ja es passada la dolor: y la maior presa dela batalla: dolor quet viga als talons: no pots hun poch cridar a queil sabozos ay: gran delit es coz se hou dir ales donzelles: senyal es coz tu calles: que ja tas enuat lo pi nyol mal proxit te faga si no ti tor / nes. E et aci lempador quet esta scoltant si cridaras. Car te dubte q not facen mal. E lempador li dix que calles: e que no digues q ell fos alli. A bona se no fare dix plaerde mauida ans vull que sapien q vos sou aci. Lavors la nouia se ps acridar dient que li feya mal: q stigues segur. Dix plaerdemanda senyor tot lo que diu la nouia es maleuat car les paraules que diu no hi x de lanima: ans me par que sien fictes: e per ço ami nom plaen. Lo emperador nos podia detenir de riure o les rahons sabozoses q hobia dir a plaerdemanda dix lavors la nouia co los sentia aci riure qui ha posats alli a quelle malle de gats yot prech qle

vulles posar en altre loch q no lex dormir. Ix espos plaerdemanda: e dix per ma seno fare si deu me aiut E no sabe tu be q yo se traure de gata moxa gatós v. De aquella massa sentida dix Lepador: e com cau en grat al meu spirit les coles que di: yot jur per lo subiran altis me que si yo no tingues muller: no pendria altra sino atn. La emperadriu ana ala cambra ol Empador e troba la porta tancada q noy ha uia negu sino hun patge que li dix co lempador era ala porta ola cambra dela nouia E ana deuers a quella part e trobal ab. iij. dozelles que stanen ab ell. Com plaerdemanda ven la Empadriu venir. Ans que negu parlas dix moriu vos ps senyora vetan quem ha dit lo leyor Emperador que si no tingues muller que no pendria altra sino ami: e p la offensa que vos me feu moriu vos ps y molt ps. Ay si la de mal pare dix la Empadriu: tals paraules me di: e fo se girada deuers Lepador y vos en beneyt p aq voleu altra muller p dar li splançades: no stocades guardau q james mori bona ni dozella de joch de splançades E axi burlant ab molta alegria sen tornaren ala sua cambra. E la Empadriu ab les donzelles sen anaren en les cambres. Lendema p lo mati tot hom se alegra: e ferè molta o honor al coestable e ala nouegana Portarè los en la maior iglesia ho boyre la missa ab molt gra honor co haguere dit lo euageli lo sermo nador puia en la trona: feu hu sole ne sermo pycat de vices e o virtuts e aps en la fi del sermo p manamèt

del Emperador: feu la següent oració per posar en esperança atots los qui de bon cor lo seruien.

Capitol cxxi.

La oració que feu lo fratre apò del sermo.

La mia lengua jndoe-
ta no seria suficient en
recitar los acres virtu-
osos e ó memoria sin-
gular que aquest sere-
nissim prosper: e poderos senyor lo
seyor Emperador ha fets en fauo-
re heretar: e sublimar en grās díg-
nitats: a los criats seruidors: e va-
salls e fara molt mes tant coz la vi-
da lo volta acompanyar. E dexat
me recitar les seues grandíssimes p-
feccions: les quals augmenten la ve-
ritat dela sua gran altesa. Car delit
es de recitar la granea de lalt corat-
ge dels generosos prínceps: com
augmenten la gloria: e estat ó los va-
salls criats: e seruidors. Així cō ha-
fet de aquest famos e virtuos cau-
aller stranger natural del realme de:
Frāça hauet be seruit la patria gre-
ga. lo alt Emperador ab la sua pla-
sent ma plena de misericordia: e li-
beralitat ha donat al valeros Dia-
phebus Comte de sentangel: e co-
nestable major del impi grech vna
parēta sua molt acostada: nomena-
da Stefania filla de aquell illustre
legitim e natural ó aquell temeros
seyor seyozejat la corona del grech
imperi: la qual per tot lo mon es te-
muda: lo qual germa seu son jntitu-
lat duch de macedonia. E aqst du-
cat ab la filla Stefania neboda sua
dona al dit conestable ja óp nome

nat ab tote los bēs joyes robes q̄l
dit duch dexat li haura. E lo seren-
sim Emperador ó los bēs propis
graciosamēt dona ala dita Stesa-
nia cēt milia ducats q̄n puga restar
e fer atotes les propies voluntats.
Cal senyor coz aquest fa bō seruit
qui sab gualardonar amar e hōrar
atots los seruidors. Aquest senyor
te honoz abraçada: e no la deixa
partir de si. Coz honoz procehesca
de gran magnificencia de animo y
es ornada de totes virtuts. Car de
magnificencia y liberalitat q̄ excellet
totes les altres obres virtuosas qui
son dignes de honoz. E per ço diu
Seneca que aquell qui es de gran
animo totes les seues obres sō ó vir-
tut. E los prínceps qui son magna-
nims: e liberals: e pertany que sien
saus: e animosos e amadors ó ho-
noz Tres coses son que p lur excel-
lencia excellen totes les altres en aq̄-
ta vida. La primera es mēyspreu ó
la honoz eternal: o tēporal: o de for-
tuna. La segona es desig dela bēna-
uenturāça eternal. La terça es illu-
minacio del enteniment e óla volū-
tat. E vull vos dir vosaltres cau-
allers p q̄ sou infortunats en armes:
e aço p cinch peccats. Lo p̄cipal
de tots si batalla: o guerra ab falsa
causa: o sens justícia sera feta. Lo se-
gō si en propia se amort altri: o óce-
but en cosa criminal. Lo terç es si/
carnalment ha coneguda monja o
dōa dada al seruey ó óu. Lo quart
es si maliciósamēt p̄segueix los eccle-
siastichs: ols p̄n lurs bēs. Lo quit es
si comet notable jnreuerēcia en deu
y en los se⁹ factes: e vull vos auisar q̄
nes sō les bōes costūes q̄ óuē auer los

fills dels cavallers. La primera es
hoyr milia tots dies: e dir alguna
bren oracio. La segona es saber be
legir. e escripture: e encara saber gra
matica: e altra sciencia: per que sien
mes sauis. La tercera es que no sie
juradors. La quarta que no tingue
superbia ans sien molt humils: e a
sables ales gets. La cinquena que
tinguen vergonya de fer robidats.
La sisena hauer temor de deu: e eir
obediencia a sancta mare egleia. La
setena es en fer reuerencia e saludar
volenters. La huytena es star entre
cavallers: e bona gent. La nouena
es que no sien malia parlars: ni atre
uits en mal parlar. La debena es /
que no sien jutjados ni escarnidos.
La onzena es no sien mentidos: ni
mal dients. La dotzena es que sap
en ben servir: e ben cavalcar e ben a
cullents. La tretzena es que sien be
nodats de menjar: e de beure. La
quatorzena es que sien leals: y ho
nestes. La quinzena es que no sie
jugadors. La. xvj. es que sie nets. La
xvij. es que sien casjados: e munte
ros. La. xvij. es que sapien jugar o
sgrima de lanca o acha: e exercitar
lo cors en armes. Ara vull dir hui
poch oles donzelles per que no sie
agrentades: e darem si al sermo per
que sien informades de les propie
tats: e nodaments que deu haner.
Lo primer es que sapien legir. La
segona que sien deuotes e q diguen
oracio. La tercera que dejunen los
dejunis manats. La quarta es que
tinguen gran honestat: e vergonya.
La. v. es que parlen molt poch: e
ab gran asofech. La. vj. que tot lo
seu comport sia fundat en honestat

La. vij. que sien molt humils. La
viij. honestes en menjar: y en beure.
La nouena que tinguen gra temor
y obediencia. La. x. es q no stigen
ocioses. la honzena es que no sien
escarnidos. la dotzena: es que sien
simples: e humils. la tretzena q sien
abtes en bones costumes fer: enll
e no stigue ocioses. E ago es tot lo
q elles deurien tenir e es tot lo con
trari. E dire la molta virtut de les
la primera que son molt voluntari
es. la segona que son molt parlars
e andaregues. la tercera que no son
fermes en amor ni en seny. E tu o
uidi que lo maior be de aquest mo
es amor e la sacra scriptura ho con
ferma. Car per amor ihu crist pres
mort e passio. E volgue perdonar
al ladre en la creu com li demana a
more: perdo. Car lo fruyt d amor
es amar deu: e lo proisme e de aci se
aconsegueix vida perdurable: E lo
fruyt damor de bens temporals so
placers. E lo fruyt damor de marit:
e muller son fills e filles. Aquestes
son les virtuts q procehen damor
franquea q tot cavaller deu hauer
Arduiment: cortesia: humilitat: gen
til eloquencia. Alegria Retenimēt
modestia: proela: paciencia: conepē
ga: discrecio: e bon saber: e bon cor
atge animos. les següents coses du
jurar lo cavaller. la primera que ell
viril ment fara lo que son senyor li
manara. la segona que james olem
parara cavalleria. la tercera que no
haura temor dela mort per defen
dre dones: e donzelles: la re publi
ca: e la sacra mare egleia. E la vir
tut quel cavaller deu hauer sie. la
primera que sia verbadet. la seco

na que sia leal la terça que sia sforgat
la quarta que sia liberal la cinquena
que ame justícia. Car diu sent johā
h lome just justifica lomaluat car /
aql qlo just cōdēna adēu es abomi
nable deça pergracia eolla p gloria

Capitol.cxxii.

Com lo Emperador dona lo titol
de Duch d macedonia al conesta
ble

mplit lo sermo e la
missa lo Emperador
feu porrar los cent mil
lia ducats e totes ses
robes e joyes e tot /
quant sō pare li hauria dextat. Aps
de aço feren vestir al conestable la
sobre vesta de les sues armes: dexta
ren lo axi hun poch. Apres despu
llaren li aquella e vestiren li la del
Ducat de Macedonia. E desplega
ren les bāderes dīl dīt ducat e al cap
li posaren vna corona tota dargēt
molt rica per ço com en aquell tēpa
acostumauen de coronar atots aql
ls qnt teniē titol. Als comtes coro
nauen ab corona de cuyro als mar
quesos de azer. Als duchs d argēt
Als lleys dor Als Emperadors
corona ab set coronas dor : e per ço
aquest dia febus conestable aquell
dia se corona ab corona de argent
e feyen la tan rica com fer la volien
de moltes pedres precioses E per se
blant coronaren a Stephanā e fe
tes totes les coses del dītes iquerē
dela sglefia e caualcaren ab les ban
deres steses p tota la ciutat lo em
pador ab totes les dames e ab tots
los grās senyors Duchs comtes

e Marquesos ab tota laltra canalle
ria e infimida altra gēt de cauall vol
tejaren tota la ciutat Apres ique
ren fora la ciutat en vna bella prad
cia hon hauria vna molt lucida fōt
qui era nomenada la font santa E
tots aquells q prenen titol es coro
nauen venien en aquella fōt abene
hir les banderes. E alli donauen li
titol de duch o de comte o de Mar
ques o de lley o de Emperador
Beneydes les banderes batejaren
lo Duch e la Duquesa del lreal
me de macedonia ab aygua almei
cada sobre lo cap E si aquell dia lo
Duch vol fer o crear haraut o rey
darmes ho pot ben fer ab laygua q
resta E per força li te aposar lo noz
del ducat e donali de grās stenes
e no pot esser fet haraut : o rey dar
mes que no sia fill de gentil hom p
ço com mes se los es donada q a
tots los altres homens. Car tots
hā star al que ells dirā Apres que
hagueren fet hū lley darmes tor
na lo Duch ala font sāta e lo Em
perador pres de aquella aygua de
la font e tornal ebatejar altra vega
da donāt li titol de duch d macedo
nia Apres acolp totes les trompe
tes sōarē cridāt los harauts e reys
darmes Aquest es lo illustre pricep
Duch demacedonia del grā linat
ge de roca salada: En aço vinguerē
ccc.cauallers desperōs daurats tots
armats en blanch e tots feren grā
reuerencia al Emperador e molta
honor al duch de Macedonia E
de aquí auāt no son nomenat cone
stable. Ans donaren lofici de cone
stable a hun cauallervalentissim qui
era nomenat micer Adedoro aqste

CCC. cauallers se feren dos parts e
 cascu pres la pus bella donzella o q̄
 era mils a son grat prenit les deles
 regnes d'aquanea enq̄ caualcaua
 E tots per orde los majors en stat
 y en linatge premien primers apres
 los q̄ pendre volie hague ni molts
 que no volgueren pendre e poiaren
 le p̄ les arboreds cascu ab la dama
 E com sencontrauen la hu deya al
 altre que dexas la dama que porta
 ua o hauia de rompre. ij. lances ab
 elle aquell qui pus prest les hauia
 rompudes prenia la dama del al
 tre: Estāt los cauallers en quettes
 festes lo Emperador hi ana ab la
 Emperadriu. Mas la Princesa /
 noy ana ni la Duquesa de Mace
 donia ne lo duch E tirāt noy po
 gue anar p̄ la promeia q̄ feta hauia
 de no junyer li Rey o hll daql̄ noy
 era. Mas lo vezcomte son dels pri
 mers E axi ana lo Emperador ala
 Ciutat de pera hon era la festa apa
 cellada: era ja passat mig jorn q̄ en
 cara los cauallers no eren tots tōr
 nats e lo Emperador se fō poiat alt
 en vna torre per mirar e com los
 cauallers venien rompien les lāces
 da iāt la magestat elo empador feu
 sonaz hū gra corn q̄ de mes devna
 legua podia esser hoyt e tots los ca
 uallers hoyt lo corn tiraren la via
 de pera. E foren exits altres CCC ca
 uallers tots de vna color vestits: e
 prengueren lo pas no dexāt los pa
 siar e aqui son fet hun fet darmes
 molt singular en lo qual lo Empe
 rador y pres molt grā plaer e totes
 les dones edōzelles qui preses erē
 sen fugiren dins la Ciutat e lexarē
 sos cauallers en mig del camp. Lo

combat dels cauallers dura bē do
 l hores que lo Emperador no volgue
 quels departissen E com haguerē
 rompudes totes les lances Apres
 combateren ab les spāes lo Empe
 rador mana sonar les trompetes e
 tots se departiren los huns a vna
 part los altres al altra. Com foren
 departits los cauallers cascu cerca
 ua la dama e no les trobaren e ana
 uen diēt q̄ los altres cauallers les
 hauien preses. E cascu feya la lamē
 tacio dauāt la Emperadriu e la Pri
 cesia per les dames que hanie per
 dudes elles respogueren no sabent
 hi res que creyen que los altres ca
 uallers les tenien amagades aquel
 la ab gran furia ab les spāes altes
 anaren deners los altres cauallers
 e tornaren se altra volta a comba
 tre. Com hague durat per bō spay
 veren les dames en los murs dī pa
 lau sonavna trōpe ta e tots se auni
 rē e dōarē de peu en terra e ab grā
 sforç combateren lo palau y elles o
 fclant lo. Mas los dī fora y entrarē
 per força darmes. Com foren dis
 lo gran pati se feren. ij. parts e prē
 guerē hun Rey darmes e tramete
 ren lo als Cauallers qui verre /
 tament eren exits los plaques de /
 anarsen que ells erē allí per cobrar
 cascu la dama e les que guanyades
 hauien. E lls los feren resposta que
 per cosa en lo mon ells no sen irien
 com ells volien part la quels perta
 nyia pntx hanien posades les lurs
 persones en tan gran perill d'mort
 Sobre aço ells feren armes a pen
 dins lo palau e son vna molt bell
 cosa cosa de veure. Car los huns
 cabien deça los altres della los al

tres ab aches se donauen de mara
 uellofos colps: e aquell que perdia
 lacha no podia mes tornar acōba
 tre: ni aquell qui en terra tocava de
 cors o de ma: Per tal forma se cō
 bateren que vingue lo combat a. x.
 p. x. E lauors ho feya molt bell veu
 re: Ala fi lo Emperador feu los de
 partir. E apres que tots foren des
 armats foren en la gran sala: e aquí
 dinarense. Apres lo dinar dançarē
 Com sō miya hora ans del sol post
 prèguere se aballar: e feren vna bel
 la dança larga: e prègueren la Pri
 cessa: e totes les dames .e axi ballāt
 anaren fins ala Ciutat de contesti /
 noble. Apres lo sopar Tirāt pres
 atots los de la parentela los quals
 eren. x. xv. cauallers: e gēils homes
 qui eren venguts ab Tirant: e ab
 lo vezcomte de branches. E perço
 se nomenauen ells de roca salada p
 ço com en aquell temps que cōquil
 taren la petita bretania: erē dos ger
 mans. e lo hu era capita: e parēt ol
 Rey de englaterra: lo qual era no
 menat vterpandrago qui son pare
 del Rey artus. E aquest capita ab
 lo germa seu en temps prengueren
 hun fort castell lo qual staua sobre
 vna gran roqua qui era tota de bo
 na sal: e lo castell fō edificat sobre a
 questa roqua. E perço com son lo
 primer castell que ells per força d'ar
 mes prengueren ab gran treball: e
 perdiment de molta lanch deixarē
 lo nom propi dells: e prenguerē lo
 nom dela cōquesta: e lo germa ma
 jor son intitulat duch de bretanya
 Lo Rey de França trames li abir p
 sos embaxadors que li daria vna fil
 la sua per muller. E ab voluntat del

dit vterpandrago trames son ger
 ma en França per que la sposas. E /
 com ell la veu de tan admirable bel
 lea dix al Rey que ell no tenia pro
 cura de son germa per sposar la: per
 quant lo duch nola tendria p mul
 ler sua que altri la hagues spo sada
 E feu lletres fictes de crehença que
 dona al Rey de França: e ell y dōa fe
 e Laura lay ab los. cc. milia scuts
 Ab condició que dins tres anys se
 hagues intitular Rey de bretanya
 E lo germa tot ho atorga lo que
 lo Rey volia. E porta la sē molt bē
 a companyada segons afilla de tal
 Rey se pertanyia. E portala dreta
 ment al castell de roca salada dexa
 tota la gent en la vila. e pres la don
 zella: e posala dins lo castell. E psta
 ment la sposa: e la pres per muller.
 Com lo Duch d' bretonya germa
 seu sabe tal noua ps ho molta pa
 ciencia per lo gran be que li volia.
 Los cauallers qui ab la donzella e
 ren venguts: tornaren sen en França
 e dīgueren ho al Rey. Lo qual ho
 pres en grā greuge. E prestament
 ajusta totes los osts: e ab gran mul
 titut de gēt darmes ana p posar siti
 sobre lo castell de roca salada: Lo
 Duch de bretanya qui sabe que lo
 Rey de França venia per desirohr
 a son germa: trames lo asuplicar q
 nou fes E d'altra part lo duch tra
 mes a sō germa molta gent: e mol
 tes virtualles el forn de totes les co
 ses necessaries en defensio d' hū cas
 tell. E lo Rey tinguē siti al castell
 hun any e dos mesos: e per molta
 combats quey donassen james lo
 pogueren pèdre: ni negū dan fer. E
 lo duch era ab lo Rey: e tostēps lo

suplicana que volgues perdonar als
germa. Com lo Rey veu que nol
podia haver: tractaren matrimo
ni de altra filla ab lo Duch. E per
que son germa no hagues mal cõ
sen lo Duch en fer tal matrimoni
com feu que ps filla bastarda: e sã
dor negu. E tots los qui erẽ allĩ ab
Tirant eren de aquella propia linea
qui eren de linatge molt antich: e y
havia haguts tostemps õ molt vir
tuosos cauallers: e singulars dones
de gran honestat. Tirant en aqll
cars ab tots los del linatge de roca
salada anaren abesar lo peu de la ma
al Emperador sent li infinides gra
cies dela molta merce que la havia
feta en dõar la bella neboda p mul
ler adiafebus. E aps que tots li ha
gueren fetes les gracies. Lo Emper
ador ab cara molt asable feu pri
cipi ahun tal parlar.

Capitol.ccxiii.

Resposta que feu lo Emperador
a Tirant en presència de sos parèts

La gloria õ aqst mō
no sta en parencies
sino en ben obrar. E
per la molta virtut q
en vos Tirant tinc
conegudavos ame õ infinida amor
essent me odios lo nom d'altri qui
parenta mia haja daner: sino del li
natge de roca salada. E aço per lo
premi vostre. Car la granea del de
lit que prenh com me recort dels
vostres singulars actes me fa obli
dar tot altre liatge. e p q vos havia

yo pregat per que fossen mes afix a
la corona del Imperi grech q vol
gueseu pẽdre Stefania neboda mia
per muller ab lo ducat de Macedo
nia e ab moltes altres coles q yous
haguera dades. Mas diu lo vul
gar parlar: que no deu hom tant a
mar a altri que faga hom mal a si. E
com no havia prou diafebus es de
uia tenir be per content de esser cõ
te de sent angel. e conestable major
No vos no volgues en aquell cars
que y vos daua lo dit combat as
lo donas avrẽ parer. E ara vos do
naua lo ducat e tanpoch lo hancu
volgut ab parera mia bona e molt
honestã no se queus sperau. Si de
sijau queus dõe lo meu Imperi nã
fagan comte que y ol me mesler. E
certament yo crech que vos me fa
rieu pobre ans que y vos pogues
ser rich rãt vos veig lo cor magna
nim. E per ço quallenuilla caualler
q es en terres strayes ab abtela õu
heretar a si mateix. aps treballe en
heretar los altres. Car diferencia
õu esser feta entre vicis e virtuts po
sant les virtuts dauant. Car los vi
cis moltes vegades sã dissimulats
qui aparexen virtuts. Car no ha al
mon tan forts spies com aquelles
qui se amaguen iots semblança de le
altat. No tarda Tirant en replicar
al parlar del Emperador en stil de
semblats paraules.

Capitol.ccxiiii.

Replica q fa Tirant al Emperador

Do pot negu en lo mō
 major riquesa posseir
 que ellier content. E
 com lo voler meu no
 sia en desijaz bēa de for
 tuna ni grans terres seyrejar: sino
 sol que pogues servir la excelencia
 dela magestat vostra. Ental forma
 que per miha demos treballs yo po
 gues reparar: e aumētā la corona
 del Imperi grech. E restituir la
 en la sua primera seŷoria. Car enca
 ra q̄ lo meu animo sia magnanim
 en donar: no es cobejos en ajustar
 tresor: ni gran senyoria. Car sol oīa
 honor me contente en reste premi
 at e altra cosa no vull. E la major
 gloria: que yo puch atenyer es en /
 poder heretar amos parētes: e ami
 chs. Car per heretar mia no vull
 pus sino lo cauall: e les armes: per q̄
 la alteŷa vostra no tinga tāt treball
 en fer me rich ni vull res dela alte
 ŷa vostra qui avos puga servir: car
 pūix a deu seruelch en augment dela
 ŷanta se catholica ell me dara la sua
 acostumada gracia que fins aci ja
 mes me ha fallit. E yo seŷor ala al
 tiŷŷima magestat vrā. beŷe les mās
 e ŷas iŷinides gracies del benefici q̄
 la altea vostra haŷet adiaŷebus retri
 buynt ho ami hauer ho rebut en a
 q̄ll grau mateix com ŷi propiamēt
 la excelencia vostra me hagues fet
 senyor dela pagania. Car yo ŷtime
 mes adiaŷebus: e atots los altres
 parents ŷien heretats de bens e de
 honor que no yo. Plaguerē al an
 tich Emperador les virtuoses pa
 raules de Tiran: e ŷtima molt la
 sua gran noblea. E gras lo Empe
 rador dūers la filla e dix li yo no he

James conegut caualler tant de pre
 claravirtut com la persona de Tiran
 tant e tinch molt gran admiracio
 dela molta bondat que posseheix.
 Mas ŷi deu me dona vida yol pūja
 re al Rey coronat: passaōs que forē
 les festes e diaŷebus duch d mace /
 dōia posaua dins lo palau dīl Em
 ador E lendema lo duch conuida
 atots los de la parentela q̄ es als
 de roca ŷalada. E dināt se los cōui
 dats. lo Emperador iē son primer
 dināt dix ala filla que anas ala cam
 bra dela duquesŷa per fer li honor
 pūix eren allí tots los strangers dīl
 parentat de bretania. Car lo duch
 ŷeŷforça en fer los grās festes hi ho
 nors. E ŷemblants festes no valen
 res li donzelles noy ha: la Princes
 ŷa reŷponēt dix. Seŷor yo ŷo pŷta
 de obeyr lo manament dela mageŷ
 tat vostra. E acompayada d mōl
 res dones e dōzelles feu la via dela
 cambra dela duquesŷa. La viuda
 reposada ab gran malicia se acosta
 a ella e dix li les ŷeguēts paraules.
 Senyora per que vol vostra alte
 ŷa anar lla hon ŷon aqueŷts strange
 rs voleu los torbar de lur menjar
 e ŷolaç en que ŷtan. E com veurā la
 exceleŷia vostra no ŷera negu dauāt
 vostra preŷencia goŷe mējar. E vos
 e vōŷtre pare penŷau fer los plaer: e
 honor e fareu los gran dan. Car
 tots ells ŷtimarien mes vna viŷta d
 vna ala de perdiu que quantes dō
 zelles ŷō en lo mō. e vrā alteŷa nos
 deu axi abandonar de anar en tot
 loch com ŷiau filla de Emperador
 tenu vos en gran ŷtima ŷi voleu q̄
 per les gents ŷiau ŷtimada. E gran
 admiracio tich del mal ŷenyal que
 3.116

veig en vostra excellencia que vol
 tieu continuament star prop de a
 quel celerat ó Tirat e be podria spe
 rar altra hora. E si no fias en los /
 merits de molta amor. Los quals
 yo mes que altra persona vos ame
 Mas lo poch cautelos de vostre /
 pare fallit de discrecio: no spera ho
 ra disposa en dir vos que aneu en
 la cambra hon los homens só: no
 hobeire lo manament del senyor
 Emperador mon pare dix la Prin
 cessa. Car yo pens que de negu yo
 no dech eiser repreha en complir lo
 manament de mon pare yo veig
 ara que ladueria fortuna mes con
 traria qui vol que los meus trista
 penaments porte en aumet de pe
 na de mos cruels óligs. Los quals
 ab alpres paraules treballau q noy
 vaja. E puix rich compayona rich
 seiyora encara que nou valla. E tor
 nassen ala sua cambra que no ana
 ala cambra óla duquesa. com tots
 foren dinats Placrdemauida vol
 gueveure q seya Tirat. e p parlar
 ab la duquesa. E van a Tirat alie
 yt en vna finestra que stava en grã
 pensament acostas a ell per aconio
 larlo: e dix li les següents paraules.
 Capita senyor la mia anima passa
 gran passio com vos veig star trist
 y en fort pensament veja la merce
 vostra yo en que^o pore ajudar: car
 si deu me done parays yo noue fal
 lire: posat cars que la mort ne sabes
 pebre. E Tirat loy regradia molt
 La Duquesa se acostia a elle: e de
 mana a Placrdemauida la Prin
 cessa per que no era venguda. e pla
 erdemauida respos quela vinda
 ne era stada causa q la hantia molt

repreha: e no volgue dir lo que la vi
 da hantia dit de Tirant per q nos
 inflammas en ira. No tarda la Du
 quesia en fer principi a tal parlar.

Capitol. cc. xlv.

Lo consell que la Duquesa de ma
 cedonia: e Placrdemauida donè
 a Tirant.

Dir he atesa libertat
 q puch fer de mi lo q
 vull: com aquella tin
 gues en subjugacio
 d'altri es stada causa
 ó tã tardar en veure la fi de les pa
 raules de la Princessa: e la victima
 voluntat sua. Pero araus promet
 per nostra dona que de aci a dema
 en aquesta hora vous ne sabre dir
 tota la veritat. O delauenturada de
 mi e com me dau penes de dolor
 dix Placrdemauida. Puix vos son
 farta poch curau dels dejuns q vo
 len tant sperar. Car yo se be que no
 fara res per vos q cõ vos li parlareu
 ella mostrara teir les orelles plenes
 ó coto tant com la viuda sera prop
 della. Car no gos dir lo mal que ó
 vos seiyora diu. O com me tedria
 per benauenturat dix Tirant si ho
 me fos. Car tot lo mal q dm se yo
 be que tornaria sobre ell: volen fer
 be dix Placrdemauida dexem lo
 mal algun depart: e fagam los fets
 que los remeyas apres ells se venen
 yo be se que no farem res siyna po
 ca de forga no si meida. E dire lo q
 amí par. La seiyora ma dit que li fa
 ga adobar lo bany pa de ma passat
 E com totõ sopara yo^o pore posar

dins en lo retret lla hō ella fata lo
 bany que per negu no sereu vist. E
 com ella exira del bany e sera ador
 mada en lo seu lit vos poreu posar
 al seu costat. E ars nonell eveturos
 poria esser dit aquest. E axi coz sou
 valentissim e virtuos en lo camp
 es mester queu siau en lo lit. E aq̃l
 camí es lo mes prest per atenyer la
 cosa dñada. E si vosaltres ni sabeu
 negun altre millor digau ho t̃xqua
 auant e no reste com a cosa morta:
 Dix la duquesa derau me primer
 parlar ab ella. e segons ella cantara
 axi li respondre. E ar lo que tu dius
 ha esser lo darrer remey en daz cō
 plimēt ala nostra empresa. Darla
 Tirant e dix: james cosa q̃ adque
 rir se hagues per mija de fortuna /
 nom plague. E ar no volria fer cosa
 que fos en desgrat de ma senyora:
 quem val amí complir mon desig
 en sa altesa que sia contra sa volun
 tat. Ans deliberaria acruel mort
 morir que yo penlas en neguna co
 sa enujar ala magestat ni contra
 son voler se fes: per la se que deig a
 deu nom pren bon senyal de vos
 dix. Blaerdemauida. E ar si en vos
 es lo desig que mostrau de be amaz
 no fugirieu al pas stret que per mi
 vos es ofert. E bes mostra claza /
 ment lasperiencia de mon treball: la
 qual dñiosa d̃ servir vos e procurar
 tot lo be que amí es possible: y enca
 ra mes del possible. E veig que en
 ramau e voleu passar per carrer q̃
 no ha cap. Lercan daci auant que
 done remey a vostra ficcio que no
 men vull mes curar. Donzella dix
 Tirat vous clam mere que nous
 vullan en sellont e penssem hi en

tre tot: e fagas lo millor. E ar si vos
 en aquest cas me falliu nom cal si
 no quem vaja a desesperar cō a ho
 me foll e fora de si. E ar la seŷora du
 quessa no pora esser tan souint ab e
 lla com yo volria: natura angelica
 nous podia dar millor consell dix
 Blaerdemauida q̃ vous daua: car
 lom ara en Ley de Gracia e no
 de justicia. E pus propi e sens com
 paracio dir que lo vostre auamo no
 ha pogut veure lo placent delit axi
 com yol vos tenia aparellat: amāt
 ma honor: e perseguint com acua
 lleresta lo que hauia principiāt que
 per vna via o per altra hagueseu a
 fetir la sua dolcor. E ar manifesta co
 sa es q̃ si les dolces coses james se
 gustauen no vendria hom a sentir
 la lur dolcor. Aq̃i deliberaren q̃
 la duquesa anas ala cambra de la
 Princesa per veure si poria hauer
 loch que pogues parlar ab ella. E
 com hi foren trobaren la que stava
 en lo retret ques ligaua. E la duq̃s
 la pēsa en vna nouella femenil ma
 licia: posas en vna cambra per hō
 la Princesa exint del retret tenia d̃
 passar eposas als peus del lit recol
 zada ab lo cap ben baix. com la pri
 cessa ho sabe que allí era trames li
 a dir que entras en lo retret. e la du
 quessa de noua noy volgue anar: e
 Blaerdemauida qui tot ho hauia
 ginyat que axis fes: dix li derau la
 e star que no poria venir que molt
 sta dolēta: Mas nom se que sa que
 molt sta trista. Com la Princesa
 se son ligada t̃xque en la cambra: e
 ven la duquesa en tā trist gest star
 acostas a ella e seu pricipi a tal plac

.3.iii.

Capítol. cc xxvi.

Com la Princesa de mana ala duquesa de son mal.

Qua mia cara germana, na que es lo q't fa dolre yot claz merce que mo digues p'stament car gra dolor ne tich del teu mal. E si en res ti pore aja dar ho fare de molta bona voluntat. Respos la Duquesa la mia seŷora la mia pensa sta alterada en streŷ com tinch perduda la gran sperança quen vos tenia p' la molta amor que hanta mes en la altesa vostra: enujada ja de tāt parlar desig es'ser sola en vna mōtanya: o spessa silua puix ab tante pensaments desig es'ser sens companyia. E axi he presa posada en aquest lit trista e adolorida. E dire ala cel'situt vostra lo que amī fa dolre que p' aquest cans pēs perdre la vida puix no tinch poder de tornar atras de tal promesa coz yo per manament de vostra altelsa siu a Tirant en lo castell de maluehi. E apres que aci som tornades me fes dir e prometre lo que ara seria ben scusat si fos per dir per que de dol la virtut me defall com no puch mantenir ma lealtat: per que senyora suplich ala excelēcia vostra que yo no reste perjura: ni sian causa de mon dan que haure de esser mal ab lo duch e ab Tirant. Car del meu mal noy guanyareu res puix yous cōfes mon peccat. E aço d

hia la duquesa los sens hulle destilant vñes lagrimes mostrāt molta passio e dolor. Mognere apietat ala Princesa les doloroses lagrimes dela duquesa oblīdant li gran part dela ira que tenia cōtra Tirant. E ab humil ven e ab cara asable li presenta semblants paraules. Duquesa tu deus pēsar que yo no stich menys penada del que tu mostres pero colina germana: e seŷora mia no vullas pus donar passio ala tua persona: Car tu sabs be que yo te amada e te ame sobre totes les p'sones del mon e fare daci auat si aden plasent sera. E lo que tu vols que faça de parlar ab Tirant you fare per amor tua si be yo tich molt poca rabo de fer res per ell. Car si tu sabies com lo tractada dell que ha dit de mī tot lo que li ha plagut tu ne staries admirada pero tēps hla de comportar y altre tēps d'riure e d'plorar. yo comportare per la grā necessitat que tots lo hanē mester. Sino altrament yot jur per aq'st dia beneyt que es huy que si aço no fos: james lo volria veure dauant mi: qui poguera pensar que tātā del conexça pogues habitat en lo cori de hun cavaller tan virtuos. E per la molta amor q' en ell hantia mesa me fora plasent que yo sola fos sta da remuneracio de tante serueys e tan asenyalats com ell nos ha fetsa jastia la nostra querella sia tā justa q' no consent sino tapar se los hulle perço que hom nos veja: Respos la duquesa proferint les següents paraules. La mia Senyora molt tich admirada q' la cel'situtvra haja

de creure q̄ hū tan limitat caualler
e de tanta virtut com es Tirāt ha
gues adir cosa neguna qui agreuial
la magestat vostra. Car si les orel
les sues hoyen dir res qui fos en o
fesa vostra: se mataria ab tot lo mō
Car no pense la alteſa vostra que
Tirant ſia tal coz lous han pintat
que alguna dſauenturada persona
vos haura fet creure alguna faula
oripeilada. Volent dar carrech al
milloz caualler qui huy en lo mon
se trobe. Plaerdemauida pres les
noues: e dix. Senyora passe dſa pē
sa vostra tal vici d portar mala vo
luntat a Tirant. Car si per virtut
anegu algun mundanal merit es
merexedor a Tirant deu eſſer atri
buīt: quala es la celarada persona
qui ab natural raho faça creure ala
magestat vostra: que lo darrer ca
ualler qui de honoz ſent: e que ab
maior gloria doneſtat: e devirtut a
ell se dga acomparar. No es negu
si mētir no vol puga dir ſino ab grā
malbat: que Tirat dignes ſino vir
tuts de vostra excellencia. Deixan
lo dir de males gentes: e amau aquī
denu amar. Car molta gloria ſera
per a vos poſſeyr hun caualler art
domestich: e virtuos. Les cambres
voſtres: e lo lit puga ell ſenyorejar
e la alteſa vostra la ſua persona La
qual per or ni per argent no poria
eſſer comprada. E mau ſenyora al
qui us ama: e dexan lo mal dir dela
viuda endiablada: q̄ ella es la qui
fa tot aqueſt mal: e yo confie en dū
que tornara tot ſobre ella No tich
altre deſig en queſt mon: ſi no que
la ves aȝotar per vila tota nua ab
leus de vaqua: que li donassen per

los costats per los vlla e per la cara
Lalla dix la princeſſa: tu penſes que
la viuda reposada me diga res de
totes aqueſtes coses: e nou fa ſino
yo qui veig tot lo dan qui ſeguir ſen
pot. Ab tot aȝo yo ſo contenta de
fer tot lo que voſaltres me conſella
reu: Si amon conſell vos tenu dix
plaerdemauida nous conſellare co
la que no ſia profit: e honoz vostra.
E axis partirē. La duqueſſa ſen toz
na ala ſua cambra: e troba allí Ti
rant: e recita li tot lo que ſet hauia.
E Tirant molt content: e alegre
ixque en la gran ſala hon era Lem
perador: e la princeſſa: e la Empera
driu ab totes les dames: e allí dāga
ren fins per bon ſpay E la princeſſa
nos dexaua de ſer gran feſta a Ti
rant: ſinides que ſoren les dances: e
la princeſſa quis ſon retreta p anar
aſopar La viuda reposada ſe acosta
a ella: e ſens que per negu no podia
eſſer hoyda li preſenta ſemblats pa
ranles.

Capitol cxxvii.

Repreſſio que fa la reposada
viuda ala princeſſa.

Lo parlar que la excel
lencia vostra fa aumē
ta ma dolor: com yo
ſia ſobre tota altra do
na dolorosa: cremada
de amor de honeſtat ſens ella ſo re
ſtada vehent vrā alteſa ab los vlla
vberts volen entrar dis lo pou de
ppetua infamia E per cauſa de tal
incōueniēt vixch dſeipada: e dolch
me de aȝlla coſa q̄ amor cōſet mala
ynt lo egipciach dia del vrē triſt na

pmet car moltes gèts ocupats de
 girar los vlls enuervrà magestat
 Als tornat los enuers mi ab fort
 resistècia diè tres vegades: o viuda
 o viuda repolada coz pots consen-
 tir que home stranger sen porte la
 despulla dela virginitat de Larme
 fina. Pensau qui hou dir semblats
 paraules si tindh occasio de dolrem
 e de abandonar la vida. Car se que
 neguna de nosaltres no fara ofensa
 ala magestat vostra. E moztint yo
 seria milloz per amice seria liberada
 d'aquesta pena per reuure en repo-
 sada mozt: per ço que les mies ozel-
 les no hagen de hoit: que yoy sia
 itada consenta. E per ço los meus
 vlls de viues lagrimes destillen. E
 com senyoza no deueu vos pensar
 que la cosa nos deu fer que bisbes e
 arquebisbes nou haten de saber. E
 per dit de vostra magestat en presè-
 cia de moltes gèts hauen dit: e no
 ne sou sabuda celar: en dir que no
 volieu pendre marit stranger ço es
 Rey: o fill de aquell: per no saber
 les lurs costumes si seria ardit: o co-
 nart: E que vos no hauen mester
 bens d'fortuna. Car nostre senyoz
 e vostre pare vos ne hauen prou-
 donats: e no volieu esser subiecta a
 negun altre Rey: o Emperador d'l
 mon. E que si marit hauen de pen-
 dre no seria sino sol Tirant aquell
 volien: e altre no. Tot ço que dich
 senyoza no es si no per reduir vos
 a memoria com saus ho hata dit
 altra vegada. E si solament per la
 fantasias passa de voler lo per ma-
 rit: si la altesa vostra fa res qui deso-
 nest sia ab ell: com sereu la muller
 no dubtara de dir vos com sera fel

lo anan per amala bona que lo que
 ses ab mi tan be ho aguereu fet ab
 altre: qui sera aquell qui lo seu coz
 puga assegurar que tostemps no sia
 recelos. E sab deu si ne haura gran
 rahò de no fiar james d'vos. Mal
 de tenir vos tots los dies d'vostre
 vida tancada sens deixar vos par-
 lar ab negu. Als merçera la vos-
 tra persona la qual vñant de virtut
 sereu dita noble: e virtuosa: sent lo
 contrari sereu tenguda pervil e per
 d'onesta. Ans sia la mia mozt que
 tals coses vegem los meus vlls: m
 les mies ozelles tals noues hogen
 E no volgue mes dir: sperant ho-
 yr que respondria la princessa. Ho
 fò poca la passio que en aquell cas
 l'anima dela princessa senti com no
 tenia temps per satisfer a les verino-
 ses paraules dela maliciosa viuda:
 per tant com L'emperador itaua
 ja en taula que itaua sperant ala pri-
 ncessa: e dues voltes la hauria trame-
 sa acridar. Dix la princessa na viu-
 da aquest fora lo meu sopar delitòs
 si yo pogues ara satisfer atot lo que
 me hauen dit ixque del retret: e la
 Duquesa que era allí per saber /
 la noua si Tirant itia aquella nit.
 E com la veu tan alterada tota ro-
 ia de malenconia q'tenia no tingue
 atreument de dir li res: Pero coz
 plaerdemanda la veu de tal so itar
 E la viuda que li venia detras: dix
 li. O senyoza tostemps heuist que
 com lo Rei ita roig senyal es d'tem-
 pesta. Lalla folla dix la Princessa
 tostemps dius follies. Pensau ella
 quina venia quel Emperador ho
 conegue. E demana li com venia
 axi si negu la hauria en res em /

jada La princesa respon no senyoz
Mas delquem parti d'la magestat
vostre lo stada girada en lo .u. : per
dolo: quem haura vinguda al coz
Pero per gracia de nostre senyoz
he trobat gran remey en la dolo: .
Mara L'emperador als metges /
enteguessen en lo seu mar. E els oz
denaren que lo sopar seu fos de hui
faysa per ço com es carn cordial p
al coz. La duquesa segues al seu co
stat no per voler menjar mas p po
de parlar ab ella: que Tirant la pe
rana ala sua cambra quant tornaria
ab la bona noua E com foren ala fi
del sopar la duquesa se acostà ala o
zella: e ab veu baixà li seu principi a
paraules de semblant stil.

Capitol cxxviii.

Rahonament que fa la duquesa
de Macedonia ala princesa.

S noblea de linatge e
nom d' generosa mo
uen a vostra alteia la
se per vos am prouie
sa i xqua auant: e viga
en efecte Car cosa manifesta porta
testimoni de veritat. E cosa amaga
da axi com la viuda fa: mostra mal
vestat e fellonia. E s'vassall no pot
tolre ni defraudar res a son senyoz
E per çou dich coz la viuda es ma
vassalla: e deuria guardar de enu
tar me. Car yo desige la sua mort p
ço com los se' actes dignes de grā
punicio son ne merexedors. duquesa
la mia dix la princesa yous ame en
strem grau: e fare per vos tant com
rahonablement per vna germana

se pot ne deu fer: y encara molt mel
auant. E deixau star la viuda que
encara que sia vassalla vostra inoy
re culpa en res Eus demane en gra
cia que no cureu della. Car yo no
poria tant fer per vos coz meriau
E altra cosa nom posa en mal pen
sament sino lo meu coz qui te moltes
dubtes: per ço com es coz mortal
per que tinch dubte que la mia de
iauentura nom done passions de
donzella mortal. Per queus prechs
que nom vullau tolre lo que dar
nom porieu. Car vos li podeu dar
robes joyes per vostra gentilea: e
diners per a despesa. E per ço ger
mana mia vos qui sou tota plena
de paciencia: no cureu de mon par
lar: e deixau star aquexes cortelles
per al dijous dela cena. Dix la du
quesa senyora responeu me en lo
fer de Tirant queus he dit: volen
que vinga aquesta nit: y sera aquel
la que ell spera ab tan gran desig.
Nom diguessen d' no: per tan cara
com tenu la vida: yo sere be contē
ta dix la princesa que vinga en la
nit: car acil sperare: e dançarem. E
si res me volra dir y ol scoltare de
bona voluntat. Ay na beneyta dix
la Duquesa: y com sou tota plena
de lealtat: en hun coz huma no
es posat tan gran saber com es lo
de vostra alteia. Bram voleu mu
dar lo joch: guardau senyora qm
moltes ne erra: y neidene vna no
pot dir totes sien errades yo noua
dich sino si voleu que vinga a ven
re aquell virtuos de Tirant. Lo
qual sens ell be m' honoz nous pot
venir. Aixi com seu aquella placent
nit del castell de maluech. Etiam

ara sim entendreu. Tot lo meu pè
 sament son com me parlas de. Tirant
 dix la princesa no fos altra co
 sa: sino voler me dir tot son mal: lo
 qual yo tinch tots dies dauant los
 meus vls adormits de dolor: e de
 pensament. De es trista aquella dō
 zella qui ab plores en va fatiga la /
 sua persona. E poden be dir a Ti
 rant que vol suplich com acaualler
 digne de se e devirtut se vulla dirar
 de temptar la mia anima. La qual
 de huns dies ença ploza gotes de
 lanch. Mas que apres dela sua ven
 guda: yo fere aquella que cōsentire
 amatoz part que ell no pensa. O se
 nyoz dix la duquesa negu no deu
 plorar sino los peccats: e deu pdr
 treballar: e oblidar aquells. E si ell /
 fos mort en vista d vostres vls p
 prest ho haguereu oblidat. E si la
 celsitut vostra ab Tirant vol con
 tendre: tornan dauail los seus bra
 cos ab aquella mateixa temoz que
 itauen aquella nit d maluehi ab les
 prometenses: e jures que la mages
 tat vostra li fen. E de allí pozen dir
 e rahonar tots los vrs singulars
 actes que fets haueu. al home que
 es mort no li cal fer lōga sperança
 dix la duquesa E de tota virtut e de
 gran gentilea semblāt donzella cō
 vos hornada de corona jperial
 no es en tota la crestiādat ni mēys
 en la pagania. E puix no fall bellea
 nous deu fallir virtut d promesa se
 Eoleu quens diga germana: e sen
 yora mia dix la princesa la fama: e
 la honoz vull guardar tant com la
 vida me acompanyara. E tostēps
 en aquest pposit me trobareu. Car
 la donzella honestat deu amar so

bre totes coses: e axiu fare yo si sera
 placent adeu. La duquesa sen parri
 ab molt gran enug. E coz veu Ti
 rant recita li tot lo mal prepolit d la
 senyora. Tirant multiplica en la
 dolor en maior grau que no solia.
 E com L'emperadoz hague sopat
 sabent que Tirāt era en la cambra
 del duch trames per ell. E dix ala
 princesa trameteu p los mmistres
 per ço que los cauallers se alegren
 puix la partida es tan presta. No
 dix la pcesia senyoz mes tinch ga
 na de jaure que d dançar. E presta
 ment pres comiat de son pare: e re
 tragues dins la sua cambra per ço
 que no hagues apartar ab Tirāt
 La viuda repolada qui semblants
 paraules li hoi dir: son molt contē
 ta del que fet hania. Plaerdemau
 da ana ala cambra dela duquesa e
 dix a Tirāt. Capita senyoz en aque
 sta senyora no tingau sperança ne
 guna tant com la viuda li stiga de
 prop: jas sō ara retretes dins la sua
 cambra afoles parlant de vostres
 afers. E james hauren res en ella si
 no feu lo que yous dich: dema fa
 lo bany: e yous: y dare tal endrega
 que al vespre vos posare en lo seu lit
 e trobareu la tota nua maiorment
 ara que yo dozm ab ella en lo seu lit
 feu lo que yo dich que yo se que ja
 mes dira res. Car en aquell loch q
 dozmia la duquesa en absēcia sua
 yo succeheich E en aqll cars dexau
 fer ami: dōzella dix Tirāt infinits
 gracies sens les primeres fas ala
 vostra molta gētilea dī quem dieu
 E vull q sapiau tant demi q p cosa
 en lo mō yo no posaria força en do
 na ni donzella si sabia q degues eē

en jra e auozricio de t otes ecara qn
sabes perdre la corona del Imperi
grech ni Roma ni la mudana mo
narchia. Qui pot pensar yo fes tal
força contra voluntat de tal donze
lla La qual ame mes que ala mia
propia anima. E coz yo la ves plo
zar ni congozar en semblant cars
volria dar lanima al enemich:ans
que li fevna centilla de enug ni dà
Com so en les forts batalles: e tich
algun mortal enemich en terra per
tolre li la vida em demana merce li
perdone e ago fas p sola pietat que
men ve: e se que es enemich infel q
no te poder d pdonar amik e deicar
le. Quant mes ama senyoza fare yo
lultim dà qut a elles mes plau guar
dar. Dich vos que per res nou faria
de enuiar la magestat E posat cars
ho volgues fer lanimo no mo con
setiria. Des stime star e passar tota
ma vida doloretant ab la noble spà
ga que tich en fer li honozs: e servir
armat: o desarmat apeu e acauall d
nit: e de dia stant en continues su
plicacions agenollat dauant laltesa
sua que vulla hauer merce de mi.
E ar no vull que per vanagloria: e
per mon delit yo sia cridat traydor
E ar natura y honoz me fan hauer
pietat. E com sta poch en segur qut
altri desereta atort. E tota hora q
los seruidors cometè algũ leig carí
contra lurs senyors caben en gran
infamia intollerable: son dignes /
de gran punició. E p ço yo vull pas
sar aquesta pèa: e treball en suplicar
la. Com yo crega certament q ella
es stada creada en paradís segons
mostra que la sua agraciada psona
par mes angelica que humana: e /

feu si en sò parlar. Plaerdemauida
mostrant esser mal contenta d Ti
rant seu principi abũ tal parlar.

Capitol cxxix.

Com plaerdemauida dona
sforç al animo de Tirant.

Grant Tirant james
en batalla sereu ardit
ni temut si en amar /
dona: o donzella vna
poqueta de força noy
mesclau maiorment com nou volè
fer. Quix tenu sperança bona: e gè
tile: amau donzella valent: anau a
la sua cambra: e gitaui vos en lo lit
com ella hi sia nua: o encamisa: e fe
riu valentment que entre amichs
noy cal toualla. E si axi nou feu no
vull esser d vostra batlia. E ar yo se
que mo ts cauallers per tenir les
mans prestes: e valents hà hagut
de les enamorades hono: gloria e
fama. O deu quina cosa es tenir la
donzella tendra en sos brazos tota
nua de edat de. xliii. anys. O deu q
na gloria es star en lo seu lit: e besar
la souint. O deu quina cosa es coz
es de sanch lreal. O deu quina co
sa es tenir pare lmpador. O deu
quina cosa es tènir la enamorada ri
ca: e liberal quitta de tota infamia
E lo que yo mes desige es q fessen
lo q yo vull. E p ço cõ era passada
gra part d la nit e volten tãcar lo pa
lau a Tirat li son forçat de partir se
e cõ hague pã comiat d la duquesa
q ja se anaua. plaerdemauida li dir.
capita seyo: no trobaria yo q tãt fes
p mi anau adormir e no gireu del

altre costat. **T**irant se pres arture
e dix li vos son de natura angelica
que tostemps donau bõa consella
qui dona cõsell dix plaerdemanda
forçat es quey pose del seu. **D**igan
donzella dix **T**irāt e no saben vos
que moltes voltes se deu: que qui
mal consell creu no pot esser que al
guna volta no lin vinga dan: e õso
noz e ays partirē. En la nit **T**irāt
penla en tot lo que la dõzella li ha
uia dit. Lendema per lo mati **L**o
empador trames per lo capita e ell
anay de continent: e trobal ques /
vestia e la princepsa era venguda p
servir lo: y stana en gonella de bro
cat e no portaua drap en los pits: e
los cabells hun poch desligats qui
plegauē quasi ptop de terra. **L**om
Tirant son ptop del **E**mperador
son admirat de veure tanta singula
ritat en hũ cors huma com en aqll
cars en ella se mostraua. **L**emperador
li dix nostre capita p deu vos pch
fau en totes maneres q sia presta
la vostra partida ab tota la get. **T**i
rant stana alienat q no pogue par
lar p la vista de tan singular dama
E hauēt stat p bon spay recordas
e dix pensant en los turchs coz he
vista vrā magestat no he compo
lo que dit me haueu per que supliq
ala altesa vostra voler me dir que
vol que faça. **L**emperador admirat
dela sua vista coz lay ven axi altera
da: e lo poch entēdre qui hanja fet
cregue que fos axi. **L**ar per spay de
mijora stigue sens recort. **E** torna li
adir **L**emperador la primera rabo
Il espos **T**irāt senyor la magestat
vostre deu saber com la crida va p
la ciutat notificāt atots la partida

certa per abillia e huy es diuēdres
axi seyo: la partida nostra es molt
presta e quasi tot hom es ja en pñt.
Tirant se posa detras **L**emperador
per ço que nol ves e les mās dauāt
la cara en vista dela princepsa ella ab
les altres donzelles alçaren moltes
grans rialles. **E** plaerdemanda da
uant **L**emperador dix semblants
paraules com encara tenia les mās
dauāt la cara. **Q**ui vol haueu seyo
ria complida es de necessitat haia
poder de pendre e de dexar ço que
ama: o son variall car sens poder se
nyoria poch val. **E** pres p lo braç
al **E**mperador: e feu lo girar enuers
ella e dix li. **S**i tu res has fet digne
de premi a **T**irant se guarda q oel
confi e vence al gran solda en bella
batalla campal e li feu perdre la sua
ficta e temerosa follia: que tenien õ
senyoreiar tot limperi grech. **E** nca
ra que ab belles paraules ell penla
vengre lantich **E**mperador que aci
tenim present: **E** desemparrant los
Ikeys turchs: e lo **S**olda recorre
gueren a son segur ço es ala grā for
taleza dela **L**iurat de bellpug no ab
sua^o passios car la temor en lurs pe
portaua. **A**quest ha guanyat pre
mi ab merit õ propia virtut **E** li yo
ringues ceptre **I**keal: o del **I**mperi
grech yo fos senyore: de les mies
entramenes **L**armelina fos exida
be se yo aqui la donara per muller
Mas la follia de totes nosaltres /
Donzelles no desijam altra cosa
sino honoz: stat: e dignitat. **E** per
causa de aço ne van tantes per mal
cap: quem valria ami que fos ajus
cada al linatge õ **D**anid e per falta
õ bon canaller perdre lo q tndh. **E**

tu senyor hages desig de armar la
nima puix tens statuí lo cors de les
passades batalles. E no tignes spā
ga o dar ata filla altre marit dir ho
be no fare: forçat es qu diga al vir
tuos de Tirant. Hages aquesta
consolació en taviada e no spes que
aprel los te⁹ benaventurats dies se
haja de fer. Car les coses q natura
cōsent: e p deu son ordenades: sies
cōsent en aquelles: e hauras gloria
en aquest mon: e parays en laltre:
E yo novull mes recitar o mos ac
tes p que no ptany adōzella dir: lo
q ella desija e lier. Mas naturalmēt
als homes ho atorga. No vull o
menuir lo pmi de mos treballs mī
ra poderos senyor: e dels lleys lo
mes crestianissim: novulles tu fer a
xi com feu aquell lley de proença
que tenia vna molt bellissima filla
q son demanada p muller p lo grā
lley despanya: E tāt mostra lo dit
lley amar la: q no la volgue james
casar en la vida: seguis que p discurs
de tēps ella senuellí en casa del lley
sō pare. E cō son vella morí lo rey
e no troba q la volgues p muller le
naren lí la terra: y a ella feren morir
fora del regne: e morí en l'ospital da
uinyo. E la ignocēt dōzella cōsentí
ala pietat del pare. Ditas lauors o
uers la princesa e dix lí tu qui est de
alta sanch exida pn marit tost e bē
tost. E lí tō pare no ten dona: si no
yo ten dare: enot dare sino a Tirāt
Car grā cosa es marit: e caualler q
pot hauer en la vida. Aquest o pro
esa passa atots los altres. Car mol
tes voltes ses seguit que per hun sol
caualler son stats fets moltes actes
singulars e portades asi moltes cō

questes qui de principi anauen ato
tal destrucció. Sino veja la magel
tat vostra lo desorde del vostre im
peri ni lo punt en que stava às que
Tirant vingues en aquesta terra:
Callau donzella per merce dix Ti
rant: e no vullau dir tantes demesi
ades paraules o mí. Anau ales ba
talles dix plaerdemanda: e deixau
me amistar en les cambres o salut
lleys l'Emperador per los ossos
de mon pare l'Emperador albert tu
seras la mes singular donzella del /
mō: E coz mes va mes de bet vull
E ara de present te fas donació de
cinquanta milia ducats destrenes
damūt lo meu tresor ella dona o la
genols en terra e besa lí la ma la pri
cessa stava molt torbada del q ha
uia dit. E Tirant stava mig enpe
guít l'Emperador quant se son aca
bat de vestir sen ana amilla. Apres
Tirāt torna acompanyar ala Em
padriu e ala filla extint de missa. Ti
rant hague aujñentea de parlar ab
la princesa: e dix lí paraules de sem
blant stil.

Capitol cccxx.

Les rahons que passaren entre
Tirant: e la princesa: e plaerde
mauida.

Qal promet en dentel
met. La promesa dix
la princesa nos feu ab
acte de notari: E pla
erdemanda qui prop
della era e hoy la resposta bla prin
cessa prestament lí dix No senyor
que promesa de compliment de a /
mor: Ni en exercir aquell hoy /

cal testimoni ni menys acte d' notari. Aly tristes de nosaltres si cada na vegada se havia de fer ab scriptura noy bastaria tot lo paper del mon. Saben com se fa ales scures q testimoni noy haia. Car james se pot errar la posada. D' ista folla dix la princessa: e tostemps me parlavas ala ma tant Tirant no li dix tant no la suplica james volgue feres per ell: Com foren dins la cambra Lempador crida a Carmelina e dix li digau ma filla les paraules que plaerdemanda ha dites o qui les ha. Seguramet senyor yo nou se dix la princessa: ni james de tal cosa li parli. Mas es folla: e atreuida en parlar e diu tot lo que li ve ala boca. No es folla dix Lempador ans es la mes sentida donzella que en la mia cort sia: y es donzella de molt de be: e dona tostemps de bons consells. E no veus tu com vens al conseli com yo la fas parlar co parlar ab gra discrecio: tu voldries al nostre capita p matir: e la princessa toz na roia: e vergonyosa: e no pogueres dir: E apres hu poch spay recobrat animo dix senyor. Apres quel vostre capita haura coplida la conquesta dels moros en aql cars yo fare tot lo que la magestat vostra me manara. Tirant sen passa ala cambra ola duquessa: e trames per plaerdemanda e com li son present dix li: Q gentil dama yo no se quin remey pendre puga en mos fets. Car la mia anima se rahona ab lo cors: e axi be desige la mort com la vida: si vos remey no donau amadolo: yol vos dare en aquesta nit dix plaerdemanda si vos me volen

creure: Digau donzella dix Tirant si deu vos augmente la hono: les paraules que digues en presencia del Emperador dela senyora princessa e de mi: quisus prega que les digues seu en gran pensament posat me ha uen queu d' sige molt saber. Aquel propi pensament que vos teniu dix plaerdemanda te ma senyora hoc encara Lempador co ell mo ha demanat. E yo li he fetes altres p' forts rahons coz vos sou digne de hauer la princessa per muller: e aq la poden dar milloz que a vos. Ell en les coses del mon noy ha principi tan poch noy pot hauer fi. Eres que yo diga tot mo pren en be Lo que es causa de aco yo ho dire en secret. Ell se fa enamorat d' mi: e voldria algar la camisa si yo loy cõsetia e ha jurat sobre los sacts euangelis q si la Lempadriu se moria decõtinmet me pedria p muller. E ha dit p sey al de se bese nos: e aquell besat seria poca cosa mas sera mes q no res: e yo li respongui. Ara q sou vell sou luxuriós: e co ereu jone ereu virtuós e no ha moltes hores passads que ha dat aql rastre d' grosses ples e ara sta ab la filla demanant li si d' sia p marit. E saben p q loy digui p go que si vos entraven denit en la lina cambra e fos mala sort se erras en volguesle dar carrech negu q tiga paues ab que cobrir me pugadient senyor jau havia dit a vostra magestat la princessa me mana q yol fes entrar: E p aquesta forma tot ho haura de callar: dix Tirant sapia yo la forma coz se ha de fer q molt ho d' sige saber. No tarda plaerdemanda a fer principi atal parlar.

Capítol.cxxxi.

Com **P**laer de mauida posa a
Lirant en lo lit dela **P**rincesa.

La sperança que tich
 di vostre propi òlit
 me ooliga en servir
 vos: encara que co
 negua que passe los limits la gra
 nea de ma culpa: empero augmen
 ta en mi lo hús de raího conaxent
 son mereixedor: de tal premi: e per
 que conegau ma benivolèga quāt
 es lo delig que tinch ò servir e hon
 rar la senyoria vostra: en la hora
 que lo **E**mperador volta sopar vo
 ltra merce trobar se deíxe leixant a
 part los forts penliaments: car yo
 promet de posarvos en lo retret ò
 ma senyora: hi en la reposada nit p
 uenē los solago's ales persones en
 amozades ab doble poder comba
 tēt ala sollicitut tenebrosa hon aug
 mentaza vostre delit. **E**stant en a
 queítes rahons lo **E**mpador qui
 sabe que **L**irant era ala cambra
 òla **D**uquesa trames per ell e toz
 barenlo deses rahons. **C**om **L**i
 rant fō ab lo **E**mperador en lo cō
 sell parlaren molt dela guerra: e de
 les coses necessaries en aquella: e ja
 en aquella hora tots anauen vest
 its del ques ptāy ja ha guerra. **L**ō
 son nit scura **L**irant vigue ala cā
 bra dela **D**uquesa. **E** coz lo **E**m
 pador sopaua ab les dames **P**la
 er ò ma vida entra per la cambra
 molt alegra: e pres a **L**irāt per la
 mae portallen: lo qual anaua vest
 it ab gipo de ceti car meli ab manto
 abrigat e ab vna spasa en la ma: e

Plaer ò mauida lo posa dins lo re
 tret: e haulay vna grā caixa ab vn
 forat quey hauien ret pque pogues
 alendar. **L**o bany que alli tenien a
 parellat staua dauat la caixa. **A**ps
 q aguerē sopat les dames dāncarē
 ab los galants cauallers: e com ve
 ren que **L**irant noy era leixarense
 de dāncar. **E** lo **E**mperador se re
 trague en la sua cambra. **E** les don
 zeíles ien anarē e deíxaren ala **P**ri
 ncesa dins en lo seu retret en aquell
 hon **L**irat stauā: sola ab aquelles
 qui la teniē de servir. **P**laer de ma
 uida en scula de traure vn drap de
 li pri per al bany obri la caixa e del
 xala vn poch vberta: e posā roba
 desus perque ninguna deles altres
 nou veiē. la **P**rincesa se comēga
 a òspullar: e **P**laer ò mauida li pa
 ra lo liri que venia endret que **L**i
 rant la podia molt ben veure: e cō
 ella fō tota nua **P**laer de mauida
 pres vna cādela encesa per fer pla
 er a **L**irant mirauali tota la sua p
 sona e tot quant hauia filat: e debi
 ali ala se sonyora si **L**irant fos aci
 sius tocana ab les siues mans axicō
 yo fag: yo pens que ell ho stimaria
 mes que lil fahie senyor del realme
 de França. **N**o cregues tu axo dix
 la **P**rincesa: q mes stimaria ell es
 ser **R**ey q no tocarne axicō tu fag.
O **L**irāt seyor e hon sou vos ara
 com no son aci prop perque pogue
 l seu veure e tocar la cosa que mes
 amau en aquest mon ni en laltre.
Mira senyor **L**irant vet aci los ca
 bells dela seyoza **P**rincesa yols be
 se en nom de tu: qui est dels caual
 lers del mon lo milloz: vet aci los
 holls e la boca yo la be se p tu: vet
 .A.1.

aci les seues castallines mamelles
 que tinc calçuna en la ma befe
 les per tu: mira com son poquetes
 dures: blâques e lises: mira **T**irât
 vet aci lo seu ventre les cuxes e lo
 secret. **E** trista de mi que si home
 fos aci volzia finir los me^s darrers
 dies: o **T**irant bon est tu ara: per
 que no vens amí puij tan piadosa
 ment te crides les mans de **T**irât
 son dignes de tocar aci bon yo to
 que e altri no: car aquest es bocí
 que no es negu que no se volgues
 ofegar. **T**irant tot ago miraua e p
 nlay lo major delit del mon: per la
 bona gracia ab que **P**laerdemauida
 ho rahonaua: e venienli d'grâf
 temptacions de voler exir dela cai
 xa. **L**om agueren stat aqí vn poch
 burlant la **P**ricessa entra en lo báy
 e dix a **P**laerdemauida ques des
 pullas e que entras dis lo bany ab
 ella. **N**on fare sino ab vna cōdicio
Quina sera dix la **P**ricessa. **R**es
 pos **P**laerdemauida: que cōpoz
 teu que **T**irât stigua vna hora en
 lo vostre lit: e que vos hi siau. **L**al
 la que est folla dix la **P**ricessa. **S**e
 yora feu me tanta de merce quem
 digau si **T**irant vna nit venia aci
 que neguna d'nosaltres nou sabes
 el trobassen al vostre costat que di
 riau. **Q**ue li tenia de dir dix la **P**ri
 cessa: pregar lohía que sen anas: e
 si anar no se volia ans deliberaria
 de callar que esser difamada. **A**la
 mia fe senyora dix **P**laerdemauida
 aqí faria yo. **E**stant en aquest
 es rahōs entra la vinda reposada
E la **P**ricessa la pregua ques báy
 as ab ella. **L**a vinda se despulla to
 ta nua: e resta ab calces vermelles

e al cap vn capell d'lit: en cara que
 ella tenia molt bella psona e bē dis
 posta: empo les calces vermelles
 e lo capell al cap la desfauoria tant
 que paria que fos vn diable: e certa
 mēt qualsevulla dōa o dōzella qui
 en tal so la mireu vos parra molt
 leja per gentil que sia. **L**o bany aca
 bat portaren ala **P**ricessa la col
 lacio que sō de vn parell de perbi⁹
 ab maluezia d'candia: e apres vna
 dotzena de hous ab sucre e ab cāy
 ella: apres se posa en lo lit per dor
 mir. **L**a vinda anassē en la sua cam
 bra ab les altres dōzelles: sino du
 es qui dormien dis lo retret. **L**om
 totes foren adormides **P**laerde
 mauida leuas del lit hi en camisa
 trague a **T**irant dela caixa: e secre
 tamēt lo feu despullar que neguna
 nou sentis. **E**a **T**irant tot lo cor
 les mans e los peus li tremolauen
Quina cosa es aquesta dix **P**laerd
 mauida: no es home en lo mon
 que sia antmos en armes que no
 sia temeros entre dones: en les ba
 tailles no tenu temoz de tots los
 homens del mon: e aci tremolau
 per la vista de vna sola donzella:
 no temau cosa neguna que yo sere
 tostemps ab vos eno men partire
Per la fe que dech a nostre senyor
 deu yo seria mes prest content de
 entrar en lica: en camp clos: a tota
 vltanga ab .x. cauallers: que no co
 metre semblant acte: e tostemps el
 la posant li sfoz e animantlo: ell
 sfozga la calitat. **L**a donzella lo ps
 p la ma. hi ell tot tremolāt la seguí
 e dix donzella la mia temoz es de
 vergōya p lo strē be que vull ama
 senyora: mes si maria tornarmen

que anar mes auant: com pès que la maiestat sua no te sentiment ne gu de ago: e no es menys com venia axi gran nouitat tota nos altere en l'ice yo desige ans la mort que la vida que fer offesa ala maiestat: adquerir la volria ab amor mes que no ab dolor: e com veig que ab tã gran desorde que la granea de ma benuolença que ab il·lícites practiques la haja d'conquistar: lo meu voler ab lo vostre no es conforme per deu: e per merce vos prech vire tuosa d'òzella a vos placia quès ne torem: car yo delibere ans d'perdre la cosa que he mes amada e lo que tant he desijiat que si sabia cosa que en res la agreujas: encara me par molt gran carrech que ans de hauer errat sia aci vengut: que per tal defalt deuria yo eèr fet homey er dela mia persona: e no pèieu d'òzella que yo per sola temor ho desir: mas per la strema amor que ala alteza portre: e com ella sera feta q'yo tã prop li sia stat e q'per amor lo stat d'no enuajarla: en major cõpte mo pèdra d'infinita amor. Plaerdemanda pres molta ira en les paraules de Tirant: e essent molt mal contenta dell seu principi a paraules de semblant stil.

Capitol. cxxxii.

Representacio que fa Blaerdemavida a Tirant.

Uos sou major en cap dels viciis: e primer en orde deles culpes mortals: e som ara

en temps de dir moltes rahons e li vos ago no feu seren occasio de ferme viure en dolorosa vida e a breujarme los dies: e per testimoni de vostres fices e dissimulades paraules yo parlare claramente se rã manifests los vostres mals qui demanen pladoze enginy: perço q'los quim hoiscan niu sabran lien moguts a misericordia enuers mi auisarvos que essent fallida en mi la sperança: que ab rahõs forts si recorda me pgas al que fugiu ara: tals paraules sebras preset la Duquesia que de d'òzella que es la fari eu tornar dona: e sabeu be que yo noy doni tarda mas fuy presta segons experientia mostra queus he portat en aquesta delitosa cambra mes plalet que perillosa: e veig ara quel vostre rebuat cor que per les mies mans vos tinch que haueu de passar: per auer aces ço que d'un caualler vençut se ateny: e sobre aquest cars veure vull la fice ja farta de esperar vostra demanda: e par me que mes vos han altat paraules que fets e mes cercar que trobar: e perço com ami es deguda cosa de fer: vos faç cert que per lo tã sperar ab la offerta dessus dita puix vos contenten vanes paraules e dubtan la si agrã crida cridare mostrant al Emperador hi als altres com per força sou aci entrat. E caualler de poch animo temença de donzella vos spanta de acostar vos a ella. E mal auenturat capitã ab tan poch sfozç stau quem go seu dir semblants paraules: seu lo sfozç com lo Emperador vendra .A.ii.

quia talho enpalçada li dïren: e yo⁹ fare conèixer: e deue lo mō conèixer a que haueu parlat mal: hi en vos se ajustara en aquest cara amor e temor: E recozt vos que en aqst cara perdeu vostra honoz: e fama: sen lo queus dïch: e yo dar vos hevida segura: heus fare portar la corona d' imperi grech: car ja es venguda la hora que nous puch altra cosa dir sino que aneu prestamēt a fer aqlls honozosos passos de star prop d' la Princesa que sera en altre compte pres. E feu d' e si quant vostre camit Tirant vehent lo parlar vbert de Placermenda ab ven baixa sen principi a vn tal parlar.

Replika que fa Tirant a placermenda.

Capitol. cxxxii.

Cemoz d' restar ab tal vergonya me tol de guanyar parabls en aquest mon: e repos en laltre. Empero di re lo quem par que en temps de aduersitat los parents: e amichs toz / nen enemichs. E lo meu ignocent desig no es pus sino ab amor fer ser ueys en aquella de qui so: e sere tant com la vida me acompāyara: e ab aquest article de se vull viure: e morir: e si la tua voluntat ab lo meu desig eren concordos molt ne seria la mia anima acōsolada: totes les coses quis representen ala mia vista no es pus sino temor de vergonya

e es nit scura: car no puch veure lo que d' siges: per se haure a creure que la magestat sia en aquest cara yom despulle la temor: e vergōya: e abzi guem de amor: e pietat. per quens prech que anem sens pus tardar: e veja yo aquest cora glorificat pui lum noy ha ab los hulis dela pensa lo veure. Placermenda ab tante ginyes vos he portat dïx placermenda en defensa de ma honoz: e delit: e profit vostre restau per aquell qui sou: e soltal dela ma. Com Tirant se veu que Placermenda lo ha uia deixat: e no sabia hō era perque lum en tots la cambra no hania: e axi lo sen star per spay de mia hora en camisa: e descalç: e tan baix cō podia la cridaua: e ella lo setia molt bre: e responde noli volia. Com placermenda ven que prou lo hania fet refredar: pres lin gran pietet a / costas a ell: e dïx li. Axí castiga hō los qui son poch enamorats: com podedu vos pensar que dona ni dō zella li puga desplaure: vullas sia d' gran o de poca condicio: que no sia tostemps desijosa que sia amada: e aquell qui mes vies honestes co es secretes de nit: o de dia: per finestra: porta: o terrat hi poza entrar: aqll elles lo tenē per milloz. força quem desplauria ami que Ypolit ses semblant: que de vna amor que ara li porte lauozs lin portaria quaranta E si star no volia segura: nom des / plauria quem pzenques per los cabells: e per força: o per grat roce / gant me per la cambra me fes callar: e fet tot lo q ell volgues: e molt

lon estimaria mes q̄ yo conegues
que es home: e que no fes aricoz
vos dieu que no la volrien per
res descomplaure: e en altres co
ses la: deuen vos honzar amar e
seruir: mas q̄ siau ab ella en vna
cambra a soles noli guarden cor
tesia en seblant acte: no sabeu vos
com diu lo psalmista: Manus au
tez. Es la glosa si adquerir volen
dona o donzella no vullau vergo
ya ni temoz hauer: e siu sen nous
tendra per milloz. Per la mia se
dix Tirant donzella vos me ha
ueu dada mes noticia de mos de
faltas que no ha fet james negun
confessor per gran mestre en the
ologia que fos: prech vos quem
porteu prestamet al lit de ma se
yoza. Plaerdemanda loy porta e
feu lo gitar al costat d'la Princes
sa: e les pots del lit no aplegauen
ala paret enuers lo cap d'li lit. Lo
Tirant se son gitar dix la donzel
la q̄ stigues segur e nos mogues
fins atant que ella loy digues. E
ella se posa al cap del lit estant de
peus e lo seu cap posa entre Ti
rant e la Princesa: e ella tenia la
cara duers la Princesa e p̄ço que
les manegues d'la camisa la enpe
diè despullalas: e ps la ma de Ti
rant e posala sobre los pits dela
Princesa: e aquell tocali les ma
melles lo vètre e de alli auall. La
Princesa despertas e dix val me
deu hi com est sexuga mirau sim
pot deixar dormir. Dix Plaerd
manda tenint lo cap sobre lo co
r: o com sou donzella de mal co
port: exiu ara del bany e tenu les

carns lises e gentils prenh gran
delit en tocar les. . Loca hon te
vulles dix la Princesa e no poses
la ma tan auall com fas. Do. miu
e faren be e deixau me toquar a
quest cors que meu es dix Plaer
demanda que yo so aci en loch d'
Tirant: o traydor de Tirant e
hon est tu: que si tenies la ma lla
hon yo la tinh e coz series contet
E Tirat tenia la ma sobre lo vè
tre dela Princesa. E plaerdema
vida tenia la sua ma sobre lo cap
de Tirant: e com ella conexia q̄
la Princesa se adormia fluixana
la ma: e lauoz Tirant tocava a
son plaer: e com ella despertar se
vollastrenyia lo cap a Tirant hi
ell stava segur: en aquest deport
stigueren per mes spay d' vna ho
ra hi ell tostemps tocantla. Com
Plaerdemanda conegue q̄ ella
molt be dormia afluixa del tot la
ma a Tirant hi ell volgue tēptar
de paciència de voler dar fi a son
delit: e la Princesa se comença
adespertar e mig adormida dix
que mala ventura fas nom pots
leixar dormir est tornada folla q̄
vola tēptar lo que es cōtra ta na
tura: e no ague moltstat q̄ ella co
negue q̄ era mes que dona e non
volgue consentir: e comença ado
nar grans crits. E Plaerdemanda
tacaua li la boca e dix li ala ore
lla per que ninguna d'les altres do
lles non hoissen callau senyoza e
no vullau difamar la vostra per
sona: he gran duple que non sen
ta la seyoza Emperadriu: callant
que aquest es lo vostre caualleri
.A.iii

qui per vos se deytara morir. **E** maleita sies tu dix la **P**rincesa e no has aguda temoz d' mi ni vergonya del mon: sens yo saber res mas posada en tã grã treball e difamacio. Ya senyora lo mal fet es dix **P**laer demauida bau remey auos e ami: e par me q' lo caillar es lo mes segur e lo que mes pot valer en aquests afers. **E** **T**irãt ab baixa veu la supplicaua tant com milloz podia. **E**lla vehent se en tan stret pas dela vna part la vencia amor e dela altra tenia temoz: mas la temoz excellia la amor e delibera de caillar e no dir res. **E** om la **P**rincesa crida lo primer crit ho senti la viuda repolada e ague plẽa noticia que la causa del cridar hauia fet **P**laer de marida e que **T**irant deuia esser ab ella pensã que si **T**irant passia na ala **P**rincesa que ella no portia complir son delig ab ell: e ja tot hom caillaua. **E** la **P**rincesa no debia res sino ques defenia ab paraules graciosas que la placent batalla no vingues asi. La **V**iuda se asigue al lit e dona vn grã crit e dix y que es lo que tenia filla desperta totes les donzelles ab grans crits e remoz: e vench a noticia d'la **E**mperadriu totes se leuaren cuytadament qui totes nues qui en camisa: e ab cuytats passos anarẽ ala porta dela cambra la qual trobaren molt be tan cada a grãs crits demanarẽ lum **E** en aquest instant que tocauen ala porta e cercauen lum **P**laer demauida pres a **T**irãt per los

cabells e apartal de la hon vol guera finir la vida e posal en lo retret: e feu lo saltar en vn tãrrat quey hauia e donali vna corda d' canem perques acalas d'ns lozt e de alli podia obrir la porta: car ell hi hauia ben prouehit perque quant vigues ans del d' a sen fos pogut anar extint p' vna altra porta. Mas tan gran son l'auat e los grans crits que dauen les d'ozelles e la viuda que nol pogue traure per lo loch h'õ ella hauia pensat e fon forçat quel tragues per lo terrat e donali la corda larqua y ella prestament sen torna e tancha la finestra del retret e ana hon era la senyora. **E** tirant bona volta e liga fort la corda e ab la pressa que tenta per no eẽr vist ni conegut no pensa la corda si bastaua en terra deixas anar per la corda auall e fallia sen mes de .xii. alnes que no plegaua en terra f'õ li forçat de leixar se caure perque los braços nol podiẽ sostenir lo cors e dona tan gran colp en terra ques rompe la cama. **D**eixem a **T**irant que sta d' larch gitat en terra que nos pot moure. **E** om **P**laer demauida sen fon tornada portaren la lum e totes entraren ab la **E**mperadriu y ella presta ment li demana quin auatot era stat aquell: per quina causa hauia cridat. **S**enyora dix la **P**rincesa vna gran rata salta sobre lo meu lit: e puyam sobre la cara e spantam tan fort que agut de cridar tan grans crits que fora staua de tot recorte ab la vngla am

arapada la cara que si magues encertat en lull quant mal me aguera fet: e aquell arap li hant a fet. Plaerdemauida coz li tã cana la boca perque no cridas. L'emperador se fon leuat e ab la spasa enla ma entra per la cãbra dela Princesa: e sabuda la veritat dela rata cerqua totes les cãbres: empo la dõzella fõ discreta: apzes que la Emperadriu fon entrada e parlaua ab la filla ella salta enlo terrat e pñst ament leua la corda e senti plãyer a Tirant prestament presu mi que era caygut e nodix res e tornassen dins la cambra e ha uia tan gran remoz per tot lo palau de aquells dela guardia e dels officials dõla casa que ago era cosa de gran spant de veure ni de sentir que si los turchs fos sen entrats dins la ciutat no si fera maiõ fet. L'emperador qui era home molt sabut pẽsa que ago no fos mes que rata sis dis los cofrens cerqua e totes es finestres feu obrir. E si la donzella vn poch se fos tardada en leuar la corda L'emperador la quera trobada. Lo Duch e la Duquesa qui sabien en aquest fet com sentiren la remoz tan gran pensaren que Tirant era stat fetir. Desau lo coz dõl Duch quin deuia star que ves a Tirant en tan gran congõxa esser posat: car pensaua que laguessẽ mort o apzefonat armas prestament que allĩ tenia les sues armes per ajudar a Tirant: e di ent entresi huy perdre tota ma

senyoria puix. Tirant es ental puix: que fare yo dix la Duquesa que les mies mans no tenen força p vestirme la camisa. Lõ lo Duch fon armat ique dela sua cambra per veure ago que era e per saber hon era Tirant e anant troba L'emperador q sen tornaua ala sua cãbra: e lo Duch li demana q es ago senyoz quina nouitat tan gran es stada aquesta. Respos L'emperador les folles õ donzelles qui de no res temoregen: vna rata segons man recitat es passada sobre la cara de ma filla e segõf ella diu ali fet senyal enla galta tornau vos ne adormir q no hi qual anar. Lo Duch tornas sen ala sua cambra e recitan ala Duquesa e prẽguere los dos gran consolacio cõ res de Tirant no era stat. Dix lauõs lo Duch p nostza dona yo ana ua ab tal delliber que si L'emperador agues pres a Tirant que abaqsta atxa yo aguera mort al Emperador e atots los qui fossen de la volutat: e apzes Tirant o yo fora stat Emperador pero mes val que axi sia stat dix la Duquesa leuas corrent e ana ala cambra dela Princesa. Com Plaerdemauida la veu dixli senyora yõs clam merce que stigau aci e no cõsitau que negu digua mal õ Tirant e yo hire a veure que fa. Com fon sobre lo terrat no gosaua plar perço que no fos hoyda de negu e senti que ell se plãyia fort e deya en forma de seblat p ules.

.A.iii.

Capitol. cccxiii.

Lamentacio que fa **T**irant.

To d'lig de trobar
en ma dolor sem
blant companyia
e desamparat ja o
aquest mon dual
lat en los trista e tenebrosos pa
laus. Pero pux ab multitud o
sospire ja no puch restaurar la
mia miserable vida plaume lo
morte lo viure sens tu senyo
ra. **P**rincesa en strech mes obi
da: mas pque la causa o la mia
mort p alempre sia paleia. **A**u
supplichs pux en mauida mon
dlic a ates terme coue que lani
ma abandone lo cors. **O** seny
or deu eternal tu qui est ple de
tota misericordia fes me gracia
que yo murya en los braços de
aquella virtuosissima **P**rincesa
pgo que la mia anima en laltre
mo haja milloz repos. En ago
Ypolit no saber res en los fets
de **T**irant mas sentit la gra re
moz que dins lo palau eraze lo
gran aualot que p tota la **T**u
tat anava e vey a que so mestre
Tirant era dins lo palau most
rant atots los se que ala cabra
del **D**uch aquella nit dormia
Lo **V**ezcomte e **Y**polit sabent
les amors dell e dela **P**rincesa
feren armar tota la gent: dix lo
seyor dagramut yo no puch pe
sar que altra cosa sia sino q **T**i
rant haura fet alguna trauesura
en la cabra dela **P**rincesa e sera
vengut a noticia del **E**mpera
dor y ell e tota nosaltres haure

part dela boda perque es de ne
celitat q prestamet tots sia en
pit e armats pgo q pugā socor
rer si mesterho haura car totel
les nits q ell ha dormit act no
sia seguit nouitat neguna: e tat
prest com ell es stat defora po
deu veure quia nouitat ta gra
es per tot lo palau: dix **Y**polit
en aquest spay q vosaltres vos
armareu yo jre prestament ala
porta del palau per sentir ago q
es: anau pstantment diguerē lo
altres. **L**o foren fora dela posa
da lo **V**ezcomte segui **Y**polit.
Seyor dix **Y**polit vaja vostra
seyoria ala porta major e yo jre
ala del ort e qui mes prest poza
saber noua ceria quina remoz
es aquesta vingan abir al altre
lo **V**ezcomte dix que era cōtēt
cō **Y**polit son ala porta del ort
pensantla trobar tacada stigue
scoltāt e seti plāyer ab ven molt
adolorida donali de parer que
fos ven de dona: e dix ensi o cō
volria molt mes sentir la ven
de **T**irant que no de aquesta
dōzella quis vulla que ella sia:
stigue mirant si pozia pujar per
la pariet com ven que loch noy
haura torna ala porta ab lo cor
reposit pēant que tot allo fos
causa de alguna donzella: ploze
quis vulla dix **Y**polit o dona o
dōzella e faga son dol pux no
es mon senyor **T**irant: partis
de alli e ana ala plaça hō troba
lo **V**ezcōte e altres qui volgue
ren saber que era stada la causa
dela remoz pero ja passauē vn
puch los crits e la remoz era te

me yaba. **L**auoz **Y**polit recita
al **E**lzcomte com ala porta del
ort era stat: e no era pogut en
trar e que hanta sentit planyer
vna veu que paria ó dona e no
abia qui era: e peñaua que p aq̃
sa dona deua esser stada aquel
la remor q̃ fehié: p merce anem
lalla dix lo **E**lzcomte e si es do
na o donzella qui haja mester
auida donemlay si fer se pora:
car per art de canalleria hi som
obligats: els foré ala porta del
ort e sentiré lo planyer grā que
dins lozt feyen: pero no podien
cõpendre lo que deya ni podiē
conexer la veu: car ab la grā do
loz que ell passaua tota la ven
li era cābiada dix lo **E**lzcomte
metamne les portes car es de
nit e negu no sabra q̃ nosaltres
ho hajam fet: e la porta stana
vberta car enla nit **P**laerdema
uida laua deurada vberta p̃go
cō **T**irāt sen volgues anar ho
pogues ben fer no pensant que
arant de mal se seguís: e los dos
ensēps donarē dels muscles en
la porta tāt fort cō pogueren e
p̃stamēt la porta sobri lo **E**lzcō
te entra p̃mer e feu aquella via
hō sētia la veu que paria molt
stranya dix lo **E**lzcomte quia
vulla que tu sies yot demā b̃ pt
de deu quez dignes si est anima
qui vas en p̃a o si es cors mor
tal que hajes mester auida. **E**
Tirāt se p̃a que aquella fossē
de **L**empador e per no esser co
negut e que sen anassē desfreça
la veu p̃ be que la tingues ab lo
mal que passaua p̃rou desfreça
da dix yo suy en mō temps cre

stia batejat e per mos peccatā
vai g en molt gran pena: yo lo
sp̃ituable mas encara que vo
saltres me vejañ nes causa que
pr̃e forma e los mals sp̃its qui
aci son me troegen los ossos e
la carn e de troç en troç la lanchē
p̃ layre. **E** quia pena es tā cru
el la que yo passē: e si vosaltres
aci stan sereu participants en la
mia dolor els aguerē molt grā
temor del que haviē hoyt dir:
e senyarense e digueren lauāge
li de sent **J**ohan. **D**ix lo **E**lz
comte alt queu hoy **T**irant **Y**
polit vols que anem ala posada
e p̃regam tota aquella gent dar
mes ab aygua beneyta e ab vn
crucifix e que tornē a veure aq̃
que es car no pot esser que aq̃
no sia qualche gran fet com aci
en aquest ort son venguts. **I**l **2o**
dix **Y**polit no fretura tornar a
la posada p̃ ninguna cosa vos e
yo portā sp̃ales enque es lo sēy
al dela creu de x̃aume amī aco
star: e **T**irant senti anomenar
Elzcōte a **Y**polit e dix. Si tu
est **Y**polit de **F**raça natural aco
stat amī e no hajes temor. **L**a
nozs **Y**polit tira la sp̃ala: e po
sas la cruera danāt senyas e dix
Yo cō a verdader cresta crech
be e verdaderamēt en los arti
cles d̃la s̃acta se catholica e tot
lo que creu la s̃acta romana sgle
sia en aquesta s̃acta se vull viure
e morir acostat ab gran temor
que tenia mas certament molt
mes ne tenia lo **E**lzcomte q̃ no
si gosana acostar e ab baixaven
Tirant lo crida e dixli acostat
amī que yo lo **T**irant e aquell

en aquell carabague maloz temoz
que stava en punt de tornar sen
Lirant ague noticia de aço al
la la veu e dixli o coz est couart
caualler encara q fos cosa mo-
ta perque duptes venir ami. Y
polit conententlo en la parania
corrent acostas aell e dixli. Sen-
senyoz meu y vos sou qual de
la ventura vos a portat aci en
tal so vos veig star que deuen
esser nafrat o no tenuu poder de
lenar vos: no cures ni dignes
res dix Lirant mas qui es aquell
qui ab tu ve si es del linatge de
Bretanya fes lo venir: si senyoz
dix Ypolit que lo Elezcomte es
ell lo crida e coz lo veu fo molt
admirat de semblant ventura
e de tot lo que dix los havia ses
que conegut no lani: no stigaz
en nones dix Lirant traeume
prestamet daci. Los dos lo pn-
gueren en braços e traqueren
lo de loxt e tancaren la porta: e
portaren lo prop dela sua posa-
da posarenlo deus vn porxe
quey havia. Yo lent dolo: que
james senti dix Lirant que de
tantes veguades que so stat na-
frat en punt de morir james lo
meu cors ague sentiment de ta
mortal dolo: metges havia
mester que nou sets L'empera-
dor. Senyoz dix Ypolit voleu
que? donevn bon cosellil: a ma-
laltia vostra no es tal que celar
se pugua majorment per la mu-
muracio que en lo palau es ca-
ualcau senyoz si fer ho poden e
anen als palaus o belstar hon-
tenin los vostres canalls e posa-

ren fama com lo cauall vozes
caygut e aus rōpuda la cama:
respos lo Elezcomte certamet co-
finjerma seyo: Ypolit diu molt
be e pço yo loaria que aris de-
gues ier altramet tostēps ven-
dria en noticia del Empador:
car forçat es q de famoz no spe-
ra hom de la seyo:ia altre be si
no trebailles cōgores e dolo:z
e a vn plaer cent dolo:z ne acō
seguex hom perque yo loaria q
apres que siau guarit e aguesse
cōplits nostres vots que iets a-
nem tornasse en nostra terra e
aço? hauria yo en molta gracia
Seyo: Elezcomte dix Lirant o
xē star axo car qui es aquell q tā
altamet haja encatnat son coz
quel pugua desligar dela preso
en que sta: no es cars aplent de
parlar de tals afers: mas tu Y-
polit secretamet fes portar les
besties aci e laquanea que vaja
mes pla: tornem ala Princesa.
Plaerōmauida sfigue tāt en lo
terrat fins que veu que sen por-
taue a Lirat: entra sen dins la
cambra hon era la Princesa ab
la duquesa e totes les dōzelles
La Emperadriu stava admi-
rada pyna rata hauer tāt o re-
moz cō en aquell palau havia e ali-
gues en lo lit e dix voleu fer be
dōzelles pux lo palau es afose-
gat torne adormir: la Princesa
crida a Plaerōmauida e dixli a
la orella Lirat hō era ja seyo:ia
ha fer sō camu dix Plaerōmaui
ab molta dolo: q se va mas no
li gosa dir cō teia la cama rōpu-
da ni ol q dit havia sō molt cō

tenta com nol hauien vist ni trobat. La Emperadriu se son leuada e totes stauen en camisa per anar a son apartament: dix la viuda reposada ala Emperadriu bo seria senyora que fessen anar a vostra filla adormir ab vostra altella perço que si la rata tornaua que nol spantas mes fort que no ha. Respos la Emperadriu: be dia la viuda vine ma filla que milloz dormiras pzo de mi que asoles. No senyora vajasen la excellencia vostra que la Duquesa e yo dormirem e novullau auer mala nit per mi. Darla la viuda e dix: sens enpediment negu trobant me yo en auagada edat caminat per lo miserable pla tinch lo foch enles dela romana sanch: yo primera de totes ab mon enginy pe si en la mia fatasia apartar tal occasio: crecent lo meu desig en poder hauer aquella rata: e ella fugi ab peu torbat deles maleytes cabres mies: dix la Emperadriu a nem que yom refrede aci. Senyora pux tāt me forçau dix la Princesa anau que prestament yoy se re. La Emperadriu sen ana manantli que prestament no anas. La Princesa se gira ala viuda e abraçada ven li seu principi ab paraules de semblant sil.

Capitol.cxxxv.

Reprensio que fa la Princesa ala Viuda reposada.

A Ra conech la granea de vostra culpa rompre la nua camisa ab dolorida ven: perço coz me para tanta laços los vns ab superbia: los altres ab vanagloria e ab falsa parleria vsau ves mi. Qui dret vos ha donat diguessen ala senyora ma mare que anas adormir ab ella: leuarme mon olit per dar me dolor e mala nit: vos segons veig no feu fonament de virtut: sino de enueta e de malicia. E pço es scrit que ninguna dona no pot esser dita santa qui no tingua honesta la lengua: e mes auāt en les obres que fa se pot veure si sō conformes ab les paraules: e la fama es senyal dela bondat dela persona. E lo vostre poder no es tal que vullau senyorejar als qui son liberts: car tal senyoria nous seria iames atorgada. Com de ago tinguam manifesta experiēcia segons reciten les histories antigues dels romans. Com vn fill de vn sanador de Roma qui era mo desios de senyorejar en casa de vn princep posa si mateix a perills o batailles tan sonnt que son destroyt perque volia parlar e senyorejar: e perço lo dit princep perço que los altres prenguessen exemple de ago que no tinguessē tal atreument en casa daltre sen lo matar axi presumtuos. No tarda la Viuda reposada en fer principi atal resposta.

Capitol.cxxxvi.

Resposta que fa la vinda repo-
sada ala **P**rincessa dela repzècio
que feta li hauria recitantli lo de
astre que era contengut a **L**irât

Sin dolch d'aquel
la cosa que ma do-
lor augmenta: es p
q'yo de totes parts
me veig constreta e
forçada d'ostenir molt afany do-
lor e pensament per amor d'la al-
tesa vostra: e les mies obres stan
en fet e no en paraules: que per
manifesta experiecia se podè mo-
strar no en tacanyeries ni en de-
sonestat ni menys en alcauoteri-
es axicom moltes altres fan: la
mia fama molt clara es: mas vo-
leu saber les mies quines son ni
de que tracten: elles son totes fun-
dades en fè: sperança e caritat: en
humilitat e paciència: en honest-
at e bona doctrina: en almoynes
en contricció e penitència: foragi-
te d'emi superbia: vanagloria: en-
veja: ira: hoy e mala voluntat: lu-
xuria e tots vicijs e peccats: e per-
ço tal fruyt cō aquest es ami mes
dolç que sucre: e perço excellentis-
sima senyora no deuen pendre e-
nig de mi si tinch vn poch los
hulls vberts: e si tinch sentiment
del que dech ni toca ala honoz-
vostre qui mes pus cara que la
mia anima: car se què darieu cul-
pa de grat si dar lam podieu: e lo
defalt q' vous he fet yol vos dire
p'queus he amada e hōrada mes
que vos no volieu: e aço es cau-

sa del defalt: e per aquesta raho
viure dolorosa tota ma vida no
gustât que son bons dies: ni meyl
bones festes: perço com tots los
dies me seran de passio: e no vul-
lau que pensen aquestes dōzelles
ni menys la altesa vostra que yo
sia cresol d'carnicer: que faça lum-
a altri e que creme ami mateixa: e
pèsau vos senyora que yo no ha-
ja pietat de **L**irât e nol haja vist
acalar se ab la corda la qual ses rō-
puda e ha donat tan gran colp q'
pès que les cames e les costelles
en lo cors rompudes deuen eir:
e pres se molt serament a plorar
e lanças per terra tirant se los ca-
bells d'el cap dient mort es lo mil-
lor dels cauallers: La **P**rincessa
hoïnt dir semblâtes paraules: dix
tres veguades **J**hesus **J**hesus:
e caygue dela altra part imozada
E tant alt dix lo nom de **J**hesus
que la **E**mperadriu que itaua en
la sua câbra e gitada en lo lit que
dormia ho senti: leuas cuytada-
ment e ab cuytats passios ana ala
cambra de la filla e trobala imoz-
tida que amal ni abe nola podiè
retornar. Lo **E**mperador si ague
aleuar e tots los metges venir hi
encara la **P**rincessa no era tozna-
da en son recort: que tres hores
stigue sens recordar se. **E** lo **E**m-
perador demana per quia causa
la filla era vèguda en aquell pūt.
Diguerenli senyoz ha tornada a
veure vna altra rata molt petita:
e axicom tenia la fantasia en la ra-
ta quen lo lit hauria sentida: e ara
ha vista aquesta e ha presa gran

altercacio. **E** vell emperador trist
e emarch hi en los meus darrers
dies tanta dolor tenia de sentir. **E**
mort cruel hi q' spes e com novens
prest ami quit delige. **E** dient aq'
ell pde lo sentiment: e caygue smoz
rit en lo punt de la filla. Lo dol: e lo
crit son tan gran per tot lo palau q'
era coia de gra admiracio de ventre
e de hoir lo plant que les gentes fe/
yen: e son molt major q' lo primer
Tirant qui stava dauat lo porche
esperant les besties quant les hi por
tarien senti tan grans crits que pa
ria que lo cel ne degues venir: des e
pacha de caualcar ab molta dolor
e passio que passaua: e la pea li aug
menta duplantse que no fos en da
dela **P**rincesa. **Y**polit pres vna
foradura de marta gebelins: e en
bolicalay entorn ola cama perque
fredor noy entras: e axi enla milloz
manera que pogueren anaren fins
al portal dela **C**utat. **E** les guar/
des conegueren a **T**irant: e dema
naren li atal hora ho anaua. **E** ell
reipos que anaua a bellestar als se'
Laualla per veure com stauen: per
go com la sua partida deua esser
molt presta per anar al camp. Les
portes li foren prestament vbertes
e **T**irant feu son cami. **L**om ague
ren caualcada mija legua dix **T**i/
rant: gran duple tinch que ala sen
yoza **P**rincesa no haja seguit algu
dan que lo **E**mprador li haja fet
per causa mia: **E**ull hi tornar pera
judar li si necessari ho haura. **D**iu
lo vezcomte per ma fe vos stau en
gentil punt dix per ajudarli. **G**en
yo **E**lezcomte dix **T**irant: si ja no

sent mal negu. **E**ar vos sabeu que
lo major mal fa cessar lo menor: **E**
per go yous clam merce que torne
ala **C**utat si en res li podem valer.
Elos haueu pbut lo seny: o sou del
tot tornat soli dix lo **E**lezcomte: ell
nos pot tenir: e vol tornar ala **C**u
tat: pergo que lo emperador: e tots
los altres hajen a conixer: e a sen/
tir lo vostre desalt: haurem prou a
fer en dissimularho ala gent: pergo
que culpa ni carrech no hajau. **E**
siau cert que si de acj vos ne tornau
de mort: o alesiast no poden esser de
liure. posat cars que tot axo sia que
vos dieu. no es rabo dix **T**irant q'
yo qui he fet lo mal que porte la pe
na. e la mia mort haure per be sple
rada puix per tan virtuosa senyoza
yo muyra. **N**om ajut deu dix lo
Elezcomte si vos hi tornau encara
que yoy sabeu posar forza. **E** com
noy es lo **D**uch si res sent que sia
en dan. ho en desonor dela **P**rin
cesa que ell no li ajude. **A**ra poden
veure aque venen les tristes amors
Anem si voleu: e no stigam pus acj
car tant com mes stam ni detenim
temps es mes dan per auos. **A**ra
feu me vna gracia dix **T**irant puix
nom volem deixar tornar que vos
quey aneu. **E** si es negu qui dan li
vulla fer ho hagues temtat de fer
li que muyren tots: e no sia pres ne
gu a merce. **E**ant lo prega **T**irant
al **E**lezcomte son forcat o tornar a
la **C**utat: e al girar dix batx que ti/
rant nou hobi mas **Y**polit ho en
tes. **P**er mon deu no sera veritat q'
yo haja cura de dona ni de dozeila
que lo mo sia sino solamet en fer ve

mir los metges. Tirant sen ana ab
Ypolit. Com lo Escote fō al por
tal dela Ciutat les guardes nol vo
lien deixar entrar: fins atāt que dix
com lo capita era caygut ab lo ca
uall e venia cuytabament per los
metges: e per causa de aço lo deixa
ren entrar: e nols pogue hauer tāt
prest com volguera: perço coz tots
eren ab lo Emperador e ab la filla
Com ells aguiren dat recapte al
Emperador portaren sen totes les
cofes necessaries per al cars de Ti
rant: e nou gosaren dir al Empera
dor q lo seu capita stava mal. Pe
ro lo Escote feu tot son poder
de veure ala Princesa perço que
pogues recitar a Tirant la sua dis
posicio. Com ella son tornada en
son recort al obrir dels hells que
feu si dix es mort aqll qui te la mia
anima catiua: digau mo prest yout
clā merce: car si mort es ab ell vull
morir. La Emperadriu qui stava
torbada dela gran cōgoixa que te
nia ō la filla: e los seus hells qui cō
tinuament destillauen viues lagri
mes: no pogue cōpēdre lo que ha
uia dit la filla e ōmana q hauria dit
La Duqssa que la tēia en les seues
faltes e abraçada respos ala Emp
adriu. Senyora la princesa diu q
si an morta la rata. Torna adir la
Princesa ab los hells tancats no
dich yo aço: mas si es mort aquell
en qui yo tinc tota la mia speran
ça. Respos la Duqssa ab alta veu
no es morta: que james lā poguda
hauer: e giras enuers la Empera
driu e dix ella vaneja: aquesta ma
laltia es de tal natura que los pus

sauls fa tornar folle: que no saben
ques diē. Ella retorna en la prime
ra sanitat. E dos metges anarē ab
lo Escote e ab lo Duch. Com
la Princesa ho sabe son posada en
gran agonia e lamentantse dix. O
mon senyor Tirant pare d e caual
leria ara es caygut lo linatge ō llo
casalada: e la casa de Bretanya ha
molt perdut: mort sou vos mort:
car qui cau de tan gran altura com
vos sou caygut no se pot sperar lō
gua vida posseir: perque lo mal e
lo dan no venia sobre mi qui so sta
da causa: e vos fossen delliure de a
questes perills. La Duquesa stava
molt atribulada axi del mal dela
Princesa com del dan de Tirant:
no volgue mes dir per duple deles
donzelles qui stava prop. Los met
ges partiren prestamēt sens darne
sentiment algu al Emperador per
que no prengues alguna alteracio
car la sua complexio era de home
molt delicat. Loz los metges forē
aplegats ab Tirant trobarēlo en
vn lit ab gran dolor que sostenia:
mirarenli la cama e trobarenla to
ta rompuda: e los ossos qui exten
alt sobre lo curo: e al menejar q la
hien Tirant se esmorti tres voltes
e calcia veguada ab aygua ros lo
hauien de tornar. Los metges fe
ren la primera guarda lo mīs que
pogueren e diguerenli que per co
sa en lo mon nos mogues del lit p
tan cara com tenia la vida: e ells se
tornaren. Lo Emperador los de
mana don veniē ni hon erē anats
q al seu diu nols hauria vists. Re
pos lo hū e dix. Senyor nosaltres

som anats abellstar per dar remey
 al vostre capita del mal que te dix
 lo Emperador e quin es lo seu mal
 Senyor dix lo metge segons ell dia
 gran mati sera partit d esta Ciutat
 per anar hon te los seus caualls: p
 que los seruidors seus prestament
 fossen en punt al dia assignat: go es
 lo dilluns de mati tot hom fos pst
 per partir: canalcava vn cauall cic
 lla e ab lo delit que tenia anant sal
 tant per lo cami es caygut en vna
 gran cequia: e has fet en la cama
 vn poch de mal. **I**da sacra Maria
 val dix lo Emperador e no li fallè
 mala ni treballs a Tirant: e de cō
 tinent yoy vull anar a veure senti
 conèixer que lo viure virtuosamēt
 es vida: e lo viciō viure es mort:
 e la gloria d tal honoz ab tal vida
 qui la te así vnida no la deu deixar
 sino per augment de maior virtut.
 Los metges vehent la voluntat
 del Emperador quey volia anar
 detinguerenlo que noy anas fins
 alēdema que seria be reforçar. Lo
 Emperador puix veu que los met
 ges no loy consellauen dellibera d
 restar: e passa ala càbra dela Prin
 cessa e demanali de sō mal: e recita
 li lo de Tirant. Quanta uoloz te
 nia la Princesa dis lo seu corsino
 que no la gosaua manifestar per te
 mor de son pare: e lo seu li paria q
 no fos res com pēlaua en la trista
 e desastrada fortuna que en la per
 sona de Tirant sera seguida. Lo
 Emperador stigue ab sa filla fins
 que fō hora de sopar: e lo endema
 sabent que los metges anauē a Ti
 rant: e venlos d vna finestra passar
 trameslos adir que sēperassen vn

poch: ell canalcava e an ab ells e ve
 nia segona cura: e segons la disposi
 cio q veu pstant psumi coz d grā
 tēps Tirat no seria disposst p anar
 al camp. Com lo haguerē acabat
 de curar lo Emperador sen panci
 pi ab vn tal parlar:

Capitol. cxxxvii.

Conozt que fa lo Emperador
 a Tirant.

Des negu qui en aq
 ta present vida sen d
 ga agreujar deles co
 es que per la diuina
 auersa son ordenades
 ni per neies: maiorment com fortu
 na los administra: car humana dis
 crecio no basta reseruir als cassos in
 preuists: e pertanyse dels homens
 virtuosos haure paciēcia en llurs
 aduersitats: que allí son coneguts:
 pero yo de conech que ago sō pec
 cats meus que ha administrats la
 fortuna: car la causa del vostre mal
 dona augment e gloria als Turchs
 per dar compliment ala mia destruc
 tio: mas la sperança que yo tenia d
 veureus partit per al camp per los
 molts Turchs qui ara de nou sō
 entrats en lo meu imperi me requē
 hem dona nouella força: q axi vel
 e despoñrat com lo de entrar en ba
 tailla tant que lo vengut en poch
 spay ala fi de mos tristes pensamēt
 demestada cosa seria recitar tota la
 mia dolor ab los duptosos pensa
 mēts: car en aqlla hora que fō māt
 fest lo vostre mal fuy cert d la mia

gran desaventura: com tota la sperança mia stava en la gran canalleria vostra mirant ab los hells dela peña que ab la virtut e força del vostre valeros braç ab aio viril atallà o spala fora scàpada la sach de aquell cruels enemichs meus e dela sancta se catholica. Ara com veuran la absència vostra no haurè temoz de negu se ocupará tot lo meu imperi: e incrimiaran largamet la mia honoz e fama: e les mans seran blants ala lengua: e lo mayo desig que tinch en aquest mon es la vostra salut: car ses aqueila en lo meu imperi libertat no pot ésser atesa: p queus prechs capita virtuos que li aman la vostra vida en la mia que vullan còfortar: e ab lo animo isforçat que tenu de virtuos canaller: vullan pendre ab paciència lo mal. Car yo còfie dela divina misericordia que haura pietat de vos e del seu poble crestia qui sta molt affligit per los infels: lo qual es impossible que pugua ésser tret o captivitat sino per mia dela virtut vostra e nous vullan mes planyer sobre cars irrepairable. Tirat per la grandissima dolor que sentia ab fatiga gran podia parlar: e esforçant natura tant com li son possible ab baixa e rogallosa ven feu principi a semblant resposta.

Capitol. cxxviii.

Resposta que fa Tirant al Emperador.

Mes que altre atribulat: veig me en

bolcat en molta dolor e lo ates al terme dela mia desaventurada fi: e lo qui mes me fa dolze es: coz veig la trist ade vostra maïestat en molta dolor posada per lo nouell cars que seguit mes: e fallintme la sperança lo desios de presta mort acompanyat o molts sospirs: laçes propia sua boca no podent li dir la strema pena que tins en aquella hora lofiert hauria e dix. Don tanyoz la mia spala e capitania no fretura molt encara que yo prelet noy sia cauallers virtuosos ab animo isforçat tenu en lo vostre imperi qui basten al plet dar raho als enemichs empero ami par que es iusta cosa que de tan isforçada demanda que la alteia vostra me fa que yo dech anar al camp. Senyoz lo dia assignat yo iere prest per partir. Loz lo emperador lo vey axi parlar reïta molt content partis dell e tornallà ala ciutat. Com la Empadriu lo vey dix li. Senyoz si deu vos deïxe viure lōguamet en aquest mō he? done parabis en laltre cō de aquesta vida passaren: digaunos la veritat del nostre capita cō sta si tem mort o la sua vida en que sta. Lo Empador en pñencia o la Princesa e deles dōzelles dix al Empadriu Senyora yo pens que ell no tem perill o mort: mas ses duxte ell sta malament adobat: car los ossos de la cama e los molls que dis te tots li parien damunt lo cuyro que grā compassio era de veyren: pero ell diu que dilis ell sera prest per partir. Santa maria val dix la Princesa e que es lo que la majestat vostra vol fer lo home qui sta ab tāt o

mal posat en l'article dela mort vo
leu que vaja al camp: e com sera en
lo cami feneixca los seus darrers
dies quina ajuda tal hom coz aqst
poza fer ala gent darmes volen po
lar en perill la sua psoa e tot lo vo
stre stat: no seyo2 que tals batalles
nos fa ari car millo2 es dell la vida
que la mort car essent viu tots los
enemichs lo temozaran e essent
mort no tidran temoz de res: e si el
guast dela persona noli qual sino
ques pose en religio e yo crech si lo
preu li es honoz hi ell ho poza fer
yostra majestat sera ben satisfet. E
noy planyera treball ni duptara p
ill dela persona car si la altesa volt
ra fa lo contrari mostraren e2 mal
Princep cruel e sens negua pietat
Lemperado2 passa ala cambra del
consell que le sperauen per veure q
fazien e fozen tots de acort segons
lo que ell havia vist de Tirat que
nol moguessen de alli hon stana co
lo Emperado2 son partit de Bell
star hon Tirant era de continent
mana Tirat que li fessien vna cal
ra molt segura ho ell pogues anar
Venint lo diumenge en la nit no sa
beut ho negu sino ypolit qui de tot
tenia lo carrech. Com lo Duch e
rots los altres sen fozen tornats a
la Lutat Tirat trames lo Elezco
te e lo senyo2 de agramunt perque
nol impedissen en res e ques posas
sen en orde per partir: e ell no pea
ren gens que Tirant fes tan gran
sollia de partirse de alli: Tirant
dona molts diners al vn metge
perque sen anas ab ell e laltre met
ge noy volgue consentir ques mo
gues ni li volgue prometre de anar

sen ab ell: e venguda la hora de mi
ta nit Tirat se feu posar en la caixa
e en vnes andes acoll o homes ell
parti e feu la via del camp deuers
la Lutat de sant Jordi e al partir
mana que enparamentalien les sa
les de draps de rag e que digness
als qui vendrie dia Lutat co en la
nit no havia dormit e q en aquella
hora reposaua. Los vns sen torna
ren los altres stauen sperant ques
despertas: com fo hora demig dia
lo Duch o Macedonia qui era ta
acostat parent seu ab lo Elezcomte
en aquell grau mateix volguere en
trar car deye que home nastrat no
podia tant dormir e mesclat hi for
ca entraren dins e saberen com era
partit canalcaren cuytadamet e se
guirenlo e trameceren adir al Em
perado2 coz lo seu capita havia fet
lon manament maleynt al Empe
rado2 e atota la natura. Lo lo Em
perado2 ho sabe dix per mon deu
verdader ell ateny be lo q promet
Com lo Duch e lo Elezcomte la
gueren ates e sabere que sera sinoz
tit. v. vegades en lo cami reprague
ren molt al metge e a Ypolit di
ent que nol amauen gens: e tu Ypo
lit qui est del nostre linatge dela ca
sa de Irocasalada e del parentat de
Bretaya dexar partir lo nostre me
stre e senyo2 e lo dia que ell finira
sos dies tots ferez perduts e de no
saltres no sera feta mencio ninguna
perque tu est digne de gran represen
cio e si no fos per temoz de deu e
vergonya del mon ab aquesta spa
sa yo faria pto2 o tu que no feu La
him de abel. O desauenturat oca
nallet ses pietat e misericordia fulg
.

dauant mi: si no per zel de ma ho
noz prestament ne portaries pena
E son se girat apres deuers lo met
gee ab irada ven seu principi ay na
tal repzéc io: ecaslich.

Capítol. cxxxix.

Com lo duch mata lo metge epla
erdemauida sen ana dela cort.

La virtut de pacien
cia es salida en mi cō
pens en lo grā atreu
ment que ha tengut
a qst idilcret metgequi ha volgut
posar en perili de apagar la llum
del linatge de rocha salada. E per
causa de aço ses ecelsa en mi ira: sup
bia: tristícia: furia: e dolor: qui sera
causa de castigar vn cars tan inre
parable digne pera a sempre de re
cordacio per als altres e caslich p
aquest: E ab furor strema ana lo
duch ab lespasa alta deuers lo met
ge lo qual p restaurar la miserable
vida volgue fogir e valgue li poch
E ar acōseguit lo ab lespasa li dona
tā fer colp per mig ol cap queloy
parti e dues parts fis als muscles
e sortili lo cernell. E o lèperador sa
be tal noua ola mort o tan singular
metge. E aualca pstantiēt e ana hō
era. E irant etrobai dīne vna ermit
ta que loduch laua fet posar ques
nomenana la ermita religiosa: e a
li son molt ben seruit de tot lo que
mester haura. Com lo emperador
ven a. E irant en tal punt estar
pres lin molt gran cōpassio: e seu
venir allí tots los seus metges: e
volgue vendre la cama e qna dispo

sicio staua: Los metges la trobarē
molt a greujada e feren li relacio
segons lo que vist hauen que si
vna legua mes auant fos anat
que si lora posat soch e de mort o
la cama leuada nos podia scular:
Tots los majors barons del lim
pezi foren vèguts per venze a. E iz
ant lo Empador tingue ali sō con
sell e delibezaren puix. E irant no
podia ana: q tots aqles qui sou ha
uien pres que. Lendema degues
sen partir. Dix. E irant senyor a
mi dona de parer quela magestat
vostre donas sou de dos meios a
tota la gent: per be que no sia con
plit. E ar tenen de seuir vn mes: e
mig e tota la gēt se alegrara: e farà
de millor cor la guerra. L'empera
dor respos queu faria ser de conit
nent: e dix en aquesta nit he rebu
des lletres del nrē camp ol marqē
de senet jordi auisat me coz es vē
guda infinita mortima que la ter
ra nols pot comportar que força
dament son aguts de anar en lo
regne de libia per aconquistar lo:
quiafronta ab lo meu imperi. per
esperar que les treues passats sien
E ago han fet: per causa com te
nim en nostra preso lo gran. La
ramany: e lo lkey dela sobirana
india. Acis diu que es vengut lo
lkey o gerusalem qui es coim ger
ma del gran Lazamany: e porta
ab si la muller: e los fills: e ben
.Lx. M. cōbatens: los quals sō de
la terra de enedast: qui es vna pro
vincia que es molt fertil e abudosa
decōtinē q natx algun isant mascle
lo manifestē ala seiyoria: e aql fā cri
az ab grā diligēcia. com es de edat

de .x. anys li mostren de canalar.
e de jugar del grima: com sap be de
aço posen lo ab vn ferrer per que
los braços li tornē asits: e forts: e sa
pien colpejar en les armes coz me
lter ho han. Aps los fa amostrear
de luytar: e de tirar lança: e tota co
sa que bona sia per ales armas. E
lo derzer offici que ls mostrā es car
nicers p que sauehē a esquarterar
la carn: e no hajan temor de mene
jar la sanch: e ab tal offici tornē cru
els. E com son en les armes: e po
den pedrē los crestiā que ls quar
teren: e nols tengū negūa pietat d
la carn: n dela sanch. E fan los ne
beure dos vegades lany de sanch
de bon: o de molto. Aquestes tals sō
los mes sēgulars e p^o valentissims
homens que en tota la pagania siē
que mes vallen .x. de aquests que
.xl. daltres: Aci es vengut lo. Key
dla menor idia: e diuē que es ger
ma de aquest pres dela sobirna in
dia: es home molt rich: e porta ab
si. xlv. milia combatens. Es hī ven
gut vn altre Key ques fa nomenaz
mena doz ab. xxxvii. milia comba
tens: elo Key de domas hī es ven
gut ab. lv. milia: hī lo Key verūta
men: hī es vengut ab. xlii. milia: e
molts altres en companyia de aqst
y son venguts. K espos Tirant lex
au los senyoz venir: que yo tinc
tal sperança en la diuina clemencia
de nostre senyoz y en la sua sacratis
sima mare seyoza nostra que ab la
juda de tans singulars cauallers cō
lamagestat vostra te: que si elle erā
x. vegades mes que no sō: que dls
serem vencedors: Complit lo per
lamet Lempadoz comana a deu a

Tirat mana als metges nos par
tissen dell nil dexasen partiz deallī
La Princesa staua molt enujada
dī mal de Tirant venint lo dillū
tota la gēt dazmes sō presta p pte
lo emperadoz etotes lesdames sta
uē mirāt los Duches: esenyors qui
partiē lo Duch d peza elo. Duch
demacedonia teniē carrech d tota
la gēt de capitanejar aquela. Loz
forē aplegats al camp p jornadas
lo Marqs de Sēct Jordi. e tots
los altres forē molt acōiolats d la
luz uenguda. E del dia que els a
plegaren fins al dia que les treues
finauen haur de passaz prop de vn
mes. Tirant stigue en la hermita
fins atāt que los metges li donarē
licencia que entras dins la Ciutat
E son li placent a Tirant com era
restat allī puix no era pogut anar
ab los altres. E no resta ab ell sino
lo senyor dagramunt qui james lo
volgue deixar. Car deya que el no
era partit dela terra per altra cosa
sino per amor dell. E que en la sua
malaltia nol deixaria. Ypolit resta
en la companyia. e Ypolit anaua cas
cum dia ala ciutat per las cosas ne
cessaries e molt mes per portar no
nes a Tirant dela Princesa en la
qual ell tenia molt gran sperança. E
com lo volien fer menjar: o altres
coses que los metges volien q fos
puix loy dignesen depart d la Prin
cessa ell ho feya d continent. Com
aquest cars de Tirat sen sō seguit
la Princesa molt souint reprenia
a plaer d mauida dī q fethaua volēt
la posar dis vna cābza molt scura p
darli allī penitēcia sino qella d feniet
ab moltes pazaules bones e altres

voltes ab burles e ab jochs axi la passana dient si vostre pare ho sap que dira: e sabeu yo que li dire que vos mo consellas: e que Tirant sen ha portat la d'polla d'la vostra verginitat v're pare vol que yo sia v'ra madrastra y com ho sere vous asegur que castigare d' altra vegada com aquell valeros de Tirant y v'edra vos no cridareu axi com ses as stareu segura y nous moureu. La Princesa sen felloní e dix li que callas en tota mala ventura: puix senyora entā mal somo d'iu y om vull ptiz de vostra alteza e no vull mes ieruir vos ans mē tornare a casa d'el conte mon pare: isques p'sta ment d'la cābra e ps totes les lues robes e joyes e comanau ala viuda mōt fact qui en la cort era: caualca ē vna aquanea en cōpanya de v. senōrs parti del palau sens dir res anegu caualca deuers aquella part hon Tirant era com la Princesa sabe que. Plaer de menuda sen era anada son posada en mortal congora per ferla tornar ettrames molta gēt per moltes parts p' quela tornasen p' força o p' grat: e ell ap camis apaz tats caualca fins que son en la hermita hon Tirant stana E coz ell laveu no s'eti d'la terça part d'el mal que tenia com Plaer de mauida li son prop quell veu ab la color tan alterada los seus hulle nos pogueren tenir que no destilassen vines la grimes e ab d' bil ven egest piados seu tal principi.

Capitol cxi

Com Plaer de mauid demana p' do a Tirant

Mes que altra atribulada cōtinua tristicia cōbat lo meu coz com pēs en lo dā d'la vostra virtuosa p'sōa E ab strema vergonya so venguda dauāt la senyoria vostra p' yo esser stada ocallo de tant d' mal ques sia seguit elo milloz caualler qui en lo mō tot trobarse poria. Mas per la molta amor que no ignorau que porte desijosa de seruiruos ma donat atreuiment devenir vos dauāt com pens que sou lo mes benaneturat caualler que james nalques trobantse en la senyoria vostra tost temps miēricordia axi als amichs com als enemichs. Car p' totes les corts dels grās senyors es feta memoria dela vostra grandissima virtut E yo mes trista que altra ab lo meu spit nafrat pla strema pena que v'eya passar p'rech a vos sol p' testimoni quant he pogut fer per esser sana de tal mal te zptaua reser tiz als paraules dela viuda repōsada. E aureu a in posible que vna donzella ho pogues hauer sofert Pero als i venguda messorcat ab temerosa veu d' manar vos merce car vos tenui poder de dar me mort o de conseruar me la vida. E oz y o sia stada causadora del vostre mal. Axí com ho ha p'mes la despiadada fortuna. Perque demane d' molta gracia ala senyoria vostra quez vulla perdonar e. Un sospir que dels retrets del coz de Tirant spirant partia son principi a semblants paraules. Donzella virtuosa no tenia causa ninguna de demanarme p'do Car culpa en res no tenui: e possat

care vos la tiguessen: no vna mas
mil voltes vos pdonaria: atenet la
molta volentat q̄ tostèps vos he co
neguda. E p̄gau a deu q̄ yom leue
del lit: car mes part teniu en mos
bens. y en la mia p̄sona q̄ totes les
dones. e donzelles del mō. E dea
go no^o ne dire mes p̄ lo grā desig
que tinch de saber d̄ aquella serenif
sima p̄nceissa que ha fet en ma ab
sencia: be pès que amo^z haura del
mèuyt en la altaia: e nō volra mes
veure ni p̄metra q̄ james li vigua
dauant. Aquesta es la major do
lor que en aquest mon puch sentir.
E pensau que aq̄st mal que tinch
no es res per amī. Car moltes al
tres voltes so stat nafrat. e en punt
beretre esp̄rit Empero aquestes lo
que de tots punts me leua lo saber
E la causa de ma strema dolor es
la descontentio que de mī tema se
nyora: E aq̄o es lo que amī fa dol
re. p̄ que^o p̄ch dōzella si mon be de
sijau vos placia volerme dir tot
lo q̄ es d̄ be o de mal. e nom fa çau
mes star en pena. Blaer de ma vi
da ab gest: e cara afable li dix q̄ era
molt contenta de fer li aq̄ll servir E
ab baixa veu feu principi a vn tal
parlar.

Capitol. ccli.

Com plaer de ma vida recita a Tri
rant Tot lo q̄ sera seguit a p̄s dela
sua cayguda

Qujada laduerssa
e iniqua fortuna del
vostre be: e delit. A
p̄s la vostra partida
ab multiplicades ve
us foren los cr̄is e tumult en lo

palau que son forçat al vell. Em
perado^z lenar se del lit. e ab furo^z
iestimable ab lespasa en la ma vol
gue cerquar totes les cābres: e del
xant se dir: q̄ ara fos rata: o home
de matarlo sens merce ninguna. E
ja la emperadriu enuyada de tant
vetlar toznasen en la sua cambra p̄
dormir. co^z tota la gēt darmes de
la guarda fos ja asolegada. Vēgue
la enamorada viuda dauant la p̄ci
cessa ab la p̄opia passio: e malbat
que portaua. La qual es parēta de
la vella bruxa que no fa mal sino a
qui li fa be. E atenent ales cosses q̄
la merce vrā lia fetes y donad̄s: al
tramēt se deguera esser regida que
no ha fet. E ab cara de fingida pie
tat li dix. Senyora yo he vist de
uallar a Triant p̄ vna corda. e al
mig loch se zōpe. e es caygut de tā
alt que tot lo cors se romput e pres
se acridar grans cr̄is. Com la p̄ci
cessa hoy tal nouitat: no pogue al
tra cosa dir: si no jhesus jhesu^o tres
voltes: ep̄stament li falli lespit. que
no se hō sen anamī p̄ quis afers q̄
passades tres hores estigue sens re
cort. E tots los metges fore^z vēgu
ts q̄ no la podiē retoznar. E en a
quell cars pēssa p̄dre tots los bēs
q̄ natura atorcats li auia: e en cara
loa de fortuna. E sō majoz lo tu
mult e los cr̄is e lo palu. d̄ la segōa
cōgoxa q̄ d̄ la p̄mera: apres li recita
totes les rahōes q̄ ètre ella. e la p̄ci
cessa erē passades E lo grā d̄sig q̄ te
nie seyo^z d̄ veure^o nos poria recitar
Mas p̄ q̄ ama honoz no preiudiq̄
e tem vergōya. altramēt ella fora
aci venguda. E tot sō mal fitamēt
sta cōpost d̄ materials de sola spāça
D. lll.

E no sap cōpèdre en si ne dterme
nar en laprimera vista que de vos
haura de mostrar se dolres o no
del vrè mal. E aqsts dos cōtrasts
li cōbatè la sua pèssa. Car diu q si
mostra la cara asable tots dies vos
hivolreu tornaz. E si fa lo cōtrari
que restareu mal cōtèt de sa alteza.
No tarda Tirāt en fer semblant
resposta.

Capitol.ccxlii.

Resposta feta p Tirāt a plaer de
ma vida.

A home mortal vi
da segura li es. si es
defesa per la persona
aque vol be. E si
ma senyora se leualo
poder de dar me vida despullāt se
la pietat mostrara que vol fer sacri
fici de mi. Pèssau q temoz de mort
ni reuerècia o fama no arāquè los
termes de mō dñg. Atorgue sfozq
q acabe de dir ma desañetura: pur
yo la he causada. E si volūtat te de
dar me vida: no pot esser lōch tēpa
cruel cōtra mi. qui crīm diu que yo
he comes: sino q he amat assa alte
ssa. p que la suplich que p lo merit
nō sia dada pena. E grādissima serā
a la gracia que la magestat sua me
poria fer. si lol della podia hauer v
na vista. Car me dona de parez q
en tal cas li passaria grā part dā
fellonia q contra mi te iniustamēt
Ikēspes plaer de ma vida. Seyoz
feu me vna gracia scriuiu li vna le
tra: e yo fare tāt ab ella que? faça res
posta: e pozeu sentiz p mija de aqll
la la ultimavolūtat sua. E estāt en
aquest plament entrarē p la cābra
los homiēs que la pñcessa haurā

tramesos p cercaz aplaer de ma vi
da. E com la veren digneze li tot
lo q la pñcessa losavia manat Ikē
pos piaer de ma vida. digau ama
seyora que ella noz pot forçaz que
yo la seruescha p força. Car acala
demō pare men vull anaz. Si yo
us hagues trobada en altre loch
dir lo caualler yoy mesclara força
en fer vos hi tornaz. Pero yo pès
be que la senyoria del capita no se
ra content que la magestat dela se
yoza pñcessa sia deseruida. Mas a
xi com es virtuos hulara dls zeme
ys q si ptanyen. No dupteu en res
dir Tirāt que ma senyora sera en
tot seruida. E yo pgaré tant aquesta
donzella que ella sen htra molt pñt
ab vosaltres. Tirant se seu dar ti
ta: e papez. e ab la dolo: gran q en
la cama sentia no podia tā be com
volgera scziure po ab tot lo mal en
lo blanch papez pinta les següents
enamorades paraules.

Capitol.ccxliii.

Letra tramesa per tirāt ala pñcessa

Y p temēsa de ofèdre
la magestat vrā la mī
a ma los itada ipedi
da q tocat no agūs ē
la pñccio dā vrā real
plona: lo men infinit desig en vos
nos reposara. Mas la mīa mal au
lada penssa no basta aconexer que
lo pñmi de pñdo degua obtenir: sino
p mija del vrè valeros acost: deu
esser attribuit e molta culpa mīa p
o q es aqll qui conegūs les tantes
singulares pñccions q en vos tinch
conegudes: q james en altra no co
negui de aquesta tāta gloria que lo

béaumenturats mes poseyr no po
den. *E*p temor que de vrā excellen
cia no sia desamat me porta doble
pena. *E*ar altri nou pot sètir sino
yo. *E*ar pòet ala magestat vostra
pert la suma de tot mò be. *I*2o te
nit spāça de james cobzar. Aureu
apensar sou coneguda per psona
que lo complimēt le troba. e lo grat
dmanar poria. *E*n aqlla hoza que
per lo mal meu digūs .jhesus. jhe
sus. Lo qual ami tant ha plagut.
Lo treball de aqo es penssar quant
vos valeu. *E*ar lo jorn que amo
meu feu vrētotes les mies forces
han seguit la volūtāt vrā. La mia
ma nos canllaria p esciure alarre
al seltit: vrā car parme ab vos ra
hōar. *P*uix acte de difamacio ami
no represta. *E*ar sent lo cōtrari. no
poria esser loat. pux tal exēcucio la
virtut ab si porta. Mas paraules
de mal stil haureu sguart. Lo pla
er meu es no remetre res ala fortu
na enemigna de mò delit: tota vol
ta crehent lo que per la alteia vrā
manat me sera. es lo milloz. *N*egu
no es stat creat que no haja errat

Capitol. ccxliii.

*R*esposta feta per la. *P*rincessa
ala letera de. *E*rant.

El cara la mia ma
duptaua pendre lo
paper. lo qual creya
no ab maestria la plo
ma scriuint ab parau
les: de amistat. ni mēys plaent ma
lettra mostrar mal volença ates o
bres me oblige. Si de se mò dir
no fretura. hauras acreure passiōs
de noues maneres causades per tā

ta dolor. Les quales tu mas dades
asentir. e aqles comportare ab pa
ciēcia tāt com la vida acompaña
ra. *E*ar tanta crueltat en sems ab
tā strema amor yo pens james sol
vista. Sol aqst pensament, me for
ça respondere ata letra. si cre⁹ les tu
es mans lo darrer terme delles hā
vlat de nouel offici. *E* pux han a
gut olit. e glōria no dūē esser dignes
de perdo per ço com seren despulla
des de tota pietat. *E* diuerfes vega
des asagi ab paraules de benigni
tat pgar te no volgueses robar lo
premi d ma honestat. *E* si les mies
paraules not mouen a pietat te de
uen induyr amerce les mies lagri
mes: e la tristor dela mia cara. Mas
tu mes cruel que leo famejant no
guardant dret ni enuers has dona
da tāta dolor ala tua *P*rincessa. *D*
casta de ma ignocencia tan honest
morir nom cōsētiren. Ans portarē
lo murmur de mes darreres parau
les ales orelles d la viuda reposada
E vèch la *E*mperadriu parlāt mo
consenti vergonya la qual souint d
strema amor es enemiga. *P*ero ab
dolorosos sospirs manifestaua lo
cubert seny de mes paraules: e lo
grā desorde de ma bēuolēça digui
nose com. jhesus. jhes⁹. lansiāt me
sobze les falces d la dnqlla la causa
per alon tenia ma vida auorrida

*E*l q terra pena meretx essera tal que
no a ges cura de mi que no la vull
aver de tu

Capitol. ccxlv.

*L*om plaer de ma vida sō tornada
ala *P*rincessa

E. iii.

Què plaer de mavida
 se son partida de **L**i
 rât: e la **P**rinçessa la
 be q' ella venia isqueli
 corrent al cap de lesca
 la: e dix li **S** la mia cara germana
 y quins ha feta fellona que axius a
 gueseu apartir demi. **L**om senyora
 dix plaer de mavida la excelècia vo
 stra que mauia oblidada q' novo
 lieu que vingues dauât **E** la **P**ri
 cessa la pres per la ma: e posala dis
 vna cambra **E** gizas deuez aqlls
 qui lauien portada. **E** regraciats
 lo molt treball quey hauien mes
Lom elles foren dins la cambra la
Prinçessa de tals paraules feu pri
 cipi. **N**o saps tu **P**laer de mavida
 quentre pare e fills ha moltes vol
 tes diuis que corrè algunes putes
 de fellonia: y entre germans per se
 blât **E** posat cars que entre tu: emi
 aguessè pasades algunes paraules
 ja per axo not òus tu enfellonir cõ
 tra mi: que tu saps be yot ame so
 bre totes les donzelles del mon e
 tots los meus secrets te son mani
 fests com ala mia anima. **L**a magel
 tat vostra ben sap dir ò bocha dix
Plaer ò mavida: mas les obres sõ
 males voleu creure ala viuda repõ
 ada les sues maldats: les quals per
 sperència anant se mostraran: e des
 fauoritu ami y atotes les altres: y el
 la es stada causa de tot aquest mal
E yo he gran duple que vostra al
 tesa no perda molt mes que no ha
 per dut: que no nogua a vos axi
 com ha nogut ami. **E** recordam de
 aqlla amarga nit q' mō senyor **L**i
 rât se rōpe la cama. **E** vrã altesa ha
 uia pōda tota la natural cōneça

totes les coses erē ò ploz mesclads
 de temerosa ania. **M**as la viuda e
 za iola quis alegrava. **L**a felicitat
 vrã no fretura de virtute. **M**as fre
 tureja de paciència: mala cosa es la
 noble: e generosa ciudar: e volentaria
 ment voleu se abzigar lo mantell de
 difamacio. **A**ra dix la **P**rinçessa de
 xem aquestes rahons: e pazlem de
Li rât coz sta: e quāt lo poreveure
Lar la contentacio gran que tincõ
 dell me fa pēsar mes que no volria
E certa met ell me dona pena mes
 cruel que mort: per causa ò sō mal
Laz los pills que amor eni porta
 son tan strens que ab tota veritat
 mon sentiment no basta a saber los
 compēdre. **P**ero yo sēt enmi tal a
 mor q' james sēti. **E** puch ben dir q'
 he a cõseguit aquell dia que son pu
 blicada aqlla gēti ley: q' los palats
 hordenarē: la qual: era de mes va
 ler. **E** fora stada vera: si lo cas tan
 desaueturat nos fos seguit en la per
 sona de **L**i rât: p' quet pch la mia
 germana tumvulles diz tot sō esset
 ni si tem pill de mort. **L**ar si ell mo
 ria yo seria aquella que faria tã grã
 senyal en la mia psona tāt com en lo
 mō duras: que fos en recort ò gēts
 que yo fora allegada p' exēple de fel
 enamorada. **E** aqo no seria fet en
 amagat mas en publico anoticia ò
 totes gēts: p' que fos feta memoria
 de mi. **E** la major gracia quela imē
 sa bōdat de nostre senyor me portia
 fer seria q' yolves entras p' aqlla cã
 bra ab tota sanitat ò la suavirtuosa
 psona **N**o tarda **P**laer ò mavida
 fer resposta estil ò seblats paraules

Capitol. cclvi.

Replica que fa Plaer de ma vida ala Princesa.

Auell senyor qui te poder: es donador totes les gracies li done salut: eguarcio psta per que la pñencia dela magestatvra puga acóseguit e estaz prop devos. E de ago se tendria per lo mes ben aveturat caualler que lo mon se trobe. E si ago li es denegat mes livalria que cõexença òla selicitut vostra aguda no agues. E absēt devos tot recort q̄ de vres tants bens que dela vostra gran singularitat venir li porien lo saplayez e sospirar. E sou ben certa que negū altre no es merexedor poiehy: tal premi coz es lo dela vostra singularissima psona. Vres paraules en ell no obren: as lo reues li segueix. No vull dir iuria ala magestat vostra sino que abveritat puch dir que en amor no sou equals: E no causa inproprietat: coz amor no guarda bēni liatge: ni va ab limitat ord. Ans ab diuersos sguazts se fa mes en ūs guque en altres: e mes podros sē arda: pero senyora en vostra alte la es vna acostumada virtut. Tra metvos aquesta Letra lo virtuos Tirant: la Princesa la psab molt sigulaz plaer. E coz laque lesta dir que resposta si merexia. E feta la resposta dona la a Ypolit ab ifinitōs recomādacions en sēps. E ō Ypolit fō tornat a Tirāt donali la Letra e ell la rebe ab molt gran plaer: e son contēt dela Letra. Mas no del que lo peu ò aquella cōtenia. E feu se dar tinta epaper: e ab tot sō mal screui la Letra del silseguent.

Capitol.ccxlvii.

Replica que Tirāt fa alo Princesa.

Alesa lora que totes les cosas prenē repos ūno yo sol q̄ fas la vet la pensant en aquella manera devostre alte la he oyt aquell trist mot no hages cura de mi. Car nolavull hauez de tu. E sobrat p les cōtinues passios que amor amā dona. La ploma he presa per squitar aquells dans que lo vrē ignorar ab si porten crehent de tal manera vsar vers mi que en oblit los molts anys qn vos amar he delpesos. Mas p la clara cōexença que del valer devrā alte la tinch. No ab mēys voluntat quel atēyer ò vrā vista. A deu regractaria ja sia infinidadament li reste obligat p ha uer me atorgat cōexer dōzella q̄ tāt en lo mon de pñciōs se mostra complida. Asi que los pochs afeats qui lo meu volez no basten acōpēdre q̄ te podr de tātā singularitat com vos. Car bevig q̄ la bellea ò vrā magestat no merex: si no p mi essez posseyda si lo vrē entēdre cōexera yo sia digne derespota: sia tal: E q̄vischa: o q̄ se neschā pst ma vida. Car nō trobe disposi sino en seguir totço que per vrā selicitut manat me sera.

Capitol.ccxlviii.

Lo principi òls amors de Ypolit e dela Emperadrin.

Labada òscriure la letra Tirāt la dona a Ypolit e pgalla dōas ala Princesa pset plaer ò ma vida ecobras ref

posta si fer podia Ypolit dona la
 letra axi com li era stat manat. E
 la Princesa la pres ab gran plaer
 e pergo com en aquell cas la Em
 peradriu venia per veure a la filla: e
 ella nola pogue ta prest legir: pero
 com ella conegue q la Emperadriu
 stava arahons ab Ypolit o manat
 li del mal de Tirant: e ell responet
 li la Princesa seleua o lla hon seya
 y entrasé en la cambra ab Blaer de
 ma vida per legir la letra la Empa
 driu dix a Ypolit apres moltes ra
 hons que dela malaltia de Tirant
 tengudes havié. La tua cara Ypo
 lit veig tota alterada flaca: e o color
 rida e no ses cauia. Car la malaltia
 devn tan valentissim caualler com
 es Tirant tota la sua parentela: ne
 deuen star ab molta dolor. Car iz
 fas yo que molta dolor ne passada
 e passe. Car en la nit me o sperte ab
 aqua propia passio com sin fos ma
 rit fill: o germa: o algun acostat pa
 rent. Apres quem lo recordada y
 he penlat en ion mal tornez de bo
 grat adormir: prestamié Ypolit li
 respos Si yo sigues prop o alguna
 senyora quem trobas en lo seu lit p
 gran dormidora q fos: no la leixa
 ria tant repolar com vra magestat
 fa: pero de vostra alteia non rinch
 admiracio p que dormiu sola: e ne
 gu nous diu res: ni voltejant nous
 fa cercar lo lit. E aço es lo qui cau
 la senyora la flaqa: e alteracio dela
 mia cara: e no gens la malaltia de
 mon senyor Tirant. E calsun dia
 de bon cor suplich a nostre senyor
 quez vulla lenar aqueste pessaméte
 tan adolorits quela mia psona so
 ste. Note negu setiment quina col

la es mal: sino sol aquells qui senté
 quina cossa es amor la Empadriu
 tingue presumcio que Ypolit devia
 amar. E tota la tristor quela sua ca
 ra manifestava no devia altra cola
 esser sino passio damor: E mes pen
 sia que Blaer de ma vida que en p
 encia de moltes ho deya que ama
 ua a Ypolit que no fos aquell lo seu
 mal. E nos tarda la Emperadriu
 ab sul de semblants paraules inter
 rogar a Ypolit qui era la dama qui
 tal pena li feya passar: sens hauer li
 merce

Capitol. cclviii.

Com la Emperadriu demana a Y
 polit qui li feya aquel mall

Y deu te dexe cōplir
 ton desig en aqst mō
 y en laltre parays ha
 uer: dignes me quit fa
 tātē male passar. La
 mia trista sort dix Ypolit quiz fa o
 conexer aden y atots los sacts. E
 aci hō stich no pensa la magestat
 vostra sia ma vida mēys perillōsa
 q la o Tirant. Si vols be fer dix la
 Empadriu no oas aververgōya
 de dir la gloria de tos actes: polat
 cas ho manifestes ami. Lo premi
 donor me fara tostēps callar. Qui
 es qui gose manifestar la sua dolor
 dix Ypolit a vna seŷora de tan grā
 excellencia: que fall avrā magestat
 sino que portas diadema de lācta
 e p vos se cātas te dem laudam⁹ E
 totes les sglesies fessē festa de .xij. li
 çons. Pergo com deuen esser no
 menada p lo mon oessa dela terra
 no es cors huma dix la Empadriu
 no o gua scoltar vnlles sia o be o de

mal lo que cascu voldrà. Car fran-
cha libertat ha dōada lo dōador
de totes coses. E quant es major
en dignitat tant deu scoltar ab mes
humilitat. Seyora dix. Ypolit yo
be atorch lo q̄ la alteſſa vr̄a diu: ſi
lo meu rahonar fos cōpoſt de ba-
taſalua daurada: ço es en leys de
juſticia mas yo notich vaſſalls bēs
ni heretatge: q̄ dauāt la mageſtat
voſtra agues auenir. E puix tāt ſa-
ber ho volem. Amor es amor lo q̄
tich: e no es roba quem pugua del
pullar. Ami nom fall cōreſca dix
la. Emperadriu del que di⁹. Pero
coue que la paraula. e la meſura de
aquella ſia ſegons que la coſa reque
Tu di⁹ que ames: e yo demante a
qui. Los. v. ſenys corporals me fa-
llen dix ypolit per dir ho. E fallit
de enteniment dix la. Emperadriu
per que no manifeſtes lo que atu-
fa dolre: quatre coses ſon dix Ypo-
lit qui p̄ ſur excellencia excelleixen
totes les altres: e la cinquēa es no-
ticia d̄ veritat. E com la mageſtat
voſtra ſia aquella per aquella qui
en lo cel es pronostiſcat yo⁹ degua
amar: e ſeruir tots los dies d̄ la mi-
a vida E dit aço no goſa tenir mes
cara anaſen que mes no dix. Lem-
peradriu lo crida com ſen anaua: e
de vergonya no goſa tornar. E pe-
ſa en ſi. Ypolit que ſi li demanaria
per que no era toznat: que diria no
hauer la hoyda Ana ſen enuers la
ſua poſſada ſent ſtima q̄ hauia mal
parlat e p̄ior obzat e penedis molt
del que dir hauia. La Emperadriu
teſta ab molt gran penſamēt de ço
que. Ypolit li hauia dit: e james li
dix que del cor tāt com en lo mon viſ

que. Com Ypolit ſabe que la. Em-
peradriu ſen era tornada en la ſua
cambra hauēt vergonya: e temor
del gran atreuiment que agut ha-
uia pēdis en ſi: e deſijana eſſer par-
tit per no venir danant la Empera-
driu. E ſon li forçat de tornar al
palau per cobrar reſpoſta dela pzi-
ceſſa. Entra dins la cambra. e tro-
bala que ſtaua gitada d̄s enles ſal-
de plaer de ma vida: ab altres don-
zelles q̄y hauia. Les quals eren
affectades a Tirant. Ypolit la ſupli-
ca li donas reſpoſta dela letra que
portada li hauia. No tarda la pzi-
ceſſa en fer a Ypolit de paraula la
ſeguent reſpoſta.

Capitol. ccl.

Reſpoſta de paraula que ſen la pzi-
ceſſa a Ypolit.

Salegra en despen-
dre largamēt lo tēpa
de ma enamorada
vida ab tan enamo-
rada paraules com
la letra de Tirant rahonen yo li
fare reſpoſta e. no gēs duptosa car
la ſua ma moſtra no enjarſe de ſcri-
ure E en cara q̄ los corſos noſtres
ſien ſeparats: les animes ſon jūtes
en voluntat. E ſi lo ſaber me acon-
pāyas que yo li pogues fer reſpoſ-
ta: ho faria de molt bona volun-
tat. E perque lo miſatger es tan ſi-
deliſſim. e totes coses li poden eſſer
comunicades: te prech me vullas
de tant treball ſcuſar: li diras com
yo fare ab lo ſenyor. Emperador
q̄l yrē a uenre vn dia d̄ açiſta ſetma-
na. E ſi planza ala virtut diuina ell
ſſera guarit preſtament. e ſerem

sculada de aquest treball. E poch te
 que ten vages ab lo que te dir. Car
 en aquest cars ma dolor tāt aumē
 ta: que calí fora de seny entri en aq
 sta cambra p legir la letra. E desig
 mes star sola q acōpāyda. Car to
 ta cōpāya en aqst carl meso diolla
 respos ypolit. Sēyoza lo vrē coz
 mostra esser sēs pietat e la selcitut
 vrā vlla hauer merce de. Tirāt
 E pdonē li losvrēs vlls: p que en
 tre tanta mala q fets libauen li pu
 xa sola redtar aquest poch de be: q
 ell de vos spa. E si la causa ola sua
 dolor fos ala majestat vrā palesa: e
 p vos fos cōeguda lespāça de son
 desig ab la grāea de sa benuolēça
 vos farta esser vera. Mostrāt la ma
 grea de la cara si recorda en algun
 temps passat la jau vista. vrā altēsa
 te poder depdre: o de restaurar la
 vida: dexau lo que mes vos placia
 Mas pēlau lo q desija no es ene
 mich. Ans en cara q sia seruidoz
 aumēra la sua glōria ab oūte mes
 acōstat ligat se ab la majestat vrā e
 spāça es ja falida en mite desijos o
 resposta: o mort: o acōpanyt de la
 grimes seguit la desauētura de aqll
 o ab letra lagellada de infinida a /
 mozo recite lo voler de Tirant
 Lo qual se de acceptara lo blāch pa
 per ab studi de enamozads paules
 Car se que no ignora lo vrē claz en
 tēdre demanāt vos de molta mer
 ce mes rahōs no liē acollides: sino
 en cōte de psoa que in fındament
 vos dōha complaure. No tarda la
 pricessa fer li replica: ab paraules o
 semblant stil.

Capitol. ccli.

Et replica que fa la pricessa a ypolit

Et que no vull que
 la ignozācia del meu
 poch sabez te sia ma
 nifest callare. Car lo
 teu tā allenegat parlar merexedoz
 era de resposta. E no vull que los
 qui les tues fictes paraules hā ho
 ydes: ab la mia resposta hāen de
 creure que tu ab lo consell que ton
 mestre ta donat: vens afer a delega
 cions no dignes de fe. Car atigua
 actoritat fa testimoni detes culpes
 qui famoses enuers Tirant son
 stades. Et tu plaer demavida aran
 cam tres cabells del cap: e donals
 aypolit quels dōe a son mestre Ti
 rant. E diras li pux no li pug scri
 ure: que prenga los cabells per res
 posta. No valla deu dir ypolit si
 yolos prench. si ja nom dieu la sig
 nificança per que sō stats mas tres
 que quatre que .x. o .xx. E com se
 yora pensa vostra altēsa que siam
 en lo temps antich que vluen les
 gentes de ley de gracia. Car la don
 zella com tenia algun enamozat. e
 lo amana en stem grau daua li vn
 ramellet de flors ben perfumat. o
 vn cabell. o dos ol seu cap. e aquell
 se tenia per molt ben auenturat.
 No senyoza no. que aquet temps
 ja es passat. lo que mon senyor Ti
 rant desija ben se yo. que pogues
 tenir en vn lit nuba. o en camissa
 posat cars que lo lit no fos perfu
 mat no si daria res. Mas si la ma
 gestat vostra me dona tres cabel
 ls en present a Tirant. No acōf
 tume yo tal cosa portar. trameten

Iosí p'altri: o digam vostra excelència
 sots quina sperança son exires del v're
 cap yo sere contenta dir la Princeisa
 deo'nte la veritat. L'avn cabell sig-
 nificha la strema amor que yo to-
 steps lie portat sobre tots les pl'os
 del mon: e aço en tãta caritat que
 disconexia apare: e amare: e si dirme
 fa quasi adieu: e tenia deliberat que
 aquest fos: e altri no: e volia oferir
 la mia persona en s'eps ab tot quãt
 he: e l'anima fora itada de deu com
 d'aquesta vida passas: e si lagus volgu-
 da tanbe lay aguera dada ab tots
 los bens que rich n'espera posseyr
 detot li aguera feta larza e bastant
 donacio. Aquest altre significha la
 dolo: strema quell me fa passaz: e
 causaua entre los grans seyors pec-
 cat d'nuoja perço coz en tã alt grau
 amaua la sua asable cõdicio: e gẽtil
 praticha: e ara ab manifesta spiecia
 e occular demonstracio lo rich conegut.
 Hom comporta la mia l'gua
 ni m'ays ma honor en recitaz quãt
 ma ofessa. Lo terc significha com
 tinch conegut en ell lo poch amor
 quem te. Quãt es cõsia piadosa
 qui cõteplaz hoyltra que aquella
 demi casa da p'sona tã greu mals
 haya passats: hi ell qui de hauer
 merce era acostumat: com acruel e
 vers mi matardada la salut mia: e
 sino que tez agreujaz la mia honoz
 ab altes ve' cridaria quãt ma vida
 perilla Mas yoveig sobre la terra
 p'q' les gentes no agen zaho de co-
 nexer quant sta nastrada la honoz
 mia qui mes p' cara que la vida. A-
 ra tens noticia manifesta que signi-
 ficauẽ los cabells: e pla tua malicia
 nols te em portaras leuals li deles

mans y ab strama ita los ronpe e
 lançals p' terra d'itillat leale' vlla
 viues lagrimes qui tots los se' p'ti
 li banyarẽ: com Ypolit veu que per
 tan pocha ocafio la. Princeisa seza
 enujada deles sues parules abveu
 piadosa e ab ject humili li seu p'ncipi
 avn tal parlar

Capitol. cclii.

Replica que fa Ypolit ala Princeisa

At se sia que la mage-
 stat vostra digna que
 violencia vos es itada
 feta. sots nom d'força
 vullau cobrir la cul-
 pavra e dar a: Tirant pena qui es
 p'yor que mort es vez que sou itada
 retreta en la cãbra d'vra mare mas
 no sou itada violada. Digau senyo-
 ra quina culpa pot esser dada amõ
 seuyor. Tirat si ell ha tentat de fer
 vn tã sigulaz fet coz fer volia qu'il
 deu cõpdenaz apena neguna fora
 gitau ola felicitat v'ra bellea gracia
 seny e gẽtil sabez dimitat ab p'fecio
 de tota virtut. e no siu tan dura en
 amaz aquell qui' desija tostepes ser-
 vir eus ama en estrem. Car be deu-
 ria esser e recort la magestat vostra
 quant vos obliga lo seu molt amaz
 e la gloria quen posehiu: e volen li
 leuar lesperança la qual depatiz nos
 pot. Stich admizat ol que les orel-
 les mies han hoyt la deliberacio d'
 tan penada vida com la itesa vostra
 vol fer passar amon senyor. Tirat
 car deuriu dexar tots les d'upes
 q'en ofesa sua fosse ni causar se porie
 coz lo p'lar q'ella e absencia d'vra ma-
 gestat no li co' p'mes la granitat ol

dan que li aporta. Si la vřa grā
 dissima discrecio no cōtēpla los m
 finits mals: e dōsola cōs q̄ acarrech
 devostre selcitur se siguizan qui aza
 avos pazē molt pochs. Car seren
 causa defez perdre lo millor dls mī
 llors. E passaz neu en aquest mon
 y en laltre con digna pena. Car les
 sues nafres com sent alegria de vřa
 alteſa aumētē en tot be. E si sent lo
 cōtrari seren causa de molta dolor
 axi p avos coz p atots los dls imat
 ge dls casa d bzetanya. E pōnt a el
 sepdrā passats. r. m. cōbatēs qui fa
 ran gran fretura p dar complimēt
 ala conquista. Mirau lo lley d ce
 cilia quāta gēt te en seruey de vřa
 alteſa E lo gran Mestre de Roēs
 lo Uezconte de branyes lagēt que
 ha portada: car si Tirāt no fos ne
 gu de tots aquestes noy a turaria
 Ueureu lanors la vřida repolada
 si fara les batallas p vostre pare nip
 vos La magestat vostre es merge
 ses medecina. E aqll es bon metge
 qui dona sanitat al coz y al anima
 Pero veig que aquell desuenturat
 no pot aver sanitat ni goig dlla hō
 bia tan gran malvolença. Placer
 demausda per voler ajudar a vpo
 lit en fauor de Tirant sen principi
 aparauls de senblant stil.

Capitol. ccliii.

Trahons q̄ fa plaer demausda ala
 Princesa

Aix forastat d molta
 gloria james dēl vře
 valez agues atēssa co
 nexença p que no fos
 itada forçada etā alt

grau seruitz pūix ab tā tarda pletat
 vos veigmonze? adolze? daql qen
 les azmes serroba lomes bē afortu
 nat y è amore lo mes mal fadat do
 lent me demi qui la major part dela
 vida que p causa vřa dmi tichja ab
 senta. e vřa alteſa sera causa dferme
 viure dolorosa: car coz veig que sou
 donzella p deu ab tātes virtuts cre
 ada tuch pain possible fallizuos lo
 major do d gracia q̄ natura pot do
 nar ço es amor quiu? fall q̄ no ama
 u axi coz duriu aquines merexedo?
 qui ha tan leal ment seruida la ma
 gestat vostre ab quin bon cor vos
 pūix yo tanbē seruir qu? veja posey?
 tāta in gretitut. Si aquesta pena
 creya fos senblāt amoltes altres q̄
 ja lētōs he: e que la selcitur vostre
 pogues sentir aquella gloria que al
 tres dōzelles han sentit deu per sola
 merce me atorgas vos ses conexer
 e veure aquella gloria dels euamo
 rats en aquesta: e lo delit que ab si
 porta: e d aci tich cossa p ami ceta
 conexer vostre alteſa lo q̄ yo dich
 seureu digna destaz entre las bēauen
 turades qui he han amat deterna
 labor è vida. Pero a vostre selcitur
 ne pren axi com en aquel qui sentia
 odor dela vianda e no gusta. Si la
 alteſa vostre gustas la lva dolçor e
 lo que enli porta. E morint en aqll
 cars reuirtu egloziosa fama: pero
 senyora pūix veig amō seuyoz. Ti
 rant no aman no es raho ameu a
 negu dels se? : en cara vendra tēps
 q̄ vos lo ploraren aell e als se? ens a
 rraparen los vlls: e la cara: e malay
 ren lo dia ela nit. e è cara la vřa vřda
 car yose que. Tirāt lo jorn q̄ pora
 canalcar vehēt la grā descōtētacio

de vrā altesa senira enla sua terra
e tots los altres per amor dell. E
vos restaren axi coz sou mercedo
ra: e tot l'imperi se p'dra: e coz sereu
morta: e vendreu dauant lo. jubi
de nostre: senyoz demanar voia cō
te ola vida vostra e stil o semblats
paraules.

Capitol. ccliii.

Reprecto ficta que fa plaer o man
da ala princessa

El mi fō manat fos
fet home a ymatge: e
semblança mia e dela
costella del home fos
fete companya alho
me: E mes. digui crexeu e mūtipli
cau lo mon e hompliu la terra: di
gues tu Carmelina yo qui tauia le
uat lo teu germa p q foses senyora
del imperi posant te en aquella sin
gular dignitat mundanal quin cō
te me dones del que te acomanat
has pres marit: has dexats fills
p q pugue defendre la se catholica
e augmentar la crestiandat: q respō
dreu vos dix plaer de ma vida. Ay
senyora y coz vos veig en fescada
que resposta bona noy poreu dar
Dero la vrā resposta sera tal com
vos dire: O senyoz ple d'misericor
dia: e d pietat perdonaume senyoz
p la clemencia vrā: e lāgel custodi
vos fara dir aquestes paraules: ve
ritat es senyor que yo amaua vn
caualler qui en armes era molt vir
tuos. Lo qual la vrā sacratissima
magestat nos hauia trames per li
berar oles mās oles in fels lo vo
stre poble crestia yo amaua aquest
li tenia gran deuocio: e desijaua p

marit etō anamorat cōplahial tot
lo quell volia ab tota honestat e re
nia vna dōzella eseruir meu quia
nomenaua plaer de nauida e do
nauaz tostēps bōs cōsellat yo nol
volta pedre: e posal me vna nit en
lo lit: yo cō alnocēta crida. E com
me fuy regoneguda calli e stigui se
gura. E vna viuda qui sētī cridar
dōa o grās crida q tot lo palau seu
auolotar o q se segui cars de molta
dolor: e cōgoxa p amolts p la mia
temor. Aps me pgauē q yo cōsen
tis al a perit ol caualler e james ho
consenti. En semblant cars respon
dra. Senct Pere perço coz te les
claus o paradís. Senyor aquella
no es digna destar enla nostra be
neyta gloria perço coz no ha vol
guts seuar los vres sancts mana
mērs. Lāsa: vos san dis en l'inferr e
en compāya vostra la viuda repōa
da. E com yo passare de aquesta
p'sent vida en paradís sera feta grā
festa de mi e darman cadira enla e
terna gloria dā mes alta jerarchia
. e com asilla obedient sere corona
da entze los altres sacts lo Empe
rado: en tra per la cābra que per
nēgun no son vist estiguevn poch
ab la filla e pres a y polit p la ma
e parlaren dels fets dela guerra e
dela malaltia del capita. Axi parlāt
en traten per vna cambra hon era
la Emperadriu. Esens dupte en
aquell cars y polit volguera esser
luny della vna jornada: Com ella
veu mostrāt la cara asable e mirāt
ab bona voluntat: Lenas de a lli
hon seya e acostas al Emperado:
e los tres perlaren alt de moltes
cofes special vengueren aparlar
dela cruel fortuna qui en tan

gran Jouent havia fet letar a son fill la miseria de aquest mon. La Emperadriu se pres aplozar. Entraren per la cambra molts cavallers ansians qui eren del consell: a conortaren molt ala Emperadriu. Aquells recitarē aypolit la grādisima virtut quel Emperador mostra com li portazen la noua cō son fill era mort. Lo benigne seyor hoynt la mort de sō fill. Respos alcaz benal: e als altres qui loy denunciaren. Sian certs q̄ nom dieu cossa nouella: car ja sabia yo quel havia engendrat per morir. Ley denatura es rebre lauida. Eretrela com es demanada. Eaxi coz es: que no es negu qui puga viure: que no haja de morir: hoynt la mort del seu fill qui en batalla: e cōtra infels havia separada l'anima del cors. Aquel die era lo p̄mer d̄l any e lo Emperador acostumaua en semblant die com aquell cascū any fer molt grā festa: e portar corona. E no seu altre mudamēt: si no ques leua la corona del cap: e torna a demanar com era mort son fill. E coz hoyt que en la batalla combatent ab gran animo com a virtuos cavaller: tomas prestamēt la corona al cap. E jura que molt major son la d̄lectacio que rebe com hohi los actes dela canalleria gloriosos de son fill que no son la tristoz: e amargoz que senti dela sua mort. E de aquestes coses parlaren moltes: lo Emperador se a parta a vna part dela cābra perlar ab alguns de son consell: e ypolit resta ab la Emperadriu: E com ella veu que ell res noly deya: pensā q̄ molta vergonya li partia: seu li

p̄ncipi a vna tal requesta.

Capitol. cclv.

Requesta de amors que fa la emperadriu a ypolit

Est cara que per mon poch saber ab a vñat stil not digua la mia intencio: e volentat: segons dir te voldria. La tua molta discrecio ho conpendra molt millor: que la mia lengua te poria manifestar. E si per molta volentat oper poch entēdre: passe mes auant del que ales gēts es manifest: q̄ en mi les etres jatiā grans atement en la edat enque so posada me fa duptar lo significat d̄ res par anles: per que duptosa d̄ tal meneg te p̄rech me vulles dir: qui es aquel qui ta fet tant allenegar de dir me lo que mas d̄it: si es exit de ton mestre Tirāt: perque si yo delliberas de amarte ell pugues m̄ls vñar d̄ la senyoria que desija. Si has parlat ab spirit de profecia: molt me tarda de saber ho no tarda ypolit ab ta ra veu fer li semblant resposta. Qui es aquell per grā audacia: e atreument que t̄ngua danant la excelencia vostra gose perlar: qui seria aq̄ll per presumptuos que fos que laia e lo cors no li tremolas .xx. voltes lo dia: sol que la magestat vostra li fes mala cara: e sol per vn desdeny que laltesa vostra me fes .x. astes d̄ l̄ terra desijaria star. Ab tota veritat vos parlar: q̄ anāt ab lo enparador errant paquesta e ambra cō vñ la magestat vostra de les dos

genolls d'oi en la dura terraz: dup
 ti lo Emperador nou agues conegut
 per ço coz en aquell cas temoz
 e vergonya se combatien dins mi. A
 pres doni vn sospir: conegui que
 v'ra altesa ab cara asable vos rieu
 ol meu sospir. Epço seyoza vos su
 plich eus demane de molta gracia
 e merce que yo no haja mes abir
 sino quem maneu com ama seyoza
 qual seylla coses perillofes dema
 persona. E conexera la magestat
 vostra quanta es la fermetat de. Y
 polit que tenu senyoza sobre mi q
 ronpent me los cabells: e la mia ca
 ra sia feta aspra per les vres vngles
 totes coses conportar e ab paciencia
 e encara haure temoz la v'ra ma
 nosta nastrada en lo meu cora. En
 lo que la magestat v'ra diu de. Li
 rant ab juraments dignes de se vos
 fare segura: que Tirat ni mo con
 felloz qui es p' fort tal cosa james
 saberen demí. Digaume senyoza
 qui sospitara lo qui tan tart se deue
 E ja lo meu sperit no te poder de
 mes dir ala magestat vostra com
 amor lo tinga catiuat

Capitol. cclvi.

Resposta mes auant la Empera
 driu a Ypolit.

Q o volguera Ypo
 lit tu maguesles feta
 certa del que yot de
 mane: e no deus per
 res star de dirne cla
 tament ta intencio. Car amor no
 accepta noblesa: ni linatge ni egual
 tat. Car nosta diferencia lies de alt
 loch. o de baix: e qui es abte: e sap
 portar armes o amor secretes o o

cultes ses dar ho alentir voluntaria
 ment apsones indignes: e mal par
 leres aquest tal es digne de tal pui
 cio. E per lo contrari deu esser exal
 cat en molta gloria: e honor: lo q
 leal ment ama. Car amor es cola q
 segueix natura: e los homens com
 ainen deuen esser secretes: e plens
 de amor dignes. Ypolit creus tu q
 es bona sort a vn caualler com es a
 mat de alguna gran senyoza: e fa
 mes mencio de aqll sol que o tots
 los altres. Mira quanta fermetat
 deu esser en lo home. com la dona
 ama descobeix apare: marit: e asilla
 e tota la sua honor met enpoer ol
 qui ama: e la sua persona posa a ja
 hi de aquell si s'era leja obella: e li
 dra algun defecte en si. es forcat q
 tal enamorat ho haia de veure. E
 no penles tu que lo que hebit ho
 diga p' mal dret que senta en la mia
 persona: ney haja macula neguna.
 Mas solamet ho vull dir de quat
 deu esser tegut lome ala dona qui
 en son poder seposa. E perço te vull
 tornar abir q molt me aguera co
 tentat lo teu parlar: que axi coz ab
 atreuiment tinguist animo de dir
 mo quey aguesses perseverat que
 totes les tues paraules me foren sta
 des acceptes. E lies cert que per cri
 minals que fossen que no les diria
 al: Emperador: ne altra p'soa qui
 per la terra vaja. E si per vergonya
 ten stas nom desplau tal amor: car
 ab lengua torhada: e ab molta ver
 gonya seblants requestes so bones
 e axi deu fer. Car amor que p'st
 es venguda: molt prest es perduda
 tantes coses li dir la Emperadriu
 que Ypolit cobra sforg. E abven
 L.

rogallola: e basta ab gran treball
feu principi asemblant requesta

Capitol.cclvii.

Requesta de amor que fa Ypolit
ala Emperadriu

Bon grat que de
vos senyora tich no
poques voltes ma cō
uidat p tal miya ma
nifestar ala magestat
vostre la molta amor que⁹ porte
mas temor de errar ha tardat fins
en aquesta hora lo diz qual so: per
vos esser la mes excelent: en lo ma
jor grau de excelencia que trobar se
poguis. Empero aqueli delit quela
bellea vostra repreieta ami entrele
altres me fa gloriós viure. E si tanta
gloria deu per sola merce me ator
ga qual caualler ab mi egual pot e
sser. E yo per esser jove de edat ma
lengua embazagada no basta a rec
tar ço q lo meu animo volria. La
excelencia vostra y deu suplir com a
ignorant de tal mester. E mirat lo
vostre afectat parlar: me dona no
uella alegria com pens que sens la
altella vostra yo no seria res. E po
lo vostre ha cost haja tant guay
at que tot altre simerç: me fora molt
perdre E vull que sapiau lesperança
que yo tich en la magestat vostra
me te a vida en aquest mō: es nera
desemparat forçadament me coue
dria pendre la mort. E perço tich
conegut que amant laltella vostra
qui tāt valeu res no me so fort: puig
teniu de discrecio la vestidura E to
tes coses qui p la magestat vostra
me sieran manades me son faciles
Butx saber: e gentileza en vos man

cament no tenen. E placia alaltella
vostre mirar quant amavista⁹ ion
mostrada plena de tantes virtuts
Tinch crehença que si en lo rēps
de paris ates aguenen: altra q vtrā
altella daquell pom no fora itada
digna E per la clara conexença que
de vostre molt valet tinch vull po
sar tota ma sperança en vos qui se
reu principi d tot mō be: es d tot
mos mals. Empero si amor me for
ça alguna cosa no discretament p
lar: La vostra gran benignitat ho
vulla pacientmēt sostenir e ab pa
raules de amor voler me castigar
Solament vos suplich agenoulat
als vostres peus me facen cert per
la honor vostra coz regit me dech
E aço sera ami de infinita stima
tāt que lo parlar dltos me faynie
los hulle en aygua p finida amor
q⁹ tich No tarda la Emperadriu
en ferli reiposta ab paraules de sen
blant si.

Capitol.cclviii.

Resposta q fa la Emperadriu a Y
polit.

Estues afables pau
les meriten resposta
e no tal com tu vol
es Perço com has
polat lomen cor en
grā treball e pensament. Car pen
se qual es itada la causa que ta dat
sperança demi E om lania edat fia
tan desconuenient ab la tua: que si
tal cosa era sabuda que diziē de mi
q d mō net me so enamorada. E e
altra part veig q amor no es certa
ni ab fermetat en los strāgers E so
beaveturades aqlls q no tenen ma

rit per poder se m la dispondre en
 be amar. E yo qui no so acostuada
 de tal meneig: pès q'ami seria molt
 difícil poder còtentar lo teu appetit.
 Perque la tua spezãça tarda: e va
 na es perço com alzi poseheix lo q'
 tu desiges: p' be que si yo volia obli
 dar los termès d'la mia castedat o
 portia ben fer. Encara que fos grã
 la mia culpa yobe còech que la tua
 jountut: e bella disposicio p' be que
 ages tégut grã atreument digna
 es d' perdo. E qualseunlla d'ozella
 li seria molta gloria que de tu fos a
 mada. Empero yo stime mes que
 altra sia benaventurada per lo teu
 amor sens crim: o infamia q' si yo
 peria per amor de home strany: la
 emperadriu no pogue mes parlar
 perço com lo Emperador se son le
 nat d' lla h'õ seya acostas ala Em
 padriu e pres la per la ma: e anaren
 asopar. Aquella nit Ypolit no po
 gue parlar ab la Princesa. Mas
 parla ab Plaer de maysda. E ella li
 dix que es aço que vos ab tã disimu
 laõs paraules parlau tãt ab la Em
 padriu grans negocis deuen esser
 aquests com tã souint vos ab ella
 praticau. No es altra cosa dix Ypo
 lit sino quem demana del nrè cap
 ta com sta: e quãt pora anar sobre
 la terra: pens yo que lo sen desig es
 quell fos lla hon los altres s'õ pço
 com calsun dia han lletres del cap
 e p' propi interes tenè desig de açl
 desig q' teniè los jueys del verdaõz
 messies. Ledema d' h'õ mati Ypolit
 sen ana sens resposta ninguna. Loz
 Tirant lo ven li dix v. dies son pal
 lats q' nous he pogut veure. Sen
 yor dix Ypolit lo Emperador ma

fet aturar: e la Princesa: perque la
 acõpãyas e per lo camí vignessen
 parlant de vostra merce. Car tots
 ensemps vos volen venir a veure: e
 per causa de aço la Princesa no
 ha volgut fer resposta puix tã prest
 deu esser la vista dix Tirat de aço
 stich yo molt aconsolat seu se venie
 de còtinent los metges: e preguais
 quel fessè portar ala Lintat p' ques
 sentia molt be: e dich vos certamèt
 que yo millorare mes en vn dia en
 la Lintat que no faria açi en .x. e la
 deu queu causa: yo so nate criat en
 loch prop de mar e layre dela mar
 es ami molt natural: car diuerfes
 vegads lo stat nafiat e mal tractat
 per altres cauallers. E de continet
 que erè passades les .v. cures yom
 feya portar en loch vora mar e psta
 mèt era guarit e aço lo arè tots los
 metges e forè còtets q' açis fes: los
 h'õ anarè adir al Empador: e lo
 Empador caualla ab molta gèt e
 ana hon lo capita era: e ab vnes an
 õs en coll domès s'õ portat ala ciu
 tat en .iii. dies: coz la guerè mes dis
 la sua posada la empadriu ab totes
 les dames lo anarè a veure: la ale
 gria son molt grã com lo verè sta
 ren tã bona disposicio. E molt souit
 totes les dames açi del palau com
 dela Lintat lo venien a veure. Em
 pero la Emperadriu perque tenia
 algun sentimèt per vna d'ozella sua
 d' qui ella fiana molt mes que d'les
 altres poques vegoads se partia d'
 la filla coz era en la càbra d' Tirat.
 E gens per aço no restaua que no
 praticassen de lurs amors anant e
 venint plaer de maysda calsun dia
 ab gran sollicitut desiant còcordar
 L.ii.

la batalla que vengues aſí. **P**etxè
de recitar ó **T**irát e tornem al càp
Loz les treues forè paſaòs la guer
ra comèça cruel e braua ſabèt los
Turchs la malaltia de **T**irant : e
ab la molta gèt queſa era venguda
caſcun dia veniè prop la **L**iutat de
ſàct **J**ordi hon era lo camp. **E** caſ
cun dia ſi feyen de molts bells ſets
darmes e morien hi molta gent ó
vna part y d'altra. **E**n tant que vn
dia los **T**urchs venguerè ab tot
lur poder per rōpre la ygua per ço
que nols ſes tant de dan com ſeya
e no la pogueren rōpre. Los creſti
ans ſoltaren totes les aygues per
que los **T**urchs no ſen poguèien
tornar e omplirè ſetots los camps
daygua en tal forma que mataren
òles turchs paſſats. **iij.** milia. **A**quell
dia los **T**urchs tenien gran delig
devenir abatailla ab los creſtians
Eper quāt la moriſma era tātā los
creſtians deliberaren de no ſperar
la batalla. **E**n aquell cars tots de
ſhauen la ſalut de **T**irant axi com
la lur propia: e tots ſtimauen que ſi
Tirant hī ſosque no agueren del
dita la parada. **E** caſcū dia lo **E**m
perador los ſcriuia del ſtamēt en q̄
Tirant era poſat per animarlos e
diēt com jaſs leuaua del lit: perque
era de gran neceſitat que la cama ſe
en fortis e tornas en ſon degut ſta
ment **E**tots neſtauen molt aconſo
lats: e en ſpecial lo **D**uch de mace
donia qui lamaua en ſtrem **T**irāt
anaua caſcū dia millorant que ab
vna croça podia p la cambra anar
E les dames quaſi los dñes dies
loveniè a veure e li teniè debō grat
companya **E** la **P**rinceſſa tan per

l'interes quāt per lamor que li por
taua li ſehia molta feſta e honor e
no⁹ penſeu que **T**irāt dijās molt
preſtament guarir: puix era cert q̄
no tenia perill de reſtar afollat **E** a
ço cauſaua la bella viſta que tots di
es hauia dela **P**rinceſſa **E** no deli
ſaua: ni penſaua molt en anar ala
guerra. Mas ſon delig era pogues
hauer plaer complit de ſa lenyora
e la guerra quīs vulla la ſes. **E** per
ſemblāt cauſa los virtuoſos cau
lers ſō decebuts per ſtrema: e dela
forada amor la qual acōſtūa mol
tes voltes tolre lo ſeny als homēs
ſants. **E** ſtāt lo **E**mpador: e la **E**m
peradriu en la cambra de **T**irant
li daua impediment que no podia
parar ab la **P**rinceſſa que no fos
p la **E**mpadriu hoyt crida a **Y**po
lit e ab baixaveu li dixes de fora e
torna preſt e poſant te al coſtat de
la **E**mperadriu poſala en noues
del que conexeras que en grat l'ivi
gua **E** yo ſperimētare ſi la mia paſ
ſio pore ala **P**rinceſſa referir **E** toz
nat **Y**polit del que era ſtat cōſertat
poſas al coſtat dela **E**mperadriu e
ab ſforçat animo e la veu baixa li p
ſenta forma de ſemblants paraules

Capitol. cclix.

Com **Y**polit obtes dela **E**mp
radriu lo do quel demanaua

De vōſtre gran ſaber
de nobleſa tanta acō
panyat que ſens con
paracio major pena
me fa ſetir per eſſer tā
ta laſtina ò la mageſtat vōſtra car

la strema amor que⁹ porte me for
ga que no puch stat sino prop de la
excellencia vostra. E no sens gran
trabo: car fallint me tal acostament
stich en hun nou purgatori. E açõ
ve per yo infinidamet amar la vos
tra virtuosa periona. Suplicant a
quella en qui tota ma sperança repo
sa me sia atorgat hū do qui sera au
ment de ma honore e fama. E per
lo vostre molt merexer qui tant val
sol per esser en recort que els dam
nats se diu esser los grā aleujamet
de pena lo recordar se que lon al
guna coia. E axi men pren ami ab
tot que palle mala vida per no esser
cert ó vostra alteza eiser amat. mas
sol recordant me dela grā dignitat
q en la magestat vostra tinch cone
guda me dona gran aleujament a
mon canslat viure. E tant cõ mes
virtut la persona poseheix tant es
per los altres mes amada. Per q
leyora puix la fortuna mia ta poch
me ha acompanyat lenta yo aque
ta gloria de aquest gracios do li de
la alteza vostra sere amat. E quem
fagau cert en que sta ma vida. E si la
sort me seria tan parcial e fauora
ble que dormint e vetiant yous po
gues amar e servir. Car negu mes
beuenturat de mi trobar nos po
ria e dona si en lō plar: no tarda hū
poch spay que la Emperadriu ab
gest e cara asable avna tal resposta
feu principi.

Capitol. cc xl.

resposta feta per la em peradriu a ipolit.

A tua molta virtut e
cõdicio asable me for
ga passar los limits de
castedat. per veuret
digne de eiser amat. e
si ab juraments dignes de se me fa
ras segura que nou sabra lo Empe
rador: ni altri per report dela tua
lengua. E legetx tot lo que placent te
sia. E si vols acabat õlit atenyet no
penses los perills sdeuenidors. /
car seria cruel seguretat: si lo contra
ris seguia en veurex en perill dolor e
carregosa difamacio. e la vida mia
que no seria prou segura. Empero
yo confie dela tua molta virtut que
tot seras fet al plaer meu: e faras axi
que en la callada nit qui dona aleu
jament als treballs e repos atotes
les creatures sies cert de sperar me
en aquell terrat prop la mia càbra
E si y vens no tingues sperança dub
tosa. Car yo qui en streu te ame
no fare tarda la mia vèguda si ja la
mort no mo tolia. e ypolit volgue õ
manar hū dubte q li ocorria. E la
Emperadriu li dix que õ grā fla q
danimo venia pensar tots los pe
rills si tanta de amor tenia com les
sues paraules feyen òmostracio fes
lo que yot dich e no cures apreset
de altra cosa: ypolit respos se yora
yo so contet de fer tot lo que la ma
gestat vostra me mana. E posala
en segur de tot lo que ella dubtana
E. lli.

Complíit lo rasonament la Empe-
 radriu se parti dela posada de Li-
 rant ab totes les altres dames. coz
 foren dins lo palau dix la Empera-
 driu anem avelitar lo Emperador
 Com foren ab ell stiguere hū poch
 solagant. El pres la emperadriu se le-
 ua ab la congora de la noua amor
 qui la portaua : e dix a Larmesina
 resta tu aci ab aquestes donzelles e
 faras companyia aton pare y ella
 son contenta. La Emperadriu sen-
 ana ala sua cambra e dix ales sues
 donzelles que li fessen venir los cam-
 brers per ço com volia mudar les
 cortines de rage posar ni vnes al-
 tres de seda totes brobades dient
 lo Emperador me ha dit que vol
 aqsta nit venir aci e desige li fer vna
 poca de festa per ço com ha gran
 temps que noy es vengut: feu pre-
 tament desser tota la cambra: e feu
 la emparamentar tota de draps o
 brocat e seda. Apres feu molt be
 perfumar la cambra e lo lit. Com
 hagueren sopat la Emperadriu se
 retrague dient que lo cap li dolia.
 E dix li vna donzella quis nome-
 naua Elizeu en pñencia de totes les
 altres. Senyora vol vostra alteza
 que faga venir los metges per que
 donen remey: fes lo que vulles /
 dix la Emperadriu mas dona or-
 de que lo Emperador no senta res
 per que nos sculas de venir aci sta-
 nit: prestament vengueren los met-
 ges e tocaren li lo pols: e trobaren
 loy molt mogut per lo mouiment
 que tenia: que s'esperaua entrar en
 lla de camp dos ab caualler jone e

dubtava la perillosa batalla: digue-
 ren los metges bo sera seyora que
 la magestat vostra prenga huns
 pochos de canyamons cõfite ab hū
 got de maluesia: e aleujar vos han
 lo cap e faran vos dormir. Respos
 la Emperadriu yo pens be que sera
 molt poch lo meu dormir p lo grā
 mal que sent: e molt menys lo repo-
 sar. Car segons la disposicio quem
 sent yo crech cercare tots los re-
 cõs del lit: senyora digueren los met-
 ges si tal cara era com la magestat
 vostra ha rahõat trameteu presta-
 met per nosaltres. Si preneu pla-
 er que fagam la verla ala porta dela
 vostra cambra. o aci dins per que
 de hora en hora vos pugaz mirar
 en la cara e axi passarem tota la nit
 Tal seruey dix la Emperadriu no
 accepte apreset tal proferia car tot
 lo lit vull tenir per meu: e no vull q
 negu de vosaltres me miras en la
 cara si en negu delit stava. Car tal
 mal com yo tinch no compottavi-
 ta de negu e ab aquesta vos ne po-
 deu anar car yom vull posar en lo
 lit. Los metges se partiren: com fo-
 ren ala porta li digueren que nos
 oblidas los cõfite e aquells remul-
 las be ab la maluesia que gran be li
 farien en lo ventrell. E la Empera-
 driu son obedient que vna grā cap-
 ga sen menja: Apres los remulla
 molt be. E mana que perfumasen
 molt be lo lit y en los lençols y en
 los cortins feu posar algalia. Com
 aço son fet ella ben perfumada ma-
 na ales sues donzelles que sen anas-
 sen adormir: e que tancasen la por-

ta dela cambra sua. E enla cambra
dela Emperadriu hauria hū retret
hon ella se acostumaua de ligar. E
en lo retret hauria vna porta que e
ria en hun terrat hon Ypolit staua
E al leuar que ellas feu Eliseu ho
senti: e leuas prestamēt peniant que
tingues algun mal e trobāt se en la
cambra dix li que te la alteia vostra
que axins sou leuada sētiu vos mes
mal que no feyeu no reïpos la Em
peradriu ans me sēt molt be. Mas
eram oblidat de dir aquella deuota
oracio que yo acostume calcia
nit de dia. Dix Eliseu senyora seu
mēt tanta de merce q vostra alteia
lam vulla dir: so contēta dix la em
peradriu: e es aquesta que en la nit
la primera stela que veuras age/
nollat en terra e diras tres pater /
nostres e tres auemaries en reuerē
cia dels tres Reys dorient quels
placiavoler te recaptar gracia ab lo
glorios deu Jesus e ab la sua sacra
tissima mare que axi com ells foren
guilats: e guardats anant vetlant /
dormint e estant de les mans del
Rey herodes quels placiavoler te
recaptar gracia que sies liberada d
vergonya e infamia: e que totes les
tues coses sien prosperades e aumē
tades en tot be. E sies certa que ob
tendras tot lo que vulles e nom tor
bes de ma deuocio. La donzella se
torna al lit: e la Emperadriu entra
en lo retret. E com conegue que la
donzella era en lo lit e senti tocar la
hora dela assignacio vestis sobre la
camisa vna roba de vellut vert for
rada de marte gebelins. E vberta

la porta del terrat ven stat a ypolit
stes per lo terrat per q no pogues es
ser vist per neguna part tinguem a
molta gloria peniant que aquell gu
ardaria molt la sua honor. Com y
polit la veu si bes feya la nit molt /
scura leuas prestament: e ana buerī
ella. E donant dels genolls enla du
ra terra besal les mans e volia li be
sar los peus. Mas la valerosa seny
ora nou comporta mas besal mol
tes voltes en la boca: pres lo per la
ma mostrant li infinida amor e dig
li que anassen ala cambra. E dix Y
polit senyora la magestat vostra me
haura de perdonar que james en
trare en la cambra fins atant que
lo meu desig senta part dela gloria
sdeuidora. E pres la enlos braços
e posala en terra e aqui sentiren lavl
tima si d amor. Apres ab grandissi
ma leticia sen entraren en lo retret
Ypolit mostrant molta gran con
tentacio donant li pau verdadera
ab alegre animo e gest amoros li /
feu principi a hun tal parlar.

Capitol. ccli.

Com Ypolit mostra de parau
la la contentacio que te de la senyo
ra:

S golas dir la gloria
que mos sentiments
en aquesta hora sentē
en hauer ates la gran
perfectio que enla ma
L.iii.

gestat vostra tinclo coneguba: no crech james la mia lengua fos suficient en poder referir tanta gentileia com en la excellentissima persona vostra se troba. no se ab quin mi ja ni art de paraules vos puga manifestar quanta es la amor queus portre: quant de hora en hora augmenta en mi. Car certament no es en / ma potencia la menor part d'aquella recitarvos pogues: ni menys volria que per boca d'altri hagues a sentir vostra alteia en quina possessio te. Car pesant me dar spay de ta penada vida mos mals doble dolor pendrie. No tarda la Emperadriu ab cara e gest asable en fer li seblat Respota.

Capitol. cc xlii

Respona que fa la Emperadriu a Ypolit.

Encara q la mia pensia sia stada turmentada. No resta que no trobe en lo mes alt grau de conexença de tu la qual cosa per no ofendre tanta singularitat que en tu yo trobe. No clamare de tu ni menys de deu: ni de mi mateixa: puix ab tan gran patit meu te sabut guanyar. Senyora dix Ypolit no es ara temps de fer moltes rahons sino queus dema de molta gracia e merce que anem al lit. E alli parlarem d'altres nego

cis que aumentaran lo vostre delit e sera molta consolacio mia. E dix ago Ypolit prestament fon despul lat ana ala gentil vella: e despulla li la roba que vestia: e resta en camisa E tenia la sua noble persona de tanta gentilea e disposicio que coneguerat qui en tal lo la ves com era donzella que possehia tanta bellea com en lo mon trobar se pogues. E la filla carmesina en moltes coses li era seblat mas no generalment en totes Car aquesta en son temps la excel·lia. Lo galant la pres al braç e puja la en lo lit e aqui stigueren parlant eburlant axi com de persones enamorades se acostuma. Com fon / passada mi ja nit la senyora laca hū gran sospir per que sospira vostra magestat dix Ypolit digan mo yo clam merce si deu vos dexe tot vostre desig complir seria stat per poca contentacio que tingau d mi Tot lo contrari es del que dix la emperadriu. Car ans me es augmentada la voluntat per ço com en lo principi te tenia en figura de bo ara de molt millor e mes valent. Mas la causa del meu sospir no es stat per pus si no quem dolch de tu que tē dran per heretge. Com senyora dix Ypolit quines coses he fetes yo q per heretge me hagen a tenir certament dix la Emperadriu si podē fer per ço com te est enamorat de tamar e has mostrada la tua valentia. Senyora dix Ypolit negu no te Noticia Del El vostre molt. /

valer si no yo qui mire la vostra ga-
 lant persona qui te compliment de
 tota perfeccio: e no veig res qui deli-
 meliat sia. De aquestes coses e mol-
 tes altres passaren los dos enamo-
 rats ab tots aquells delits: e lepolies
 qui solen passar per los qui bes vo-
 len. E no dormiren de tota la nit q̄
 quasi lo dia volia venir. E be dix ve-
 ritat la Emperadriu als metges que
 poch seria aquella nit lo seu dormir.
 E ja cansats de vetlar adormiren-
 se que ja era de dia. Loz fon ja grā
 dia la donzella Eliseu que ja sera a
 cabada d'vestir entra en la cambra
 dela Emperadriu per demanar li /
 com stava ni si volia res manar li.
 Com se fon acostada al lit: veu hū
 home al costat dela Emperadriu
 qui tenia lo braç stes e lo cap del ga-
 lāt sobze lo braç: e la boca en la ma-
 mella. Ay sancta maria val: dix E-
 liseu qui es aquest traydor renegat
 qui ha decebuda ma senyora: fō en
 temptacio de cridar grans crits vo-
 lent dir muyra lo traydor q̄ ab cau-
 tela: e ab d'cepcio es entrat en aqueta
 cambra per possehir lo goig d' aqueta
 benaventurat lit. Apres pensa que
 negu no tinguera tan gran atreu-
 ment de entrar alli sens voluntat
 sua. E lo enparamentar dela cam-
 bra no era stat fet sens grā mister-
 i. E feya son poder de conexer lo. E
 no podia per ço com tenia lo cap,
 baix: e nol podia be d'uslar: tēia dub-
 te que les altres dōzelles no entra-
 sen en la cambra per servir ala Em-
 peradriu axi com haviē acostumat.
 Eliseu entra hon dormiē: e dix los

La senyora vos mana que no txean
 dela cabra per que no fagau remoz
 per que no ha prou contentats los
 seus viles del seu delitos dormir en
 que sta. Apres miya hora passada
 los metges vengueren per saber la
 Emperadriu coz stava. La donzel-
 la ana ala porta: e dix cō la senyora
 reposava per ço coz en la nit havia
 hū poch congoxat. Nosaltres sta-
 rem aci d'iguieren los metges fins a
 tant que la magestat sia desperta.
 Car axi nos ho ha manat lo senyor
 Emperador. La donzella no sabēt
 pendze remey en si: ni sabia si la d'is-
 tas o no stava en aquell pensament
 e dura li tāt fins que L'emperador
 toca ala porta dela cambra. La dō-
 zella enujada: e no ab prou paciēcia
 ni ab molta discrecio: ana cuytada-
 ment al lit. E crida ab veu baixa: le-
 uau senyora leuau que la mort vos
 es veyna: lo trist de vostre marit to-
 ca ala porta: e sab q̄ ab deslealtat en-
 perjuhā dela sua prospera persona
 lo haueu indignamēt ofes ses causa-
 ne raho alguna. Qui es aquest cruel
 qui tāt dolor ab si porta que prop
 d'vos stiga: es Rey no cōegut pch
 al subirà deu: que corona d' foch al
 cap li veia yo posar. Si es duch en
 carçre ppetua lo veia yo finir. Si
 es marçs d' rabia les mās e los pe-
 li veia yo meiar. Si es cōte de ma-
 les armes d'ga morir. Si es vezcō-
 te ab spaia de turch lo cap fins al
 melich lo veia yo en hun colp ptre.
 E si es caualler en fortia valida en
 la mar tota pietat apart posada en
 lo mes fōdo sine los dies: e si en mi

habitas tanta virtut com possibla
 la Reyna pantalilea y ol ne fera pe
 nedit Mas lo trist costum es doire
 e plozar. Lo la Emperadriu se veu
 despertat en tal mal lo pijoz que de
 trompeta: lanimo no doa isoz ala
 legua que pogues parlar ans resta
 jnmobile que no pogue parlar y po
 lit no entegue les paraules ola do
 zella si no la veu: per no eiser con
 gut pola lo cap dauall la roba euen
 la gran congoxa que la senyora rei
 a: pola li lo braz damut lo coll e feu
 la abaxar dauall la roba: e demana
 li que era la causa dela gran passio
 que tenia. Ay lo meu fill dix la Em
 peradriu en aquest mon nos pot a
 tenyer hu goig complit. Leuat vet
 L'emperador ala porta: la tua vida
 e la mia en aqsta hora en les mans
 de deu sta. E si yo nor puch parlar
 o tu ami perdonam de bon cor: car
 sim fare yo aru: que ara veig que a
 quest dia sera stat lo principi e fi de
 tota la tua felicitat: e delit: e darrer
 terme dela tua vida: e dela mia / .
 Molt sera cosa enuiosa a mi: que a
 pres la tua mort yo no puga bayar
 lo teu sepulcre ab les mies a dolori
 des lagrimes e portar los meus ca
 bells arrufats. Nom poze lansar
 sobre lo teu cors mort dins la sgle
 sia: e pendre de aquell frets besars
 tristes e amarchs. Los Ypolit hoy
 dir semblants paraules ala Empe
 radriu pres li gran pietat de si ma
 teix ari com aquell qui en semblats
 negocis james se era vist: e ab poca
 edat que tenia feu companyia ala
 Emperadriu seruint la o lagrimes

mes que o consell ni remey Empe
 ro prega ala donzella que li fes gra
 cia que li portas la spala qui en lo
 retret stana. E dix cobrat animo ad
 vull pendre martiri dauat la mage
 stat vostra: e retre lesperu: E tendre
 la mia mort per ben ipletada. En a
 quell cars la Emperadriu no senti
 remoz neguna dix appolit: ves fill
 meu saluar en aquell retret. E si es
 cola o gra importancia yols tedre
 anoues e tu pozas dar passament
 ala tua vida. La qual delige ab ho
 noz: e stat visques en aquest mon
 qui daua tot L'imperi grech e qua
 tre voltes mes que no es yo no de
 sempararia la magestat vostra La
 vida: e tot quat he vull abadonar
 ans que partir me de vostra alteia
 E suplich vosquem beseu en seyal
 de fermetat dix ypolit: hoynt dir la
 Emperadriu les paraules desus di
 tes: li aumenta la dolor. E axi com
 aumenta en molta dolor necessitat
 la requeri que aumentas en molta
 amor. E no senti remoz neguna a
 na ala porta dela cambra per scol
 tar si sentiria gent darmes: o altre
 jndici de mal: e ven per vna poque
 ta fenella quen la porta era al Em
 perador: e als metges qui del seu
 mal disputauen: e axi hague plena
 noticia q lo fet no era res. E torna
 corrent deners Ypolit e pres lo per
 les ozelles: e besal stretament E dix
 li lo meu fill p la molta amor que
 porte te pch q vages en aql retret
 fins atat q L'epador ab los metges
 yols puga donar alguna justa cau
 sa de sculacio. Senyora dix Ypolit

en tottes les coses del mon fere pus
 obedient ala magestat vostra que
 sim haguessen comprar per caria.
 Pero nom manen partir me ó acti
 per que yo ignore si venen per algú
 mal afer en la vostra persona. No
 dubtes en res dir la Emperadriu.
 Car gran tumult fora per tot lo pa
 lau e yo conech be que no es res ól
 que Eliseu ma dir. Ypolit pítamēt
 sen entra en lo retret. E la Empera
 driu se torna al lit e sen obrir lei por
 tes dela cambra. L'emperador e los
 metges vengueren al lit: e parlaren
 ab ella demanant li del seu mal: n
 com se era trobada aquella nit. La
 Empadriu respos que la dolor ól
 cap ab la passio del vètrell no la ha
 uien deixada en tota la nit dormir
 ni repolar: fins que les steles del cel
 se foren amagades: e en aquell cars
 los meus vls no podent compoz
 sar la vetla me adormi e fet me ara
 molt p^o alegre: e cōtenta que no en
 lo principi. E son me semblant que
 si mes hagues durat aquell placent
 dormir: lo qual me paria q la mia
 anima en vna nit tanta consolacio
 sentia. Pero en aquest mon la per
 sona no pot atenyer sol hun dia: o
 vna nit goig complit. Car en lo do
 lozos despertar que aquesta donzel
 la me ha fet me lo tāt alterada que
 lo meu spirit es restat ab la maior
 passio que dir nos podia. E si yo po
 dia tornar en aqll cars mateix: me
 seria molt gran consolacio: podent
 tocar: e tenir en los me^o braços les
 coses que ame: hi he amades en a
 quest mon. E credo que podent yo

atenyer ago me seria paradís en a
 quest mon: e compliment ó glozia
 E poden creure seyors que si yo po
 dia tornar en aquell glozios reposa
 la mia anima seria tant contenta: q
 yo seria prestament guarida. Dir
 L'emperador digau lenyoza: que e
 ra lo que en los vostres braços te
 nien. Respos la Emperadriu seyor
 lo maior be que en lo mon yo he
 tengut: e encara lo ame sobre totes
 les persones del mon. E puch dir
 ab veritat que yo stant en la plado
 la vetla me adormi: e prestament
 me dona de parer que stana en ca
 misa ab vna roba curta forrada de
 marta gebelins de color de vellut
 vert: e que era en hū terrat per dir
 la oracio que acostume dir als tres
 Reys de orient. E cōplida que ha
 guí la bēeyta oracio hohi vna ven
 quim dix no ten vages. que en aqst
 loch hauras la gracia q demanes:
 E no tarda q viu venir lo meu tāt
 amat fill acōpanyat ó molts canal
 lers tots vestits ó blanch. E porta
 na aypolit per la ma: e acostant se a
 mi me prēguere les mās los dos: e
 besauē les me: volien me besar los
 pe^o: e yo consentir non volia. E ase
 guts en lo payment ól terrat passā
 moltes rahons de cōsolacio en les
 quals yo pngui molt grā ólit e forē
 tals e tāt ólitoses q james ól coz me
 exirā: Elps nos ne entrā en la cābra
 tenit lo p la ma: e mō fill: e yo posaz
 nos en lo lit e yo posi li lo meu braç
 dret dei^o les seues spatles e la sua bo
 ca besana les mies mamelles james
 sā plaser dormir no fet. E oyam lo

meu fill. Senyora putx ami no po
 deu hauer en aquest milerable de
 mon: tenu per fill amon germa Y
 polit. Car yol ame tant com fas a
 carmelina. E coz deya aquestes pa
 raules staua gitat prop de mi. E Y
 polit p obediencia staua agenollat
 en mig dela cambra. E yo li dema
 ni ho era la sua habitacio: e dix me
 que en paraols era collocat entre /
 los martirs cavallers: per ço com e
 ra mort en batalla contra infels. E
 no li pogui mes demanar: p ço cō
 Eliseu me d'sperta ab mes adolorit
 lo que de trompeta. Ho dich
 yo dix Lempadoz que tot son par
 lar no era sino d son fill: Sy senyoz
 dix la Emperadriu que anegu no
 costa tant com ami en aqst braç lo
 teia yo: La sua placent boca tocava
 los me⁹ pits: e los somnis que en la
 matinada se fan molts ne ixen ver
 daders. E yo pens que encara no
 sen deu esser anat. Elolria sperimen
 tar dormint sim tornaria a parlar:
 E que tomas en lo delit que stana
 vous prech dix Lempadoz que
 no⁹ poseu aquetres follies en lo cap
 e lenau vos del lit si be stau. Car
 tals coses cō vos rahonau qui mē
 hi met mes hi pert: vous suplich se
 nyoz dix la Emperadriu que per la
 salut mia: e per lo dlt que yo espere
 aconseguir: vos placia leixar me hū
 poch reposar: car tots los vils richs
 entelats de poch dormir. Senyoz
 digueren los metges be sen poza a
 nar la magestat vostra: e dexem la
 dormir: que si aquest delit li lenam
 seria poca admiracio no aumentas

la sua malaltia en maloz gran que
 no es. Lempadoz se parti e feren
 eixir totes les dōzelles dela cambra
 sino Eliseu quey resta. Loz les por
 tes foren tancaōs: la Emperadriu
 feu tornar a Ypolit en son loch. E
 dix ala dōzella. Putx la sort ha per
 mes tu has hagut asentir en aqsta
 asers dona orde que de tot ton po
 der vulles ieruir a Ypolit mes que
 ala mia persona. E polat en aquell
 recret fins tant hauiam hun poch
 dormit. E tu seras en ma openio e
 mes fauorida de totes les altres.
 E yot casare mes altament d totes
 Apres Ypolit se dara tant de sos
 bes q tu seras ben concreta: ja nom
 auit deu dix Eliseu si yo tinch volū
 tat neguna a Ypolit de ieruir lo: ne
 menys en amar ne hōrar lo. Mas
 per iuplir al quem mana la magest
 tat vostra ho fare altrament nom
 volria esser abaxada enterra per pē
 dre vna agulla per ell. Ans vos
 dich james porti mes mala volun
 tat a home del mon com fas a ell:
 desque le vist en tal lo star prop de
 vostra altesa. Leo fameiant volria
 que li menias los vils: e la cara e en
 cara tota la persona. Respos Ypo
 lit donzella james pensí en fer vos
 enuig: que ab deiliberada pensa ho
 fes. E vous vull amar: e fer p vos
 sobze totes les Donzelles d'l mon
 sen per les altres dix Eliseu: que de
 mi no haian cura. Car nom plan
 acceptar res que de vos sia. E pax
 tament sen entra en lo recret: e allí
 se pres fortment aplozar. E los
 dos Amants restaren en lo lit /

tant que ja era quasi hora de vespe
 com elle se leuaren & trobare la do
 zella que encara stava plorant Com
 los ven entrar per lo retret cessa so
 plor e dona remey ala sua dolor la
 Empadriu acófol at la e pregua la
 nos donas res en lo fet de Ypolit
 E aço fehia hauent dupte que no
 descubris lur fet Senyora dix la
 donzella no dupte la majestat vra
 de mi q yo pendria pacientment la
 mort ana que yo parlas res ses ma
 nament vostre apersona del mon
 E ar yoveig la perdona devostre al
 tela seria tanta que tot martiri ne
 passaria e mes cruel que no doare
 anegu dels apostols Lo segó dup
 te no temau en preséncia o en absen
 cia yo fare tots los serueis que po
 re a Ypolit p cōtemplacio dela ma
 gestat vostra la Emperadriu resta
 contenta lexa Ypolit en lo retret e
 tornas al lit sent obrir les portes
 dela cambra E prestament so aquí
 la filla: e totes les bones: edozelles
 e lo Emperador e los merces e toz
 nals arecitar lo placent somni q fet
 hauia Lo dinar son prest: e la Em
 peradriu menja axi com apersona
 cansada de molt caminar E la don
 zella posa la diligencia en molt be
 servir a Ypolit: e donali a mejar vn
 parell de faysans e tot lo que li son
 mester per ala humanal vida e te
 nint lo apzop de colaciōs singlars
 p que nos anijas. E com no volia
 menjar preguaua ne de part dela
 senyora Ypolit la posaua en noues
 ab moltes burles y ella ja mes li res
 ponia sino en lo que tocana a so ser
 uir Aixi stigue la Emperadriu que
 nos leua del lit sino allenidema que

lo Empador ja sera dinat. E coz se
 fo ligada entra en la capella p ho
 yr missa e son gran contradicio en
 tre los capellans si atal hora deuen
 consagrar com lo mig jorn fos pa
 ssat En semblant ventura: e delit
 stigue Ypolit dia lo retret per vna
 setmana Com la senyora conegue
 q prou laua spletat donali comiat
 diet li que altre dia com se seria del
 cansat portia tornar dia en la cam
 bra e portia pendre della tot lo que
 placent li fos. E la Emperadriu tra
 gue vna caixa hon tenia les sues
 joyes vn collar dor fet a forma de
 miges lunes e en les puntes de cas
 cuna luna hauia dues grosses per
 les vna en cascun cap. E alt en mig
 dela luna vn gros diamant e dauant
 venia vna cadenera dacer ab vna
 pinya dor tota smaltada: e la mey
 tat era uberta: e laltra clofa: e los pi
 nyons qui dins eren grossos robis
 No crech tan saborosos pinyons
 james foren vists. Aquesta saboz
 sabia Ypolit qui gustada laua. E
 en la part ola pinya quedaua clofa
 en calcia clofolla hauia vn diamant
 o vn robí: o maracde. o safir: E no
 pensu que fos de tan pocha stima
 que no valgues palats cent milla
 ducats E la Emperadriu deses mas
 loy posa al coll. e dix li pregua adon
 Ypolit que yotvitcha. E ar pocha
 admiracio sera que yo not faga as
 demolts anys corona real portar
 Ara aço per amor demi portaras
 e com te sera present ala vista seras
 en recort de aquella quit ama tant
 co ala sua vida Ypolit se agenolla
 en terra e feu li ifinids gracies e ba
 salí la ma e la boca e dix li senyora co

Vol la magestat vostra desferir de
vna tan singular joya per donarla
ami. Car si yo la ticia la daria a vna
altesa en qui seria mls spleitada p
queus suplich que la cobreu. Ilei
pos la Emperadriu. Ypolit no re
fules james res que ta enamorada
te done. Car regla comuna es qui
es major en dignitat la primera ve
gada que prene amistat deu doar
al altre qui nou deu refusar. Docho
senyora que ordenau de ma vida q
volem q faga pch te q plaia voler
te anar. Car yo tich grãdissz dup
te que lo Emperador de ma no en
tras en aquest retret e not trobas a
civesten ara que apres altres dies
leras atemps apoder hi tornar. E
dixa passar aquest dupte que tinch
Ypolit se ps ariure ab cara asable e
humil gest li presenta paraules de
sembant stil.

Capitol. cclxiii.

La comparacio dela vinya que
fa Ypolit ala Emperadriu.

Qnegut tich que ab
gran desegualtat lo a
mat d'votra altesa p
vos esser certa dela
molta amor queus
porte. Com sia tãta que passa mes
del que ordena ma vida humana
E en ago me obliga la molta genti
lea q en vostra magestat tich cõe
guda. Mas tich me per desert coz
pès en lo poch amor què mostrau
o poca contetacio que tenu de mi
com axim dau comiat: car coz pès
en lablencia vostra que nous ven
re axi coz he fet en aqueste benanè
turats dies se causa dis mivna stre
ma dolor inremeyable E pervenit

prest al quevull dir. E pre ala ma
gestat vostra axi coz feu a vn home
que era molt cõgorat de cruel fam
axi com yo de amor. E anar per lo
cami perde aquell: e pervenit en
vna grã spessura d'arbres no podet
de aql loch extr fins al mat. E mi
rant a totes parts si veure ponat al
gua poblacio qui prop fos. E anar
tot lo dia vila ni loch james pogue
veure. E la fam que tenia era en tã
ta cantitat y tan strema que ab fati
ga gran anar podia: lo sol forçat p
la nit de aturar se e pendre posada
en sol de terra. Lo seguēt dia lo cel
molt clar e net ab lo major sforç q
li son possible puja alt en vna mon
tanya qui apoca distancia li era ve
hina. E ven vn castell luny tinguē
son dret cami devers aquella part
ab lesumable fam q ab li portaua: e
pervegut prop del castell lo seyor
daql q era vn caualler stava en vna
sinestra: e lo luny ven venit lome e ti
guet li mèt d' qna part venia ni ho n
anava com son prop d' el castell ven
vna vinya ab molts rayms deira
lo cami que anava d' vers lo castell
e entrat dia la vinya coz lo caual
ler loy ven entrar crida hu de sos
seruidors e dix li ves pstatmet ala
vinya e trobaze allí vn home gu
arda noli digus res mas pñ teguar
da qsa epstatmet mo torna abirlesta
met en q sta lo seruidor s' tornat e
dix seyor vos lotrobaren gitat ente
rra e ab leamàs pñ los rayms s'es rō
pls d' el cep e amossos los sta mējat
e no curab mirar si s'verts nima du
ra axils semēja seyal es dix lo caual
ler q bōs li sabē tornay e vege q fa
lo seruidor s' tornat e dix a lo seyor
agrapades los cull e axils se men

ja dexal staz que bõs li sabẽ tornay
 altravolta Lo seuzidoz fõ roznat
 edix lèyor ja nols mēja ab aqlla sa
 boz ara los pren de quatre en qua
 tre: e de .v en .v. dexal staz q̃ encara
 hi troba saboz. E altra vegada que
 hi torna dix senyoz ja cercha los q̃
 sō be madurs eposalase en la boca e
 menjas la molla de dñe: e lança la
 pellofa Ab grās cñs li dix ves cuy
 ta: e dñgues li que ixqua dela mia
 vinya que ara lam tala tota. Tal
 demostracio fa la magestat vostra
 seyyora amí q̃ so entzat en aqsta cā
 bra: e mējaua los rayms amossos
 y agzapades de quatre en quatre e
 de .v en .v. E laltelavostre nom de
 ya que men a nas ni del Empe
 rador que degues veniz: ni entrar
 ni reconeixer vostres cābres. Mas
 ara que menge los grans de hu en
 hu: me donan comiat: e dieume q̃
 men vaja yo so content de obeyr
 lo manament de vostra alteza: coz
 Eliseu ague hoyt lo parlar de Ypo
 lit li caygue tāt engrat: e feu ne tal
 rialla del plaer quey pres que sō co
 sa de gran admiracio: per ço coz en
 tots aqlls dies no lauien vist poch
 ni molt riure ne alegrar sis enaquel
 la hora que ab cara asable feu pri
 cipi atal parlar Ypolit senyoz tant
 es lo plaer que he pres en lo que a
 uen dit ama senyora. E az conech
 com a home de bõ sentiment li ha
 ven coneguda la calitat: per queus
 promet ase de gentil dñā que tots
 los dies q̃ mavidavos sere tã paz
 cial esauorable coz es Plazer q̃ ma
 vida ala Princesa: e quat mes no
 de mēys: e guardavos tot lo dret
 vñ q̃ no sia daltre puix labona soz

vrāvofia portat. Egras deuers la
 Emperadriu esuplicala humilnca
 sos dia merce lo dexas staz: tāt enā
 bastā mēt cō aellseza plaiet ela em
 padriu loy atorga p̃ fer plaer ala
 oōzelia ypolit se leua q̃l costat q̃la
 seyyora e ana duers eliseu: e abraça
 e besala e li feu ifinitos gracies dela
 gracia q̃ p̃ miya dela haulta obresa
 e axi son sera la pau. Estāt vn dia
 Ypolit en lo retret la Emperadriu
 e Eliseu itauen parlāt delli. Dix la
 donzella com senyora tenit vostra
 alteza vn caualler per enamorat cō
 sentireu que ell stiga ab l'irant ela
 magestat vostra no basta per asoste
 nizio: e darli de vostres bes tan e tã
 bundat met que no saja ampraz q̃
 negu yo qui soy na pobza donzella
 me tedra per deiauenturada quel
 rigues enamorat yo li ajudarla tāt
 coz me seria possible en cara quen
 sabea enpēyoraz la gōella per loco
 rerlo: quant mes laltelavostre qui
 sou tan gran seyyora: e tã riquissima
 E ar les dones virtuosas se deuen a
 judar de los remeys: dix la Empe
 radriu puix tu mo cōselles yo so cō
 tenta de fer ho per be que aqueste
 strāgers coz los tenu molta amor
 els hauen dat de vrēs bēs van sen
 o tornan massa egullofos o sō dñ
 famadors. No senyora dix eliseu
 q̃ aqst no es tal. E az de pocha edat
 laueu vist en vrā cort. Ages ne tu
 les gracies dix la. Empadriu p̃ ço
 que ell te ame mes Ypolit hauiā
 stat en lo retret quinze dies. E vn
 dia ans dela sua partida stant en
 la cambra: e tenint Ypolit lo cap
 en les falces dela Emperadriu. E
 ell la suplica que cantas Ana

càço per amor sua La qual cātana
 ab molt gran perfeccio: e de bona
 gracia La seŷora per ferli plaer cā
 tavn romanç ab baixaveu d' **L**as
 tany com se planyia dela lāgada d' **L**as
 Key march **E** ala si dix: dōa resta
 ras sola sens lo teu **Y**polit **E** ab la
 dolçoz del cant desullaren dels se
 hulisvines lagrimes **E** lisen per q̄
 no vèguessē anones d' resq̄ tristor
 ni dolor portas. seulos leuar d' allí
 hon stauen: e seulos entrar dis lo
 retret **E** aqui ella ps les claus de les
 joyes: e obri la caixa hon stauē ela
E mperadriu posa p̄stament la ma
 sobre la cuberta per que nola aca
 bas de obrir: sis atant que li agūs
 dit lo que dir li volia **E** no tarda en
 fer principi avntal parlar.

Capitol. cclxiii.

Com la Emperadriu ordena la
 vida de **Y**polit

Es licit ala tua ca
 ualleria: que per mi
 ja algu sies vist star
 ab negu altre. si d' mi
 no tens seguretat ase
 gurat de mi **E** ar yo adore la tua p
 lona com adeu de qui spere i finida
 gloria **E** so molt contenta en despē
 dre larga ment tots mos bens en
 tu en lo temps de ma enamorada
 vida. **E** ar la tua bōdat: e virtut en
 si strema vida aporta **E** perço vull
 hordenar de ton delitos viure ab
 .ccc. mējadors hordōnaria mēt en
 ta posada e façē de tu com de seŷor
E ar los bens que la fortuna nos a
 torga yon tich prou peratu: e per
 amí **Y**polit dona del genoll en la
 dura terra: e feulí ismides gracies: e

suplicala fos de la merce: que axí in
 prouisament nol fes partir dela cō
 panyia de **L**irant per dar silenci a
 la gent: pero passats alguns dies el
 faria tot lo qia magestat sua li ma
 nas **L**a dōzella obri la caixa: e ps
 vn grā sach de ducats: q̄ ab fatiga
Ypolit los podia portar: q̄ la **E** m
 peradriu havia manat quelí fossē
 dats: e **Y**polit ab grā dificultat los
 volgue pendre. **E** pres la donzella
 trague dela caixa. **D**: e cccc. grans
 de perles molt grosses: e de singular
 lustre **E** p̄gal que pla mor sua sen
 brodasvines calsses d' rayms. elos
 grans fosien de perles: puix per ca
 uia dels rayms la pau era stada fe
 ta **E** venit la nit q̄ lo **E** mperadōz
 e tots los del palau sopanē **Y**polit
 isque d' palau: e noana ala posada
 de **L**irāt: sino de vn mercader q̄s
 nomenaua misser bartholomeu el
 pichnardi: e fense aqui portar drap
 de brocatvert: e fense feryna roba
 destat forrada de marts gebellins
 e feu sebrodar les calsses que la dō
 zella laua p̄gat. **L**oz ague ordena
 dōs totes les coses parri secretamēt
 dela ciutat: e anasen abel star enescu
 sa deueure los seus caualls. **E** dōa
 asentir a **L**irant com ell era allí: e
 que eren passats .x. dies que nos se
 ria ben dispos̄t per venir ala cort. **E**
 lo misatger quey tames feu iā dis
 creta relacio que **L**irāt: e tots los
 altres hi dōnaren se **C**om **Y**polit
 sabe queles sues robes eren acaba
 des parti de belstar: e portasen vn
 cauall molt lauger coz son en la ciu
 tat vestis la roba d' brocat: e calsas
 les calses brodades qui erē molt
 vistoses: e d' bona gracia obrades

ñe mostrauen los pápols e los ray
 ms. E la Emperadriu e la prínce
 sa eren en la posada de Tirant. Lo
 Ypolit entra dins lo pati. E ven to
 tes les dames per les finestres feri
 lo cauall dels sperons e contornal
 allí moltes voltes. Com fon desca
 ualcat puja alt en les càbres e feu
 reuerencia ala Emperadriu e ato
 tes les dames e no s'oblida alon
 mestre Tirant e demana li del seu
 mal e ell li respos ques sentia molt
 be que dos dies hauia q'era anat a
 la Iglesia per hoyr missa. no es cosa
 de poder recitar la gran contenta
 cio que la Emperadriu tingue dela
 vista d'Ypolit. e dix li lo meu fill yo
 desige saber la disposicio de ta vida
 E si eres ab aquell fill meu primo
 genit aquell mati que yo steua en lo
 repos del meu plaer dormir. E diét
 aquestes paraules no pogue òtenir
 q' dels seus vells no destillassen vives
 lagrimes. E Tirant ab los altres a
 costaren si per aconortar la. E en a
 quest cars entra lo Empador p
 la cambra ab molts caualls e com
 la veu d' tal disposicio li dix. Digau
 senyora aquest es lo conort tan afa
 ble que vos donau al nostre capita
 donam d' parer que seria major ra
 ho que de altre d' port lo festejassen
 que no de lagrimes. S'eyor respos
 la Emperadriu La intrinseca dolor
 enemiga dela mia corporal vida cō
 tinuament atribula la mia lacerada
 pensa. E lo meu cor incessantment
 plora gotes de sanc. Car ara que
 he vist a Ypolit mes reboblada la
 dolor hauent recort de aqll pla
 sent mati que la magestat vostra
 vench ab los metges quem tolgue

aquella gloria que yo en aqll cars
 contemplaui: Ab tal dolcor desija
 ra finir ma vida. Car no ha en lo
 mō millor mort que morir en los
 braços de aquella persona que hoz
 amae vol be. E puix aquell que tāt
 be amat no puch hauer. Pres per
 la ma a Ypolit e dix aquest sera en
 loch de aquell e prenh a tu p' fill: e
 tu pren ami per mare. E no es co
 sa en lo mō ninguna que ami sia pos
 sible de fer que yo no la faga. per a
 mor de aquell qui sobre tots en strē
 yo amaua vull amar a tu: puix ne
 est mercedor. Tots se pensauen
 queu digues del mort fill e ella de
 yau d'Ypolit. E apres ella hague re
 citat tot lo somni segons damunt
 largament es stat referit. Lo Emp
 ador sen ana ab totes les dames: e
 la Emperadriu no comporta que
 negu la portas de braç sino Ypolit.
 Ara lexez star les festes que ella cō
 tinuament feya a Ypolit molts do
 natus que li feya en presencia del
 Empador: e de molts altres E
 nos volia dinar ni sopar que ell no
 l'istigues de prop. E tornem a Ti
 rant que fa de les amors Car con
 tinuament ell no perdia hora ni
 punt en sollicitar de paraula coz ne
 tenia disposicio e d'altra pt ab letres
 que li trametia e plaerdemanda q'
 no s'oblidaua. Com Tirant stigues
 be dela cama anaua souint al palau
 ses ajuda de negu sino que los met
 ges no li donauen tanta licencia cō
 ell volguera. E lo Empador sonit
 los demanaua dins quants dies lo
 darien per guarit que la cama fos
 ben reforçada per poder partir. E
 elle li deyen que molt prest seria en

bona disposició per canalear. Sabent **T**irant quant era sollicit lo / Emperador dela sua partida stana ab gran congoxa com no podia s'cor complir o almeys restas en algun apuntament ab la **P**rincessa. La strema passio que la viuda reposada portaua ab si fins en aquella / hora no se era manifestada: **L**ar cō per paraules dites per lo Emperador ella sentís que la partida o tirāt deuia eíler molt presta pensa si ab / les sues paliades paraules poria inbuir a **T**irant de anar sen ab ell al camp en scusa de seziur lo. **E** si aço no podia obtenir ab lo seu enteniment diabolich que tenia oílibera de sembrar en la cort de vna molt bona lauor quís nomena zizania / mesclada ab mala voluntat per que millor s'plet ne pogues exir. Ana se ala **P**rincessa: e dixli no saben senyora cō **T**irāt me ha dit com exien de missa que volia molt parlar ab mi per gran vtil e profit meu. **E** yo li reípongui que seria molt contenta si la magestat vostra men donaua licencia. **E** que yoy p'saria e sis podia fer ho faria de bona voluntat. **E** donam o parer q' aço no es pus sino que ell veu la sua partida molt presta e voltria sperimentar si poria cometre alguna infidelitat ab v'ra altesa leuant aquest cōte que si la encerta be sta. **E** si la erra axi com feu laltre dia partir sen ha e passat lo / **I**l·lu no tendra recort de vos **L**ar axi mo dix laltre dia que tal era la sua condició ab grans rialles q' mo deva com si dela sua boca ixques alguna gran virtut que hagues feta que ell amí totes coses me dín vul

las sié de be ode mal. **E** tal home com aquest nous óu plaure per bel lea m' menys per bones costumes car les sues mans atota tracio son dispostes sino ateneu al atreuimēt que laltre dia feu deu lon premia legons los merits. **E** diu mes que per amor de dones no deu home pendre armes ni deu lezar lexeici / ci de aquells per bella donzeilla q'n lo mon sia. **E**ll parla com a prom: mas no com acaualler enamorat. **L**ar los gloriosos fets óles armes dignes son de renom e fama. **L**ar tots son stats fets o la major part per dones. **D**onchs sagam axi dix la **P**rincessa parlau ab ell e vejam si te alguna tracio al cor. **E** vos me donau bon cōsell que yom dech a ra guardar molt dell. **E**mpero senyora dix la viuda es de necessitat q' yo pugua descobrir atot mon plaer no ixcau o aquesta cambra fis q' yo torne. La viuda ixque en la sala p' hui patge e dix li dignes a **T**irant que la senyora **P**rincessa sta ad en la cambra de parament e te grā de sig de parlar ab ell si voltravénir sera a son plaer o li faga perdre la sperāsa que te. Lo patge prestament loy ana adir. **L**om **T**irant sabe que la senyora lo trametia acridar que per son delit degues venir no spera ne gu que ab ell anas. **E** la viuda que tenia bona guarda quant vendria. **L**om lo veu en la cambra de parament seu demostracio que en aqll punt exia de la cambra dela **P**rincessa e acostas a ell e feu li gran reuerencia e honor. **E** dix li leípt maligne o la **E**mperadrin en aquest cas sen ha portada la **P**rincessa dis en

la cambra estauem aci parlant de moltes coses yo digui li fos de la merce trametes per vos: Car axi cō Jhesu crist illumina los se^r apostols axi illuminau vos atotes quātes sō com entrau per aquest palau. E la hora que vos ne partiu totes restā tristes e adolorides. E ja deu nom done alegria del que li demane que com vos veig la mia anima per trista que sia ne reb molt gran consolacio en veure la vostra plaer vista E en aquell pōt se partex d mi qual seuilia manera de enuig e tristot q tinga E si nous diu veritat en lo pas de la mia si no puga regonexer deu. E per quant ma leyora me ha manat que yo vigues aci per tenir vos companyia fins atant q la Emperadriu sen sia anada. E par me q bens poreu seure fins que la alteza vinga p ço com no volria q la vtrā camia p causa mia se agrenyas de res Asegurerē se en lestrado. E Tirāt seu pncipi a paralles de seblāt stil.

Capitol. cclxv

Rahonament que fa Tirant ala vinda reposada

Bouhit vos amemoria senyora lo que ara me haueu dit la cōiolacio que vos en ma / vista prenu. E que p mi es illuminat lo fosch palau dela mia dēssa: yons ho tich amolta gracia dōl quē dieu: p be que conech q la mia trista sort no consēt que puje al terç ni al quart graho de la scala. E si egualmet lo vrē voler posebis la honor: e los bēs vos volria haueu dat e negu mes d mi benaueturat dir nos portia. E pensant senyora q

los prechs que antē seyor puch referir. E apres avos que p mi ja vrē obtenir pogues la salut mia p tant benefici com per vos me leguira de ma treballola vida remeyar delcas acōseguir. E de tal remey ellervos molt obligat. Car dōla pallio q fora pensana esser ara veig en mi molt / mes augmentar: E si la fortuna me era prosa en fer me atenyex tāt d be quant de vos ma vida spera. E lo atreniment vull me sia leuat: e d no voler pus ab vos cōtēdre mas ala bona voluntat queus tich satisfare. Recitant vos de hū mercader hū exemple qui era nomenat Ban beol anant per mar lo qual era partit de aquella gran e magnifica Ciutat de pisa. E nauégant p les mars despanya tot lo seu cabal e sustācia hauia posat en hun barril de jochs de nayps pensant que ab aquell arribaria a port saluador e que la sua mercaderia vēdria en grāt aumēt d la sua sustācia. e aplegat en les mars del Roine prop lo port de aygūs mortes en la scura nit la nau toca en hun scull de roca que tota sobri Tots los mariners ab la sperança perduda se lançaren en mar per restaurar la vida. Aqst pobre mercader pelant en restaurar mes lo barril que la vida: deualla sots la cuberta eueu la nau mi ja daygua q se entrana afōs. Ab grā fatiga e major perill trague lo barril de la sua mercaderia lançal en mar y ell aps dell e aferras ab lo barril p poōr lo traure en terra. E tāt sforç no feu q dos o tres voltes pōt e cobrant lo barril pensa pōr la vida. Ala si amal grat seu lo hague a desemparrar. E anant per aconseguir a terra ab to

En

ta laspança pònda de recobrar son
 barril encontres ab vna gran caixa
 E p lo grà treball axí de la mar cō
 del perdut barril li son forçat de sol-
 teir la sua persōa en la caixa. E apoch
 instāt la mar los lança en terra. Lo
 aslegit mercader aslegut sōbre la ca-
 xa feu aquí grans lamentacions do-
 lent se óla perduda mercaderia óla
 naype. E trobāt se nuu sens camisa
 deliāna mes la mort q̄ la vida. E ō
 p bon spay se son lamentat : partis
 dela caixa com a home desesperat
 e ana dos tirs de ballesta: e pensant
 en lo menys dan torna a la caixa p
 veure siy hauria alguna cosa de q̄s
 pogues vestir. E rompent aquella
 troba moltes robes de brocat e de
 seda e moltes gipons e calces: e tot lo
 sol óla caixa cubert d' ducats e d' fer-
 malls e de moltes pedres p̄cioses q̄
 valia tot hun infinit tresor. Si be
 sēyora aq̄o sia poca gloria ala stima
 del vostre valer: e dich vos ab pu-
 ra veritat que en semblāt loch me
 vull sots scriture yo esser la caixa. E
 perdent vos lo barril sereu pros̄pa
 e beaumenturada en aquest mon. E
 ans que de vos haja resposta vos
 p̄ch porteu aq̄sta cad̄na p la amor-
 mia p q̄ mirāt aq̄lla sia en recort /
 de mi qui desige fer molt p̄vos no
 tarda la viuda daurada de fer prin-
 cipí a hun tal parlar .

Capitol cclvi.

Resposta que fa la viuda a Lirant
 er no restar en tal pē-
 sament so forçada res-
 pondre al vostre dir
 Car lo darrer terme
 de vostres paraules
 yo berentēch. Mas presumēch d'f-
 cālar la mia lēgua e posar en repos

la stima dema honor en hun sepul-
 cre secret: per q̄o com ara entre igā-
 ga e temor fa dubtar la mia lengua
 en dir lo contrari del que en altre tē-
 ps ha diu: e p satisfer avrā demanda
 vos dich e suplique si amau la vrā
 vida e honor que tragan lo peu de
 tan desauenturat llindar: e tan perill
 los pas en que sta. Car yo rich grā
 dubte nous tolguen la lum óla vos
 trauida que veigvos embolicat en
 lo fanch de perpetual dolor: car /
 no es negu qui ignore lo vrē mal d'
 la cama com les leguit. e per que le
 necessitat requir de no descomplat-
 reus ne enuajarvos per causa dela /
 guerra dissimullen e fengeren no sa-
 ber ne res: e si ells teniē legu retat d'
 pau Larmesina seria la primera q̄
 portaria al corral de perpetual e a-
 marga dolor e tan poch es lo vrē se-
 tit que no basten aconexer les prati-
 ques vils e d'onestes que en aquest
 palau se mantenen es ginyen e trac-
 ten. po com me par cosa molt odi-
 osa e abominable yo noy consenti-
 ria p res: e per causa de aq̄o so mal-
 volguda car yo se certament q̄ vos
 no ion amat segōs son merexedor
 e si voleu queus dure vostra bella e
 namorada cercan la q̄ sia leal e ver-
 dadera e de bona discreció: e siu po-
 deu fer que no sia de major stamēt
 ni supba car diu lo bon exemple ver-
 dader que la bona companyia feta
 entre dos se deu blanament cōcor-
 dar en fets e en dits e en virtuosos
 obres: digau no seria millor p̄vos
 amar dona qui fos destra en lart d'
 amor honestissima encara q̄ no sia
 verge. Aquesta vos seguirā p mar
 e p terra en totes les parts hō vos
 ireu axí ab guerra com ab pau. e en

les vostres tēdes vos serutra de bia e de nit e aquesta james no pensara sino cō pota cōtentar la vostra virtutosa persona: digau senyora dix tirant si deu vos done honor qui es la dama qui tan alenyalats serueys me ses com vos dieu. **T**rista o mi dix la viuda e no he dit prou per qz voleu donar mes pena dela q rich no vullau dissimular lo que tan clarament enteneu: yom iu sforçada atenyer en aquella millor part hora disposta per que ma dolor vos fos manifesta: no per miya de negu mon mal qui tant de temps celat he tengut: de aquell adolorit dia q en aqsta ciutat vos entrau: e dōam de parer que prou clarament vos he dscuberta ma intencio. e be sōu tenir per benaumentat tal caualler qui per gracia tal do li es a torgat no tarda **T**irant enser li semblant resposta

Capitol cc. lxxii

Resposta que feu. **T**irant ala viuda repolada com lo requi d amore

De satisfier a vostra de manda dllibere respōdre ales vostres graciosas paraules: e rich enug com no puch suplir en aquelles q esser acompāya des de tanta amor: e ja lo meu spīt nāfrat de tan enamorada vida no sta en libertat mia poder ho fer cōtinga caruat lo franch arbitre: e posat cars queu tentas de voler ho fmentar los. v. senys corporals no / mo consentirien: **E** per vna poca de absēcia que faça combaren tan fort ma pensa que sola lo penedit /

mes en mi no habita: e ara se que es amor que de primer nou sabia: qm lunyara de la altesa lunyat lo veja de tot be: e per no mes atribular la mia fatigada pēsa vos pch sēyora vos placia polar tot lo pesamētvrē en altre canailler per qz cō ne troba / reu infinite dōmajor isoroq e virtut de dignitat e senyoria que no soy o **E** parlaus ab tota veritat q si yo haques posat mō voler en vos ari cō he en aquella q del mō mereix portat corona nous poguera p res fer ofensa negun a. **E** de ago me deuen sētr graticar si altri fos p vos el / ser tan gētil damavos porien molt prometre e poch donar e del blāch vos farien groch: per que en loch a partat poguessen hauer noticia de vostra gentilea. e pens qui a vos a mas eus dexaua p altra ab paciēcia cōportar non porien: pero en vos cōech moltes virtuts que sou digne d molta labor. **E** ar ab honestat singular hauen subjugatelos vici se guint les virtuts e no li dix mes no tarda la viuda ab sforçat animo pītat semblants paraules.

Capitol cc. lxxiii.

Replica la viuda al plar de **T**irāt

Do he tēptat d egualar les leys diuies ab les humanes: e ab gran fatiga podia regir la mia lengua p yo esser ignorant del que ignorat deua: qz es per saber clarament lo fet vos si tenieu pes e mesura en vostra benivolēcia: e siu feu guanyareu premi ab merit de propria virtut. Mas tot

Diii

lo que vous he dit noes stat pus si no prouar vos de paciencia. E per que conegau senyor. E irant quant vos delige seruir q ab la mia industria vos faga venir anoticia o cotes les coses que ignorau. E que en los fets dela Princesa no siau decebut en vostra opinio. Com ella se lia del pullada de tota pietat: e olo honor suade so pare e de la mare no guar dant tret ni enuers sabent ella hu cauallet axi valentissim e virtuos co vos sou e molt a altres qui della so enamorats pogura los apetits honestament complir. Mas io peccat per ella comes e comet caicun dia los cels la terra la mar e les arenes se abominen: e com la benignitat o nostre senyor permet e no ponex p tament hun tan nefandissim crim o adulteri que si vos ho sabieu com yo se li scupirieu en la cara. Apres a cotes quantes dones son en lo mo per cania della. Mas p que vull ab tan supflues paraules encarrir crim de tan gran legea la qual planamet rasonada feredat de tan spantable crim que admiracio porta ab si q es impossible los qu hoyran ses gran alteracio dormir ni menjaz repo / sadament no poran. E apres quen son seruey molt temps de mon a dolorit viure despes tenia mos cansats pensaments de dol se son vestits: e per so ma dolor no consent q eternamet ho cobre vna error es la qual moltesvoltes es cuberta ab dissimulacio de honestes paraules: e les males alegren se de son peccat. E ver quey ha moltes maneres o pecats huns son venials altres son mortals. Pero aquest es axi gran

que ja la mia lengua cascada o molt parlar nom dona sforç o poder ho recitar: cert es la ley mana que les dones seruen honestat e li nou fan que reben punicio e majorment les casades. e li lo peccat se comet que al menys no sia ab home fora dia ley car lo peccat q comet contra la ley es molt abominable adu: e es mes leig ales dozelles. Empero si la princesa volra dir ella esier itada decebuda p ignorancia sots color o be E diga que no te culpa e no sia senyora de si tal raho no ha loch. Car les coses qui so de publica infamia de desonestat negu no les ignora: e per so son donades ales donzelles virtuosas dobles honors e penes en lo contrari. Del que fan. Car / lo principi dela virtut en nosaltres luy e los vicia p tament son publichs atotes gentes: pso si vos me volreu creure aptau vos della lo mes prest que poteu que sera molt loable cosa p a vos. co ella se sia en bolcada ab la lauseta q nomena scian negre comprat e venut moro p la natura ortola que lort acostuma de procurar. E tot lo que yo he recitat no pense la senyoria vostra q si en faules car si me ouen hauer grat eu tenu secret ab los vostres hulle corporals vos ho fareveure obligant se lo nou abit de virtut deixant la compayia de Reys duchs e graf seyors: e lonch temps ha quem fa viure ab aquesta tan strema pena. pero ago no es cosa q la mia lengua degues recitar sino que la gran desonestat que comet me forca dir ho. Car p molt que lin diga star no se vol. E laltre dia se seya sobre vin.

E quens dire d'istaventura ja la sua
 boca forçada prenia poques viâds
 Lo dormir no li era plasêt: e la nit
 li paria hun any: e jat sia ella dolor
 sentis e lo meu cor lamentaua la co
 lor era absentada dela sua cara ma
 grea hauia debilitats los seus men
 bres quantes e d' quines erbes so a
 nada acullir e ab ardidada ma les hie
 posades per destroyr lo prenyat d'l
 seu ventre de molta infamia digne
 Ely trista que lo mesq es punit p lo
 meu peccat. E lo seu cors no soter
 rat li no per lo ll su auall ha fet sô
 viatge q podia yo altra cosa fer que
 millor fos per que tal net no peruen
 gues dauant la vista del Empera
 dor son auí. Ella pren lo delit si die
 se pot: e yo porte la culpa. e pço co
 ne ami queus ho diga p que nous
 vullau d'l tot perdre neus villau o
 fegar en terbola bassa d' oli prudent
 Les altres coses gelare per no esser
 prolíxa. E voltiavos qui tenu lo /
 ceptre dela justicia li donassen con
 digna pena p apartar la de tan grã
 defalt: e yo moltes voltes li dich fil
 la mia ara es tẽps d' reſestir a tã grã
 mal lansa de tu tota manera de vil
 tat e amor corrupta e segura resta
 ras evẽcedora: e pots veure ma filla
 si lalta del parẽtat teu e la fama de
 la virtut tua: e la flor dela bellea e la
 honor del mon present: e totes les
 altres coses que adonzella de tanta
 dignitat ptãyen te deuen esser caref
 e sobre tot la gracia de hun tal ena
 morat quit d'lija mes servir e amar
 com amuller que atotes les dones
 del mon: e per aquest negre pdrẽl
 desiges. car plaure not deu. e pens
 que de aci auant not plaura si saua
 est majorment si ab tu matixa te cõ
 selles: donchs oblida los falsos de

lls pmesos ala futzẽspança lansa /
 los fora de tu: dich vos senyor E
 rant noy val res p molt que li diga
 Sol miracle de deu seria ella sẽ po
 gues star. E ja d' aquesta hora auãt
 negun pensament d' be pora hauer
 loch en ella: no tarda E rant ab to
 ta la malencolia que teia en fer pri
 cipi a hun tal parlar.

Capitol cclix.

Replica E rant ala viuda ignorãt
 la sua maldat

Escura seguedat de a
 quells qui desordena
 dament amen ab qui
 animo ab quina solici
 tut e diligencia trebal
 len enlẽps la anima e la vida pdrẽ.
 D' animosa temor de aquells qui
 recelant temen los perills de vicios
 morir e viure. E ab inuencible e dis
 cret animo p lo ll regne del cel la vi
 da abãdonen: aqstes paraules seny
 ora viuda me sô entrades en lo mí
 serable cor: em donẽ majors penes
 que james senti: e es stada la prime
 ra hora que tals dolors sien causa
 de mes agreujar la vida mia. Mas
 daci auant p lo desorde que referit
 me haueu li visch tota la vida mia
 passare ab infinides lagrimes: E en
 cara que per mi no acostumada siẽ
 tots los meus dies seran sens cõso
 lacio. E en aquest pũt mil mãeres
 de pensaments corren p la mia pẽ
 sa e quasi tots determenen en hu:
 ço es q pntẽ ella ama a altri yo do
 senyal de ma persona lansiãt lo meu
 cors de aquesta torre auall o en la
 profunda mar ab los peixos ses cõ
 panyia: p q pch virtuosa senyora
 vos placia que los meus vlls vegẽ
 D. iiii

la mia dolor: car yo no daría fe ne
guna en paraules q̄ li è tan contrari
es anatural raho: car tinch p̄ un
posible que lo seu cors celestia po
sia la sua bellea en libertat de hun
saluatge negre: et tot hom cōxeria
que la bellea de la magestat seria mi
lerable do p̄ aq̄ virtuosamēt viure
delija. Et tu senyora Princesa hō
reposa ara lo teu pēlamēt vine e ho
yras lo que diē de ta alteia. yo non
crech ni deu mo dexe creure: q̄ tal
defalt pogues ser dona qui gens sti
mē la honor ni tal cosa li pallas per
la pensa. Mas lo teu cor sentit alla
hō es sent lo que diē de ta alteia. Et
senyora Princesa tu sola est la bea
titut mia: e dels pits de Tirāt hū
suan sospit forti q̄ acōpanyat venia
ō aquestes paraules. Et piadosa fe
: o reuerendissima vergōya: o caste
dat e pudicia inestimable de les ho
nestes dōzelles qual p̄sōa pot esser
en lo mon qui vulla opuga p̄ parē
tesch de sanch o p̄ acostda amitat
te ame axí cō yo mal cre⁹: si axí cre⁹
vanament q̄ negu te ame axí cō yo
dōchs si yo mes te ame mes pietat
merite. calla e no volgue mes dir: e
la reposada viuda fō posada en grā
pēlament p̄ q̄ Tirāt no hauria da
da plēa fe en les luesfictes paules: e
stāt ell en les d̄ p̄ dices rahōs etra
p̄ la canibra lo Empador e ven allí
a Tirāt e p̄s lo p̄ la ma e entratē se
en vna cābra p̄ plar sobre los fets
de la guerra. La viuda resta sola p̄s
se adir en si puij tirāt no ha dat fe
en les mies paules no ha loch len
gan qui hauria pricipiat po yo fare
tāt q̄ yol fare venir al q̄ desige: e cara
qn sapia darla pura anima albiabla
p̄ exir ab la mia itectio: car en altra

māera no tendria carā ab q̄ pogūs
james venir dauant ell: e leria poca
admiracio q̄ ell nou digues ala pri
cessa: e yo en aquest cars restaria ab
la maldat. Mas vull lo spar aci fis
que ixqua ab lo Empador ol cōsell
e p̄s le adir. Et antiga ira lies certa
hō que vages yot leguire protestāt
q̄ sera tota pietat a part poiada: e yo
procehire en la benauenturada o
bra ja p̄ mi començada p̄ que no p̄
da lo p̄mi e virtut de la mia glorio
sa fama: donchs p̄ que tant tarde q̄
dubtar no dech en res: car podero
sa e destra lo p̄a cometre seblāt mal
dat e major que no aq̄sta: e altra co
sa noz dol p̄ dar cōplimēt amō olut
cō dies ha no comēci afer hū tā sin
gular acte: ab grā furia se etra en la
cābra hō la Princesa era ab sēgids
rialles li mostra la cadena dor q̄ tí
rāt li hauria dada la qual passate. x.
marches peiaua: e dix li si vos lenyo
ra vesseu la vitima volūtat sua admi
rada nestarien: e si yo volia cōsentir
en la sua grā culpa q̄ vol cometre q̄
vol fer adobar vna Balera e de nit
p̄ força q̄ p̄nga e vol vos portar en
la sua terra. e tot quāt diu lin p̄n axí
com aquell qui re la boca plena day
gua e bufia al foch e pēla enlēdre lo
e apagal ab laygua sēgit e diēt sem
blāts paraules quali amāera d̄ bur
la. la princesa q̄ ven q̄s burlauade ti
rāt p̄s hī molt grā enug en si mate
ra partis de allí e entra sen dīs lo seu
retret comēça apēlar molt en tirāt
p̄ la grā amor que li portaua e los
grās dōati⁹ que daua ales lues dō
zelles p̄ causa sua: e ella com pēana
en la strema amor que ella li porta
ua causaua en si molts pēaments e
amargūs dolors. Lō hague molt

pensat ligas : e exi en la cãbra de pa
 rament p parlar ab Tirant e p fer
 li festa p ço cõ sabia que molt psta õ
 uia eẽr la sua partida p anar al cãp.
 La reposada viuda spera ala porta
 del consell a Tirant : e dix li senyor
 capita yoz volria assegurar de vĩa
 merce que a burles ni adueres lo
 que yo he dit en grã secret non sa
 bes ma senyora la princessa : car no
 passarã deles hores .xxiij. que yo
 ho fare veure de vĩa propis vlla .
 senyora viuda dix Tirant açous
 haure yo molta gracia que mofa
 çau veure. E p ço que õ mi siau bẽ
 legura vos promet p lo benauentu
 rat lo l'eyoz sent jordi: lo qual yo en
 nõ seu la honoz de caualleria tich
 õ no dir ne res õl quẽ haueu dit ap
 sona del mon. Lempadoz son se gi
 rat: veu la viuda li dix anau presta
 mèt: e digau ala Lempadoz: e ama
 filla que de continent vingue al ort
 que alli les spare : e molt prestamèt
 totes les dames fozen hon era lem
 padoz: e aqui parlarẽ de moltes co
 ses: e cõ Lempadoz hauia trames
 al cãp per que v'gueffen dos milia
 lances p acompanyar al capita La
 princessa com hoy dir semblant no
 ua stigie tota alterada mostrand lo
 cap li feya mal: e dix ja p aço no sta
 re p be que lo capita sia aci present
 nom õlligue dauant ell. Leuas tot
 lo que teia al cap: e resta en cabells
 los mes bells que james donzella
 tingues. Loz Tirant la veu ab tã
 ta resplãdor staua admirat e dobla
 li lo voler. E staua deuĩada aquell
 dia la princessa ab brial de domas
 blanch e sobre lo brial portaua vna
 tauardeta qui era de tela de frança
 e totes les costures eren de trenes

doz molt amples. En aquell cara
 mostrauen les lues mans barallar
 se ab la cordonera del seu brial del
 cordant se agrã pressa mostrat grã
 dissima congoxa passelant se sola p
 loz. Lempadoz li volgue õmanar
 de son mal: si volia los metges vi
 guesien e ella respos que no: que lo
 meu mal no fretura õ metge ne me
 decina En aço la viuda reposada le
 uas de alli hon seya e ps vna com
 panyona ab si e dos scuderap q la a
 cõpanyassen: e ana acala de hũ pin
 tor. E dix li tu qui est lo milloz qui
 sia en lart dela pintura pories me fer
 ama voluntat vna cara encarnada
 qui fos sobre cuyro prim negre po
 sada qui fos tal cõ lo lauseta ortola
 del nrẽ ort ab pels en la cara huns
 blãchs e altres negres car ab gões
 se porã be tenir p ço cõ som prop õ
 la festa õl corpus xpi: e volria fer a
 qll entrames ab guants en les mãs
 per ço que tot mostras esser negre:
 Senyora respos lo pitor ell se pot
 ben fer. Mas al p'sent yo tinch mol
 ta faena: po si vos me pagau be yo
 cõtentare la volũtat vĩa: que deixa
 re tot lo que tinch afer p que vos si
 au seruida. La viuda se posã la ma
 en la bossa e dõa li .xxx. ducats en oz
 p que anas be: e feu lo propiament
 tal coz era lauseta. Loz la princessa
 p bon spay se son per lort pasejada:
 veu lo Lanseta que staua adobant
 hun taronger .per ço com ell tenia
 carrech õ adobar loz: aturas apar
 lar ab ell .la viuda la qual era ja tor
 nada staua mirant a Tirant: e feu
 li senyal que miras ala Senyora
 com parlana ab lo negre Lauseta
 e Tirat se fõ girat q staua al costat
 del Lempadoz e veu la p'cessa star

parlāt a grās rahōs ab lo negre oz
tola e dix en si. o ó aq̄sta mala dona
reproada ó viuda encara fara ab
los falsos giys fer me creure lo q̄m
ha dit eē ver. E p molt q̄ ella faça
ni diga no es p̄sumidoz q̄ tan gran
defalt la prínceſſa fes: e yo per res se
noy daría si de moevlle no era viſt.
En aq̄o lempadoz crida vna dōzel
la: e dix vine praxidis: que axi hauiā
nō: ves ama filla: e digues li: que cri
de al capita: e diga li que ella lo p̄ga
que ell dega preſtament partir per
anar al camp. Car moltes vegades
ſe deuē que los cauallers jouēs fā
meſper les dōzelles que per hom
mateix. E la prínceſſa reſpos queu
faria puix la mageſtat loy manaua
Com hague ſtat per bon ſpay par
lant ab lo lauſeta dels tarongers: e
de les murteres tornant en lon de
port paſſeiat ſe p lozt. Com fon en
dret dōl Emperadoz crida a Tirāt
e dix li coz ſtaua tota canſada e que
la p̄ngues de braç: e axi paſſeiat
per lozt. Sab deu Tirāt quanta
conſolació pres coz la prínceſſa de
tal ſocoze lo hauiā amparat. E com
ſe fozen hun poch lunyats Tirāt
ſeu principi aparaules de ſemblant
ſtil acompañades.

Capitol cclxx.

Rahons de amor que fa Tirāt
ala prínceſſa.

Quāt mes que altre
caualler me poria dir
benauenturat. ſi en la
mageſtat v̄rā ſe fos a
turada tal amor com
en v̄rēs paraules referiu. car viuria
contente en feſta continua. mas la

fortuna aduerſa me volta lá roba:
que en laltēſa voſtra no ſi troba /
fermetat negūa. Car p proſpa que
ſia ſubitamente la veig voltar. E la
dita fortuna moſtra enuijar ſe dō mi
car moſtrā bona cara e les obzeſō
cōtrariē: e en los mateys bēs troba
leys p apartar los de mi E no reſta
p aq̄o que en la mia pēſa la ymatge
dōla v̄rā figura es reſtada en la qual
contēple dia e nit. E ſi la fortuna ſera
contenta de mitigar ſe contra mi: q̄
ſolamēt p̄meta q̄ yo puga obtēir la
part dōl p̄mi vlti dō mō dōſig yo reſta
ria lo meſ glios caualler q̄ james en
lo mon naixques. e vna poca ſpāga
que dela excellencia v̄rā meſ reſta
da me ha leuat en alt. Car ſi los mi
ſerables de v̄rā alteſa ſeran hoyts
alguna volta acōſeguiran remiſſio
deſos dōfalts: p que ſuplich vullau
obzir les v̄rēs piadoſes ozelles als
me⁹ tanjuſts p̄chs. Car qui es no
ble de linatge e dō obres virtuos no
deu retenir ab ſi crueldat qui no es
poſſehida ſi no per males perſones
Mas la virtuosa ſenyoza ab prou
paciencia retenia dins ſi la dolor cō
ſi ſtada noy fos e ab aio ple dō cōgo
ra ſeu principi a vna tal reſpoſta.

Capitol cclxxi.

Reſpoſta q̄ la prínceſſa fa a Tirāt.

Quāt nos dexē les
paſſiōs ab que amor
la mia atribulada pē
ſa turmenta. Car la ſi
de hun mal es ami /
principi de altre. E yo per amor lo
dita benauenturada: per no conēxer
les mies miſeries. e paſſe treball en

vans pensamets p ornar la mia jo
uentut: e passe penitencia del mal q
no he fet. Car la passio q ara dona
amor no mera acostuada ni meys
los treballs que la mia aia aza pose
hex. E per ço que los me^s mals ha
gen fit: e la mia penia reposada stiga
ab maior repos. Ab paraules de p
sent asegurar la tua demanda: do
na la tua ma dreta: e ajustare aqlla
ab la mia. E com les mans foren a
justades dix la princesa: p que ago
sia verda^r matrimoni dich yo ab
paraules de p^ret: yo Car me^sina do
mon cors avos Tirant lo blanch
per leal muller: e prench lo vz^e per
leal marit. E les matexes paraules
dix Tirant o semblants segons es
acostumat. Apres dix la princesa.
belemnos en senyal de fe: puix sent
pe e sent pau ho manen. Los qual
en semblant cars facen testimoni o
veritat. E apres en no dela sancta
trinitat: qui es pare: e fill: e sanct spe
rit. te done plena potestat que faces
o mi co de muller qui es copanyo^a
del marit. E done la fe als sancts ju
rats sent pe: e sent pau. e ab aquesta
esperança de seguretat pots creure q
tens en mi muller e castedat. E jur
te p los sats nomenats: que tat coz
sera los te^s dies e los me^s de no del
conexer la tua psona p negun altre
home q en lo mo sia: et sere tostepe
leal e verda^rta sens macula alguna
Tirat senyor no dubtes en res del
que te dit: car e cara que alguna ve
ga da me sia mostrada cruel cõtra tu:
no vull que tingus crehença q lespe
rit meu no sia stat tostepe cõforme
ab lo teu. E tostepe te amat e contè
plat en loch de hõ deu. e set ben dir
que axi cõ aumete en edat aumen

te en amor. Mas temoz de infamia
me fa guardar la honoz o castedat
La qual deu^e guardar molt les do
zelles e dubtar p ço que ab puritat
pugu^e aplegar atal^e o benedicio. e
axi la vull yo guardar tat cõ ala tua
seyoza sera placent: E ara es ates lo
teps que poras hauer plena noticia
de mi sit ame. Car de huy anât yot
vull dar pmi del amor que has por
tat. p que reposa ab bona spaga yot
clam merce: e la mia honestat vul
les hauer p ta cara com la tua vida
entre tots los mals lo que mes me
atribula es labfencia que p alguns
dies tendre de tu: e p ço no tinch a
legria p mostrar te la i finida amor
ala qual justament lo teu merexer
me obliga: e p ço spare temps en lo
qual sens temoz yot puga mostrar
coz tinch en poch ma vida. E alla
e no dix mes. mas Tirat mostrât
esser molt content del bon conort e
gracia singular q dela princesa ob
tesa havia ab cara afable e gest hu
mil li dix paraules de seblant stil.

Capitol cclxxii.

Com Tirant pres jurament dela
princesa q li cõpliria lo matrimoni

El alegría o goig me
fable son posada laia
de Tirant coz se veu
en camí per poder pos
seyr la corona del jm
peri grech per miya deles nouvelles
spolles: vehent que la excelsa seyo
za ab tanta liberalitat: e amicitia li
havia volguda mostrar la infinita
amor q li portava. e ab verda^rta fe

e l'ancer sp'it lo hauria tractat. **E** **T**irant tenia lo mon en no res per ha
uer lo conquistar ab aquella glozia
que sentia: e tenint gran desig de po
der ho manifestar alō cōfingema
dia feb' duchs de macedonia. Estimāt
que axi cō ell: a cascūa persōa denia
plante la contentacio que ell tenia.
e en cara p' maior seguretat sua p's
hū reliquiar que ab si portoua en q'
hauria del lignū crucis hō lo fill d'ia
casta donzella hauria posades les su
es p'cioses sp'atles. **E** feu hi poiar lei
mans ala p'cessa conturant la coz
ella ab pura fe: e l'ancera intencio de
manaua lo matrimoni. **E** ella ab
molta alegria feu lo juramēt e **T**irant
li dix' senyoza la magestat v'za
demana equaltat en aqst' matrimo
ni per viure en segur de mi. **E** p' q'
que fas cō semblant sacrament de
esser vos leal e verbadet: e no obli
darvos p' negūa altra qui en lo mō
sia: **E** la p'cessa renūcia atotes les
leys jmpials e atotes les coses que
a ella poguessen valer ni aell noure
E fet tot lo des' dit **T**irant dona
dels genells en la dura terra: e vol
que li besar les mans p' que mes q'
anegū s'iet temia d' fer li ofesa e ella
nou p'mes. **E** ell li feu infinites gra
cies dela gracia que della hauria ob
tesa. **E** sperant altra vegada hoyr
dela magestat sua paraules qui ma
nifestassen lestatment de la vida: no
tarda **L**a p'cessa en fer p'ncipi a
semblant parlar.

Capitol cclxxiii.

Replica q' fa la p'cessa a **T**irant.

ncara que la mia po
ca edat. e temoz de res
tar enuergonyda me

hagen deteguda fins aci que no he
pogut ne tenia atreuiment de poder
vos m'ifestar tot mō voler: empo
acōpanyada de infinita amor: e de
dolorosos penlaments lo stada for
çada de atorgar vos part del p'mi
que merexedor sou. **E** o per la mia
honor e fama amantenir me refer
ue la part p' vos mes desijada. **L**a
qual vos sera tant guardada cō los
vlla. **E** aps lo triūpho de v'za p'of
peravictoria ab benaueturat repos
sens temoz cullireu a qll do q' e sabo
zos fruyt de amor: qui en lo lāt ma
trimoni se acostuma de cullir: qui
fara portar durant la v'za benauen
turada vida aquella p'ospa corona
del jmp' grech. **L**a qual vos per la
v'za molta virtut haueu recobrada
E suplich vos no' enugen de tant
sperar. **L**ar la glozia: e delit de aqst'
mō miserable nos ateny nis pot a
tēyer sino ab treballosos actes **E**m
pero la maior d'lectacio que la mia
anima pot sentiz es en amar a vos
qui sou lo maior be que yo puch
possehir: mas qui sera aqueila des
uenturada persona qui dues volun
tats tant conjuntes e vnides james
puga separar: si donchs no era per
culpa vostra. **E** moltes coses vos
voiria recitar: sino que no gose per
dubte que no siē sabudes: **E** aci po
deu conexer quāt es lo be que vull
que ab cosa q' en lo mō sia nos pot
acōparar. **E** lo mes mal que la mia
penia pot cogitar es coz pense en la
vostza absencia que stareu per algū
temps que no' veure. **M**as peniat
axi mateix en la ferma spansa q' tich
d'la v'za p'ospa e p'sta tornada me a
cōiella em dōa algū tāt remey ama
dolor: e ja no' puch mes altra cosa

dir sino q̄ maneu de mi coz asenyos
que⁹ he fet dela mia persona tot lo
que placent vos sia. Tirant volgue
satisfere ales asables rahons d̄la pzi
cessa. E ab veu tremolant mes de
sobze abundant leticia q̄ d̄ dolor: n̄
temoz seu principi aparaules desē
blant ril.

Capitol cclxxiii.

Replica que fa Tirant ala pziessa

Des gloria sent que ja
mes sentida he com
pens la magestat v̄rā
es de tanta gratitut q̄
ha volgut hauer per
acceptes los me⁹ treballs. e encara
que tota ma vida la cellitut vostra
yo haguē seruida no seria d̄ tātā sti
ma lo pmi d̄la mia seruitut. E o es
la stima dela vostra noble e agraci
ada persona E p̄ be que la edat v̄rā
sia de pochi dies ella es antiga de
molt saber: acōpanyada de molta
discrecio. Segons manifestament
hauen mostrat de voler me dar p̄
mi tan gran com es dela v̄rā virtu
osa persona sent compensacio d̄ tan
pochs serueys que yo fets he ala
cellitut vostra: e hauenit signat ala
vostra grā dignitat qui no pot do
nar sino coses de gran stima: E per
be que yo tinga en gran compte la
esperança graciosa de possehir en so
uenidor la cosa que mes desige en a
quest m̄ on tātā es la voluntat que
tinch de p̄sent de posseyr la que par
cascūa hora mil anys d̄ obtenir ho
E crech per mos peccats james ne
veure la si: p̄ queus hauria molta
gracia que ans de ma trista partida
yo pogues sentir part de algūa sen

tilla d̄ aquella singular gloria que p̄
la magestat v̄rā mesuada ab mol
ta benignitat atorgada e per mi be
sant vos les mans acceptada que si
era possible poder se mudar lo tēps
sdeuēidoz que fos fet p̄sent aço seria
la maior gracia que yo en aq̄st m̄
poria atenyre. Oferint vos ab jura
ment de no passar los līmites d̄ v̄rā
voluntat. E oz aquella qui⁹ tinch p̄
d̄essa de ma vida la qual adore coz
aden d̄ qui spere hauer saluacio ala
mia peccadora anima. No tarda
la pziessa ab gest asable fer p̄nci
pi a hun tal parlar:

Capitol cclxxv.

Com L'emperador ordena vna fe
sta agra gloria de Tirant.

Entre los mortals no
conech altri sino atū
qui sia ple de amor: la
qual es raygada ab be
nes sperances qui per
tos singulars merites te faran triū
far en aquest m̄ y en laltre per que
treballes en aumētā la sancta se ca
tholica: e per los te⁹ gloriofos acti
en lo m̄ per atots temps ne sera fe
ta recordacio. E ar per lo teu molt
valer yo no puch totalm̄ et resistir
ales tues massa voluntaries suplica
cions per no fer te ofensa: Mas ver
gōya de vna part e temoz de laltre
me retenen menagāt me de infamia
e quē guarde de p̄dre lo que james
pore cobrar: e axi stich quasi aliena
da q̄ tal mot d̄la mia boca ab gran
fatiga pot proceir e moltes vegad̄s
he tēgut dubte q̄ lēpadoz non cōe
gūs e dya en mi mateixa aq̄st note d̄
res vergōya quē tich alūyar dauāt

la tua merce ab los pensamets que
 tinc mes que dir no sabia: p que
 pch apient que lexè aquestes rahõs
 p ço que Lèpadoz no pensè negua
 cosa de mi: e parlaras ab plaerõma
 uida e tot lo qvofaltres ordenares
 you tior p accepte. E befarè se mol
 tes voltes que p negu no forèvista
 Car los rangers itanè entre Lè
 padoz y els quals empediè la vista
 e atots los altres. E o forè tornats
 dauat sò pare. La piceffa quel ven
 star ab grà pensament dix li mō sen
 yor de que es tan fort lo vrè pensa
 ment. Lèpadoz respos: ma filla yo
 vull õma fer vna grã festa a honoz
 e gloria de Tirat de tates batalles
 cõ ha vençudes en mar: y en terra
 que tates baderes grans siè posades
 dins la sglefia nrã de sãcta sofia e tã
 tes cõ castells viles e Lintats ha cõ
 quistat: e tomades ala Corona del
 impi grech: tantes standarts ab les
 armes de Tirat siè posats entorn
 del altar maior p memoria e laboz
 del virtuos Tirant: quitan grã be
 nefici fa en aquest impi: mostrat se
 realment: e õ fer amador del be pu
 blich e conquistador õl mō. E ago
 son posat en scrit a plena memoria
 del virtuos Tirant. E p exẽple õls
 canallers viuent e sdeuenidors. E
 lempadoz trames p tots los de sò
 consell e recitals tot lo que volia fer
 E tots ho loaren molt q seria molt
 ben fer: E trobaren p compte q ha
 uia conquistat en .iiij. anys: e mig.
 ccclxxi. viles Lintats e castells. E
 cõ lempadoz entra en lo consell: e
 Tirant sabe que p tals negocis hi
 entrava noy volgue esser ans sen a
 na ala sua posada p no hoir aquel
 lavana gloria. E daltre part en los
 consells dels grãs senyors hi ha õ

moltes openions e ell no volguera
 que negu dauat ell volgues contra
 dir en la openio del Lèmpadoz. e
 dols lo consell Lèmpadoz trames
 per los mestres qui tenien de fer a
 questa obra p ço que lèdema foien
 posades les banderes en orde: Ti
 rant se parti del ort: e dix aypolit di
 gues a plaerõma uida que vulla a
 nar ala sala maior que yo tinc de
 parlar ab ella. ypolit porta la enba
 rada: e ella: y ana pstantment. Tirat
 la abraça e ab cara molt afable la p
 p la ma e asseguts en vna finestra li
 sen picipi a paraules de seblar sul.

Capitoli cclxxvi.

Prechs q tirat fa a plaerõma uida.

Gla tua discrecio afa
 ble e graciola dõzella
 coman la mia peia: e
 vida: Car sens lo teu
 amigable cõsell: ni aju
 da yo no so res: e la mia peia sta ali
 enada sens repos empo ab los vils
 vberts stich tãcats delijãt que pas
 sas la mia penosa vida dormir: axt
 cõ le diu del glorios sent jobã babb
 sta quen lo dia que la lna gran festa
 cau selsa tots anys grãdissima festi
 uitat p los crestians moros e iube⁹ el
 openio segõs se diu que la sua glori
 oia aia dorm p q no pngues tã grã
 elacio quen hagues a perdre algun
 grau de gloria dels que te. Aixi es
 de mi que en aquest propi pnt stich
 per molt amar aquila que devirtute
 passa totes quãtes son. La qual yo
 continuament adore: e contemple e
 li fas special oracio diët li. o piadosa
 deessa en la terra la figura dela qual
 en lo men picipi õls me⁹ treballs e

fatigues en aq̃sta sala sō manifestada
la mia strema passio damoz: donā
fortitut de aio en poder passar les
mies dolors e mitiga los me⁹ malis
e donā remey en les mies tribulaci
ōs. la mia germana mira quāt p la
magestat yo tribute. Mira quātes
voltes la cruel mort es ja stada da
uāt los me⁹ vlla: mira si tāt mal ha
uia la mia se meritāt quant yo sol
tich p eēr verdader amadoz. no co
nexēt la grā pfectio de amor de ma
seyoza: car so stat ab la altesa e hanē
passaōs moltes rahōs en amoraōi
ō pau e bona cōfederacio prometēt
me ab juramēts ō fer tot lo q̃ la tua
gētilea e yo cōcordariē. E q̃t recitat
totes les mies passaōs dolors pre
sēts e sdeuenidozes. E q̃ en aq̃sta re
posada nī yo puga parlar ab la ma
gestat sua p q̃ns haue donades les
mās e ab juramēts dignes de se: q̃
tāt cō serā los dies seus e me⁹ de te
nir me p seruidoꝝ marit e seyoꝝ. E q̃
dis en la sua cābra en lo lit ō ppetu
al gloria e ōlit yo tēdre posada: p q̃
tu est sola sperāça de tot lo meu be
en les tues mās sta tot lo meu mal
e be te demā de molta gracia: si los
me⁹ pchs p via negūa te porā esser
acceptes q̃ puga haue remey en a
q̃sta mia afflictio p q̃ ō aq̃sta hoza a
uāt ab alegres spāces los meritis ōl
meu molt amar no restē jndignes.
Moyn plaerdemaulda les lamēta
ciōs de Tirant hun poch spay pri
mer atura en si. E apres desijant la
vida lo delit aumētā a Tirāt ō se
blants paraules li feu present

Capitol cclxxvii.

Resposta que fa Plaerdemaulda
a Tirant.

Es paraules sō seyalis
ab les quals nres jntē
cions se mostre: Car
en altra manera elles
doses dins los corpo
zals mures: e sagellades ab lo secret
sagell de nrā volūtat. Al altre sino
adeu no sō descubertes yo no so na
da ōls baixos del poble Ikoma e la
mia mare dins en aq̃lla Lutat nar
q̃: los me⁹ antichs forē nobles Lu
tadaōs de Ikoma plēs ō antichs tri
ūphos portāt sobze lo cap coronē
de triūphal victoria. E ajustats de
parētēch ab los ōl impi grech e la
gloria ōl meu linatge apsent yō cal
lare p q̃ no fretura glorielar me de
aq̃lla si no cō aleguidoza dela fortu
na socorrēt ales plones qui be amē
dich art. Tirāt seyoꝝ del mō p quē
haueu fetes tātes rahōs ab temero
ses paraules no sab la senyoria vrā
quāt tenu en mi q̃ lo cor lo cor lo
voler e tote los me⁹ sētīmēts no sō
en lo mō sino p aseruir la senyoria
vrā: art cō aq̃ll que⁹ tinch cō apare
donchs viuū de mi en segur quen
res q̃ sia ōlit ne profit vze yo no mi
tardare: aq̃st bō voler que tich ab
la capita ho pngui e ab la mortalla
ho ōxare. E no es dona negūa nō
passas de saber: e de bellea: mas yo
les passe de fermetat ō amor e no⁹
vull mes tenir anones. Car lo ca
ualler qui en batalla spa entrar nol
deu hom fatigar ō rahons. Sino
que ala hoza que Lemperadoꝝ so
para yo jre ala vostra posada e dir
vos he tal noua q̃ haueu cōplīt de
lit. Lanos Tirant de sobzes ō ale
grā li besa los vlla: e la cara sent li
molt grā festa Tirāt se parti ōlla e

plaerdemauida torna en loz: hon
 troba la pñcessa en lo cõsell ab Lè
 padoz sobre les bàdres. Les quals
 ab gran treball tots los mestres fa
 tigats stanen. Apres q̃ los mestres
 foren partits. L'emperador puia alt
 en les cambres. E plaerdemauida
 ab la pñcessa se retragueren: e dellí
 herarè la hora que L'irant vedria
 E la pñcessa recita li tot lo que ha
 uia dit ne fet ab L'irant. E plaerde
 mauida mostra hauer grã alegria
 com la senyora tenia tanta conteta
 cio. venint la hora que L'emperador
 deua sopar. L'irant no solida de
 anar tot sol ab cuytats passos al pa
 lau. E troba a plaerdemauida en la
 scala que deualana p anar hon era
 L'irant. E trobant se allí los dos:
 recita li la forma com se tenia d fer
 e la hora q̃ venir deua: E cascu sen
 torna p lo camí hon eravengut. A
 ps q̃ en lo palau cascu hague dada
 part ala nit e en lo primer iõ tots re
 posauer. La pñcessa se leua del lit
 e no hauria ab ella sino plaerdmau
 ida: e vn'altra donzella qui sabia en
 tots los afers. La qual se nomena
 na la dõzella de mōblanch. La pñ
 cessia se vesti vnes robes que L'epa
 dor li hauria fetes fer p aquant eua
 fes bodes: e no les se hauria vestides
 q̃ negu ho agues vist: e aq̃stes foren
 les mes riques que en aquell tẽps
 fossenvistes. Era la roba de ceti car
 mesl tota brobada d ples sens que
 altra cosa noy hauria que dues bar
 celles de perles entrarè entre la ro
 ba e la gonella e era forrada d ermi
 nis. E al cap se posa la corona del
 Ympt la qual era d molt grã stima
 y ella ben ligada: e posada en orde

e ab cõspecte d grã dignitat: e plaer
 demauida e la dõzella de mōblanch
 pñguere sengles antozches encies
 en les mãs E axi stiguere spāt fins
 que L'irant fõ vengut. Lo qual cõ se
 ti les .xj. hores q̃ era la hora assigna
 da: la qual stava sperat ab grã desig
 E ab cuytats passos ana ala porta
 del ort e puia p la scala d l retret tro
 ba ala dõzella de mōblanch ab atoz
 cha encies. E cõ lo veu li seu grã re
 nerècia de genoll: e dix li seblats pa
 raules: dels bõs lo millor caualler:
 e lo mes benaventurat de bella da
 ma q̃ en lo mō sia senyora. E L'irant
 responet dix: de desig cõplit talviga
 dõzella p vos. e los dos puia alt
 en lo retret spāt allí fis q̃ plaerdm
 auida vench mes alegre e cõtenta q̃
 no fõ paris cõ elena le porta. E en
 trāt en vna cãbra e la pñcessa exi d
 altra elle se ecõttrarè ab grã alegria
 es reberè donat L'irant dels genolls
 en la dura terra. E p seblat seu ella.
 Aps q̃ p bõ spay q̃ foren stats befarè
 se: e fõ tã saborosa la besada que po
 guera hõ hauer anat vna milla as
 q la vna boca nos pti d l'altra: plaer
 dm auida q̃ ven lo pill q̃ tāt durana
 acostia si e dix yous do p bõs e p le
 als enamorats. yo vull dptir aq̃sta
 batalla fis lian gitats en lo lit: e no
 tẽdre p caualler si pau seu q̃ primer
 sach no tẽqua. foren se leuats en pe e
 la pñcessa leuas la corona del cap:
 posa la en lo cap del capita L'irant:
 e donat dls gẽolls en la dura terra
 seu pñcipi a paraules d seblat stil

Capitol cclxxviii.

Oracio que fa la pñcessa ab en p
 gant p L'irant.

Seyor òu Jesucrist
 tot poderos e miser /
 tordios qui hauet pi
 etat del hūanal linat
 ge volguist deuallar
 del cel en la terra. E prengues carn
 humana en lo verge ventre ò la sa
 cratissima verge maria mare vrā e
 senyora nostra. E volgues morir
 en l'arbre dela vera creu p rembre
 los peccats del humanal linatge. e
 resuscitas al terç dia ab lo vrē propi
 poder en cors glorificat ver deu e
 ver hoz que placia ala sacratissima
 magestat vostra de voler dexar pos
 sehir aquesta corona amon seyor
Tirant qui aci present es ab titol e
 senyor de tot l'imperi grch aps ob
 te de mon pare pux la diuina bon
 dat vrā li ha feta gracia ò hauer lo
 cobrat de poder de infels liberat. E
 aço sia ab honor labor e gloria dela
 vostra santissima magestat e dela sa
 cratissima mare vostra e seynora nrā
 E en augment dela santa se catholi
 ca. Finsda la oracio la **P**ricessa se
 leua q stana agenollada e ps vnes
 balances en les mans ab les qua
 ls lo Emperador acostumaua de /
 pesar moneda dor e dix semblants
 paraules: senyor Tirant ala pros
 pera fortuna est stat placent que en
 aquest dia ò huy yo haja a elier sot
 mela a ta senyoria de ma voluntat
 e no ab consentiment de pare ni de
 mare ni menys del poble grech vet
 aci aquestes balances ò perfeccio /
 en aquesta part dreta sta amor ho
 nor e castedat. e en l'altra sta vergo
 nya infamia e dolor guarda quala
 de aquestes atu Tirat es mes pla
 sent ni de ton grat. Tirat aci com
 aquell qui tostemps òsija seruir ho
 nor ps la balança deyt dreta e dix

semblants paraules. ans que de vos
 tra magestat noticia hagues p los
 sabuts qui aquest mon auange hoy
 recitar de vostres virtuts inlignes
 les quals com tinga sperimetaos /
 demestada cola seta mencionar cō
 la altesa vostra tiga tanta abituacio
 ò virtuts e posselio de bellea que ex
 cellu totes les altres dames qui en
 lo mon son: e com yo stiga ferm en
 aquesta se e crehēga tinch proposit
 de rekestir ala mia error per ço com
 delit no deu bastar en fer me caure
 en hū tan grā defalt. e perço yo ele
 geich lo qui mes amon voler sacos
 ta: E pres la balança dreta e dix /
 Amor e honor sobre la corona po
 se y la balança ab tota aquella ferme
 tat que te. e per ço que la magestat
 vostra conega yo quant freture ò
 saber les vostres perfeccions tates
 que possehiu: car ab aquella cōfian
 ça que per tantes ofertes me es stat
 asfermat: e si les mies suplicacions
 troben en l'altesa vostra algun loch
 stimadamet me façau gracia e mer
 ce que de aço nosen parle mes sino
 que ab voluntat sançera donem pñt
 compliment en nostre matrimoni
 no tarda la **P**ricessa en fer seblāt
 resposta.

Capitol cc. lxxviii

Ik esposta q feu la **P**ricessa a **T**
 rant

Cel novols seruar la re
 gla de aquells qui vul
 garmēt p la major pt
 del mon han renom
 de valentissims cauall
 lers los quals han volgut posar. e
 despendre tot lur tēps en ben amar
 honestament sens decepçio algua
 .El.

E qualseuol tal caualler ò semblât
 acte les gloriât p lo cōtrari: e pux
 la conexença dela veritat atots en
 general se mostra han feta arenyer
 amí eër digna de pdo e la culpa me
 tragues de engâ labent que stimes
 virtut e auozreys ifamia e tēs cob
 dicia ò honor. p quet suplich que a
 quella no desempares: e venint al q̄
 vull dir: tu has abraçada aquella si
 gular balāga de amor e honor: als
 quals dōa en aquest mō grās prof
 peritats: e en laltre infinida gloria
 de molta merce te deman quet pla
 cia voler me conseruar la mia pudī
 cicia que a presēt no sia p tu violada
E contēple lo teu sentit cor que si a
 ços fa no puch scular ma culpa que
 la mia ifamia no sia palela q̄ dira lo
 empador e ma mare e tot lo poble
 quim te en stima de vna santa q̄ di
 rā demi no sera negu qui de carne
 sina òga fiat. **E** aquest cara te prou
 suficiēcia de ferme desposseyr de tot
 limpi: de robes joyes e mōeda no
 ten pore dar q̄ tota la senyoria p̄sta
 ment me sera tolta: e tu qui seras de
 aci abfēt sifere p negu offesa a qui ò
 manare socors a germa o a esposat
 ni si era pnyada qn cōsell pēdre vols
 quet diga mō sēyor yom soposa /
 da tan auāt q̄ no es amí lo tornar a
 tras: com ab deliberada pēsavols q̄
 axis faça: no puch tal cars amagar
 a deu: ta muller so e forçat me sera
 obeyr tot lo que tu volras: mas pē
 sa q̄ tot lo q̄ luy no es or: e deus be
 pēlar en tots los dās dela mia p̄sōa
 e lo q̄ seguir men pot ço es infamia
 e ta sposada q̄ ara es sēyora lauors
 sera cattua e en alguna torre li darā
 posada: yo reclamare atu e noz vol
 ras hoyr: car la ofesa q̄ en aqll carf

haure feta a pare e amare e lo pec
 cat me farā abōinable a deu e agets
E car la mia desauentura no cōsetira
 la mia veu passe lo lliu ò trāsmeno
 p plegar atu: **E** irāt tu est ara mon
 sēyor e seras tāt cō la vida me acōz
 pāyara la anima es de deu qui lam
 ha acomanada mas lo cors e los
 bēs e tot es teu: e si fas res cōtra ma
 voluntat tu seras fet hū mate x rep
 nedor: e actor òl nrē crim. **E** ja mes
 semblāt que totes les gentes me mī
 rē en la cara e que reste empeguida:
No pogue mes comportar **E** irāt
 les lamentacions dela **P**rinçessa si
 no que ab cara asable e riēt li seu pri
 cipal tal replica.

Capitol cclxxx

Replica q̄ fa **E** irāt ala sua pricessa

Eny ora molt me tar
 da vos ves en camisa
 otota nua en lo lit yo
 novull vrā corona ni
 la sēyoria de aquella:
 daume tots mos drets amí ptany
 ents segōs mana la sata mare sgle
 sia diēt semblāts paules. **S**i les dō
 zelles ab treball son ajustades ama
 trimoni verdader qui pot e nou fa
 petca mortalmēt si en lo matrimo
 ni no si segueix copula: e par amí se
 nyora que si vosamau lo cors tan
 be deueu amar la mia anima e lal
 tesa vostra no deu consentir yo vo
 luntariament hagues apeccar: e la
 beu be quel home qui va en armes
 stant en peccat mortal deu no li vol
 hauer merce. **E** p les paraules no
 staua **E** irant de començar la ades
 pullar la roba e adescordar la gonel
 la besant la infinides vegades diēt
 vna hora me par hun any que si az
 en lo lit pux deu ma donat tant de

be tñch dubte de perdre aquell. dig
 Plaerdemauida ay senyor p aque
 volen spar lo lit sino damunt les fuei
 zobes p que facen mes verdaor tel
 rimoni e nosaltres tancarè los vlls
 e dizem que no haucm vist res. car
 si asa altesa spau ques sia d'spullada
 de aci al mati ni ha: aps nrè senyor
 portaus demanar les penes d' cau
 ller repropit damor li en semblant
 cars fallieu o icòuenièt negu se legia
 nou volrieu per tot lo mon: E per
 vos esser tan ciuil enamorat nrè
 senyor nous volria mes dar tal bo
 ci ni tendria mes que dar pa vos.
 Car no se home en lo mon qui nol
 se enuias encara que fos cert que iè
 degues ofegar. Ix espos la Princesa
 cella enemiga d' tota bondat no pè
 fara james de tu plaer d'mauda que
 tingues tanta cnielbat. Car fins
 al dia de huy te tenguda en còpte d'
 mare e de germana e arat tñch en
 còpte d' madastra p los reprovats
 consells que dones contra mi: en a
 quest punt Tirant la hague acaba
 da de discordar e al braç la posa so
 bre lo lit. com la princeia se veu en
 tan stret pas que Tirant despullat
 se eza mes al seu costat: e treballaua
 ab la artelleia p entzar en lo castell
 y ellavehent que per força d'armes
 nol podia defendre pèia si ab les az
 mes deles dones sil poria fer stalut.
 E ab los vlls destillant viues lagri
 mes feu principi a vna tal lametacio

Capítol cclxxxi

Lametacio que fa la princeia stāt
 en los braços de Tirant

Ama tremolant exu
 gare los meus tristes
 vlls ans que res te di
 ga: Quantes plado
 les paraules te ofert
 e not plau acceptarles: mogat apte
 tat la mia error: e noua vergōya d'
 infimda culpa: car treballes de apar
 tar d' mi la molta amor q't porrevo
 lent tuvsar de poder absolut d'uers
 mi e d' ifimda ira agreujar la mia ani
 ma grā seria la ofeĩa que tum faries
 e set ben dir que tant menyicabara
 la mia amor en tu que nestaras ad
 mirat axi com lucifer qui caygue de
 lalta cadira: e no volria que tu cay
 gueses entan grandissima error. E
 no haja apsumir que mes stimes lo
 teu delit que la gloria e honor mia
 pero yo sere tostèps obedient atu e
 de mi poras fer tot lo quet plaura: e
 you còportare ab molta dolor solp
 la poca amor quez hauras mostra
 da no placia adeu que en spit fran
 ces e dela casa de bretanya tā poca
 amor puga habitar: Tirant obre
 los vlls del enteniment en la gran
 desauentura quet spa: e reconexent
 re dona loch ala raho e desuia: e re
 frena de desijosos apetits: tēpra los
 volers no sauts en altres obres en
 dreça los teus penſaments e reſeste
 ix en aquest principi de libidinosa
 voluntat. Car les leys de amor sō
 de major força que no algunes al
 tres e les rōpen no solament aqlla
 dela amistat: mas encara les diuies
 que poden esser dites de marit e de
 muller: placiat senyor Tirāt nō vul
 les donar causa de ira e d' auorir te
 Car grandissima virtut es reſeste
 ales males inclinacions de delit: E
 E. ii.

totes aquestes e semblante lamen-
 taciōs feya la Princesa ab los seus
 huls d'itilance vives lagrimes en
 grā abūdācia .com Tirāt ven les
 abūdārs lagrēas e les discretes e pi-
 adoses paulesō la seŷora acōpany-
 ades de tanta amor dellibera cōtē-
 tar la aqlla nit enŷeguir la volūtāt: p-
 be que en tota aquella nit sō poch
 io dormir als dos amants: mas ju-
 gāt e solagāt ad es al cap del lit als
 als peus sēt se moltes caricies: mos-
 trāt cascu en aquell cars molt gran
 cōtētacio: E com sō quasi prop del
 dia que ja la gēt del palau se leuaue
 dix la Princesa per cōtētacio mia
 no voiguera q lo jorn fos vēgut tan
 pŷt: e al plaer meu fora que aquest
 delit hū any duras o james se aca-
 bas. Leua Tirant senyor del impi-
 grech que dema o com atu sera pla-
 ler poras tornar en lo mateix loch
 E Tirāt ab grā dolor se leua e dix
 amī plan de fer lo qm manau: mas
 rich remor que lo meu voler james
 haja compliment e lo meu pesamet
 sta molt dubtos: e per no eŷter sēt
 ni fos vist p negu partis ab molta
 passio e congoxa donāt li ala pŷda
 infinite t elars sēs orde: com sen fon-
 anat plaerdemandada stana tan atri-
 bulada que mes no podia: la Prin-
 cessa trames per ella e sen venir la
 donzella de monblanch e pŷet elles
 pŷo com sabien en tot lo que entre
 ella e Tirāt era passat . Mal be ho
 meta deu dix plaerdemandavŷā al
 tesa ne ha lo plaer: e Tirāt lo delit
 e yo ne lo peccat mas tant me dol
 com no ses set q ō rabia pŷe morir
 dexau lom veure al flach e abatut ca-
 ualler e venten que li dire q james
 fare res p ell ans li noure en tot lo

que amī sera possible: per la miā fe-
 digla donzella de mōblanch ell ha
 viāt de gran virtut com auidentissi
 e cortes caualler que ell es: que mes
 ha stimat pŷre son delit que enuŷar
 ama senyora e de aqo parlarē molt
 p bō spay fins atant que sō ja gran
 dia que lo Empador trames adit
 ala Empadriu e ala filla q ab totes
 les dames molt be abillades vegue-
 ŷien ala festa ques feya p Tirāt. axi
 mateix trames p tots los cauallers
 e dames dela Ciutat que fosien al
 palau: Mas sab deu la Princesa en
 aquell cars amara mes dormir q e-
 xir dela cambra: mas p amor de ti-
 rant e que la festa hagus sō compli-
 ment: Leuas del lit e abillas molt
 bellamēt: e ixquerē dela grā sala hō
 trobarē lo Empador ab tot sō stat
 de nobles e cauallers e ōles dames
 dela Ciutat. E professio ordenada
 anarē p tota la Ciutat ab les .cc.lxxii
 bāderes que portauē dauāt la pro-
 fessio: e axi ordenats p sō orde ana-
 rē fins que fore dis la sgleŷia. Tirāt
 se acostā deuers la Princesa e ab ca-
 ra asable ella lo rebe mostrāt en sō
 parlar que era restada molt cōtēta
 e no li pogue altra cosa dir sino Ti-
 rant senyor de mi tot quant he te a
 torga senyoria: mas Tirāt noli go-
 ŷa respōdre p dubte ōla Empadriu
 e daltres qui prop della stane. la mis-
 sa se comença de dir ab gran solēti-
 tat: e al dar ōlaygua beneyta posarē
 vna bandera: aps dita la confessio
 ne posarē altra: e aps acascun salm
 o ātisena ni posauē vna: cō la missa
 sō dita totes les banderes foren po-
 saōs: e Tirāt nos volgue posar lla
 hō acostumana destar ni prop del
 Empador: mas entra sen dis vna

capella ab les ores enla ma. E de al
 li podia molt ben veure ala princef
 sa: e ab veritat fore molt poques les
 ores que Tirat dix en aquella mis
 sa: dela Princesa nous sabzia dir:
 mas tant com duza lo diuinal ofici
 james pti la vista de Tirant en tāt
 qja tot hō ne hania que parlar: Lō
 plit lofici e les banderes posades e
 tota la gent fō fora dela iglesia enla
 plaça prop lo palau fō tot cubert d
 draps vermells alt y baix: e tota la
 plaça plena de taules parades: p q
 com lo magnanīm senyor complit
 de moltesvirtuts hauria sguart als
 bons cauallers dignes de honor a
 quells qui virtuoiamēt obzauen re
 muneraua axi enbēs cō en honors
 ab gran magnificēcia qū acostuma
 ua de fer: mana lo magnaniz sēyor
 que p. viij. dies cōtinu⁹ fos celebra
 da festa en la dita Ciutat: e que tot
 los. viij. dies vèguessen amējar all
 tots los dela Ciutat qui menjar hi
 volziē. Mas la peſſima fortūa ene
 miga de tota virtut nou volgue cō
 sentiz ne dona loch que los. viij. di
 es la festa cōplir se pogues. Aps q
 lo Empador son dīnat etota la gēt
 les grās dāces se feyē en la plaça cō
 tinuāt: les dāces la Princesa se pu
 ja al palau ala sua cābra p voler mu
 dar de robes e mana tācar la porta
 Lō fō en gonella puja ab les dos
 donzelles alt enla torre del tresor. E
 allī totes tres pesarē vna carrega d
 ducats. E la princesa dona carrech
 aplaerdemanda la fes portar ala
 posada de tirant: e com se fō torna
 da a vestir torna hō era lo Empa
 dor e acostas prop dell: e Tirat qui
 prop li stava. ella li dix ala orella p

que lo Empador nou sentia. Les tu
 es mans han manifestat en mi que
 no ha res en ma psona que not sēta
 Ik espos Tirat grā gloria es p ami
 q les mies mās hate vſat de nouell
 ofici: dix lo Empador d que parlan
 vosaltres tan secret. Senyor dix la
 princesa demanaua a Tirat si en tā
 singular festa com aquesta siy hau
 ria jūtes o torneigs: e hā respost q
 no que ab los Turchs les spen de
 fer. Aquexa esvna dles millors no
 ues q yo puch hoyr dix lo Empa
 dor. E sētū vos en disposicio de po
 dr partir. si sātamaria dix tirat cōpli
 da la festa los metges ab mi pore
 be partir: e axi parlarē daltres coses
 fins que vench plaerdemanda e d
 hū troç luny feu li senyal: cō Tirat
 veu loch emanera q lo Empador
 sefforçaua de parlar ab altres: ell se
 cretamēt ana enuers plaerdemān
 da e demanali que volia: e ella li res
 pos en stil de semblants paraules.

Capitol cc.lxxxii

Com plaerdemanda enuesti a
 Tirant de rahons

Dpmi de tants tre
 balls que demanats
 sēyor haueu infinidel
 voltes p rahō deueu
 hauer pouts o presos
 en cōpte de rebuda p causa de vrā
 negligencia e poca execucio. car no
 dūeu esser mes pmiat puix sou stat
 cōtēt del que teniu o haueu dīrat p
 dre per culpa vrā: e tant cō en mi le
 ra james p vos hīveureu: e p hū tā
 leig cars p acaualler no vull mes en
 res ptićipar en vrēs amors: car no
 haueu mester ami sino ala vida re
 posada q fara lo q mrexen: car yo /
 E. iij.

no deuria fer james res p vos: car sou lo mes desco minal caualler e re propi damor que james naxqs en lo mō e ago no poden negar: e si yo fos caualler vos ho combatria. car haueu tēguda en lo lit abraçada hu na dōzella lames bella la mes agra ciada e dō major dignitat que sia en tot lo mon q p pchs ni p lagrimes nola deuieu dexar: e si verge si gita verge lan viu exit a gran vergonya e cōfusio vrā: e de tota ma vida me doltra lo grā defalt que ha ueu fer q no se dona ni donzella en lo mō q tal cars sabes de vos queus stimaes res ni volgues vrā amistat an vos tēdran totes p hō dō mal recapte: dō ago no⁹ ne vuol mes plar cō sia cosa demesiada: sino solament q⁹ dich q cō lo Empador se voltra sente adi nar: sera mester q vos hi siau: e yo vindr ara dela vostra posada: e ve⁹ aci la clau dela vrā cābra qm he fe ta donar: e suplich vos que pstamēt hi aneu q yo me he portat les cla⁹ p que negu no pogues legir lo que alli trobareu scrit: Tirant pres les claus e volgue satisfer en lo parlar de plaer dō mauida eno pogue pgo com lo Empador lo demanaua a gran pñia: fō li forçat de anar: e com li fō dauant. lo Empador li mana q ell tot sol se asigues en la taula: e lo Empador la Empadriu e la pri cessa e totes les donzelles lo seruien en la taula: e no era caualler ni dōa si gosas acostaz p servir lo: mas totf stanē a seguts scoltant que diria hū ansia caualler nodrit e spimētāt en armes molt eloquent e grā legiste. Lo qual comēça arecitar totes les caualleries q Tirāt en sō tēps fetes bania: e axi homens cō dones no

tenē volūtat dō mējar hoit les grās honors que tirāt fins en aqlla jor nada pcallat se haulta: com Tirant se fō acabat de dinar: lo caualler ces sa ln legir que tres hores passa des dura: Als q tirāt fō dinat se dina se pador ab tots los altres calcu ase gut p orde segōs lo grau qui era: cō tots se fore dinats anarē al grā mer cat lo qual trobarē molt be empa mētāt de molts singulars draps dō rag: e aquí correguerē brufols qui erē molt bra⁹ e fon molt singular feta de veure: axi despēguerē tot aqll dia en festes y en alegria: cō fō vēgu da la nit lo sopar fō molt abūdos e dela similitut dōl dinar: Als les dā ges durarē tant ab faxces e entrame los segōs en tal festa se requeriē ma nifestar ço es com Tirāt entraua en les batalles: aquestes festes dura rē tota la nit quasi que lo Empera dor pti no sen volgue fins en la lba e la Princesa p parlar e veure a ti rāt nos enuyana de star en les festes e tirant gosaua molt poch dir ala princesa p dubte dōl Empdor quels staua molt prop: mas ab baixaven li dix: certament senyora de major grat e stima era amī la nit passada que no aquesta: e pstamēt plaerde mauida respos: molt me alten seny or les vrēs paraules mas no les o bres: lauors vehēt lo Empdor q lo dia era vēgut leuas e volgue que tots ab ell en sēps acompaña sen al capita fins ala sua posada: et tirant li regraciava la mlota honor que li feya e volia tornar acōpanyar alē pador: mas lo valeros senyor nou cōlēt: com Tirant fō en la sua caz bra pensa que plaerde mauida ab la descōtētacio q tenia dōll noli hagūe

feta alguna letra. E cō entra p la cā
bra veu en terra vna carrega dor /
stigue admirat dela grā virtut dela
princesa: E stima mes la bona volū
tat que lo p̄sent: seu ventz a Ypolit
e manali quen: stojas: venint hora
de missa tota la bona gēt forē en or
de p cōplir les festes ja priciades
E Tirāt no tinguē manera de po
dr parlar ab la Princesa p fer li gra
cies del que trames li havia fins q̄l
dinar fon passat: e si enla hūn dia se
feu gran festa molt major en lo di
nar seria massa lazch de recitar: po
aps del dinor diguerē al Empador
que per lo poch dormir que en la
nit passada fet havia que anas are
posar la magestat e ala hora degu
da de festejar tot hom tornas allí e
axi fon fet: e tornāt les dames al pa
lau Tirāt se acostā ala orella ala
Princesa e dix li: ja nō tich sp̄t ab
que puga parlar ni lengua en podr
pronunciar paules de tanta amor
ni obres de tātā honor q̄ la mage
tat vrā cascū dia me fa q̄ nō mī bas
tē gracies a referir: e ella li feu p̄sta
mēt seblāt resposta: p be q̄ nō gola
ua molt plar p sguart dela Empa
driu que li a naua prop solament li
dix: tu est sēyor d mi q̄ tēs rota ma li
bertat en tō poder veges q̄ manes
de mī fer guerra o pau: e si atu nō a
jude qui est mon sēyor a qui ajuda
rē: aq̄o es poch ap̄sent lo que yo fas
en sguart del que tinch delliberat d
fer: po si mes ne vols les portes del
tresor son vbertes p atu e tancades
p atot altre: e Tirāt referint li mes
gracies aplegarē ala porta dela caz
bra del Empador qui se entra dis
ab totes les dames: Solament ref
ta la viuda reposada quis posa al

cap dela scala p spar a Tirāt ab la
femenil malicia tenia apellat tot lo
mester p a cometre cri q̄ james tal
nō fō p̄lat. cō veu a Tirāt ab ca
ra molt afable e ab gest gracios p
q̄l pogues enamorar li p̄ieta parau
les de seblāt stil acōp̄ayades

Capitol cclxxiii.

ficcio que feu la reponada viuda a
Tirant

So admirada si lo
mō volēu cōquistar q̄
amī teniu catiuada: /
Car la fortūa enemī
ga d pau te abrigat lo
meu fiach e debil cors de amor q̄
porte avrā sēyoria e aq̄o es lo qm fa
plar: car veg q̄ ab los vlls vberts vo
lutariamēt vos volēu ofegar en bas
sa doli. e vos cō a home adolorit e
fora de camī nō trobau qui us em
pare ni hata pietat yovull esser aq̄l
la la qual hauent pietat de vrā mer
ce vos vull emparar e traure de
lims de ppetual dolor e infamia: e
p q̄o poreu dir q̄ lo meu cors es claz
e net e nō es tā scur cō lo apoqualip
si: Si veure volreu vrā dolor ovra
salut goig e alegria qui en lesdeuent
dor tēps venir vos deu: car en tots
los tēps millors dela vrā vida ten
gut son adu fer li gracies e pgar p
mī: car tinch p foll qui en aq̄sta p̄st
vida se pcassa la ira de deu e d gēts
p que sēyor tirāt si ales dues hores
tocades volreu esser en loch secret
poreu veure tot lo que dit vos he:
dix tirāt que era molt cōtent e tota
hora que li fos placent q̄ seria p̄st: la
viuda se pti p̄stamēt de Tirant e te
nia ales spatles d l ort vna casa ja cō
certada de vna dona molt aniana
eseu la molt be emparamēt ar ab hū

Euij

lit quey feu posar segons a Tirat se
 ptanyia. i. p lo poch dormir q la
 priceia hauia fet fose despullada p
 millor dormir a so plaer: Loz la ra
 biosa viuda coegue la hora eiser dis
 posta ana a Tirat molt secretamet
 e ps grs juraments dlla: feu lo dñre
 far: e los dos tots sols anarē ala cā
 bra dela vella. En la cambra hauia
 vna petita finestra que miraua dia
 lort e tot quant se feya se podia be
 veure: Empo la finestra era molt
 alta q sino ab scala no si podia mi
 rar: la viuda hague dos espills grāf
 lo hu posa alt en la fiestra: laltre po
 sa baix en dret de Tirat y en dret d
 laltre: tot ço qe mostraua en lo de
 dalt tot resplandia en lo de baix pu
 q la vna luna del spill staua en dret
 delaltre: e p dar ne maior speriencia
 hū home te vna nafra en les spatles
 com la pora veure pnga dos spills
 e pose lo hu en la pet e laltre endret
 d aqll spill q vos lo pugau veure /
 e la plaga repseta en lo primer spill
 e d aquell repseta en laltre. Com la
 viuda hague fet aço e hague deat
 en la cābra a Tirat cuytadament
 sen ana al palau e troba la princeia
 que staua dormint en lo lit e dix li le
 uau senyora que lo senyor Empa
 dor vos tramet adir p mi cō p ma
 namet dels metges vos leueu e no
 durmau tāt: car lo molt vetlar que
 haueu fet en la nit passada: venint
 ara lo molt dormir dps dinar y en
 tēps de calor engendren se moltes
 malalties qui dariē dā en la vrā de
 licada psona: e obrī les finestres de
 la cābra p que no dormis: la qual
 cosa atorga la priceia p les plado
 ses paules de so pare: cō se so leua
 ba vestie vna goella d brocat: e tota

descorbada ses drap de pits ab los
 cabells scāpats p les spatles li dix la
 viuda los metges rene p bo que de
 uallassen en lort pveure aquellaver
 dor e farē alli moirs jochs p q pas
 se la so car yo rinch vnes veidures
 dela festa del corp crist resēblant al
 vrē ortola: e plaer demanda qui en
 seblars afers es molt sērida e plaet
 vestir les ia: e dira o les acostnades
 plaseteries: la priceia ab la viuda
 e ab les dos dōzeilles deuallaren al
 ort e tirant staua corinuantment mī
 rant en lespill i veu venir la Prin
 cessia ab les donzelles e fon se asēgu
 da prop de vna cequia daygua: e lae
 viuda hauia be prouehit en tot lo q
 mester li feya. i. ginya quel negre
 ortola en aquel cars no fos en lort
 ans lo feu anar ala Tutat de pera
 e la viuda ajuda a vestir a plaeroma
 uida ab la cara quel hauie fet a pro
 piamet cō la dñ negre ortola ab les
 lues robes q vestia entra per la por
 ta del ort: com Tirat lo veu entrar
 veraderamet pēsa que fos aquell
 lo moro ortola: e portaua al coll /
 vna axada e comēga acauar: a poch
 instāt ell se acostā enuers la Price
 sia e asigues al seu costat e ps li les
 mās e besa les hi. Elpres li posa les
 mas als pits e toca li les mamelles
 e feya li reqstes damor e la priceia
 feya grs rialles q tota la solī feu pas
 sar: ps ell se acostā tant: e posali les
 mās dei les faldes ab gran alegria
 que totes stauen d les coses plasets
 que plaer demanda deya la viuda
 giraua la cara enuers Tirant e tor
 cias les mās kupa enterra mostrāt
 tenir grā fastig e dolor del que la pri
 cessia feya. pēsa lo mesq delanēturat
 de Tirat que la hū dia staua tā pō

pos: e tan content de hauer atesa tã
alta en dignitat seyoza per sposada
La cosa q̄ ell mes desijaua en aquest
mon. Apres veure de sos vlls son
dol son p. ant: e la dolo. E pensant
en si tingue dubte que los spills no
li representassen fals lo que hauria vist
E trenca los spills mirat dins si ha
uia alguna cosa maliciosa q̄ fos seta p
art de nigromàcia. E no troba res
òl que pensaua. E volgue puar alt
en la finestra p veure si veuria mes
E aquina si vèdrien aquells asers: e
vehent que no tenia scala car ja la
viuda temèt sen les hauria apartad
Trant no tenint altre remey pres
lo banch dauant lo lit: e dregal en alt
e pres vna corda que talla dela coz
tina: e passa la per la biga: e ell puia
alt: e veu cō lo negre ortola sen por
taua per la ma ala princesa en vna
cambra que dins loz hauria a hon
tenia la sua artelleria per aconrear
loz: e p a son dormir. E plaerdem
uida posala dins la dita cambra cer
caren li vna cara hō tenia la sua ro
ba de vestir: e tot quāt tenia li rego
negueren. Apres hun poch spay ella
trque: e la viuda ab la vna donzella
passaiaua prop dela cambra. E om
la verē exir la viuda sacosta ala dō
zella: dona li hun drap de cap: e dix
li p fer lo joch q̄ fos cōplit de rialles
posalo y dauall les faltes dela prm
cessa. La donzella axi com la viuda
la hauria a finestra da coz son dauant
la atesa agenollas en terra e posà li
lo drap dauall les faltes. e la igno
rancia dela princesa dona loch ala
malicia dela viuda. Hanet vist Tr
rant hun cara tan nefandissim: son
posat en hū cruel peniament. E ab
ven miserable plena d̄ jnestunable

dolo: se ps abir vna tal lamentacio.
Fortua enemiga de tots aquells
qui rectamēt en lo mō viuze d̄ligen
per que has permes que los meus
desauenturats vlls hagen pogut ven
re cola que tots los viuentis no hā
vist ni porien peniar: q̄ hun tal cara
fos possible q̄ fer se pogues: si dōchs
la femeníl cōdicio no li es res impo
sible que de mal sia. Aduersa for
tua en que te yo ofesa: que en les ba
talles me fas esser victorios: e triū
fāt. E en amar so lo mes mal fadat
home que james narques: que ara
que hauries ligat en matrimoni tal:
e de tan grā dignitat que atesa la cō
dicio mia yo non era mercedor. Si
no per lguart de mos treballs: e ab
la ajuda tua yol me hauria percasat
E tu per mes auilar me: has pmes
que yo sia stat desonrat p home d̄la
mes vil cōdicio: e natura que pogu
esser trobada: e enemich dela nra lā
ta catholica fe. o seyoza pcessa ab
quāta indiscrecio reposa la tua aia q̄
hales volgut pēsar: que ap̄s q̄ ara re
questa me has ligat: que hages tāt
agregat q̄ no tignes temoz de deu
e de tō pare ni menys de mi quit so
marit aq mes lo jnteres toca. no cre
guera james q̄ en dōzella de tã poca
edat hagūis tã poca vergōya e tāt a
tremimēt q̄ sens temoz cometes hū
tā abominable crim. Fortua coz
est mal cōtenta de mi que en hūns
cassos me exalces: e en altres me ba
res tāt: atustes me ales penes nonel
les ansies: tu sorda de poca amor a
segura los me⁹ plante: e mitiga les
mies lamentacions de ifinida dolo: p
que no tiga de fer cars que ap̄s mē
hagūis apenedir: O trist d̄sauenturat
qualseuulla q̄ yo sia en les grāf coles

sef mostrat e no podet seyrejar aio
 cruel als prosperes callos sef guarda q̄
 ami delaueturat petit seruent so toz
 nat abominable. ¶ Pux so de ma se
 nyora refusat: En aquest pūt entra
 la viuda reposada: qui aturada per
 bon spay ala porta haulta hoydes
 recitar totes les lamentaciōs de Li
 rant: e dix. Ara tenen loch les coses
 p mi principiades. Lō son dins la
 cābza veu que staua molt adolorit
 ab lo cori ple de lagremes cōtinuāt
 en les lamentaciōs: son se aseguda
 prop dell posant se en auimentea si
 Lirant li volia dir res de star psta
 atot lo que li manas. Lō ven la viu
 da que Lirant no mudaua d̄ so co
 mença li de fer hū tal conort en pa
 raules de semblant stil.

Capitol cclxxxiii

Conort que fa la viuda reposada
 a Lirant.

Deguda de aq̄lla stre
 ma amor ala qual na
 turalmēt deu hō esser
 inclinat de amar ales
 plones virtuoses: cō
 siderāt en mi la pdua grā d̄ vza ho
 noze fama no podent mē aconoz
 tar vehent la vza persona de tanta
 singularitat acompanyada: e de nris
 nidesvirtuts. E hauer fetes tantes
 e tan asenyalades caualleries: com
 la merce vostra ha fetes per persōa
 quiu te poch conegut ni menys sti
 mat amāt mes plom que oz digna
 es de molt gran reprensiō. Amado
 ra de tota desonestat no volent ad
 uertir ala grā infamia que lin segui
 ra portant tan abominable vida q̄
 p prechs ni menaces star no se vol
 lino alegra de cōplir sō desig: trista

de mi que fare: no trobe remey que
 ajudar me puga. Ab aquestes ma
 melles les quals se trague de fora p
 que Lirant les ves: he donat ama
 mar a aqueixa ienyora. E tingue les
 axi per bon spay mostrāt que ab les
 lamentaciōs que li feya les le hauria
 oblidades del toiar. Mes dix seyo
 Lirant preniu aquell confort que
 los miserables solen pendre en lurs
 miseries acompanyades de molta
 cōpassiō. S senyo tot poderos tri
 nitat verdaōra axi mostraua yo ab
 quanta furiosa ira: e ab quantes la
 gremes: ab quāta cōgoxa dela mia
 aia quasi cascun dia tals pensamēts
 passauen p lo meu entenimēt: Em
 pero amor tebea: e esperança en pu
 ra dolor me feren cābiar lo primer
 desig. E la mia cara tornada groga
 feya tota la mia cambza malenconi
 osa parlant de mi diuerses desuari
 ons. E los me⁹ dubtosos pēsamēts
 me portauē caula de dolrem. Mas
 venint la nit fatigada de tantes do
 lors me trobauē en la mia cambza
 sola exugant los me⁹ plozosos vlla
 ab drap destopa ver que maior pe
 na sentis. No tarda Lirant en fer
 li present de tal resposta.

Capitol cclxxxv.

Resposta que fa Lirant al conort
 dela viuda reprouada.

S

¶ Tan cōsolacio es als
 miserables com en les
 tribulacions tenen cō
 panyons. Ab tot que
 los me⁹ passats: e de
 penibozs mals no tenen par en lo
 mō cō sien de maior grau en stima
 d̄ tote los altres. e la vza amor seyo
 raviuda nos pot acōparar ala mia

Car la vostra es descendent qui de ualla: e va tostemps en deimenicio
 E la mia es ascendent: e natural qui tostemps augmenta: y aumetara fins atant que haia ates cōplimēt de beatitut: e aquí laturara si fer ho poza tāt cō la fortūa loy cōportara. Mas al yo tinch maior raho de dolrem q james fos enamorat. Car en spay o hū dia lo stat en lo mes alt grau en mes amors q fortuna me pogues donar. En laltre dia lo stat lo mes cōfus: e abatut enamorat de tot lo mon. Car de mos vils he vult pos seyr quietamēt a hun mozo negre: lo que yo no he pogut obtēir: ny ab pchs: ny ab quāts treballs ne pilla que he cōportats en la mia psona p la sua amor: donchs hun tan de saneturat home cō yo no deuria viure en lo mon p q no tingues james causa de fiar de neguna dona ni dōzella. e lenas del lit p voler sen anar: e la viuda li dix senyor r epolau vos hū poch car molta gēt ha en sa carreta. Ho volria p tan cara cō tich la vida negu vos ves exir. Empero yo sere pstant en la finestra: aut fare vā merce si es cars de partir. Tirant axi adolorit cō stana se toz na al lit lamētāt se del mal q tenia p sent: la viuda entra en la cābza dela vella senyora dela casa: e pstant son despullada: e vestis vna camisa pfumada ab tots sos drets cō si ha gūi ètrar en batalla e gōella o vellut negre: e tota descordada ètra en la cābza e posas al costat o tirāt: e ab a treuimēt grā e poca vergōya psoni fer li p̄sent de vna tal requesta.

Capitol cclxxvi.

Requesta de amor que fa la viu

da reposada. a Tirant.

Sentissen lo treball que la mia ja cansada aia passa per la vostra amor seria cosa impossible no tinguesseu petat de mi. Car en lo mon no es maior força. q la que amor sentir fa. O cavaller virtuos quantes pgaries y ofertes he yo fetes als sants p la salut e restauracio dela vostra vida: e quātes oracions almoynes: e deu nis he fets: lacerāt la mia psona p q la vā fos feta quitia de tot mal. E yo he passat lo treball. Mas la pzincessa pensaua hauey lo delit. Car james son vista dona ni dōzella si no yo ab tanta estrema amor de virtut qual volūtat maior q la mia trobareu en nēgūa altra: james en mi he vult altre desorde: sino vltra los termes de raho amar vos. Aço merite yo p eēr stada tostemps leal amon marit: e no cōeguda de home en lo mō sino dell. E donā de parer q maior gloria seria p avos tenir amī cōtinuamēt en les vres cābzes o tēdes feruit vos de tot mō poder: q no amar dōzella fengida sotimesa a hū mozo catiu negre Comprat: e venut. Ella no es stada leal a son pare: coz sera leal a son marit. Ella ha ocebuda ala mare: quāt mes fara a sō enamorat: cert no dirā les dones bonos q la viuda reposada se sia sotimesa: sino a home que sia mercede por tar coronaoreal. E poran dir los bons cavallers com sabran hun tal cars de vna filla de Emperador. E quin stara la senyoria vostra si feu matrimoni ab ella. Que mes mal meritara la vostra perlo

na que de tot altre: putj ne son au
 sat. Senyor Tirant amau aquins
 ama e oblidau aqui no^o vol be. E p
 be ami estiga mal de dir pneu me
 serueta e p plona tal que^o ama mes
 que ala lla vida. E si amau verda
 zament amor no guarda bens ni li
 natge. Mas guarda honor: dealtat
 castedat e benuolenga: Seyora dix
 Tirat seu me tant de be que no vul
 lau mes turmentar la mia aia trista
 qui deiija partir se del cors. Car tot
 quant me haueu dit no puch res co
 pendre: e no^o cal deipendre mes pa
 raules. E seus ben dir que rat poch
 poria yo oblidar la magestat sua co
 poria renegar la se. E ix la viuda
 puix amar nom voleu consentiu to
 ta nua puga hun poch star prop de
 vtra merce. E ospillas pstantment la
 gonella que teia ja tota deiscordada
 co Tirat la ven en camisa loxti del lit
 donat hu gra salt e terra obri la por
 ta dela cabra: e ana sen ala posada de
 molta dolor acompanyat. E la viu
 da no resta ab menys. Lo Tirant
 son en la sua cabza tata era la passio
 que passaua que noy sabia pendre re
 mey: Ans pasciant se p la sua cabza
 desullauen dels se^o vlla vnes lagri
 mes: e axi pasciant: e gitant e leuant
 ab aqueila passio stigue per spay de
 tres hores. Apres ixque tot sol dela
 cabza ab la gran ira q ab si portaua
 tot desfreçat ana sen ala porta ol ort
 tan secret com pogue E troba dins
 loxt q poch hania que era vegut lo
 negre ortola. E ven lo ala porta ola
 cabza sua q staua callant se vnes cal
 ses vermelles. Tirant quel ven mi
 ra atotes parts: e no ven negu pres
 lo p los cabells e posal dins la cam
 bza e degollal. E torna sen en la sua

posaba: que p negu no fo vist. Car
 tota la gent itaua en la gran plaça
 hon se feya la festa. Tirant sepres
 a dir: O deu just e verdader qui cor
 regeys los nostres defalts: yo de/
 mane veniança: E no justicia de a
 questa senyora tan de cominal. Di
 gues donzella sens pietat la mia dis
 policio no era conforme als teus de
 ligs mes que del negre ortola. E si
 tu com yo creya haguesse amat tu
 fores encara mia. E no pogueres
 trobar qui mes te amas de mi. E si
 amor axi fermament te senyoreias
 com fa ami: not era cara ninguna co
 sa: Mas dich te que james nom a
 mist. Ara deixem a Tirant quis la
 menta de ses dolos: e tornè al Em
 perador quis posa en orde ab totes
 les dames per xir ala festa. e arriba
 hun correu qui li porta noua de hu
 dolos: e de lauenturat cars que. iij
 dies hania ques era seguit en lo cap
 Lo qual cars era aquest q seguit.
 Lo duch o Macedonia: e lo duch
 de Bera eten capitans del camp ge
 neral sobre tots los altres. E molt
 souit xir a fer armes ab los turcs
 Pero los turcs temien molt lay
 gua que los crestians lansiuen: e lo
 bre aquesta aygua molt souint veni
 en ales mans: ey moria molta gent
 axi de vna part com d'altra. Pero a
 deu crestians que morissen ne mori
 en. ccc. dels turcs. E causauan aco
 coz los turcs entrauen dins lo ter
 ritori dela Turat o sent Jordis: los
 Crestians lansiuen totes les Ay
 gues del Rin: e deles cequies. La
 terra era molt arglencia que los ca
 ualls xir non podien: Hi menys
 los homens de peu. E per ço mata
 uen tanta dels Turcs. Eras /

seguit q̄ hū dia de doloꝝ los turchs
em̄p̄nguerē de venir. iij. milia peōs
ab arades e cabagos pichs vinagre
e foch portants p voler rōpre vna
mūtanya p q̄ laygua fescāpas p hū
riu sech q̄y hāuia e per lenar los lay
gua: e aps de alli enuers los turchs
avna legua stāua hū loch tot despo
blat ab hū grā tros del mur derro
cat e noy habitāua negu. E vech en
la nit tota la gēt del Solda. e la del
grā turch e tots apen se posarē en a
quell loch despoblāt e la gēt acauall
amīa legua sō meia dīns hū bosch
p que no fos vista: al matī les sples
vinguerē e notificarē als capitās la
veguda dels turchs: e aplegat cōsell
p tots sō cōcordat que puassen aca
uall: e bē armats anassen la via dels
turchs. trameterē pmer corredeors
e tornaren ab noua certa los ene
michs volīē rōpre la mūtanya per
guāyar aquella aygua. Los crestiās
anarē ouers aquella part: cō hī forē
aplegats los de peu comēçarē a esca
ramugeiar e dura p bō spay la escara
muça p tal forma quey morirē mol
ta gent de vna part e d'altra. Ala si q̄
sō quasi mig dia. los turchs que ve
rē que malīa los strenyien desempa
rarē la ferramiēta: e posarē se en fuy
ta. Los crestiās cuytarē al pas qui
era mīja legua lūy de alli. E laygua
era tāta en aquell endret que no po
diē passar līno ab grā treball: e pilli
basta que cō hagueren passat lo pas
los altres tingueren molt grā auan
tatge. Aqueste agalop tirat dexarē
tota la gent de peu atras. E obza de
qualque. v. milia homēs poch mes
o menys anaren apzes dīls seguit
los. E aquells reculliren se dīns lo
loch despoblāt. Mas malīa son po

blat en dā dels crestiās. Los turchs
se feren forts hō stāua lo mur rom
put. Lo dūch de macedonia dix se
nyors amī dona de parer que no ō
uem passar daci auant. Car no sabē
los dubtes: e los aguayts dels ene
michs: car james no studien ni pen
sen sino en tot lo nre dā. Lo dūch ō
pa per esser laltre capita cōpāyo del
dūch de Macedonia mogut de stre
ma enueta seu principi a hun malici
os parlar.

Capitol cc. lxxxvii

Parlar malicios que feu lo dūch ō
pa cōtra lo dūch de macedonia.

El dūch de macedonia
est nouell en lart mili
tar e molt poch esperi
metat en armes. Car
dones seyal anolaltres
de esdeuenidos dan. e lānsant hun
aspze sospir ab ifinida ira torna adir
Lo teu cors duria eēt donat a foch
e no a sepultura p la molta infamia
que tēs. Ab eterna vergōya restara
en lo mō de tu memoria. ara es tēps
de sperimentar si en tu ha loch ne
guna virtut. Jatsia que aquella en
negū temps no crech la hages pos
sehida. Posā la raho dauant la vo
luntat. E tu mateix ple de temor sa
uiament fuig: e tornaten: que ab
mes delit estaras ab les dones dīns
la Ciutat que no aci. Apartant te
dels perills: e congoxes que en les
armes se solen esdeuēir en les quals
tu follament test regir. Lo dūch de
Macedonia per no posar en deus
tota la gēt q̄ no haguessē adexar los
enemichs p cōtēdre ab los amichs

volgue cōportar e hauer paciència
p aquella vegada. Mas no pogue
cōportar en fer li semblant resposta
en stil de tals paraules.

Capitol cclxxviii.

Resposta que feu lo duch d Macedonia al duch de pera.

El duch de pera mil
loz vos fora lo callar
que no lo parlar: ha
guesseu vos fet lo sen
yal dela creu. Car en
aquest cap ja sō coneguts vos e yo
qui sō: e aqui hā acostumat de dar
les honors deles batalles: ami qui
so duch de Macedonia de vècedoz
E al duch de pa de esser vègut: e en
mala stima tēgut en les armes que
acostuma de fer: e de aço feu star ad
mirats atote los qui entenē donoz
E no vullau creure altri en vza ho
noz: mes que avos mateix: e p ço cō
vos sētiu mal dret: e mātēniu poca
veritat. E avos ne seguirā gran car
rech e ppetual infamia: la qual tot
bō caualler deu squiuar: e ans arris
car e posar ala vètura cēt vides si tā
tes ne tenia: as que blasme d conar
dia li pogūe eē jmutat. E donā d
parer q no tinga rahō lo caualler d
honor en donar les spatles coz es
vègut mostra be q te poca virtut en
ōmanar la mort. axi cō la dmanas
psent m). Ans ab aio viril als esde
uenidozs mals cōtraftar: evull vos
auisar q si p vètura ami sobrenutu
qualseuulla q sia la forma dela mia
mort quel meu miserable spīt me le
para ab furia granvos ire acerquar
En aquestes rahōs se posarē los al
tres cauallers e grās senyors e ferē

los callar. E los hūs erē de openio
de anar e los altres de tomar. E a
xils ne pñ tostēps a aquells qui vo
lē tenir molts capitās: e p ço dix. A
ristotil quel capita deu eer vell p ço
cō te mes sēy e q sia virtuos d costu
mes: e deya sēlar que lo capita dūia
tenir aqll cōsell cōtra los enemichs
lo qual seruen los metges cōtra les
malalties dela homēs los quals vè
cē e sobzē algūes vegades ab fam al
tres voltes ab ferre: po ala fi atots
fō forçar de anar p ço cō lo duch d
pa dix qui volta seguir: o sen volta
tomar sia en la libertat. E posas pri
mer e tots los altres p força lo ha
guerē de seguir: e aplegats que forē
al loch d spoblat los turchs se posa
rē al mur trēcat d fenēt se bzaumēt
E haurāy hū petit vall: e fō los for
çar de descaualcar: e cōbaterē molt
virtuosamēt apen ab les lāces en les
māas. Car no teniē altres armes: E
estāt axi tūque lo Solda: e lo gran
turch: los hūs per hū portal los al
tres p laltre pnguerē los en mig. E
allī ferē molt gran matāça: e molts
quē apsonarē e puch dir de aquesta
trista desauētura que tots quāts fo
rē descaualcats forē morts: o plos
que sol hun caualler nos pogue fer
staln: ab aqsta victoria los turchs
sen tomarē dis la ciutat d bellipulg
E posarē los psoers en forta psons
Aquesta noua puēgue al Empera
dor stāt en la grā sala spāt les dāes
q vigneſse p anar ala grā plaça hō
se feya la festa. De foren tristes: e a
margūes: e plenes de molta dolor q
en aqll dia quātes dones pderē lurī
pares marits e fills: e germās. lēpa
dor en pſecia d tots dix: o vinds dī
cōsolads feu noues lamētaciōs artā

can vos los cabells e ab les ungles
 rōpeu la v:à cara: e les vestitures siē
 de dol puix la floz dela caualleria es
 pōnda: e james sera recobrada . **E**
 grecia com te veig desolada que re
 itaras: orfe: viuda : e desemparada .
Ara seras mudada en nouella seyo
 ria. Lo ploz lo crit: e la dolo: son tã
 ta en lo palau q̄ era cosa de vna grã
 admiracio de veure ne de hoyr: aps
 se stengue per tota la ciutat en tal
 forma que la gran festa se conuerti
 en grã dolor: e plāt . **A**pres lēpador
 trames p **T**irant p recitar li la cru
 el e dolorosa noua : e per mostrar li
 les lletres que rebudes hania. **E**o lo
 cambret son ala porta d'la cambra
 de **T**irant senti que feya gran dol
 e hoy que oya forma de tals paraules.
 o miserable de mi: o fortuna cruel
 p que has fet tant o mal que has fet
 veure tãta dolor. **H**agueisles me fet
 ans morir q̄ fer me veure dels me
 vils hũ tan nefandissim crim q̄ tots
 los qui apres de mi vendran en lo
 mō se taparan les orelles p no hoyr
 tan gran maluetat que la sua excel
 lent psona abandonas a hũ negre
 mozo enemich dela nostra santa se
E ala diuina clemencia fos stat pla
 sent que hagues pōnda la vista as
 q̄ veure tal cara dela cosa q̄ yo mes
 amaua en aq̄st mō ni desijaua servir
Ear pōt la vista o moztint los me
 mals e penes corporals no sentiren
 tã grã pea. oviuda maluada enemig
 a ol meu be james te hagũs yo co
 neguda car tu seras itada causa d'la
 mia mozt e destruccio. **E**o cãbret ol
Empador sentia be les paraules : e
 lamētaciōs q̄ feya tirāt e cara que be
 no les cōpzegues p que la porta d'la
 cãbra stana tãcada: e p cōplir lo ma

namēt de son senyor li dix : o senyor
 capita no sia d'lmayar: car no sta be
 en boca de caualler dolres del q̄ nre
 seyor fa car aq̄st tēps ne aportara al
 tre q̄ li aq̄st es o aduersitat ab sfoz e
 ajuda v:à se poza reparar : **E** no ia
 beu vos q̄ aps del aspre: e fret mati
 ve lo bell sol: e segōs y veigvos cer
 cau la mozt . la qual mes irat q̄ acō
 sellat demanau voluntariamēt e de a
 ço souvos principal ocalio. e **T**irāt
 detingues de les lamētaciōs: e dix q̄
 estu qui remey vols dar ama dolor
Respos laltre e dix yo so cãbret d'la
 magestat del seyor **E**mpador del
 qual so trames q̄ mana eus pga q̄
 placia pstatmēt anar aell. **T**irant o
 bri la porta dela cãbra: e ab los vils
 plozolos li dix : Amich de mō mal
 yot pch nō rigues cura e nolvulles
 manifestar anegu : e pozas dir ala
 magestat q̄ molt p̄st y sere. **E**o lo cã
 bret son toznar danat **L**epador ab
 gest: e trista cara li dix . **S**enyor lo
 vostre capita te p̄st tot lo mal que
 ses seguit. **E**ar los se^{rs} vils ho mani
 festen e yo quil he sentit greument
 lamētar: car cregue q̄ la sua cōgoxa
 era p la mala noua q̄ era venguda.
Tirant se vesti hun mato de drap
 gros negre ab les calces o aq̄lla ma
 tixa color portant vna spala en la
 ma. **E** tot sol etra p la porta del ort
 pujāt sē alt en la grã sala even q̄ totf
 los del palau feyē grã dol e d'lmēn
 rat plāt que no era negu que li po
 gues parlar: etra lo adolorit capita
 dins vna cãbra even la princessa gi
 tada p terra ab tots los metges qui
 entorn li stauē p toznar li la pōnda
 fãtat: **T**irāt si acostā e cō la ven en
 tal p̄st star lo coz no li pogũ cōpoz
 tar q̄ no digne: p que dexau mozt

aquesta senyora sens pietat: Car ses culpa scusar nos pot e te poca sperança de vida per que no te ni pot star en sobirana prosperitat. E aço nou oblige ques sequei qua. Ans continuent redre gran dubte dela sua vida. La qual poch deu sobrepuie als me⁹ dies. Ay trist ó mi la vida mia tindr p no res que tich vergonya ó dir lo que ala memoria le repreiera. Los metges nou entenien ans se pè sauen que per la mala noua ho dya. E Tirant pèsaue que tots plozassè per dolor dela princeissa son se girat al traues. e veu la Emperadriu que tots los vels se hauià rōpurs sobre lo cap: e dauant la cordonera dela gonella tota rompuda: e la camisa que totes les mamelles li parien ar tapant se los pits: e la cara donāt ó grans crits ella ab totes les donzel les dient ab alta veu. Zira nos couē dra atotes esser carnes ligades ab fortes cadenes: qui sera que de nosal tresvulla hauer merce: al altra part veu al Emperador star en terra ale gut com si fos vna statua de pedra que no feya desí negun mouiment. Car volia plozar. e no podia la sua gran desauentura: E tenia les letres en la ma: e ab signes crida a Tirāt e dona les hi. Com irāt les hague lestes: dix mes es lo mal que yo nō pèsaue. L auors se pres a confortar al Emperador: diet li senyor la magestat vostra no óu esser admirada com aquest care ses seguit coz sia sō propi costum dela guerra: cō vnes voltes es hom vètedor: e altres vègut: mort: o apzefonat aço son actes de guerra. E vostra magestat com acavaller de tals incontinentes cō aqueste nos óuria agreuiar sino pè

deu ab molta paciència car altra joz nada ab la ajuda de nostre senyor ni haura per aells: en aquest pūt la princeissa obri los vlls e cobra son natural: e prega a Tirant q vigues allí. Tirant prenēt licencia del Emperador com li son prop la princeissa lo feu seure prop della e ab piadosa veu li feu principi a hū tal parlar.

Capitol cclxxxix.

Recita la princeissa lo seu mal atirāt

Ultima speranza dela mia pensa: si les mies paraules ala tua aia / tenen força de mudar lo prepoit: que axi sia que tu ames la mia persona com de mostres que la tua vida e la mia de aquest mon lansaós no sien. Ans q no vinga lo dia que sien recobzats tants duchs comtes e marq̄sos qui son morts y en cruells pzefons detē guts. E certamēt no ha mya hora passada yo conegui la mia aia cerca ua ó fugit. E sens dubte crech fugida seria sino quē los braços daquell qui yo mes amaua se senti reposar. Estant en aquest parlament entra ren dos homens que venien fogits del cāp: e la princeissa no pogue mēl dir ni Tirant satisfer. E recitarē largament la lur destruccio: e del gran deute del duch de Macedonia e del duch de pera: e cō eren entre morts e pzefos cinch milia cauallers de sp̄ons daurats sens los altres de que no sen feya mencio. Acabant ó recitar la tan dolorosa noua se torna a refrescar lo dol: e planyer molt maior que no era stat. E lemperador

ab los sens vlla plens de doloroses
lagrimes e la lengua empedida de
gran dolor e ab veu rugallosa sen
principi a vna tal lamentacio

Capitol cclxxx.

Lamentacio que fa lo Emperador

Dolch me e no cert tāt
dela mort ala qual ne
gu no por relesir. E
molt mes es de dolre
la forma de aquella cō
leja e desauenturada ve: e sia fora
gitada de mi la vergonya puix ab
torbada cara mirant la terra fa a
mi anar entrels altres iperits dolo
ros. E capitans desauenturats en
strem me turmenten los vostres /
males: E mes me turmentarien si ãs
nous hagues ausats. Mas vosal
tres mes voluntaris que sauts ha
neu lexats los meus consells seguit
vostres volers donau ami tristavi
da e vosaltres ne passau la pena: la
fama que es venguda ha maculada
la pensa deles gentes en opinio cor
rōpada: la fortuna vos ha reseruat
la vida confortauvos en preso cru
el: e pensau de noueure james ami
qui so Emperador puix no haueu
coneguda la raho: temprau les vos
tres tristes congoxes e dolores: car p
força les haureu acōportar: e si no
mou la deguda pietat de vosaltres
mateixos mogaus la gran error q̃
haueu comesa e noua vergonya d̃
antiga culpa: car per dobla ocafio
meritament se dolē los altres cana
llers que en la culpa vostra no parti
cipen: e mes me dolch dela rompu

da se e dles mal seruades leys: Le
uant se lo Emperador de lla hō se
ya ab doloros cru destillāt dels se
vlls viues lagrimes posāt se les māl
al cap sen entra dins vna cambra.
Com la Princesa li veu fer gest d̃
tan doloros confort la sua anima
del seu asugit cors se volgue partir
e perdent lo recort torna en lo pri
mer punt. E lo mes sabut metge d̃
tots dix certamēt yo no stime vida
en aquesta senyora: com tres voltes
se sia ja smortida e ara noli puch tro
bar gens de pols yo crech que ella
deu hauer fet son dret cami. Tirāt
que hoy dir tals paraules al metge
Prestament se pres adir: O mort
cruel e desconexent com vens a vesti
tar los qui not desigen e fulga dels
quit volrien seguir. no fora millor e
mes justa cosa que fosses venguda
ami primer: ans que yo noveja mo
rir no dōzella mas dona per be q̃z
haja moit ofes desige de fer li ami
gable cōpanyia. E destrema dolor
que en aquell cars mostraua hauez
caygue en terra e dona tot lo cors
sobre la cama que hauia tengda rō
pada e torna las a rompre e afer se
mes mal q̃ tengut no hauia. la facha
li sorti per lo nas e per les orelles e
molt mes dela cama: e son gran ad
miracio legōs recitaren los metges
com en aquell cars de tot no mori
Prestament ho anaren adir al em
perador lo qual ab gran dolor dix
no es admiracio ninguna: car tota
la sua parentela negu no ha restat
que no sia mort o pres e aço es lo q̃
ami mes aconorta que per trante
sos parents e amichs de preso fara
de admirables canalleries: no po /
5.

que star lo adolorit. Emperador q̄
no ixques dela cambra e ana dūeri
Tirant e ven la filla mig morta e
dix deu nom ajut si se aqual mes p̄st
socorrega pero feu pendre ala filla
e feu la poiar en lo seu lit y a Tirat
en vna bella cambra. Delpullaren lo
prestament e curarē li la cama e lay
dregaren hun poch: e d̄ tot lo que
li feren no tingue sentiment negu.
Car. xxxvi. hores stigue sens algu re
cort cō ell hague recobrat son natu
ral demana quil haura portat all
E Ypolit li dix com seyor no sabeu
lo gran dan que atots nos haueu
donat. car dos dies ha que no sou
stat en vostre recort ni haueu pres
sustancia neguna de que la vostra p
sona ne pogues mes valer: per que
suplich que vullau pedre lo que los
metges manen que prengau: nom
plau pendre res que de salut sia dix
Tirant: car no delig sino la mort
y ab ella fer companyia. prestamēt
ho anarē a dir al Emperador. e la
princesa ho sabe que ja era be retor
nada: apres dix Tirant digau coz
sta la senyora Princesa. Respos
Ypolit seyor molt be es retornada
Aco crech be dix tirant q̄ son mal
no deu elier molt puix ha tēgut po
chs dies ha coles que ella be volia
mas ara pens que no se glorie jara
molt. ella no es la primera qui ago
ha fet ni sera la darrera yo be se que
ella no es dura com a ferre ni es de
pedra esculpida. feu la mia mort sei
infamia passar entre les gentes si en
aquella algū peccat se comet. encara
lo miserable sion en la fera rodavo
lant que no sent axi fera dolor que
ala mia se puga acōpar. E quant es

fastijos e de dol ple lo qui no pot
les lues dolors ab alta veu manies
tar: en ago entra lo Emperador e
apres totes les dames ab la Empe
radriu en seps e tots li demanauē cō
staua de son mal: e no volgue dōa
resposta anegu: nis volgue dexar d̄
son parlar: e tots stauen admirats
com no haura retudes les saluts al
Emperador ni angeunes d̄ les da
mes. Sino que perseverant en la
dolor feu principi a semblant lamen
tacio.

Capitol. cxxi.

Lamentacio que fa Tirant

Sobre tots los viuets
doloros e miserable e
com es poch spay lo
que amon voler con
trasta: e tāt major ma
desauetura aumenta: car no aumē
ten los meus mals ab sperança de
varis remeys: Puix los cruels fati
la mia destruccio han ordenat en
fer me veure lo major mal q̄ damor
se spera: e no meritauen los meus
actes lo premi que en tan penosos
mals ma vida hagū finir: e res tāt
nom dol com es que als Turchs
reste fals nom de vencedors yo no
ignore la destruccio que als grechs
se spera q̄ no sien punits p̄ los mals
que fets no han mas per lo mal q̄
mes amō interes toca: Car no pot
esser gran lo mal que voluntaria /
ment se pren. E es miserable cosa /
no saber morir: E feu se dar lo cru
cifixi dregāt ses paules de sanglots
e dolorosos sospirs acompanyads

Que gran treball portauen de acabar
 damet esser enteses dix. o senyor de
 ment e piados yo miserable pecca
 dor per la vostra inmensa bondat
 so reduyt a verdaõra noticia d' mos
 peccats e defalliments. E suplich a
 la sacratissima magestat vostra me
 vullau perdonar totes les ofenses
 que contra la diuina bondat vostra
 he comeses e comet cascun dia e de
 molts mals que he fets: o totes vos
 demane misericordia e perdo. Car
 per la vostra clemencia e pietat vol
 gus pèdre mort e passio per saluar
 los peccadors tals cõ yo: e crech q
 noy ha major peccador de mi. O
 deu eternal e alt pare poderos com
 faras la vltima sentencia ses senyor
 que yo sia hu dels elets benauentu
 rats e no dels maleyts. Apres ple
 ga les mans e ab gran humilitat a
 braca e adora la creu edix. O fill de
 deu Jesus omnipotent yo muyr p
 amor: e tu seyor per amor volguist
 morir p liberar lo humanal linatge
 e yo per amor. Tu passist tantes pe
 nes ço es agots nafres e turments
 E yo he passada dolor de vista de
 moro negre si no tu seyor quis pot
 acomparar ala mia dolor. Seyor
 la tua sacratissima mare e senyora
 nostra stant al peu dela creu passa
 dolor infinita. E yo stana ab vna
 corda en la ma ab dos spills quim
 representauen la major dolor que
 yo james senti: la qual seyor james
 senta negu crestia: e qui es quis pu
 ga acomparar ala dolor mia. Pla
 cia ala magestat tua senyor que no
 vuelles guardar als meus grans de
 faltes: Car ab la passio que tinch lo
 meu pobre entenimèt varieja. mas

placiat perdonar me los me^s grās
 peccats: axi senyor cõ pdonist al sāt
 ladze e ala gloriosa magdalena. Lo
 Empador ab totes les dames era
 en la càbra lo cardenal ab molts al
 tres ecclesiastichs. E tots stauē ad
 mirats deles piadoses paules q ho
 yen dir a Tirāt tenit lo en openio
 de bon crestia. E cõsellas del patri
 archa qui labfolgue de tots los pec
 cats a pena e acuipe. Tirāt se dreça
 hū poch en lo lit e dix seblants par
 aules. O piadosos hoynts scoltau
 lo q dire: transportau les vostres pē
 ses ab dolor e trist pēlament: mitau
 la tristor qui en aquest cara me coz
 bat sperant quant sera la fi de tā do
 loros pēcept. E pch vos parēts me^s
 queus conforten: Car yo stich en
 lo trespas dela mia dolorosa vida
 E gira los vlls deuers la Princes
 sa: E dix ab dolor me partelch de
 vos dexeus lo core: e lanima aden
 De pens q james no es stat cauall
 ler qui o tristor moris: e no es negu
 quis puga acõparar ala dolor mia
 lo Emperador ab tots los qui erē
 en la càbra plorauen e doliē se molt
 dela sua mort e no era negu qui de
 bō grat no ploras tant per lo mere
 cer seu quant per la molta fretura q
 faria a tots generalment: E gir a
 lo cap Tirāt deuers lo Empador
 mostrant dolres dell: e dix ab ca
 ra asable e piadosa ven: O senyor
 deu empara la mia anima p ço com
 anosaltes est tā piados: car lanima
 de aquest core ptir se vol: O dñe
 turat q la lū dels vlls me fall: fes se
 nyor p ta merce q yoveja la tua cla
 redat: car yo conech q la mia mort
 se aprosima qm haure aptir de vo
 S. II

saltres molt pſt e vofaltres me da
 ueu grā cōfort mas vna ſeyora me a
 dada grā dolor: e pēſamete no mē
 vaig d aqſt mō ab altra triftor. e no
 penieu que lo meu mal ſia mortal.
 Mas la pena q̄ paſſe me fa mortal
 eſſer: digau ſenyor **L**empador qui
 fara p̄ laltela vrā les fortes: e cruels
 bataues ara q̄ tots los bons caval
 lers ſō pſos: elovrē ſeruidor e q̄ meſ
 vos deſija ſeruir **L**irant ſia mort
 lo qual amaua meſ ala mageſtat /
 voſtra que a tots los princeps ol
 mon e nom dol ſino com no he po
 gut portar la conqueſta a ſi: deu li
 vulla per ſa merce pdonar q̄ en tal
 dolor me ha poſat: car no es en lo
 mō ſeblāt dolor cō es la mia: **S**e
 nyora **L**empadriu e ol mon la meſ
 aita en dignitat james pēſi en dñer
 uir vrā altela ās de tot mō cor: e vo
 luntat deſijaua augmentar leſtat: vrē
 e la corona ol **I**mp̄i grech ſi en reſ
 vos he fet deſalt vos demane mez
 ce e pdo: **E** a vos ſeyora **P**riceſſa q̄
 del mon ſou la tremūtana hō tots
 los mariners pnen govern tant cō
 la vida me hagues acōpanyat toſ
 temps fora ſtat en ajuda voſtra cō
 tra aquells q̄ ofenſa vos volguēſſe
 fer: mas ja no puch altra coſa fer ne
 dir ſi no dolrem del q̄ he viſt: mas
 qui pot dir que james tal dolor ha
 ja ſentida cō es la mia. **A**ps ſe gira
 atotes les dames e dix los. **S**eny
 ores pux fortuna no ha cōſentit q̄
 yo^o pogues moſtrar p̄ ſplēcia la bo
 na voluntat que^o tenia: p̄ que^o pch
 que vullan pgar abeu p̄ mi que ha
 ja merce: **A**ps batxa lo cap e torna
 aplanyer e alametar ſe: car la mort
 leſtaua ſpāt: dix aypolit fill meu vet
 aci la miſerable vida de aq̄eſt mō

en q̄ns aporta mira la mia cara ſi es
 tal cō ſolia. e **Y**polit e āta era la do
 lor e trifticia q̄ tenia q̄ noli pogue
 reſpondre. **E** **L**irāt li torna adix
 no plores car yo^o he recomanats al
 ſenyor **L**empador e ara de p̄lēt loy
 tornare adix ſeyor **L**empador ſi en
 algū tēps la mageſtat: vrā conegue
 en mi voluntat de ſeruir vos: ara vos
 ſuplich ab tota aq̄lla amor q̄ puch
 ni ſe: amos amichs pēts e ſeruidors
 en vrā custodia e proteccio los vul
 lau tenir: mas tāta era la ſtrema paſ
 ſio que lo benigne ſeyor tenia q̄ no
 li pogue dir ſino ſera a vrā voluntat
 cōplir: en aquell p̄nt a **L**irāt lo cap
 li ſallí del cori ab los vils cloſos que
 paria que dormís e moſtrauas que
 ſos priuat de la vida de aq̄eſt mō
 dix **Y**polit **A**y mort pa quinavda
 cum dexes trift e doloros ſens ven
 tura neguna: enuers **L**irāt ſeu vna
 gran lamētacio moſtrāt quel ama
 ua ſes ficcio neguna. **E** vēguerē allí
 tots los criats de **L**irāt que teniē
 ſtrema dolor p̄ la mort quil ſpaua
E bes moſtraua la ſua cara del tot
 cābiada e torna adix **Y**polit ſi aq̄ſt
 caualler mor tota la caualleria del
 mon ſera morta: **E** crida ab grans
 crits o mon ſeyor **L**irāt p̄ que no
 volem hoyr les paules de tots los
 vrēs ſeruidors q̄ ſon aci: **R**eſpos tī
 rāt qui es lo quīm crida yo ſo lo ol
 auenturat **Y**polit lo qual vos me
 donau congoxa: e ocaſio d̄ doloro
 ſa vida: car totes les dames me blaſ
 men p̄ les mies abūdāts lagrimes
E bien que benauēturat es aq̄ll qui
 innocent ſta en la ſollicita vida. **E** ſi
 vos en ſuma miſeria paſſar deſijau
 no cerquen la mort p̄co coz es vlti
 mū terribilium: **E** vr^o aci lo ſenyor

de agramit que demana: cō tirāt
los hoy obri los vils ab gran pena
e dix los p be siau vèguts cauallera
perverre los me⁹ darrers dies que
seran pochos: e com lo en recort ò la
mort: què tich apaxir delavra cōpa
nyia e que nous he poguts pmiar
al plaer meu me es doble pena: po
partiu vos tots los me⁹ bès haguts
e per haue: e ab gran fatiga trague
la ma e donala atots los parèts e
seruidors: e ab la veu folca se ps a
dir altra volta besant abraçant
lo crucifixi. Senyor ver deu omni
potent infinides gracies fas ala tua
sacratissima magestat com me òrdes
morir en los braços de mos pèrs
e amichs: e dauant la magestat del
senyor Emperador e dela senyora
Emperadriu e de sa filla: e perço se
nyor com yo so gran peccador en a
quest mō perço vos clam merce qz
vullau perdonar tots los meus pec
cats e defalliments e què lanieu de
quest enganador mon heus placia
en les vostres precioses mans rebre
lo meu sperit. e per la vostra sacratif
sima misericordia e pietat vullau pè
dre vèjança dela mia carn hoy qui
es lo darrer dia dela mia corporal
vida per que lo meu cors sia turmè
tat e la mia anima sia collocada en
tre los vostres gloriosos sants en
la gloria de paradís. Aps de aço
citas deues los seus: e dix hō es la
flor del nostre parentat dela casa de
bretanya e de rosalada de volal
tres me ptesch: car la negra mort
tant me atribula car ja no puch al
lar lo cap e ja laltre mō me fa reқта
cone que faga aquell doloros camí
Dia febus Duch de macedonia

Dezcomte de branxes de volal
tres me partesch eprech doloros
comiat stau en preso en poder de in
fela per amor de mi. Car si yo no
fos no foreu volaltres vèguts en aq
ta terra e qui sera aquell qui⁹ puga
traure de preso: los me⁹ tristes fets e
la desauentura mia no hā volgut si
no lunyar me de volaltres. Dia
febus coz sabras la mia trista mort
e com muyr per aqueila qui de mi
ha haguda merce ab engan e gran
mal dar: ara puch dir que lo orfe tāt
me lopta la mort dolorosa. a tots
vos coman lo meu parètat: e volal
tres que aci sou restau en cābi meu
ab la magestat del senyor Empera
dor: car la sua benignitat atots vos
haura: per recomanats: pch vos lo
meu cors sia embalsemat e fet por
tar en bretanya als bons cauallers
lo bacinet e la spasa e la camisa dela
sobreueta q en les batalles e en esta
terra he portat en la iglesia major
damunt la mia leputura sia polat
hō stan los.iiii. scuts què batalla vè
ci cors per cors dins en lisa ço es a
saber lo Rey dapolonia: e lo Rey
de frisa: lo duchs de borgunya: e lo
duchs de hanera: si fer se pot lo meu
cors al ania de mon pare ni ala be
ata ò ma mare noli sia mostrat ans
los sia defes de veurel: e sobre lo /
meu vas seran pintats caps de mo
ros negres ab lletres scrites entorn
del meu sepulcre. Causa odiosa per
que morí Tirant lo blanch: apres
prega atots que no li diguessen res
Los metges no lipodien fer ni dar
remey negu tanta era la dolor que
soportaua: e lo vell Emperador ab
tots los qui allí eren nos delitau en
5 iii.

sino en plorar e planyer batèt se los
vlla e la cara no tenint gana de mē
jar ni de reposar. Ans pensauē tots
eissē tots lo jou de captiuitat : e tota
la lur sperança stava en nostre seny
or deu y en Tirant. Com lo veyē
stat en tal punt tots tenien lasperan
ça perduda: e donant loch e ipay a
lur dolor tots ixqueren dela càbra
Los metges ordenaren li moltes
coses mas valtenli molt poch venit
vna vella jubia ala fama òl seu mal
presentas dauant lo Emperador e
ab gran audacia li feu presēt de sez
blants pazaules.

Capitol.cccxi

Lo consell que donavna Jubia
al Emperador p restaurar la vida
a Tirant

a amor natural q tich
ala magestat vostra
senyor Emperador:
me ha fet venir dauant
la presència vostra ha
uent compassio ò vostra altesa que
en los vostres darrers dies benauē
turats no hajau eissē despossehit de
la vrā imperial senyoria. E com sia
certa que tota la vrā sperança de sa
lut sta en la vida de aquest singular
caualler Tirant lo blanch lo qual
perilla molt la sua vida. E coz diga
Aristotil que lo temeros ab la tris
tor se desespa e tem les coses en que
no ha perill. e lanimos no obra en
les batalles sino per virtut: e delibe
ra ans de morir que sostenir vergo
nya ò aco practicar se pot ab los met
ges e gent entesa: de Hector lo tro
ya qui en semblant cans deya. que
dtra palomides capta dele greche

de mi: que dtra agamenon e que dī
ra diomedes: evenint al que vull dir
la magestat vostra raven a Tirant ca
pita vostre esser posat en passamēt
e tots los metges lo han ja desem
parat yo tota iola lo vull emparar
ab condicio tal que si mor q tolgūs
ami la vida e aqualseuulla pēa cruel
me obligare yo conech que aquest
caualler te lanimo molt iforçat e p
la grā valentia q te iforçara lanimo
e ieuar seha e faça la magestat vos
tra lenyor en la forma que yo dire
feu ajustar molta gēt darmes e do
nen grans crits e entren dis la su a
cambra molta gent sent remor de
spales e de lances e panesos donāt
grans coips de les spales en los pa
uesos. Com le despertara euentā tā
ta gent armada e los crits que serā
majors. E demanara q es aco porā
li dir que los Turchs iō ala porta
dela Ciutat: tot aquell pensamēt q te
li fugira. E ab la virtut q ab si porta
per la vergonya de aquest mon ell
se leuara: lo Emperador trames p
los metges e per gent entesa: e reci
tals tot loq la jubia li haūa cōsellat
e tots foren deparer que seria bē fet
los crits e la remor son tan grā en
la Ciutat que ans que en la càbra
entra sien Tirant ho hoy. E la vel
la Jubia qui al cap del lit li stava li
dix: Leua senyor capita e not faça
temor la mort vet los te⁹ enemichs
turchs qui son prop del portal dela
Ciutat e venen per pendre venjan
ça de tu: Com Tirant hoy açi par
lar ala vella dix li. E fas me tu cert
que los Turchs se son tan prop ò
mi acostats. Si leuar te plau dix la
Jubia mes prop son de tu que not

pèses: Leuat e posat en vista en vna finestra e veuras quant de dan testa aparellat decontinent Tirant de mana la sua roba e fense ab moltes tonalloses ligar la cama e armas lo milt q pogue e puja acavall e molt ab ell. e ab ra grà voler anaua q qua si tot lo mal li passa e troba molt / grà remey. E lo Empador ab los metges que alli eren digueren li cōstana flach que prengues hū poch drestauradi e apres hū poch de sol sit. E que ab allo poria milt entrar en batalla. E feu tot lo que los metges li consellaren: apres conegue e sabe que tot lo que fet haue se era fet per causa del seu mal. dix Tirat loat sia lo poder de deu que dona me ha liberat de mort puix dona me ha via mort. E bon cōsell es stat lo que han dat al Empador e als metges e ans que Tirant se leuas la Princesa staua agenollada dauāt vna ymatge que tenia en lo seu retret qui era dela sacratissima mare de deu seÿora nostra qui ignoraua lo que hauien ginyat a tirant: e feu feruent oracio e besant la terra de ya semblants paraules. O mare piadosa Regina ois angels e misericordiosa Emperadora dels cristians hoyu me e prengaus pietat de mi que totes les mies sperances son ja perdudes. E demane la mort puix altre remey no tinch. E si lo meu se nyot mor aquell que yo ame mes que ala mia vida vull que tot hoç sapia que la hora que yo sere certa dela mort del meu sposat Tirant en aquella mateixa hora me dare la mort. E pres hū ganivet e amagal entre les faltes sperant quant li

vendria tal noua dient entre si mes val que yo execute la mia perlo / na trista Ans que de moros sia del onrada yo recorrech atu humil e / piadosa dels peccadors aduocada que no permetes que yo perda lo cors e lanima: com ypolit veu que Tirant se era ja vestit e demanaua les armes ab cuytats passos ana a la cambra dela Princesa e dix li semblants paraules. ma senyo ra yous suplich que tota dolor e congora q tigua sia de vostra alteia apartada E tota vostres mals peniamentes sien reduyts en lubizana leticia: car tal noua vos porte que millor dir no laus poria. La Princesa per sobre abundant alegria se para tal q asseguda en terra ligue per bō spay que no pogue parlar. Passat aquil moment la Princesa dix. Es vera axi bona noua com me dius: car ol planyer me manca la lum dels vlls: Ypolit ab paraules dignes de se la feu certa de tot lo fet com passaua En aquell cars la Princesa tāt fō lo plaer que pres que besa a Ypolit en lo front. E de sobres de conteta ciodels seus vlls corregerē viues lagrimes. e ypolit li dix. Senyora negu no du plorar sino los peccats e defalts e deu perdre treballs e oblidar aquells. E per la gran remoz que en aquell cars la gent feya ypolit sen parti e la Princesa sen ana a la cambra de la mare: E veren tornar al Empador ab Tirant: e totes les dames se posarē per les finestres que nols eza presēt sino lo mal de Tirant que del altre no tenien cura. Com Tirant son en dret o la finestra dela Princesa alça lo cap

ab lo bacinet e posas les dues màs
dauant la cara. E la Emperadriu
demana ala filla per que hauria fet
Lirant tal cars de polar se les màs
danat la cara que aço nos fa sino p
descontetacio de amor: e la Prin
cessa illepos que tal cosa no iabia
Com foren passats ellent ala porta
del palau L'emperador descaualca
e Lirant pres lon comiat dell per
anar ala posada lo Emperador /
feu son poder que Lirant descaual
cas que alli seria molt ben seruit de
tot lo que mester hagues: e Lirant
feu son sforç de anar sen: la princesa
psumi de aquesta anada que podia
esser la causa que Lirant no hauria
volgut arurar en lo palau p molts
prechs que lo Emperador li hagüs
fets ço que ell en altre temps molt
desijaua. Aixi mateix pensa per quel
hauria mes les màs dauant la cara
Com Lirant fon en la posada p
tament se mes en la cambra e feuie
venir lo seyor dagramunt e ypolit
e pregals molt afectuosamēt que x
galeres qy hauria q les fessē armar
e posar en orde de les coses necessa
ries. E ells digueren que erē cōrēts
partiren se de Lirant e feren les ga
leres molt be proueyr. Com Lirant
se fon dinat posa en orde tot lo que
mester hauria pera la partida. E or
dena que tota la sua gent anassen p
terza fins al castell demaluech: y ell
iria per mar que allis trobariē: com
fon en la hora baixa que los met
ges sen foren partits. E per relacio
della lo Emperador fon auisat coz
Lirant stana be. Com fon quasi la

oracio la Princessa congoyana de
mort per veure a Lirant e prega
a Blaerdemanda: E ala donzel
la de mon blanch: que anassen ala
posada de Lirant: e quel posassen
en noues es volguessen alegurar /
del dubte en que ella stana posada
E li diguessen que ella iuplicaria al
Emperador son pare quel analiē a
velitar com ella fos posada en grā
congoya dela absencia dela lla uis
ta. E anant les donzelles per cōplir
lur embaxada hun patge de Lirant
les veu venir: E ab cuyrats passos
ab gran alegria entra dins la cam
bra e dix mon lenyor alegres vā
senyoria com vos ve embaxada de
part dela senyora princesa de dues
galants dames. ves prestamēt dix
Lirant posat ala porta e diras que
stich be. Mas la son me te ran apo
derat que stich ara en lo plasēt dor
mir. Lo patge feu son manament e
feu la scusacio. car Lirant no le vol
gue veure. E tornades les dōzelles
al palau ab la Resposta la princesa
feu tāt que lo Emperador e la ma
re anaren ala posada de Lirant. E
ell sabent que lo Emperador venia
auisat ados patges de tot lo que dir
tenien ne afer. Lo Emperador fon
ala porta per entrar en la cābra dix
lo mes auisat dels patges. La ma
gestat vostra senyor pot ben scular
en aquesta hora o no en la cambra
entrar: per lo dubtos mal en que lo
vostre capita sta. Com tante dies /
ha quel seu sperit no ha Resposta
ara sta en consolacio gran per reco
brar lo q aqsta dies ha fallit: e lo de

lit seu en aquest cars es tan grā que recobra natura lo que ha desmenuyt. E de suoz quasi cubert esta: bo seria hun metge sens despertar hi degues entrar. Tirant prestament se posa en lo lit ab hū drap banyat ruas la cara: e feu demostracio q̄ doz mia. Com lo metge entra: e torna a la porta al Emperador: dix li senyor molt gran peccat seria: que en seblāt cars lo despertassem vostra alteza se poza tornar fins alēdema. E dema ti la sua scusad avista fer se poza: La princessa no podia pendre ab prou paciencia que no ves a Tirant: poron li forçat de tornar sen a b Lemperador. E dō Tirant sabe que tots sen erē anats: leuas p̄stament: e feu trossar tota la sua roba: e sen la posar dins la Galera. Com son hora de miya nit secretament se recolli. E volguera partir en aq̄lla hora sino p̄sguart que la Galera no tenia sō complimēt. Elengut lo dia: e lo sol exit Lemperador sabe coz les trompetes de les Galeres tocauen a recollir. Tirant trames lo senyor dagramunt al Emperador per embaixador. E com li son present presenta li la seguent embaixada.

Capitol cclxxxiii.

Loz Tirant trames Alempador lo senyor dagramunt per notificar li la sua partida.

De cassos sinistres d' fortuna fan varietat la pensa humana de aquells qui sefforcen acōplir los actes virtuosos qui son conformes allur cō

dicio jgnorāt los fdeuēdozs mala qui son causa de jmpedir los bons preposits: e serueys que lo vrē capitā ha acostumat fer ala magestat vostra. Car les coses noues solen mes plaure: e ab mes sfozq̄ executar que les molt vistes. E lo que hom no te: se sol ab maior afeccio desijar que lo que hom poseheix. E negūa cosa no es tan delitosa: que p̄ lonch vs no torne enuiosa. E venint al q̄ vull dir: ab licencia dela magestat vostra lo vostre capita ses recullit en les Galeres. E ha ordenat per sguart dela cama de anar fins al port de transimeno. E ab barca puiaa fins al castell de maluehi. E la gent darmes p̄ terra fins en aquell loch mateix. E significa a vostra alteza p̄ mi la sua p̄ōpta deliberacio e partida. Respos Lepador ab paraules d' seblant stil. Caualler molt stich acōsolat dela bona noua que portau. car yo regracie molt ala diuina bōdat cō ha donat sfozq̄ de salut al nostre capita: p̄ que puga partir que es la cosa q̄ mes d'sije en aq̄st mō. Aps saluacio alaia. Car la spāga que tinch en la sua gran virtut d' Caualleria me fa oblidar tots los passats mals. E per ço cō pens que sera repos d' la mia senectut vull pēdre a Tirant en compte de fill. pregau lo de part mia que axi coz fins aci ha bē: obrat ho p̄seuere de aci a nāt molt milloz. Car lo p̄mi de tan grā seruey sera tal q̄ ell e tots sos parets alegrar sen poza. Lo senyor dagramūt bēsa li la ma e ps sō comiat. Aps ana ala cābza d' la Empadriu e ps sō comiat e dela princessa p̄ lo seblant. Com la Empadriu veu que

ypolit sen deusà partir: e la pricessa
 Tirant: feyen molt grans lameta
 cions: e cascuna plozava es dolia d
 los mals. En special la pricessa que
 aris partis Tirant della sens dir li
 res. Luytadament anaren ala cam
 bra d'l Emperadoz per veure si era
 ver la lur partida. L'empadoz los
 ho recita tot. La pricessa apodera
 que L'emperadoz anas ala mar p
 que ella hi pogues anar. E la Em
 peradriu que no li tarda. E p quāt
 L'emperadoz aplega primer ala mar
 que no elles. Dolas dins vna gran
 barca: e etra en la Galera. E prega
 molt a Tirant: que tot limperi tin
 gues per recomanar. E Tirant li
 dix paraules molt afables sent li o
 ferta largamēt de tot lo quel prega
 ua: E encara mes lo aconsola p tal
 forma q'l Emperadoz ne resta molt
 content. E tots los mariners dona
 ren de consell al Emperadoz que
 prestament ixques en terra per cau
 sa de hun negre nuuol qui ab grās
 trons e lamps venia acompanyat
 L'emperadoz sō tornat a terra. La
 pricessa ocupada de molts pensa
 ments: dolent se molt com no era
 stada allí com son pare entra en la
 Galera per que ella y fos entrada
 e hagues pogut veure: e parlar ab
 Tirant. La mar era ja tan brava q
 no cōsentia que dones y deguessen
 entrar. E son pare tan poch no loy
 haguera cōsentit. La pricessa qui
 no ven altre remey: los se⁹ vlls des
 tillant viues lagremes ab infinite
 sospirs adolorits: Prega a plaer de
 manida que entras en la Galera: e
 que sables la causa. o causes p q tirāt
 axi cautelosamēt se era recollit sens

dir li res. E les mans al passar per
 que les se hauria posades dauant la
 cara. E mes auāt p que no volgue
 aturar en lo palau lo que altres ve
 gades tant hauria desijat. E plaer de
 manida per que era donzella molt
 entesa: e d bō sentimēt hague molt
 be compresa tota la intencio de la se
 nyora. E posas en vna barca ab Y
 polit: y altres qui la companyauen.
 Ho comporta esser dita la dislinu
 lada dolor que la Emperadriu ps
 com veu que Ypolit puiaua en la /
 Galera. Loz son dins Tirant no
 feu gens de cara ala donzella. pero
 ella ielforza que Tirant la hoys.
 E no tarda de fer li present de lem
 blant embaxada.

Capitol ccxciii.

La embaxada que Plaerdemant
 da splica a Tirant.

Aix lo venguda p finte
 los darrers dies dela
 mia tristavida. D dig
 ne de grā laboz: en lo
 qual natura no ha fal
 lit. Ja per la desconexença dela sen
 yoria vostra nous puch oblidar. E
 yo no so merexedora de tan dura
 punicio acōseguir: conexent lo vze
 grā renom d vza virtuosa fama pu
 blica p tot lo mō. no sene grā causa
 es causada en mi dolorosa passio e
 sō posats en mi dolorosos treballs
 los quals per plaure a altri d'splaen
 ami: Mas fortuna qui tots temps
 es enuiosa: e enuetiosa de axi lonch
 delit: e plaer: En lo qual en lo prin
 cipi de vostres amors hania troba
 da forma D'on cubetra. E coui /

nent avostres desigs complir. **A**la
 fi la lua amor desordenada: en trist
 e doloros plant les cōuertida. **E**ira
 detrem star les costumes ó gran la
 hoz: e les singulars virtuts qui en
 vos habiten. **E**les quals hauriè toz
 ga de pendre calsun altre sperir. **N**e
 pot eiser maleyda aquella donzella
 qui ha pudes les sues paraules: q
 no li han respòst ala lua justa inten
 cio: omplit ami ó isamia miserable
E molt cruel caualler entre molts
 nobles valeros: qui ha regitrats axi
 los teus penfaments. **N**on son ara
 los prechs: los quals moltes vega
 des ami per restauracio dela vida
 vostra: planyent e sospirant oferieu
 que la vostra vida: e mort staua en
 les mies mans. **N**on son ara los pia
 dosos viles ab los quals tota volta
 mostrauen esser vists ab lagrenies
 hon es la amor que enuers mi mo
 strauen passant delitoses paraules.
E los greus treballs e cōgoxes: y o
 he preios per meus propis: en delit
 e seruey de vostra merce. **P**artir se
 de tan virtuosa senyora la mes alta
 en dignitat: e virtuts que en tot lo
 mon sia: sens dir li adieu si au. **L**a
 lanch de caym no comes tan gran
 desconxèga enuers son germa abel
Loz vos hauen fet enuers vostra
 sposada. **S**i vida dolorosa: o mort
 li volren dar no ixcau en terra: ni la
 veiau. **S**i restaurar la volren de a
 margola vida dau li vna poqua de
 vista de vostra senyoria. **E** dit aço
 no podent retenir les sues piadoses
 lagrimes tancas dauall lo seu man
 tell ab gemechs: e sospirs molt do
 lorosos. **E** no dix mes. **P**ero **T**i
 rant volgue satisfer en lo que plaer

demanda li hanta referit. **E** ab ba
 raven per que de negu no fos hoyt
 seu principi a hū tal parlar.

Capitol cxcv.

**La resposta que fa Tirant a Pla
 erdemanda.**

En trobare yo mede
 cina per foragitar la
 mia cruelle iestimable
 dolor. **E** qui sera açll
 qui consozt puixa do
 nar ala gran tristia mia. **L**ar sino
 sol la mort es aqueila qui dona re
 mey atots los mals. **L**ar perdent
 la vida pòzelo penfament del negre
 ortola. **E** maior dolor es la mia q
 no son la magnificencia de **P**irro
 ne la descontentacio de **M**edea ne
 la potencia de **D**ari: ne la desauen
 tura de **E**driana: ne la crueldat de
Isigurta: ne la infamia de **L**anatre
 ne la tirania de **E**ionis. **M**oltes al
 tres dolors semblants ala mia óxa
 re ó recitar: per que yoveig que los
 antichs dans cercant sin trobare q
 sien als meus semblants. **P**er ço /
 com hauen companyia me dolga
 menys per què facen misera sepultu
 ra: yo tinch compassiō de quim do
 na gran dolor. **E** no gosc manifestar
 lo qnem fa dolre. **L**a qual cosa
 si fos de dir: no tinch dubte: que a
 xi coz als altres atribulats quis do
 len atenyen algū remey. **E** benauē
 turada pietat es aquesta. o dōzella
 de generacio ingrata consentidora
 de mos mals. **N**ons cone anosal
 tres strangers siar de negu **L**om
 totes les coses nos ixquen **L**on /

traries. Per ço se continuè les mies
congores: no obstant la spança del
l'euendot viatge. Encara que sia
amí molt fatigos. E mpo no òlmi
nubint en ainoz. La vera spàça mia
clara es: e la sua mes scura quela nit.
La sua bellea: e auisament passa to
tes les altres ól mō ab singularitat
tā strema q seria foll: qui en la prese
cia alguna altra loas de eiler de tā
ta stima. E fengia la bella senyora
tanta cōtentacio ò mos passats ser
ueys: e pñents cercant paraules qui
atanta pena eren cōformes. Puy
es impossible canla ò tā grā tristoz
rahonar se puga. Ala si los meus
adolorzits vils merexqueren ventu
la tan stimada senyora. La qual de
mi en aquell cas poch pensament
tenia. Ab lo Laueta negre ortola
Primerament viu hū desonest be
lar lo qual los meus vils: e los senti
ments ofene: e maior mēt apzes en
trant en vna cambra ab geit: e pa
raules de infinita amor abraçats
mostrauen hauer aconseguit tot a
quell plaer: e ólit que entre enamo
zats se acostuma. E extint pla porta
la viuda repolada ab hun vel de se
da en la ma agenollant se ala seus
peus dauall les lues salds be amūt
loy posa. Los dolorosos pñamēts
e tristes sospites que ala mia dolo
zosa anima combatien per hauer
vist coz aquell tan indignament la
hanta tractada. No se la mia ma
per que en aquell cas se detingue
de fer homey: no vull dir en qui /.
Mas la desaventurada paret mo
tolguem: mes amiga d'altri que no ò
mi. Los arbres qui de prop li stanē
tots mudaren de color: per la abo

minacio de tan leig cas. E lanoz
diguí ab irada veu pert de mi laipe
ràça plaer demanida: que si yot ha
gues vista com sin ala donzella de
mōblanch: e la viuda repolada: yot
haguera presa per los cabells: e en
aquesta mar sagrada te donara de
bon grat sepultura adolorida. Mas
per ço com no venguist dauant la
mia vista te pñch: q prestamēt te vul
les partir dauant los me vils. Car
be pens que tan be deus eiler consē
ta en la maldat de ta senyora. Mas
apzes lo cas james traure ni apar
tar pogui del meu aio la miserable
gelosia: qui en mi haura presa posa
da del negre ortola: que coz aforçat
no pogui reiestir que laipala per lo
coll no li passas. E pñessa enemi
ga de honestat: q que temt es altre
remey que mori ara dolor. Tu de
sigel saber mon mal lo qual no con
sent per eiler tal que sia parlat: per q
layre sentrēyoza de sentir so de tals
paraules. E les tues orelles hauriē
ferea de hoyr lo desorde de tanta a
mor sense cōparacio q al negre has
mostrada p quet seria milloz mori
p reuure de honesta fama: que no
viuint morir en eterna infamia. O
cruel seguretat que tu ami fist: p tol
rem lo pill en lo qual sola ma vida
era segura: lantant me dauant los
te pe te digui la causa p hon ma
vida tenia auorrida. E yot guarda
ua la casta corona. Delit es alí atri
bulats si lur dolor aperiona sel rect
tar poden. pero vos donzella desē
perau del meu socors p la mia plo
na eēr absēta car pdonar es lo meu
propí ofici ò aqlla isagōia ò la mort
la qual egualmēt accepta qualseuol

que aella recorre. **E**xi en tal temps
ma dolor tāt aumētana: que quasi
foza de seny entri en la mia cambra
fengint: que terrible son fatigana la
mia penia: per quē dexassen i tar sol
E ar tota companyia me foza enu
jossa: pui: no podia attenyer lo que
tant desitaua. **E** lançāt lo meu cors
per fexuga carrega de deleguals pē
iamēts e enuigs lobze lo meu lit no
sabia qual part milloz que mort ele
gis. **M**as pensí lexar me de viure fe
ya ma culpa paleia per aconseguir
ne perpetua infamia. **E** per ço pch
adū: pui: la pñcella aquella nit quē
tingue ligat en mig dels le⁹ braços
agran culpa sua: e poch delit meu:
volgue fer scusacio ab paraules de
pietat: e ab lagreimes als vils: p ço
que no conegues la sua gran culpa
e maior defalt. **E** per ço delig en a
questa mar salada yo pogues fer /
ma propia habitacio. e lo meu cor
no soterrat anas sobre les ones: e q
arribas hon la senyora pñcella ha
bita per ço que ab les sues delicadōs
mans me vestis la mortalla: calla e
no volgue mes dir. **C**om plaerde
mauida conegue lo mal de **E**lrāt
quín era. **E** veu que lo negre ortola
era stat mort: e no podiē saber quin
hauia fet: sino ara per relacio lna:
estigue molt alterada: pero sforça la
nimo p exir be dela sua embarada
E ab gest de alegria: e cara rient se
pres adir present **Y**polit paraules
de semblant stil.

Capitol ccxvi.

Replica que fa **P**laerdemauida a
Elrāt.

Es paraules dissimu
lades que lo vostre gi
nyos peniament ha
manifestadōs: son amē
de gran admiracio: q

per vos sia stat presumit que ab sen
yal de verdadera amistat ab para
les iniurioles procehint de strema
malicia: volrēu portar ama sēyora
a infamia de perpetual desonestat.
E no penseu: que ab lo vostre mal
saber me poguessen jnduyr al que
volrēu que yo loas les vostres re
prouadōs paraules: e mala intencio
E ar tant vos apzofitaria com fer
hun clot en la rena: e ab hun anap
foradat buydar tota laygua dela /
mar. **E** vos quins feu amar: e dela
mar deuen pēdre aço per somni. **E**
tot lo q dit haueu es foza dela mia
memoria. **E** si tal cars presumiu de
ma senyora: ni ó mi: anau per adēl
conexent caualler: que en tan gran
perill haian posada la vostra perso
na. **E** posat cars queu haiauvist: es
stada cosa que ses fet per joch: e bur
les per dar consolacio: e alegria ala
senyora pñcella. **L**a viuda reposa
da hague dels entramesos dela fe
sta de corpus crist. **E** yom vesti en
forma del nostre ortola. **E** recita li
tot quant desius es stat dit. **E**lrāt
son molt admirat de tal raho: e dix
que tal cosa no podia creure: **S**i
donchs de sos vils no vey a lo con
trari. **L**a donzella ab grans rialles
li dix: **S**eyor yo dellibere de restar
aci: e vata ypolit ala mia cābza: e da
uall lo lit trobara tote los vestimēts
del negre ortola. e si no dich veritat
q ó cap me lāseu en mar **E**lrāt son

contente mana aypolit que pngues
les dia: e prestamet hi anas. E p ço
cõ feya grã maroz: que toznas psta
mêt. E ypolit feu lo manament de
Tirãt. Com son tornar ab la roba
d'l negre oxtola la mar staua tã bra
ua: q james ypolit no pogue puïar
en la Galera: ni plaerdemanda po
gue exir en terra: dela Galera lança
ren vna corda ala barca: e ligaren li
la roba del negre oxtola en tal for
ma que la puïarè en la Galera. E o
Tirant veu la cara: e la roba cone
gue la grã maldat dela viuda repo
lada. E en pñencia de tots iura allí q
si en aqueli cars pogues exir en ter
ra: que en presència del Empadoz
la faria cremar. Dab les sues pro
pies mans faria della: lo que hauia
fet del negre. Apres Tirant prega
molt aplaerdemanda q li volgues
pdonar dls mals penſaments que
hauia tenguts dela pñessia ni della
E cõ fos ab la altesa que li volgues
recaptar perdo. E plaerdemanda
molt graciosament loy atorga. E a
p restaren los dos ab molt bona a
mor: e voluntat. Apoch instant la
mar se enbrau tan fort: que tots a
quells qui veyen la barca hon ypo
lit anaua tots reclamauen adeu de
bon cor: q no pissen en la cruel mar
E com õu volgue toznaren aterra
toti báyats: e la barca misa daygua
La plua: e lo vent era tan fort: e la
mar tan alta: que les gumenes dles
Galeres se romperen: e p força ha
gueren de aqui de partir: dues Ga
leres donaren en aquella hora atra
ues: les pñones se saluaren: mas les
fustes se pderen. Les tres Galeres
cõ afozats entrarè dins la grã mar

ab la maior fortuna del mō rompe
ren los arbres: e les veles: e tot ne
ana dins mar. La vna Galera tro
bas asobre vè: e deu volgue q pres
en vna jlla petita: e allís restaura. la
Galera de Tirãt: e laltra erè asota
vent: no pogueren pendre en la jlla
ans romperen los timons de caſca
e la Galera de Tirant se descosi. E
laltra galera qui prop li venia tota
se oba: e entra sen la gent: ye lla en
laygua d' dolor tots le negaren que
negu scapar no pogue. La Galera
de Tirant feu la via de barbaria: e
tots los mariners perderen lo rēto
d'l marinatge que no sabien en qui
nes mars eren: e tots plozan e feyē
lo maior dol del mō agenollats cā
tauen la salue regina. Apres se con
feſsaren los huns ab los altres e de
manarè se perdo. Plaerdemanda
staua gitada en hun lit mes morta
que viua. E Tirant aconoztant la
lo mila que podia. Com Tirant
veu que lo joch se strenyia dolent se
de los mals feu deuotamet principi
a semblant lamentacio.

Capitol cxcvii:

Lamentacio que fa Tirant corxēt
en la mar fortuna.

Quanyoz ver deu om
nipotēt: e misericordi
os: e quina es stada la
mia trista sort: e grã d'
saventura que en tan
gran treball: e cruel infortuni ven
gut sia. O miserable de mi. E com
ha permes la tua diuina bondat /

que yo haia amorir en la cruel mar
em haia acombatre ab los peixos:
no so pogut morir en les forta ba
talles dels turcs. E ara morre se
poder fer resistencia alguna: p que
no mori en la fort batalla del seyor
de les viles ermes: puix ab tanta pe
na haia finir la mia trista vida. Lo
ada sia la magestat diuia aqui plau
que per los meus grans peccats yo
reba tal puicio segons los mals me
meriten. O trist de mi que noz dol
la mia cruel mort. Mas dol me /
aquesta donzella que haia esser pu
nida per los meus defalts: o per mi
restara en tribulacio: e fora de tota
esperanca. O Tirant be es aquest
dia trist: e desauenturat per atun que
not val forza ni ardimet. Car tu be
pensaues: q caualler qui en tot lo mo
fos not pogues vengre: ni subiugar
E ara est ates als termes de la mort
e no sabs quit mata: ni p quina cau
sa. O senyora pcesia qui sou fenix
del mo: aden fos placent vos fossen
aci preser: per que vessen los darreris
dies dela mia trista vida: per queus
pogues demanar perdo: de tantes
offenses queus he fetes: per be que
no lia de mon propi costum. Mas
per relacio de falsa gent. O viuda
ficta: e repzonada ja fos placent ala
diuina prouidencia que donas tat
temps de vida sol per quet pogues p
miar deles nefandissimes maldats
q tu ab ta poca temoz de deu: e ver
goya del mo has comeses. Car p
tos peccats muyt yo: E tots los al
tres: e seras itada causa: e destructio
dela coroa del impi grech. O seyor
Empadoz ple de molta benignitat
co vos dolrien de mi co muyt en ta

gra d'sanctura. o cauallers del meu
parentat: e co sera p'st partida la nra
companyia. E qui sera aquell qui pu
ga ajudar ne traure de preso. O ex
cellentissima princeia: e spola mia:
vos ereu lo meu confort: e restaura
cio d'la vida mia: yo suplico al seyor
de tot lo mo que vulla liberar del
poder de vres enemichs: e aumete
la honoz: y lestat. E queus trameta
hu altre Tirant: qui tinga tata vo
luntat de servir vos. No pogue com
portar plaerdemanda q ab sforza
da veu no fes principi atal parlar re
pnet lo co se lamentaua de fortuna.

Capitol ccxcviii.

Replica q fa plaerdemanda al tirant

Nous ne pren coz fa al
lauradoz co voi segar
lo blat: que sega la epi
ga buyda. E nous de
ueu clamar de fortuna
mas de vos mateix. Car nous ha
forzat fortuna de amar ne de auozrir
Car no es ofici seu: ne te seyorzia ne
guna en coles que stan en libertat
del franch arbitre. E oleu saber qus
ha forzat: lo vostre poch saber: qui
ha dexada la raho: p seguir lo dloz
denat voler. Ik iqueies potencies: e
dignitats: e semblants coles dona
la fortuna. Mas eleccio de amar. o
de auozrir: obzar be: o mal: voler: o
no voler: en lo franch arbitre sta: e
cascu ne pot vsar ala voluntat. No
tarda Tirant en fer principi asem
blant parlar.

Capitol ccxcix

Replica Tirant ales rahons de
Plaerdemanda.

**Com la galera de Tirant se perde
en la costa de barberia.**

S de mos males yo so-
litat occasio: nom dol-
gès la mia mort: pui-
yo la me procurada / .
Mas dol me la tua: q̃
per causa mia hages aperdre la vi-
da . E fos placent ala diuina bōdat
quet pogues traure : e liberar dels
bragos dia fosca mort . E si ami fos
possible pogüs dir quāt ha guāyat
iobze mi la mala sort desque la ma-
gestat dela senyora prancesia me ha
dexat encozrer . Car no se qual me
es p̃ cōrrari amor: o fortuna . E fā-
ciant cōtinuamēt en la magestat
sua : tinch la sua ymatge dauāt los
meus vlla . E dexant me de vanes
paraules: per que tenim la mort ve-
hina: dich que no som ara en tēps:
ni en hora de tenir moltes rahons
sino recozrer al diuinal auxili: per q̃
suplich ala misericordia del meu se-
nyor jhū crist que vulla hauer mer-
ce dela mia anima: e dela tua . E gi-
rant se alaltra part veu lo gran plāt
que los mariners tenien . E veu lo
comit dela galera qui era lo milloz
mariner de tots terre lanima adieu
per ço com era caygudavna corrio-
la: e li havia dat al cap . Leuas hun
gallot ana a Tirāt: e dix li ab gran
sforç . Senyoz manau que la gent
lancen laygua que dins la Galera
es: veus aci hun basto ab aquest /
en la ma cuytan per tota la Galera
Car lo comit es mort: e tota la gēt
sta esmayada car vehen se prop de
la mort: feu y gran sforç que buydē
Car si podem passar aquell cap no

saltes podem acampar la vida .
Car mes val de dos males pendre
lo menor: ço es que siam catius en
poder de moros: que si perdiem les
vides . Tirant alia lo cap: edix en
quines mars som . Senyoz dix lo
gallot: veus alla senyalāt les mars
de Sicilia: e aquestes son les de tu-
niç . E per que sou persona virtuosa
me dolch mes de vos que de mi .
Car la fortuna vol que hauem de
perir en aquesta trista costa de bar-
beria . E en semblant cars cascu deu
demanar perdo alaltre . Tirant se
leua prestamēt: si be laspantosa mar
li feya grā mal que leuaz nos podia
E feu tot lo que li son possible . Mas
veu que lo scandalare la cābra den-
mig: e lo pallol tot era ple daygua .
Tirant que hague vist tot aço feu
se traure les milloz robes q̃ tenia:
e vesti les se . E p̃s vna bossa ab mil
ducats ab hun scrit que posa dins
qui deya . Prech: e suplich aqualse
nulla que lo men coze en son poder
vinga per gentilea amor: o pietat al
meu coze li vulla dar sepultura hō-
rada . Com yo sia Tirant lo blāch
del linatge de bretanya: e d̃ aquella
singular conquesta de Roquasala-
da . Capita maior del Imperi grech
Com aço son fet era passat mig dia
e la Galera com mes anaua mes
se omplia daygua . E molt mes en-
tre ells crexia lo dol: e la mort se a-
propicaua . Essent prop de terra los
moros veren venir la Galera: e ve-
nia aferir en aquell loch hon ells d̃
sijauen . E los crestians veyen que
de morts: o de catius scusar nos po-
dien . En aquell cars Tirant tozma
a reclamar la mare de deu senyora

nostra dient semblants paraules. o mare piadosa e misericordiosa dels peccadors tu qui fuist verge ans ól part en lo part e apres lo part que a xi com yo verdamet crech ago que axi ages merce ala mia peccadora anima. La Galera son prop de terra e tota la gèt se lancaue en mar calcu per liberar la vida. En aquest cars era ja quasi nit scura. com **T**i tant veu que los mariners calcu p nia son partit nos volgue james p tir dela Galera per go com en la galera noy bauia barca ni corda ni re que tot no fos perdut pga **T**i tant a dos mariners fels amichs seus ó aquella qui eren venguts ab ell en la lua nau com arma en bretanya que tinguessen per recomanada ala donzella. **E** tant los prega els promes que ells ho emprengueren: ó pullaren la tota nua. e ja quasi la galera era tota dauall laygua. **E** pres vna planxa ó furo qui stava ligada ab hun ferro ab hun ganuet talla la corda y lo mariner ligalas en los pits: e la donzella ebragal p les spatles laltre ajudaua a sostenir. **E**lech colp de mar e dona a **B**laerdemauida e als mariers e lalsals los hús óga los altres della: lo qui portaua la planxa de furo ab lemmas dela corda ab la donzella per restaurar la ell se ofega. **L**altre mariner ajuda ala donzella tant com li fõ possible. **A**la si son forçat la desemparas. **E** son sort ques troba tan prop de terra e nit scura que setiè la grã remor que los moros feyen per pèdre los crestians. La donzella tocava dels peus en terra e trobant se desemparada a turas que no volgue exir en

terra mas acostas mes a terra p no star en tan grã fons. Mas venia la ona algunes vegades que tota la cobria. **E** anát vora terra per laygua apartas dels crists per dubte que no la mataffen. **L**ar vey a que los moros ella sematauen los huns ab los altres sobre lo pendre dels psoners qui mes ne porien pendre. **E** ab lo relamps que feya vey a reluyr les / spales vora la mar. **E** tota nua sen ana per laygua seguir la vora dela mar. **E** com setia venit algu entra na sen tota deus laygua e stava axi fins que eren passats. La pobra / de **B**laerdemauida nua e crua ses veitidures negunes morta de fret anaua tostemps reclamant ala mare de deu seyora nostra que pux la sua bona sort la hauia portada en terra ó moros li volgués deparar alguna persona que la rractas be. **E** a nant axi prop de mija legua troba vnes barques de peixadors entra dins vna barraqua e troba dues / pells de molto e liga les la vna ab laltre ab vna corda prima e posas la vna pell dauant laltre de tras hõ troba hun poch ó remey al fret posas hun poch adormir per que stava molt fatigada del treball dela / mar. **E** com se desperta trobant se sola pres se aplanyer e plorar e afer molt grans lamentaciõs destillant dels seus vils viues lagrimes qui a greujauen molt los seus vils e la sua veu qui resta fort rogallosa quasi no podèt parlar. **E** ab cuytats passos anaua cercant les vies óla cruel fortuna la qual continuament agnayta als qui en tranquille repos desijen viure. **E** rahonát se ab si ma

¶

teira la aflegida dōzella beya. **E** dī
 piedada fortuna com has mostra
 da vers mi tanta crueldat quem po
 dies mes fer q̄ lāsar me catiā en terra
 d̄ moros meōr pena me seria stada
 q̄ en la tēpestuosa mar hagues rebu
 da sepultura en lo ventre dun peix.
 pero yo stime daci auāt molt poch
 posseyr los bens que posseyr devia
 puix ala fortūa plau per los engās
 que ab si porta. **E** ar aquella cosa es
 perduda sens dolor que sens amor
 es possebida. e dīje yo ara la mort
 puix en tal canso venguda. Mas
 yo tinch dubte que desijāt la nō /
 porroque la vida. **E** ar en aq̄st canso
 yo conech que tots los sants me sō
 contraris. **E** ar impletat me constre
 ny que cometa crim en la mia perso
 na cō la mort sia si de tots los mals
 la qual si benignamēt es rebuda do
 na ales dōzelles premi de honestat
E certa cosa es que yo finire la ten
 dra castedat mia ab mort delitosa
 per finir la mia penosa vida ab cō /
 seruacio de ma fama. **E** ar viure es
 morir qui no spera hauer alegria.
E trista d̄ mi que la arena stavmī
 da p̄ les mies doloroses lagrimes
E senyora **P**rincessa yo so be cer
 ta que per mi vos ara ploran per
 la mia absencia mal contēta de vos
 mateixa sperant quant tornare ab
 la desijada resposta bes pora aco /
 nortar la altelavostre d̄ mi que pēs
 james me veuren per la mia gran
 desauentura. **E** stant en aquesta do
 lor que ja era prop del dia senti ve
 nir hun moro catāt amagas prop
 del camí per que no fos vista de aq̄ll
E om aquell son passat veu li la bar
 ba tota blanca pensa en si que aquest

moro vell li daria algun bon cōsell
E acostas al vell moro e recita li to
 ta la sua desauentura. **E** lo moro mo
 gut de gran pietat vehent la donzel
 la jove e de gentil disposicio dix li sē
 blante paraules: donzella yo veig q̄
 la fortuna ta portada en aquesta /
 miseria yo vull que tu sapies cō yo
 fuy gran temps catiu en pobet de
 crestians en spanya en hun loch q̄
 havia nom calic. **E** la senyora de qui
 yo era catiu vehent la mia gran fer
 uitut que yo feta li havia. se seguí
 hū cans que tenint ella hun fill ene
 miche que tenia li vengueren p̄ ma
 tar lo e certamēt lo haguere mort
 si no per mi. **E** ar per ma valencia
 ab la p̄sa en la ma leui de terra lo
 fill de ma Senyora e nafrin dos
 los altres fuy fugit: **E** per aquell sgu
 art yo fuy posat en libertat per la se
 nyora vestim tot de nou e donam
 diners perala despesa: e feu me po
 lar ama voluntat dins en granada
E per aquesta gentilea que aquesta
 seiyora me feu tu hauras loch en mi
E com yo tingavna filla viuda la
 qual per contemplacio mia ellat tē
 dra en stima devna germana. **E** la
 erdemauida prestament dona dī
 genolls en la dura terra e feu li infi
 nides gracies. **E** lo moro se despul
 la hun albornuq̄ que vestia e donal
 a **P**la erdemauida. **E** los dos sen
 anaren en hun loch qui prop de tu
 nīc stava quis nomenava rafal. **E** o
 la filla del moro veu la donzella aq̄
 jove e de tan gentil delicadura tota
 despullada pres li molt gran com
 passio. **E** lo pare li prega li fes tota
 aquella millor companyia que po
 gues e li dix sapies ma filla que aq̄

ta es filla de aquella senyora quim poia en libertat. E per la bona companyia quem feu ela gracia que del la aconseguí en aquesta li vull retre les gracies. La filla per la molta amor que al pare portaua ab amor infinita rebe la aflegida donzella. e donali vna camisa e vna aljuba ab hun alquinal e no era negu qui la ves que no la tinguessen per mora. Ara tornem a Tirant que poch a pres que plaerdemanda son exida dela Galera ab los dos marineros aqui Tirant la havia comanada ell resta ab hun mariner fis que la Galera son tota plena daygua la qual sen entraua afons. lauors Tirant acorda ab lo mariner de lasar se en mar que misajant la ajuda del mariner si portia exit en terra per be que Tirant tostemps tingue crehèça q en la mar. o en la terra ell no podia esser statut dela mort perço com sabèt los moros que ell fos Tirant capita dels grechs qui havia fet tāt de mal als Turchs nol lexarien a vida per tot lo tresor del mon. Empero ab ajuda dela diuina prouidencia e del mariner ixqueren en terra que era ja nit ben scura. E secretament a quatre peus se luyaren del la hon sentien la remor dels moros. Com foren anats per bon spay de terra e ja no sentiè la remor dela gēt apartarèse dela mar entrāt deuers terra. E trobaren vna vinya qui en aquell temps era quey havia rayms. Dix lo maxner senyor per deu aturem aci en aquesta delitosa vinya e poreu y estar fis a dema tot lo dia. E poreu pendre vista dela terra. E en la vinent nitporè de aci partir

per anar hō la senyoria vostra manara. Car en mort ni en vida nous fallire e Tirant consenti en los seprechs. Com tingueren ple lo ventre de rayms veren alli vna coua: e poiaren se dins per adormir tots / nuus axi com stauen. Com se despertaren sentiren se tots freres leuaren se emudauen pedres de hū loch en altre per scalfarse. Com lo sol son exit Tirant staua ab gran dolor p les cames qui molt li dolien note nint sperança ninguna qui de be fos. E seguis en aquell cars que lo Rey de Tremicen trametia embaxadors al Rey d'Unsc lo major e millor canaller q ell tenia ni de qui mes fiaua y era capita general d tota la sua terra e tots lo nomenauen capdillo sobre los capdillos. Aquest embaxador havia passats tres mesos q era alli e havia li dat posada en hun loch qui era molt abundos e bellos de caça ab tota la sua gent. E fō sort que aquell mati ell ixque per pendre òlit ab falcōs e lebrers. E caçāt trobaren vna lebre e per esser molt correguda per. los cans e per los falcōs no podent hauer altre reparo entrasen dins la coua hon Tirant staua. E hun dels caçadors q lay veu entrar descavalca ala porta dela coua. E veu dins Tirant statgitat que nos volgue gens moure e lo mariner li ajuda a pendre la lebre. Lo caçador sen ana dret al capita e dix li senyor yo no crech que natura pogues formar hun cors mortal ab mes perfeccio. Car pintor no poguera pintar hun cors / mes bel dell que yo he vist. O fortuna per que las tāt perjudicat no

¶

se li es defalt dela mia vista. Car a mon semblant me par eïer mes / mort que viu: per la color que te ôf colorida ab mes bella cara: e lo lustre dels vïls que par que sien robins acungats. En lo vniuers mō no pès se trobas hū cors mortal ab tanta perfeccio d membres yol hevist tal que crech q de dolor e male sta ben acompanyat. Lo lenyor li demana hon era lome qui tanta bellea posse hia. Dix lo moro senyor veniu ab mi que yol vos mostrare en aquella vinya dins vna poca coua: Lo embaxador ab plaer inestimable / feu aquellavia. Lo mariner qui veu venir tanta gent de lempara a Tirant sens dir li res e fugi tan secretament com pogue que dels moros no son vïst. Aplegat l'embaxador a la coua per bon spay stigues mirant a Tirant hauent compassio dell. E ab gest e cara de humiliat ab sul ô tal parlar feu principi.

Capitol.ccc:

Lo conort que fa Lo embaxador a Tirant.

La gran bellea que veig en la tua persona / porta dins mi pietat molt profunda. E cō sia cosa acostumada als homens per grans senyors que sien que se deu que son presos en batalla en mar o en terra o p nau frayt axi com ara la fortuna ha portat a tu. E perço si virtuos est not

ôus desconfortar. Car encara que la fortuna te haja portat aci not deus desesperar dela misericordia de aquell gran deu qui tot lo mon go uerna. Car yot jur per lo nostre iat profeta masomet qui ta liberat de tan grā perill e ta seta gaxcia que li es vengut en mon poder. Com yo veja que natura no ha fallit en formar lo teu cors de tanta singularitat no crech menys aquell no haja dotat de moltes virtuts. Yo rich tres fills tu seras lo quart. Lida al segon fill: e dix li: aquest com ager ma hauras. E li plaer me volras fer te prech ôles tues fortunes me faces cert com les desige molt sabes. E apres que haure seta vna empre sia mia qui es interes del major de mos fills perço com li volen leuar la sua sposa da. La qual cosa de grat no consentiria. com aquesta sia dō zella molt virtuosa: e filla del Rey de Tremicen. E com aquesta empre sia sia molt pillosa: si a masomet plaura ab honor yō paga extr: not dolga la tuapdua p molta que sia car yot fare rich tornat que sia en la mia casa que ara no puch. car los fets sinestres de fortuna no hā volgut que lo matrimoni que es stat jurat sia vengut ala fi que desijam. O crestia yot veig molt planyer digna me de quet dole que dela tua boca sent extr dolorsios supirs. Prech te que mo digues ab confiança de ton be acabant l'embaxador moro tals paraules. Tirant se fon leuat e ab veu sforçada en semblant sul a son dir feu principi.

Capitol.ccc

Com Tirant feu relacio ficta d
soa fers al embaxador

E gran humanitat
procehetx haner pie
tat e compallio dels
miserables. E amies
molta gloria esserven
gut en poder de ta senyoria per ca
tiu o presoner. Per tu esser cauallier
tan magnanim e virtuos quez has
promes premiar del que la fortuna
de la propia auctoritat me ha leuat
dignament. Com aquell sia lo seu
ofici de donar etolre aqui li plau. E
com la senyoria tua me atorgue li
cencia en dir ma desauentura e deli
ja aquella saber: yo so molt contet
recitar aquella ata senyoria per que
tinch noticia dela tua molta virtut
e bondat. E es gran descans als mi
serables com recitar poden lurs do
lors a persona fel e piadosa. E vull
quet sia notori com la mia condicio
es de gentileia per be que no sia pri
cep ni gran senyor. Mas com a ho
me joue desijar adquerir honor: y
fama he cercat lo mon E trobant
me en les parts de leuant per ma d
sauentura pari la orella a vna viuda
La qual ab ses fictes paraules: e di
aboliques obres en mig del dia me
feu veure dins hui ort lo major mal
e adolorida pena que lo meu cors e
anima sentir podien: E tanta son la
estrema pena que feri que del major
enemic dela mia atribulada vida
ab les mies propies mans pregui
venjanca complida. E restat molt
adolorit me parti ab vna nau per
passar en la furia e d aq passit ala ca
sa santa de Jherusalem hon es lo

sant sepulcre de Jhesu cristi per que
pogues fer esmena de mos peccats
E tornant men pugt en aquesta ga
lera segons ta senyoria ha vist. E ad
pots veure tota la mia desauentura
E com deipullat tot nuu liberat del
perill dela tempestuosa mar per la
diuina misericordia so arribat en /
barberia per que prech ala senyoria
tua quem vullies tenir per recoma
nar: Lo missatger responet dix talt
es vist que de foll nauegar le puga
atenyer legur viatge yo so capouso
sobre los capdillos donat confort
car yo tinch molta terra e gran ri
qa no dubtes en res que com hi sia
atesos: tot lo quet plaura tu hauras
Mas prech te nom denegus lo teu
nom: Car yot jur per mahomet lo
meu deu yot haure com afili: dich
te senyor de mi dix Tirant que yo
fas infinites gracies ala senyoria tua
ol que mas otert e prech ala diuina
bondat que mo lexe servir. E puix
tant dliges saber la meu no ab tora
veritat senyor te dich q lo meu dret
nom es bianchaab molta pietat res
pos lo capdillo beneyta sia la tua
mare qui de tan bell nom te dota:
car lo teu nom se cõcorda ab la tua
singular perfeccio. E prestament lo
fili ie ospulla vna aljuba: e donalap
e feren lo caualcar en les anques de
hun ginet. E axil portaren fins al
loch hon so molt ben vestit ala mo
risqua. E per que lo Rey d Tunis
no sabes noua dell perço com en la
terra lo haurẽ pres lo seu caualcar
en vna adzembra e trames lo en hui
castell dela sens quel tinguessen be
guardat per que no sen fugis: com
Tirant se ven vestit e haguevistes
Dill.

les afables paraules del capdillo sobre los capdillos: pres molt grã cõ solacio en si e giras deuers la mar al sant los vlls al cel reclamãt anostre senyor deu e a tots los sants que la mar mudar õgũs los seus costums. Car lo vent e la mar se eren concordes en la sua desolacio. Aixi com lome qui esta en lestrem òia sua si e no troba loch per hon sen puga anar. E volent caminar en la nit lo cel se demonstra blau la luna era en lo ple que lanfaua molt gran claredat que paria que fos de dia. E cel sat lo vent en aquella hora lo feren partir. E lo primer pas que dona e xint dela casa caygue tot òtes ab los braços vberts e stelos digueren tots los moros aço es hun gran mal senyal com aquest catiu crestia es caygut ab los braços stelos poca sera la sua vida. Tirãt se son prestamēt leuat qui hauiã entes tot lo que los moros hauien dir. E dix no haueu leuat bõ juhi. Car yo he nō blãch e la luna es clara blanca e bella ara en aquesta hora que so caygut e la luna resta en dret del meu cap e òls braços sēyalant lo camí q̃ yo dech fer e no es restada atras ni al costat. E les mies mās son restades vberts e steses deuers la luna per que ò mostra que yo ab ajuda òia diuina potencia tindh de conquistar tota la barberia tots los moros ne ferē grans rialles e tingueren ho p̃yna burla. e tiraren son camí tant que p̃ ses jornades arribaren en hun fortissim castell. E lo fill de aquest capdillo era luny de allí tres jornades lo qui era sposat dela filla del Rey de Tremicen e digueren li com sō

pare hauiã trames allí hun presoner crestia lo qual era home ò molt bella disposicio e de bona gracia: les polat mana q̃ fos bē guardat e li polasen cadena e grillons e axi son fet. Trant resta molt agreujat e torna entrar en los tristes pelamets. seguts apres que passats dos mesos Lembarador capdillo sobre los capdillos hague cobrada resposta del rey de Lunig tornasen ason senyor ab la resposta. E troba lo dit senyor / molt descõsolat la muller e los fills perço com sabia que lo lley scaria no home fortissi tot negre e ò molt òlmesurada figura segos los altres homes qui era lley molt poderos de si de molta gent e de grã riquesa e ajusta contra ell tot son poder. E molts lleys que li venien en ajuda. En special li era molt parcial aquest lley de Lunig. E perço detingue tant al capdillo sobre los capdillos ab la resposta perço que aquell haques ajustada tota la gent. Aquest lley scariano confrontaua la sua terra ab lo lleyne de Tremicen e volia que li donas la filla per muller ab tot lo tresor que tenia. E aps son obte li donas tot lo lleyne. Aquest lley de tremicen era de flach animo. E trames adir al lley scariano com tenia sposada la filla ab lo fill del capdillo sobre los capdillos. E que ell no deua voler dona qui daltre fos possehida e encara que la tenia prenyada. Per que li consella ua que en la casa no volgues tenir: ni criar fill daltre. Empero que siu / feya per cobdicia del tresor ajustat que tenia ell era cõtent de partir ab ell per quel levas star en pau a ell e

alos fills: lo Rey scariano li trames
 a dir que ell no s'ficaria que no ha /
 gues la filla ab lo tresor e los altres
 fills ell los volia tenir en custodia
 sua dins hun castell. Ala fi els nos
 pogueren concordar. E lo Rey sca
 riano vech ab tot son poder en nò
 bre ó. lvi. milia combatents entre ó
 peu e de cauall. aquest Rey de tre
 micen no era mes lo seu poder de
 xx. milia combatente. E sabent que
 laltre venia y era prop pres los pas
 sos y speral ala batalla combatent
 de alt de les muntanyes. E aplegat
 lo Rey scariano a vna llibera al
 passar perde molta gent: pero pas
 sada laygua pujaren per les munta
 nyes. E alt trobaren lo Rey de tre
 micen e settaren lo en vna vall molt
 bella abundosa de totes coses p les
 moltes aygues qui la ennoblien. la
 qual per los moros era nomenada
 la vall olitosa: e havia en la dita vall
 tres castells ab ses grosses viles e
 molt de singular fortaleza. E allí te
 nia lo Rey continuament la sua ca
 sa la muller: e los fills. E allí son ase
 tiat los dos castells stauen ala vna
 part del lltu e laltre staua al altra
 part ab hun gran pont de pedra qy
 havia. E moltes voltes donarē co
 bat al hun castell e prengueren lo p
 força d'armes. e lo Rey staua en hun
 altre castell molt mes fort que aqll
 que hauen pres. Lo Rey de Tri
 micen se tingue tostemps per per
 dut. Lo capdillo com fugi dela ba
 talla vench sen en lo castell seu hon
 tirant era car no volgue recullir
 en lo castell hon lo Rey era. Mas
 dix a son fill tu deus esser mes ósijes
 dela mort que no esser desposseyt de

la sposada la qual ve de tã grã e alta
 lanch. per quet man e consell que tẽ
 vages ab ton lleyor e seruint aquell
 faras com a bon caualler. segons los
 teus han acostumat fer. E q seruint
 son lleyor pot fer armes braues no
 deu cercar de domestiques. E lies
 en recort com honor te ha fet en tã
 alt grau pujar. Car en seblant care
 dona la sua gloria aqui la sab pcal
 far: E si lo teu bon voler es ab efecte
 per complir les coses que honor /
 ab si porta dretament tras lla hon
 es ton senyor. E yo veure si remey
 pore dar ab alguns princeps p eral
 guna via indirecta o directa: si pore
 leuar lo fiti de allí hon sta. Respos
 lo fill e dix. Senyor yo so molt con
 tent anar dauant aquell famos Rey
 e mon senyor natural óliberant fer
 mort e vida ab ell. E pres comiat ó
 son pare besant li les mans e la bo
 ca. E apres ab stil de semblants pa
 raules feu principi a hun tal parlar

Capitol cccii.

Rahonament que fa lo fill del
 capdillo a son pare com se parti dell

Des treballs y perills
 no deuen als homes
 sforçats e de bon ente
 niment lo jubi de ra
 ho desuar. Ans consi
 tituyts en major necessitat: del entẽ
 dre y animo sforçadament servir se
 deuen. Car la virtut contrastant y
 vencent la aduersa fortuna s'espert
 menta his fortifica. E per ço pare e
 senyor vos besa les mans e regradí.
 D.iii.

eus molt que así com a cauallerví
 tuos me consellau be hui donau a
 mes penes remey de salut. Car sent
 dolor inestimable per la absència d'
 ma senyora la qual estimaria mes p'
 dre la vida que no a ella. per be que
 tinc esperança que negu no basta a
 leuar lam com stiga en hui fortissi
 castell e molt be proueyt per a gran
 temps de totes les coses necessaries
 que per a hui castell ben prouehit se
 pertany. E ajudant ami lo nostre
 lant profeta masomet volgues en
 mi obrar donant me labor lo que
 en mi fall quem puga guardar de
 vergonya me faria iingular gracia
 Car lo vostre clar entore ab li por
 ta honor y fama si la vida acampar
 poden. E partesch me devrà merce
 per anar dretamet lla hon es mon
 senyor: e la cosa que yo mes ame en
 aquest miserable de mon. E partint
 se del pare e caualcant deuers lo cas
 tell senti molt gran remor de gent
 d'armes tingué temor que no com
 bateffen lo castell hon lo Rey era
 e la senyora. E com son alt en hui
 puig veu lo gran combat q' daué al
 altre castell. La uors ab molta ale
 gria ab .xv. de cauall entra en lo cas
 tell hon lo Rey era: E lo capdillo
 sobre los capdillos fugint ab gran
 recel sen entra en lo seu castell hon
 Tirant stava pres. E descavalcat e
 be rebut per lo fill demana que era
 del presoner crestia. E digueré li cō
 stava en pso e ben guardat. Lo cap
 dillo hi pres molt gran enuig esset
 en recort lo que dit havia com se p'
 ti dell cabent en terra que dix com
 ell tenia de conquistar aquella terra
 penia moltes vegades en aquelles

paraules. E pensaua mes com aqst
 era crestia e devia esser destre en les
 armes entral a veure. e ab cara molt
 asable lo saluda conexent que tenia
 prou causa de star congoxat e mal
 content dell. E ab paraules de sem
 blant stil de tal parlar li feu present

Capitol. ccciii.

Conort que fa lo capdillo a Ti
rant

 Dech te crestia vale
 ros que not agreuges
 p que est stat tan mal
 tractat per mō fill: car
 yot jur per masomet
 q no es stat fet per manament meu
 ni ab ma voluntat e no tigus crehē
 ça que yo haja tengut tal pensamēt
 Ans mon d'liber es stat en aquest
 temps que i o te vist de tenir te en
 compte d'fill com conega que nest
 merexedor. E prech te quet vulles
 alegrat e conortat per que yo tich
 speranza que per miya teu yo dech
 esser aconsolat. E deman te perdo
 cat yo conech q tens justa causa de
 clamar te demi. Mas yot jur ase d'
 caualler que si yovisch la satisfaccio
 sera tal quen restaras contēt. E no
 sies admirat si com acaualler fugi
 tu de batalla de mon senyor te las
 demanda. Car yo crech que tu cres
 tia deus saber molt en les armes e
 seguides que deus hauer guerres
 segons los senyales q en tu se mos
 trē: e lo mes que mo fa creure es q
 cō cayguist en terra diguist que ab
 ajuda del teu deu conquistaries to
 ta aquesta terra. E ajudam altra ra
 ho per confirmar la mia crehença

Car com teutu nuu sens camissa mirant lo teu ben proporzionat cors semblant lo de sabastia qui son alagetat: e lo teu son vist ple de ferides qui les te dona no tenia grā pietat o tu. **I**si crech cō les rebist no doz mies: **I**si les tues mans no deuen star ocioses. per quem par hauer be suficientment prouat com tu deus esser destre en les armes: e sabedoz en les guerres. **E** no se quet fretura cerquar altre pare que ami. **E** no se p que demanes la mort. car ella es de tal natura que ve mes prest als qui la temē que no als qui la desigē dōchs si tu stas en suma miseria pispit de confortacio: e aparta o tu tota manera de dolor e penlāmēt. **E** prech te quet alegres p que pugues donar ami conloliacio. **E** ar yo desigetoznar ano res cō pens en la dolor: oia batalla que haue pouda. **E** pēlant encara en les piadoses lagremes o tots aq̄lle qui sō stas morts o ferits en la trista batalla. p que de present te prech coz afill que hājes cōpassio dela mia miseria que sera dela mia honor cō aquest care vinga anoticia deles orelles deles gēts e feu si alon parlar. **I**so tarda **E**i tāt ab veu piadosa fer pāncipiatal resposta.

Capitol .ccxiii.

Resposta q̄ feu **E** trant al capdillo.

La molta virtut que o vos tinch coneguda senyor capdillo: es p ço coz me hanen librat de preso sens mos meritis precedents. Mas p la molta

valor dela senyoriavza. **E** mostrau lo vostre valeros aio o caualler no mudant lo vostre valeros preposit en no tembre los pills dela guerra per be que la fortuna vos sia stada adueria. **E** per ço cō la mia aduersitat es stada molt grā tinch compassio dela vostra. **R**egraciant ala senyoria vostra coz me haueu axi acōsolat. **E** ar puij me veig en libertat tots los passats mals tich per obladata. **E** onstant dela misericordia o aquell bon senyor qui ma creat que james me failira. e prech vos seyoze que nous vullau tant desconsolar. **E** ar farieu perdre la noble sperança als vostres subdits: e atots aquells qui jran sots la vostra bandera. car obra es de canallers vna volta eēre vencute: e altra vēcedor. Mas on pēlar la senyoria vostra les virtuts que posichiu: que no presomesca la vza prosperitat algūa cosa o mal afer de mi. **E** ar altra cosa no vull o vza senyoria ni demane sino la vida per be que no la desig: sino asi que tich spança de tranre la senyoria vostra de congora. **E** de aço la mia aia restaria acōiolada. **E** ar bens de fortuna non desig: puij son transitorio: e sens neguna termetat. **E** p ço seyoze per la molta amor que pozte p no esser ingrāt rebut p la merce vostra no celare la mia fortuna. **E** om yo en istorya he longament vlat lo noble exercici o les armes: e sabre consellar e ajudar tant com algun altre **E** sere dels primers en lo pill de les armes. **E** de aço vos demane pdo p que so tant loat: empo les obres ne farā testimoni. **E** si aqueix rey te

afectat a vostre Rey: e senyor non
 deueu éller admirat. Car costuma
 es de Rey. e si remen que les bom
 bardes no derroquen lo castell si co
 nexeu quen dega fer plaer ala senyo
 ria vostra yo les rompre totes quã
 tes ni haura. E lo capdillo fõ molt
 acõsolat de tot lo que Tirant ha
 uia dit. E feu lo posar en orde p par
 tir. E prega molt atirant sen portas
 les coies necessaries per rompre les
 bombardes. Respos Tirat: e dix
 Senyo: certa cosa es que lome po
 bre segons dien los paiares per fer
 o obrar alguna virtut han de neces
 sitat mester algũ tant abundancia
 de bens. Car en la benauenturãça
 politica lom del tot pobre: no pot
 éller dit benauenturat. Car difícil /
 es al molt mester pogues obrar ne
 gũa cosa virtuosa. Per be que diu
 salamo que la pobretat es jnlnida
 riqueza: e be no conegut. Car tant
 basta ala pobretat: com natura ha
 mester ni requir. Lauozs lo capdill
 lo li feu dar lo millor cauall que ell
 tenia: e armes e prou dinera. E Ti
 rant compra vna sel de balena la /
 qual era molt vella: e pres argent
 viu: e salmitre: e vidriol roma ab al
 tres materials: e feu de tot vnguet:
 e posal en vna capsa: e donal alon
 senyor qui en aquell cars era. E par
 tiren del castell tan secretament coz
 pogueren passaren la ribera. E en
 la nit se reculliren en laltre castell. E
 de aquest castell fins alaltre hon lo
 Rey era distana hũ quart de legua
 Com Tirat hague reguardelada
 la terra: ven en la ribera hun pont
 de pedra. E en mig dela gran oxa

eren aleniatos tots los enemichs: A
 xi que no era negu gosas passar lo
 pont: e siu feya no donas en poder
 de enemichs. Tirant dix lauozs al
 capdillo que li donas hu mozo no
 conegut o qui ell pogues fiar: e que
 li fes donar. cc. milcons. E presta
 ment li foren dats. E Tirat vestis
 hun capucho de pastor mostrant
 éller moço de aquell altre. E lo rep
 escariano sabent q no era negu qui
 noure li pogues de los contraris:
 Acompanyat de gran multitud de
 gent darmes: e era stat vencedor de
 la batalla no stimaua res als ene /
 michs: feya tirar continuament trẽ
 ta ier bombardes entre grans: e po
 ques: e aso tres voltes lo dia. E ja
 hauen derrocat mes dela mitat dl
 castell. E hania feta fer crida que /
 tots los qui portarien virtualles al
 camp foilen guiats anant verint: e
 slant. Lo mozo: e Tirant pularen
 be vna legua lobre lo pont ab lo be
 suar: e vengueren dretament al cap
 e demanauen o cascu moltos mes
 que no valia: per ço com hi hania /
 molts compradors. E per que lo
 bestiar no venes tan prest o mana
 uẽ ne gran preu. E stigueren allí tĩ
 dies: e portaren lo bestiar prop de
 les bombardes. E Tirant en scusa
 de mirar acosta si: vntas la ma ab
 lenguent que fet hania: e posan per
 totes les bombardes. E lenguent
 era compost de tals materials: que
 neguna natura de metall quen sia
 tocat torna ferrigible sol quey stiga
 per spay de tres hores q al dõparat
 q la bõbarda o ballestia fa p força la
 de rõpre. Lõema com despararen

p tirar al castell totes se romperen
 que no ni resta ninguna lancera. Lo
 Rey escariano ho tingue agran ad
 miracio que les lues bombardes se
 fossen axi rōpudes: e ringueu afoxt
 mal senyal. E Tirant ab lo mozo
 tornaren sen al castell hō era lo cap
 dillo. E hozena Tirāt que fos rō
 puda vna arquada del pont: e feren
 hi hun pont de fusta leuadis ab ca
 denes de ferro per alçar lo: e auallar.
 Apres que aço sō fet prestamēt ōlla
 lo pont feu ficar de grosses bigues:
 e feren allí hun palench. Loz lo pa
 lench fon fet Tirant ben armat pu
 ja en hun bon ginet: e ab vna bona
 lança en la ma ana dret al camp dls
 enemichs e troba. v. mozos que sta
 uen al sol. Tirāt remete deuers elle
 Los mozos descuydats pensant cō
 tot sol venia fos home del camp. E
 Tirant ab la lança los mata tots. v
 Los crics fozen grans: e lo camp se
 aremoza: armaren se tots: e puñaren
 acauall. Tirant no cura sino de ma
 tar tants com lin vengueren dauāt.
 Loz ell ven que la gent era armada
 e acauall: e venien deuers ell retra/
 ques ōuers lo palench cōtinuamēt
 sent armes. Loz fon al palench pre
 stamēt descualca: e los mozos aple
 garen al palench. E los ōl castell de
 uallaren per ajudar a Tirant: e allí
 fon vna bella scaramuça: E y mozt
 molta gent. Tant carrega la gent
 del camp que per força Tirāt se ha
 gue aretraure: e alçarē lo pōt p dub
 te dels mozos lauozs los mozos rō
 pē lo palench. e en la nit Tirāt lo feu
 tornar arefer. Al matí los mozos
 tornarē: e trobaren lo refet. E axi cas
 cun dia atotes hores stauen sent at

mes. E moztay molta gent axi de
 vna part com de altra. Entrant que
 calcun dia no feyen altra cosa: e se
 guias moltes vegades que tot lo
 camp si ajustaua. E dins lo castell
 tenien dues bombardes: e Tirant
 les feu portar al cap del pont: E de
 allí feya tirar al camp: e moltes vol
 tes los feyen gran dan. E Tirant
 atotes hores armat staua al palench
 e tots los mozos ab ell sent tostēps
 armes. Dun dia Tirant dix al cap
 dillo. seyo: pēdieu plaer yo tragūa
 al Rey vostre senyor del castell el
 vos portas act: o en algūa altra for
 ça hon stigues en loch mes segur.
 Rēpos lo capdillo: si tu ami feyes
 aquex tan gran seruit: e ma noza ab
 son spolat que yols tingūa ama vo
 lentat: de tots mos bens te faria se
 nyor. E posat cars quet oblidas lo
 Rey no mi daria molt. Ara dix /
 Tirant senyor feu me aparellar. ij.
 ginetes ab hun patge que sia cone
 gut: e feu los posar sots aquell pi ab
 hun altre quels guie amha legua ō
 act. E de continent fon fet. Com lo
 dia fon vengut clar: e net Tirant
 puia acauall: e feu armar cent ho
 mens: e feu los passar lo palench.
 E feu tirar agran pssa aquelles dos
 bombardes que tenia. Com los /
 del camp veren als cent homens
 que lo palench hauē passat hague
 ren temor que no entrassen dins p
 matar los gent axi com Tirant al
 tres voltes hauia fet: tots se arma
 ren: e anaren deuers elle: E fozen fe
 res aquí moltes armes nafrāt: ma
 tant molta gent los hūs als altres
 fon los forçar de retraures fis al pa
 lench. car los enemichs se cōcordarē

tots q̄ donassē lo cōbat tan fort q̄ ab los altres enlamps entraen dins lo pont : e si lo pōt prenien: lo castell seria alur ma. E quali aquell dia poca gent resta en lo camp que no fos tota al palench. E com Tirant veu alli tota la gent ajustada dix al capdillo. Senyor teniu vos aci cara ab aquesta tant com pozeu: e yo jre lla hon dech anar. E feri fort dels spōs e feu lavia d̄ lla hō era lo patge quil iperaua. E com aplega ab ell: ja portaua molt cansat lo leu ginet : delca ualca e donal al moro e ell pres aq̄l qui era bo : E fresch partiren ell y lo patge passaren per la orta tan cubertament : com pogueren ales espalles del camp : que per negu no foren vists. E sen anar lo patge primer per ço com los d̄l castell no conexien encara a Tirant. E tant se acostaren que lespolat conegue que aquell era lon germa lo menor. E d̄se ne que negu no tiras d̄ ballesta aell ni a Tirant. Com foren dins lo castell troba lo Rey que era exit en la sala per ventura: e feu li grā festa. Senyor dix Tirant vos: e vostra filla putau decontinent acauall : e veniu ab mi que yo posare en loch segur. Lo Rey pres lo ginet d̄l patge: e caualca en les anques del leu ginet: e irequeren a gran pressia del castell tot temps corrent fins que foren a vna legua del camp: la nit los sobreuēch. L'auors se posaren a son pas. e lo rey que sabia molt be tota aquella terra anasen dretament ala mes fort. L'utat que ell tenia ço es Tremicen. E anant lo Rey per lo cami hanēt bō

grat dela bellā disposicio de Tirant tingue desig de saber quina fortuna lo havia allí portat : e feu principi a hun tal parlar.

Capitol cccv.

Com lo Rey de Tremicen se dol de los male ab Tirant.

S los cruels fate no ion contents d̄ hauer me tant alargada la vida. Ab deionrada mort prenguen de mi ventura. Car d̄ present me dolch que ma tristia james finir puga. e lesier trist me olita: pux lo content que la mia dolor eternamēt se mostre ala viuentia: per yo hauer p̄duda la passada batalla. Car de ma adolorida pena que sent mort me representa. Per quet prech gentilome que per ta virtut me faces cert quina es la causa qui ta mogut de posar la tua persona en tan gran perill p̄ liberar ami trist Rey: e sens ventura. Car ab diuersitat de tan peno los penlaments mas set partir: d̄ lla hon creya finir los me⁹ darrers dies. E los meus male se ion multiplicats per ocaſio dela mia gran desauentura. E per ço ab la noua passio quasi fora de mon recort entre los d̄sauenturats seya. O enemiga fortuna que portes enueia ala mia felicitat: e a guaytes ab grā sollicitut la miavelleja ab sperança de irreparable victoria. Mas que val ami dolrē de tal cara pux yo lo ara aci que axi es stat plaſent amafomet que per ta virtut yo sia liberatvull que tingus tal confia

ça en mí que seras molt be pzeimiat
dels te^r virtuosos treballs: eno dix
mes. No tarda Tirat ales parau
les del Rey fer tal resposta.

Capítol cccvi.

Resposta que feu Tirant al Rey
de Tremicen.

Quant los vlla e mer
ce dela seyozia vostra
se mostraran les mise
res lagremes: e dolo
rosos sospirs q lo vos
tre asiegit poble lansa dia: e nit p la
senyozia vostra. E poden esser cert
senyoz que les delicades cares de la
gremes banyades han fet amollir
e moure ami adolrez: e hauer com
passio senti les vostres iniustes co
goxes: les quals han renouellades
ami les dolors tocant lo meu aio o
pietat hauer dela senyozia vostra:
hoynt e hauent noticia de les con
goxes grans que los vostres cruels
enemichs vcedors vos dauē. arri
bi yo en lo vrē castell ab beigne for
tuna p manament de aqll quis diu
en aquest cars esser mō senyoz: e yo
catiu de aqll famos caualler lo cap
dillo sobre los capdillos. e ara tich
mā iustada ala seyozia vza la causa
dela mia vīguda. E aquest sol des
yat seruey reste p ales mies penes. E
pdonā senyoz ala simple resistencia
feta p mi contra les armes dels ene
michs vzes p mi no coneguts. E o
mi sia fet cō ala senyozia vza placia
lo loch: e lo tēps que merita la mia
se: p tal que dela merce vza lohant
me multipliquē lo nōbre dels vzes
subdits. E p meritis o la singular bel

lea gracia e saber que la senyoza vo
stra filla posehex me so posat en tan
strem perill remetent ho tot ala be
nauenturada fortuna. E lo Rey lā
sant infinite sospirs replica a Tirat
en stil de semblants paraules.

Capítol cccvii.

Replika que lo Rey de Tremicen
fa a Tirant.

Qlt deu esser stimat
lome cō la sua disposi
cio es concord ab les
paraules e obres. E o
tu tinch psumit segōf
que per occular demostracio se ma
nifesta que natura no ha en tu fallit
comunicant te: tots los dons que
natura donar pot. E crech per ami
que tu sies en lo mō sol sens temoz.
E forçadament tinch acreure segōf
los senyals que en tus mostren que
est crestia sau e discret e de tant ani
mo que no tens dubte de tot lo po
ble morisch. Per quet prech axi cō
aquell qui est virtuos que vulles ha
uer pierat de ma filla: e de mí. E ab
discreto vulles guardar la tua per
sona de tot perill. Car lardiment /
quis fa ab sautesa es o loar. E dich
te q yo tinch en tan grā abomina
cio com hoig nomenar aquest rey
scariano q en aquell pūt desige mo
rir. O mafomet la tua santedat: p q
ma lenada lasperāga mia. E Tirat
la conorta en la millor manera que
li son possible: E axi parlant arriba
ren ala Ciutat de Tremicen hon
forē rebuts ab molta de honoz: e a
legria: per q co:z han ten cobrat lux

senyoz. Lo Rey feu dōar bona posada a Tirant hon son molt ben prouehit: e seruit. Estant Tirat en la posada lo Rey li feu molts donatius. E tots los cauallers moros e altres gentes lo veniē a veure: y ell era tan gracios que de tota manera de gentes se donaua grat. Elenint Tirant hu n dia al palau del Rey per demanar li licencia que volia anar a son senyoz lo capdillo per seruar li la fe que li haura donada. Com lo Rey sabe lo cas dix li crestia virtuos prech te que not partexes de mi. Car yo he trames per lo capdillo ton senyoz que vinga aci e no passaran. L dies que seravēgut ordenam la ciutat: e posay aquell orō que tu cōxeras q necessari sia: que yot promet com a Rey coronat trist e sens ventura de fer te franch: e posar te en libertat. Tirat dōa dīs genolls en terra ab infinites gracies retent li besa la ma. E conortal posant lo en molt bones sperances. La filla del Rey qui veu la bella disposicio dela persona de Tirant: e los actes virtuosos que haura fets p lo Rey pare seu: e per ella e les laors e lagories que Tirant li dya en presencla de tots: desijaua que deu li fes / gracia que lesposat moris: per que pogūis pendre a Tirant per marit. E la filla del Rey trobant se ab ell a soles li dix seblants paraules. E resta benaueturat yot prech per ma fomet: e per gentileza te placia voler me dir la tua nacio ne de quina terra est natural car molt ho desige saber. E Tirant responnent dix. Digna de honoz pūx tant la merce vostra vol saber la mia desauetura yo

so caualler: e p ma aduersa fortuna pot en maz tot quāt portaua en vna galera. Los me⁹ han vlat fer dar mes: e molts Reys cruelment son morts sots la lur bandera. E yo so lia eliet senyoz e ara so cariu e seruēt tenia seruidors: e ara tmeis aleruir e no dix mes. La gentil dama de pietat abaxa los vlls en terra e dix. Si mafomet reba la tua aia vullas me dir clarament en quina part est nat ne de qui est fill: ne abō son morte tots los te⁹ parēs: e pch te q me digūis la veritat. Respos Tirat. O tu qui auāces del mō atotes de bellea e tes poder de regirar les pēses humanes per ta graciositat. E per la tua grā ligularitat crestia: moros: tot lo mon has posat en deuls: axi com aquella qui de virtuts est sola sens par. Ami es pena mes greu q mort recitar la mia generositat. empero pūx la merce vostra me força yo so cōtēt de dir la veritat. E dich com yo so dīa vltima spanya natural fill de hū caualler virtuos atich de linatge: e de anys. E la mia mare no menys generosa: e dels bens de fortuna prou abundosos: no tenint altre fill sino ami: e aquell renē per perdut per que no saben si so / mort o viu. E estant en aquestes rahons vingueren altres gentes / quils torbare de lur domestic parlamēt. E la gentil dama resta molt contenta dela gentil pratica de Tirant: e deles afables laors que li presentaua. E aco cascuna vegada que parlaua ab ella. E cozveya que los moros no li sabien dir ni fer aqles caricies dya q james axi gracios caualler no haura vist cō era aqst: no

forè passats molts dies que vèch lo capdillo sobre los capdillos ab infinita alegria cō sabe q lo Rey e sa filla e ion fill eren fora de aquell tan grā pñil. Apres q hague feta reuerencia al Rey seu molta de honoz a Lirāt. lo Rey per la molta amor que portaua a Lirāt parla ab lo capdillo: e pregat que ell volia que Lirāt fos libert. E lo capdillo per les pregaries del Rey: e p la moltacōtentacio que tenia de Lirāt son cōtent que fos posat en libertat. E lo capdillo solta li la se la qual Lirāt li hauia promesa: de no partir se òll ni de aquella sua terra fins atant q ell li digues tres voltes vesten: e altres tres tenint lo p los cabells diet li en libertat franca est posat. Set a ço Lirāt beia los peus e mans al Rey dela gracia que feta li hauia. E dix senyor yot jur ase de crestia ò no james partir me dela senyoria vostra: fins que lo rey escariano yo haia mort: o apzefonat: o l haa fet fugir de tota la vostra senyoria. Lo Rey e tots los altres restarē molt contents. Apres quel Rey escariano no sabe la partida del Rey ò Tremicen que axi cautelosament li era scapat son molt admirat com se era pogut fer: de que lin resta molt grāja e dolor. e puix veu que no podia hauer aell posas en cōquistar li tot lo regne. E ab lo grā poder que tenia no li staua res dauāt q Lirāt e viles e castells nou subiugas tot asi. E cō nos volien dar pñials p força e tots los feya degollar q nō prenienegu amerce: feya la guerra molt cruel. sabent aço lo Rey de Tremicen tenia molt sonint los consells p

veure que farien. E enfortien cascū dia la Lirāt. La qual ja de si era mol fort: e posaren hi virtualles p a v. anys. E tots stauen quasi com a pñils: p ço com no tenien gent p apoder lo refestir. E tenint hun dia cōsell dix Lirāt al Rey senyor esteu me vna gracia dexau me anar com embaxador vze al Rey escariano. e veure la sua gent com stan en punt e sils poriem esuayr en vna manera o en altra: tots loaren lo seu cōsell. Mas los mes del cōsell teniē dubte no sen passas ab los enemichs a xi cō feyen molts daltres. Car acal cu plau lo vencedor. Lirāt se posat en orde ab molta gēt quil acōpàya re. E ana dretament lla hon era lo Rey escariano: e cō li son dauant ab sforçat aio esplica li la embaxada en stil de semblants paraules.

Capitol cccviii.

La embaxada que Lirāt splica al Rey Escariano.

Des sies admirat si ans de totes coses not ha uè salutat. Car tenim re per enemich capital. En neguna guisa hō no es tengut de pregar per la salut del enemich. Lo Rey ò Tremicē me tramet aci p ço com moltes vegades ha hoyt dir molt ò be de tu e te p cert tu esser hu òls mes sauts Keys del mon. E p ço sta molt admirat qna causa ta mogut apendre armes cōtra ell ab aio sforçat. E cō tu siestā magnani pñcep duries eēt just e no voler tēir nō ò tira. e put

te glorieges que est dreturer: no du
ries fer coses injustes. Donchs si cō
liders en ton enteniment lo moui
ment de ta terra es atun mes vergo
nyos q̄ honozos. E has dejactada
la tua l'real magestat l'ote taqua o
grādissima vergonya e infamia no
passadoza tāt co lo mō durara quit
poza loar de dreturer. Mas tendrà
te per mal home: e per cobdicios: e
ple de molta maldat. l'key que sens
se ne causa ne raho va p̄ desposseyr
anegu de ço del seu. Car dret noy
tens ni leys nou manen: E si tu: o
algu de tos cauallers volrà dir que
tu ho fages justament sino ab tota
maldat yo de bō grat sere content
oferir la mia persona atot pilli soste
nint lo cōtrari cors p̄ cors abatalla
executadora ço es mort: ovècut dis
lo cāp reste. E si acceptar negu non
gosara te dich not pēles que les pa
raules quel l'key te tramet adir per
mi queu faga per temoz que tinga
de tu ni de ton poder. Car yot pro
met sens fallir: que la cosa per tu co
mençada no passara sens digna de
ceplina. E sapies q̄ ell sta en tal orō
aparellat cōtra tu e lo tē? mījançāt
deu qui aytals coses acostūa de pre
ualler als qui culpa no tenen q̄ en lo
mouimēt de tō regne no sia causa d̄
la destruccio tua en breu tēps. E les
dones casades tornará vinds e plo
rarā la cruel mort de tots vosaltres
Mas al meu l'key plauria saber la
causa de ta venguda p̄ q̄ aq̄lla puga
posar en scrit p̄ forma tal q̄ en tēps
e deuenidor atot lo mō sia manifest
ta la tua p̄sūpcio: e feu si en tō parlar
Lo l'key no tarda en fer li resposta
en stil de semblāte paraules.

Capitol cccix.

La resposta que feu lo l'key Escari
ano a l'irant.

aualler quinsulla que
tu lies est entrecuydat
que sens licēcia dauāt
mi haies p̄somit par
lar ab tan gran auda
cia: e dir tantes: e tals paraules min
rises. Sino que tostemps tot mi
satger pot parlar libertamēt: ara de
p̄sent te faria car compzar la lauge
ria dela tua lengua. E vull que ton
senyor sapia: que yo ab just titol he
presumit venir li des? Car no igno
ra ton senyor: e tot lo mon: que no
ha gran temps que es stat tractat
p̄ algunes nobles plōes matrimoni
ab deliberat cōsell de cascuna de les
parts de la filla ab mie ferma segu
ra e donada jornada d̄ dar compli
ment al matrimoni. E lo teu l'key
per sola laugieria p̄somi de enuer
gonyir me. Donchs com pots tu
dir: que no es justa cosa lo que fas
contra ell. Car en tots los dies de
ma vida no sere alegre ni content
fins que amoz cruel lo haia portat
Mas los casos sinestres de fortuna
qui algunes vegades han acostūat
de venir als ergullosos e per lux su
perbia son meos abaix. E si fortuna
tingues la culpa: yo no tinguera cu
ra de scusar aquella. car mal nescido
content per moltes desplasents co
ses quem ha procurat. E coz aq̄sta
donzella que yo deman sots just ti
tol de matrimoni. E com lo seu nō
es molt estimat que es Maragōina
E les lues virtuts s̄a mes estimat p̄

que en lo mō no te par. E perço cō
 se que tu est crestia tinch gran conso
 lacio en mi de plar ab tu de les grā
 dissimes virtuts de aquesta donzel
 la. E si de aci algun any no seya sino
 parlar james me enujaria. E li tu /
 has amat en algun temps donzel
 la destrema amor per lo teu mal /
 pots presumir lo meu. E per quant
 essent yo infant de poca edat tenia
 continuament tres freres del orde
 de sent frācesch mestres en la sacra
 teologia. E moltes voltes me indu
 bien atornar me crestia. e conech
 be que la ley crestiana es de mes no
 blea e millor molt que la nostra. E
 si no fos stada la mia mare que mo
 rolgue ab les seues tristes lagrimes
 que calçun dia ploraua dauant mi
 fins atant que de mi los freres feu
 ptir. Mas dir te aço que la strema
 belea de aquesta virtuosa senyora
 me ha tant catuat que james han
 te repos fins q adla o la mort haya
 aconseguida. E tu qui tens plena a
 noticia dela sua grā e strema belle /
 pots pēlar yo ab quāta rabo stich
 agreujat que ton senyor me vulla
 leuar vna tan virtuosa senyora que
 al mon no te par ni ha tengut. e en
 cara que yo haya lest de moltes vir
 tuoses senyores qui en lo mon son
 stades axi com fō aquella animosa
 vricia Reyna de les amañones ala
 qual existeu Rey de grecia li trameu
 aquell iuencible ercules per que era
 cosa impossible per causa dōl grā aio
 que tenia que li donas les armes. e
 per lo semblant se lig de aquella vir
 tuosa Semiramis Reyna dels asi
 tians no solament regia. ans vicia
 los medians e edefica babilonia cō

ella stiques en la cambra pentinant
 se lo cap hoy dir com babilonia se
 eza rebel lada. Acaba de pentinar
 la vna part e laltra resta per peni
 nar. E ab los cabells scampats que
 staua nou pogue comportar. Si
 no que prestament pres les armes
 e ana alitar la dita Ciutat. e ans q
 acabas los cabells de pentina: ha
 gue cobrada la Ciutat. E son feta
 vna ymatge de dona de coure en
 babilonia qui son posada en loch
 alt ab la vna part ligada e laltra lca
 pada en recordacio sua. e axi mate
 ix se lig de Tamaritis Reyna de
 Sicilia la qual no son de menor a
 njmo. Car en veniança dela mort
 de son fill per consolacio sua mata
 en batalla aquell famos e molt re /
 mut ciuius Rey d dasia ab. cc. milla
 persians. Apres feu leuar lo cap al
 dit Rey e feu lo posar dins hun o
 dre de lanch e dix als seus que sem
 blant sepultura merexia lome que
 sedejana de lanch scampar quet di
 re dela virtuosissima Sinobia: q
 intitulaua Reyna de orient longa
 seria la sua jstoria de recitar. Mas
 los seus fets dignes de molta recor
 dacio. E com vengue ala batalla /
 ab cornelio princep dels romans
 e lo dit cornelio obtengue della vic
 toria. E sen glorieja tant com si ha
 gues vengut lo major princep del
 mon. E no ignore los admirables
 fets de pārasilea Reyna de les ama
 gones en los fets de Troya. E de
 tamilla en ytalía. E qui pot negar
 que minerva no hagues donats di
 nerses arts y en grecia no hagues
 sobrepujats tots los homes ab la
 sua sciencia e enginy. E qui pot dir

104

l'amor natural de yssipitacea: que
 hague alen marit mirat es Rey
 de ponto la qual no iolament lo re-
 gua en la longa guerra e dubtola
 que hague ab los romas. E pres q
 son vengut e deimparat per los se-
 us james nos parti dell seguint lo a-
 cauall e al mes leuant leu fement e
 oblidada la lna gran bellea e delica-
 dura. E aquella porcia lilia ol Rey
 nacio sabent que lo marit seu mort
 era. E com no pogues hauer ferro
 prest ab ques matas cobejat seguir
 l'esperit de aquell begue carbons so-
 gujants: e mon. E son d' menor
 amor amon jubi aquella virtutia
 juua filia de julius cesar que hague
 a pompeu marit seu que vehent la
 veiduta de aquell sangonola se pe-
 lia q pux nel vey a encala q se mort
 selata e mort e la e hun ful que tenia
 en lo ventre. Mes son cordial e me-
 morable lan. or que artemi a Rey
 na hague a menaculo marit seu lo
 qual apres que ell son mort e li ha-
 gue celebrades solemnes obsequies
 lo seu poluorizar e begues la poluo-
 ra mostrand que ell voia e fer sepul-
 tura dell. Quet par de melia mullez
 de cipio i frica com sen marit adul-
 terae ab vna cativa sua en negun te-
 ps ho volgre descebrir perjo que
 nel disemas. E s' deccourent que
 aquell son mort ella li dona libertat
 e marit. E deute recordat ho han-
 ras be emes adix cō miril e cavalier
 fort e virtuos mata hū altre dis set
 Johan de lettran e son condemnat
 que moris en lo cergre de se me cō
 peruegres enoticia dela nullet cas-
 cun dia el a lo anana a vesitar jaria
 sos ben guardada si portana aigua

cosa per sustentacio dela humana
 vida per que li pogues la vida alar-
 gar. e la mullet ab la sua let donant
 li amamar lo sost que p grā temps
 sens que per les gueros james son
 saout. Apres son publicat lo cas e
 obrenqueren remissio graciola. de
 gran suma e de alt enginy foren to-
 tes les nomenades seiores excellint
 quauenua home qui sia stat dela
 creacio del mon engā de que merite
 grādissima honoz e fama glorioa
 Majorment com ab lnt inoustria
 han aconseguir lo que natura nols
 ha donat: y o revolgut fer aquest in-
 cident recitant te totes aquestes co-
 les perjo que tu sapies que la don-
 zella que yo ame e adore excelleix en
 virtuts alotes aquestes altres. E p
 ella es principiada aquesta guerra e
 per ella le ha de finir: e altramet no.
 E aquesta es la resposta que done
 Lo Rey gira les ipalles e enalen q
 no volgre mes iouir a Tirant.
 Mes leu lo meli be apolietat. E en
 la nit lo Rey penia de prouar de pa-
 ciencia a Tirant per conexer si era
 genril home de natura conudal a
 dinat e seuli posat de moltes natu-
 res de viandes dauant ell. e lo Rey
 leys al cap dela taul. e Tirant qua-
 si al tol dela taula. E les vnes vian-
 des erē molt millors e mls aparel-
 lades que les altres. Tirant axi cō
 aquell qui era destre en totes coses
 e labia tent com ell: no cura lino de
 menjar deles bones viandes e lexa
 les altres. Com foren lenats de tan-
 la portaren la collacio en hun gran
 plat dor en lo qual havia citronat
 e pinynada e amelles e pinrōs cō-
 fets ala vna part del plat. E Tirant

pres dels millors e majors que hi havia. Apres lo porta dins vna tenda hon hi havia hun grà munt de dobles dor: e altre de ducats e altre de moneda blanca e hun altre munt de vexella d'argent. E moltes robes e joyes quis mostrauen dins la tenda. E havia molts arnesos: y canalls molt bells encubertats. E al cap dela tenda hi havia vna barra ab tres sparuers. Com lo Rey io ti gue dins la tenda dix li semblants paraules. Embaxador lo meu costum es aquest que quants embaxadors venen en presència mia que si en ó princeps han de pendre del q' mals los alte tant com ne vullen. p'quet prech que prengues tot lo que vulles car com mes pedras mes ne sere content. Tirant com veu la voluntat del Rey: dix que era molt content de pendre puix no feya carrech aló senyor sinovergonya ali mateix. E pres hun sparuer lo millor que / a son grat. sabe triar. Lo Rey son ó asó molt admirat e presomi que a q'nt deua esser home óstima. e molt virtuos: car lo seu gest se mostraua. E aximateix veyal q' la sua persona e ra proporcionda ab tanta singularitat que natura en ell no havia en res fallit dient que en tota sa vida tan bell caualler no havia vist e desijaua molt en sa cort tenir. Empo creya en lo parlar de Tirant que havia fet en presència sua que no dexa ra lo seruey de l'ó senyor per star en la sua cort dellibera ó no dir li res: e Tirant cobrada la resposta axi cō es stat rahonat parti e tornasen a son senyor lo Rey de Tremicen. e feu li fidelissima resposta de tot lo q'

era passat entre ell e lo rey scariano. E lo Rey demana a Tirant son e nemich si teia molta gēt. p' la mia se dix Tirant senyor els son molts e tota dies li venen gēts de socors y o nols he poguts veure tots justats. Mas henvists fora dela vila en cap quen stan passats. lxxx. millia. En gueren consell e son determenat q' lo capdillo ab Tirant prenguessen deu millia combatents queis eren restats que los altres eren morts: e alguns que sen erē passats als enemichs. Partiren ab aquella gent: e anaren per guardar vna Ciutat q' havia nom alinachs. Car si aquella Ciutat se perdia tot lo regne era perdut. E per quant sabien que los enemichs y deuen venir aquests se posaren dins. E Tirant en aq'll cars viaua de son saber fēt enfortir de tota la ciutat. e feu fer moltes barres fora óla Ciutat ental forma q' si elle hi venien fossen ben seruits. E ala part q' era p' flaca feu fer molts fossats que per dauall terra podien entrar e exir sens obrir les portes ó la Ciutat. Les quals responien en huns orts qui prop dela ciutat stan. Com lo capdillo ven fer tã subtils e artizades obres a Tirant stava lo mes admirat home del mon e deya que james dela vida havia vist home que tant en les armes ni en la guerra sabes. E per tal forma stauen sperant los enemichs que vinguessē: E lo Rey stava en la sua ciutat de Tremicen molt ben proueyt de totes les coses necessaries els enemichs anauen conquistant per tot lo Regne seguis que hū juben qui dñs la Ciutat de Tremicē sta

na lo mes rich q̄ en tota la Llutat
 fos ique sen óla Llutat ocultamet
 e sen ana hon era lo Rey scariano
 E ab gran cautela e prpoosit mal
 ciós li dir. Senyor per que la senyo
 ria tua laura en arena tot quant fas
 es no res si ans de totes coses no /
 prens lo Rey de Tremicen. Car
 hagut aquell en dos dies seras sen
 yor de tot lo regne. E no iras de
 tat per les cauteloies vies e ab grā
 seguretat ó tu e dels te^s poras anar
 y estat. E si la seŷoria tua fa vna cō
 cordia ab mí yot fare vencedor de
 tota los teus enemichs. E mes te
 dare lo Rey e la filia en tō poder. cō
 lo Rey scariano tal coia hoy dir tin
 guen per vna burla e responent dir
 Com se poria fer tant de mal com
 dius: pero si tu tal seruey me fas yot
 promet ase de Rey de fer te lo ma
 jor senyor del regne: pero no puch
 penlar que tu pugues fer tant com
 dius: Mes te val que ten torneas: E
 no vullas per fer enuig e dan a eils
 ofenesies ami. car no se si eil home
 celerat e de pessima vida no sabent
 lo aguayt óla fortuna si seria per ami
 prospera o aduerŷa segons la tua o
 penio q̄ no negues ami e fos gloria
 per als altres per los meus peccats
 En hoyr lo jubeu semblats parau
 les no tarda en fer principi a tal res
 posta.

Capitol ccc.

Replica que fa lo jubeu al Rey
 scariano

Art se bene lo que /
 hom delija ans lemp
 lo cōtrari se demostra
 E sab be la tua senyo
 ria q̄ dels fets del mó
 moltes coses han eiser remedes ala
 fortuna. e en special los fets óles gū
 res e de les batelles. Majorment q̄
 negu p̄ sau que sia no pot preuente
 tots los perills e inconuenients que
 seguir se poden segons fortuna ad
 ministrat. E souint se ven en les ba
 talles que los menys vencen los /
 mes e los flachs als forts. Segōs
 plau a aquell grā Zidonay qui vol
 q̄ la justia sia dada a aquell ó qui
 es. E de poch animo proceber al
 cauallier qui tota los perills q̄ li po
 den seguir vol p̄uente james la sua
 fama pora augmentar: ni lo princep
 qui vol conquistar si liberal no es ja
 mes pujara a gran senyoria. E si be
 vol la senyoria tua aduertir al que
 dir he conexas que no es somni.
 Ans es coia molt segura e infallible
 E per major seguretat tua yo rich
 tres fills los quals posare en poder
 teu que fir vich amenys de ma pro
 metia rigū libertat ó dar los mort
 adolorida. e ago fare per la seŷoria
 tua ab pacce tal com yo tinga vna
 fua la qual delige maridar honra
 dament. E de mos propis bēs li da
 re. xii. milia ducats ab hun jubeu q̄
 va dins lo teu camp venent oli. Lo
 qual es joue e de bōa natura sta ab
 lo guardia major de ta senyoria. E
 per signat de aquesta gracia quem
 faras yot prosir de doar te la entra
 da dela ciutat de Tremicen perço
 com tinch dela casa mia vna porta
 ques te ab lo mur dela dita Llutat

qui sta en guarda e seguretat mia e
per aquella part puch posar dis .c.
milia cōbatets. E cō lo Rey li ho
hi dir semblants paraules pēsa be
en tot lo quel juheu havia dir. E
dix li com me poras tu dōar lo rey
de Tremicen e la filla com yo sia in
format que dins la Lutat ha hun
fortilium castell que li es prouchir
se pot tenir acombat de tot lo mon.
E lo juheu responnent dix si tu soles
stat atēt a les mtes paraules hague
res entes com yo no te feta profer
ta de darte lo castell: mas la Lutat
e lo Rey e tots aquells qui ab ell sō
com lo Rey stiga en son palau qui
es dis la Lutat e per cōsolacio lua
sta dins en aquell. E no li plau stat
fino en temps de gra necessitat dis
lo castell. E de aço senyor yo fas se
gura la senyoria tua quen portare
afi. La cōcordia son feta en tre ella
e lo juheu li promes o dōar mol. s
donatins si ell feya complir aquell
marrimoni. lo Rey prestament tra
mes per lo guardia major que es
ofici qui es nomenat mustagaf del
camp. E com sō dauāt lo Rey al li
dix guardia que es de hun juheu q̄
tu ies qui va venent oli per lo meu
camp. senyor dix lo guardia ell va p
lo camp vñant de son ofici venent o
li e altres vegades remēda çabates
ves prestament dix lo Rey e ses lo
venir. Com lo juheu li son dauant
lo Rey li demana de quina terra e
ra. Senyor dix lo juheu segons he
hoit dir a mon pare de lonch tēps
ença ell e tots los seus son stats val
lalls dela senyoria vostra e per aq̄
me tñch yo. Ara aten dix lo Rey
al quet dire: Jam haviē dix que tu

eres vassall meu e seruidor: e p̄ço cō
yo tñch delig de auançar los quiz
serueren amar e honraz los iobze /
tots los altres he deliberat de auā
çar atu en aq̄sta forma que he trac
tat que sia fer matrimoni de tu ab ja
mila filla de don Jacob Juheu io
mes rich mercader que en tota la
barberia sia: e fer te dar du milia du
cats ab ella e dos milia per ami per
sperons. e de aço me de^p hauer grat
per yo hauer tant recort de tu. Lo
juheu ab animo e cara de grā lforç
sen principiatal respoita sengint rei
tar yros e mal contet com li ab veri
tat fos stat decebut: dix. Senyor
yo no ignore la molta magnificen
cia de vostra senyoria que se de ha
uer recort de los seruidors e de hō
rar: e de auançar aquells. E ami es
molta gloria que la senyoria vostra
sia stat en recort de mi qui lo home
de tan poca condicio e de aço vos
ne beie les mans eus ne fas i finide
gracies. E perdonem la senyoria /
vostra que yo no faria aquic ma
trioni: si ell me daua deu tats mes q̄
no te. Car gran temps ha que ell
hi treballa io que james per misera
ble que yo sia ho veura complit. E
ans deliberaria morir que fer tan
gran defalt. Com defalt dix lo Rey
tu est pobre e objecte y ell es rich e io
mes favorit e amat de totes gentes
de juheus que sia en tota aquesta
terra: quina desonor tē poria venir
ni seguir ten negū dan. Ans cōech
ab talho natural q̄ tu series en loch
seu amat de tots los grās senyors
Car ell es bo axi en les coles publi
ques com en les necessitats secretes
Donchs si ab voluntat pura vol
D.iii

ras miras la raho enuers ell lo que
 pot fer ne lo que val ab genolls nu⁹
 li duries los peus bejar. no placia al
 grā deu de libertat dix lo juheu qñ
 lo meu spirit reste tanta viltat ne ja
 mes puga habitat en mi: ne la mia
 anima no consentiria james que
 tal defalt yo fes. E perço seyor que
 la tua illustrissima senyoria sapia p
 quina causa mē stich ho dire per q
 la lenyoria tua men ringa per sculat
 Tots quāts juheus som en lo mō
 restats ion tres linarges. Apres q
 crucificaren aquell sant home e just
 qui son nomenat Jhesus. E aqst
 dins la gran Ciutat de Jherusalem
 son pres e ligat e posat en creu. La
 hū liatge es o aquells que tractarē
 la sua mort. E sils voleu huy en dia
 conexer son aquells qui son bullicio
 sos que nos poden reposar. Ans
 continuamente stan en mouiment o
 peus e de mans. E lo lur spit james
 ita segur que no pot reposar. E te/
 nen molt poca vergonya. Lo segō
 linatge es de aquells qui executarē
 lacte com lo agotaren el clauaren
 el ligaren el coronaren despines. E
 aquells qui jugatē la roba e li danē
 de grās galtades. E com lo hague
 ren aliat ab la creu li scopiē en la ca
 ra. E los senyals per conexer aqsts
 son que james vos poden mirar en
 la cara de ferm: car prestamēt girē
 los holls en terra o miren en altra
 part. E james poñn sino ab grā tre
 ball aliar los vlls al cel axi com fa a
 quest juheu qui vol esser mō logre
 tenu y smēt que james pot mirar
 en la cara dela persona ni mēys pot
 mirar al cel. Lo tercer linatge es lo
 q deualla o danit veritat es q aqsts

y foren empero no cōsentiren en res
 E moguts de pietat se polarē en lo
 temple de salamo. E no volgueren
 veure tan gran maldat com feren a
 aquell home sant e just. E aquesta
 tals que noy consentiren ans feren
 tot lur poder en delirar lo o aquel
 les penes en q era posat son afables
 e de molta benignitat e contracten
 ab pau e ab amor al proisme e po
 den mirar p totes parts. E com yo
 sia de aquest linatge nom par que
 yo dega cōtamiar ne mesclar la no
 ble sanch ab aquella de ppetual do
 lor. E lo linatge de mos fills fos /
 menyscabat: que perdesen la succe
 sio de sō dret linatge. E de tals juhe
 us mes tem la amistat dils que la
 mort. Em daria gran carrech evez
 gōya de parlar ab ells. Com lo rey
 veu la causa per que lo juheu stana
 de voler lo matrimoni nol volgue
 forçar. Mas pregal que en lo prin
 cipi consentis en dar bona resposta
 al altre juheu. Ell los afronta: e lo
 Rey dix al juheu mercader com a
 quell seria content de cōplir lo ma
 trimoni com la conquesta fos fini
 da. Empero lo jove juheu james
 parla ni promes res dela sua boca
 laltre puix veu que lo Rey loy de
 bia present laltre dona fe en les pa
 raules del Rey. Aps de aço lo rey
 concerta ab lo juheu mercader que
 per al deseten dia del mes ell seria
 dauant la Ciutat de Tremicen. E
 bora o miya nit ab la fosqua ells po
 rien entrar. La hora assignada lo
 Rey ab tots los capitans fō dauāt
 la ciutat de Tremicen. E lo juheu
 no mes en oblit la sua promesa per
 casar la filla. E ab grā diligēcia obri

la porta dela Juberia e lo Rey / prestament entra ab tota la gent : e feu la via del palau. Aquí donaren grà combat e per força darmes entraren dins mataren lo Rey de tre miren los fills e lesposat e tots los altres que anegu no volgueren pendre amerce sino ala gentil dama. A pres combateren lo castell enol pogueren pendre. Lo Rey scariano no tenint se allí per segur delliber a dexartota la mes gent dins la Ciutat p guardar la e ell parti ab la filla del Rey de Tremicen qui anaua tota plozola per la mort de son pare de los germans e de son sposat. E posala dins hun castell inespugnable. E dins la vila posa la gent darmes que hauia portada la qual allí era necessaria. L'altra feu tornar en guardia dela Ciutat de Tremicen la cruel noua peruech anoticia del capdillo e de Tirant e per los moros ne son fet molt strech dol per / ques tenien tots per perduts e sta uen dient entre ells que mes valia doaz se al Rey scariano pux la major part del Regne era perduda e elur Rey e Senyor era mort: que no star al perill deles batalles. E venit auenia ell los hauria merce. Tirant dix al capdillo seyor mal acort hauen pres nous vullan donar fis que vejaui lo per que. si vostra merce se dona qui sou huy lo major de tots e tenu aci du milia combatents e alguns castells e viles qui stan a obediencia vostra. E encara aquesta Ciutat ab quens porem molt be o fèbre della. E com altra cosa no pora fer vostra merce: traureu gran peti ol Rey que torne totes vres terres

res ens ne done mes per donar li a questa Ciutat ab los altres castells que encara no posehetx. Lo capdillo tingue per bo lo consell que Tirant li daua. Empero nos podia aconortar o la mort del Rey e meys o los fills. tirat orona q foi tramesa vna spia ala Ciutat de Tremicen per saber com era stada aquella tan grà e cruel destruccio. car la dita ciutat era restada sots bona guarda : e o capitans nobles e molt virtuosos e que tan prestament la haguessen p la sens hauer ne algun sentimè stauen ne molt admirats. Aps saber la veritat per hu home quils vech qui si era trobat: e hauen li mort set fills en la entrada del palau e robada tota la casa. e la mulier e los fills li tenien per força. E recitals com lo jubeu hauia trayda la Ciutat. E lo Rey scariano hauia manat que li leuassen tots los bes. E lo traydor qui semblat maldat hauia comesa contra son senyor fos pres e ligat e tot nuu fos posat en lo costell vntat de mel. E lo dia seguent fos squarterat e donat ameniaz als cans. e axi son fet. E dix lo Rey q de traydor qui sen podia guardar que lo joch que hauia fet de son seyor poria fet dell e o la Ciutat si mester era. sabada per Tirant tota la veritat e com la gent darmes era dins la Ciutat e per los lochs qui eren prop stauent alenjats. E com lo Rey scariano se hama portada la filla del Rey de Tremice en aquell fortissim castell de mont tubet. E Tirant pres du homens los quals sabien molt be la terra. E ab bons ginets aquests anaren fora cami al castell o mont

11.11.

tuber e en la nit se posarè en agnaye
 dins una casa la qual se nomenava
 lantiga mesquita. Com son quasi /
 dia clar prengueren dos moros. E
 aço feyen per saber lengua del Rey
 hon era e la manera de son viure q
 na era. E sabe cō ell e la nouella rey
 na staue alt en lo castell ab .ix. caual
 lers per guardar lo sens aquells qui
 eren asoldados per fer la guayta ò
 nit e de dia. E baix en la vila havia
 mil homes darmes. Sabut aço ti
 rāt los feu soltar: y ell ab los altres
 passaren entorn del castell perven
 re la disposicio de aquell. Apres se
 torna Tirant dis la Lutat. E or
 dena cent homens ab picos e ao a
 xades. e trames los en hun pont
 dix los q si veýe veniz los enemichs
 rompesien lo pont a fi que la gent
 darmes no poguessen passar. E han
 rten avoltar per paliar aquell. E in
 vna bōa jornada, E aqua jornada
 los nohia molt perço cō haviē avol
 tar per molts barrachs e p molts
 lochs evils q no erē en lur poder. e
 dela Lutat de tremicen fis alla hō
 era lo Rey havia bones tres jozna
 des. E dela Lutat hon Tirāt era
 fins al castell hon lo Rey scariano
 habitava havia .ix. legües. Lanois
 Tirant parti ab tota la gent e ana
 ren davant lo castell hon lo Rey e
 ra. Com lo Rey los veu armas ab
 tots los seus trequeren ala porta ò la
 vila per fer armes. Empero Tirāt
 ni lo capdillo no conientiren q los
 seus se acostassen sino que corregue
 ren tot lo camp entorn del castell: e
 portaren sen molt bestiar de gros e
 de menut e tornaren sen ala Lutat
 E Tirāt molt souint los vestans

e mostrava danāt lo castell. e mol
 tes vegades si aturava dos e tres di
 es. Com no tenien que menjar tor
 naven sen. Seguis hun dia que ti
 rant treque al portal de aquella Luta
 tat fatigar de los dolorosos pensa
 ments. E pasejant se pensava en la
 dolor en q havia òxada la priesa
 e en lo dan de plaerdemauida. e axi
 mateix com tota la parentela sua e
 ren deteguts carius en poder ò mo
 ros. e no sabia si se anas ni si los mo
 ros consentirien la sua prieda. e stāt
 ocupat en aquests adolorits pensa
 ments treque per lo portal dela Luta
 tat hun catiu crestia de albanes na
 cio plozant e fent grans lamentaci
 ons: perço com son seýor lo havia
 cruelment batut ab vergues e feyal
 anar acavar en hū ort q tenia prop
 dela Lutat. Tirant conexia lo ca
 tiu per quant havia parlat moltes
 voltes ab ell e cōexia que et a prou
 biceret haguen gran compassio. E
 pensant com ell no tenia negu de q
 pogues fiaz crida lesclau e ab pietat
 li feu principi a semblants paraules

Capitol ccxi.

Com Tirant promes al catiu
 de fer lo frado

A fortuna cruel es se
 pre enemiga dels ho
 mēs miserables e ma
 jormet de aqles q lo d

pochs animo qui no poden compoz
 rar la luz tribulacio ni la pena que se
 ten. E recordant me dels me^s mala
 rinch compaisio de tu. Car sit vols
 tu pots esser causa de ço be e que yo
 testinas molt que legos la obza de
 mostra: e evidents senyals tu deus
 esser home valentissim: coz tingues
 mes dolor que no mostres. E com
 est vengut en cars que yo itaua en
 los me^s tristes pensaments ab aqlla
 certa raho quels carius poden esser
 detenguts. E qui es aquell qui dub
 ta molt mes lo perdre de ço que ell
 te: que lo que ell spa de tenir: encara
 que la sperança dega esser vera. E p
 ço be considerant molt manifesta /
 ment leuen la mort mia per la lōga
 absencia dela cosa que desige servir.
 E la nouella pietat de les dolors ol
 catiuari te fa star trist: e adolorit. E
 desauenturat del meu coz qui plora
 de pietat per la dolor que veig pos
 seyr. E si mort no ten segurex: vida
 mes pessima que mort ten segura.
 E per ço te vull pgar que si tu vols
 seguir lo meu voler: seras posat per
 mi en franca libertat de anar: o de
 aturar tant com volras: ab cōdicio
 tal que cōportes esser agorat per
 lo cap ab correia que not faça gran
 male: que tallen hun poch de les /
 hozells: per ço que tu sies causa o pē
 dre lo castell de Montuber hon lo
 Rey sta. E si la cosa seidene axi com
 yo crech tu portes atenyer de esser
 hun gran senyor. E si lo cars nos a
 certa restaras en franca libertat. E
 bona vida que en companyia mia
 not fallira. No tarda lo crestia ca
 tin en fer principi atal resposta.

Capitol cccxii.

Resposta que feu lo crestia ca tin
 a Erant.

Qu sol es aqll qui sab
 la volutat del meu coz
 E les paraules p v^{ra}
 merce ami referides /
 han donat confort ala
 mia aia: de que^s ne reste tāt obligat
 que no es cosa alguna quem manas
 seu quem fos possible de fer: que yo
 no la fes conexent tanta pietat e mi
 sericordia que haueu enuers mi mo
 strada. Car la molta necessitat que
 rinch de cobrar la perduda libertat
 me costreny en fer tot lo quem ma
 neu. Considerada la mala vida que
 compoxt: per lo vostre molt mere
 rer que mi obliga. E si amor no fos
 itada: no fora yo vengut en lo que so
 Car lo delit me ginya en plaurem.
 E no hanent me plagut amor axi
 com me plague: no passara yo tals
 penes. Per quem clam de amor: o
 dela mia ignoscēcia qui es itada cau
 sa de aquestes dolors: pensaments
 tristes e lagremes qui serien luyades
 de mite la trista vida. Empero quel
 ualla que sia stat de mi ni puga esser
 yo lo prest o obeyr tot lo quem ma
 neu no dubtat en res del dan ni pill
 quem pogues seguir. E per la mol
 ta virtut que en vos tich coneguda
 me obligue no solamet en servir vos
 Mas encara a sostenir qualseuulla /
 perill de mort per la senyoria vos
 tra: No sent stima ninguna del tre
 ball de les oreilles. Ne qualseuulla

altra lesio que en la mia persona fer
 se puxa. Tirat li regracia la sua bo
 na voluntat: e dix li yot promer afe
 de caualler o james mentar fins qe
 hata posat en libertat. e prestament
 Tirant se parti ol catiu: e ana apar
 lar ab lo capdillo: e dels diners que
 tenia rescata lo catiu per ceter dobles.
 E lendema partiren ola. Lintat ab
 tota la gent: axi coz altres voltes ha
 nien acostumat. Apres que hague
 ren corregut tot lo camp aledaren
 se prop de la vila hon lo Rey era. E
 molts dels dela vila ja nou stimanu
 res en veurels venir. Car labien be
 que poch dan los podie fer: que no
 portauen bombardes ni neguna ar
 telleria: ni tenien atreument de atu
 rar y mes: per ço com liu seien pre
 stament foren aqui tota la gent del
 Rey. E los dela vila molt iouint ab
 licencia e voluntat del Rey e ab vo
 luntat de Tirant e del capdillo los
 asseguraue: evenien tots dies aparla
 mer. E aquell dia entre los altres se
 segut que lo Rey trames dos caual
 lers quils digueren que si volien co
 cordar ab eli quels faria moltes gra
 cies: e donatus. E lo capdillo: e Ti
 rant los digueren que no volie ho
 yr negun pteit. Ans eren disposits en
 veniar la mort del Rey de Tremi
 ce e de sos fills. Aps del parlament
 tengut. Tirant axi com acostuma
 na altres voltes tostemps los feya
 fer collacio. E aquell dia tingue co
 certat ab L'albanes axi com se segut
 Apres feta la collacio L'albanes se
 acosta ho staua largent. E furta hu
 picher darget molt gra e be daurat
 E coz sen anava aqli qui guardava
 larget po se acridar gras crics en tal

forma q Tirat qui parlava ab los
 homes dela vila demana quina re
 moz ne quins crics eren aqls. e tots
 verè correr al albanes: e molts que
 detras li corrien. E verè coz son po
 e portaren lo dauant los capitans.
 Lo qui era guarda del argent lo /
 portava p los cabells. E dix senyoz
 vous requir vos placiavoler me fer
 justicia de aquest ladre manifest qui
 ha furtat aql picher darget. Tirat
 volgue q lo capdillo parlas primer
 e dix: yo done o sentencia q ha peiat
 Respos Tirat e dix sey oz capdillo
 no som ara en temps o matar gent
 si en batalla no: vous prech li sia mu
 dada la sentencia q lia agotat per lo
 cap e les orelles tallades. E axi son
 fet en plencia ols cauallers dela vila
 que alli stauè parlant ab ell. E apres
 deles orelles tallades li ligaren lo pi
 cher al coll e agotat lo entorn ol cap
 E la tercera vegada q passaren da
 uant la vila dona gran curada delli
 gas les mas e pres se acorrer ouers
 la vila. E l'alguazil del cap corret o
 tras ell dexas caure en terra: e l'alba
 nes hague temps de poder etrar dins
 la vila: e los qui stauè al mur ab bal
 lestes lo defenerè tāt q nol poguerè
 hauer: los dela vila lo puatè al castell
 ho lo rey era e veu lo tot mu e ben
 agotat ab les orelles tallades e tot ple
 de sanc: Daguerè ne ell: y la Rey
 na gra pietat e ferè li donar vna ca
 misa: e roba per a vestir. E lo Rey
 lo ginya que ell hague lo picher. E
 pres lo de la casa. Tirant fengi que
 li desplaya molt la fuyta ol albanes
 E dix als cauallers que alli eren pre
 gasien al Rey que li volgues resti
 tubir lome: e li fer nou volia quante

ell ne prengiàs dels seus tots los faria matar: o leuaz les màs: e los pe⁹ e lo nas ab les ozelles. Respos lo Rey que no fes compte que loy donas. E si feya la guerra cruel: que si ell lo podia pèdre que ell faria pi⁹or dell que ell no hauria fet de aquell. Tirat no cura de tenir mes rahòs sino que parti: e torna sen ab tota la gent ala Ciutat don eren partits. e L'albanes per donar rahò de sima tex al Rey Scarioano a estil de semblants paraules feu principi.

Capitol cccxiii.

Lo rahonament que L'albanes feu al Rey Scarioano.

A despallada sperança dela amargosa vida q̄ tots los dies que rich apallar me couendra alostèir mes que atot altre adolorit. E per ço no dch tembre la mort. Mas tem la dolor quiz força alguna volta la mia gran confusio. Per hauer perdut dels principals membres: e la honoz: y fama consiòrats los cruels vituperis que son stats fets: tement de aço la infamia que men poza seguir si es sentit Lo meu sperit demana de aço grã dissima veniança de aquest traydor e celerat capita: qui p̄ la miseria nos matana de pura fam. E si he comes aquest crim ne es stada causa que p̄ sola necessitat ses fet: e no per altra rahò. Empero senyor si vostra excellent senyoria me dona licencia d'anar: e de venir yous portare conty

nuament noua dela pràtica de vostres enemichs: e lo que volen fer: y abon van per ço que lo dia que la / lur desauentura los cōduyra puga la vostra altesa fer dells com fes de aquell famos: e illustrissim Rey de Tremicè. Dix lo Rey yo so molt content ques faga: e pots anar: e tornar tota hora que vulles. E mana atotes les guardes que liberament lo dexassen passar. E de aço lo Rey ne demana de consell a alguns dels seus cauallers: e tots li digueren senyor aquest home es stat molt ofes per los seus: e tota cosa fara per portar los atotal destruccio en lanima y en lo cors. Pero ab tot aço sera bo li sia tengut siment en son viure. L'albanes se parti del castell p̄ vna porta falsa sens que per negu dela vila no son vist ne sentit. E dretament sen ana a Tirat: e recita li tot lo que era stat dit ne parlat. E tirant li dona .viij. dobles: e .iiij. reals: e mig: e diners menuts: e vna spasa e vna listella de p̄cechs p̄ ço cō en aquella vila no ni hania. Car Tirat hauria fet tallar tots los arbres e guastar tota aquella orta entorn dela vila. E dix li Tirant: diras al Rey en secret p̄ ço que mes se sia atu atribuyda com yo fas pastar molt pa: Per ço com dech esser en vista sua dins tres: o quatre dies. L'albanes se parti de Tirant: e com son al castell lo Rey Scarioano lo rebe graciosament l'albanes li presenta los p̄cechs ala Reyna. e lo Rey y pres mes plaer q̄ si li hagüs dada vna vila p̄ ço coz conegue q̄ la reyna y hauria p̄ gran plaer. Car desque la tenia en son poder no la hauria vista riure ni alegrar

per be que molt souint li feya presēt
de semblants paraules.

Capitol cccxiii.

Lo conort que fa lo Rey escari
ano ala sua dama.

La molta amor que a
tu noble senyora por
te ne es stada causa la
tua singular bellea : e a
uissat entendre. Car la
comuna benuolença tota enamo a
da penia auança. Conexent en vna
soia vista la singularitat de ta mestri
mablevalua. La qual me ha despos
sehit o tota ma libertat. e mes teps
la mia vida nos pot allargar: sino ol
q voluntariamēt atu plaura cōfētir
me demanar te de merce pux tanta
discrecio e virtut poseheys: quet vul
les dexar de plozar : e alegrar te. E
no vullas dar tantes penes atu ni a
mi. Car la tua noblea be durtia esser
contēta de mi qui so jone : e Rey tā
poderos quit fare portar corona re
al. E seras senyora de mi e de tants
pobles quit besaran la ma. Sit dol
la mort de ton pare germās: e espo
sat ses cōpte que tambe sauiē de mo
rir: e pots te be aconortar q no has
perdut res. Car yo vull esser parcer
ma: e marit : e cariu que pots fer de
mi tot lo que placent te sera. E com
dia e nit te veja lamētat. pēsar pots
que tozma en grā dā o la tua noble
persona. Car certamēt enuolada deu
ries esser de lançar tantes lagremes
Per que senyora: evda mia vullas
dar si atota manera de dolre. E vul

les pendre sperit de confortacio: o
repos. Oferit me a tu en tot quant
te sia plaent : e amī pollible de com
plir. E no dix mes iperant ab singu
lar desig la bona resposta o la gentil
dama. No tarda la adolorida Rey
na ab humil gest a son dir ab tal stil
fer principi.

Capitol cccxv.

Resposta que fa la Reyna al Rey
Escariano en stil delamentacio.

Quia cosa : e cruel es a
mi hoyr paraules de
coniolacto. Car tant
e rals iō los mals que
la trista vida mia ha a
conseguit: q no tinc james spāga
de soenidora alegria. Car la mia
adolorida anima no troba repos: si
no ab scampament de lagremes. E
per ço ab strema amargor te parla
re. car la mia simplicitat merita ma
jor se que la tua no es. E si les mies
lamentacions mereixē algū be : cren
re pots sens altra ocalio que la abū
dancia de tan gran scampament de
lagremes: que los meus vlla lansen
nit: e dia que de dolrem tinc molt
gran raho. E se que ala tua amor:
e ala debita pietat en vna hora satis
fer pogues. Donchs pux me has
tāt ofesa suplich te nom vullas mes
ofendre en totrem lo maior delit rā
en aquest cors yo puch atenyet: ço
es de lamentar: per la dolorosa. E
cruel mort de aquell tan virtuos /
Rey qui solia esser de Tremicen

pare men. La mort del qual te tant
 turmentada la mia anima. E les
 mies penes se alemarā quant acaba
 des de destillar les mies adoloriōs
 lagremes: en loch de aquelles los
 meus vlls plozen gotes de sanch. E
 repuraria ami per santa si podia imi
 tar aquella Elziana: o afedra. Si
 piles: o Enone: qui per donar si alurs
 penes se mataren. E aqo seria la ma
 jor ofensa que yot po.ia fer que ven
 jaria la mort del meu pare. Encara
 que la mia dolor sia molt maior que
 de totes les altres dones no cur de
 manifestar la. Car prou me basta yō
 sia certa. Car en lo mon no podia re
 star per exemple tantes ni ha hagu
 des de malfadades: E adolorides.
 Donchs trista de mi de molta do
 lor: stich abrasada: e no se ab qui fer
 ro puxa dar si ala mia alegria. Car
 si peñas que per aqo lo meu pare tin
 gues o resuscitar ja fora fer. Trists
 jermans qui lou stas compre os de
 la dura mort. Los quals en les mi
 es aduersitats sou érrats en los vils
 o mi trista. E pvolaltres sens amor
 so tractada. Als excellents e animo
 sos lleys e princeps e als humils e
 deuots serueis de amor edrece mes
 lamentacions. E oz a persona jrada
 e fora de tot bō preposít de be obrar
 Car ami sola no aminua la dolor:
 ans me aumenta cascū dia. Car pas
 se la tenebrosa nit incessantment ab
 dolorosos sospirs: car per la huma
 na generacio temerosa dela mort /
 me costreny que vulla: o no necessa
 riament he enseguir la tua volūtat.
 Car la potencia femenil no pot resis
 tir ales tues forces: maiorment per
 yo esser formesa ab violencia en ton

poder. Car bes pertany per huma
 nitat al lley hauer compaiōio dels
 miserables. E la pietat humana es
 plaient adeu e al mon. E de allis pri
 la adolorida lleyna entrant sen en
 vna cambra dstillant dels seus vlls
 viues lagremes: e adolorits sospirs
 Aprés quel albanes hague fet son
 present mostra al lley los diners q
 tenia: e dix li. Senyor mire la senyo
 ria tua aquests diers que he leuats
 per força abū home dels enemichs
 E si yoy vaig souint ne portare mol
 tes coles. Car yo tinch hun parent
 meu ben acostat qui sta en seruey de
 aquest maluat de capita: e tot quant
 si fa mo diu tot en secret. e ara seyo
 me ha dit per que la senyoria tua sia
 auilada coz fa pastar molt pa: e pro
 ueio de moites virtualies per venir
 aci: teniu temps per aproueyr sil po
 ras desbaratar: e romprel. Car en la
 guerra totes coles de astucia apzofis
 ten molt als homens guerrers: ma
 jorment atu qui est lley tan pode
 ros. E si est astucios en la guerra ba
 stes aiser senyor del mōre ab lo teu
 fort braç conquistar aquell. Lo rey
 pres molt gran plaer en les rahons
 del Albanes: e dix: ara veure yo ton
 parent si ta dita veritat. E al tercer
 dia tirant arriba: e alevias en lo
 loch hon acostumaua les altres vol
 tes. Lo lley dona gran fe en les pa
 raules del Albanes. E lo lley vol
 gue que fos Albanes vna de les
 principals guaytes del castell. e do
 na li per companyia. vi. homens fi
 delissims: e de lonch tēps seruidors
 dell. E com aquest Albanes venia
 la rāda dōla sua guayta hauia cōpra
 ds algūes lepolies e cōuidaua atots

aquella qui erē dela sua guayta amē
 iare: abeure e venia li la sua tãda ò
 .v. en v. dies. Tirant sen torna pas
 late. iij. dies ques son aturat. E trac
 tauen continuament de concordia
 ab lo Rey. E Tirant alargava tot
 temps la concordia tant coz podia.
 Aço dura be dos mesos. E Tirant
 cōtinuamēt anāt evenit. equalija no
 feye mal anegu. e lo Rey feya anar
 molt souint lalbanes al càp de Ti
 rant p ço q portas fruytes: e confite
 per ala Reyna. E hū dia portavna
 adzembra carregada de vi evna spa
 sa plena de sanch. Com son dauant
 lo Rey dix li lenyoz: yo sabi quel ca
 pita feya portar molt vi p fornir la
 Lintat: e sabent aço lo exir al cami.
 E hun adzembler era restat mes a
 tras dels altres he li dat ab vna pe
 dra per los costats quel meti per ter
 ra. Apres ab aquest basto li donatā
 tes bastonades quel lexi per mort le
 ni li aquesta spasa e ladzembra qui e
 ra carregada ol mes singular vi que
 yo grans dies ha haia vist. Per qe
 impiich senyoz quē vullēs dar licen
 cia que puga parar tauerna aci. e cō
 aquest lera acabat yon furtare hon
 comprare mes. E tot dan mal: e de
 sonoz que fer los puga yon fare. Lo
 Rey son molt content. E veru cal
 cun dia venir abeure molts moros.
 E calcūa nit q̄l albanes feya la guay
 ta sen puiaua alt en la torre hū gran
 barral de vi e daua molt be abeure
 atots los companyons. E tots los
 moros prenien gran plaer de fer ab
 ell companyia. E oz Tirant hague
 praticat moltes voltes ab lo Rey
 Scario e ab los seus e anar e tor
 nar molt souint ab tota la gent d'ar

mes. E son ben cert: e ven per sper
 endia la gran fe que lo Rey Scari
 ano dana al Albanes. Tirant feu
 fer vna capça rebona de ferro ab fo
 rats poquets entro n. E venguda
 la nit que la tracio se deuia fer: que
 era la tanda q̄ lalbanes deuia guay
 tar: posā brales encelles ò carbo dis
 la capça: e per los petits forats y en
 traia vent que nos podia apagar /
 lo foch: e posā la capça en hun tros
 de cuyro enbolicada: e posā las ala
 pits. Com foren ala torre del spero
 per fer la guayta: e los companyōs
 itauen beuent. E lalbanes amaga la
 capça dins hun forat p que lo foch
 nos apagas. E tenien alli hūs grāf
 tabals. E beuent e sonant stigueren
 quasi fins ala mijsa nit. E en lo vi /
 hauien de singulars licozs posāds
 per fer dormir segons se pertanyia.
 Les guaytes se adormiren ab lo ò
 litos beure en tal pūt que james se
 despertaren. E oz lalbanes ven que
 lo sobreguayta era ja passat. E les
 guardes dormien pres la capça del
 foch: e ab vna capa que vestia ama
 ga la lum. E pres vna palleta: e en
 ces la. E posā la per hun forat dela
 paret que mtraua deuers lo camp.
 e aço feu tres vegades. E Tirant
 prestament conegue lo senyal que
 entre elle era stat ampres. E presta
 ment se parti del camp ab molt po
 ca gent. E tota l'altra gent resta ar
 mada: e en orde per aquant serien
 demanats: e lo capdillo per capita
 dels. E per la molta aygua quey
 hauia son forat a Tirant: e als se
 de passar prop de vn'altra torre. E
 lalbanes feya molt gran remoz
 dels tabals. E son gran sozt com

passa Tirant prop dela torre que no foren sentits. Com elle foren / prop e los dela guayta cridauen: e deyen bona guayta bona elle passe iauen ferm: e cuytaue. x. o. xi. païsof e com elle callauien eils sacuraue. E axiu feren fins que hagueren païsa da la torre e foren plegats ala torre del ipo. E tirant feu detenir la gent e tot lol acostas al peu dela torre: e troba vna corda prima q lalbanes iada hauiat: e laltre cap oia corda se hauiat ligada ala cama p ço que il p cars de mala lozt le adozinia q tirat la corda se dïptas. po ell james se dexa de tocar los taols: e scalla ment ell senti meneiar la corda que son pstantment ala vora dela torre: e tira la corda que puiaua vna scala de cordes. E liga la molt fort en la muralla: e aps ne liga altra. Tirat puia primer: e veu aquells que dormien: dix al albanes q farè de aqsts homens. Senyor respos ell dïrau los star q no sta en lur poder de fer negũ dã. Ab tot aço Tirat ho vol gueuent: e trobals atots. vj. degollats e plens de sanch. E vist aço puia la gent e acomanaren los tabals abh dels qui eren puats e forntren molt be d gèt la torre. E los q puia re fore. lx. L auozs lalbanes polas primer: e deuallare ala càbra del alcayt. Lo lalcayt ven tãta gèt leuas tot nuu: e pres vna spasa en la ma: e feu vna poca de defensio. Tirant ab vna viarma li dõa sobre lo cap que loy parti en dues parts: que lo ceruell ne ana per terra. La muller se pres acridar. L albanes quis troba mes prop seu òlla lo que Tirat hauiat fet de son marit. Apres ana

ren p lo castell posant los forrellats en les portes de les cambres. E tanta era la remoz dels tabals: q negu no sentia res. Duaren alt p les torres e pensauè le los qui feye la guayta que aquells ere dia iore guayta e nois deye res. E cõ los eren prop lamaue los deles menes del castell aual: e labu de aquells caygue en la baroacana: e dona en la ygua del vall: e eitalulas que mes foil la temoz que lo mal ques feu. E presta ment ion leuat e polas grans crits p la vila: e tot hom ieieua. La nouana per la vila: e per lo castell encara nou labien sino per hui home / qui staua en les mes uaxes cases: e percaua senti donat aquell gra colp obrí les portes dela sua cambra: e iena molta gent dins lo castell: pres le acridar molt gras crits. e ion forcat queu sentinen per lo. lo castell. E com volien exir deles cambres les trobaven tancades. Lo lley / que dormia dins la torre maestra feu se alli fort ab la lleyna e ab vna cambreta. E vengut lo dia polaren moltes banderes per totes les torres del castell. E teren molt grans alimares: e alegries. E tots ios forasters qui dis la vila eren la desempararen: e fogiren. Lo capdillo qui veu lo castel pres: e los altres qui fogien dona apres dells e apresona molts. E cõ torna aleuaren molta gent dins la vila. E laltre en la barbacana. E per los orts prop dela / vila. Apres lo Capdillo puia alt al castell. E veu que negu dels seus mozt llyt nasrat noy hauiat: son lo mes admirat home del mon. E creya que Tirant la sua natura mes /

se mostrava angelica que humana
q̄ negua cosa que volgues fer no li
era impossible. E ab íul ó semblats
paraules seu principi a hon tal par
lar:

Capítol cccvi.

Com lo capdillo lagoteia a Tirant
per conduir lo a son voler.

Quota justa rahonar la
grauitat ó aquell qui
de virtuts tots los al
tres auança. Ab quina
lègua poze yo recitar
als hoynts la suma de la tua valor
O caualler engendrat en lo cel les
tues virtuts per obra se demostren
tu qui est nū que pots fer. Car tens
gracia que totes les coses te obehe
ren. E de molt te reste obligat com
has aleuiada la mia aia dels tristes
pensaments que te. Car la fortuna
mes tāt fauorable: que per mi ja teu
yo puxa lo meu desig complir ó fer
complida e honrosa venia de aq̄ll
glozios Rey mon senyor qui ab tāt
ta crueldat li son tolt la vida. E p
companyo lo meu fill: qui en loch
meu succehit deuia. E per la molta
amor quer poze tinch confiāça en
tu quem consentiras que done si a
mos fatigosos treballs per hon da
re tanta pena a aquest cruel de rey
fins atāt que la sua anima li trame
ta als inferns: E ala Reyna qui no
ra solia esser mia li sia dada mort p
ço coz yo ab lo poder que tinch pu
xa pendre la Real corona ól regne
de Tremēen. E per ço caualler ó
imatge e de sanch clara: nobles son
los teus costums. Suplich te que

per bones coz no te feta aquella ho
noz que la tua molta gētilea es me
recedora. Car la mia ignozācia me
rita lo perdo. E yo veig clarament
los senyals que la tua profecia ma
nifestē. Que yo so en recort que cō
tu cayguist te hoyren dir que tu de
ries coquistar tota aq̄sta terra. e p
quant veig los principis bons. nos
pot psumir sino que la si sera molt
milloz. E prech te que ab diligēcia
enseguexes lo meu voler: ço es dar
prestament si en la conquesta. Ma
iorment ara que la vida es aspra: e
la fortuna que tenim p part nostra
prospera se deuē executar les coses.
E facen se vna volta los sets: que a
pres los remeys ells se vèdā. Car
la lengua es strumēt ab lo qual cal
cu conduex en dir lo que vol. Ho
tarde Tirant en satisfet al parlar
del capdillo. E seu li prelent de tal
resposta.

Capítol cccvii.

Resposta que fa Tirant al
Capdillo.

Du esser permes p
art de caualleria ane
gun caualler per vila
que sia que óga retre
mal per mal. Quant
mes deu guardar lo caualler virtu
os de ofendre lart de caualleria: e ó
gētilea. Car mes honoz se fa lo qui
perdona a son enemich: que aquell
quil mata. E maiorment com lene
mich es tal: e tāt virtuos que en lo
mal que ha fet no tinga culpa: per
mātenir bona querella. Car tal ho
me com aquest Rey es ap̄i virtuos

en tots los actes segons fins aci per
 speriencia se mostra. E encara que
 haja mort lo Rey ton senyor non
 lies admirat com ell fins aci haja fe
 ta la guerra molt justa e ab gran ra
 ho. E si per los peccats lo Rey es /
 mort segons per la senyoria tua so
 informat. E no res menys ne tinc
 major noticia. Car en aquell cas /
 com yo fuy trames a ell per emba
 rador nom fos tan alargat de par
 lar ell no haguera referida la sua
 justicia. Ara puix se q ab justa causa
 ell feya la guerra. Deu ha pagat a
 ton senyor segons los merits. E si
 la fortuna ha portat aquest Rey en
 nostres mans per esser jove de xxi.
 anys deu li hom lexa: cõplir la sua
 virtuosa vida. e es propia cosa e ne
 cessaria als cauallers sobre los seus
 gloriosos actes per ques dispõgne
 a fer seyalades coses: car les virtuts
 conserue la excellencia del stament
 vniuersal. E prech te seyo: quet pla
 cia no voler que apres de tan singu
 lar victoria se faga crueldat en dõa
 majorment en sach Reial. Car les
 dones son exemptes de tots los pil
 ls de les batalles e de crueldat. E a
 ço deuen molt squinaz los homes
 victoriosos qui vole senyories con
 quistar. Car negua dona no es me
 rexedora de mort si donchs no co
 meria adulteri segons en la santa scrip
 tura en la ley vella era acostumat.
 E sab be la senyoria tua que Reyna
 sens culpa mort no merita. E tant
 com lo mon duras de ta senyoria
 e de mi seria manifestada la veritat
 dela malesa que cometriem en grã
 deieccio de nostra honoz e fama. e
 no placia a deu que per bens ni per

senyories yo sullas les mies mans
 en lanch de dona de honoz ni me
 nys hi consentis com no sia obra d
 cauallers. E en especial de aquells
 qui en la honoz volen miraz sperat
 gloria de lurs actes. E la tua senyo
 ria per esser capita sobre tots los ca
 pitans e venir de tal part: e home
 de tan singular disposicio tenir de
 sig de fer crueldats. Com lies tã viz
 tuos nos pertany de tu perseguint
 cõ acuallez lo q comegat has: car
 en los teus actes tostemps hi deus
 mesclaz amor e pietat. E restar ten
 ha per a sempre gloria e honor. E
 immortal memoria. Lãtes rahõs
 dix Tirat al capdillo: que li feu co
 nexer lo gran defalt que volia fer e
 menyscapte en la honor de caualle
 riare en dan sen. Apres dix Tirant
 lo milloz consell que podem tenir
 es que haja en poder nostre lo rey
 e la Reyna puix tenim ja tots los
 cauallers dela cort sua. Anaren ala
 torre maestra e lo Rey dar nos vo
 lia sino li assegurauẽ la vida: e mem
 bres tenint se ja per mort pensant q
 puix haura mort lo Rey que tal se
 fariẽ dell. E plãyet se feya en si grãs
 lamentacions. Ara dix tirat lexem
 lo star car la fam li fara fer pstatment
 la raho: e posem en bona custodia
 aquestes altres cauallers. regõegue
 ren tot lo castell: e trobare lo fornit
 de moltes virtualles ço es de mill e
 de forment dacça: e panis per a set /
 anys ab vna lucida fõt daygua qui
 dela penya sorta. Venint la nit lo
 Rey tenint grã pietat dela Reyna
 crida de vna finestra poqueta qui e
 ra dins la torre: dix puix gracia en
 vosaltres no puch trobar vull abã

donar los vicio e enseguit les virtuts qual de vosaltres es caualler a quin puga dar apreso. Seyor dix Tirat yo veig aci lo capdillo sobre los capdillos lo qual es caualler / molt virtuos. No dix lo Rey mas asseguram fis quet haja fet caualler apres yom posare en ton poder. sen yor reïpos Tirat: yo lo stat creat caualler de mans del mes poderos Rey e mes virtuos que sia en tota la crestiandat ço es lo Rey de englaterra qui per sola virtut floreix en lo mon sens que no ha par. Car axi com la lla te mes claroz que totes les steles. Axi aquest Rey excellet de virtus ators los altres Reys dla crestiandat. E perço yo no poria es fer fet dues voltes caualler. lo Rey conegue be que aquest era lo embaçador qui tant ab ell parlat hantia dix li. Tu qui est stat trames ami p embaçador asseguram la vida pço que puxa fer actes d cauallez: d rey coronat. E Tirant responnent dix la vida tindras segura hun mes apres quet lies mes en mon poder e de aço yot done la mia fe. Lo Rey ho tingue en tan gran stima com li hagues mes en franca libertat. E deuallat dela torre obri la porta e posas en lo lindar ab la spasa en la ma: e dix ab animo sforçat de caualler paralles de semblant stilacompanyades.

Capitol cccviii.

Com lo Rey se rete al capdillo per presoner

Dom clam dela fortuna sim ha portat en lestrem q so dela mia mala sort e desauentura putx mos peccars mi han conduyt. mas clā me dela mia grā ignorancia quē hata lepat trahir a hū home strany no conegut. Car la mia jouētut ha mostrada la poca discrecio que tich quin ha portat en gran deieccio: e vergonya e q es aquell miserable caualler qui per dubte de mort se dexa de fer lo que la humana natura ha ordenat morint virtuosamet. Car es reuiure per aquest miserable de mon en fama gloriosa. Car no pot eilet que qui via la guerra per moltes vegades que prē que alguna volta no lia ps. E pux tu no vols q yot faga caualler: ses me venir aquell petit infant qui no hanta sino cinch anys q era fill de vna fornera. Com li son prop feu lo caualler e beial en la boca e dona li la spasa e posas en poder del dit infāt. Ara dix lo Rey me pòdeu pèdre de poder de aquest infāt e fer de mi tot lo que a vosaltres pla sent sera. Dix lo capdillo preneu lo vos capita crestia e feu lo posar en fortes presons. No placia aden reïpos Tirant que yo prēga al Rey d ma de persona verge. Car los cauallers qui donoz senten men porien re pèdre. E la mia anima es mes acōsolada de subjugar los Reys ans q de apïonar ne matar los. Sus dix lo capdillo açons deya per cortesia per donarvos la honoz. No dix tirant q aqueixa honoz la poden dar avostre fill o adquerir la per avos No cura de mes replicar lo capdill

lo sino que pres lo Rey e posal dia
vna cambra: e feu lo bellament fer
rar. E a Tirant desplague molt po
per no enuiar lo capdillo no dix res
Après que lo Rey son ferrat entra
ren en la torre maestra trobaren la
adolorida Reyna molt trista llatant
continuament dels seus vils viues
lagrimes. Com ella los veu hauer
della natural conexença. E de singu
lar consolació stigues per bon spay
que no pogues parlar. E cobrat son
recort ab hui gest: e ab veu piado
sa feu principi a semblant lamentacio

Capitol. cccix

Lamentacio que fa la Reyna p
la vista de Tirant e del capdillo

Axi com les flames son
augmentades per los
vents crexent en ma
yor flama. Axi les mi
es dolors e penaments
son augmentats en lo pus alt grau
de dolor com vos he vista pensant
hon es lo meu virtuos pare e mos
germans: e aquell spos meu que yo
mes amava que ala mia vida q ab
vosaltres solia cōuersar. O misera
de mi per que desige yo que lo meu
pare vixques. puix altra volta ha /
gues de morir. Car les penes e tre
balls qui en aquest mō son: de molt
major pena lestimen que no los al
tres. Donchs atribulada de mi q
desige ni puch desijar sino la mort
qui dona fi atots los mals e reposa
a les penes e treballs de aquest mi
serable de mon e ple de miseries. E

seria acompayada ab aquelles per
sones que yo mes amava e desijava
habitar. E per vètura yo desige io
meu dā en osijar q tornassē. car toz
nant se portia seguit mes mal pava
saltzes y p a elle y aumēt de dolors
p ami li per algun grau mes era po
sible que aumentaz se poguessen. E
com yois perdi devista son aquell a
senyalat dia de dolor. Com ja yo /
no pogues cridar ni planyer lamen
tant la mia fort desauentura ploza
ua perço que sino hoyen la mia veu
sentissen lo ploz: que podien fer mes
los meus holls sino que plorassen
puix nols podien veure. E lo quem
fallia ala veu aumentava en plant e
batiments mesclant ho tota enlèps
ab les mies lagrimes. O piadols
hoynts contemplau en vostres pē
ses los me^s cabells calats en lo coll
y en les spatles scampats segons es
costuma de persona molt dolorosa
E les mies vestidures augmentaren
en gran pes per la abundàcia de les
mies lagrimes qui les havia tant /
banyades que les gotes per baix o
corriē. e axi tremolava lo meu cors
cō fa laresta ol blat com la roca lo
vent. Hous demane gracia alguna
me sia feta sino que prestament me
dōeu la mort per que ab lo meu pa
re puga ser companyia. E p lo me
rit vos prech que nom sia dada lon
ga pena. Car la granea de ma desa
uètura atotes les altres dones del
mon auança. E per cars de ma ad
uersa fortuna lo darrer comiat que
peruench al terme de ma hoyda fō
hū doloros ay e calla e no dix mes
Los capitans qui veren la adolori
da Reyna tant lamentar se: aconoz
3.16

taren la com milloz pogueren. E re
 gonegueren lo tresor del Rey que
 tenia e trobaren li en dobles. clix: mi
 lia marchs per causa que era home
 molt rich e lo que hania guanyat cō
 pres la Ciutat de Tremicē e la ma
 jor part del Regne. Tirant pō les
 mes hōrades mores de la vila e do
 na les a la Reyna per que la seruisse
 Lo Rey crida los capitāns e feuse ve
 nir lo petit infant que ell hania fet ca
 ualler e dix seyors puix ala fortuna
 plau quen tal cas vengut sia nom
 resta mes azer sino sola vna cosa.
 Aquest a quim lo dat per presōer
 es ses heretat que son pare e mare
 tenen molt pocs bens de fortuna
 yo de bon grat ab licencia de vosal
 tres done graciosament al dit infant
 de mos propis bēs. xx. milia dobles
 de renda tant cō la sua vida durara
 E feu ne leuar carta publica rebuda
 per dos alcadis. E mes aqui presēt
 feu dōacio d' tots los seus Regnes
 e terres a Margdina Reyna e mul
 ler sua. Ara dix lo Rey puix he cō
 plit de fer tot lo que desijaua. no res
 ta d'acauāt sino que fassan d'la mīa
 persona tot lo que placent vos sia q̄
 ab molta paciēcia pendre la mort
 tota hora que executar la volren.
 Car ja nom pot fallir sepultura de
 sonada. Mas demā vos de gracia
 quem vinga a veure aquell mīch: e
 celerat home que de bon grat yo li
 vull perdonar: puix es stat tā destre
 e tā sollicit en posar me en āgusties
 e d'struyr tot lo meu stat. Com li fō
 dauant l'albanes: lo Rey li presen
 ta semblāts paraules. Balāt molt
 merita la tua fe que has tengut tan
 gran animo de fer vna tā grā mal

bat e tracio de voler destruyr hun
 Rey en persona y en bens. per qui
 na culpa meriti yo de esser tan mal
 tractat d' tu: be has manifestada la
 ficta amor que tū mostraues: digū
 albanes hō es la promesa se que ab
 jurament de mal crestia tu prome
 rist d' esser me leal qui poguera creu
 re que tanta maldat e crueldat en tu
 pogues habitar. E be pot pensar lo
 teu capita que pot fiar molt de tu.
 Car li lo cas li ve faras pīor dell
 que no has fet de mi. Costemps
 la fortuna es favorable als dolents
 e viciosos. Ara yot perdone perço
 com stich en l'article dela mort e no
 se li fere huy o de ma. E yo confie
 en masomet que altrit pagara. car
 la tua grā maldat no pot restar im
 punida. Tirant no comporta que
 mes parlas lo Rey sino que li dix se
 nyor aconortat e tingues bona ipe
 rança dela tua vida e pensē la senyo
 ria tua que aço son obres de gūrra
 q̄ qui la continua li segueixen molts
 incōuenients que vnes voltes son
 venguts altres vencedors. E aço se
 guetx mes als grans seyors que no
 als altres. perço com acostumē ab
 lur gran poder volen leuar la roba
 als qui no tenen defēso. E algūes
 voltes la fan justa: o injusta. E nos
 tre senyor qui es just dona en les ba
 talles e en les guerres la justicia a d'
 qui es: perço si la fortuna ta portat
 aci pensa que tu no est lo primer ne
 seras lo darrer. Respos l'albanes se
 nyor capita lexaulo stat que lo rey
 me dona carrech de cosa que los al
 tres mo tēdian avirtut. Car ell po
 dia be pensar e creure que essent yo
 crestia y ell infel no li podia yo ni d'

nia procurar sino tot lo mal e dan q
fer pogues y era tengut de fer qual
seuulla cosa per exir oecatu de po
der de infels: d'altra part tu senyor
est tan cobdicios que tots los bens
quis guanyen en la conquesta los
tires p'atu els poses en ta potestat
e senyoria. Mira quanta moneda
hauies ajustada robant viles e ciu
tats: les quals not hauia dexades
son pare ni menys los parèts: ans
eren de aquell famos e virtuos rey
de Tremicen qui sens voluntat sua
li has leuada la major part de les
terres lues robat los pobles forçut
les dones e d'òzelles e fens morir ab
grà crueldat totes aquelles qui les
viltats no volien comportar. Gu
arda Rey aquestes coies no s'ò pla
sents adeu. E si los capitans te per
donen la vida e not smenes ton fet
no sera de l'òga durada. E com no
penses tu que nostre senyor mo ha
polat en lo cor e en la voluntat que
to diga segons meritè los te' gras
peccars. E que yo fos aquell qui fos
causa dela destruccio dela tua perso
na: e dels teus bens. E si per deu es
ordenat que yon sia executador yo
mi s'et disposst per executar ho e por
tar te a total destruccio. E si altres
religioses y restanen aser ab aquesta
spala la qual es smolada en la mola
de aquells qui s'ò usurpadores del be
publich e dels bens que no perta /
mye'atu. diguis qui pot peñar lo grà
tresor que has robat a tos vassalls
fent los pagar cent dobles per casa
òstruynt tots los cultiuadores: e no
has volgut pagar lo son ala gent
d'armeas. Mas paguis los de vent: e
dreyes los robau lo que porreu que

altra cosa nous daría. sino que veig
la grà clemencia del capita crestia q
es tanta que james dela l'ua boca /
no pot exir sino gracia e perdo. Ell
tramèt la tua persona a focs y asla
ma deuria perir. Tirant ringue cò
passio del Rey que hobia tantes vi
lanies ab paciencia q li eren stades
dites per l'albanes. eveya que lo cap
dillo ne staua admirat e no li deya
res: mana li que callas que no vol
gues donar tantes penes al Rey vi
tra les que ell se renia. Com dix l'al
banes senyor capita no vol la mez
ce vostra que diga la veritat qui es
màifesta. Car aquest Rey es molt
culpable de tres peccats mortals e
per qualseuulla de aquells merita la
vida perdre: quals son aqueys pec
cats dix Tirant. Seyor capita dix
l'albanes yous ho dire. Lo primer
es peccat de luxuria que la apropi
da la Reyna per força e sens volun
tat sua. Lo segon es de auaricia per
que es lo mes cobejos Rey que en
lo mon sia. Lo tercer es de enueja.
E si fossem en temps ó justicia trista
dela tua persona. Mas som en ley
de gracia e ago li s'òle la vida. Ti
rant li feu manament que callas: e
que no li d'òas mes passio: l'albanes
drega les noues a Tirant. En s'ill
de semblants paraules li feu principi

Capitol cccx.

Com l'albanes suplica a Tirant q
fes caualier

Et lo be e la gloria ó
aquest mon sta en ca
ualleria. Car per fer
cauallelleries los ho

y.iii.

mens del mon son honrats e tenguts en gran fama son temuts e obtenen victoria d' lurs enemichs pugnen en gran senyoria conquistant regnes e terres e fā tremolar lo mō aq̃i com feu alexandre qui per la alta cavalleria conquista la major pt del mon. E perço iuplicis ala senyoria vostra encara que yo no sia digne me vullau donar orde de cavalleria: car yo cōfie dela misericordia de nostre senyor deu quem lexara fer tals actes que serā imenats tots los me^s defalts. e cridare la honoz que amī spera: car ma virtut ja sperimentada atterrara les forces dels meus enemichs. E si neguna cosa a la merce vostra passa per la fantasia de vergonya amī sia atribuït e no a vos. Ser queus placia esser favorable per la part mia: e dir vos he lo q̃ posā hū grā piblosos que dir lo cavaller que no ajuda. E lo capella q̃ no dona: e lo juheu qui no presta: e lo pages qui seuitut no fa no valētes tots aquests. Donchs feu que vos siau hun dels benaventurats. Tirant nos tarda en fer principi a tal resposta

Capitol. cccxi.

La resposta q̃ feu Tirant al albanes

Untiga auctoritat fa testimoni dela veritat de les coses mal fetes car lastima dela honoz q̃ ha menyscabat en tu fa abueria la tua fortuna. E aq̃o /

dir per quē nom plau dir te paraules qui agzen manifestant la erra de tos males que per la tua ma sangonosa son state comesos p̃ que amenys perdua de ta honoz: e fama al que la tua lengua amī dmana sia cola impossible bonament se pogues fer e fas fi que not vull dir mes auāt. E albanes torna areplicar: e dix. Mon seyo: clam vos merce dir me la causa per queus ne stau dir. Tirant albanes tu mas seuit al plaer meu de que ten reste molt obligat de mos propis bens revullans donar que no dar te la honoz de orde d' cavalleria per no esser repres de l'keys. Duches cōtes e marquesos e dels famosos cavallers. / car lo teu ignocēt desig no compozta la honoz de cavalleria ni rebze a quella: Lom aquest tan alt orde no ptany a totes gēts: car es cosa molt delicada e no deu venir en poder d' tots aquells qui desigen esser. E majorment de tu qui iabē que has ofes aquest tan singular l'key e perço series dit reproche. E perço yo no ofendria tant mon orde quels bōs cavallers rependē poguessen. E si you fes forçat seria que la tua persona hauria de sostenir tants de dās ab tātā perdua de ta honoz per jūta reparacio del que has ofes al noble l'key: Mes te val esser bon senyōr que mal cavaller: per que als homēs enuejosos de nostra prospera fortuna mes se enugen: vet aci cinquāta milia dobles que de bō grāt te do pux tan virtuosament has obz at ell pres les dobles e passa sen en la terra don era natural q̃ es albania. Fet aq̃o Tirant ordena fōl

sen trameses cent milia dobles en
 Tunig a hun colíngema del cap
 dillo que era en aqll regne regidor
 per lo lley de Tunig e pregal que
 quitas lo senyor dagzamunt e tots
 los altres qui dins la sua Galera ve
 nien. E tots foren trets de captiui
 tat per lo Governador quils feu cõ
 prar a mercaders que ell gens no li
 mostraua. E aço feu per amor del
 capdillo. E trames los tots hon e
 ra Tirant. E com los portauè dis
 terra tenien la sperança peronda o
 james exir de captiuitat fins que ve
 ren lo lur capita. Ho pensen q fos
 poca la consolacio que ells prengue
 ren en la vista sua. Tirant demana
 prestament aco cosí lo senyor dagza
 munt si hania vist a plaerdemant
 da: e aquell respos senyor de aquell
 doloros dia que perom la Galera
 de vista yo james ne sabut res della
 Ans vull creure que sia morta dis
 la tempestuosa mar. Tirat mostra
 que li dolia molt e dix yous jur per
 nostra dda que si ab la milloz sacho
 dela mia persona la podia resuscitar
 de molt bona voluntat ho faria: e
 si tenia dos bacins e mig de sanc
 los dos ne daria. Tirant los feu /
 molt be vestir: els arma e donals o
 bõs canalls: e refrescales molt be de
 les sues dobles quels paria que fos
 se resuscitats de mort a vida. E mes
 ordenaren ell e lo capdillo ab mer
 caders de trametre en terra de cre
 tians per arnesos e per caualls com
 sabessen de tot cert que tota aquel
 la gent que stauen en la Llutat de
 Tremicen e en les aldees eren arri
 bats a: vj. legues del castell de mõt
 Tubet ho ells eren E com haniè

tramesos correns per tota la terra
 dels moros amprant amolts pa
 rers quel lley tenia en la barberia
 que li vinguessen ajudar. Tirant la
 bent aço ordena que lo castell fos
 mes prouchit de totes les coses ne
 cessaries molt mes abundantament
 que no era. La gent del lley scaria
 no vnalba de mati aplegar e dauat
 lo castell e donaren lo gra combat
 ala vila. E Tirant dexa al capdillo
 alt en lo castell ab losenyoz dagza
 munt en guarda del lley y ell feu o
 brir la porta dela vila. E dauant la
 porta feu fer aqui hun baluart. E
 james volgue conserir per res que
 les portes se tancassè. Ans nit e dia
 collempe stauen vbertes. E en la
 primera venguda que feren vbert
 la porta dela vila vberta tots cuy
 taren en aquella part. la mortaldat
 dels moros son tata en lo baluart
 que los q eueniè de tras no podiè
 passar auant per los coslos morts
 que allí stauen. infinita gent son la
 que mori dels de fora e dels de dis
 ni hague molts de nafrats: mas /
 pochos morts. Los moros ordena
 ren ses batalles. E totes les hores
 del dia venien acobarre e decotinèt
 que la vna squadra de gent era can
 sada anaua sen aquella: e venia ni
 altra fins que era nit scura. E en la
 nit Tirat feya adobar los fossats
 e lo baluart e tot lo que mester era
 Com los moros veren que noure
 nols podien e tanta gent los mata
 uen cascun dia: deliberaren de no
 cobarre mes: Mas fessen porta: ta
 tes bombardes com poguèien ha
 ner del lley e fora de aqll. E en
 moltes parts trameterè per haue
 r

ne. **E** **T**irant son nafrat de dues nafres la vna en la cama hon solia tenir mal e laltra en lo cap de colp ó passadoz que li passa lo bacinet que entra lo ferro hun poch en lo cap. **E** passa be hun mes que no li feren armes sino ben poques. **E** **T**irant puia sen al castell: e lo senyor dagramunt son capita en lavila. **E** com les bombardes foren ajustades / que foren mes de cent. **A** setiaren la artelleria e comegaren de tirar que feyen gran mal: **E** **T**irant no podia exir per rompre les. **E** ingue a quest auts per que no tirassen. pres lo **R**ey e tots los altres presoners e poiauen los sobre posts amples. **E** ben ligats ab cordes calauen los endret dela muralla. **E** com los de fora veyen lo **R**ey en tal lo star. **E** los altres presoners quey tenien pare o fill o germans no consentiren que les bombardes mes tirasen. **E** perago havia entre ells de grans ó bats e moltes morts que sen seguí. **E** com lo **R**ey stava en aquelles posts cridava ab miserable veu ab los altres que per reuerencia de masomat no volguen tirar. **E** los moros de dfora aliaue vna bandera p senyal de segur. **E** lauors leuauen del muz lo **R**ey e los altres. **E** deliberaren per no posar la persona del **R**ey en tan gran perill: que sperassen quevengues lo **R**ey de bogia qui era son germa e cunyat del **R**ey de **T**unig e hauien noua com tots se posauen en orde ab lo major poder que ells podien fer. **E** per causa de ago ells ferē treues p ados mesos. **E** molts parēs cauallers e seruidors apres deles treues pregaren als capitans

quels dexassen entrar en la vila e en lo castell per parlar ab lo **R**ey **S**cariano. **E** ells foren contets que daue licencia a cinch cauallers que calcun dia stauen de sol a sol ab lo **R**ey: cō venia la nit tornauen sen en lo lur camp. **A**quests moros hagueren noua certa com los **R**eyes dei⁹ no menars venien per socorrer los. primerament lo **R**ey de bogia sō germa. **E** lo **R**ey de seg: e lo **R**ey menadoz lo **R**ey de persia: lo **R**ey de tana: lo **R**ey dela menor india: lo **R**ey de domas: lo **R**ey **S**eber: lo **R**ey de granada: lo **R**ey dafrica. **T**ots aquests **R**eyes los de mes e ren en deure de parentesc ab aqst **R**ey **S**cariano. **E** lo menys que calcun de aquests portaua eren. xxxv milia combatents. **E** lo **R**ey de belamerin se ajusta ab lo **R**ey de **T**unig ab. lxxx milia combatents e ab aquella gent vengueren a socorrer los altres. **E** tots justats tenien lo liti. **S**eguis hun dia que la **R**eyna trames acridar a **T**irant que volgués plegar ala sua cambra pergo cō volia parlar ab ell. **E** **T**irant impelat per quel volia prestament hi ana p be que encara no era ben guarit de la cama nafrada: com **T**irant son ab ella. **L**a **R**eyna lo rebe ab cara molt asable sen lo seuze al seu costat e ab veu baixa li feu principi a semblat requesta.

Capitol cccxii.

Requesta de amors que fa la **R**eyna a **T**irant

Lalum perbuda es recobzada al meus vills e allant lo meu cap te veig com alenyoz del mō. Car lo cel: e la terra e totes les coses que lo gran deu ha creades te obheixē. E bet pots nomēar digne sobre tots los altres cavallers. Car merexedor est o esser senyoz o tots aquells qui de honor senten. O benaventurat cavaller / de eterna fama dignes me virtuos capita hon es fogida la delitosa bel lea dela tua vista. E hō has lexada la freïca coloz dila tua graciola cara quina es la occasio dela grā flauea dela tua noble persona. E los teus cabells resplādents sens maestruol ma ornata. E los teus vills qui part en dues steles matutines: coz se son axi afluquits. Mes flameiāte los trobi aquella placent nit quens tragust o aquella dolorosa preso. E yo mea piadosa que altra tengui tan gran / grat dela tua virtuosa persona ab tāta singularitat ppozcionada: que auorri amō sposat que no tenia vills ab quel pogues veure. E apartada dell tota la mia amor: transporti en tu sol qui est la flor dels millores. E yo be conech capita senyoz q james bastaria apmīar te lo grā servici qm has fet. per que suplich al nostre ma fomet: que ten vulla retre lo premi en lo que yo fallire. e per la part mia com no tinga cosa de maioz stima q la mia persona. encara que no sia sufficient premi al que tu tāt vales e merites. Per q̄t suplich seyor que faces gracia de voler esser senyoz o aquesta terra: e dela mia persona: en compensacio o tos treballs. Car mes su

maria esser seruenta tua que senyora del mon. Per que la tua virtuosa persona es tal e de tanta gentileia: que verdaderament est merexedor de / molt de be: y honoz molt mes que tots los Keyes: E princeps qui huy porten corona: que ab veritat altre renom dones de tu que no fan tots los altres princeps del mō. E la tua merce nom tinga amal lo quet dire. Encara que yo non sia merexedora Car sobre tots los homens del mō te volria per marit e per senyoz. E si yo fos itada en libertat e no temes infama ab tu mē fora anada. E si la tua noblea me desempara hon trobare yo refugi ni speranza de persona tal qui ames dolors remey puxa donar: sino tu: o la mort qui es la fi de tots los mala. Admiras Tirant o tal requesta. E no tarda en fer li semblant resposta.

Capitol cccxiii.

Resposta que feu Tirāt ala req̄sta de amor q̄ la Keyna li havia feta.

Sla mia benuolencia fugues en ma libertat gran culpa tendria de refusar requesta o tanta valua. Car les vres agraciades paraules me mostre granea de tanta amor que obliga en servir: e ajudar ala seyoravostre e pendreus en compte o filla. E seria ami hun gran ofalt que yo volguēs donar lo q̄ tinch ja donat: e fora o ma libertat. Car p la molta amor que tich o servir vos mō peccat vos cōfessare: grā rēps ha q̄ yo ameyna dō

zella d' gran stima: e ella p' semblant a mi. E leria gran defalt meu: que per ella esser tã virtuosa: que ha seruada tanta virtut de honestat deuere mi que yo cometes tan gran maldar d' uers ella: Ni li fallis en ses amors. Sins permetria la mort que tal carl se pogues dir de mi. E prech adieu: que li tal pensament me passaua per l'enteniment: que sobris la terra: e a qui fos enclos en sepulcre de dolor. E vos senyora qui sou dotada de / tant saber: q' no ignozau los termes de amor: lo que no volrieu p' a vos no deuriu dir per altri. E prech ala senyora vostra nos agreuge d' meu parlar. Car vos sou glosa tal e de tanta stima que no es dama en lo mon qui mes puga valer. Ni se princep: ni caualler per virtuos que fos en lo mon que nos degues tenir per benauenturat en polleyr la vostra gran bellea. E cõ veritat ha vna d' les causes que nostres passions re frenen. Les fundades: e inuencibles rahõs de vostra senyoria: los icurs nunsols dela mia apassionada ignorancia en vapors conuertint ab sol luminos de vera doctrina han illu minat lo meu entendre: calfant ma voluntat de servir vostra excellencia que la vida no tinch en car li la ha uia adespendre. E per que lo peccat meu vos he confessat: d' mes al un dant perdo tenu causa d' perdonar me. Pero per meritis d' aquella qui per molta gentilea sua afectadament me ama: ha volgut deu que lo meu cor: e voler nos puga mudar. E per causa de aço lo meu cor ploza gotes de lanch: e james se veura alegrement content: fins que veia la senyora de

qui es. Mas hauent per cert que merita neguns no basten de fer menys ma benivolencia. Dix altre delit a mor ab si no porta: sino sperança de benauenturada si. Per que yo noz deiespere prenent per tal si vostra in estimable valua. La qual per la merce vostra tenis tanta bellea gracia: e saber me obliga dir me seruidor vostre tant com lo viure mo consenta. E per temença de errar me dexe de recitar les mies propies passions p' be que nos mostren tan grans com son les mies fatigues. Car dix hun gran poeta: que les fatigues traben apenes amor dela penia. Quidam encara altra raho que nom vull o blidar: cõ vostra senyoria sia moza e yo crestia no seria licit tal matrimoni. E no perdau senyora per lo que dit he la sperança de mi. Car tant cõ anima tendre en lo cor: james vos fallire en servir vos abient: o present bonseuulla que yo sia. Car lo vostre molt merexer mi obliga. No tarda la Reyna ab lagremes als vils fer li semblant replica.

Capitol cccxlii.

Replica que fa la Reyna a Tirant.

Dich se poguera creure: que en hũ caualler de tanta noblea ab cõ pliment de totes virtuts habitas tãta cru eldat de refusar requesta de tan grã amor. Car si tenies conexença quãt ma vida perilla. Per art de gen /

tleia deuria eſter prompte en pro
 curar me lo remey. ⁊ o tal peiamet
 ſtich temeroſa de dir te quant ſtich
 abandonada. ⁊ om veig que not /
 puch dir la menoz part dela pena
 mia. En tale cōtraſte p ſobres grā
 dolo: la mia anima ſta curmētada.
 ⁊ ara tes manifesta la cauſa o hon
 tant temps la mia gran amor te es
 ſtada cuberta. La qual ſol hun punt
 de equal remoz no deſacōpanyada
 James ha ſofert la mia voluntat te
 pogues dir ab atreumēt quanta es
 la ſenyozia que tens en mi. ⁊ con
 gent lo teu grā auſament te fas cert
 ſi ames paraules negaras crehença
 not rardara lo merit que ſera de ma
 preſta mort. ⁊ axi los me^s male no
 hauran longa durada. Acōſeguint
 terme de jnfinida glōzia ſi de tu he
 acabat remey. ⁊ ſent tu lo contrari
 pēdra ſi en mi: dexant me devire ab
 ſola anſia q̄ los meus meritis ab los
 te^s tant ſe concorden: que equalmēt
 mirant en parays: o en jnfern los /
 dos prenguen poſada. ⁊ ſit parran
 les mies paules ab ſi veritat no por
 ten. Denia q̄ no poca amor dir tale
 coſes me obliga. Ab tot que ſi oſpill
 no tens fretura venras de tos bens
 per defalt de ben dir: la mes part eē
 callada. ⁊ hauras a creure: que ſi cō
 aden te adozaia nom de mala mo
 ra merexeria. Mas ſol hū de merie
 ma ſtrema amor quaſta: que los te^s
 molts bēs: forçada atāta amor me
 porten. Dauent per cert meritis al
 guns no baſten: de eſter amada me
 facen merredoza. ⁊ atan fallidō ſpe
 rances ſeguint lo coſtum de les al
 tres: deuria fer mēys ma benpolēça

Dux altre delit a moz ab ſi no por
 ta ſino ſperança de benauenturada
 ſi. De que yo nom deſeipere: prenēt
 per tal ſi: la tua jneſtimable valua.
 La qual dūte me obliga dir me tua
 tant com lo viure mo conſenta. ⁊
 dozant atu que altre deu ma ley nō
 moſtra. ⁊ om me dius yo ſo moza
 e tu creſtia tal matrimoni eē no po
 ria. ⁊ yo dich lo remey que bes pot
 fer en toznar tu mozo: e la mia o mā
 da le compira. ⁊ en tal care haura
 loch. ⁊ ſi fer nou volras: que vuelles
 dir que la tua ley lia milloz que la /
 mia: de bō grat ho creure: e toſteps
 dire que axi es. ⁊ tota hora que tu
 volras ſperimentar conexeras quā
 ta es la mia amor: e fermetat. Per
 que caualler virtuos obze los vils: e
 veia lo teu co: ſentir: lo que dich ho
 fare ab maior voluntat que tu pen
 ſar no pories. ⁊ o la donzella quem
 dius que ames yo credo que es ſom
 ni per iuſar te: ſino que moſtres te
 ntr poch grat de mi: e p q̄o denegū
 lomatrimoni. ⁊ encara que axi lia
 nom vull oblidar de regraciar te la
 grā obligació que tinch q̄ co: ab o
 caualler: e virtuos me fas proferta o
 ajudar: e valer me en la gran neceſſi
 tat e congōxa en que ſo poſada. En
 cara que per art de caualleria: y ſies
 obligat defendze les perſones o ſem
 pardes: yo non prenh p aq̄ra part
 ſino queu accepte com de hun pare
 e ſenyo: p quetveig tan magnanīm
 e virtuos que no pots fer ſino lo que
 has acostumat: e de aq̄o ten beſe les
 mans. Trant penſa hun poch en
 ſi: euen lo bon prepoſit dela R. Reyna
 que tenta en fer ſe creſtiana alegra ſe

molt. E ven ab los vlla dela pensa
camí per hon la sancta creſtiantat
pozia eſſer exalçada: dellibera ò mo
ſtrar molta amoz ala R Reyna p que
tingues voluntat de fer ſe creſtiana
No periudicāt en res la amoz que
tenia ala ſua princeſſa. E ab cara a
ſable moſtrāt eſſer molt contēt. E i
rant dela R Reyna ab grauos geſt li
ſeu principi atal replica.

Capítol cccxv.

Replica que fa Lirāt ala R Reyna.

Les paraules ſon ſeny
als ab los quals nres
intencions ſe moſtren
Car en altra manera
elles cloſes dins los
corpozals murs e ſagellades ab lo ſe
cret ſagell de noſtra voluntat ſois a
du ſō deſcubertes. E axi ſenyoza vir
tuofa vous ame ò verdadera amoz
eus deſige ſeruir. Empero no ecara
ſegons la ſenyoza voſtra ho accep
ta. Mas quit e deſpuliāt de ſeibies
paſſions. E apàrtat de tota amoz li
bidinofa: ſino ab verdadera caritat
Mas acòſtant me ala ſenda per hō
les paſſions caminen. Duij amoz /
ha en mi en tā ſtrē pō polada. Mas
la felicitat: e promptitut de atenyer
delits: nom ſa deſuiar dela ſi. E la
qual com aderrer be ſguarda. Ans
les dificultats ſi en contraltar amō
voler ſeſſorten: com laygua al car
bo encen maiors flames ò ma ben
uolenga. E axi ab malalt: e infecte
guſt. Les coſes als altres no poch

bolces ami en equal de ſel amarguē
Per ço com natural raho me força
de ſeruar la promeſa ſe. E ècara que
no ſiau ſenyoza dela mia perſōa ho
ſereu dela bens: e dela voluntat. E
per mi ſera aumentada ab multipli
cades virtuoſes obres la honoz de
voſtra fama: reſeruant la vida per /
actes de virtut ſtimada que òls pru
dents ſeſpera en diferēcia de aquells
qui no volen vſar de natural raho:
que los ſolls perills ſquiar ſolē les
dames qui ſon virtuoſes qui viure
volen virtuoſament. E aquella coſa
rectament es deſijada. La qual aſp
que es areſa: ſa millor al qui la poie
beir. E per ço algu de virtut acom
panyat no deu elegir la mort: ſino
per valua que mes que la vida dig
nament ſeſtime. Per que ſuplich ſe
nyoza ala ſenyoza voſtra vos placia
rebze lo ſanct baptiſme dela ſancia: e
verdadera ley creſtiana ſi volen ab
deu eſſer acompanyada. Ab auxil
del qual ſi yo vixch ſereu ſenyoza ò
regne vrēe dar vos he marit R Key
coronat joue: e virtuos: que de mi
com vos he dit: ab tota veritat no
puch muller pendre que jan tinch.
E ſi tal cas cometia no ſereu dita
muller: mas amiga. E la voſtra ex
cellencia mercedoza es de maior ò
mi. E ſim aiut deu ſenyoza nou fas
per que la voſtra grā bellea e molta
virtut no ſia ami meſ en grat q ò do
nami dōzella que en lo mō yo haia
viſta. Car no es caualler en lo mon
p gran ſenyoza que ſia q nos tingues
p benauenturat que la vza amoz po
gues aconseguir. E no dubteu ſeyo
za en lo q he dit: car ſi yo moria en

aquesta conquesta hauent vos spo-
sada seria molt grã dan:e desolacio
vostre que restariu destruyda:e s'es
reparo. Donchs molt mes val ala
senyoria vĩa pendre altre marit: lo
qual p'raho sia mes viuudoz que yo
p' no passar tanta perills. Car sabu-
da cosa es q' qui souint en armes va
y dexa la pell:o lay dexara. E per be
que ara lo v'res agraciats vils en la
presencia mia se planyen: e destullen
lagremes o amor. no passara molt
que p' vista de algun gentil caualler
se riuran. E dona si Tirant en les
rahons: No tarda molt la Rey na
aptes q's hague exugades les lagre-
mes ab hũ agraciats lo spir fer p'p'ri
assemblat replica

Capitol cccxvi.

Replica que fa la Rey na a Tirant

La gloria q' en lo mon
en tan gran jouet has
atela me fa desijar de
esser l'eruenta o carua
tua asi que los meus
vils atribulats de excessiu amor cõ-
tinuament poguelleren cõtèmpnar la
tua noble persona. Car conech te o
tant animo que ab exces de perillo
los treballs has mes entes en aumẽ-
tar la tua gloriosa fama que no adq-
rir riqueses. E les tues prudens pa-
raules han obrat en mi: e presa tal
força que mon delibet te vull publi-
car que justamet me has obligada:
ala execucio de tal empresa. Car de
moltes coses: ans de palelament es-
ser eletes sens vergonya hoz se pot

retzaure. Les quals apres: sino ab
grandissima infamia no consenten
esser dexades. Donchs senyos vic-
tuos les prest en dar me lo sãct bap-
tisme. Dux est flors de tot poble ba-
teiat. E Tirant qui ven la bonavo-
luntat dela Rey na de voler se fer cre-
stiana: seu se portar prestament hun
baci doze hun picher dela desfertra
que hauien presa del Rey scariano.
E tirat seu descobrir lo cap ala Rey
na: e resta en cabells los quals eren
de tal resplandoz ques mostraua la
sua cara mes angelica que humana
Tirant la seu agenollar: e ab lo pi-
cher li lança aygua sobre lo cap diẽt
li. Maragbina yot batege en nom
del pare: e del fill e del sant spirit. E
lauors ella se tingue per bona cresti-
ana. E allí en presencia de tots .iiij.
dones qui seruien la Rey na reberẽ
lo sãct baptisme e feren molt sancta
vida ab molta honestat. E o lo rey
scariano sabe: q' la Rey na se era seta
crestiana seu se venir a Tirat e de se
blantes paraules li seu present.

Capitol cccxvii.

Com lo Rey Scariano requere-
ria Tirant quel ses crestia.

Oneret quants gene-
rosos cozarges: los in-
fortunis san forçar en
los aduersos casos p'
manifestar ales gentes
lanimo que tenen stimant que tant
stremes dolors: e no poquetes per-
dres coz les mses: deu ho ha pmes
p' augment de maioz honor: e gloria
mia. E per exercici de ma paciencia.

e si amolts enamorada querella ha
fets animosos: De tal se son dignes
eprenedors: e seguidors que restara
de present lo mon de cavallers axi
delpullat que la persona real de tan
justissima querella defensor ne pro
tector no trobe. per que dich atu ca
pita virtuos qui est cap dela secular
potencia: ipasa: e coltell defenedor ola
santa religio crestiana: que pux veig
ma senyora la Keyna que les feta /
crestiana: yo de bon grat vull seguir
les lues virtuosas obras. Per que
prech quem vulles dar lo sanct bap
tisme. E q vulles esser ab mi germa
darmes tant e tan longament com
la vida nos acompanyara: essent a
mich del amich: e enemich del ene
mich: i atu vendra en grat ho ridre
amolts gracia. Empero ans que yo
bategevull esser adoctrinats dela san
ta ley crestiana: e saber quina cola es
la trinitat axi que ab maior devocio
yo puxa rebre aquell sant sacrament
del baptisme. E si negua cosa: y sabe
lam vulles reduyr a memoria. D. Al
pens me que segons los actes virtu
osos que veig obrar: q tu has mes
aptes en lart d cavalleria: y en lo let
deles armes que no en declarar los
fets dela santa scriptura. Respos. Li
tant senyor yo noy se molt pero yo
dire lo que ne aptes en lo temps de
ma puericia. Car la sancta ley cresti
ana: no vol ni consent que los catho
lics crestians hagen a creure ab ra
bons ni ab proues sino per sola fete
aquesta materia es tan alta que qui
mes hi vol saber menys hi sab: sino
aquell aqui deu dona la intelligencia
per pura gracia. E per be que yo se
guirqua la pratica: e lestil oles armes

me es de necessitat saber axi en les
coses spirituales co en les temporals
Empero p be que yo no sia home
de tan gran sciencia com seria neces
sari per parlar de semblant materia
dela trinitat qui es tan alta q hanen
meister molt que alieu lenterment.
E encara haureu molt afer en poder
ho compendre. Trant lo millor q
sabe: e pogue li declara de nostra fe
tot lo que hui crestianissim e deuot
cavaller: y pot entendre: En tal ma
nera q lo Key ne resta molt content
y aconsolat: per que ab la deuocio q
ell venia al sanct baptisme per obra
del Sanct Spirit ell compren /
gue tant nostra fe com si tota la vi
da fos estat crestia: y ab alegria ines
timable dix lo Key. Capita virtuos
no poguera james creure que per a
esser cavaller poguesses tant saber en
los fets dela trinitat: e tu has par
lat tan altament que james pensara q
lo teu enteniment fos tan subtil en
dar mo axi entenent coz ho has fet
E mes noticia me has donada ola
fe crestiana tu sol q no feren aquella
frates q en ma companyia stane. arat
prech que vulles dir qual es lo maior
be de aqst mo. Car p gracia de deu
yo tinch be compresa la santa trinitat
E decontinent que mo hauras dit
yom fare crestia. Trant que veu la
bona voluntat del Key pres se abie
en la forma que hoyren.

Capitol cccxviii.

Qual es lo maior be de aqst mo

Queres sentencies fo
ren dels atiches philo
sofs qual era lo maior
be de aquest mon. Di
gueren que riqueses /

dient que aquelles eren flimades. E
 los homes richs eren hōrata. E de
 aquella son virgili qui feu libzes cō
 se pozien adquerir riqueses. E cesar
 qui posa tot lon enteniment en les ri
 queles de aquest mon. E altres di /
 gueren que cavalleria: car per caval
 leria haia hō en aquest mon victo
 ria de moltes gēts: e aquell sō luqua
 q en sos libzes molt ne parla. Altres
 digueren sanitat era cōleruamēt dvi
 da: dels quals son Salen qui feu li
 bzes com hom pogues hauer salut
 E lempadoz constanti qui per salut
 volgue donar tot lo seu imperi. Al
 tres volgueren dir que lo maior be
 de aquest mon era amor. Car per a
 mor es lō alegre: e joyos dels quals
 son Ouidi qui feu libzes de amor. e
 micer Johan bocaci de Troyol: y
 de Oriseyda: e de Paris e de Elena
 de ques feren molts singulars actes
 Altres digueren p bones costumēs
 lome vil era exalcat dels quals son
 cato qui feu libzes de bones costūes
 E altres digueren que sautesa: car p
 sautesa conexia hō deu: e a si mateix
 e totes les creatures de deu. E aqst
 son Aristotil qui feu libzes de saute
 sa. E lo Ik ey salamo qui entre tots
 los altres nostre senyor deu lo vol
 gue dotar d sautesa. Lo qual dix yo
 ame sautesa per que es jlluminacio
 de l'anima e per ella tinch honoz da
 uant los vells: e los jousens. Don
 procehex subtilesa e jutiar dauāt les
 potestats als quiu merexen. E pos
 seherca memoria per atots temps:
 En ordenar los me⁹ pobles en los
 penfaments de aquells: es gran de
 lit. Donchs aquest deu hom ense

guir: car mesval que or ni argent ni
 pedres precioses. Pero molts son
 quey treballen per acōseguir sautesa
 E no son tots de hun enteniment.
 Car huns treballen en saber per ra
 ho que sien millors que los altres.
 E aquests aytals son moguts per
 peccat de superbia: qui volen saber
 per raho de exalcat ali mateys. E a
 quests tals lo lur saber es inflat qui
 dona superbia. Altres aprenē saber
 ab que puguen hauer riqueses. E
 aquests tals son moguts per lo /
 peccat de auaricia. E entenimēt de
 aquests seria couinent cosa saber de
 medecina. Car per aquella se podn
 aconseguir riqueses temporals. E
 altres treballen en saber p raho que
 sien loats per les gens. Aquests sō
 moguts per vanagloria: e aprenen
 saber couinēt aells q es les natures
 del cel: e dels planets: e lo mouimēt
 de aquells: e les propietats dels ele
 ments: e daltres coses qui donē sem
 blant saber. Altres treballē en saber
 per conexer ali mateys. Aquests sō
 moguts per virtut de deu: E lur en
 teniment es bo. Car treballē en viu
 re be: e servir a deu. E aquests tals
 hā la gloria celestial: e la flor: e fruyt
 de saber: E son nomenats sauts. E
 veus aci senyor tot lo quey se en lo
 que la senyoria vostra me ha dema
 nat. E si mes: y sabes mes vos ne /
 haguera dit. e suplich vos me faga
 gracia de voler rebre lo sanct baptes
 me: e yo⁹ vull servir: e esser vos ger
 ma darmes. Ik espos lo Ik ey e dix q
 era molt content: E que cosa en lo
 mon tant no desijana com esser cres
 tia: E quel pregaua que prestament

fos fet. E tirant li dix senyoz yo vull que ans de totes coïes me façau lo jurament dela germanadat al alquible com a mozo. E apzcs com seren crestia altra volta coz acrestia. Dix lo lkey q era cōtent d fer tot lo que ell volgues. Tirant per prouar lo: li dix senyoz volen reoze lo sãct baptisme en publich: o en secret. Com dix lo lkey: e penſes te tu q yo vulla enganar adu.ans me plauria molt seſes en presència de tota la mia gèt fer me crestia: e rebze lo sanct baptisme: así que vehent bateiar ami tinguen occasio de bateiar se. E prech te que de continent: y vulles trame tre. Tirant p lo gran benefici ques speraua de aquelta coïa en augment dela santa ley crestiana: fon molt solicit. E trames hun mozo als capitans del lkey scariano adir com lo lkey los manaua sots pena dela ſe eltat que vinguessen a ell ab tota la gent. E los mozos foren cōtents d obeyr lo manamēt de lur senyoz cō los manas que vinguessen pacíficament: e sens armes: e axi fon fet.

Capitol cccxix.

Com lo lkey scariano se bateia.

Apres que la lkeyna se fon bateiada. E Tirant hague tret lo rey de preso feu lo duallaz en la vila per ço cō erē de acort ques volia bateiar. en aqlla vila hania vna bella plaça. E tirant feu fer hñ bell cadafal: e feu lo molt be emparamentar de draps de brocat: e de rag. E lo lkey stana alt ben

abillat asseyt en vna bella cadira cuberta de brocat com a lkey. E vna gran conca dargent plena daygua aparellada en vna part del cadafal. E hania feta fer Tirant vna scala ben ampla ab los graons: p poder puïar e deuallar los q bateiar se volrien. Los capitans del lkey Scariano ab tota la gent partiren del càp apeu: e desarmats per que era prop dela vila molt pacíficament. Lõ foren al portal triaren se tots los capitans: e cauallers: e entrarē primers e laltra gent los seguia. Com foren en la plaça: E dauant lo cadafal del lkey feren li tots molt gran reuerēcia: e diguerē li qls manaua la sua ſeyoria. Lo rey ab ſforçada veu se ps adir fo: ma de semblants paraules. Los me⁹ fidelissims vassals parēts e germans ala diuina clemencia es stat placent de hauer pietat de mie de tots vosaltres si⁹ voleu. Car hñ illuminada la mia anima e lo meu enteniment Com per aquest virtuos capita crestia he rebuōs moltes gracies. La primera quem ha tret de preso e polat en libertat. La segona quem ha instruyt en la sancta se catholica: per tal forma q yo tindo noticia verdadera com la secta de mofomet es molt falsa: E reprouada: e tots los qui en ell crehen van atotal destruccio: e damnacio. Per queus prech eus man com abons vassalls e germans vos vullau bateiar ab mie: e fer me cōpanyia. E hñ de mi que acarrech men: e dela mia anima vosaltres rebau lo sanct baptisme en saluacio de les vostres animes. E los quis delliberaran de bateiar se nos moguen. Los qui nos

volran batejar buyden la plaça e fa-
gen loch als altres que vendran. E
dites aquestes paraules. Lo Rey
se despuila en camisa en presència
de tots. E Tirant lo porra ala con-
qua e aquil bateja lantant li hun pi-
cher d'aygua sobre lo cap dièr Rey
scarioano yor batege en nō ol pare
e del fill e del sant spirit. aps Tirat
bateja quali tots los preidors: per
go com los demes eren parents ol
Rey ben acostats: Apres se bateja
ren dos capitans qui ab tot lur u-
natge reberen lo sant bapisme. Lo
hun linatge se nomenaua de bēga-
rag. e laltre de capgant: e en aquell
dia foren batejats per la ma de Ti-
rant passats. vi: milia moros. los al-
tres restaren per alendema e per als
altres dies fins que tots folien cre-
stians. E pochos foren los qui sen a-
narē e dels mes royns los qui nos
volgueren batejar. Aps dix Tirat
al Rey. seyo en lo tēps q la seyoia
vra era moro e enemich ola nostra
santa ley crestiana me fes jurament
de moro que serieu ab mi germa d'
armes. per queus suplich q ara de
nou me torneu afer altr e juramēt
com a crestia per que la mia anima
ne sia mes aconsolada. Lo Rey dix
que era molt content. E Tirant o-
la ma hauia scrits quatre euangelis
en hun full de paper dels quatre E-
uangelistes e posals hi dauant. e lo
Rey feu lo jurament en semblant
forma.

Capitol. cccxx.

Lo juramēt q feu lo Rey scarioano
a Tirant

D Scarioano p la bl
una gracia Rey dela
gran ethiopia com a
fel crestia e vero adre ca-
tholich poie les mās
sobre los sants quatre euangelis e
fas jurament a tu Tirant lo olach
o esset te bo eleal germa darmes tāt
etan longament com los nostres
dies duraran ab promesa fe de eiez
amich del amich e eneich ol eneich
E per bona germandar te promet
de tots mos bens presents e ldeue-
nidozs de partir ab tu la mi car. E li
per cars de adueria fortuna tu etes
pres: de posar a pill de mor: la mia
persona e los bens en ajuda e fauor
tua. E dich ara per la uors em obu-
gue sots virtut deia promesa fe de
complir totes les coles qui a bona
e pura germandat se requiren. E ti-
rat feu lo semblāt jurament com ja
lin hagues fet altre com lo Rey ju-
ra com amoro. E fet lo jurament p
cascuna part se abraçaren es besare
E de aquella hora auant tots los
quis seye germans darmes premiē
la forma de aquest cartell. E com-
plides les coles dessus dites. Tirat
torna a batejar e la prelia era tanta
dels moros quis volien batejar que
Tirant no bastaua nit e dia en daz
los lo sant bapisme: fins a tant que
vench hun frate del orde dela mer-
ce qui era arribat en la Ciutat de tu-
niç e vengut ab vna nau de merca-
deria per traure catius crestians. E
lo dit frate era natural despanya la
baya de vna Ciutat qui es nome-
nada Valencia. La qual Ciutat fō
edificada en prospera fortuna de es-
ser molt pomposa e de molt valen-
cia.

tíssima cauallera poblaba. e de totes
 bès fructifera exceptat l'pecies d' to-
 tes les altres coses molt abundosa
 de bon se trahen mes mercaderies
 que de Llutat que en tot lo mon sia
 La gent qui es de allí natural molt
 bona e pacífica e de bona conuersa-
 cio. Les dones de allí naturals ion
 molt femenils no molt belles mas
 de molt bona gracia e mes attrac-
 tues que totes les restants del mon
 car ab lo lux agraciats gests e ab la bel-
 la eloquencia encatue los homes.
 Aquesta noble Llutat vendra per
 temps en gran de cayment per la /
 molta malorat q' en los hacitadors
 de aquella sera: de ago sera causa cō
 sera poblada de moltes nacions d'
 gentes que com se seran mesclats la
 lauz que exira sera tan maluada q'
 lo fill no fiara del pare ni lo pare d'
 fill ni lo germa d' germa. Tres cō-
 goxes ha de sostenir aquella noble
 Llutat segons recita elles. La pri-
 mera de juheus: la segōa de mozos
 la terga de crestians qui novenen d'
 natura. qui per causa dells rebra /
 gran dan e destruccio encara din-
 mes que la causa per que es tã fruc-
 tifeza aquella regió e tan tempra-
 da si es que com la spera del sol do-
 na en parays terrenal que reuerbe-
 ra en la Llutat e Regne de valencia
 per que li sta de dret en dret e de aci
 li ve tot lo be que te. E tornant al
 proposit aquest frare d'esp' dit sabet
 que hun capita crestia havia pres
 lo Rey Scario e havia quitats
 tots los catius crestians qui eren sca-
 pats dela Galera quis perde. Ana-
 sen dret hon Tirant era per dema-
 nar li que per amor de deu li fes al-

guna caritat per que sen pogues por-
 tar alguns catius quey havia de a-
 quel Regne de valencia los mes q'
 pogues. Com tirant veu lo frare fo-
 lo mes content home del mon. E
 pregat que batejas tots los qui res-
 tauen. E en aquells dies foren bate-
 jats quaranta e quatre milia e. ccc.
 xxvii. mozos e mores qui foren en
 cami de saluacio. com la gent del
 Rey los qui no se eren volguts ba-
 tejar veren lo Rey crestia tots se p-
 tiren dell. E no restaren solament si
 no los crestians. La fama prest se di-
 uulga per tota la barberia en tanta
 quantitat que vench en noticia d'ls
 Reys qui venien en ajuda al Rey
 scario. E moguts de gran tra ca-
 minaren lo mes prest que pogueren
 E prengueren li tot lo seu Regne e
 donaren lo al fill del Rey de persia
 e decontinent lo coronaren Rey.
 E en aquest spay de temps que aqsts
 Reys conquistauen les terres del
 Rey scario: los correus li venien
 calculant dia ab la mala noua recitāt
 li com li prenien tot lo Regne que
 noy restauen sino tres castells ques
 tenien que nos volien dar. E allí e-
 ra la mes gent dels Reys per pen-
 dre aquells castells. Apres que lo
 Rey scario son fet crestia tirāt lo
 prega molt el suplica que volgues
 tornar tates les viles e Llutats que
 pres havia del Rey de tremicen e
 les restituís ala Reyna aqui perta-
 nyent. elo Rey molt liberalment loy
 atorga. pero lo Rey prega a Ti-
 rant cō a germa seu darmes li volgues
 donar la Reyna per muller. Seny-
 or dit Tirant del q' vos me dema-
 nan yon so ja pregat e dexan ho a

carrech meu car yo lã suplicarevna
e moltes voltes quey consenta :car
segons nostra ley lo matrimoni q̃
per força es atorgat no val res. La
nostra tota ensemps caualcaren e le
jaren en lo castell per capita lo seny
or dagramunt. E lo capdillo que
veu a Tirant tant auançat en cresti
andat e tota la obediencia com al rey
e estimauen mes la liberalitat e bon
parlar de Tirant que del Rey ni
del capdillo ne de tots quants eren
E lo capdillo prega a Tirant lo de
ras star en sa ley fins a tant que fos
mogut per sa deuocio. E Tirant
bonraual molt el auançaua tãt cõ
podia. E tostemps en los consells
ell era demanat lo primer e parlaua
apres del Rey. puix lo Rey son po
sat en libertat ab tots los seus ana
ren ala Ciutat de Tremicen. E a
quella ab totes les altres viles e cas
tells foren restituïds a maragolina
Reyna de Tremicẽ. E foren quasi
tots los de aquell Regne crestians
E lo frare instruïls en tot lo que
pertany a veraders crestians. La
Reyna hun dia com se veu seÿora
de tot son regne de Tremicen vol
gue altra volta remtar de paciència
a Tirant si li abelliria la corona d
Regne. per q̃ delibera de fer li vna
semblant requesta

Capítol cccxxi.

Requesta que fa la nonella Rey
na de Tremicen a Tirant que
la vulla pendre per muller

Elt major be fora tu
ma pèsa no troba nō
puch retenir que not
diga lo gran poder q̃
sobre ma vida amor
te atorga e ab tan justa causa mes
vives paraules te denzien fer cert d
la strema pena que sol hun punt a
ma trista anima no desempara. E
com no tens noticia de quant ma
vida perilla. Si prest d tu lo remey
li tarda. E de tal pensament stich te
mezoia que altra volta de tu no sia
refusada. Car vull que sies cert que
la meor part de ma pena not sabria
dir. E en tals contrastes sobres gra
dolor constreny la mia anima que
no tinch lforç en poder to manifest
tar. E potseure quis treballs ma
enamorada pensa combaten sens q̃
altre premi de tanta amor no spere
sino o presta mort o presta vida. E
axi mos males no hauran longa du
rada sino atenyent terme de infinit
da gloria de tu de qui spere acabat
be. E sent tu lo contrari pendran si
en mi dexat me devjure ab sola an
sia. car la demada q̃ yot fas es molt
justa santa e bona. E si ten stas per
temor overgonya del Rey nou du
ries fer. Car lo vencedor excellet /
tostemps al vençut: com certa cosa
sia e souint se soeue que major força
tenen les leys de amor que negues
altres qui rompen no solament les
dla amistat mas les diuines. E no
sabs tu be que amor es la pus fort
cosa del mō que als laus fa tornar
folla : e als vells fa tornar joves : als
richs fa tornar pobres : als avars
fa tornar liberals: als tristes fa tor
nar alegres : e riens e als alegres
L. II

sa tozmar trista e plena de pēlāmēts
e moltes voltes se deu lo pare a /
maz la filla e lo germa ala germa /
na. Donchs be pots tu amaz ami
sens prejudicaz anegu com sia per
ta merce feta liberta e sēyoza ol reg
ne de Tremicen: com sia regla vez
dadera e cosa ifallible que amor no
entra sino en testa de persona de bō
sentiment: e en aquella es ferma . e
no variable: e la perda grossera no
te sino amor dale que no ama sino
tant com ven e atantes com ven. q
que caualler virtuos com lo teu sen
tit excellexa tots los altres sēments
de necessitat se ha de concloure que
poseheres mes amor que tots los
altres cauallers del mon. Donchs
puix ta merce en amor es tant abū
dos suplich te que en la menor part
de aquella yo puxa esser participant
com altre be ni gloria no olige en a
quest mon sino que pugua honrar
e seruir com a senyora: e calla que no
dix mes: hun poch spay tarda Ti
rant en dar li tal resposta.

Capitol. cccxxii.

La resposta que Tirant feu ala
Reyna

Egu no pot obrar al
gun fort castell si posa
los fonaments en are
na. E aço dich senyo
ra per quant amor te
tant ocupat lo vostre gentil enten
dre que la senyoria vostra no es en
recort del que altra volta vos es /

stat per mi referit cō no era en ma
libertat poder vos dar lo que no re
nia com jau tiques donat. Car no
ignora la senyoria vostra que verca
dera amor no cōfēt en moltes pre
esses partida: car nos poria fer lino
ab violencia ofenent ala qui ama: q
q senyora suplich ala aitesa vostra
que vullau obrar los vills del vostre
clar entendre que la molta passio q
teniu nous ocupe tant lo vostre bō
lentit en conexer ne la rabo sis pot
nis deu fer. E que vullau pendre al
guna bona sperança de nou consell
E deman vos de gracia que la seny
oria vostra nos agzeuge de les mi
es crues paraules que you finena
re tant en les obres que conexeren
que teniu en mi pare o germa. e pla
ciaus e en do vos dema que vullau
pēdre aquest virtuos Rey per ma
rit e per companyia com jal ringan
conegut car mes vos val aquest q
en streu vos am a que hui altre q
no conexeren ni poreu saber sius a
mara. E stareu pacifica en lo vostre
Regne sens hauer alguna cōtradic
cio. E fer neu plaer ami e seruey al
Rey queus ho pendra en compte
de gran stima. La Reyna qui ven
la voluntat de tirant e que era joch
forçat ab les lagrimes als vills en se
blant stil no tarda respondre.

Capitol cccxxiii
Replica que fa la Reyna a Tirant

Dix tinch conegut tu
quant vals les penes
que amant he passa
des me tornē en grā

delit com veig que de discreció e fez
 metat portes la vestidura. E be co
 nech que deuries eiler canonizat p
 sant per tenir la amor tan verdade
 ra. E not pées quem puga aconoz
 tar com la tua amor no he aconfe
 guida. Car tant com la vida me a
 companyara tostemps te a mare.
 puix tinch conegut que saber ne gē
 tilea en tu mancament no tenen. E
 puix la mia trista sort en tãta dolor
 e tristor me ha conduyda que per
 marit ne p senyoz not puch hauer
 Tinch delliberat de tenir te per pa
 re. Car james not poria premiaz
 les grandissimes honors e serueys
 que de tu he rebuts: per que suplich
 ala jnmēsa bōdat de nostre senyoz
 òu quels tevulla premiaz en molta
 honoz e prosperitat puix yo no tich
 lo poder ni les coses mies not só ac
 ceptes. Car tu est tal e de tanta va
 lua que yo no merite esser te seruen
 ta e tu est merexedor de esser senyoz
 del mō: car yo fora perduda e mor
 ta sino per deu e per ta merce e per
 la gran con fiança que tinch de ta
 virtut yo pose la mia persona e los
 bens en ton poōr. E so presta de fez
 tot lo quem manaras que yo com
 plir puga. Tirant queveu la molta
 gentilea dela Reyina dona del ge
 noll en la dura terra e feu li infinides
 gracies e trames òcōtinent plo rey
 e per lo frare e en presēcia ò tots los
 feu sposar. Apres lo dia seguēt los
 feu hoyr missa axi cō a catholichs
 crestiās. e fetes les bodes ab molta
 solemnitat segons de Reyys se per
 fany. Lo Rey scariano pres la posse
 sio de tot lo Regne de Tremicē

com amant dela Reyina e ella son
 contenta puix Tirant ho manava
 E lo Rey amava a Tirat sobre to
 tes les persones del mon que no fo
 ra cosa alguna que li fos possible q̄
 no fes per la lua amor. E Tirant
 per semblant amava molt al Rey
 e ala Reyina. Estant lo Rey e Ti
 rat ab moltes festes per rahō ò les
 nouvelles bodes tots dies veniē no
 ues al Rey que li stava preparat /
 hun gran dan que decontinent que
 los Reyys moros haurien pres los
 tres castells vendrien damunt ell e
 de tots los crestians e quels farien
 morir acuel mort. Sabent açō ti
 rant dix senyoz de necessitat hauem
 de pēlar en la restauracio de nostra
 vida regonegam tota nostra gent
 qual sera disposta per entrar en ba
 talla. E com dix lo capdillo pensau
 del mon vos eilez lo senyoz be' òu
 rieu contētar de hauer pres aquest
 magnanim Rey: e de tornar vos
 ne en vostra terra natural. E dexaz
 nos viure en nrā ley e los crestiās
 que son nouament fets dexassen lo
 baptisme que dieu esser sant. E si a
 questa Reyys qui venen rants nos
 trobassen en la ley vñarien de misē
 ricordia e pietat e alargar nos bien
 la vida. Lo Rey Scariano se fon
 girat ab gran ira enuers lo capdillo
 ab la spala nua li dona sobre lo cap
 que li feu sortir lo cervell per lo pay
 mēt dela cambra. E dix o perro fill
 de gos engendrat en mala secta a
 questa es la paga que la tua vil per
 sona mereix. A Tirant desplague
 molt la mort del capdillo hin son
 molt enuyat. Empero detingues q̄
 L.iii

no volgue rependre lo Rey de res
per duore de major inconuenient.
A algunes gentes fô plâset la mort
del capdillo e a altres no: pero aq̃
ta mort fon refrenament de moltes
Lirant feu fer mostra ala gent per
veure quina gent tenien: e trobarê dî
huyt milia: docers e trenta homes
d'cauall de armes disposs e. xxxv.
milia de peu. Lirant los feu atots
dar sou e apres dîx al Rey senyoz
façam vna ordinacio per que pûgâ
mes gent hauez. Lo Rey conxent
se culpable dela mort que fet haueia
feu principi a tal parlar.

Capitolecccxxiii

Com lo Rey Scario feu seu
sacio a Lirant del seu defalt: e re
firmaren la amor

Gran fortuna mia q̃
lo grâ d'falt que he co
mes me fa dubtar p
dre la amor que rich
en tu germa senyoz /
guanyada: Car lo vengut ala fi de
mos darrens dies si la tuavirtut nō
vol perdonar. E clam te merce que
per la amor e germandat que entre
tu e mi es quem pzengues a merce
Car yom tinch per molt culpable
de aquesta cruel mort la qual he fe
ra sobrat per intollerable ira per les
folles paraules que li hoy dîr no po
guî retendr lo natural mouimet qui
força de fer tal delastre penedit me
per haueir te tant ofes en la presen
cia tua. E semblats paraules deya

lo Rey ab les lagrimes als vlla /
manifestant dolres molt dî que fet
haueia per hauez tant enuyat a Li
rant com sabia que amaua molt al
capdillo. Apres dîx lo Rey germa
senyoz mana d' mi e deles mies gês
que de tot lo que manaras seras o
beyt per mi e per tots los meus. Li
rant hoynt parlar al Rey ab tanta
humilitat e submissio fon molt con
têt dîl e anal abraçar e besar moltes
voltes. E la germandat fon aumê
tada molt mes que no solia. E ver
daderament ells se amauen sens fic
cio alguna. E lo Rey lo amana el
temia. Apres que fon refermada
la mistat Lirant feu aquesta ordina
cio e privilegi militaz. e primeramet
ordena que tot home qui sostigues
cauall e tingués armes fos dît gen
til hom e qui tendria dos rocins fos
gentil hom e home de paratge. E
qui tendria tres rocins fos dît gen
til hom e home generos e canaller
e la casa de aquests tals no pagassê
negun dret al Rey: e cascû de aq̃ste
que tendrien lochs masos o alque
ries tots fossen haguts per franche
e liberts e per aquesta ordinacio fo
ren trobats los homes generosos
en la barberia e de aquests se ajusta
ren passats. xxv. milia los quals erê
en les batalles molt durs e forts e
ab gran animo feyen les armes per
defendre lurs libertats militars e a
judaren a conquistar moltes Reg
nes eterres. E p causa de aq̃o entre
ells haueia de grans diuisiōs per q̃s
trobanen armats e ab caualls e si fe
yen d' grans morts. E vehent Lirant
tal confusio ordena hun altre priu

legi militar que qualseuol gentil hò
 de paratge generos o caualler qui
 nafra o matas o vingues contra
 los priuilegis e ordinacions fetes q̃
 aquest ral sos pres e tallar lo cap sel
 merce ni misericordia alguna e si p̃e
 dre nol podien que ell e tots los ie^p
 descendents nos poguessen alegrar
 de gentilea ni del priuilegi militar.
 Ans foillē tornats en aquella mate
 ra seruitut de captiuitat axi cō tots
 los altres vilans e perz no perde la
 gentilea feren pau e mes no hague
 debats ni questions entre ells qui
 foillē criminals sino q̃ cascu demana
 ua la justicia com mestez era e erals
 feta planament: e tots quants eren
 axi homens com dones behebien
 a Tirant e mes l'estimaren tenir p̃
 senyor que no al Rey. E com passà
 ua p̃ les carreres tot lo poble crida
 uavirca lo magnanim capita cre
 stia. Com totes aquestes coses fore
 fetes aplegaren molts rocins òru
 nis qui eren venguts de Sicilia qui
 hauē aquí desembarquat e molts
 arnesos e cubertes ò canalls en nō
 bre ò. cccxl. caualls encubertats. E
 Tirant no tenia perill ab aqueste
 caualls encubertats de ferir en mig
 de tres mila ginets. lo Rey e tirant
 ab tots los altres partirē ò la ciutat
 de Tremicen e feren la via dels ene
 mics per veure s'ls porten resistir
 e per desfēzels la entrada del Reg
 ne que volien fer. E essent ja atres
 legues los hōs dels altres. E dalt
 de vna muntanya los crestiās auis
 ta del sol podien ben veure tota la
 gēt morisca que venien. Com se fo
 ren atendants los hōs a vista dels

altres. e de aquí se feren moltes em
 barcades los mozos trameterē a dir
 al Rey scariano ques conuezis ell
 e Tirāt ab tots los altres crestiās
 ala secta de maomet. e si fer non vo
 lien que tots mortien a mort cruel
 cō tirāt los hōs dir tales rahōs
 reya sen e nols tornaua neguna res
 posta e los embaxadors preniē grā
 ira contra Tirant. Apres que ells
 hagueren cōquistat tot lo Regne
 del Rey scariano vengueren li dir
 E Tirant dix senyor puix lo camp
 es mogut dema en aquell dia los
 haurem aci. Reste la senyoria vā
 dins la vila ab la mitat dela gent e
 yo ab l'altra ire a veure aquesta gēt
 en quin orde venen. E si ells van sēs
 orde yols vos do pervenguts. Si
 tant germa molt volria anar ab tu
 ans que restas en clos dins la ciutat
 Mas lexem aci per capita lo senyor
 dagramunt e mana li que fara yo ò
 sig viure e morir prop de tu. Tirāt
 que veu la voluntat del Rey dix q̃ e
 ra content. E feu capita al senyor ò
 dagramunt: e dix li Tirant stau tot
 temps armats e los caualls ab la ce
 lla. e com en aquell puig q̃ sta prop
 la ribera veureu vna bandera ver
 mella ab les mies armes pitades se
 riu ab tota la gent ala part dreta p̃
 go com ells se atendaran prop la y
 gua e lo Rey es fondo. E allí porē
 hauer de nostres enemichs gran òf
 troça. E per res no ixcau dela Ci
 tat fins que vejan la bandera. Los
 mozos dallí hon stauen per vent
 hon eren los crestiās perz força ha
 uien a passar vna gran muntanya
 quey hauia ab moltes fōs baygua
 Lij

E trant la nit e lo dia vogi tot en
 torn la muntanya e de gran troç lu
 ny ell ven venir tota la gent mori
 ca. **E** ell tã cautelosament cõ pogue
 se pola dins hun bosch bẽ spẽs dar
 bres. **E** mana atota la gent que del
 caualcassẽe refreicassẽe y ell puia sen
 en hun gran pl mirant com pujauẽ
 la muntanya. **E** veu com se atenda
 ren prop de les fonts. **E** stigueren
 del matĩ fins al vespre en paliar du
 es legues. **E** de alli hon ells se aten
 daren hauia vna legua de pla per a
 plegar ala ciutat. La gent que venia
 detras veren los primers en la mũ
 tanya a tendats acordaren õ polaz
 se baix al peu dela muntanya hõ hi
 hauia molt belles praderies e vna /
 cequia daygua. e podien ellẽz aqũe
 obra de quaranta milia rocins pero
 lo socors tenien molt prop. **E** com
E tirant veu quasi la mitat dela gẽt
 descualcada ferĩ ell e lo rey en mig
 del camp. **E** feren vna tan grã mo
 taldat dela morisina que son vna /
 gran admiracio dels cosĩos morts
 q en terra jahien : e fora stada molt
 major sino que per causa dela nit /
 mostrarẽ ie les steles en lo cel e per
 la tenebrosa nit se restauraren sino
 tots foreĩ stats morts. **E** los qui sta
 uen en la muntãya sentien los crits
 Mas no pensauen que los crestiã
 tinguessen tan gran atreniment de
 venir tan prop del lur camp. **E** nõ
 ma per lo mati com lo sol fõ ext lo
Rey menadoz deualla dela munta
 nya no pensat que lo **R**ey scariano
 ne **E** tirant fossen alli. Mas pensa q
 fossen alguns correbozs labres. **E**
 crames los hũ trompeta que ven

guessen prestamet e ques tornassẽ
 mozos sino que ell prometia al seu
 mafomet que tante com ne pẽdria
 que tots los penjaria. **R**espos **E** ti
 rant al trompeta digues a ron seny
 oz que no cur respondre ala sua fol
 liamas si es **R**ey coronat e tendra
 animo en deuallar ab la sua gent en
 a quest pla yo li fare sentir a qui vol
 penjar e ab calzer de dolor lo fare /
 beure en tots los millors dies de la
 vida. Lo trõpeta torna la resposta
 a son senyoz. Lo qual mogut de grã
 ira feri dels sperons al seu cauall e
 tota la sua gẽt lo seguĩ. **E** fõ vna fort
 aspra e crudõlissima batalla. Com p
 bõ spay la batalla hague durat hõ
 hi hague molta gẽt morta de vna
 part e daltre. **R**etragues lo rey me
 nadoz ab aquella gent que restada
 li era enuers la muntanya e crames
 per son germa lo **R**ey dela meno
 india li vingues ajudar. **E** com fõ
 vengut dix li germa e senyoz õ mi
 aci son aqueĩs crestians bateĩats:
 los quals amon parer no he vist õ
 ma vida tan sforçada gẽt que huy
 tot lo dia no hauem fet sino comba
 tre iames los he pogut fer retraure
Ans me ha conuengut perdre la
 major part dela gẽt que tenia e yo
 que stich hun poch nafrat e nom
 tendre per caualler sino mate deles
 mĩes mans hun grã traydoz quey
 ha que va capitaneiant e les armes
 que porta e sobreuista es õ domas
 vert ab tres steles en cascuna part /
E al hun costat son doz e al altre õ
 argent. **E** porta lo seu mafomet al
 coll tot doz ab gran barba e hun pe

tit infant á porta al coll: e passa hun
 Rey: e yo crech que aquell chiquet
 deu esser fill del seu masomet. E per
 ço aquell li deu dar ajuda en les ba
 talles. Ab gran superbia dix lo Rey
 dela menor India: mostral me. Car
 yot promet que yot venjare encara
 que tingues deu masomets dins lo
 ventre. E giras deuers los seus e de
 semblants paraules los seu principi

Capitol cccxxv.

La oracio que fa lo Rey á la me
 nor India ala sua gent.

O Amichs: e germans
 meus: E singulars en
 lart de caualleria. La /
 major riqueza que ho
 pot possehir en aquest
 mō es la honoz. E per ço vos vull
 pregar: Que tots me vullau seguir
 aquesta vegada: Per que yo puga
 venjar la vergonya que aqueits re
 prouats de crestians amon germa
 han feta. E lo crit ab la honoz sia tã
 gran: que sol hun punt none puguē
 tenir cara. E pendreu ne tante com
 yon metre per terra. E seran tante q̃
 ab fatiga grã los poreu cullir. E erē
 venguts ab les aliubes doz molt lu
 ents. E pulsaren tots prestament a
 cauall: e deuallaren deuers los cref
 tians ab molts grans crits com a
 homens enrabiats entraren dins /
 la batalla. E en poca hora veren a
 nar per lo camp caualls sens lurs se
 nyors. Eoz Tirant hague rompu
 da la lança: posa la ma en la petita a

cha: e acasçū colp que daua de mort
 E de alesiã scapar no podia. Los
 dos Reys se acostaren tant a Tirant
 que ab punta despasa lo nafra
 ren. Tirant quis senti nafrat dix. O
 tu Rey quim has nafrat de mort se
 gons la gran dolor que sent. Mas
 ans que yo vaia als inferns tum se
 ras primer missatger quem obrē la
 porta. Car yo ti fare p̃stament anar
 E feril ab lacha per mig del cap que
 dos parts ne feu: e caygue entre los
 peus dels caualls. E coz los moros
 veren jaure lo seu cors en terra Ab
 gran treball lo pogueren cobrar. A
 q̃st Rey era lo dela menor India qui
 tant hauia braueiat. Eoz laltre Rey
 veu son germa mort feya armes coz
 a desesperat. Pero per la nafra de /
 Tirant foren statuiats molts mo
 zos qui foren stats morts: y nafrats
 mes que no feren. Com ells veren lo
 Rey mort anaren ho adir als altres
 Reys: en special al d̃ bogia. car tots
 lo tenien com acapita maior per ço
 cō ell los hauia atots amparats. Eoz
 foren certs dela mort de tal Rey le
 naren lo camp e anaren lla hon erē
 los crestians. E per la scura nit que
 feya atendaren se al peu dela munta
 nya. Com los crestians veren tanta
 multitud de gent tingueren consell:
 e veren que Tirant era molt nafrat
 que la nafra li daua gran dolor: e co
 nexien que per la sua virtut no podi
 en esser subuenguts deliberaren de
 partir en la nit e axiū posaren en exe
 cucio q̃ los moros nō haguerē senti
 mēt. Lo seguēt dia p lo mati los mo
 ros p̃sane dar la batalla e no veren
 negu: seguirē los crestians de rastre p

les peria des dls canalls fins atant q
vengueren ala Llutat hon se eren
recullits. Tirant feu exir lo senyoz
dagramunt ab tota laltre gent que
restada li era. E feri en mig di camp
dels moros quey mori molta gent
de vna part e daltre. Pero los mo
ros los romperenre hagueren se are
traure en la millor manera q pogue
ren tostemp fent armes e defenent
se fins ques fore recullits dins la ciu
tat e tancaren les portes. E los mo
ros plegauen e ab los aristols de les
lances dauen ales portes. Lo Rey
Scariano era capita dela Llutat e
ordena aquella que molt valentment
se defenien. Lo seguent dia ix que lo
Rey Scariano ab tota la gent se
ri molt brauament en los moros. E
dura per bon spay aquesta batalla /
hon hi mori molta gent de cascuna
part. E als crestians son forcat o toz
nar sen dins la Llutat. E a Tirant
dolia lin molt lo cor cont ell no li po
dia trobar. E vey a cascun dia que p
dien molta gent. Per que dix al rey
Senyoz ami par que no es ben fet
que tan sonint ixcan ala batalla: car
no es sino perdicio de gent. E axi fo
fet fins que Tirant son guarit. Lo
Tirant son ja quasi guarit: mas no
del tot desijana. e volia exir ala batal
la. Lo Rey Scariano qui ven a go
dix li semblant reprenccio.

Capitol cccxxvi.

Reprencho de amor que fa lo
Rey Scariano a Tirant.

O se la tua prospera /
ma que desija fer: ne li
has ja aconseguida la
victoria qt sta apazella
da. La qual nostre sen

yor per la sua clemencia te atorgara
Com per anar ala batalla ab gran
dissim desig te veig scalfar. E no ve
tu lo cel ple de tenebres qui continu
amet nos menaga diuersitat de teps
go es mortalitats ala terra ab nous
aygues trons e lamps spantables.
Qui es aql qui asi mareix tan poch
stume que ab tan gra fret e mal teps
se pole en exercitar les armes. doch
fes me gracia que per tu esser leuat
de malaltia: e no star encara del tot
guarit: Que vulles sperar que passe
la tempesta: e venint lo bon temps:
Ab menys perill poras viat de les
tues acostumads caualleries. E si lo
voler meu no volras fer: fes tot lo q
placent te sia. Car pregar te es mon
ofici. E yo ab los tristes penaments
ja acostumat ab paciencia esperar
la tua gloriosa tornada. Car du sab
que poria yo fer sens mi. Et si altra
cosa era o tu lo que du no vulla mes
me valria la mort q la vida. La qual
ab gra dolor hauria de sosteir. No
tarda Tirant en semblant sul fer /
tesposta.

Capitol cccxxvii.

Resposta que fa Tirant al Rey
Scariano.

O vull fer lōga gesta
nem plan recitar los,
mens actes. Car no p
tāy als cauallers sauts

esser profanadors de lurs victories.
¶ Si vull minuar lo premi de moa /
crevalla. Car la temoz no la porte
als peus. Deu en lo cel sta poch an
lios de nosaltres: ni de nostres misè
ries. Mas dell obtendrem gracia q̃
guanyarem prèis ab meritis de pro
pia virtut. E prestament se feu dar
les armes: e puta acavall ab vna grā
part dela gent. E feri en la hun col
cat del camp. Los moros totes arre
mozats ixqueren afer armes contra
los crestians. E puch dir que tirant
aquell dia e molts daltres apzes ha
gue lo pijor. Com Tirāt veu aquil
dia la sua gent fugir: E no podia po
sar los en orde. ¶ Dofas prop del riu
E veu venir deuers ell lo Rey de a
frica: qui portaua sobre lo bacinet /
vna corona doz ab moltes pedres
precioses. La cella era dargent: e los
streps doz. La aluba era de carmen
tota brodada d perles molt groilles
e orientals. Com lo Rey veu star
en tal continent a Tirant acostas a
ell e dix li est tu lo capita d la se cresti
ana. E Tirant no li respos: mas /
miraua los seus com lo hauen axi
lexat e molts coscos morts que vey a
jaure: e los standarts: e banderes p
terra anar. E en aquell dia cōtra los
mozos poca ofensio feren. E Tirāt
ab veu alta dix que los mozos: e los
nafrats ho podien be entendre. O
trists de volaltres p que armes por
tau. O gent trista: e vile: be sou vitu
perats en aquesta jornada que mo
rís com a desauenturats: e la vostra
fama sera menyscabada: E exalçada
en dolor: e desauentura. Apzes dix
ab la cara girada deuers orient ab

los vils mirant deuers lo cel: E ab
les mans juntes. O eternal deu ple
de misericordia tã grās son los me
pccats que la vostra immensa clemē
cia me ha axi abandonat: que seruit
a vos per aumentar la sancta catho
lica fe: lo vostre auxili me sia fallit en
tan gran necessitat. Car trob me sol
desemparat de tots los meus. E ab
molta dolor mire la terra cuberta d
coscos morts. E totes les banderes
rompudes per terra: que lera de mi
trist desauenturat. Car yo lo stat cau
sa de tot aquest mal. Donchs viga
la mort sobre mi: Per que les mies
orelles nos agreugen de hoyr tan
gran infamia. Car altra sperança /
no puch tenir lino de mort. O de
altra volta esser catiu en poder de in
fels. ¶ Dux lo fora dela vostra gracia
Com lo Rey d Africa lo senti axi la
mentar dix als seus: yo passare lo riu
e apzelonare: o matare aquell perro
d crestia. E si haure mestler ajuda lo
correu me. Lo Rey son passat e cor
rent ana deuers Tirant: e ab la lan
ça en contral tã fort que al canall feu
ficar los genolls en terra. E passa
li lo guardabraz: e les paletes: e mes
li hun troç d ferre d la lança per los
pits. E tanta era la dolor que tirant
tenia dela gent morta: y stant en pen
sament d la Princesa: que certamēt
ell no senti venir lo Rey: fins quel /
hague nafrat. E tira lauozs la spasa
Car la lança en lo principi la havia
rompuda. E aqui ells se combaterē
per bon spay. E lo Rey: ho seya va
lentment. ¶ Pero cō hague molt du
rat. Tirant tira hun grā colp al rey
e nol pogue acōseguir p ço coz lo ca

uall sevolta pſtament. masacō ſegui
lo cap del cauall: tot loy talla: que
lo Rey e lo cauall anaren per terra.
La gent del Rey lo ſocorregueren
preſtament: que encara que Tirant
no volgues lo leuaren de terra e pu
jaren lō acauall amal grat ſeu. Loz
Tirant veu que mes no podia fer
abraças ab hun mozo: e leua li la lā
ga que portaua. E feri lo primer lo ſe
gō: e lo terç e mes los per terra. Aps
feri lo quart cinque ſie: e laniala dia
ſella: axi com aquell qui era meſtre
de guerra. E rompuda la lāga poſa
la ma ala petita acha. E tā grā colp
dona abū mozo en lo cap que fins
als pits lo ſene. Com los mozos ve
ren abū home ſol fer tantes armes
e fer morir tanta gent ſtauen admi
rats: e deyen. O maſomet: e qui es
aqueſt creſtia qui tot lo noſtre camp
deſbarata: be es triſt aquell qui lo leu
colp ſpera. Lo ſenyor dagramūt qui
en lo caſtell era ſeu ſe en vna fineſtra
e en la cora darmes conegue a Ti
rant qui tot ſol combatia. E rida a
grans crits: e dix ſenyors ajudau pſ
tament al noſtre capita: qui ſta en /
punt de perdre la vida. Lauors lo
Rey ix que ab aquella poca gēt que
tenia. Empero Tirant ſon mal ſo
corregut en aquell cars: que ſon na
ſrat de tres naſres. E lo cauall tenia
prou lançades. E per cauſa d̄ aço ſō
forçat a Tirāt ſe retragres mas no
ala voluntat. Mas corrent tant cō
podia: que fins ales portes lo ſegui
ren. E en aquell cars ſtauē en tā ma
la ſort los creſtians que tantes batal
les com donauen totes les perdien:
e los mozos reſtauen victoriosos. e
de aço ſtauē molt agreuiats los creſ

tians com los mozos ſe alegraue en
los lurs males. E dix Tirant ells ſe
podē molt be glorieiar de noſaltres
quens han fet fugir: e recullir dins
los murs. E no es res qui tant me
deſplacia com es com no ſo mort p
braços de ſorts cauallers. Car ſo rei
tat triſt e deſconſolat: e ple de molta
miſeria. Car no es ſtat negu d̄ ills qui
ſocorrer me hata pogut. E p ço vull
manifeſtar ator lo mon que no ſo en
punt que yo dega viure longament
vehent dauant mi continuamēt loſ
meus enemichs. Lo Rey ſcariano
vehent ſtar a Tirant tan deſconſo
lat. No tarda en ſer principi a hun
tal conort.

Capitol cccxxviii.

Conort que fa lo Rey ſcariano
a Tirant.

En fallença de ſeny en
tre los mes ſabents ſe
declara aſermar q̄ les
coſes ſdeuenidores a
d̄gu ſino ſols al diuial
ſaber ſien d̄ ſcubertes. E flaqua de a
nimo ſeſtima que ans que a cauſa d̄
la dolor ſia maniſeſta: per dubte de
mes males comēçar primer adolres.
Car ſaba milloz d̄ mi que en les gū
res e en les batalles ſeſdeue ſonint el
ſer venguts: e perdre molta gent que
apres tot ſe repara. E tu com a ca
tholich creſtia denries tenir maior
conſiança en deu que negu dels al
tres: per les tan ſenyalades gracies
que ta ſetes. En ſer te aumentadoz
dela ſua ſancta ley creſtiana. E com
ſia dela ſua miſericordia q̄ ell te reſt

tuyra la perduda sanitat. Car no de
fall james atots los qui bel seruepen
E la noblea tua : e grandissima vir
tut es coneguda per tots nosaltres :
e encara p los enemichs. E no dub
tam gens dela tua gloriola victoria
Car tu est mostrat entre los altres
tan singular ab senyal de dignitat o
posseyr soeuendoz imperi. E ja es /
stada celebrada en opeto de tots no
saltres : la honoz e senyoria que tu est
merecedoz. Donchs fes me gracia
q mostres en aquest cara lo teu virtu
os animo que tens de sforçat caual
ler que ab virtut vulles sforçar los
nostres animos. Com tu sies lo sol
luminos del qual tots nosaltres ha
uem de pendre luni. E mijancant a
quell : ab tu ensemps speram hauer
gloriola victoria dels nostres ene
michs. Molt se conforta Tirant ol
bon aio que veu al Rey. E no tarda
en fer li semblant resposta.

Capitol cccxxix.

La resposta que feu Tirant al
Rey Escarlano

O Mes virtuos que tots
los mortals. Nos ou
admirar la seynoria tua
com me lamente dela
mia gran desauentura
Car not penſes quem faça dolre la
temoz als enemichs. Mas per que
stich tal adobat : que no puch fer p
tament la ventia. E com agerma e se
nyoz te reste tant obligat del gran a
nimo que veig tenir en aconsolar

me ab pietat tan excelsa : volent me
restaurar la vida. de que tinch caua
de mes regraciar te. Der que les co
ses que per sola virtut se obzeio ma
lor premi son dignes. E per ço ma
vida : ma libertat e la mia periona p
be que ja fos tua. Ara molt mes da
ciauant. Car ja no la tinch per mia
Dix hauent la perduda : per tu la
he cobrada. E ara la prech en comã
da ensemps ab la gloria ola soeuend
doza victoria. Dela qual no per mi
mas per tu so alegre : q que mes ho
rada : e malo : sia ta senyoria com de
cosa de mes stima liberalment seras
senyoz. En lespay que Tirant sem
blats paraules rahonaua arribare
los metges : e fere lo desarmar : e tro
baren li moltes nafres en special : iss
qui eren molt perilloses. Com los
mozos veren los crestians qui se ere
retrets dins la Lutat strengueren lo
siti e passaren olla lo Rey. E tats ere
los bo e camells que portauē q nos
podia stimar. E donauen tan gran
empediment en les batalles als cre
stians q no podie correr ab los canalls
ni fer entrades ni exdes. E la Luta
tat stana tan streta que negu no po
dia etrar ni extr. Tirant tingue dub
te q no minassen lo castell : e lo Rey
e los altres se tenien per pouts. E oz
dena que fos fetavna contraminy
en totes les cambres baxes fosse po
sats bacins de lauto : p ço que cõ ca
nē en la mina e son prop o hauer la
canada si baci hia cõ donē lo colp
ab lo pic en aquila cãbra hon lo ba
ci es tatoſt resona en special si ni ha
molts q stigue los hũs prop dels al
tres fan grã remoz. Zpres que ago

fon fet: e los barchins posats feren la
 cortina. Apres pochs dies que
 Tirant era ja guarit: e stava en dis-
 posicio de portar armes. Una fa-
 brina que dins lo castell era qui pas-
 caua farina senti menjar los oacins
 e fer remor: corregue prestament. E
 dix ala senyora yo no se que les mas
 auisada del que hoyt dir: coz los ba-
 chins sonen senyal de tempestat: e de
 sande. E la senyora qui era mullet
 del capita del castell prestament ho-
 ana adit al o marit. E aquell ho dix
 al Rey: e a Tirant. Secretament
 sens fer remor anaren ala cambra:
 e trobaren ab veritat lo que la fadri-
 na havia dit. E prestament se arma-
 ren: e polaren se dins vna cambra.
 E no passa vna hora còplida q'ells
 veren claredat dins en la cambra: E
 pensant que de negu del castelli no e-
 ren stats sentits feren lo forat molt
 maior que no era: e la gent comença
 de exir dela mina. E com foren ben
 segrats en la cambra. Los del castell
 entraren dins la cambra: e tants cò-
 ni trobaren foren morts: e tallats a
 peces. E certament los qui podien
 dins la mina entrar: no s'esperaven /
 los huns als altres. Mas Tirant
 feu tirar moltes bombatons dins la
 mina: e tants com sen trobaren d'ins
 ne moxren. E veient Tirant que
 la sua gent stava imayada: per ço cò-
 tenten molt poques virtualles. Deli-
 bera d' dar los la batalla e dix al rey
 Senyor aquesta gent quens es res-
 tada yon pendre la mitat: e vostra
 senyoria saturata l'altra. E yo jre en
 aquell petit bosch. E com vendra la
 hora que lo sol extra exiren p' la por-

ta de Tremisem: E vo jreu tota la
 ciutat: e ferreu en mig del camp: E
 yo ferre al'altra part: e pendrem los
 en mig. E veurem s'ells podem posar
 en desconfita. E siu sem serè senyors
 del camp. Empero no he d' res tan
 gran dubte sino dels bons: que han-
 rem apalliar per mig d'ells: e cascuna
 vegada nos matauen molts rodons
 Respos hun genoues: Lo qual era
 stat galiot dela Balera de Tirant
 com se perde: qui havia nom Alme-
 dixer home molt discret: e sabut en
 totes coses. E dix capita senyor vo-
 leu que yous faga tots aquells bouf
 fugir que no ni aturara hu per sen-
 yal. E com fogiran los moros jran
 detras ells per recobrar los. E en a-
 quell punt me par que sera hora de
 ferir en lo camp sobre ells. E si tu dix
 Tirant tal cosa sabs fer els fas apar-
 tar: yot promet per lo nom de Kar-
 melina de fer te gran senyor e dar te
 viles: e castells: e tal heretat quen se-
 ras mes de content. E lo Rey dix a
 Tirant: germa senyor puix aquest
 fet voleu emprendre de fer prechvos
 qu'em doneu la empresa de anar al
 bosch lo dia queu delibereu. E
 coz veure la bandera en la mes alta
 torre: de tot cert yo ferre en mig del
 camp. Tirant respos que era contet
 E mana que totos ferras los canalla
 d' nou: e les celles adobar. Lo geno-
 ues pres moltes barbes de cabrons
 e feu de molto: e picau be tot. E po-
 sau dins cagoles planes ben segrata
 quen feu. E com tot son en oró ans
 que lo Rey partis. Tirant feu aluf-
 tar tota la gent en vna gran plaça.
 E puixat alt sobre hun cadafal ab lo

Rey feu los vna semblât ozació.

Capitol cccxl.

La ozació que Tirant feu ala gêt
dar mes ans que ixquessen per dar
la batalla.

O Nobles barons e ca
uallers dema sera lo /
dia: que tots porè gua
nyar grandissima ho
noz: e fama. Per que
suplich a vos senyoz: e atots los al
tres prech: e amonesto que ab amor
e voluntat cascu faça lo poder o fer
virtuts: E singulars caualleries axi
com los homens de honoz: e de sti
ma ouè fer. Car si nostre senyoz du
nos fa tanta o gracia que hu poch
los pugam sobzar. noialtres ierem
senyozs del camp. Quina gloria
ria per lo mon de noialtres que ab
tan poca gent haian o confits rars
Reys: e venguts tanta multitud del
poble morisch. E dela gent de pen
nons ne cal hauer gran dubte. Car
yo pens que mal lur grat hi son vè
guts. En special nos deuem confor
tar com nostre senyoz tostemps aju
da atots aquells qui mantenen e de
fensen la santa ley crestiana: e mai or
ment com per la part tenen lo dret:
e la justicia. E per çous prech que la
caualleria vostra sia axi honrada: en
la hora que la batalla se dara q no o
reu lo camp per temor o mort. Car
mes val morir defenent vostra ho
noz: e fama com acatholichs cresti
ans que viure catius: e desonrats: e

farts de mal. E que foragiten devo
ialtres tota temor de morir. E que
pensu de be afer: E virtuosament
batallar. Car si ab paciencia preneu
aquest martiri mantenint la sancta
fe: serau per nostre senyoz coronats
en la sua santa gloria de paradís en
companyia dels sancts angels. E o
los crestians hoyre axi parlar a Ti
rant lo Rey: e tots los altres lansa
ren dels vlla viues lagremes de in
estimable alegría. E no tingueren
altra sperança: uno de be afer: e de
morir com abons: e catholichs cre
stians. E ala hora dela mija nit lo
Rey parti: e posas dins lo bosch: q
per negu dels moros no son vist. E
ans del dia Almedixer pres les ca
goles del greix que fer haia. E en
la hora de lalba ell ixque del castell.
E posa les dites cagoles les vnes
prop de les altres: e mes hi foch. E
com foren enseles cerqua que lo vèr
anas deuers los bous: e com la oloz
plega aells fogiren ab molt gran fu
ria: e passaren per mig del camp lan
sant tendes: e nafrant homens: e ca
ualls que paria que quants diables
haia en infern los encalçauen. E
aparellaren se tals huns ab altres
que amaranella se trobara hun bou
ni hū camell qui la fos. E molta gêt
o peu: e de cauall los seguita p fer los
toznar. E tots los moros stauen /
admirats que podia eèr stada la cau
sa de aquest mouiment. E no pensu
q Tirat ab los altres stigues mèys
de gran admiració: com semblant
cars james haquessen vist: ni hoyt
parlar. E al passar q feren p mig del
camp feren molt grā dan. E encara
p la gran fretura que lo farien p por

tar lo catruatge. Car entre bons
 bufols: e camells eren passats. cl. mi
 lia per la gran prouesia que hauien
 feta per fornic la ost. E oz los bous
 foren passats. Tirat feu alçar la bā
 dera. La qual era blanca: e vert. E o
 lo Rey veu la bādera ixa del bosch
 cridant grās crida: viuua lo pobie cres
 tia. Tirant axi mateix feri: axi com
 era stat ordēat e l'altra part. E auoz
 son mesclada la batalla dolorosa: E
 cruel. E quiu ves poguera bē dir tot
 lo fet com passaua. Car veru pen
 dre: e donar de molts bells colps d
 lances e despaies qui portauen de si
 molt grā pietat. Car en poca hora
 veru per terra morts d molts bōs
 cauallers. E mesclare se totes les ba
 talles: e feyen tā gran remor: q paria
 lo mon ien degues entrar. E veru
 anar Tirant amūt e auall derrocāt
 bacinets del cap: E scuts del coll ma
 tant: e nafrant: e sent les mes admi
 rables coses del mon durant la ira
 que era fresca. E lo Rey scariano se
 mātēnia molt be per ço cō era molt
 bon caualler joue: e animos. E dela
 part dels moros hi hauiā molts /
 bōs: e valentissims cauallers en spē
 cial lo Rey dāfrica per la mort de
 son germanyāua enuers los crestiāns
 de molt gran crueldat. E lo Rey de
 bogia molt animos caualler. La ba
 talla era dura: e fort no hauent se pi
 etat los hūes als altres. E tātes dar
 mes feya calscuna de les parts que e
 ra cosa admirable. Lo seyor dagra
 munt que no fa oblidar: feya tā grā
 sforç de si: que los enemichs sen spā
 tanē de les siues caualleries. Seguis
 que lo Rey dāfrica conech a Ti
 rant en les armes. E drega lo cauall

deuers ell: e encontraren se ptes per
 ptes de cauall en tal forma: quel rey
 e Tirant ne anaren per terra. Mas
 Tirant per ço cō dubtaua la mort
 y era d maior animo se leua pamez
 e veu que lo Rey encara staua pter
 ra acostas aell per tallar li les corre
 ges del bacinet. Pero no pogue car
 la gent era tanta com veren lo Rey
 en terra: que son gran admiracio cō
 no mataren a Tirant: Car dos ve
 gades lo leuaren damunt lo Rey: e
 dos vegades lo tornaren a lançar p
 terra. E com lo seyor dagramunt
 veu a Tirant en tan gran perill: a
 na dners ell: e veu que hun caualler
 qui era almirant del camp que feya
 lon poder en dar mort a Tirant a
 plega ab ell: e feren tantes dāmes
 ab tanta malicia ques dānen d mor
 tals colps: la hu per defendre a Ti
 rant e laltre per voler lo ofendre. E
 calcu estaua mortalment nafrat. E
 stant Tirant e lo seyor dagramunt
 en tan gran perill de mort aplega al
 medixer lo qual era molt malamet
 nafrat: e crida agrans crida. E com
 morra huy aquell singular capita q
 es la floz dela caualleria del mon: E
 hu de aqlls generosos qui bateiats
 se eren per les nafres que tenia ja no
 podia fer mes armes: ana deuers lo
 Rey scariano. e dix li ajudau seyor
 al capita: e germa vostre dāmes: q
 p la defauētura ses mes tāt dñs en
 treis enemichs dela gent crestiana
 que sera grā admiracio que la vida
 sua no perille: veja la seyorā vostra
 si li poza ajudar. Car gran perdicio
 seria de tots nosaltres que ell se pda
 Car prestament serem perdurs si la
 sua virtut nos defall. Lo Rey scaria

no com acatholich crestia se posa en la major pressia dela gent e feu tã gran sforç darmes ab los seus que li ajudaue. E veu lo Rey ô bogia q̃ sobre Tirant stava p tolre li lo cap. E aquest Rey era son germa conecent lo molt be en les armes e sobre lo bacinet que portaua vna gran bogia tota dor ab moltes pedres precioses que tenia en torn. E vehent Tirant en tal punt star: ab la lança mâtinent li dona en les spatles tã gran lançada que tot l'arnes li pasia e nos atura fins al'altra part trauefant li lo cor e caygue mort. Los v moros feren tã grã sforç q̃ se portaren lo cors mort de aquest Rey de bogia. E pujaren acauall molts altres cavallers qui eren cayguts de vna part e d'altra. e la batalla torna mes cruel que no era stada. E moren en aquell dia molta gêt de vna part e d'altra. la batalla dura tot lo dia es continua molt cruel sino q̃ls son forçat per la nit quels empedi q̃ que feya grã fosca que sagueren a d partir. E los crestians se retraguerẽ tots dia la Lutat aquella nit. E stigueren ab grandissima alegria per ço com del camperen stats vencedors. E saberen certament com en aquella batalla eren stats morts tres Reys ço es lo Rey de bogia q̃ mori per mãs de son germa: lo segõ fõ lo Rey geber: E lo Rey de grana da: dels qui foren nafrats no sen fa mēcio sino del Rey de domas e d'l Rey dela tana: aquella nit refreica molt be la gent e los cavalls e ans del dia clar ja foren los crestians armats e apunt. E stiguere admirats los moros com vetẽ que batalla /

los volien daz. Com no haguessen pogut donar als cosos sepultura. Tornaren ala batalla lo segon dia e aquesta son molt cruel e langonosa hon hi moren infinite moros e no molts crestians que ahun crestia que moris moren cent moros la causa dela mortaldat ô tãts moros son per que no eren tan ben armats com los crestians: ni portauẽ los caualls tan bõs: ni encubertats. Linch dies continu⁹ dura lo combatre. E cõ los moros nou poguessen comportar per causa d'la pudor dels cosos morts. rameteren mil sargers al crestians quels donassen treues. E lo Rey sariano e Tirat foren contents e les atorgaren de bona voluntat. E Tirant cascu dia feya dir missa: e pregaua al Rey e als altres que la hoysse de bõ cor. E aquell dia que les treues atorgades foren Tirant se posa en oracio e ab molt gran deuocio suplica ala diuina clemencia de nostre senyor deu Jhesu crist e ala sacratissima mare sua senyora nostra: que encara que ell fos hun gran pecador q̃ li volgues fer tanta de gracia que poguẽ cõexer los crestians entre los moros pço q̃ ab milloz cor los pogues donar honrada sepultura cõ tots los tingues per martirs sants com fossen morts per aumentar la santa fe catholica. E hoynt nostre senyor demanda de tan justa causa e ab tã recta e bona intencio atorgada li son la dita gracia: en aquesta / forma que tots los crestians se giraren mirat deuers lo cel ab les mãs juntes no l'ansant de si neguna mala oloz. E los moros stanen mirat

94

en terra e pudien com acans. Com
 Tirant veu tan singulaz miracle p
 ga al reuerent frare que fes rebze in
 formacio en scrit de aqueit tan grã
 miracle per que e n sdeuenidoz fos
 memoria que tots los qui moren p
 augmentar la santa fe catholicavan
 dret en la gloria de paradís. E fore
 los fetes honrades sepultures. E a
 lla hon fon lo major conflicte dela
 batalla fõ feta vna solemne Iglesia
 del beaüeturat mossenyer sent Jo
 han. los moros prengueren tots
 los collos dels seus e lansir en los
 en lo lltu cascu ab son scrit perço q
 dins terra los parèts los poguessa
 soterraz. E tants foren los collos /
 morts que tot lo lltu taparen q p
 altre loch lo riu hague a discorrer
 laygua. Apres los moros sen puja
 ren en la muntanya e los crestians
 stiguezen en la Ciutat durat aquei
 tes treues arriba lo marques de lu
 gana lo qual era criat dõl Rey de fra
 nça. E sabent que Tirant era en la
 barberia vench sen a aygues mor
 tes e aqui sembarqua en vna galio
 ta e anaua com amercader vestit e
 arriba ala illa de mallorqua. E de
 aqui ab vna nau passa ala ciutat dõ
 Tunís. E aqui hague noua de les
 grans victories que Tirant hauia
 hagudes e dela molta terra que ha
 uia conquistada. e delibera de anar
 a ell. E anant per son camí sabe cõ
 les treues deuen passaz e aturas en
 vna vila: E trames a dir a Tirant
 com ell era en la vila de casra e pre
 gaual que li trametes gent perço q
 ell passar pogues sabuda la noua ti
 rant li trames mil homès darmes
 e per capita de tots ells Almedixer

Los moros sabent que gent era e
 xida dela Ciutat secretamēt trame
 ten ben deu milia rocins apres õlla
 ab les spies quels trameterẽ detras
 per que ala tornada que fariẽ ab lo
 marques almedixer los poguessen
 hauer. Lo Rey dafrica qui era ven
 gut capita dels moros qui staua a
 magat dins hun bosch com veren
 venir los crestians ixqueren los e se
 feriren en ells e matarẽ e apresona
 ren ne molts e alguns quin fugiren
 qui portarẽ la noua al Rey e a Ti
 rant. Com foren certificats de tan
 gran nouitat Tirant feu lo semblat
 vot.

Capitol cccxxxi.

Lo vot que Tirant feu de no ser
 pau ni trena

Om clam sino de mi
 matex que com ajoue
 e de poch seny he vol
 guda seguir ans la vo
 luntat que la raho de
 cõsentir que treues fossen fetes nĩ a
 torzades. ans que la fi dela guerra
 que estaua en nostra ma. Em tinch
 p foll e õcebut com so caygut en tã
 gran ignorancia de creure a negu.
 com fos clara la speriencia del que
 ses seguit: E estich mes de dolo: cu
 bert que de delit per causa del mar
 ques qui es cariu en poder dõ infels
 E yo per seguir lo vostre appetit de
 sozdenat consenti en les amargues
 treues. no gens al plaer meu. Car
 be conexia q no sen podia seguir si
 no total e dan p anosaltes. Car

tots dies haue vist multitud d' gèts
de peu: e de cauall venir en socors
de nostres capitals enemichs. E s' ara
en nombre tres tants mes que
no eren. tenint nosaltres la victòria
per nostra part. Ara poca admira
cio sera no tornem a les dolors pri
meres. Car mes es a nosaltres per
dre hun home: que ells mil ne per
dissen. Per que yo fas vot solene:
que tāt com yo aturare en aquesta
terra d' no donar treues ni pau a ne
gu. E si contra ma voluntat se hā d'
fer que decontinēt me partire sens
fer mes armes. Lo Rey scariano
son molt adolorit de les paraules
de Tirāt. E tenint se per culpable
ab grā humilitat feu pūci pi a sem
plant replica.

Capitol cccxxxii.

Replica que fa lo Rey scariano a
Tirant.

n Om dolria en cert tāt
la mort: ala qual ne/
gu fugir pot. Lō me
dol lo gran d'falt que
p causa mia ses seguit

E en streu me turmenta lo teu e
nuig qui p mi te ha conuegut soste
nir: quin manifesta lo teu adolorit
penlament. E lam te merce que no
hoia dela tua boca: si no de aq̄lles
gracioses paraules que la tua mol
ta afabilitat ha acostumades. Car
be conech lo meu grā d'falt. E pch
te com a singular germa: e senyor q̄
vulles perdonar ala mia grā igno
rancia. Car verpaderament tinch
coneguda la tua grā discrecio. E ja

mes me vull partir del teu singular
consell. Com tots quāts som sens
la tua virtut: no valem res: ni podē
fer alguna cosa: qui de be: ni donoz
sia. donchs hages pietat de nosal
tres per la tua molta gentilea: que
nons vulles desamparar. Tirant
vehent lo Rey ple de tanta humi
litar que tan benignamēt lo prega
ua: lo seu animo mogut de compas
sio excelsa delibera de aconsolar lo.
E ab paraules afables li feu presēt
de tal replica.

Capitol cccxlvi.

Replica que fa Tirant al Rey sca
riano.

Des de mō costum
esser cruel amos ami
chs com haja acostu
mat d' pdonar a mos
enemichs com me dmanen merce
per molt quem hagen ofes. Quāt
mes dech per donar al qui amice d'
sige servir mes q̄ a tots los homes
del mon. Per que senyor germa
la senyoria vostra pot star en segur
de mi que si la vida nom lexa: que
tant com dure la cōquesta dela baz
beria yo nous fallire. E si cēt vides
tenia les posare a perill d' mort per
traurens ab honoz d' aq̄sta empre
sa. E no vull recitar mes coses qui
sien de passio. si no que vull tornar
a mes acostumades victories. E
puix gran part dela nostra gēt ha
uem perduda: e ells son. x. tāt mes
q̄ nosaltres viare de mos remeys.
no defraudant gens la honoz de ca
M ij

ualleria. Lo Rey scariano fō molt
 cōtent de les parables graciosas de
 Tirant: e feu li infinides gracies. e
 dix que era prest de fer tot lo que li
 manas. Senyor dix Tirant pux
 axi es ordenem nostres fets en tal
 forma que la honoz y sia salva. La
 senyora vostra parira d' agi de nit
 ab. xiiij. milia de cauall per anar hō
 es la senyora Keyna. En aquestes
 vi. legues replegarau quantes adze
 bles asenle someres: e jumes iro
 bareu. E tots quants homes: e do
 nes: e infants hauer poreu. E no d
 geu en les viles: e lochs sino les por
 tes tancades ab aquells qui son in
 utiles: axi com dones parides qui ja
 hen en lo lit: e homens molt vells:
 e gēt aleziada. Tots los altres feu
 los venir de. vij. anys en sus: e de.
 lxxxv en auall. E acascu de aqueits
 axi homens com dones feu los re
 partir totes les caualcadures: e cas
 cu faga paraments de drap blanc
 E si tantes caualcadures hauer no
 poreu com periones: resten los qui
 son mes indisposts. E si no tenen
 tāt drap blanc p' afer paraments
 feu los de langols / o de flagades de
 quina color senulla que s'ē. Apres
 faren vestir a tots les camises sobre
 les aljubes. E faren hauer tates ca
 rabages com poreu: e a cascuna do
 na: o al petit infāt: e si tantes sen tro
 ben cascu porte: tan altes com les
 poran portar: e cubertes de drap
 blāch: e cōplit de dar lorde. Tirāt
 prega al Rey q' y fes venir la Key
 na per que les altres dones: y ven
 guessen de milloz voluntat. Lo rey
 se posā prestament en orde: e parti
 tan secretamēt com pogue: que los

moros non tingueren negun senti
 ment. Com lo Rey son partit Ti
 rant trames hū embaxador al cap
 dels moros dient los com dins lo
 temps de les treues hauen apreso
 nat al marques: e a molts altres ca
 uallers: que ell los requeria. sots la
 promesa se d' les treues que ells los
 volguessen restituyre soltar a tots
 los qui son states presos. sino que al
 dehen dia ques aparellen ala bata
 lla. E tirant feu fer hū gran fossat
 lo qual era estrete: e fondo. E al dia
 assignat lo Rey scariano vech axi
 cō Tirāt hauer ordenat. E hague
 ajustats be. xl. milia entre homens
 e dones: e tots cuberts de blāch. E
 entraren de dia per ço que los mo
 ros los vessen: e estiguerē molt ad
 mirats com verē venir tanta gent
 E lo dia que les treues passauē los
 moros ala hora dela mija nit ven
 guerē ala ciutat: e cōbateren la. Ti
 rant com abome v'iat d' guerra sta
 ua tostemps armat: e pola. cccc. ho
 mens en les torres: e en la muralla
 per defensio dela ciutat: e lo Rey: y
 ell ab tota l'altra gent iqueren per
 altre portal: e vogiren en torn dela
 ciutat: e feriren mortalment en les
 spatles dels moros. E tots portauē
 paraments blancs. Les dones se
 posaren fora dela ciutat: lla hō era
 lo vall qui nouamēt era stat fet ab
 cc. homes d'armes per guardar les
 E cascuna dona portaua en la ma
 vna canya grossa: e posaren se tots
 en ala. Aquesta batalla se mescla q'
 fō crudelissima: e dura que en poca
 hora son mesla infinita gent per ter
 ra morta: e n'frats. E Tirant por
 tava vna lança curta: e grossa tota

ennuiciada: be restana trist lo q lo
 seu colp speraua. Car en aquell dia
 los inferns ompli de les animas d'aquells.
 La batalla dura p bõ spay
 E ans que Tirant en la batalla en
 tras dexa cinchcents homens dar
 mes: que no volgue que ferissen: hi
 eren dels millores q en la cõpanyia
 fossen. Lõ en aquell cas infinides
 gèts duna part y d'altra fossen mor
 tes. E vehèt que lo Rey cretia ab
 grã animo combatia. E lo senyor
 Dagramut per lo semblant. Tirat
 ixque dela batalla dexant los altres
 combatent: e ana hõ erè los cinch
 cents homens darmes que dexat
 hauia: e ab ells enseps ana al camp
 dels moros. Com foren arribats
 a les tendes cridaren a grans crits:
 Marques d' lucana si sou açi par
 laue: e cridau la bona sort qu'us spa
 Car açi es tirant lo blanch qu'es
 vengut per liberar vos. Com alme
 dixer senti la veu dls crestians pare
 gue li que fos veu qui del cel fos de
 uallada. E los dos ab la dolor: e la
 ira que tenien sforçaren l'animo: E
 prestament ixqueren de les tendes
 e anaren lla hon era Tirat. Com
 Tirant veu lo marques de lucana
 prestamente lo coneguer: e feu desca
 nalar de hun bõ cavall hõ home
 seu: e ab los ferros lo feu pujar a ca
 uall. e almedixer feu pujar en les an
 ques del seu cavall. E traguel de
 tot lo càp els feu desferrar: e armar
 E torna Tirat al càp prestament
 E mes hi foch: e mana a tots los q
 erè ab ell que fessen açi com ell feya
 E no tarda molt que tot lo camp
 son ple d foch. Com tirant veu açi
 grã foch torna ala batalla: e socor

regue al rey: e al senyor de agramut
 molt valentment. e Tirant ab vir
 tut daua tan mortals colps que no
 era quil gosas sperar: sperat premi
 d victoria. E los enemichs reforça
 ren tant com los son possible p dā
 nejar los crestians. E com mes ana
 ua mes cruel: e dura era la batalla
 E tants eren los collos morts que
 ab gran fatiga la gèt combatre po
 dien. Lõ los Reys: e capitans mo
 ros veren venir amenys la lur gèt
 e verè lo foch enges en lo lur camp
 E mirauen les dones qui stauè fer
 mes que nos mouiè. Car ab la tor
 ba del cõbatre no les hauien vistes
 fins en aquella hora: Dix lo Rey
 d tunc senyors yo no puch creure
 ni penlar que aquests homens sien
 crestians: mas crech q sien diables
 batejats: o lo nostre mafomet ses
 tornat crestia. E ells combatè huy
 tot lo dia ab tan grã força: e virtut
 que cosa es de gran admiracio tan
 poca gent com son de hauer man
 tenguda tant la batalla. q nosaltres
 ab tanta multitud de cavallers no
 bastam a offendzels. E hã nos cre
 mat tot lo nostre camp. E aquella
 gent qns stan mirant no han ferit
 encara: sino que estan sperant q siã
 cansats: e ferir nos hã ales spatles
 e tots serem tallats a peçes. Per ço
 amí par nos deuriem retraure. no
 lla hon es lo nostre càp. Mas apar
 tem nos al trancs en açll altre mōt
 Car de tot cert yo tinc gran dub
 te. no d aqsts q açi combaten: mas
 de aquella mala gent blanca. E mi
 rau com son grãs homes a cavall
 q james los viu tala. e aço causaua
 les carabaces que les dones tenien

D ij

al cap: que la paria que fossen molt
alta de persona. No tarda lo Rey
d'africa ab s'forçada veu d' semblats
paraules fer principi.

Capitol cccxxxiii.

Com declara lo Rey d'africa sa in-
tencio.

Y de se mō dir no fre-
tura: hauras a creure
I Rey d' tunis com cēt
passions d' noua ma-
nera tenen la mia ani-
ma: e lo cors turmentat. E no igno-
re lo perill d' la mort. mas per lo teu-
clar entēdre: omā a tots merces: que
les mies rahons sien acullides: axi
com a p'sona qui ha perbut son ger-
ma en batalla e d'lige infinitament
venjança: confiant en les mies pro-
pies mans d' atēyer aquella gloria:
que los meus vlls hauent vista de
aql' famos capita que matar lo pu-
ga. La deliberacio de tā penada vi-
da es voler me socorrer: no ab pas-
temeros: ne tart: y vullau atēyer. E
d'ns deyar tots dubtes: qui en ofen-
sa de tots aquests reys sia. Car de
aquell dia en ça que yol p'di: dolor
inestimable ha cōpreses totes mes
forces qm fa seguir la sua ensenya
d' el meu amat germa. e lo plaer meu
es no remetre res ala benauentura
ça d' aquest mon. Mas ala fortuna
enemiga de mos delits crehent lo
q' yo dich es lo milloz. car morit es
renoure en gloriola fama. E no dir
pus sino q' feri lo cauall dels s'pons
e posas en la pressa dela gēt ab gran

furia. E son soz q' se contra ab lo
marques de lucana: e tā huanamēt
lencontra que a ell: y al cauall mes
per terra. E decontinent lo hague-
ren mort: sino per lo senyor d'agra-
munt que prestamēt lo socorregue
ab los altres. E lo q' portaua la bā-
dera dels crestiāns entra mes auant
enuers aql'la part: e feriren en la ma-
jor p'ssa dels enemichs. L'auoz po-
gueren ben veure los pus belle fets
d'armes: que en vna grā paxt d' el mō
sien stats fets ne vista. E certamēt
ells se mostrarē los moros en aql'la
cars molt admirables cauallers: e
cribauen tostemps lo nom d' mase-
met. En aquell cars molts caualls
vereu anar per lo camp sens senyor
e molts cauallers per terra morts:
e nafrats. La batalla dura sine pas-
sat lo mig dia: e dos hores a p's. car
nos podia conixer quals haviē lo
pijor: o lo milloz. E sostenint se axi
la batalla. Lo Rey de tunis porta-
ua a masemet sobre lo bacinet tot
dor. E conech a T'irāt en la sobre-
vesta que portaua ab s'cles per de-
uisa. e dix als altres Reys volen que
siam del camp vencedors: cuytem
deuers aquell qui tantes de armes
fa: e donem li mort: e seran tots a/
q'sts crestians nostres carius. E de-
continent ferē la via sua ab arnesos
molt luentis: e riches guarniments
Tots los Reys justats venguerē
sobre T'irant: e com ell los le ven-
prop: feri cō aleo entrabat en mig d'
tots: e encara no hania rōpuda la
lança: e encontra lo Rey dela tana
per mig dels pits ab tal força q' lar-
nes no li valgue res: e lançal mort
per terra. Apres encontra al Rey

de tuniçe passa li lo hrag: e orrocal
del cauall. E com ell se ven en terra
dir. Rey d'afriqua prou me costa
la tua follia. Car yo veig que huy
sera lo dia que perdzem la batalla:
e la vida ensemps. E aqñls qñ stan se
gurs a tots nos darà la mort. Allí
ates lo Rey scariano ab lo Marçs
e almedixer qui animosament se cõ
batien. E tant feren per lur virtut qñ
per força sen portarẽ dins la ciutat
al Rey de tuniçe axi nafrat cõ stana
E tirant dexa la lãça a mal grat sen
Car los enemichs lay leuaren vol
gues: o no. E lauozs mes mans a
la petita acha qñ larço ò la cella por
taua: e dona a hũ mozo en mig del
cap de tall que fins als pits lo fene.
No crech james pus bell colp ha
guessen fet los magnanims cau
llers passats: go es Ercules: ni An
xilles: Troyol: Hector: ni lo bõ Pa
ris: Samso: ni Judes machabeu:
Saluany: Lancelot: ni Tristay: ni
lardit Teseu. E ò los mozos aco
veren tal colp donar tots stiguere
admirats: e verẽ se ab les lances rõ
pudes: tots se voltaren. E sonaren
hun corn: e tots los mozos se dexa
ren de batallar. E retraet se pujarẽ
sen en vn mont: e los crestians los
dexaren de bõ grat anar per que te
niẽ desig de repos. Pero encara ab
tot lo cansamet los seguirẽ fins que
fozen pujats en lo mont. E aco ferẽ
per mostrar mes clara la victoria. e
certamet Tirant desijos de honoz
lla hõ veyã lo majoz perill allas me
tia que no la lexa perdere. Com
los mozos fozen en lo mont: Los
crestians sen toznarẽ dins la ciutat
E tot lo poble axi homẽs com doi

nes deyen a Tirant. Eitqua lo bẽ
auenturat caualler Tirat: e beneyt
fon lo dia que ell narq: e beneyta fõ
la hoza que tu entrist en aqñta terra
E beneyt fon aquell dia qñ tuns do
nist lo sant bapisme: e a den fos pla
sent que tu fosses senyor ò tot lo po
ble mozis. E ab grãdissima festa
e alegria lo pujaren al castell: E tro
ba lo Rey de tuniçe quel hauien cu
rat ò les nafres que tenia. E ven en
trar ala Reyna: e a totes les dones
acauall ab les adzembles: e jumen
tes: e ab les carabaces al cap: e cuber
tes ò langols. Elch en pñt lo Rey
de tuniçe de voler se desesperar: com
sabe lengon que Tirant fet los ha
uia. E ab les mans se delfeu totes
les benes ò les nafres: e james con
senti lo toznassẽ a curar. Ans axi se
lexa mozir. mas ans que mozis sen
pñcipi a semblant lamentacio.

Capitol. cccxlv.

Lamentacio que feu lo Rey de tu
niçe ans que mozis.

A noblea: e virtut es
ja coneguda ò aquell
famos caualler tirat
lo blanch: e de aqñta
hoza auant tots los
reys: e cauallers dela barberia se ò
uen humiliar aell. Car yol veig en
sobirana speranza de pujar en impi
stuenidoz. E ò ala sua gran indus
tria e alta cavalleria la fortuna li ve
tan prospera: que no seria negu qui
D iij

bell pogues trarre lo cabal. **E**mpo
 aquesta victoria q̄ ara de nosaltres
 ha aconseguida: no la deu atribuir
 ales lurs forces cō enla batalla mes
 poderosos erem nosaltres q̄ no ells
E james nos forem dexats de cō
 batre sino per lo frau: e d̄ceptio q̄ns
 ha fet d̄ les dones. **E** ar enla prime
 ra batalla encara quens fallis **R**ey
 nonis falli la virtut: e fore v̄cedors.
Mas en esta segona per que es sta
 da molt dolorosa: e per poch saber
 nos som perduts. **P**er causa d̄ aq̄o
 me vull dexar de viure: e offerir lo
 meu cors a desonrada sepultura:
 puix tan poch he sabut d̄ la guerra
E ar veig q̄ per pietat no son stats
 dexats los fills ales mares: ne los
 marits ales mullers. **E** p̄ no veure
 tanta cueldat ab bones obres vull
 acabar la gloria dela mia vida: ans
 q̄ venir en mes strema desauentura
E per speriencia veig q̄ los nostres
 fets no poden hauer lōga durada
Perq̄o cō la gēt d̄ **T**irant es molt
 ben ordenada: e com entren en ba/
 talla se pot b̄ dir que son mestres
 de canalleria. **E** **T**irant no dona
 carrech anegū q̄ sia capita en la ba/
 talla. sino a homens qui passen. **L**o
 lx. anys. **E** no es negū de tota la
 sua gent que sol li passas per l̄ent
 ment de fugir: ans tots tenē per cer/
 ta la victoria puix tenen a **T**irant
 per capita. **E** no es negū qui pose
 la sp̄ça en los pens sino enlos bra/
 cos y en les mans. **E** tot lo cōtrari
 de aq̄o fa la nostra gēt. **E** per causa
 de aq̄o som tots v̄guts: e vitupats
E ar aquest sab venstre les forts ba/
 talles dures e asp̄es ab abtea: e inv

dustria: e sab consellar asimatep. **E**
 instruir als altres: **E** ha sabut cre/
 mar lo nostre cāp. **E** ab dones ha
 venguda tan gran multitudine mo/
 risma: e portats a total destruccio.
E ar la vista delles feu perdre tot lo
 nostre s̄forç: que no gosarē tornar
 en lo nostre camp hon les tendes e
 rē cremades. **A**ns ab gran dejectio
 nostra se mudaren en altre loch. **E**
 dich te capita glorios q̄ james fuy
 v̄gut en batalla: me corromput per
 auaricia. **T**irāt hague compassio
 del **R**ey com lo veu star desesperat
E pregal ques dexas curar: car les
 nafres no erē perilloses. dix lo **R**ey
Dexau me star axi sta nit: e si puch
 v̄gre la ira: la fortuna me retra v̄/
 cedo: o vengut. **E** si yo la v̄g yom
 dexare curar. **E** si lo v̄gut d̄uallare
 als inferns hon crech que es lo nos/
 tre m̄fomet qui nons ha pogut a/
 judar cōtra los crestians. **L**o **R**ey
 seya replegar tota la sanch q̄ deles
 nafres li exia. **E** com fō mijsa nit be/
 gūs tota aquella sanch: e ap̄es dix
 lo meu cors no mereix altra sepul/
 tura sino doz: o d̄ sanch. e ab aque/
 ta sanch finire los meus trists: e a/
 marches dies. **E** posa la boca en ter/
 ra: e axi rete le sperit. **E** la sua anima
 sen porta aquell aqui ptanyia. **D**e
 continent que lo **R**ey de tunis son
 mort **A**lmedixer suplica a **T**irant
 que li fes gracia del cors del **R**ey: e
 ell loy atorga. **E** almedixer trames
 a dir al camp dels moros cō lo rey
 de tunis era mort que vinguessen
 per hauer lo. **C**om los moros sa/
 berē tal noua ferē lo mes adolorit
 dol q̄ james fos fet p̄ negū princip

del mō. E ordenarē cinquāta cana
llers dels milloz de tot lo camp: E
trameteren los ala vila per cobrar
lo cors del Rey. E cō foren dauāt
lo capita suplicaren lo benignamēt
los ses gracia d fer mostrar lo cors
del Rey. E Tirant mana a Alme
dixer que ses pendre lo cors: e quel
ses posar en vna sala sobre hun lit /
en terra ab molts matalafs: e q fos
cubert de hun bell drap doz. E cent
canallers stigūssen prop dell ab spa
ses nues en les mans. Com tot son
fet. Tirant feu entrar los mozos /
dins la sala. Loz fore prop del cors
dscobriren lo. E los mozos hanēt
natural conegença de lur Rey: e se
nyoz. Lo maior de tots ells ab sfoz
cada veu feu principi a semblants /
paraules.

Capitol cccxvi.

El abonament que fa lo canaller
mozo alcapita Tirant.

A lo poch treball se con
serua la grā fama puix
es adquerida. Pero a
quella fama es milloz
quis diu per boca d p
sones bones e tengudes en compte
de verdaeres. Car aquella es neta
d tot crim qui es publicada per tot
lo mon: com te lo fonament de vir
tuts. E aqll es merexedor d pmi en
lo cel: e en la terra. Tu capita seyo
e milloz d tots los bons scoltam lo
quet dire. Tu est claredat: e luz ver
dadera: qui has vixcut en lo mō ab
virtut sobirana. Car per tu sō stats

illuminats: e animats los crestians
qui per tu nouamēt sō stats fets en
la barberia. Car la tua noblesa es /
coneguda: e es en tan alta dignitat
posada que est merexedor d molta
glozia. E si lo que has començat p
seueres not fallira. E mes se mani
festen les tues bondats: e virtuts /
tant com mes honres aquest mag
nanim senyo. Car d la hono: que
li fas ell es molt be merexedor. e fas
mes que honrant aell honres atu
mateix. Com la hono: es de tal cō
dicio que resta tostemps ab lo qui
la fa. E aquest magnaniz: e valezoz
rey ab ses bones costumes ha ma
nifestat en les sues naturals obres
quant era lo seu animo: e la molta /
valoz sua. E tu ab virtuts pots dir
que has ennoblit lo teu noble linat
ge. Com res en aquest mon nos /
pot dir que sia bo sino virtut ne mal
sino vici. Aquest singular Rey la
fortuna aduersa lo ha condu hit d
esser stat pres: e tant era lo seu gran
animo: que no ha pogut compoz
tar que negu se pogues gloriatar q
tingues pres. E per ço ses dexat de
viure: per no veure tanta confusio.
Car la magestar sua: e les sues gran
dissimes virtuts: E costūes erē tales
q era digne d cōquistar tot lo mon e
vègre les aspres e cruels batalles: e
seyozeiar tota la crestiādat. E posar
papa en Roma: e Solda en babil
lonia: e subugar tots lo seu peu A
sia: Africa: e Europa. E si no fos,
stada tan breu la sua vida fora stat
posat en grandissima dignitat. E
tu mort trista cruel: e desconexent:
ab quanta malicia has volgut ater
rar les forces de aquest valeros rey

E per la mort de aquest sera destruyt tot lo poble morisch. Per queus prech los meus compayons: e germana que ploze: e lamenta la mort del nostre senyor natural. e apres / les nostres miseries qui prestamēt nos aconseguiran. E lançant se de genolls en la dura terra beïaren los pens al Rey: e començaren alçar vives lagremes dels vïls plozant: e lamentant la lur gran desauentura Com hagueren per bon spay plorat. Lo caualler ansia mozo se fon leuat e comença ò fer principi asem blant lamentacio.

Capitol cccxvii.

Lamentacio que feu lo caualler mozo en presència del Capita / Tirant.

O Deu gran alt: e poderos senyor creador òl cel: e òla terra: cō has pogut permetre que hun tā singular Rey e tan virtuos caualler com aquest: joue dispost per aconseguir tot lo mon: sia mort qui era defenedor de aquella sancta secta p lo nostre sact profeta masomet ordenada: e ben seruada per totes les mes nacions òl mon. E que ara p hun sol home ab falses jndustries: e saber diabolic haia peruertit tantes pobles a la ley crestiana: e morts tates Reys e tantes millenars de homes del poble morisch. Aiudau me cauallers e compayons meus alamentar e prestaue me doloroses paraules do

nau me tristes scdamaciōs feu acort ab l'ingrada ven alaspredat de tan dolorosa mort ò aquest senyor: qui era sustentacio nostra e de tota morisca caualleria. O sant profeta masomet defenedor de nostralibertat haies pietat: e misericordia ò nosaltres: p que no siam axi mal tractats per los crestians. Ho ha bastat a fortuna fer nos perdre tanta dela / gent nostra en la cruel batalla: que encara nos ha volgut tolre lo pilaz qui sostenia tota la barberia. Rey de Tunis dus te perdone et faça tenir lo cami de veritat: e que sies lo maior ò tots lla hon la tua anima jra ab tots los teus adherents. Aps se gira deuers Tirant: e dix li les següents paraules. Capita senyor los nostres abitats son de dolor qui acompanyē les nres infinits miseries: qui iō turmentats p la gran pudor als collos morts qui no se son pogots soterrar: e van per lo camp arredolant fins ales portes deles nostres tendes. La nostra sanch scampada crida aquest bō Rey de Tunis no hoyz sino tal es mort. Lo Rey tal ha finit los dies. Laltre es asolat de los membres. Ala si nons podē girar en neguna part que no hoiaz plant: e dolor. En la planeta ò saturnus tu Tirant fuyst nat maluat / crestia ab poca temor de deu ni del mon que has voluntariamēt scampada la sanch Real ò tantes Reys qui en aquesta terra p tu: o per causa tua son stats morts. Maleyt son lo dia que tu en aquesta terra arribist. E maleyta son la Galera que acit porta com en mig del golf ò salies not nega ature atots los teus

Com Tirant hohí dir tan folles paraules al mozo:pres se ariure: e dir. **Ca**ualler gracies te fas del teu mal parlar. **E** no vull satisfer ales / tues folles paraules que en presència mia has dites: e dins lo meu castell **E** ar merexedoz eres ab tos companyons queus hagues fets saltar ó la muralla del castell anall. **E** si no p queveig que la jra ta leuat lo seny e la rabo:guardare la mia honoz e fama puixvos he assegurats. **M**a per conseruació de ta vida: no volria que negu dels meus te fes mal ne dá. **E** buyda lo castell prestamet ab tots tos companyons:ans que altre mal not vinga. **P**artís tirant dela sala: e entra sen en vna cambra sens dir los mes. **L**auoz los mo / ros demanaren lo cors del Rey qí sen volíe portar. **E**l medixer los respos: que p lo seu mal plat nol haurien:ans lo darien amèiar abesties feres: si ja no li dauen vint milia dobles. **E** los mozos per recobrar lo Rey foren contents per que al corí poguessen dar sepultura. **E** com lo cors son dins lo càp: e tots los mo / ros lo hagueren vist: ó gran dolor que tenien dela sua mort inflammaré se tots en tan gran jra que prengueren les armes: e putaré acauall anát ab gran furia deuers la Ciutat ab grás críes: e remoz: dient tots a vna veu: muyra aquell fals: e traydor: celerat capita óls mals crestians: qui triumphát e ab fama gloriós moftravoler conquistar tota la monarquia. car ab concordia totes les coses augmenten. **E** ab discordia les / grans coses desmenuxen. **E** p concordia la comunitat en simatexa es

fort: **E** als enemichs terrible. **N**o tarda lo Rey de Domas a fer principi abun tal parlar.

Capítol. cccxlviii.

Rabona lo Rey de Domas la sua intencio.

En yozs tostemps he hoyt dir que lo apetit natural es mes inclinat amal hobzar que lo seny. **E** lo seny trau al sauí de grans perills el posa en segur repos. **E** no saben les senyories de vosaltres com la follia trau moltes voltes als grans prínceps ó lústat els posa en gran miseria. **A**qst capita cobdicios dela nostra sanch morisca ab la sua cruel ma ha mort óla gè nostra passats huytanta milia moros: ajudat li los renegats dela nostra generació. **E** fa tots dies batalles molt sangonoses. **P**er ço tendria per bo haguessem maldur còsell entre nosaltres: e no anafes arí cuytats ala batalla. **C**ar ara que la jra es fresca tots desijam batalla: e anam cuytats: e ab desorde e no deuem esser loats de semblant victoria. **P**osát carí quel nostre ón li plagús esser fauorable ala nostra part. **E** certa cosa es que qui en batalla entra ab desorde fogint sen tr. **E** si nostre fet ab orde se pot defensar e adquerir ab resplandoz ó excellēt generositat e noblea ó aio los podz subjugar e posar per terra seré loats

e del cōtrari serem vituperats. No
 son accepte anega la rabo d'el Rey
 o domas: ni los de mes scolar nol
 volgueren. Mas pres se apartar lo
 Rey o Tremicè: e dix en la següet
 forma.

Capitol cccxix.

Parla lo Rey de Tremicen

La cosa que a nosaltres
 dona o parer: que ab
 grā difficultat: se puga
 atenyer: es molt facil:
 e laugera. E lo que a
 nosaltres se demostra quasi impos-
 sible o saber: es clar: e manifest. Car
 donant la batalla subiugareu la ciu-
 tat hon hi stan los nostres cruels e
 nemichs. E ab les nostres sagono-
 ses forts: e cruels mans darem pri-
 merament mort a aquell maluat /
 Rey: e gran rebetle a masomet lo
 Rey scariano lo qual oblidant se la
 nostra secta bona sancta e justa: ha
 presa la reprouada ley crestiana: E
 al seu gran capita qui dar mes tant
 sab sia dada sentencia: la qual atots
 vos placia loar la: com sia molt jui-
 ta segons lo seu meret: per: so es que
 ab vergues de ferre sia tant: e tan lo-
 gamet batut: fins que ab la boqua
 bese la terra generosa dela nostra /
 prouincia. Apres se gira deuers la
 Ciutat: e dix semblants paraules.
 O ciutat tiratina del teu be restaras
 deserta. Car ara hauran fi tots los
 teus plaers. Etu stas inflada per su-
 perbia considera be los teus greus
 danyes: que en aquesta jornada apa-

rellats testan. Lanoys tots ab sfor-
 cat animo de caualleria anaren de-
 uers la Ciutat. E ab gran forza: e
 ardiment donaren la batalla fort /
 crue: e aspra: e tan vigorosa que pa-
 ria que ixquessen dels inferns. E ti-
 rant dubtant lo q seguir sen poguera
 stava costers molt en punte: vehent
 venir la gran morisma: ordena les
 batalles: e la Ciutat que restas ben
 fornida. La Reyna ab totes les al-
 tres dones puaren acavall: e posa-
 ren se en orde axi com acostumat /
 hauien. La batalla comença prenent
 lo Rey Scariano la dauant guar-
 da. E feri coz a virtuos caualler no
 hauent pietat de negu qui dauant
 li vingues. E tantes armes feu de-
 xant tots los seus atras: e posant se
 en la maio: presa dels enemichs:
 entant que ell se troba a soles: e ma-
 taren li lo cauall: e caygue en terra.
 E pres se adir esta deuota oracio.
 O humil verge mare de deu jesus
 lo qual portist en lo tabernacle de /
 castedat: ses dolor ne macula lo pa-
 ris. Atu me recoman qui est aduo-
 cada dels peccadors que vulles pre-
 gar lo teu glorios fill: quem tinga /
 en la sua guarda: e proteccio. Car
 vol ame e desige servir com acatho-
 lich crestia. O du clemet: e piados
 hages merce de nosaltres: qui ab
 voluntat pura hauem rebut losat
 baptisme. Per que pugam servir
 en augmentar la sancta se catholica
 Car tu senyor misericordios veus
 be en quin perill sta aquesta pobla
 o crestiandat. En aço lo senyor da-
 gramunt e Almedixer ab molts al-
 tres combatien prop de alli hon lo
 Rey era. E veren acostar vna squa-

dea de gent ab vna bandera blana
 hon hi haia pintat hun exan de
 abelles rotes doz. E tots feyen grā
 ssoz d matar lo Rey scariano. Lo
 aquells veren tanta gent darmes a
 costar hagūren dubte no fos lo ca
 pita senyalaren en aquella parte lo
 corregeren lo molt marauelloſa /
 ment. E si per ells no fos stat loco 2
 regut mort era lo Rey. E lo cauall
 ler almedixer feu actes singulars a
 quell dia: que ab la lança alhun mo
 ro passa la cuyra e mort lo mes p
 terra. E apres feri lo segō: lo terç: lo
 quart: lo cinque: e feu dils lo que ha
 uia fet dī primer. E Tirant qui cō
 batia al altra part del camp vench
 li hun seruidor dī Rey: e ab grans
 crits li dix. O capita senyor per que
 no vas ajudar al teu singular amich
 al Rey scariano: que de tot en tot /
 los moros li volen tolre la vida. E
 Tirāt sens pus hoyr: pres dela sua
 gēt: e tira enuers aquella parte: e tro
 ba lo Rey apeu: que nol lexaue pu
 sar acauall. e Tirant ab los seus fe
 ri en la maior pressa dīa gent: e ferē
 caure molta gent p terra e trista era
 la mare qui son fill allī tenia. Aple
 ga altra bādera vermella dāguiles
 era pintada: ab sexāta milia homēs
 darmes. Lauoz lo Capita feu eixir
 tota la gent darmes que ell haia
 ordenat qui stauen al portal dela /
 Lutat: ab manamēt que no ixques
 sen fins atāt que ell ho manas. Ad
 mirable batalla son aquesta: e molt
 dolorosa. Lo Rey de Tremicen /
 vench al encontre de hun caualler
 molt valentissim: e virtuos en tots
 sos fets. E combates ab aquest per
 bon spay. E lo Rey de percia quils

veu axi valentment combatre ay
 ta per ajudar al Rey de Tremicē
 lo combat son tan infortunat que /
 lo caualler li mes la pāta de la spala
 p lull squerre aquest caualler qui feu
 aquest colp se nomenaua Melchise
 dech. E ab la gran dolor q lo Rey
 tenia e turbacio caygue en terra pō
 se adir. O Rey de Tremicen tu /
 qui pēsaues senyoreiar per superbia
 tot lo mon: no ses seguit segons la
 tua voluntat. Mas segons la volū
 tat de deu. Ebe ma costat la mia jg
 nocencia. O trist d mī: e son james
 princep tan desauenturat com yo:
 quis ves tates dolors venir en seps
 que he vist pōre pare: e fill: e germa
 e dels meus cauallers vna grā quā
 titat qui no es de nomenar. E lo /
 vengut en tan gran abatiment que
 lo fora de tota sperança que no tro
 be negu qui aludar me vulla. Aque
 sta batalla son tan cruel: e sangono
 sa que dura del mati fins ala nit seu
 ra: e la fosca los feu departir. Lenō
 ma per lo mati regonegueren lo
 camp: e trobarē trenta cinch milia
 e setanta dos homens jaure en lo
 camp los demes morts: per ço coz
 hi hague molts crestiās qui no po
 gueren morir fins que foren confes
 sats es recomanaren a nostre seyor
 jēu crist. E los moros se recomarē
 a mafomet. Admirable son aquell
 dia la paciencia de Tirant: que en
 la maior fuyta que los moros feyē
 mana als seus de pietat que nols se
 guissen: sino quels lexaſsen tornar a
 les lurs desijades rēdes. Elehēt los
 moros que cascū dia los lurs mals
 aumentauen e pōten molta gēt los
 reys tinguerē consell e deliberarē q

demanassen treues de trenta dies
 E tramesa lur embarada a Tirant
 no li paregue queu deguessen atoz
 gar. E mpo lo Rey Scario ab
 lo senyor dagramunt Almedixer:
 Melchisedech tots quatre fermarē
 les treues per ço com hi haia mol
 ta gent nafrada. Fermades les tre
 ues: anauen les dones per lo camp
 replegant los cosos morts dels cre
 stians per quels poguessen soterrar
 en magnifiques sepultures. Lo rey
 de Tremicen qui aço veu de les re
 des hon staua dix. E que fan allí a
 quelles fembres entre la gran mul
 titut dels homens. Car no deu eē
 obseruada la costuma antiga: sino
 que ab violencia deuen esser tracta
 ds sens pietat. Deliberarē los mo
 ros vna nit de partir ans de les tre
 ues: e passaren enuers les grās mū
 tanyes de feg: tal que allis pogues
 sen mantenir contra los crestians.
 E replegaren tot lo lur camp. E a
 hora incogitada quasi ala miya nit
 els tiraren son camí. Lo dia següet
 bon matí les guardes cuytadamēt
 vengueren atocar ales portes dela
 Ciutat notificant al capita: com los
 moros ab gran cuyta partien. Loz
 Tirant ho sabe seu prestamēt tota
 la gent armar. Com lo dia son clar
 ē les tenebres óla nit foren passads
 Los crestians caualcaren: e seguirē
 los moros. Los corredeors qui pri
 mer anauen atengueren gran part
 del carruatge hon foren morts al
 guns moros. Los fugitius Reys
 trameterē missatgers al capita vol
 gues fer sinena dels moros que ha
 uien morts: e dela roba que sen ha
 uien portada. Com els tinguessen

bona pau: e trenta fins terme ó treit
 ta dies. E si fer nou volien reclama
 rien amafomet. Apres trametrien
 p totes les cortz dels grans seyors
 hon eren Emperadors Reys Lō
 tes: e Marq̄s. E aqui publicarien
 la gran maldat: e se rōpuda del rey
 Scario: e de Tirant lo blanch
 capita maloz dels crestians. Com
 Tirant hague hoyda lambarada
 pensa en la promesa se q̄ fet hauen:
 per no posar la honor sua en dispu
 ta era molt content de seruar les di
 tes treues: per be que si poguessen /
 fer rahons de vna part: e d'altra: p
 ço com els cauteloiament: e hora
 incogitada se eren partits ól camp:
 les treues no deuen hauer loch /.
 Tirant volgue fer sinena de tot lo
 quils era stat leuat. e mes feu sinena
 dels homens morts. Car de cascū
 de quante aquella jornada morts
 hauiē: fossen polats en libertat deu
 moros catius. Lanoz los moros
 foren molt contents de Tirāt diēt
 que era lo millor crestia: e mes iusti
 ficat: e ver dader que en tot lo mon
 se trobas. Com ell fes obres de pie
 tat. Car les coses ó mal pricipi: tart
 o nunca poden finir be. Decōtinēt
 los moros se partiren: e transsarē
 totes les alps mūtāyes. Lō Tirāt
 veu que hauiē passats los ports ell
 se mes aconquistar totí aquella reg
 nes: e terres qui óca los ports eren
 Apres passats grās dies parla lo se
 nyor dagramunt al capita: e dix li.
 Senyor amí par q̄ seria expediet p
 donar si p̄stamēt en aq̄sta cōq̄sta: q
 yo passas ólla los ports p cōquistar
 moltes viles castells e ciutats q̄ ha
 ap̄s q̄ la seyorla vza haia subingats

aqueste regnes passarieu en aquella terra e ab poch treball pozieu senyor reiar tota la barberia. **E** **T**irant li son plasèt lo quel senyor dagramunt li hauia dit: e comunican ab lo **R**ey **S**cariano. **E** foren dacozt que prestament partir degues. **E** parti ab .x. milia caualls molt be en orde e .xvii. milia homens apeu. **E** com hague passats los ports sabe com los reys se erè departits: e cascu sen era tornat en sa terra. Lo senyor dagramunt / com veu que tan poca gent darmes hauia en aquella terra mes se aconsistat aquella. **E** subiuga moltes **L**iutats viles: e castells los huns p força los altres per grat. **P**oderos e de gran animo era aquest caualler e los crestians qui ab ell eren hauiè pres molt gran animo: e ferocitat. per ço que los mes gloriola la fama dells: quant vendria a noticia de **T**irant: e en augment de gloria de lur fidelissim capita. **E** anant axi conquistant peruengueren prop de vna ciutat quis nomenaua **M**ontagata /. La qual era dela filla del **R**ey de belamerin. **E** aquest **R**ey era mort en lo principi dela guerra: e lesposat ol la. **E** com los dela **L**iutat saberent tenir los crestians tan prop: tinguerent lur consell: e lo que dedeliberaren fò que trameteren les claus al Senyor dagramunt dela ciutat. **E** aquell ab molt gran benignitat les pres. **E** a toz gals tot quant saberent o manar e com foren prop dela **L**iutat los / qui la regien penediren se. **E** delliberaren ans morir que donar se. **V**ebent se axi burlat lo Senyor dagramunt posa lo siti a cascuna part dela **L**iutat. **M**un dia dellibera o donar

lo combat: e son tan bzan: e ta aspre que mes no pogura esser. **E** acostat se lo Senyor dagramunt enuers la muralla tiraren li ab vna balista o passa: e fetiren lo en la boqua que li ixque lo passadoz al altra part. **C**om la gent sua lo veren tan leuament nasrat: e jaure en terra: tots le peniaren que mort lo haguessen. **D**osaren lo en hun paues: **E** portaren lo ala sua tenda: e per aquell dia lexaren se de / combatre. **L**auoz lo senyor dagramunt vota adeu: **E** als sancts epofols: que per lengan: que fet li hauiè e per la molta dolor que sentia dela nafra de no partir se james de alli / fins atant la **L**iutat fos presa: e tots passassen homens com dones grans e pochavells e jouens per la sua spasa. **E** prestament trames a **T**irant a suplicar que de continent li trametes la sua artelleria maior. **E** **T**irant la buda tal noua que son consingerma era tan malament nasrat. seu partir tota la artelleria: y ell ab tota la gèt per ses jornadas arriba en aquella **L**iutat. **E** ans que descaualcas mana que donassen lo combat ala **L**iutat: e son tan fort: etan aspre que pregueren vna gran torre qui era mesquita. la qual stava molt pegada ab la muralla dela **L**iutat. La nit sobreuench: e **T**irant mana tota la gent cessas per aquella nit. **E** per lo mati los moros ordenaren que fos tra / mes adir al Capita de part dela seyoza: **E** de tot lo poble per los mes honrats homens dela **L**iutat com ella se darien ab condicio los lepassè viure en la ley: e li darien tots anys trenta milia cozones dore: e tots los prisioners que elle teniè. **E** **T**irant

respos: que per lo defalt que ella ha
uien fet als cosingermas anassen a ell
elo que ell faria hauria per fet. E oz
los mozos foren dauant lo senyor
dagramunt per moltes suplicacions
que li fessen james consentir volgue
en res. Lauoz lo poble delibera d
trametre la senyora ab moltes do
zelles per veure si pozien res acabar
ab ell. Car prechs o dozelles moltes
vegades han loch. Aci fa lo libre hui
incident per narrar los fets de plaer
demauida.

Capitol ccl.

Los Placerdemauida son informa
da dela prosperitat de Lirant.

om p la jumela pietat
de nre senyor du la
erdemauida fos libera
da del naufragi: E fos
portada en la Lutat
de Luniç en la casa dela filla ol per
cador segons dñus es ja mencionat
Après dos anys passats la filla del
percador pres marit prop la ciutat
aquella. Estant allí per moltes dies
tenint la com acatua. E ella rostepe
viuint ab molta honestat obrava
doze de seda: axi com les donzelles
de Grecia ere acostumades fer. Se
guis hum dia la senyora anant ala
Lutat de Montagata dexa a plaer
demauida p la casa aguardar. E oz
son en la ciutat mostra era veguda
per algunes coses acomprar. E ana
aparlant ab la filla del rey: e dix li Se
nyora yo vinch aci per significar te
coz me hagen dit que ta senyoria te

en preposit de pendre marit: e trebal
les axi coz es acostumat de fornir re
de camises brodades doze de seda
e altres coses pertanyents adonzel
les: yo rich vna esclaua jove: e dispos
ta: ala qual yo he mostrat en lo teps
dela sua puericia de brodar molt sin
gularmet de totes coses: loque ado
nes jouns se merex. E vet aci mos
tra del que sab fer. E li per preu de .c.
dobles tu la volras yo sere contenta
de perdre la criament que fet li he:
lo que li he mostrat ab tant treball.
La Reyna molt desijosa de tal pre
sent. Dix que era molt conten: a de
dar li les cent dobles pax: hauria vis
ta mostra deles coses que obrar sa
bia. Dix la moza yo sere contenta p
aqt preu liurar la en ton poder. Ab
tal condicio: que per la molta amor
que ella ha mesa en mi: que la senyo
ria tua diga que yo la te prestada p
ados meus. Car si ella sentia yo la
hagues venuda: o enuig: e trist: se
deleparia. Placerdemauida son me
sa en son poder: e posa molt gran a
mor en la Reyna. Seguis q poch
temps apres que la Lutat son alet
jada: los mozos prengueren moltes
presoners crestians. E entre los al
tres prengueren hun home darmes:
lo qual vogaua en la Balera de Li
rant com se perde. E plaerdemauida
conexial molt be: e dix li. Est tu de a
quells crestians qui eren en la Bale
ra qui dona atraues en les mars de
Luniç. Senyora dix lome veritat
es que yo mi trobre la mia persona
en aquell cas passa molta dolor: e
congoxa que vingui quasi mort ater
ra. Aps fuy seruit o molta bella bal
sonada: e fuy coprat: e venut ab mol

ta passio que en aquell temps passí
 Què diras dix plaerdemauida de
 Tirant hon mozt. Santa maria
 val dix lo pzeloner ans es be viu: e
 trobat len capita major: e fa tot só
 poder de conquistar aquesta terra
 E mes li dix del senyor dagramunt
 com era nafrat. Apres ella li dema
 na que es ó plaerdemauida. Aqra
 donzella dix lo pzeloner que vos ó
 manau se creu que mozt enla mar. e
 lo nrè capita ne ha fet molt estrem
 dol per ella. Plaerdemauida p les
 noues que li foren recitades: dona
 orde que tots los pzeloners fugiré
 Com ella sabe que Tirant era viu
 y era tan prop: molts pensaments
 tingue de fugir. Empero pèsa com
 Tirat ab la sua singular caualleria
 haui tant cõquistat dela barbezia
 E les insignes: e famoses victories
 que sonint recitauen del capita óls
 crestians: alegra sen molt: lo que de
 pmer ignoraua. Ans só pensamèt
 era que en la mar fos negat. E age
 nollas en terra: e les mans juntes:
 alça deuers lo cel: e feu laors: e gra
 cies a nostre senyor deu dela gran
 prosperitat que daba haui a Ti
 rant: e ala nouella crestiandat q ab
 tan gran animo feyen la guerra cõ
 tra los enemichs de ihesu crist. E
 tingue ferma sperança q prestamèt
 seria fora de captiuitat. car totes les
 dolors que sostegudes haui fins
 en aquella jornada no stimaua res
 Tanta era la cõsolacio que tenia
 com veuria a Tirant. E vègut lo
 dia q la senyora anar deui a par
 lar ab los capitans desfreças molt
 be: en manera que negu no la po
 guera conixer. Com la senyora fon

dauant lo capita quí venia acompa
 nyada de. l. dõzelles. tirat no la vol
 gue scoltar: sino que la remes alon
 cosigema lo senyor dagramunt. E
 si mala resposta haui donada als
 embaxadors: pijor la dona ala se
 nyora. E elles ab la sperança perdu
 da sen toznaren plozàt: e sent molt
 grans lamentacions. E tota aqlla
 nit: axi homens com dones james
 cessaren de planyer: e sospirar. Des
 lo mati plaerdemauida dix ala se
 nyora: e als honrats homens óla
 Lutat que si li volien dar licencia
 de exir defora: que ella parlaria ab
 lo capita: e li diria tals coses que ell
 faria tot lo que ella volria. E tates
 bones rahons los dix que elle foré
 contets que anas. Com tinguessen
 tota la sperança perduda que no te
 nien de spay sino sol aqll dia. Plaer
 demauida se abilla aquell dia com
 amora molt honradament: e alco
 follas molt be los vlls per que no
 fos coneguda. E pres. xxx. dõzelles
 molt ben abillades que la acompa
 nyassen. E alhora de mig dia ixque
 ren dela Lutat: e anaren al camp
 E veren a Tirant ala porta dela
 sua tenda. Com ell les veu que ve
 nien trames los a dir: que anassen
 al senyor dagramunt: q ell noy po
 dia res fer: com tot son poder li ha
 gues ja donat. Car ell los daria ra
 ho de tot lo que demanauen. Res
 pos plaerdemauida: e dix. Digau
 al senyor capita que ell nons deu ó
 negar la vista: ni menys lo parlar.
 Car su feya seria dit capita impia
 dos: e injust. Com ell sia caualler: e
 nosaltres donzelles. E per lorbe de
 caualleria li es forçat nos ajude en
 121

done consell fauor: e ajuda. E de cō
tinēt lo cambzer torna la resposta
al capita: e dix li. Per la mia se sen
yor en la cōpanyia de aquelles mo
res ve vna donzella molt graciosa
qui parla molt be lalgemia ab mol
ta gracia. e si la senyoria vostra me
volia fer tamāya merce que per los
serueys queus he fets que com prē
gan la Lintat la fagan fer crestiana
e lam donen per muller. E les dix lo
capita: e fes les venir totes aci. e cō
fozen dauant ell li feren molt gran
reuerēcia. E plaer demanda ab ca
ra asable seu principi a sembāt par
lar.

Capitol.ccli.

Com plaer demanda esplica la em
baxada a Tirant.

Lo cor magnanim: e
generos de tu capita
senyor: no pot fer sio
segōs ha acostumat.
Car la noblea tua plena es dō miseri
cordia: e dō pietat. E no vullas guar
dar lo gran defalt dels ignozants
habitadors d'aquesta aflegida ciu
tat: qui ab mans juntes: e genolls fi
cats: te besaran los peus dōmanant
te merce. E dō la senyoria tua sapia
mils de mi: q lo infinit deu sta con
tinuamēt ab los braços stesos: per
abraçar: e tirar asi a tots los pecca
dors: e perdonar los: per grans q
sien los peccats: e dōltes. E com la
merce tua sia ara en aquesta prouī
cia loctinent de deu: no refuses los
prechs dō nosaltres miserables: qui

continuament cridam abeu miseri
cordia: e aps ala tua molta virtut.
Car la major venja que lo caualler
pot fer de son enemich: sies que ab
genolls en terra li demane merce: e
li dōu perdonar: per gran que sia sta
da la offensa. Car mes honoz li es
que si cent voltes lo feya morir. E
suplich te: q les mies paraules no e
nugen ata senyoria: puix la fortuna
vol que yo haja de recitar los teus
gloriosos actes: qui son de gloriōsa
recordacio. Car ab lo teu valeros
aio has morit: e aterrats tātis mille
nars de turchs en la grecia. E aps
soferint naufrag est vengut en aqst
regne qui es la iubirana Barberia
dues voltes vengut: e dues voltes so
git. E tu digne dō honoz ab lo Rey
iscarião hauen seguit la vergōyosa
fuyta de tants temerosos Reyes: q
son stats venguts per la tua prospe
ra: no james cāsada de matar mo
ros. Per que suplich ala tua alta se
nyoria: que per amor de aquella se
renissima donzella que tu ames: e a
dores: que hages dolor: e cōpassio
dela senyora de aquesta Lintat: e a
pres de tot lo poble: que no consen
ta la tua molta humanitat: que sia
dōspolchida dō sos bēs: e heretat. cō
la senyoria tua sia tal: e ab tanta ca
ritat que lo contrari no sen pozia p
sumir. Dōchs puix est tan magna
nim en totes les virtuts: e vols pu
jar a monarca. No sies cruel: e ma
na al senyor dagramunt que ferme
la pau. Car yo veig que la fortuna
te es tā prospera que tot lo que ma
naras en lo cel: y en la terra de tot se
ras obeyt: com a deuot seruidor de

deu. E mantenidors dela sua sancta ley crestiana. No cõpõsta Tirant que mes parla: sino que ab fellona cara li seu pãncipi a semblant res/ posta.

Capitol. cccli.

Resposta que fa Tirant a plaer õ mauida.

Le costum õ la vñada fortuna : es inclinar los animos a cruel/ dat: ans que a pietat. Que fretura als grãf senyors la fe si veritat seruar no vo len. Los odís dels meus no son de perdonar. E õ encara los lirs poñe hexen ab cruels nañres: e ab molta dolor. Lo meu colíngerma lo sen/ yor dagramunt: qui vengut era en aquesta terra en loch meu. E voial tres ab gran maldat: e tracio li ha uen seta sentir dolor inestimable. E los coscos morts õ glorios jouent los camps ne son plens. Donchs com poden demanar misericordia puix envosaltres: les trobada. E per ço sou atesos al derrer terme õ fortuna: que los anys vostres poden tenir per passats: e nulles. e fas vos certa que anegu no sera reseruada la vida sino passa noranta cinch a nys: e de. iij. anys en auall. E partiu vos dauant mi: que ara no es tẽps de misericordia: sino de crueldat. p tal que en sdeuenidors ne sia memo ria: e avosaltres sera castich: e als al tres glorios exemple. E sera neteja

da aquesta Tutat de tota malefa. Puix axi haueu meny spada la ho no: vostra: e no dix pus. Molt son impacient plaerdemauida de tan/ cruel resposta. e ab sfozçada veu toz na a fer pãncipi atal replica.

Capitol. cccliii.

Replica que fa Plaerdemauida a Tirant.

Dzi a mala mort anibal: Alexandre moguts per ambicio de senyoria. Los quals morirẽ per veri. Ha bugadonors: son Rey õ Babilonia: no p dret hereditari: cõ ell no fos de linea Real. Ans era home strany nat de adulteri. Aqst õstrop jerusalẽ: axi com tu vols fer aquesta ciutar. la qual te ha costat poch de obrar. E crema lo tẽple de salamo: e se porta tots los juheus: els mata E feu molts maluats actes: axi cõ tu demostres voler fer. Pero aqll perde soptosamẽt la senyoria. Sit faras tu si pñeres en crueldat: ni vols ab iniqua intencio deseretar nos. Empero aquell toz na bo: e tu restaras en ton mal preposit. Aqll stigue. vij. anys en lo òsert fẽt vida contemplatiua penedint se de sos õ falliments. Lo q tu no faras. Car vols vñar de cruel senyoria. lo q no deuries fer: puix tens desig del mõ aconqstar. Dignes capita sens mi sericordia: quin dret tẽs tu en aqsta Tutat ha lat dexada ton pare. per

112. ij.

go vull quen sapies que apres poch
 temps q aquest Rey pare de aqsta
 donzella la hague de mozos con /
 quistada: la torna nouament rebe
 dificar. e tu vens com a vsurpador
 del dret que no es teu fer nos violē
 cia. E pēses tu que yo no sapia si be
 so moza lo caualler a que es tengut
 E no sabs tu que dix nostre senyor
 deu que benauēturate serā los pa
 cífica. Car ells serā appellats fills
 de deu. E la nit de nadal com ihesu
 crist naq los angels cantauen glo
 ria sia dada a deu en les alteies: E
 pau en la terra als homens de bōa
 voluntat. Donchs pux est crestia
 per que vens cōtra los leus mana
 ments. Car lo que nosaltres desija
 es pau gloriōsa. La qual pau per a
 nosaltres dones es molt delitosa.
 Encara que nosaltres siam be per a
 defendrens: com siā fornits d molt
 bella gent darmes: e de virtuosos
 canallers molt disposats a fer calsun
 dia armes. Mas no tenim volūtat
 de fer mes dan ala tua gent ol que
 set hauem. E si be vols considerat
 no deu hom desijar fer homey ne
 escampar la humana sāch. Per q
 com ab tan pzm fil es tēda noi /
 trauida. Mas amī par segons men
 ciones que mes stima fas dela glo
 ria mundanal que dela spirtual. E
 aço es letouari compost de mate /
 rials de moltes sabors. Empero la
 fi de aquestes coses es aconoxar se
 dela honoz: e de lanima. Mira que
 diu hū sant que vosaltres crestians
 tenu en grā stima nomenat agost
 qui es stat singular doctoz. Que no
 es stat lony de peccat: qui en peccat

daltre consent. E pau: e amīstat es
 molt placent a dū: e es loable orna
 ment entre aquells qui be seruen a
 moz e bona volūtat. E vull que sa
 pies lo que dix lo apostol sēt jaume
 quel coz del caualler tostemps deu
 eīter inclinat a merce: ans q a cruel
 dat. Mira que diu senequa que to /
 ta senyoria ciuil q dignament li vol
 haueu deu eīter apelada virtut de
 senyoria. Elsa dōche virtuosament
 duers nosaltres q tā humilmet te
 suplicam. e not moga a crueldat la
 tiranica cobdicia que posseheys tu
 e los reus. Car aquesta ciutat es vē
 guda al darrer terme dela sua deso
 lacio: per causa d menyspreu per in
 flamada ira ha cōportades inesti
 mables veracions y traballs inre /
 parables: e sera oze de tota riquesa
 E tornada en la antiga pobzetat.
 Mas per ventura la prospera for /
 tuna tant de temps ta seguit: e acō
 panyat. Los fets dela prospera bē
 auenturança sit lexen perdut est. E
 pertras ab innumerables treballs:
 quet conuendia sostenir. E la gran
 e molt ampla sperança que tens de
 obtenir la victoria desta misera ciu
 tat suplich te e se loy. E lo milloz
 consell que pots haueu que aci finē
 la pau. E si per ventura not spantē
 los perills presenta. Almenys dū
 pensar de retraure dela guerra pē
 sant en los sdeuenidors pills. Car
 no es bona cosa que los Canallers
 guerregē ab les donzelles. E la sin
 gular fama que de ta senyoria sera
 divulgada per tot lo mon te retra
 molt gloriōs. e si es cert q ab molt
 gran treball se conserva la bona fa

ma. E dona si en son patlar. No
tarba. Lirant en fer semblât repli
ca.

Capitol. cccliii.

Replika que fa Lirant a plaerde /
maufoa.

Donzella ami dona b
parer: que atú ten pze
ari com fa aquell qui
furta lo bou; e dona
les cames per amor
de deu. Car tu est moza sens se ne
ley neguna: e vols me fer conscien
cia del que no deus fer. Com pot
esser que en la tua boca se puguê tro
bar allegacions de sants. Com no
sabies quina cosa es du: ni los seus
beneyts sants: ni sabe que es lo sat
sagramet de laltar. E mes ignozes
tots los articles dila santa se catho
lica que dir te poria si voltes esser in
struhida en la nostra santa ley cres
tiana. Pero dir te lo q dix sent ber
nat que aquell q pecca voluntaria
ment confiant dela misericordia de
deu es damnat. E yo per gran pec
cador que sia tinch dolo del mal q
aueguades fas. Apres me penit de
mos peccats: e deman ne perdo a
nostre senyor deu: e serue los seus
sants manaments: E crech tot lo
que la sata mare sglefia creu. E per
ço haure per gracia la vida eternal.
E vosaltres seren damnats eternal
met. Car la sancio pzeiosa que jhu
crist deu scapa en la sua sacratissima
passio son en redemptio: e saluacio d
tots aquells qui batejats sera. Car

la crestiana se: per aco es: e sera exal
gada. Car lo misteri dela passio de
jhesu crist saluador nostre: son per
satisfier al peccat de nostre pare ada
E vna gota dela pzeiosa sancio de
jhesu crist era suficiet per a rembre
mil mons. E en aco noy ha dubte
en res. Car clarament ses vist p no
tozia speriencia de sent Pere qui re
nega. E sent Pau qui ab armes fet
homeys persegua los crestians. E
sent Mathieu qui era gran usurer.
E de molts daltres qui dir poria q
eren stats grans peccadors. E aps
per humil e discreta penitencia santa
ment han obtela la glozia de para
dis. sit faries tu sit tornaues crestia
na puix tan sabe en la nostra ley sca
e verdadera. E dir te de Judes qui
trahi a jhesu crist. e lucifer qui vo
lia esser equal ab deu. E molts al
tres maluats peccadors no confiât
dela misericordia de deu: e viuit en
mala vida: no retornant a deu. A
queste tals aconseguen les om
bres infernals. E yo donzella algu
dia en lany fas alguna beneyta al
moyna en reuerencia de mon deu:
e mon creador: e confesse los meus
peccats. E nostre senyor me haura
merce: puix me penit de aquells: lo
que vosaltres no feu ni acostuman
de fer. E fas mon poder de cõquis
tar la barberia per tornar vos ala
boa part: per que no siu perpetual
ment damnats. Yatsia q ala inmer
sa magestat diuina no li es placent
que negu se dâne. Ne la sua miseri
cordia no vol damnar persona ne
guna sens gran raho. E sabe per q
per ço com raho e justicia se conue
nt .iiij.

nen. E com la voluntat de deu: e la justícia sien vna mateixa cosa. Per ço nostre senyor no dóna negu qui batejat sia sense culpa. E vofaltres mostrau molt gran tristor: no per lo mal q' haueu fet: mas per lo dan quius sta aparellat. Car lo dan vof tre es per la ira de les nafres del senyor d'agramunt: e p' los altres qui morre ion. E per lo grā defalt que fet haueu. e lo tribut per vofaltres amí promes nol vull. Car mes sti me la glòria: que la pecunia. Mas eissent yo Tirant lo blanch del li/natge o roqualalada: no mercader mas caualler esser me recorda: no deure pèdre: com de donar sia acostumat. Los psoners sile vos plau pus honestament en do q' en preu lexare. Denunciau als vofaltres cauallers que aquelles coses q' ab clemencia: e liberalitat recaben son de la natura mia. E no si atribuides ala amicitia de vofaltres. E nō gloriege oles aduersitats vofaltres. mas desige aterrar les forces dels enemics. No acostume yo o combatre dōzeiles: si no en cābra secreta e si es pfumada e algaliada mes me plau. po si vofaltres pau e bōa fe o mi volen haue: nos pot p' via negūa fer si dōchs vofaltres a obediēcia o l senyor de agramunt no veniu. car la obediēcia: e la fi dela conquesta de aquest Regne du haue. E ja es deliberat lo dia de dema: e assignat per ala batalla aparellau vos. e com vofaltres tingau gran congoxa de fer pau: la qual vinga en tota utilitat dels qui stan dins la ciutat. Dich te que la mia volūtat es que

del mal que haueu fet nō reposteu pmi ni honoz. car notori es a tots com haueu romputs pactes conuincences: e juraments: e tota bōa speranza de bona pau. Mas aquell du que vofaltres mēyspreau dona penes eguals als merits de cascu. E be sabeu vofaltres qual fi: e qna exida hague la primera guerra. E ab semblant fi sera determenada la següent batalla. no tarda plaerdemaita ab sfozçada ven en semblāt replica fer principi.

Capitol. ccciv.

Replica que fa Blacromant a Tirant.

El mana cosa es ha/
uer cōpassio dels a/
fligits: e majorment o
aquells qui en algun
temps han tenguda
prosperitat: e dolzes o aquells mi/
lerables qui en lur temps hā trobat
algū qui hā sabut donar remey
en les passions: e congoxes. Entre
les quals si james ne son neguna:
yo so stadavna o aquelles. Los ca/
uallers entesos axi com tu de mi te
deuries dolre: si pēsaues en los qui
en algun tēps tan seruit. Mas veig
que com adesconexēt vols acomanar
alarbitre de hun cars afortuyt
tants grans fets: e tan generosos.
Posant en tanta de aduersitat les
nostres vides: e que en hun sol dia
se destroexqua tanta bella dany.
no tens almon cōsell millor que es

refrenar la fortuna prosperà donat
 si en los perills que lom es posat.
 E no es poca sauesia seruar e tenir
 manera e tēpāça en la fauor molt
 gran dela fortuna placent e hono /
 rosa. Car si li soltes les regnes por
 tar te ha aleipenyadoz. En moltes
 maneres te podia informar y amo
 nestar de aquesta materia. E no pē
 ses tu en tates rahons quem has
 dites: yo noy pogues be satisfier. po
 no pēses que yo lia de aquelles que
 en les manegues me moque. car la
 mia acostūada se ha jnduit a esta
 senyora ab les sues donzelles de ve
 nir dauant la tua senyoria: per ço q̄
 ab lurs premis lanimo teu a protec
 cio jndubit sia: pus prest ala volun
 tat mia: que ala del vencedor lies.
 E si fer nou volras al nostre deu su
 plicare digna gracia men reta: que
 de tan ingrata fama atu e als teus
 al cel ab degudes laors no porte.
 Pero sil consell teu dela violencia
 que fer nos vols: sensvirtut d̄ cau
 ller la obres: tre per lo mon bande
 jada donant crueles lamentacions
 de tu: fins ales confines d̄ Ytalia:
 Spanya: França: e Alamāya: per
 donar si al meu desig. E si aquesta
 ley es en vosaltres crestians: la libe
 rat mancar no pot: ne degu dela su
 perbia no sera constret a loferir. E
 als forts homens menys lo morir
 honestament los sera licit. Tots
 los nostres majors dels Regnes
 dozent ab innumerables honors
 han haguts triūphos de batalles
 e conquestes justes no tals com tu
 ara vols fer. Mira que diu hun po
 eta nostre appellat Geber. Lom

era glorios capita] Pompeu: com
 partit d̄ la terra ab honoz inestima
 ble: e ab gent darmes molt eleta: e
 sis volgues ab honoz excelsa se po
 guera toznar en son regne. mas cō
 no volgues tirar les regnes de for
 tuna: ne retenir lo seu excelsu d̄ cor
 timent: caygue miserablement en
 tan impropers abatiment: que en
 d̄rrocat dela honoz sua fō girat en
 menyspreu. La qual si pompeu ha
 gues tenguda la milania: no posat
 se en lestrem de fortuna haguer a
 pagada per a sempre la fama de mi
 seria. mira q̄ diu lo profeta ysahies
 Que en la terra d̄ barberia la fortu
 na es placent e fauorable. Sauesia
 es lunyar se de les falces apoch a
 poch dela dita fortuna: e no cōfiar
 massa della: ne de sos abelliments
 Mira que diu aristotil. Lom pots
 dar se ni crehenga ala fortuna: com
 en negun temps cessa de moure en
 torn ab mouiment soptos. La ro
 da instimable: la q̄l fortuna no sola
 ment es sega mas encara fa cechs
 tots aquells qui abzaça: e reb dins
 son si. E no exalça ni dona de sos
 falsos dons. sino a aquells qui dalt
 loch d̄ les honors molt insignes fa
 caure en bassa de dolor. E ialamo
 diu en hun tractat que fa. Que les
 beuendes verinoses son cubertes
 ab dolçor d̄ mel. La mort es anap
 d̄l qual degu nos pot scusar que ab
 ell no bega. E vos Capita senyoz
 vos prech pux son bon crestia que
 ab virtuosa vida vullau comprar
 virtuosa mort. Car la mort es co
 sa verdadera. e la vida cosa sens ve
 ritat. Donchs no obliou la mort

car ella no⁹ oblidara . Si bes diu
 Virgili. Nom deu amar la vida: e
 no tembre la mort . E les honors
 qui son coses diuinals se han procu
 rades axi com a robadors: que cō
 volen robar no curen de entrar per
 la porta: mas p la paret amagada
 ment: e per la paret ixen axi com ala
 dres dauant tot hom. Car aqualse
 uulla part que tastes la mar salada
 la trobaras. Seyoz magnanim: e
 virtuos per lo que dich pot pēlar
 la senyoria tua que ame la tua ani/
 ma: e no volria que fosses asseyt en
 cadira de perpetua dolor. Axí com
 seu Hector: Alexandre: Anibal: e al
 tres bons capitans. E per venir al
 q vull dir: e satisfet al q la senyoria
 tua me ha dit yo be pens que sem
 pre volras perseverar en la tua des
 conexença. E sabs q diu lo salmista
 Aquell es caualler maluat qui no
 ret guardo. E mes maluat qui obli
 da les honors: e serueys que li son
 fets fets: axi com tu has acostumat
 fer. O quina tan grandissima desco
 nexença com es la de ta senyoria: e
 si be lo meu cor ploza gotes d sachs
 ab lengua torbada parlar davant
 la excellencia de aqst Rey scariano
 lo qual ha mostrat molt major a/
 mor ala reyna la muller q no has
 fet tu a aqlla excelētissima princessa
 Mira Capita virtuos yo parle ab
 sperit de profecia . Tens recort de
 aquell benauenturat dia que rebist
 la honor de Cavalleria en aquella
 prospera cort del Rey de Englater
 ra: e les batalles tan singulares que
 en aquell temps fist . E vencist ab
 molt gran honor sens engā negu

los dos Reys: e los dos duchs de
 gloria molt memorable . E matist
 molt virtuosament aquell famos
 caualler lo senyoz dles viles ermes
 sens frau ni engā negu. ans ab mol
 ta honor tua: e carrech seu son por
 tat: e mes dins la sepultura . E not
 deu oblidar d Quirelay son de mū
 talba: e d sō germa en aqles hōra
 des festes: q son milloz dīs milloz
 sino la tua noble senyoria . que dirē
 de Philip fill del Rey de frāça ab
 lo teu gran saber lo fist Rey de Si
 cilia E ara posseheix la filla lo Reg
 ne e la corona. Nom dech oblidar
 de dir com la tua senyoria socorre
 gue la religio de Rodas. Com lo
 dia aps q fuyst arribat p sa se dūen
 tots donar: e posar se en perpetua
 captinitat en poder del gran solda
 y ell ab la sua propia nau no temēt
 los perills que seguir se podien son
 per ell la dita religio socorreguda.
 O senyoz T irant deus te aumēte
 lestat: vida: e cōdicio: e apres la tua
 mort la gloria de Paradis poseyt
 pugues: com a merexedor d gloria
 en aquest mon: y en laltre. Car ha
 uent hoyda la tua virtuosa fama a
 quell benauenturat senyoz de tots
 los del mon: de major excellencia:
 L'emperador de Constantoble: q
 ab ses patents lettres te feu venir en
 la sua ciutat de cōtestmoble. E p la
 alta magestat te fō donat lo basto
 dela capitania general: mostrāt als
 enemichs turchs lo teu sfoz: e po/
 der vencēt los vna: e moltes voltes
 ab animo sfozcat de caualler . Di
 gues capita senyoz tens recort de
 aquella serenissima Princessa sobre

totes les donzelles d'el mon la mes bella: e virtuosa que speraua succehir apres mort del pare en la corona del Imperi grech. E est en recort de aquell famos caualler colin germa teu nomenat **Diafebus**: al qual tu graciosament li donist lo cōdat de sentâgel. Apres lo fust duchs d' macedonia: e li donist **Stephania** neboda d'el Emperador per muller. **O linatge d'el Roqualalada** lo mes digne de bondat: e virtut que en lo mon sia que es ara d' vosaltres stau tristes: e desauenturats d'tenguts en cruels presons en poder de infels: ab amarga captiuitat. E lo vostre mestre: e parent quius solia esser amich **Trant lo blanch**: lo qual es act present de vosaltres no te cura ne recort. O cauallers del parentat del bon duchs de Bretanya tots d'el noble linatge d'el Roqualalada qui' ajudara nius traura de captiuitat q' sera aquell qui en franca libertat vos pose. Car aquell per qui haueu lo dan que tenu perdute los bens e los heretages vos te oblidats. Donchs qui parlara per vosaltres fino la mort qui es atots comuna. E yo qui so moza: e parle per aduenalles: lo meu cor ploza gotes de / sanch: per dolor que tinch de tanta bone: e tã singulars cauallers. Car ja non exiran sino ab los peus pelt / mers: per lo trist comport: E poca sperança que tenen. Ploran tristes de vosaltres: e lamentan que **Trant lo blanch** vos ha oblidats. E no tinch admiracio que a vosaltres desconega: que a vna senyora no dire qui es. Mas puch dir que es la ma

ior: e milloz de tota la crestianitat ha desconeguda per conquistat aquesta terra maluada: E per ella atots ha oblidats. Molt son admirat / **Trant de hoyr semblants** paraulas. E ab cara asable la prega li volgues dir com sabia ella tant en sos fets sent li principi a semblant de / manda.

Capitol cclvi.

Demanda que fa **Trant a Pla** er demanda.

La pensa mia sta alterada de hauer hoyt, recitar en aquesta donzella paraules tales qui han nafrada la mia anima. Car no puch creure que ta donzella sis cors huma: que tant / poguesses saber en mos fets si donchs no tentes sperit familiar. Si es mal sperit qui hages p'sa for ma humana d' donzella per ginyar me que yo no destruyca aquesta ciutat: e los habitants d' aquella qui adoren: e serueyen lo diable. Com la mia pura intencio sia poblar la / de crestians: per que lo nom de nostre senyor deu **Jesu crist** hi sia benehit adorat: e glorificat. Per que donzella molt me tendria per ignorant e de poch saber que vna donzella / ab les fengids paraules: e ab allegacions de **Philosofs** poetes: e doctors sants me hages adrecebre e fer me mudar lo meu sanct: E bon y preposit. O hauras adonar altra

talho de tu mateixa : que yo hata a
 creure que les tues paraules me do
 nent testimoni tu qui est : ni per quina
 via sabs lo que has recitat. En al
 tra manera no penses yo mudas o
 altre preposit. E tu mas refresca des
 les naftres de mos parèts les quals
 continuament me turmenten. Per
 be que tu dignes quels he oblidats
 Mas yo confie en la immensa bon
 dat de nostre seyor deu quem dara
 presta expedicio en lo que per mi es
 estat principi que en breu temps ab
 lo seu auxli yols ajudare de tot mo
 poder per liberar los de captiuitat .
 Mas aprezent dexe de recitar la do
 loz que tinch de mos parents com
 no sia temps : ni loch competent : p
 recitar la . Ni menys los treballs q
 passe per esser prest delliure : que al
 parer de alguns me sia hun gran o
 lit. E posat cara q no mostre passar
 pena gens per aço no lexa lo recozt
 de aquila serenissima senyora : no do
 nant carrech ni culpa ala magestat
 Car la sua alteza me feya portar ale
 gres los meus treballs . O donzella
 molta es la tua discrecio q sies tant
 instruhida en la nra santa ley cristi
 ana : not resta sino q rebelles lo sant
 baptisme. Per hun sol deu te pchs
 que ab amor e caritat te placia vo
 ler me dir co sabs tant en mos sets
 Car la tua ombra te compresia tota
 la mia psona . No ab vista orrible
 sino ab amor afable : no se don ara
 nouament mesvenguda. Blaerde
 mauida afranqui la cara ques mos
 traustar irada : e ab hun sonris de
 semblats paraules li feu present.

Capitol ccclvii.

Resposta que feu Blaeromau
 da ala demanda de Estrat.

Estrat com est co
 ro ola cama de miseri
 cordia qui es maior q
 la de justicia. Des se
 guint los Keys fugi
 tins : e vuller aconseguir aquells p
 que pugus tenir en traquille pau to
 ta la barberia. e ora a nosaltres vin
 te en benaueturat repos. Mira capi
 tavalentissim no vuller discoplaure
 a aquell qui per sola bondat honoz
 e dignitat te prospera. E del subira
 cel mira los peccadors : e ven la tua
 maluestat que vols cometre per la
 poca fe ni caritat que has ales per
 sones quit amen. E per assegurar /
 te de mi que no so dimoni : ni tinch
 part alguna en ell ni ell en mi. Ans
 lo creatura racional per nostre sen
 yor deu creada : la qual te desige ser
 uir. E vull que aqueste que aci pre
 senta son hogè o mi les tues errors
 per ço que dactuant no hata occa
 sio de hauer guerra entre nosaltres
 Per be que sia inflada en tu sobira
 na dolor. Ni vull hauer vergonya
 de recitar los teus gloriosos actes.
 O com volria fossen plenes les ore
 lles de les gentes stranyes del parlar
 que faran per tot lo mon. E lo teu /
 cor sentira la punta dela mia lengua
 vermosa : E lo teu costat sera nafrat
 ab la mia ira dolorosa. E no est tu
 aquell princep del linatge de Ik o /
 duasalada que entrast en batalla a
 qlla placent nit dis lo castell de mal
 uehi ab aquila serenissima priceffa la
 bella Carmelina. E si del tot no lo

folla: o no he pout lo seny: par me q
 he hoyt dir volent la alteia suplic /
 als teus graciosos prechs: e suplica
 cions volent ofendre apare: e ama
 re menyspreant la sua honestissima
 castedat consenti atu a hoza menys
 cabada dins la sua cambra entrar:
 E posar te la corona de son pare la
 qual es del Imperi grech en lo teu
 cap. E pendret per vniuersal senyor
 ab consentiment de vna trista don
 zella la qual li deyen Blaerdemau
 da. Dela vna: ni de l'altra tan poch
 sguart has hagut enuers elles coz
 si james no les haguesses conegu /
 des. La alteia dela qual per tu obli
 dada sta mes morta que viuia dins
 lo monestir de senta Clara: continu
 ament reclamant lo benauenturat
 nom de Tirant: en lo qual ella te /
 tota la sperança. O Tirant: e com
 est restat despulat de tota bondat.
 Car no ignozes com los turchs /
 han subjugada tota la Grecia que
 nols fall sino la Ciutat de Constanti
 noble: e pendre L'emperador: E la
 muller: e la dolorosa princesa mul
 ler tua: que has promesa ab para
 les de present: que faras desauentu
 rat de caualler consentiras ta mul
 ler vinga en poder de moros. Tu
 conquistas aquesta terra pobla /
 da de males gentes. E ells conqui
 staran ata muller ab tot L'imperi. E
 sabs que diu Titus liuius que qua
 tre coses deuen esser guardades se
 gons que desus es dit: ço es los bès
 la honoz: la muller: e la vida: per la
 honoz posar hi la vida: e los bens.
 Per los bens com los volen tolre
 posar hi los bens la muller: e la vi

da. Per la vida posar hi los bens
 Per la muller bens vida: e honoz.
 Guarda desauenturat en quin punt
 est que moros prenguen la despul
 la dela sua virginitat: e tot l'imperi
 Grech: lo qual s'espera esser teu: no
 per tos merits. Mas per la sua grā
 benignitat. La qual ha dexats tate
 Reys e tate Princesps. Los quals
 eren de mai or grau: e dignitat que
 tu qui est hun miserable caualler /.
 Car perden la capitania perts tot
 ton stat. Si be vols fer mostra a
 quella excellencia: que los teus bès
 antecessors han fet d'ant lo poch
 per lo molt La singular honoz per
 lo poch profit. aquella honoz ama
 nen mes los antichs que tots los /
 bens del mon. Mira tu les bāderes
 de Africa enuers orient: E veuras
 la tua benauenturança quanta es.
 E si saui est offerras dauant los te
 vils dela tua consideració la aduer
 sitat que pot venir mudant la fortu
 na de alegria en tristoz: e de belit en
 dolor: e de honoz: e gloria en confu
 sio. E no fas res: sino per la speran
 ça que tens en conquistar aquesta
 desauenturada terra per apossedir
 altri. Car lo teu coz es tan alt que /
 nos contentaria de tan petit bocí.
 E si per ventura la fortuna en pen
 dre aquesta Ciutat te dona victoria
 quina laboz tan gran ten seguirā:
 que seras vencedor de gent vengu
 da. E si amí fos atribuïda se diria /
 de tot cert tu esser lo mes desconexet
 caualler del mon. E la tua molt cru
 el desconexença: no es donzella de
 gūa desijās en tu belit plaer: ni cōso
 lacio ne ab tu volgūe habitar. Ans

que ó males nafres fosses en lo coz
 nafrat. E la jra de pare:e de mare /
 sobre tu vingues ab la ó pharao en
 temps. E mes auant ós jariam que
 en fastig de dones:e de dōzelles vin
 gues: E deguna parlar not vol
 gues. E apres ta mort para, no
 pogues aconseguit. Des tran de
 captiuitat atants parents coz en la
 preso tan adolorits stan. Bellura
 ton sogre:e la misera ó Carmelina
 en la dolor:e fam:e miseria en que
 stan polats. Com Tirant veu axi
 parlar la donzella mogut de zel de
 amor. Lança hun delmoderat sof
 pir qui son exit del retret del seu coz
 ab tanta passio com son en recozt ó
 la senyora que era la cosa:que ell en
 aquest mon mes amaua pres li tan
 gran alteracio que caygue en terra
 fora de tot sentiment ni recozt. Ló
 tots los que allí eren:veren lur capi
 ta tan mal adobat: lur pensament
 son que hagues retut lespirat aden
 e lo coz ala terra ab los vlls tots /
 entelats. Lo Rey Scario no ti
 gue aburla aquest fet destillare dels
 seus vlls viues lagremes. E abven
 squinquada quasi no podent parlar
 se pres adir semblant reprensió.

Capitol cclviii:

Reprensió que fa lo Rey Scario
 a Plaerdemauida.

Quoniam molt es dig
 na la tua persona de
 cruel punició: e mala
 per atu est venguda a

ci ab tota la tua companyia. Car
 yot fas certa.que si aquest caualler /
 mor per lo teu mal parlar:tu:e to
 tes les altres seren condemnades a
 pessima:e cruel mort:ela mes impi
 adosa que yo pore pensar. O don
 zella de mala gracia:e de pijors sets
 ab lengua plena de veri est entrada
 dins en aquesta tenda. Al diable /
 lies tu acomanada. Car axi com ó
 uies parlar paraules virtuoses: E
 bones:per inclinar lo capita en fer
 lo que tu volles:e has fet tot lo con
 trari:glozeiant te en mal parlar:e
 pijor obrar. Car ab coloz de pau te
 est mostrada cruel enemiga. E pen
 tal que breument:e molt presta ha
 ges la punició que la tua celerada /
 persóna merita:te sera dada tal pena
 corresponet ala jniuria. Car tu has
 viat de ta pessima fellonia:que ten
 pren axi com lo ferrer:que si nous
 crema la roba donaus enuig ab lo
 fum. Digues donzella:e sera veri
 tat que en tan gran jouent:nos ha
 jes venguts dins les nostres tendes
 sens batalla:ni nafres:e sens colp:
 ni ferida:sino ab lo veri dela tua len
 gua com crech lies vna gran metzi
 nera. Los metges sozen atesos e di
 gueren sens dubte lo nostre capita
 sta molt mal. Car be conexem que
 sta en lestrem dela sua fi. Lo Rey /
 Scario prestament seu pendre
 la dōzella:e mana que li ligassen be
 les mans. Com Plaerdemauida
 se veu axi mal tractar:moguda de
 impacencia ab jrada veu seu princi
 pi asemblant parlar.

Capitol cclviii.

Reprensio que fa Blaeroma
uida al Rey Scario.

Da pertany ala digni-
tat Real: vsar de cru-
eldat: com no sia lur
ofici. Ans los Reys
deuen esser clements:
e piadosos. E tu mostres: que est jo-
ue de temps: e pobre de virtuts: que
per esser caualler: e Rey no deuries
esser cruel ni carnicer: e maiorment
contra donzelles: com per art o ca-
ualleria est obligat mantenir: e defe-
dre les donzelles: e hauer pietat de
lles. e del mal tractar quem fas no
mi do res. Car temps vendra que
lo penedir restara en ta senyoria: e
no volries hauer fet lo que fas. Em-
pero dram acostar al senyor capita
que primez lo nodri yo en la mia fal-
da donestat: ans que tu dell tingues
ses noticia. E dexam vsar dels re-
mays que yo se. Suix veig q aqsts
poch sabents de metges remey no
li saben dar. Apres ses de mi tot lo
que ala tua senyoria sia plasat. Car
no tem ni stime res la mort per cru-
el que la faces dar. Des hauer obte-
sa tanta gloria q ab les mies simples
paraules hata vegut: e mort aquest
caualler inuencible: e lo milloz que
en lo restant del mon trobar se po-
gues. E en ago pode testificar lo gra-
Solda: e lo Turch: qui ab lo seu /
poderos braç los ha morts tanta
millenars de homens que no tenen
nombre. E la tua senyoria ignora
lo que yo se en ell: com ell sia en sobi-

ran grau acostat al Imperi grech.
E prestament se assigue en terra la
donzella squinças laliuba: e la cami-
sa que vestia fins baix als pits mos-
trant les mamelles. E pres lo cors
de Tirant: e posal sobre les sues fal-
des: e feu li posar la cara sobre los /
seus pits. E ab veu piadosa e asable
li feu present o semblants paraules.

Capitol cclix.

Suplicacio que sen Blaeroma
uida a Tirant.

Inuencibles nichs:
e implacables fats qui
la varietat dels actes
humans infalliblement
ordenau: per que for-
cau la mia trista anima: e lo debil: e
femenil cors a tanta treballs milloz
me seria dexar me de tan dolzors /
viure. Suix no tinc poder en res-
taurar lo trist poble: e la senyora de
aquesta afligida Lutat. Donchs
magnanim capita: e caualler inuen-
cible Tirant senyor obre los vls /
que tens de pietat. E hages les der-
reres suplicacions de aquesta de sau-
turada donzella. La qual ab deuot
e humil cor suplica ala tua senyo-
ria que ses en recozt del que has a-
costumat de fer. Car yo stime mes
la mort que per tu me fos donada
que si per altri me era restaurada la
vida. Tirant dins la ozella tenia /
hun sobre os lo qual li dona infinit
da dolor com si tocava. E aquest /
dan li havia fet lo senyor deles vi-
les ermes: com se combate ab ell.

E cascuna volta que ell se smortia :
ni perdia lo leniment tocant lo ab
lo dit dins la orella : prestament ell
cobrava lo natural recort . Com la
donzella veu a Tirant ab los vlla
vberts . Lo qual lançava adolorits
sospirs : alegra sen molt . E ab gest : e
cara afable semblanta parantes li /
dir . Capita lenyor yo conech be q
la tua senyoria sta en la jlla ola pen
saments . E los teus desigs son tats
que turmenten lo teu spirit sens pla
er ni dileccio ola tua vida . E suplich
te que no pervertexques ni conso
nes lorbe de natura . No lo teu bon
costum que es de pdonar . Car gra
temps ha senyor Tirant quens po
ses aguayts per tolrens la vida : co
batent nos o nit : e de dia . No vull
que la tua senyoria passe treball ta
incomportable : que ara ten pots de
seixir . Comença primerament ami
Car vet me aci donzella indefesa qui
stich dauant la tua presència : Qui
tes spasa ben afilada . Ara pots sple
tar la tua fort ma : e banyar la tua
espasa en la sanch de aquella : qui a
pres deu te desija servir . Pero diu
Quidi que amoz no ha dguna cer
tenitat co ella sta mutable : E sis mu
da tost se fa : e ab treball molt gran
retozna . E per ço diu lo poeta robt
es que mes val grosseria virtuosa /
que subtilitat viciosa . E per quant
yo lo donzella poch entesa : e parle
algunes ignocècies . Lo teu animo
sentit dara loch ala mia culpa . Ik es
pos Tirant ab aquella milloz veu
que pogue .

Capitol ccdxi.

Resposta que fa Tirant a Pla
erdemanda.

Donzella ami dona o
paret que atu ten pre
axi com fa ala abella
qui porta la mel en la
boca : e lo siblo en la
coba . Lo es me has dades asentir
que no poch admirat me fas star o
tot lo qu em has dit . E desig molt
saber com es vengut a noticia tua /
lo fet de aquella serenissima prínce
sa . Diques mo yot clam merce . car
fas te certa que per contemplacio
dela magestat sua yo fare deuers /
vosaltres tals actes que de mi con
tentes partireu . Molt se alegra pla
erdemanda en la bona resposta ol
capita . E deliberant descobrir se a
ell : e ab cara afable o semblanta pa
rantes li feu resposta .

Capitol ccdxii.

Resposta que fa Plaerdemau
da a Tirant

Omuna openio es se
gons diu lo gran phi
losof Aristotil : que /
mes val fer lançar do
loz : e sanch de son ene
mich : que vergonya ab propies la
gremes . E mes diu sent johà boca
doz . Aquell no te verdadera amoz
qui no la mostra als obe . E la certe
nitat : e conexença que tenim o esser
amats es quant vehem que de nos
tres mals lo amich se dol . Poche

senyoz capita ses nos alegres. Car
alegria tol: e aleuja la tristoz que de
nostres aduerlitate tenim. E p que
en breu les forces d' amor compzen
gues ses en recozt quants han la /
mort eleta encara dubtosos: e icertí
dela sdeuenidora vida: sol per la a
moz: qui ve ab gloriola fama. E no
solament la han eleta. Mas sens /
tristoz en les propies persones exe
cutada quils tolia la jnefable tristoz
dela spantable mort. Lo ólit queles
porta ala gran amor de lur fama.
O senyoz Tirant: suplich humil
ment ala tua senyoria: per amor: e
reuerencia de aquell deu que tu cre^p
e adores: que hages pietat: e com /
passio de aquest aflegit poble: recoz
dant te de tants castos infortunats
de diuersos grechs damunt recitats
sots la virtut: e ajuda tua: E del teu
senyal: son stats liberats: passant
dauant la faç dela tua claredat. A
tu Tirant senyoz rebem com apa
re: e prorector nostre qui stas asseyt
en cadira de misericordia: e pietat
segons noa has promes: per amor
honor e reuerencia de aquella excel
lentissima princessa Carmelina. La
qual tu contemples. Sent nos ofer
ta que per la sua amor perdonaries
atots aquells qui deuotamēt lo seu
nom reclamarien. E com entre los
bons tu ses lo millor. La nostra d
manda no pot esser denegada. Ses
bonchs senyoz segons qui est. Car
la molta virtut: e clemencia tua no
poria fer: sino segōs la senyoria tua
ha acostumat. E sia cloa: e finsa
la narracio dela tua prospera virtut
qui p la tua molta humanitat has

permes que yo sia puada en tan alt
grau: tenint atu en los meus pits /
tractant dela tua bōdat excelsa: qui
est edificat en loch del nostre sancte
profeta Masomet. Estant en aque
stes rahons entra per la tenda lo se
nyoz Bagramunt tot torbat ab la
spasa nua en la ma: sabent com Ti
rant se era smortit en los braços de
la dōzella qui era stat mal informat
per lo Rey scariano. Com veu Ti
rant en les saldes dela donzella ab
la gran furor: e ira que portaua no
hague noticia d la disposicio en que
Tirant staua. E ab cara fera: e veu
squingada se pres adir forma d sem
blants paraules.

Capitol. ccdxiii.

Com lo Senyoz Bagramunt
volgue matar a Blaerdemaui
da

Que fa aci aquesta met
zina: d diables jnuo
cadora com la poden
comportar. E qui sō
aquells quis nomenē
amichs: e seruidors de Tirant. cer
ramēt be mostren: que poch stimē
la sua vida. Car su feyen: no com /
portarien que vna moza enemiga
dela sancta crestiana ley: ab ses en
cantacions lo hata mort. E no la d
gollen de pens: quina sentencia per
cruel que fos poria esser just premi
de tan inreparable dan. E puis vo
laltres fer non voleu: yo fare lo que

james he acostumat: encara que la honoz ó caualleria: hi sapia posar en dubte. E pres la per los cabells depart ótras: e dona li gran tirada sens della hauer compassio: ni pietat. e posa li laspasa prop lo coll per asaiar de tolre li la vida. Com Tirant ven laspasa tan prop dela donzella qui en los se^{rs} pits recolzat sta na senti lo piados plāt que ella feya pres laspasa ab dues mas. E laltre senti laspasa star en loch dur crehēt fos lo coll óla dōzella: ttra tan fort com poguer: e son forçat de fer gran lesio en les mans de Tirant. E pas la molt gran perill segōs la relacio dels metges que no restas afollat ó les mans. Com Tirant veu que / son cosíngerma li hauia guardada tan poca honoz: e reuerēcia mogut de gran ira se pres adir forma de se blants paraules:

Capitol ccclxiii.

Les paraules que Tirant dig al senyor Bagramunt cō se ven nafrat.

Q ualler desauēturat com est digne de esser priuat de tota honoz Com per lo teu poch saber: e molta ignozācia has comes tan gran defalt: que en lo restant de ta vida nol veuras lmenat. Car ab la tua grā superbia e grossera presumpcio me has greument ofes en forma tal: que est me rexedor de gran punicio. Pero coz veig que est tan cuytat de libertat a

tenyer. Suplicare adeu me done vna poca de paciēcia: Per hauer vist hun caualler tan fora de seny: que no has tenguda vergonya del mon: ni menys de mi: per yo star / prop de aquesta dōzella: y en les fal des alleyt. nos has mostrada molt poca gentilea tenir. Aella per esser donzella: e ami per esser Tirant. E si no repares lo teu gran defalt: yo haure stend: e sobre tu lo manto de la mia ira. Car lo maior be que en tu he conegut segons diē los mira dozs es que tens molta ignozancia Car los homens en aquest mō no poden esser jutjats: sino segons les lurs obres. Les quals sempre te cōdeinnariē. E per no sullar me la boca de mal parlar solament dire que maleyt son lo dia que tu naxquist. Car tu est lo mes trist de tot lo nostre linatge. Pero com les coses de mala jntencio partexē: sempre restē imperfectes. E si vergōya aconseguida per molts actes fos honoz: tu series lo mes benauenturat caualler del mon. Per lo contrari si honoz procura vergonya: no series ó res enuergonyt. Lo Rey scariano seu partir al senyor Bagramunt óla presencia de Tirant: dient li que senanas ala sua tenda. E ell son content ab los vils baros en terra ó molta vergonya seu gran reuerēcia al rey e a Tirant: e ixque dela tenda: mostrant restar molt enuergonyt. La qual humilitat e vergonya bona / gran loch en mitigar la ira de Tirant en hauer li merce. Lo Rey scariano volent ho fer tot bo: drega / les sues paraules a Tirant. E seu principi ahun tal parlar.

Capitol.cccxv.

Com lo Rey Scarioano prega a
Lirant que perdonas al senyor da
gramunt.

LA molta virtut que
en tu tinch coneguda
germa senyor me do
na atreuiment de su
plicar te q no vullas
hauer sguart al mouimēt no prou
sant dōl senyor dagramunt. Car ab
la ira gran que portaua era fora de
tot recort: que lo sentimēt li falli en
hauer noticia del grā defalt que co
mes ha. E la strema vergōya que
lin resta li es tan gran punició: que
tinch crehēça: que de gran tēps no
tendra atreuimēt de mirar te en la
cara. La qual culpa per amor mia
te prech li perdonas la ignocent re
sistēcia que ha feta atu q tāt val
E de mi sia cō atu sia plasēt lo loch
e lo tēps que la mia se merita. Per
tal que yo de tu entres altres loāt
meaument lo nombre dels teus
subdits. De mi mes volenterosa /
ment que tot altre de aço dolrem
decís. Com lo teu dan e honoz per
mia la tinch. E la mia anima nesta
alterada vehent lo deute tan afix:
que conech esser causa necessaria d
pdonar. Per cōplaire als prechs
del Rey Scarioano mitiga Lirant la
sua ira mostrant la sua cara afable
donāt culpa ala ignorancia del sen
yor dagramunt: e son content de p
donar li. Apres se gira Lirant de
uers la dōzella: e prega la ab humi
litat afable li volgues dir ella si era

stada catina en constetnoble: D li
plagues voler li dir qui li hauria reci
tades tantes coses dela senyora pñ
cessa. plaerdemanda no tarda dar
li semblant resposta.

Capitol.cccxvi.

Com la dōzella moza se manifesta
a Lirant cō ella era plaerdemanda.

I D sinestre d fortuna
me ha portada ala fi
de mos darrers dies
Everament no es en
mi que en negūa ma /
nera puga resistir cōtra les tues for
ces. Per que pren: e elegetx de mi si
vols la mort dar lam poras. e sim
vols p catina en ta libertat sta. mas
per quem cal despēdre paraules su
perflues: sino contētat la tua senyo
ria. E leuas pñtamēt en peus: e do
na dels genolls en la dura terra: e
dix. E cō capita senyor axi hauen p
duda totalment la natural conexē
ça. E es be veritat: e no es cosa ad /
mirable: que lla hon amor no ha:
noy pot hauer recort. e com no so
yo la misera desauenturada d plaer
demanda. La qual per la senyoria
vostre he sostenguts tāt treballs
dolors: e miseries: e ala fi captiuat.
Lirant prestament tingne vberts
los vlls del entenimēt: e no la lexa
mes parlar hauen en aqll cars ver
dadera noticia de ella esser plaerde
manda. E agenollas en terra da /
uant ella: e abraça: e besa la moltes
voltes en la boca en senyal de gran
amor verdadera. E cō per bō spay
la hagne festejada. Lirant mana
D. i.

que ala porta dela tenda fos parat
hū bell strado tot cubert de draps
ō brocat alt. e ales spatles: e per ter
ra de bells draps de raç: e lestrado
era de fusta ab moltes grabona. E
plaerdemauida fō asseyta en lo mes
alt grabo del strado vestida de hū
manto de brocat carmesí forrat de
minia que Tirant li feu traure dōs
seus: Per ço com tota l'aljuba se
havia squinçada: e la senyora dela
ciutat ferè senre en lo darrer scalo: e
les donzelles baix sobre los draps
de raç. Des mostrava en aquell cara
plaerdemauida esser Reyne segons
lestat en que era posada. Tirant li
havia leuat l'alquinal: e era restada
en cabells. Tota la gēt se pensava
que Tirant la volgues pēdre per
muller tan grandissima era la ho
nor que li feya. E feu fer crida per tot
lo camp q̄ tots vinguessen a desat
la ma a plaerdemauida sota pena
de mort. Apres feu fer altra crida
que tots los dela ciutat axi homes
com dones fossen pdonats: e cascu
dells pogues viure en la ley q̄ vol
gues. E no fos negu dōl camp en la
pena ja dita de fer mal ni dan en p
sona: ni en bens a negu qui fos dōla
ciutat. Apres feu aparellar moltes
viandes: e feu hū conuit general a
tots los que menjar hi volguessen
E tots los ministres: e trompetes
del camp: e dōla ciutat mana q̄ fossē
aq̄. E fon feta la mes singular festa
que james sia stada feta en hū cāp
q̄ dura huyt dies. Estant en aq̄stes
festes lo senyor dagramunt sabe cō
aquella que ell havia volguda ma
tar era plaerdemauida: font molt
mes agreuat per lo grant defalt q̄

comes havia. E per causa d'aço ell
parla ab lo Rey scariano: e ab la
Reyna q̄ james se parria del costat
de plaerdemauida: e suplicals que
fossen bons en lo perdo que volia d
manar a Tirant. E ella digueren
que eren molt contents. E acompa
nyat lo senyor dagramunt dōl Rey
e dela Reyne. com son dauāt Ti
rant ab humil gest: e piadosa ven
de tals paraules li feu present.

Capitol. cccxvii.

Com lo senyor dagramunt dōmana
perdo a Tirant.

Sa deu fos placent a
mi fora mes en grat
lo morir q̄ mes viu
re pensant que la for
tūa me ha portat en
part hō dela propia virtut me coue
fer proua. E aquella ab grāissima
vergonya porte per haver ofesa la
senyoria vostra. E de tal cara yon
spere prest lo merir: que ala mia per
sona coue ço es la mort. La qual se
ra ami mes cara q̄ viure ab recort
dela mia viltat. E per que la senyo
ria vostra me vol axi mal tractar:
Licencia e perdo ensempe vos de
mane. E p quant ala merce vostra
no puch ni dech cosa alguna celar
No sens gran vergonya laus ma
nifestare. Com per no conixer que
aquella fos plaerdemauida: comete
la mia ma tan strech insult: que so
merexedor per la mia ignorācia de
gran punició. E la fi dela mia victo
ria es stada dolor: pena: e tristicia.
la qual nō fallira. Car yons mani
feste que si la senyoria vostra me d

nega lo perdo: lo meu pzoport es de passar en lo ponet acompanyat me la mort. Com aqui pens q prestamet finira los meus darrers dies E aqui sera la mia trista sepultura venguda al terme dela sua desijada fi. Empero suplich ala senyoria vostra que la extrema amor que de present vos porte: no sia delida ola memoria vostra. Car tant com mea me penit: e tinch dolor ol meu peccat: tat mostre portar vos major amor: e de ago nes causa lo vincle ol la sancho qui nos pot tornar aygua Donchs sia ol vostra merce voler me perdonar: o dar licencia. Com tirant lo hoy axi parlar: no feu ol si mudamet negu: sino ab cara molt asable se mostra en aquell cara mescaualler virtuos: que malicios. Car mogut de copassio li respos ab humil gest per ço com soprofament la amor natural lo inclina en haueu li merce. E ab grandissima congoya feu pzincipi a semblants paraules.

Capitol. cclxviii.

Com Tirant: e lo senyor de agramunt feren la pau.

De vol la immensa bondat de nostre senyor deu que negu p gran peccador que sia: que sis penit deles offensas que ha comeses contra ell: e li omana perdo: que liberalment no li perdone. Quāt mes dech fer yo q lo hun gran peccador: que si no perdone du nom pdonara. Per quet

dech cosinger ma tu dus viure: e yo morir. e si la tua benignitat vol hoyr les mies pgaries: placiāt que la tua bondat excelleſca la mia ira. E si tu no fosses en necessitat ol cofort tat com est yo men dolria axi com ol home q la nostra amistat: e olte haues guastat. Empero novull q tu ni negu en aquest cara puga dir: que per lo teu defalt la mia molta amor quet porte sia ges desiminuida Ans p obres manifestare molt pst que la mia amor aumentara en tu en tata quantitat que sera plaer a tu e a tots los que desijē lo teu be e honoz. Per que obze los vills ol intellecte: regonex te: dona loch ala rahor: desuia e refrena lo desijos apetit de anar en terra stranya. E vulles despendre lo temps en tals cauallerries qui aumentaran lo teu stat honoz e fama. E atu no es cosa conuenient ni honesta: que en anar ten te dispogues. Encara que fosses cert de atenyex hun grā heretatge. Car tu fugir ne deuries: si guardes lo q la vera amicitia requir. E si fas lo contrari: te fas cert que sera causa ol la tua grā pdicio. E n ago lo Rey: e la Reyna pregaren molt a Tirant e al senyor dagramunt q la pau fos feta. e entre ells hagues bōa amor e concordia: e axi son fet. E partint tots de alli ensemps anaren al strada hon stava Plaerdemanda ab grā triumpho. E lo senyor dagramunt li feu present de tals paraules

Capitol. cclxix.

Com lo senyor dagramunt omana perdo a plaerdemanda.

¶.

Slo immens deu ab
vlla de justicia los hu
mans acres guarda
mal impunit: ni vir /
tuos acre sens remue
radio es impossible reste. Encara q
les penes dels mals se allarguè: no
per ço dexe de venir al qui merecen
retreure. Empero si la aduersa for
tuna mogue la mia ira que poi lo
seny. leuant me la natural conexença
de vostra gentilea: en gran part lo
meu defalt te causa justa de perdo:
per no hauer vos coneguda: e si la
vra molta virtut nom vol pdonar
lo q no puch creure: ire per lo mon
vagabunt cridat costers merce. E
si sobres gra amor me fa report de
estrema pena: o o presta mort nom
assegura lo prill de ma vida. Mas
sia certa que no plau per mi aqui
nunqua hauer ofes atengau nom
de homicida. E si per lo poch que
de vos fins ara merexch mes pa
raules de se nous paren dignes de
perdo: me sera forçat ma psta mort
obligat vos atart penedimèt: vos
sia testimoni d veritat. e si ala fortuna
ha plagut que o vos no haja atesa
conexença. So de parer que pene /
dint me de perdo lo merexedoz. E
no solament de vos lo merexch p
que tāt valeu. mas encara p lguart
dla simena qui en lesdeuenidoz vos
nespera desijant vos servir. Ab tot
q si la fi de mes obres teniu vistes:
me estimareu de culpa dlliure. En
cara que en nom de enemich vos
haja volguda ofendre. Mon voler
no ha ps terme en voler vos mes
enujar: sino cōplaire. Mas seguint
les cruels leys de marc he ofert la

mia persona a sangonoles batalles
tenyit en augment dela stima o ma
honor los verres camps africans o
la mia sanch com a cavaller: seguit
los militars costums. ne ab cauteles
no he pesat enujar a negu. Axi cō
han fet los habitants de aquesta
ciutat. De hon les lurs sperances
eren del tot fallides: E si per justes
escuses nous dolreu de miralmès
mostrau vos en dolre. puix tāt ha
ueu treballat en liberar aquesta ciu
tat ab tots los habitants d aqlla
La qual tenint se per destroida de
vos sola repar spa. Puix sobre mi
tāt poder tenu: que sim es pres en
compte: lo contet p la amor vostra
de no mes ofendre la dita ciutat: ni
los habitants de aqlla. Car tots
los qui de vostra virtut atenyeran
conexença me hauran per quit de
tal infamia. E nom desplau per fer
majors mos merites: que aquella q
ha vègut les forces de aqll inuenci /
ble capita sens armes: dela vostra
molta gracia: yo sia vègut. No tar
da plaerdemanda hun poch spay
en fer principi a semblant parlar.

Capitol cclxx.

It esposta q feu plaerdemanda al
senyor dagramunt.

Des costum de les
dones de honor qui
sestimè d esser cruels
ni desijoses devenjan
ça. E no placia ala diuina potencia
que sperit de dona grega tal defalt
fos trobat. Car en cara que vostra

mercé me volgues ofendre. en grā
part sou stalui d' culpa per no tenir
de mi conexença. Sol la ofensa es
stada feta al senyor capita: sots la
fe del qual ma vida reposaua. E p
be q' al terme de ma fi fos atesa nō
dolguera la mort. puix p' les mās
de tavalētissim caualler fos morta
sperant ne en laltre mon per premi
corona de martiri. Atesa la fi per q'
yo suplicaua: qui era en augment de
la santa fe catholica: segōs que per
speriencia clarament: e manifesta se
demostrara. E no fretura d' manar
me perdo: com nō tinga per offesa
d' vostra merce. E encara queu fos
seria molt contenta d' pdonar vos
Car de vostra merce spe yo la gra
cia e lo perdo: segons q' per vostra
molta virtut me es stat ofert d' per
donar p' amor mia ala senyora des
ta ciutat: e a tots sos vassalls. E si ne
guna cosa poden los prechs meus
prenaler: vos suplich que aquesta
afliccio q' voleu dar aparten de vos
per aconsolar ami. E ab bona spe /
rança viuint vos dispongau en pē
dre alegria: per q' nostre senyor du
vos faça obtenir la amor que dela
cosa amada d'sijau. E encara yo no
se q'na zaho done del que dech fer
o seguir lo meu plaer: o lo vostre
sent lo que dieu: que tāt vos contē
ta. E puix que la vostra liberalitat
es tanta que vehent la mia d' guda
vergonya dela empresa per mi feta
q' vullau consentir ales mies justes
pregaries: segons per vostra merce
me es stada feta oferta: E no dix
mes. Per ço com lo Rey scariano
e Tirant venien. E d' continent fo
ren fetes moltes dāces. e balls mo

rischs. Passat lo dehen dia de les
singulars festes: los dela ciutat ab
la senyora ensemps prenguerē les
claus dela dita ciutat: e donarē les
a Tirant: e que ses d' tots ella lo q'
ala senyora l'ua fos placent. Tirāt
pres les claus: e dona les a plaerde
mauida sent la senyora dela ciutat
E ab triumpho de molta gent qui
la acompanyaua ab diuersos stru
ments la portaren a cauall dins la
ciutat: e la meterē dins lo palau re /
al com a senyora. E la senyora pri /
mera tragueren d' la ciutat ab tots
aquells qui ab ella solien star. E ti
rant dona a plaerde mauida serui /
dors dones: e donzelles q' la serui
sen. E son huyt dies senyora de to
ta la ciutat: e d' molts castells e vi
les qui eren sots lo seu domini: e ie
yoria. Complits los huyt dies pla
erde mauida feu venir la senyora q'
dela ciutat solia esser. E ab cara
molt asable: e ab gracios gest li feu
la seguent restitucio en stil de sem /
blants parauls.

Capitol. cclxxi.

Com plaerde mauida restituhí ala
senyora la ciutat ab totes les altres
coses.

A molta virtut que
d' tu tinch coneguda
senyora mia me dōa
causa que yot rera lo
pmi d' la molta amor
e gentilea: que en lo temps de mon
cativeri en tu he coneguda: ab quē
tens obligada de fer p' ta merce tot
lo que ami possible sia. Car per spe
D.iii.

riencia ta senyoria ha pogut cone /
 per quant he treballat en liberar ta
 merce: e los habitadors dela tua
 ciutat dela cruel execucio que s'espe
 rava de fer sens deguna merce. La
 qual gracia ab lo diuinal adjutori
 ses obtesa mijançant les miea possi
 dióses pregaries ab gran perill d'a
 mia vida. E no mo tincis a vergo
 nya deguna ans a molta gloria de
 esser stata catiua de ta senyoria per
 la tua molta noblea q se quāt vale
 Com sia certa que est merexedora
 de molta honoz. E not penles quē
 sia mol alegrada per esser pujada d
 catiua que era en aquesta gran sen
 yoria com veja que son bens d for
 tuna quels ha tolts atu: e donats a
 mi: com aquest sia son ofici. Sols
 la causa per que men alegre es: quē
 ha atorgat q p ma mia los cobres
 de mi ab molta amor. Donchs ta
 senyoria obra les mans: e dar te lei
 claus dela ciutat: de viles: e castells
 e tot lo q posselles. E vull te resti
 tuir tot lo teu heretatge: e senyo
 ria. E encara q sia stata catiua tua
 e per mos peccats la diuina poten
 ci haja permes que sia vinguda en
 ton poder. No pēses que la mia cō
 dicio sia menoz q la tua. Mas vull
 veure per tu esser moza molt gene
 rosa: e de Real casa: e yo crestiana
 q so stata catiua qual vñara d mes
 virtut: o yo d restituir te los tens
 bēns que perduts tenies: o tu ab los
 tens tornar vos crestians. Car sol
 la spança que tincis d veure ta mer
 ce crestiana: tindze en majoz stima
 que si de tota la barberia era feta se
 nyora. E posa li les claus en la ma.
 La senyora vista la molta cortesia

e liberalitat de plaerdemanda se a
 genolla als seus peus: e ab los vlls
 destillant viues lagremes de sobre
 abundant alegria li volgue besar los
 peus: e plaerdemanda nou cōpor
 ta: sino q la genolla dauant ella. La
 senyora que veu tanta gentilea ab
 humil veu se pres a dir. No fretu
 ra a negu prouar la condicio: que
 les obres sues lo manifestē. E com
 per speriencia hages mostrat la tua
 molta gētilea: e liberalitat: tincis co
 negut quāt pots ne vals. Per que
 la mia senyora yot regracie tant cō
 puch ni se la tua molta amor. E
 yo per cosa en lo mō no acceptaria
 les claus: ni mēys la senyoria. Car
 tu cō ames digna de mi: ne sies me
 rexedora. Car tāta es la obligacio
 quet tincis sol en liberar me la vida
 que altre tant temps com me has
 seruida te vull servir. E tindze abōa
 sozt q en tota ma vida te puga ser
 uir. E cō me dius quē torne crestia
 na. aço remet ara libertat: que tota
 hoza e quāt me vulles fer dar lo sāt
 baptisme sere psta de rebzel ab mol
 ta amor e dñocio. No tarda plaer
 demanda en dar li seblāt resposta.
 La mia senyora atu es forçat pēdre
 les claus: e la senyoria cō aquella qn
 est merexedora. e pūst ta merce me
 fa tāta gracia d fer te crestiana vull
 daciauant tenir te en stima de vna
 germana. E prech te que nō faces
 mes rahōs en cobrar lo que es teu
 que seria la cosa que mel me portes
 enujar: e ala si te seria forçat de fer
 ho. E la senyora ab molta humili
 tat les rebe per contentar la. E co
 nada en la possessio plaerdemanda
 que dela ciutat: torna sen al cap:

hon fon rebuda per Tirant: e per tots los altres ab molta honor. E recita plaerdemanda a tirant com hauria restituïda la ciutat: e la senyoria ala senyora: per hauer coneguda en ella tanta virtut. E tirant ne fon content puix ella nera itada contenta. Parla lo senyor dagramunt: e dix. no fora stat bo q en aquestes coses yoy fos stat dmanat: cō este yo dī vot que he fet. No tarda plaerdemanda en fer li seblāt resposta

Capitol.ccdxxii.

Resposta que fa Plaerdemanda al senyor dagramunt.

Engan manifest dīa fortuna: les batalles que comēça en França lo teu pare contra los crudelissims Anglesos de q obtingue singular victoria: ha reservada a tu fill seu. Les quals te placia finir: e determenar gloriōsament ab la sola temoz que les gentes tenen de tu. Mas cōdicio e natura es deles coses passades: q les poden rependre: e inculpar: no pas corregir ni mudar. E lo mal q volies fer en aquesta Ciutat: si bet recorda has ja remes: e perdonat: Donchs que demanes: que apres de tanta prosperitat de singular alegria: sobrenegus ara tātā psecucio. Hom par que sia obra de tal caualler cō les gentes te stimen. Car major defalt sera aquest que no lo que primer cometist. Mira que dīu Aristotil: q vincle de caritat: e damor

es molt singular retent beguda honoz ala magestat del hom: e ala bona de les dones. Per que posa scienci en la ira tua. E tots quants sō en aquesta ciutat te sō amichs: e seruidors. Mira q dix lo Rey dauid Aquell es maluat q no ret guardo e mes maluat quil oblida. Car bon amich es axi com lespecter: encara q nous done de les species vos dona dela bona oloz. Aço no munta res puix liberalment perdonist: honestamēt: e clara vull viure si ata senyoria sera placent. Hom tolgues la honoz: puix virtuosament. he obrat: per que puga fer quitia la mia consciencia. Parle qui parlar vulla en cōtrari: puix la veritat parle per mi. E per venir al q vull dir. Dius que has fet vot q tots los dela ciutat passen sots la tua spasa ab molta voluntat seran contents cōplauret per mitigar la tua ira: e contētaz la tua volūtat: p q lies qti dī teu miserable vot. E fer sia en aquesta forma que la magestat dī senyor Rey prega la spasa per lo pō: e lo egregi capita per la punta: e tots los dela ciutat passarā sots ella. En tal manera sera lo vostre vot absolt a pēa y a culpa: e yo dare la benediccio cō cātare missa. En aço tota se preguerē a riure. E axi sō fet: que tots quāts forē en la ciutat passarē d jus la spasa: segōs lo vot q ell fet hauria Com tots forē passats plaerdemanda prega ala senyora dela ciutat ques volgues batejar segons li hauria offert. e ella respos que erā contenta: e queu faria d molt bona voluntat. E decontinent li fon donat lo sant bapisme. Lo qual rebe ab

D. iiii.

molt gran deuocio. E apzès della
fozen batejades: mil e trecentes per
sones. Apzès fozen cōuertits tots
los de aquella prouincia. E lo frare
qui allí era vegut per traure catius
Tirant li hague del papa que fos
legat en la barberia. Llauors los
crestians qui nouament se eren ba
tejats: e los moros no li dyen sino
pare dels crestians. Tirāt ans que
partis de allí prega ala senyora d'a
ciutat ques volgues casar ab mel/
chisedech. Aquesta senyora com e
ra moza se nomenaua justa: e en lo
baptisme no volgue q li mudassen
lo nom. Tirāt prega a plaerdema
uida que la conduis que atorgas a
quell matrimoni: e tant la pregarē
tots que ella fon contenta de fer lo
matrimoni. Llauors Tirant orde
na que fossē fetes festes molt singu
lars de aquelles q en semblant cara
fer se podiē. Aquesta justa senyora
dela ciutat fon de pfectissima vida
axi en obres com en paraules dis/
cretes ab molta honestat: e molt d
uota dela sacratissima mare de deu.
Aqsta p la deuocio edifica molts
monestirs en la sua terra: axi de ho
mens com de dones: dona molt ca
ritatua ajudant als desamparats: e
cobria los despallats. Apzès que
les bodes ab gran festa fozen solēti
zades: Tirant: e lo lley scarião ab
tota la gent darmes se partiren de
aquella ciutat: e portarē sen a plaer
demauida. E anaren per cōquistar
vna prouincia quey havia qui era
del germa del lley d tremicen. A
pzes que la hagneren conqsta: Ti
rant ne feu governador: e capita a
hūn valentissim cavaller quis no /

menaua lo senyor dē antiocha. Lo
qual en la guerra havia fet gran/
dissima proua. E aquest era grā a
mich de melchisedech senyor dela
ciutat dēllus dita: e stauē se vehins
a tres legues. e visitauen se souint p
la gran amicicia que hauien tengu
da en la guerra. E axi lamicicia au
menta per esser veyns. Tirant per
pēdre plaer parlaua souit ab plaer
demauida: e hū dia entre los altres
parlant dela princepsa: e del stat del
emperador. Plaerdemauida lo re
pres dient li com no dexaua la con
questa dela barberia per socorrer al
emperador: e ala filla. E Tirant li
respos que primer volia saber no/
ues certes en qn punt staua. Limpl
ans q ell se mogues. E prega a pla
erdemauida que li volgues recitar
toto la sua fortuna apzes que son e
xida dela galera: e la fi dela sua desa
uētura. Plaerdemauida venint en
recozt dls treballs. e dolozs que so
fertes havia hague compassio d si
matexa: e destillaren dels seus vlls
vines lagremes. E apzes hū poch
spay exugāt se les lagremes de sen
blants paraules li feu present.

Capitol. ccdxxiii.

Com plaerdemauida recita a Ti
rant la sua fortuna.

No basta stā d cō
formes paraules en re
citar les dolozs: e dub
tosos pēlaments que
ala mia fatigada pensa combatien.
com me trobi nua en la voza dela
cruel: e tempestuosa mar: compzēla

de jneſtimable fret: e fatigada d'l tre
 bail que ſoſtengut haura de venir
 dela pſalera fins en terra don reſti
 molt toz bada. E mpo no oblidant
 me de cōtinuament reclamar aq̃lla
 ſacraſſima: e miſericorde mare de
 deu: qui james fall anegu qui deuo
 tament la reclame. Car en aquell /
 care la mia anima ſtaua tan adolo
 rida: com penſava que la mia trista
 ſepultura ſeria que voltoz: e corpe
 e altres auſells de rapina la mia tris
 ta carn axi hagueſſen ameniar. E ſi
 no que la nit ſcura es cobrellit d' do
 nes: e de donzelles me ſocorreguez
 doble pena fora ſtada la mia. E tro
 bant me tan aſlegida: e vehent me
 ſens degun conſell mirana atotes /
 parts ſi veuria algun loch bon per
 ma honeſtat tetraurem pogues. E
 per ſort encara que la nit ſos molt
 eſcura viu vna barca quiz paregue
 que de peſcar d'gues eſſer. E entrāt
 dins la barca per amagar me trobī
 dues pells de molto: les quals ab /
 vna corda ligui la vna ab l'altra. E
 ſiu men vna ſobreueſta: quem aſeu
 la gran part del mortal fret que te
 nia. E axi paſſi grā part dela nit ſes
 dormir lamentant la mia grā deſa
 ventura. Suplich vos ſenyo: **T**irant
 nom façau mes parlar d' paſſi
 ons. Car com tinch recozt del que
 he paſſat per cauſa de voſtra ſen
 yoria: ſtimaria mes cent voltes la
 mort que no mes viure. E ſapian q̃
 la ira tira totes coſes acrueldat. E a
 moz inclina apierat. E paciencia tē
 pra la ira. E mes val que calle que /
 mal recordar ſe fa d'ls paſſats male
 que no es dubte q̃ l'anima: e lo cors
 non reſten agreuiats. Com **T**irāt

la hohī tan adoloradament parlar
 pres li gran dolo: . E no li conſenti
 d' meſ dir: ſino que ab amoz afable
 la poſa en altres raſons dalegria /
 per ço com tenia della molta com
 paſſio. E los male: e treballs q̃ ha
 uia paſſats li eren venguts per cau
 ſa ſua. E com la haguc hum poch a
 conſolada de ſemblants paraules li
 ſeu principi.

Capitol ccdxxiii.

Conſolacio que fa **T**irant apla
 erdemauida.

S la fortuna ingrata
 ab impietat dona tre
 balls ala tua penſa a
 quella ſotſmetent ado
 lozoses āguſties: e los
 tristes: e incogitats infortunis exerce
 ren les forces impetuoſes en les hu
 manes condicions: e reposats eſta
 ments. Los quals dura impulcio /
 poria facilmente repellir ſi humana
 ſauiesa ab caliditat aquella pogues
 preueure. Virtut d' animo viril pru
 dentment discernet: deure ceſſar la
 amargosa anxietat: ſi ſpera aquelle
 reparables per contraris efectes de
 egualtat: o milloz comutacio. Mas
 la vana ſperança apres que ſera co
 neguda dobla incessantment la tris
 to: e miſeria portāt intrinſeca deſeſ
 pacio: e comouēt actes impladofos
 los quals d'ouirs en efecte es procu
 rada ppetua e orrible dānacio guar
 da donchs la tua anima no ſia ofuſ
 cada per ira engendrant oy ab in /

saciable apetit de venjança. Mas
 refrena les crueldats de les desenfrenades
 cogitacions. Car no solament
 fatiguen la tua anima: mas encara
 porten falles enceses de foc cremant
 les potencies de natura: e les liber-
 tats del superioze noble intellecte:
 e lo ver juy de aquell. La causa /
 de hon promou aquestavana: e sol-
 la ira es cobdicia: e desordenat ape-
 tit de les coses que son en senyoria.
 e arbitre de fortuna: e del tot separa
 des dela nostra facultat. Don se se-
 guet la possessio de aquelles esser /
 molt perillosa: E temerosa com no
 puxaviure sens temoz aquell qui ab-
 dubte posseheix les lues coses. Los
 possedors de aquelles han perdu-
 da la libertat de lurs penles: e cogi-
 tacions: e han constituit: e sotmes
 aquella acaptivitat: e servitut de te-
 mor. Los antichs filosofos recu-
 saren possehir bens de fortuna per
 que lurs pensaments fossen en ple-
 na: pfecta libertat. E digueren que
 incomparable vanitat era voler co-
 tendre ab fortuna de les coses que
 no poden esser separades del domi-
 ni de aquella. Dix hun filosof /
 que gran follia era pendre armes
 contra lenemich del qual no es spe-
 rada victoria: Mostra la fortuna a
 molts la cara rieta ab afalachs enga-
 nosos preparant aguayts amagats
 en la tempestuosa mar de aduersi-
 tats: apartada tota sperança de segu-
 retat. Nos lig que fortuna james
 haia donat ne atorgat privilegi de
 fermetat: e possessio quieta. Vehn q
 natura ha ordenat los homes ex-
 trinus dels ventres de lurs mares: e
 los altres animals jren ab naturalis

vestits e desvestitures de aquella
 cobrim les nostres carnes nues: E
 miserables. Dona anofaltres natu-
 ra bens interioze de lanima. Los /
 bens exteriorz son donats: e atorgats
 per fortuna. aquells regeix fortuna
 liberament ab prosperosa inconsta-
 cia sens impediment algu. Laquell
 sant Seneca diu en les lues episto-
 les: que totes aquelles coses son ano-
 saltres stranyes: que desijant son ad-
 querides: de ques mostra claramet
 aquelles no esser de nostra natura:
 ne de longa duracio: e fermetat coz
 no sie atorgades per natura lo port
 de seguretat es stat atrobat en les
 virtuts theologals morals: e politi-
 ques: quant aquelles per exercici se
 son abituades en la nostra anima.
 E per aquestes atenyem la vera fel-
 citat la qual es la fruycio divina: a-
 pres que som fora de les miseries: e
 dolors de la nostravida. Doeci diu
 en lo libre que feu de consolacio que
 felicitat no podia esser atrobada en
 les coses anofaltres aparents esser
 de benaventurança. Los felicitat so-
 lamente sia en la diuinal fruycio. La
 qual speram atenyer per virtuts me-
 ritories axi com han obtes p lurs me-
 rites los homens justs sens temoz
 de perdre aquella. Totes les coses
 atorgades p fortuna son vanes com
 no haie constancia ne fermetat alguna
 segons diu lo sant en lo libre apellat
 ecclesiastes. pch te donchs cara ger-
 mana mia que vulles donar loch a
 ira: e furoz de impaciencia com les
 coses q diu haner pndes si has be-
 etes ço q te dit coexeras que fortuna
 no ha fet injuria alguna exercint son
 offici cobrant de tu les coses que eren

fues. e acompanyant aquelles a altres
 que les tinguen: axi com tu les has
 tenguets. E no cregues que done
 maior seguretat a aquells de aquell
 la que ha donat atz coz no sia algu
 sau: o foll: scient: o ignorant puix /
 possehir bens de fortuna sens bene
 placit d'aquella. E si la tua ira es en
 tal extrem que no puxes bonament
 mitigar aquella: hages de mi aquest
 consell de salut: ço es que obliuio /
 sia la medecina. E axi donaras grā
 remey ala turbacio del enteniment:
 e ala tristoz que ha compres lo teu
 animo: e te aquell impedit que no
 pot decernir la veritat. Segons diu
 aquell sau Lato en les seues doctri
 nes. Dona si als plors: e gemechs
 sia la vera raho constāt acobrar ço
 que has perdut ço es tu mateixa /.
 Eleng la malicia ab paciēcia: e la ira
 ab benignitat. Guarda de venir /
 en desesperacio: per que no perdes
 la tua anima: La qual no potres
 cobrar ab infinit tresor: Mages spe
 rança de be ab temor de deu: e seras
 vècedora de tota ira: e desesperacio
 e conforma la tua voluntat ab amor
 de caritat: e bona paciēcia. Car diu
 labat Simeon que cascu se deu stu
 diar en hauer paciēcia: e estar apa
 rellat ala fortuna: per ço que si ve al
 gū mal cas tristoz nol puxa vexar
 tant quel porte a desesperacio. Diu
 sent Gregori que aquell no es bo q
 no sab soferir: ni cōportar los mals
 Ans ensenya que no ha bondat al
 guna puix es sobrat per impaciēcia
 Mira que diu Dauid que segons la
 granea deles dolors que deu dona
 al home en temps de fortuna. Li do
 na apres grans consolacions: e pla

ers si les porta ab paciēcia. Pensā
 que no ha persona al mō que souit
 no sofira grans mals: e tribulaciōs
 axi Ikey com Dapes: e grans ho
 mens: e dones. Sies donchs const
 tant: e ab virtuosa paciēcia Car jat
 sia la misera humana condicio por
 ta ab impaciēcia les dures: e cōgo
 xoles aduersitats de fortuna. Em
 pero lo animo virtuos basta ater
 rar la fragilitat: e inconstancia de te
 mor. E li dius que natura ha const
 tituhit la tua noble persona en stat
 fement pusillanin: e temeros: sia lo
 teu animo constant: e viril imitant
 la noblea daquells dels quals has
 presa la tua naxença: e nodriment.
 La tribulacio de fortuna demostra
 la valor del hom: e qui nō ha sentit
 no es prouat: ni val res segons diu
 lo sau. Car segons diu hun poeta
 es molt fauorable als constants e a
 nimosos. E odiosa: e desfauorable
 als pusillans: e temerosos. La nra
 vida es vna milicia ço es continua
 batalla segons dix aquell sanct job.
 No es home nat q puxa scapar dls
 perills d fortuna. Dix lo glorios sēt
 pau apostol veig los pills d la vida p
 sent: pill en mar: perill en terra e pill
 en los falsos freres. Si la tēpestu
 osa mar ha posat en tanta treballs
 e mals la tua persona: no so yo stat
 scusat de aquells qui so stat pres: e
 ferrat. e apres ab innumerables pe
 rills molt propich ala mort. Mira
 yot prech quants colps: e nafres y
 mortals ha porrat la mia persona.
 No seria possible recitar pogū cō
 plidamēt les mlt tristes d'sauētures
 E tots aqsts mals sō amī mes tolle
 rables q la absencia d'aqlla excellen

ríssima senyora: per mi amada mes
 que totes les coses de aquest mon.
 Aquest es lo meu doloros èrrer:
 Aquesta es la mia intollerable pena
 E si yo podia veure: e contemplar
 la sua magestat e inestimable bellesa
 tots aquests males tornarien a no-
 res. No menys pena porta la mia
 pensa com per causa mia est vengu-
 da en les amargoses anxietats de la
 tua anima. Mas prudencia la qual
 no es sotmesa ala cega fortuna sab
 reparar los dâs passats e prouehit
 a aquells quis porien seguir: Per q
 ase de caualler promet: e jur per lo
 deu eternal: e glorios jesu crist: e per
 la creu ami donada quant fuy cre-
 at nouell caualler o satisfere te en do-
 ble: e mes que no has perdut: e ab
 suma diligencia: e cura hi entendre
 Com me tinga per molt obligat.
 E cometria gran ingratitude si feya
 lo contrari. La qual en mi no sera
 james trobada: e aquella cordial a-
 mor: la qual has en mi obtesa: do-
 nant promptitut ala promissio: por-
 tant aquella ala desijada fi. E amor
 ab treball venç les iniquitats: e im-
 pietats de fortuna. E saueia senyo-
 reia los enganosos aguayts de aq
 la. e ab cōfiança segura aparta ôl en-
 tendiment tota ira: e tristes cogitaci-
 ons: e folles: e mutils fantasies: e do-
 na reposa aquell. Plaerdemau-
 da ab los hells encara humits del
 plorar que fet havia ab baixa veu/
 se pres abir forma de semblants pa-
 raules.

Capitol cccxv.

Resposta que feu Plaerdemau-
 da a Tirant.

Incomparable des-
 uentura que los meus
 tristes e miserables fati-
 han subingat la mia /
 persona ab plores ge-
 mechs: e dolorosos penaments. E
 ja aquell cruel: e impiados plato du-
 oles perpetuas: e orribles tenebres
 e megera: e proserpina ab les altres
 furies infernals: no hagueren supo-
 sat la mia anima atan cruel: e incō-
 portables penes: e turments com
 fa ami la desconexent fortuna. Ja
 no se dauant qui puixa posar la mia
 justa clamor seruint yo a aquella ab
 tanta constancia: e fidelitat ab tan /
 gran honoz: e reuerencia sperant o
 aqlla lo just premi de mos treballs
 e dels meus bons serueys cōdigna
 remuneracio. No solament es feta
 ami ingrata: mas molt dura: e capi-
 tal enemiga. No fora ami la mort
 tan odiosa com trobar me destrubi-
 da o tota honoz: e senyoria. Aque-
 ta es la maior: e pus intollerable de-
 solacio: que als mortals dona la jra-
 da fortuna. Aquesta es portada ab
 irremeyable impaciencia. Veig me
 en exili entre gentes barberes: e dela
 mia propia patria: e dels conŕicts a
 mi en afinitat: e amicitia separada.
 Les mies viles: e castells: e tot lo /
 meu patrimoni: son stats ocupats
 per infels crudelissims ab insaciable
 ferocitat: o mort. ja sia la memoria
 tua aterra les pēses hūanes. pch te
 nō sies ara piadosa tu q est fi o tots
 los males ôla trista e miserable vida

dona terme ala mia icōportable do
 loz e intollerable agōia. Qui es aq̄l
 tan inhumana: E ab tanta impietat
 que nos dolga dela mia trista jouē
 tur. E dient aquestes paraules los
 seus vlls òstillaren viures lagremes
 mesclades ab gemechs: e sospirs /
 mostrant que lo cor li fallia. E com
 Tirant veu aquella en tan perillos
 strech dela sua vida: cuytadament
 abraça aquella. e lançaren li aygua
 en la cara: e fregaren li los braços /
 fins que son retornada. E ella incli
 na lo cap sobre los pits de Tirant
 ab gest molt trist e ab la cara tota ò
 mudada: e descolorida. E Tirant
 nos pogue tenir que los seus vlls /
 no destillassen doloroses lagremes
 E ab veu piadosa assemblats para
 les seu principi.

Capitol cccxxvi.

Replica que fa Tirant a Placet
 demanida.

Les paraules doloroses
 dels miserables incli /
 nē lo cor dels hoyns
 atota pietat. Com sia
 cosa condecant anatu
 ra humana plorar ab aquells qui /
 ploren: E hauer compassio de aq̄lls
 quis dolen. Quant la intrinleca do
 loz es manifesta mitiga les congo
 res e fantasies del sperit. La nostra
 fragilitat debilita la eleccio: e no o
 bra tant lo arbitre dela nostravolū
 tat que los primitius mouiments
 sien en potestat de aquella. Don se
 promouē illusions perturbants lo

jubi recte: com sien causades en la
 inferioz part dela humana compo
 sicio. E san malalta la pensa: e dissipa
 pen les nostres cogiracions ab fan
 tasies turmenten lo nostre cor: e no
 sabem elegir coses honestes: e viles
 e cabem en errors deles quals nōs
 podem defendre sens diuinal adiu
 tori. Ser que la necessitat requer /
 que la superioz part intellectiua pre
 domine ab sapiencia les vanes: E
 folles cogiracions ò aquella sortime
 ses per natural orde: e ab prudēcia
 refrene aquelles: per que no facen
 impressio ò abut en la nostra anima
 E lo regne inferioz del home sia re
 glat per lo superioz regne. E les po
 tencies inferiores sien sotmeses ales
 superiores. Bran desorde es quant
 la serueta mana: e la senyora seruet.
 Si les potencies dela nostra ani
 ma rectament eren ordenades co
 nexerien que la fortuna no ha en la
 humana condicio potestat alguna
 E si negues coses desplaents legue
 ren en nosaltres per culpa: ò negli
 gencia nostra no regint ne adminis
 trant les nostres coses prudentmēt
 no deu esser donat carrech algu a
 la fortuna cega. Segōs diu aquell
 savi Lato en les seues doctrines. E
 si ordena aquelles la diuina sapien
 cia: justa cosa es: E de gran salut /
 que la nostra volūtat sia conforme
 ab la ordinacio e volūtat diuina. E
 no ofusca lo nostre enteniment les
 potencies de fortuna. Los incon
 uenients al nostre jubi: e voluntat
 contraris per punicio de peccats: o
 p exercici de be. No es donchs ma
 la la operacio de fortuna puix obra

per diuina disposicio: encara que sia
desplacent. Lo m la diuina prouide
cia justament dispon totes coses /.
O gran follia: e vanitat: o gran de
falliment de prudencia pendre los
infortunis ab ira odiosa: e impac
encia desenfrenada. Si considram
les nostres fortunes: no son altra /
cosa sino operacions fetes per nosal
tres per costillacions de planetes: e
coscos celestials influents en diuer
ses maneres: e temps segons los
mouiments circulars la hu natural
e laltre contrari. Lo mouiment del
primer mobile se fan diuerses con
iuncions: e operacions axi senyore
gen los nostres staments: e les mu
raciones dels temps ab les superiors
influencies muon les nostres fortu
nes. Mas lo franch arbitre regit: e
reglat ab saulesa per les potencies /
intellectuals: com no sia forimes a
les costillacions dels coscos celesti
als refrena les vane: e folles cogita
cions: e fantasies de les nostres pen
ses. E ab prudencia senyoreia les ad
uersitats dela trista fortuna. E si a
quella es itada atu desconexet: e ad
uersa. no sies tu ingrata a aquella:
pren tot so quer vulla donar. Dix
aquell gran Emperador Alexandre
que james no son ingrati a fortuna:
tot so que aquella li hania volgut /
donar hania pres ab bona voluntat
E axi conquista tota la part de A
sia: e molts altres regnes e prouinci
es. Lo animo prudet ab sforz basta
adquirir bona fortuna. E lo jugador
aperduat diuerses vegades se muda
la sort: e recobra molt mes que no
ha perdut. Lo teu exili cōgoros ha
permes lo inmutable deu: per q los

sats ha ordenat de tu que sies Rey
na o dos regnes sens perdre la spa
ca de cobrar les tues viles: e castells
e tot lo teu heretatge pres: e ocupat
p infels. car seras collocada en ma
trimoni ab lley virtuosa: e valentis
sim caualler e ami molt afix en afini
tat e gran de paritela del linatge de
lley ocalada: e dela casa de bretanya
Aquest es axi animos q aterra les
forces e ferocitats dls enemichs in
fels. e cobrara les tues viles castells
e tot lo restat del teu patrimoni. E
yot promet de valer a aquell axi en
bens com en plona e ab totes mes
gents tant: e tan longamet sine ha
ia cobrat aquelles: e seras feta par
ta mia: yo ame aquell e atu com ger
mana. Lera dōche los ploze: e sof
pirs dona repos ala tua fatigada pe
sa. E aparta del teu cor tota ira. car
apres dels temerosos perills dela
iniqua fortuna: es feta gran tràquili
tat: e segur viatge. hoydes per la
eremandia aqtes paraules. No
tarda en fer li semblat replica.

Capitol cclxxvii.

Replika que fa la B aeromanda
a l'irant:

De desigs dl cor ocu
pē la pēla e donē gran
empedimēt al repos
de aqlla. Los insatia
bles apētes causen de
sorbe en lo nrē entenimēt. E quāt la
electio es lesa per passio o ira engen
dra error en les potēcies d laia e de
sija lo cor coses nocives: e auorret
coses viles dcebut p d sorbeats ape

tita als quals som inclinats d'el prin-
 cipi dela nostra adolescencia: e no ò
 cerneix lo ver del fals: e es fet seruet
 de peccat: e conceb tristicia: e dolor
 per ço com no fa: ubi: no li plaen /
 les coses no objectades als corpo-
 rals senys. Defalliment de salut
 es la causa de aqueste mal. E si a
 qüestes errors e altres innumerables
 recaben en los homens: los quals
 son pus forts: e constants que les /
 fembres. Pus facilmente han recay-
 gut en mi com lo linatge fementi-
 l: e de poca constancia. Mas la
 intrínseca dolor no pot esser reten-
 guda: que per alguns actes exteri-
 ors no sia manifestada. E los dolo-
 rosos sospirs: e plores manifesten la
 amargor de l'anima. E si vo done si
 als meus plans: e sospirs sere ven-
 cedoza dela inconstàcia fementil no
 per virtut. Mas per la confiança de
 la liberal promissio dels bons gra-
 ciosos de vostra senyoria. Aquell /
 donatiu es de gran liberalitat: e de
 noble: e virtuos animo: lo qual no
 es stat demanat. E yo apartant de
 mi tota ingratitude accepte aquella,
 e retribuexch ala merce vostra tan-
 tes gracies com per mi se poden re-
 ferir. Gran iniuria es feta al dona-
 dor quant lo do es refusat. E dites
 aquestes paraules Placer demanda
 se agenolla als peus de Tirant: e /
 volque li besar la ma: e Tirant non
 consenti mas alça la de terra: e besa
 la en la boca. E apres feu la senre al
 seu costat replicant li semblants pa-
 raules.

Capítol ccdxxviii.

Replica que feu Tirant a Placer
 demanda.

Noz pot les coses d'el
 ficles reduyr a tota fa-
 cilitat. Virtut no pot
 esser adquirida: ne lo
 me pot esser virtuos
 sens amor. Aquesta es filla d'el ente-
 niment: apres que lo jubi de aquell
 ha engendrat aquella: e es concebu-
 da en lo nostre cor. E per ço les co-
 ses no conegudes no poden esser a-
 mades. Aquella es vera amor que
 es fundada en caritat: per la qual /
 deu es amat sobre totes coses: e lo
 proïsme per amor d'el deu. Amicitia
 bona es causa de amor. Qui troba
 ver amic troba tresor: res no deu
 esser denegat al amic: hun mateix
 voler de amichs es vera amicitia.
 Lo do gracios declara a mistat. E
 la promptitut del do manifesta la /
 voluntat del donador. Aquell es a-
 mat per nostre senyor deu qui dóna
 liberalment: e ab plaer. La experien-
 cia mostra la intrínseca amor: o in-
 micitia. Etu sent pau ab romanos
 que amor es mes fort que la mort.
 Car fa sostenir benignament totes
 coses per forts que sien sens tot tre-
 ball. tota virtut es sotmesa a amor
 e sens aquella algu no pot obrar vir-
 tuosament. La intrínseca volentat
 e cordial amor es declarada: per e-
 fectes exteriors. Virtuos donze-
 lla molt es dificil ami la remunera-
 cio de tante mals: e treballs angus-
 ties: e dolors que per causa mia at-
 ha cōuengut sostenir. car molt mes
 merites que ami no es possible do

nar. Prechte que vulles acceptar
graciosament los dons que depze
lent te ofir ço es lo regne de seç:e de
bogia. Mas no pozas posseyr aqlla
pacificament:e queta coz sien stats
nouamèt conquistats. E seria debil
la tua defensio. Si aqlla qui pætenè
hauer dret en los dits regnes los /
volien ab violencia recobzar. Es
donchs expedient:e necessari q sies
collocada en matrimoni segons he
bit ab caualler valētissim:e virtuos
p que puxes aquells tutament rete
nir. Mira la roda d fortuna:no po
dia duallar la tua noble persona en
pus inferioz loch q sotmetre aqlla
acaptinitat:e seruitut:en la qual est
lada p tres ays. Ara ha rodat lo
ten stat en loch molt alt : e de gran
excellencia:e dignitat. Ja te dit que
no li sies ingrata. Pren alegriamēt
los dons de aquella per que no con
ceba ira contra tu. Piu lo sauī que
cascuna cosa ha son temps. E si ara
los fets te volen exalçar no recuses
los dōs d fortuna. Car apzes nola
pories cobzar : e dona fi en son par
lar. Acabant Tirant les sues gra
cioses paraules:quant Placerdema
nida se lança dauant los seus pens
p voler los hi bezar. E Tirāt non
comporta:e pres aquella en los bra
ços leuant la de terra. E dix li mol
tes paraules d consolacio. E molt
mes li dolia lo poch donatiu que li
feya ates lo seu molt merexer. Per
ço com de present no li podia mes
donar. Proferint a aqlla fer li molt
maiores gracies:e donatius:e no fal
lit li james en tote los dies d la sua
vida. Per la gran:e singular amor
que li portaua. No tarda Placerd

manida fer rēplica en stil de sēblats
paraules.

Capitol ccdxxx.

Rēplica que fa Placerdmanida
a Tirant.

I O coz magnanima
terra les foxces dela /
poderosa fortuna e los
accessius dons excelle
ren la magnificēcia d
coz valeros. Magnanimitat es la
mes noble virtut que pot esser arro
bada en los princeps. Aquesta pre
domina sobre los cruels infortunis
Es vencedora d tota pusillanimit
tat:e temoz. Lo coz virtuos no
puxa esser sobzat per fortuna. Sen
yor Tirāt la mia lēgua indocte no
poria james splicar ne dir les mag
nificēcies del vostre animo virtu
os. No menys es la sauiesa per spe
cial gracta diuina en vos infusa. A
questa ha dissipat les mies vanes:
e inutiles cogitaciōs. E ha posat fre
als meus inefrenats pensaments.
Escrit es en lo sagrat euangeli que
l arbre bo produex bōs fruyts. No
pot lo mal arbre donar bon fruyt:
l arbre bo mal fruyt. Les bones ope
rations dclaren la bondat intrinse
ca de lanima. Les paraules de doc
trina dels homens sauis illuminen
les tenebroses ignorancies dles pē
ses dels hoims. Acte de sauiesa es
discutir les coses dubtoses:e proue
hir en aquelles que p temps no pu
ren noure. Lome sauī no fa coses d
les quals la penitēcia es certa. E la

vos merce senyoz vostra egregia p
sona: no pnga en greuge si les miel
paraules han enuyada la senyoria
vostra. Car altre desig no tinch en
aquest mon: sino q us puga obeyr:
e servir. No tarda tirant en donar
li tal resposta.

Capitol ccdxxx.

Replika que fa Tirant a plardema
nida.

Es penes de l'inferr
no bastarien egualar
se ab aqilles de amor
quant la intrinsequa
fortia hi dispensa. Mas sobrepugē
sol per la eternitat: com aqilles sien
sens fize aquestes finides: e ab sperā
ça de mudar se en desijada gloria se
mostrē. Quis deu d'esperar en les
aduersitats: ni creure los remeys
esser impossibles. Tu plaerdmant
da pēsaues not restaua major bena
auenturāça que morir: y creyes que
la vida per pus not acompanyaua
sino que en major grau sentisses lo
multiplicar dls males q recites: dls
quals encara not d'us recordar: sis
q arribada als d'uenidors desigs:
per ser majors los teus d'ls ten re
cordes: viu es Tirant per que deu
no permet los merits resten sens
guardo: ni los treballs sens repos:
ni les penes sens d'ls. E axi perme
tra lo meu prosperar: p q la nostra
tristicia en sobre abūdant goig mu
dar puga. Apres la nit ve lo dia: e
apres lo nuuol lo bell sol. E axi apf
de tres anys de ton catiueries ven
guda la stimada libertat. No dol

ga la perduda d'bens: com ja pogue
res esser senyora dela ciutat de mō
tagata. La qual ciutat per molta li
beralitat has tornat a aqlla de qui
fuyst catina: essent tu digna de ma
jor senyoria. E axi per aumētā la
catholica religio aumes en sēps
lo renom dela tua virtuosa fama.
Parents has perdut: los quals a
qlla mateixa fortuna quils dōa: los
te ha leuats. Aquells vinē morint
en viues armes p defēso de nostra
vina se. Lo famos nom dels quals
en algun temps de oblit no sera dā
nificat. Alegat donchs sforçada
dōzella: e no dubtes algū altre d'e
uenidor perill. Car yot promet per
qui tals d'sanētures te son segures
te sere retribucio en obligacio infini
da de amor: en bens: y en senyories
y en parentesch. Fare afixa la tua
sanch ala d'rocasalada: y seras cōp
tada ab les dones d'breanya. En
tre les quals not pot fallir titol de
Reyna. E apres sis certa acōpa
nyāt me la vida: los bens: la força:
laia: la honore quāt tinch te acom
panyarā: com aqlla qm has acom
panyat en lo major strech de les mē
es tribulacions. No acabaua Ti
rant la fi de aquestes paraules: per
regraciar tāta gētilea: feu continēt
voler li besar la ma inclināt los ge
nolls: e lo cap enuers aqll. primeres
fozen les lagrimes als vls q la ven
de semblants paraules en la boca.

Capitol. ccdxxxi.

Replika que fa Plaerdemant a
Tirant.

P. l.

L desig de tostemps
 ieruir te ab la sperien
 cia de tanta gètilea: e
 la suauitat d les tues
 paraules me han con
 duyda en tan alt grau d amor: q a/
 sectadamèt vull encara major mal
 que morir per tu senyor **L**irāt me
 rexedor: no de hū Regne o imperi
 Mas de senyorejar lo mon obeynt
 te ensemps ab los mortals: la mar
 los vents: y la fortuna. Ara so ale/
 gra dels meus passats mals: e dās
 pui la tua gratitut los accepta: em
 semblen poch a sguart dels q per
 tu passar se deuen. Mas no es no/
 nella cosa al teu noble costum: per
 que tostēpa vers mi he coneguda
 molta virtut e amor. **D**exa mi sen
 yor besar te los peus: q no se p hon
 comence a regradar te les honors
 e gracies q ami poch merexedora
 liberalmēt atorgues. **E**dis quem
 faras parenta afixa ala casa de bre/
 tanya mesclāt la mia sanch ab la de
 rocasalada. **A**mi seyor es infinita
 gracia que seruenta: o catina tua: y
 dels teus lo restant de ma vida me
 atorgues despendre. **G**ran socors
 lo meu trist cor ha rebut d les tues
 gracioses paraules. mas not despla
 cia de matrimoni fer me deliura. p
 que contrasta la subiugacio d nosal
 tres dones: ala libertat q p apleure
 e servir te infindament sime. **L**ar
 ga disputa son de **L**irant ab aqsta
 donzella: per lo matrimoni que de
 aquella ab lo senyor dagramūt de
 liberaua. **A**ssimāt li diuerses rahōs
 allegant moltes santes autoritats:
 per les quals plardemanda apzes
 de honestissimes defenses consen/

tit ala volutat d **L**irāt en poqes pa
 raules hū poch spay tarda respon
 dre:

Capitol. cccxxxii.

Com lo matrimoni son atorgat a
Lirant per plaerdemanda: e per
 lo senyor dagramunt.

Egu de mi castetat
 honesta vergonya: e
 temerosos pēlaments
 per que les mies ore/
 lles acostumades de eler vbertes
 ales paraules de **L**irant: y lo meu
 cor de obeyr los manaments de a
 quell: es impossible li dneguen cosa
 q apleerdemanda honoz: y be sin
 gular li procura. **P**resta es senyor
Lirant la tua seruenta sia fer d mi
 segons la tua voluntat. **E** encara
 parlaua plaerdemanda quant **L**i
 rant se leua d coll vna rica cadena
 e la mes al coll de plaerdemanda:
 per senyal de fœuentdooz matrimoni
Apzes feu portar peçes de brocat:
 e vesti la cō a lkeyna. **A**pzes **L**i/
 rāt trames p lo senyor dagramūt:
 e pgal molt no li digūs de no del q
 ell li diria com ell ho tingūs ja pro
 mes. **E** lo senyor dagramunt li res
 pos en semblant stil. **S**enyor **L**i
 rāt molt stich admirat que vostra
 senyoria pgue ami de neguna cosa
Lar sols lo manar es ami molta
 gracia e noy freturen pchs. **L**ar yo
 ab molta volutat fare tot lo quem
 maeu. **D**ix **L**irāt cosingerma yo
 tinch deliberat de fer vos lkey de
 sege: e de bogia: e dar vos per mulles
 a plaerdemanda. **L**ar sabeu be cō
 tots los dī nrē linatge li som molt

obligats: per los treballs q ha pas-
sats p nosaltres: e p la molta amo-
quens porta: cō sia dōzella de grā-
dissima discreció: e de honestissima
vida. A vos vèdza molt be: e a ella
per la grā amistat que haguda ha-
uen. **R** elspos lo senyor dagramunt
Losingerma senyor lo meu dlliber
no era de pendre muller. **E**mpero
amí es massa gracia: e hono: que
vostre senyoria me pgue de cosa q
yous dch suplicar heus ne bese pe-
e mans. **E** Tirant nou volgue cō-
portar. mas ps lo p lo braç: e leual
e besal en la boca. **E** aps li feu infinit
des gracies axí dels Regnes com
dela nouella muller.

Capitol. ccdxxxiii.

De les esposalles que foren fetes
de plaerdemauida ab lo senyor da-
gramunt.

D son de poca stima
la contentació que ti-
rāt pres en hauer cō-
duyt aqst matrimoni
que mes sen alegra q
de tota la cōquesta dla barberia. **E**
feu molt pñamēt emparamēt lo
palau dela senyora de mōtagata d
molts bells draps dor: y d seda. **E**
feu se venir tots los musichs de to-
ta aqlla terra de tota natura d stru-
ments que trobar se poguerē. **E** ha-
gue fet prouessio de molts confits: e
de specials vins p triūphar la festa
E plaerdemauida fō molt ben abil-
lada q la sua pñencia e gest dmostra-
ua be esser Rey na. **S**ō portada en
la grā sala hō era lo Rey scariano
e Tirant: e molts altres barons: e

cauallers: e la Reyna muller dī rey
scariano qui vingue en cōpanyia de
Plaerdemauida ab molts altres
dones dñat. **E** ferē les esposalles ab
grādissima festa: e dances de diuer-
les maneres: e molt singulars colla-
cions qy foren fetes: Aquells dies
que les festes duraren Tirant tin-
gue tinell a tots los qui menjar hi
volguerē. Durarē aquestes festes
huyt dies en grā abundancia de to-
tes coses. **E** d tates les festes foren
passades Tirant feu armar vna
grossa nau: e metre molt be en or-
de: e feu la carregar de forment per
trametre en cōtestinoble p socorrer
al Empado: **E** feu se venir dauāt
Melchisedech senyor q era de mō-
tagata: e dix li com ell tenia de anar
ab aquella nau en cōtestinoble per
missager al Empado: e pgal ques
volgués molt ben informar del sta-
mēt del Empado: e del impi en qn
pūt stana: e del stamēt dela pñessa
E dona li les instruccions: e les le-
tres de crehenga: **E** feu lo recullir
molt ben abillat: e acompanyat. **E**
donada vela partiren ab molt bell
temps p cōplir son bon viatge.

Capitol. ccdxxxiiii.

Com Tirant ab tota la gent dar-
mes ana per posar siti a vna ciutat
hō se erē recullits tres Reys.

D nada expedició a /
la nau per lo valeros
tirant feu lenar lo cāp
e posar tota la canalle-
ria en orde: e la gent de peu. **E** feu
carregar molts carros d vitualles
B. ij.

e moltes altres coses necessaries a la ostre tota la artelleria p acombatre les ciutats viles: e castells. Car ell ne tenia molta en gran quantitat qui li era restada dels Illeys q eren fugits. e molta que lo Illey scario ne hauia portada. E aço feu ell per q pogués pstatmēt pēdre: e subjugar tota aqlla terra. E parti e feu la via de vna ciutat q hauia nō caramen qui es en la fi d'la barberia: qui asōta ab los negrins: ço es ab lo Illey de bozno. Car en aqlla ciutat se erē recullits tres Illeys dels qui fugire dela batalla vēguts p Tirāt. Los altres sen eren tornats en lurs terres. E ana ab gran multitud de gēt de peu: e d' canall: p aquella terra cōquistant castells viles: e ciutats qui per força qui p grat. Car molts venien a fer obediencia: e donauē les claus al Illey scario: e a Tirāt: clamāt los merce. E aquells los receptauen ab molt bona voluntat els assegurauē que nols seria fet dāni violencia en los bens: ni en la persona: e feyen los moltes franqueses. E per aquesta raho moltes gēts de peu e de cauall lo seguien. E per la gran liberalitat que veyē en Tirāt molts se feyen crestians: los altres restauē en lur secta sens que nols era fet violencia alguna: ni impediment. E deyen los pobles que aqst era lo mes magnanīm senyor q en tot l'univers mō trobar se pogues. E tāt anaren p lurs jornades fins que forē ala dita ciutat hō los reys eren recollits. Com forē atesos ala ciutat atendaren se aqre posaren siti eh torn dela ciutat mol pprop adostirs de ballesta. La qual ciutat era

molt gran: e fortissima: bē murada e vallejada: e molt ben fornida agi de virtualles cō de bona caualleria. E cō tot lo cāp son aleuiat: Tirāt feu venir ala sua tenda lo Illey scario: e lo seyor dagramūt: lo marques de ligana: e lo vezcōe de branches: e molts altres barons: e cauallers qui en lo cāp eren. Com foren tots ajustats tinguerē consell que era de fer. E son dliberat ab concordia de tots que trametessen hūembarados als Illeys q dins la ciutat eren. E aqui en lo consell elegiren p embaxados hū spanyol natural d'la vila de oziola quis nomenaua mossen roquafort qui era stat pres e catiuat en vna galiota per moros de ora. E apres p Tirant son mes en libertat. Aqst caualler era molt saui e ginyos: per ço cō era stat colsat gran temps. E diguerē li ques pngues guarda quia gēt podia haer en la ciutat ni com stauen en orde. E instruyrē lo largament d' tot lo que tenia de fer ne de dir.

Capitol. cccxxxv.

Com lembaxados de Tirant splica la embaxada als Illeys.

Engut lo consell lembaxados se mes en orde e molt bē acōpanyat feu la via dela ciutat tot delarmat: e tota la sua gēt mas ben abillat. E trameteren ans que partis hū trōpeta p demanar sal conduyt: e decontinent li son atos / gat. E tornada resposta per lo trōpeta. Le mbaxados entra dis la ciu

tat ab tota la sua gèt: e feu la via d'l
castell hō los reys erē. Los quals
eren aquests. Lo rey de seglo Ik ey
menadoz de persia: e lo Ik ey de tre
micen que hauen elet per mort d'l
altre q lo rey scariāo hauiā mort: e
era nebot d aqll. Los altres Ik eys
eren morts en les batalles q haue
hagudes. Com lemaradoz fō da
uāt los Ik eys: los quals se erē tota
ajustats per hoyr labaxada. E sēs
saludar: e fer reuerencia algūa lem
baradoz los dix. A vosaltres q po
derosos Ik eys esser solieu: de part
del serenissim: e crestianissim Ik ey
scariāo: e del magnani capitavege
doz de batalles tirāt lo blāch vich
yo embaxadoz: p notificar ala vrā
plencia la volūtāt de lurs senyories
Dient vos que dins tres dies ha
jan buydat la ciutat d caramē: e to
ta la barberia altramēt passats los
tres dies vos aparelleu ala batalla
La qual sens dubte sera en total d's
truccio vostra: e exelcament dela se
crestiana. Per que si d sauis Ik eys
volreu stēdre vostra fama en lguin
lur consell recordant lo nom d Tir
rant spantable ales vostres orelles
y les mans de aquell odioses als e
nemichs d nostra ley. Nous obli
deu la prosperitat: y exelcament del
rey: per que obeynt lo queus recite
siau staluis d vostres vides: y plado
sos de vostres pobles.

Capitol. ccdxxxvi.

La resposta que perz los Ik eys fō
feta al embaxadoz.

Com lemaradoz ha
que splicada la sua em
barada lo Ik ey mēa
doz de plia rete la res
posta per tots los al
tres Ik eys: e dix. Nos penles cau
ller que la perdua d tātā terra: e po
bles haja amollit lo nostre fort aio
ne dominat la nostra força. Algo p
la certa sperança que de nostre pro
feta mofomet la sua gran potencia
nos ha de socorrer: e de ajudar. E
si fins aci nos es detardada: es cau
sa com en aquesta mayor necessitat
se mostrara gran la santedat d aqll
y misericordia. E per lo cōtrari en
vosaltres sera terrible la ira: pmi
cio: o castich de tan injusta batalla
com liguin en terres e regnes q gēs
nous pertanyē. Donchs caualler
dixas al traydoz: e renegat d'l Ik ey
scariāo enemich de mofomet: e nrē
e a Tirant lo blāch son compāyo
que nosaltres per elle no lexarem la
ciutat ni mēys la barberia. Ans la
defēdre be delle: e de tots aqlls qns
cōtradirā: e facē tot lo q puguē. car
nosaltres ab ajuda del nrē sant pro
feta mofomet lo pagarem d la grā
maldat q fet nos han de tolres los
regnes. E aqsts seyors q aci son lā
sar de lurs terres tiranicamēt sens
degū dret ni justicia q noy tenē: e sō
prestes dela batalla tota hora que
volrā. E per q coneguen lo nostre
poder quin es dema siē psta ala ba
talla. Car nosaltres exirē d la ciutat
per dar los la mala Ventura. E aca
bat q hague lo Ik ey menadoz: lem
baradoz de Tirāt gira les spaties
e parti sen sens demana: comiat: e
feu la via del camp. Com fō dauāt
B.iii.

lo Rey scariano: e Tirant rectals largament la resposta que lo Rey menadoz de persia li hauia feta. E decontinèt Tirat feu ajustar tots los baros: e cauallers: e capitans: axi de homens de cauall cō de peu. Com tots foren ajustats: dix los q̄ tots se metessen en pūt que los moros los deuen dar la batalla: e que gran mati tot hom fos armat: e a cauall. Aximateix aq̄lla nit Tirat feu que dos milia homes a cauall voltejassen lo camp fins a miya nit e altres dos milia de miya nit amūt per ço q̄ en la nit no poguēssē esser decebuts per los enemichs. Len / dema gran mati Tirant feu refrescar tota la gent: e donar ciuada als caualls: e ordenar sos capitans. E feu capita dela dauāt guarda lo bō caualler mossē roquafort ab sis milia homens darmes. Dela segona batalla feu capita almedixer lo vir / tuos caualler: e dona li huyt milia homens darmes. Dela terça fon capita lo marques de ligana: e dōa li deu milia homes darmes. Dela quarta fon capita lo senyor dagramunt: e dona li deu milia homens darmes. Dela cinquena fō capita lo vezcomte de branches: e donali deu milia homens darmes. Dela sisena fon capita lo Rey scariano: e porta q̄nze milia homens darmes. Dela setena: e derrera fon capita tirant: per ço cō era dōl socors: e mes h̄l. xx. milia homes darmes. E axi ordenadament stiguerē tots aparellats spant quāt vendriē los moros per dar la batalla. E aximateix Tirant feu ordenar totes les capitànies dela gent d̄ peu. E feu posar

cascūa capitania ala part que deua ferir. E stant axi spant quāt los moros vendriē. Tirat feu ala gēt dar mes vna semblant ozacio.

Capitol. cccxxxvii.

La ozacio que tirat feu ala sua gēt darmes.

Aparellades stan les corōes del triumpho nostre fullades d̄ llor en senyal d̄ la certavictoria q̄ de nostres enemichs sēpera. Cauallers valerosos armats primer de gran sforç en lo noble coratge. Aps de armes tan ofensives quen la vista sol de aq̄lles los enemichs aterren. Quant deu esser gran la alegria de tots nosaltres pūx ajustats p̄ vna mateixa intencio ab hun mateix sforç: e aio cō batent atengā la fi de aq̄lla cosa per la qual lo morir nos deu refusar. recordau cauallers los vostres passats: y de vosaltres p̄ lo sēblant: recordau actes marauellosos. E acabau d̄ foragitar la temor d̄ vostres pits si algūa hi atura. car sēs dubte la diuina prouidēcia nou cōsent m̄ es permes lo sinayar a vostres nobles aios. Que teni de aquesta miserable vida sino lo tēps que viuiam aq̄ll se d̄spēga en sēblants actes que mes honozosos esser no podē. En altra manera engolfats en la mar de couardia en negun port de honoz arribaria nostra fama: Alsau cauallers vostres entenimēts pēlat q̄ cōbateu per la honoz mes cara q̄ cosa desta vida. Aps per los bens. y prosperitats de nosaltres per la li

bertat: per la glòria: y lo millor per la santíssima fe creştiana: la qual e / galça als qui la exalcen: defenfa als qui la defenen: y cōserua als qui la mantenē en honoz e pacífica vida. **D**ōchs si aus feta larga aq̃sta ch / qua nit ab lo delig: e ardimēt d̃ vē gre los enemichs. **E** exercitant les vostres p̃sones en lo treball d̃litos de les armes: per que la cuyçoz y fā tuga q̃ de aquelles nostres cōtraris senten a nosaltres poch delita. **E**n dema per lo matí los moros se le / uaren: e ordenarē les batalles: y les capitātes. **E** posaren primeramēt per capita lo **R**ey de tremicen qui era animos caualler: e valētissim ca pita: e donaren li .x. milia ginetes. **A**pres ferē .viij. squadres: e en cascūa de aquelles posaren hun valent ca ualler moro ab .x. milia giets cascu. **L**a darrera batalla de socors regia lo **R**ey menadoz de p̃sia ab .xx. mī lia combatents. **E** axi cascūa de les parts ordenaren tota la gēt de peu e feren les capitātes: e caps de cen tenars: e de dehenes. **C**om los mo ros hagueren ordenades totes les batalles fora d̃la ciutat en hun bell pla q̃y hauiā. **E** axi ordenadamēt feren la via del camp de **T**irāt. **L**a sp̃ia que **T**irant tenia prop d̃la ciu tat ven que los moros anauen de uerl lo cāp cuyta p̃ auisar ne a tirāt. **E** d̃ **T**irāt sabe que los moros ve nien ja tenia tota la sua caualleria a cauall: e en p̃nt: e tota la gent d̃ peu en orde. **E** axi ordenadament: e ab gran animo partiren del camp: e fe rē la via dels moros per que no ha guessen aquella honoz q̃ viguessen al lur cāp. **C**om les batalles foren

prop ques veren començarē descla fir les trōpetes e anafils: e los crits foren tā grans d̃ ab dues les parts que paria que cel: e terra sen degues entrar. **L**auozs **T**irant mana ala primera batalla que feris: e lo bō ca pita mosten rocafort feri ab la sua gent tā poderosament que aq̃o era vna admirable cosa de veure. **E** lo **R**ey de tremicē qui era capita dela primera batalla d̃ls moros feri axi mateix tan virtuosament que caualler al mō no poguera mes fer: que tā brauament cōbatien als creştians que jals tenien en vēgo. **E** lo **R**ey de tremicen qui donaua d̃ tan mor tals colps que no era degu qui alen contre li gosas star. **E** encōtras ab lo capita rocafort: e dōa li tā grā colp dela sp̃ia p̃ lo cap q̃l feu caure del cauall: e passa auant. **E** los seus hagueren prou a fer de leuar lo: e d̃ pujar a cauall tāta era la pressa que los moros los dauē. **L**ar certamēt lo caualler rocafort fora mort sino fos per lo socors dela segona bata lla que cō **T**irant ven q̃ la sua gent anaua amal feu ferir. **A**lmedixer ab la sua gēt: e ferirē tan poderosamēt que los moros feren retraure hun gran troç. **L**auozs feri l'altra squa / dra d̃ls moros molt brauament: e veren rōpze langes: e d̃rrocar cauallers: e caualls: e jaure p̃ terra mol / ta gent morta: axi dels creştians cō dels moros. **L**ar verdamēt a quēsts dos **R**eys ço eo lo **R**ey de tremicē: e d̃ ferē molt valētissims cauallers: e feyē tātes armes q̃ d̃gu nols gosaua star dauāt: e mataren molts creştians. **L**auozs **T**irāt q̃ ven la batalla anar a mal que aq̃ste

P. llll.

dos cavallers li destruyen la gèt sen
 ferir totes les quatre squadres ple
 gades que no resta sino la sua. Feri
 ren tan poderosamèt : que en poca
 hora ans que los altres se fossen re
 goneguts hagueren molta molta
 mort. E lo Rey scariano sencõ
 tra ab lo Rey de feg: feriren se tan
 brauamèt ab pits de cauall que les
 langes ja les haviè rompudes : que
 los dos ne anaren per terra : e forè
 se levats : e ab les spases se cõbaterè
 mol ferament q̄ semblaue dos leõs
 E cõ cascuna de les parts veren lur
 Rey en terra cuytaren hi per soco
 rer los: everè allí vna aspra batalla
 hon hi mori molta gent. Lat aq̄s
 troba lo seyor dagramit: e lo mar
 ques de ligana qui eren valētissims
 cavallers. E adespit õls moros pu
 jaren lo rey scarião a cauall. E los
 moros sen portaren tanbe lo Rey
 de feg. E los moros qui veren q̄ la
 lur part anava amal: ferirè totes les
 squadres plegades: lanors feri Ti
 rant tanbe ab la sua gent. E veren
 la gran mescla: e los grãa crits que
 los moros feyen que no podien du
 rar contra los crestians. E lo Rey
 menadoz de persia q̄ era entrat en
 la batalla cõ aca rabios ab .j. alhuba
 doz mol luēt: e veu a Tirant õras
 anar deuers ell: e dona li tan gran
 colp de laspasa sobre lo cap que per
 poch nol lança del cauall q̄ õl cap li
 feu dar al coll del cauall. E tirant se
 fon dregat: e dix si no fos per mon
 bõ elm tum hagueres mort. Mas
 jure per mon deu que si yo puch ja
 mes no daras pus colp. alça laspasa
 e dona li tan gran coltellada al mus
 cle dret q̄ tot lo braç li leua en redo.

E lo Rey prestamèt caygue en ter
 ra mort. Los moros qui veren lo
 Rey õ persia mort cõ adeseperats
 reforçaren la batalla molt braua /
 ment que en poca hora veren la ter
 ra cuberta õ cossos morts. Lat ti
 rant ab la sua mia feya mort tanta
 gent que no encontraua negu que
 õl primer colp nol metes per terra
 mort: o allestat. E axi durant la ba
 talla son sozt que Tirant sencõtra
 ab lo Rey de tremicen: e dona li tã
 gran colp de laspasa sobre lo cap q̄
 plegat lo mes per terra: e sino fos p
 lo bõ bacinet q̄ portava mort fora
 lo Rey. Com son en terra Tirant
 passa auāt: e los moros leuaren lo
 Rey: e trobarè lo encara viu: puja
 ren lo en hun ginet ab hũ moro a
 les anques: e corrent feu la via dela
 ciutat p restaurar la vida. E ò molt
 hague durat la batalla: los moros
 no pogueren tenir cõtra los cresti
 ans. ans forçadament se hagueren
 a posar en fuyta. Lat los crestians
 los eren molt soberchs. Com Ti
 rant veu que los moros fugien dix
 ara es hora valētissims cavallers
 q̄ la jornada es nostra muyrè tots.
 E tot hom se mes alçalç: e los mo
 ros cuytaven per recullir se dins la
 ciutat. E tant no feren q̄ no pogue
 ren dela mort esser staluts passats
 quaranta milia moros aquella jo
 nada. Com los qui eren restats so
 rè recullits: Tirant feu voltar tota
 la gent per que dela ciutat ab bom
 bardes nols poguessen damnicar
 Apres que la batalla fõ finida Ti
 rant replega tota la gent: e leuaren
 lo camp en que guanyarè molt. E
 tornaren alurs tendes ab gran ale

gría sabent laoz:e gracies a nostre senyor deu dela victoria quels ha via donada. E feren bones guaytes de nit:e de dia:per ço que los dela / Ciutat nols vinguessen damunt del cuydats. E d'altra part tenien siner als dela Ciutat que o gu no pogués exir que no fos vist. E los dela Ciutat tenien barreres defora dela Ciutat: E aqui ells feyen tots dies de / grans cavalleries. E Tirat feu bastir molts ginys:e alitiar moltes bō bardes grosses qui tirauen continuament ala Ciutat. E decontinent que Tirant hague venguda la batalla feu armar vna Galera al port de Dne. E posay per capita hun caualler lo qual haura nom Sperius / qui era natural de Tremicen:e era bon crestia:e home molt diligent:e de grans negocis. Al qual tirant dona carrech que anas en Venoua en venecia: en Pisa en Mallozqua qui en aquell temps era cap de mercaderia. E que nolietas tantes nauis Galeres:e lenys:e tota manera de fustes qui poguessen portar molta gent:e quels prometes sou per alhany. E que decontinent los trames al port de Contestina qui es en lo regne de Tunig. E prestament lo dit Sperius ben informat de tot lo q̄ tenia d'fer:e negociar se recullí:e feu sō viatge. Aci se lexa lo libre de recitar de tirat los singulars actes q̄ los del seu camp feyen tots dies ab los dela ciutat. E torna a recitar del embaxador Melchisedech q̄ tirant trametia a Contestinoble.

Capitol cccxxxviii.

Com embaxador de Tirant arriba a Contestinoble.

Gissent partit embaxador Melchisedech de la barberia hague lo temps tan prosper:e fauorable que en breues dies arriba en Contestinoble. Loz la nau son en lo port surta: diguere ho al Emperador. E ell prestament hi trames hun caualler per saber / quina nau era aquella:ni que portaua:ne per quins afers era alli venguda. Lo caualler ana al port e entrat dins la nau parla ab embaxador:e ben informat ell sen torna al palau hon l'emperador era: E feu li la relacio molt diligentment. Dient li / com aquesta nau venia dela barberia. La qual trametia Tirant carregada de forment ala magestat: y com hi venia hun caualler per embaxador lo qual li trametia Tirat Com l'emperador hobi aquesta noua son molt acōsolar:per la molta necessitat en que posats eren. E feu laoz:e gracies a nostre senyor deu cō nol hauia oblidat. E de continet l'emperador mana atots los cauallers dela sua cort:e atots los officials:e regidors dila Ciutat que anassen acompāyar al embaxador que Tirant trametia. E prestament anaren tots al port:e feren lo exir / dela nau. Embaxador ix que molt ben abillat ab roba de brocat sobre brocat forrada de marts gibilins:e gipo de brocat:e ab vna grossa cadena dor al coll:acōpāyat de molt bona gēt q̄ portaua tots molt ben abill

lats e com forç exits en terra forç rebuts p los cauallers del Empadoz e feren molta honoz alembaradoz per lo desig grã que tenien que Tirantvingus. E axi tots ensempls lo portaren dauant Lemperadoz e la empadriu qui era en la cambra ab Lepadoz. Lembaradoz feu sa reuerencia al emperadoz: e besa li lo peu e la ma e axi mateix la ma ala empadriu. E ells lo reberen ab cara molt asablè mostrât hauer molt grã plaer dela sua vèguda. E lembaradoz Melchisedech dona la letra de crehença al Emperadoz: la qual la dona al seu secretari per legir era del tenoz següent.

Capitol cccxxxix.

Letra de crehença que trames Tirant al Emperadoz.

Altra magestat Lembaradoz qui la presët porta suplica ala breu scriptura mia: sia plaçët ala vostra altesa donar fe: e crehença a aquell com de aço sia digne esset caualler de molta honoz: sperimentat de no mēys virtut: e fama. E lesta la letra Lempadoz feu donar bōa posada al embaxadoz: e li trames tot lo que necessari hague: e mana que fos ben seruit. E lendema Lempadoz feu ajustar tot son consell: e tots los regidors: e ciutadans honrats dela ciutat. E en la gran sala del palau ell los feu ajustar. E com tots foren aquí

Lemperadoz trames per lembaradoz. Lo qual vench molt altamēt abillat: e ab altra manera de robes de brocat de altra coloz forrat verminis. E ab hū collar d'espates doz molt ample ab singulars smalts. Aquest embaxadoz era home de grã eloquencia molt saui: e sabia parlar de tots los lenguatges. Com son dauant Lemperadoz feu sa reuerencia. E lemperadoz mana que sigus dauant ell: per quel pogues milloz hoir. E posat silenci en lo consell Lemperadoz mana al embaxadoz que splicas la embaxada. E aquell lenas: e feu sa reuerencia: e pres se a dir forma de semblants paraules.

Capitol cccxc.

Com lembaradoz de Titat splica la sua embaxada.

Enyo molt serenissim be deu esser en recort la magestat vostra cō Tirant se era mes: E recullit en les galeres ab licencia d' vostra altesa: per anar al camp per liberar los cauallers / que lo Solda: e lo gran Turch tenen presos. E com fortuna no son contenta ques complis lo desig de la magestat vostra: e de Tirant. E apresveu vostra altesa com les galeres se haquerē apartir às doza p la gran tēpesta e fortūa q en la mar ha uia e ab aqua grã fortūa correguerē sis dies: e sis nits en tal manera q totes les galeres se separarē les vnes d' les altres. e pderen se totes sino la

del capità Tirant: axí com son permissio diuina: que ates ala costa de barberia: ço es en la terra del Rey de Tunig: dona aquí atraues hō se perde la demes gent. Los que sca paren fozen catius. Lo capità Tirant son sozt que son pres per hun caualler quis nomenaua capdillo / sobre los capdillos embaxadoz del Rey de Tremicen: qui era uengut al Rey de Tunig per embaxadoz. e anāt caçant per lo camí: trobaren a Tirant en vna coua. E uelent la sua bellissima disposicio feu li molt bona companyia. E pres lo en tanta amor quel feya anar ab ell en la guerra que hauia lo Rey de Tremicen ab lo Rey Scariano: e per les grandissimes caualleries d' Tirant ell son mes en libertat: E son fet capità. Lo qual pres ab son bon enginy lo Rey Scariano: e feu lo fer crestia: e son companyo: e jermadarmes ab ell. E Tirant ha li dat per muller la filla del Rey de Tremicen: e hal fet fer crestia. E aquest Rey Scariano es ara Rey de tunig: e de Tremicen. E la magestat / vostra deu saber com ha conquista da tota la barberia: Que no li resta ua apendre com yo parti: sino vna Ciutat. E apres que haura aquesta de continent senyoze te delliberat de veir aci ab tot aquell poder que ha uer poza. E ar Tirāt pot traure de la barberia. ccl. milia combatents. E d'altra part ampara lo Rey de Sicilia quey vendra ab tot son poder. E ja fa fer gran prouesio d' na^o per portar virtualles per socorzer a la magestat vostra. Per que senyoze suplich ala excellēcia v^{ra} q' li vullan

pdonar coz tāt ha tardat lo socoza coz no sia itada culpa sua. E que la altesa vostra se vulla confortar: e alegrar. car ab la ajuda dela diuina clemencia ell fara tals actes: que complira molt prestament lo que la magestat vostra ha tant desijat.

Capitol cccxi.

Com lembaxadoz obtingue licēcia del Emperadoz que pogues anar afer reuerēcia ala Princesa.

Explicada que son la embaxada L'emperadoz ab tots los del cōiell foze molt admirat e aconsolats dela grā prosperitat d' Tirant cō de catiu era puat asenyoze de tota la barberia. e loare molt la sua gran caualleria. e digueren que en tot l'univers mon: nos trobaria hun tal caualler ab cōplimēt de tantes virtuts: e actes insignes. E fozen molt confortats del gran dubte que tenien dels turcs. E fet tot aço L'embaixadoz se age / nolla dauant L'emperadoze d' mana li licencia que pogues anar afer reuerencia ala Princesa. E L'emperadoz dix que era content. E mana a Ypolit que anas ab ell al monestir hon stava la Princesa. La qual de dolor que tenia de Tirant com james ne havia sabut noua si era mort: o viu se era mesa en hun monestir de senta Clara de la obseruancia: no que hagues pres lo abit. Mas tota vestida de burell tenint la regla de les altres mōges. Com lembaxadoz: e ypolit foze ala porta

del monestir demanaren dela prín-
cessa anaren loy adir decontinent :
com hun embaxador de Tirant e
ra vengut: e que era viu . Leuas lo
vel que portaua dauant la cara: e /
prestament ana ala porta. E lemba-
xador li feu molt gran reuerencia: e
li besa la ma: e la príncessa lo abraça
e li feu molt gran festa . E tanta fon
la alegria que hague dela venguda
del embaxador que li vinguerè los
vlla en aygua: e estigne per bõ spay
que no pogue parlar. E coz la prín-
cessa fon tornada en son recort de-
mana al embaxador del stament d
Tirāt. L embaxador li respos com
se recomanaua en gracia: e merce d
sa altesa: e que era ben sa: e molt desi-
jos de veure sa magestat. E tramet
vos aquesta letra . E la príncessa ps
la letra: e legi la: que contenia parau-
les de semblant stil.

Capitol cccxi.

Letra trameta per Tirāt ala
Príncessa.

Absencia enemiga de
enamorats pèsamets
es aquella qui entre /
tants enemichs meus
maloz combat se stu-
dia donar me. Apres que d vostra
altesa perdi la desijada vista tantes
aduercitats lo vostre Tirant ha /
trobaõs que es impossible alre que
vostres continues oracions haïen
sostengut la mia dsauenturada per-
sona: y per ço regraciant a vos lo q
de honoz: e prosperitat he ates no

merecedoz. Mas p vostres merites
tom acola què ve de vos ho stime.
Malaynt la fortuna p desculpant
ami si p esser absent vos he feta offe-
sa. Ab tot que ab sobergus tribula-
cions de nist: e de dia present al meu
enteuiment nous dexaua ni alre q
vostre nō podia pronunciar la mia
lengua. Quante dubtosos pilla cir-
cuhien la mia cōbatuda vista. Dō
restant vencedoz sol vengut de vā
beuuelença es la present icusadora:
que les altres ans de aquesta no⁹ sō
scrites: p que james libertat me ha
consentit fer lo que deua. Mas no
descōfie: que les vostres justes pga-
ries p los me⁹ limitats desigs seran
satisfets segõs lo vostre molt valer
ho merita. Apas que la príncessa ha-
gue lesta la letra fon molt aconsola-
da de les rahõs de aquella. E inter-
roga al embaxador en qn pūt stana
Tirāt dela cōquesta dela barberia
E aqst recita li largamēt tota la em-
barxada en la forma de⁹ dita dauāt
L epador. E d la príncessa hague ho-
yda lambaxada reritar fon posada
en grā admiracio de les coses q ha-
uia hoïdes referir de Tirāt: e de les
sues singulares cavalleries. crehent
fermament que sino aqst no era bas-
tāt areparar limpi grech: e traurela
de tātā jmpsio: e congora coz temē
y sperauē hauer. E com fon certa q
pistamēt hauria devenir fon ne molt
aconsolada . E demana al embaxa-
dor que li digues que era de placrō
mauida si era morta: o viua. E aqst
li recita largament tota la sua veta-
ra. E dix li com era viua: e com era
muller del senyor Bagramunt: e
com Tirant li hauria feta molt grā

d'ultima honoz: e com li hauiá pro
 mes de fer la coronar Reyna. E a
 ço son molt placent ala príncessa: e
 dix que Tirant no podia fer sino se
 gons qui era. Car les virtuts sues e
 ren tantes: que en lo mon no tenia
 par. E mes li dix com Blaerdema
 nida era stada catiua de la muller.
 E com apregaries de Blaerdema
 nida Tirant hauiá perdonat ala
 muller e atots los habitants dela
 Ciutat de Montagata qui era sua
 per ço com lo senyor Dagramunt
 los volia tots tallar apeces per que
 ella ab son bō ègny: e grā discrecio
 los restaura E hauent finit son par
 lament L'embaxador pres comiat
 dela príncessa: e ana sen ala sua po
 sada.

Capitol cccxii.

Com l'embaxador de Tirāt sen
 torna ab la resposta d' l'Empera
 dor: e dela príncessa.

Pres poch's dies que
 l'embaxador hague /
 splicada l'embaxada.
 L'emperador dellibe
 ra que prestament de
 liuras l'embaxador de Tirāt: e feu
 fer resposta ala letra: e embaxada d'
 Tirant. Narrant ala dita letra lar
 gament lo pñte la disposicio en que
 stava: e tot lo seu Imperi. E feu se
 venir l'embaxador dauant: e dona
 li la letra: e apres lo prega molt afec
 tadament: que ell volgues molt so
 lunt sollicitar a Tirāt que fos en re
 cozt dell. E que hagues compassio

dela sua senectut: e de tante pobles
 qui stauē en perill d' renegar la fe de
 jhu crist: e de tantes dones: e dōzel
 les qui s'esperauen esser desonrades
 si dōchs lo diuinal auxili e lo seu no
 hauien. E molt ben instruit l'embax
 ador per la Imperial magestat li
 cencia pres dell besant li lo pen: e la
 ma: e per semblant dela Empadriu
 Apres l'embaxador ana al mōestir
 hon era la príncessa. E dix li com te
 nia licencia dela magestat del Em
 pador: e venia ala altesa si li plahia
 manar algñia cosa. Respos la prin
 cessa: e dix q' tenia molt singula: pla
 er dela sua presta partida. Car confi
 auia tant dela sua bondat e gentilea
 que faria son poder d' fer venir pñta
 ment a Tirant per liberar los d'la
 gran necessitat: e perill en que stauē
 E pregal molt que aço fes ab suma
 diligencia com per art de caualleria
 hi fos obligat. E dona li la letra q'
 trametia a tirāt. E finit lo parlamēt
 L'embaxador besa la ma ala príncessa
 e pres son comiat. E la príncessa lo a
 braga: e li feu molta honoz. E molt
 bē certificat l'embaxador d' totes les
 coses de q' tirāt li hauiá dat carrech
 Recullis en la nau: e feu dar vela p'
 cōplir son viatge. Als l'exa lo libze
 parlar del Empador: e torna a tirāt

Capitol cccxiii.

Los Tirant pres la Ciutat de
 Caramen per forza d'armes.

Pres que Tirāt ha
 gue trames l'embaxa
 dor melchisedech en
 cōtestioble ell treballa

ab contina studi com poria pendre
 la ciutat que tenia assejada: p que
 tota dies feya tirar ab trabuchos: e
 ab bombardos grosses ala muralla.
 E tant com ne derrocava ta presta
 ment los de dins ho hauen ado /
 bat. E dona molts: e diuersos com
 bats de nit: e de dia: e per res no la
 podia entrar. Car los Reyys qui e
 ren dins la Ciutat eren molt sauis
 e valentissims: e molt praticos en
 la guerra: e tenien molt bona cauall
 leria. Car continuament atantes /
 hozes com volien los exien defora
 aguerrelar: e hauen de grans scar
 amues quey morien molts de vna
 part: y d'altra. Empero ells no go
 lauen exir abatalla ab Tirant. Per
 ço com Tirant tenia al doble mes
 gent de cauall: e de peu: que ells no
 feyen. E tingueren se axi per spay /
 de hun any. Seguis que hun dia
 Tirant ajusta consell de cauallers
 E son hi lo Rey Scariano: lo sen
 yor Dagramunt: e molts altres ca
 pitans: e cauallers. Comença apar
 lar Tirant: e dix Senyors: e ger
 mans meus gra vergonya es ano
 saltres: e mostram gra flaquea que
 hun any ha que tenim assejada a
 questa Ciutat que no la hauen po
 guda pendre. Per que so be parer
 que tots deuem morir: o pendre la.
 E tots foren de aquell acort. Car /
 Tirant ne tenia molta maleconia
 per ço com desijaua hauer finta la
 conquesta per que poguis anar a so
 cozer L'emperador: e ala sua prin
 cessa. E de aço era causa. Plaer de /
 mausda qui continuament lo attri
 bulava: e li donava pena jnculpant lo
 o poca amor que portava ala prin

cessa. Per que Tirant en aquest
 temps durant lo siti feu fer vna mi
 na molt secretament. E per tant co
 la Ciutat aquella era edificada so
 bre roques si be stigues en terra pla
 na hagueren molt gran treball de
 cauar la. E per aquesta raho tarda
 tant de pendre la. Acabada que fo
 la mina Tirant tria mil homens,
 darmes los millores qui foren en lo
 camp. E feu ne capita mossen Ro
 quafor: per ço com era molt bon
 caualler: e animos: e molt destre en
 totes coses. E departi la gent del /
 camp en .x. parts: e en cadauna part
 feu son capita. Ordenades que fo
 ren totes les batalles. Tirant ma
 na que vna hora ans del dia donas
 sen lo combat a deu parts dela Ci
 tat: e axi son fet. Per que ells dona
 ren son combat: e arboraren scales
 per la muralla. E los de dins se de
 fenien molt brauament que mata
 uen molta gent dels crestians. E
 durant axi la batalla: lo capita Ro
 quafor entra en la mina ab los mil
 homes darmes que no foren sen
 tits. E cuytaren ab un portal qui e
 ra molt prop de alli hon eren exits
 E obriren les portes: e Tirant sta
 na en aquell portal ab la sua batalla
 que combatia. Com ven lo portal
 vbert etra prestament ab tota la sua
 gent dins la Ciutat. E los mil ho
 mens cuytaren al altre portal: e o
 briren les portes: E entra lo Rey
 Scariano ab la sua gent. E aqui foren
 los crits molt grans dia la ciutat. E
 los mil homes cuytaren al altre
 portal: e obriren lo: e entra la gent
 dins. La gra mescla son de aquells
 dela Ciutat ab los del camp. Los

dos **R**eyes putarè acavall ab molta
 altres cavallers e mesclarè se ab los
 altres. Los mil homens d'armes a
 naren axi de portal en portal fins /
 que totes les .x. batalles foren dins
 la Ciutat. Lo animos rey de **T**re
 micen mirant la sua gèt qui anava
 atotal destrucció: com adeseperat
 corria en aquella part hon los cre
 tians òstrobien lurs enemichs: no
 per socorrer. Mas per que morint
 de tal strech de miseria: e tribulacio
 fos fet delire: ferint a quells dels /
 quals: pus cruel la mort deuria pen
 dre. E axi molt voluntari no pas fu
 gitiu fon pres per lo gran cavaller
Almedixer: del cap del qual leuada
 la corona orna la punta dela sua /
 spada. No cessaren per aço los mo
 ros procehir dins la ciutat lurs ar
 mes contra aquells dels quals anè
 la mort que la vida rebre stimaven
 puix de vencedors los era fugida /
 la sperança. E axi no per defendres
 mas per ofendre quant podien: y p
 que finint: no finis lur nomenada.
 Com aserores leons batallant los
 restava de cavallers la mandreta /
 armada: Per lo doble animo dels
 quals no sens dubte morirè molta
 crestiana: E no menys nafrats per
 semblant causa. Com desbaratats
 per los carrers ò la Ciutat: les squa
 dres de **T**irant correguessen: de /
 les torres: e terrats ab canteres re
 beren gran offensa. Lo cavaller ro
 quafort fon puat en vna torre per
 vna part del mur qui derroquada
 stava per los passats combats. Lo
 qual posa bandera del **R**ey **S**cari
 ano mijanada en armes del victo

rios capita **T**irant. La qual vista
 per lo **R**ey de **S**ec acompanyat de
 molta animosament vench per de
 fendre la sua vista de tant imprope
 ri. E axi puant per la mateixa part:
 volent ab la gent leuar la novella /
 bandera: fon per lo Marques de li
 gana derrocat dela torre. E axi fini
 lo dit **R**ey de **S**ec la sua trista vida
 ala mort del qual se segui hun tan
 gran crit dels moros qui presents
 eren: que ajustats molta òls altres
 en aquella mateixa part desordena
 dament: e poderosa feren armes vo
 lent quasi honrar: o ventar la **R**eal
 offensa. Mas no tarda **T**irant ab
 lo **R**ey **S**cario acompanyats
 ò soberga companyia: ferir en mig
 la confusa morisma matant sens /
 alguna merce aquells òls quals fins
 al darrer: may les armes cessaren.
 Lo **E**lze comte de brances: no fati
 gat per la victoria: ni per apartar se
 ò perilla. Mas per forni les forces
 dela Ciutat presa dexa aquesta cru
 el: evencedora brega: e seguint lo al
 guns ab lur discreta deliberacio pre
 gueren les torres: e cases fortes ò to
 ta la Ciutat compartit se per aquel
 les sent grans alimares òsplegant
 penons: e banderes de diverses cre
 tianes invencions: e armes. No /
 cessant ab alta veu cridar. Vixqua
 lo famos capita: e Vixqua lo ventu
 ros **R**ey. E vixquen los nobles co
 ratges. E vixqua: e augmente la cre
 tianitat qui ab honoz: e laoz de den:
 E alçant la sancta fe maravellosa
 mèt prosperant vencedors se òmof
 tren.

Capitol cccxv.

Com leuaxador que Tirant
hauia trames a Constantinoble
se presenta dauant Tirant.

Com Tirant hague
p[re]s[ent]at la Ciutat: e mo[r]ta
tots los R[ey]s qui c[on]
traria li er[en]: s[on] lo mes
content home del m[on]
pensant com hauia dada si al que /
tant hauia desijat. E est[an]t en aquell
la grandissima contentacio re[ce]b[er] la
or[de]n: e gracies a nostre senyor deu d[on]
la gran victoria que hauia ob[te]nida.
E com lo hauia liberat de tants pe
rills. E pos[er] en or[de]n la ciutat: e tot[is]
los del camp reculliren se dins e sta
uen aqui ab gran plaer: e delit molt
abundosos de totes coses. Per t[an]
com la Ciutat era molt gran: e ben
fornida d[on] viures. e tots los castells
lochs: e viles: entro[n] la Ciutat po[er]
taren les claus a Tirant: e cridar[en]
li merce. Loz tots eren prest[is] d[on] fer
se crestians: e fer tot lo que ell manas
E ell los recepta ab gr[ati]a amor: e be
nignitat. E feu fer crestians tots a
q[ui]ls qui de bona voluntat se volgue
ren batejar: E donals moltes liber
tats: e franqueses. E tots general
ment amau[er] a Tirant per la mol
ta humanitat que li veyen possehir
E stant en aquest delit: e repos Tir
rant hague noua com leuaxador
que trames hauia a Constantinoble
era arribat al port dela st[re]ta ab b[on]
saluament. Dela qual noua Tirant
fon molt alegre: e apochs dies ell a
plega ala Ciutat hon Tirant era

Lo qual ell rebe ab molta alegria.
E feta la reuerencia dona li la letra
que L'emperador li trametia. E de
continent Tirant la legi: e c[on]tenia
lo ques segueix.

Capitol cccxvi.

Letra que trames L'emperador
de Constantinoble a Tirant.

Des poca la admira
cio: e dubtosa temoz q[ue]
fins la certenitat sabu
da per vostra glo[ri]a
sa: e alegre embaxada
Lo nostre trist cor ha tengut circu
it: d[on]cant pus tost lo pensam[en]t als
infortunis: e dans de vostra gr[ati]a ca
ualleria que als mals e perdues nos
tres: e d[on] aquesta terra nostra remu
da: o remedora per la magnanimi
tat de vostre coratge. La absencia
vostre es stada guiatge segur als e
nemichs: e la mort qui s[on]enent vos
podia era passatge segur que presta
m[en]t en la eterna vida nos tresp[er]
ua. Mas no ha plagut ala diuina /
prouidencia tan gran dan permetre
encara que per los nostres peccats
los euidents perills nos amansien:
perdent de cada dia: y enrequint se
los turchs del que sols ptany ano
tre Imperi: essent ja d[on]smenuda la
nostre excell[en]t corona: a senyorejar
sols la Ciutat d[on] Constantinoble: la
ciutat de pera: y alguns poch[s] cas
tells: qui per esser deca lo Riu del
pont d[on] pera stalus resten. Mas es
tan gran la statura d[on] prouissio: y la
del siti d[on] nostres enemichs que ses

dubte som breumèt peribors: si la misericòrdia de òu a nostravista la presència vostra nòs porta: en qui resta nostra perduda sperança. Larga cosa seria recitar la molta gent: y stimada que es perduda: y la que resta de fort smay mig venguda: alegrant se alimenys de esser catius lo restant de lur tristavida en poder ò infels. Per los quals aconfondre: y los nostres morts venjar ab los vius restaurant viuisficar. Suplicà a vos gran capita de deu: y nostre com a fill quant ala amoz: e honoz en que sou continuament vos desijam: que en reuerència de ihesu crist crucificatvullau recordar la nostra pssura grādissima e tristícia ensēpa ab la de nostra carissima filla: dela boca dela qual: y de tot lo poble lo nom de Tirant nūca se aparta: cō apzes deu no tingam major sperança. Per la qual raho cō a molt enu jats: o torbats per tātā causa no sabem que reduir a vostra memoria per inclinar aquella a fer vos prest venir. Lo catiuari de molts parēts e amichs vostres crida la vostra psta venguda. E altres q̄ per socorrer tramesos per lo mestre de rodes: y del lkey de sicilia eren aci venguts. Dels quals essent ja catius la libertat sis atenyia seria grandissima alegria. La africa ja tota subjugada consentira que vos subjugadoz pogau recobrar aquest perdut imperi. Car no es menor emp̄sa la sperencia feta de aquesta necessariament sabedora. e per avos Tirant conquistat lo mon es chiqua paraula. p lo gran efecte de vostres obres. Lo gran turch tremola: e lo solda

temoreja: que Tirāt encara sia sobze la terra. Donchs enseguint lo vostre natural: no cesseu venir: si la amoz que mostrau en vostres p̄ts repola.

Capitol. cccxcvii.

La relacio que seu lembaxadoz a Tirant.

Om Tirant hague lesta la letra del embaador hague molt grādissima cōpassio dell los vills li venguerē en aygua com pensa en la fort congoxa en que staua. E recorda li del duch de macedonia: e dels altres parēts seus: e amichs qui per causa sua stauē òtenguts catius en poder de infels. E q̄ altra sperança no teniē de exir ne ja mes sino per ell. E cō pēsa mes tot lo que havia cōquistat en lo imperi grech en tot lo temps q̄yera stat: q̄ en fort breu tēps era stat perdut: e mo! mes encara. E demana molt largamēt al embaador òl q̄ havia vist: e aq̄st loy recita tot. E mes li demana òla senyora p̄ncessa cō staua e ell li recita cō la havia trobada en hun monestir de senta clara: q̄ p la sua absència se era dada al seruey ò deu. E cō staua cōtinuament ab lo vel dauant la cara en santissima vida. E cō lo rebe ab grā alegria. e cō me demana ò tot lo vostre stat. e ò la prosperitat en q̄ vostra senyoria staua. E p̄zega molt q̄us suplicas vna: e diuerses voltes que la merce vostra no la haguē p oblida. E majorment ara que stauē en pill ò esser p̄sos: e subjugats per los mo /

Q. i.

ros. E si james hauria enuyada la senyoria vostra que demanava merce que en tal cas no loy volguesseu mostrar: que axi com eren piados: e misericordios als enemichs: que a ella q era vostra volguesseu usar segons haueu acostumat. Car lo contrari no podia creure de vos: per bella nous ho merexques. Mas q d uieu pensar que era la vostra propia carn aqui no podeu fallir. E si aço seya prestament la senyoria vostra q ella: e totes les coses sues vos obteirien cō a senyor: e moltes altres rahōs que li dix q lo libre nou recita. E lembaxador dona li la letra q la princessa li trametia. La qual pō Tirant: e legi la manifestant li foz ma de semblants paraules.

Capitol. cccxviii.

Letra trameta p la princessa a Tirant lo blanch.

Linfinit goig: e soberga alegria amolliren tāt lo meu trist cor q son impossible apres de vista: e hoیدا vostra letra resuscitadora dela mia vida: yo sos de mi mateixa. per hun frē de coniolacio torbat lo meu entendre: abundarē les lagremes als vlls tant que mes trista que alegre me demostraua: e per socorrer la mia laugera sāch al defalliment del cor: fallirē de virtut los mēbres tots dela mia persona: restant a stima dels presents quasi defunta. Grā spay passa q p moltes socorriments pogui cobrar la primera força: scriuint vos ara primer

aqll sospir que lauoz seu testimoni de ma recobrada vida. Apres del qual fallint me rahōs per defensar miradors la causa d tal dāstre: me fū portar a hun retret d monestir en lo qual per les erres queus rich fetes penitēcia no condigna reportaua. Lo major descans spay: e dlt que apres perduda vostra plēcia he ates son aquest presēt d mes torbados paraules: tornar a vrā merce de q lo stada: lo: e sere secreta catina. Regraciant vos quant puch: ni se los treballs que p mi haueu sofert. Dels quals no les mies indignes pregaries: mas vostre mereret: y a nimo victoriosament vos han releuat. No es de maleir: mas de exaltar. o loar la fortuna qui ala si prosperitat reporta. V bōs sō los mals qui benauenturada si procurē. Lo menor be que vos glozios Tirāt posseiu es lo meu nom: per que de aqll no crech vos recordassen: sino cō a ocaſio de tāt afāys cō vrā letra recita. E si dōchs amor: o frē de benuolença es vengut vencedoz vos subjuga: vous remet la culpa: que de vostres falses openions en mi comença. Ab aquesta sola condicio q prestament la africana terra de vostra presēcia sia feta vidua: p que aquesta dserta poblacio enſep ab mi siam fets abundosos d vostra desijada vista. Reduini vos a me: moria la corona del imperi grech. qui vostra sēpa. La virginitat mia per vos tant dſijada: e ara perillosa p algū infel esset robada. E yo spo la vostra catua de semblants haja esser detenguda. E no es mēys de recordar la molta honoz q dlt impi

teniu rebuda d'l emperador: e d' mi
 Per los quals restarien difamat d'
 ingratiut: si diligentment no satisfeyeu: quanta crestiã dat spera esser
 defesa de captiuitat ab lo pu de vos
 tres armes. Mogueu se Tirant les
 vostres entramenes: Car vostres
 son pietat: e clemencia: en les coses d'
 honoz: e amor veniu abellurar los
 qui en total perdicio pillen renegaz
 la fe de ihesu crist. Lo valeros cau
 ller diafebus duchs de macedonia: e
 altres parèts: e amichs vres nous
 sien en oblit. Los quals per esser vè
 guts en ajuda vostra: son en preso
 cruel deteguts. No se que digam
 se que presete ala vostra vista. Los
 engans que ala mia pensa fins ara
 han detegut son stats: mirar: besar
 e adorar algunes joyes: e coses que
 vostres son itades: aconsolant me
 ab aquelles. Apres visitant les por
 tes dela mia habitacio dient. Aci
 seya lo meu Tirant: aci reposaua:
 acim pregue: acim besa. aci en aqst
 lit me tingue nua. E aci discorrent
 gran pt dela nit: e d'l dia remeyaua
 part de mos acostumats treballs.
 Donchs cessen ja aquestes cõtem
 placions que molt poch me apzofit
 ten. E vinga Tirant qui sera vera
 cõsolacio: si remey e descas d'la me
 ma: e redempcio del poble crestia.

Capitolcccix.

Com Tirant se smorti de sobres
 de amor: e dolor.

Com Tirant hague
 lesta la letra dela pri
 cessa: ell son posat en
 tã grã agõia q' selmoz

ti p' la molta dolor e cõpassio q' ha
 gue del Emperador: e d'la sua prin
 cessa: e d'les lamentacions de aquella
 Car en aqll instant li son presentat
 en lo conspecte seu: los grans: e a/
 marches infortunis en que eren po
 sats. E dela captiuitat del duchs de
 macedonia cosingerna seu: e dels
 altres parents: e amichs seus. per
 que caygue en terra cõ amor. La
 gran remoz se mogue en lo palau:
 per lesmortiment de Tirant. Pla
 erõmauda que hoí ago cuyta fort
 ment: e trobal q' haviẽ posat en hõ
 lit. E aquesta li lanca aygua ros so
 bre la cara: e posa li lo dit en la ore/
 lla tocãt li la nafra q' tenia. E Ti
 rant obzi prestament los vlls: e per
 bõ spay no pogue parlar p' la mol
 ta amor: e dolor que tẽia ensempe
 Car en aqll punt los dos cõtraris
 feren coniuñcio: e ferẽ aquell cars
 Car verbadement ell amaua la
 princessa de grãdissima amor: e no
 menys los parèts: e amichs. E cõ
 son tornat en son recozt ps se a dir
 semblant sclamacio.

Capitol.cccc.

Sclamacio que fa tirant

Vosaltres qui passau
 per la via de amor sen
 tint afany: e tribula
 cions: ateneu: e mirau:
 si semblant dolor en
 vosaltres pot esser dela que recite. e
 sta lo meu trist coz nafrat de mor/
 tal ferida. lo metge: e medecina del
 qual es aquella que es sobre totes
 les altres. no sola ara d' mi absent
 per larga distãcia: mas posada en
 grandissima tribulacio: e perills cui
 Q.ij.

dents: la vida d'aquella y la mia en
sempre perillen. No ha bastat a for
tuna separar me de tanta gloria: mas
encara continuant lur mal costum
asajar combatre: y enuestigar lo re
fugi de ma vida. Emperador lo
qui yo com a deu ame hore: e ado
re. Emperadriu q' has portat en
lo teu ventre lo fruyt d'a mia vida
Princesa y matge en la qual la di
uina ciencia se representa: o angelica
figura possedora de ma libertat.
habitacio excelsa en la qual lo meu
repos se repola. tu eres sola remu
neracio quels meus grans treballs
anichilaues: quit defensa en ma ab
sencia de oppressio: e angustia. E
atu Tirant quit prestara lauges
ales ab les quals volant se pogues
caminar hon la sua desconsolada a
nima y imaginatiuament se rahda:
deuallau donchs celestials nuols
prenint lo meu sexuch cors portau
me a finir ab aquella qui te la fi de
ma vida. Vosaltres mortals o
los quals poeticament acostuman
esser invocats fauoritz: e ajudau: en
dregau: e donau camí al meu despo
blat entedre: p' ho ma voluntat haja
so d'liat efecte. e atu senyor ab tota
veritat creador: e redemptor d' hu
mana natura. Los genollos en ter
ra: los vils e mans als cels dregant
humilmét inuocque lo teu eternal e
infinit poder dtinga los enemichs
d'a tua gloria. fins atant que dispo
nent la tua magestat: yo seruét teu
guat per la tua acostumada misse /
ricordia: socorregut d' ta continua
potencia lo teu nom innocent pu
ga socorrer lempial stat. e la crestia
na vnio. Asi que indigne no mere

redo: de tanta gracia: ensempe ab
los remots per ta clemencia puga
regraciar: y per obres perfectamét
donar ala tua santa paternitat: Lo
fruyt que speres de nostres despu
llades animes.

Capitol. cccci.

Com Tirant dona lo Regne de
Sece d' bogia al senyor Dagranut
e a plaerdemanda.

Com Tirant hague
mida la lamentacio ell
dix al Rey scariano q'
partisse d'alli: e que fes
sen la via de tunis p' hauer en la ma
lo Regne de tunis. E ans que par
tis de aqui dona lo Regne de sece
de bogia al senyor Dagranut: e a
plaerdemanda. E apres feu posar
en orde tota la gent: e ab gra cau
lleria ell feu la via dela ciutat de tu
nis. E com los del Regne de tunis
saberén que lo Rey scariano: e lo ca
pita Tirant venien ab tan gra po
der: trameteren li a dir co los supli
caue que nols volguessen fer da ne
gu. Car ells eren contents que puix
lur senyor era mort de obeir los p
seyors: e fer tot lo q' ells manasse. E
ells los receptaren de bona voluntat
E entraré en la ciutat de tunis molt
pacíficament: e ab grandissima ho
noz quels son feta. E Tirat feu ju
rar al Rey scariano per senyor lur
e totes les ciutats viles: e castells se
donaré a ell. E stat axi ab aql plaer
vendh noua a tirat co en lo port de
coteatina hauria arribades sis nans
de genouelos molt grosses. Per q'

decōtinēt hi trames melchisedech
 e dona li prou doubles manāt li que
 carregas totes les sis naus de for /
 ment: e quels pagas lo nolit: e que
 les trames de continent en contesti /
 noble. Partí melchisedech: e do /
 na prestament compliment al que
 Tirāt li havia manat. E dñs bre /
 dies foren carregades: e desepacha /
 des: e feren vela per cōplir son bon
 viatge. Apres que Tirant hague
 dat orde que les sis naus foren par /
 tides que tramaria en cōtestinoble
 carregades de forment al Empa /
 dor p forrir la ciutat de contestino /
 ble. En aquest temps ell feu pēdre
 la possessio del Regne de tunis al
 Rey scariano: e juratē lo per Rey:
 e per senyor. E seblantment havia
 fet del Regne de tremicen. E fetes
 totes aquestes coses ell son lo mes
 content home del mō. Lanoys ell
 ampa al Rey scariano: que ab tot
 son poder ell volgues passar ab ell
 en contestinoble: p recobrar limpi
 grech que lo solda: e lo gran turch
 haviē pres: e ocupat. E aquest dix
 que era molt cōtent de complir tot
 lo que li manas: e molt mes anant
 Així mateix dix al seyor dagramunt
 Rey de sege de bogia: q anas a los
 Regnes: e que ajustas tātā gent cō
 pogues per anar ab ell. E aquest fō
 molt cōtent: com ja tingues la pos /
 sessio: e senyoria: e parti de continent
 Apres lo Rey scariano scriu letres
 per tot lo Regne de tremicen: e de
 tunis a tots los capitās: e cavallers
 que a cert dia que tots fossē ala ciu /
 tat de Contestina ab totes lurs ar /
 mes: e lo necessari p ala guerra. E
 ell los hagues mester. Per que de

continent q hagueren rebudes les
 letres tots se meterē en pūt lo mils
 que pogueren. E dins spay de tres
 mesos tots foren en la ciutat de cō /
 testina. E foren los del Regne de
 tremicen: e de tunis. xliij. milia ho /
 mens a cauall: e. c. milia de peu. A /
 pres vech lo Rey de sege: o bogia
 go es lo senyor dagramunt ab. xx.
 milia homens de cauall: e ab. l. mī /
 lia de peu tots molt be en orde. E
 en aquest instāt que aquesta se ajus /
 tanen vench la galera del cavaller
 spercius ab moltes naus: e galeres:
 e lenys q havia noliejats: axi de ge /
 nouelos com de spanyols: de vene /
 cians: e pisans. Empero encara ne
 restanen a venir moltes mes. E lo
 dit spercius exint dela galera ana a
 fer reuerencia a Tirant. E dix li cō /
 tenia bon recapte de tot quāt li ha /
 via dat carrech. car ell li havia no /
 liejades. ccc. naus grosses: e. cc. gale /
 res: e molts altres lēys de diverses
 maneres. E o aqō son Tirāt molt
 alegre. De continent seu forrir la
 galera: e dix a spercius que ell volia
 que anas per embaxador al Rey o
 sicilia: e aquest li dix q era molt con /
 tēt. e Tirāt li dona les instruccions
 del que tenia de dir al Rey de Si /
 cilia. E lo cavaller spercius se recullí
 en la sua galera: e feu la via de Si /
 cilia. Apres poch dies que lemba /
 xador son partit totes les fustes fo /
 ren juntes al port de contestina. E
 com Tirāt veu que tenia prou cō /
 pliment de fustes: e mes q non ha /
 via mester: ell se feu venir tots los
 patrons: e pagals a tots los nolits
 per abun any. E seu carregar decō /
 tinent trenta naus de forment: e de

Q. iij.

virtuals en la costa de barberia. E carregant se les naus ell feu ajustar hun dia tota la gent darmes axi ó cauall com de peu: e tot lo poble de la ciutat e molta altra gent ó la terra quey eren venguts per lur plaer en hun bell pla quey hauia dauant la ciutat de contestina. E aqui ha / uia fet fer Tirant hun grã cadafal molt alt: e tota la gèr podia star en torn. E Tirant: e lo Rey scariano e lo rey de sege: molts altres barõs e cauallers pujaren en lo cadafal fins q son ple. Los altres stigueren baix: e posat scilenci ala gent Tirant se pres a dir la oracio seguent.

Capitol.cccii.

La oracio que fa Tirant ala gent darmes.

La decontinua drega da la proa del meu ó sig al perillos port de honoz nauegant per la tempestucia maz ó amor. Per la qual no sols lo treballar mas lo morir es gloriatal que en les penes óls mortals oblidar nos lexa: quant mes vosaltres potentissims Reys strenus cauallers e virtuosissim poble: qui ja p lur noble costu: o naturalea sou obligats a semblants actes. Leuades les ancores al ólitos nauegar. Per hon vostres corones: e fama relluït da ren major la clazor del vostre illustre valer: e linatge: ja ormejats de vostres moltes singulars sperien / cies: portaren per bandera la sperãsa ó certa sdeuenidoza victoria. per

que ni les vostres acostüades mãs de ferir poden sino vengre: ni los vostres vlls hauent perduda la se rea de tãr temerosos actes se podè caniar. E axi mays lo vostre grã coratge semblant a roca de forts diamants poza consentir flaqueriar: ni girar les spaties. Siaus dõchs conort: e confortem nos sent tots hũmateix animos: e voluntat: que semblants coses prospera fi. segur port e glorios exalçament prometé. Es la fi de mes paraules pregar: solictar: e amõestar tots vosaltres lo be e honoz de qui com a propi stime vullau atendre: e souint pensar quãta necessitat aquest singular negoci nos presenta. Presentant vos lo perill de crestian dat. Per la qual ó fendre y augmentar som tenguts. E quant infinit: o sobira es lo premi q sen adquireix. Per lo reuerent religios qui pycar vos se aparella manifestament: e piadosa pozeu entendre. E finsda Tirant la oracio feu pujar en vna trona que hagueren posada sobre lo cadafal ahun fratre bela merce cathala natural ó la ciutat de Leyda. Lo qual hauia nom fratre Johan ferrer qui era aqui legat per lo sãt pare. E sabia molt be parlar la lengua moysca: qui asupl cacio de Tirant era vengut: e era gran mestre en la sacra theologia. Lo qual feu hũ sermo molt singular segons hoïreu.

Capitol.ccciii.

Lo sermo que Tirant feu fer als moros.

Considerāt: e ab molta diligencia peniant molt alts: y excellēts senyors Ik eys: e vosaltres nobles: e generosos barons. E tots los qui aci sou al present conuenguts en la dignitat dela fe crestiana. Eleig: e conech aquella esser d tanta excellēcia: e necessitat a cascuna creatura racional que cō deu no haja creat lome sino per posseir: e fruir lo sobiran be d la gloria de paradís: aquell no pot tal be fruir ni posseir: si dela vestidura nublial dela fe crestiana no es vestit. Car per res lome d la contagio dela mort: e obligacio d peccat que incorre en la sua primera natiuitat: pot esser deliurat: sino per fe. Aço mostra lo grā doctoꝝ aureli agosti en vna epistola que fa ad obtatum dient. Nemo inquit liberatur a dā natione que facta est per adam nisi per fidē Ihsū Christi: que vol dir No pot esser algu deliurat dela dā nacio en que es caygut p lo peccat de Adam: sino per la fe de Ihesu christ. Y en aquesta sola: axi los antichs com los moderns se saluauē. Car la ley antiga de si no portana algu ala vida eterna. Mas crehent aquells del testament antich: q ihsus se dūia encarnar: e per humana natura morir: al terç dia resuscitar: e en fe de aquests: e molts altres articles que lauors erē encara per venir: E nosaltres moderns crehem ja esser stats se saluen. E per no perdre tan gran be com es la gloria de paradís. La qual vlls no basten a veure: ni ozelles a hoir: ni enteni/ment a entendre. Deuen be tots

vosaltres qui de tal vestidura sou vestits mirar que aquella no pda
E vosaltres qui d la secta mafometrica stau abeurats aquella de tot renunciant dispondreus a rebre la fe catholica: per que aquella rebuda en lo numero d la sants siau posats
E a renunciar la secta mafometrica vos deuen induir. E les suzietats: e desonestats que en aqlla teniu .pot esser mes vituperosa: e vergonyosa cosa al home que posar la sua felicitat en actes d gola: e luxuria. E aço vos atozga per felicitat aquell vilissim porch vostre cap mafomet que es cotra tot jutj d raho: dela qual los homens duen vsar. Car los actes d gola: e d luxuria: als animals bruts: e no rahonables son propis
E la felicitat humana axi deu esser posada en acte propi d l home. Segons vol lo filosof primo: et decimo ethicorum. E lactaci libro tercio diuinarum institutionū .c. decimo que en aquell no sia comu ab los animals bruts. E com en los actes de gola: e luxuria los homens convinguen ab les besties: segueix se en aquells no star la felicitat humana
E per consequēt mafomet qui a tanta desonestat vos induheix. Clarament se mostra queus engana. E p ço nol deuen tenir: sino per cap de falsia: y engan. Mas la fe catholica dela qual lo capita es Ihesu christ Ik ey sobre tots los Ik eys: e senyoz sobre tots los senyors: tals actes: e abominaciōs auozrint: indueix los crestians ala obseruācia dls mandaments de deu. E p ço ella sola pot esser dita via de deu: segons diu dauid. Quia mandatorū tuorū cucurri
D. iij.

que vol dir .yo senyor he corregut
y camiat per la fe catholica.la qual
me ha de saluar: q̄ es via dels teus
manaments. **E** per ço legit eccle/
siastici vicesimotercio. Nichil dul
cius quā respicere in mādata domi
ni: que vol dir. No es al mon cosa
mes dolça: e suau: que mirar en los
manaments de deu. **E** anima pen
sa quina cosa pot esser mes dolça ni
suau d̄ aquestes paraules scrites en
la ley crestiana. Amaras lo senyor
deu teu de tot lo teu cor: y lo pro
xime se conte tota la perfeccio dela
fe crestiana. **E** per ço ella sola es to
ta fundada en caritat. La qual en
los crestians deu cremar cō a foch
Segons dix ih̄us. io. xi). Ignem veni
mitere in terram: et q̄d volo nisi ut
ardeat que vol dir. yo soyegut a do
nar foch en la terra: e vull q̄ creme
ço es q̄ lo crestia tostemps dū esser
cremant: e ardent en amar dū: y lo
proxime. **E** cō la secta masometa
no haja cura d̄ observar los man
aments de deu: als quals tot hom
mes que alguna cosa altra es obli
gat. Segueix se que aq̄lle qui aq̄lla
observen ab vlla closo: e taca: vā
a infern. **E** solament los crestians:
per la fe catholica illuminats van
ala gloria de paradís. **E** per ço ra/
honablement la fe catholica p̄ tres
rahons es dita lum del entenimēt
huma. Primerament que ella naix
del gran sol que es deu. Car axi cō
la lum material naix del sol: Aixi la
fe proceheix de Jh̄u crist q̄ es deu.
segons diu sent pau. i. cor. ij. Fides
nostra nō est in sapientia hominū:
sed in virtute dei: que vol dir. La fe
nostra no es en la saulesa dels ho/

mes: mas en virtut de deu. **S**ego
namēt la fe catholica es lum del en
teniment huma: per quāt expelleix
les tenebres dels peccats: segons viu
lo sau proverbio. c. vj). Per fidē
et penitenciam purgantur peccata
que vol dir. Per fe: e penitencia se
denegen es lancen los peccats. **E** si
aquella vosaltres moros pendreu
siau certa q̄ en aquella hora ab lay
gua d̄l s̄ar baptisme sereu en lo cor
lauats en la v̄ra consciencia de tots
los peccats que fins en la p̄sent joz
nada haueu comes: sereu d̄ tots ne
tetats. **E** si de tal vestidura ornats
en aquest sant viatge de contestino
ble que mon senyor **T**irant en ad
lutor del Emperador: e dela pan/
cella vol fer lo acompanyareu siau
certa que de dos coses la vna nous
pot fallir. La primera: que si en ba/
talles que contra lo turch: o solda
hauren morien parats nous pot
mancar. L'altra q̄ si en aquelles ha
uen victoria: y scapau la vostra sa/
ma per tot lo mon s'estendrà. **T**er
cerament la fe catholica es lum d̄l
enteniment per quāt manifesta les
coses amagades. car manifesta als
crestians tots los articles dela fe: e
molts altres secrets de deu. los q̄ls
a tota altra secta son amagats. **E** p̄
ço tots los que ad som ajustats per
fer aquest sant viatge. **P**esant que
lo instituidor dela fe catholica qui
es ih̄us es nr̄ capta dūem aq̄ll ab
aio gr̄a: e viril cōpendre. Car tots
lo stādart: e pero de aq̄ll q̄ no acos
tuma de p̄dre batalles anam. Lo
qual sens dubte nos dera victoria
contra lo gran solda: turch. **E** re
cobzarem l'ingr̄i grech: lo qual d̄ls

tir anicamēt se han ocupat . Axi cō
hauem conquistats los Regnes d
Lunig de tremicen de Fegē de bo
gia. E no solamēt per deu alt en pa
radis serem pzeumiats. Mas encara
per tots aquells qui aquesta nrā cō
questa hoiran grandissimament se
rem loats. E complids les dites pa
raules lo sobre dit frare Johan fer
rer dona fi a son sermo .

Capitol cccxiii.

Com fozen batejats. cccxxiiij.
milia infels .

Apres que lo sermo fō
finit tots los moros q
no erē batejats ab grāf
crits demanarē lo sant
baptisme . E decōtinēt
tirāt en la dita plaça feu portar ve
lles grās plenes d'aygua. axi cō con
qs cocis e libzells. E hague tāt fr
res e capellans cō se trobarē allí. car
tirāt haviā fets edificar molts mo
nestirs en les ciutats que haviā pre
ses: e moltes altres iglesies. E hant
ay fet venir molts capellans : E fra
res de altres parts dela crestianitat
E aqui tots se bateiaren axi los que
hantien de anar coz los qui restaren
E dins tres dies fozen batejats. ccc
xxiiij. milia entre moros: e moros :
e infels . Apres que tots los moros
fozen batejats Tirant ana a parlar
ab lo Rey Scariano : e dix li seyo
e germa meu yo he pensat si a vos
sera placent: que vos no aneu ab no
saltres per mar . Mas queus ne toz
neu en lo vostre realme de Ethio
pia: e com serem alla alustareu tanta

gent com pozeu de peu: e de cauall:
e per terra fareu la via de Contesti
noble . E yo per mar ire ab aquesta
gent e vos d vna part: e yo de l'altra
pedrem lo Solda : e lo Turch en
mig : e dar losem la mala ventura .
E lo Rey Scariano dix que lo pla
er seu fora de anar ab ell . Empero
per que conexia lo grādissim socors
que fer li podia de molta gent. dix q
era molt contēt. Recita lo libze que
aquest Rey scariano era molt gran
de cors: e de molt bella disposicio :
molt fort: e valentissim caualler: E
era tot negre Car era senyor dls ne
grins de Ethiopia : e era nomenat
lo Rey Jamjam: tenia molt gran
senyoria: e era molt poderos: axi de
molta caualleria com d molt tresor
E per los vassalls era molt amat
de grandissima amor . E lo seu reg
ne era tan gran que fronterelaua /
ab la Barberia en lo Regne de tre
micen. E de l'altra part ab les Indi
es: e ab lo preste Johā. E per la ter
ra de aquest passa : o corre lo Ri
u /
Nigris . Com lo Rey Scariano
veu la voluntat de Tirant mes se
en orde per partir ab cinchcents ro
cins. E pres comiat de Tirant ell: e
la Reyna: e del Rey de Feg: e dela
Reyna: e de tots los altres barons
e cauallers: e tingue la via . Tirant
lo acompanya bevna legua. E ap
torna sen en la Ciutat de Contesti
na per donar orde ala gent ques re
cullissē ab los caualls: e ab tot lur /
exercit . Acis dexa de parlar la isto
ria de Tirant que fa recullir tota la
gent: e son forniment. E torna apar
lar del Embaxador Spercius qui
anava ala jlla de Sicilia.

Capitol cccv.

Com leuaxador Spercius arriba en la jlla de Sicilia.

Apres que leuaxador Spercius fon partit del port de L'òstina hague lo temps tan fauorable que en breues dies arriba en la jlla de Sicilia. E sabe que lo Rey d' Sicilia era en la Ciutat de mecina: e feu aquella via Com fon junt en lo port ell se mes en orde molt be abillat ab roba de brocat: E ab grossa cadena doz al coll. E tota la sua gent molt ben abillada. E ixque en terra molt ben acompanyat sent la via del palau / del Rey. Com fon dauant lo Rey li feu deguda reuerencia. E lo Rey lo rebe ab cara molt asable: e feu li molta honoz: demanant li la causa dela sua venguda. Respos li leuaxador: dix Senyor molt excellent Tirant lo blanch me tramet a vostra senyoria p' leuaxador. E dona li la letra de crehenga. Lo Rey la / feu decontinent legir: e lesta lo Rey feu donar bona posada al leuaxador: e li trames en gran abundàcia tot lo que mester hague. E axima reix trames carn de bou: e d' porch e molt pa fresch ala Galera per refrescament ala gent. Lendema per lo mati apres que lo Rey hague ho feta missa. Lo Rey feu ajustar tots los de son consell: e en vna gran sala asseyts. Lo Rey dix al leuaxador que splicas la embaxada. Leuaxador se leua: e feu la reuerencia.

E lo Rey lo feu tomar asente: e p' se adir en la seguent forma.

Capitol cccvi.

Com leuaxador de Tirant splica la sua embaxada.

Senyor molt excellent no ignora vostra excel·lencia com Tirant lo blanch feya la guerra per leuaxador de cōtestinoble cōtra lo Solda: e lo grā Turch. E vostra alteza deu saber / com Tirant se reculli en mar ab .x. Galeres per anar la via del camp: que los seus capitans tenien vers la Ciutat de sent Jordi. E fon sort: e ventura: que en la mar se mes tan gran tempesta que les Galeres ha gueren apartir ans doza: e hague / ren lo vèr al contrari: e correguerè la via dela barberia. E en poca hora les Galeres fozen luyades les / vnes de les altres ques perdrèn totes. E la Galera de Tirant dona a traues prop la Ciutat de tunis. E a qui Tirant fon pres: e catiu en poder de hun capita del Rey d' tremicen. E apres p' les grans caualleries d' tirant fon posat en libertat per lo Rey d' tremicen: e feu la guerra per ell. ha subtingada: e cōquistada tota la barberia p' asi ha mortz en les batalles. viij. reys moros. E hā p' hu lo maior de tots ço es lo Rey scari ano senyor d' la grā prouincia dela negrine que nomena ethiopia: e hal fet fer crestia: E companyo feu dar mes: e ha li dat lo regne de Tunis.

e de tremisen. Apres es stat certifi-
cat com lo Solda: e lo gran turch
han leuades al Emperador: totes
les terres: les quals Tirant haui-
a conquistades. Per q̄ te deliberat ab
tot lo maior poder q̄ poza de anar
e passar en Constantinoble: te ajusta
da tota la barberia: e ab moltes fus-
tes que te treballa de recullir se /.
Suplica a vostra alteza que ab tot
vostre poder vullau passar ab ell en
persona per ajudar li acōplir la con-
questa del Imperi grech. E açous
haura molta gracia: e merce: com
tal confiança tinga de vostra senyo-
ria. Car ell sera aci molt prestamēt.
Lebaradoz no dix mes auāt. No
tarda lo Rey en fer semblant respos-
ta. Caualler yo tinch molt gran cō-
solacio d̄ la gran prosperitat del meu
germa Tirant. Per que yo so con-
tent ab molta amor de valer li dels
bens: e dela mia persona en tot lo q̄
sia augment de son be: e honoz. E le
baradoz se leua: e feu al Rey infini-
des gracies. Exits del parlament
lo rey feu fer lettres atots los barōs
e cauallers de Sicilia: e atotes les
Ciutats: e viles reals que acert dia
trametessen lurs sindichs en la Ciu-
tat de Salerm com ell tingūa deli-
berat de tenir parlamēt general. E
al dia assignat lo Rey: e tots los cō-
uocats foren en Salerm. E ajustat
lo parlament lo Rey ampra atot lo
regne en general. E apres en parti-
cular. E tots foren contents de dar
li. E los qui disposats eren de anar
ab ell. E clos lo parlament tots los
qui deliberauen de anar prestamēt
se posaren en orde. E lo Rey ajusta
en poch tēps. iiii. milia cauallis molt

bells encubertats. E feu grā proue-
sio de fustes: e d̄ vitualles. Acla lepa-
lo libre de plar del Rey de Sicilia
q̄ posā en orde totes les fustes
E fa recullir totes les vitualles e los
caualls: e armefos. E torna arecitar
d̄ les. vi. na^o q̄ tirāt hant trameses
a Constantinoble carregads d̄ forment.

Capitol cccvii.

Com les .vi. naus que Tirant
trametia a Constantinoble carrega-
des d̄ forment arribaren al port
de valona ab saluament.

Apres que les .vi. na^o
foren partides del port
de Constantina hague-
ren tan prosper vent
que en poch dies fo-
ren al port de valona arribades: lo
qual port es en Grecia prop de Co-
nstantinoble. E aqui hagueren noua
com lo Solda: e lo turch hauien /
passat lo braç de sent Jordi ab mol-
tes naus: e galeres que hantiē fetes
venir de Alexandria: e d̄ la turquia
e hantiē posat siri ala ciutat de Con-
stantinoble: e tenien lo siri molt prop dela
Ciutat: e les fustes per mar. En tal
forma que L'emperador staua ab
molt gran cōgoxa: que tots los qui
dins la Ciutat eren suplicauen con-
tinuament a Jhū crist quels trame-
tes a Tirant per liberar los de cap-
tiuitat. E stauen ab molt gran con-
fiança per quant eren certificats cō
Tirant venia ab molt gran poder
E la princessa sen torna al palau d̄
L'emperador p̄ confortar lo pare: e
li deya que stignes ab bon cor q̄ nre

senyor los ajudaria. E defensauen
 se lo milloz que podien. L'empera-
 dor havia fet capita seu maior a V
 polit: lo qual feya cascū dia de molt
 grans caualleries. E si no fos per ell
 lo Solda haguera presa la Ciutat
 ans que Tirant fos aplegat. Loz
 los patrons deles. vi. nans saberen
 com lestol del Solda era sobre cō
 testinoble: no gosaren passar. Mas
 feren hū correu per terra al Empe-
 rador com ells eren aqui en lo port
 de Valona mas que no gosauen pas-
 sar per socorrer ala magestat p dub-
 te del stol dls moros qui era danāt
 la Ciutat. Mas que auisauē ala ma-
 gestat com Tirant era ja partit de
 la Ciutat de Contestina: e que veia
 ab molt gran cuyta per socorrer lo
 E que confias dela misericordia de
 deu: que molt prestament Tirant
 seria ab ell. E d'altra part armaren
 hun berganti. Lo qual trameteren
 a Tirant: per auisar lo coz lo Sol-
 da: e lo Turch hauien posat siti en
 la Ciutat d Contestinoble. Lo ber-
 ganti parti molt cuytadament: e feu la
 via de Sicilia. E hague tā bō tēps
 que en bre^o dies son junt en la illa
 d Sicilia en lo port de palerm.

Capitol cccviii:

Com Tirant parti ab tot lo
 seu stol dela Ciutat de Contesti-
 na.

Continet que lo rey
 Scarioano partit son
 d Contestina. Tirāt
 feu recullir tots los /

caualls: arnesos: e virtualles: e tota
 la gent. E les trenta naus fozen ate-
 ses que hauien carregat d forment
 e feu les fornit de molta gent. E cō
 tots fozen recullits se recullī Tirāt
 e lo Rey de Seg: e la Reyna Pla-
 erdemanda: e tots los cauallers /
 qui eren en terra ab Tirant. Com
 tot son fet Tirant mana fer vela: e
 que fessen la via de Sicilia. E naue-
 garen ab prosper vent tant fins que
 fozen en la illa de Sicilia. Com lo
 berganti qui era vengut del port d
 Valona ven lestol de Tirāt ixque
 del port e cuyta duers aquella part
 e demana la Nau del capita: e son
 li mostrada. E coz lo berganti son
 junt ala Nau lo patro puja alt en /
 la Nau de Tirant: e dix li com les
 sis Naus eren al port de Valona
 que no eren pogudes passar per les
 tol del Solda qui era sobre Contes-
 tinoble: e siti que tenien sobre la ciu-
 tat. De ago hague Tirant molt /
 gran enuig: e feu la via del port de
 palerm. E ven aqui les fustes del
 Rey de Sicilia: qui comengaren a
 fer gran festa de trompetes: e de bō
 bardes: e les de Tirant per lo sem-
 blant. E feren tan gran remoz que
 paria que lo mon deguessen abilar.
 E tan prest com lestol de Tirant
 son dins lo port que hagueren sur-
 git. Lo Rey de Sicilia entra dins
 la Nau de Tirant: e aqui se abra-
 çaren es besaren: es feren molt grā
 festa la hu al altre. E axi mateix lo
 Rey de Sicilia feu molt gran ho-
 nor atots los barons: e cauallers q
 eren en la Nau de Tirant. E besa:
 e abraça al Rey de seg. e tots ensep-
 xquerē en terra. e tirant mana q ne

gu de totes les fustes no jagues en terra. **L**at lendema ell volia partir. **E**ra hora ò tercià com foren dins lo port. **L**o **R**ey de **S**icília hague feta veïr la reyna alavoz de la mar. **L**a qual feu molt grādissima festa a **T**irant: e al **R**ey de **S**icília: e ala reyna maiorment com sabe que era criada de tan virtuosa lenyora coz era la princessa. **E** axi tots ensemps sen anaren al palau ab grā multitud de dones: e dōzelles: e ò poble quils seguien. **E** ò foren en lo palau: lo grā dinar fon aparellat: lo **R**ey pres a **T**irant p lavna ma: e al **R**ey ò **S**icília per l'altra. **E** la **R**eyna de **S**icília a la **R**eyna de **S**icília. **E** axi anarē a vna gran sala: la qual era molt be emparentada de draps doze: e de seda e per terra ò molt bella tapiceria. **E** al cap dela sala havia hū bell tinell tot ple de verxella doze: e d'argēt. **L**at aquest **R**ey **P**helip ò **S**icília era home hun poch avar: e havia ajustat molt tresor ab la molta diligencia que tenia en fer se molt rich. coz foren en la sala lo **R**ey de **S**icília / volgue fer seure primer en la taula a tirāt. **E**mpo ell nou pmes. **M**as feren seure primer al **R**ey de **S**icília: e **T**irant dauāt lo **R**ey de **S**icília: e la **R**eyna de **S**icília apres del **R**ey ò **S**icília e la **R**eyna de **S**icília apres dela / **R**eyna de **S**icília. **E** ab grā magnitut de trompetes: e de ministres ells se binaren ab gran plaer: e ab gran abundancia de totes maneres de viandes pertanyents a semblant conuit. **L**om foren leuades les taules / **T**irant: e lo **R**ey de **S**icília sen entraren en vna cambra: e la **R**eyna

de **S**icília: e lo **R**ey de **S**icília la reyna muller sua restaren en la sala ab gran multitud de dames: e de cauallers: e prengueren se adancar: **E** fer molt gran gala. **E** **T**irant: e lo **R**ey de **S**icília comengaren a parlar de lurs afers. **T**irant recita al **R**ey ò **S**icília totes les desauentures que li eren seguitas: **E** com apres nostre senyor lo havia molt prosperat: e li havia dat de grans victories. **E** cō havia conquistada tota la barberia. **A**pres li recita lestatment en que lē peradoz stava: per que era de gran necessitat que prestament lo loco reguessen. **L**o **R**ey de **S**icília li respon. **J**erma senyor yo stich ja en / orde de tot lo q he mester: ja recullits los caualls: e los arnesos: e tota la mes gent: no resta sino recullir la caualleria: que en dos hores serā recullits tots. **R**espos **T**irant: jerma senyor suplich vos que de continent fagau anar la crida per la ciutat que tot hom sots pena dela vida sien recullits ala oracio que vos volen partir sta nit. **E** de continent lo **R**ey de **S**icília trames hū cambret seu. **E** los trompetes anaren / per la ciutat manant atots los qui tenien de anar ques recullissen: **E** prestament fon fet. **T**irant: e lo **R**ey de **S**icília tornaren ala **R**eyna a la sala: e aqui prenguerē hun poch de plaer. **E** la **R**eyna de **S**icília se aparta hun poch ab la **R**eyna de **S**icília: e de mana li moltes caricies. **E** de mana li molt dela **P**rincessa: e dela sua bellea y de les seues condicions y de les amors de **T**irant: y dela / **P**rincessa. **E** la **R**eyna de **S**icília li dix moltes labors dela **P**rincessa

e que james no acabaria de dir les singularitats que en aquella senyora eren de les amors sen passa molt laugerament ab molt gentil manera: e discrecio. Apres la comença alagotelar: axi com aquella quin era maestra. Dient li que apres la senyora la Princesa: que al mon no tenia par: no havia vista ni coneguda dona de tan gentil saber ni de tanta / bella coz era la senyora. E que stan molt enamorada della: e oia sua singular condicio. E moltes altres rahons que li dirien que la Reyna de Sicilia pres molt gran plaer. Apres que les festes: e gales foren fetes son hora de sopar: e soparen ab gran plaer: e consolacio. Com foren levats de taula Tirat prega al rey de Sicilia ques recullissen de jorne: e ell dir que era molt content. E pregueren comiat dela Reyna de Sicilia: e de tots los qui restaven ab ella. Lo Rey de Sicilia comana lo regiment del regne ab un còsinger ma dela Reyna qui era duch o meina: qui era cavaller bo: e virtuos. E feu lo visrey: e comana li la Reyna: e tota la casa. E fet tot lo que a fer tenia. Lo Rey: e Tirant ab tota la companyia se reculliren: e ala primera guayta tot lestol: axi lo de Tirant com lo del Rey de Sicilia feren vela: e jqueren del port. E nostre senyor donals tan bon repes que dins breu temps foren davant lo port de valona: hon les vi naves eren carregades de forment. Les quals hagueren molt grandissim plaer com verem lestol de Tirant. Lo Tirant veu les naves trames hi lo berganti manant als patrons que

fessen vela que jqueressen del port: e seguessen lestol de Tirant. E prestament feren son manament. Ecis lexa lo libre de recitar del stol de Tirant. E torna a recitar del Rey scariano.

Capitol cccix.

Com lo Rey Scariano feu batelar tota la gènt del seu regne.

Apres que son partit lo Rey scariano de tirant caualca tāt ab la reyna muller sua que p les jornades ell arriba en la sua terra so es en lo regne de ethiopia. E cō sos vassalls lo verē ferē li la maior festa del mon: e reberē la Reyna ab honoz grandissima: e ferē li o grās donati. E tenē grā cōsolacio coz lo lur Rey venia senyor: e vècedor de tanta terra que havia cōquistada. Lo hague reposat p alguns dies. Lo Rey scariano sen ajustar tots los barons: e cavallers de son regne en la ciutat de trogodita: qui era vna molt grandissima ciutat: e la maior de tota ethiopia. E cō tots foren ajustats elle tinqueren lur parlament general. E lo Rey scariano los preposā lo quis seguir. Darons vous he fets ajustar p recitar vos tots los meus fets cō fia cert que dela nrā prospitat vos alegrareu. no jgnora la saniesā o vosaltres com yo per ma desaventura fuy pres per lo grā capita dels cristians: so es Tirat lo blāch cavaller de molt grā virtut: e magnificencia lo millor: e mes valētissim cavaller

que vicia deus lo cel. Com per la
sua grā noblesa: e liberalitat nos ha
mes en libertat. E fet cōpāyo: e ger
ma seu d'armes. E mes me ha dat
p muller la filla del Rey d Tremi
cen ab lo regne. La qual cosa yo sti
me mes q sūm hagues fet senyor de
tot lo mō. E d'altra part me ha dat
lo regne de Tunis. Per que yo so
molt obligat a ell. E cō ell tiga a fer
la conquesta del impi grech: p lem
padoz de Constantinoble. Al qual lo
Solda: e lo gran turch han dīpos
sehit d tot l'imperi ha amprat ami
com agerma: e seruido: seu: que yo
ab tot mon poder li vulla ajudar /.
Pregant vos que tots los qui serā
disposts vullau anar ab mi en Con
testinoble amō sou: e dīpēsa. E tots
de hu en hu rēspōngueren que ells
lo amauen de grandissima amor p
les seues virtuts insignes: e que volie
morir p la sua amor e honoz. E no
solamēt en Constantinoble: mas en
tota fins al cap del mon. E lo Rey
Scario los regradā molt la lue
bona voluntat. E manals que sen
tornassen cascuns en ses terres: e q
metessen en orde que adia cert tots
fossen en la dita ciutat per rebre lo
pagamēt del sou. E d'altra part tra
mes correus per totes les Ciutats
e viles de son regne que fossen fetes
crides: que tots los qui volguessen
pendre son axi de cauall coz de peu:
axi strany com del regne que vin
guessen en la Ciutat de trogodita
que allī los seria dat bon sou. E en
aquest instant de temps que la gēt
se ajustaua: la Keyna hague pēlat
de fer son poder de crexer: e augmen
tar la crestianitat. Car era molt bo

na crestiana: e dotada d moltes vir
tuts. Car com parti de Constantina
sen porta ab si molts freres: e capel
lans: e dos bisbes: per intencio de e
dificar esglēies: e monestirs. Per q
decontinent que son en la Ciutat d
Trogodita seu preycar al poble q
fessen crestians. E molts per amor
del Rey: e dela Keyna que erē cre
stians: e altres per deuocio se bateia
ren. E lauora la Keyna seu edificar
molts monestirs: e esglēies: e fer los
consignar al Rey molta renda. E
axi en aquella ciutat cō en les altres
del regne foren edificades esglēies e
monestirs: e per los bisbes foren /
conīagrades: e posauē si en los mo
nestirs molts dela terra ab gran de
uocio: e foren maiors als freres:
e capellans. E als bisbes donaren /
bons bisbats ab bona renda. E ma
na atots los q tenien disposicio que
anassen preycar per tot lo seu regne
e que bateiassen atots aquells qui d
manarien lo sant baptisme. E en a
quell tēps en lo regne de Ethiopia
no sabien que era matrimoni ans e
ren entre ells les fembres comunes
E per ço les gentes no conexie pare
fino mare: per que eren la mēys no
ble gent del mon. E apres que la /
Keyna muller del Rey Scario
hi fon: els hague fets fer crestians.
Los seu fer matrimonis: e daquia
uant foren legittims. En aquest reg
ne del Rey Scario sobre la mar /
vers mig jorn ha vna gran munta
nya qui lança gran quantitat de /
foc cremant sens cessar james. E
en aquest Regne de Ethiopia ha
molt grans deserts hon no habita
negu fins en Arabia: e afronta ab

la mar oceana. Com tota la gent
fō aïstada. Lo Rey feu donar son
atots aquells qui penbrelvolien. E
molts hi anaren sens son. Aquest
Rey Scariano era molt rich de tre
sor per tant com sen cullia molt en
la terra per algunes menes que si tro
ben qui son del Rey. E molt rich d
canalleria: car era hu dels grans se
nyors del mon exceptat lo grā chā
E troba que tenia per compte. cent
milia homens acanall forts e molt
destres en les armes. Com lo Rey
Scariano hague dat orde en tots
los afers axi com aquell qui era ho
me de gran prudencia. E hague or
denat son regne de bons regidors.
Ell ordena los capitans: e les capi
tanes: axi dela gent de canall com
dela de peu qui era molta si be dess
no sen fa mēcio. E assigna dia cert
q tot hō fos prest per partir E mes
avant ordena molt gran carruatge
e molt gran multitut de caualls: e
orfanys per portar virtualles tēdes
e artelleries: e totes coses necessari
es p al mester dela guerra. E daltre
part gran multitut de bons: E dalt
tres bestiers per afoziment dela y
ost. E per semblant la Reyna quis
son mesa molt en pūt ab molt grā
abillaments: e obzates de perles
e de pedres fines q tēia en molt grā
abundācia. E daltres robes d cha
peria: e ab moltes bones: e dōzelles
de blanques: e de negres. Car les
blanques eren del regne de tunis: e
les negres de Ethiopia. E perço la
Reyna se feu tants abillaments: p
que havia promes a Tirant que e
lla jria ales seues bods: e dela Prin
cessa. E ales de Placidemantore

del senyor Dagranunt Rey d feg
quis duien fer en Contestnoble lo
dia q Tirant faria bods ab la pri
cessa. Com tota la gent son en ord
lo Rey Scariano parti dela Cin
tat d Trogodita ab tota la sua ost
e camina tat per ses jornades per sō
Regne fins que son ala fi de son
regne en vna Citat qui es nomēa
da Seras qui frontercia ab terra d
preste johan. E aqui reposa algū
dies: e li son feta molt gran festa: p
que james lo hanien vist. Car dela
Citat de Trogodita: fins ala ciu
tat de Seras havia cinquanta jor
nades. Aci lexa lo llibre de parlar
del Rey Scariano quiva ab la sua
ost la via de contestnoble. E torna
arecitar del canaller Spercus que
Tirant havia trames per embapa
dor al Rey de Sicilia.

Capitol cccc.

Dela bona ventura que hague
lo canaller Spercus.

E buda resposta lo ca
ualler Spercus del
Rey de Sicilia dela
splicada embaxada. e
vist lo grā aparell que
lo Rey feya fer. Pres licencia: e co
miat del Rey de Sicilia: e recullis
en la galera per tornar a Contestina
e apres poch dies que fō partit del
port de palerm Tirāt hi arriba ab
tot lo seu stol. E per sort la Galera
de Spercus no sencōtra ab lestol
de Tirant: ans passa auant fins a
Contestina. E aqui li digueren coz

bons dies havia q' Erant era par-
tir ab lestol que ja devia esser en sici-
lia. De ago hague gran enuig sper-
cius cō nos era encontrat ab lestol
E pres refrescamēt per ala galera:
e torna la via d' sicilia. Com son en
lo port de palerm noy troba negu:
car ja havia .xv. dies que tot lestol
era partit. E presa aqui lengua tira
la via de contestinoble: e p' los dies
ell aplega al port d' valona: e troba
que ja nera fora lestol. e daqui ell ti-
ra la via dela canal de romanía. E
pres lo fortuna: e lançal en la illa d' l'
lango: e aq' la galera doria a traues
e perdes tota la gent: exceptat lo ca-
naller spercius ab .x. homes. e posa-
re se per la illa per veure si trobariē
loch poblat: q' poguessen restaurar
la vida. E anant axi trobaren hun
home vell qui guardava hū poch
de bestiar. e demanarē li si havia ne-
gun loch poblat en la illa. E lo pas-
tor los dix q' en tota la illa noy ha-
via poblacio: sino hū petit casal en
que stauen quatre calars qui per lue
desaventura eren venguts aqui ha-
bitar per que eren stats exellats de
la illa de robes. E vivē aq' en molt
gran miseria: per quant aqueila illa
era encantada: e degūa cola noy po-
dia proffitar. Lo canaller spercius
lo prega que per reuerencia de deu
los volgues dar a menjar: q' de tot
lo dia passat e aquell q' passava mig
jorn no havien menjat. Car ells li
ajudarien d' tot lo que pozien. E lo
pastor hague compassio d' ells: e dix
los q' de la miseria ell los faria part
e toca son bestiar: e portals al casal
E com hi foren donals a mējar d' l'
que tenia. Com hagueren menjat

Lo canaller spercius entterroga sō
hoste que li volgues dir q' havia en-
cantada aqueila illa: que paria tan
bona: e que axi fos d' habitada. E ell
li dix: que per ço com li paria ell eē
home de be loy volia tot recitar.
Senyor vos deuen saber q' antiga-
ment era princep: e senyor de aq' sta
illa del lango: e de cretes Ypocras.
Lo qual tenia vna filla molt bellissi-
ma: q' es huy en dia en aqueila illa
en forma de hun drach: que te be-
vij. colzes de lonch: Car yo la he-
vista moltes vegades: e nomēas la
seyoza de les illes: e jau: e habita en
les voltes: o cones d' hun castell an-
tich qui es en aquell puig q' poden
veure de aci. E mostras dos o tres
voltes en lany: e no fa mal ni dā a
negu: si donchs no li fan enuig. E
son mudada de forma de vna don-
zella noble: e bella en aq' lla figura d'
drach: per vna encantacio de vna
deessa qui havia nō diana. E devia
esser desencantada: e tornaria en la
propra figura: e en son stat: quāt
trobaria hū canaller tan animos q'
la gosas anar a besar en la boca. E
vna volta hi vench hū canaller del
spital de robes qui era hun valen-
tissim canaller: e dix que ell tria p' be-
sar la. E puja sobre hun cauall: e a-
na al castell: e entra en la cona: e lo
drach comença de leuar la testa de-
vers ell. e quāt lo canaller la ven axi
orrible comēça a fugir. e lo drach
lo seguí: E lo canall porta lo cana-
ller mal son grat sobre vna roca: e
salta en la mar: e axi lo canaller son
perdut. Apres se seguí que passat al-
gun temps hū jove que res no sen-
tia de aq' sta ventura exi de vna nau
R. i.

per depoztar se: e anàt axí per la illa
 se troba ala porta de aquell castell:
 e entràt en la coua tant ó dins fins
 que fon en vna cambra: e aquí veu
 vna donzella quis pentinava: e sta
 ua mirant en lespill: e ell veu molt
 tresor entorn della. Lo jove se pèla
 que fos qualche folia sembra: o co
 muna qui stigues aquí per fer bõa
 compayia als homens qui passaue
 per aquí stigue aquí tant fins que la
 donzella veu la ombra del dit hòe
 e acostas deuers ell e ómana li que
 volia. E ell respos senyora: si a vos
 era placent quem volguesseu pèdre
 per serudoz. E la donzella li dema
 na si era caualler: e lo jove respos q
 no. Donchs dix la dõzella si cau
 aller no sou: no poden esser senyoz ó
 mí. Mas tornau vos ne a vostres
 companyons: e feu vos caualler. E
 yo dema demati stare aci fora óla
 coua: e treus al encòtre: e vos veniu
 me a besar en la boca: e no tingan
 dubte negu que yo nous fare negu
 mal. jafia q a vos yom ómostrare
 molt fera de veure. Car yo so tala
 com me veu. Mas per encantacio
 yom demostre drach. E si vos me
 besau: vos haureu tot aquest tresor
 e fereu mo marit: e senyoz de aqstes
 illes. E axí lo jove se parti óla coua
 e ana sen alsos companyõs ala nau
 e feu se caualler. E apres lèdema ell
 ana alla hon era la donzella per be
 sar la. E cõ ell la veu exir dela coua
 de tan leja: e spantosa figura: ell ha
 gue tan grã temoz que fugí vers la
 nau. E ella lo seguí fins ala mar. E
 quant ella veu que ell no tornaua ó
 vers ella comença a cridar grans
 crits com a vna persona dolorosa:

e torna sen a son loch. E lo caualler
 morí decontinent. E apres noy ha
 vègut caualler algu: que no moris
 tantost. Mas siy venia caualler al
 gu qui la gosas besar ell no moria
 Ans seria senyoz de tota aquesta
 terra. Com lo valentísim caualler
 spercius hague hoïdes les rahõs
 ól vell: ell stigue hun poch pensant
 apres dix al vell. digau me bon ho
 me es vez lo qm dieu: respos lo vell
 Sèyoz noy poseu dubte negu. car
 yous parle ab tota veritat. car tot a
 go. e lo mes ól qus he recitat es stat
 en mō temps: e nous volria haue
 mentit per cosa en lo mō. En aqll
 punt lo caualler spercius fon posat
 en grã pensament: e no replica mes
 al vell: mas dix entre si mateix que
 ell volia sperimètar aquesta ventura
 Car putx nostre sèyoz lo hauria fet
 venir allí: no sens causa. E d'altra
 part se vey a ól sperat com se troba
 ua en aquella illa deserta: e no tenia
 manera deguna ó tornar a Tirat
 Per que preposa secretament sens
 lètda de los cõpanyons ó ell anar
 tot sol ala coua hon era lo drach p
 que los cõpanyons no volguesen
 anar ab ell: e desuiar lo ab rahõs
 ól seu preposit E per go com era ca
 ualler de molt grã animo dellibera
 de morir: o de complir la ventura.
 E de aqo ell no feu deguna demof
 tracio alsos companyons: ni al vell
 Mas pres informacio certa óuers
 qual part era lo castell así q nol po
 gues errar. E axí aquella nit ella re
 posaren en la casa del vell: Aquella
 nit lo bon spercius no dormí molt
 e bon matí ans del dia ell se leua sen
 gint alsos companyons que anaua

per scampar aygua. E aquests no curaren dell sino q̄s tornaren a dormir. Com aquest son fora del casal pres hū basto en la ma: que altres armes no tēia: e molt cuytadamet ell feu la via d̄l castell. Per ço com ell tenia dubte q̄ si sos companyons se leuauen que nol vessen: e ana tāt fins que son al peu del castell. Era ja lo sol ben exit: e lo dia clar: e net. e ven la boca dela coua. E aqui ell se agenolla ab grandissima deuocio a la inmensa bondat d̄ nostre senyor que per la sua infinita misericordia e pietat lo volgues guardar de tot mal: el volgues liberar: e donar animo q̄ no tingues temor del drach: per que pogues traure aquella aia d̄ pena: e fer la venir ala sancta. e vera se catholica. E cō hague finida sa oracio ell se seya: e comanas a dū e entra dins la coua tāt com la claror li dura. E aqui ell lança hū grā crit: per que lo drach lo hois. com lo drach sēti la veu del home ixque ab molt gran brogit. Lo caualler q̄ senti la gran remor q̄ lo drach portaua hague grandissima temor: e agenollas en terra dient moltes bones oracions. E com lo drach li fō de prop: e ell lo veu d̄ rā leja figura stigues fora de simateix: e tanca los vlls: per ço que la vista no li pogue comportar de veure: e nos mogue poch ni molt: car en tal pūit era que mes era mort que viu. E lo drach que veu que lome nos mouia ans stava ipāt: e molt gētilmet: e suau se acostā a ell: e besal en la boca: e lo caualler caygue en terra smortit. e lo drach d̄continēt se torna vna bellissima dōzella quil pres en la sua fal

da: e comença li a fregar los polsos e dix li seblants paraules. Caualler virtuos no hajau temor de res: e obrin los vlls: e veureu quāt be vos sta aparellat. E lo caualler spercius stech per spay de vna hora smortit e fora de tot recozt. E la gentil dama incessantment fregāt li los polsos: e besant lo per fer lo retoznar. Apres passada la hora ell cobra lesperit: e obrin los vlls: e ven la donzella d̄ rā grādissima bellea q̄l besaua molt sonint: pres molt grā sforç en si: e drecas: e ab sforçada veu dix paraules de semblant stil.

Capitol. cccxi.

Requesta de amor que fa lo caualler spercius ala donzella.

Anta es la gracia: e perfeccio que en la vostra galant persona ab saber infinit reposa que james la mia lengua bastaria recitar la menoz part de aquella. Com la mia anima sia totalment sotmise a la vostra voluntat: e lo bell squart vostre me dona beatitut. Mas flames de leal amor q̄ amon sperit cōtinuament hā combatut desque so en aq̄sta illa: e fuy informat de vza gran bellea. La qual me dona animosa força aumētada de virtute: e bens que en vos reposen: Me han donat atreūment d̄ venir aci: e posar per obra lo q̄ fins aci haueu vist car en aquella hora queus hoī no mēar: amor me feu veure a vos en spīt e delibēti morir per delirar a

Ik. ij.

vos d'la pena q' passauen. molt mes ara que tinch noticia de vostra gentilesa: he d'liberat ab verdadera eleccio esser tot vostre per les tates singularitats: e perfeccions que tinch conegudes en vos: que james en altra no conegui. Car yo avos per a sempre vull servir com a senyora q' sou de mi: e de les coses mies. Suplicant vos d' molta gracia conega en vostra gentilesa: que sou contenta del que he fet per vos. Empero aquell delit que vostra gra' bellea ami representa entre los altres me fara glorios viure. E si tanta gloria deu per sola merce me atorga: qual home en lo mon ab mi equal pot esser. E per ço no fretura queus mostre ab paraules la mia amor esser ita: da la major: e mes fervent q' james home a negua dona portas per so la fama. E axi sera ses fallir: tant q'nt la mia misera vida sostendra aquest cors. E mes encara si della com de ça se ama ppetualment pdeu esser segura en vostres manaments fer quant ordenaren. E p' quant se que tenu tanta abtesa: que bastau coner en les quart: e continença mia d' be q'us vull mes q' dir nous poria: reste en speranza de vostra piadosa persona atenyer infinida gloria. El cabana spercius lo darrer so de les sues enamorades paraules quat la donzella feu tal principi.

Capitol cccxii.

Resposta feta per la donzella al cavaller spercius.

Qualer virtuos ne /
gun terme no es o ta
a lo gitut: q'm bastas
a poder vos regra /
ciar co yo volria. lo
que iet haueu per mi. E per ço rese
en la vostra discreta consideracio: lo
que ab paraules no puch mostrar:
De sforçare al meu poder per fer,
ueys los majors que per mis pora
fer: retre p'mi d'ls vostres singulars
actes: e constancia de animo viril.
Car haueu posada en perill la vida
vostre: per traure: e liberar ami de
tata pena inestimable. E per q' tich
conegut. lestrem de vostre valer: e
la tanta virtut que de vos puch a /
tenyer me ofir tota vostra. E regra
cie a deu de hauer me atorgat gra
cia de venir en mans d' persona tal
q' en virtuts no ha par. E si au cert
que la molta amor queus porte es
tanta: que passa del que ordena ma
vida humana. E en aço me obliga
la condicio d' gentilesa que en vos
tinch coneguda: e cofian de mi: car
yous fate beaumenturadament viure
E pres lo per la ma: e posal d'ns la
coua en vna bellissima cambra que
la donzella tenia a servitut sua. La
qual era molt be abillada: e mostra
li gra' quantitat d' tresor. lo qual lipre
senta en sempre ab la sua persona. E
lo cavaller spercius li regracia molt
la sua proferta: acceptat aquella ab
gradissimes gracies que li feu abra
çant: e besant la mes de mil voltes.
E sens no voler pdr temps en para
les ps la en braços: e posa la sobze
lo lit: e aqui conegueren los vltims
termes dels senyals de amor.

Capítol.cccxiii.

Lo lo caualler Spercius ab la gētil dama que hauia cōquistada toz na a sos companyons.

Don fon de poca stima la contentacio que lo caualler venturos tin gue d'la conquistada senyora. E al mati cō foren leuats: ma per ma ixqueren dela coua: e feren la via del casal hon lo caualler spercius hanta lexats sos compa nyons. Los quals admirats com lo veren axi venir ab tan bella companyia: foren posats en grā alegria. Car dubtaue que no fos mort: o q li hagues seguit algun inconueniet. E molt mes foren aconsolats com li veren portar per la ma tā bellissi ma donzella: acostaren se a ella: e feren li molt gran reuerencia. Car lo seu gest: e cōtinencia d'mostrana e'er senyora de gran stat: e de molta stima. E feren laozs: e gracies ala di / uina clemencia dela molta gracia q obtesa hauia. E la gentil dama los abraça: e feu los molta honoz: e en traren en casa del pastoz. E aquí la dōzella feu molta honoz al pastoz e ala muller: E proferis de fer los molt de be: e stigueren aquí ab grā plaer: e consolacio. E stat aquí ferē portar la roba q la dōzella tenia en la coua: e la mōeda: e abillarē molt be lo casal d'el pastoz. Aps p temps vnguerē aq fustes: les quals nolie jarē: e feren venir gēt d'altres parts per poblar la illa. La qual en breu tēps fō molt be poblada. E edifica ren aquí vna ciutat molt noble qui

spitina fon nomenada la venturosa. E molts altres lochs viles: e castells. hi foren edificats: e poblats. E moltes sglesies: e cases de reliogio / sos quey foren edificades: a honoz laoz: e gloria de nrē sēyoz deu: e d'la sua sacratissima mare: ey donaren molta rēda p sustentacio dels seruidors de dū. E vixq aqst caualler spcius ab la sua sēyora p lōch tēps senyozs dela illa: e de algūs altres en torn. E hagueren fills: e filles q he retarē apzes ells. E vixqren prosa mēre: e qeta. Els lexo lo libre a parlar del caualler spcius p no tēir prolixitat. e tozma a recitar d'el stol de r / rāt lo blāch q anaua a cōtestinoble

Capítol.cccxiiii.

Com Tirant trames hun emba rador al emperador com ab tot lo seu stol era al port de troya.

Qom Tirāt fon da / uant lo port de valōa trames vna Galera dins lo port: e mana als patrons d'les .vj. naus q eren carregades de formēt que ixquessen d'el port: e seguissen lestol. E aquests donaren vela ixqren del port: e seguiren lestol. Lo lestol fon en lo canal de Romania feu la via del port d'gigeo: qui es lo port de troya. E aquí surgirē: e sparē tot lestol q fos ajustat. Tirant tingue consell ab lo Rey de sicilia: e lo rey de sege ab tots los altres barons: e cauallers ja q era d'fer. car ell tenia noua q tot lestol del solda era en lo port de contestinoble: qui erē mes d'.ccc. fustes entre naus: e galeres: e R.iii.

altres fustes. E son deliberat q' l'agat
sen hun home en terra qui sabes la
lengua mozisca: e q' en la nit entras
en contestinoble p' auisar al empa
doz cō Tirāt ab tot lo seu stol era
al port de troya qui es dins lo brag
de sent jordi: e a cēt milles: e a poch
mes de contestinoble. E no li vol
gueren dar letra de guna: a si q' li eta
pres p' los mozos q' no foit auisat
E aquell instruisen molt be de tot
lo q' hauria de dir al empadoz. E tē
gut lo consell Tirāt crida hū cana
ller natural del regne de tunis qui e
ra stat mozo: e era de casa real. Lo
qual hauria nō sinegerus hōe molt
lpt: gnyos eloquēt: e valentissim ca
ualler: qui era stat catiu en contesti
noble: e sabia tota los passos: e dix
li tot lo que tenia d' dir al empadoz
e al p'ncesse: dona li lo sagell seu
per que l'empadoz li donas se: e crehē
ça. E lo d'x caualler se mes en orde
ala mozisca en so de de alacayo. E
pres lo hū bergantis: e de nit posarē
lo en la terra ferma avna legua lūv
del camp dels mozos qui tenien lo
siti en la ciutat de contestinoble. E
a q'st caualler cautelosamet desuiāt
se del camp dels mozos seu la via
dela ciutat. E encara no pogue sca
par que no donas en mans d' spies
del cap d'ls mozos: empo ell parlāt
los en lur lenguatge molt discreta
ment dient los cō era de lur cōpa /
nyia lexarē lo passar. E cō son aple
gat alhun portal d'la ciutat: los qui
guardauen lo portal qui veren p'ri
gueren lo pensant que fos dels mo
zos del camp. E aquest los dix que
no li fessen mal com ell era embara
doz d' Tirāt que venia a parlar ab

l'emperadoz. E les guardes de con
tinent be acompanyat lo portaren
dauant l'emperadoz qui en aquella
hora se leuaua d' sopar. Com lo ca
ualler sinegerus son dauant Lem
peradoz ell se agenolla als seus pe
us: e besa li la ma: e lo peus: e dona li
lo sagell de tirant. E l'emperadoz mi
ralie conech les armes de Tirant.
Lauora l'emperadoz lo abraça: e feu
li molt gran festa diēt li que ell fos
lo ben vengut per cent milia vega
des. E lo caualler sinegerus seu p'ri
cipi a semblats paraules. Senyoz
molt excellent: yo so trames aci per
aquell gran capita Tirāt lo blāch
lo qual se comana en gracia: e mer
ce dela magestat vostra: e suplica a
vostra alteia que stigan ab bō cor:
car p'ntament ab la ajuda de nostre
senyoz deu ell vos liberara de tota
vostres enemichs. E mes vos su
plica que fagan posar en orde tota
la vostra caualleria: e fer guardar
molt be la ciutat. Car d' ma d' mati
ell deu ferir en lestol d'ls mozos. E
ha dubte que los mozos cō vaurā
perdut lestol no donassen poderos
cōbat ala ciutat per pendre la: per
ques poguessen aqui fer forta. Car
sab la magestat vostra que si les fus
tes lurs son preses: e leuat lo pas: q'
ells son tots perduts: que negu no
sen poza tornar. Car Tirant ve ab
tan gran poder: que es bastāt de pē
dre: e fer los morir a tots. e d' aq'
seyoz la magestat vostra no dubte
en res. Amich d'x l'emperadoz grā
consolacio tenim del quens hauen
dit: e nostre seyoz per la sua merce:
e pietat nos faga gracia q' sia axi cō
tu dius. Car nos confiam tant d'la

gran virtut: e cavalleria de **T**irant que ab la ajuda del inmens deu ell complira lo nostre bon desig: e seu **E** decōtinēt l'empadoz trames cri dar a ypolit q'era capita major seu. **E** com li fon dauant li dix. **N**ostre capita ja saben com lo virtuos **T**irant es al port de troya ab molt grā stol: te deliberat dema p lo mati de ferir en lestol dls moros: per q' es d gran necessitat que prestament ajus teu tota la cavalleria qui es dins la ciutat: e tots los conestables: e caps dels homes de peu: e ordenau vres batalles: e posau cascuna en lo loch que du star. **P**er ço que si cars era que los moros volien combatre la ciutat: que tot hom sia auisat: e preparat. **R**espos ypolit. Senyor no es poca la consolacio que yo tinc de la venguda de mon mestre **T**irant. **E** deuem fer moltes gracies: e laors ala diuina prouidencia dela sua venguda. **E** ar pot star la magestat vostra ab coz segur d'esser bellurat de les mans dls enemichs. car tot l'imperi grech sera recuperat per aquest: e reduit a vostra magestat. **E** traura de captiuitat tanta cavalleria qui esta en poder dels infels e tant poble crestia qui esta en perill de renegar la fe de ihesu crist. **P**er que senyor decontinent sera coplit lo quem mana la magestat vostra **E** presa licencia del empadoz ypolit ana ala gran plaça dela ciutat: e secretament trames per tota la cavalleria: e per los cōestables: e capitans dela gent de peu. **E** com fore ajustats dix los seblants paraules **S**enyors a nre senyor es stat pla/sent per la sua infinida bondat: e de

mēcia de voler nos bellurar d'captiuitat: e del poder de nostres enemichs. car vous fas certs com mō mestre: e senyor **T**irant es vengut ab molt gran stol: e es al port d' troya: e te deliberat dema demati de ferir en les fustes dels moros. **P**er q' es de necessitat que tots vos poseu en orde: e cascū capita ab la sua gēt se pose en la muralla en lo loch q' li es stat assignat: **E** que stigau molt reposats: e sens fer remor neguna: per q' los moros no puguen hauer negun sentimēt. **D**e tal noua tots foren aconsolats: e loarē: e beneirē a nostre seyor dū dela singular gracia quels atorgaua. **P**artiren de a qui: e cascu aplega la sua gēt: e posarē se cascū en son traist: e stiguerē a q' tota la nit ab molt grā alegria fis al mati molt sauiamēt: e discreta.

Capitol. cccv.

Com l'embaradoz sinegerus ana a fer reuerencia ala Emperadriu: e a la princesa.

Es des q' l'embaradoz sinegerus hague splicada l'abaxada demana licencia al emperadoz que pogues anar a fer reuerencia ala emperadriu: e a la princesa. **E** l'emperadoz ne son molt content: e obtesa licencia ana ala cambra dela emperadriu hon troba la filla ab totes les dames. **E** lo cavaller feu la reuerencia ala emperadriu: e besa li la ma: e besa la ma ala princesa. e ab lo genoll en terra **R. .iii.**

feu principi a semblants paraules.
 Senyores mon capita: e senyoz ti
 rant lo blach se comana en gracia
 e merce de vostres excellencies: e be
 saus les mans oferint se molt prest
 de venir aci per fer vos reuerencia.
 Com la princesa hoí que Tirant
 venia: e que era ta prop: pres tanta
 alegría que per poch resta que nos
 smortia. Empero encara stigue per
 bon spay fora de tot recort: p sobre
 abundant alegría. E tornada en só
 recort: la emperadriu: e la princesa
 feren molt grã festa al embaxador
 abraçant lo: e sent li moltes caricies
 E interrogaren lo d moltes coses
 en special li demanaren qnes gentes
 venien en companyia de Tirant.
 respos lembaxador: e dix com aquí
 venia lo Rey d sicilia ab tot son po
 der: e lo Rey d seç ab tot son poder
 e ab la Reyna muller sua quis no
 mena plaerdemanda. E aquí ve
 nien tots los barons del Regne d
 tunis: e de tremicè: e molta altra ca
 ualleria quey eren passats per pen
 dre son. Car aquí venien gentes des
 panya de França de ytalía: per lo
 gran renom: e fama de Tirant. A
 rimatex com per terra venia aquell
 magnani Rey scariano: senyoz d la
 etiopia: qui era molt virtuos cau
 ller: e animos: companyo darmes
 de Tirant. Lo qual ve ab molt grã
 poder de gent de canall: e d peu. E
 porta ab si la Reyna sa muller. per
 ço com te molt gran desig d veure
 la excellencia de vos senyora prin
 cessa: per la molta bellea que d vos
 ha hoída meçionar. Car aquesta
 Reyna es vna d les bellissimes do
 nes del mon: e complida de totes

virtuts. E mes los dix com plaer
 demanda era sposada d senyoz da
 gramunt: e venia allí per ço que la
 magestat del Emperador: y delles
 li feien honoz ales sues bodes. E
 recitals largament la manera dela
 conquesta que Tirant hauia fet d
 la barberia. E com tot quāt hauia
 conquistat ne guanyat tot ho hauia
 repartit. que nos hauia res aturat.
 E que totes les gentes d mon quil
 veyen nil hoyen nomenar ladoza
 uen en la terra. E moltes altres vir
 tuts: e la ois los recita de tirāt. Les
 quals tinta ni paper no bastaria a
 descriure. Com la emperadriu: la
 princesa hagueren hoídas recitar
 de Tirant tantes virtuts: e singu
 lars acts stauē admirades d la mol
 ta gracia q nostre senyoz deu li ha
 via feta. E era amat: e volgut d tot
 lo mon. E de sobres de consolacio
 e de alegría lançaren dls viles viues
 lagremes: com pensauē que aquest
 seria reparador: e defenedor d la co
 rona del imperi grech. Car ja eren
 fora de tota sperança de salut: y de
 repos. sperant caseun dia esser cati
 uades: e desorades: e vituperades
 per los enemichs dela se. E hague
 ren molt gran plaer com los dix d
 la venguda dela Reyna d ethiopia
 e majorment la princesa: per ço cō
 li haviē dit que era molt bella: e vir
 tuosa. Per que dsiuaua haueu molt
 la amistat. E tant duraren les ra
 hors que son grã hoza de nit: per
 lo molt plaer que trobauen en les
 paraules del Embaxador. E do
 naren part ala nit. La Empera
 driu resta en la sua cãbra. E la prin
 cessa sen ana ala sua. e lembaxador

la pres del braç: E acompanyat la a
nant ari la Princesa li dmana per
que li hauria besada la ma tres vol
tes. E aquest li respos com ne tenia
manamet d son senyor Tirat. Lo
qual la suplicaua fos de sa merce li
volgues perdonar. Car altrament
james li gosaria venir dauant. per
lo gran defalt que fet li hauria de q̄s
tenia molt per culpable. Respos la
Princesa caualler digau amon se
nyor Tirant: que alla hon no ha /
culpa noy fretura perdo. Car dme
stat seria. Empero si ell creu hauer
fallit vers mi: yol suplich que per
smena yo haja prestament la sua /
vista: que es la cosa que mes desige
en aquest mō. E nom vulla tardar
la salut. La qual tan longament he
desijada ab desig insatisfactible: e confie
de mi: car yol fare benauenturada
ment viure ab complit repos del q̄
tant ha desijat. E pres comiat lem
baradoz dela Princesa: e ana sen
ala posada que Lemperadoz li ha
uia feta aparellar ab compliment de
tot lo que mester hauria. E aquella
nit lo capita Ypolit feu fer molt bel
la guayta per la Ciutat: e feu star /
molt bē fornida la muralla en torn
dela Ciutat que negu de tota aquel
la nit nos posa adormir per la mol
ta temoz que tenien dels moros. E
daltra part molt gran alegria per /
veure la batalla que Tirant daria
al stol dels Moros. Ais lexa lo li
bre de parlar del Emperadoz qui /
fa guardar molt be la Ciutat. E toz
na arecitar de hun cars que feu la
Viuda reposada: al. endiablada.

Capítol cccxvi.

Com la viuda reposada se mata
per temoz de Tirant.

h Dint dir la viuda re
posada que Tirant
venia e era ja tā prop
tāta fon la temoz que
pres ques pēsaua spaf
mar. E dix que li hauria vengut grā
mal al cor entra sen en la sua cābra
e aqui ella feu molt grans lamenta
ciōs plozāt batēt se lo cap: e la cara
Car en aquella hora ella se tigue p
morta. E cregue veraderament q̄
Tirat faria fer dellavna cruel sentē
cia per ço com sabia que era stat asa
bentat per Blaerdemauida: y per
la cara contrafeta del negre que ha
uien mesa en la galera e per la gran
dissima crueldat que hauria comela
pēsaua que si la princesa sabia lo ne
fandissim criz que li hauria jmposat
ab quina cara li poria venir dauant
E daltra part la combatia la mol
ta amor que ella portaua a Tirant
que de tot seny la feya exir. E ari /
passa tota la nit fantasiant e comba
tent se ab si mateixa que no sabia q̄n
consell pogūs pendre. Ne era cosa
que gosas descobrir anegu: ne dma
nar consell. Car en aquell cars tots
li forē stats enemichs. Aço es cosa
acostūada que la natura semēil fre
nol: e variable eleger lo mes jnutil
cōsell si molt hi pēsa en la maior ne
cessitat. ala fi no trobāt altre remey
e forçada p lo poch aio q̄ tenia dell
bera d matar se ella mateixa cautelo
samēt ab metzines. Axi q̄ la sua mal

dat no fos palesa ne vingués anoti-
 ticia de les gentes. E que lo seu cors
 no fos cremat: o donat amèlar als
 cans. p q̄ decōtinèt ella p̄s ozpimèt
 q̄ tenia p̄ afer tanq̄a: e posal en vna
 taça daygua: e beguel se. e lexa vber-
 ta la porta dela cambra sua e d̄spul-
 las: e mes se al lit. Com fon en lo lit
 lança grans crits dient ques moria
 Les dozelles qui li dormiè de prop
 qui sentiren los grans crits leuaren
 se cuytadament: e anaren ala càbra
 dela viuda: e trobaren la ab la bas-
 ca dela mort: e continuamèt cridāt.
 Leuas la Emperadriu: e la Prin-
 cessa: e lo gran auolot fon en lo pa-
 lau: e negu no sabia per que. Lem-
 peradoz se leua cuytadament pen-
 sant se que los moros haguessen /
 entrada la ciutat per força darmes
 E d'altra part dubtava que ala filla
 no hagues vengut algun mal sop-
 tosament sesmorti: e trameteren p̄
 los metges. E la Emperadriu: e la
 Princessa qui saberen que Lempe-
 radoz se era simortit lexarē la viuda
 reposada: e cuytaren ala cambra d̄l
 Emperadoz. E trobaren lo mes /
 mort que viu. Aquí fon lo grā dol
 dela Princessa que era vna gran pi-
 etat de veure lo trist comport que
 de simatexa feya. E prestament vin-
 gueren los metges: e donaren li re-
 mey decontinent. Apres que fon /
 tornat en son recort demana quina
 era stada la causa de tanta remoz
 que sentida hania: si erē entrats los
 moros en la Ciutat: e diguerē li que
 no. Mas que la viuda reposada te-
 nia grans basques de cor e cridava
 grans crits q̄ stava veina ala mort
 L'emperadoz mana als metges q̄y

anassen: e quey fessen tot lo que fer
 si pogues per restaurar la. E los /
 metges hi anaren decontinent. E
 com foren en la cambra en aquell
 punt ella trametia la sua anima al
 regne de pluto. Com la Princessa
 sabe que la viuda reposada era mor-
 ta feu ne molt gran dol: per la mol-
 ta amor que li portava: per ço com
 la havia criada de ler. E mana que
 la posassen en vna bella caixa: Car
 ella li volia fer molt honrada sepul-
 tura. Al mati L'emperadoz ab tota
 la sua cort: e la Emperadriu: e la /
 Princessa: e tots los regidors: E
 honrats homens dela Ciutat acō-
 panyarē lo cors dela viuda ala grā
 iglesia de senta Sofia. E aquí li fe-
 ren les obsequies ab gran solemni-
 tat. E apres L'emperadoz ab tota
 la gent sen tornaren al palau. Aci
 lexa lo libre de parlar dela viudare-
 posada: e torna arecitar dela oracio
 que Tirant fa ala sua cavalleria.

Capitol cccvii.

La oracio que Tirant fa ala
 sua gent.

Des d̄ menor stima
 y honoz la persecacio
 de semblants magna-
 nimes emples. Mas
 de menys treball coz
 lien certs vostres alts: E nobles /
 coratges dela causa Sanctissima.
 Per la qual ajustats som en aquest
 ornat port de tanta cavalleria. La
 tarda anostre honor es enemiga /

Sus bonchs cauallers strenus
 despertau la adormida sanch: per
 dormir: e fortificar la enemiga nacio
 que prospera. alçau les armes: e an-
 mos vostres per abaxar: e aterrar a
 quest confus: e perbut poble: lo qual
 eissent molt en respecte de si no es /
 dubte: a sguart de nostres doblats
 animos no son cosa alguna. Luytē
 acostumats de encalçar: E fugiran
 los qui de mortal glay ja tremolen
 Exalçem la nostra sancta fe: e cōfon-
 dras la cretigua prauitat marez les
 mortes animes: y viuran les nos-
 tres en la eterna gloria. viura la nos-
 tra fama honor: e gloria: que ain-
 mortal se acosta. Haueguem aq̄sta
 prospera mar: fins que la tempestu-
 osa aygua augmente: Per la infesta
 sanch de nostres enemichs. E avo-
 saltres excellents IReys dregant la
 maior intencio de mes paraules.
 Suplicant afectadament tant coz
 puch ni se desestimau la vida per sti-
 mar la honor: e aquella nous sia /
 gens cara hauent la adispendre per
 exemple a aquella qui seguint nres
 sforçades armes en temps la glorio-
 sa mort: o victoriosa vida equalmēt
 estimaran. Don benauenturada /
 ment seguint ales obres. La si sera
 desijada gloria.

Capitol cccxviii.

Com Tirant pres lestol dels
 mozos.

Més que Tirant /
 hague fet posar lo ca-
 ualler Smegeus en

terra p anar ausar lèpadoz ell feu
 posar en pūt tot lestol: e ordena les
 batalles: e mana quals fustes deu-
 en ferir primer ales naus: e les Ba-
 leres ales galeres. E aximateix ma-
 na atots los patrons que com ferri
 en en lestol dels mozos: que fessen
 molt gran esclafit de trompetes: e a-
 nafils: e de botzines deles quals ti-
 rant hantia fet fer molt gran forni-
 ment. E los altres ab bombardes
 e crits molt spantosos: así quela po-
 sassien lo diable al cors. E coz tot fō
 ordenat mana fer vela: e exirē totes
 les fustes del port molt quedament
 e sens remoz deguna. E partiren ol
 port de Troya alba dematí: e naue-
 garen tot lo dia: e tota la nit apres.
 E nostre senyor feu los tanta o gra-
 cia que tot aquell dia son nuuolos:
 e bromos que james los mozos ni
 menys dela Tutat non pogueren
 haue vista. E foren dauant lestol
 dels mozos dues hores as del dia
 que lestol als mozos non hagnerē
 gens de sen timent. E ab molt gran
 furia ells ferirē en lestol dels mozos
 ab lesclafit tan gran de les trompe-
 tes: e anafils: e botzines e crits molt
 grans. E moltes bombardes que /
 despararen al colp. E son tanta la
 remoz que feren: que paria que cel:
 e terra ne degūs venir. E ensengue-
 ren deu salles en cascuna fusta: que
 portauen fetes: que feren molt grā
 luminaria. Los mozos que sentirē
 la remoz tan gran: e la luminaria /
 que veren: e les fustes ques verē da-
 mūt stiguerē tāt spātats q̄ no sabien
 ques fessē. Car trobarē los dozmits:
 e dšarmats: ab poch treball p̄ngue-
 re totes les fustes q̄ no ferē dšensio

ninguna tant stauen fora de seny. E
 feren ne tan gran matança que era
 cosa admirable de veure. Car tant
 com ne trobaren en les fustes tots
 los degollaren que non dexaren de
 gu auida. Los quis langarè en mar
 e ixqueren en terra portarè la mala
 noua al Solda: e al Turch. Com
 los moros òl camp saberen que to
 tes les fustes eren preses e morta la
 gent ab la remoz que sentida haviè
 e la gran luminaria que veren: e no
 sabien quines gentes eren forè molt
 spantats: e armaren se tots: e puarè
 acauall: E ordenaren les batalles.
 Car teniè dubte que nols fessen lo
 joch que hauien fet ales fustes. E
 acostaren se ala voza dela mar: per
 ço que ògu no pogues extr en terra
 Com Tirant veu que totes les fust
 es dels moros eren preses fon lo /
 mes content home òl mon. E age
 nollas ab grādissima deuocio: e dix
 Seny or inmens deu: e ple de infi
 nida pietat: e misericordia infindes
 gracies fas ala tua inmensa bondat
 dela singular gracia quem has feta
 que sens perdre negu dela mia ost /
 me has fetes pendre .ccc. fustes en
 les quals trobaren molt de be. A
 questa victoria fon tan presta: que /
 com hagueren acabades de pendre
 totes les fustes scassamet comença
 na de aclarir lo dia. Loz los qui sta
 uen en la muralla dela Ciutat ho
 iren la gran remoz de bombardes:
 e de trompetes: e de crits deuers lo
 port: e veren tantes lums stigueren
 ne molt admirats. Car paria que /
 tot lo poder del mon fos allí. E co
 negueren que allo era lestol de Ti
 rant q̄ havià ferit en lestol dela mo

ros: hagueren ne molt gran alegria
 E d'altra part stauè molt redubtat:
 que en aquella hora los moros del
 camp no combatessen la Ciutat. E
 tots los dela Ciutat prengueren /
 gran animo com conegueren que
 Tirant cobatia les fustes dels mo
 ros. E lemporadoz qui senti la grā
 remoz lenas del lit cuytadament: e
 caualcà ab molt pochs quis troba
 ren en lo palau en aquella hora. E
 anaua per la ciutat sollicitant la gēt
 que tot hom stigues en orde per ò
 fendre la Ciutat si mester era. E dal
 tra part anaua confortant la gent /
 dela Ciutat diēt los que salegrassen
 que ara serien desafetjats: e calcu co
 braria sa heretat e tot lo que perdut
 havià. E los moros de res no ha
 gueren menys cura. Car ella stauè
 ab tant de dol de les fustes que per
 dudes havièn: e lo dubte que tenien
 que no ixquessen en terra: que no te
 nien gran cura dela Ciutat. Car res
 tauen clofos que no sen podien tor
 nar: e tenien se tots per morts: e per
 catius. E guardauen ab gran dili
 gencia la voza dela mar: per q̄ negu
 del stol de Tirant no pogues extr
 en terra Com lo dia fon bell: e clar
 e Tirant hague fetes amarinar to
 tes les fustes que havià preses dels
 moros: sen fer vela: e ab tot lestol /
 ixqueren del port de Montestnoble
 e feren la via dela mar maior per lo
 braç ò sent Jordi auāt. Car tirant
 havià pensat que si ell los leuana lo
 pas ò la terra ferma: ans que ells hi
 prouessen ell faria a son voler della
 E p̄ ço ell fengí que sen anaua ab la
 pla portant sen totes les fustes òs
 moros. cō los moros verè q̄ lestol.

de Tirant trā del port ab totes lurs
fustes que sen portauen : tingueren
se pōit que sen anauen ab lo guany
per que hauien molt guanyat. E ti
rant nauega aquell dia sent la via d
la mar maior fins que per la nit los
mozos perderen de vista les fustes
E aço feu Tirant per que los mo
zos se pensassen que sen anaua: per
que no li empedissē la exida d la ter
ra. E com son nit scura Tirant feu
girar tot lestol d uers terra. E d uen
saber que la Ciutat de Constantino
ble es molt bellissima ciutat: e molt
ben murada: e es feta atres angles
E hay hū braç d mar quis nomēa
lo braç de sent Jordi. E aquell braç
de mar clou les dues parts dela ciu
tat: e la vna part resta inclosa. E la
vna part cloa es deuers la mar: E
l altra es deuers la Turquia. E l al
tra qui no es cloa es deuers lo real
me de carcia. Per que Tirant feu
la via dela part que no era cloa. E
en la nit ell ps terra aquatre legues
luny del camp dels mozos. E aqui
desembarquaren tots los caualls: e
tota la gent: e la artelleria q hauien
necessaria: e vitualles per afoz nimēt
de lur camp que no foren vists ne sē
rits per los mozos. E lexarē les fus
tes fornides. E oz tota la gent fon
en orde: e acauall ab moltes adzem
bles que portauē dauāt luyaren se
deles fustes be mija legua p la voza
de hū grā riu amūt fins que foren
en hū grā pōt de pedra p hō passa
ua lo Riu. E aqui tirant feu atēdar
tota la gent al cap del pont voza lo
Riu. E lo Riu resta en mig dells: e
dels enemichs p q los mozos nols
viguessē damūt en la nit nols pogūf

sen enuiar. E tirant feu posar la sua
tenda dins lo pōt: per guardar que
negu no pogues passar sens volun
tat sua. E feu parar moltes bōbar
des en lo pont: p q si los enemichs
venien que fossen seruits. E axi ma
teix posā les spies deuers lo cāp dls
mozos per que fos auisat si negu /
venia. E decontinent que foren atē
dats Tirant ps hum home de peu
e vestit com a moro trames lo ala
Ciutat de Constantinoble ab vna
lettra que contenia paraules de sem
blant stil.

Capitol Cccix.

Lettra tramada per Tirant al
Emperador de Constantinoble

A tich causa ab mol
ta alegria de scriure a
la magestat vostra ser
enissim senyor: puix la
fortuna prospera vos
vol esser fauorable significant avzā
altesa coz per mija dela diuina gra
cia victoria hauem obtela de vres
enemichs. Car haue ples totes les
fustes qui eren del solda: e dls turchs
qui stauen en lo siti dauant Const
tinoble qui erē. ccc. totes carregads
de vitualles que no hauien gens dls
carregat. E sō stats morts tots los
mozos qui dins eren sens merce al
gūa. Null saber dela magestat vos
tra hō manara que sien descarrega
des totes les vitualles que haue p
ses: e les que portaz. Car yo tinch
delliberat si la magestat vostra ho
volra de licēciar totes les fustes que
tinch nolciades. Car prou basta d

tenir les q̄ teni p̄les ab algunes altres
qui son del lley de Sicília: e de al
tres amichs e valedors meus. Car
puix los moros no tenen fustes me
dona de parer que haurem prou o
.ccc. fustes ben armades per guar
dar que los moros no puguem ha
uer virtualles ni socors negu: ni po
der sen anar. E mes significh a vos
tra magestat com he presa terra /
al cap del lliu: e he posat lo meu
camp al cap del pont de pedra: e la
mia tenda dins lo pont asi: que los
moros sien clofos atotes parts per
mar y per terra. E so cert que ans q̄
los moros puguem exir ol liti que te
nen ala ciutat ques hauran arabo
nar ab mi. E suplich ala magestat
vostre que vullau fer guardar molt
diligentment la Ciutat: e star en cō
tinua vigilacio. Car forçadament
los moros hauran afer lo desespe
rat o donar se apzelo: Per quant les
virtualles q̄ tenen nols poden molt
durar: nin poden hauer. Car yols
tinch clofos atotes parts per mar:
y per terra. E mes suplich a vostra
alteza de auisar me com sta fornida
la Ciutat de virtualles: y per aquant
Car yo ne portades per aforrir la
per a deu anys. E decontinent que
haja la respoſta vos trametre totel
les fustes carregades. E de aço su
plich ala magestat vostra quez ma
ne que vol que faga: axi de licenciar
les fustes: Com de descarregar les
virtualles. E o totes les altres coses
que la magestat vostra conega que
facen afer: que tot lo quez manaren
se complira prestament. E si la ma
gestat vostra volra queus trameta
gent darmes per defendre la ciutat

si dubtau en res sia yo auisat. Car
tinch deliberat si ala magestat vos
tra sera placent que decontinent que
les fustes hagen descarregat de fer
les star ben armads dauant lo cap
dels moros: per que no puguem de
res esser socorreguts: ne trametre
fusta o guna per auisar ne hauer so
cors: e per enuiar los tant com po
rem. E aço fet crech: que nostre sen
yor nos ajudara que fare tot lo que
volem. E de aço dess^a dit haja pres
ta respoſta dela magestat vostra.

Capitol cccix.

Com lo bon caualler Sineger^o
torna al camp de Tirant.

Com Tirant hague
feta la letra dona la al
home q̄ hauia elet p
anar ala Ciutat de cō
testinoble q̄ hauia nō
Carillo qui era grech. e natural de
la ciutat de Cōtestinoble: per ço cō
sabia molt be los passos. E aquest
denit per camins apartas feu la via
dela Ciutat: que gens per los mo
ros del camp no son vist ne sentit.
E com son al portal: Les guardes
lo prengueren: E portaren lo da
uant L'emperador. E aquest feu la
reuerencia: E besali la ma: e lo peus
dona li la letra de Tirant. E L'em
perador ab molt gran plaer la re
be: e legi la decontinent. e vist lo cō
tengut en aquella son lo mes cōtēt
home del mō: e feu laors: e gracies
anrē senyor deu dela molta gracia
q̄ feta li haura. E trames p la empa

Ortu: e per la princesa sa filla : e most
 trals la letra de Tirant . E els ha
 gueren molt gran consolacio dela
 presa que Tirant hauia feta de les
 fustes dels moros . E l'emperador
 trames per lo capita Ypolite com
 li son dauant mostra li la letra de ti
 rant e com la hague lesta dix ypolite
 al Emperador Senyor no ignora
 la magestat vostra coz diuerfes vol
 tes vos he dit que la altesa vostra
 confias en deu: e en la molta amor:
 e voluntat que mon mestre Tirat
 portaua ala magestat vostra: e que
 si ell era viu que nous oblidaria . p
 que senyor stau ab bona cofiança q
 ab lo diuinal auxili ell vos dara vic
 toria de vostres enemichs: eus fara
 recobrar tot l'imperi grech. Ix espof
 l'emperador: p mon du capita nos
 stam admirats dels actes que Ti
 rant ha fets: e fa : e nos li som molt
 obligats. E jur vos per la mia coro
 na que yo lin retre tal premi que ell
 e los del seu parentat ne seran con
 tents. E prech vos capita que psta
 ment aneu aregonexer totes les vi
 tualles qui son en lo nostre palau: y
 en la Ciutat: p que pugam auisar a
 Tirant del quens dmana. E deco
 tinent ypolite se parti del Emperador
 e feu la cerqua molt diligentmet ab
 altres homes experts en tal negoci
 E trobare q encara tenie forniment
 p atres mesos cōplidament. E ypo
 lite molt alegre sen torna al Empera
 dor: e dix li semblats paraules . Se
 nyor la magestat vza deu saber coz
 tenim forniment en la Ciutat per a
 tres mesos: y encara per a quatre si
 mester era . Per q senyor no dubte
 la magestat vza que ans que aqstes

virtualles sien despeses: Tirat hau
 ra dat orde quen haure mes: e hau
 ra desassetjada la ciutat: e dexau ho
 a son carrech . E l'emperador feu cri
 dar lo seu secretari : e feu li fer vna le
 tra a Tirant mencionant li largam
 ent tot lo que per ell: e p tot lo co
 sell era stat deliberat. E feu cridar a
 Sinegerus: e dix li caualler prech /
 vos que aneu a Tirant: e que li do
 neu aquesta letra . E daltre part lo
 auisaren de paraula de tot lo q vist
 haueu. E ell dix que faria son mana
 ment. Com lembaxador Sinege
 rus hague presa la letra del Empe
 rador besa li la ma: e lo peu: e pres li
 cencia dell. E apres ana apendre co
 miat dela Emperadriu: e dela prin
 cessa . La qual era en la sua cambra
 E pregal que la recomanas molt a
 son senyor Tirant: e que ella lo su
 plicaua la tingues en son recort E
 que volgues pensar quants enuigs
 e treballs hauia passats desque nol
 hauia vist. E que en tot cars ol mō
 ell donas orde que ella lo pogues /
 veure lo mes prest que pogues . car
 si nou feya era certa d morir ab aqll
 desig. E lo caualler respos que ell e
 ra prest d complir tot lo que per sa
 senyoria li era manat . E besa li la /
 ma: e la Princesa lo abraça : e feta
 la reuerencia partis del palau : e ves
 tis com amoro : e pres per compa
 nyo a carillo qui hauia portada la
 letra al Emperador. E partirē dela
 Ciutat ales dotze hores dela nit : e
 per aquells passos que carillo ven
 gut era molt secretament ells passa
 ren que no foren sentits p negu del
 cap dels moros. E alba demati arri
 baren al pont hon Tirant tenia lo

camp. E coneguts per les guardes
 lexaren los passar e anarè dretamet
 ala tenda de Tirat. Lo qual troba
 ren ja leuat. Com Tirant los /
 veu hague lo maior plaer del mon
 dela lur venguda. E demana al ca
 ualler Sinegerus de noues: e del
 stament del Emperador: e dela em
 peradriu: e dela sua anima la Prin
 cessa. E aquest li recita largament /
 tot lo que hauia vist: e hoit. Ne lo
 que L'emperador li hauia dit d pa
 raula. e mes li dix totes les recoma
 dacions dela Princessa: e totes les
 rahons que damunt son recitades
 Com Tirant hague hoit les ra
 hons que la Princessa li trametia
 adir: dela vlla li corregueren vives
 lagremes: e alteras la sua cara de a
 mor strema: e de compassio que tenia
 dela Princessa: e stigues p bon spay
 que no parla: pensant en la molta a
 mor: que la princessa li portaua. E
 tenia gran dubte que per lo gran o
 lig que tenia de veurel no prengues
 algun regirament. E apres que Ti
 rant son tornat en sa color natural
 Sinegerus li dona la letra del em
 perador: e Tirant la pres a legir: e
 cōtenia stil de semblants paraules.

Capitol cccxix:

Letra tramesa per L'emperador
 a Tirant lo blanch.

Grant fill no es stada
 poca la cōsolacio que
 nos tenim d la vostra
 venguda. E quant res
 te obligat ala mmeia

bondat de nostre seyo: deu: e avos
 com me haueu volgut socorrer: E
 deliurar en temps de tanta necessi
 tat de tant de mal quim staua apa
 rellat. E suplich al meu senyo: jhu
 crist queus faga tãta de gracia que
 lexe cōplir lo vostre bon o lig qui es
 de verdadera caritat. E lo meu en
 poder vos premiar lo que p mi tãt
 haueu treballat. E notificant vos
 dela gran custodia que fa fer dela /
 Lutat lo vostre bon criat: e capita
 meu Ypolit: que no crech que aps
 la persona vostra milloz caualler ni
 ab maior aio sia stat en tot lo mon
 ni sera. E que sino fos per les grans
 caualleries d aquest dies ha que la
 Lutat fora stada presa: e tot lo res
 tãt del Imperi grech. E nos podia
 numerar la morisima que per man
 de aquest virtuos caualler es stada
 morta. E mes vos ausiam com per
 gracia de nostre senyo: deu la Lu
 tat sta fornida molt be p a tres me
 sos de vitualles: e de totes coses ne
 cessaries: e d caualleria prou suficiet
 mēt per abesedrens dela enemicha
 Car lo mes dubte que teniem era q
 les vitualles nōs fallissen: per quēs
 haguessen abar per fam. E de aqst
 dubte stam en segur deu miancant
 que aquest temps nos podem be te
 nir. E no vullau posar la virtuosa p
 sona vostra en perill: sino que fagau
 la guerra atot vtil vostre puit en la
 libertat vostra sta de pendre: e de le
 gar: que nous poden forçar d batal
 la si be nous ve. Eximatex vos au
 sam coz tenim delliberat que fagau
 descarregar les vitualles la vna par
 tida seu posar en lo castell de sinopo
 li qui es molt fort: e stara aqui molt

be guardaba p fornir lo vostre càp
e les forces que pendreu: e alla hò
necessari sera. E altra partida fareu
descarregar en la ciutat de pera per
que sia prop per a fornir la ciutat. E
feu posar per guardar la cinchcèts
homens darines. E lo restant po-
reu fer portar aci en la ciutat. Car
segurament poden d'scarregar. E a-
pres pozeu licenciar les fustes q'vol-
reu: E sia remes tot a vostra bona
discrecio. E tinch per bon consell q'
les .cccc. fustes vinguen dauant la
ciutat molt be en orde: e daran als
enemichs molt grā treball. Car cō-
tinnament haurā aguardar que ne-
gu d'les fustes no ixqua en terra: ey
hauran auetlar denit: e de dia gran-
gēt darines. e d'altra part se haurā
a recelar dela ciutat: e del vostre càp
E ab aquesta pena hauran destar
continnament. No resta mes adir
sino que si haureu mester d'l nostre
tresor per apagar les fustes que ha-
uen noliejades: Trameteu meyna
galera: o dues: o les q' volreu: e nos
trametrē vos tanta moneda com
volreu.

Capitol. cccxxii.

Com los mozos tingueren consell
e deliberaren de trametre embaxa-
da a Tirant.

Om lo Solda: e lo
Turch saberen que
Tirant havia desem-
barcat: e q' havia po-
sat lo càp al pont d' pe-
dra. Aquests fore los mestorbats
homens d'l mon: e tingueren se per
perduts. Car veren que per negu

na via ella no podien d'alli eixir: ni
per mar: ni per terra que no ha-
guessen auenir en les mans de Ti-
rant. Aiximateix si molt aturauen
aqui perrien de fam: car no tenien
virtualles p' ados mesos: per ço cō-
les fustes no haurien pogut d'scarre-
gar. E com veren lo mal q'ls stava
preparat ab animo s'forçat de cau-
allers no mostrant gens esser sma-
yats. Ajustaren consell p' veure qn
expedient pendrien que no perissen
En lo qual consell foren los l'keys
següents. Primeramēt lo l'key da-
lape: Lo l'key de suria: lo l'key de
tratho: lo l'key de asiria: lo l'key de
trchania: lo l'key de rasten: E lo fill
del gran caramany. E lo princep d'
sixa. E molts altres grans senyors
los quals la istoria no recita per no
tenir prolixitat. E aqui haguerē de
grans altercacions: los h'us conse-
llauē que combatessen la ciutat: car
si la podien pèdre aquis porien fer
forts hun gran temps: fins que ha-
guessen socors. Car no podien pen-
sar que la ciutat no fos bē fornida.
Los altres deyē quels parassen ba-
talla dauant lo camp de Tirant.
car aquest era tan animos cavaller
que no seria mēys que ell nols ixqs
ala batalla. E o'ells tinguessen mol-
ta cavalleria: e bōa: e no seria mēys
que nol rompessen per la gran mo-
risma que ells tenien. E hò no que
valia mes morir com acavallers q'
no dextar se pendre com amoltons
E que si la fortuna los era tā fauo-
rable quels dexas vengre la batalla
porien passar segurament: o restar
en lo liti fins que haguessē presa la
ciutat. Los altres foren de opinio:
S. l.

que valia mes que fessen vna em /
 barada a **T**irant quels donas pau
 e treuax quels d'ras passar: car elle
 sen tornarien en lur terra tots: **E** li
 buydarien tot l'imperi grech. **E** no
 res menys li restituïrien totes les
 forces que preses hauïen: e tots los
 presoners: e catius. **E** ala conclusio
 del consell tots determinaren: e tin
 gueren per bon consell que lamba
 rada fos tramesa a **T**irant. **E** que
 si ell nols volia leixar passar que la /
 uors porien pendre los altres par
 tits: ço es que combatessen primer
 la ciutat molt bruiamèt. **E** si no la
 podien pendre: que la uors lo darrer
 remey seria que morissè ab laspasa
 en la ma com acavallers. **E** axí fon
 determinat lo consell. **E** elegiren p
 embaradors lo fill del gran Lara /
 many: e lo princep de sira: q'eren ca
 uallers molt sauts: e de gran eloq
 cia: **E** molt destres: e auisats en la
 guerra. **E** digueren los que prègues
 sen guarda estimant quanta gent po
 dia tenir **T**irant: ni quant en orde
 stauen. **E** donaren los les instruc
 cions de tot lo q'entenien d' dir: e d' fer
Posaren se molt en püt los emba
 radors molt ben abillats: ab alju
 bes de brocat: e molt be accompan
 yats simplement sens armes ab. cc
 d' cauall. **E** ans que partissen trame
 terè al camp de **T**irant hun trom
 peta per demanar salconduyt. Lo
 qual los fon atorgat. **P**artirè los
 embaradors: e feren la via del càp.

Capitol cccxlii.

Com **T**irant feu descarregar les
 virtualles: e d'oa comiat a totes les
 fustes noliejades.

Com **T**irant hague
 lesta la letra d' l'empa
 dor ell crida lo marqu
 de ligana almirall seu
 e mana li que cõptas
 ab tots los patrons de les fustes q'
 tenia noliejades: e si res los restaua
 a pagar del sou que fossen pagats
 molt liberalment. **E** apres li mana
 q' partis les virtualles en tres parts
 que portanen a son bon arbitre. **E**
 q' fes descarregar la vna part al cas
 tell d' sinopoli: e l'altra part al castell
 de pera. **E** que prengues cinchcents
 homens d'armes d' l' camp: e quels
 trameses ab les virtualles ala ciutat
 de pera. **E** daquianant les fustes se
 podien anar. **E** aximateix li mana
 que armas be les fustes que hauïe
 preses d'ls moros: e totes les altres
 que noliejades no eten: e ben forn
 des del que mester haguessen ab to
 tes les virtualles que portauen: que
 anassè a d'scarregar ala ciutat de cõ
 testinoble. **E** com hauran descarre
 gat que stiguè continuamèt dauant
 lo càp dels moros bombardejant:
 e sent los tant de enuig: e dan com
 poran. **E** decontinent que **T**irant
 ho hague manat: l'almirall sen ana
 alla hon eren les fustes: e compta
 ab tots los patrons: e pagals tot lo
 quels era degut. **E** encara **T**irant
 los feu dar de gracia mil ducats a
 cascun patro: vltra lo que hauïen
 pres de les fustes que preses hauïe
E apres manaren a cada q' anassen
 alla hõ hauïen a descarregar. **E**ps
 que hagueren descarregat q' sen po
 diè anar: e tornar cascu en la terra
E feren recullir los cinchcents hõ
 mens d'armes qui tenien de anar a

la ciutat d'pera. E donaren vela totes les fustes noliejades: e cascuna feren la via de hon los era manat. Les vnes anaren al castell de sino poli qui distana dela ciutat de con / testinoble cinquanta milles d'uers la mar major anant per lo braç de sent jordi. E aquí descarregaren: e anaren sen per la via hon eren ven guts: E les altres feren la via dela ciutat de pera: e aquí foren molt bē acullits: e extren los cinchcents ho mena d'armes en terra. E lo capita dela ciutat qui era hun valentissim caualler: com hohí que Tirāt los trametia rebels molt be: e donals bones posades. E d'escarregaren totes les fustes: e recullirē totes les vi tualles dins la ciutat ab molt gran alegria que tenien los dela ciutat p la gran necessitat en que erē posats e ferē laors: e gracies a nostre sēyor deu cō los hauia volgut socorrer en tan gran necessitat. Com les fustes hagueren descarregat partiren de aq̃e calcia sen torna en la terra.

Capitol. cccxxiii.

Com Tirāt trames la Reyna de fē a contestinoble ab tot lestol de les fustes ques hauia aturades.

Apres quel marques de liçana almirall de Tirant hague fetes partir totes les fustes noliejades: ell feu armar totes les fustes qui eren restades: lo nombre deles quals era. cccxxv. fustes en tre naus: e galeres: e galiotes: e lēys

E lexaren lo camp molt bē fornte de virtualles. E aximateix ordena q̃ restassen aquí en lo riu prop dī cāp de Tirant dues galeres ben arma des: per ço que si Tirant les hauia mester p trametre en qualque part que fossen prestes. E com totes les fustes foren en punt per partir: l'al / mirall sen ana al camp a Tirant: e dix li com ell hauia complit tot lo que per la sēyoría li era stat manat. Lauors Tirant sen ana ala tenda dela Reyna de fē: e dix li. Germana senyora suplich vos quē façau tanta merce q̃ vos vullau anar ab aq̃stes fustes ala ciutat de cōtestino ble: per acōsolar: e aconortar aq̃lla qui te la mia anima encatuada: car dubtē fa que en aquest temps q̃ yo no puch anar a fer li reuerencia no prengues algun dan irreparable: q̃ seria amí pijs que la mort. Car la beu be que si yom partia de aci per anar a veure la excellencia posaria en grā perill tot lo camp. E molts altres inconuenients que seguir se porien per la mia absencia: e vos stareu allí molt milloz: e ab mes plaer: e delit. E suplich vos que ab lo vostre angelich sabervullau vlar deuers mi d'aquelles suplicacions acostumades: que en lo passat tēps de ma enamorada vida vos solieu sollicitar ma senyora. E posau la en sperāça de ma presta vista: qui sera lo mes prest que yo poze: q̃ es la co sa q̃ yo mes d'sige en aq̃st mō. Car la tarda me par vna hora hū any. Car apres deu altri no desige tant veure: obeir: e servir com afa altēsa. No comporta mes la graciosa rey na que Tirant parlās: sino que ab

S. ij.

cara afable: e ab baxa veu se pres a dir. Germa senyor les suplicacions vostres son amí manamets per la molta obligació que tinc a vostra senyoria: per los grans beneficis: e honora q̄ per la merce vostra he rebuts yo no essent mercedora. mas per la vostra molta virtut. e grandissima liberalitat. E no cōhe d̄ mi tan poch la senyoria vostra q̄ posse heca t̄ta ingratitut quem oblide la causa per que so tant obligada: e per lo molt merxer vostre. E pensau senyor: e germa q̄ si en lo passat temps tenguí voluntat de servir la merce vostra: ara mil voltes mes p la molta virtut que conech q̄ posse heix la vostra virtuosa persona. E conech veraderament q̄ hū cors ab tanta perfeccio com es de ma se yoria: no deu esser posselt sino per la vostra molta virtut: qui sou font d̄ bondat: e de tota cavalleria. Per q̄ germa: e senyor d̄ mi digan me si la senyoria vostra voltra manar algunes altres coses: que aqueres: e totes altres que dir: e fer se poguessen per neguna p̄sona humana so p̄sta de fer: e posar hi cent vides si tates ne tingués. Lanoys Tirat la abraça: e besa la en la galta: e dix li sem blats paraules. Senyora germana no^o podia regradar la molta amor que en vos tinc coneguda: e tal cōfiāça tinc en vos q̄ daren fi a tots los meus treballs. E nostre senyor deu me done gracia quens pugaretre lo premi: que la molta amor: e virtut vostra es mercedora: quens pugadōar molt mes al doble que no he fet. E la Reyna li volgue besar les mans: Tirant nou pmes:

sino que li dix q̄nes posas en orde d̄ tot lo que mester hagués: e q̄nes recullis. E la Reyna dix que faria lo que li manaua. Tirat pres comiat dela Reyna: e tornasen ala sua tenda. E trames per lalmirall: e com li son dauant dix li. Almirall māvós recullir: e prech vos que doneu bō orde en totes les coses queus he dites. E com la Reyna sera recullida feu fer decontinent vela: e compliu prest vostre viatge: E lalmirall dix que tot era prest: E pres comiat de Tirant: e anas a recullir. E apres lendema d̄matí la Reyna se ana a recullir ab totes les seues dōzelles: acōpanyarē la fins ala mar lo Rey d̄ sicilia: Tirat ab cinchcents homens darmes. Com la Reyna sō recullida en vna nau prenguerē comiat della: e tornaren sen al camp. E lalmirall feu fer vela a totes les lustes: e feu la via de contestinoble.

Capitol. cccxv.

Com los embaxadors del solda: e del turc arribaren al camp de Tirant.

Com los Embaxadors del Solda fore dauant lo pont de pe dza hon Tirat tenia lo camp: Tirant los feu extr hū capta arebre ab cinchcents homens darmes tots ab arnesos molt luets e ab canalls Sicilians molt grans tots encubertats. Los quals los rebren ab grandissima honoz: els acompanyaren fins que foren ala tenda de Tirant. Lo qual havia fet

parar vna tenda tofa de brocat car
mesi: la mes rica: e singular que ja /
mes en lo mō fos stada feta en aqll
temps. La qual era stada feta en la
ciutat de paris. Com los embaxa /
dors fozen delcaualcats entraren
dins la tenda: e trobarē aqui lo rey
de sicilia: lo lley de seç: e Tirant: e
molts altres barōs nobles: e cau
llers. E per Tirāt: e per los altres
fozen rebuts molt graciosamēt: els
feren grandissima honoz: per ço cō
eren grans senyors. E Tirant no
volgue que tā prest splicassen la em
baxada. mas feu los aposētat molt
be en belles tendes q̄ls hauia fetes
aparellar. E feu los servir d̄ moltes
viandes: e molta volateria en grā
abundancia: e vins de diuerles na
tures. Lō los embaxadors hague
ren vista los cinchcents homens
darmes ab los caualls tan grans: e
los homens darmes ab los penna
chos amodo d̄ italia: fozen posats
en grā admiració. E d'altra part ve
ren quatre milia caualls altres tots
encubertats qui continuament vo
gien lo camp axi armats com si ha
guesen entrar en batalla. E d'altra
part veren la molta caualleria q̄ en
lo camp de Tirant era: diguerē en
tre ells que tot lo poder dela mori
ma del mon no serien bastants a re
sistir ala gent crestiana: per lo gran
dissim orde: e beila caualleria que te
nien. E tinguērē crehēça en va esser
venguts: que james Tirant los a
torçaria pau: ni treua: ne partit ne
gu que dela mort fossen staluts. E
tals paraules entre ells rahonauē
que ares lo loch que lo virtuos ca
pita Tirant lo camp seu tenia: era

impossible negun cors mortal po
gues exir sens mort: o esser pres. E
mes considerauen com per ells no
podia esser fetaviolencia ninguna en
lo camp de Tirāt: ne dar los bata
lla sens lur voluntat. Ans los cres
tians teniē facultat de fer los perir
de crudelissima fam. Passaren los
animosos embaxadors tot aquell
dia: e la nit seguēt ab dolorosos pē
saments. E lo dia apres lo virtuos
Tirant ajustar feu en la sua trium
phal tenda los illustrissims lleys
e la noble caualleria del camp pera
hoir missa. Apres la missa per ells
denotament hoïda: lo virtuos Ti
rant trames per los embaxadors
volguesen venir per splicar lur em
baxada. De tal noua los animosos
embaxadors molt contents: E ab
gran grauitat de gran senyoria pas
sarē ala tenda d̄l virtuos capita q̄ls
rebe ab aquella honoz que ell cone
gue que merexedors erē. E fent los
seure Tirant dauant ell: mana que
splicassen lur embaxada. Conuidāt
se los embaxadors qual p̄mer par
laria: leuas lo fill del gran caramāy
per esser lo major senyor de tota: e
feta reuerēcia al virtuos capita spli
ca la sua embaxada en stil de sem
blants paraules.

Capitol. cccxxvi.

La forma dela embaxada

Qerta cosa es ala tua
molta santesa gran ca
pita caualler: e senyor
E deu se begnīnamēt
S. iij.

considerar en les semblants batalles
o exercits la pèrdicio (deuenidora de
innumerables persones. E ja molt
mes se deu presumir en lo present cap
que es aparellar fossar per molta
caualleria. Si segons la nostra hu
manitat volras obrir los vils de ta
grà senyoria: veuras contèplatiua
ment aquest gran riu mudat de co
lor: sobrepusar del pont les altes ar
cades: lo corrimet dela humana: ach
q̄ sens dubte en cascuna d̄ les parts
l'apar se spa. E si coltes atentamēt
sens brogit de crueldat poras hoir
los gemechs: plants: e crits de les
mortals ferides dels vençuts com
batents: q̄ pujant als cels als inmu
tables planets presentē nouella pie
tat: tals pēlaments: y paraules no
fan ofensa a nostres foras: e bellico
los coratges. Mas ennobleixen los
virtuosos animos de semblants a
tu magnanims cauallers. Dōchs
p̄ scusar tanta inhūanitat: nosaltres
embaradors d̄ nostre senyor lo sol
da: y del gran turc venim de part
de aquells ala tua bella presència p̄
saber la deliberada intencio de ta le
nyoria en aquest negoci: demanant
te si placent te sera pau: e treua per a
temps de tres mesos: o mes. E si
volra la tua liberal: e gentil cōdicio
pau final a cēt: e hū any: serā molt
contents esser amichs dels teus a
michs: E enemichs dels teus ene
michs ab tota bōa germādat: pau
e confederacio. e liga. E fet aço buy
darā limpi grech: restituint ala tua
subjugacio: o capitāia totes les ciu
tats: castells: viles: fortes: e terres:
qui son dins los termens dela gre
cia. Encara restituirā en la desijada

libertat tots los presoners crestiā
derenguts en nostre domini: e farā
qualleuol altra rahōable sollicitio
sens molt prejudicar la honoz de
lurs grans senyors. Ab les quals
discondar: o desauentir sit aparells
Sia certa la tua industriola ventu
ra: que sens tarda de cruelery ani
moles armes li sera feta enijosa ex
piencia: e dona fi a son parlar.

Capitol. cccxxvii.

Lo consell que Tirant tingue so
bre la resposta dela splicada Emba
xada.

D'on de poca stima
en l'animo del virtu
os Tirant la nouella
splicacio: considerada
prōptament ab los
hulls dela sua pena esser ates ala fi
dela sua desijada beatitut: e d̄lita
glozia. Em po p̄ mostrar la molta
discrecio que possehia aturas acor
dient los: que reposassen que molt
prest los daria resposta. E presa li
cencia los embaradors molt be a
companyats dels cauallers de Ti
rant ab molta honoz en la lur tēda
los tornaren. Tirant cō a virtuos
capita lo següēt dia trames per los
illustrissims reys: e duchs: e noble
caualleria q̄ ala sua tēda vinguessen
que apres la missa volia tenir con
sell sobre lo fet dela splicada Emba
xada. E tots com d̄ infinida amor
amauen lo virtuos Tirant presta
ment fozen tots ala sua real tenda.
E horda la missa: cascu asseyt segōi
son gran posat silenci en lo consell:

Lo virtuos Tirant feu principi d' semblants paraules. No ignoren les senyories de vosaltres molt il·lustres: e magnífichs senyors: e germans meus la embarada trama per lo Solda: e grà Turch demanant nos pau: e treua se du considerat no sens gran causa per la molta oppressio: e necessitat en que posats son. Com siam certs quels tenim en gran stretura: axi de viandes com de altres coses necessaries ala humana vida. E mes se deu considerar la molta gloria que obtendrem de esser vencedors. E lo gran premi que s'espera de nostre senyor deu de posar en libertat tant poble crestia en captiuitat posat: e en perill de reneugar la nostra sancta: e verdadera fe qui seran restituhits en la primera libertat. E mes se du considerar lo gran spant que sera en la morisma hoint dir com tots son morts: o presos. E la grandissima venjança que obtendra per mijsa de nosaltres la corona imperial: per les moltes ofenses: y afliccions per ells donades: e sera venjança de la molta cavalleria que per causa lur en l'imperi grech ses perduda. e no res meys morint tots aquests haurem la pau mes segura: e aterrament de tots los altres: e repos tranquille ala corona del grech imperi: e de nosaltres tots. E com lo meu parer sia que major seruey no poden fer ala magestat del senyor Emperador com sera de no atorgar los pau ni treua: ne concordia alguna: sino que posen en poder nostre ses seguretat alguna dels bens ne dela vida. E si aço fer no volran que facen tot lo mal que fer pugue

Com siam certs quels poden fer perir de pura fam. E d'altra part si batalla los volrem dar sta en la libertat nostra: com siam molt mes poderosos que no ells. Ab tot que seria de parer fariem grandissima follia dar los batalla. Com per la grà necessitat stan desesperats: e podiem perdre molta de la gent nostra: e posar en perill tot lo nostre stat. Lo que pot molt be scusar guardant los molt be lo pas. E mes auant podem contemplar lo grà guany que sera per atots de hauer tota la lur offera: la qual se perdria lexat los anar. Empero senyors: e germans meus lo parer meu es aquest. Que no es expedient algu a nosaltres fer resposta alguna sens que no sia feta consulta ala magestat del senyor Emperador. per que per souenidor si altre cans se seguia no fossem dignes de gran reprehensio. Per que suplich ales senyories de tots quens tinch com a germans quem vullau consellar la resposta que fer se du: axi com dela molta virtut vostra confie. ne si conecreu que la magestat del senyor Emperador ne sia consultada. Car axi en la honra com en lo guany calcu sera participant. E dona si en son parlar.

Capitol. cccxxviii.

Lo vot que dona lo Rey de Sicilia en lo consell.

D'haue acabat lo virtuos Tirant lo seu rahonament: que per hun poch spay lo rey
S. liij.

de Sicília nos giras deners lo rey de feç conuènt lo que primer parlas. E lo Rey d' feç li dir: que p res nou faria. Apres ne conuèda als altres princeps: e barons: e tots li donaren les veus que primer parlas. E tenant se lo bonet d' cap lo Rey de sicília dir paraules de semblant stil. Spill en lo qual lo saber diuinal se representa: Estela nouament creada: p agular no solament ano saltres: mas a tots los qui d' vostra virtut atenyen claravista: mostrât los camí lumínos que seguint aqll arribaran ala posada hon tranqille pan: e justicia reposa: altre salamo: o ell mateix. E per ço capta virtuos no fretura a nosaltres cōsellar vos cō loyré auisat entēdre haja manifestat la si d' tot lo ques poria veure Mas p q la senyoria vostra mes cōtent reste: tñch deliberat dir mon parer: no discrepant del vostre. E tñga per bē fet que la magestat del senyoz Emperadoz ne sia consultada: p major scusacio de vostra merce: e nostra. E que ab lo seu sacre cōsell d' libere la magestat sua lo que li sia placent. Com aquest fet toq mes ala honoz sua que d' tots los altres Trehent yo sens dubitacio algua que ell eligira la part per vos mencionada: com aquella sia mes vtil: e mes honorosa: e de major seguretat repos: e tràqllitat ala corona d' grech imperi. Hauent noticia que les coses preposades p la virtut vā son totes molt rahonables: e tñ cōformes ala militar art: que negu p art de caualleria en aquelles no poria contradir. Com d' capta virtuos se pertāy de guardar de perill la

sua gent: e fer la guerra atotvtil sen e a dan dels enemichs segons vos feu. E haueu acostumat de donar pmi: e honoz a tots aquells q sots la vostra bādera vā. No vull mes dir: sino lo que p mi es stat obmes remet ales senyories de aquesta altres senyors.

Capitol cccxxix.

Lo vot que feu lo Rey d' feç per ell e per tots los altres barons.

Abant de parlar lo Rey de sicília tots los altres princeps: e barons drecaren les paraules lurs al Rey de feç suplicant lo volgues p tots parlar cōfermât e aprouant tot lo que per lo Rey d' sicília era stat dit. E posat scilenci en lo cōsell apres hū poch spay se leua lo Rey d' feç: e dir tals paraules en semblant stil. Continua speriencia de gre⁹ mala: e treballs: moltes voltes demostren com se deu hō guardar d' aquelles coses que rahōablement noure porien. E de les coses ben fete e: ab d' liberacio: tart ve lo penediment. E p ço capta virtuos e senyoz amí no fretura replicar en les coses que per vostra seyorla son itades ben vistes: e ben dites. Mas per tant com per les senyories de aquesta magnanims senyors p lur molta virtut me hā volgut dar carrech q fes la resposta p tots cōsiderada la breuitat del tēps qā mereix en retre la resposta als embaradors No vull mes dir per no tenir prolixitat: sino que loe: e aproue la res /

posta feta p la senyora del Rey de Sicilia qui es que sera molt ben fet que la magestat d'el senyor Emperador ne sia consultada asi q vostra senyoria reste sens carrech: e nosaltres p ço com los fets son de grã impotancia e es la fi de tot son be: o mal: en lo qual tots nosaltres hanẽ aparticipar e vĩa merce no restaria sens culpa. E yo ab veu de tots aquests senyors e germans meus vos conselle que prestament hi trametau / vostra embarada: per que p prest se puga retre resposta als Embaradors del Solda e d'el Turch: e fesi a son parlar. E lo virtuos Tirant dix queu posaria en execucio. E aixis partiren e torna cadu en son alenament.

Capitol cccxxx.

Lo tot leitol de Tirant arriba al port d'Constantinoble qui porta uen la Reyna de Seg.

Aixis se leitol del cap del virtuos Tirant p anar ala insigne Ciutat de Constantinoble: lo vet: e lo temps los son tan fauorable que en lo mateix dia dues hores as que sebo haguis complit son viatge son ates dauant la Ciutat benauenturada. E sabet grandissima alegria segos se acostuma e solen fer los qui ab triuphant victoria donen socors als qui son posats en grandissima necessitat: lãgant bombardes e sonant trõpetes claron: e anafils ab multiplicades

ve salubaren la insigne Ciutat los nobles ciutadans e la poplã gent sentint veus de tanta alegria corriẽ ala muralla per veure en lo port entrar lo tan desijat socors qui entraua ab les bãderes altes dela magestat Imperial e del valeros capitã tant. No son meno: alegria dins la Ciutat tocant totes les campanes: e donant laoz: e gloria ala diuinal prouidencia com li era stat pla sent de socorrer los afligits. Car totes les fustes venien carregades de moltes virtualles. Lo antich Emperador cauca deuers la mar: e son auisada la magestat sua com en les fustes venia. la Reyna de Seg: e ell prestamẽt ho trames adir ala princessa: e ala Emperadriu: E la Princessa lo mes prest que pogue cauca ab ypolit: e ab molts altres cauallers: e gentils homens ab totes les dames dela cort sua: ana hon era / Emperador. Mana la excelsa senyora aypolit que dins la nau entra: hon era la tan desijada Reyna per fer la exir en terra. Entrat ypolit en la nau troba la inclita Reyna molt ben abillada quil rebe ab amor asamble sabent se la hu al altre molta / honoz per la molta amor e amistat que en lo passat temps tenguda hauien. Demana li la Reyna de sa senyora la Princessa. Ypolit li respon com en la voza dela mar lexada la haura sperant la sua desijada vista. Son posada en orde vna barca de draps de brocat hon deualla la inclita Reyna: e Ypolit: E dos galants ben abillats ab los remes baten laygua en poch spay forẽ en terra molt ben acompanyats d noble

caualleria: e de gentils dames. E oz la Princesa veu a plaer demanada criada sua venir ab tan gran triumpho com a Reyna: per fer li maior honoz descaualca la Reyna lançat se als seus peus per voler los hi besar: e la excelsa senyora non permes. Mas besa la en la boca moltes vegades en senyal d'estrema amor. Apres la Reyna li besa la ma. Eleuat la Princesa la Reyna d'terra per la ma la prese porta la honera. E peradoz la Reyna li besa lo peu e la ma: e L'emperadoz ab gran afabilitat rebe la Reyna sent li molta honoz: e al mirall: e als altres cauallers qui en companyia d'la Reyna venguts eren. E partint se tots del port feren la via del Imperial palau hon trobaren la Emperadriu qui rebe la Reyna ab graciosa: e benigne cara: e atots los qui d'sa companyia eren. La Reyna besant li peu e mans com a vassalla: e criada sua e son per ella molt festejada. Lo antich Emperadoz a ypolit mana les fustes descarregades fossen per que pus prest tornassen al camp. E ypolit dix que la magestat seria seruida cō ja hi haguessen començat. E toz nāt al port lo virtuos ypolit ab moltes barques que seu pēdre d'la terra e aquelles d'les na⁹ d'cōtinu descarregarē tota la nit q' al matina que lo sol se demostras: totes les fustes descarregades forē. E recullit tot lo blat d's la ciutat p' botigues e molins yns: e olis carns salades mels: e legums e totes aquelles coses que a ciutat assejada se ptanyē. Al mati L'emperadoz trames acōuidar al mirall ques vingues adinar ab ell ab tots

los nobles e cauallers qui en cōpanyia d'la Reyna venguts erē. Al mirall son molt cōtēt. e l'xquerē tots ab al mirall molt ben abillats: e ab grosses cadenes doz: e ab robes de brocat e de chaperia. La festa singular q' l'emperadoz feu al mirall: e als se⁹ son cōla de admiracio: que ates la lur necessitat forē molt bē seruits de molta voloteria en abūdācia singular e de specials vis qui la festa feyen magnificar. E ab delitos repos passaren tot aqll dia festeiant les dames d'la Emperadriu e d'la princesa ab moltes dāces e jochs q' ennobliē la festa. E lenit la nit al mirall demana licēcia al Emperadoz p' recullir se en les fustes dient ala magestat coz demati la volūtat era de partir e posar se ab lestol dauāt lo cāp d'ls moros p' donar los mes fatiga. L'emperadoz li dix Al mirall no es cosa en lo mō de quē pugau mes seruir e dōa li licēcia. E al mirall li besa la ma: e lo peu: e tots los altres cauallers: e gētils homēs. E feta lur reuerēcia a narē apēdre comiat d'la Emperadriu e d'la virtuosa princesa: e d'la Reyna: e d'totes les dames. E fēt la via d'la mar se recullirē en les fustes. E en la nit ala primera guayta tot lestol parti dauāt la noble ciutat e setē la via d'el cāp d'els moros. E coz foren arribats danant lo cāp d'ls moros d'spararen al colp moltes bombardes d'uers lo camp que tots los moros ferē arremozar: e curtarē a les armes pensant quels voliē combatre. E axi stauen los moros atribulats: e ab gran recel.

Capitol. cccxxi.

Les rahons que passaren entre la
Princesa: e la Reyna de Seg.

L a nit que la virtuosa
Reyna de Seg arriba
en cōtestinoble la prin
cessa volgue que doz
més ab ella: p que po
guessen parlar a lur plaer. Lō se fo
ren meles en lo lit: la Princesa seu
prncipi a tals paraules. Virtuosa
germana: e seyoza mia: molt es sta
da la mia anima en tot aquest tēps
dela vostra absencia atribulada: e a
go per moltes rahōs les quals per
scriptura expremir nos porien. En
spectal per vos aquí amana sobre /
totes les dones: e donzelles ol mō
com virtut senavos me era impossī
ble. E malozment com pensava /
que per causa mia: e per seruit me te
nia crehença que eren morta en la
cruel mar de mort tan spantable. E
considerant la causa per que: go es /
per la gran crueldat de Tirant qui
se era partit de mi sens dir me res:
ignozant yo la causa del seu desōny
E com cascuna hora del dia en la /
mia fantasia se representat la sua fin
gida amor esser tal. Venia en lestrē
dela mort: desijant mes morir que
viure en tan penosa vida. Butx me
veya separada d aquelles persones
qui eren restauracio de ma vida: e
repos del meu delit. Los meus vlls
dauen abundants lagremes ab do
lozōs sanglots: e sospirs: lamen
tant la mia desauentura. E planyēt
deplozava lo grandan: e perdicio
ques seguiria per labfencia de Ti
rant dela magestat del Emperador
pare meu: e de tot L'imperi. Eō mi

desauenturada que fos posada en
captivitat en poder de infels: e per
ells desonrada: e esser atēla als der
rers termens de ma desolacio: ma
lozment com pensava q yo hagues
fallit contra lo valeros Tirant: ni
hauer lo tant agreuiat: ni ofes en al
guna cosa que fos sufficient premi /
de tant de mal que sen podia seguir
Ago seya augmentar la mia dolor /
pensant quant era gran la desauen
tura mia: e la mia ignoscencia. Em
pero tostemps recorrent ala mage
stat de aquella qui es mare de pietat
misericorde: qui james fall als qui d
uotament la inuocq: me posi en lo
monestir de les deuotes menoretel
stant en contemplacio continua: su
plicant ala mare d deu senyoza nos
tra me trametes l'angel de consola
cio: qui lanima e lo cors me aconso
la: e hagues pietat del vell Empa
dor que en sos darrers dies nos ves
catiu: ni despossehit del jmeri. E
la misericorde senyoza hauent com
passio dela nra afligida vida. hane
trames la superabundāt gracia del
seu jmens fill mes copiosa q lēgua
hūana no sabera demanar. Et inch
molt grā cōsolacio cō a vos germa
na mia ha volgut tāt prosper: q es
la cosa q la mia alegria mes aumen
ta. E reste molt obligada ala molta
virtut del valeros tirāt q en absēcia
mia sia stat en recozt dela seruitutz
meua. E suplich vos germana: e se
yoza de mi fer me gracia: significat
me quina son la afortūada causa q
yo tāt hagues ofes al virtuos tirāt
q ab tāt crueldat se partis de aqlla
qui amana mes q ala sua vida. Lō
saben q james pēsi en cosa q fos con

tra voluntat sua ni menys ó paraula li diguí si no paraules de amor: e consolació: com aquell qui tenia la mia anima cativa el amava en stre com a persona digna de possehir la mia delicada persona. Car tenia ver dadera crehēga que lo seu amor no fos menys enuere mi que causa negua bastas voler me axi enuiar. E crech queu manleua que de hun tã magnanice virtuos caualler passat e excellint atots los altres de bōdat e genrileia. No es de presumir que en ell se pogua causar tanta ingrati tut. Empo la spança que en vos germana: e senyora mia tinch coneguda me aconsola. E ó pens que en lo passat tēps creu sustēciacio: e aumēt de ma vida. Ara molt mes tich cōfiāça óla vĩa molta virtut per mi ja spīmētada q̄ dareu si ala mia atribu lada pēia foragitāt de mi les passa óa temors e atēyer seguretat manifesta de amor verdadera: E no pensu q̄ sia en lo pūt que era coz me de xas que amor me ha tāt subjugada que no stich en degū recozt. e tinch fatalia que si p̄stamēt yo no veig lo meu Tirant molt poca sera la mia vida. E donāt si la excelsa senyora a les sues piadoses paraules donant dels se⁹ vlla abūdoles lagremes gemechs: e sospirs sabent de si hun ó moderat comport. La virtuosa reyna la conforza ab les sues agracia / des paraules de consolacio. E coz la Princessa son tornada en son recozt. La Reyna seu principi asem blante paraules.

Capitol cccxxii.

Reposta que fa la Reyna a les dolzores paraules dela princessa.

Enatiga seria de prolixitat enuiosa recitar paraules que agreuiariē les ozelles dela magestat vostra. Car sol en yo pēsar aquelles: la mia anima neta alterada. per que suplich ala celsitut vostra no les me faça dir sta nit. Car dubtēsa que no posassem en agonia tots los del vostre Imperial palau: e dariem mala nit: e treball a la magestat del senyor Emperador pare vostre. Mas dema en la hoza que a vostra alteia sera placent vous ho dire: e no gens amon grat. Car temoz tinch que lanima de vostra alteia nos altere de boir paraules / tant nefandissimes. Empero senyora la alteia vostra se pot alegrar de vna cosa que en res no tenu culpa. E per mi es stat lo virtuos Tirāt molt be iformat e sabuda la veritat p̄ ell ne resta molt confus e ab grandissima vergonya. E per mi suplica ala magestat vostra que lo perdo / no li sia denegat. Car ell confessa lo seu gran defalt. E vostra alteia senyora li deu perdonar per ço com ell es stat decebut per persona tal aq̄ gran se era atribuïda. La maldat ó la qual la magestat vostra ignora. De aquestes rahons de passio no vull mes dir al present: sino queus suplich vostra alteia se alegre. Car si placent sera ala divina prouidēcia totes les vostres tribulaciōs: e óla magestat del senyor Emperador se ran ja passades p̄ la venguda ól aios Tirāt. E si vĩa alteia sabia quantā

es la amor que porta ne statien ab mirada. Car continuament quant present li era nom parlava sino òla sua Princesa ab aquells sospits: e gemecha que los verdaders enamorats solen lançar que lanima li traueissen. Per que senyoza molta / rabo te vostra magestat ò amar lo en lo superlatiu gran: que no crech james sia stat ni menys sera en lo / sònenidoz teps hun caualler amar vna donzella de amor tan strema com aquest ha fet a vostra merce. Considerant los actes ò immortal recordacio que ha fets en la barberia desque parti de aci apres que de catiu son posat en libertat. Tots aquests actes de singular virtut ha fets ahi: q̄ tingues possibilitat de poder socorrer: e ajudar ala magestat del senyor Emperador: e vostra. E los grans perills que ha volguts / passar: per que pogues possehir lo vostre delictos lit ab repos benaventurat. Para que tots los males: e treballs de vostra alteza prenen terme e si vos defall lo animo que tēu tāt magnanimi: e tā sfozcat. E comfian de mi senyoza: que james vos falli en les malos necessitats: que presentament yol vos fare venir aci per / fer vos reuerencia. Loz se verbadement que altre desig en aquest mō no te sino com poria fer honors: e serueys ala magestat vostra. Aço se yo verbadement: e ne vista speiencia. Car sino fos per la amor / vostra no li freturana ell de venir aci per conquistar l'imperi grech: cō en la libertat era de pendre per muller la filla del Rey de Tremice: e fer se Rey: e senyor de tota la barbe

ria. La qual dōzella era de inestimable bella: e complida de virtuts singulars. E aquesta veura vostra alteza no passaran molts dies que veaci sol per fer vos reuerencia: per ço com Tirant ha molt loada la bella vostra. E per los grans serueys e honors que Tirant li ha fets: se te per molt obligada a ell. E ha li / promes de esser ala solētat de les vostres bodes ab Tirāt. E dōchs senyoza hun caualler de tāt virtut qui ha leuat vna tal dōzella ab tāt regnes: no es be rabo que sia merecedor ò possehir la vostra excellent persona: cert es si. E qual Rey ne grā senyor es stat en lo mon qui haia / conquistades tātes terres com aq̄st que no les ha volgudes retēir per ahi. E Tirant ho ha tot repartit entre sos parēs: e amichs e seruidors. Ecoz mes dona mes te. Car james res li fall per la gran liberalitat sua. Per que senyoza suplich ala magestat vostra que novulla pēsar en res qui de passio sia: E sotmeten tot lo passat a obliuio si amau la vostra persona. Car les coses de passio agreu gen lanima: e donen afflictio al cors. Com les dones: e donzelles per la flaquea perden gran part de lur bella. Com la de vostra alteza sia tāt mencionada per tot l'univers mon que es ò grā necessitat que ara vos mostreu mes bella que james p les moltes gēts e de moltes condicions e stats que ara venen a veure a vā alteza. E en la companyia de Tirāt ha vèguts molts Reys duchs e grās seyors p valer li: e serā tots a les vres bodes. e molts reys duchs e grās seyors q̄ venē ab lo rey scaria

no qui serà tots en aquesta festa. E no volria per quant tinc ne sp ha uer que lo contrari de vostra altea fos presumir. Com en lo restant d' mon no es dona ni donzella de ne gun statmēt qui ab vos equal se tro be: axi de linatge com d' bellea ni en totes les altres virtuts. E p' vostra altea esser stada senyora mia stima ria mes moxir que hoir lo contrari E dona si a son rahonament.

Capitol cccxxxiii.

Replika que fa la Princesa ala Reyna.

Dolt es ami enuiosa / cosa auilada Reyna en pēsar lo quem dieu respos la Princesa: com a ço sia cosa: que qui lo seu desig a vna cosa desijada ha hagut molt se de ja mes en lani mo contentar: que qui desija: E no pot lo seu desig atenyer. E apres ne guna cosa es pus laugera aperdre: que aquella la qual sperança p' auāt no promet pus de tornar. Allí deu esser la gran dolor hon lo equal vo ler: lo no podr portar así. Car aquí han loch ira e enuig: aquí es lo pen sament: e la fany: per que si les volū tats no son eguals per força mēca rien los desigs Mas quāt los aios se volten anant desijar algunes co ses e aq̄lles peruenir no pugen. la uoz se encenen es dolen mes que si dels seus volers fossen luy. E p' ço germana mia: ara tinc notīcia que en lo passat temps com stauen en la seruitut mia me dauen bons /

cōsells: e yo nols conexta. Per que daciauant yo vull star aconsell: e or dinacio vostra. La si de les para ules dela Princesa son principi del parlar dela Reyna qui dix. Sen / yoza si axo fa la altea vostra yous promet molt pōt dar goig complit mes que no desija. E axi ab aq̄stes rahons: e semblants passaren gran part dela nit. Car la Princesa pre nia molt gran plaer en les rahons dela Reyna: per que gran temps / hauia passat que no se eren vistes: e tenien molt de que parlar. Dix la Reyna senyoza donez part ala nit per que vostra altea nos enuge: e axi feren.

Capitol cccxxxiiii.

Com Tirant ana a Contēstnoble per parlar ab L'emperador.

Engut lo consell per lo virtuos Tirant ab los magnanims reys Duches comtes: e ba rons sobre la resposta sabedora als embaxadors d' solda e del turch: p' tot lo cōsell fō delibera rat q̄ la magestat del Empador ne fos cōsultada. Pēsa lo valeros tirāt eēr ates al terme q̄ desijana: ço es te nir justa causa de scusacio p' anar a veure e fer reuerencia a aquella p' la qual tenia la sua aia catiua. E pētat cō aq̄st negoci era de gran importā cia: e era cosa q̄ tocava mes ala ho noz sua q̄ d' tots los altres. d' libera q̄ secretamēt sol anas ala noble ciu tat d' sijada p' parlar ab la magestat del Empador e saber la voluntat

e deliberacio sua. De ques poria se
guiz molt gran benefici de pau: E
tranquillitat en L'imperi grech: e a
ell tranquille repos en los braços
de la senyora: E venint la nit scura
parla ab lo Rey d Sicília. e lo rey
d Feç: e comanals lo càp. E recullis
en vna Galera: e feren la via de cō
testinoble: qui distaua vint milles /
del camp de Tirant. Com lo vir
tuos Tirant fon al port: e la Gale
ra fon surta eren deu hores d la nit
deifregas: e sol ab hū altre ix que en
terra. Mana al patre dela Galera
que nos partis de alli. E com fon al
portal dela Ciutat dix ales guardōs
que li obrissen com era hū seruidor
de Tirant qui venia a parlar ab la
magestat del senyor Emperador: /
Les guardes prestament li obriren
e feu la via del palau del Empera
dor. Com fon dins li digueren coz
L'emperador se era mes al lit. Ti
rant ana ala cambra dela Reyna d
Feç: e troba la dins hun retret que
feya oracio. Com la Reyna lo veu
prestament lo coneguer: e correghel
abraçar: e besar: e dix li senyor Ti
rant inestimable es lo plaer: e sober
ga alegria que tinch dela vostra de
sijada vèguda. E ara ab maior afec
cio tinch causa de regraciar adeu:
que de mi indigna vol hoir les ius
tes pregaries nous puch dir quant
es gloriosa la mia anima per la con
solacio de vostra vista. Pensant q̄
ala fi deles mies deuotes oracions
haja obtes lo maior be que d'sijaua
go es la vostra presència enemiga d
tota tristor. No crech yo que los /
meus meritis mas los vostres han
Inclinada la diuina bondat que diet

yo les derrerres paules de les mies
piadoses pgaries no se si mans dan
gels: o celestials mouiments: hā gi
rat la mia feruga: e trista psona verſi
la porta del meu d'saconsolat retret
hon he pogut veure a vos senyor
qui sou la mes alta persona en vir /
tuts y merexer quèrre tots los moz
tals contemplar se puga. Glent sen
yor digne de tota gloria: hoza es ja
que prengau la paga: e satisfaccio d
vostres honozosos treballs: ab de
litos repos en los braços d aquella
hon es lo terme de vostra felicitat:
e occasio de vostres magnanimes
empreses. Car yo crech que si vos
voleu yo dare compliment al que
tant haueu desijat. E si ara no feu la
voluntat mia creheu ab jurament
que james fagau compte d mi. Ans
lo mes prest que ami sera possible /
mē tornare en les mies terres. No
lexa mes parlar lo valeros Tirant
ala Reyna. Mas feu principi a sem
blats paraules. Germana senyora
si en algun temps vos so stat inobe
dient suplich vos per merce quem
perdoneu. Car yo promet eus jur
per lorde que de caualleria tinch q̄
no sera cosa en lo mon que per vos
me sia manat que yo nous sia obedi
ent encara que fos cert la mort ne
hagues apendre. Car so ben cert q̄
sempre me donas bōs consells si yo
los hagus sabuts pēdre. ara dōchs
dix la Reyna veurez que sabreu fer
que lesperiment sen veura que en li
ça de càp clos teniu de étrar. E no
tindre p caualler si dōchs no veig
vècedor dela delitosa batalla. Atu
rau aci en lo retret q̄ yo jre a parlar ab
la p'cessa: e suplicar la he q̄ viga aci

adozmir sta nit ab mi. Prestamēt se parti la Rkeyna de Tirant: e ana ala cambra dela Princesa: e troba la que volia posar al lit. E la princesa veu ala Rkeyna dix li que es a ço germana que tan cuytada veniu. La Rkeyna fengi molt grā alegria: e acostant se ala ozella dila princesa dix li senyora feu me tanta merce / que sta nit vingau adozmir ab mi ala mia cambra. Car de moltes coses tich aparlar ab la magestat vĩa que vna galera es venguda del cap de Tirant: e es exit hun home en terra pue ha parlat ab mi. E la princesa molt alegre li dix que era contenta. Car ja de altres voltes hi ha uia acostumat d' adozmir. E la Rkeyna per semblant ala sua cambra. E aço elles feyen com volien parlar a lur plaer: Per no causar sospita ala Emperadriu: e ales donzelles. La Princesa pres per la ma ala Rkeyna: e axi anaren ala sua cambra: la qual trobaren molt be en orde: e bē perfumada: que la Rkeyna hi hantia fet ja prouehir. La Princesa se posà molt prestament al lit: per la grā voluntat que tenia de saber noues de Tirant: e les sues donzelles la ajudaren adespullar. Com son en lo lit la Princesa donaren li la bona nit la qual aparellada stava incogitadament. Com les donzelles foren fora dela cambra: la Rkeyna posà la balda en la porta: e dix ales sues dōzelles que anassen adozmir: que ella tenia de dir vna poca de oracio e que apres ella se posaria al lit que no volia negu. Les dōzelles sen entraren totes en vnaltra cambra en que dormien. E la Rkeyna hague

dat comiat atotes entrasen en lo retret: e dix al virtuos Tirant: E aualler glozios despullau vos en camisa: e descalç anau vos aposar al costat de aquella qui us ama mes que ala sua vida: e feriu for de les sperōs. Car axis pertany de caualler tota pietat apart posada. E en aço nom fagau rahons que no les vos admetria: ni poseu dilacio. Car yous jurase de Rkeyna que si no feu lo que us he dit que james atora vostra vida tal gracia aconseguireu. Tirāt ho jnt les tā afables paraules dela reyna fica los genolls en la dura terra e volgue besar los peus: e les manš ala Rkeyna: e dix li stil de semblants paraules.

Capitol cccxxxv.

Gracies de amor que fa Tirāt ala Rkeyna.

Senyora: e germana de forts cadenes apze sonau ma libertat: cosa feu p mi: per la qual restant vos catiu: y serunt vos los dies de ma vida es impossible fer vos yo satisfaccio que ala molta obligacio queus tinch acomparat se puga vos me donau la vida: vos me donau la glozia: vos lo be: vos lo delit: vos parais en cors mortal feu posseir ala mia cansada anima: quant me resta del viure: ni quant poria conquistar: que enseps ab lo que fortuna me ha donat: donant ho yo a vos no serieu premia

ba: sola amor vos ha de pagar: a /
 mant vos yo de aquell verdader a
 mor: queus ha acompanyat en fer
 per mi tan senyalada gracia: E no
 murya yo fins que o mi vejau sem
 blant sperencia: dela voluntat que
 en vos axi manifestament tinch co
 neguda. Seyoz Tirant dix la rey
 na: no tingau temps: que lo temps
 pot nos pot cobrar: o pullau vos
 prestamet. Lo virtuos Tirant la
 ga roba en mar: que en hñ momet
 fò despullat descalçat en camisa. La
 reyna lo pres per la ma: e portat al
 lit hon era la pancesa. La Reyna
 dix ala pancesa: senyora veus aci lo
 caualler vostre benaventurat que la
 magestat vostra tant o sia. Aixi sia
 de vostra merce que li façau bona
 companyia: tal com devostre excel
 lencia selpa. Car no ignozau quats
 mals: e treballs ha passats p ateyer
 la felicitat dela amor vostra. E tan
 sauiament puix sou la discreto del
 mon: que vostre marit es. E no pè
 se la magestat vostra sino en lo pre
 sent: que les benentors se ignozan qn
 sera. Ik espos la pancesa: germana
 falsa no pensaua yo james de vos
 axi fos traïda. Mas tinch confança
 dela molta virtut de mon senyor ti
 rant: que suplira al vostre gran de
 falt. E no penseu que durant aquest
 parlament Tirant no stava ocios
 ans les seues mans vsauen de lur o
 fici. La Reyna los lexa star: e ana
 sen a dormir en hñ lit de repos que
 havia en la cambra. Lo la Reyna
 sen son anada la pancesa drega les
 noues a Tirant qui lo combat li
 strenyia: e sen li prindpi o tal e pa
 raules.

Capitol. cccxxvi.

Com Tirant vence la batalla: e p
 força darmes entra lo castell.

Don seyo Tirant no
 cambieu en treball
 la pena la sperança de
 tanta gloria com es a
 tenyer la vostra desijada vista. Re
 posau vos senyor: e no vullau vsar
 o vostra bellicosa força: que les for
 ces de vna delicada donzella no sò
 per arelltir a tal caualler. No trac
 teu per vostra gentilea de tal ma
 nera. Los combats de amor nos
 volè molt streyer. no ab força mas
 ab ginyosos afalachs: e dolços en
 gans se atenyen. Deçau porfidia se
 nyor no siau cruel: no pèseu ago eèr
 camp: ni lica o infels. No vullau ve
 gre la ques vencuda de vostra ben
 uolença. Caualler vos mostraren
 damunt la abandonada donzella:
 feu me part dela vostra homentia:
 per queus puga resistir. Ay senyor
 y com vos pot delitar cosa forçada
 Ay e amor vos pot consentir que
 façau mal ala cosa amada. Seyoz
 deteniu vos per vostra virtut: e a
 costumada noblea. Guardau me
 quina q no deuen tallar les armes
 de amor: no han de rompre: no du
 nastrar la enamorada lança. Hajan
 pietat: hajan compassio de aquesta
 sola dozella. Ay cruel fals caualler
 cridare: guardau que vull cridar. se
 nyor Tirant no haureu merce de
 mi. No sou Tirant trista de mi: a
 go es lo que yo tant o sijava. O spe
 rança dela mia vida: vet la tua prin
 ci.

cella morta. E nous pèsen que per
les piadoses paraules dela pzeissa
Tirât stigues ó fer son lauoz. Lar
en poca hoza Tirant hague ven
guda la batalla delitosa: e la pzeis
sa rete les armes: e abãdonas mos
trât se smortida. Tirât se leua cuy
tadament del lit pensant que la ha
gues morta: e ana cridar la reyna
que li vengues ajudar. La Keyna
se leua prestament: pze vna ampo
lla de aygua rose: dõa lin per la ca
ra: e frega li los polsos. E axi reco
bra lespit: e lançat hũ grã sospit dix

Capitol.cccxxxvii.

Reprensio de amoz que fa la prin
cessa a Tirant.

¶ Cara que aquesta
slen los senyals de a
moz. Empero no ab
tãta forza: e crueldat
se denen pẽdre. Ara senyoz Tirât
vinch a creure que no devirtuosa a
moz me amauen. La bzeutat ó tã
poch delit ha pogut impedir ala
virtut: consentint q hajau tant mal
tractada la vrã pzeissa. Almẽys
haguessẽ sperat lo dia dela solem
nitat: e serimõial festa: per que lita
ment fosseu entrat en los ports de
la mia honesta pudicia: ¶ Si vos
hauen fet com acaualler: ni yo so re
uerida com apzeissa. Per la qual
raho so axi verdaderamẽt agreuia
da q de aqsta rahonable ira ensẽpa
ab la perdua: per scampament õla
meus carmesins strados: romã tã
debilitada la mia agreuada delica

dura: que tĩch crehẽça: pzeimer yo
vẽguda entrare en los regnes ó plu
to: que vos vencedoz dels perduts
temerosos infels hajau robades les
tendes. Axí que la festa de goig pze
mi celebradoza: pzeu mudar en
cristes doloroses obseqes. ¶ No spa
la Keyna que mes dignes la aslegt
da pzeissa: sino que ab cara alegra
li dix. Ely na beneyta cõ sabeu fer
lo piados: q armes de caualler no
fan mal a donzella. E deu me lexe
morir a tan dolça mort cõ vos sen
giu que ereu morta. Lo mal quem
dixeu mẽ vinga sino sou guarida al
matí. La pzeissa no pzeu aconoz
cada õla perduda honestat: no vol
que satisfer ales folles paraules õla
Keyna: ana calla. Tirant se torna
al lit: e la Keyna sen ana a dormir.
Los dos amants stigueren tota la
nit en aquell benauenturat deport
que solen fer los enamorats.

Capitol.cccxxxviii.

Com apze feta la pau Tirant re
cita ala Pzeissa tots los seus tre
balls: e apze les grãs prosperitats
que haviã hagudes.

¶ La nit recita tirant
ala pzeissa stesamẽt
tots los infortunis: e
persecucions: que ha
uia passades p causa dela sua amor
Enãps li recita ab grandissim pla
er la prosperitat: e victoria sua: axi p
orde com li eren seguides les aduer
sitats. E axi ordenadament les cõ
questes: e triumphos. Mas ala fi li

significa: que de res tant nos tenia per molt glorios: com de hauey cōquistada la sua illustrissima psona. No resmenys la princesa quasi resuscitada: e tornada en los primers sentiments: cobrat lo fforçe passa da la dolça fellonia: recita a Tirant lo discurs vida: y stil que tengut ha uia durāt la absencia sua. E com ja mes durant aquest temps son vista riure ni alegrar se de cosa deguna: a partada de tots delits: retreta en cōtinua oracio per la sua amor: en religiō posada: sols subjugada ala sua ordinacio: hauiat pogut sostenir lo seu esser: fins que dela sua venguda li portaren alegras y nouella embaçada. Moltes altres rahons: y delicades paraules fornides de enamorats sospits passarē: y en temps parlant moltes vegades coneguerē de libidmosa amor los efectes. La reyna qui portaua lo pes de aquest negoci: vehent que lo dia se acostana: pensa que los qui se amen com acōsegueren algū delit no pēsen en res quils pūtra noure. Leuas cuytadament del lit: ana hon eren los dos amants: e dix los: Que pūx la nit era stada bōa: que deu los donas lo bō jorn. E elle loy reterē molt graciosament. E trobals que jugauen ab alegria molt gran mostrāt tenir molt gran contentacio la hu del altre. La Reyna dix a Tirant. Senyor del imperi grech leuau de aquí que jas fa dia: per q̄ no sia vista vĩa merce: es mester queus ne aneu la mes secretament que pugau. Al vir tuos Tirant fora stat placent que aquella nit hagues durat hun any E moltes voltes besāt ala princesa

la suplica que fos de la merce li volgues perdonar. Respos la princesa. Mon senyor Tirant amor me fozga de perdonarvos ab condicio tal que nom sia tarda la vostra tornada. Car viure sens vos me es imposible: que ara se que es amor: que de pmer nou sabia. E pūx a fozga dar mes me haueu feta catiuā nom de negueu lo socors. E az ma vida: ma libertat: e la mia persona daciauant no tinch per mia pūx hauent la p duda de vos la he cobrada: e ara la prenh en comanda en temps ab la gloria dela sdeuenidora victoria. p la qual yo sola me alegre per q̄ mes hōrada: e major sia la senyoria vĩa q̄ de cosa que mes stime vos he fet senyor.

Capitol. cccxxxix.

Resposta que fa Tirant ales rahons dela Princesa.

Abaia la excelsa senyozala derrera sillaba dō les enamorades paraules: quant lo vir tuos Tirant se pres a dir. Sperāga de mon be: e contentacio de ma vida: no pōria fer les infinites gracias que la celitut vostra mereix. en hauey me atorgat perdo dō la dolça ofensa per mi feta ala magestat vĩa p hauey obtes lo premi de mos treballs. E stime tant ab violēcia hauey ho obtes: com si de libera voluntat atorgat me fos. De quen reste presoner: e catiu de vostra excellencia. E molt major plaer: e cōsolacio fora per ami destar en benauentu /

E.ij.

rat repos en los brazos de vostra
 magestat. que absent moztint en pe-
 nada vida. Amí no fretura pregar
 me del q̄ les forces de amor me cos-
 trenyē. E per speriencia veura la al-
 tela vostra quāt se abzeuiara la guez-
 ra: per que yo catiu vostre ab amo-
 rolos serueys vos puga servir. e ab
 bun besar o amor strema se partirē
 La Reyna lo pres per la ma: e de-
 uallal per vna porta falsa en lozt: e
 deuallant lo virtuos Tirant vol/
 que besar les mans ala Reyna: e la
 Reyna nou consenti que les hi be-
 sas: mas dix li semblants paraules.
 Tirant senyor com es contenta la
 senyoria vostra del que tant ha de-
 sijat. Ik espos Tirant. Germana se-
 nyora la mia lengua no bastaria a
 dir la gran contetacio que tinch de
 ma senyora: e de vos per la molta
 virtut vostra: que creh james poze
 satiffier la gracia singular que o vos
 he obtesa. E si la diuina potēcia me
 fa gracia que puga atenyer la fi del
 que tinch començat: stan ab cōfian-
 ça segura que yo lmenare lo que en
 vos he fallit. La Reyna ab vna a-
 graciada reuerencia li dix Senyor
 Tirant tantes honozs: e beneficis
 la seynoria vostra ha enuers mi fets
 no essent yo merexedora q̄ en tote
 los dies dela mia vida amí sera co-
 sa impossible queus ho pogues ser-
 uir: E suplique la diuina magestat
 vos vulla prosperar en honoz tan
 excelsa cō la seynoria vstra mereir: ni o-
 sija. E fent se gran reuerencia lo hu-
 alaltre dient se moltes cortesies se
 partiren. Tirant sen ana ala posa-
 da de ypolit: e la Reyna sen torna
 ala princessa eposas al lit al lloch de

Tirant e ab repos dozmirē fins
 que fon grandia.

Capitol. cccxl.

Com Tirant ana a parlar ab l'em-
 perador.

Don de poca stima
 la alegria que ypolit
 hague com ven a son
 mestre: e senyor Ti-
 rant: que de infinita amor que li te-
 nia se lança als seus peus per voler
 los hi besar. E lo valeros Tirant
 nou consenti: mas leual o terra: e a-
 braçal: e besal: e feren se grādissima
 festa. Car no se eren vists desque ti-
 rant sen ana ab la fortuna. Com se
 fozen molt festejats: Tirant dix a
 ypolit que anas al palau: e digues
 al Emperador com Tirant era ven-
 gut: e que volia parlar ab la mage-
 stat secretament. Ana prestament
 ypolit al Emperador: e dix li la em-
 baxada de Tirant. E l'emperador
 li dix que vingūs en la manera que
 pedria plaer: que molt se alegraria
 dela sua vista. Des pensa l'empe-
 rador q̄ la venguda de Tirant no
 era ses grā causa de negocis de grā
 importancia: e olijauau molt saber
 E dix a ypolit q̄ digues a Tirant q̄
 decontinent vingūs q̄ ell era p̄st o
 hoir lo: ypolit sen torna ala sua po-
 sada: e manifesta a Tirant la vo-
 luntat del Emperador. Los dos pa-
 rents dessregats partiren dela posa-
 da o ypolit: e ab suaus passos camí-
 naren la via del palau. E trobaren
 l'emperador en la cambra: que en a-
 quella hora se acabaua de vestir. E

arribat Tirant danāt la magestat sua als seus peus se lança per voler los hi besar. E lo magnanīm se yoz nou compozta. Mas prenēt a Tirant per lo braç algal de terra: e be / sal en la boca: e tirant li besa la ma. e prenent lo per la ma l'emperadoz lo passa en vna altra cambra: e feu lo seure al seu costat. E corrent los seus vlls viues lagremes tant p so bres de alegria: com encara per lo recozt de tanta perdua com hauria feta. La qual sabia molt be si tirant fora stat present: perdut no hauria Dix ab grauitat reale humana en tonacio les següents paraules.

Capitol.cccxli

Les paraules que diu Lempadoz a Tirant per cōtemplacio dela venguda sua.

Dignani capita: e dilectissim fill nrē a infinit se acostā lo strē de tanta alegria com la vostra desijada vista nos presenta per la gran amor: e afecio qus potam: arenēt lo merexervostre: y los grans serueys que de vos tenim rebuts: y la sperança certa que tenim sols p vostra venguda esser pstatmēt deliurats: e deselos: Exalçant vos la nostra corona: aumentāt nostra prosperitat: y honoz. Per que considerant hauer dexat lo camp aqsta vostra secreta venguda no deu eē sans alguna causa: o necessitat o imperial consulta: o consentiment re / metēt per a mayo: disposicio les reposades: e amigables rahons. per donar vos audiencia: e saber la cau

sa de aquesta vostra venguda cesse de mes auant parlar vos: dexant p ales sdeuenidors obres lo be sia vengut: e contentament que tñch de vostra gloriōsa venguda. Alcan de parlar L'emperadoz: tirant no tarda de respondre en forma de les següents paraules.

Capitol.cccxlii.

La resposta que fa Tirant al Emperadoz.

Enyoz de gran excel lēcia: la magestat vā deu saber com la causa dela mia venguda es per significar a vā

altesa com lo solda: e lo gran turch me hā trames embaxada. La qual te en efecte moltes condicions tocants a vostra sacra magestat. E p quant amī fora gran presumptio: e atreuiment de fer deliberacio alguna: ne retre resposta sens licencia ne expres manament dela magestat vostra. Per queus suplich que sia de vostra merce que en lo sacre consell vostre sia ben vist: e determinat lo que fer se deu: así que en sdeueni / doz si altre cara sen següia acarrech meu no pogues esser imputat. La qual embaxada cōte com lo solda e lo Turch o manen ala magestat vostra pau: e treua p tres mesos o per a mes tant com la vostra excellencia voltra. E si voltra pau final per a cent e hun any: que ells seran contents: e fer liga: e germandat ab la magestat vostra: amichs dels amichs: e enemichs dels enemichs.

L. ii.

E si aço voltra fer la magestat vos /
 tra que ella sen tornaran en lurs rez /
 res: eus buydaran tot limpi. e resti /
 turan vos totes les ciutats: e viles /
 queus han pzeles en tot limperi qe /
 mostraran per vostra magestat ecr /
 james possides. E mes vos darã /
 e restituirã tots los pzeioners: e ca /
 tins crestians qui seran trobats en /
 totes les terres axi del solda cõ del /
 turch. E si aço la magestat vostra /
 no voltra fer quem aparelle dela ba /
 talla: que cobrada p elle la resposta /
 de miells seran dauant lo meucap /
 lo mes prest que poran per dar me /
 batalla. Respos lempereador en la /
 forma seguent. Virtuos capita nre /
 e fill: nos vos teni en stima tal q cõ /
 fiam dela vostra molta discrecio: e /
 virtut que en majors coses q aquel /
 tes darien raho: e pzoien lo partit /
 mes vtile de majoz honoz ala co /
 rona del impi grech. E nos hague /
 rem per acceptable tot lo q pervos /
 fos stat õlberat: e mes en execucio /
 Mas per tant que lo voler vostre /
 sia mes content ne fare tenir consell /
 Lo magnanim emperador mana /
 que pstantment lo consell fos ajustat /
 per que Tirant sen pogues tornar /
 al camp. E Tirant pzeia licẽcia del /
 emperador sen ana a fer reuerẽcia /
 ala emperadriu: e ala virtuosa prin /
 cessa. E troba les ensemps en la cã /
 bra dela princesa: per ço cõ la prin /
 cessa fengia esser malalta. E la em /
 peradriu era venguda pervisitar la /
 E la empadriu seu grandissima fes /
 ta a Tirant: e rebel ab cara molt a /
 fable senti moltes caricies: per ço /
 com lo hauien mester. E la virtuo /
 sa pzeissa fengi la festa molt freba:

per dissimular lo q era stat en la nit /
 passada. Aquí parlaren de moltes /
 coses: en special la princesa õmana /
 a Tirat si sabia: ni sentia certenitat /
 alguna dela venguda dela reyna de e /
 thiopia. respos tirat: senyora õ pre /
 clara virtut tres dies ha q per hun /
 correu del Rey scariano fuy auisat /
 per letra sua mencionant me que li /
 fes tãta gracia que no volgues dar /
 la batalla als moros: fins a tãt que /
 ell si pogues trobar: que altra cosa /
 mes en lo mon no desijana: que ell /
 me feya cert que dins .xv. dies seria /
 ab mi. La princesa dix capita seyo /
 cosa en lo mon no desige tant com /
 deure agra lreyna. Lar he hoit /
 dir q es dotada õ bellea: q en lo mõ /
 nos trobaria tal. Respos Tirant. /
 Senyora dix vos han veritat: que /
 aps la magestat vza no crech mes /
 bella dõa sia: ne mes virtuosa en lo /
 mon no poria esser trobada: E aqix /
 mateix desig te ella de veure vza al /
 tela. E p pus no ve actiuo per les /
 tantes perfeccions q ha õ vos hol /
 des mencionar. E parlant axi tirat /
 ala emperadriu: e ab la princesa: e /
 departint: e solacat de coses de pla /
 er: entra p la cãbra la dolorosa ste /
 phania duissa de macedonia vesti /
 da de burell: o abit de les virtuosas /
 õ alta religio menorites. Lar per /
 labstencia del illustre: e de pclara vir /
 tut diafebus duch de macedonia: e /
 marit seu se ere posada en religio: e /
 no nera volguda exir: fins aqll ben /
 auenturat dia: p hon pẽana ateyer /
 la si õ fos mals. e lançat se als peus /
 de tirat ab vens doloroses crida de /
 corret los seus vils abundants lagre /
 mes fet pncipi ala seguent lamentacio

Capitol.cccxliii.

Lamentacio que fa la duquesa d'
Macedonia als peus de tirant.

Ueniu honestissimes
senyores: e castes viu
des acompāyan la de
solada duqssa: cobriu
ab ruades iauenes: e negre mantell
lo meu cap abūdos d'amarissimes
lagremes: sostēu lo fexuch cors de
la deserta stephania: carregada ab
cadenes de tanta captiuitat. Aju/
dau me senyores: pstaui me piado/
ses paraules: donau me tristes scla
maciōs. Feu acorts ab squinquada
veu: alaspre dat de tan dolorosa la/
mentacio. Lridau ab mi dauant lo
vencedor capita: Lridau misericor
dia a Tirant que es sols apres du
redēptor: e defenedor de nosaltres.
Misericordia senyor Tirant: mise
ricordia vos demane. Hajau com
passio: hajau dolor: no d' mi desauē
turada: y pouda: mas de aquell en
qui es la mia libertat: e bēauenturā
ça. Mogas senyor la vostra sanch:
lo vostre cosingerma catiu presonez
de infels. Lo ducat de macedonia:
e ami ha leuat en mortal desolacio
e pressura. la necessitat: e captiuitat
de aqll a vos senyor es vergōyosa
injuria. Les pesades cadenes y fer
ros avos senyor deuen esser causa
d'augeres ales. Elenjau Tirant se
nyor la vostra ofensa: e fēt libert lo
vostre diafebus: fareu catiu la sua
y vostra stephania: stimāt tostēps
com a vostra la mia cobrada liber
tat: per vostres mās resuscitadora

Lo virtuos Tirant no comporta
que la duquesa stigū agenollada:
pres la del braç: e leua la de terra: e
abraça: e besa aquella dient li parau
les de consolacio en semblant stil.

Capitol.cccxliiii.

Consolacio que fa Tirant ala du
quesa de Macedonia.

Continua speriecia d'
greus mals: e dolors
me ha mostrat com
planyēt als dolorits
locozrer: e mes de aquelles coses q̄
rahonablement deuen esser comu
nes. E per ço germana: e seyoza res
pondre avostre justificada deman
da: ço es queus deman de gracia q̄
no ploure: ni doneu turmēt ala voi
travirtuosa persona. Car los mals
e aflicions q̄ rahonau no son states
per mi oblidade: segons clara spien
cia demostra: e molt pst molt mes
se demostrara. Car vous promet p
lorde que tinch d' cavalleria q̄ mijā
cant lo adintor diuinal no passara
hun mes que lo duch de macedo
nia ab tots los altres seran fora de
la preso: e vendran aci: per que vza
gentileza sia cōrenta. E per altra co
sa no so vengut aci. Elehent la vir
tuosa duqssa de macedonia les hu
mils: e afables paraules d' valeros
Tirat: lanças als seus peus per vo
ler los hi besar. La molta virtut de
Tirant non comporta. mas leuāt
la d' terra la torna a besar altra voi
ta. E prenent se per les mans se assi
guerē recitant cascu alaltre tots los

L. liij.

passats mala. En aquell instāt que lo virtuos capita stech festejant les dames: e feu lo parlament de con / solacio ala duquesa de macedonia L'emperador feu tenir lo consell: e preposals la embaxada q lo solda: e lo turch tramesa hauen a Tirant segons q per Tirāt era stat recitat. E sabuda per tots los dī consell la bona noua foren entre ells d grās altercacions: e diferēcies. Los hūa deyen que Tirant los donas batalla: per que morissen tots. Car tirāt tenia tanta potencia que hu no sen tornaria. e que james daquiant no tendria negu atreuiment de tornar hi. Los altres deye que no era de necessitat dar los batalla: ne posar en perill tanta gent. E los mozos eren molts: e bons cauallers. e considerant q tenien tots p morts posarien en gran perill los crestiās Mas quels tiguessen a noues. que com hauriē acabades les virtualles los pendrien tots per fam: o se hauriē a donar tots per catius. Los altres cōsellauen: que mes valia fer pau ab ells: e lexar los anar. E detenir se lo solda: e lo turch: e tots los Reys: e grans senyors en rahenes fins a tant haguessen restituides totes les terres q hauen preses: e los presoners. Car si ells los matauen a tots prestament farien altres senyors. Los quals continuament farien lur poder en defendre: e sostentre totes les forces que tenien preses: e seria causa de maior guerra que james sen podia veure la fi. E vist per lo consell totes les diferencies deliberaren dī que era faedor. Trameren per l'emperador puix haguc

ren clos lo consell: e digueren li les següents paraules. Sacra magestat tot lo consell es de acoz: que p dar repos trāquille ala senectut vostra e de tots los vasalls: e seruidors de tot limperi: hauem deliberat que p scusar la perdua de tātā multitud de gent que en la guerra morrien ans que fos cobrat tot limperi grech q consellam ala magestat vostra faga pau final ab lo gran solda: e ab lo turch: e ab tots los altres grans senyors qui son en lur compāya: ab pacte: e condicio tal ques posen en poder de vostra excellencia com a presoners. E q james exiran de prelo fins a tant que complit hage tot lo que han ofert. E los altres moros que sen vagen tots a peu: e sēs armes. De aquest deliber son l'emperador molt content: com tan be consellat lo hauen. E ixquerē tots dī consell: e l'emperador sen ana ala cambra dī la princessa hon troba lo virtuos Tirāt: e pres lo per la ma e feu lo seure al sen costat ab molt / gran amor: e dix li lo voler seu en stil de semblants paraules.

Capitol. cccxlv.

Com l'emperador manifesta a Tirant lo que en lo seu consell era stat deliberat.

Er la sperēcia manifesta que tinch d vā molta virtut Tirant capita: e fill meu vol / ria: e desige: que per aleuiar part de vres treballs fos feta la concordia:

Significant vos coz per lo nostre
 consell es stat fet delliber segons la
 forma dessus mencionada. E ama
 ior cautela yo confiant dela molta
 discrecio: e virtut vostra per moltes
 voltes ja sperimentada: me fariu /
 singular gracia que sabet de vos la
 intencio vostra. Car si lo contrari /
 consellau: yo vull seguir tot lo que
 per vos sera delliberat. Acabant
 l'emperador Tirant seu principi
 semblants paraules. La celsitut o
 vostra magestat deu saber com yo
 he fet tenir consell en lo meu camp
 hon ha de molts sauis Princeses:
 e cauallers pregant los que per lur
 virtut volguessen consellar me se /
 gons dells confiaua sobre la respos
 ta que tenia de fer als embaradors.
 E per tot lo consell son delliberat es
 fer lo millor partit lo que la mage
 stat vostra me ha dit: que negun al
 tre. Per que ma creheça es tal que
 la prouidencia diuina ne vol axi dis
 pondre en consermar de tota la vo
 luntat. No resta sino que vostra al
 tesa me mane lo que placent li sia.
 La fi de les paraules de Tirant fo
 ren principi al parlar ol Emperador
 qui dix puix ala diuina clemencia /
 plau que la nostra fortuna gloriosa
 si atenga. Brech ala vostra molta
 virtut: q la vostra partida sia molt
 presta per dar resposta ala embara
 da. Car es la cosa de que mes nos
 poden servir. Tirant dix que com
 pliria lo manament seu. E pres co
 miat: e licencia del Emperador: e a
 na ala emperadriu: e ala Princesa
 e demanals licencia: e elles lay do
 naren: ab moltes supplicacions que
 li feren que volgues entendre ab su

ma diligencia en la liberacio del im
 peri grech. Respos lo virtuos Ti
 rant e dix. Senyores nostre senyoz
 me faga gracia: que sia tan prest coz
 les excellencies vostres volrien ne
 deligen. E pres comiat de totes les
 dames. E la Reyna lo volgue acō
 panyar fins ala porta dela cambra
 per dir li que tan prest com fos seur
 que per la porta del ort entras: e vi
 gues ala sua cambra: e parlaria ab
 la Princesa. Dix Tirant que faria
 son delitos manament. Partit lo
 virtuos Tirant de les dames sen
 ana ala posada o Ypolit sperant la
 nit secura per que pogues lo seu delit
 atenyer. E sol desfreçat en la hoza /
 mes disposta ab suaus passos: per
 lo acostumat ort entrat lo seu cami
 breça ala cambra dela inclita Rey
 na: e troba aqui la Princesa en cō
 panyia dela Reyna quil speraua. E
 rebut per la Princesa ab alegria /
 inestimable sen entraren los tres en
 lo retret ola Reyna. Tirant jugat
 ab la Princesa: e stant en amoro
 sos solagos: e delitosos parlaments
 passaren lo temps fins son hoza de
 dormir. La Princesa se posa al lit
 primera. E la Reyna dona comiat
 atotes les dōzelles: e seu lo valeros
 Tirant posar al costat de la senyora
 Lo qual son rebut ab maior amor
 que la passada nit. E la Reyna aps
 qle hague posats dis la lica cōcorōf
 dela olitosa batalla se ana adormir
 confiant ques cōcordarien q james
 la batalla no vendria asi. Tirant no
 dormi en tota aquella nit com acual
 ler valeros. Car contēplat se deu q
 qui es valeros en lo cap deu eē va
 leros en lo lit. E acostāt se lo dia ti

rât dix ala Princesa senyora: e ma vida ami es forçat q̄ men vaia. Car pomes rinch ala magestat del senyor emperador que dema al sol exit sere al meu camp. Respos la Princesa. Mō senyor: e lo meu be molt me enuia la vostra partida. Car si possible fos no volguera james partisseu dauant los meus vlls: que de vna pena que sentia: ara ne sent mil seu me gracia senyor no sia tarda la vostra venguda: sino volem abreniar ma vida. Car viure sens vos me es impossible. E sino fos lo gran benefici que sen te aeguir: e repos ala corona del Imperi grech dela vostra partida. No permitera la vostra absencia. Car amor me ha tant subjugada quem te morta en vida. E per que mes forçat la licencia / vos atorgue: que ama voluntat james se fera. Dux Tirant la licencia hague obresa leuas prestament del lit: e vestis. E ab belars de amor strema mesclats ab abundants la gremes pres comiat dela Princesa: e dela Reyna. E deualant per la porta falsa en lozt seu son cami ala posada de Ypolir. Leuant se Ypolir prestament acompaña lo virtuos Tirant fins al portal dela Ciutat: per fer li obrir. Tirant feu la via dela mar: e recullis en la Galera: ix que del port secretament: per no esser sentit: e feu la via del camp sen. Com la Galera son dauant lo cap de Tirant no hauria vna hora que lo sol se demostraua. Tots los del camp sabent lo capita esser tornat / caualca lo Rey de Sicilia: e lo rey de Sec ab molta cavalleria: per acompagnar al virtuos Tirant. E ab /

honor excelsa lo portarē ala sua triumphal tenda. Passaren aquell / dia ab gran delit recitāt los Tirant tot lo que per la magestat del senyor Emperador era stat deliberat. Dō restaren tots molt alegres: E contents.

Capitol. cccxvi.

La resposta que Tirant feu als Embaradors del Solda: e del Turch.

L seguent dia lo virtuos capita dmatrames per los Keys: e grās senyors que vinguessen ala missa. E tots foren prestament en la sua tenda ab molta cavalleria. Dita la missa Tirant trames per los embaradors del Solda: e del Turch que vinguessen per cobrar la resposta / que fer los volia. Los embaradors de tal noua foren molt contents. E molt ben abillats ala morisca: Ab gran orde: e grauitat de grans senyors ben acompanyats de molts / nobles cauallers del camp de Tirant: ab suaus passos anaren ala tenda del valeros capita. Los embaradors ās que partissen dela lur tenda ferē posar en ord lurs caualcadures e seruidors. Asi q̄ cobrada resposta del virtuos tirant sen poguessen tornar en lo lur camp. aplegats q̄ foren los animosos embaradors dauant la presencia dō valeros capita feren li molt gran reuerencia. E Tirant

ab cara afable los rebe: E feu los a
 quella honoz que conegue que erè
 mercedors. E asseyts dauant ell:
 apzes hun poch spay Tirat feu la
 resposta seguent. Ella prudens qui
 viuen en benauenturada vida sel/
 guarda: que en la execucio de les o
 bres virtuosas subtilment miren /.
 Car a ells coue que seguit les regles
 de caualleria: ab grādissima perilla
 gloriola fama atenguen. E del pru
 dent sauí s'espera milloz pensar: Lo
 que ans pensat no hania. Seguint
 lo consell de prudencia humana /.
 Per que virtuosos barons no siau
 admirats si la resposta vos ha tant
 tardat. Car yo he volgut consultar
 la magestat del senyor Emperador
 dela vostra embaraba. E ell per la
 sua gran benignitat: e clemencia ha
 hagut compassio misericorde de /.
 vosaltres. Car com sabeu be: que la
 vida vostra: e mort sta en les mans
 nostres. E en nostra libertat es de
 fer tot lo que vullam de vosaltres.
 E som certs dela molta crueldat /:
 que hauen tenguda: E tendreu de
 uers la magestat del senyor Empe
 rador: e de seruidors: e vassalls sens
 Mas per que conegau quāta es la
 humanitat: e clemencia del senyor
 Emperador es content de saluar /
 vos la vida: e pendreu amerce en
 la forma seguent. so es que lo Sol
 da: e lo Turch ab tots los Reys:
 e grās senyors qui son en lo vostre
 camp: se posaran en poder del Em
 perador com apzefoners. E staran
 aquí tant e tan longament fins que
 li hagen tomat: e restituit totes les
 terres que li tenè del Imperi segōs
 hauen ofert. e axí mateix li farà por

tar tots los pzeñoners: e cati⁹ cresti
 ans que seran trobats axí en les ter
 res del Solda com del Turch. E
 la magestat d'el senyor Emperador
 es contenta de lexar anar salua: e se
 gura tota la morisma qui es en lo/
 vostre camp. Empero tots apen: e
 sens armes. E mes es content d'fer
 pau: e treua acen: e hun any: e liga:
 e germandat ab lo Solda: e ab lo
 turch. E valer los sēpre contra mo
 ros: mas no contra crestians: e ago
 sera prest de fer: de continet que sera
 complit tot lo que dit es dessus. E si
 d'la gracia que lo senyor Emperador
 los fa nos contenten aparellau vos
 tots amorir. Car vous promet per
 lorde que tinch de caualleria que d'
 gu no sera pzeñ amerce. Los emba
 radors molt regraciaren al virtuos
 tirant la resposta singular quela ha
 uia feta. E suplicaren lo que fos de
 la merce los donas. iij. dies despay
 q' ells li retrié resposta tal que la sua
 senyoria ne seria contenta. E tirant
 son contēt atozgar los lo que d'ma
 nauen. Prenueren llicēcia los an
 mosos embaradors de Tirant e d'
 tots los grans senyors. E putats a
 cauall feren la via del lur camp ab
 grandissima alegria: com hauen /
 obtes lo que d'sijauen. Com no tin
 guessen altra sperāca sino de morir
 E plegant los embaradors al lur /
 camp anaren dauāt lo Solda: e lo
 Turch: e splicaren los largament
 la bona resposta q' tirant los hania
 feta. Lo Solda: e lo turch restaren
 molt cōtēts: e d'mostrare molt grā
 alegria dela gracia q' obtela hauen
 E mes los recitaren la gran magni
 ficencia d' tirant: e del gran poder q'

tenia hō hauria la millor canalleria del mon. E de les grans festes honors: e corteses quela eren stades fetes en lo camp de Tirant: axi per ell com per tots los altres: que nou podien acabar d' recitar. Tots los moros stauen spantats de les coles que hauen hoides recitar de Tirant. E stauen molt aconsolats coz hauen tret tan bon partit. Lo dia seguent demati los moros tingueren consell sobre la resposta que tenien atornar a Tirant. E per tot lo consell son deliberat que complis sen tot lo que Tirant demanaua. E no restaua mes adir: sino que ell ordenas tot lo que volia que fessen que ells eren presta de obeir lo. Los embaxadors tornaren al camp de Tirant: hon foren rebuts ab molta honoz: per ço com cascuna deles parts d'ijauen repos: e tenien gran plaer dela pau: axi los venguts coz los vengedors. Los embaxadors tornaren la resposta a Tirant diēt li com lo Solda: e lo Turch ab consell: e voluntat de tots los altres eren contents de fer: e posar en execucio tot lo que per la senyoria era stat demanat: e que manas lo que volia que fessen. Respos Tirant als embaxadors. lo que yo vull es que lo solda: e lo turch ab tots los reys e grans senyors se vinguen apolar en mō poder: e apzes yo dare segure passatge atota l'altra gēt. E promet vos afe de canaller de saluar los vida e membres e posar los en segura libertat. Los embaxadors ab gran reuerencia ho acceptaren e tornarē sen al lux camp. E feta fidelissima / resposta del que lo virtuos Tirant

los hauria dit. Prestament caualcaren tots los qui hauen a restar en rehenes: e foren per compte. xxij. / tots homens de titol: e de gran senyoria: los noms dels quals me obmet: per no causar prolixitat. Mas seus dir que per la molta necessitat que tenien de sam no stiguere molt en lo cami. E presentant se tots d'uant lo virtuos Tirant li feren molt gran reuerencia. E Tirant los rebe ab cara molt asable sent los molta honoz. E feu los hun molt bell conuit: en lo qual fore molt ben seruits abundantment de totes aquelles coles pertanyents atan grans / seyors: que mes no poguera haure fet que fos dins vna gran ciutat. E fet lo conuit Tirant feu recullir los presoners en dues Galeres. E ell se recullí apzes per acompanyar los. Les dues Galeres partiren ol camp: e foren molt prest en Constantinoble. Com L'emperador sabe / que lo seu capita Tirant era arribat al port ab tots los presoners ab tā gran victoria tingue en si alegria inestimable. E regraciant ala diuina clemencia dela singular gracia que feta li hauria. Posā los genolls en la dura terra: e feu principi afeblant oracio.

Capitol. cccxlvii.

La oracio que feu L'emperador

Senyor jnmens: En comprensible deu creador de humana natura. Rey dels Reys

e senyor dels senyors: ala omni
potencia ôl qual alguna cosa no es
impossible. Atu senyor humilment
regracia: adore: loe: beneheich: y cõ
fesse la tanta gracia: Que piadosa
ment me atorgues: vist senyor que
los meus peccats lo contrari mere
ren: y la tua infinita bondat: y cle
mencia benignament de tanta pros
peritat me prospera: que no sols li
bert: y deses de tanta opressio e cap
tuitat me delliuers. Mas encara /
tornant en lo meu primer statament
lo meu ceptre: e Imperial comãda
axi gran com esser solia: me restitue
xes: de que senyor: Encara que les
meas culpes mortificassen la mia /
poca sperança. Lo gran recozt: e cõ
fiança: que he tengut en la tua infi
nida misericordia nom ha consen
tit perdre aquella. E axi los ama
dors dela tua ley: e los qui honren
lo teu diuinal nom: confonent e des
troint la mala secta: y heretica pra
uitat seran per tu senyor defensats a
judats e mantenguts fins per venir
ala tua desijada gloria. Acabada la
oracio L'emperador se leua: E tra
mes adir ala Emparadriu: e ala /
Princesa ques posassen en punt
com Tirant venia: e portaua pre
sos lo Solda: e lo Turch ab vint
altres grans senyors. No son de /
poca stima la gloria que senti la ex
cella Princesa com sabe que lo seu
Tirant venia ab tan gran trium
pho: e victoria: que vingue quasi a
el mortir se de sobtes de alegria. E
recobrats los primers sentiments
ella se abilla molt bellament: consi
derant que hauria de esser vista per
molta noble gent. E L'emperador

mana a Ypolit que ses emparamen
tar la plaça qui es dins lo palau del
Emperador qui era molt bella: E
gran. E que la ses tota emparamen
tar de draps de ray: e cobrir dalt de
draps de colors. E axi mateix que /
ses ala hun cap dela plaça hun bell
cadafal molt alt: e gran per a ell: E
molt ben en pñt tot cubert de drap
dor. E apres de aquell ne fesser hñ
altre mes baix tot cubert de draps
de seda. E dauant aquella dos ne
ses hun altre: en que stigñs lo tinell
ab tota la vexella dorre d'argent. La
qual L'emperador tenia en molt /
gran quantitat. E prestament son
fet.

Capitol cccxlviii.

Com Tirant arriba en la Ciu
tat de Constantinoble ab los pre
soners: e son rebut per L'empera
dor ab honoz excelsa.

Com lo virtuos: E
naguanim capita fõ
unt en lo port de con
testinoble: e la popu
lar gñ saberẽ que Ti
rant venia ab tan gran triumpho
portant presos los maiors senyors
qui eren de tot lo poble morisch so
ren los mes contents homens del
mon. E donaren infinites laors: e
gracies ala diuina clemencia quils
hauria liberats de tant de mal que
passat haurie de molt mes quẽ spa
uen en lesdeuenidos. E tot lo poble
corria ala mar p veure los pñsoners
Forẽ aqui ajustades infinites gñta

axi homès com bones. E cridauen
 ab multiplicades veus. Aixca lo be
 na uenturat capita: Deu lo pzo lpe
 re: e li aumete la vida: quins ha li
 berats ò tanta captiuitat: e mileria
 Tirant no volgue exir de les Ga
 leres: fins que L'emperador hi tra
 mes Ypolit acompanyat de molts
 cauallers. Com Ypolit son dins la
 Galera hon Tirat era: dix li sem
 blats paraules. Mon senyor la ma
 gestat del senyor L'emperador me /
 tramet a vostra senyoria: e pregaus
 que vullau exir en terra: dix Tirat
 que era content de complir lo que li
 manaua. Prestament lo virtuos /
 capita feu acostar les galeres en ter
 ra: e lançaren les scales. E Tirant
 feu exir tots los presoners ab ell /
 Com foren en terra trobaren aqui
 tots los oficials: e regidors dela ciu
 tat quils reberè ab grandissima ho
 nor: e reuerencia que feren a Tirat
 E ell feu molta honor atots. Par
 tiren tots ensempls dela mar: e ana
 ren al palau del L'emperador: e tota
 la popular gent quils seguia. Com
 foren en la gran plaça del palau ve
 ren L'emperador alt en lo cadafal
 asseyt en la Imperial cadira ab la /
 L'emperadriu ala part sinestra assey
 ta en son liti. Ela Princesa asseyta
 ala dreta part del L'emperador. Em
 pero pus baix hun poch en senyal
 de succedora del Imperi. La qual
 se era deuifada en semblant forma /
 de hun bzal de domas croch: les
 obres del qual eren perfilades per
 art de molt subtil artifici: de robins
 diamants safirs: e maragdes: Qui
 lançauen molt gran resplandor. E
 la ampla cortapisa staua sembrada

de perles orientals molt grosses ò
 fulles: E floz de verte smalts: qui
 admirar feyen als miradors. En lo
 seu cap no portaua res: sino los seus
 daurats cabells ligats ò tras: e solts
 e scampats per les spatles ab hun /
 fermall al front ab vna taula de dia
 ma tan gran: e de tanta resplandor
 que la sua cara se demostraua mes
 angelica que humana. E portaua
 en los pits la excelsa Princesa hū
 reluent robí de inestimable valua.
 Lo qual del seu coll hun fil de molt
 grosses perles sostenia. E sobre lo
 deuifat bzal vna mantilla atraves
 lançada de vellut negre tota sembra
 da de perles molt grosses quis mo
 strauen en molt artificiosa obra /
 Com lo virtuos Tirat ab los pre
 soners foren en vista del L'empera
 dor: tots donaren dels genolls en
 terra. Apres feren la via del cadafal
 hon era L'emperador. Com foren
 dalt feren altra molt gran reueren
 cia. E Tirant se posà primer: com
 son dauant L'emperador llançàs /
 als seus peus per voler los hi besar
 e L'emperador nou consentí. Mas
 pres lo del bzal leual de terra e besà
 en la boca: e Tirant li besà la ma /
 Apres lo solda se agenolla dauant
 L'emperador: E besà li lo peu: e la
 ma. E lo Turch: e los altres grans
 senyors feren per semblant. L'empe
 rador los rebe ab molt grā huma
 nitat mostrant los la cara molt as
 ble. E mana quels fessen passar en
 laltre cadafal: e axí son fet. Posarē
 de continent les taules: e feren seure
 cascu per orde segons son gran. L'e
 mperador volgue que Tirant men
 sas en la sua taula. E mentaren tots

cinch. Lo Emperador: e la Empe
radriu la Princesa: e Tirant: e la
Reyna de Feç: e cascu en son plat: e
ab son trinchant dauant cascu. E
feu seure Tirant dauant la Prin
cessa. Seruia de maior dom ypolit
Lemperador mana que los preso
ners fossen seruits ab gran honoz:
y molt reuerits: per be que fossen in
fels: eren homens de gran dignitat
e senyoria. E fon fet molt be: e ab
gran abundancia de viandes preci
oses: e vins de diuerses natures que
ells nestauen admirats e deyen que
milloz pratica tenien los crestians en
lo meniaz que no los mozos. Com
fozen dinats Tirant demana licen
cia al Emperador p anar al camp
dels mozos: per fer los passar en la
Turquia. E Lemperador fon con
tent. E obtes la licencia Tirant /
pres comiat dela Emperadriu: e de
la Princesa: e anas a recullir en les
Galeres. E feu la via ol stol qui sta
ua dauant lo cap dels mozos. Oz
Lalmirall ven venir a Tirant seu
tocar les trompetes: e anafils: e cla
rons: e ab grans crits saludaren al
capita. E Lalmirall passa ala Gale
ra ol capita e dix li. Sevoz que ma
na la senyoria vostra. Ik espos Ti
rant: feu acostar totes les fustes a
terra: e passaran tota la morisma en
la Turquia. E Lalmirall dix que
faria son manament. Torna sen /
Lalmirall ala sua Galera: e feu sen
yal atotes les fustes que sacostassen
en terra: e fon fet molt prest. Tirat
feu posar en terra hun caualler que
portaua ol Solda: e aquest dix als
mozos que puassen segurament /
en les fustes: e passarien en la Tur

quia. Los mozos com aquells qui
altra cosa no desijauen per la molta
fam que tenien: ab gran cuyta se re
culliren. E lexaren los rocins: e los
arnesos ab les tendes parades ab
tota la roba. Com les fustes foren
carregades de mozos posaren los
en terra. Car era molt prop que no
hauen a trauestar sino lo braç de /
sent Jordi: e tornare per mes. E po
den pensar quanta gent podia esser
que quatrecentes e tantes fustes en
tre Haues: e Galeres: e altres fustes
ne feren deu viatges. Com los del
camp de Tirant saberen que tots
los mozos eren fora cuytaren qui
mes podia p hauer part dela roba.
Los deles fustes qui hagueren aca
bat de passar los mozos ixqueren /
en terra. E encara foren a temps o
hauer part dela roba. Car se podia
dir ab veritat que aquell camp era
lo mes rich que per ventura en lo /
mon sia stat james. Car haviè prest
tot limperi Grech: e robat: e tot ho
tenien aqui: e feu los mal profit. E
aquells quis trobaren en aquell ro
bo foren richs per tota lur vida. Co
lo camp dels mozos fon robat Ti
rant mana atora la gent que sen toz
nassen al seu camp: e axi se feren sol se
atura lo Rey de Sicilia: e lo Rey
de Feç ab alguns altres Barons /
qui volien fer reuerencia al Empe
rador. E partire del camp dels mo
ros: e per terra anaren ala insigne
Ciutat de Constantinoble. E les fus
tes nauegant vingueren al port de
la Ciutat ja dita.

Capitol cccxlii.

Los Emperadoz sen posar los
presoners en lloch segur : e ab bo
nes guardes.

Apres que Empera
doz se fō lenat d taula
e los presoners se forē
dinats atot lur plaer:
Mana a Ypolit que
prēgues tots los presos : e quels pu
ias alt en les torres del palau qui a
parellades eren per posar los. Y po
lit ana al cadafal hon eren los pre
soners: e dix los quel seguíssē. E ells
feren de genoll gran reuerencia al
Emperadoz: e deuallaren del cada
fal: e seguíren a Ypolit quals puia alt
en les torres. E posa ypolit lo Sol
da: e lo gran Turch en vna bella
cambra molt ben emparamentada
de draps de seda: e de raç ab hon lit
molt bell: e molt be en orde. E ypo
lit los dix Sēyozs la magestat del
senyoz Emperadoz mana que aci
reposen : e pregans que les sēyozies
vostres vullen pendre vna poca de
paciēcia sino sou contractats segōs
lo molt merexer vostre. E espos lo
Solda en semblant stil. E aualler
virtuos nosaltres regram molt
ala magestat dī senyoz Emperadoz
la molta honoz quens ha feta : e fa
lar la magestat monstra tracta ni re
uerēx com apresoners : mas com a
germans. E de ago li restam molt
obligats: e li prometem que tornarf
en nostra libertat : e acostumada se
nyozia de servir lo en tot lo quens /
manara. E per que hauem conegu
da la molta virtut: e humanitat de
la excellencia: li volem esser vassalls
e seruidors. Apres Ypolit mana a

quatre patges que james nos par
tissen dela cambra. E que ab molta
reuerencia los seruissen d tot lo q̄ls
fos manat: e ells ho feren. Apres /
ordena bones guardes qui la torre
guardassen. Y polit pres los altres
presoners : e repartils per les altres
torres : hon foren aleuats en molt
belles cābres qui eren emparamen
tades de draps de raç : e de seda ab
los lits d paraments: y ab bons ser
uidors quals seruissen que ells ne res
tauen molt contents. E ordenals /
bones guardes en manera que ells
stauen ben seruits : e ben guardats.
E ells tenien gran contentacio dela
bona compāyia que Emperadoz
los feya fer. Emperadoz sen puia
alt al palau ab totes les dames : E
mana que no tocassen en res dela /
plaga : per ço com per E trant era
stat auisat com lo Rey de Sicilia: e
lo Rey d Feg ab molts altres grās
senyozs li deuen ventr per fer reue
rēcia. E mes mana al seu maiordoz
que fes bona promissio de volateries
de dineres naturas com aqui se spe
rana lo Rey de Sicilia: e lo rey de
Feg ab moltes altres gentes. E del
tra part mana a ypolit que fes apa
rellar bones posades en la L turat :
e que les fes posar molt en orde per
al Rey de Sicilia: e al Rey de Feg
e p als altres q̄ veniē ab ells. E ypo
lit coz a virtuos e discret cōpli molt
be tot lo q̄ p lempad, li fon manat.

Capitol. ccccl.

Com lo Rey de Sicilia : e lo Rey
de Feg vngueren a fer reuerencia al
Emperadoz.

De passaren molts dies que diguerè al emperador com Tirant venia ab lo Rey de sicília: e altres senyors: qui ja eren a vna legua dela ciutat: L'emperador feu exir lo virtuos y polít ab tots los oficials: e regidors d'la ciutat: e ab tots los nobles: e cavallers qui dins la ciutat erè per rebre aquells. E la magestat caualla ab molt poch: e feu la via del portal dela ciutat: ab deliber de aquí pas los. La emperadriu ab la excelsa princesa: e la Reyna de seg ab totes les altres dames se posaren molt ben orde ab singulars abillaments per fer honoz als nouells hostes. E de uallades en la gran plaça del palau esperaren la lur alegra venguda. E a poch instat los illustrissims reys ab lo virtuos Tirant foren prop del portal dela ciutat. Com l'emperador los veu ja prop de si passejāt ab son cauall ana deuers ells ab suaus passos. Lo rey de sicília vèt se molt prop del emperador descaualca ab tots los altres. Com l'emperador los veu a peu que venien d'uers ell deualla del cauall. Lo valeros Tirant dona la honoz al Rey de sicília Lo qual abraçāt al emperador dona del genoll en la dura tera p voler li besar la ma. E la magestat del benigne senyor nou permes: ans puent lo del braç leual de terra. besal tres voltes en la boca mostrant li amor infinsida: Apres son lo segō lo virtuos Tirant qui donant del genoll en terra besa la ma al Emperador: e L'emperador lo lena d' terra

e besal en la boca. E lo Rey de seg feu lo que hauia fet Tirant: e l'emperador lo besa axi com hauia fet a Tirant. Apres li besarè la ma tots los altres barons: e cavallers. E l'emperador los abraça a tots. e feu los molta honoz. E tornats tots a cauall tirāt se mes primer. e apres venia l'emperador: qui se hauia posat lo Rey de sicília ala part dreta: e lo Rey de seg ala sinestra: e ell en mig en tal forma anaren fins que foren ala porta del palau. Aquí l'emperador se atura: e diguerè al virtuos tirant com la emperadriu: e la excelsa princesa: la Reyna ab totes les abillades dames erè deuallades ala plaça del palau per rebreles: e fer los molta honoz. Entrats dins lo palau Tirant descaualca: lo Rey de sicília: e tots los altres. E l'emperador volta a cauall: e entra per altra porta. Com son en la grā plaça puja alt en lo cadafal imperial. Com los Reys ab lo virtuos Tirant d'caualcats foren ab tota la companyia lur. entrant dis lo palau trobaren al entrant dela plaça la Emperadriu: e la excelsa Princesa ab totes les dames. Tirant per fer major honoz al Rey de Sicilia lo posā primer: e apres lo Rey de seg e anaren a fer reuerencia ala Emperadriu: e ala princesa. E elles lo reberen ab cara afable: e feren los molta honoz. Apres abraçaren totes les dames. E tirant ab tots los altres seguirè aquell mateix orde. Lo rey de sicília pres de braç ala Emperadriu. E lo Rey de seg ala princesa. e Tirant ala Reyna d' seg. E cascū

¶.

Cavaller dels altres pres la dama
 ó braç. E caminât ab suaves passos
 pujaren en lo cadafal hon era lan-
 tich Empadoz. E feta per tots hu-
 mil reuerència. L'emperadoz se leua
 e feu molta honoz a tots sent seure
 cascu segons son grau. E axí stigue-
 ren parlant: e solagât ab les dames
 per bon spay. Los nouells hostes
 stauen admirats dela molta bellesa
 de les dames: e en special en aquell
 spill transcendent: e de preclara vir-
 tut la excelsa Princesa: qui se era ó
 uisada en la següent forma. ço es de
 gonella de brocat carmesí ó fil doz
 tirat ab la cortapisa lauorada per
 subtil artefici de ples orietals molt
 grosses mesclades ab robins: safirs
 e maragdes ab diuersos smalts q's
 demostraue fulles: e flors ó gesmit
 E sobre la gonella portaua vna ro-
 ba francesa de cetí negre ó molt res-
 plandêt luozvberta a quatre parts
 E totes les vbertures perfilades ó
 amples randes de orfebreria ab di-
 uersos smalts: ab manega mante-
 llina la dita roba: e p loz de mateix
 perfilades de les dites rades. E era
 tota forrada ó cetí carmesí. E sobre
 la roba portaua la óuisada senyora
 cenyit hñ cmt ó fil doz tirat tot sem-
 brat de diamants: robins: balaxos
 safirs: e maragdes molt grossos q'
 lançauen molt gran resplandoz. en
 los seus pits portaua hun reluent
 caruoncle: del qual del seu coll vna
 madexa doz de fil tirat sostenia: e li
 gada ala frâcesa: sobre los seus dau-
 rats cabells vna manyosa tota ple-
 na de batents doz: e smaltats: q' pa-
 ria la sua cara que fos de vna óella

Mauent prou festejades les dames
 fon hoza que digueren al Empera-
 doz com lo dinar era p'st. Les tau-
 les foren parades. E l'emperadoz
 se posà en taula: e feu seure lo Rey
 de Sicilia apres óla Emperadriu
 apres la Princesa: e lo Rey de feg
 al seu costat: e la Reyna la mullet
 apres dell. Aquell dia Tirant vol-
 gue servir de major dom. Si belé-
 padoz lo prega molt ques volgués
 seure. e ell james hovolgue fer. totf
 los altres barôs: e cavallers en hñ
 altre cadafal feren passar: Non fo-
 ren molt noblement servits. E ab
 molt singular musica de ministres:
 e de altres innumerables sturmiers
 se dinaren ab gran triumpho. Le-
 nades les taules les dances comen-
 çaren molt grans. Lo Rey de Si-
 cilia suplica ala Emperadriu que li
 fes gracia de dançar ab ell. E la vir-
 tuosa senyora li respos: Que gran
 temps hauia que dexada sen era.
 mas queu faria per contentar lo. E
 dançaren los dos moltes dances.
 Car la Empadriu era stada en son
 teps molt agraciada: e dançadora
 singular. Dança apres la excelsa
 Princesa ab Tirant: e ab lo Rey
 de feg. E lo Rey de Sicilia dança
 ab la inclita Reyna de feg. Apres
 dançaren tots los altres nobles: e
 cavallers ab les dames. E la plaça
 era plena dela popular gêt dela cin-
 tat qui mirauen la tã graciosa festa
 E altres qui ballauen de diuersos
 balls: que era vna admirable cosa
 de veure festa de tanta solemnitat:
 per la molta alegria que tenien óla
 pau: e gloriola victoria: que obtenia

hanten. E d'altra part per la Llu-
tat se feyen de altres maneres de lo-
laços: de balls: e de jochs d'grà ale-
gría. Per ço com la magestat del
Emperador hauria manat que fos
la festa celebrada per. viij. dies. De
matí anauen ala Iglesia hon se feyē
solemnes professions. e oficia. e apa-
rtar dances: e gales: e coses de ale-
gría. Ala nit finides les dances lo
sopar son prest: menjaren en lo ma-
teix loch ab multitud de antorches
e per orde mateix. Apres lo sopar
donaren part ala nit: Pengueren
licencia del Emperador: e d'les da-
mes: e anaren ales posades: qui ab
gran magnificència aparellades erē
segōs tals senyors erē mercedors
E lo virtuos Tirāt no volgue par-
tir se james del Rey de Sicilia en
totes aquestes festes: ans decōtinu
menjauen: e dormien ensemps per
cobrir la música que era passada en-
tre ell: e la princesa. Los altres cas-
cūn en ses posades: e en orde ja mē-
cionat passaren tots los. viij. dies
festejant. E Tirant cascun dia soli-
citaua ses amors tenint molts par-
laments ab la princesa: suplicant a
sa alteza donas orde que lo lur ma-
trimoni vingues a lur desijada fi: p-
que la temoz fos apartada: que ab
repos aconseguissen virtuosos de-
lits. Respos la Princesa en sem-
blant stil.

Capitol. cccli.

Resposta que fa la Princesa a Ti-
rant.

Que aquella qui ab gra-
titut als beneficta re-
buts satisfer volen les-
pera: que no cercāt la
intencio de quils ben-
ficta ab grādissima obligacio sen re-
corden. pensant quāt es grā la cosa
que reben. No solament de vos so-
bre tots sabēt la corporal vida: mas
l'altra per la qual treballam eterna-
ment: lempre viunt en gloriola fa-
ma. Mes virtuos que tots los
mortals nom supliquen d'cosa que
yo mes d'sige en aquest mon. Nim-
tingau per tan ingrata: que noticia
no riga dels beneficta rebuts d'vra
grā nobleza. Sen me gracia senyor
nos enuge la vostra virtuosa perso-
na de sperar lo terme de nostra fel-
licitat atenyet: puix hauen obtes de
mī gloriola victoria. E considerau
ab quāta gloria de vostra senyoria
e dels vostres recobrat hauen tot
l'imperi: E venguts: e morts tantes
Reys: e senyors grās d'l poble mo-
risc. Ara que ala senyoria vostra
no resta sino de rebre la possessio: e
domini d'tot l'imperi com a patri-
moni vostre. E retornat amī d' son
sustentacio de ma vida. Elos pro-
met de fer renunciar vos la corona
del imperi: e dar compliment al nrē
desijat matrimoni: restant vos em-
padoz. Car la magestat del senyor
mon pare mo ha promes. Per ço
com la sua edat no es sufficient per a
regir l'imperi. No comporta lo vir-
tuos Tirant que mes parlas la ex-
celsa senyora: sino q' la sua condicio
afable atal parlar feu principi. Dela
celsiut de vostra magestat excelsa
El. ij.

senyora sta la mia pensa axi ab la lègua alterada que egualment stime difícil acceptar yo pogues vza graciola e liberal oferta. E no sia plasèt ala diuina potècia que permetes lejar me fer tã grã defalt: q̃ en vida ò la magestat del senyor Lempador: yo rebes la corona òl imperi: ni tal defalt ò mi se pogus presumir. Car hun senyor de tanta virtut: e excellècia: e complit de tantes perfeccions insignes no es mercedor de èr òl posselt en la vida ò tal senyoria: sol suplich ala magestat sua quem tinga per fill: e seruidor: e catiu de la filla: altra cosa mes en aquest mō no desige posselt. Acabant lo virtuos Tirant les darreres paraules ò tãta asabilitat: Ella excelsa seyoza corqueren dels seus vilavines lagremes de verdader amor. E lançant los seus braços sobre lo coll de tirant besa aquell moltes voltes. A pres hun poch spay dix. Lo meu senyor: e lo meu be: no es lègua mortal pogues explicar les perfeccions e virtuts singulares q̃ la vostra noble psona posseheix. e ara verdaerament tinch conegut que sol: e singular sou en lo mon entre los viuets. E suplich ala diuina virtut qui tal gracia vos ha feta aconsegnir q̃us guarde eus defena ò tots per illa: eus done longa vida per q̃l pugau honrar: e servir: e fer tals obres que ala sua clemencia placent sien: eus lere posselt per lonch temps la corona òl imperi grech. Lo qual ab ajuda sua: e ab vres honozosos treballs hanen gnāvada. E amī queus pugua servir en tota la vida vostra: ab repos benauenturat: axi com lo vre

coze lo meu desigen. E axi partit ab moltes rahōs de consolacio.

Capitol. cccclii.

Com Tirant demana licencia al Emperador que pogues anar a recobrar les terres del imperi: e com Lempador ans que parís l'espolsa ab la filla Carmesina.

I A tenebrosa nit pas /
la lo virtuos Tirant
en amorosos pensa /
ments desiant q̃pbe
bo fos ates ales part
orientals ò mostrant los seus lumi
noios raigs sobre lo nostre orizon
E vista la hora disposta lo valeros
capita passejant ab suaus passos a
na dauant Lempador: e ab humil
veu li feu principi a semblants pa
raules. Senyor de gran prouiden
cia no ignora la magestat vostra la
promesa se que es stada dada p lo
solda: e lo turch a vostra excelencia
go es de restituir: e posar en domi
ni vostre totes les terres per ella o
cupades: e òtengudes en tot limpi
grech. Per que magnanim seyo
si ala magestat vostra sera placent
dar me licencia. yo partire molt p̃st
per rebre la possessio p la magestat
vostra. E recobrare per forza: o ab
grat tot lo quis pertany al imperi:
e mes encara si la fortuna nos es fa
nozable: se tendra tal orde senyor: q̃
la excellencia vostra benauenturada
ment viuint senyorege les terres to
tes: les quals possehia Lempador
justinia predecessor vostre: e dona li

a son parlar. Respos L'emperador en la següet forma: Claramet veig virtuos capita: e fill meu lo infla / mat animo que tenu de augmentar e calçar la nostra imperial corona. E teni coneguts los molts serueys e honors que fets haueu a nos: e a tot l'imperi: Dequen restam molt obligats ala molta virtut vstra. car nos stimam que encara q̄ dat vos haguessen tot l'imperi: fos sufficient premi al merexer vostre: ne en lo q̄ nos haueu seruit. Per que nos de present vos volè fer donacio de tot l'imperi en nostra vida avos: e als vostres. E per tomes vos volè dar nostra filla Carmesina per muller: si vostra virtut la volra. Car nos sō ja en tal edat posat q̄ no sō paregiz ni menys ofendre l'imperi. E tenim dōla vostra virtut: e caualleria tal cō fiança quens fereu mes que fill. car los actes q̄ fets haueu manifesten la gloria: e lo premi que sou merexedor: E prech vos q̄ en aço nos siau obedient. car sent lo contrari nos enuajariu molt. Noint lo virtuos tirant les benignes paraules del emperador: lāças als seus peus: e besa a quella ab molta humilitat: e amor strema: e seu principi a semblats paraules. Don senyor no sia plaet a / la diuina potencia comportar que Tirant lo blanch humil seruidor dela magestat vostra fes tan gran ofalt que consentis: ne permetes q̄ la altesa vostra fos desposseïda de la senyoria dōl imperi en la vida vstra ans pmetria pèdre la mort. Empo senyor si la benignitat de vostra altesa me volta fer tãta gracia: e mer

ce de voler me dar les tomes segōs vostra magestat ha ofert. stimaria mes que sim dauen. x. Imperis. E mes auant de aço novull al present ni tinch creença que en tota ma vida seruint yo ala magestat vostra fos merexedor de tan gran premi. L'emperador lo pres del braç vista la sua molta gentilesa alçal de terra e besal en la boca. e Tirat li besa la ma. E l'emperador pres a tirat per la ma: e portat ala cambra dōla excelsa pricessa qui stana en lo seu acostumat strado ab totes les seues dames dauant ella: e festejant al Rey de sicilia. Entrant lo magnanim emperador tots se leuaren: e ferè li molt gran reuerencia. E asseyt l'emperador en lo reposat strado seu seure a la sua part dreta la excelsa pricessa e lo virtuos Tirant ala sinestra: e lo Rey de sicilia dauant elle. L'emperador la cara girat deuers la filla ab gest asable pronuncia forma de tals paraules. Ma filla no ignorau los asenyalats seruits: e honors excelsos: que lo virtuos Tirant que aci es nos ha fetes: e de quats dās e treballs: e aflicciōs nos ha preseruat: y a tot l'imperi: que ha liberat de tāt de mal: e de tates impessió quens eren fetes per la gēt morisca. E com nos conegam que al seu tāt merexer nos no tingā tāt que siam suficiente a premiar lo. Dauem de liberat que nos no teni res mes carne de major stimame que mes amē que la vostra psona: li hauem feta oferta dō aquella: ens prech: ens mām a cara filla quel vullan pendre p marit: e senyor. E sera la cosa dō que

El. iij.

mes me pozeu servir: e bona fi a sō
parlar. **¶** Respos la excelsa senyora ab
graciosa asable modesta continen
ça: e dix ab gran suauitat. Senyora
ó grā clemēcia: e benignitat molta
glozia es per amí: que la magestat
vostre me haja posada en tanta sti
ma: que la mia persona sia sufficient
premi als innumerables serueys: e
honors que lo valeros **Tirant** ha
fets ala magestat vstra: e a tots los
del imperi. **¶** Com yo no sia merxe /
doza descalçar li la çabata. atres les
tantes singularitats: e virtuts speri
mentades que per ell son posseïdes
Mas suplich lo quē vulla acceptar
com a seruenta: e catiua sua. car yo
lo psta de complir tot lo que per la
magestat vostra: e per la virtut me
feta manat. **¶** Acabant la excelsa sen
yora lo seu parlar: l'emperador tra /
mes per l'arquebisbe dela ciutat per
sposar los decontinent. **¶** E pot se cō
siderar que no son de poca consola
cio: e alegria aquesta graciosa con /
cordia: que per bon spay s'iguieren
Tirant: e la princesa q nos pogue
en parlar: tant stauen de amor ver
dadera inflamats. **¶** E vengut lo sāt
arquebisbe: l'emperador li mana que
sposas la filla ab tirant: e ell seu son
manament. **¶** Fets les sposalles grā
dissima festa: e alegria sō feta en lo
palau: e en la ciutat. **¶** Don foren pre
sents **L'emperador**: e la emperadriu
Lo Rey phelip de sicilia: **lo Rey d**
seç: e de bogia senyora dagramunt: e
la **Reyna Blacemauda** muller
sua: **L'almirall de Tirant** **Mar /**
ques de Liana: **Lo Vizcomte de**
Oranches: y polít criat de **Tirant**:

lo caualler almebixer: lo caualler sp
cius capita de la mada senyora dela
ulla de spertina: **¶** **Elchisedech** sen
yora dela **Ciutat de Montagata**: e
molts altres grans senyors: e da /
mes: e infinit poble: **¶** Don se dona
marauellosa collacio: e real gast ari
abūdos com se pertanyia a tal spo
sali: de pasta real: e marçapans: **¶**
altres comfits ó molta stima. **¶** Loz
de lo servir: y los seruidors de molt
triumphant: e discreta manera. **¶** La
verella dor: y la dargent molt ben
obrada desmalta: e olcada forja: la
tapiceria tapits: talems: strados: y
cortines ab tanta riquesa: y pompa
com james se sia vista. **¶** La musica
partida en diuerses parts p les tor
res: e finestres de les grās sales trō
petes anafils claronis tambozinos
charamites: e musetes: e tabals ab
tanta remor: e magnificencia q nos
podie defendre los tristes de molta
alegria. **¶** En les cambres: y retrets:
simbols fiautes muges viules: e cō
cordades veus humanes que ange
licals se stimauen. **¶** En les grans sa
les lantes: arpes: e altres struments q
donauen sentiment: e mesura ales
dances que graciosamēt per les da
mes: y cortelans se ballauen. **¶** Final
ment tanta pompa: tan grā trium
pho: **¶** Tanta excellencia james son
vista als dela terra: e als stranyes: e
a tots generalmēt son placent molt
aquest matrimoni: per tant com te
nien singular confiāça en lo sforçat
animo de caualleria del virtuos ti /
rant: que lo faria viure ab repos bē
auenturat: **¶** E les grās festes ari en
lo palau com en la ciutat: qui dura

ren altres. viij. dies. L'emperador cridar feu p tota la Ciutat ab moltes trôpetes: e tabals que tots tinguessen a Tirant per primogenit seu: e cesar del Imperi. E feu lo jurar que apres son obit lo tinguessen per Emperador: e senyor lur. E axí son fet que daquauant lo nouell princep Tirant son nomenat Cesar ôl Imperi grech. La crida son del tenor següent.

Capitol ccccliii.

La crida que L'emperador feu fer apres que hague sposada la Filla Carmelina.

Ara hojats queus fa a saber de part ôla sacra magestat ô nostre senyor L'emperador Com sia cosa manifesta a tots los subdits dela Imperial corona: les grans caualleries: e actes dignes ô memoria del animos Capita: e estrena Caualler Tirant lo blanch de Roquasalada. Per lo qual tot L'imperi Grech ha rebut: no solament subuencio socors: fauor: y cõtinaua defensio: y adiutor. Mas encara liberacio: e del jurament de tanta opressio perill euidet: e certa captiuitat. Ha rebut encara augment: y ampliacio la corona: honoz: y exalçament: e grandíssim repos. Pau abundancia: riqueses. E finalment inestimable goig: e desijada gloria. Per les quals coses fetes a honoz de deu: e a vtil molt gran dela Imperial senyoria. Com los treballs: e forces ô cors: e de anima siê stats

grandíssims sens comparacio: E les coses de virtut: no deuen passar sens deguda remuneracio. Ha uia delliberat: la imperial bondat: liberal senyoria de vida sua renunciar al sobze dit famos capita: e magnaním caualler limperi: e deguda senyoria: remuda per la sua presència: e stuciosa caualleria. lo qual no volêt ho acceptar en ôfert ôla benignitat ôl senyor Emperador p honoz dela antiga vellea: y merexer ô la sua gran senyoria es stat content acceptar sols la successio com es notoria vosaltres pobles benauenturats: lesposalici dela illustrissima: e crestianissima Princesa: ab aquell qui es certa sperança de tota prosperitat: y gloria nostra. E axí ha deliberat: e notifica: mana: intima laltesa de nostre gran seyor lemprador a tots en general: e a cascu en special: que de present hajau: tingau: honzeu: e reputen per digníssim successor: e cesar ôl imperi grech: y loeuenidor Emperador de vosaltres al present claríssim princep: y excellent capita Tirant. Apres los benauenturats dies ôla sua antiga senyoria E per que de ago es certa la sua predita grandíssima senyoria vos alegrareu: e ala diuina magestat fareu infinites laors: e gracies: ab veu de publica crida ne fa present ales vos tres generals audiencies: afí que ne gu no puga ignorancia allegar. E apres no digau que nous ho han notificat. Ik esponguerê tota a vna veu: vixca la celestial: e angelica bondat del Emperador. E vixca lo nouell cesar ôl Imperi grech. honoz manteniment: y gloria.

El. iij.

Capitol.ccccliii.

Rom Tirant parti de Lōrestino
ble: e ab tot son exercit ana per re/
bre lo Rey Scarioano.

Liblicat lo virtuos ti
rant nouell Cesar de
la imperial senyoria.
La magestat del em
perador se retrague en sō triūphal
palau ab totes les dames: acompa
nyat de tots los Reys: e senyors
grans: e ab lo nouell Cesar q multi
plicada pena sentia en la sua atribu
lada pensa. Lō pensaua en los con
traris quil lunyauen dela vista de a
quella hon reposaua son delit. E p
atenyer mes prest lo que desijaua:
volguera partir per anar a cobrar
tot limpi grech: e posar en domini
del Emperador: per hon pogues
obtenir gloriosa fi en lo seu desijat
matrimoni. E d'altra part lo com
batia inestimable pena pensāt en la
absencia dela sua vida la Princesa
car viure sens ella li era impossible
E no res mēys fatigat dela guerra
desijaua tranquille repos: dubtāt se
dela fortuna: que algunes vegades
no permet que hom puga atenyer
la fi de les coses desijades. E d'altra
part tēia noua com lo magnanim
Rey Scarioano venia ab gēt innu
merable: que ja era en la terra dels
Pinchenays qui afronta ab la gre
cia: qui es a. x. jornades d Lōrestino
noble. Delibera lo virtuos Cesar
de extr a rebzel: ans que mes prop
se acostas a Lōrestino noble. per que
no tingues causa de venir fer reue

rendia al Emperador. Ans lo fes a
nar ab ell al recobrament del impi
Car si aplegaua ala Lutat ab les
grans festes q li haurien de fer pas
saria gran temps: E clos sō deliber
lo virtuos cesar ensēps ab los reys
e grans senyors obtingueren licen
cia dela magestat del senyor Empe
rador. E prenqueren comiat dela
Emperadriu: e dila excelsa princesa
e de totes les dames: e tornaren a
lurs posades: per reposar. E en la
nit lo virtuos cesar feu fer les lletres
d creença al Solda: e al gran turch
E splanades en lo nostre vulgar sō
del tenor seguent.

Capitol.cccclv.

La letra de crehença del Solda.

Biralinda en la se de
mafomet sobiran pzi
cep: q de nostres bēs
tresors: e senyoria no
lom auas. Mas en la potēcia nos
gloriejam. A tots los alcaytes: bat
les: Alcadies: oficials. feels nostres
als quals les presenta peruenozan.
Elos delhim notificam: e manam:
que com per ala libertat nostra: e p
al be de nres subdits: axi fer se deia
al venturos: e prosper capita L i/
rant: nouell cesar d l Imperi grech
degau honrar: e obeir segons que
per lo nostre feel Cavaller: e fill del
del gran caramany missager: e nre
procurador vos sera manar: e psta
execucio. Dada en los palaus: e p
lo de contestino noble en lo mes de ra
māda: lo any set del nostre regimēt

Tal: o semblant letra dela prein /
 ferta feu lo gran Turch. En la /
 qual se intitulaua subjugador dela
 Turquia: e venjador dila troyana
 fachs. la qual cōtenēt en crehēça al
 portador: qui era lo valeros Caua
 ller: e princep de siria: manaua la res
 titucio: e honoz del grech Imperi
 faedora al cesar: e benauēturat suc
 ceidor: tirāt: ab los quals dos cana
 llers partint dela noble ciutat con
 testina: Hauent pres alegre: y dolo
 ros comiat del Empador: dela em
 peradriu: y dela sua pīnçessa: y spo
 sa feu la via del seu cāp: acōpanyat
 de grās senyors: e noble compāyia
 E plegant lo Cesar al seu camp feu
 tocar les trompetes: e mana leuar
 lo camp: e tota la gent se posarē en
 orde que al matī seguent partirē dī
 pont: e feren aquella via de aquella
 part hon sabien que venia lo lkey
 scariano: suplicant lo quel volgues
 sperar en aquella part hō rebzia la
 sua letra: q̄ ell seria molt p̄st ab ell. e
 ren les paraules que contenia la le
 tra del seguent stil.

Capitol. cccclvi.

Letra tramesa per lo virtuos Ti
 rant al lkey scariano.

Al excellent lkey: y car germa nos
 tre darmes. lo lkey de Tunice de
 Tremicen. Princep. e senyor d̄ to
 ta la ethiopia.

Grant lo blāch de ro
 casalada Capita Ce
 sar: y succedor en tota

la Grecia. Al nostre stimat germa
 e compāyo darmes: lo rey scariano
 Saluts amor: y prospitat: alegrāt
 nos molt de vostra venguda: tant
 com si per aquella la victoria nos
 fos dōada: per fer vos aquella ho
 noz: y recebiment que a tan grā rey
 y senyor com vos sesguarda. Vos
 pregam caramente que honseuulla
 lo vostre lkey stat sia: com la pre
 sent vos peruendra maneu atēdar
 e aturar lo camp: e cort vostra: e do
 nar aposentament ala excellentissi
 ma persona vostra. Com lo repos
 honoz: e victoria dels turchs: e in
 felsa sia en nostra ma: y pacifica sen
 yoria. E remetent per ala vista les
 altres paraules: Plaer: e cōsolacio
 que de nostre matrimoni: e prosa
 benauenturança sent: eu. Com aq̄l
 qui de amor: e volūtat me portau
 virtuosa afeccio. Rebuda p̄ lo ma
 gnanim lkey scariāo la letra del ce
 sar no fon poca la sua consolacio. e
 admiras dela molta virtut: e fauo
 rable fortuna del glorios Caualler
 Tirant. Com per la sua grandissi
 ma industria: e alta Caualleria ha
 uia obtesa triūphal victoria d̄ tate
 senyors grans del poble morisch.
 E trobant se lo magnani rey prop
 de vna gran: e noble Lutat nome
 nada strenes feu aturar tota la gēt
 sua. e aq̄l se atendaren. La qual ciu
 tat es molt delitosa prop d̄ hū grā
 lkey qui per lo costat li passa. La
 qual era a. v. jornades de Lontes /
 tinoble. Lo correu vist atendat lo
 camp sen tozna prestament a tirāt:
 portant li placent noua. Com lo

Rey scartano se era aturat vista la
 sua letra: E hauia parat son l'keal
 camp dauant la ciutat de Estrenes
 Partit lo virtuos Tirant del seu
 camp ab tota la gent sua: feu la via
 d'vna bellissima ciutat nomenada
 sinopoli. E atendat dauant la pre-
 dita ciutat. Los dos embaxadors
 Moços parlaren ab lo capita dela
 ciutat: e manarē li de part del solda
 e d'el gran turch que liuras la ciutat
 e lo domini de aquila al cesar del im-
 peri grech. E mostrarē li la letra de
 crehēga. Lo capita pres la letra be-
 sa la: e ab molta reuerencia feu la le-
 gire. Com fon lesta dix que era molt
 content de obeir: e complir los ma-
 naments de son senyor: e tornada
 resposta al cesar ell entra dia la ciu-
 tat acompanyat de tots los reys: e
 grans senyors: e pres la possessio d'
 aquila: e los homenatges rebe de a-
 quella q'eren crestians: o eren stats
 e los qui renegat hauien feu reduir
 ala fāta se catolica. Los moços feu
 eixir tots d'la ciutat: e posay hun bō
 capita crestia. E stant lo virtuos ca-
 pita tirant en la dita ciutat li porta-
 rē les claus de .x. castells ab les viles
 donant se a ell. E tirāt los accepta
 ab cara molt asable: e ab grā benig-
 nitat: E trames hi los capitans: e
 lochtinents per pendre los home-
 natges: e feu ne langar tots los mo-
 ros. Partint lo cesar de aquella ciu-
 tat feu la via de vn'altra noble Ciu-
 tat nomenada Andrinopol abun-
 dosā d'ōlits innumerables: la qual
 li fon liurada per lozde de l'altra da-
 munt dita: ab molts castells: e viles
 que veines li erē: e feren d'grans do-
 natius al virtuos capita Tirant: e

axi caminant lo poderos exercit de
 uers aquella part hon sabie que lo
 magnani l'key scartano staua atē-
 dat. mols castells: e viles se donarē
 al cesar los noms de les q'la me ob-
 met p'no caular porolixitat. E tāt
 per ses cōtinues jornades camina-
 ren que peruengueren a mija legua
 prop la ciutat de strenes hon la ost
 del l'key scartāo reposaua. Sabēt
 lo l'key scartano la venguda d'el seu
 car amich: e germa darmes: e que
 era tā prop caualca cuytadamēt ab
 tots los grās senyors dela sua ost: e
 feu la sua via. E amig cami se encō-
 traren: descaualcarē molt prest los
 dos germans darmes: e los l'keys
 e abraçaren se d'grandissima amor
 es besaren: sent se la major festa q's
 pogueren fer. E ō se foren festejats
 Tirant dix al l'key scartāo com en
 companyia sua era lo l'key de Si-
 cilia: lo qual ell tenia en cōpte d'ger-
 ma: e lo l'key de seg'ques ses ab elle
 Lo l'key scartāo ana deuers lo rey
 de sicilia: e lo l'key de seg': e abraçals
 e besals ab molta amor: e feren se
 moltes caricies. Aps tornarē tots
 a caual: e ensemps feren la via d'la
 Ciutat. Com foren ales tendes del
 l'key scartano: Lo princep Tirant
 e los l'keys descaualcaren ala rēda
 dela inclita l'keyna de ethiopia: la
 qual los rebe ab cara molt asable:
 els abraça: e besa a tots: E feu los
 grandissima festa. Lo virtuos prin-
 cep Tirant apres hauer festejada
 la tan bella l'keyna: trames los aní-
 mosos barōs moços embaxadors
 del Solda: e d'el gran turch ala ciu-
 tat: E manals quels diguessen de
 part sua: Que si nos volie dar be /

benignamēt que ala batalla se aparel
 laisen. Ab vot que si batalla ni cō /
 bat sperauen de no pendre a merce
 negun mozo: ari gran com poch: q̄
 dins la ciutat se trobas. Aplegant
 los embaixadors al portal dela ciu
 tat demanaren del capita que volie
 parlar ab ell: Les guardes del por
 tal feren venir lo capita ala porta. e
 vbertes les portes los mozos em /
 baixadors li presentarē les lettres de
 crehenga del solda: e dī turch. E lo
 capita les rebe ab aquella dōguda re
 uerencia que li pertanyia. E lestes a
 quelles que manauē que ell era p̄st
 d complir tot lo que per lo Solda
 e lo grā turch li fos manat com ell
 tingues aquella ciutat per les seyo
 ries lurs. Parla lo fill del gran ca /
 ramany: e dix: Capita vons man p
 part dela gran senyoria que vos re
 tau la ciutat: e los homenatges al
 gran cesar del imperi grech. e mes
 vos dich per part dī cesar: e capita
 Tirant que si benignamēt no li re
 teu la ciutat: que no spen dell algūa
 merce acōseguir. Ix espos lo capita
 e dix. Nobles: e virtuosos embaix
 adors direu ala senyoria del cesar cō
 yo so content d enseguir los mana
 mēts de mos reduptables senyors
 e so prest de obeir al cesar: ari com
 a persona propia dela magestat del
 senyor emperador. E mana decon
 tinent lo capita dela ciutat present
 los embaixadors que totes les por
 tes dela ciutat fossen vbertes. E co
 brada la resposta: lo virtuos capita
 Tirant caualla ab lo Rey scariāo
 e ab los altres Reyas: grās seyors
 dels dos camps. E ab gran trium
 pho ab multitud de tabals trompe

tes clarons: e tambozinos entrarē
 dins la ciutat. hon los fon feta ho
 nor grandissima. E foren repartits
 en molt ben abillades posades. E
 molts presents: e donatius que fo
 re fets al cesar. e apostreats los grās
 senyors dins la ciutat: lo princep ti
 rant feu atendar lo seu camp dauāt
 lo del Rey scariano. E tantes gēts
 eren d calcū camp q̄ la tercera part
 no cabera dins la Ciutat: si be era
 molt gran: e ben ordenada. E foren
 aqui tan ben rebuts: que ari los de
 dins com los d fora foren molt bē
 servits: e prouets abūdofament de
 totes lurs necessitats. E lo cesar vol
 gue que lo rey scariano ab la reyna
 reposassen aquí. viij. dies p lo lōch
 camí que fet hauien. Car dela terra
 del rey scariāo fins allí hauia mes
 de. c. jornades. E per ço com lo rey
 scariano tenia grandissim desig de
 trobar se en la batalla que tirant te
 nia de hauer ab lo Solda: e ab lo
 turch caminava jornades tirades:
 e trametia correus tots dies a Ti
 rant suplicant lo q̄ no donas la ba
 talla fins atant q̄ ell hi fos. e p aq̄sta
 causa lo Rey scariano tenia la gēt
 e los caualls molt fatigats: e hauie
 mester repos. E stant ab gran delit
 lo princep tirant en la ciutat destre
 nes festejāt lo magānim: e virtuos
 Rey scariano: e la Reyna passarē
 entre ells moltes dōlitoses paraules
 entre les quals lo virtuos tirāt los
 recita tots los dloziosos actes p ell
 fets. aps q̄ ells foren partits d la bar
 beria: e d les grās victories q̄ hania
 obteses d los mozos: e cō lēpados per
 la sua grādissima benignitat li hania
 sposada la filla carmesina e fet jurar

príncep: e cesar del imperi: e Empa
dor apzes mort sua .e los pactes: e
conuinèces q̄ tenia fets ab lo solda:
e ab lo turch: e cō li hauien p̄omes
e jurat de restituir tot limperi: e rei
tauen p̄eios ab tots los grans sen
yors del poble moysiſch. e per aq̄sta
causa partit era dela insigne Ciutat
d̄ contestinoble per recobrar: e pen
dre la possessio de totes les terres:
ciutats: castells: e viles q̄ per lo sol/
da: e per lo turch eren detengudes
de tot limperi grech. E p̄ ço senyor
e germa meu suplich ala v̄ra mol/
ta virtut e acostumada liberalitat
dela qual molt confie: que vullau a
nar ab mi en la si de aq̄sta conq̄sta:
e d̄ls meus treballs. Car yo confie
que ab lo adiutori dela diuina pro
uidencia: e ab lo poder gran q̄ vos
e yo tenim lo mō tot nons pora re
sistir. e d'altra part vos haure a mol
ta gracia que trametre vullau la se
nyora Rey na ala ciutat d̄ contesti
noble. Per que so cert q̄ la mia p̄i
cessa no te altre desig en aquest mō
sino de veure la sua molta gentilea
e ab molt repos stara alli fins siam
tornats dela conquesta. Respos lo
Rey scariano ab paraules de sem/
blant stil.

Capitol. cccclvii.

Com lo Rey scariano son contēt
que la Rey na anas a cōtestinoble.

Senyor del Imperi
grech: e germa meu:
la mia lengua no⁹ po
ria splicar quāta es la
consolacio que te la mia anima de
la vostra prospera fortuna. E po,

deu esser cert q̄ ami la senyoria v̄ra
nom cal suplicar: sino com a subdit
vassall: e seruido: vostre me maneu
Car si en los tenebrosos lochs d̄la
infernā volreu deuallar vos seguire
Com vos sia mes obligat que a to
tes les persones del mon: ni al pare
quim ha engendrāt. Quant mes a
ra en les coses tocants ala honoz e
excellencia dela vostra virtuosa per
sona. E daciauant vull que maneu
de mi: e dela Rey na tot lo que pla
sent vos sia: car no tenim a fer sino
obeir: e servir vos. Lo virtuos Ti
rant hauent hoïdes les corteses
grans del Rey scariano li regradia
la sua molta amor. E deliberarē de
trametre la bella Rey na ala ciutat
de contestinoble. E foren posats en
orde cinchcents homens darmes:
e molts nobles: e cauallers molt bē
abillats qui la companyassen. P̄res
comiat la inclita Rey na de son sen
yor lo Rey scariano: de Tirāt: d̄ls
altres Reys: e senyors son acom/
panyada vna legua. E Tirāt: e los
altres dela Rey na p̄engueren co
miat. E ella feu son camí deuers cō
testinoble. e Tirāt ab los altres se
nyors sen tornaren ala ciutat.

Capitol. cccclviii

Com Tirant ab tota la ost parti
dela ciutat de Estrenes.

Arriba la inclita rey
na d̄ ethiopia d̄la ciu
tat de strenes. Lo vir
tuos tirāt dix al rey es
cariano. Seyor: e germa hoza es
de partir de aci. Car la gent vostra

ja sera prou reposada. Car la mia anima continuamēt pena pensant en labſencia dela vista de aquella q̄ ſoste ma vida. E desige eſſer ja toz nat per dar repos:e remey ala mia fatigada pensa. No se fortuna ſim comportara aconseguir tanta glo / ria. Respos lo Rey ſcariano:e dix. Sēyoz germa placia ala mageſtat diuina vos faça gracia de complir vos lo voſtre bon deſig: ſegons es ſtat per voſtra merce ben treballat e merexcūt:e yo ſo molt contēt que la execucio ſia preſta. Manaren de continent los magnanims dos ſenyozs que los camps foſſen leuats E caſcu poſa en orde la ſua gēt.par tiren de aqueſta ciutat:e feren la via dela prouincia d̄ Tracia: e forē en vna Ciutat quils no mena Stranges. La qual era circuida de noble mur ornat d̄ molt belles torres bē altes ab d̄guda proporcio: que era hun gran delir mirar la. Aplegant lo cesar dauāt aqueſta ciutat Tra mes los embaxadors del Solda: e del turch al capita dela ciutat ſis volia donar:o ſi volia ſperar combat. Lo capita veu venir los embaxadors puja preſtamēt a caual: e ix que fora la ciutat per rebzels. E encontrant ſe ab ells ſe feren molta honor: Splicada per los embaxadors la nouella embaxada. Lo capita los dix:que ell no volia queſtio ab lo cesar:ans lo volia obeir: e ſer uir. E decontinent li ſerien vberts tots los portals dela ciutat. Lo capita trames ala ciutat: e mana que tots los portals foſſen vberts. E lo capita ſen ana ab los Embaxadors al camp de Tirant: e preſen

tant ſe dauant ell deualla del caual e beſa li la ma:e lo peu: E dix li pa / caules d̄ ſemblant ſtil.

Capitol ccclix.

Com lo capita dela ciutat de Stranges rete les claus:e la ciutat al cesar

A gloria dela tua virtuosa fama clarissim princep:y excellent capita aumenta los animos dels Cauallers en voler te a / mar:e ſeruir. Car la virtut del gran deu:lo qual tu la ſua ſanta ſe creus: e deſenſes:te ha tant prosperat:que en lo mon de caualleria:e d̄ virtuts tots los altres cauallers: e ſenyozs auances:yo ſo vaſall:e ſeruidor del gran Turch:lo qual per ſa grā bō dat e virtut me feu caualler indigne e feu me capita de aqueſta ciutat:la qual li he ſostenguda en tranquille pau:ſins en lo pſent dia. Ara la ſua ſenyozia me mana que yot reta la Ciutat en propria persona d̄la mageſtat imperial:em te per quití dela promeſa fe:e homenatge que d̄ mī tenia.Per que ara depreſent:te ret et liure les claus. E ſuplico ala tua gran ſenyozia quem vulla acceptar per vaſall:e ſeruidor. Car apres d̄u altre milloz ſenyoiz no poria ſeruir: E quem vullau dar lo ſāt baptisme Car yō vull batejar ab ma muller: e fills:e vull eſſer fidelissim vaſall d̄ la imperial corona. Respos tirant en ſemblant forma. Dels ſauis homens ſeſguarda: q̄ ab lur grā discre cio venen a obtenir lo que deſigē:e

reparè los infortunis dela aduerſa fortuna: mudât lo mal en major be que no poſſien. E per ço capita p q tich coneguda la tua molta virtut: e discreció Accepte les claus dâ ciutats: atn per vaſall: e ſeruidor affectat. E depzeſent te conferme la capitania dela ciutat que la tingues per la mageſtat del ſenyor emperador: e dels ſeus ſuccedors. E promet te que ſi la fortuna me es fauorable te fare gran ſenyor. Acabant lo ceſar les darreres paraules lo mozo capita qui agenollat ſtaua dauât Ti rant: torna li a beſar lo peu: e la ma e dix ab ſforçada veu. Mon ſenyor infinides gracies faç ala tua gran ſenyorla dela merce quem atorgues per la tua gran liberalitat: no eſſent yo mercedor. Mas ſuplich al grâ deu que ta virtut ofenſa: quet done tanta vida que pugues reduir tota la morſima ala ſanta ſe catolica: e q yot veja emperador benauenturadament regnant. Lo virtuos Ti rant mana que tota la gent ſe atendas dauant la ciutat. E ell ab lo rey ſcarião: e ab los altres reys: e grâs ſenyors entraren dins la ciutat hõ fozen rebuts ab molta alegria p la popular gêt grega. E ſeren de grâs presents. e donatius al ceſar: e fozen dades a tots bones poſades. E als defora del camp fornits molt be de virtualles. Lo marſeguet lo capita dâ ciutat ſen ana al ceſar: e ſuplical que fos dâ merce quel ſes batejar E lo ceſar mana a hũ biſbe que en ſa companyia portaua que tornas a conſagrar la ſgleſia major dâ ciutat qui ſolia eſſer de creſtians: e los

mozos ne hãuen ſeta meſquita. E que fõs dâ batejar hi foſſen fetes. e lo reuerent biſbe ſeu ſon manamèt. E cõſagrada la ſgleſia: hi ſeu parat hun bell altar hon ſon poſada la y mage dela ſacratiffima mare de dũ ſenyoza noſtra. Com lo virtuos ti rant ſabe la conſacració dela ſgleſia eſſer ſeta: en companyia dâ Rey ſcariano: e dâs altres Reys: e ſenyors: ab lo capitat dela ciutat anaren ala ſgleſia ſeguint los la major part del poble morſich dela ciutat. Com ſoren dins la ſgleſia loſici ſe comença molt ſingular. Car aq eren los chãtres dela capella de Tirã: e los de la capella del Rey ſcariano: e lo biſbe dix la miſſa. E era tâta la remoz dela plaſent muſica que los mozos ne ſtauen molt admirats: e tenien noticia dâ gran perfecció dela ley creſtiana. Complut lo diuinal ofici: Tirã ſeu batejar primer lo capita dela Ciutat: e ſon padri ſeu lo Rey ſcariano: que axiu volgue Tirã E ſon apzes nomêat moſſen jobã ſcariano. Apzes ſon batejada la muller: e tirã ſon padri dâ qlla. La qual fõ nomêada angela. Ap̃s batejarẽ. v. fills del capita. E tirã ap̃s que fozen batejats los ſeu atots. v. cauallers. Car lo menor era dâ vint anys: E donals atots canalls: e armes: e fozen tots bons cauallers: e valentiſſims. Apres ſe bateja l'altra morſima: que en aquell dia ſoren batejats dos milia mozos per ço com veren batejar lo capita que ells tenien per molt ſani. Apres Ti rant ſeu reconciliar tots los grecs qui renegat hãuẽ. E ſets tots bõs

crestians juraren lo Cesar en perso
na del Emperador. E tots los mo
ros qui no se eren volguts batejar
fozen lançats fora dela Ciutat. En
aquesta Ciutat narque lo gran phi
losof Aristotil: e tenen lo en stima
de hun gran sant. E stant lo Prin
cep Tirant en aquesta Ciutat aten
dat: e reposant trames los dos em
baradors. Moros per tota aquella
terra entorn. E totes les Ciutats:
e castells: e viles de tota aquella pro
vincia vehines trameteren les cla
us ab lurs Sindichs: qui feren home
natge al Príncep Tirant. E ell en
cascuna Ciutat vila: o castell muda
ua son capita. Apres partint dela /
Ciutat de Estranges feren la via d
Macedonia. E fozen en vna ciutat
quis nomena Olimpius. E aquel
la Ciutat pren lo nom de vna mun
tanya qui prop della dista qui es d
les altes del mon quis nomena O
limpius. Aquí fozen milloz acullits
e festejats que en d'gna de totes les
altres hon stats eren: p que sabien
que lo Cesar era cosíngerma de dia
sebus lur duch e senyor. E p aqsta
causa se donaren molt liberalment
e ab molta voluntat. Per ço cō lo
capita era grech: e havia renegat. e
feren li molts presents e donaren li
molt gran quantitat de tresor: p ço
coz aquella graciosa terra era molt
rica. E en brens dies tot lo ducat d
macedonia son reduit ala imperial
corona. Partint lo príncep Tirant
del ducat d macedonia feren la via
dela Ciutat de trapasonda: la qual
se dona decontinent. Car tāt era lo
poor que lo Cesar portava que po
sava spāt atota la morísma del mō

Car passats quattrecets milia com
batents eren vtils: hon havia de /
moltes nacions d gēts que no era
ciutat ni fortalesa alguna q tingués
atreuiment de sperar combat. E to
ta la provincia de Trapasonda en
spay d hū mes se fozen tots dōats
al Cesar. Aquí fozen portats tots
los cauallers qui per lo solda erē de
tēguts presos. Dels quals era stat
capita diasebus duch de macedo
nia: qui fozen portats dela ciutat d
alexandria hon presos stauen. Lo
nombre dls quals era. clxxxij. cau
llers. Tots los altres ab l'altra gēt
eren morts en la batalla: y en la pre
so q ni havia morts molts. La cau
sa per que fozen allí apoxats. com
apres que lo solda: e lo turch fozen
presos Tirant trames vna galiota
ab hun caualler del solda en Alexā
dria ab apres manaments d part
del solda als seus alcayts: que psta
ment trametessen los cauallers pre
sos p terra en aqlla part hō sabien
q fos lo Cesar. E axí arribaren en la
ciutat de trapasonda hō lo Cesar re
posaua: e forē p ell molt bē rebut.
Lo virtuos príncep Tirant dema
na qual era lo Duch d macedonia
e fon li portat dauant y staua tā des
fregat: que james lo haguera cone
gut. Car venia ab la barba fins ala
cinta: e los cabells fins ales spatles
magre descolorit: e tot mudat dela
sua bella fesomia vestit ab hū albor
nuç groch: ab vna touallola al cap
blaua. E tots los altres cauallers /
en semblant forma densats. Com
lo Duch de macedonia son dauāt
lo Cesar lanças als seus peus p vo
ler los hi besar. E lo Cesar algal de

terra: e besal en la boca corrent los
seus vils vïnes lagremes: e lançat a
dolorits sospirs ab ven piadosa pro
nũcia paraules de semblant stil.

Capitol cccix.

Paraules de consolacio: E de a
moz verdadera que dix Tirant
al Duch de Macedonia.

Nom cõporta la sãch
ni la amoz q̃ en veure
la vostra persona. los
meus vills puguen re
tenir aquelles lagre
mes: que lo meu piados cor plorar
no cessa. gran alteracio: y mouimẽt
d̃ dolor me ha portat la vostra pre
sencia: per los manifesta senyals: de
tristor treballs: y afanyes que en vos
tra cara se demostren. Los quals /
puix per mi ab tanta virtut: y paciẽ
cia los haueu sosteguts: humilmẽt
vos demane me vullau perdonar.
E ab tot que a nostre senyor du sia
stat placent per los me^s defallimẽts
avos: e amí punir: e donar peniten
cia. Empero no desconfiant james
dela sua infinita potencia: y miseri
cordia. Ara de nouell goig nos ale
gra: hauent nos donat gloriõsa vic
toria: recuperacio del j̃mperĩ: e liber
tat vostra: que per amí es molt cara
y d̃ maloz contentacio. Ab tot que
la liberacio dels altres ensempe no
mẽys me õlita. alegrau vos dõchs
colingerma que vïna es la duquesa
e molt vos saluda: prentu aquesta
lettra que la sua honestat vos enuia
Respos lo Duch destillant los se^s
fondos vills amarissimes lagremes

Senyor Tirant: no es de meno
alegria la vostra vista: que son lavẽ
guda del nostre redemptor als ca
tius presoners: e antichs pares nos
tres detenguts en lo baix purgato
ri. tant han cridat les nostres dolo
roses veus: que han pogut arribar
ales vostres oreilles. E se siau vègut
colingerma seyor: nouell goig: y sin
gular delir d̃la nostra plorosa vista
vos sou lo exalçament dela santa fe
vos sou la gloria: y reparacio dels
crestians: vos sou la nostra vida: y
lo tresor de nr̃e rescate. Vos haueu
vbertes les nostres fosques presons
y haueu romput les nostres fortes:
y stretes cadenes. Los treballs: y a
fanyes passats no son algũa cosa: en
comparacio d̃ tant descans: e conso
lacio cor de present nos haueu pre
sentada. de ara auant si per vos sen
yor hauem a soferir alguna fatiga:
no pot esser que nons delite. Puix
al seruey vostre seigneurde: qui sou /
la fi: y terme d̃ nostra benaventurã
ça. Legi lo Duch la letra de la mul
ler la qual en la següet forma escrita
se mostraua.

Capitol. cccxi.

Lettra tramesa per la Duquesa
de Macedonia al Duch son ma
rit.

Gdig: y tristoz ab tant
strem me hã comba
tuda: que per miracle
es vïna la vostra Ste
fania mostrar vos ho
ha la mia descolorida cara quant q̃
vostre vista lo meu temeros cor /
haura cobrada la perduda alegria:

sciureus ara los enuigs: treballs: y
 penſaments que perden a vos me
 han acompanyada no es poſſible
 Car la força gran de aqueſta mala
 dexa turmentada la mia penſa. E
 axi afligit lo meu enteniment: q̄ no
 ſe queus diga: demaneus de mer/
 ce agēollada als voſtres peus: y be
 ſant les cadenes que enſeys a vos
 e ami ſtrenyen vullau apres d̄la re
 buda libertat molt preſt venir a li/
 bertar la mia perilloſa vida. la qual
 ab hun ſola tardar porieu de certa
 mort fer merexedora. Car ab tot la
 preſencia del nouell ceſar ſia voſtra
 liberacio: e vida. No es dubte ſe/
 nyoz que ſols la voſtra viſta es aq̄/
 lla que tendra propietat de libertar
 me: y al ſo dela voſtra veu extra de
 triſta preſo la mia reſucitada vida
 No fac mencio dels meus afanyes
 per queſes prengau en compte de a
 mor: com ſia: e ſoza ſtada contenta
 ſoferir ne de majors: per defendre
 dels vres. Los quals grandíſſims
 treballs: y dolors vres: ſol ſon dig/
 nes de planyer: y deſſer recitats: cō
 ſiderant que la voſtra virtuoſíſſima
 perſona de tot be: de tota gloria: y
 prosperitat es merexedora: y quals
 vlla porien eſſer exuts mirāt tāt ex
 cellēt duch: y ſenyo: catiu de infels
 ſubjugat a nacio tā baixa: qual cor
 tā fort: y dur que ſos nos rōpia p̄
 ſobres dolor. Atenent que vos ſe/
 nyoz ſiau mal tractat: y d̄ſſernit: po
 ſat en cōtinua tribulacio: y miseria.
 E cō ſenyo: p̄ſiau q̄ los vlla d̄l meu
 poch enteniment nous puguē veu
 re en aq̄ll loch hon la voſtra mag
 naníma perſona es detenguda: y o^o

veig ſenyo: ab los cabells larches: y
 d̄ſbaratats: la barba cobrint la ma
 jo: part dela voſtra bella cara ſteſa
 per los pits: hon diuerſes vegades
 ha reposat la voſtra duqueſſa. E cō
 temple encara ſenyo: queſes voſtres
 fondos vlla: y la gran flaquea dela
 voſtra carn: y lo deſcoloriment de
 aquella encara q̄ lo geſt nous ha le
 uat de grā ſenyo: y la preſencia: em
 pero manifestant ſe en tal ſguart: la
 gran afliccio de voſtre animo d̄fall
 lo meu cor: arrape la mia cara: deſ
 barate: y arranque los cabells del
 meu cap: p̄ ſentir part dels treballs
 voſtres: en los quals planyer: y cō
 templar: lo dolre: y plozar a mane
 ra de delits ho ſtime. La groga: e
 ſotil ſobreueſta voſtra: tacada de
 moltes lagremes. la touallola bla
 ua que ſtreny lo voſtre cap merex
 dor de Imperial corona han deſ/
 guarnit: y deſpullat la mia anima
 de tota gloria: per tenir conformi/
 tat ab vos ſenyo: es ſtada veſtida
 de continu la mia afortunada per/
 ſona: de hun aspre ſcilici la carn: y p̄
 abit de hun fort burell amaneza d̄
 ſach: per ſignificar la veritat d̄l meu
 grā treball: y terrible pena que per
 vos ſenyo: pregant ſoſpirant: y ja
 mecant comportaua. Per les voſ
 tres cadenes hun nuat: e fort cenyil
 ha ſtreta la mia turmentada p̄ſona
 Per los voſtres grillons ſo anada
 deſcalça. Per la voſtra preſo he re
 nunciat al mon: ab ſolēne vot de ja
 mes dexar aq̄ſta deuota caſa: e fort
 religio: fins q̄ p̄ vos ſenyo: ſia d̄ma
 nada la voſtra Duqueſſa: dela qual
 X.l.

no sols senyorejau l'anima: e les potencies de aquella. Mas encara lo cors essent vostre per amor: y per obligacio de licit matrimoni: vos ne sera feta prompta: e liberal restitucio. Eleniu dōchs senyoz veniu speranza mia clau de les mies presons ceptre dela mia senyoria: corona d la mia gloria: Nun sol goig de les mies tristors. Eleniu dūch de Macedonia senyoz Diafebus: y sercu lo clar dia: q foragitara les tenebres d la mia scura nit. terrible ploze: e fort gemecha donaua lo dūch de Macedonia tant per la vista de son cosingerma Tirant: com encara per la libertat que cobrava. Mas sobre tot per lo contengut en la letra d la Duquesa. La qual singularment amana.

Capitol. cccclxi.

Com tots los altres presoners vingueren a fer reuerencia al Princep Tirant.

Qas no tarda hū poch que lo Marq̄s d sent Jordi se presenta danāt lo virtuos Tirant: e donant del genoll en la dura terra feu infinides gracies ala sua seyorja cō per ell era stat liberat. E lo princep tirant ab cara asable: e ab molta demostracio de amor lo leua de terra: e besal en la boca. Apres del Marques se presenta lo Duch de pera son germa: e lo Prior de sent Johan: e tots los altres cauallers

per orde. E lo Cesar los rebe molt benignamēt: e ab grādissima amor sabēt los aquella honoz q conexia erē merexedors. Lo Duch de macedonia ana a fer reuerencia al rey scariano: e al rey de sicilia: e al Rey d sege: e tots li feren grandissima honoz: per lo seu molt merexer: e per q sabien que era cosingerma del princep Tirāt. No son poch solcit lo cesar de fer vestir tots los cauallers qui eren venguts en companyia d l dūch de macedonia. Car molt pst foren vestits: e abillats: e posats en orde cascu segons son grau: els donna armes: e caualls dels milloz q tenta: qn restarē tots molt cōtents e festejals molt aqui per la molta alegria que tenia de lur liberacio: donant los tots aquells delits que podia: e sent los ben pensar per la molta flaquea que tenien per que prestament fossen tornats en lur bōa disposicio. e lo virtuos princep tirāt trames hun correu ab vna letra d cōsolacio ala afligida Duq̄ssa de macedonia qui staua molt adolorida per la preso d l dūch son marit. car de quantes festes eren stades fetes en la Ciutat de Constantinoble ja mes era volguda exir p esser en les festes. E perq lo virtuos Cesar la volgue aconsolar: sent li present cō molt prest li trametria lo dūch sō marit. E perseverāt lo Cesar en les delitoses festes: atura en la Ciutat damūt mencionada fins a tāt que lo Duch d Macedonia ab los de la companyia foren en disposicio d poder partir.

Capitol cccclxii.

Com la Rey na de Ethiopia arri
ba en Constantinoble: e la honoz q
li fon feta.

Arriba que fon la il
lustrissima Rey na de
Ethiopia dila Ciutat
de Estrenes camina
tant per ses delitoses
jornades: fins que fon peruenguda
prop dela insigne Ciutat de contes
tinoble. Sabent la magestat dlan
tich Emperador la sua venguda: e
que era molt prop dela Ciutat: tra
mes a dir a la filla carmesina que ix
ques defora per arecebir la. E la ex
cella princessa molt contenta de tal
noua se abilla: e posaa molt en oz
de acompayada dela inclita reyna
de seg: e dela duquesa d macedonia
e de cent bones destat: e de cent do
zelles molt riquament abillades: e
deuissades d stranya manera. Acõ
panyauen la excelsa senyora molts
nobles homens: e gran caualleria
Ab tal triumpho ixque dela noble
Ciutat per distancia de vna legua:
perço com la princessa tenia stre
m desig d veure aqsta agraciada Rey
na: per la molta bellea que della ha
uia hoit mencionar. E per la mol
ta amor que era certa que Tirant
portaua al Rey scariano: e ala rey
na dispongues en fer li la mes ho
noz que fer pogues. E ans que la
excelsa senyora ixques dela Ciutat
trames vna molt riqua tenda to
ta de brocat carmesi brodada: e la
uozada de diuersos Animals: e o
cells per art de molt singular artifi
ci: que la parassen a vna legua luy
dela Ciutat. E plegant la excelsa
Princessa ala tenda delcaualca: e

posaa dins ab totes les dames. E
podeu cõtemplar la singularitat de
aquesta tenda quant era gran: que
aptes hi cabe la Rey na de Ethio
pia ab totes les sues dones: e don
zelles. Restada la Princessa passa
auat la caualleria fins q fozen juts
ab la Rey na. E per tots fon feta d
guda reuerencia ala Rey na: e ella sa
luda a tots ab afabilitat honesta: e
caualcant tots ensemps peruengue
ren al loch hon la parada rēda sta
ua. Digueren ala agraciada Rey
na cõ dins aquella tenda era la pri
cessa. Destament la Rey na delca
ualca ab totes les dones: e donze
lles sues: e entra dins la tenda. La
princessa se leua: e ab suaus passos
ana fins a mija tenda. E plegat la
Reyna dauat la princessa dõa dels
genolls en la dura terra. E la excel
sa seyoza la pres per lo braç leua la
de terra: e besa la tres voltes en se
nyal d molta amor. Des la per la
ma: e feu la seure al seu costat. E per
quant la princessa p que era seyoza
de noble enteniment: e discrecio en
lo passat tēps hauria apres d molts
lenguatges: per la pratica dels strā
gers quiper la causa dela guerra e
ren venguts en la cort dela mage
stad dlan Emperador pare seu: e molt
mes que sabia parlar la lengua lati
na per hauer apres de gramatica: e
poesia. E la reyna de ethiopia quāt
promes a Tirant que delibera de
anar a constantinoble per esser ala so
lenitat de les sues bodes ab la prin
cessa: aps d gramatica: e parlaua ab
molta gracia la lengua latina. la pri
cessa: e la Rey na se parlaren d mol
tes corteses legõs q entre galants
x.ij.

dames se acostuma. E la princesa
 stava admirada d'la molta bella q
 la Reyna possehia: e considerava en
 si james semblant d'aquesta no ha
 uervista: ni tenia crehça que la sua
 bella fos res en l'guart de aquesta.
 E d'altra part la Reyna de Ethio
 pia stava spantada dela strema be /
 llea dela princesa: e deya que ab ve
 ritat se podia dir: què tot l'univers
 mon: tanta gracia: ni bella no po
 guera esser trobada en hun cors /
 mortal. Car mes paria angelica q
 humana. Apres que per hu poch
 spay hagueré stil de gentils parau
 les rahonat: pujarè a cauall les du
 es deesses mirant se continuament
 lavna al'altra ab olit singular. E to
 tes les dames caualcarè aps. d'elles
 E la excelsa princesa feu son poder
 que la Reyna d'ethiopia anas ala
 part dreta. E la reyna nou volgue
 comportar. La princesa la pres per
 la ma: e axi anaren fins ala ciutat
 E plegant al portal trobaren l'em
 perador: e la Emperadriu quils spe
 ranen acauall. La Reyna se acosta
 al Emperador per voler li besar la
 ma: e la benignitat del valeros sen /
 yor nou volgue consentir: sino que
 labzaça ab amor asable. apres ana
 la Reyna ala Emperadriu: e vol /
 gue li besar la ma: e la emperadriu
 nou consenti: mas besa la tres vol /
 tes en la boca per mostrar li major
 amor. E per tots son singularmèt
 reuerida. L'emperador: e la Empe
 radriu se posaren primers: apres la
 Princesa: e la Reyna de ethiopia
 e la Reyna de feg: e la Duquesa d'
 Macedonia: e totes les dames se /

guen apres. Ab tal orde caualcarè
 tots fins al imperial palau ab infinit
 poble quils seguien. E d'caualcars
 pujaren en lo abillat palau hon fō
 donada ala inclita Reyna vna rica
 cambra molt singular emparamen /
 tada de draps doze d' seda per que
 pogues reposar: e reparar segōs cō
 suetut d'les galants dames. E aqui
 aquell dia ab gran magnificència fō
 seruida de totes coses necessaries a
 la humanal vida ab gran magni /
 tute abundancia. E forè dades sin
 gulars posades a tots aquells q vè
 guts eren ab la tan agraciada Rey
 na: axi als homens cō als dames
 Lo seguent dia la magestat d'el em
 pador per milloz poder festejar la
 Reyna volgue que ixques a men /
 jar en la gran sala. la qual ixq molt
 ben abillada ab totes les sues da /
 mes. E al dinar l'emperador la seu
 seure al costat dela emperadriu. e a
 pres della sigue la Reyna de feg: e
 apres la duquesa de macedonia: e
 danāt la Reyna de Ethiopia seya
 la princesa. E danant la talula del
 Empador al altre cap dela sala mē
 jauen los nobles: e cauallers qui vè
 guts eren ab la Reyna. E en l'altra
 part les dones: e donzelles: axi les
 dela Emperadriu: e d'la Princesa
 com les dela Reyna de Ethiopia:
 E los ministres per trones que e /
 rien en la sala sonauen. E la musi /
 ca era tan gran en la sala de tantes
 natures de sturments que era cosa
 de grā admiracio als hoīnts. E ab
 aquell triumpho se dinaren: seruits
 molt noblement de molts Caua
 lers: e gentils homens molt bē abil

lats ab robes de stat de chaperia: e
 ó brocat ab grosses cadenes doz al
 coll. E seruia de major dom aquell
 dia lo virtuos ypolit mes galant q̄
 tots en stranya manera. Lenades
 les taules comengaren a dancar. E
 la Reyna de Ethiopia se son molt
 ben abillada: e denifada ab gonella
 de hū vert brocat ab la ampla cor
 tapisa de robins diamants: e marag
 des lanuada ab subtil artifice: q̄ ere
 de molt gran stima: e ab la roba de
 domas negre: les obres ól domas
 cubertes de orfebreria ab smalts la
 uozat p̄ art de subtil artifice. ab vna
 grossa cadena doz al coll: tota smal
 tada ab grossos robins: e diamants
 engastats en ella. E al cap sobre los
 cabells qui parien propiament ma
 dres doz: portaua sol vna corone
 ta feta de ples molt grosses: e de di
 uerses pedres fines que lançauen
 molt gran resplandor. E en lo fró
 hun fermall de molt gran stima. E
 totes les sues dones: e Donzelles
 molt ben abillades axi les blāques
 com les negres: per ço cō ellan por
 taua devnes: e daltres. Les blanqs
 eren del Regne de Tunis: e les ne
 gres eren del Regne de Ethiopia.
 Les quals eren totes filles de grās
 senyors. A tots los dela cort paria
 de inestimable bellea aquesta Rey
 na. E tenien diuersos parlaments:
 los huns ab los altres: diēt q̄ mol
 ta virtut possehia Tirant que ha
 gues rebuiat requesta ó tan bellissi
 ma senyora cō aquesta. Com tots
 eren certs: que la Reyna lo hantia
 request que fos son marit: e senyor
 del Regne de Tunis: e de tota la

Barberia. E q̄ per amor dela prin
 cessa ho hauiā tot dexat. E venint
 a noticia dela princesa aq̄ts par /
 laments: feu tot son sforç de mani
 festar ne la veritat. Car com les ve
 yen separades deyen que tanta bel
 lea possehia com la princesa. E cō
 se stauen prop: la grādissima bellea
 dela Princesa apagaua la óla rey
 na en tanta quantitat: que tots ne
 conexien la gran diferencia. E axi
 totes molt ben abillades dancaren
 aquell dia ab los galants. E stat en
 lo milloz de les dances entra per la
 sala hun correu molt cuytat qui de
 mana la Duquesa ó Macedonia
 e son li mostrada. Lo correu se age
 nolla dauant ella: e dona li la letra
 que portaua: e dix li: Senyora albr
 peres demane avostre senyoria: car
 vous porte noua cō lo seyo2 duch
 de Macedonia es posat en libertat
 E es ab lo Cesar en la Ciutat ó tra
 pasonda ab tots los altres p̄soners
 La Duquesa en aquell cas de so
 breabundant alegria no li pogue
 respondre: ans smortida caygue. E
 son aqui molt gran desbarat en les
 dances: que tots se dexaren de dan
 car: e cuytaren a portar aygua ros
 lançaren lin per la cara: e recobra
 lesperit. Empero p̄ spay de vna ho
 ra stigue q̄ no pogue parlar: tenint
 cōtinuamēt la letra streta en la ma
 E cobrada la natural conexença o
 bri la letra que lo cesar li trametia le
 gi aquella qui contenia paraules de
 semblant stil.

Capitol. cccclxiij.

天. 119.

Letra tramesa per lo princep **L**i/
rant ala duquesa de macedonia.

Recordant la tristicia
vostre he donat grã
dissima diligencia en
recobrar vos lo ma/
jor goig de vostra vista: Senyora
duquesa mes cara que germana del
pullau: e bandeja del vostre cor to
ta manera de enuolos pensamets
y reben lo present o nouella alegria
Lo vostre duch: y senyor cosinger
ma y mes acostat ala mia amor de
tots los altres: es libert: es alegre: es
en tota sanitat: y honoz prosperitat e
conualescencia. E axi per satisfier al
desig de aquell: y vostre: sera molt
presta la nostra tornada. Alegrau
vos donchs: puix ell se alegra: que
set goigs per aquell deuen esser cau
sa de vostra molta alegria: goig de
la perduda captiuitat: goig dela li/
bertat: e recobrada alegria: goig de
la sanitat: goig dela honoz: goig de
la presta tornada: goig dela riquesa
y triumpho: goig dela benaueura
da: e gloriosa vida queus resta. Ell
mateix vos sera letra. Sol yo⁹ he
deliberat scriure. p guanyar les stre
nes de vostra benuolencia. Ala ma
gestat imperial ni a altra psona no
es necessari scriure per letra. Com
de paraula poch temps passara a/
nissarem la sua altesa. E alegrarem
als qui nostre be: y honoz afectada
ment osigen. Elst per la egregia du
quesa lo contengut en la letra seu
portar mil ducats: y donals al cor
reu. Lo qual seu infinites gracies
ala duquesa: e sen ana molt alegre

e content. La conortada duquesa
se leua: e agenollant se dauant la ma
gestat del empador dona li la letra e
l'emperador la legi: e fon molt acõ
solat dela bona: e benaueurada
noua. E prestamet trames p totes
les glesies dela ciutat que tocassen
totes les campanes: e fõ feta molt
gran alegria per tota la ciutat: axi p
la venguda dela Reyna de ethio/
pia: com per la liberacio dels preso
ners crestians. Car la popular gent
se sforçauẽ en festejar: per que veyẽ
que serien posats en tranqle repos
e vida benaueurada. Empero p
lurs peccats no pmes la diuina pro
uidencia que molt los duras. E ha
uẽt molt festejats lo Cesar al duch
de macedonia: e als altres compa/
nyons seus donals licencia. E par
tint dela ciutat o Trapasonda serẽ
la via deuers la insigne ciutat de cõ
testinoble. E caminant per lurs jo
nades peruenqueren ala noble ciu
tat hon foren rebuts ab honoz ex
cella per la magestat ol'emperador
e per la emperadriu: e per totes les
dames. E en special sobre tots aqll
egregi baro Duch de macedonia
qui per la duquesa muller sua fon
molt festejat: axi com aquella quil a
maua mes que ala sua vida. E per
la venguda dels presoners les festes
foren refrescades en la cort ol'Em
perador. E lexant me de recitar les
amigables: e curials festes q la im/
perial magestat feya ala Reyna de
Ethiopia: e al egregi duch o mace
donia: e a tots los altres baros: e ca
uallers: p no tenir prolixitat **L**oz/

nare a recitar los singulares actes d'l benauenturat princep Tirant: e d'l Rey scariano: qui van a recobrar les terres qui solien esser subjectes al Imperi grech.

Capitol cccclv.

Com lo cesar apres que son partit de trapasonda cobra moltes prouincies qui eren del Imperi.

Apres la partida del egregi duch de mace / doia ab los altres se^{rs} companys d'la ciutat de trapasonda. Lo virtuos princep Tirant feu prest leuar los dos caps: e ordena: e feu ordenar al rey scariano tota la gent q' cascun Capita ab sa squadra partis. E axi molt ben ordenats la vna squadra apres l'altra partiren e ferè lur via deuers la terra de bendin qui distaua d' allí vi. jornades. En la qual plegant lo Cesar ab tot son exercit se donaren per manament del solda: e del turch E rebuts los homenatges per lo cesar: e lochtinents seus: e posats capitans en les ciutats: e forces: passaren auant: e recobzaren tota la prouincia de blagay: E tota la terra de bzin: e tota la terra de fora: e tota la terra de bocina. car cascua terra de aquestes es vna gran prouincia ab moltes ciutats: castells: e viles q' en cascuna de aquestes prouincies son. E totes de bona voluntat se donaren al Cesar: per que solien esser subjectes al Imperi grech: e tenien molta voluntat de tornar hi: per la

mala senyoria que tenien dels moros. E partint lo cesar de aquelles prouincies recobra moltes altres ciutats. so es la ciutat de Arca / dia: e la ciutat de Megea: e la ciutat de Turina. E de aqui feu la via del Regne de Persia: E pres lo tot per força d'armes. Per so com no era en domini del Solda: ni d'l turch: ans tenien Rey per si. E ps. e subjuga la gran ciutat d' Tauris qui es ciutat molt delitosa: e d' moltes mercaderies. E la ciutat de bterna. E la ciutat d' senoreyant per hon passa lo gran flum de phison. Moltes altres ciutats pres: e subjuga en lo regne d' persia: que lo libre no menciona: mas aquestes son les principals: e majora. E moltes altres prouincies: e terres conquista lo virtuos princep Tirant: e vn al domini: e seyoia del impi ab molt gra triumpho: e victoria que seria gran fatiga de recitar. Car per la industria: e alta canalleria ell recobra tota la grecia: e la sia menor: e tota la Persia: e tot lo Selontch qui es Galipoli: la Nozea: Larca: lo cap de larca: Elona. E per seblant per mar trames lo seu stol que tenia en contestinoble per pendre les Illes E per capita lo seu almirall lo marques de Ligana. Lo qual per la virtut: e saber pres totes les Illes que esser solien del Imperi. Los noms d'les quals son aquestes. Calistres Colcos: Driftige: Tesbie: Himocha: Glaxen: Meclotapace. E moltes altres Illes que lo libre no recita per no tenir prolixitat.

Capitol. cccclvi.

Æ. iij.

El almirall ab triumpho de grā
victoria torna en contestinoble. E
l emperador per premiar lo li sposa
la filla del duch de pera nomēda
elisea.

Complides les hono
roses conquestes per
lo virtuos almirall d
les illes qui solien eē
dela corona del impi

E subjugades aquelles qui per for
ça qui per grat: ab gran triumpho
sen torna ab tot lestol en la ciutat d
contestinoble. E entrāt per lo port
lāçaren moltes bombardes: E ab
multiplicades veus saludaren la in
signe ciutat. Los pobles corriē ala
muralla per veure lestol entrar fa
hēt molt grās alegries. L almirall
ixque en terra acōpanyat de moltes
cauallers: e gentils homens molt
bē abillats: e anarē a fer reuerencia
ala magestat del empador: lo qual
los rebe ab cara molt afable: e ab
grā humanitat: e tots li besaren lo
peu: y la ma. E l emperador feu gra
cia al almirall marques de ligana q
fos governador de totes les illes q
erē subjectes: e en domini d l impi e
almirall major feu a ell: y a tots los
successors seus. E li consignaua so
bre totes les illes cent milia ducats
de renda cascun any. E dona li per
muller vna singular dōzella criada
dela Emperadriu nomenada la be
lla Elisea filla del duch de pera que
nō tenia mes d aquesta. lo pare era
viudo que hauia treballat grā tēps
que la piceffa fos sa muller: e per la
venguda de Tirant ell la perde. lo

virtuos almirall feu infinites gra
cies ala magestat del emperador d
les gracies que li hauia atorgades
e besa li lo peu: e la ma altra volta: e
fon mes content de posseir la bella
dama que los cent milia ducats de
renda. La magestat imperial los feu
dcontinent spolar. E foren renouel
lades les grans dances: e festes: car
no hauia molts dies que vengut e
ra lo egregi duch de macedonia: e
lo duch de pera pare dela donzella
e lo marques de sent jozdi qui li era
oncle: e lo prioz de sent iohan de je
rusalem: e molts altres nobles: y ca
uallers qui eren exits de catiu. E la
excelsa princessa sessorça per amor
de les dues lleyes elser continua
ment en les dances: e festes: p aque
lles magnificar. E la magestat del
emperador p voler pmiar a molts
nobles: e cauallers de aquells qui e
ren exits d preso: los colloca en hō
rata matrimonis ab donzelles de
gran stima: totes criades dela Em
peradriu: e d la princessa. E donals
a cascu grans heretats ab q podien
honradament viure. e fetes les spo
salles de tots: porrogarē les bodes
p hauer major honoz. Lo dia que
lo princep Tirant pedia benefic
cio ab la princessa: e fortuna nou p
mes que a hun cors mortal donat
tant delit: e gloria en aquest mō. cō
natura humana no fon creada per
deu per hauer beatitut ni gloria en
aquest mon. Mas per fruir la glo
ria d paradís. E en aço negu no pē
sa. Car los homens virtuosos fan
cascun dia actes insignes: e dignes
de immortal recordacio. Així com

feu aquest magnanice virtuos pñ
cep: e strenu caualler tirāt lo blāch
qui per la grandissima caualleria: e
alt enginy conquista tants regnes:
e reduhí infinits pobles en la bar /
beria: e en la grecia ala sata se catho
lica. E no pogue veure la fi del que
tant hania desijat: e treballat.

Capitolcccclxvii.

Lo pres a Tirant lo mal del qual
passa de aquesta vida.

De cōset entre tāt al
tres treballs d'aquest
sia dellure: que puga
la cansada ma retrau
re de pintar en blanch paper la hu
mana desconexença de fortuna. ab
tot quel recozt dels gloriosos actes
de Tirant noua dolor me presen /
ten. Com premi no han pogut atē
yer. Mas per q̄ sia exēple manifest
als fdeuentors que no confien en
la fortuna per hauer grans delits:
e prosperitats: e per acōseguir aq̄lla
pōre lo cor: e lanima. Los quals
per follia: e dōrdenada ambicio ca
minen ab allenegantes: e perillofos
passos. Don se posa seguir que los
vans pomposos homens qui dō
tinu lux stīmada fama molt cerquē
despendā en va lo inutil temps de
lux miserable vida. Com dōchs lo
cesar hanent conquistat: e recobrat
tot l'imperi: e subjugades moltes al
tres prouíncies circumueines: e sen
toznas ab molt gran triumpho: e
victoria ala ciutat de contestinoble
ab lo magnanīm Rey scariano en

sa companyia: e ab lo Rey d sicilia
e lo Rey de sege: e moltes altres reys
duchs cōtes: e marquesos: e innu
merable caualleria: qui veniē ab ell
per esser en les grandissimes festes
ques deuen fer per la sua venguda
e per amor del Rey scariano e mes
per la celebracio de les bodes de ti
rant: negu nol volgue lejar. Lem /
perador auisat dela sua venguda li
feya aparellar molt grandissima fes
ta. E feu rōpre vint passes del mur
dela ciutat per que pogues lo vir /
tuos pñcep entrar ab lo carro tri
umphal. E com Tirant fos a vna
jornada prop de contestinoble en
vna ciutat que s nomenaua Zindai
nopol aturas aquí. per ço com lem
perador li hania trames a dir q̄ no
entras: fins a tāt que ell loy trame
tes a dir. E stant lo virtuos Cesar
en aquella ciutat ab molt gran de /
lit: e cercant depòrts: e plaers: e pas
sejant se ab lo Rey scariano: e ab lo
Rey de sicilia per la voza d hū riu
qui passaua per lo hun costat dels
murs dela ciutat pres lo passejant
tan gran mal de costat: e tan pode
ros que en braços lo hagueren a
pendre: e portar dins la ciutat. Lo
Tirant son en lo lit venguerē los
sis metges que ell portaua dels sin
gulars del mō: e quatre dōl Rey sca
riano: e feren li moltes medecines e
no li podien dar remey negu en la
dolor. Lanoys Tirant se tingue p
mort: e demana confessio. Feren li
venir prestament lo confessor que
ell portaua ab si: qui era vn bon reli
gios del orde de sent francesch mes
tre en la sacra theologia: home de
grandissima sciencia. Com lo con

felloz fon vengut **E**stant confessa
 be: diligentment tots los peccats
 ab molta contricio. Car la stre,
 ma dolor que passaua era en tanta
 quantitat que ell se tenia per mort:
 veient que per molt que los met /
 ges li fessen: la dolor continuament
 augmentaua. **E**stant lo Cesar en la
 confessio. lo Rey de seg trames hñ
 correu molt cuytat al Emperador
 significant ala magestat com lo Ce
 sar staua molt mal: q los seus met /
 ges no li podien dar remey algu. p
 quel suplicaua fos d la merce quey
 trametes molt cuytadamet los se
 que en dubte staua qy fossen a teps
 Apres lo cesar hauer confessat seu
 se portar lo precios cors d ihñ crist
 lo qual mirant ab gran deuocio: e
 lagremes dix moltes oracions en /
 tre les quals ab grandissima deu
 cio dix les següents paraules,

Capitol cccclxviii.

La oracio que dix **E**stant dauant
 lo corpus domini.

O redemptor del hñ
 nal linatge du infinit
 sobre natura: pa devi
 da: tresor ses preu: jo
 yel incomparable: penyosa segura
 dels peccadors: certa: e infallible de
 fensa. **O** vera carn: y sacis del meu
 senyor: anyel mansuet: y sens macu
 la ofert ala mort: per donar nos e /
 terna vida. **O** clar spill hon la diui
 na: e infinita misericordia se represe
 ta. **O** rey dls Reys aqui totes les
 creatures obelhexen. senyor inmens

humil: dolç: y benigne: y com po: e
 yo regraciar ala vostra senyoria la
 tãta amor que ami fragil creatura
 haueu mostrada: no solament sen
 yoz per los meus grãs peccats son
 vengut del cel en la terra prenent a
 queta preciosa carn en lo ventre de
 la sacratissima verge Maria mare
 vostra. y enapres nat du: y hñ sub
 jugant vos ales mundanes mis /
 zies p pagar los meus defalliments
 volgues cõportar aspres turments
 cruel passio: e dura mort: posant en
 creu la vrã carn sacratissima. Mas
 encara aquella mateixa carn me ha
 ueu dexada per medecina speritual:
 y salut dela mia infecta: e maculada
 aia. Infinites gracies senyor vos
 sien fetes de tals: y tanta beneficia
Encara seyo: vos regracie les grã
 prosperitats que en aquest mō me
 haueu donades: eus supliq tan hu
 milmet com puch que puix de tãta
 perills me haueu deliurat: e ara me
 donau mort regoneguda. La qual
 yo accepte ab molta obediencia:
 puix axi plau ala vostra santissima
 senyoria en remissio: e penitencia dls
 meus defalliments: me vullau do
 nar senyor dolor: contricio: y pene
 diment dels meus peccats: per ate
 nyer d vos absolucio: e misericordia
Aximateix seyo: me atudeu em cõ
 seruen en la fe: en la qual com aca /
 tholich crestia vull viure: e morir:
 ym doneu la gran virtut de speran
 ça: per que confiant dls infinita mi
 sericordia vrã ences de caritat plo
 rant: y planyent los meus peccats
 confessant: loant: beneynt: e exalçant
 lo vostre sant nom: sperant: y dma
 nant venja: e absolucio: alt en para

Dis puiga ala eterna beatitut: e glo-
 ria. E dites aquestes paraules ell re-
 be ab moltes lagremes lo cors pre-
 cios de ihesu crist: que tots los q en
 la cambra eren deyē que aquest no
 demostraua esser caualler: mas hū
 sant home religios: per les moltes
 oracions que dix dauant lo corpus
 Com hagne donada refeccio alant
 ma feu se venir lo seu secretari: e feu
 e ordena son testamēt: en presència
 de tots los qui ab ell eren. Lo qual
 era del tenor seguent.

Capitol. cccclxix.

Lo testament que feu Tiran:

Com sia certa cosa lo
 morir: e ala creatura
 racional incerta la ho-
 ra dela mort. E com
 dels sauis se spera prouoir al soeue-
 nidor: per ço que acabat lo peregrī-
 nar de aquest miserable mō: tornāt
 al nostre creador dauant la sua sa-
 cratissima magestat pugam donar
 compte: y raho dels bens quēs sō
 acomanats. E per amor d' aço. Yo
 Tiran lo blanch ol linatge de ro-
 casalada: e dela casa de bretanya ca-
 ualler dela garrotera: y Princep: y
 cesar del imperi grech. detengut de
 malaltia dela qual tem morir. Em-
 pero en mon seny ferma: e integra:
 e manifesta paraula: presents mos
 senyors: e germans meus darmes.
 lo Rey scariano: e lo Rey de Sici-
 lia: e lo meu cosingerma lo Rey d'
 feg: e molts altres Reys duchs cō-
 tes: e marquesos: En nom del meu

senyor ihesu crist fas: e orden lo pre-
 sent meu testament: e darrera volū-
 tat. en lo qual pos marmelloz me-
 e del meu present testament execu-
 tadoz elegesch: ço es la virtuosa: e
 excellent Larmelina Princesa del
 imperi grech: e sposa mia. e lo egre-
 gi: e car cosingerma meu diafebus
 duch de macedonia. Als quals su-
 plich carament tinguen la mia ani-
 ma per recomanada. E prench me
 per la mia anima de mos bens cēt
 milia ducats q sien distribuïts a co-
 neguda: e voluntat dels dits meus
 marmelloz. E mes suplich als da-
 mūt dits marmelloz els done car-
 rech que facen portar lo meu cors
 en bretanya en la sglesia de nostra
 senyora hon jahē tots los del meu
 parentat de rocasalada: com aqsta
 sia ma voluntat. E mes vull: e man-
 q de mos bens sien donats a cascu
 de mon linatge: quis trobaran pre-
 sents en lo meu obit cent milia du-
 cats. E mes leix a cascu de mos cri-
 ats: e seruidors de casa mia cinquā-
 ta milia ducats. E d' tots los altres
 bens: e dzets meus. Los quals mi-
 jançāt lo diuinal adiutor: yo me sa-
 buts guanyar: e per la magestat ol
 senyor Emperador me es stada fe-
 ta gracia: Fas: e instituesch hereu
 meu vniuersal a mon criat: e nebot
 ypolit de rocasalada: que aquell en
 loch meu sia posat: e succehesca axi
 com la mia persona a fet de aquells
 a totes les voluntats. Apres que ti-
 rant hague fet son testament dix al
 secretari que scrius bñ bren ala pri-
 cessa en stil de semblants paraules.

Capitol. cccclxx.

Oren de comiat trames p Tirant
ala sua Princesa.

Dux la mort amí es tã
velma: que mes atu
rar no puch: nō resta
mes per complir mō
viatge: sino sola pendre de vos sen
yoza de preclara virtut mō darrez
triste: doloros comiat. **D**ux la for
tuna no vol: ni ha permes: que yo
com a indigne: e no merexedo: ha
ja pogut atenyer a vos qui ereu lo
premi de mos treballs. **E** nom dol
guera tãt la mort: si en los vostres
braços hagues finida ma vida tris
ta: e dolorosa. mas suplich a vostra
excella senyoria que nous dexeu de
viure per que en premi dela molta
amor queus he tenguda siau en re
cort: e tigan p recomanada la mia
peccadora anima: la qual ab mol
ta dolor torna al seu creador qui la
havia comanada. **E** puix ma for
tuna nō consent poder vos parlar
ni veure: q crech foreu stada remey
e stalui a ma vida. he oliberat scriu
rens breu: per que la mort nom vol
mes porrogar. **E**lmenys que siau
certa de ma strea passio: e esser ates
al darrer terme de ma vida. **N**ous
puch mes dir: que la molta dolor
que tinch nou consent: sol vos su
plich: e de gracia vos deman que p
recomanats tingau mos parçes: e
seruidors.

Lo vostre Tirat qui besant pens:
e mans la sua anima vos comana.

Capitol. cccclxxi.

Lom lemperador trames lo duch
de Macedonia: e ypolit ab los met
ges. **E** com Tirant fet se portar a
contestinoble: en lo camí passa de
aquesta vida.

Des que lo princep
Tirant hague fet lo
testamēt prega molt
al Rey scariano: e al
Rey de sicilia: e al rey de seg quel sel
sen portar ala ciutat de contestino
ble ans que passas de aquesta vida
Ear la maior dolor que teta era cō
morza sens veure la princesa. **E** te
nia crehça: e deuocio q la sua vista
bastaua en donar li salut: e vida. **E**
per tots son deliberat o portar loy
atesa la molta voluntat que li veyē
E los metges ho loarē per ço com
lo tenien per mort. **E** creyen que p
la molta consolacio que hauria dia
vista o la princesa aqui ell en stre
amaua: natura podia obrar mes q
totes les medecines o l mō. **E** psta
ment lo posaren en vnes andes: e a
coll domens lo portarē molt repo
sadamēt. **E** son acōpanyat de tots
los Reys: e grās senyors: solamēt
ab cinchcents homes darmes: to
ta laltra gēt resta en aquella ciutat
Lom Lemprador hague rebuda
per lo correu la letra del Rey o seg
son posat en gran agonía: e pensa
mēt: e lo mes secret que pogue tra
mes p los se^{rs} metges: e p lo duch
de macedonia: e p ypolit: e mostrale
la letra del Rey o seg: e pregale que
prestament caualcassen per anar hi
Lo Duch de macedonia: e ypolit
sens dir res a negu trqueren o l im
perial palau: e feren lur camí ab los

metges. Car Lempadoz tenia dubte que si la Princesa ne tenia sentiment: que se'mortiria: e seria molt perillosa. Com lo Duch de Macedonia: e ypolit ab los metges foren amissa jornada de Costantinoble en contrare a Tirant en lo cami: e del caualcaren: e les anbes foren posades en terra. Lo Duch de macedonia se acostia a Tirant: e dix li cosingerma senyoz coz sta vostra senyoria. Respos tirant cosingerma singular plaer tinch: com vos he vist ans dela mia fi. Car yo stich al derrer stre'm dela mia vida. E pch vos quem beseu vos: e ypolit. Car aquellera lo darrer comiat q' d' vosaltres pendre. E lo Duch: e ypolit lo besaren ab moltes lagremes. Apres los dix Tirant coz los comanaua la sua anima: e la Princesa muller sua que aquella tinguesse mes cara que la sua propia persona. Lo Duch li respos senyoz cosingerma hun cauallet tant animos com vostra senyoria se smaya tant fort: confiau de la misericordia d' nostre senyoz que ell per la sua clemencia: e pietat vos ajudara: eus dara sanitat presta. Estant en aquestes paraules tirant lacha hun gra crit dient: jesus fill de david hages merce de mi: credo proteste: confesse: penit me: confie: misericordia reclame. Eierge maria: angel custodi: angel Miquel: emparau me defenen me: jesus en les tues mans senyoz coma lo meu spirit. E dites aquestes paraules rete la noble anima: restat lo seu bell cors en los braços del Duch de macedonia. Los plores: e los crits foren aqui molt / grans per tots los que alli creu que

era vna gran compassio de holt: pgo com per tots era amat lo Princes Tirant. Com hagueren molt plozat: e cridat. Lo rey Scariano crida al Rey de Sicilia: e al Rey de Fege al Duch de macedonia: e a ypolit: e alguns altres: e apartats a vna part tingueren consell que era de fer. E foren tots de acort: que lo Rey Scariano ab los altres dela companyia acompayassen lo cors d' Tirant fins ala ciutat. E que no entrassen dins: per go com lo Rey Scariano no se eravist ab Lempador: e no era temps ni loch ab la tribulacio deveures. E mes deliberearen de embalsemar lo cors d' Tirant: per go com lo tenien d' portar en bretanya. E partiren ab lo cors del loch hon Tirant era finat: e feren la via dela Ciutat de Costantinoble. Com hi foren arribats son ja gran hora de nit. plegats al portal dela Ciutat: Lo Rey Scariano / pres comiat del Rey de Sicilia: e del Rey de Fege del Duch d' macedonia: e de ypolit: e ab la sua gent sen torna ala Ciutat don era partit sent molt grans lamentacions. Car lo Rey Scariano amava en streza a Tirant. E los altres posaren lo cors de Tirant dins la Ciutat en vna casa ho per los metges son embalsemat. Apres quel haguren embalsemat vestiren li hu gipo de brocat: e vna roba destat de brocat forrada de marta gebeline. E axil portaren ala Iglesia maior dela Ciutat go es de senta Sofia. Aqui li son / fet hun cadafal molt alt: e gran tot cubert d' brocat. E sobre lo cadafal hun gran lit de parament molt no

blement emparamentat de draps
 doz ab son bell cortinatge del drap
 mateix. E aquí posaren lo cors d'el
 rant sobre lo lit gitat ab spasa senyt
 da. E com L'emperador sabe: que
 Tirant era mort dolèt se de tã grã
 desventura squinças la Imperial
 sobrevesta. E deuant de la Impe
 rial cadira lamentant se p la mort /
 d'el Tirant dix les següents paraules.

Capítol.cccclxxii.

Lamentacio que feu L'emperador
 per la mort de Tirant.

Ely es lo jorn q's pert
 lo nostre ceptre: y del
 meu cap la triũphãt
 corõa prostrada veig
 en terra d'el nostre cors
 lo braç dret nos defall: y lo pilar en
 lo qual lo nostre stat seguramẽt re
 colzaua es derrocat. Per tu fortũ
 aduersa. O iniusta mort: que ro
 bāt vna vida: innumerables guiat
 ges de viure als tristes isels atorçgũs
 O enemiga mort que dexant amĩ
 viure mortal pena: y eterna me a
 torçgues. Mas mort a Tirant per
 matar L'emperador d'Antestino
 ble yo so lo mort: e viuia p asẽmpre
 d'el strenu Tirant la gloriã: y la fa
 ma. O celestials jerarchies feu no
 uell goig rebent entre vosaltres: y
 collocant lo benauenturat caualler
 en lo nombre d'els dets mercedoz
 de premi. y vosaltres princeps de te
 nebres alegrau vos: si alegrĩa vos
 es atorçgada. Pus es mort aquell
 per qui la santa religio crestiana tã
 gran augment de cascuũ jorn prenha

Alegren se encara finalment totes
 les enemigues nacions: puix aquell
 vencedor: e inuencible Tirant aquí
 la ferocitat: e vniõ d' tots los isels
 sobzar no son possible. Ara sobzat:
 y vengut per la mort destrem goig
 lo seu morir vos dona causa. Sol
 yo desert emperador dech celebrar
 les exequies de tãta tristicia. Dõchs
 perdas lo sol de nostra vista cobrit
 aquell spessa boyra y nuuols: per q
 la clara luna de aque'll claror no pu
 ga pendre: per que lo mon restant
 tot en tenebres sia cubert de negra
 sobrevesta: moguen los vèts aquẽta
 ferma terra: y les muntanyes altes
 cayguẽ al baix: yls rius corrents se
 aturen: y les clares fonts mesclant
 se ab larena: tals les beura la terra
 de gent grega: com atrista tozra d'
 semparada del spos Tirant. Per
 senyalar la dolor del qual les sobre
 dites coses se segueixquen: y la gran
 mar als pejos d'ẽmpare: y en aquẽt
 tẽps cantau belles serenes los malĩ
 tans grans que sentiũ en la terra: cã
 tau planyent la mort de aque'll quẽ
 trels viuentis hun senix sestimaũ.
 Abulẽ los animals cessen los cãts
 melodiosos d'els ocells: e prenguen
 p habitacio les dsertes silues muy
 ra yo: e ire als regnes de pluto: de
 tanta dolor portat embarada. Fa
 re que Quidi del meu Tirant dig
 nissims versos smalte. Despullau
 amĩ daurades robes: y dels palauĩ
 leuen les riques porpres cobriu me
 prest de hun aspre scilici: Asten se
 tots de fort: y negra marrega: sonẽ
 ensempe les campanes sens orde.
 dolgas tot hom d' tanta perduda: p
 arar bonar la qual: ma lengua es se

ta casa. En tal plant passa L'empe-
rador la maior part dela nit. E ve-
nint lo dia ana ala Iglesia p fer li ho-
noz: e fer li molt gran sepultura ab
les obsequies acostuades als grans
senyors. La princesa que veu que
tota la gent plozava stava molt ad-
mirada demana: e volgue saber de
que plozauen los del palau: e les su-
es donzelles: tingué peniamer que
no fos mort son pare L'emperador
E leuas en camisa molt cuytada /
feu se ala finestra: e veu lo Duch o
macedonia qui anava plozant: e ar-
rancant se los cabells del seu cap: e
Ypolit e molts altres q ab les mans
se arrapauen la cara: e dant del cap
per les perets. Des hū sol deu vos
prech dix la princesa vosaltres me
vullau dir la veritat: quia es la cau-
sa de tanta nouitat: e tristicia. Dar-
la la viuda o moriant e dix senyora
no sescusa que nou haiau de saber
qualque hora. Tirant es passat de
aquesta present vida en l'altra: e ha
pagat son deute anatura. E hora o
mija nit lo han portat ala Iglesia p
donar li ecclesiastica sepultura segons
ell es mercedor. Allí es L'empera-
dor lo qual ploza: e fa molt gra dol
dela sua mort que ognu nol pot acō-
solar. La princesa stech sens recozt
negu: ni ploza. ni pogue parlar sino
que sanglotar: e suspirant: apzes hū
poch spay dix. Dau me les mies /
robes q lo meu pare me hauia fetes
fer per ala soleninitat o les mies bo-
es que encara no les me hauia ves-
tides qui eren de molt gran stima
e foren li portades prestament. Lo
les se hague vestides dix li la viuda
de moriant. E com senyora en la

mort de hun tan admirable canal-
ler mort en seruey o la magestat o
senyor L'emperador: e vza vos ves-
tiue abillau axi com si anasseu obo-
des tots los altres van vestits de /
marregues de dol: e de tristoz: que
no es negu qui o plozar abstenir se
puga. E vostra alteza qui sen duria
mes sentir: e senyalar vos sou abilla-
da cosa que james viu fer: ni he ho-
it dir ni sia stat fet. no cuzeu na viu-
da dix la Princesa: yo me senyala-
re com sera la hora. Com se son li-
gada ab totes les sues dones: e do-
zelles deualla del Imperial palau
la entristida seyoza e ab cuytats pas-
sos de dolorosa angustia ana sen a
la Iglesia hon era lo cors o el seu Ti-
rant. E pulada alt en lo gran cada-
fal com ven lo cors de tirant: lo cor
li pesa scatar e la ira li sforça lanimo
q puia sobre lo lit ab tals contrastes
los vils corrent viues lagremes la-
gas sobre lo cors de tirant. e ab tals
paraules de continues lagremes a
cōpanyades feu principi ala següet
lamentacio.

Capitol. cccclxxiii.

La lamentacio que feu la princesa
sobre lo cors de Tirant.

Fortuna mostruosa /
ab variables diuerses
cares sens repos sem-
pre mouent la tua in-
quieta roda cōtra los
miserables grechs has poderosa /
ment mostrat lo pus alt grau dela
tua yniqua força enueiola dels ani-
mos: e enemiga als flachs no des

Denyes vègre: e dels forts destrots
 triuphar te delita. No hauria prou
 durat dol: y tristor del meu germa
 y dela dolor qui per tot limperi era
 Ara ho has volgut tot aterrar.
 Aquest era sustentacio de ma vida
 Aquest era consolacio de tot lo po
 ble: e reposa dela vellea de mō pare
 Aqst darrer dia amarch dla tua vi
 da es stat darrer d tot lo nostre im
 peri: y dela nostra benauenturada
 casa. O dura fets cruels: e misera
 bles: e coz no permetes: que yo ab
 les mies desauenturades mans po
 gues servir aquest glorios caualler
 dexau lom besar moltes vegades:
 p cōtètar la mia adolorida anima
 E besaua lo fret coz la afligida se
 nyora ab tanta força que rompe
 lo nas lançant abundosa sanch que
 los vils: e la cara tēia plena de sanch
 no era negu que la ves lamentar q̄
 no llançes abundoses lagremes de
 dolor: apres tozina adir. puix la for
 tuna ha ordenat: e vol que axi sia.
 Los meus vils no deuen james a
 legrar se: sino que vull anar acercar
 lanima de aquell qui solia eēr meu
 Tirant en los lochs benauenturat
 hon reposa la sua anima: si trobar
 la poze. E certament ab tu vull fer
 companyia en la mort. Puix en la
 vida que te tant amat no te pogut
 servir. O vosaltres dones: e donze
 lles mies no plozeu stotau aqueres
 lagremes ames desijada fortuna.
 Car molt prest plozareu lo mal pre
 sent ensemps ab lo sōuenidor. Q̄as
 te que yo ploze: e lamente: per que a
 questes son mals meus. Ay trista o
 mī que yo ploze: e cride hon es lo /
 meu Tirant: e tūch lo danāt los

meus vils mort: e tot ple dela mia
 sanch. O Tirant reb los besats: e
 los ploze: e sospire ensemps. E p. i
 aquestes lagremes. Car tot quant
 te do me es restat de tu. car lauors
 la mort es desijada com la persona
 mort sens temoz. Lexam la camisa
 que doni per consolacio mia que a
 pres sera mesa en la tomba tua: e
 mia lauada ab les mies propies la
 gremes: e netejada del rouell de les
 tues armes. E dites aquestes pau
 les caygue sobre lo coz smortida.
 Son leuada prestament de sobre lo
 coz: E per los metges ab aygues
 cordials: e altres coses son retorna
 da. E cobrat lo recozt no tarda so
 bre lo coz mort: la ja quasi morta
 senyora lançar se: e la boqua freba
 besar de Tirant rompe los seus ca
 bells les vestidures ensemps ab lo
 cuyro dels pits: y dela cara la trista
 sobre totes les altres adolorida: y
 stesa sobre lo coz besāt la boca fre
 da mesclana les seues lagremes calē
 tes ab les fredes d Tirant: e volēt
 pronūciar no podia ni sabia tristes
 paraules atanta dolor conformes
 y ab les mans tremolant: los vils
 de Tirāt obria. Los quals primer
 ab la boca: apres ab los seus vils /
 besant: axi de abundants lagremes
 omplia: que semblaua Tirant en
 cara mort plozant la dolor dla sua
 Carmelina vna planyent deploza
 ua. E sobre totes plozāt sanch que
 d aygua les lagremes ja tenia dīpe
 ses. Lamentaua sobre lo coz aque
 lla que sola perdia aquell qui per el
 la hauria perdut la vida: e ab parau
 les que les pedreres: los diamants
 e lo acer bastariē a rompre en sem

blant stil planyent deplozaua.

Capitol.cccclxxiii.

Altra lamentacio que fa la Princesa sobre lo cors de Tirant.

Retura de paraules
causa: que les dolors
no son rahonades: se-
gons lestrem en que
turmenten. E aquest es lo mal que
entre tots amí mes agudamēt tur-
menta: que si totes les parts de ma
persona dexāt lur propia forma: en
lengues se conuertien: no bastariē
lo grau d ma dolor: segons que en
ma adolorida pensa del canſa raho-
nar. Car moltes vegades la misera
pensa pronosticā: aduina los dās
que la uersa fortūa procura ab tris-
to: quel meu cor miserable turmē-
ta: no ignorant de tal dolor la cau-
sa. Com tinch per cert lo grā infor-
tuní que ma vida asalta. Car del re-
tret dela mia anima dolorosos sof-
pírs spíren: e los meus vlla fonts d
amargues lagremes brollen: e ab
dolor que lo meu cor squinçant tra-
uessa. E not penſes anima mia de
Tirant larch spay yot detinga: cō-
porta al teu cors: e meu: yo done se-
pultura: per que vna gloriā: o vna
pena apes la mort sofrirē les dues
animes. Les quals hun amor ha-
uen ligat en vida. E axi los costos
morts abraçats staran en hū sepul-
cre. e nosaltres en gloriā viuít iūts
en vna matexa gloriā. E apes dix
e qui ſera aquell qui grāciam fara

qui portas la mia anima alla hon-
es la de Tirant. Ay trista o mi en
fort planeta naixqui: dia era egipci
ach: lo sol era eclipsi: les aygues erē
terboles: e los dies forē caniculars
la mia mare gran dolor senti en lo
dia del meu naixmēt: e de mort sop-
tada pensa morir. E ja fos yo mor-
ta en aquell dia trist: per que no ha-
gues sentida la grandissima dolor
que ara sent la mia anima adolori-
da. E tu regidor del sobiran cel po-
deros: rey d la cort celestial: suplich
ala tua magestat sacratissima: que
tots aquells sien defraudats quim
empedirā que yo ara no muira.
Lemperador afligit de les lamen-
tacions de la filla dix. James hau-
ria si lo dol: e ploz de ma filla. Car
lo seu ventre li es eternal vida. Per
ço los meus Cauallers prenu la: e
portan la al meu palau en les seues
cambres per força: o per grat: e axi
son fet. E lo pare atribulat anaua a
pres della dient. Tot hom trist: e
miserable pñ gran cōsolacio enueu-
re plozar: e lançar moltes lagremes
e hoir grans críes: e lamentacions.
E porē bē dir mort es lo pilar qui
sostenia la caualleria. E vos ma filla
qui sou senyora de tot quant yo
he no ſagau tal capteniment de vos
matexa. Car la vřā dolor es mort
per amí. E no vullau manifestar a
tot hom la vostra dolor. Car mol-
tes vegades cau la pena sobre aqll
q la tracta. E sius penediu del mal
que feu: ignocenta deuen esser dela
culpa. Lexau vos de plozar: e mos-
trau ala gent la vostra cara alegre
K espos la princesa. Ay empador
y.i.

senyor engendrabo de aquesta mi
 scrable de filla: e be pensa vostra ma
 gestat aconozar la mia dolor. **E**/
 quest pensava yo los cōsolacio mia
Ely tristia q̄ no puch retēir les mi
 es lagremes: que aygua bullēt par
 que sien. Lo mesqui de pare cō veu
 que la filla: e les altres dones totes
 itauen sent gran dol: e plant no po
 gue aturar en la cambra de sobres
 de dolor sen ana. **E** la **P**rincesa se
 assigne sobre lo lit: e dix. Veniu les
 mies seels donzelles ajudau me a
 despullar: que prou temps tendreu
 per aplozar. **E** nau me primer lo q̄
 porte al cap: apres les robes: e tot
 quant vist. **E** cōpongue lo seu cors
 en la mes honesta manera que po
 gue. **E** dix yo so infantia sperant sen
 yorzar tot limperi grech: so forca/
 da de moure a tots los que aci sō a
 digna dolor: e pietat: per la mort dōl
 virtuos: e benanēturat caualler ti
 rāt lo blanch quins ha lexats attri
 bulats. La qual tribulacio to: nara
 tota sobre mi. **E** lo meu **T**irāt q̄
 dolor dōla tua mort les nrēs mane
 dzetes firen los nostres pite: e rom
 pam les nostres cares p fer major
 la nostra miseria. **E** ar tu eres sent dō
 nosaltres: e de tot limperi. **E** spasa
 de virtut grā era lo nostre mal q̄ns
 itaua aparellat. **E** no pēses **T**irāt
 que sies caygut dela mia memoria.
 car tant com la vida me acompa/
 nyara lamētare la tua mort. dōchs
 les mies cares dōzelles ajudau me
 a plozar aquest poch temps q̄ deu
 durar ma vida: q̄ no puch molt ab
 vosaltres aturar. Los crits: e ploze
 foren tan grās que seyen tota la ciu

tat resonar. **E** om veyen la **P**rin/
 cessa quasi mes morta que viuia ma
 le bien la fortuna que en tā gran a
 gonia les haura conduides. **E** ve/
 yen los metges qui deyē que de do
 na mortal erē tots los seus senyals
 que tāta dolor tingue dela mort de
E tirant que per la boca lançaua vi
 ua sachs. **E** ntra per la cambra la do
 lorosa **E**mpadriu: sebēt que la fil
 la tan mal itaua. **E** om la ven en tal
 punt itar pres tanta alteracio q̄ no
 podia parlar. **E** apres hun poch
 spay cobrats los sentimēts dix sem
 blants paraules. **M**irgant los tre
 ballosos asalts que lo fement corat
 ge desesperades eleccions: e molt
 greus enuigs procurant infonen
 gracia en lo turmentat sperit meu
 que les mies justes afflictions: que
 p si piadoses causar deuen en lo teu
 noble coratge animoses cōpassiōs
 introduequen. **E** acompanyāt les
 mies doloroses lagremes: e apres
 sospirs vençuda dela justa peticio
 mia hages merce de tu: e de mi. **E**
 filla mia es aquest lo goig: e la ale/
 gria que yo speraua hauer de tu. sō
 aquestes les nupcies que ab tanta
 consolacio tō pare: e yo: e tot lo po
 ble spauem de tu. **S**on aqueste los
 dies assignats de celebrar nupcies
 imperials. **S**on aq̄sts los talemēts
 que acostum en posar ales donze/
 lles lo dia benanenturat de les seues
 bodes. sō aq̄sts los cants q̄ sacostu
 mē dō cātar en tals festes. **D**igan ma
 filla sō aq̄stes aq̄lles alegres cōsola
 ciōs: e benediccions q̄ pare: e mare
 donē a la filla en aquell dia dōl seu re
 pos. ay trista misera q̄ en mi noy ha

altre be sino dol: a fāy: e amargor: e trist cōport. e acalçua part qm gire no veig sino male: e dolors. Veig lo pobre de Empador qui en terra sta gita: veig les dones: y dōzelles totes scabellonades ab les cares totes plenes de sanch: ab los pits des cuberts: e nascrats van cridant per lo palau manifestant a tot lo mon la lur dolor. E veig los cauallers: e grās senyors tots fan hū dol: tots se lamenten: toz cē se les mans: arrā qn se los cabells del cap: quin dia es tā amarch e ple d tāt tristoz: veig tots los ordes dels freres venir ab veus doloroses: e no es negu puxa cantar. Digau me quina festa es aquesta que tots la colen: scassamēt negu no pot parlar: sino ab cara de dolor. Ay be es trista la mare qui tal filla pareix. Drecht vos ma filla queus alegreu: e dau remey: e comport en aquesta dolor: e dareu con solacio al vell: e adolorit de vostre pare: e ala trista: e desauenturada d vostra mare: qui ab tanta delicadura vos ha criada. E no pogue mes parlar tant la dolor la constrenyia.

Capitol. cccclxxv.

Resposta q fa la Princesa ala emperadriu mare sua.

Ala spança de morte nom dtingues dix la princesa yom mata / ria. Com me pot dir vostra excellencia senyora: que yō aconoz em alegre q haja pout hū tal caualler quim era marit: e se yoz

qui en lo mō par no tenia. Aquest es qui en la tendra jouentut subju / ga ab la virtut sua terres de pobles molt separats. La fama del qual se ra divulgada en gran duracio d ser gle: o de millenars de anys. La virtut del qual comença exit en grans victories. Aquest es qui no ha temut scampar la sua propia sanch en camps de batalla. Aquest es lo qui ha venjades les injuries que hā rebudes los grechs en los fets de les armes. Aquest es lo qui encalça ardentment los que eren vencedors: e foragita d tota greda: qui ha per nosaltres obteses: e vençudes tan / tes batalles. Aquest es qui trague de catiu de poder de infels tāt nobles barons cauallers: e gentils homenes: els restitui en lur primer stat. Aqst es qui torna a no res nostres treballs: q no era negu qui tingues gosar de defendres. Aquest es qui ha esuades les osts de nostres contraris. e ha subjugats: e presos los majors senyors d tot lo poble morisch. Per quem cal tāt parlar que yo no deig hauer temor de morir: ni scusar mē dech p fer companyia a hun tan valeros caualler: e entre tots los altres singular. car aquest ha multiplicat: e ajustat temps ala mia miseria. E no dech tembre res que d mal sia. Miserable cosa es hauer temor de ço q hō no spa hauer res. D dolor manifesta los meus males: car no es dona: ni dōzella en lo mon q puga esser dita miserable sino yo. Dōchs donem obra ab a cabamēt al camí q hauē començat. Car la vida se concorda ab la mort seu me venir aci lo meu protector
y.ii.

pare: e senyor: per q̄veja la mia mort
e la fi que fare: per ço q̄ li reste algũa
cosa de la filla. Com lo trist de pa /
re son vengut suplical benignamēt
se volgues gitar ala hũ costat: e la
Emperadriu a laltre: e ella stava en
mig. E pres se a dir paraules de se
blant stil.

Capitol. cccclxxvi.

Com la Princesa ordena la sua a
nima: e volgue cōfessar los peccats
publicament.

Dubtes coratge te
meros d̄ fer lo q̄ tens
en la voluntat: Am /
ple la boca de parau
les fauorables ala tua atribulada
pēsa: en laoz: e gloria tua: e de aq̄ll fa
mos cavaller Tirant lo blanch: q̄
d̄ animo: e benignitat passaua tots
los altres cavallers: Abte: e destre
mes que tot altre. No li mancana
altra cosa per esser complit d̄ totes
les perfeccions: e gracies: sino vna
poca de sanch real que hagues ten
gut. Ara dexam les vanitats d̄ aq̄st
mon: e façam lo que tenim de fer.
Car yo conech que la mia anima
del meu cors partir se vol: per anar
alla hon es la d̄ Tirant. Per q̄us
prech a tots q̄ fagau prestament
venir lo meu pare cōfessor: qui era
lo guardia del monestir d̄l glorios
sent francesch gran doctor en la sa
cra theologia home de sanctissima
vida. Com son vengut la Princes
sa li dix. Pare yo vull fer confessio
general en presencia d̄ tots los que

ací son. Car pux no he hagut ver
gonya d̄ cometre los peccats: No
vull hauer vergonya de confessar
los publicament. E dix en la següet
forma. Yo indigna peccadoza me
confes a nostre senyor Deu: e ala
sacratissima verge maria mare sua
e a tots los sants: e santes de para /
dis: e a vos pare spitual de tots los
meus peccats que contra la magē
tat del meu senyor Jhesu Crist he
comesos. E primerament confes q̄
crech be: e fermament en tots los
sanctes articles dela sancta fe catho
lica: e en tots los sants sacramēts
d̄ sancta mare Iglesia. E en aquesta
sancta fe vull viure: e morir oferint:
e presentant los a mon deu: e a mō
creador: protestāt ara: e en la hora
dela mia mort que yo noy consent
ans ara per lauors he per reuocat
e annullat tot ço que sia cōtra aquel
la. E mes pare meu confes yo indi
gna peccadoza hauer peccat. Car
he pres del tresor d̄ mon pare sens
licencia: e voluntat sua per dar a ti
rant per ques mostres entre los al
tres senyors del Imperi mes rich
e liberal. E per ço senyor Empera
dor suplich a v̄ra magestat de vo /
ler me perdonar: e vaja en remune
racio d̄l tot que vostra alteza me ha
uia de dar: e deman ne perdo a nos
tre senyor deu: e a vos pare de cō /
fessio penitēcia. car yo d̄ bō cor mē
penit. E mes pare meu he peccat
greumēt. Car cōsentí q̄ Tirāt ma
rit: e spos meu pngues la d̄spulla d̄
la mia virginitat: ans d̄l tēps pmes
per la santa mare Iglesia de que mē
penit en demā veia: e perdo al meu

senyor jesu crist : e a vos pare ne de
man condigna penitencia . E mes
pare me confes com no he amat a
mon deu : e creado ne seruit en aq̃l
la maera que deua ne so obligada
Ans he desp̃es la maior part del /
meu temps en vanitats : y en coses
jnutils ala mia anima per quen de
man venia : e perdo a nostre senyor
e a vos pare condigna penitencia .
E mes pare me confes com no he
feta ne seruada aquella h̃doz amor
e obediencia que so tenguda al sen
yor mon pare e ala senyora ma ma
re axi com bona filla : e obedient ou
fer . Ans algunes vegades he pas
sats los manaments en gran dan
bela mia anima de quen deman ve
nia : e perdo a mon deu : e creado : e
a ella : e a vos pare condigna penitē
cia . De tots los altres peccats que
he fets cogitats e obrats los quals
apresent no tinc̃ en recozt . Mas
tinc̃ en preposit de confessar los si
tinc̃ temps ñim venen ala memo
ria . Mas suplich ala misericordia /
del meu senyor jesu crist : que per la
sua clemencia : e pietat : e per los me
rits dela sua sacratissima passio los
me vulla perdonar . E deman ne a
ra a vos pare penitencia . car yo mē
penit de bon cor : e de bona volun
tat : e volguera no hauer los fets . la
uoz lo confessor li feu fer la confes
sio general : e apres la absolgue a pe
na : e aculpa . Car bulla tenien del /
Papa que tots los Emperadors
o Contestins : e lurs descendets
en larticle dela mort se podiē fer ab
solre a p̃ea : e aculpa . E aquesta gra
cia hanien obtesa p̃ l'imperi roma

que hanien donat ala Iglesia . Eoz
la absolucio son feta : La Princesa
demana li fos portat lo p̃cios cors
de Jesu crist . E ab molta deuocio :
e contricció rebe aquell que tots los
que en la cambra eren stauen adm̃i
rats dela gran constancia : e ferme
tat de animo que la princesa tenia
e les moltes oracions que dix da
uant lo corpus : que no fora cor de
ferro en lo mon qui hois semblats
paraules : que no abundas en mol
tes lagremes . Com la Princesa
hague dada refeccio ala anima : ella
se feu venir lo secretari del Empera
dor . E giras a son pare : e dix li sem
blants paraules . Pare : e senyor si
ala magestat vostra sera placent yo
volria dispondre de mos bens : e d̃
la mia anima . Car la Princesa te
nia hun gran Lombat qui havia /
nom de benari e moltes robes : e jo
yes qui eren de gran stima . Empe
rador li respos : Ma filla vous do
ne licencia de fer tot lo que a vos se
re placent . Car perdent a vos yo
pt la vida : e tot lo be de aquest mon
E la princesa loy regracia : e lin feu
infinides gracies . E giras al secre
tari : e dix li que continuas lo seu tes
tament en stil de semblants parau
les .

Capitol. cccclxxvii.

Lo testament dela Princesa .

Quom totes les coses
mundanals sien tran
sitories : e allenega
bles : e d̃gu qui sia en
carn posat ala mort
V. li.

escapar no puxa. Ains li es certa co
 sa lo morir. E les persones saues o
 uen dispensar: e prouer en leideue /
 mido. Per que complit lo teps del
 peregrinar de aquest miserable mō
 tornant al seu creador ab molta ale
 gria puxa dar bon compte d'a sua
 anima. E per amor de aq. yo Kar
 melina filla del serenissim Empera
 dor de Constantinoble: e Princesa
 del Imperi grech. Retenguda en
 malaltia dela qual desige: e lo certa
 de morir. Empero en mō bon sey
 ferma entrega: e manifesta paraula
 en presència dela magestat d'l seyor
 Emperador pare meu: e dela sere /
 nissima Empadriu mare: e seyoza
 mia: e ab lur libera voluntat. En nō
 del meu senyor deu ihesu crist: fas:
 e orden lo present meu testament:
 e darrer voluntat mia. En lo qual
 pos marmelloz meus: e del meu
 present testament executadoz lo
 egregi diafebus duch de macedonia
 e la egregia stefania muller sua. als
 quals suplich carament tinguen la
 mia anima per recomanada. E su /
 plich als damunt dits marmelloz
 els man acarrech d'lur anima que
 facen posar lo meu cors ab lo de ti
 rant en temps: en aquell loch hon
 Tirant ha manat que sia posat lo
 seu. Car pux en vida no hanē po /
 gut star en temps. Almenys q los
 coscos en la mort sien vnits fins a /
 la fi del mon. E mes vull: e mā que
 lo combat meu sia venut: e totes les
 mies robes: e joyes. E los preus
 quen exiran sien repartits en casa /
 menta a totes les mies dōzelles: se
 gons lestar: e condicio de cascuna a

coneguda de mos marmelloz. E
 que per lanima mia distribuesquen
 de mos bens lo que ells conixeran
 q sia vst sabedor. Tots los altres
 bē: e drets meus los quals tinc
 en limperi grech: fas: e instituech
 herena mia vniuersal la preclarissi /
 ma Empadriu mare: e seyoza mia
 q aquella en loch meu sia posada: e
 succeesca en tot limperi com la mia
 persona a fer d'aquell: e de tots los
 drets meus a les propies voluntats
 Com la princesa hague ordenat de
 sos bens: e dela sua anima preta co /
 miat d'l Emperador pare seu besāt
 li les mans: e la boca moltes vega
 des: e per semblant ala Empadriu
 la mare demanāt los ab molta hu
 militat perdo: e la lur benedictio. o
 trista misera d' mi dix la Princesa
 yo veig L'emperador mes mort q
 viu per ocallo mia: de vna part me
 tira la mort de tirant: e de l'altra lo
 meu pare cascuna part me veng. E
 lo miserable de pare trist: e ple de a
 margues lagremes com veu star
 la filla en passamēt que ab gran pe
 na podia parlar: e li hague hoit di
 tantes adolozides paraules. e ven
 lo gran ploz que era en la cambra
 E per tot lo Balau: ab gran tur /
 bacio: e fora d' seny quasi mig mort
 se volgue leuar del lit per anar sen
 e caygue en Terra. Car falli li les /
 perit. E axi smortit lo prengueren
 en braços: passaren lo en vna altra
 cambra. e posaren lo sobre hum lit:
 e aqui fina los darrers dies: ans q
 la filla la princesa. Los crits foren
 molt grans per la mort del Empe
 rador: que son forçat que vingues

a notícia dela Emperatriz: e dela
 Princesa. La Emperatriz cuyta
 tant com pogue: e ja son passat Lē
 peradoz desta vida. Pensau la mi
 serable seyoza quina deuia star ven
 re mortu marit filla: e gendre: negu
 nom demane de semblāt dolor coz
 en aquell palau era: e tanta tribula
 cio venir en hun dia. Dix la Prin
 cessa ajudau me asense en lo lit e ho
 tren les mies paraules. Que sabeu /
 tots generalment coz per mort del
 Empadoz pare meu: yo so succehi
 doza en L'imperi grech. E pço los
 meus cavallers vous māt sots pena
 dela feeltat que creu reguts ala ma
 gestat del senyor Emperadoz: e ara
 amī quem porteu lo coze d' mō pa
 re: e lo de Tirant aci. E aci ho ha
 guere a fer forçadamēt. E seu se po
 sar L'emperadoz ala part dreta: E
 Tirant ala sinestra: e ella staua en
 mig: e sonit besaua alō pare: e molt
 mes a Tirant: e pres se adir. Ay tris
 ta desauenturada que la amor stre
 ma que he portat a tirant les cōuer
 tida en cruel dolor. O anima de ti
 rant suplich te que sies present en la
 nostra festa imperial: e yo d'rar me
 morir p' la tua amor: e sere luyada
 dela grā angustia: e dolor en que so
 posada. E crit abveu debil: e misera
 ble. O tu mort cruel: e maluada p'ri
 les tues armes cōtra mi: puix prop
 de mi tinch lo qui solia esser meu ti
 rant. E aci caure morta com desige
 E per los mals tan grans quem te
 nen afligida so fora de mon seny. E
 ja haguerā dada si ama dolor sino
 que duna part me tira amor: e dal
 tra temoz. Dirau cavallers los qui
 de amor sentiu preneu spill de mi si

so benaneturada tinch alavna part
 hun Empadoz: e alaltra lo milloz
 caualler del mon. Dirau si mē d'ch
 anar aconsolada en laltre mon que
 tan bona companyia tinga. Pero
 be pozan dir apres la mia dolorosa
 mort que he vixcut en lo mon com
 a ignocenta: per no voler sentir los
 delits d'aquell. Ara vinga la mort
 tota hoza que li placia. Car yo so /
 presta d'rebre la ab bona paciencia
 Empero tu senyor qui est deu d' na
 tura: e pots obrar sobre natura vol
 ria que mihançant la tua misericor
 dia fesses en Tirant lo miracle grā
 q' fust a lazer mostra aci lo teu gran
 e infinit poder: e yo sere guarida de
 continent si aquest atey salut: e vida
 E si no vols perdonar a aquest no
 p'dones amī la mort. car viure sens
 ell no desige. E per asempze sera en
 recordacio coz so morta per amor
 de Tirant. E negu de aço nom pot
 en res jnculpar. O senyor meu jhu
 crist: yo ret les armes: que la mia a
 nima nom vol fer mes companyia
 Car en les cames: y en los pe' no
 tinch sentiment negu. E perço aco
 stau vos amī: les mies leals germa
 nes: e companyones: e besau me to
 tes de vna en vna: e sentiren part d'
 la mia miseria: e axi son fet. E la pri
 mera comença la Reyna de Ethio
 pia. E apres la Reyna de Secaps
 la duqssa de macedonia. E aps totes
 les altres dones: e donzelles lues: e
 d' la mare li besaren la ma: e la boca
 E prengueren doloros comiat dela
 Princesa ab grā multitud de lagri
 mes quey foren scampades. E fet a
 go ab gran humilitat los demana
 perdo en general. E dix plozant: e

ab dolorosos sospits vull anar acce-
 quar mon goig: e mō repos: aquell
 qui hauià d'esser mon senyor: e ma
 vida. E si ell hagues virtut cent dō-
 zelles de vosaltres hauien d'esser no-
 uies ab mi ensemps aquell dia que
 Virant: e yo teniem acelebrar les
 festes nupcials. E dar acasçia tātō
 d' mos bens fins que fossen ben cō-
 tentes. Pero puix la fortuna ha oz
 denat: e vol que axí sia: de quim cla-
 mare de amor: o de fortuna: o dela
 mia poca sperança que tinch. E p-
 ço yo no crech: que lo meu cors ja
 mes es stat bateiat en aygua de be-
 nedicció sino de dolor: perço com
 yo so stada aquella d'asauenturada
 dela casa imperial qui no haguí cō-
 passio de mi mareixa d'la dolor que
 sostenir hauià. Per que fortuna d'
 sigual nom tingues tāt anones fes
 me sentir los bens e la gloria de l'al-
 tre mon. Car yo veig l'anima de ti
 rant molt resplendent quim spera.
 e feu se donar la creu. E mirāt: e cō-
 templant en aquella dix les següets
 paraules ab molta deuocío.

Capitol cccclxxviii.

Paraules d'be morir les quals dix
 la Princesa en la sua fi.

Senyor meu Jesu /
 crist qui volguist pen-
 dre mort: e passio en
 l'arbze dela vera creu
 p rembre natura hōia
 na: e ami peccadora: te suplich quē
 vulles obrir los teus tresors donāt
 me vna gota deles tues dolors: la
 qual me faça planyer en general to-

tes les injurias q' yo peccadora con-
 tra tu he comeses en aquest present
 mon. E suplich te senyor quem vul-
 les donar dolor: e compassio en lo
 meu cor. La qual me faça planyer
 les afflictions: e penes les quals p' mi
 peccadora volguist passar e sostenir e
 las te infinitas gracies cō me fas mo-
 rir en abit: e ley crestiana. Em penit
 de bon cor: e de bona voluntat de
 tots los peccats e defalliments que
 he fets contra lo meu creador: e sen-
 yor: e contra mō proïsme. E atoxh
 e confes que james no he virtut ni
 despes lo meu temps axí cō degue-
 ra. E tinch voluntat de sinenar: d'
 mudar en be la mia vida si deu me
 donas spay que virques. E crech q'
 negu no pot esser saluat sino per los
 merites dela sacratissima mort: e pas-
 sio de Jesu crist. E crech que per mi
 asaluar: e per rembre tot humanal li
 natge del poder del diable es mort
 lo fill de deu peniant en la creu. E
 fas li laors: e gracies dels grans be-
 neficis que d'ill he rebuts en tota la
 mia vida. Senyor meu la mort p'
 ciosa del meu senyor Jesu crist pos
 entre mi e los meus peccats e entre
 tu e lo teu jubi. En altra miera no
 vull entrar en jubi ab tu. Senyor
 meu la mort p'ciosa del meu senyor
 Jesu crist pos entre mi: e la tua ira:
 pare meu: e senyor en les tues mās
 precioses comā lo meu spit. Car tu
 has remuda ami q' est senyor d'pie-
 tat: e ple d' molta misericordia. Se-
 nyor meu glorios tu has tencat
 e solta los meus ligams emp amor
 d'ago atū sacrificare ostia de laor: E
 lo teu sant nom inuocare aquell de
 tot mon cor reclaz: e la sua ajuda de

man. **E** valg men en nom del pare qui ma creada a ymatge : e semblança sua. **E** en nom de Jhesu crist: fill d' deu viu qui per mi a rembre del poder del diable ha sofert cruel mort : e passio. **E** en nom del sanct spirit : qui en mi es scapat. **E** en nom dels sancts angeles: arcangels trons: **E** dominacions principats: e potestats **E** en nom dels sancts patriarches : e prophetes apostols martirs: e confessors: monges vergens: e viudes e continents. **E** de tots los sancts : e santes de paradís. **H**uy sia lo meu lloch en repos: e en pau. e la mia habitacio sia huy alt en la **C**itad gloriosa d' paradís. **O** deu misericordiós clement : e piados que segons la multitud de les tues misericordies deleys los peccats dels penitents: e leues per venia: e perdo les culpes d'ls crims passats aten: e guarda benignament sobre mi peccadora seruenta tua. **E** ago per meritis: e p'garries de tots los sancts benaueturats **S**eyor hages amí peccadora qui ab confessio entrega: e ab tot mon / cor demane atú remissio d' tots mos peccats. renouella en mi pare molt poderós: tot ço que en mi p' frenolat dela carn es stat corromput: e d' s'ijet. **E** tot ço que per engan del diable es stat vengut: e sobrat. **A**luny me senyor a vnitat dela tua santa / Iglesia catholica: e sia remuda dela tua santa redempcio. **H**ages merce senyor dela gemecha de mi seruenta tua qui no he haguda confiança en altra cosa sino en la tua pietat: e misericordia. **D**eliura seyor la mia anima axi com deliurist **N**oe del diluvi de les aygues. **A**xi deliura se

nyor la mia anima. **A**xi com deliurist **E**lies: e **E**noch d'la mort comuna del mon. **A**xi vulles deliurar la mia anima de tots los pills d' infern e de tots los lachs penes: e turments de aquell: e de lurs malurats habitants. **D**eliura senyor la mia anima axi com deliurist **Y**sach del sacrifici e del coltell: que **A**bram son pare tenia en les mans. e **L**ot dela destruccio de **S**odoma: e de **S**omorra. e **M**oyse dela ma de **F**harao rey d' **E**gipte. **D**eliura senyor la mia anima axi com deliurist **D**aniel del lach dels leons. **E** los tres infants **S**idrach **M**isach **A**bdago del foch dela fornial. **E** a **J**udich dela ma / de **O**lofernes. **E** **A**bram del foch dels caldens. **E** **J**ob de les lurs passions. **E** **I**sanna del fals crim. **E** **D**auid **R**ey dela ma de **S**aul: e de golies gigant. **E** sent pere: e sent pau apostols del cargre: e dels ligams en que eren posats. **E** senta tecla dels cruels turments. **A**xi placia senyor deliurar la mia anima de tot perill infernal. **E** ab tu la faces alegrar alt en los goigs perpetuels de paradís en los quals se deliten les animes / santes ara: e pertostemps. **E** comã te glorios senyor la mia anima. **E** prech te que no vulles menysprear la. **C**ar per la saluacio sua deuallist del cel en la terra. **E** regoix senyor la tua creatura: no per deus stranyo creada. **M**as per tu sols deu viu: e ver dader. **C**ar noy ha altre deu: si no tu. **N**í noy ha deu qui puja fer les tues obres. **A**legra glorios senyor la mia anima dela tua preciosa presencia. **E** placiat que not recordi les mies iniquitats antigues: ni les

folles les q's ha comogudes la fu
 roz e feruor d'l seu mal desig. car jat
 sia s'eyor q' hata fallit e peccat. empo
 lo pare : e lo fill el sant sp'it he ferma
 met confessat. E he teguda ferma
 creh'ça que tu est : e he adorat loat
 e glorificat atu qui est deu tot pode
 ros : e qui has feres totes coses ab /
 la tua sola paraula. molt humilmet
 te prech senyor meu que not recoz
 den los peccats dela mia jouentut
 ne les mies jgnorancies. Mas sies
 recordant de mi peccadoza segons
 la tua gra misericordia. E en la glo
 ria dela tua santa claredat sien me /
 vberts los cel's. Atu s'eyor meu glo
 rios qui est deu gran e poderos co
 man la mia anima: per tal que moz
 ta al mon v'ixa ab tu: e dels peccats
 que he fets per frenoltat d'la cõuer
 sacio humana: tu senyor meu me d
 neia ab la tua pietat: e misericordia.
 E coman senyor en les tues sagra
 des mans lo meu Sperit: per q' /
 que lo princep de tenebres nom pu
 xa noure. Mas tu senyor meu mise
 ricordios lon defen: e en ta guarda
 lo pren. E reb senyor la mia anima
 qui tozma atu: e vist la de vestidura
 celestial: e abendra la dela font dela
 vida eternal: per tal que entre los a
 legrants se alegre e entre los sabets
 sapia. E entre los sants martirs co
 rona reba. E entre los patriarques
 e prophetes se alegre. E entre los /
 sants apostols j'su crist seguir puxa
 e entre los sants angels la claredat
 tua veja. E entre los edificis de pa
 radis goig perpetual possehesca. E
 entre los cherobins: e seraphins la
 magestat tua contemple. E reb sen
 yor la anima dela tua serueta la qual

del cargre de aquest mon te plan a
 pellar: e deliuram dels lagos: e d'les
 penes infernals. Seta senyor la be
 nauenturança del repos del cel: e de
 la lum eternal. E merite de hauer
 ab los teus sants elets vida: e gloria
 perdurable. O deu complit de tota
 amor: e bonea: al qual solamet se p
 tany d' perdonar: medecina de vida
 apres la mort. Atorgaz senyor que
 la mia anima luyada: e despullada
 delavicia terrenals sia collocada en
 tre la companyia per tu remuda. e
 coman me a deu qui ma creada. E
 diet aquestes e semblants paraules
 la Princessa rete l'espirit al seu crea
 dor. E son vista gran claredat dan
 gels en la sua fi qui sen portaren la /
 sua anima ab la de Tirat qui aqui
 era present en la sua fi qui la speraua

Capitol. cccclxxviii.

Lo dol: e lo plant que son fet apres
 la mort dela Princessa.

En complit lo d'rret
 terme d'la final d'struc
 cio de tot lo linatge d'
 la casa Imprial de gre
 cia que apres del soste
 niment de tates miseries hauer pas
 sades ab fatiga d'ls passats treballs
 hauen obtes benauenturat repos:
 si la fortuna ho hagues permes: q'
 que negu fiar no deu en les munda
 nes prosperitats per que al milloz /
 punt defallen. E passada la pricessa
 d'la vida son apagada tota la lum
 Imprial: los plors e los crits foren
 en lo palau tan grans q' tota la Lin
 tat se y resonar. E la primera dolor

ve Tirant: e del Emperador son re-
 nouellada: e redoblada. La trista ò
 la Emperadriu se esmortí p tal ma-
 nera que los metges no la podien
 fer retoznar. e Ypolit se batia lo cap
 e la cara pensant se que fos morta.
 Ala si tantes coses li feren que aþs
 spay de vna hora passada ab gran
 dificultat ella retozna. e ypolit li sta-
 ua continuament ò prop molt ado-
 loxit fregant li los polsos: e lançant
 li aygua ros per la cara. Com son
 tornada en son recort prenguerè la
 en brazos: e portaren la en la sua cà-
 bra: e gitaren la sobre hun lit de re-
 pos. E Ypolit sempre al seu costat
 aconortant la: e dient li moltes pa-
 raules de cõsolacio: e besant la mol-
 tes vegades per dar li conort: e per
 reduir li a memoria les lurs amors.
 Car sempre hauien perseuerat en a-
 quelles. E la emperadriu quil ama-
 ua mes que ala filla ni a simatexa: p
 la gran bondat: e gẽtilea que hauia
 trobada en Ypolit. Ell era stat sem-
 pre molt obediẽt en tot lo que per
 ella li era manat. E nous pẽsen que
 en aquell cas Ypolit tingues gran
 dolor. Car decontinent que tirant
 son mort leua son compte que ell se-
 ria Emperador. E molt mes apres
 la mort del Emperador: e ò la filla
 Car tenia cõsiãça dela molta amor
 que la Emperadriu li portaua que
 tota vergonya apart posada lo pẽ-
 dia per marit: e per fill. Car acostu-
 mada cosa es deles velles que volẽ
 lurs fills per marits per smenar les
 faltes de lur ionent: e volen ne fer a
 quella penitencia. Apres que la em-
 peradriu hague passades algunes
 rahons ab ypolit: e ab lo besat li fo-

ren remevades hũ poch les dolors
 dix semblats paraules a ypolit. mō
 fill: e senyoz prech vos: que com a
 sēyoz vullau manar: e dar orde que
 les obseques sien fetes del Empera-
 dor de ma filla: e de Tirant per que
 apres se puxa complir lo desig vřẽ:
 e meu. Nosdes per Ypolit paraules
 de tanta amor li besa la ma: y la bo-
 ca: e dix que faria tot lo que sa mage-
 stat li manaua. Ypolit ana ala can-
 bra dela prĩcessa hon jahien los /
 tres cosos morts. E mana de part
 dela Emperadriu que portassen de
 continent Tirant en lo seu cadafal
 en la sgleia: e son fet prestament. A-
 pres mana als cirurgians que em-
 balsemassen lo cors òl Emperador
 e dela prĩcessa. E Ypolit feu fer en
 la sgleia de senta Sofia hun altre
 cadafal molt mes bell: e p̃ alt que
 lo de Tirant ab son bell lit encortĩ-
 nat: e tot emparamentat de draps
 molt singulars: segons tal sen-
 yoz era merexedor: E feu portar lo
 cors del Emperador al seu cadafal
 e la prĩcessa feu posar en lo lit de ti-
 rant al seu costat ala part dreta. E
 feu fer crida per tota la Ciutat que
 tots aquella qui volguessen portar
 dol del Emperador: o dela prĩces-
 sa: o ò Tirant que anassen en certa
 casa que ell tenia consignada en la /
 Ciutat que aquí los darien drap p
 amarregues axi a homens cõ ado-
 nes. E dins spay de hũ dia tots los
 del palau: e dela Ciutat: e tots los
 strãgers foren vestits de marregũs
 E mes lo virtuos Ypolit prouehi
 que de dos jornades entorn de Lõ
 testinoble vinguessen tots los ecce-
 siasticos. axi freres com capellans:

e monges per fer les obseques dls defuncts. E trobaré si mil e docets per compte. E assignaren la sepultura fos feta al quíngzen dia apres la mort del Emperador. E trames p tots los barons d' Grecia axi aqlls qui eren ab la gent darmes coz als altres qui eren en lurs heretats: que fossen presents ales obseques d' lur senyor Emperador. E mes auant trames embarada al Rey Scario no de part dela Emperadriu: e sua que li fos placent venir a fer honoz ala sepultura del Emperador: e de la filla: e de son car amich: e germa Tirat. Car puix nols haura pogut fer honoz ales bodes que lavolgués fer ala sepultura. E lo Rey Scario no li trames adir q' era contet: puix a nostre senyor placent era. Mas q' ab altra alegría sperana ell d' entrar en la ciutat de Constantinoble. E de continent ordena la sua gèt darmes. E mana als capitans que nos partissen d' allí que ell seria prest roznat. E ab cèt cavallers partí: e feu la via de Constantinoble.

Capítol cccclxxx.

Loz los parents de Tirant se ajustaren: e tingueren consell qual dells farien Emperador.

El aqst spay d' temps que la gèt se ajustana Ypolir feu ajustar en vna cambra: lo Rey de Sicilia e lo Rey d' Feç e lo Duch de Macedonia: e lo Marques de Liana: e lo Elezcomte de branches: e alguns altres del

seu parètat aconsell: e dix los les paraules següents. Seyors: e germans meus no ignoren les senyories vostres lo gran dà quens es vengut p la mort de nostre pare: e senyor Tirant. Car aquest se sperava e' Emperador: e haguera exalçats: e benheretats atots los del nostre parètat. Per que ara som fora de aqsta sperança. E perço es de necessitat q' ab temps prengam còsell que es de fer. Car poden pensar les senyories vostres que tot l'imperi resta en poder: e senyoria dela Emperadriu: si be la sua edat es anaçada algũ grã senyor se casara ab ella de bona voluntat eu tendra agracia per esser Emperador. E apres mort d' ella restara senyor. E peruentura tractara mal los strãgers qui som nosaltres aci heretats. Per que so yo d' parer que seria bo que fèssim hu de nosaltres emperador e que tots li ajudassem. E aquest tal heretaria molt be atots los altres. Per que suplich que cascũ hi diga son parer: e dona si a son parlar. Apres parla lo Rey de Sicilia: e dix que ell tentia per bona cosa que la hu bells fos elet per Emperador que elegissen ells qual hi seria mes dispost. Parla lo Rey de Feç per que era lo maior del parètat e dix semblants paraules. Seyors: e germans meus yo tinch p bon consell: que hu del nostre parètat sia elet Emperador. Empero segons m' parer havem a seguir loz de del testament de Tirant: apres lo dela Princesa. E sobre aqueste testaments veurem qual de tots hi sera mes sufficient. Etots tingueren per bo lo que lo Rey de Feç havia

dit. E crameren per lo secretari d
 Tirant: e per lo del Emperador: e
 feren se legir los testaments. Com
 foren lests feren exir los secretaris
 defora la cambra: e parla lo duchs
 de macedonia en la seguent forma
 Senyors: e germans meus: segons
 veig la nostra eleccio es molt da
 ra: que no sofir disputa. car yo veig
 que lo nostre bon parent: e senyor le
 xa hereu seu en tots los drets q ha
 guanyats en limperi grech: E tots
 los que per lempador li son stats
 atorgats dela successio del imperi a
 ypolit que aci es present. E mes a
 uant veig q la princessa lexa hereua
 la mare de tot limperi. Per que yo
 noveig que mes si puga fer: que ate
 sa la amistat antiga q tots sabem q
 ypolit te ab la empadriu: que la pre
 ga per muller: e alçar lo hem Em
 perador: e farem justicia. E aquest
 per la bondat: e virtut nos cōserua
 ra cascu en son heretatge. car es oia
 nostra sanch. Apres parla lo Mar
 ques de ligana almirall: edix. Sen
 yors yo tinc per bo lo consell del
 duchs de macedonia: e loe aquell q
 que tots teni mullers: e daltre part
 per la lexa de Tirant: e tots los al
 tres ho loaren. E foren dun acozt
 que ypolit fos elet Emperador: E
 marit dela emperadriu. Com ypo
 lit ven la molta gentileia de sos pa
 rents: feu los infinites gracies oia
 molta amor que en ella tenia cone
 guda. E q votaua a deu: e a nostra
 senyora mare sua: que si deu li feya
 gracia que ell fos empador que ell
 los remuneraria en tal guisa q ells
 ne serien tots contents. E delibera
 ren que aps fetes les obsequies als

besuts quel leuassen Emperador: e
 fariē matrimoni dell ab la empadriu

Capitol. cccclxxxi

Com lo Rey Scario entra en
 Constantinoble: e ana a fer reueren
 cia ala emperadriu.

El semblant cōclusio
 fermant lo lur pensa
 mēt los virtuosos pa
 rents d tirant restarē
 e la nit vinēt. entra en
 cōtestinoble lo magnanim rey sca
 riano vestit de marregues ab tots
 los seus. E per ypolit son ab molt
 grā amor rebut: e p la reyna la mu
 ller: qui pres subitana alegria en la
 sua venguda. E ypolit aposenta lo
 rey scario en lo palau dī empador
 en hun bell apartament que stava
 molt be en orde. E aq prestamēt lo
 vingueren a veure lo rey d sicilia: lo
 rey de feg: e lo duchs de macedonia
 ab molts altres cavallers: e feren se
 molt grā festa. e aps hū poch spay
 ques fore festejats. Lo rey scario
 pres comtat dells: e sol ab la reyna
 la muller que pres per la mare ab y
 polit volgue anar a fer reuerencia a
 la emperadriu. E foren en la cam
 bra lo Rey scario feu molt gran
 honoz ala Emperadriu. E ella lo
 abraça ab agraciats gests: e ab cara
 molt asable mostrant molta contē
 tacio dela sua venguda. Pres lo p
 la ma: e feu lo seure al seu costat: E
 lo Rey scario feu principi a tals
 paraules. La molta gloria q de vos
 tra gloriola fama se sona per lo mō
 senyora del Imperi Grech me ha
 fet sempre desijar d venir vos a fer
 31.

reuerencia: Com me tinga per ob/
ligat de servir vos plo molt mere/
rer dela magestat vostra. E per a
moz de aquell virtuos caualler gez
ma meu: e senyor. Tirant lo blach
quim tenia tant catiuat ab la sua a
moz: que yo haguera dat p restau
racio dela sua vida: tot quat per du
e per ell tinch en lo mō acomanat:
y encara les dues parts dels dies d
ma vida. Car per la sua amoz era
partit dela mia terra: per ajudar li a
cobrar tot limperi. E la reyna mu
ller mia: no era venguda per pus si
no per esser ales bodes dī men ger
ma. Tirant: e dela virtuosa Prin
cessa. La mort dels quals es stada
amī molt greu: e enuiosa p la mol
ta virtut que los dos posseyen. E
tendze a molta gracia que en sine/
na dells en tota ma vida servir yo
pura. Acabant lo Rey Scariano
aptes hun poch spay la Empera/
driu ab ven bara feu principi a pa/
raules de semblant stil. Molta glo
ria es per amī que hū Rey tā mag
nanim: e virtuos me diga paraules
de tanta afabilitat. Car sols del dit
vos ne reste obligada. E regracie
molt la vostra vista: e molt mes los
treballs que hauen passats per ve
nir nos ajudar en dar fi: e compli
ment ala conquesta. La qual per
gracia d nostre senyor: e per los tre
balls vostres: e del meu benauentu
rat fill Tirant es venguda a bona
fi. Empero es stada bē comprada
ab la perdua de tres psones les ma
jors: e millores que en tot lo mō fos
sen. E de aço yo no men puch gēs
alegrar per hauer perdut lo major
be que tenia: nī podia tenir en aqst

mon. E sera amī augment de bo/
loz: e tristoz per a tots los dies dīa
mia trista vida. E ab aquestes pa
raules la emperadriu no pogue mes
parlar: sino que abunda en viues la
gremes. E lo rey Scariano se ps
a plorar: per fer li companyia. com
hun poch haguere plorat lo Rey
Scariano aconsola molt ala Em
peradriu ab paraules molt grado
les parlaren de moltes coses d con
solacio: que la Emperadriu resta
molt aconsolada. E prēgueren co/
miat dela Emperadriu: per q gran
part dela nit era passada: e anaren
a reposar. E ypolit aquella nit ana
a dormir ab la emperadriu: e recita
li tot lo parlament que havia ten/
gut ab los parēs. E com tots ha
uien determenat ab bona cōcordia
queus prengues per muller: yo sen
yoza be conech que no lo digne de
tāt de be: nī merexedor de esser vos
marit: nī encara seruidor. Mas con
fie dela molta amor: e virtut devot
tra altesa: quem acceptara per catiu
de vostra magestat. E cōfian d mi
senyoza: e lo meū be queus sere tant
obedient: quem poreu milloz ma
nar: y ab major senyoza: que fins
aci fet no haueu. Car no desigi ja/
mes res tāt com es que lo meu ser
uir vos fos accepte. Respos la Em
peradriu en seblant forma. mon fill
ypolit no ignores le molta amor
q yor porte: e tindze a molta gracia
q tū vullies pēdre p muller. E mpo
pots pēsar mō fill: e senyor: q enca
ra q yo siavella no trobaras james
qui tant te ame: E per mi te sera fe
ta molta honoz. e seras molt pros
perat. Car per la molta virtut:

e gentilea que sempre he coneguda en tu me aconort per posseir a tu o totes les altres coses. lauozs ypolit li volgue besar los peus: e les mäs

E la Emperadriu nou comporta: sino quel abraça: e besa stretament: e passarè aquella delitosa nit: molt poch recordants de aquells que ja hien en los cadafals sperant quels fos feta la honrada sepultura: de mati ans que sebo hagues trame / sos los seus luminosos raigs sobre la terra se leua lo solicit caualler ple de nouell goig ypolit: que aquella nit hauia molt be festejada la dama: ordena totes les coses qui eren necessaries pera la imperial sepultura

E lo dia que era stat assignat. tots los barons: e cauallers q'eren stats conuidats foren en la ciutat de constantinoble. Lo primer dia feren la sepultura del emperador ab la mes bella luminaria que james fos feta a princep del mon. No foren p' magnificar la festa molts Reys duchs comtes: e marquesos: e molt noble Caualleria: e tot lo poble dila ciutat fahent molt gräs lamentaciōs de lur bon senyoz. **E** lo clero: e preueres qui feyen lofici diuinal cantauen ab vers tā adolorides: que no fora persona en lo mō qui en lagrimas no abundaa. **E** ab aquella tan gran solemnitat fon feta aquell dia la sepultura del Emperador. Lo segon dia fon feta per la princessa per aquell orde mateix. **E** lo terç dia p' Tirant. **E** en aquells tres dies ploraren tant: e lamentaren: que en tot aquell any nō tingueren desig. **E** fetes totes les obseques posarē lo cos del empador en vna molt rica: e bel

la tōba de jaspis tota niellada doz e datur: **E** lauozada de les armes imperials ab molt subtil artifici o / bzades. La qual lempador hauia feta fer gran tēps hauia. **E** Tirāt: e la princessa foren posats dins vna casa de fusta per ço com los tenien de portar en bzetāya. **E** dat compliment a tot lo dessus dit. Lo rey de sicília: e lo Rey de seg: e lo duch de macedonia anaren al Rey scariaō: e recitaren li tot lo cōsell que hauē tengut tots los parents d' Tirant. **E** cō hauen deliberat de leuar empador a ypolit. Dix lo Rey scariano: gran plaer tinch dela bona deliberaciō que hauen feta. Car yo conech q' ypolit es bon caualler: e virtuos: e es merexedor de esser empador. Als lo p'garen volgues anar ab elle a fer la embaxada ala empadriu: e ell son molt cōtent. Partirē tres Reys: e lo duch de macedonia ab ells: e son la mes noble embaxada que james fos feta a home: ne a dona: e anaren ala cambra dila empadriu: hon foren rebuts per la empadriu ab grandissima honoz. **E** presos al Rey scariaō. **E** al Rey de sicília per les mans assignueren se en lemperial strada. La Emperadriu enmig dels dos Reys. **E** per que tenien concertat q' lo Rey scariano splicas la embaxada. Ab sforç de animoses paraules feu tal principi.

Capitol. cccclxxxii.

Com los parents de Tirant tramteren embaxada ala Empadriu que prengues a ypolit per marit.

3.ij.

El sperlencia manifest
 ta que teni de vostra
 amistat: e cōdicio afa
 ble senyora excellenti
 sima: nos dona atre /
 viment de demanar vos en singu
 lar gracia vullau acceptar la nostra
 vtil: e òlitora embarada. E per alev
 jar part ò vostres treballs: e donar
 repos: e delit ala vostra afligida per
 sona: hauem pēsat aqueſta senyora
 e germans meus: e yo: que la ma
 gestat vostra no ſta be axi ſens cō
 panyia: per que ſe ha a donar raho
 a tals coſes: e tan grans que vostra
 alteſa noy podia dar raho. E per
 quāt noſaltres amam molt la ho
 noz vostra: e la vostra virtuosa per
 sona: vos ſuplicam ſia de vřa mer
 ce que vullau pēdre marit. E noſal
 tres vos darem caualler tal: e de tā
 ſingular virtut: e bondat: que la vřa
 anima ne ſera cōſolada: e la vostra
 excellent persona ben ſeruida: e ve
 nerada. E ſuplicam a vostra excellē
 cia que nous vullau enuijar del que
 dire: q̄ no ignora la mageſtat vřa
 lo bon ſtamēt quel imperi grech es
 poſat per la virtut: e ſingular canal
 leria del bon caualler. E irant: e los
 dzets: e gracies q̄ p la mageſtat del
 ſenyor emperador li fozen atorga
 des. E cō de aquells dzets ell ha fet
 heren a ypolit nebot ſeu. E pot pen
 ſar vostra excellēcia que no pozieu
 regir ne ſenyozejar tants barons: e
 grans ſenyors com ſon en limperi.
 Ne defendre aquells dels enemi
 chs infels: qui ſon circunueins del
 impi. Der que ſenyoza ſuplicam: e
 conſellā ala mageſtat vřa q̄ vullau
 pendre p marit: e ſenyor. E at aq̄ſt

es tant virtuos caualler: que la ma
 gestat vostra ne ſera molt amada:
 e reuerida. E es caualler ſufficient: e
 molt ſau per a regir: e defendre lim
 peri qui ab grādīſſim treball ſes re
 cobrat. E aq̄ ſenyoza vos haure a
 gracia: e merce: que decontinent ha
 jam vostra graciola reſpoſta: tal cō
 de vřa alteſa conſiā. Plaguerē ala
 empadriu les virtuosos paraules
 del Rey ſcariano: e hun poch ſpay
 tarda en donar li tal reſpoſta.

Capitol. cccxxxiii.

La reſpoſta que feu la emperadriu
 als embaradors.

Que la celſitut dela ſeyo
 ria de voſaltres mag
 nanims: e virtuosos
 ſenyors. ſta la mia pē
 ſa axi ab la lēgua alte
 rada: que egualment ſtime difícil re
 fuſar: o acceptar la vostra demāda
 que fara donchs ma atribulada pē
 ſa en fortuna valida: ab cōtraſta de
 tan diuerſos vřes combatuda: que
 conſell ſobre cars neceſſari nos cō
 porta. Dōchs amī conſellar nom
 fretura: ſi acceptare la vostra juſta
 demanda: ſi la neceſſitat es man
 ſeſta als vostres pēchs deſobetr no
 puga. Empero miren les ſenyories
 vostres: e conexeren que yo tinc̄
 juſta cauſa de reſuſar: E om la mia
 diſpoſicio no es per a pende marit:
 E om ſia en tal edat conſtituida: q̄
 no ſo per hauer infants. E daria
 molt mal exemple de mi. Der que
 ſuplic̄h als ſenyors vostres quem

tingan p'scusaba. No pogue mes
comportar lo Rey de seg que par /
las la Emperadriu: sino que ab s'foz
cada ven dix. Senyora excellentissi
ma perdonem la magestat vostra:
e les senyories de aquesta senyora:
que lo meu animo no ha pogut cõ
portar de hoir paraules de vostra
excellencia qui son cõtraries ala v'ra
anima: e no menys ala honoz: y fa
ma que õ vostra altesa se spera. car
puix ala diuina prouidencia es stat
placent q' vostra magestat resta sen
yora: e regidora de tot limpi grech
No es possible poder lo vos regir
ne conseruar. Ans de necessitat se
iria a perdre: o teniu a p'dre marit
Per que senyora altra voltavos su
plicam eus demanam õ gracia que
fagau lo queus consellam: e sera vtil
honoz: e õlit vostre. Car nosaltres
vos darem tal marit: q' sera fet a tot
lo plaer: e cõsolacio vostra: e tal ca
naller que sabra defendre la terra: e
sera parent del glorios Titat que
tots los del imperi ne serã molt cõ
tents: e aconsolats: com oiran no
menar que sia parent: e criat õ Ti
tant: e nodrit en los vostres impe
rials strados. Per q' hajam tal res
posta de vostra magestat queus ne
anem aconsolats: e dona si en son
parlar. E no tarda hun poch spay
que ab vergonya de strema gracia
acompanyada feu la empadriu res
posta de semblants paraules. Se
nyora magnanias: virtuosos yous
tinch en compte õ germãs: e tinch
se: e crehenga en les senyories v'ras
que nõ consellarien cosa q' fos con
traria amon be: ni ala honoz mia.
Per que yõ pose soltament: e libera

en les mans deles senyories v'ras
que fagau de mi: e tot limperi cõ de
cosa vostra. E tots feren gran reue
rencia ala emperadriu: e feren li infi
nides gracies: e anaren sen molt cõ
tents dela bona resposta que la em
peradriu los hania feta. E los tres
Reys ab lo duch de macedonia se
anaren ala cambra de Ypolit: Lo
qual los rebé ab molta amor. E re
citaren li tot lo parlamet que hanié
tengut ab la emperadriu. E com e
ra contenta de fer tot lo q' ella vol
rien. Ypolit se agenolla: e feu los in
finides gracies: e son lo mes alegre
e content home del mon. E presta
ment lo prengueren: e portaren lo
ala cambra dela Emperadriu: feré
venir lo bisbe dela ciutat: e feré los
spolar en presència dela Rey na de
ethiopia: e dela Rey na de seg: dela
duquesa de macedonia: e de totes
les dames dela cort. Les quals hi
prengueren molt gran plaer: e con
solacio per la molta dolor que ha
uien passada: e dubtané que no du
ras gran temps. La fama ana p' la
Ciutat: com la Emperadriu se era
spolada ab Ypolit. tot lo poble ne
son mol aconsolat: e feren gracies
a nostre senyor deu com tan bon se
nyor los hania dat: que tots los de
la ciutat amanen molt a ypolit: per
que en lo temps dela necessitat q' ell
era capita los hania b' cõtractats
Lo seguent dia feren molt ben abil
lar a ypolit: e ala emperadriu. e to
tes les dames se abillaren molt be
per fer li companyia: e per que eren
enuiades de mal. E feren empara
mentar tot lo palau de draps doz:
E de seda: axi be: E singularment
3.19.

com james fos stat. E ypolit ma /
na que aquell dia per milloz magni /
ficar la festa que lo Rey de sege pren /
gues benediccio: e lo marques de li /
cana: e lo vezcomte de branches q /
era sposat ab vna filla dela viuda o /
montant: e molts altres barons: e /
cauallers q eren tots sposats en no /
bre de .xxv. Los noms dels quals /
me obmet per no tenir prolixitat. /
Com totes les nouies foren abilla /
des: Ypolit ab bella companyia se /
posa primer ab tots los altres spo /
sats. E apres venia la emperadriu /
en mig del Rey scariano: e del rey /
de Sicilia. E les altres nouies ve /
nien apres acpanyades de molts /
duchs Comtes: e marquises: ab /
gran triumpho anaren ala Iglesia. /
E aqui leuaren l'emperador a ypo /
lit: e feu lo jurament que de tot son /
poder defendria la santa mare Igle /
sia ab les sirmonies acostumades /
E tots los barons: e cauallers que /
aqui present eren qui vassalls fossen /
del imperi lo juraren per senyor. E /
fet lo jurament donare la benedic /
cio al emperador ab la emperadriu /
e apres a totes les altres nouies. e /
fet lofici tornaren sen al palau ab a /
quell orde mateix: ab multitud o trom /
petes: clarons: e anafes: tambors /
nos: e charamites: e altres diuersi /
tats o instruments: que per scriptura /
expremir nos poria. Del triuphat /
dinar demellada cosa seria denotar /
la abundancia quey era atesa la co /
dicio dels conuitals. E desles dan /
ces ques seguien apres dinar. E fo /
re fetes singulares festes qui durare /
xv. dies. E en cascun dia hi foren fe /
tes dances jntes: e torneigs: e mol

tes altres coses o alegras: qui feren /
oblidar les dolors del temps passat /
E passades totes les festes lo Rey /
scariano pres comiat del empador /
e dela emperadriu: del rey de Sicilia: /
e del Rey de sege: dela Reyna: e del /
duch de macedonia: e dela duquesa: /
de tots los barons: e cauallers: e de /
totes les dames. E la Reyna feu p /
semblant. E iqueren la ciutat ab /
gran companyia. Car l'emperador /
ab tota la sua caualleria: e los reys /
qui aqui eren lo acompanyare vna /
legua. E aqui partire. L'emperador /
sen torna ala ciutat ab la sua Caua /
lleria. E lo Rey scario pres la sua /
gent d'armes ab saluament sen tor /
na en la sua terra hon son be rebut /
per sos vassalls.

Capitol. cccclxxxiii.

Com lo nouell Emperador se feu /
venir tota la gent d'armes: e pagala /
liberalment: e donals comiat.

Quia lo nouell em /
perador en la ciutat /
de contestmoble tra /
mes a dir ala gent d'ar /
mes que l'izant hauia dexada que /
viguessen aqui: q ell volia a tots co /
tentar. E son fet son manament que /
apochs dies foren en la ciutat tots /
los capitans ab la gent. E paga a /
tots be: e complidament: e feu o molts /
donatius: e gracies a molts Caua /
llers. E paga a tots los seruidors /
de l'izant los legats per ell fets: e /
dona comiat a tota la gent d'armes /
E fet tot lo damunt dit lo Rey o fi

ella dix al Emperador. Serenissim senyor yo al present no fas res act: e si ala magestat vostra sera placent / men torne en Sicilia ab licència vostra. Ihesus L'emperador germa senyor infinites son les gracies que fas ala senyoria vostra dela vostra bona voluntat: e del gran seruey: e honoz que haueu fet al impi grech de queus reste molt obligat. E promet vos afe de L'empador de james fallir vos en tot lo que ami sia possible. E dona li de grans donatius: e moltes joyes per ala Reyna. E dona molt als seus cauallers que tots deyen que aquest Emperador era lo mes magnanim senyor: e lo mes liberal del mon. Aprés L'empador se feu venir lo seu almirall lo marquès de Liscana: e dix li que fes posar en orde. xxx. naus: per passar lo Rey de Sicilia en la sua terra. E l'almirall feu son manament: que en dos dies foren armades: e aruituallades. Lo Rey de Sicilia feu recullir tota la sua gent: e lexa grã part dels caualls que no senvolgue portar. E pres comiat del Emperador: e dela Empadrina: e del Rey de Frç: e dela reyna. e del Duch de Macedonia: e de la Duquessa: e de tots los barons: e cauallers: E de totes les dames. E recullits feren vela: e anaren sen ab bon saluament.

Capitol. cccclxxxv.

Lo L'emperador trames lo cors de Tirat: e dela princesa en bretanya

Artit q son lo rey de / Sicilia L'empador pre ga molt al Rey de Frç

e al Vizcote de branches: que vol guessien portar lo cors de tirat: e de la princesa en bretanya e ell li digueren que p amor de la magestat: e de tirant queu fariẽ de bona voluntat L'emperador mana al almirall que fes posar en orde. xl. Galeres p que anassen a lur honoz. E pstantment foren armades: e posades en orde. L'emperador hauia feta fer vna cara de fusta molt bella tota cuberta de plaches doz totes simaltades: e obzados de molt subtil delicadura que be paria sepultura de gran senyor. E feu hi posar lo cors de Tirant: e dela princesa tots vestits de brocat fet de fil tirat doz: p que james se pogues podrir ab la cara descuberta que paria que dormissen. E feu recullir la cara en vna Galera: e feu hi posar totes les armes de Tirant: e totes les banderes: e sobrevestes que portana sobre les armes: pço que fosse mes sobre la sepultura ho jauria Tirant per quẽ fos memoria pera sempre. E dona L'empador al rey de Frç docents milla ducats p que fes fer en bretanya la sepultura de Tirat: e dela princesa segons lo lue molt merexer. Com totes les coses foren en orde. Lo Rey de Frç: e la Reyna la muller prengueren comiat del Empador: e dela Empadrina del Duch de macedonia: e dela duquessa: e de tota la cort: e reculliren se. E lo Vizcote de branches ab ells: e feren vela: e anaren tant: e ab tan bon temps q en breus dies foren en bretanya ab bon saluamẽt. E lo Rey de Frç: e la reyna: e lo Vizcote de branches ab molts nobles: e Cauallers ixqueren en terra en vna

Liutat quils nomena l'antes. E a
 qui per lo Duch de bretanya e per
 la Duqueila : e per tots los del pa
 retat fore molt de rebuts: e festejats
 E prengueren la casa de Tirant: e
 dela princesta: e ab gran profello de
 molts capellans frates: e monges
 lo portaren: ala Iglesia maior dela /
 Liutat. E son posada dins vna tó
 ba que quatre grans leons sostenie
 La qual tomba era obrada ó hun
 molt clar alabaust. E alètozn p los
 strems de aquella de lletres gregús
 buydads de fin oz se legien tals pa
 raules. Lo caualler quen armes s'ó
 lo sentí. V la que son: ó totes la pul
 bella. Morts s'ó acien esta chica tó
 ba. Dels quals lo mō resona viuia
 fama. Tirant lo biach: y lalta Car
 mesina. Erē los leons obrats: e no
 meys entretallada la tóba de diuer
 ses colors or adzur: e altres esmalts
 ab molta art: e delicadura. ala part
 dreta dela tomba se mostrauē dos
 angels e altres dos ala part sinestra
 Los quals tenien dos grans scuts
 lo hu deles armes de Tirant: e l'al
 tre de les armes dela Princesta. A
 ósts leons: e tomba staue dins vna
 capella de volta los archs óia qual
 eren de pozis: e recolzaue sobre qua
 tre pilars de jaspis: e la clau del cru
 er era doz macis buydada guerni
 da de moltes fines pedres. E en a
 quella seveya hun altre angel qui te
 nia en les mans la spada de Tirant
 tacada de sanch de tantes batalles
 Lo paiment de aquesta volta era ó
 marbres: e les parets cubertes de /
 carmesins brocats: sols la tóba sta
 na descuberta. En larch de part de
 fora stanen pentats los scuts de di

uersos cauallers venguts en camp
 dos de batalla. E sobre larch triu
 phal en grans: y belles taules eren
 pintats algua part dels marauello
 sos actes: e nobles victories de Ti
 rant. Mostrauen se allí steses les ar
 mes: e guarnicions dela sua excellēt
 persona: e la garrotera de belles per
 les balaxos e safirs circuida. moltes
 banderes: e penons en lo mes alt ó
 la Iglesia penlauen de diuerles Lin
 tats: e prouincies victoriosament /
 guayades. Mas entre totes los pe
 nons: e estandarts óles inuencions
 triumphantment se desplegauen. e
 ren les deuises de Tirant flames o
 lengues doz sob: e carmesine flames
 de foch sobre cāper doz. En les fla
 mes dor se cremauen tals lletres. L.
 L. E. y en les flames de foch se cre
 mauen aquestes. L. L. L. signifi
 cant p aço: quel oz del seu amor cre
 māt se apuraua en les flames ó car
 mesina. E no resmēys stimaue que
 la princesta ardentmēt se meclaua
 en les apurades flames de s'ó voler
 E sobre la tomba ab lletres doz sta
 uen sculpts aqsts tres versos.

Amoz cruel: quils ha vnís en vna
 Y ab gren dolor lo viurels ha fet p
 dre. Eps la mort los tãquē lo sepul
 cre.

Capitol. cccclxxxvi.

Dela molta honoz que son feta al
 cors de Tirant en bretanya.

Des pozia per lengua
 expzemir les grandissi
 mes solemnitats que
 foren fetes en bretanya

en la sepultura de **Lirant**. Car per lo **Duch** de bretanya: e per la **Duqssa**: e per tots los parèts: e parèts de **Lirant** fon fet molt gran dol d la sua mort com saberè los actes de immortal recordacio: que p ell eren fets. E la grā prosperitat en q puia era. E en aqll cars ja era mort lo pare: e la mare de **Lirant**. E lo **Key** de **Seç** molt grās almoynes e beneficis per lanima d **Lirant** feu e dela princeſſa que despes molt be: e copiosament los docets milia ducats que **Lemperadoz** li haura dat. E festeiat molt per lo **Duch**: e per tots los parents delibera d tornar se en la sua terra. Car sis mesos ha via stat en bretanya per dar bon cōpliment atot lo que **Lemperadoz** li haura dat carrech. Lo **Key** d **Seç** e la **Keyna** prengueren comiat del **Duch**: e dela **Duqssa**: e de tots los parents qui tenien gran dolor dela lur partida. E lo **Elezcomte** de **branches** pres per semblant comiat de / tots. E reculliren se en les **Galeres** e feren lur via deuers les terres del **Key** de **Seç**. E nostre seyor los dona tā bon temps que en breus dies foren en lo port de tanger. E aqui irque lo **Key** d **Seç**: e la **Keyna** ab tota la sua gent. E lo **Elezcomte** de **branches** ab les .xl. **Galeres** sen torna en **Constantinoble** ab bon saluamēt. E fon molt ben rebut p **Lemperadoz** qui desijaua molt saber lo que hauen fet en bretanya. Lo vezcomte de **branches** feu molt discreta relacio al **Lemperadoz** de tot lo que hauen fet axi com per la magestat era stat manat. **Lemperadoz** hi pres molt gran plaer. E compra d

continent lo combat de **benari** qui era dela princeſſa per trecets milia ducats: e donal al **Elezcomte** d **branches** en premi de los treballs. Aps dona atots aquells qui se cre calat ab les criades dela **Lemperadriu**: e d la princeſſa bones heretats quen podien molt be viure alur honoz: e cascu segōs son grau: que tots netauen molt contents. E apres per / temps casa totes les altres axi coz de bon senyor se pertanyia.

Capitol cccclxxvii.

Com **Lemperadoz** trague d preso lo **Solda**: e lo **Turch**. e feu pau: e liga ab ells.

La fortuna prospera fa uoz tant aquest **Lemperadoz** **Ypolit**: e fon tan virtuos caualler q aumeta p la alta canalleria molt limperi grech. e amplia aquell de moltes prouincies que ell conquista. E austa molt grā tresor per la sua molta diligencia fon molt amat e temut de los subdits. E en cara dels veltms senyors qui li stan entorn del imperi. E aps pochs dies que ell fon fer **Lemperadoz** feu traure de preso lo **Solda**: e lo gran **Turch**: e tots los altres **Keys**: y / grans senyors qui ab ells presos eren: e feren pau: e treua a cent: e hun any. E festeials molt que ells ne foren tant contents que li ferē moltes submissiōs: e de grās ofertes tota hoza quels hagues mester de valer li contra tot lo mon. Apres **Lemperadoz** ab dues **Galeres** los feu passar

en la Turquia. Aquest Empador
Ypolit viure l'och temps. Em-
po la Emperadriu no viure apres
la mort de la filla sino tres anys. E
Lemperador apres poch temps pre-
sua muller: la qual son filla del
Rey de Inglaterra. Aquesta Em-
peradriu son de grandissima bella
honesta humile molt virtuosa: e
uotissima crestiana. La qual gentil
dama pari del Emperador Ypolit
iiij. filles: e dues filles. Los quals
fills foren molt singulars cauallers: e
valentissims. El fill maior son nome
nat Ypolit axi co lo pare. E viure
tota la sua vida com a magnanim
senyor. E feu de molts singulars ac-
tes de caualleria: dels quals lo pre-
sent libre no recita. Ans ho remet a les
histories qui foren fetes d'ell. Mas le-
perador lo pare: ans que moris he-
reta molt be atots los parcs: e cri-
ats e seruidors. E com Lemperador
e la Emperadriu passaren desta vi-
da: que foren molt vells moriren los
dos en hui dia. E foren posats en
vna molt rica tomba que L'empe-
rador se hauria fet fer e podedu creu-
re que per lo bon regiment: e per la
bona: e virtuosa vida son collocats
en la gloria de paradís.

Deo gracias.

Li senex lo libre del /
valeros e strenu cana-
ller Lirant lo blanch
Princep: e Cesar del
Imperi grech de Lo
testinoble. Lo qual son tradit de
Angles en lengua portoguesa. E a-
pres en vulgar lengua valenciana p

lo magnific: e virtuos caualler /
mossè johanot martorell. Lo qual
per mort sua non pogue acabar de
traduir sino les tres parts. La quar-
ta part que es la fi del libre es itada
traduida apregaries dela noble sen-
yora dona Ysabel de lozic: p lo mag-
nific caualler mossen Marti joha-
n galba: e si defalt hi sera trobar vol-
sia atribuit ala sua ignorancia. Al
qual nostre senyor Jhesu crist per la
sua immensa bondat vulla donar en
premi de los treballs la gloria de pa-
radís. E protesta que si en lo dit li-
bre haura posades algunes coses q
no sien catholiques que no les vol
hauer dites. ans les remet a correc-
cio dela sancta catholica iglesia.

Son acabada d'empremtar la pre-
sent obra en la Ciutat de Valencia
a. xx. del mes de Novembre del ay
dela natiuitat de nostre senyor deu
Jhesu crist mil. cccc. lxxx.

This edition of two hundred was printed in
facsimile for Archer M. Huntington,
from the copy in his library, at the
De Vinne Press, nineteen
hundred and four

AN INITIAL FINE OF 25 CENTS
WILL BE ASSESSED FOR FAILURE TO
THIS ROOM

INITIAL FINE OF 25 CENTS
WILL BE ASSESSED FOR FAILURE TO RETURN
THIS BOOK ON THE DATE DUE. THE PENALTY
WILL INCREASE TO 50 CENTS ON THE FOURTH
DAY AND TO \$1.00 ON THE SEVENTH DAY
OVERDUE.

SEP 20 1937

~~22 Nov 61 D F~~

100

~~NOV 9 1961~~

~~NYD DEC 2 1961~~

LD 21-95m-7,'37

U. C. BERKELEY LIBRARIES

C044021190

635684

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

